

VE ŠLĚPĚJÍCH NEPOSKVRNĚNĚ.

Modlitební kniha pro všechny stavy,
zvláště pro věřící přistupující
často k svatým svátostem.

Z modliteb, chvalozpěvů a rozjímání
svatých Otců a různých liturgií sestavil

P. KONRÁD M. KUBEŠ T. J.

1 9 3 5

Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Panně Neposkvrněné

věnováno.

„Vše, co můžeme dát k oslavě tvé, jest jen chudobkou vedle slávy tvé, jež od tisíciletí záplavou světla plní svět, ozařuje temena hor a zapadá v hlubiny údolí stejně jako do hlubin duší . . .“

Z korunovační knihy svatohostýnské.

IMPRIMI POTEST.

Pragae, 23. Januarii 1935.

P. JOS. VRAŠTIL,
Praep. Prov. čsl. T. J.

N. 2283.

Ex Consistorio Episcopali Brunae die 7. Martii 1935.

Nihil obstat.

Imprimatur.

DR. CAR. SKOUPÝ,
censor ex officio.

† JOSEPHUS,
Episcopus.

MARII.

Maria Panna, nazývaná od sv. Otců „radostí a rozkoší pokolení lidského“ — daleko větším právem než starý římský císař od svých souvěrců — byla vždy předmětem nejrůznější lásky a úcty věřícího lidu. Málo kdo však tuší, co krásy a jaké perly skrývají v sobě liturgické a patristické poklady křesťanského starověku a středověku, a že tehdy ctitelé sv. Panny vysílali k jejímu trůnu modlitby a písně nejen proniknuté vroucností a dýšící láskou, nýbrž i tak krásné, že podobnými se nynější prosaická doba honosit nemůže.

Byl jsem vyzván, abych materiál, jež jsem pro svou privátní pobožnost dlouhá léta z Otců a liturgií sbíral, učinil přístupným i těm, kteří nemají příležitosti čerpat z pramenů. Přeložil jsem tedy, co nejkrásnějšího se dá upotřebit z množství nasbírané látky. Při tom jsem hleděl, aby věřící konali své modlitby a pobožnosti s *porozuměním*, a vpletl jsem do knížky řadu poučení jak o známých pobožnostech (mariánské, eucharistické, k Srdci Páně, dušičkové a uctívání svatých), tak i o méně známých (k Duchu sv., nejdražší Krví Páně a pod.), jsa přesvědčen, že tím více bude pobožnost vábit a těšit a tím více přinese duši užitku a milostí, čím lépe ji kdo bude chápat a jí rozumět.

Čtení, modlitby a výroky sv. Otců jsou vzaty z originálu (syrští Otcové z latinského a anglického překladu). Jen modlitby sv. Alfonsa Lig., sv. Gertrudy a sv. Mechtildy jsem přebral z druhé ruky, protože mi originál nebyl přístupný. Netřeba se tedy obávat, že knížka obsahuje citáty nesprávné a nekontrolované, z různých sbírek prostě přejaté. — Při překladu jsem si dovolil volnost co největší.

Účel knížky jest *praktický*; neměl jsem v úmyslu podat *patristickou anthologii*. Proto jsou na př. dlouhé hymny sv. Efréma (obsahující až přes 50 strof) zkráceny, některé modlitby jsou zase „mozaika“, t. j. z několika dlouhých modliteb jsou vybrány nejkrásnější a nejhlubší myšlenky a spojeny v jedno, ovšem tak, aby netrpěl smysl. Z mnoha set překrásných sekvencí latinské liturgie jsem mohl vybrat jen několik a podat ve volném překladě.

Kladu knížku k nohám té, k jejíž cti byla napsána, a prosím ji, aby ji provázela svým požehnáním, by i tento skromný hlas v chóru chvalozpěvů mariánských roznítil ve věřících srdcích aspoň jiskřičku svaté a čisté lásky k té, kterou blahoslaví všechna pokolení.

Ve stínu milostné svatyně vítězné Ochránkyně Moravy, v předvečer slavnosti jejího Neposkvrněného Početí 1933.

Autor.

K TITULNÍMU OBRÁZKU.

Maria — toto přesvaté jméno píšeme na první stranu své knihy, a sice v pěkném symbolickém obraze. Křesťanské umění, chtějíc zobrazit Ne-poskvrněnou, spojuje dva verše Písma sv., s první a poslední strany, předpověď a vyplnění: Gn 3. 15 („a ona potře hlavu tvou“) a Zj 12. 1: „I ukázalo se znamení veliké na nebi: žena oděná sluncem, měsíc pod nohama jejíma, a na hlavě její koruna dvanácti hvězd.“

Na obrázku vidíš místo postavy Neposkvrněné Panny její monogram, obklopený sluneční září — symbol to jejího božského mateřství — nad ním dvanáctihvězdnou korunu (12 výsad sv. Panny), pod ním hada a měsíc (symbol proměnlivosti a noci hříchu, nad nějž jest Matka Boží povznesena, nebo podle sv. Bernarda symbol prosící církve).

V prvním písmenu jest symbolicky znázorněn život sv. Panny. Obláček dole znamená jednak velebnost a odvěké úradky Nejvyššího, jednak Ducha sv., jenž mluvil o Marii skrze proroky, hlavně skrze Isaiáše: „Vyjde *ratolest* (Maria) z kořene Jesse (otce Davidova) a *květ* z kořene jeho vystoupí (Mesiáš) a spočine na něm Duch Páně (*holubice* nahoře).“ Ruka dole jest symbol všemohoucnosti Boha Otce, jež Panně dala syna. Předpověď prorokova se uskutečnila, když přišla plnost času a anděl od Boha poslaný oslovil vyvolenou Pannu: „Zdrávas, milosti plná“ (Ave Maria, na stužce kolem *ratolesti*). Holubička jest symbol Ducha sv., jímž zastíněna *počala* nejbl. Panna Syna Božího. Sotva vyslovila své „staň se“, vstala a spěchala k Alžbětě; všimni si cestovních potřeb: hole, košíčku a kloboučku! Napravo od nich známá skupina: oslátko a vůl; místo

jesliček a božského dítěte vidíš bělostnou hostii: chléb života spočíval v jeslích (Betlem = „dům chleba“). Andělek dole posílá k Jezulátku pastýře (na stužce nahoře čteš andělský zpěv Gloria), hvězda nahoře vede k němu krále z východu — vidíš tři korunky mizející v záři paprsků?

V prvním rameni písmene jest tedy znázorněn Nazaret, v druhém Ain Karim, v třetím Betlem, ve čtvrtém Jerusale: obětování Páně. Svíce (slova Simeonova: „Viděly oči mé světlo, které jsi připravil k osvětlení pohanů...“), dvě hrdličky v kleci, srdce se sedmerým mečem a zavřená evangelní kniha: „Tvou duši pronikne meč...“ To stačí, více nám věděti netřeba, zde může evangelista zavřít knihu mariánských chval. Život sv. Panny bude od nynějška až ke Golgotě životem oběti.

Ostatní písmena předvádějí řadu Mariiných předobrazů ze S. Z. Sponu prostředního písmene tvoří „zahrada zamčená“ (Pís 4), symbol její neposkvrněné duše, do níž neměl přístup (jak kdysi do rajske zahrady) had pokušitel. Ze zahrady vpravo se pne k nebi vznešený cedr libánský, vlevo posvátný sionský cypřiš, pod nímž vidíš královskou palmu a růži z Jericha (Sir 24). Korunu písmene tvoří „město Boží“ (Ž 86) se stánkem Hospodinovým. Několik kvítků klonících dole skromně hlavinku připomíná verš z Velepísne (2, 1): „Já jsem jako květ polní a lilium v údolí“ — tak prostinká a přece tak nevyrovnatelně krásná.

V posledním písmenu vidíš dole vlevo rouno Gedeonovo (Soud 6), symbol náplně milostí a vítězství nad satanem; věž Davidova, zrcadlo („jest zrcadlem neposkvrněným velebnosti Boží“ Moudr 7), žebř Jakubův (Gn 28), obraz Prostředince mezi nebem a zemí; hvězda vyšlá z Jakuba (Num 24) tvoří vrchol písmene. Sestupuješ-li po druhé straně, spatříš její trůn na oblacích (Sir 24); brána nebes ti připomíná, kdo jest po Bohu naše největší naděje;

studnice zapečetěná znamená totéž, co zahrada zavřená, a docela dole zve nás k občerstvení studánka vod živých (Pís 4): pramen života nám vydala Maria. Spojku písmene tvoří chrám Boží Moudrosti (Přísl 7, 1).

Jako čestná stráž obstupují Marii symboly čtyř *evangelistů*, kteří psali její chvály. V rozích vydíš čtyři nejstarší učitele církevní latinské církve, zástupce církevní *tradice*. Nahoře vpravo papežská berla a tiara, sv. Řehoř Veliký, papež, představitel nejvyšší autority a neomylnosti církve, osvěcované a řízené Duchem sv. (holubice!). Pod ním sv. Augustin, obhájce bezhříšnosti Neposkvrněné Panny, největší ze všech západních Otců. Všimni si andílka se lžičkou v ruce! Biskupskou mitru a berlu má též sv. Ambrož nahoře vlevo, nadšený oslavovatel ctností sv. Panny. V rohu úl včel, připomínající událost z jeho dětství. Pod ním sv. Jeroným, kněz, poustevník (lví hlava, symbol pouště), obhájce panenství Rodičky Boží.

Obrázek pěkně vyjadřuje, čím byla Maria Starému Zákonu (nadějí, touhou, útěchou) a čím jest nám: radostí, rozkoší, předmětem nejvroucnější a nejoddanější lásky, nejhlubší úcty a nejnadšenějších chval; ukazuje nám nejbl. Pannu v jejím vítězství, důstojenství i oslavě, a mlčky zve nás, abychom s chvalami církve spojili svůj slabý hlas i my v jediném neutuchajícím Ave Maria.

DIGNARE ME!

Učiň mne hodným chváliti tebe!

Maria, Královno má a Paní má, Matko Pána mého, služebnice Syna svého, Rodičko Tvůrce vesmíru: tebe žádám, tebe vzývám, vypros mi Ducha Syna svého, Vykupitele mého, abych o tobě důstojně smýšlel a důstojně mluvil. Taková jest krása, vznešenost a důstojnost tvá, že kdybych k oslavě tvé jazyky andělskými mluvil a pronikl všechna tajemství Boží a znal veškerá Písma, ještě dříve bych vyčerpal všecku výmluvnost a dovednost svou, než bych došel k počátku chvály tvé. Tys nevyrovnatelně krásnější nade všecko tvorstvo, tys ctností jasnější nade všecko lidstvo, tys důstojností vznešenější samých andělů, ty svatostí a nebeskou slávou převyšuješ legie všech vyvolených, a korunována trůníš po pravici milovaného Syna svého. Tam jsou tvé zásluhy důstojně oslavovány, tam se tvé přednosti, jak slušno, velebí, tam jsi po zásluze blahoslavena: a co mohu já, ubohý hříšník, přidati k převelebné oslavě tvé? Požehnaná ty mezi ženami . . . , račiž přijmout i nepatrné chvály a oslavy moje.

(Ze sv. Ildefonsa.)

Nejčistší Panno Maria, čistí a bez hříchu mají býti služebníci a ctitelé tvoji, protože tys zahrada zamčená a studnice zapečetěná. Do zahrady květnaté a rozkošné nesmí se vkročit s nohama nečistýma, voda křišťálového pramene nesmí se nabírat rukama poskvrněnýma, k chvalám a oslavám tvým nesmí se přistoupit leč se srdcem čistým a myslí očištěnou. Bud' mi nápomocna, přelaskavá Panno Maria, abych

zřekna se služeb nepřítele, sloužil tobě a požehnanému plodu života tvého tělem i srdcem čistým nyní i na věky.

(Raymundus Jordanus.)

POJĎTE, KLANĚJME SE JEMU!

Nádobu vznešená pobožnosti, oroduj za nás!

Maria jest jméno knížky, kterou ti kladu do rukou. Chce ti být *nápomocna*, abys chválil Tvůrce podle příkladu té, kterou zveme vznešenou nádobou pobožnosti; chce tě uvést do ne právě snadného umění modlitby, a jestliže si knížku zamiluješ, chce ti být věrným druhem a provázet tě do zpovědnice, k svatostánku, k trůnu Májové Královny — tak dlouho, jak dlouho budeš chtít nebo jak dlouho jí budeš potřebovat.

„Pane, nauč nás, jak se máme modlití“, prosili učedníci nebeského Mistra. I tato knížka se pokouší naučit tě tomuto andělskému zaměstnání.

Modlitba, rozmluva s nebeským Otcem, audience u Krále králů, pozdvižení duše z prachu země k rajským výšinám . . . Člověk, stejně jako anděl, je stvořen, aby Bohu sloužil, jemu se klaněl a jeho *chválil* . . . Boha, svrchovaného Pána a neomezeného vládce všehomíra, Boha, jenž jest pramen a původce, jakož i poslední cíl všeho tvorstva, od zrnka písku a od broučka v trávě až k Neposkvrněné Panně — ba ani lidská přirozenost Syna Božího není vyňata z tohoto všeobecného zákona.

Člověk jest *od* Boha a *pro* Boha; z něho vyšel, v něm má na věky spočinout. Aby svého cíle došel, musí se k němu *ubírat*. Jak? a) Tím, že Bohu „slouží“, t. j. jeho nejsv. vůli vždy věrně plní. Aby se stal světcem, netřeba nic víc. b) Tím, že se Bohu „*klaní* a jej *chválí*“. Nepojímej tato slova pochybeně, jako by si Tvůrce na tom zakládal nebo z toho

co měl, když ho tvor chválí. „Veliký jsi, ó Pane, veliká jest moc Tvá a moudrosti tvé není počtu (Ž 144) . . . a přece chváliti chce tebe člověk . . . protože jsi nás stvořil pro sebe, a neklidné jest srdce naše, dokavad nespočine v tobě“ (sv. Augustin). V Římě přicházel klient každého rána pozdravit patrona, ne že by patron z toho co měl, nýbrž aby sám projevil své smýšlení: vědomí vděčnosti, závislosti a oddanosti. My pak z týchž a podobných důvodů spínáme ruce k svému Tvůrci, k trůnu Nejvyššího.

Modlitba je tedy částí bohopocty. Bůh služby lidí nepotřebuje a není na ni odkázán, ale člověk se neobejde bez služby Boží. Rolník, jenž nevzdělává půdu, sobě škodí, nikoli jí (sv. Petr Chrysolog). Bohopocta se však projevuje především obětí a modlitbou.

Co jest modlitba? Jak již řečeno: rozmluva s Bohem. Ať pěje tvor hymny k jeho chvále jako andělé v nebi, ať mu děkuje za přijatá dobrodiní, ať ho prosí jako my, ubozí vyhnanci, vždy jest modlitba rozmluvou tvora s Tvůrcem. Z toho pochopíš, že modlitba jest pro tvora *ctí*, velkou ctí a velkou výsadou, třebaže porušené přirozenosti hříšných synů Adamových se zdá být pokáním. Odlož obvyklý, neúplný a tedy pochybený názor, jenž vidí v modlitbě jen prostředek k vyprošování darů ať časných ať věčných. To jest jen část toho, co modlitba zjednává. Slyš jen, jaké *ovoce* modlitba přináší:

1. Modlitba *zušlechtuje*. „Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaký jsi.“ Platí-li tato zásada o styku s lidmi smrtelnými, platí daleko větší měrou o důvěrném styku s Bohem nejsvětějším. Kromě přijímání sv. svátostí není světějšího zaměstnání nad modlitbu, krom sv. přijímání není užšího spojení s Nejvyšším nad ni. Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu, praví katechismus, a dodejme: nejen mysl, nýbrž celá duše, celá bytost jest pozvednuta

Bůh a já!

k Bohu, pramenu všeho světla a svatosti, tak jako květinka se obrací k slunko, pramenu všeho tepla a života v přírodě. Kajícníku a začátečníku v duchovním životě dodává modlitba odhodlanosti, aby přiložil ruku k dílu, pokročilému horlivost, aby vytrval.

2. Modlitba *udržuje v nás ducha synovství* — připomíná nám, že Bůh jest náš otec a my jeho děti. Jestliže dítě na otce nikdy nepromluví, z ciziny mu ani řádku nenapíše, jest mu duchem cizí. Člověk, který si nikdy na Boha nevzpomene, odcizuje se ponenáhlu jemu i sv. víře, zapomíná na nebe, svůj to cíl, k němu se neubírá a jeho nedojde, t. j. nedojde věčné blaženosti, pro niž je stvořen.

3. Modlitba *udržuje svěžest víry* a duchovního života. Bez ní jest duše jako vyprahlý kraj bez vláhy a bez plodů. Učiň nejlepší předsevzetí — bez modlitby vyprchá vše, a konečný pád jest neodvratný. Proto chápeme slovo sv. Terezie: „Slib mi, že budeš denně čtvrt hodiny rozjímat, a já ti slibuji nebe.“ Opomíjíš-li modlitbu, zapomínáš pomalu na věčné pravdy sv. víry a stáváš se pohanem.

Modlitba, jak vidíš, jest člověku *užitečná*, ale nad to jest mu i nezbytná a jeho svatou *povinností*. Jsme jí povinni: 1. *Bohu*, jehož jsme zavázáni ctít; 2. své *duši*, kterou jsme povinni spasit. Jedině modlitbou si můžeme vyprositi všechny potřebné milosti pro tělo i pro duši. Jen první milost nám dává Pán docela zadarmo (povolání k pravé víře), ostatní však činí namnoze závislé na naší modlitbě.

a) Největší ze všech milostí, milost *vytrvání* až do konce, vymyká se docela naší moci i našim zásluhám, jen pokornou prosbou si ji můžeme a máme zjednat.

b) Nesčetné překážky, které se stavějí v cestu naší spáse, můžeme překonat jedině modlitbou. „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“

(Mat 14), napomínal Pán apoštoly; a ten, který mu věrnost nejvíce sliboval, podlehl první, protože se v rozhodné chvíli nemodlil. Čím těžší pokušení a čím slabší naše zdatnost, tím více jest naší jedinou silou modlitba. „Tento rod se nedá přemoci jinak, leč postem a modlitbou“ (Mar 9).

c) Kristus Pán modlitbu *přikázal* a nás k ní povzbudil: „Proste, a bude vám dáno“ (Lk 11).

d) *Nadpřirozený život* čerpá z modlitby veškeru svou *silu*. Všichni světci byli mužové modlitby. Opomíjet docela modlitbu znamená nechat duši, t. j. nadpřirozený život zahynout hladu. Duše pozbývá spojení s Bohem, jaký však osud stihne řečiště, které není spojeno s pramenem?

e) Náš život vezdejší má být *oslavou* Boha a zároveň *přípravou* na věčnou oslavu Boží v nebesích. Obé vykonáváme modlitbou.

Při obvyklém rozdělení v modlitbu chvály, prosby a díky můžeme zůstat. Proč Boha *prosit*? Ne proto, abychom ho poučovali o svých potřebách — on je zná lépe než my — nýbrž abychom připomínali *sobě*, že Bůh jest pramen všeho dobra a požehnání, všech darů a milostí tělesných i duševních, časných i věčných. Dítě v řádné rodině bývá vedeno k tomu, aby za vše poprosilo. Proč? Aby si bylo vědomo, že jest na rodičích docela závislé, že vše dostává od nich, a aby se podle toho chovalo. Právě tak tvor; tím, že Tvůrce za všechno prosí, *v y j a d ř u j e* svou naprostou *z á v i s l o s t* na něm ve všem a všude. „Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty dáváš jim pokrm v čas příhodný: otvíráš ruku svou a naplňuješ všelikého živočicha požehnáním.“ (Ž. 144.) Prosebnou modlitbou tudíž také Boha ctíme a oslavujeme; prokazujeme mu hold jakožto prameni a dárci všeho dobra, a zároveň si uvědomujeme, že Pán nám dává všechno z pouhé lásky svobodně, nejsa k tomu nikterak vázán.

Nejinak nutno soudit o modlitbě *děkovné*. Když Pánu děkujeme, osvědčujeme tím: „Co zmůže sama ze sebe slabost lidská? Co mám, co bych nebyl obdržel od tebe? (1 Kor 4.) Všecko jest svobodný dar tvé dobroty, a já jsem povinen vděčností i za nejnepatrnější z tvých milostí.“ Kuřátko pije a k nebi pohlíží.

„Proste a bude vám dáno.“ Namítneš snad: „Já jsem prosil, a nedostal“ — na to ti odpovídá sv. Jakub: „Prosíte a nedostáváte, protože špatně prosíte.“ Učedníci se obrátili jednou k Pánu s prosbou: „Pane, nauč nás modliti se.“ Sv. víra nás poučuje, jaké *vlastnosti* musí modlitba mít, aby měla žádoucí výsledek.

1. *Uctivá*. Viz, s jakou úctou mluvil Božský Spasitel s nebeským Otcem! Jeho modlitba u hrobu Lazarova a modlitba velekněžská na konci poslední večere jsou nám vzorem. Prosil sice ne jako služebník, nýbrž jako Syn — my jsme také dítky nebeského Otce, ale věz, že dítě jest povinno otci větší uctivostí než člověk cizí. Jak se modlila *Neposkvrněná Panna!* Její chvalozpěv (Lk 1.)! Ví, že Bůh se stal jejím Synem, ale je si též vědoma, že při modlitbě jest a zůstává služebnicí Páně. Proto tím uctivěji k Nejvyššímu mluví, čím jest mu blíž a čím lépe než my chápe vznešenost Tvůrce a ubohost tvora. Jak se modlí *církev!* Jak hlubokou uctivostí jsou proniknuty její modlitby v liturgii! V té věci se stala následovnicí starozákonních proroků. Čti na př. Isaiáše a všimni si, jakou úctou jsou proniknuty jeho řeči, kdykoli mluví o „Svatém Israeolově“ od chvíle, co ve vidění pozoroval serafíny zastírat si tvář před Hospodinem zástupů. Modlíš-li se snad chodě, stoje neb sedě, nechť jest na tobě vidět, že se obíráš Bohem.

b) *Prostá*. Modlitby, které najdeš v této knížce, pocházejí jednak od sv. Otců, od světců, kteří jimi k Pánu mluvili před dávnými staletími (na př.

Ambrož, Augustin, Efrém) a kteří teď oslavují Hospodina spolu s anděly — jednak od církve, namnoze z různých liturgií. Moderním modlitebním knížkám schází někdy tato vlastnost; obsahují často modlitby složené od lidí, kteří nejsou nebo nebyli světcí a nevyznali se tudíž v umění rozmlouvat s Bohem; vše bývá jaksi strojené, bombastické nebo kamarádké. Jak prostince nás učil božský Spasitel mluvit s Otcem a jej prosit! „Chléb náš vezdejší, dej nám dnes . . .“ Převrácená zbožnost by pokládala za nedůstojné poprosit Pána za skývu chleba. Nenapodobuj lidi, kteří se chtějí zalíbit Pánu Bohu tím, že se nepomolí pořádný Otčenáš, nýbrž vyhledávají nebo sami si skládají všelijaké prapodivné modlitbičky.

c) *Pokorná*. Příkladem ti budiž publikán v podobenství. Není vzácností setkat se se vzdorem, když Pán okamžitě naše prosby nevyslyší. Ale sud sám: Smí dítě vzdorovat a tvářit se uraženým, odeprou-li mu rodiče jeho prosbu? Tím by ukázalo, že zapomnělo, kdo jsou rodiče a čím jest ono.

d) *Spojená s odevzdaností do vůle Boží*. Vzorem jest nám modlitba božského Spasitele v zahradě Getsemanské: „Ne má, nýbrž tvá vůle se staň.“ To jest snad nejtěžší slovo, které nám Pán klade na rty při modlitbě v trudné době. Kratičký povzdech trpícího Joba: „Bud' jméno Páně pochváleno“ má podle sv. Otců větší cenu než celé *Te Deum* v dobách radosti. Pamatuj: Vševědoucí vidí dál než my a dovede lépe posoudit, co jest nám ke spáse. Člověk se obyčejně sám nejvíce vytrestá, když svou tvrdošíjností si to neb ono od Pána vynutí.

d) *Proniknutá důvěrou*. Tak vyžaduje synovský náš poměr k Bohu. Ať otec vyhoví prosbě dítěte či nevyhoví, dítěto zůstane klidné a přijde po druhé a po třetí se stejnou nezlomnou důvěrou. „Nebude-li jako maličci . . .“ Modlitba se neopírá o zá-

sluhy naše, nýbrž dovolává se Božího milosrdenství a dobroty, a to jest důvod i opora veškeré naší naděje.

e) *Zbožná*, s myslí sebranou; modli se duchem, ne pouze ústy. Těkává fantasie jest ovšem nejrušivější činitel; mimovolně se zatoulá, a ty s hrůzou pozoruješ, že jsi zas podlehl roztržitosti. Nedobrovolná roztržitost není hříšná, dobrovolná však činí modlitbu bezcennou. „Ty sám se neslyšíš a chceš, aby Bůh tebe slyšel?“ (Tomáš z Villanovy). Řekni si před modlitbou s velkým světcem: „Bernarde, nač jsi přišel?“ Pokud možno, hled' fantasii nějak upoutat; představ si živě, že klečíš se sv. Pannou v betlemské jeskyni, nebo že stojíš vedle ní na Golgotě, upírej zrak na nějaký obraz nebo na sv. kříž a pod. Přistihneš-li se při roztržitosti, zastav se na chvíli, seber myšlenky a pokračuj pomalu dál. Jest rozumnější vyplnit čtvrt hodinku třemi desátkami sebraně pomodlenými než celým bezmyšlenkovitým růžencem.

f) *Vytrvalá*, po příkladě proroků starozákonních, kteří neustálým voláním po Osvoboditeli zrovna útočili na zamčené nebe. „Proste, a bude vám dáno“ (Mt 7).

g) Chceš-li být vyslyšen, musí tvá modlitba vycházet z čistého srdce. „Hříšníky Bůh neslyší.“

h) Konečně podle rozkazu samého Spasitele se máme modlit *ve jménu Kristově*. Tento pokyn dal Pán učedníkům nejednou, naposled v předvečer svého láskyplného utrpení.

Co znamená modlit se v jeho jménu?

1. Dovolávat se zásluh Kristových a o ně se opírat. Tak jedná církev, kdykoli končí své modlitby slovy: „Skrze Krista Pána našeho“ — anebo když v litaních se modlí: „Pro narození své . . . , pro utrpení své . . . , pro smrt a pohřeb svůj . . . vysvobod' nás, Pane.“

2. Prosit Otce: „Vyslyš mé prosby tak, jako by ti je předkládal tvůj jednorozený Syn.“ Mohu se

však osmělit vložit do rukou Spasitelových prosbu za věc hříšnou nebo malichernou a nicotnou, jeho nedůstojnou, a prosit, aby ji Otci předložil a doporučil? Prosbu, se kterou bych se nechtěl svěřiti bližnímu? „Když se modlíš, pros za věci veliké, t. j. za věci věčné, nikoli pomíjející, které jsou Boha nedůstojné“ (Ambrož). „Kdo se modlí, aby mu Bůh byl pomocníkem v jeho nicotnostech, neprosí, aby byl své nemoci zbaven, nýbrž aby jeho nemoc se dovršila . . . Rodiče vyhovějí nedospělým dětem, když prosí za hračky; dospělé však za podobnou prosbu kárají“ (Řehoř Nyss.).

Nezapomínejme ještě na jednu věc: *účinky* modlitby jsou *skryté*. Jaký výsledek naše modlitby měly, zjeví nám Vševědoucí, až přijde k soudu. Jen tolik víme: tak daleko sahá moc a síla modlitby, jak daleko sahá Boží milosrdenství a lidská bída. Tvá duše jest první pole její působnosti; pak tvoji drazí, kterým nemůžeš dát nic dražšího nad vzpomínku při modlitbě; duše Krista milující; duše od Boha vzdálené — ty nelze přivést k Pánu zpět učenými výklady, jen modlitba byla kouzelný klíč, kterým světci otvírali sobě srdce hříšníků a jim nebe. Nic se nemůže postavit modlitbě v cestu, celý svět není tak velký, aby ho neobjala; ano i tajemné kraje očišcové, kam nevkročila noha živoucího člověka a kam nesahá moc žádného vládce, ba ani pravomoc církve, podléhají moci modlitby a neodolají jejímu vlivu. Jen jedno místo jest vyloučeno z blahodárného požehnání modlitby — místo, kde není odpuštění ani naděje.

MODLITBA PÁNĚ.

Modlitba, které nás naučil božský Mistr, jest a zůstane vždy pravzorem každé křesťanské modlitby. Pozůstává ze sedmi proseb, ale vlastně předkládáme Pánu jen dvojí záležitost: příchod království Božího (1.—3. prosba) a ochranu před hříchem (5.—7.

prosba), mezi něž vsunuta menší záležitost: 4. prosba za vezdejší chléb.

Sv. Tomáš Aquinský vykládá modlitbu Páně takto: „Modlitba Páně jest ze všech nejdokonalejší; chceme-li se správně modlit, pak dle sv. Augustina nemůžeme přednést Bohu nic jiného kromě toho, co jest v ní obsaženo . . . Nejen že v ní prosíme za *všecko*, *po čem* dovoleně toužiti smíme, nýbrž i v tom *pořádku*, jak si máme přát (t. j. prosby jsou seřazeny podle důležitosti, kterou mají pro naše blaho a spásu). Napřed si připomínáme *cíl*, pro který jsme stvořeni: Bůh a nebe („Otče náš, jenž jsi na nebesích“), čest a sláva Boží („posvět se jméno tvé“, Bůh budiž veleben) a naše blaho („přiď království tvé“, království Boží, nebeské, mesiášské, které Spasitel přinesl: „Kéž jsme pojati do tvého království“). Pak prosíme za *prostředky* nutné *k dosažení* tohoto věčného království; cesta k věčnému životu jest však plnění vůle Boží („Bud' vůle tvá . . .“). Nato prosíme za vše, co potřebujeme na cestě k nebi jak pro *tělo* („chléb náš vezdejší . . .“) tak pro *duši*. (v evangeliu sv. Matouše čteme: „chléb náš nadpřirozený dejž nám dnes“, čímž se rozumí Eucharistie, sv. svátosti i učení Kristovo, viz Jan 6). Abychom nebe dosáhli, jest konečně třeba *odstranit překážky*, které se nám stavějí v cestu, a to jest: a) hřích, který nás přímo vylučuje z království Božího („odpusť nám naše viny . . .“), b) pokušení, které nám brání plnit vůli Boží („a neuvod' nás . . .“), c) všecko zlo duše i těla („ale zbav nás . . .“).

TVŮRCE A TVOR.

„Zbloudil jsem jako ovce, která zahynula, hledaje tebe zevně, jenžto jsi uvnitř. Obcházel jsem ulice a náměstí města tohoto, světa pozemského, hledaje tebe, a nenašel jsem, protože špatně jsem hledal . . . Tys byl se mnou a ve

mně, já však nebyl jsem u tebe, k vůli tvorům opouštěje tebe...¹⁾)

Tázel jsem se země, je-li Bohem mým, a řekla mi: „Nejsem.“ Tázel jsem se moře a propastí a věcí všech, které jsou v nich, a odpovíděly: „Nejsme bůh tvůj, hledej ho nad námi.“ Tázel jsem se nebe, slunce a hvězd, a dostal jsem stejnou odpověď. Privil jsem ke všem věcem, jež obklopují okna (smysly) těla mého: „Povězte mi něco o Bohu mém,“ a hlasem velikým zvolaly: „Tvůrce náš jest on... jehož v nás hledáš, skrze něho jsme; nad námi hledej toho, který nás učinil.“ Tázet se tvorů znamená hluboce je zpytovat, a odpověď jejich jest vyznání (svědectví) Boha, protože všecko volá: „Bůh nás učinil“, a Neviditelný skrze věci viditelné bývá poznán...

Žel doby, kdy jsem tebe neznal; žel slepoty, pro kterou jsem tě neviděl; já slepý a hluchý, pro krásu věcí, jež jsi učinil, neviděl jsem tebe, jejich Tvůrce. Pozdě jsem si tě zamiloval, krásu odvěká a přece stále nová, pozdě jsem si zamiloval tebe...“

(Augustino *suppositum* opusculum „Soliloquia“ t. j. sv. Augustinu *mylně* připisované dílo Solil.)

Marní (blázniví) jsou všichni lidé, v nichž není znalosti Boha: z viditelných dokonalostí nedovedli poznati toho, k t e r ý ž j e s t, a pozorující díla, nenalezli umělce. Jestliže okouzlení jejich krásou měli je za bohy, mohli poznat, oč krásnější nad ně jest Pán jejich: neboť první původce krásy všecko to stvořil. Anebo

¹⁾ Čím více se dáš proniknout vědomím vlastní nicotnosti a velebnosti Nejvyššího, s tím větší úctou budeš poklekat k modlitbě. Aspoň občas modli se *na kolenou* tyto výňatky ze sv. Otců a z Joba. Viz 2. listopad a str. 129.

jestliže síle a působení jejich se divili, mohli vyrozuměti z nich, že mocnější nad ně jest ten, který je stvořil: neboť z velikosti a krásy tvorů může rozum k poznání jejich Tvůrce přijít . . . Jestliže mohli tolik poznat, že dovedli prozkoumat svět, jak to, že jeho Pána ještě snadněji nenalezli? . . . (Moudr 13)

Co jest člověk, že smí mluvit k Bohu, Stvořiteli svému? Odpust', Pane, služebníku svému, jenž se odvažuje mluvit k tobě . . . Kdo jsem vlastně já? Tělo, jež zpráchniví, pokrm přichystaný červům . . . sídlo temnoty, země bídy, syn hněvu. A co budu jednou? Hrst prachu, hromádka hniloby. Dny moje míjejí jako stín, život můj mizí jako stopa v písku. Sotvaže začal kvést, již vadne a usychá, brzo opadá, a čím dále jde, tím více hrobu se blíží. Klamný jest život můj . . . hned jsem zdráv a hned zase nemocen, hned žiji a hned zase umírám, hned jsem vesel a hned zase smuten, a nakonec přijde smrt, která uchvacuje denně tisíce lidí tisícovým způsobem . . . (Aug. Sol.)

Ale ty, Pane, velebností a přítomností svou naplňuješ nebe a zemi, neseš a držíš vše rukou svou a nejsi unaven; všechno naplňuješ, a nejsi uzavřen; stále jsi činný, a při tom se neměníš; tvorům svým dáváš, cos slíbil, a nejsi nikomu nic povinen; dluhy odpouštíš, a nic neztrácíš; jsi neviditelný, a všechno vidíš; jsi beze změny, a všechny věci měníš, jsi nepohnutý, a hýbeš vším; nikdy nejsi mlád, nikdy stár, vše obnovuješ a vše oživuješ, všude jsi přítomen buďto svou milostí nebo svými tresty . . . Tys všechno z ničeho stvořil a ničeho nepotřeboval, pokynem vůle své vše jsi učinil a všechno tvorstvo své bez námahy řídíš a spravuješ, a nic se nemůže řízení tvému na odpor postavit, ani na nebi ani na zemi . . . (Aug. supp. Manuale I.)

Odkud mi to, že smím já chváliti tebe, Pána a Boha svého? Jako jsi mne stvořil beze mne, jak se ti zlíbilo, tak máš i chválu svou beze mne, jak se ti líbí . . . Ty sám jsi chvála svá . . . srdce jí nepojme, jazyk jí nevysloví . . . myšlenka začne a končí, slovo zní a zaniká, ale chvála tvá trvá na věky. Kdož tedy může tebe důstojně chválit? Kdo jsem já, abych velebil tebe, Boha nejmocnějšího, jenž ve věčnosti přebýváš? Zdaž temnota bude chváliti světlo anebo marnost velebit pravdu? Zdaž moje bída bude chváliti tebe anebo zdaž velebit bude tebe člověk ve hříchu počatý, ve hříchu zrozený, ve hříších vyrostlý? Není veliká chvála v ústech hříšníka. Nechať chválí a oslavuje tebe, Pane, nepochopitelná moc tvá, vše převyšující slitovnost tvá, přehojné milosrdenství tvé, nekonečná božská velebnost tvá, Pane a Bože náš. (Aug. Sol.)

Hříšní hříšného ve hříchu zrodili a ze hříchu kojili, vyhnanci vyhnance do této bídy přivedli. Nemám od nich nic než bídu, hřích a toto porušitelné tělo, jež nosím, a spěchám k těm, které smrt odtud odvedla. Hledím-li na jejich hroby, nevidím v nich leč prach a červy, zápach a odpor. Co jsem teď já, byli kdysi oni, a co jsou oni, budu jednou já. Co vlastně jsem? Pěna, jež zhuštěná vzrostla v lidské tělo, a po několika měsících jsem byl uveden do tohoto vyhnanství s pláčem a nářkem, a hle, již skoro umírám, plný neřestí a nepravostí. Uvažuj jen, člověče, cos byl před svým narozením, co jsi od narození až do smrti, a co budeš po tomto životě. Z nízké hmoty vytvořen, bídnou plenou obalen, a tak oděn jsi přišel k nám, a zapomínáš, jak nízký je tvůj původ. Nic není tělo, leč pěna přioděná vratkou krásou, a brzo bude hnijící mrtvolou a červů potravou . . . (Bernard supp.)

Nic není ve mně prchavějšího nad mé vlastní srdce. Kolikrátkoli mne opouští a v převrácených myšlenkách si libuje, tolikrát Boha uráží. Po všem možném těká, bez ustání kolotá, sem tam po nesčíslných věcech s jedné na druhou poletuje . . . samo sobě nerozumí, samo v sobě nedůsledné, samo s sebou nesouhlasí, tužby střídá, plány mění, nové buduje, staré boří, zbořené znovu staví, pořád a pořád jinak a jinak je rovná a mění, hned chce a hned zase nechce, nikdy v témže stavu netrvá. Jako mlýnský kámen rychle se točí a nic nezamítá, nýbrž mele všechno, co se do něho nasype, a když se nenasype nic, sám sebe stravuje, tak jest i mé srdce neustále v pohybu, ať spím, ať bdím, přemýšlí a sní o všem, co se mu namane. A jako mlýnský kámen smůla zamaže, plevy ucpávají, písek rozdírání, tak i mé srdce trpká myšlenka skličuje, nečistá poskvřňuje, marná znepokojuje a unavuje . . . Daleko více plánů kuje mé srdce v jednom okamžiku, než by mnoho lidí mohlo provést za celý rok . . . ve všech možných nepravostech se potápí, protože opustilo Boha, jenž jediný by je nasýtil. Potuluje se od myšlenky k myšlence, a pokoje nenajde, dokud se k Bohu nenavrátil . . . (Bern. supp.)

DEN VĚŘÍCIHO KŘESŤANA.

„Noc pominula, nastal den; odvrzme tedy skutky temnoty a odějme se ve zbroj světla.“ Těmi slovy sv. Pavla začíná církev nový den v kněžských hodinkách. Když hvězdy blednou a červánky zlatí oblohu, ozve se hlas zvonu a budí po celém křesťanském světě věřící ze sna, aby spolu s andělem pozdravili tu, která se sama kdysi objevila jako červánky po dlouhé noci a přinesla lidstvu jitra nového, šťastného věku. Všechno tvorstvo obrací ráno tvář k vycházejícímu slunci. I ty obrať duši svou k vyšlému slunci spravedlnosti, Božskému Srdci Páně, a sice skrze jeho Matku Neposkvrněnou. Prvotiny dne mají patřiti Bohu, začátek dne má být posvěcen vzpomínkou na Ježíše a Marii, sotva že na loži oči otevřeš. Kde je poklad tvůj, tam je i srdce tvé (Lk 12). Podle první myšlenky ráno poznáš, komu tvé srdce patří: tvé sebelásce, myslíš-li hned na sebe a na své práce; stvořené bytosti, jestliže v mysli zaletíš k ní; neřesti, jestliže se obíráš hříšnými představami; svatě Panně, jestliže srdce i oko obrátíš k ní.

Každý den ráno začni, jako by to byl poslední den tvého života. Není to nemožné! První slova budtež: „*Ježíš, Maria, Josef*“ *† — chceš-li, aby byla jednou tvá poslední. Děkuj Tvůrci, že ti dopřává ještě času pracovat o své spáse a shromáždit více zásluh pro nebe. Cudně vstaň, cudně se oblékej; stojí vedle tebe anděl strážný, hledí na tě Maria. Varuj se zbytečných řečí a zachovej sebranost mysli až k ranní modlitbě. Jsi-li přítomen mši sv., netřeba konat zvláštní ranní modlitbu, protože nejsvětější obět je nejkrásnější ranní pobožnost, jaká vůbec může být. Stačí vzbudit dobrý úmysl, t. j. obětuj

Pánu všechny práce a povinnosti celého dne ve spojení se Srdcem Ježíšovým, poděkuj za ochranu v noci tobě poskytnutou, popros anděla strážného, aby tě chránil po celý den před úrazem duše i těla; máš-li kdy, obnov své zasvěcení Srdci Páně a svaté Panně, a nezapomeň na krátkou modlitbu k Duchu sv. — Dovedeš-li rozjímat, věnuj raději 15—20 minut modlitbě rozjímové než ústní. Chceš-li přece vykonat zvláštní ranní pobožnost, můžeš ji konat svým obvyklým způsobem, anebo si vyber některou z těch, které podává tato knížka.

MODLITBA ROZJÍMAVÁ.

Konat rozjímaní není tak těžké, navykneš-li tomu v mladých letech. Měj jen na paměti, že rozjímaní jest *modlitba*, t. j. rozmluva s Bohem. Tím se uvaruješ úskalí, na němž se mnohý pokus ztroskotat. Rozjímaní není k tomu — jak je mnozí pojmají — abychom hledali nové myšlenky a poznatky a objevili neznámé světy; k tomu jest *studium* — nehledě k tomu, že za krátkou dobu několika minut ráno těžko nové světy objevovat.

Zkus napřed konat (podle návodu sv. Ignáce) *ústní modlitbu způsobem rozjímovým*. Vezmi si některou modlitbu nebo píseň hlubšího obsahu. Probírej slovo za slovem, větu za větou, volně a klidně, a uvažuj, co každé slovo (nebo věta, verš . . .) znamená. Při tom rozmlouvej s Pánem nebo sv. Pannou: pros, děkuj, odprošuj, lituj, čiň předsevzetí, chval a oslavuj. Příkladem ti může být píseň „Zdrávas Maria, anděl Páně s nebe . . .“ jež jest pěkným rozvedením modlitby Ave Maria. Všimni si, jak 1. strofa *rozvádí* pozdrav „Zdrávas Maria“, jak se obrací k sv. Panně a ji *chválí*, jak 4. strofa *rozvádí* slova „*požehnaný* plod života tvého“ a *děkuje*, jak 8. strofa *rozvádí* prosbu „v hodinu smrti naší“ a *prosí* atd.

Tento způsob modlitby má mnohé *výhody*:

a) uvádí nás do umění *rozjímavé* modlitby;

b) zjednává nám *porozumění* modliteb a písní, jež mnohdy odříkáváme nebo zpíváme bezmyšlenkovitě, nemajíce ani zdání o jejich kráse a nerozumějíce jejich smyslu; hymny a zpěvy v této knížce uvedené a zvláště žalmy se hodí k tomuto způsobu modlitby;

c) přináší *obměnu* do našich pobožností, takže nejsou tak jednotvárné;

d) *chrání* před *roztržitostí*; o rozjímání platí: buď necháš roztržitosti nebo necháš rozjímání; když jest tvá mysl nucena při modlitbě sama pracovat a uvažovat, nemůže být řeči o nějakém bezduchem odříkávání.

Při tom není třeba probrat *celou* modlitbu nebo zpěv. Zdržím se u každého slova, jak dlouho v něm duše může co najít, jako včelka na květině, z níž ssaje med — někde déle, někde kratčeji, některé přejdu, u jiného se zastavím. Když doba modlitby pominula, učiním kříž, skončím třeba uprostřed, a mohu pokračovat jindy. Tento způsob se zvláště doporučuje těm, kdo denně přistupují k stolu Páně. Vyber si z přípravných modliteb některou, která se ti líbí, a modli se ji tímto způsobem — jest to pěkná příprava k sv. přijímání a přináší obměnu. Totéž platí o díkučinění po sv. přijímání. Místo modlitby si můžeš vzít některý z veršů Písma sv. neb výroků sv. Otců, které jsou v části přípravné a děkovné uvedeny. Právě tak si můžeš počínat při sv. zpovědi.

Rozjímání samo sotva svedeš sám bez návodu. Požádej za něj na př. ve sv. zpovědi. První věc jest mít rozjímavou knihu. Nejlepší k tomu jsou *evangelia* (sv. Lukáše a Matouše). Žádná jiná kniha se jim nevyrovná. Večer si vyhledej a přečti úryvek o němž chceš rozjímat. Druhý den ráno hled' především soustředit myšlenky, vykonej přípravnou

modlitbu (jest uvedena dole), a pak probírej předmět rozjímání podle těchto otázek:

1. Jaká pravda jest v tom obsažena?
2. Jaké naučení pro mne z toho vyplývá? (Nejdůležitější část rozjímání.)
3. Jak si chci počínat (podle té pravdy se řídit) v budoucnosti? Již dnes?

Na konec rozmluva s nebeským Otcem, Kristem Pánem nebo sv. Pannou: prosím, aby mi udělili (sv. Panna vyprosila) milost, za kterou žádám, děkuji za vše, co mi udělili nebo pro mne vykonali (na př. při rozjímání o utrpení Páně), chválím je pro jejich dokonalosti (Tvůrce pro jeho dobrotu, moudrost atd.), raduji se a blahopřeji (sv. Panně k jejímu vyvolení), lituji, že jsem Pána urážel a tak byl příčinou jeho bolesti, odprošuji atd.

Skončím krátkou modlitbou (Otče náš a pod.).

Jiný způsob rozjímání:

1. Které osoby tu vystupují? (Při narození Páně: panenská Matka, sv. Josef, božské dítě, pastýři, králové, Herodes, zákoníci . . .).

2. Jak smýšlejí? Co mluví? Co konají?

3. V čem je chci následovat? Čeho se musím na nich varovat?

Kdc denně rozjímá aspoň čtvrt hodiny, získá odp. *†

PŘÍPRAVNÁ MODLITBA

(podle sv. Tomáše Aq.)

Uděl mi, milosrdný Bože, abych po tom, co tobě se líbí, celým srdcem toužil, rozumně to vyhledával, jasně poznával a dokonale ve skutek uváděl, ke cti a chvále sv. jména tvého. Rač řídit toto rozjímání moje, dej, abych poznal, co ode mne žádáš, a podporuj mne milostí svou, abych to skutečně i plnil, jak jest třeba a jak je to ke spáse a užitku duše mé. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

PRVNÍ RANNÍ POBOŽNOST.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.
Amen. *¹⁾

¹⁾ Znamení kříže pochází z dob apoštolských. Za Tertulliána (kolem r. 200) se jím žehnali věřící vycházejíce a přicházejíce, jím začínali každou práci.

Hvězdička * připojená k modlitbě znamená, že jest obdařena neplnomocnými odpustky. — *Dvoji hvězdička* ** znamená: kdokoli se uvedenou modlitbu modlí denně po celý měsíc, získá plnomocné odpustky jednou měsíčně, když přijme sv. svátosti a pomodlí se na úmysl sv. Otce („za povýšení katolické církve, rozšíření víry, vymýcení bludů a rozkolů, obrácení hříšníků, pokoj a svornost mezi křesťanskými knížaty a jiné velké záležitosti křesťanstva“ — není však třeba myslet na všechny tyto úmysly) Otče náš, Zdrávas Maria a Sláva Otci (Pius XI., 20. září 1933) nebo jinou modlitbu stejně dlouhou (Věřím v Boha a Sláva Otci, třikrát Zdrávas, Magnifikat a pod.). *Hvězdička s křížkem* *† znamená, že krom toho jest předepsána návštěva chrámu nebo veřejné kaple; pro členy nějakého ústavu stačí jejich domácí (poloveřejná) kaple. Je-li snad chrám nepřístupný, stačí při návštěvě pomodlit se venku. — *Hvězdička připojená na třetím místě* znamená: kdo udanou pobožnost koná v životě často, získá plnomocné odpustky v hodinu smrti.

Při udávání odpustků jsme se řídili oběma úředními sbírkami, vydanými od posv. kongregace v Římě r. 1898 a 1929.

Kdo chodívá dvakrát měsíčně k sv. zpovědi aneb kdo skoro denně přistupuje ke stolu Páně, může získat všechny odpustky celého měsíce, vyhoví-li ostatním předepsaným podmínkám. Jinak jest dovoleno vykonat sv. zpověď osm dní před odpustkovým dnem nebo osm dní po něm, sv.

Anděl Páně zvěstoval Panně Marii, a ona počala z Ducha sv.

Zdrávas Maria.

Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.

Zdrávas Maria.

A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi.

Zdrávas Maria.**

Ů. Oroduj za nás, sv. Boží Rodičko.

R/. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se: Milost svou prosíme, Pane, rač v mysli naše vlíti, abychom andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna tvého, poznavše, skrze umučení a kříž jeho k slávě vzkřísení přivedeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.¹⁾

přijímání v předvečer nebo mezi následujícím týdnem. Ostatní podmínky nutno vykonat mezi polednem předcházejícího dne a večerem ustanoveného dne. Lze-li jednoho dne získat několikrát plnomocné odpustky, jest třeba tolikrát navštívit chrám Páně a tolikrát se pomodlit na úmysl sv. Otce, kolikeré odpustky chceme získat. Skoro všechny odpustky lze přivlastnit duším v očištění, nikoli však (podle vůle církve) živým. Poučení o odpustcích viz u svátosti pokání.

Jsou-li k získání odpustků předepsány jiné podmínky než svrchu naznačené, udáváme je vždy zvláště.

¹⁾ Začátky modlitby „Anděl Páně“ sahají do 13. stol.: při večerním zvonění, které nemělo původně nižádné souvislosti s naší modlitbou, pozdravovali věřící sv. Pannu, někdy jedním, někdy trojím Zdrávasem. K tomu přistoupilo později ranní zvonění, a tento zvyk se rozšířil z Itálie po celé Evropě.

Velebena budiž svatosvatá a nerozdílná Trojice Boží, že učinila s námi milosrdenství své a dopřála nám tohoto dne ve zdraví dočkati. Sláva Otci . . .

Svatý, svatý, svatý Hospodin Bůh zástupů, plna jest země slávy tvé: sláva Otci, sláva Synu, sláva Duchu svatému. **

Děkujeme Tobě, trojjediný Bože, Pane a Stvořiteli náš, žes této noci byl naše stráž. Tebe my Otce prosíme, řid' nás svým svatým Duchem, ať před tebou nezhřešíme, dej, ať tento celý den k tvé chvále a cti ztrávíme. Vzdaluj od nás, Otče, úklady nepřítelů zlého, pošli nám

První stopy, že i v poledne se modlili Ave, lze zjistit kolem r. 1460, za sto let potom byl tento zvyk známý, ve stol. 17. všeobecný. Nejstarší kniha, v které jest Anděl Páně v naší formě, vyšla v Benátkách 1560, ale teprve před 200 lety se všeobecně ujal tak, jak se jej modlíme dnes.

K získání odpustků jest třeba, modlit se pozdravení andělské kleče (leďa že by nemoc bránila), v sobotu večer a po celou neděli stoje. V době velikonoční t. j. od bělosobotního poledne do poledne před svátkem nejsv. Trojice, modlíme se stoje tuto antifonu:

**Vesel se, nebes Královno, alleluja,
neboť ten, jež jsi nosila, alleluja,
vstal z mrtvých, jak byl pověděl, alleluja,
oroduj za nás u Boha, alleluja.**

**Ů. Raduj a vesel se, Panno Maria, alleluja:
R. Neboť Pán vstal vpravdě, alleluja.**

Modleme se: Bože, jenž jsi zmrtvýchvstáním Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista, svět oblažiti ráčil, uděl nám, prosíme, abychom skrze jeho Rodičku, Marii Pannu, dosáhli radostí života věčného. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

k ochraně anděla svého svatého. A protože v potu tváře dnes chléb svůj jísti budeme, Bože dobrý Hospodáři, požehnej pracím našim. S vycházejícím slunkem tebe pozdravujeme a k tobě srdce pozvedáme, na tvou milost spoléháme, tobě se poroučíme se vším, co od tebe máme: uděl nám, ať bez úhony večera se šťastně dočkáme.

(Ze staročeských rorátních zpěvů.)

Požehnáním tvým, kterým všechno tvorstvo žije, provázej dnes, Pane, práce naše, abychom přijímajíce dary tvé v životě přítomném, tím jistější byli, že dojdeme jednou statků věčných v životě budoucím. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Otče nebeský, ve spojení s nejsv. Srdcem Ježíšovým a s jeho přesv. obětí obětuji tobě dnes sebe samého, vše, co mám, všechny své tužby a úmysly, všechny povinnosti a obtíže tohoto dne, abys ve všech skutcích mých byl oslavován ty, a aby všechno moje myšlení, mluvení a jednání směřovalo ke spáse nesmrtelné duše mé, kterou jednorozený Syn tvůj drahocennou krví svou vykoupil a posvětil.

Přijď, Duchu sv., Duchu moudrosti, rady a síly, přijď, Osvětiteli, jenž temnoty nevědomostí našich zaplašuješ, a bloudící, aby cestou spravedlnosti kráčeli, světlem pravdy své osvěcuješ: přijď se sedmi dary svými a dej nám všem, kteří ke Kristu se hlásíme, abychom se varovali všeho, co jménu tomu se přičí, a drželi se toho, co na křesťana se sluší. Duchu sv., učiteli pravdy a dárce moudrosti, učíš, ať jenom to milujeme, co poroučíš, jen po tom toužíme, co slibuješ, aby uprostřed tohoto pozemského kolotání tam srdce naše kotvila, kde pravá blaženost bytuje, a abychom tak užívali věcí stvořených, abychom nepozbyli statků nebeských.

Otče náš. Zdravas Maria.¹⁾ Věřim v Boha.²⁾

¹⁾ Modlitba, které nás Pán sám naučil, byla spolu s žalmy nejstarší „modlitební knihou“ věřícího lidu. Společné modlitby, kterou by celá církev uctívala sv. Pannu, tehdy nebylo. Na východě na př. ji oslavovali nadšenými zpěvy a vroucími modlitbami svatého Efréma, ale ty byly omezeny jen na Syrii. Ave Maria se vyskytuje po první r. 513 v liturgii sv. Jakuba, kolem r. 600 je nalzáme v liturgii římské, ale před r. 1050 není stopy, že by se Ave modlil i věřící lid. Teprve koncem 12. stol. se dovídáme, že kazatelé vybízejí lid, aby se kromě modlitby Páně a Věřim v Boha naučili též Ave Maria. Lid si už dávno odvykl modlit se žaltář — 150 žalmů — místo nich se modlil 150 Otčenášů. Ponenáhlu si však navyká uctívat sv. Pannu pozdravem andělským, až konečně se Ave stalo nejoblíbenější a nejrozšířenější modlitbou mariánskou, a lid se modlí pilně „mariánský žaltář“, t. j. 150 Ave místo žalmů (viz poučení u měsíce října). Do té doby však obsahovalo Ave pouze slova andělova a Alžbětina, k nimž se přidávalo (ne všude) slovo „Ježíš“ nebo „Ježíš Kristus. Amen.“ Tak ještě ve stol. 13. a 14. Aby s modlitbou chvály spojili prosbu, přidávali vzývání z litanie o všech svatých: „Svatá Maria, Matko Boží, oroduj za nás (hříšné).“ Tak sv. Bernardin Sienský († 1444). Protože byla sv. Panna vzývána všeobecně jako patronka šťastné smrti, začala se přidávat vložka: „Ó sv. Panno Maria, Matko Boží, pros Boha za nás nyní i v hodinu smrti naší.“ (Ustanovení arcib. mohučského Bertholda r. 1494.) Dnešní podoba se vyskytuje po první r. 1513 v breviáři kamaldulském, 1568 byla přijata do breviáře římského a tím se stala všeobecně závaznou.

²⁾ Apoštolské vyznání víry zaznamenáno po první s nepatrnými odchylkami od sv. Justina († 167).

**Věřím v tebe, pravý, všemohoucí věčný Bože, a všechno, co jsi zjevil, protože jsi neskonale pravda a moudrost. Doufám, že mi dáš vše, co jsi slíbil, především pak život věčný, protože jsi ve svých slibech neskonale věrný. Miluji tě nade všechno, protože jsi nekonečně dobro-
tivý.*****

(Odpustky za vzbuzení tří božských ctností lze získat, ať užijeme slov jakýchkoli, tedy nejen právě uvedené formule.)

Nejsladší Ježíši, dej mi rozmnožení víry, naděje a lásky, srdce zkroušené a pokorné.*

Anděle Boží. Desatero. (2 Mojž. 20.)

Zdrávas Královno, matko milosrdenství! Živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K tobě voláme, vyhnaní synové Evy; k tobě vzdycháme, lkajíce a plačíc v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, kterýž jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria.

**Ů. Učiň mne hodným, přesvatá Panno, chvá-
liti tebe.**

R. Uděl mi sílu proti nepřátelům tvým.

Ů. Veleben budiž Bůh ve svatých svojich.

R. Amen.*

Kdo se denně modlí ráno tuto modlitbu (původcem jest asi mnich Hermannus Contractus † 1054) a večer modlitbu sv. Efréma „Pod ochranu tvou“ s připojeným veršem téhož světce „Učiň mne hodným“, chtěje napravit urážky činěné nejbl. Panně a svatým, získá odpustky ** ve dvě libovolné neděle každého měsíce, ve svátek Všech svatých a ve svátky sv. Panny, totiž: Neposkvrněné Početí, Očišťování, P. M. Lurdské, Zvěstování,

Bolestné Matky Boží v postě i v září, Navštívení, P. M. Karmelské a Sněžné, Nanebevzetí, Narození, Jména, P. M. de Mercede, Královny sv. Růžence, Mateřství, Obětování.

**Ó Paní má, ó Panno Maria,
ó Matko Boží, ó Máti má,
v náruč tvého milosrdenství se vrhám,
duši svou i tělo své ti odevzdávám,
dnes, jakož i po všechny dny své
poroučím se zvláštní ochraně tvé.
Do tvých rukou kladu své naděje a radosti,
své starosti všecky i žalosti,
život svůj celý i jeho skončení,
bych došel s tebou věčného spojení.
Ó Matičko milá, ku pomoci mi spěj,
přesvatou přímluvu a zásluhy své dej,
by všecka konání a práce má
tvou vůlí a Syna tvého se řídila.**

(Tato modlitba zvaná „Modlitbou sv. Aloise“ se vyskytuje po prvé r. 1489.)

**Ochránce svatý, jehož jméno mi bylo dáno,
budiž mne u Boha pamětliv, pros za mne,
abych vždycky správně žil, víru zachoval a
v boji vítězil. Amen.*†**

**Králi věků, nesmrtelnému a neviditelnému,
samojedinému Bohu čest a sláva na věky vě-
kův. Amen.*†**

DRUHÁ RANNÍ POBOŽNOST.

**Již slunko vyšlo z červánků, ¹⁾
my prosme Boha s vroucností,
by chránil celý tento den
nás všeho zla svou milostí.**

¹⁾ Než slunko vyjde z červánků.

**Náš jazyk, Pane, ovládej,
by v řeči svár se neozval,
zrak ochranou rač zaclonit,
by marnost světa nevnímal.
Nám srdce chraň vždy v čistotě
a poskvrny vší uchovej,
kroť žádost těla neblahou
a v pokrmu nám střídmost dej,
až den se schýlí k západu
a nastane zas tichá noc,
ať můžem s čistým svědomím
vzdát tobě díky za pomoc.
Bud' sláva Kristu, panenské
jenž čistoty jest výkvětem
a s Otcem, Duchem kraluje
ve věčné slávě světům všem. Amen.**

(Hymnus z kněžských hodin, přeložil K.)

**Děkujeme tobě, trojjediný Bože, Pane a
Stvořiteli náš, žes nás této noci chránil všeho
zlého. Otče dobrotivý, který nám dáváš tento
den, abychom ho užili k spáse duše své, abys
v den soudu více na nás našel, co bys mohl
odměnit, a méně, co bys musil trestat, opatruj
nás dnes pomocí svou, abychom neklesli do
hříchu, chraň nás skrze svatého anděla svého
všeho úrazu duše i těla, provázej požehnáním
svým práce naše, dej, ať tak kráčíme cestou
zákona a přikázání tvých, abychom tvému
Srdci nejsvětějšímu vždy podobnější byli a
s čistým svědomím dnešního večera se dočkali.
Skrze Krista Pána našeho. Amen.**

**Svatý Bože, svatý silný, svatý nesmrtelný,
smiluj se nad námi.**

**Tobě chvála, tobě sláva, tobě díkyčinění po
věky věčné, ó blažená Trojice.**

**Svatý, svatý, svatý Hospodin Bůh zástupů,
plná jest veškerá země tvé chvály.**

Ant. Tebe, Boha Otce nezrozeného, tebe, Syna jednorozeného, tebe Utěšitele Ducha svatého, svatou a nerozdílnou Trojici, celým srdcem a ústy velebíme, chválíme a dobrořečíme: tobě buď sláva na věky.

Ů. Dobrořečme Otci i Synu i Duchu svatému.

R/. Chvalme a vyvyšujme ho na věky.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi dal služebníkům svým, vyznávajícím pravou víru, slávu věčné Trojice poznati a v moci velebnosti jednotě se klaněti: prosíme tě, abychom pevností této víry byli vždy chráněni ode všech protivenství. Pro Krista Pána našeho. Amen.

Kdo se denně od pondělí do neděle modlí tyto chvály ke cti nejsv. Trojice, získá týdně odp. *†.

Duchu sv., božský prameni světla, života, síly a lásky, tobě zasvěcuji rozum, srdce i vůli svou. Rač býti vždy rádcem mým, jako jsi neomylným učitelem církve Kristovy; osvěcuji mdlý rozum můj, abych poznal, co pravé a bohumilé; posiluj slabou vůli mou, abych podle poznané pravdy jednal a svatá vnuknutí tvá ve skutek uváděl; rozněcuji chladné srdce mé, abych s radostnou ochotou krácel ve šlépějích Kristových, jemuž s Otcem a tebou čest a sláva na věky. Amen.

Nejsv. Srdce Ježíšovo, hojně, prosíme, vylij požehnání své na svatou církev, na svatého Otce a na veškeré kněžstvo. Dej vytrvání spravedlivým, obrať hříšníky, osvět nevěřící, žehnej příbuzným, přátelům a dobrodincům našim, přispěj na pomoc umírajícím, vysvobod' duše v očištění strádající, a na srdce všechněch rozšiř sladkou vládu lásky své. Amen.*†

Nejsv. Srdce Ježíšovo, dej, ať tě vždy více miluji.*†

Srdce Ježíšovo, v tebe důvěřuji. **

Velebeno budiž láskyplné Srdce a nejsladší jméno Pána našeho Ježíše Krista a přeslavné Panny Marie, Matky jeho, na věky a vždycky. *†

Nejsladší Srdce Marie Panny, budiž mou spásou. *†

Otče náš.

Zdrávas Maria. — Ó Paní má, ó Máti má, tobě se zcela obětuji, a abych ti osvědčil oddanost tvou, zasvěcuji ti dnes oči své, uši své, ústa svá, srdce své, sebe samého veskrze a docela. Protože tedy tobě náležím, ó dobrá Máti, ochraňuj mne a opatruj mne jako majetek a vlastnictví své. *†

Nejsv. Panno, Matko vtěleného Slova, Správkyně pokladů milostí a útočiště kajících hříšníků, s živou vírou a nezlomnou důvěrou spěchám k tvému láskyplnému Srdci mateřskému a prosím tě za milost, abych vždy a ve všem plnil svatou vůli Boží po příkladě tvém, pokorné služebnice Páně.

Panenská Matko, která jsi nikdy nebyla zasažena poskvrnou viny ani dědičné ani osobní, tobě odevzdávám a svěřuji čistotu srdce svého. *

Ó Maria, která jsi na tento svět bez poskvrny přišla, vypros mi od Boha, abych mohl z něho bez viny odejít. *

Ó nejčistší, a neposkvrněná a povždy panenská Matko Maria, dcero věčného Otce, Rodičko jeho jednorozeného Syna, snoubenko sv. Ducha, přesvatý stánku a živoucí chráme nejsv. Trojice, lilie čistoty a zrcadlo bez poskvrny! Vypros mi od Ježíše, výkvětu panenského svého lůna, čistotu duše i těla, a přimlouvej se u něho, aby působením Ducha sv., který tě zastínil a naplnil, tato andělská ctnost vždy více a více zkvétala a ve všech vrstvách věřícího lidu se šířila.

Velebeno budiž svaté a neposkvrněné Početí nejbl. Marie Panny, Matky Boží. *

Nebeský ochránce, jehož jménem se honosím, pros za mne neustále u Boha, ve víře utvrzuj, ve ctnosti posiluj, v boji mne ochraňuj, abych nad nepřitelem zlovolným zvítězil a věčné slávy dojítí zasloužil. Amen. *†

Bože můj, vylij své požehnání a své milosrdenství na všechny osoby a na duše v očistci, za které z lásky, z vděčnosti nebo z přátelství jsem povinen nebo chci se modlit. Amen.

PROSBA ZA MILOSTI ČASNÉ I VĚČNÉ.

Prosím tě, Pane, račiž v dobrotivosti své rozvázat pouta hříchů našich a na přímluvu nejbl. vždy panenské Rodičky Boží Marie, sv. Josefa, jakož i sv. apoštolů tvých Petra a Pavla a svatých všech, nás, služebníky své, i příbytky naše ve vši svatosti uchovat, všechny naše domácí, příbuzné i známé, kteří nám jsou drazí, hříchu zbavit, ctnostmi ozdobit, pokoj a blaho nám uštedřit, viditelné i neviditelné nepřátele od nás vzdalovat, tělesné žádosti krotit, zdraví a dobré počasí udělit, naše přátele i nepřátele láskou obdařit, město tvé chránit, našeho nejvyššího pastýře papeže N. zachovat, všecku duchovní vrchnost, všechna knížata a všecken lid křesťanský všeho neštěstí uchovat. Tvé požehnání spočívej na nás vždycky, a všem věrným zesnulým uděl věčného pokoje, pro Krista Pána našeho. Amen. *

RÚZNÉ RANNÍ MODLITBY.

Před tebou, Otče, na kolena padáme a obětujeme ti své modlitby a všechny práce tohoto dne ve spojení s nejsv. úmysly božského Srdce

**Syna tvého a nejčistšího Srdce jeho panenské
Matičky. Anděl tvůj nechť přednese prosby
naše před trůn božské velebnosti tvé a nechať
provází nás dnes i vždycky mocnou ochranou
svou, abychom jednou s ním a s ostatními vy-
volenými tvými pěli tobě chvály v nebeském
Sioně na věky.**

**Račiž, Hospodine Bože všemohoucí, Králi
nebes i země, řídit a posvěcovat, pořádat a
spravovat dnes srdce i tělo naše, myšlení, řeči
i skutky naše, podle zákona tvého a podle při-
kázání tvých, abychom zde i na věky spaseni
a bez úhony nalezení býti zasloužili.**

**Trojediný Bože, Otče, Synu a Duchu sv.,
z něhož všecko dobro bere počátek a přichází
šťastně ke konci, dej, abychom my, kteří jsme
povoláni k životu věčnému, byli zproštěni žá-
dostí pozemských a po nebeských statcích tou-
žili: a protože bez tebe nic nezmůže slabost
lidská a my jedině v pomoc tvou doufáme,
račiž milostí svou všechny práce naše před-
cházet a požehnáním svým je doprovázet, aby
všechno naše počínání od tebe bralo začátek
a s tebou se vždycky i končilo.**

„Každého rána jest třeba učinit pevné a určité
předsevzetí, jak bys přítomného dne co nejlépe vy-
užil. Kdybys měl být na živu ještě sto let, řekni si,
že bys nechtěl žít pro nic jiného, leč abys Bohu do-
konaleji sloužil. Na ranní předsevzetí nezapomínej.
Zmizelá hodina se nenavrátil. Kdo jest netečný ráno,
toho sotva horlivým nalezne večer. Proto hbitě
vstaň a s chutí se dej do práce.“ (Tomáš Kemp.)
Pracuj svědomitě na vinici Páně za peníz věčného
života (týž).

Pomni, že Tvůrce ti dává tento den a že tvou
povinností jest dnes: Boha ve všech skutcích oslavo-
vat — srdce v čistotě udržovat — za hříchy spáchané

pokání konat — vášně přemáhat — náruživosti ovládat — světem pohrdat — na soud se připravovat — ve ctnostech se cvičit — věčnost ustavičně na očích mít — na nebe myslit — v přítomnosti Boží kráčet — Krista následovat — v milosti Boží a v lásce Mariině do konce setrvat.

POBOŽNOST VEČERNÍ.

Zpytování svědomí.

Poznej sebe samého! Mnozí znají mnoho, a neznají sebe (supp. Bernard). A proč se neznají? Protože se zřídka nebo nikdy do svého nitra vážně nezahledí, a dopadá to s nimi jako s králem v pohádce, který hrál o to, o čem doma nevěděl. Myslí, že jest „doma“ všecko v pořádku a nemají ani tušení, co plevelé bují v jejich nitru. Chceš-li vést život dokonalý a dělat jakýs takýs pokrok ve ctnosti, neobejdeš se bez denního zpytování svědomí, tepny to vnitřního života.

Zpytování a rozjímání (modlitba) jest dvojspřežení, které nás veze na cestě dokonalosti vpřed. Rozjímání se obírá Bohem, zpytování vlastním nitrem; rozjímání může být poněkud spekulativní, zpytování jest veskrze praktické; rozjímání osvěcuje a rozněcuje, abych poznal a miloval Boha a věčné pravdy, zpytování kontroluje, zda jsem podle nich živ, vede k poznání sebe; rozjímání ukazuje, jaký být mám, zpytování, jaký jsem a co mi schází; modlitba vyprošuje, čeho se mi nedostává, zpytování volá k odpovědnosti za minulost, rozjímání udílí pokyny pro budoucnost. Bez řádného zpytování poddáváme se vlivu dojmů, jak na nás přicházejí, ponecháváme svůj život náhodě, žijeme nazdařbůh, den ode dne, hodinu od hodiny, bez určitého plánu a pořádku; jsme hříčkou nahodilých okolností vnitřních i vnějších, vydáni jim na pospas jako loďka bez vesla a kormidla vlnám. Nebudeme

se zlobit, když nás nikdo nepopudí, nebudeme na nic zlého myslit, nepřijde-li pokušení, nebudeme pomlouvat, nebude-li příležitosti atd. Ale o uvědomělém duchovním životě nemůže býti ani řeči. Neřest jest jako rez: nechceš-li, aby se železa chytila, musíš železo neustále pilovat (Efrém).

Co znamená pracovat o vlastním zdokonalení, dovíš se v ascetických knihách: jak jest třeba postupovat podle určitého vymezeného plánu, jak nutno proti vášním se postavit do defensivy a pak do ofensivy, jak nezbytno krok za krokem dobývat posice, jednu za druhou. K tomu jest však nezbytné zpytování svědomí. Nejen, abych věděl, co se v duši děje, ale abych stál na stráži, by se do duše nedostala plevel — plevel hříšných návyků a nectností. K tomu jest třeba dobré vůle a pevné ruky, svědomitosti, vytrvalosti a ráznosti. Mnozí se bojí poznat sami sebe: vědí, že by našli mnoho, co není v pořádku¹⁾, že to v jejich srdci asi vypadá jako pod babylonskou věží, a vyčistit tuto Augiášovu stáj, do toho se jim valně nechce.

„Neustále na sebe pozírej, neustále přemítej, mnoho-li pokračuješ, mnoho-li ochabuješ, zda jsi Bohu, svému pravzoru, podobnější či nepodobnější, jsi-li mu blíže či od něho dále. Věz, že jest pro tebe důležitější, abys poznal sebe, než abys sebe zanedbávaje zkoumal dráhy hvězd, ústrojí rostlin, přirozenost živočichů . . .“ (Bonaventura):

„Dnes začni, zítra něco přidej, a tak připojuj den za dnem předsevzetí k předsevzetí, skutek ke skutku; to tě učiní ctnostným, zbožným, čistým a dokonalým . . . Mnozí počítají peníze, příjem a vydání, málokterí zpytují své svědomí a nedbalosti. Co jest dobré, vědí, ale neplní. Na jiných chyby odsuzují, na sobě je zanedbávají. Ty však jednej jinak, a chceš-li pokračovat, večer co večer neopomínej

¹⁾ „Ošklivá tvář zrcadla nemiluje.“

vydávát počet ze svého denního vladařství (sobě i věčnému Soudci, nejlépe na začátku večerní pobožnosti). Budeš-li tak jednat, vždycky se na duchu obnovíš. Divím se a hrozím se nadmíru, že může někdo jít v těžkém hříchu na lože, nevzbudiv lítost a nevěda, zda se dočká rána.“ (Tomáš Kempenský.)

Nezapomeň tedy nikdy zpytovat svědomí, než uložíš po skončení denní lopoty hlavu k odpočinku. Konat je můžeš mezi večerní pobožností takto:

Ve jménu Otce . . .

HYMNUS.

**Již dílo dne jest skončeno,
slyš, Panno, syny prosící:
nás této noci opatruj
jak oka svého zornici.**

**Když dne i horka břemenem
mdlí k spánku hlavu skláníme,
chraň zlého nás, již den i noc
v tvé lásky stínu bydlíme.**

**Ó klidná hvězdo večerní,
jež vzcházíš, když dne skončen čas,
rač probudit nás k chvalám svým,
jak jitřenka nám vzejdi zas!**

(Hymnus neznámého autora, přeložil K.)

Otče náš. Zdrávas Maria.

Věřím v Boha. Anděle Boží.

I. P ř e d s t a v s i, duše má, že anděl strážný tě přivádí před trůn věčného Soudce, který tě bude jednou soudit . . .

Uvažuj: Zas jeden den uplynul, zase jsem o den blíže věčnosti, smrti, soudu . . . najdu tento den vepsaný v knize života, či budu naň jednou trpce vzpomínat v očištění? . . . Co jsem vykonal dnes pro Boha, pro duši, pro nebe? . . .

Lože, na které se ubírám, připomíná mi rakev . . . spánek mne pamatuje, že jednou

ulehnu k věčnému spánku do země, ze které jsem vzat, k spánku, z něhož mě probudí teprve hlas anděla v den soudu . . . tichá noc je mi předzvěstí tichého hrobu a vážné zamlklosti smrti, která jest možná blíže, než tuším...

Kolik mých bližních odvoláš, Pane, této noci s tohoto světa, kolik jich povoláš před svůj soud, kolik jich odejde ve hříchu a s lože sestoupí přímo do pekel . . .

Nejdobrotivější Ježíši, milovníče duší, pro smrtelnou úzkost nejsv. Srdce svého a pro bolesti Neposkvrněné Matičky své obmyj Krví svou hříšníky celého světa, kteří tuto chvíli leží v smrtelném zápase a dnes umrou. Amen. Srdce Ježíšovo, jež jsi zakusilo smrtelné úzkosti, smiluj se nad umírajícími.¹⁾

Pane, smiluj se nad námi . . . Od nešťastné a nenadálé smrti, vysvobod' nás, Pane! Od úkladů d'ábelských — Od plamenů pekelných — Pro smrtelný zápas svůj — Pro svaté rány a Krev svou — V den soudu a hněvu — vysvobod' nás, Pane!

2. P o d ě k u j m e P á n u za všechny milosti, dobrodiní a dary, které nám po celý život náš a zvláště dnešního dne (v uplynulém týdnu . . . měsíci . . .) udělil . . .

Milosti přirozené: stvoření, všechny schopnosti ducha i těla, ochrana ode všeho úrazu, prostředky k živobytí atd.; nadpřirozené: vykoupení, povolání k pravé víře a do služeb nebeské Královny, síla a pomoc v pokušení, všecka osvícení, milosti pomáhající, přítomnost při mši sv., sv. přijímání atd.

3. P o p r o s m e D u c h a s v. z a o s v í c e n í, abychom poznali, jak jsme dnes prospěli a jak pochybili na cestě dokonalosti . . .

¹⁾ Modlíš-li se tuto modlitbu třikrát denně, získáš odp. *†.

**4. Řo ž p ō m e ň m ě š e ň a v š e c h n y
h ř í c h y, n e d o k o n a l o s t i, n e d b a l o s t i, k t e r ý m i
j s m e d n e s P á n a u r a z i l i . . . V l a s t n í z p y -
t o v á n í.**

Napřed chyba, kterou sis vzal do práce, abys ji zvláště přemáhal, nebo ctnost, v které se právě cvičíš. „Kolikráte jsem v té věci pochybil? Kolikráte se přemohl? Co bylo příčinou, že jsem klesl? (Zapomněl na předsevzetí, poddal se náladě, neopanoval se, byl nedbalý . . .) Za kterých okolností se to stalo? Na ně si tedy musím dát zítra pozor . . .“

Potom ostatní poklesky, od rána do večera: probírám místa, práce, osoby . . . všimnu si příležitostí . . . „Dopustil jsem se některého většího pochybení? Častěji? Klesl do chyby zdánlivě přemožené?“

Mohu se vzhlízet jako v zrcadle ve sv. Srdci Kristově: „Jak by na mém místě jednal Božský Spasitel? Jak by přijal z rukou Otce věci a události, které mne těšily . . . netěšily . . . jak by si byl počínal ve styku s bližními? Co by dnes zvláště vytkl mému jednání?“

**5. V z b u d ' m e o p r a v d o v o u l í t o s t
n a d h ř í c h y . . ., u p ř í m n o u, p o k u d m o ž n o d o -
k o n a l o u, j e ŝ z j e d n á o d p u š t ě n í h ř í c h ů p r o p ř í -
p a d, ŝ e b y P á n n á s t é t o n o c i p o v o l a l p ř e d s v ů j
s o u d.**

**6. U č i ň m e U R Č I T Ě p ř e d s e v z e t í p r o
z í t ř e k . . .**

(„V té věci budu jednati tak, vůči tomu neb onomu si budu počínat onak, v těchto okolnostech to zařídím takto . . ., té příležitosti se chci varovat, na to dám pozor, to si odepru . . .“) Předsevzetí nebudiž všeobecné nebo neurčité, sic zůstane plané a bezvýsledné.

7. N a k o n e c s i m ů ž e š u l o ž i t m a l é p o k á n í

nebo se pomodlit krátkou kající modlitbu z pobožnosti ke sv. zpovědi.

Přistoupíš-li nazítří ke stolu Páně, modli se toto vyznání:

Vyznávám se Bohu všemohoucímu, Marii, neposkvrněné Panně, a všem svatým, že jsem hřešil mnoho myšlením, řečí a skutkem, svou vinou, svou vinou, svou prevelikou vinou. Proto prosím tebe, Otče slitovníku, abys mi viny, kterými mne lidská křehkost poskvrnila, dnes odpustil, zítra pak svatých tajemství svých účastným učinil. Dnes přijmi pokorné vyznání moje, zítra pak račiž mne se srdcem očištěným připustit k svatému stolu tvému, bych po skončení vezdejší pouti byl uznán hodným věčné hostiny tvé v nebesích.

Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko, prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich, ale ode všeho nebezpečení vysvobod' nás vždycky, slavná a požehnaná Panno.

☩. Učiň mne hodným, přesvatá Panno, chváli ti tebe:

R7. Uděl mi sílu proti nepřátelům tvým.

☩. Veleben budiž Bůh ve svatých svojich.

R7. Amen.* (Viz. str. 36.)

Pomni, ó nejmilostivější Panno a Matko Boží Maria, že nebylo od věků slýcháno, že bys byla koho opustila, kdo se pod tvou ochranu utíkal, tebe za pomoc vzýval, za přímluvu tvou prosil. Takovou důvěrou proniknut k tobě, Panno panen, spěchám, k tobě, Máti, přicházím, před tebou já bídný hříšník stojím. Nezamítej slov mých, Matko Slova věčného, nýbrž slyš je a milostivě vyslyš. Amen.*†

Ó Maria, bez poskvrny počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme. Útočiště hříšníků,

Matko umírajících, neopouštěj nás v hodinu smrti naší, nýbrž vypros nám upřímnou zkroušenost, dokonalou lítost, odpuštění hříchů našich, hodné přijetí nejsv. Svátosti, posilu posledního pomazání, abychom se bezpečně se srdcem čistým a se svědomím klidným postaviti mohli před trůn věčného soudce, spravedlivého a milosrdného, jenž jest Syn tvůj, Pán a Spasitel náš, kterému čest a sláva na věky. Amen.*

Bože, jemůž jedinému jest znám počet vyvolených, kteří k životu věčnému předurčeni jsou, dej, prosíme, aby na přímluvu Marie Panny jména naše i jména všech těch, které tobě v modlitbách svých doporučíme, jakož i jména všech věrných křesťanů do knihy života vepsána byla. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Ubíráme se k odpočinku, nejdobrotivější Ježíši, abychom nabyli nových sil k sv. službě tvé a k plnění povinností svých, zatím co věčná lampa konati bude čestnou stráž před tvým svatostánkem, zatím co andělé se budou klaněti tobě skrytému ve Svátosti. Kolikrát oddechne v noci, tolikrát buď od nás veleben, jako tě v nebi Serafíni spolu s Cherubíny velebí.

Tobě se zcela odevzdávám, nejdobrotivější Ježíši, do tvých rukou kladu svůj život i svou smrt, nalož se mnou, jak se ti líbí; tobě žiji, tobě umírám, tvůj jsem v životě i ve skonání.

Ó Maria, po této trpké pouti životní přiveď mne ke Kristu a doporuč mne Synu svému, abych se s tebou, Královno nebes a vroucně milovaná Matičko moje, na věky mohl radovat.

V ruce tvé, Otče, poroučím ducha svého: ochraňuj nás jako zřítelnici oka svého, a jak orlice pod stínem křídel svých vezmi nás pod mocnou ochranu svou. Uděl nám klidnou noc

a šťastné skonání, sešli sv. anděla svého s nebes, aby chránil, opatroval a bránil tento dům a všechny, kteří obývají v něm. Nechat' vzdaluje od nás všechny úklady nepřítele zlého, a požehnání tvé nechat' spočívá na nás vždycky. Amen.

DRUHÁ VEČERNÍ POBOŽNOST.

Večer již se k zemi sklání,
zem již halí stínů moc,
dílo dne jest dokonáno,
Ježíši můj, dobrou noc.

Přede tvými svatostánky
věčné světlo mihotá:
když vše usne, neusíná
nikdy tvoje dobrota.

Dobrou noc, můj Spasiteli,
rač nám býti pevná stráž,
opatruj nás, Jesu milý,
v tento tiché noci čas.

Nad námi bdi, sešli s nebe
anděla nám na pomoc,
aby úkladů nás chránil,
dej nám, Pane, dobrou noc.

Tmavá noc až zase mine,
budiž od nás oslaven,
buďto zde neb na Sioně,
tam, kde věčný svítí den.

Zpytování svědomí viz nahoře.

Zdrávas, převznešená Královno míru, nejsvětější Matko Boží, pro nejsv. Srdce Ježíše, Syna tvého, Knížete pokoje, učiň, ať jeho hněv se usmíří a nad námi v míru nechat' on vládne. Pomni, ó nejdobrotivější Panno Maria, že nebylo od věků slýcháno, aby kdo byl opuštěn, kdo tebe za přímluvu prosil. S takovou dů-

věrou přicházím k tobě, ó Matko Slova věčného, nepohrdej prosbami mými, nýbrž slyš je a vyslyš mne milostivě, ó přelaskavá, ó přesladká Panno Maria.*†

MODLITBA ZA ŠŤASTNÉ SKONÁNÍ.

I.

Rozpomeň se, Panno a Matko Boží, když stojíš před tváří Páně, aby ses přimlouvala za nás, a aby odvrátil od nás hněv svůj.

Svaté rány těla jeho
v mukách na kříž rozpjatého
vtiskni mocně v duši mou.

V duši své ať odevzdaně
nesu smrt a muky Páně,
jeho rány rozjímám.

Věčných plamenů mne ochraň,
Panno svatá, mne se zastaň
v posledního soudu den.

Kriste, až můj život zhasne,
na prosby své Matky jasné
uděl palmu vítěznou.

V prach až tělo rozpadne se,
dej, ať duše má se vznese
v rajskou slávu nadhvězdnu. Amen.

Ů. Oroduj za nás, Panno přebolestná.

Ry. Která jsi vedle kříže Ježíšova stála.

Modleme se: Nechať se přimlouvá za nás, prosíme, Pane Ježíši Kriste, nyní i v hodinu smrti naší u slitovnosti tvé blahoslavená Panna Maria, Matka tvoje, jejíž přesvatou duši v hodinu utrpení tvého meč bolesti pronikl. Skrze tebe, Ježíši Kriste, Spasiteli světa, který s Otcem a Duchem sv. žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Třikrát Zdravas Maria.

**Naše Paní šťastného skonání, oroduj za nás!
Svatý Josefe, oroduj za nás!**

Kdykoli tuto modlitbu konáme po devět dní za sebou, získáme odp. *†.

II.

Až se mé oči zakalí, pak obrať svaté oči své ke mně, ó nejlaskavější Ježíši, a přijmi na milost duši mou.

Až mne sluch opustí, pak dej, ať uslyším laskavý výrok tvůj, ó nejdobrotivější Ježíši, věčný soudce duše mé.

Až mé rty zsinale naposled zašeptají svaté jméno tvé a navždy se zavrou, pak promluv k mé duši ty, můj Ježíši, a rci: „Pojď, požehnaná Otce mého!“

Až má tvář pobledlá bude na poduškách spočívát, pak nechat' červánky věčného jitra probudí k novému životu duši mou, ó nejmocnější Ježíši, živote duše mé!

Až se smrtelným zápasem k nepoznání změní obličej můj, zůstaň nezměněn v milosrdenství svém ty, ó láskyplný Ježíši!

Až mé údy budou chladnout, necht' neo-chladne láska a slitovnost tvá, ó nejslitovnější Ježíši!

Až zmořené tělo mé bude soustrast přítomných vzbuzovat, měj i ty soustrast s mou duší ubohou, ó nejmilostivější Ježíši!

Až mé ruce bezvládné mně na prsa klesnou, pak podej mi pravici svou ty, lásky nejhodnější Ježíši, a uveď mne do sboru svatých andělů svých!

Až se kolem mého smrtelného lože budou modliti za mne, pak i vy, svatí a světice Boží, přimlouvejte se za mne!

Až budou všichni nade mnou plakat, pak oblaž mne úsměvem svým ty, nebeská Královno a vroucně milovaná Matičko má!

Až se mé srdce zastaví, přiviň mne na mateřské srdce své ty, Matko milosrdenství a jediná naděje má!

A až se má duše z těla vyvine, rozevři jí svatou náruč svou, nejmilovanější Ježíši, a na věky mne připočti k zástupu svatých a vyvolených svých!

PROSBA ZA POKOJ.

Zbav nás, prosíme, Hospodine, všeho zlého minulého, přítomného i budoucího, a na přímlovu blahoslavené a přeslavné vždy Panny, Rodičky Boží Marie, svatých apoštolů svých Petra a Pavla a Ondřeje i svatých všech, uděl milostivě pokoje za dnů našich, abychom s přispěním milosrdenství tvého byli i od hříchů vždy svobodni i ode všeho nepokoje bezpečni. Skrže téhož Krista Pána našeho. Amen. Pokoj Páně budiž vždycky s námi! Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uděl nám pokoje! **

Ježíši, tobě žiji, Ježíši, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem v životě i ve smrti. *†

 Maria, Matko milosti,
 ó Matko milosrdenství,
 nás před satanem ochraňuj
 a v chvíli smrti při nás stůj. *†

Odpočinutí v ě č n é dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají v pokoji. Amen. *

Mezi tím, co odkládáš šat a ubíráš se na lože, modli se za duše v očištcí nebo za umírající. Poslední myšlenky dne nechat patří Pánu a sv. Panně, tak

jako mu náležely prvotiny dne. Chceš-li se probudit s myšlenkami svatými, nesmíš se cestou na lože obírat myšlenkami světáckými. Nemůžeš-li usnout, vzpomeň na nesčetné nemocné, kteří bdí snad celou noc, a řekni si: „Je-li tak těžko ztrávit několik hodin na podušce, co znamená trávit celou věčnost v plamenech . . .!“ Modli se za ty, kteří leží právě na lůžku jako ty a prožívají smrtelný zápas; rozpomeň se na Spasitele, jenž měl za lůžko tvrdé dřevo kříže a za podušku korunu trnovou, a obětuj své obtíže za duše v očištcových plamenech. Podle toho, kam zalétají v takových chvílích tvé myšlenky, poznáš, kdo jest králem neb královnou tvého srdce, zda Ježíš a Maria, či jiná bytost stvořená. Kde jest poklad tvůj, tam jest i srdce tvé (Mt 6).

POBOŽNOSTI.

Co rozumíme pobožností (na rozdíl od ctnosti zbožnosti nebo nábožnosti)? *Pobožnost jest uctívání některého tajemství sv. víry* nebo osoby církve vítězné, ať modlitbou či rozjímáním nebo jakýmkoli vnějšími neb vnitřními úkony. Tak mluvíme na př. o úctě eucharistické nebo mariánské, o pobožnosti k Duchu sv. nebo k andělům strážným a pod. Tajemství sv. víry nejsou mrtvý kapitál ležící ladem, ani neživé věci, mezi nimiž se bez zájmu pohybujeme, nýbrž jsou jako keře plné pupenců a květů, vyvinujících se v plody, a těch mají věřící užít k svému duchovnímu dobru. Všimni si na př. zaslíbů, jež dal Pán ctitelům svého božského Srdce.

Cíl všech pobožností jest *vésti nás k Bohu*; jiného cíle mít nemohou. Hledáme-li v nich co jiného, na př. sladké pocity, marnivost (tím, že pěstujeme nezvyklé pobožnosti a pokládáme se proto za povýšené nad jiné), stává se pobožnost indiskretní neboli falešnou. Jen pravá pobožnost jest mocnou pomůckou k našemu zdokonalení.

Okolnost, že pobožností jest celá řada, činí duchovní život rozmanitý a vnáší do něho radost. Jednotvárnost jest radosti na překážku. O tom, kterou pobožnost má kdo zvolit za nejoblíbenější, rozhodují osobní sklony: jednoho vábí ta, jiného ona. Duchovní život a pravá zbožnost v nás individualitu neutlouká, nýbrž rozvíjí, a svobodě jest popřáno široké pole. Pán chce, abychom v jeho svaté službě byli šťastni a našli v ní radost. Kromě toho padají na váhu okolnosti, ve kterých žijeme. Za dob pronásledování stála přirozeně v popředí úcta k sv. mučedníkům, živým to vzorům pevnosti a stálosti u víře těm, kteří musili být každou chvíli připraveni na muka a smrt. Právě tak směrodatný jest náš stav a povolání. Misionář bude mít spíše pobožnost k veřejnému životu Páně, manželé budou uctívat sv. Rodinu, bohoslovec bude častěji vzývat velké učitele církevní, mládež sv. Aloise, dívky Pražské Jezulátko a pod. Některé pobožnosti, na př. mariánská nebo eucharistická a k Duchu sv., jsou do jisté míry závazné pro všechny.

Pobožnosti možno rozdělit ve tři skupiny:

1. *Bůh v Trojici*. Nejznámější jsou pobožnosti: a) k nejsv. Trojici, b) k Duchu sv. Viz poučení v církevním roce.

2. *Vtělený Syn Boží*, tajemství jeho sv. člověčenství, k nimž patří i nejbl. Panna. Nejdůležitější jsou pobožnosti k

a) tajemství vtělení Páně, spojenému se zvěstováním Panny Marie;

b) tajemství dětství Kristova: Betlem, Nazaret, skrytý život Páně, sv. Rodina;

c) sv. jménu Ježíš (pobožnost milá sv. Bernardinu Sienskému);

d) utrpení Páně;

e) nejsv. Svátosti;

f) Božskému Srdci Páně;

g) nejdražší Krvi Páně;

h) tajemství jeho oslavy;

i) pobožnosti mariánské, kterých jest zase celá řada: úcta k jejímu Neposkvrněnému Početí, zvláště pro dospívající mládež; k ustavičnému panenství, těm, kteří jsou vázáni slibem sv. čistoty; její život předobrazný, božské mateřství, Bolestná Matka (zvláště křesťanským manželkám), jméno Maria, nejčistší Srdce Panny Marie (taktéž mládeži), Matka milosrdenství, Královna růžencová (hlavně mužům), Královna májová (mládeži) atd.

3. *Andělé*, zvláště andělé strážní, a *svatí*: sv. Josef, křestní patron, zemští patronové, sv. mučedníci, sv. kající, vůbec světcí, k nimž pocítujeme zvláštní úctu a důvěru. Sem možno též vřadit pobožnost dušičkovou.

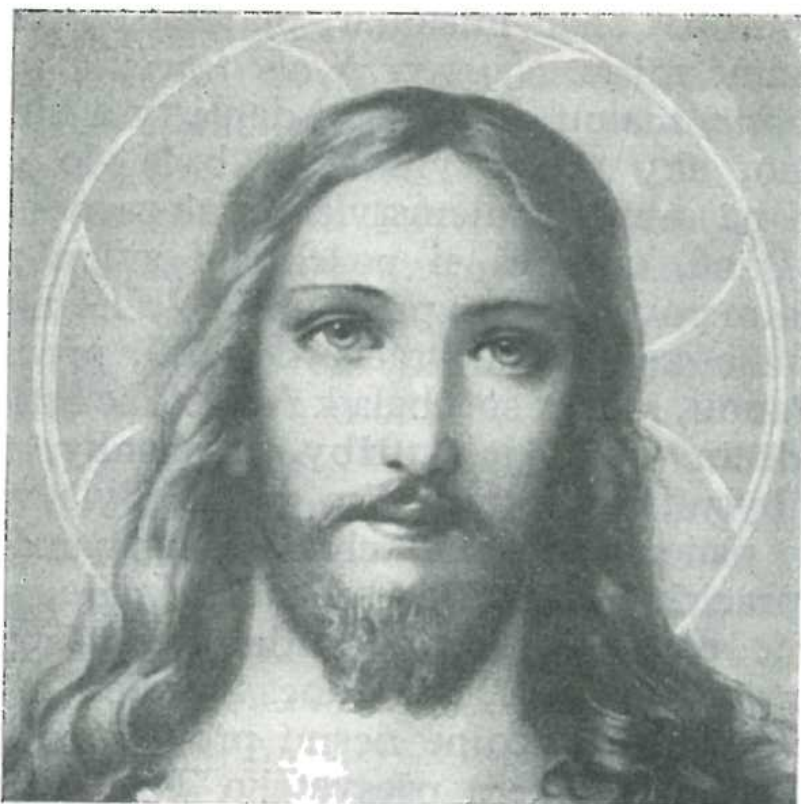
Některé pobožnosti se dají spojit skoro s kteroukoli jinou, v tom smyslu, že si nepřekázejí, ba skoro se pronikají a provázejí. Božské Srdce na př. najdeš v jesličkách, v náručí panenské Matičky, na kříži, ve svatostánku. Jiné jsou rázu veskrze opačného, pěstují-li jednu celou duši, nemohu zároveň celou duši se věnovat druhé, na př. dětství a utrpení Páně, radosti a bolesti Matky Boží, Duch sv. a jméno Ježíš a pod.: z těch bude vždy jedna ovládat a druhá ustoupí do pozadí.

Jaké ovoce a milosti která pobožnost přináší, kdy a za jakých okolností je máme zvláště pěstovat, najdeš vysvětleno na jiných místech této knihy, a zároveň výběr přiměřených modliteb. Co se týče ovoce pobožností, nezakusí je na sobě ten, kdo je pěstuje jen přechodně tu a tam, tak jako strom nepřinese plody, když na něj zasvitne slunko jen jednou v roce nebo zdaleka. Chceš-li klidit na př. ovoce úcty mariánské, jest třeba, aby tě pronikala skrz naskrz, musíš ji pěstovat stále, a sice s veškerou vroucností, které je tvé srdce schopno. Vyzýváš-li sv. Pannu jen přechodně, na př. v pokušení, do-

staví se sice některé účinky — v našem případě pomoc a síla v boji — ne však trvalá plnost všech.

Není možno pěstovat všechny pobožnosti v církvi obvyklé a od ní schválené. Proto po jejím příkladě si je rozděl na jednotlivé dny v týdnu nebo v roce nebo na jednotlivé měsíce, jak k tomu máš návod v této knížce. Když pak vykonáš tu, k níž tě nabádá na př. svátek právě slavený, vrať se zase k své nebo k svým nejmilejším pobožnostem. Ve volbě si ponech naprostou svobodu.

(Z části podle F. W. Fabera.)

DEN VE SPOJENÍ S NEJSVĚTĚJŠÍM SRDCEM JEŽÍŠOVÝM A MARIINÝM.

Já jsem Alfa a Omega, začátek a konec.
(Zjev., první a poslední kapitola.)

Jakmile se vyhoupne slunko z červánků, padnou jeho první paprsky chrámovými okny na svatou hostii, kterou tu chvíli pozdvihuje kněz k nebesům, v našich svatyních stejně jako v nepatrné kabině na parníku, kde u improvisovaného oltáře přináší přesvatou oběť snad misionář, plavící se přes oceán do neznámé misie. *Nejsvětější obětí posvěcuje církev začátek dne*, malou obětí začni den i ty a hled', je-li ti možno, aby tvá první cesta byla do chrámu k účasti na svatých tajemstvích. Tak začneš den ve jménu Páně, odneseš si požehnání svým pracím, a k denním povinnostem přistoupíš s Ježíšem v srdci.

Když se z kostela vracíš domů¹⁾, představ si nejbl. Pannu, která spěchala k Alžbětě se Spasitelem pod srdcem. Jako její tužby, myšlenky, slova i skutky byly tím světější, čím více si byla vědoma, koho v panenském lůně chová, tak pamatuj při všech pracích i ty: „Mám v srdci Ježíše, nesmím učinit nic, co by ho urazilo. Žádná hříšná myšlenka nesmí poskvřnit srdce, které dnes Syn Boží navštívil, ani slovo méně důstojné nesmí přejít přes rty posvěcené ráno dotekem přesvatého Těla Kristova.“ Po ranním sv. přijímání můžeš trávit celý den v čisté duchovní radosti s Ježíšem a Marií, o jejichž přátelství tě žádná zloba světa nepřipraví. Bůh jest ve světě jako vládce ve svém království, v církvi

¹⁾ Pochválen buď Ježíš Kristus! — Na věky. *†
Buď pochválen Ježíš a Maria! — Dnes i vždycky. *†

jako otec v rodině, v duši jako snoubenec v komnatě (Hugo a S. Victore).

Každou práci, pokud možno, *začni sv. křížem a posvět' ji dobrým úmyslem*, obětuj ji Pánu rukama sv. Panny. Vzpomeň na nazaretský domek a konej své práce ve spojení se svatými osobami, buď v dílně se sv. Josefem, kde mu Ježíšek pomáhal, nebo ve světničce se sv. Pannou. Věz, že dokonalost nezáleží v tom, abys vykonal veliké věci, nýbrž abys své *denní povinnosti konal svědomitě* a z lásky k Pánu.

Varuj se *falešné dokonalosti* těch, kteří *zanedbávají stavovské povinnosti* pod záminkou, že jim zbude více času k modlitbě nebo apoštolskému působení. Takoví nábožní lenoši se Bohu protiví. Matka se má podle vůle Boží věnovat především výchově dítek, ošetřovatelka nemocnému, student studiu. Jest dokonalejší zamést podle vůle Boží světnici, než proti jeho vůli obrátit třeba celý svět. Zakladatelka kvietismu Guyonová byla na nepravou dráhu uvedena neprozíravým zpovědníkem: místo co by se starala o výchovu svých nezvedených dětí, utvrzoval ji v přesvědčení, že jest povolána, aby učila lidstvo „vyšší“ modlitbě.

U stolu si vzpomeň, jak byl tvůj Spasitel v žízni napájen octem, a nebudeš hovět smyslnosti. Děkuj vždy nebeskému Hospodáři za to, co ti ušetřil, a uvažuj, kolik jest chudých, hodnějších tebe, nemajících ani tolik, co ty. Počínej si tak, abys hned po stole mohl pokleknout k modlitbě (Jeroným).

Ve věcech tobě svěřených hleď mít vždy *pořádek*, ať neplatí o tobě, co říkali staří o sousedním státě: „Nepořádkem Polsko stojí.“ Jaký pořádek na stolku (nebo ve světnici), takový i v duši.

Zotavení a zábavu se snaž taktéž posvětit dobrým úmyslem. Rozpomeň se na sv. Rodinu, jak večer po práci trávila chvíli oddechu na střeše domku ve volném rozhovoru. Zábava jest koření, nikoli denní chléb; je ti dána k občerstvení, ne, abys jí hověl

do zemdení; budiž přiměřena věku i stavu. Sv. Filip Nerský říkával svým svěřencům: „Budte veselí, ale ne rozpustilí.“ Není větší ubohost nad falešnou veselost (Bernard). Ale také nehleď do světa jako strašidlo. Na tváři ať je ti vidět, že jsi ve službě Boží šťasten a spokojen. Nebuď jako lidé, kteří se o svou mrzutou náladu neradi dají připravit. Kristus Pán chce vidět kolem sebe šťastné tváře.

Ve styku s *domácími* nenásleduj těch, kteří jsou k cizím vtělená laskavost, a pro své nemají vlídného slova. Nebudiž ve tvém chování ani stopy po neochotě, nesnášlivosti, tvrdosti. Vyhov podle možnosti každému, nepoddávej se náladovosti, nebuď nesnesitelný svou povahou, nebuď zamlklý, ale neměj také pořád hlavní slovo. Vzorem ti buď zase život v nazaretském domku. Když sv. Terezie za celý den neprokázala některé spolusestře žádnou službu lásky, posvítla jí alespoň večer na cestu do cely. Kdo se o své domácí nestará, víru zapírá a jest horší než pohan (1 Tim 5).

Jeden neste břemena druhého (Gal 6). Nezřízená sebeláska, pramen sobectví a všech hříchů, jest hrobem sjednocenosti a pokoje jak v rodině, tak v každé společnosti. Odstraň sebelásku, a pomine peklo (Bern.). Chceš vědět, co třeba dělat, aby bylo více spokojenosti v tvém domě? Méně požadovat a více dávat, méně vymáhat a více se obětovat. Snášej bratra svého ve věcech malých, jako Bůh snáší tebe ve velkých; omlouvej, a budeš omluven (Tomáš Kemp.). Apoštol národů napomíná: „Dítky, poslouvejte rodičů svých“, ale hned dodává: „Otcové (t. j. rodiče), nepopouzejte k hněvu dítek svých“ na př. nespravedlivým jednáním neb tvrdým zacházením (Ef 6). Tato slova platí i tobě, jsi-li představeným! Podřízeným pak domlouvá jeho kolega v apoštolátě: „Jednejte jako svobodní, ne však jako lidé, kteří svobodu mají za zástěru zloby“ (1 Pt 2). Dojde-li přece k roztrpčení, není nejhorší,

že se to stalo, ale to jest zlé, že v tom trvají (Efrém).
Slunce nezapadej nad hněvem vašim (Ef 4).

MODLITBA ZA SVORNOST A LÁSKU V KOMUNITĚ.

Bože, dárce pokoje a milovníku lásky, dej nám, služebníkům svým, opravdovou shodu se sv. vůlí tvou a vlij ducha své lásky v nás, abychom jsouce chráněni vší nelásky a neshody, vždy stejně smýšleli a stejně i jednali.

Ochraňuj, prosíme, Pane, na přímluvu nejblahoslavenější Panny Marie, Královny pokoje, tuto rodinu svou ode všeho protivenství zevnějšího a ode všech rozbrojů vnitřních, aby ti byla celým srdcem oddána a tobě podle sv. vůle tvé vždy sloužila.

Všemohoucí věčný Bože, jenž nás k obrazu svému přikázáními i svátostmi obnovuješ, rač zdokonalit kroky naše na cestách svých, a milost sv. Ducha tvého necht' osvíti srdce naše a oblaží je sladkostí dokonalé lásky, abychom v dobrém prospívali a zaslíbení tvých, která jsi milujícím tebe zaručil, s pomocí tvou i dosáhli.

ZA PŘÁTELE.

Bože, jenž jsi dar lásky do srdcí věřících milostí Ducha sv. vlíti ráčil, uděl těm, za které prosíme dobrotivost tvou, spásu duše i těla, aby tě ze vší síly milovali, a co se tobě líbí, veškerou láskou i konali; hojnost všeho požehnaní rač vylíti na ty, za něž ti modlitby přinášíme, a dej nám s nimi jednou se sejítí ve společenství blažených.

„Co nechceš, aby tobě jiní činili, nečiň ty jim“, říkali staří. Učitel lásky poopravil toto rčení: „Co chcete, aby vám činili lidé, čiňte vy jim“ (Mt 7). Pán zrušil

starou zásadu „oko za oko...“, jenže učedník Kristův by někdy pro jediné slovo člověka zabil (Bonaventura).

K jinověrcům se chovej podle zásady sv. Augustina: „Lásku jim dáváme, ale za pravdu jim dát nemůžeme“. Protože sv. víra ti má být nade vše drahá, nevydávej ji v nebezpečí příliš důvěrným stykem s těmi, kteří jsou mimo církev. Čemu se dnes říká „tolerance“, jest jednak náboženská lhostejnost, jednak zjev v dějinách obvyklý: žádají „snášlivost“ pro sebe od katolíků, kde jsou sami v menšině, a pronásledují zuřivě věrné Kristovy, kde se domohou moci.

Děkuj denně za milost *povolání k pravé víře*. Buď hrdý a nestyď se, žeš přišel k poznání *pravdy*. Snaž se dokonale poznat krásu a vznešenost sv. víry (čtením, exerciciemi atd.). Těžko si vážit toho, co neznáš. Kam nedosáhne anděl rozumem, tam dosáhne prostý člověk vírou (Tomáš z Villanovy). Víra jest základ ospravedlnění a první podmínka spásy, bez víry se nelze Bohu líbiti (Žid 11) ani k němu dojíti. Proto ďábel na ni tak útočí a hledí nás připravit o perlu, za niž si můžeme koupit nebe.

Hrdost v oku, neohroženost v slovu, statečnost v jednání, to ti zjedná úctu i u nepřátel, zatím co zbabělým zatajováním neb zapíráním víry jsi Bohu ohavný a světu na posměch.¹⁾

Jsi-li *zdráv*, děkuj za to Pánu jako za veliký dar. Ve zdraví můžeš daleko snadněji pracovat jak pro Boha a bližního, tak o spáse své duše. Sešle-li na

¹⁾ O styku s bližním platí slovo apoštolovo: „Pokud možno, snažte se mít se všemi pokoj“ (Ř. 12), ne však shnilý pokoj, vykoupený zapřením svých zásad. Kromě toho se snaž jednat s každým *nenuceně a prostě*. Mnohdy si myslíme, že někomu svým jednáním imponujeme, a zatím jsme mu protivní. (Tom. Kemp.)

tebe Pán nemoc, nezbyvá než přijmout ji s odevzdaností do vůle Boží. Poučení viz na konci srpna.

Snaž se neustále kráčet *v přítomnosti Boží*, t. j. udržovati se celý den ve spojení s Bohem. K tomu dopomáhá, když občas (i mezi prací) vysíláme k nebi t. zv. *střelné modlitby*, krátké povzdechy, které znemožní úplné zapomenutí na Boha. V této knížce najdeš jich celou řadu: verše z Písma sv., krátké povzdechy odpustky obdařené, výroky sv. Otců. Můžeš si zvolit po případě i verš z některého zpěvu, obsahující mnohdy hlubokou myšlenku, vyjádřenou elegantní formou. Byl jsi ráno u stolu Páně? Opakuj často některý eucharistický povzdech, a tak se udržíš až do večera ve spojení s tím, jenž ráno do tvého srdce zavítal. Živé vědomí přítomnosti Boží chrání před hříchem. Lidé se neostýchají hřešit, ostýchají se však míti svědka hříchu (Ambrož) a zapomínají, že oko Nejvyššího na nich neustále spočívá. Anebo chceš snad vypěstit v srdci vroucí lásku k sv. Panně — co ti k tomu napomáhá lépe než neustálá vzpomínka na ni? Cvičíš se v některé ctnosti, na př. trpělivosti? Střelná modlitba k trpícím Spasiteli nedá ti nikdy zapomenout na tvé ranní předsevzetí.

O starém jednom králi vypravuje báje, že vše proměnil ve zlato, čehokoli se dotkl. *Dobrý úmysl*, s nímž k práci přistupuješ, má tajemnou moc, že i nejvšednější práci promění ve zlato zásluh. Jediné slovo dostačí: „Ježíši, z lásky k tobě, s tebou, pro tebe.“ * „Vše pro tebe, nejsv. Srdce Ježíšovo.“ Bůh zpytuje kořeny, nikoli květ (Aug.), t. j. nehledí na výsledek tvé námahy, nýbrž na dobrou vůli.

„Važ si času, chop se práce, zahálky se střež co zrádce“. Lenost se protiví Nejvyššímu, který jest sám činný bez ustání. Písmo sv. nemá pro líného leč jen slova opovržení. „Praví lenoch: Venku na silnici číhá lev, zadával by mne“ (Př 22). „Chce a nechce lenoch“ (Př 13). „Bylo mu zima, nechtělo

se mu orat“ (Př 20). „Čím ocet zubům, tím jest lenoch těm, kteří ho pro něco poslali“ (Př 10). „Běž k mravenci, lenochu, a uč se od něho“ (Př 6). Nadto jest zahálka matka hříchu. Nechať tě pokušitel najde vždycky při práci (Jeroným), nic nepořídí.

Ať nepatříš k těm, o nichž pravil kdosi: „Mladí . . . nevědí, co dělat s drahocenným časem a s trochou svého rozumu, proto sedí v pokoji a stavějí si vzdušné zámky. Tu vejde otec a poručí jim štípat dříví, aby se osvědčili užitečnějšími v kolně než v komnatě.“ (Podle sv. Basila.)

Bohatce v podobenství řkoucího: „Teď jez a pij, duše má“ oslovuje sv. Basil: „Cožpak jsi vepř, že takto k své duši hovoříš a jí dáváš, co patří do stoky?“

Pracovat o spáse své nesmrtelné duše jest tvým životním úkolem, tím máš vyplnit dny svého pozemského putování, které ti Tvůrce vyměřil. Čas je statek *nejdražší*, protože jen v čase můžeš o své spáse pracovat — je statek *nejchoulostivější*, protože rychle plyne a mizí — je statek *nenahraditelný*, protože nedostaneš zpět ani vteřinu. Jak zacházejí lidé s tímto drahocenným statkem? Někteří často tráví čas tím, že nedělají nic — častěji tím, že konají zlé — nejčastěji tím, že konají něco jiného, než co konati mají. V čase stavíme budovu věčnosti, každá minuta nás k ní přivádí blíže, každou vteřinou rozmnožujeme své zásluhy nebo zvětšujeme svou odpovědnost. „Ten, jenž tě stvořil bez tvého přičinění, nespasí tě bez tvého přičinění“ (Aug.). Kdo líně na vinici pracoval, se sklopenýma očima přijme odměnu (Áfraates), a třeba že nemohou všechny stromy rodit stejné plody, přece nemá žádný ve štěpnici Páně zůstat neplodný (Fulgentius). Je-li ti těžká práce, nechať ti dodává chuti myšlenka na odměnu (Jan Chrys., Řeh. Vel.).

Miluj přírodu! V knize přírody mluví k tobě ten, jehož moudrost ji všemohoucí rukou napsala, tak

jako jeho dobrota napsala druhou knihu, t. j. Písmo sv. Sv. Benedikt si přál, aby jeho duchovní synové stavěli své kláštery v pěkných krajinách, aby se duch snáze povznášel k původci a Tvůrci té krásy. Jdeš-li životem s otevřenýma očima, každý kvítek ti mluví o Boží lásce, jako na př. sv. Františku Seraf. a jiným světcům. Žel, že málokdo dovede číst v této krásné a hluboké knize, kterou věčná Moudrost a Láska vložila člověku do rukou. Přemnozí v ní celý život studují či spíše slabikují a při tom autora buďto zúmyslně ignorují, nebo ho ve své omezenosti nevidí a neslyší . . .¹⁾ „Zeptej se živočichů, a poučí tě, neb ptactva nebeského, a oznámí ti, anebo promluv se zemí a naučí tě, ano i ryby mořské mluvíti budou tobě: Kdož neví, že ruka Hospodinova to učinila?“ (Job 12) Všemohoucí ruka tvá stvořila anděly na nebi a broučka v trávě; nejsi větší v andělich, nejsi menší v broučku . . . (Aug.)

Studium patří k nejušlechtilejším zaměstnáním. Pamatuj však slov sv. Aug.: „Miluj vědu, ještě více však ctnost.“ Kdo hluboce studuje, toho věda k Bohu přivádí, kdo k ní jen přičichne, toho od něho odvádí (Baco Verulamský). Protestant Dennert zjistil před časem, že ze 300 největších učenců světa bylo jen 8% bez víry, většinou protestanté, a z těch ještě někteří na smrtelném loži své přesvědčení změnili. Chceš slyšet některá jména badatelů věřících, proslulých po celém světě? Newton, jenž podal lidstvu klíč k vypočítání drah hvězd. Astronomové Koperník, Keppler, Galilei, Herrschel, Heiss, Leverrier, Secchi. Linné, zakladatel moderní botaniky, zoolog a anatom Cuvier, geolog Barrande,

¹⁾ U tělesného člověka jediným měřítkem všeho vědění jest povrchní běžné vidění (Aug.), t. j.: Co nevidí, co nehmatá, do čeho neřízne, oč neklopýtne, co ho nebouchne, to pro něho neexistuje. Dítě se při všem ptá: „Dá se to jíst?“ A dospělí . . .?

„král matematiků“ Cauchy spolu s Eulerem a Gaussem. Zakladatelé nauky o elektřině Galvani a Volta s Ampérem a Edisonem, fyziolog Bernard, chemik Dumas, antropolog Ranke, biolog Pasteur; největší lékař 19. stol. Recamier, český učenec Zenger, kromě nich Réaumur, Roentgen, Liebig atd. Tato řada jmen by se dala rozšířit mnohonásobně, ale nechci uvádět jména méně známá. Neuvádím „hvězdy druhé velikosti“, kterých jest na sta. Neuvádím muže, kteří jako Littré, Montaigne a jiní našli Boha teprve na smrtelném loži a napomínali syny, aby se neřídili podle toho, co mluvili a psali za živa, nýbrž ve chvíli, kdy pohled do věčnosti jim sňal roušku s očí. Neuvádím muže jako Napoleon, kteří v Boha sice věřili, ale byli vlažní křesťané. Mohl bych však uvést nesčetné hluboce věřící muže i z jiných oborů lidského snažení: veliké státníky a politiky, jako byl Daniel O'Connell, Windthorst, Mallinckrodt, kteří pracovali nejen hlučnými řečmi, nýbrž něco dokázali za situace na pohled zoufalé. Ecuatorský president Garcia Moreno, který upadlou republiku povznesl na vrchol blahobytu a vzdělanosti. Tak zvaní „ružencoví generálové“ Tilly, Eugen Savojský a Radecký, kteří se lišili od svých moderních kolegů, že vždy vítězili v boji, vedeném pro právo a spravedlnost.

Velcí učenci byli věřící a skromní. Kdybys žil sto let, nezbdáš dokonale přirozenost jediné mušky, pravil před dávnými lety jeden prostý řeholník (Bernardin Sienský), a moderní věda mu dává za pravdu. Tvůrce však právem od nás žádá vděčnost za to, že nám dal tu krásnou knihu přírody číst, a velcí badatelé mu nejednou za to upřímně děkovali na konci svých epochálních spisů, jako na př. Keppler a j.

Před studiem neopomeň poprosit Ducha sv. za osvětlení a Stolicí moudrosti za pomoc.

MODLITBA PŘED STUDIEM.

I.

Pod tvojí ochranou, Máti milovaná, a vzývaje tajemství Neposkvrněného Početí tvého, chci započít studium a práci svou. Osvědčuji, že mne k němu vede touha, abych mohl lépe pracovat na rozšíření slávy Boží a cti tvé. Prosím tě tedy, Matko láskyplná a Stolice moudrosti, abys mým pracím milostivě žehnala. Já pak radostně slibuji, že budu všechn úspěch přičítat všemocné přímluvě tvé u Boha. Amen.

II.

Nejsv. Panno Maria, jež jsi Ježíše, Spasitele našeho, zrodila a světu světlo věčné vydala, Matko božské Moudrosti, jejíž laskavá přímluva vyprosila nesčelným nevědomým a nechápavým myslím podivuhodné pokroky ve vědě a zbožnosti, tebe volím za ochránkyni a vůdkyni svých studií. Na tvou přímluvu, Matko dobrého poznání, Duch sv. nechať duši mou naplní světlem a silou, moudrostí a pokorou, nechať mi dá přímou vůli, porozumění, paměť, dostatečnou chápavost, zvláště pak účelivost mysli a srdce, abych mohl ve všem postupovat podle rady božské Moudrosti. Chraň mne, dobrá Máti, ducha pýchy, domýšlivosti, plané zvědavosti a nestálosti, chraň mne všeho pohoršení, všeho bludu, všeho toho, co by mohlo porušit mou víru aneb ve zmatek uvést jasnost rozumu, čistotu srdce a pokoj duše. Dej, Maria, abych pod tvou ochranou, jsa vždy poddán řízení a učení církve, svaté matky své, mohl bezpečně, statečně a vytrvale kráčet cestou pravdy a ctnosti, a konečně dojít poznání, lásky a věčného spojení s Ježíšem Kristem, Pánem naším a Synem tvým. Amen.*

MODLITBA STÚDUJÍCÍ MLÁDEŽE.

Vznešená Královno nebes a země, Panno Neposkvrněná, Stolice moudrosti, Panno vítězná nad hadem starým: shlédni laskavě s nebeského trůnu svého na mne a na všechnu katolickou studující mládež. Viz, co svůdných zásad se nám vštěpuje slovem i tiskem, abychom se stali nevěrní své nejsv. přísaze, kterou jsme se na křtu sv. božskému Synu tvému zavázali. Pohleď, jak se spikl satan se světem proti nám a jak ošemetné léčky strojí oba každým krokem ctnosti tobě nejmilejší, slovem i příkladem. Popatř, jak prohnáním způsobem hledí apoštolové temna udusit v našich mladistvých duších všechny zárodky ctnostného života. Když se stalo lidstvo obětí Luciferovou, byla jsi vyvolena ty, abys dala světu osvoboditele: nyní, kdy týž nepřítel má namířeno především na nás, kdy tento lhář od počátku se snaží vypudit ze škol ducha Kristova, aby je ovládl sám duchem lži pod mámivou rouškou falešné vědy a falešné vzdělanosti: chraň nás milostivě, abychom uprostřed léček bezpečně kráčeli a beze vší úhony víry i čistoty prošli tímto ohněm zkoušky, touto záplavou zkaženosti, bludů a lží. Viz, jak zpyšněli svými úspěchy všichni ti učedníci temna a nástrojové satana, jak přibývá a roste denně jejich odvaha, jak se neštítí znásilňovat svědomí mladých vyznavačů Kristových. Učiň z nás rytíře a bojovníky za svobodu svědomí, za víru Kristovu, za věčné statky, a až obeplujeme bez úhony veškerá tato úskalí, pak dej, ať můžeme tobě děkovat a tebe s anděly velebit na věky.

Žalm 123 viz v pobožnosti po sv. zpovědi.

MODLITBA KATOLICKÝCH UČITELŮ.

Božský příteli dítek, Spasiteli náš, jenž jsi cesta, pravda a život: tys dětské duše nevýslovně miloval, tys nedopustil bránit jim přijíti k tobě, tys kletbu vyslovil nad těmi, kteří by pohoršili jedno z maličkých těchto, a veliké věci slibuješ těm, kteří je vyučují a vedou po cestách pravdy. Naplň nás duchem moudrosti, umění a bázně Boží, abychom si byli vědomi odpovědnosti za duše nám svěřené a chránili se všeho, co by je pohoršit mohlo. Dej nám milost, abychom se dovedli dotknout jejich vnímavých srdcí a získat je pro tebe. Rozmnožuj počet hodných učitelů mládeže, aby spolupůsobili s tebou, seč mohou a pokud okolnosti dovolí, na záchraně nesmrtelných duší, které jsi krví svou vykoupil a jejichž jest království nebeské: nám pak dej milost, abychom se shledali v blažené věčnosti se všemi těmi, které jsi péči naší svěřiti ráčil.

Přijď, Tvůrce Duchu sv. k nám . . .

Modlitby k Duchu sv. viz u svátků svatodušních.

Modlitby k sv. andělům viz dole; moudrost jest význačná vlastnost *cherubinů*, tak jako láska zdobí serafíny.

MODLITBA ZA ŠKOLNÍ DÍTKY.

Pane Ježíši Kriste, jediný učiteli lidí i národů, jenž jsi božským příkladem svým naučil svou církev, aby maličké k sobě volala a mateřskou láskou je objímala a opatrovala: uděl našim školám nebeské požehnání, aby z nich k chloubě církve, snoubenky tvé, a k ozdobě vlasti vyrůstal vždy zbožný dorost, jenž by se vždy držel tebe, kterýž jsi cesta, pravda a život, jenž by byl vyzbrojen proti falešné vědě světa a jednou bezpečně došel patření na tvář Otce

tvého spolu s anděly jeho: jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen. *†

Den ve spojení s nejsv. Srdci ti takto šťastně uplyne. Jak po krásném dnu milé červánky zlatí oblohu, tak i tvůj *večer* po hodinách svatě ztrávených bude vypadat nejinak, než krásný západ slunka. Ve spojení s Ježíšem a Marií vykonej i svou večerní pobožnost. Po modlitbě si nepřipouštěj rozptylujících myšlenek ani nedělej zbytečných řečí; myslí na zítřejší sv. přijímání a se svatými jmény na rtech zavři oči. O svlékání platí totéž, co o oblékání: cudně, před tváří anděla strážného a nejčistší Panny.

Jak máš trávit rok ve spojení se Srdcem Spasitelovým a jeho nejsv. Matkou, o tom najdeš poučení dole. Jen jedno bych podotkl: Kromě svátků, jež slavíme s celou církví, má každý z nás *svátky své*. K nim patří na př. svátky tvých sv. patronů (křestního, biřmovacího) nebo světců, jež jsi si sám za zvláštní ochránce zvolil, kromě toho výroční dny přijetí sv. křtu, sv. biřmování, tvých sv. slibů, přijetí do Mariánské družiny, pro manžely výroční den zasnoubení a sňatku, snad i památka tvého obrácení atd.

Jak bys měl slavit tyto *své* svaté dny? Jako by byly zasvěcenými svátky — pokud je ti ovšem možno a nestaneš-li se tím nápadným svému okolí. Předvečer hled' trávit s myslí sebranou, trvej déle na modlitbách, věnuj chvíli duchovní četbě, přines nějakou menší oběť, vyber si vhodnou látku k ranímu rozjímání, neopomeň přijmout sv. svátosti a věnuj volný čas pobožnostem.

KRÁČEJ PŘEDE MNOU A BUĎ DOKONALÝ!

(Gn 17).

„Člověka já jsem učinil, *k slávě své stvořil jsem jej*“ (viz Is 43). Kdo nechce sloužit Bohu jednomu

a pravému, musí sloužit mnohým (Efrém) a falešným, t. bůžkům. Největší štěstí mé jest, je-li mým životem Bůh oslaven (Řehoř Nys.); jemu sloužit znamená kralovat; k jeho slávě vynaložit všechny své schopnosti a síly, to jest má svatá povinnost, jemu má náležet každý můj vzdech a každý úder srdce. „Všecko k větší cti a slávě Boží“ bylo heslo sv. Ignáce z Loyoly; verš žalmu 113. „Nikoli nám, Pane, nikoli nám, nýbrž svému jménu dej slávu“ obral si za heslo rytířský řád templářů, a sv. František Seraf. opakoval bez ustání: „Můj Bůh a mé všecko!“¹⁾

Bez lásky duše neobstojí; buďto miluje Boha nebo svět (Lev Vel.), a co kdo nezřízeně miluje, to činí svou modlou (Bern.). Tolika bůžkům v srdci stavíš oltáře, na kolika tvorech nezřízeně lpíš (Efr.). Jenže pamatuj, že největším trestem sám sobě jest duch nezřízený; komu Bůh nestačí, co na světě ho může ukojit? (Aug.) Srdce nezakotvené v touze po věčných statcích nemůže být nikdy pokojné, nýbrž ustavičně kolotá, od tvora ke tvorů poletuje, hledajíc pokoje tam, kde ho nalézt nemůže (Aug. supp.).

Co tedy *věci kolem nás?* „Všechny věci na světě mají pro nás jen potud cenu, pokud nám mohou pomáhat na cestě k cíli, t. j. k nebi a spáse; nemohou-li nám být k cíli nápomocny, jsou pro nás bezcenné, a jsou-li nám dokonce na překážku k dosažení cíle, pro který jsme stvořeni, pak jsou přímo škodlivé, a naše povinnost jest se jich varovat. Z toho plyne, že *potud* jich máme *užívat* — nic víc a nic míň — *pokud* nám jsou k dosažení spásy *užitečné*, a *potud* se jich *zdržovat*, pokud jsou *duši na škodu*.“

¹⁾ Člověče, k obrazu Božímu stvořený, proč se zahazuješ? Proč jsi sám sobě tak nízký, ty, jenž jsi drahocenný v očích Božích? Proč hledíš stále tam, odkud jsi (t. j. k zemi), a nikoli tam, kam se ubíráš? Proč bádáš jen, odkud jsi přišel, a nehledáš cíle, pro nějž jsi stvořen? (Petr Chrys.)

(Ign. L.) Tato slova možno nazvat zlatým pravidlem pro ocenění a užívání věcí stvořených. Aby ses stal dokonalým světcem, netřeba více, leč aby ses podle nich vždy a všude důsledně řídil. Sv. Alois z nich odvodil zásadu: „Co mi to prospěje pro věčnost?“ Říd se podle ní i ty, když máš něco volit nebo se pro něco rozhodnout. Skoro všechny naše hříchy pocházejí odtud, že věci stvořené přeceňujeme; když nám však ukázaly cestu k Tvůrci, nemají nám už co dát. Tím jim ceny nepřidám, že k nim nezřízeně lnu. Tolik ceny mají, kolik jí do nich Tvůrce vložil. Jenže člověk miluje více dar než dárce, tvora více než Tvůrce (Aug. supp.). Takový jest každý, jaký jest předmět jeho lásky (Bern. Sen.), avšak modla nedrží člověka, nýbrž člověk svou modlu (Aug.). Jakým bohům svěřili Římané své město (týž), a mnohý člověk své srdce! Veliká jest moudrost, umět ocenit každou věc podle její *pravé* ceny.

Moderní boj proti křesťanství jest *boj proti nadpřirozenému* (Alb. Weiss). Heslo moderního člověka jest: „Země! Země!“ O jiného nestojí; na ní se pěkně zařídil, ona mu dostačí. Naše heslo však budiž: „*Nebe! Nebe!*“ Pojímej všecko s nadpřirozeného hlediska. S jakého hlediska pohlíží světák na nový vynález, novou konstelaci politickou, pohyb kursů, úrodu nebo neúrodu, literaturu, papežskou encykliku, stávkou, události v zahraničí atd? Má jedinou starost: „Jaký vliv to vše může mít na můj obchod, na mou stranu politickou, na můj blahobyť?“ Učedník Kristův se při tom táže: „Jaký vliv může to neb ono mít na spásu duší? Na rozkvět sv. víry? Neutrčí při tom zájmy Kristovy? Nebude ta neb ona akce na škodu nesmrtelným duším?“ Zdali pak i já jsem ve všem proniknut smýšlením vpravdě nadpřirozeným? Hledím na vše s vyššího hlediska, či se můj obzor a rozhled omezuje jen na tuto ubohou zcmičku, na mou nepatrnou osobu?

„Jen když jest ve všem oslavován Kristus!“
(Fil 1).

„Co platno člověku, kdyby celý svět získal, na duši své však škodu trpěl?“ (Mar 8) Toto slovo Páně světáka učinilo světcem (Františka Xav.).

„Co bych si přál na nebi a co na zemi kromě tebe?“ (Ž. 72)

„Já sám budu prevelikou odměnou tvou“ (Gn 15).

„Prozřetelnost tvá, Otče, všecko řídí“ (Moud. 14).

„K vyšším věcem jsem narozen, ne abych se stal otrokem těla.“ (Sv. Stanislav Kostka.)

F. W. Faber píše kdesi: „Máme toho tolik na práci a času tak málo! . . . Viz lidi světské! Každý má nějaký *zájem*. Potkáš ho na ulici, a na jeho rychlém kroku, živém oku i na jeho tváři poznáš, že ho ovládá nějaká idea, nějaká věc, rceme nějaký zájem — snad politika nebo věda, obchod nebo móda, možná že snad i neřest . . . Podle své vlastní volby má člověk nějaký zájem a učinil si povinností jemu sloužit tělem i duší. S myšlenkou na něj léhá, s myšlenkou na něj vstává, v neděli odpočívá spíše jeho ruka než hlava: ten přemýšlí, jak zdokonalit nový vynález, onen, jak dopomoci své straně k vítězství, třetí, co dělat, aby byla zřízena nová železnice . . . I satan má své zájmy a zároveň agentů celé voje, kteří jsou v jeho službách, apoštolé knížete temna. Tam svést k těžkému hříchu, onde zavinit lehký hřích, tu se postavit milosti v cestu, jinde zdržet od sv. svátostí, zmařit spasitelná vnuknutí, rozněcovat sváry, zmařit věc neb podnik, z něhož by plynula větší čest a sláva Boží a prospěch duší, zeslabit horlivost . . . to vše jde na jeho konto, vše tvoří větší nebo menší přírůstek jeho aktiv . . . Též Srdce Páně má své zájmy, a sice veliké a důležité. Můžeme je krátce shrnout ve dvě slova: čest a sláva nebeského Otce a spása duší . . .“

Také Kristus hledá pomocníky, apoštoly, hledí nás nadchnout pro své zájmy, a čest uředníka vy-

máhá, aby měl zájem na tom, co plně zaujímá Srdce jeho Mistra. Nabídneš mu svou pomocnou ruku?

Ptáš se: „K čemu? Kterak?“ Ihned ti povím:

Čteme-li v Písmě sv., že Pán někdy celé noci trávil rozmlouvaje s Otcem, napadne nám, na jaké úmysly asi obětoval své modlitby? Nade vši pochybnost byly to úmysly nejvznešenější, důstojné Srdce Božího. Velekněžská modlitba (Jn 17) dovoluje nám nahlédnout do hlubin Srdce Kristova a jest zároveň vybídnutím pro nás: „Následuj . . .“ Každý z nás má úmysly svoje, na které obětuje své pobožnosti, své modlitby, svá sebezapření a kříže denního života, pokání dobrovolná i nedobrovolná. Nemohli bychom však tu a tam pamatovati i **úmyslů B. Srdce P.** a též na ně obětovat aspoň některé pobožnosti nebo skutky kající? Za církev, aby byl brzo jeden ovčinec a jeden pastýř . . . za obrácení hříšníků (podle přání Neposkvrněné Panny projeveného v Lurdech), zvláště těch, kteří jsou svedeni nebo pohoršeni od špatných, odpadlých kněží, nevědí, co činí; aby Pán poslal hodně dělníky na vinici svou, aby nepřátele církve své ponížiti ráčil, aby odstranil z církve své veškerá pohoršení, aby dal pokoj a mír církvi své, je-li jí to k prospěchu a jemu k slávě, za katolické misie, za konvertity . . . slovem: prosba modlitby Páně: „Přijď království tvé.“ Za ty, kteří jsou v nebezpečí, že ztratí víru (zvláště za děti ve školách beznáboženských); kteří zakoušejí těžká pokušení proti víře, zvláště mládež; kteří protivenství trpí pro spravedlnost, t. j. musí snášet útisky pro Krista a víru od svých domácích, od veřejné moci (jako dnes v Mexiku a Rusku), protože se nechtějí zřici Krista; kterým je znemožňován přístup k sv. svátostem . . . Za ty, kteří jsou v nebezpečí ztráty sv. čistoty (v továrnách, kancelářích), kteří jsou v těžkých pokušeních proti ctnosti andělské, zvláště které chudoba nutí . . . Za křesťanské rodiny, za děti opuš-

těné, zanedbané, bez náboženské výchovy, za všechny zarmoucené, sklíčené, trpící . . . za umírající, za ty, jimž chudoba jest pokušením k hříchu . . .

Uvedené úmysly by se daly ještě rozvést a rozmnožit o dlouhou řadu. Můžeš si vybrat ty, které se tvé zbožnosti nejvíce zamlouvají, jeden, několik, všechny, chceš-li, a snad poznamenané na lístku vložit do modlitební knihy, abys je měl stále na očích a střídat jeden za druhým nebo obětovat své modlitby na všechny najednou. Pohleď, jak mnoho můžeš „bez práce“ (t. j. hravě, nejsa nucen vyhrazovat Pánu úřední hodiny) vykonat pro Krista a pro duše. Tu krátký povzdech mezi prací, tam přemožená netrpělivost, onde dobrý skutek lásky, všechno můžeš obětovat na úmysly B. Srdce P.; všechno Pán přijme a obrátí na určený účel.

Nevidíš, že se dá s nepatrnými prostředky mnoho vykonat? Tím si osvojíš nadpřirozené nazírání i ducha Kristova a máš zároveň snadný prostředek zdokonalovat své smýšlení podle Srdce Ježíšova.

V čem vlastně záleží *dokonalost*? Sv. František Sal. i Scupoli začínají své návody k životu dokonalému úvahou, v čem dokonalost *nezáleží*. Práví asi toto: „Každý si vyrábí zbožnost podle své fa-zóny. Jeden ji hledá v dlouhých, podivných modlitbičkách, druhý v poutích, třetí ve zvlátnostech a ve *věcech zevnějších* jako *farizeové*, aby byl hodně nápadný¹⁾, čtvrtý ji nosí v kapse, t. j. má ji uloženu v knížkách a zapomíná, že něco jiného jest o dokonalosti číst a něco jiného ji provádět; pátý ji vidí ve vnitřní útěše a sladkých pocitech²⁾ . . .“ Kdo se

¹⁾ „Rukávy až po prsty a jazyk až po kolena“, praví sv. Efrém, a chce tím říci: Nikdo není pravé dokonalosti tak vzdálen jako ten, kdo ji hledá ve věcech vnějších.

²⁾ Jak málo souvisí sladké pocity s pravou zbožností, jest dokladem brémský arcibiskup Adalbert:

pokládá za zbožného a neovládá jazyk, toho nábožnost jest planá (Jak 1). Miláček Páně v prvním listě opakuje bez ustání: „Kdo nemiluje bratra svého, jak může tvrdit, že miluje Boha? Není z Boha, nýbrž v temnotách trvá a vrah jest, jenž bratra nenávidí . . .“ U Isaiáše k. 58 čteš: „Proč se postíváme, a ty na to nehledíš?“ „Aj, v postech svých hledáte vůli svou“, odpovídá jim Pán.

O falešné zbožnosti praví Efrém: „Vidíš-li někoho, že stoupá do nebe na svou pěst, o toho měj strach“, a sv. Řehoř Naz. dodává: „Jdi k nebi vyšlapanou cestičkou, po které už mnozí do nebe přišli, a krkolomnou přenech jiným.“ Co však říci o *farizejské* zbožnosti? „Běda vám, farizeové, pokrytci, kteří vyžíráte domy vdov a sirotků pod záminkou dlouhého modlení . . ., kteří rušíte zákon Boží k vůli svým ustanovením (t. j. jste úzkostliví, abyste své modlitbičky ani o písmeno nezkrátili, a neděláte si svědomí, když přestoupíte desatero) . . hrobové obílení, navenek se zdáte pěkní, uvnitř samá hniloba.“ „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jeho daleko jest ode mne“ (Is 29). „K čemu jest mi množství obětí vašich? Syt jsem jich . . nepřinášejte mi jich . . ohavností jsou mi zápaly vaše . . bezbožná shromáždění vaše, slavnosti vaše nenávidí duše má, jsou mi břemenem . . čisti buďte, přestaňte jednati zvrhle, učte se činiti dobře a hledejte spravedlnost . .“ (Is 58). Jsou lidé, kteří si dělají větší svědomí pro zanedbanou úklonu v chóru než když těžce urazí nebo pomluví spolubratra (Bonav.); morálka nazývá takové svědomí farizejským.

Výrok Isaiášův ti pověděl, v čem tedy záleží dokonalost. Krátce a jadrně praví žalm 33 a 36:

celý týden seděl bez přetržení u hostiny, jedl a pil, a pak šel rovnou k oltáři, kde při mši sv. proléval pohnutím vřelé slzy. Takoví lidé bývají však málo ochotni i k nejmenší oběti, kterou Pán od nich žádá.

„Konej dobré, varuj se zlého.“ Anebo ještě kratčeji a výrazněji: *plnit vůli Boží*, v tom záleží dokonalost, v ničem jiném. Kdybys byl před narozením posvěcen jako Jeremiáš, před počtím vyvolen jako Jan Křtitel, propadneš věčnému zavržení, nebudeš-li kráčet cestou Božích přikázání (Afraates). Dokladem jest Samson, jenž byl předurčen k věcem velikým dříve než se narodil, a potom v močále nečistoty bídně utonul.

Jde-li ti vpravdě o to, abys dokonalosti dosáhl, věz, že k tomu je třeba usilovné práce dlouhých let, a o tom několik slov v příštím odstavci.

BOJE A ZBRANĚ.

Nikdo nebude korunován, leč kdo svědomitě bojoval (2 Tim 2).

„Ve spánku ti nepřijde království nebeské“ (Lev Vel.), a ten, jež naše spása stála práci a krev, nehodí nám nebe do klína zadarmo, nýbrž volá k nám skrze svého apoštola: „Pracuj, jak se sluší na řádného vojína Kristova“ (2 Tim 2). Vybojovat si musíš, příslušníku bojující církve, věčnou korunu, vybojovat si musíš i dokonalost, která jest její podmínkou.

Cíl dokonalosti jest totiž spojení s Bohem a připodobnění k němu. K dosažení toho nestačí pouze modlitba a přijímání sv. svátostí: nutno odstranit překážky, jež se stavějí tomuto spojení v cestu, a to jest především nezřízená *sebeláska*, dědičná epidemie, všeobecný mor, na nějž hyne jak svět Kristu odcizený, tak mnohé slibné zárodky svatosti a ctnosti v duši toužící po vyšším vzletu. Sebeláska jest kořen všeho zla, z ní pochází pýcha a smyslnost, z těch dvou všechny ostatní neřesti, náruživosti, hříchy, od nejtěžších zločinů pekla až k nepatrným nedokonalostem vyvolených.

Sebeláska jest největší, ne-li jediná překážka dokonalosti. Odstraň ze světa sebelásku, a máš na zemi ráj; odstraň ji z církve a ze srdcí věřících, a máš samé světce. Sebeláska, toť první neřest, která se probudí v dítěti, poslední, s níž zápolí světec a kterou si bere do hrobu stařec. Kdo hledá sebe, najde sám sebe, ale k své vlastní škodě (Tom. Kemp.); jako oheň a voda si odporují, tak láska Boží a láska světa spolu nepřátelí (týž).

Sebelásce musíš vyhlásit boj, boj na život a na smrt.¹⁾ Bojovati však proti svému vlastnímu já znamená řídit se slovem nebeského Mistra: „Chce-li kdo za mnou přijíti, *zapři sebe sám*, vezmi kříž svůj (ber na sebe kříž svůj *každodenně*, Lk 9) a následuj mne“ (Mt 16). Sebezápor, toť božský lék, lék sice trpký, ale nezbytný. Jsi povolán k boji a chceš beze zbraně do nebe? (Efr.)

¹⁾ Někdy jest snazší podstoupit mučednickou smrt než přemoci sebelásku. Sv. Hippolyt se vzepřel proti papeži, dal se zvolit za papeže, a kdo ví, jak by to bylo s ním skončilo, kdyby nebylo vypuklo pronásledování, kde krví smyl své pochybení. Totéž platí o sv. mučedníku Cypriánu, jenž se nechtěl podrobit věroučnému rozhodnutí papežovu a byl v nebezpečí stát se bludařem. V diecési téhož světce se zase stalo toto: mnozí věřící krutě mučeni za Deciova pronásledování, pak ale propuštění, byli plni pýchy, že pro jméno Kristovo trpěli a nechtěli poslouchat biskupa — mužové, kteří měli k mučednické koruně jediný krok! Křížáci jsou dokladem, že jest snazší za víru bojovat a umírat než podle ní žít, a dnes máme nejedno živoucí svědectví, že jest lehčí a pohodlnější pro víru pracovat a ji ve veřejném životě (na schůzích, v novinách, parlamentech) hájit (nerozlučitelnost manželství atd.) než její přikázání sám zachovávat.

Zbožnosti naší doby se vytýká povrchnost a mělkost, a právem. Nedostává se jí hloubky a opravdovosti, lpí někdy na osobě nebo na věcech zevnějších, není opravdové práce o získání trvalých a solidních ctností — vše proto, že schází sebezápor. „Rádi se postí, když nemají hlad“ (Efr.). Sebezápor s modlitbou jsou dvě křídla, kterými se duše vznáší k Tvůrci.

Slova *sebezápor* se naše moderní, zhýčkaná, změkčilá, rozmařilá doba děsí víc než slova smrt. Ty však se ho neboj, láska ke Kristu a Marii ti jej učiní snadným a hravým. Nic není těžké tomu, kdo miluje, styď se být změkčilým údem pod hlavou trnám korunovanou (Bern.). Už pohané přišli k poznání, že největší vítězství jest zvítězit nad sebou, a tento boj jest nezbytný, nechceš-li v mravním ohledu shnít. Protože jest sebezápor z moderní společnosti vykázán, ujala se žezla nečistota, proto jest dnes tak řídký pravý charakter, proto tak málo mravní síly, jaké na př. se obdivujeme v andělském Aloisovi. Naše doba nezná čtyř požadavků nezbytných k mravní vyspělosti a síle: obětovat, snášet, přemáhat, trpět. Její heslo zní: „My chceme užívat.“ Nechtějí vědět o odříkání, podrobení vlastní vůle, nevědí, co znamená něco si dobrovolně odeprít. I do duchovního života vniká tento moderní shnilý duch (Alb. Weiss).

Jak si někteří lidé představují ideál státu na zemi, líčí Augustin: „Lid bude tleskat nikoli těm, kteří pečují o jeho prospěch, nýbrž těm, kteří mu opatří rozkoše. Nechat se mu nepřikazuje, co je mu protivné, ať se mu nezakazují vášně nečisté. Ať se mu vystavějí domy, kde by se pilo, hrálo, hřešilo ve dne v noci . . ., nikdo ať není volán před soudce, leč kdo by jim byl nepohodlný, jinak ať si každý dělá se všemi věcmi svými nebo i cizími, bude-li bližní srozuměn (především s tělem), cokoli by chtěl. Ten budiž prohlášen za nepřítele veřejného blaha, komu

by se toto štěstí nezamlouvalo. Bohy ať si každý (vyrobí a) ctí, jaké chce, jen když se postarají, aby tomuto štěstí nic nehrozilo ani zevně ani uvnitř . . .“

Sebezápor neznamená přirozenost zničit, nýbrž ořezávat a „pilovat“, co se do ní zažralo jako rez. Přemáhání sebe a oběť není cíl, nýbrž prostředek k cíli: vyplnit z duše vše, co znemožňuje její spojení s Nejsvětějším. Moderní nemoci (nervosa, hysterie atd.) jsou namnoze následek nedostatku sebezáporu (Weiss).

Jeden z největších *bludů moderní doby* jest nauka, že člověk jest od přirozenosti dobrý a jeho pudy oprávněné; netřeba prý nic jiného, leč je pěstít, a není prý hříchem jim hovět. Kdo měl na výchově jediné dítko aneb komu šlo opravdově o to, aby se sám stal šlechetným člověkem, ví nejlépe, jak bludný jest tento názor. Nad to učí sv. víra, že hříchem našeho praotce jest lidská přirozenost zraněna a porušena; vášně, které dříve spaly, jsou jako býk odtržený od řetězu, a nám nezbývá, leč je přemáhat a krotit. Kdo se ovšem nechce dát přemoci pravdě, dá se přemoci bludu (Aug.). Víra hlásá: Sebezápor jest oheň, ve kterém se spaluje struska našich nezřízeností, aby zbylo čisté zlato Boží lásky a ctnosti. Apoštol národů bezpočtukrátě opakuje: „Budete-li podle těla žítí, zemřete“ a jeho společník v apoštolátě nejinak: „Zapřisáhám vás, abyste se zdržovali tělesných žádostí“ (1 Pt 2).

Stejnou řeč vedou sv. Otcové: „Kde vašeň poroučí a duch slouží, toť zvrácená domácnost; co horšího nad dům, kde muž poslouchá a žena vládne?“ (Aug.) „Člověk v šelmách krotí dravost, nezná zkrotit vlastní žádost.“ (Jan Chrys.) „Nadarmo se dře, kdo osekává větve a nechává kořen v zemi“ (týž), t. j. kdo ve sv. zpovědi stále ořezává výhonky vášně a vašeň samu nechává v srdci bujet.

Jsme ve světě, ale ne ze světa (Jan 17). Křesťanská ascese neznamena utéci ze světa; její cíl jest podrobit tělo vládě ducha. Nikoli tělo utlouci a zničit, nýbrž ovládat, mít vášně v moci a držet je na uzdě, aby šly jen tam, kam jest dovoleno. Duch má vášně řídit jako jezdec koně, ne se dát od nich vléci a unášet, kam chtějí samy. Tělo má stát ve službách ducha, služebníku pak přísluší tři věci: práce, pokrm, kázeň. Špatný, byť i králem byl, jest a zůstává otrokem; nikoli jednoho člověka, nýbrž tolik pánů má, kolika náruživostem hoví (Aug.). Ludvík XIV. a XV. jsou toho dokladem.

Do práce nutno především vzít smysly, zrak, sluch atd., protože jimi jako okny vniká do duše smrt, t. j. do fantasmie hříšné představy a zaviňují nescetná pokušení. Nehřeš očima, a nezhřešíš srdcem (Jan Chrys.). Fantasmie pracuje stále, jest však odkázána na to, co jí dáš; dej jí ušlechtilé představy, a bude z nich skládat svaté obrazy. Kdo zhřeší pohledem, jest jako laňka zasažená šípem: unikne sice lovcí, ale šíp v těle zůstane (Efr.).

*Fantasmii je tedy nutno zušlechťovat. Viz, abys před Bohem v myšlenkách nepřemítal o věcech, o kterých by ses před slušným člověkem mluvit styděl; takové nechať jsou tvé myšlenky, abys znenadání otázan, o čem přemýšlíš, mohl ihned bez rozpaků zjevit, co se v srdci tají (kardinál Bona). Pokrm, který vchází ústy, zkoumáš, aby nenastaly žaludku obtíže: proč nezkoumáš napřed každou představu, která se ti dere do mysli a která ti může způsobit daleko větší obtíže, mnohdy po celá léta? Fantasmie jest *lhářka*: maluje vzdušné zámky tam, kde jest poušť, a běda duši, která se dá ošálit — fata morgana! Dábel (rci: fantasmie) namlouval, že ovoce zapovězené jest klíč k ráji, zatím co Soudce se chystal ráj nehodným zamknout (Efr.).*

Pak jest třeba ovládat *rozum* (a *paměť*), aby jen o tom uvažoval a na to vzpomínal, co není duši na

škodu. Ponechej vzpomínkám naprostou nevázanou volnost, a zanesou tě nepozorovaně do krajů močálových, a ty nepostřehneš nebezpečí, až když zabředneš do tůně.

Konečně a hlavně jest třeba sebezáporem cvičit *vůli*, aby jen to chtěla a po tom toužila, co chce a dovoluje Nejvyšší. To jest však práce nikoli jednoho dne, nýbrž dlouhých let, ba celého života. „Dojde-li kdo oné výše sebezáporu, že nehledá vůli svou ani ve věcech velkých ani v malých, ani v protivných ani v příjemných (t. j. kdo přemohl dokonale sebelásku), ten právem může o sobě říci: Dokonáno jest.“ (Tom. Kemp.) „Chceš-li dobýti pokladu nebeského, odvrz od sebe břímě pozemské.“ (Týž, Zahrádka růží.)

MODLITBA ZA OČISTU SRDCE ODE VŠÍ NEZŘÍZENOSTI.

Posilni mne, Pane, milostí sv. Ducha svého, abych pamatoval, že všechno pomine a já pominu spolu, protože není nic trvalého pod sluncem, kde všechno jest marnost a trápení ducha. Dej mi, Pane, nebeskou moudrost, abych dovedl pohrdati vším, co jest stvořené a nízké, hledati a vážiti si toho, co jest nekonečné a věčné. Ať nedbám světa, když lichotí, ať snáším klidně, když se protiví, ať se nepodávám každému vánku slov.

Dej, ať se mi zhnusí žádosti časné, ať toužím po tom, co trvá věčně: co dobré, to ať miluji, na dosažení pravých ctností necht' pracuji, v poznání nejvyšší pravdy ať rostu, nebeské blaženosti necht' dojdou. Vyprázdni srdce mé ode všech tvorů a od vší nezřízenosti k nim, která mysl zatemňuje a mezi mne a tebe jak hradba se staví. Dej pravý vnitřní pokoj a mír, dej, ať k ničemu stvořenému nezřízeně

nelnu, ať nestojím o to, bych byl pochlebně chválen nebo nerozumně milován, protože všichni svádějí a svádět se dávají, kteří kromě tebe po něčem nezřízeně touží neb to milují.

Snaž se poznat svou *hlavní náruživost*. Již po-
hanší filosofové byli přesvědčeni, že začátek veškeré
moudrosti (mravní dokonalosti) jest zásada: „Poznej
sebe sám.“ Zvrácená mysl člověka se bojí pravdu
poznat, aby nemusila podle poznané pravdy jednat
(Aug.). Jak široké se ti rozevívá pole, chceš-li po-
zorovat sám sebe! (Bern.) Přece však důkladné
sebepoznání jest zjev velmi vzácný. Najdeš lidi,
kteří jsou přísloveční po celé Evropě, a jen oni sami
o tom nevědí. Naše sebeláska a neupřímný svět
jest toho příčinou. Svět jest nebezpečnější lichoce-
ním než lopocením (Aug.), a sv. Řeh. Naz. praví:
„Dal bych mnoho peněz pochlebníkům, kdyby
svým vychvalováním mne mohli učinit dokona-
lejším.“ Vděčně přijímáš upozornění, že máš na př.
neurovnaný šat; proč pokládáš za svého nepřítele
toho, jenž tě přátelsky upozorní na chyby? Jak
zloděj světlo, tak hříšník nenávidí upozornění. Či
se pokládáš za dokonalého, bez nejmenší chyby?
Zdá se, že nejedem tak o sobě smýšlí. Některý
člověk jest jako ježek: chceš-li ho chytit, svine se,
a dělej co dělej, na kůži se mu nedostaneš, spíš sobě
ruce poraníš (Petr Dam.), t. j. nedá si nic říci. Hleď,
bys neupadl sám do této chyby, kterou shledáváš tak
směšnou a pyšnou na jiných!

Jak *poznáš* svou hlavní nezřízenost? Dávej
bedlivě pozor, podle rady sv. Bernarda, co miluješ,
nač bez ustání myslíš, která myšlenka se ti mimoděk
i proti vůli tvé vkrádá, kam tvá mysl stále zalétá,
oč se strachuješ, kde hledáš odškodnění v rozmrzelé
náladě, z čeho se raduješ a z čeho se rmoutíš. Vášen
sice volá: „Sestup s kříže sebezáporu a přemáhání.“
Neodpovídej jí; ani Kristus neodpověděl židům,
kteří ho vyzývali, by sestoupil s kříže (Ambr.).

Pozoruješ-li, že se ti vkrádá do srdce *nezřízená náklonnost*, potlač ji v začátcích, než z jiskřičky vznikne požár; pak bude těžko hasit! Návyk, jež mohl lehký vánek odnést, později ani kladivem a pákou z duše nedostaneš (Tomáš z Vill.). Kluzký had si najde skulinku, skrze ni protáhne hlavu a pak celé tělo, a v duši se ti usadí (Tom. Kemp.). Prolomí-li vášeň pouta studu, nemá ohledu na nic (Abaelard) a žene tě střemhlav v záhubu jako vlak, u něhož selhala poslední brzda. Kdo hřeší tajně, překročí jeden břeh, bázeň Boží; kdo hřeší veřejně a tím dává pohoršení, jest jako dravý proud, jenž i druhý břeh překročí (druhou hráz prolomí), totiž ostych před světem (Bern. Sien.). „Boha se nebojím, lidí se nestydím“ (Lk 18). Když s tebou Evin rádce hovoří o tom, co jest na pohled krásné a k ochutnání sladké, chraň se před prvním krokem, nechceš-li se státí pekelné šelmy robem (otrokem; Řeh. Nys.). Chceš-li lva zardousit, pořádně se ho chop, aby tě nezadávil (Efr.), t. j. v boji s pokušením musíš být rozhodný.

Jak bys měl přemáhat jednolivé *nezřízené vášně*, k tomu najdeš návod v ascetických knihách. Některé jsou vyjmenovány dole. U brány vášně má smrt stanoviště (Bern.); potkáš-li, co lahodí smyslům, měj se na pozoru (před léčkou ďáblou): nikdy rybář (t. j. ďábel, lovící duše) nespouští do vody udici prázdnou (nýbrž nastrčí na ni vnadidlo; Efr.).

Jsi-li zmítán nebo obtěžován *pokušením*, věz, že nikdo na světě není a nebyl pokušení prost krom té, která byla bez poskvrny prvotné viny počata; pouze dětská léta jsou „exemptní“ (t. j. vyňata). Pán dopouští pokušení, aby nás udržoval v pokoře a vědomí vlastní slabosti, aby nás tříbil a upevnil ve ctnosti, abychom si vybojovali nebe a v těžké chvíli byli nuceni spěchat k jeho pomocné ruce. Zkušenost kapitána se ukáže v bouři (Efr.) a ctnost v míru nabytá se osvědčí v boji (Petr Damiánský).

Satan útočí na nejslabší bod; podle toho, jaká pokušení zakoušíš nejčastěji, můžeš poznat svou vládnoucí vášeň (*passio dominans*): ctižádost, sobectví, smyslnost, nesmiřlivost, žárlivost atd.

Ve chvíli pokušení potřebujeme zbraně. Mocná zbraň jest modlitba (Jan Chrysostom; kdo zanedbává modlitbu, propadá pokušení: Petr Chrysolog), zvláště střelná modlitba; kromě ní sebezápor, časté přijímání sv. svátostí a vroucí úcta k Panně Neposkvrněné. Nepoddávej se malomyslnosti! Pokušitel řvát může, uškodit nemůže (Bern.), jestliže se k němu nepřiblížíš. Odporujte ďáblu, a uteče od vás (Jak 4). Člověk jest jako město, od nepřátel obležené a uvnitř nepokoji zmítané: tak i na nás *zevně* doráží ďábel, *uvnitř* pokouší nezřízená žádost (Cyril Alexandrijský). Ďábel mnoho počítá se svou mocností, lidskou křehkostí, světskou marností (Bonav.).

MODLITBA ZA POMOC V POKUŠENÍ.

Vyznávám se tobě, Pane, ze slabosti své. Častokráte pouhá maličkost mne skličuje a pokouší. Umiňuji si, že budu pevný; přijde nepatrné pokušení, a já jsem zmaten a podléhám. Mnohdy malicherná věc mé nitro pobouří, že se nemohu uklidnit. Myslím, že jsem již bezpečen, a tu ve chvíli, kdy se nenadám, pokušení je tu, a já jsem poražen dříve, než si vzpomenu, že se mám vzchopit a bojovat. V zástupech hrnou se na mne nejrozmanitější myšlenky, některé od světa, hojnější od ďábla, nejhojnější od vlastního těla, a bzučíce kolem mne jako roj komárů, vtírají se dotěrně: „Kost jsme z kostí tvých a tělo tvé jsme, pobudeme chvilenu u tebe, přijmi nás, buď hostitelem naším a posad' se s námi.“ Tak lstivě dovedou lichotit — kdo mne vysvobodí ze smrti těla

tohoto? Kdo jiný, leč milost Pána našeho Ježíše Krista! Slyším, Pane, apoštola tvého prositi tebe, a slyším i odpověď tvou: „Milost moje ti dostačí, neboť ctnost se v slabosti zdokonaňuje.“ (2 Kor 11) Shlédni, Pane, na křehkost mou, viz, jak nestálý a slabý jest služebník tvůj. I když zúplna nesvolím, přece často odcházím poraněn, a pokušitele, jenž jako had se vplížil, jako řvoucího lva se zbaviti nemohu. Posiluj mne, Pane, mocí svou, aby starý člověk, bídné tělo mé, nade mnou vlády nenabylo. Nechať nepatřím k těm, kteří pokládají za rozkoš dlít mezi trním, a vychování byvše v hedvábí, na Srdci tvém a nejčistší Matičky tvé, nyní v kalu si libují. Nechať vždy pamatují, že jediná krůpěj božské sladkosti tvé předčí všechny přívaly rozkoší nečistého světa tohoto. (Podle Tom. Kemp.)

Ze žalmu 26.

VÍTĚZNÁ DŮVĚRA V HOSPODINA.

Pán jest mé osvícení a spása moje,
koho se budu bát?
Hospodin jest ochránce života mého,
před kým se budu chvět?
Byť i tábor vojska proti mně povstal,
srdce moje se neděsí:
byť se zdvihla proti mně i válka,
i při tom jsem plný důvěry.
Jednu věc od Pána žádám a po ní jen toužím:
abych směl v příbytku Páně všechny dny
života trávit,
abych směl okoušet rozkoše Páně
a v chrámě jeho vždy bydlet.
Neboť v svém stánku v dobách utrpení (poku-
šení) mne skrývá,
v úkrytu stánku svého mne chrání,
na skálu pevnou mne staví.

**Proto nad své nepřátele (t. j. pokušitele) hlavu
pozdvihuji,
obcházím a v jeho stánku dary díky obětují,
zpívat a plesat budu Hospodinu.¹⁾**

V *pokoušení* proti sv. víře nikdy nehlobej; v takové chvíli vlastním přemýšlením nepřijdeš k ničemu! Za vysvětlení pochybností požádej na př. ve sv. zpovědi, pokušiteli však odpověz jedině krátkým vzbuzením víry nebo všech tří božských ctností. Zakoušíš-li taková pokušení častěji, vzývej a uctívej vroucně *Královnu sv. Růžence*, patronku víry.

Ježíši, světlo světa, kdo se tě drží, nechodí ve tmách.

¹⁾ Žalmy jsou modlitby chvály, prosebné, děkované, kající, složené z vnuknutí Ducha sv. a tvořící část Písma sv. Za sv. Jeronýma je zpíval kdekdo: rolník na poli, řemeslník v dílně, služebná při práci. V této knížce uvádíme nejpěknější z nich. Zprvu se ti snad bude zdát tento způsob modlitby cizí, ale vnikneš-li do jejich smyslu, zalíbí se ti aspoň některé a budeš rád oslavovat Tvůrce modlitbami, kterými ho oslavoval denně Božský Spasitel a nejbl. Panna, které se modlivali spravedliví Starého Zákona dlouhá staletí před narozením Páně a církev svatá dodnes. Že se je dnes věřící nemodlí, má snad důvod v tom, že pod slovem „modlitba“ si představují jen prosbu a zapomínají, že na př. Věřím v Boha také není prosba, nýbrž vyznání víry, Desatero stručný zákoník mravních předpisů, Sláva Otci chvála. Druhý důvod snad ten, že překlad žalmů bývá trochu těžký. V této knížce nešlo o to, podat *kritický* překlad, nýbrž vyhovět praktické potřebě. Proto s použitím nejnovější katolické literatury, pokud byla přístupná, byl za podklad překladu vzat hned latinský, hned hebrejský text, pokud nejlépe odpovídalo účelu knížky.

Věřím vše, co jsi ty, Pane, řekl, protože tys cesta, pravda a život.

Vím, komu jsem uvěřil.

Věřím, Pane, rozmnož víru mou.

Pane, zachovej nám víru.*

Věřím, že jest jediný Bůh ve třech osobách, že Syn Boží se vtělil a umřel na kříži pro naše spasení, že jest nebe pro dobré a peklo pro zlé.*

Právě tak jednej v pokušení proti *naději* (v obavách, zda vytrváš, zda dojdeš spasení, zda jsou platné tvé sv. zpovědi . . .). Nevšímej si pokušitele, jako kotvy záchranné se drž zaslíbení Páně a utíkej se k *Matce milosrdenství*. Naděje jest podmínka a duše vší radosti v duchovním životě; nediv se tedy, že ďábel, nemoha tě svést k hříchu, hledí ti alespoň zkalit radost ze služby Boží tím, že viklá nadějí a straší zavržením.

Doufám pevně, že s milostí Boží dojdou věčného života, protože tak slíbil on, můj Spasitel a moje láska.

Pane, zachovej nás, hyneme!

Ježíši, věřím, že mne miluješ.*

Ježíši Kriste, Synu Boha živého, světlo světa, tobě se klaním, tobě žiji, tobě umírám. Amen.*

Ó Srdce lásky, v tebe skládám všecku svou důvěru. Obávám se všeho od své slabosti, ale doufám také všecko od tvé dobroty.*

(Markéta Alacoque.)

Matičko moje, důvěro moje!*

Maria, naše naděje, měj s námi slitování.*

Nejinak si počínej v pokušení proti lásce.

Miluji tě, Pane a Bože můj, protože tys můj Otec nejdobrotivější a nejlaskavější. Miluji tebe, Pane Ježíši Kriste, Spasitele svého, který jsi pro mne život obětoval a svou přehořkou smrtí mi nebe otevřel.

Pane, ty víš všechno, ty víš také, že tě miluji.

(Jan 21)

Ježíši, Bože můj, nade všechno tě miluji!*

Milováno budiž všude nejsv. Srdce Ježíšovo!*

Těmito a podobnými povzdechy mohou duše, zmítané neuctivými myšlenkami proti nejsv. osobám, osvědčit Pánu, že z jejich srdce pochází a vychází touha po nejvroucnější lásce, nikoli pak pokušení, která jsou dílem ďábelským.

Svádí-li tě pokušitel k zlému pod záminkou časného zisku, odpověz: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal, na duši své však škodu utrpěl?“ (Mt 16) Varuj se však více než smrti, bys nedal pohoršení sám. „Běda člověku, skrze něhož pohoršení pochází“ (Mt 18). Nebuď sekerou v ruce satana (Efr.).

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou (Mt 5). Ó jak krásné jest čistotné plémě! Nesmrtelná jest památka jeho, protože Bohu milé jest i lidem (Mđ 4). Špatnou myšlenku okamžitě ze srdce vyhoď, jako rychle se šatu střeseš hořící uhlík nebo ohyzdný hmyz; neuvažuj dlouho, co dělat — ztracené jest město, které s nepřítelem vyjednává (Bona). Pozor na pocity! V této věci jest tisíckrát lepší být raději hodně úzkostlivý než jen poněkud volný. Z malé jiskry velký požár bývá, a mnohý zahynul touto neřestí, protože si s *pocity zahrával* a neudusil v začátcích nezřízenou náklonnost. Jde-li o sv. čistotu, utrpí duše zkázu dříve, než nebezpečí postřehne; za nic na světě neuvěří, že se vznáší nad propastí a že koná něco nedovoleného, a uzná dobře míněná slova, když už jest pozdě a pomoci není. Vidí celé zástupy hynout a jest přesvědčen, že on vyvázne bez pohromy. Těžko hasit, když už celé srdce vášní hoří. Dej pozor na oči, abys proti své vůli nemiloval, nač jsi nezřízeně pohlédl. „Tonoucího zachrániti lze, zamilovaného

nikoli.“ Kdo této neřesti propadl, stěžl se z ní vybere a hyne tělesně i duševně.

Velký pedagog moderní doby zdůrazňuje zvláště pro *dívky*: „Dbej vždy a všude *zevnějších forem slušného chování*, jsou ovoce staleté zkušenosti a tobě mocnou ochranou. Svůdce se neopovází tak snadno přiblížit se k dívce, pozoruje-li na ní svatou odměřenost, která ji obklopuje jako mříž svatostánek“ (Förster). Neotesanost pokládají někteří za svatost (Jeron.) anebo za projev duševní vyspělosti. V očích světa je hloupost, dává-li dívka na jevo cudnost (Tom. Vill.). „Ať si hloupá, jen když čistá“ (Förster).

Všecka zdvořilost a všecky žerty přestávají tam, kde si vůči tobě kdo dovolí poznámku nebo cokoli neslušného, buď si on *kdokoli*. Svatá Zita, služebná dívka, rozškrabala obličej svůdci, a jiná světice udeřila ve tvář toho, jenž s neslušným slovem jí se přiblížil, sv. František Saleský plivl svůdkyni do očí.

O *módě* praví sv. Ambrož: „Podle předsíně soudíme, jaký jest pokoj, a podle šatu poznám, jaké srdce se pod ním skrývá.“ Těžko najít andělskou duši pod nestoudným oblekem, a vyzývavý šat jest reklama vyzývavého děvčete.¹⁾ Vzala by na sebe takový oděv svatá Panna panen? Která se nad svůj stav šatí anebo se líčí, na cizím omylu svou cenu staví, draže se prodává, nežli zač stojí (týž).

Je-li ti sv. čistota drahá, uctívej vroucně Neposkvrněnou Pannu (viz na př. modlitbu na str. 40)

¹⁾ „Po vzezření lze poznati muže . . oděv těla a smích a chůze člověka vypravují o něm“ (Sir 19; t. j. jsou výrazem jeho nitra). Na zevnějšku nezáleží sice všechno, ale záleží na něm mnoho. *Neskromnost* v řeči a jednání, v chůzi a pohledu *není ctností*, a mnohý často právem soudí, že takový zevnějšek jest vyzváním: „Jsem ochotna, máš-li chuť . . .“

a přistupuj často k sv. svátostem. Láska čistá nechť vypudí ze srdce lásku nečistou (Bern.).

Útěk, jak řečeno, jest jediná záchrana *v pokušení proti ctnosti andělské*. Spěchej k ranám Kristovým, jak holubice před nepřítelem ve skalní rozsedlině (Pís 2) skryj se do rány jeho nejsv. Srdce, zahleď se na jeho sv. kříž, utíkej se k Panně Neposkvrněné, anebo si představ své lože smrtelné. „Synu, ve všech skutcích svých pamatuj na poslední věci své a nikdy nezhřešíš“ (Sir 7).

Memento mori, *pamatuj na smrt* — toto jediné slovo, přerušující věčné mlčení tichých chodeb klášterních přísného řádu trapistů, si připomeň i ty aspoň jednou denně; řekni si je zvláště v pokušení, a pozbude vši své svůdnosti. Byť fantasie jisté rozkoše sebe svůdněji tobě malovala, takže by tě zrovna neodolatelně k sobě táhly, pomni, že fantasie jest lhářka, která nesčetné oklamala a které není nikdy co věřit. Pamatuj na smrt a zoškliví se ti nedovolené rozkoše, v nichž vidí synové tohoto světa vrchol blaha.

V pokušení proti ctnosti andělské můžeš se bránit proti nepříteli krátkými povzdechy, které jako střely vysíláš jednu za druhou na jeho hlavu.

KE KRISTU.

Kříž jest mi spásou jistou, kříž vždycky uctívám, kříž Páně budiž se mnou, kříž buď mi ochranou. (Povzdech milý sv. Tomáši Aq., snad od Venantia Fortunata ze 6. stol.)*

Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť svatým křížem svět jsi vykoupil.*

Vítej nám, kříži, naděje jediná!*†

Srdce Ježíšovo, zdroji vši čistoty, smiluj se nad námi.*†

Můj Ježíši, milosrdenství.*

**Ježíši Kriste, Synu Boha živého, světlo světa,
tobě se klaním, tobě žiji, tobě umírám.***

Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou.*

Spasiteli světa, smiluj se nad námi.*

**Zříkám se tebe, Satane, a držím se tebe,
Kriste! (Jan Chrys.)**

K NEJČISTŠÍ PANNĚ.

**Ó Paní má, ó Máti má, pomni, že jsem tvůj,
opatruj mne, ochraňuj mne jako statek a ma-
jetek svůj (*v každém pokušení).**

**Ó Maria bez poskvrny počatá, oroduj za
nás, kteří se k tobě utíkáme.***

**Matko lásky, bolesti a milosrdenství, oroduj
za nás.***

**Svatá Maria, chraň mne před pekelnými
tresty.***

**Maria, ó jméno, pod jehož ochranou netřeba
zoufat! (Raymundus Jordanus.)**

**Matko ustavičné pomoci (nebo: Královno
přesvatého růžence, Královno, ozdobo Kar-
melu, Neposkvrněná Královno míru), oroduj
za nás.***

**Ó Maria, učiň, ať žiji v Bohu, s Bohem a
pro Boha.***

**Maria Panno, Matko Ježíšova, učiň nás
svatými.***

**Panno a Bohorodičko Maria, přimlouvej se
za mne u Ježíše.*†**

**Nejčistší Srdce Marie, Panny nejsvětější,
vypros mi od Ježíše čistotu a pokoru srdce.*†**

MODLITBA ZA CTNOST ANDĚLSKOU.

**Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha
viděti budou. Vznešené slovo, veliké zaslíbení,
ale od věčné pravdy potvrzené. Milé slovo, jež**

mile zve duši k slíbené blaženosti. Líbí-li se však slíbená odměna, nechat' se líbí též žádaná čistota. Udržuj tedy zrcadlo srdce v čistotě, toužíš-li na Boha tváří v tvář patřiti. Chceš-li Ježíše viděti, čistýma očima jej můžeš uzříti, protože Bůh jest svatost a nečisté zavrhuje. Ó nejkrásnější Ježíši, původce vši čistoty, jenž jsi věčné radosti slíbil těm, kteří jsou čistého srdce, dej ať si vždy chráním tuto ctnost andělskou, tobě tak milou, nad zlato a drahé kameny krásnou a vzácnou; abych vystříhaje se kdekteré poskvrny a nákazy hříchu, myslí čistou v křehkém těle tobě svobodně sloužil a naprosto zavrhoval, co by čistotu srdce mohlo jakkoli zatemnit. Dej, ať jedině tebe se držím a nelnu k tvorům v hříšné náklonnosti, dokavad ve víru světa a jeho rozkoši žiji a tělo smrtelnosti své s sebou nosím, až do chvíle, kdy mi rozkážeš postavit se před tvář božské velebnosti tvé.

(Tom. Kemp., Život a utrpení P.)

Svatá čistota, ctnost andělská, ctnost Mariina! Miluješ-li Marii, miluj její kvítek, lilii. V kterémsi chrámě se chová obraz: před Královnou nebes klečí jinoch nebo dívka, obětuje jí své srdce, sv. Panna je přijímá a odevzdává mu lilii se slovy: „Tak dlouho podržím tvé srdce, jak dlouho podržíš ty lilii.“ Sv. čistota jest úcta k sobě samému. „Nevíte, že jste chrámem Ducha sv.“ (1. a 2. Kor. častěji.) Při křtu sv. bylo tvé tělo pomazáno křížmem jako chrám při svěcení. Ale nepopírám, že jest zároveň nejdokonalejší způsob sebezáporu. „Poznal jsem, že nedokáži být čist, leč dá-li mi Bůh, a proto . . . prosil jsem ho . . . celým srdcem svým“ (Mđ 8). „Viděli jsme mnohé, kteří mezi hvězdami umístili hnízdo své a pak do propasti padli . . . hvězdy smetené s nebes ocasem draka . . .“ (Aug.

supp.; „a viděl jsem padat cedry libánské, o jejichž svatosti jsem byl přesvědčen jako o svatosti sv. Ambrože . . .“).

Krásná sice slova, praví nečistý, ale náruživost krásnější (Basil). Avšak sv. Augustin odpovídá: „Nepravost má své rozkoše, a ctnost že by jich neměla?“ — V bojích o sv. čistotu vzývej světce, kteří musili bojovat s podobnými, ba daleko těžšími pokušeními než ty, na př. sv. Andělu de Fulginio, Josefa Kupertinského. Vidíš, že byli z masa a krve jako ty a nestali se svatými proto, že pokušení nezakoušeli, nýbrž že proti nim statečně bojovali!

KDYŽ SE MÉ CÍLE ZAŠEŘÍ . . .

„Co vězí v tom člověku . . .“ řekneme si nad nevyzpytatelnou povahou. Jablonský nám podává zkušební kámen:

„Potok dna oblázkového
kamenem se nezkalí,
jenom ze dna bahnitého
kal se vzhůru vyvalí . . .“

Totíž: pozoruj, jak odpovídá, když ho kdo urazí, a zviš, tají-li se v jeho duši dno křišťálové či bahnitá tuň. Ale nechme cizích, obrať se sám k sobě: chceš zvědět, jsi-li *charakter ocelový* či velké dítě? Poznáš to neomylně, když tě potká nepříjemnost, stihne *neštěstí* nebo stane-li se ti křivda. Křesťanství není sice jako pyšná filosofie pohanských stoiků, tvrdících, že člověk vzdělaný jest nad bolest docela povznesen a jí vůbec necítí. Vždyť i Pán zaplakal nad hrobem přítele a v zahradě prosil Otce, oby odešel od něho kalich. Není však důstojné, pro každou maličkost naříkat. Uč se trpět a nelkat. Ukaž, kolik máš mravní síly, nechtěj a nečekej, že tě svět zabalí do bavlnky. Dokud jsou na světě lidé slabí a hříšní, buď připraven, že tu ze slabosti, tam ze zlomyslnosti ti někdo ublíží. Neuškodí ti žádné protivenství, nedáš-li se ovládat nepravostí (Bern.).

Nemůžeš-li se bezpráví ubránit prostředky dovolenými, nesahej nikdy k hříšným, nýbrž svěř věc Boží prozřetelnosti, která i po cestách křivolakých dosáhne svých nejsvětějších záměrů. „Není těžká vina truchlit, ale z truchlivosti mluvit nebo dělat něco, co Bohu se nelíbí.“ (Efr.)

V bezpráví připomeň si slova Páně: „Kdybyste ze světa byli, miloval by svět, co jeho jest; že však nejste ze světa, nýbrž já ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí (Jan 15). Budete v nenávisti u všech pro jméno mé (Lk 21). Blahoslaveni budete, když vám budou protivenství činit... k vůli mně, ale běda, kdyby o vás všichni dobře mluvili, neboť tak činívali *falešným* prorokům otcové jejich (Mt 5, Lk 6). Není učedník nad Mistra; když Hospodáře Belzebubem nazvali, čeho se mohou nadíti domácí jeho? (Mt 10) Přejde hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívat, že tím Bohu prokazuje službu (Jan 16, rci: že tak činí ve jménu osvěty, kultury a humanity). Kteříkoli chtějí být zbožně živi v Kristu Ježíši, pronásledování trpěti budou (2 Tim 3).

V těžké chvíli pros za *odevzdanost do vůle Boží*.

**Bud' vůle tvá! Ta vůle, již se koří
nebeské dvorstvo světlem oděné,
ta vůle, nebe která nebem tvoří
a blahem plní duchy zvýšené,
jak cheruby a serafy tam všemi
jest v žádoucí tvé říši slavena,
tak, Otče, zde na pusté naší zemi
jen poznána a vroucně plněna
bud' věčně vůle tvá!**

**Bud' vůle tvá! Když záře tvých milostí
a darů tvých náš život ostkvívá,
kdy v našem srdci ples a mír se hostí
a blažeností duše oplývá:
však i když bouře nad námi se sbíhá**

a bolest, nouze nám dny zakalí,
když nepřítel zlý cesty naše stíhá
a truchlost mysl naši zahalí:
bud' věčně vůle tvá!

Bud' vůle tvá! A zákonů tvých símě
se v srdcích našich stále rozmáhej,
bud' od tebe nám milé každé břímě,
je nésti tvá nám milost pomáhej!
Slábi jsme, ty rač dát setrvání,
ty v pádu kroky naše podchycuj,
a jak v životě, tak i ve skonání,
ó Slitovniče, děj se rozkaz tvůj:
bud' věčně vůle tvá!

(Čelakovský, s malými obměnami.)

MODLITBA ZA ODEVZDANOST DO VŮLE BOŽÍ.

I.

Uděl mi, nejdobrotivější Ježíši, milost svou, aby se mnou byla, se mnou pracovala a se mnou až do konce setrvala. Dej mi, ať vždy po tom toužím a to chci, co tobě jest milejší a tobě více se líbí. Vůle tvá budiž vždy vůlí mou, a vůle má nechať vždycky tvou následuje a s ní se naprosto shoduje. S tebou nechť totéž chci a nechci, abych nedovedl nic jiného chtít nebo nechtít, leč co ty. Dej mi odumřít všemu, co jest ve světě, a pro tebe chtít být neznám a zapomenut na zemi. Dej mi, abych nade vše, po čem duše může toužit, v tobě spočinul a srdce své v tobě upokojil. Tys pravý mír srdce, ty jedině odpočinutí: krom tebe jen samá tvrdost a samý nepokoj. V tomto pokoji, to jest v tobě, jediném nejvyšším věčném dobru, s klidem budu odpočívát. Amen. (Tom. Kemp.)

II.

Pane, nauč mne vždy následovat a plnit vůli tvou a opustit vůli mou, protože tak tobě se líbí a duši mé prospívá. Pane, ať nikdy se nestane, abych něco myslil, toužil neb konal, co by se tobě nelíbilo neb bližnímu škodilo. Pane, ty znáš všecko, ty víš, co je mi na prospěch: hle, služebník tvůj jsem já, nalož se mnou podle slova tvého. (Týž, Údolí liliové.)

ŽALM BOŽÍ PROZŘETELNOSTI.

(Podle ž. 36)

Nežárli na ty, kdo nepravost páchají,
dobře se mají a bídy neznají:
uvadnout' rychle co zelená travina,
zahynou, pomínou luční jak bylina.
Ty však, co Nejvyšší poroučí, konej,
žij povždy svatě a v něho jen doufej:
raduj se v Pánu a cti ho co Otce,
a dá ti jistě, zač žádá tvé srdce.
Nezávid' tomu, kdo stále má štěstí,
při tom však páchá jen nešlechtnosti:
posečkej chvílku: jak vítr ho odvěje
smrt se vším bohatstvím, než se kdo naděje.
Do rukou otcovských poruč jen osud svůj,
na světa trampoty přespříliš nežaluj:
víť přec Pán o tobě, řídí tvé kročeje,
bez jeho vůle se v světě nic neděje.
Praví zlý: „Kliden jsem.“ Pán ho však vzpomíná,
ví dobře: přijde též i jeho hodina;
bezbožní jako dým zmizí a pomínou,
nebudou na věky se vši svou rodinou.
Zlého se varuj a konej dobré,
kliditi budeš ovoce steré:
býval jsem mladý a stáří jsem došel:
že by Pán opustil dobrých, jsem nezřel.

Viděl jsem bezbožce, k hvězdám se vypínal,
jak cedr libanský v pýše se rozpínal:
sotva jsem pominul, hle, již ho nebylo,
hledal jsem, po něm však ni stopy nezbylo.
Chraň srdce v nevině a konej poctivost,
šlechtný blahou má naději v budoucnost:
nedbej zlých, dosáhneš spasení od Pána,
v tísní ti bude vždy přemocná ochrana.

MODLITBA V KTERÉKOLI ZÁLEŽITOSTI.

Božský Spasiteli, tys před odchodem s tohoto světa nás povzbudil k bezmezné důvěře v lásku milujícího Srdce tvého a v nekonečnou dobrotu nebeského Otce našeho. „Začkoli budete prosit Otce ve jménu mém, dá vám“ (Jn 16) — to bylo poslední povzbuzení a napomenutí tvé, Pane, než jsi nastoupil cestu bolestného utrpení svého. Povzbuzen tímto tvým slovem přicházím k tvému Srdci, plnému lásky, milosrdenství a slitování, bohatému ke všem, kteří je vzývají, a prosím tě s důvěrou, račiž mne vyslyšet v této záležitosti Vím, nejdobrotivější Ježíši, že bych nebyl hoden vyslyšení, kdybych nepamatoval a neřídil se tvým napomenutím: „Hleďte nejprve království Božího, a ostatní bude vám přidáno“ (Mt 6). Proto se chci snažit s milostí tvou, abych napřed pracoval na spáse duše své, a tak se stal hodným obdržet od tebe i ostatní časné milosti a dary pro tento pozemský život.

Otče věčný, slyš slova jednorozeného Syna svého, jimiž nás povzbuzoval k důvěře v otcovskou lásku tvou: „Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno. Zdali kdo z vás podá synu svému kámen, když ho jako otce poprosí za chléb? Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávat

dítkám svým, čím spíše Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí?“ (Lk 11) Povzbuzen tudíž slovy toho, jež jsi nám za učitele poslal, přednáším tobě tuto prosbu svou . . . Otče, Bože vševědoucí, jenž zpytuješ ledví a srdce, ty víš, že mne nevede hlas těla a krve ani žádost očí a pýcha života, aniž jaké jiné nízké a hříšné tužby, nýbrž jedině touha, abych ti mohl lépe sloužit a o své spáse dokonaleji pracovat, po případě nezbytná potřeba a nutnost (má i těch, kteří jsou podle tvé vůle se mnou pouty lásky spojeni a mé péči prozřetelností tvou svěření).

Pane, je-li vůle tvá, aby se mi dostalo toho, zač prosím, rač vyslyšet prosbu mou k blahu duše a prospěchu těla. Není-li však žádost má podle vůle tvé, nerač ji splnit a nerač mne ponechat mé vlastní žádostivosti a nemoudrosti mé. Ty vidíš dále než já, ty znáš sám nedostatečnost a krátkozrakost mou: jak za nejlepší uznáš, tak se mnou nalož, prozřetelností tvé se bez výhrady svěřuji, říd' a spravuj mne podle moudrosti a otcovské lásky své, Pane a Bože můj, a dovol, abych tě prosil slovy, jimž nás naučil sám Syn tvůj, ve kterém jsi měl zalíbení: Otče náš . . .

K Matce milosrdenství: Pomni, ó nejmilostivější Panno . . . str. 48.

Vyslyší-li tě Pán, nezapomeň poděkovat; vyber si k tomu některou pobožnost k nejsv. Trojici nebo děkovný žalm, přines z vděčnosti za to Pánu malou oběť (sv. přijímání, mši sv.). Věz, že tím hodnější budeš dalšího vyslyšení, čím vděčnějším se za přijatá dobrodiní prokážeš.

Někdy jest *pro nás lépe*, když nás Bůh *neslyší*. Marnotratného syna vyslyšená prosba učinila chudým a otrokem, odepřená by ho byla zachovala

bohatým a svobodným . . . hlad volá zpět toho, jež nadbytek vyhnal, bída ho naučila vážit si otce, jímž v blahobytu pohrdl (Petr Chrys.). Sv. Basil vytýkal v době hladu věřícím: „Tuto metlu . . . jste svými hříchy na sebe svolali, a místo co byste se obrátili a v pokání Pána prosili, vzdorujete, zatvrzujete se a ze vzdoru se kostelu vyhýbáte.“ Nebylo tomu tak i v poslední válce? Nesvolaly tu metlu na Evropu armády dítek připravených o život dříve, než spatřily světlo světa, i jiné ohavnosti, na které svaté oči Nejsvětějšího nemohly již hledět? Nestat se lepším, když Bůh hřích trestá, jest vrchol neštěstí (Řeh. Naz.).

Známkou silné vůle jest *trpělivost*. Zženštilý jest duch, jenž se chce jen s těmi stýkat, kteří mu ve všem vyhovějí a lichotí; slabou vůli prozrazuje, kdo chce vždy provést svou a nezná jiné vůle kromě své. Slabý rozum na své hlavě jezdí. Nebývá blaze společnosti, která má takového vládce (Bona) a není dobře člověku, jehož v životě nepotká nic protivného. „Osud tě zahrnul vším, jen jedno ti scházelo: protivenství, aby tě zkusilo jako zlato v ohni.“ (Vilibald Pirkheimer.) Myslíš, že duje protivný vítr, když tě svírá protivenství, a ne spíše, když lichotí světa štěstí? (Anselm.) Jaká zásluha být trpělivý a klidný, když se vše daří podle tvého přání? Větší ctnost jest být trpělivý v bolestech než zbožný v dobách štěstí. Není nic velkého kráčet cestou Božích přikázání, když tě nikdo neutiskuje (Ambr.). Kde mnoho zkoušek, tam mnoho mučednictví . . . Denně jsi mučedníkem Kristovým; byl jsi pokoušen, ale neustoupil jsi, skutkem jsi vyznal Krista, stal ses svědkem, t. j. mučedníkem Kristovým (týž; hříčka slov: martyr znamená svědek i mučedník). Když Bůh bičuje, ukazuje nám, jak malá jest naše trpělivost; když přikazuje nebo zakazuje, jak malá naše poslušnost; když něco odepře, jak malá naše pokora (Ans.). Když nás svět pro-

tivenstvím skličuje, nic nečiní, leč že varuje, aby-
chom ho nemilovali (Rich. a s. Vict.). Nesmilní ná-
ruživost protivenstvím stísněná (Aug.). Snáze jest
v utrpení těšit jiné než těšit sebe (Bona).

Jest přirozené, že se iě zmocní v utrpení *smutek*;
ale nepoddávej se mu nad míru. Zasvitne slunko
i před našimi vraty. Doufej směle, dokud je duše
v těle. Nic neusychá tak rychle jako slzy, a zármutek
časem sám sebou pomine, i kdybys ho hlídal (Bona).

V *utrpení* si přečti nádhernou kapitolu z Násle-
dování Krista o královské cestě sv. kříže. „Tvrdou
se mnohým zdá tato řeč: ‚Zapři sám sebe, vezmi
kříž svůj a jdi za Ježíšem!‘ Ale daleko tvrdší bude
jednou slyšet slovo: ‚Odejďte ode mne, zlořečení,
do ohně věčného!‘ V kříži spása, v kříži život,
v kříži ochrana, v kříži vrchol ctnosti. Kříži ne-
unikneš, jdi kam jdi. Obrat se vzhůru, obrat se
dolů, všude a všude najdeš kříž. Nenajdeš vzneše-
nější ani bezpečnější cesty nad cestu sv. kříže.
Naučíš-li se kříž nésti, ponese kříž tebe a uvede tě
k žádoucímu cíli. Shodíš-li se sebe kříž jeden, najdeš
jistě druhý a snad ještě těžší.“ Bl. Grignon z Mont-
fortu praví: „Tři kříže vidíš na Kalvarii, jeden z nich
si musíš vyvolit, abys na něm trpěl. Na jednom trpí
nevinnost, na druhém kající, na třetím zavrženec.
I zavrženec musí trpět a strašně trpět, ale bez
užitku, bez útěchy, bez naděje.“ Sotva si bude kdo
z nás namlouvat, že může trpět jako ukřižovaná
nevinnost, trpme alespoň jako kající. Trpící
Spasitel obětoval své utrpení za hříšné, obětuj ty,
cokoli tě potká, buď za viny své nebo za obrácení
hříšníků nebo za duše v očistci. Chraň se jen mluvit
jak onen zavrženec: „Jsi-li Syn Boží, pomoz sobě
i nám.“ Cesta kříže, cesta naše, cesta vyvolených,
cesta trpká, ale vede do ráje. Otec přísněji vycho-
vává syna než služebníka, protože ho chce mít
lepším (Ambr.). Zvol si Boha za přítele, když tě
vše opustí (Aug. supp.).

MODLITBA ZA TRPĚLIVOST.

Bože, jenž jsi trpělivostí jednorozeného Syna svého potřel pýchu odvěkého nepřítelé, dej, prosíme, abychom vše, co on z lásky k nám trpěl, důstojně sobě připomínali, a po jeho příkladě všecka protivenství klidně snášeli.

Nejmilovanější Ježíši, pomoz mi milostí svou snášet břímě mé, neboť bez tebe nic nezmůže má slabost. Tys přítel nejvěrnější a pomocník nejlepší, tobě jedinému jest známo, co mi více prospívá, proto se tobě docela svěřuji, nalož se mnou podle nejdražší vůle své. S radostí ponesu, co jest mi trpět pro věčnou spásu mou; lépe jest zde s vyvolenými na chvíli trpěti, než jednou se zavrženci na věky se mučiti. (Tom. Kemp.)

V SOUŽENÍ.

Nepohrdni, Pane, lidem svým, jenž v utrpení k tobě volá, rač odvrátit od nás hněv nevole své, ježž jsme spravedlivě zasloužili, a pro slávu jména svého přispěj nám milostivě na pomoc, abychom poznali, že takové metly od hněvu tvého pocházejí a slitovností tvou ustávají; račiž dát, aby nám nic nescházelo, jak tělu tak duši, a neodpírej milostí a darů časných těm, kterým jsi slíbil a chystáš statky věčné. Skrze . . .

V KTERÉMKOLI UTRPENÍ.

K Matce Bolestné.

Matko sedmiboletná, tys byla bez hříchu, a přece tě nebeský Otec v nevyzpytatelné prozřetelnosti své neušetřil utrpení, tebe, milovanou Matku jednorozeného Syna svého, a

vedl i tebe k nebi cestou bolestí a kříže. I tys zakusila trampoty a strasti tohoto slzavého údolí, i tys poznala, co znamená být vyhnaným synem neb dcerou Evinou. I tys stála nad hrobem, kam položili tvého snoubence, i tys musila dát sbohem svému božskému Synu, když podle vůle Otce opustil štěstí nazaretského ráje i tebe, aby se věnoval úkolu, který mu Otec uložil, a po málo letech jsi stála u jeho úmrtního lůžka na Golgotě, kde jsi navždy se rozloučit musila se svým Ježíšem — a přece to nebylo navždy, nýbrž jen dočasně. Zůstala jsi zde, abys byla Matkou osiřelé církve — a přece nebyla osiřelá ta církev, které Syn tvůj poslal Ducha svatého a dal zaslíbení, že s ní zůstane až do skonání světa. Vypros mi tedy milost, Matko bolestná, abych tento kříž (tuto ztrátu) nesl odevzdaně, ať nejsem jako pohané, kteří naděje nemají, a nezapomínám, že Pán dopouští, ale neopouští. Vypros mi sílu, abych snášel utrpení své jako sv. Alžběta ztrátu manžela, sv. Augustin ztrátu milované matky, sv. Hedvika ztrátu syna, sv. Germána bídu, hlad a týrání macechy, sv. František Saleský ztrátu dobrého jména, sv. Alfons Rodriguez ztrátu manželky a dítěte, sv. Ludvina ztrátu zdraví, sv. Ferdinand ztrátu svobody a trůnu, sv. Alfons Liguori ztrátu vážnosti i lásky těch, které miloval, bl. Tomáš Morus ztrátu královské přízně, rodiny i všeho majetku, sv. Markéta (Alacoque) a nesčetní jiní pronásledování a protivenství všeho druhu; dej, ať jsem trpělivý jako Job a Tobiáš, odevzdán do vůle Nejvyššího jako tys byla pod křížem na Golgotě. Vypros mi, ať toto utrpení není mi podnětem nespokojenosti a reptání, ať mne neodcizí Boží lásce a nerozdvojí s Pánem, nýbrž po příkladě tvém a svatých Božích

**necht' je mi tato zkouška pramenem zásluh a
příčinou hojnější odměny v blažené věčnosti.
Amen.**

Při smrti bytosti tobě drahé se modli:

**Bud' vůle tvá! Když nad hrobem stojíce
radostí pozbýváme nejblažších,
když sevřeným nám žalem blednou líce
nad ztrátou pokladů těch nejdražších:
ó dej, v té smutné době by se sneslo,
když před sebou svět pustý spatřujem,
v duch náš, jej sílíc, ono sladké heslo:
tvůj, Pane, dar zde tobě vracujem:
bud' věčně vůle tvá!**

(Čelakovský.)

S KŘÍŽE.

Povzbuzení duši sklíčené.

**A čeho já se dopustil,
že krve pot mne zrosil?
Já modlil se, leč odepřel
mi Otec, zač jsem prosil.
Já vůli jeho vyplnil,
a kalich, jež mi připravil,
jsem na dno píti musil.
Nuž, synu, ni ty nereptej,
když nejsi slyšen v strasti:
tvá prosba nevyslyšená
jest příležitost k ctnosti.
Ač Otec prosbu nesplní,
přec vidí dítku soužení
a nikdy neopustí.
Jen na mne, duše, pohlédni,
mne vlastní zradil učeň,
za bídnych třicet stříbrných
jsem prodán, na smrt mučen:**

mne nelítostně mrskají,
mně z trní věnec splétají,
jak otrok v tvář jsem tlučen.

Mí drazí v rukou nepřátel
mne všichni opustili,
když bili vlci pastýře,
se ovce rozptýlily.
Jež vroucněji jsem miloval,
ti zůstali teď opodál
a ve strachu se skryli.

Ti na mne křivě žalují,
k nimž srdce láskou plálo,
a odsuzují nevinně:
vše bezprávně se dalo.
Mne dosyta pak tupili,
a cokoli tam tropili,
jim zdálo se to málo.

Pak před vladaře vedou mne
a vrahu prosí milost,
jak zločincem mnou smýkají,
slyš jedinou jich žádost:
„Jen pryč s ním, na kříž“ volají
a soudci klidu nedají,
až učiní jim zadost.

V prach klesám třikrát pod křížem
a musím zase vstáti,
pním na něm v žízni, bolestech
a vidím Matku lkáti.
O moje roucho dělí se,
mé srdce k Otci modlí se,
by milost našli kati.

Nuž, synu, nepromlouvej,
žeš marně spínal ruce,
jestližeš neobdržel,
zač Otce prosils v muce:

**pomni kříže, smrti Páně,
snášej všechno odevzdaně,
doufej v odměnu věčnou.**

(Zkrácený prostý zpěv neznámého autora „Et ego quid demerui“, přel. K.)

Nerozumné jest rmoutit se pro věci, kterým se vyhnouti nemůžeš (Bona); hloupé jest, být rozmrzelý pro každý klep, který se ti donese. Vždyť i ty ses kolikráte svezl jazykem po jiných, co se tedy divíš a zlobíš, že jiní si podali zas tebe?

Než budeš hledat útěchu u lidí, zkus, zda bys jí snad nenašel více u nohou trpícího Spasitele a jeho Bolestné Matky. Svět je tak plný bídy a zla, že by nás měl spíše k Bohu vést, nikoli od něho odvádět (Ans.). Zmocňuje-li se tě někdy nespokojenost, vzpomeň na věčnost a na věci poslední. Věčnost je učitelkou života (Aug.). Marnost nad marnost a všecko jest marnost (Kaz 1), kromě milovat Boha a jemu samotnému sloužit; to jest vrchol moudrosti, pohrdat světem a tak spěti k nebi (Tom. Kemp.), to jest obsah prvních exercičních rozjímání, ale najde se málo tak velikých duchů, kteří by dokázali býti důslední a pohrdat vším, co pomíjí. *Živá víra nám schází*. Bojíme se, abychom na světě nepřišli příliš zkrátka — „pro všechny případy“. Pro které případy? Kdyby snad přece po smrti nebylo nic? Kde jest naše víra? Najdi mi povahu velkodušnou, proniknutou živou vírou, a bude smýšlet a *jednat* jako Jacopone da Todi († 1306), autor této básně:

**Proč tak svět o slávu nicotnou zápolí,
jež mizí rychleji než pára v údolí?
Slávy lesk, světa moc tak velmi ceněná,
to vše jest křehké jak nádoba hliněná.
Spíše věř do sněhu vepsaným písmenám
než světu marnému, který je klam a mam;
více věř vánku, jenž prchá a ulétá,
nežli bys s důvěrou čekal co od světa.**

Svět, svůdce podvodný, vše možné slibuje,
 kdo věří, klame se a pozdě lituje.
 Nic nejsou rozkoše a svůdné sladkosti,
 jsou mýdla bublina, prázdné jen marnosti.
 Rci, kde je Šalomoun se vší svou nádherou?
 Kde Samson udatný se sílou veškerou?
 Kde je Kleopatra, krásou kdys slynoucí?
 Abälard, Heloisa, jich láska horoucí?
 Kam César odešel, jenž slavně panoval,
 Lukullus bohatý, jenž skvostně hodoval?
 Cicero výmluvný, jemuž Řím tleskával,
 Sokrates učený, jehož svět zbožňoval?
 Tak mnoho velmožů, taková bohatství,
 tak velká učenost, tak mocná království,
 tak mnoho vladařů a tolik statných sil
 odnesl okamžik, proud času utopil.
 Jak krátkým svátkem jest veškerá světa čest!
 Jako stín pomine, sen jenom prázdný jest!
 Vede jak bludička člověka na scestí,
 o nebe okrádá, přivádí v neštěstí.
 Ó hrstko prachu, jež červům se v pokrm dáš,
 ó rosy krůpěji, na čem si zakládáš?
 Nevíš, zda dočkáš se příštího jitra zas:
 pamatuj na duši, dokud máš k tomu čas.
 Pozemská sláva vše, za níž se honí svět,
 dle svatých Písem jest vadnoucí trávy květ.
 Jak lehký lísteček vichřicí nesený,
 tak lidský život jest ve mžiku skosený.
 Člověče, nemiluj, oč můžeš přijíti!
 Co ti svět jednou dal, zas touží odnítí.
 Srdce měj v nebesích, tam se hled' pozvednout!
 Šťasten, kdo dovedl vším světem pohrdnout!

(S malými obměnami.)

Co jest *pramenem* vší *nespokojenosti*? Toužíme
 po věcech, kterých nemáme a mít nemůžeme. Proč
 vzdychat po věci, která se vymyká naší moci?

Dosti jich máme, snad více, než jest rozumné člověku, jenž se chystá umřít.

Křesťanské pohrdání světskými marnotmi jest daleko vzdálené pyšného opovrhování bližním, jímž se vyznamenávali někteří pohanští filosofové. Pohrdání světem jest stránka negativní a samo sebou ještě není ctností, nepřistoupí-li k tomu prvek pozitivní: totiž, čím více jest duch povznesen nad malichernosti tohoto světa, tím horlivěji pracuje pro onen svět, hledě nashromáždit zásluh pro duši svou a zachránit i jiné, které hynou. Klesne oslice a najde se, kdo by ji pozvedl: hyne duše a není, kdo by jí pomohl (Bern.). Spojuj apoštolské působení s prací o vlastní spáse. Jeden člověk, naplněný žářem živé víry, stačí, aby obrátil celý národ (Jan Chrys.).

NÁSLEDUJ MNE!

Tak vyzvala vtělená věčná Pravda nejednou nadějnou duši. „Já jsem cesta, pravda a život . . .“ (Jn 14). Tedy kráčet k Bohu a k vrcholu dokonalosti ve šlépějích Kristových! „Učte se ode mne . . .“ Všichni jsme pozváni do *školy božského Srdce Páně*, a toto jediné kratičké slovo obsahuje tajemství a umění státi se světcem. Následování Krista, nejjistější, nejbezpečnější, nejrychlejší cesta k dokonalosti, jediná a nezbytná cesta k nebi, vrchol ctnosti (Petr Dam.). *Následování* („napodobení“) *Krista* bylo zaměstnáním a životním úkolem světců; celý obsah jejich života se dá vyjádřit tím jediným slovem. Srdce Páně jest ideál a vzor, v němž Duch sv. ztělesnil všechnu mravní krásu a dokonalost.

Chceš být dokonalý? Věz, že nestačí pouhé předpisy, nemáš-li na očích živoucí vzor, a tím jest a zůstane pro věčné časy *Kristus*. „Všecko máme v Kristu“ (Ambr.). Některé pokyny ti však přece podávám, aby sis zamiloval ctnost a zošklivil si nepravost.

Klid duše, známka charakteru vytříbeného a „vykvašeného“, jenž se má docela v moci, jest výslednicí ctností, o nichž již byla řeč: důvěry v Boha, odevzdanosti do jeho prozřetelnosti, mravní síly a trpělivosti, pohrdání světem a nadto *bázně Boží*. Začátek moudrosti je bázeň Boží (Písmo sv. nesčetněkrát), a nejen moudrosti a vši křstánské ctnosti, nýbrž i spořádaných poměrů společenských. Každý řádek „černé kroniky“ v novinách, světové pohromy a krise hřmí hlasem hromovým do duše každému, kdo má uši k slyšení a rozum k porozumění: „Začátek moudrosti jest bázeň Boží.“ „Bůh pro velikou bezbožnost lidí povolí někdy uzdy a nechá je dělat, co chtějí“ (praví Theodoret na př. o válce). Marně se namáhá veškerá lidská moc uzdravit společnost a zamezit zjevy, nad nimiž kdekdo ruce spíná, nesáhne-li k jedinému účinnému prostředku, předepsanému v jedné prastaré knize: „Pojďte, synové, a slyšte mne, *bázni Páně* naučím vás“ (Ž. 33).

Bohabojnost není bázlivost, nýbrž nezdolná pevnost (Kassiodor) a zdroj mravní síly, iak vidět na mučednících a jiných světcích, jako byl na př. volající na poušti i jeho starozákonní předobraz (Eliáš), jako byl Ambrož, Basil, Jan Zlatoústý atd. atd., mužové, kteří řekli králům do očí: „Nebojím se ničeho, leč hříchu a hněvu Božího.“ Kdo Boha má za pevný hrad, nic nemusí se zlého bát . . . Není šťasten stát, kde hradby stojí a mravy se řítí (Aug.). Odstraň bohabojnost (do slova: spravedlnost), a co jsou všechna království, leda veliká lotrovství? (Týž.)

Či srdce jest naplněno *bázní Boží*, ten nedbá ohledů lidských a nezná lidské *bázně*. Nedělej si z toho nic, když tě lidé nazývají pokrytcem (Efr.), kdo se Boha bojí (a jej miluje), tomu celý svět neimponuje (Efr.). Kde velké zvony zvoní, tam malých neslyšet. Nízký plot lečjaká koza přescočí. Světem pohrdat může jedině srdce naplněné Bohem. Kdo by pil z cisterny, může-li píti z pramene?

(Maxim Turinský.) A kdo poběží za bludičkou, když mu svítí slunce? Nenazývejte svatým vše, co lid tento svatým nazývá: Hospodina zástupů, toho za svatého mějte a jeho se bojte (Is 8). Mně pak za nejmenší jest, abych od vás souzen byl aneb od lidského soudu (I Kor 4).

Blázen praví v srdci svém: „*Není Boha*“ (Ž 13), s bláznem však není rozumná řeč. Nadarmo oslu na lyru hraješ (Jeroným). Vedou se v tvé přítomnosti hovory bezbožné? Dají-li co na tvé slovo, okřikni je; dovedeš-li je odbýt, ukaž jim jejich omezenost; víš-li, že bys jen přilil oleje do ohně, nevšímej si jich; ale tvé mlčení nechť nejeví známky bázlivosti, nýbrž pohrdání, a obrátí-li se k tobě přímo, dej jim ráznou odpověď. „Nedávejte svatého psům a neházejte perly před vepře“ (Mt 7), t. j. před jistými lidmi nemluv o věcech svatých.

Kdo má štěstí (a čest) být katolickým křesťanem, nemusí se doprošovat dovolení, aby jím směl být (Paqueron). Netřeba, abys každému na setkání vysvětloval, jakého jsi přesvědčení, ale z tvého chování ať každý pozná, jako bys měl na čele napsáno: „Já jsem Kristův.“ Povolání k pravé víře jest největší milost, a ty za ni vděčně Pánu děkuj a světu ukazuj svatou radostnou hrdost (Jeron.), že jsi přišel k poznání pravdy.

Mysl dlouho napájená bludy není s to, aby rozumně uvažovala... oči navyklé temnotám nejsou schopny otevřít se paprskům věčné pravdy; světla nedovedou si vážit a cenit ti, jejichž obývání jest v temnotách: temnotu vidí, temnotu milují, v temnotě si libují (Aug. supp.). Proč? Světlo přišlo na svět, ale lidé milovali více tmu než světlo, protože *skutkové jejich byli zlí* (Jan 3). Zde máš důvod nevěry: nikoli přesvědčení rozumu, nýbrž zkaženost srdce — před dvěma tisíciletími jako dnes. S otevřenými očima padají a za živa duši peklu zapisují (Aug. supp.). Dokud lichotí nepravost, trpká jest

pravdivost (Aug.). Nerad se dá probudit sluha, kterému jest přichystán bič (Efr.). Čistě žít nechtějí, do pekla se jim také nechce, proto zbývá jediné východisko: „Nevěřím!“

Bezpříkladná jest rozervanost ve světě, ale v jednom se shodují všichni: v nenávisti proti Bohu a proti Kristu jeho (Rich. a S. V.). Psi jedné vsi často se hryzou, ale na vlka všici se sberou. Jak Pilát s Herodem, tak si podají ruce největší nepřátelé, jde-li o boj proti církvi a víře, a ten boj vedou a) ze zášti, protože nenávidí světlo. Krtek se před slunečním jasem zahrabává do země, výr světla nenávidí a nesnese. — b) Ze zbabělosti, protože nemají mravní síly, aby vybědli z nepravosti. — c) Ze závisti, protože závidí těm, kteří se sluní na světle. Temno noci nezávidí, žluč nežárí na pelyněk (Afraates).

Viděl jsi člověka, jenž se dal docela ovládnout *hněvem*? Vypadal jako člověk? Spartané ukazovali dětem opilé otroky, aby pohled na ně jim tu neřest navždy zhnusil. Pohlédni na prchlivce a nedej se sám strhnout rozvášněností, jež v nás nenechá nic lidského. Viz, jak soptí, jako by se s rozumem pomínul. Uklidňuj ho, domlouvej mu, všechno je nadarmo. Požár lze uhasit, člověka zlostného nutno nechat, až se vyběsní (Bona). Hněv špatný rádce. V hněvu vyvře, co v srdci vře. Hněv spravedlnosti Boží nepůsobí (Jak 1). Blázen ukazuje ihned hněv svůj, ale moudrý se ovládne (Př 12), protože hněv jest známka slabé vůle. Také pes se žene po tom, jenž ho kousl (Bona). Oheň ohněm neuhasíš (Efr.). Doráží někdo na tebe? Nech ho štěkat, tím se mu nejvíce pomstíš (Bas.).

Mírnost předpokládá ducha, jenž se má v moci. Vlídlná odpověď krotí hněv, řeč tvrdá budí vztek (Př 15). Buď vůči chybujícím takový, jaký jest k tobě hřešícímu Bůh.

Mravní síly a velkého sebeovládání jest třeba, abys dovedl mít v moci *jazyk*. Kdo v slovu neklesne,

ten jest dokonalý (Jak 3). Blahoslavený, jenž jazykem neklesl (Sir 25). Rána bičem působí modřinu, rána jazykem rozráží kosti (Sir 28). Mnoho jich padlo ostřím meče, ale ne tolik, co jich zahynulo jazykem (Sir 28). Mnoho mluvení nebývá bez hříchu, a v mnoha řečech nalezeno bývá bláznovství (Sir 5). S bláznem mnoho nemluv, opleť uši své trním, neslyš jazyka zlého, a ústům svým udělej dveře a zámky (Sir 28). Tím tě nechce Písmo sv. odsoudit k ustavičnému mlčení. Do opačné chyby upadá ten, kdo nikdy slova na nikoho nepromluví. Není však snadné najít střední cestu. Mluviti stříbro, mlčeti zlato, ale slovo v čas promluvené jest jablko zlaté na míse stříbrné (Př 25).

Nezabolí jazyk od dobrého slova. O klevetnících však čteme: „Šesti věcí nenávidí Hospodin: jazyka lživého . . . svědka falešného . . . a toho, jenž mezi bratřími různice rozsévá. Celý den nepravost obmýšlí jazyk jeho, jako břitva nabroušená . . . hrob otevřený jest hrdlo jeho.“ Hanebná neřest jest ostouzet nepřítomné. Když není dřev, hasne oheň; když nebude klevetníka, utichne svár (Př 26). Zlý jazyk dáblův sluha (Max. Tur.) Jsi proto zbožnější, když jiné odsuzuješ? (Jan Damasc.) Zdaž mé hříchy jsou tvými ctnostmi? (Jer.) Budeme-li skládat počet z každého slova zbytečného, co nás čeká za každé slovo zlomyslné? Co nám do bližního? Máme dost starostí s vlastní duší.

Ústa obojaká mám v ošklivosti, praví věčná Moudrost (Př 8) i lidé. Neupřímnost nesluší muži charakternímu, a charakterem má být zvláště ten, jenž se hlásí ke Kristu. Netřeba mluvit o všem, co víš, ale když promluvíš, nechat tě vlastní svědomí neviní z přetvářky, pokrytectví, nedůstojného lichocení. Nemluv o nepřítomném, co bys nechtěl opakovat v jeho přítomnosti; nemluv o nikom, co bys nerad, aby jiní mluvili o tobě. Ostatně neupřím-

ného obyčejně každý prohlédne jako Hospodin dětinskou výmluvu Adamovu.

Často se stane, že mezi jídlem něco pozřeš, co mnoho dnů nemůžeš strávit; taktéž mezi mnohými řečmi něco prohodíš, nač bližní dlouho nezapomene (Petr Dam.). Tři věci nelze dostat zpět: uplynulý čas, vypuštěnou střelu, promluvené slovo (arabské přísloví).

Jak si *počínat* vůči *klevetníku*? Severní vítr rozptyluje déšť, a smutná tvář jazyk pomluvačný (Př 25); dej mu najevo, že tě jeho řeči nebaví! Těžko říci, co jest horší: pomlouvati, či pomluvače poslouchat (Bern.). Chceš-li moudrým mužem slouti, dej řečem mimo se plouti. Tupí-li kdo, co tobě svaté, vzpomeň na přísloví: Pes neumí, leč hafat — i na svatého štěká; „psy nechme štěkat a lidi klebetovat“, tím není řeka horší, že i psi z ní pijí. Bylinu po vůni, člověka po řeči poznáš.

Jazyku klevetivému bratrem jest jazyk *kritisující*. Odporný jest člověk, který všecko posuzuje a odsuzuje, v jehož očích nic není správné, co bližní koná, nic není k světu, co nevezme do ruky on. Což jste vy samotni na světě moudří, a s vámi umře moudrost? (Job 12) Myslíte, že máte na moudrost monopol? Lidé sami na dobré skutky neplodní se neostýchají posuzovat dobré skutky jiných (Hugo a S. V.). Někteří nepřinesou k společné práci nic leč jazyk, jenž všechno kritisuje (Theodoret). Snáze cizí dílo tupiti než lépe spraviti.

Pohromu předchází *pýcha* a před pádem bývá duše zpupná (Př 16). Pyšný jest Bohu protivný, lidem nesnesitelný. V jednání, řeči i chůzi se zdá, jako by celý svět viděl u svých nohou; klaní se jedině svému já, přesvědčen, že nad něho není a že jest od světa nedocenený. Ale kdo jest sám sobě pánbíčkem, ať se nediví, že se před ním každý pokřizuje. Řada přísloví ukazuje směšnost této neřesti: „Mám chytré lidi rád, ale nesnesu, aby

kdo byl chytřejší nade mne. Pýcha a hloupost roste na jednom stromě. Kdo vysoko leze, snadno se sveze. Kdo sedí po prvé na kozlíku, rád hodně práská bičem.“

Není zběsilejší, zarytější, bezohlednější vášně nad *uraženou pýchu*. Kdyby celý svět hořel a on jej mohl kapkou vody uhasit, neučiní toho, bylo-li jeho já uraženo nebo nedošlo-li uznání. Kdyby šlo o nesmrtelné duše, o jeho drahé, o vlast, o celou církev, a jejich osud záležel na něm, nehne prstem a nechá vše propadnout zkáze časné i věčné, jen když jeho uražené já jest pomstěno, žes ho „nepozdravil u vrbiček“.

Varuj se zvláště *duchovní pýchy*. Pán pravil apoštolům: „Vykonáte-li vše, co vám přikázáno, rcete: Služebníci neužiteční jsme; co jsme povinni byli učinit, učinili jsme“ (Lk 17). Pán neučil falešné pokoře! I o duchovních darech a milostech platí: „Co máš, co bys byl nepřijal? Proč se tedy chlubíš, jako bys to byl nedostal?“ (I Kor 4) Naše zásluhy jsou dary Nejvyššího. Čím vyšší jest kdo u sebe, tím nižší jest u Boha (Bern. Sien.).

Známka směšné nadutosti jest vyhledávat zvláštnosti, na př. v kostele si nápadně počínat, ke stolu Páně nechtít přistoupit s ostatními a pod. Sv. Jeroným dává radu dívce: „Nic nápadného ať nejevíš, čím by ses lišila od ostatních, aby se nad tebou nepozastavovali a na tebe prstem neukazovali.“ Zablácenému Diogenovi, jenž chodil v zimě v roztrhaném šatě bos, řekl Plato: „Diogenova pýcha.“

„Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mt 11). Pokora jest pravda; nezáleží snad v tom, abychom si proti pravdě a proti vlastnímu přesvědčení namlouvali, že jsme největší hříšníci. Božský vzor pokory zvolal: „Kdo z vás mne bude vinit z hříchu?“ (Jan 8) Panna nejpokornější si nezapírala, že jest bez hříchu, že jest povýšena nade vše tvorstvo a že ji budou velebit všechna pokolení.

Víra jest základem křesťanského života, pokora jest základem ctností; království Boží však nemůže být zbudováno na bludu a lži.

Všechny své síly a schopnosti staví pyšný do služeb svého já, pokorný do služby Boží. Za neomylnou normu a pravidlo svého jednání má pyšný rozum a vůli svou, pokorný vůli Boží, a tu poznává rozum osvícený věrou. Pýcha záleží *v odvrácení* od Boha („počátek každého hříchu jest pýcha“ a neposlušnost, Sir 10), pokora se Bohu podrobuje. Pokora nečiní malomyslným, líným, pasivním. „Všecko dokáží v tom, jenž mne sílí“ (Fil 4). Pokorný nezapírá darů Božích, nýbrž děkuje za ně (Magnifikat!) a užívá jich podle vůle Boží. Milostí Boží jsem, co jsem, a milost jeho nebyla ve mně marná (I. Kor 15). Být pokorným bez zásluh jest nutnost, ale svou hříšnost uznávat a o polepšení nechtít pracovat jest lenost. Pýchou však hynou největší schopnosti a mizí nadání (Aug.).

MODLITBA ZA POKORU.

Bože, jenž se protivíš pyšným, milost svou však dáváš pokorným, uděl nám ctnost pravé pokory, jejíž vzor jednorozený Syn tvůj v Srdci svém věřícím ukázal, abychom nikdy vyvyšováním hněv tvůj nevyzývali, trest na sebe nesvolávali, o milost tvou se nepřipravili, nýbrž pravou pokorou darů tvých hodnými se stali; nechat' hodné přijímání svatého Těla a Krve Syna tvého vyhostí ze srdce našeho žádost těla a očí i pýchu života, abychom čistě, spravedlivě a zbožně živi jsouce zasloužili dosáhnout odměny pokorným zaslíbené a očekávali s důvěrou příchod toho, jenž pravil: „Nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského“ (Mt 18).

Jak může být pokorným světec, jenž i zázraky koná? „Boží jsou to dary, cožkoli mám, jeho jsou

milosti, to dobře znám . . .“ Sv. František Seraf. říkával: „Kdyby některý zločinec dostal tolik milostí, co já, snad by dokonaleji Pánu sloužil, a já bych na jeho místě byl snad horší než on.“ Neměl světec pravdu?

Pokora nelichotí, nedbá lidského úsudku, nezná žárlivosti („jen když jest Bůh oslaven, ať skrze mne nebo skrze jiného“), nevzpírá se jako Mojžíš úkolu, jež Bůh na nás vznáší, nýbrž jako Maria jej pokorně přijímá.

Touží-li tvé srdce po *přátelství*, věz, že přátelství s osobou druhého pohlaví není nikdy bez erotiky, t. j. bez smyslné náklonnosti, a dříve nebo později přivede na scestí (tak zvaná „duchovní přátelství“). I přátelství s osobou téhož pohlaví má své meze; jeho účel jest, aby druh druhu povzbuzoval k dobremu, ne aby spolu Pána uráželi. Čisté a trvalé jest jen tam, kde se přátelé milují v Bohu, kde jsou vůči sobě upřímní, nebojíce se jeden druhého na chyby upozornit a ochotně upozornění přijímá. Tak vypadalo přátelství sv. Basila a Řehoře Nazíánského, Augustina a Alipia, Tomáše Aq. a Bonaventury. Jaký konec má však přátelství neznabohů, jest dokladem na př. Fridrich II. a Voltaire.

Je-li v místě mariánská družina nebo jiné katolické sdružení *dobře řízené a dobrým duchem proniknuté*, kde nejsou obě pohlaví pohromadě, a těší-li tě *společenský život*, dobře uděláš, když tam vstoupíš. Příklad jiných, naplněných týmiž ideály, bude ti povzbuzením a vzpruhou. Nemůže-li ti však spolek dát, co by ti dát měl a co bys od něho čekal, nedbej lidských ohledů a opusť jej.

Jdeš-li do spolkové schůze, uvědom si, proč jsi vstoupil: abys s jinými pracoval pro Krista. Varuj se žárlivosti, vidíš-li, že jiný, snad dokonce mladší, má větší úspěchy než ty. Známkou malicherného ducha jest *žárlivost*, jež nesnese, aby jiný nad něho

vynikl. Nechceš-li stavět, aspoň neboř, co postavili jiní (Efr.).

Slušnost žádá, aby dívka, chtějíc navštívit kněze, ať v záležitostech spolkových ať v jakýchkoli, vzala s sebou vždycky družku.

Sestrou žárlivosti jest *závist*, neřest nízká a ohavná, jedině proto nešťastná, že bližní jest šťasten (Bona), a cizí neštěstí pokládá za svou útěchu (Petr Chrys.). Miluj věci nebeské a mysl na věčnost, a pomine závist. Protože k pozemským věcem lneš a po nich toužíš, mučí tě závist a je tvým vlastním katanem (Petr Chrys.). Staří si vyprávěli o báječné rybě, jež se zakousla do lodi a nepustila ji s místa. Taková jest každá nezřízená vášeň: chytí-li se duše, nemůže tato vpřed, stojí a hyne s tímto světem (Bona). „Zdaž oko tvé nešlechtné jest? . . .“ (Mt 20) Závistník závidí i mrtvole pěkné počasí při pohřbu.

Špatná společnost kazí dobré mravy. „Varujte se kvasu farizejského“ (Mt 16), styku se špatnými. Nenajdeš-li druhy pořádné, budiž tvým společníkem anděl strážný. Osvoj si svatou hrdost, vyhýbej se těm, kteří si libují v blátě (Jeron.). Jako houba ssaje vlhkost, tak duše jed ze společenství bezbožných (Efr.), ba ani sukno nenasákne tak rychle barvou, jak rychle podřizení ctnostmi nebo nectnostmi představených, a sice daleko snadněji nectnostmi než ctnostmi (Řeh. Naz.). Ovšem, kde všichni páchnou, tam jednoho necítit (Bern.); ale myslíš, že je s tebou lépe, když máš mnoho sobě (v neřestech) podobných, a že jsi před trestem bezpečen, když celé zástupy hřeší? (Jeron.) „Máš ovečku? Nezavírej ji s vlky dohromady!“ (Efr.)

Snaž se být zrnem uprostřed plev (ve špatném světě), aby ses dostal do stodol Páně (Efr.) Co se vymlouváš, že „všichni to tak dělají“? Co je ti do světa, jehož jsi se zřekl? Ty Krista následuj! (Ambr.,

Aug.) Nemožno zde veselit se s ďáblem a jednou kralovat s Kristem.¹⁾ (Tom. Kemp.)

Co řečeno o společnosti, platí snad ještě větší měrou o knize. Dobrá kniha dala církvi nejednoho světce (Ignáce, Kolumbána); nemožno však spočítat nepřehlednou armádu těch, které zkazila kniha špatná. Rousseau napsal v úvodě jedné své knihy, že jediná její stránka stačí, aby z čisté duše učinila skrýši nečistoty. Jeho slovo jest bohužel až příliš pravdivé, nejen o spisech jeho, nýbrž i o nesčetných jiných. Nikdo by nevěřil, jak suggestivně dovede působit kniha psaná elegantním slohem. Přečti si jen Schillerovu báseň o bozích starého Řecka nebo některou báseň Goethovu. Bývaly doby, že špatná kniha byla veřejně spálena rukou kata. Dnes se dbá přísně na to, aby nepřišly na trh jedovaté nebo podezřelé pokrmy, ale duševní jed se prodává a kupuje napořád beze všeho dozoru.

Měj tolik hrdošti, abys nečetl věci, jež blátem házejí po tom, co tobě jest svaté. Neber do rukou pamflety, kde z každého řádku čiší nenávisť proti tvé církvi, byť byly pro lahodný sloh a „vlastneckou“ tendenci do nebe vynášeny a mládeži přímo vnucovány tak zvané „historické“ romány, jež mají s historií společného tolik, co stoka se studánkou.

Co se týče *duchovní četby*, platí tato pravidla:

1. Jako ostatní cvičby duchovního života jest i ona jen *prostředkem* k dokonalosti; sama tě dokonalým neučiní. Lék znát a léku užívat jest dvojí věc (Tom. Kemp.).

2. Čti jenom knihy opravdu *cenné*. I mezi t. zv. „nábožnými“ knihami najdeš mnoho méně cen-

¹⁾ Tutéž pravdu vyjadřuje drsně polské přísloví: *T r u d n o* (t. j. těžko) s jednoho vola dvě kůže stáhnout.

ných. K nejlepším, jež máme, patří: Následování Krista Pána, Bohumila sv. Františka Saleského, Duchovní boj od Scupoliho, Vyznání sv. Augustina. Z českých: Život podle B. Srdce P. od P. Jaroše. „Když se ti oči klíží, ať jest v tvé ruce svatá kniha, a klesající hlava ať padne na svatou stránku.“ (Jer.)

3. *Nečti mnoho* najednou; uvažuj o přečteném předmětu. Když se modlíš, mluvíš ty k Bohu; při duchovní četbě mluví on k tobě. Výtečná kniha nahradí kazatele, kazatel však mluví volně a neřekne v jednom kázání všechno, co ví.

4. *Životy svatých*, nejsou-li psané povrchně, mají výhodu, že ukazují v příkladech, jak ctnosti nabýti a jak ji provádět.

5. Kdo čte denně aspoň čtvrt hodiny z *evangelia*, získá odp. * *.

Jest prospěšné žaludku *přeplnit* jej pokrmem, byť sebe zdravějším? Jaký máš užitek z tolika knih, které zrovna hltáš? Sní rozumný člověk každou houbu, kterou v lese najde? A ty snad čteš vše, co ti do rukou přijde! Tvá duše pochodí při tom zrovna tak, jako když bez výběru chodíš do divadla na každý kus.

Číst výhradně *spisy světské* jest ztráta času. Netřeba hledat zlata v blátě (Jer.), t. j. nějakou dobrou myšlenku v bezcenných spisech světských, když naše svaté knihy jimi oplývají. Četba světácká tě učiní světákem; četba milostných románů jest nezdravá, protože líčí život docela falešně; četba detektivních a indiánských románů nejednomu popletla hlavu.

Četba nečistá a nevěrecká jest jedem pro každého. Tvrdí-li kdo, že mu jde jen o pěkný sloh, přečti mu slova sv. Aug.: „Není pravda, že těmito ohavnostmi se naučí mládež pěkným slovům, nýbrž těmi slovy se naučí jistěji páchat ohavnosti. Neodsuzuji slova, vybrané a drahocenné nádoby, nýbrž jedovaté

víno bludu a neřesti, jež nám v nich opilí učitelé podávali, a kdybychom se byli vzpírali pít, byli bychom dostali bití a nebylo možno odvolat se k nějakému střízlivému soudci. Ale já jsem se rád těm věcem učil a v nich se kochal, a proto jsem byl nazýván nadějným chlapcem.“ Bláto zůstane blátem, i když je zabalíš do hedvábí.

Neznám většího *pokrytectví*, jako když nečistí si vespolek říkají: „*Čistému jest vše čisté*, právě umění nemůže znemravňovat“, a při tom se tváří, jako by jeden druhému věřil, a přec každý z nich ví, *proč* na to nestoudné divadlo jde, nestoudnou knihu čte, na nestoudný obraz se dívá, on i jeho druh. Tak zvaná „lepší společnost“ se ráda brodí močálem pod záminkou umění, a kdo něco namítá, platí za omezence. Práví-li i někteří neuvědomělí nebo neupřímní katolíci, že umění se musí dopřát větší svoboda a že se mu nesmějí svazovat ruce mravním zákonem, znamená to po česku, že umění může být nemravné a má výsadu hřešit. Pryč ze Sodomy! Šesté přikázání platí pro krále i žebráka, pro čeledína i pro malířský atelier, pro krčmu i pro divadlo, pro žáčka ve škole stejně jako pro básníka a romanopisce. „Nepatří k vzdělání dívat se na špínu při elektrickém světle“ (Förster). Přečti si, co jest dole při svátosti pokání řečeno o „věčném zákoně“. Ani Neposkvrněná Panna, ba ani lidská přirozenost Syna Božího nebyla z něho vyňata, pouze jistá sorta „umělců“ chce namluvit sobě i nám, že mají „právo“ být ve svých výtvorech nemravní a znemravňovat jiné — a při tom pokrytecky se horší na bezbožeckou literaturu. Jakým právem? Jestliže ty si „nesmíš dát svazovat ruce“ VI. přikázáním, nemusí se oni dát vázat I., IV., V. přikázáním, a jestliže tvé „umění“ nemůže znemravňovat, mohou oni říci tobě, že jejich indiánky, detektivky, krvavé, anarchistické, nihilistické romány také jen zušlechťují, protože jsou též výtvozem „umění“.

Nezapomínej na *skutky lásky*. Křesťanská charita jest zlatá koruna na hlavě církve, a Pán chce, aby svět poznal jeho učedníky po skutcích lásky. Charita byla božská zář, která vábila kdysi pohany do církve; skutky milosrdenství by působily právě divy i dnes, zatím co lakota odpuzuje, zvláště pozoruje-li ji svět na následovnicích Jidášových. Bojíš se, aby ti nebylo statku, a nepozoruješ, že ti ubývá života (Cyprián). Je-li bratr neb sestra tvá v nouzi . . . a řekneš jim: „Jděte v pokoji, ohřejte se a najezte se,“ a nedáš jim, čeho potřebují, co ti prospěje tvá víra? (Viz Jak 2.) Lakomci praví sv. Basil: „Vymlouváš se: budoucnost jest nejistá . . . Není však nejistý trest, připravený tvrdému srdci! Když vydáš zlato a koupíš koně, nelituješ peněz; a když můžeš za ně koupit nebeské království, je ti jich líto?“ Vzpomeň však, co praví Kosmák o t. zv. tajných žebrácích: není vždycky hoden almužny, kdo tě za ni žádá na rohu ulice, ale jsou hodni soucitu, kteří se ostýchají za dárek poprosit, a k těm ti musí srdce ukázat cestu. „Budeš-li mít mnoho, dávej mnoho; budeš-li mít málo, i z mála rád almužnu uděluj“, praví velký dobroděj starozákonní svému synu (Tob 4). Těm, kteří teprve v odkazech pamatují na chudé, praví sv. Basil: „Neslýchaná velkodušnost být štědrým, když tělo v prach obrácené statků již užít nemůže.“

Ke skutkům lásky máš příležitost po celý den, každou minutu. Tu vlídné slovo, tam malá služba . . . O Kristu praví píseň: „Kdekoli šlépěj tvoje kráčí, všude jen štěstí rozsévá . . .“ To bylo i životním úkolem sv. Panny, to jest jejím povoláním dodnes. Dábel zase má radost, může-li komu způsobit bolest. „V kalné oči písku nepřisypuj.“ Či chceš raději následovat jeho než Krista?

Modli se a *pracuj* — k Bohu se modli a ke břehu plavej — Boha vzývej, sám ruky přikládej. Papež Sixtus V. byl velmi přísný na nedbalce, kteří svůj

nezdar omlouvali slovy: „Buď Pánu poručeno . . .“
„Nesvaluj na Boží prozřetelnost vlastní svou lenost
a neber jména Božího nadarmo . . . přičinit ses měl,
a byla by věc lépe dopadla.“ Kdo chce něco získat,
musí něco vystát. Konvertita Maurer vytýkal ka-
tolíkům liknavost v práci pro věc svatou, zatím co
odpůrci pracují horečně pro věc hříšnou.

Nežij nad svůj stav. „Nejezdi se šesti koni, máš-li
píce jen pro dva . . . pod nízkou střechou vysoko
neskákej . . . z malé studny se také napiješ, na
malém mlátku se za rok také mnoho vymlátí . . .
v nouzi poznáme, co zbytečných potřeb máme . . .
nemusíš polévku přesolit, i když máš soli hodně . . .“
(Z českých a německých přísloví.)

Vlažnost jest nemoc nebezpečnější, než by se
na první pohled zdálo, hlavně proto, že vlažný si
není svého vážného stavu vědom. Netouží povstat,
kdo neví, že padl (Řeh. Vel.). Hříšník odpovídá
proroku: „Hřešil jsem“ (2 Kr 12). Vlažné kněžstvo
starozákonní odpovídá: „V čem jsme tě urazili?“
(Mal 1) Přečti si poslední list ve 3. kapitole Zjevení,
jak přísně Pán kárá zvlažnělého. Ba i v prvním
listě (Zj 2) dosti přísně vytýká: „Mám proti tobě,
žes opustil prvotní horlivost svou.“ Mnozí, nezna-
jíce vychytralost satanovu, duchem začali, tělem
skončili (Bern.).

Příčiny vlažnosti: 1. Opomíjíme konat dobré.
2. Zanedbáváme sv. svátosti, zkracujeme své po-
božnosti. Duše odvykla nebeským sladkostem a
proto pije plným douškem ocet tělesných rozkoší
(Hugo a S. V.). 3. Hlavní příčina: vyhýbáme se
oběti a sebezáporu, což se nedá ani modlitbou a sv.
svátostmi zúplna nahradit. 4. Z toho vzniká du-
chovní pohodlí a lenost. 5. Živá víra ze srdce mizí.
Sebe zanedbáváš, o jiné se staráš, nedovoleného
ochutnáváš, vášně mohutnější, milost se menší,
pokušení jest silnější, pád do lehkého hříchu častější,
práce o vlastní dokonalosti mizivá nebo žádná, až

konečně zabředneš do těžkého hříchu (Bern.). Lépe by bylo cesty spravedlnosti vůbec nepoznat, než se z poznané zase vrátit (Beda). „Kterak jsi padla s nebe, jitřenko, která jsi na nebi zářila! Peklo jest pod tebou vzbouřeno, spěchajíc k příchodu tvému . . . Také tys zchřadl jako my, stal ses podobným nám!“ (Is 14) Nic není tak hluboce v duši zakotveno, aby se nedbalostí nebo časem neotřelo (Bern.), jako had nenápadně přiblíží se rozkoš (Řeh. Nys.). Nevzpomínáš snad i ty na zašlé pohádkové doby opravdové horlivosti? Lev, který honival sajky, spokojuje se potkany. Nikdo by netrpěl služebníka, jenž by mu tak nedbale sloužil jako my Bohu (Salvián). Jsi-li hříšník, nechává tě Bůh na živu, abys měl čas k pokání, ne k nedbání; jsi-li spravedlivý, abys v dokonalosti pokračoval, ne abys v horlivosti ocha- boval (Guerricus). Nedej si vzít vinici k tomu, aby ti na ní zasili sprostou zeleninu (Ambr.).

Polovičatost jest nedůslednost, a nedůslednost se přičí charakteru. Kam přivedla polovičatost Piláta? K ničemu, leda že o dvě hodiny později Spasitele vydal nepřátelům přece, a sice ještě zmučenějšího, než sami chtěli. Chraň se, abys (jako křesťan) nebyl světu na posměch, a Bohu (vlažností) se také neznelíbil (Efr.). Nový klerik, starý hříšník (Rab. Maur.). — *Povrchnost*, sestra polovičatosti, jest známkou mělkého charakteru. Hloupý jest, kdo kupuje obilí a jen na pytle hledí, a podle jejich krásy obilí cení (Bern. Sien.).

Úvahou o Srdci Páně, vzoru všech ctností, jsme tento oddíl začali, vzpomínkou na Krista končíme. Neznám místa v Písmě sv., jež by mohutněji hlásalo vznešenost mravních požadavků tohoto Učitele s nebe poslaného, než jest řeč horská (Mt 5—7). K dvěma deskám Zákona připojuje nový Zákono- dárcce desku třetí. „Dokonalí buďte, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest“ — a zatím co Zákon za- kazoval a stíhal jen vnější skutek, stíhá a sleduje

Pán hřích až do nejskrytějších hlubin srdce, kde všechno zlo má nejhlubší kořen, a praví: „ . . . řečeno bylo starým: ‚Nesesmilníš‘. Já však pravím vám: Kdo pohlédne na ženu bližního svého, již s ní hřešil v srdci svém.“ To jest nauka tak vznešená a čistá, že právě k vůli tomu jí vyhlásili boj vznešení i nízcí, „učení“ i neučení. Sleduj jen jejich válečné tažení proti křesťanství: ten mu vytýká, že jest zastaralé, onen, že zdržuje pokrok, třetí, že omezuje svobodu, čtvrtý, že jest mnoho sobecké, pátý, že jest málo sobecké, další, že jest příliš pozemské, jiný, že není docela nic pozemské atd., ale vždy na konec dojdeme k tomu, co jeden z nich neprozřetelně prořekl: „To jest neslýchaná opovážlivost, že křesťanství si osobuje právo i na naše srdce: nejen že žádá vnější skutek . . . i vůli a touhu po hříchu prohlašuje za hříšnou . . .“ (Jindřich Rückert). To mají tedy na srdci! To doznají sami, když se jim zhnusí neustálé pokrytectví a promluví upřímně. Ano, kulturní boj proti křesťanství se otáčí hlavně kolem 6. přikázání, ať jej vedou jeho vlastní nezdární synové nebo zarytí nepřátelé. Bůh však nemožného nic neporoučí, nýbrž poroučeje napomíná, abys dělal, co můžeš, a prosil za to, co nemůžeš, a pomáhá, abys mohl (Aug.), protože přikázání jeho nejsou těžká (I Jan 5), jeho jest sladké a břímě jeho lehké (Mt 11; slova církevního sněmu Tridentského).

MODLITBA ZA SMÝŠLENÍ V DUCHU JEŽÍŠE KRISTA.

Propůjč mi, milosrdný Bože, abych vše, co se ti líbí, horlivě žádal, rozumně vyhledával, náležitě poznal a k slávě jména tvého věrně plnil. Spořádej mé povolání, a co chceš, abych v mezích jeho konal, dej mi také poznat a provést, jak je to samo v sobě slušné a spasení mé duše prospěšné.

Dej, ó Pane a Bože můj, abych nekolísal ani ve štěstí ani v neštěstí, v onom se nevyvyšoval, v tomto nepodlehl; abych se z ničeho neradoval, než co mne k tobě přivádí, a z ničeho nermoutil, než co mne od tebe vzdaluje; abych se také nikomu nechtěl zalíbit aniž se strachoval někomu se znelíbit, leč jen tobě samému. Věci časné a pomíjející ať nikdy nezaujmou mé srdce; ať mi jest drahé a milé všechno, co jest tvoje a pro tebe; v tobě samém pak ať mám zalíbení nade vše. — Každá radost, která jest bez tebe, budiž mi protivná, a mé snahy ať netouží po ničem, co jest mimo tebe. Každá práce, která se děje pro tebe, budiž mi rozkoší, všechnen poklid pak, jenž nepochází od tebe, ať mne naplňuje odporem. Dej, ó Pane, abych své srdce častěji k tobě pozvedal, a klesnu-li, s klidem a obnoveným úmyslem opět k tobě se navrátil.

Uděl mi, ó Pane můj a Bože, abych stále před tvým obličejem krácel, byl poslušný bez odporování, chudý duchem bez nízkosti mysli, čistý bez poskvrny, trpělivý bez reptání, pokorný bez přetvářky, veselý bez rozpustilosti, smutný bez malomyslnosti, vážný bez pýchy, rázný a čilý bez lehkomyšlnosti, pln bázně tvé bez lenosti, opravdový beze všeho klamu. Dej, ať činím dobré bez upřílišení, bližního varuji bez vyvyšování, slovem i příkladem vzdělávám bez líčené svatosti.

Dej mi, Pane můj a Bože, srdce ostražité, aby se nedalo žádnou myšlenkou od tebe odvrátit; srdce velkodušné, aby se nedalo žádnou nezřízenou náklonností snížit; srdce přímé a upřímné, aby se neklonilo převráceně k věcem pozemským; srdce nepřemožitelné, aby se nedalo žádným protivenstvím sklátit; srdce

svobodné, aby se nedalo žádným hnutím nečistoty ani hnusnou rozkoší ovládat.

Uděl mi, ó Pane a Bože můj, rozum, který by tě poznával, horlivost, která by tě hledala, moudrost, která by tě našla, obcování, které by se ti líbilo, vytrvalost, která by v tebe důvěřovala, důvěřivost, která by tě konečně při skonání svém objala. Kéž bych se mohl k utrpení tvého Syna pokáním přivinout, tvých dobrodiní v tomto životě podle tvé vůle užívat a tvých radostí jednou ve vlasti nebeské na věky požívat. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen. (Sv. Tomáš Aq.)

MODLITBA ZA KŘESŤANSKÉ CTNOSTI.

Věřím, Pane, přece však posilni víru mou. doufám, Pane, ale utvrď naději mou; miluji tě, rozněť však ještě více lásku mou; lituji hříchů svých, rozmnož však, Pane, zkroušenost mou. Klaním se tobě jako svému počátku a zdroji; toužím po tobě jako po svém posledním cíli a konci; vzdávám ti díky jako svému odvěkému dobrodinci; vzývám tě jako svého nejvyššího ochránce.

Spravuj mne svou moudrostí; řid' mne svou spravedlností; potěšuj mne svou milosrdností; ochraňuj mne svou všemohoucností! Obětuji ti, Bože můj, všechny své myšlenky, abych myslil jen na tebe, všechna svá slova, abych mluvil jen o tobě; své skutky, abych jednal jen podle svaté vůle tvé; utrpení, abych je snášel pro tebe. Chci všechno, co ty chceš — protože to chceš — jak to chceš — kdy a kde tomu chceš. Prosím tě, Pane, osvět' můj rozum, rozněť mou vůli, očist' mé srdce a posvět' mou duši.

Posilni mne, abych minulých hříchů litoval, budoucí pokušení přemáhal, převládající zlé

náklonnosti potlačoval a všechny náležitě ctnosti pěstoval. Naplň mé srdce, dobrý Bože, láskou k tvé dobrotě, nenávisť k mým vadám a chybám, horlivostí o spáse bližního a pohrdáním světa. Dej, ať mám vždy věrně na paměti, že jsem povinen představeným poslušností, podržím laskavostí, nepřátelům láskou, přátelům věrností. Přispěj mi, abych přemáhal smyslnost sebezáporem, lakotu štěrností, hněvivost mírností, vlažnost horlivostí.

Učiň mne prozřetelným v jednání, pevným v nebezpečení, trpělivým v protivenství a pokorným ve štěstí. Dej, Pane, ať jsem pozorný při modlitbě, střídám u stolu, svědomitý v povinnostech a stálý v učiněném předsevzetí. Dej, ať se snažím mít čistotu v srdci, navenek skromnost, jednání bezvadné, život křesťanský. Nechat se snažím zlou přirozenost krotit, s tvou milostí spolupůsobit, tvé zákony zachovávat a o svou spásu se starat.

Dej mi poznat, jak nepatrné jest všecko pozemské, jak velké, co nebeské, jak krátké, co časné, jak trvalé, co věčné. Dej, abych na smrt se připravoval, soudu se bál, peklu unikl a ráje dosáhl. Amen.

Z KNIHY MOUDROSTI (k. 2—5).

Říkají bezbožní zvrhle usuzující: „Krátký jest čas života našeho . . . pojďme tedy a užívejme rozkoší, které jsou, užívejme . . . dokud jsme mladí; naplňme se drahým vínem, ať nemine nás květ jara; věnčeme se růžemi, dříve než zvadnou. Nebuď louky, které by nepřešla bujnost naše, nikdo z nás nebuď bez účasti na rozpustilosti naší, všude zůstavme znamení veselosti, protože to jest náš úděl a náš los. Utiskujme chudého spravedlivého, nešetřme vdovy aniž se ostýchejme šedin starce. Budiž nám síla

naše zákonem spravedlnosti, neboť co jest slabé, není k ničemu . . .“

Duše spravedlivých jsou (však) v rukou Božích . . . maličko zkušeni byvše dojdou hojného blaha, protože Bůh zkusil je a shledal, že ho jsou hodni. Jako zlato v ohni je zkusil. Spravedlivý však, byť i před časem smrtí zachvácen byl, v pokoji bude, neboť stáří ctihodné není dlouhověkost, aniž počtem roků se může měřit . . . Protože žil mezi hříšníky, přenesen byl (t. j. odvolán ze světa) . . ., aby zloba nezměnila smýšlení jeho anebo aby lest nesvedla duši jeho: neboť kouzlo nicotnosti zatemňuje (srdce) šlechetné, a vír zlé žádostivosti převrací mysl nevinnou. Líbit se Bohu duše jeho, proto rychle vyvedl ho z prostředka nepravostí. Odsuzuje mrtvý spravedlivý živé bezbožníky, a mladost rychle dokonaná dlouhý život nespravedlivého . . .

Přijdou a v bázni uvažovat budou o hříších svých, povstanou proti nim a viniti je budou nepravostí jejich. Tehdy budou státi spravedliví s velkou důvěrou proti těm, kteří je kdysi sužovali a mařili námahy jejich. I budou (bezbožní) mluvit naříkajíce: „To jsou ti, kteří nám byli kdysi na posměch . . . my bláhoví, život jejich jsme měli za bláznovství: aj, kterak jsou připočteni mezi syny Boží a mezi svatými jest úděl jejich. *Zbloudili jsme* tedy s cesty pravdy, světlo spravedlnosti nesevítilo nám a slunce moudrosti nám nevzešlo. Unavili jsme se na cestách nepravosti . . . Kráčeli jsme po stezkách neschůdných, ale cesty Páně jsme nepoznali. Co nám prospěla pýcha naše? Anebo co nám přineslo bohatství a chloubu? Pominulo to všechno jako stín . . ., jako loď, která přechází zdulou vodu, jejížto stopy, když přejde, nelze nalézt, ani stezky jejího kýlu mezi vlnami; anebo jako pták, jenž letí vzduchem, jehož cesty nižádného znamení se nenalézají; anebo jako když se vystřelí šíp do terče, rozdělený vzduch zase se sráží, takže není znát, kudy střela šla. Tak i my

zrodívše se, ihned jsme zanikli a žádným znamením ctnosti se vykázat nemůžeme, ve špatnosti své jsme zhynuli.“ Tak mluví v pekle ti, kteří hřešili, protože naděje bezbožných jest jako prach, jež vítr unáší, a jako pěna, kterou vichřice rozptyluje, jako dým, jež vítr rozvane, a jako památka na hosta jednodenního, jenž pominul . . .

Z KNIHY JOBOVY (k. 38 a 39).

(Velebnost Hospodinova.)

Kdes byl, když jsem zakládal zemi? Víš, kdo rozměry jí ustanovil a kdo (jako) kružítkem ji ohraničil? Na čem jsou upevněny základy její, aneb kdo položil úhelný kámen její? Rci, kdo uzavřel závory moře, když jsem mu za oděv dal oblak a mráкотou jak plénkami je ovíjel? Vylámal jsem mu hranice, položil závory a brány a řekl jsem: „Až potud a ne dále, zde budeš tříštit bujné vlny své.“ Kterého dne jsi přivolal jitro a zoře vykázal místo její? Zdaž sestoupils k hlubinám moře a na dně tůně zdaž jsi se procházel? Zdaž můžeš spoutati Kuřátka neb Orionu uvolnit pouta? Zdaž vysíláš blesky, že hned jdou a řeknou ti: „Ejhle, tu jsme!“ Kdo dává krkavci pokrm, když mláďata jeho volají k Bohu? Zdaž známa ti doba, kdy kamzík říje? Zdaž zachce se zubru sloužiti tobě, zdaliž ho provazem připoutáš k líše, neb bude ti brázdy poslušně orat? Zdaliž tvou moudrostí pernatí sokol a křídla svá rozpíná k jihu? Zda ke slovu tvému vznáší se orel a na horách vysoko staví si hnízdo? . . .

TÝDEN VĚŘÍČÍHO KŘESŤANA.

NEDĚLE.

Pomni, abys den sobotní světil (Ex 20).

Tak znělo svatosvaté a nedotknutelné přikázání Israele, tak prohlásil Hospodin za blesku a hřímání na Sinai. Za tisíc let potom však předpověděl Daniel: „A po šedesáti dvou týdnech zabit bude Kristus . . . utvrdí pak novou smlouvu s mnohými v jednom týdnu, a v polovici toho týdne *přestane oběť krvavá i nekrvavá* (t. j. starozákonní) . . .“ (k. 9). Smrtí Spasitelovou se vyplnilo toto proroctví. „Bohoslužbu starodávnou nahraď nová, vznešená . . .“ (Pange lingua.) Starý Zákon se vším svým řádem přestal, a s ním přestala i sobota jakožto den sváteční. Místo ní (snad z rozkazu samého Krista) se stala dnem Páně *neděle*, den posvěcený zmrtvýchvstáním jeho a sesláním Ducha svatého.

Neděle jest den *nejsv. Trojice*. Alespoň toho dne, když ne častěji, jsou povinni věřící shromáždit se k společným veřejným bohoslužbám, *k oběti*, již vzdává křesťanská obec oslavu a dík trojjedinému Tvůrci nebe a země. V některých krajinách (na východě) za starých dob byla pouze neděle vyznamenána mši sv., všední dny bývaly „neliturgické“, t. j. bez nejsv. oběti. V misiích nebývá vzácností, že obrácení divoši konají někdy i cestu 70 km, aby mohli být přítomni nedělní mši sv., a nemění horlivost vykazují dějiny pronásledování církve, kdy za smutných dob dávali věřící za mši sv. i život v sázku.

Ke mši sv. můžeš vzít dnes některou ze tří mešních pobožností dole uvedených, nebo mši sv. ke cti

nejsv. Trojice, ke cti Ducha sv. (nezapomeň alespoň dnes vykonat nějakou pobožnost k němu!) nebo ke cti Krista Krále.

PŘISTOUPÍM K OLTÁŘI BOŽÍMU . . (Ž. 42).

A. *Obět'.*

Tvůrce a tvor . . . již o tom byla řeč (str. 22). Kdo jest Bůh a kdo jsem já? Slyš první pravdu, kterou píše Písmo sv. na první stránce: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi . . .“ (Gn 1, 1). První pravda exerciční podobně hlásá: „Člověk jest stvořen, aby Bohu sloužil . . .“ První pravda katechismu, první slova apoštolského vyznání víry a křesťanského Kreda, východisko a základní článek sv. víry, jest dogma o stvoření: „Věřím v Boha . . . Stvořitele nebe a země.“ Chceš-li se dát proniknout hlubokým vědomím velebnosti Tvůrce a pocítit mocně svou ubohost, čti knihy Starého Zákona, především Joba, nebo slyš Isaiáše (k. 40): „Kdo vystihl ducha Hospodinova a kdo byl rádcem jeho? Aj, národové jsou před ním jako krůpěj na okovu a jako prášek na váze; celý Libanon by nestačil k zanícení obětního ohně, a všichni živočichové jeho by nestačili k zápalné oběti.“

Je-li tvor obdařen rozumem a svobodnou vůlí, jest jeho poměr k Tvůrci ethický, jako mezi služebníkem a pánem nebo dítkem a otcem, nikoli jako mezi neživou věcí a jejím majetníkem. Tento vztah rozumného tvora k Bohu se nazývá *náboženstvím*; toto slovo znamená buď obsah všech pravd, týkajících se Tvůrce, tvora a vzájemného jich poměru, nebo se jím rozumí *projev*, jímž tvor osvědčuje svůj vztah k Bohu.

Tento projev může být vnitřní nebo vnější. Anděl může jen vnitřními úkony osvědčovat vědomí své závislosti a poddanosti, svou oddanost, úctu a lásku k Bohu. Člověk, složený z duše a těla, se nemůže

omezit jenom na vnitřní projevy. Každého, kdo by mi to tvrdil (a jest jich dost!) odkáži na jeho rodinný život: shledá-li správným, když dítě ho bude jen v srdci milovat a při tom se zdrží všech vnějších projevů: neosloví ho, nepozdraví ho, nevšimne si ho . . .

Člověka nutká tudíž jeho tělesně duchová přirozenost, aby za jistých okolností projevil vnějším úkonem své smýšlení, jak v rodině, tak ve společnosti, jak vůči bližnímu (vlasti, králi, dobrodinci, svěřencům . . .) tak vůči Tvůrci. Bohu pak své smýšlení projevuje na venek především obětí.

Co jest *obět'*? „Viditelné znázornění (projev) vnitřního zasvěcení a odevzdání sebe Tvůrci.“ Z toho plyne především, že

a) obět' jest *symbolický úkon*. Symbol jest znamení: černý prapor znamená smutek, pomněnka věrnost, záslužný kříž vynikající službu prokázanou vlasti, různé odznaky příslušnost k té neb oné společenské třídě . . . Člověk má symboly a zvláště symbolické úkony velice rád, protože sestávají z těla a duše jako on: viditelný úkon jest tělo, neviditelný smysl úkonu jest duše (bez ní by úkon byl nerozum). Vhodí-li při pohřbu dívky černá družička za rakví do hrobu zhaslou, zlomenou svíci, navleče-li snoubenec snoubence na ruku prsten, pochovává-li venkovská mládež na jaře „smrt“, to vše jsou symbolické úkony, jimž každý rozumí. Některé jsou pouhým znamením; vyvěsí-li se na př. na věznici bílý prapor, znamená, že tam není ani jediného vězně; ale ten prapor není příčinou, že věznice je prázdná! Jiné symboly však *působí*, co naznačují: korunovací král skutečně *dostává* pravomoc nad poddanými, odnětím meče jest důstojník skutečně zbaven své důstojnosti atd. K této druhé třídě symbolických úkonů patří ty nejkrásnější, jež existují: sv. svátosti — skutečně *působí* a udělují milost, kterou naznačují (obmý-

vání těla při křtu sv. značí a působí obmytí duše od hříchu).

Co chce tedy člověk oběti *projevit*? Dvoji věc jí Bohu osvědčuje:

1. „Uznávám tě za svého nejvyššího a neomezeného pána a vládce, pána nad svým životem a smrtí, vládcem nad sebou a veškerým svým majetkem. Od tebe mám všechno (tělo, duši, život, pozemské statky), tys všeho nejvyšší majetník. Vůči tvé velikosti jest všechno nicotné, a jako veškero tvorstvo, tak i já jsem povinen tobě naprostou podrobeností, poddaností, poslušností.“

2. „Uznávám tě za svůj *cíl*, pro nějž jsem stvořen, jehož mám jednou dosíci, s nímž mám být na věky spojen.“

Člověk tedy osvědčuje: Bůh jest začátek a konec, všeho tvorstva původ a cíl, alfa a omega (Zj 22).

Účel oběti je tedy dvoji:

1. pro Boha — *oslava*, plynoucí z uznání: „Tys můj nejvyšší Pán“;

2. pro člověka — *spojení* s Bohem.

b) *Jak osvědčí* člověk toto své smýšlení? Nejlépe by je znázornil tím, že by Tvůrci obětoval svůj život; jeho tělo a krev by byl nejvyšší viditelný dar, jež by Bohu věnoval, a tímto „sebedarováním“ by byl člověk s Bohem navždy spojen. Avšak člověk nesmí se svými životem naložit, jak by chtěl.¹⁾ Jediný ze synů lidských měl právo a moc „dát (obětovati) život svůj a zase jej vzít“ (Jan 10). Proto nezbyvá člověku, chce-li své zmíněné smýšlení viditelně

¹⁾ O mučednících pravíme sice, že „obětovali“ svůj život Bohu, ale mučednictví není oběť v pravém slova smyslu, protože záleží jen v ochotném podstoupení smrti pro Krista; ta však nebyla a nesměla být uskutečněna od nich, nýbrž od pronásledovatelů, a ty nikdo nenazve kněžími při této mučednické „oběti“.

vyjádřit, leč aby místo sebe dal Bohu v oběť *dar zástupný*. Viditelný dar patří tedy k podstatě oběti. Dá-li však místo sebe dar — ať jakýkoli — jest patrné, že každá lidská oběť jest nedokonalá. Člověk dává jen najevo svou touhu a úsilí docela se odevzdat a patřit svému Tvůrci. Bůh však pochopitelně nemůže přijmout dar, který by ho byl nehoden; t. j.: chceš-li patřit docela Tvůrci, musíš se snažit o všestranné a úplné *posvěcení sebe*, protože jen bytost veskrze čistá jest schopna spojení s Bohem nejvyšším svatým. Z toho plyne onen druhý účel oběti: *posvěcení obětujícího*.

c) *Jak přejde dar v majetek Nejvyššího?* Jak naznačí dar posvěcení a zasvěcení člověka? Obojí účel dá se znázorniti jen symbolicky. Nejpěknější obraz nám poskytuje oltář kadidlový ve svatyni Starého Zákona: mrtvé zrno kadidla vhozené na oheň jakoby ožilo, přešlo do vyššího duchovního způsobu existence, proměněno v obláčky vonného dýmu stoupá vzhůru k trůnu Hospodinovu — překrásný obraz duše, jež v ohni lásky se stravuje, aby se vznesla k Tvůrci.

Z toho jest patrné:

1. Oběť může člověk přinášet jedině *Bohu* — oběť jest jediný vlastní (specifický) úkon klanění; jinými úkony (pokleknutím, úctou obrazů, do jisté míry modlitbou) mohou ctít i tvora, na př. sv. Pannu.

2. Oběť jest *nejvyšší úkon klanění* a chvály.

d) Jak byla dosud popsána, vypadala by oběť i v ráji. Ve vyhnanství však nabyla nového zabarvení. Člověk totiž *hřešil*, urazil Tvůrce a stal se jeho nepřítelem. Hříchem mu odepřel povinnou podrobenost, vymkl se z jeho područí i náručí, nechtěl náležet jemu a řekl: „Nebudu sloužit.“ Tu chvíli zaburácel hlas jeho svědomí: „Hoden jest smrti.“ Člověk vidí nyní, co na svou hlavu svolal. Dá se přetržené pouto zase navázat? Mohu odvrátit od sebe Boží hněv i trest a dojít odpuštění?

Ano, a sice skrze oběť. Tím dostává oběť *třetí účel*: stává se *smírem* za hřích.

Kdyby mohl člověk obětovat vlastní život, tím by nejlépe osvědčil své kající smýšlení: „Beru na sebe dobrovolně smrt, abych napravil svou vinu.“ Než ani zde nezbývalo, leč sáhnout zase k náhradě: místo sebe přivedl člověk k oltáři zvíře (S. Z.: čisté, bezvadné), obyčejně vložil na jeho hlavu ruce, jako by na ně složil své hříchy, načež byla žertva zabita a obětována místo něho. Život dán za život, život bez viny za život propadlý smrti a zavržení, tělo na oltáři spáleno, proměněno v oheň, a dým, stoupající vzhůru, vyjadřoval, že obětující chce v ohni pokání zničit starého, hříšného člověka, t. j. vše, co jest v něm nesvatého (tedy svůj hřích) a tím být očištěn a uschopněn předstoupit před tvář Hospodinovu — dosíci ztraceného spojení s ním.

Oběť chvály mohla být nekrvavá (kadidlo, chleby, víno atd.), oběť smírná musila být krvavá a spojena se zničením obětního daru.

O oběti díky a prosby netřeba se šířit. Analogii vzal člověk ze svého všedního života: chceš-li někomu poděkovat, přineseš mu dar — snad nejlepší, co máš; ale jsi si dobře vědom, že ten dar nikterak nevyváží dobrodiní tobě prokázaného. Chceš-li si naopak něco vyprostit, hledíš si nějakým darem dárce naklonit. Oběti pokojné S. Z. patří z části k obětem chvály, z části k obětem díky.

Nakonec můžeme vše shrnout a říci: k podstatě oběti patří čtyři věci:

1. Obětní (viditelný) *dar*. Andělé oběti nemají.

2. Obětní *smýšlení*. „Tu jsem, Otče, abych se obětoval tobě za hříchy lidstva“ (Žid 10).

3. Obětní *úkon*: dar připravený (při krvavé oběti žertva zabitá) symbolicky přechází v majetek Nejvyššího (obyčejně spálením na oltáři proměněn v dým, stoupající k nebi).

4. Ještě jedna věc: Podle vůle Boží jest oběť úkon *veřejné bohopocty*; proto nemůže každý o své ujmě oběti přinášet, nýbrž jen jménem komunity ten, jenž jest od ní delegován jako její zástupce: *kněz* — a ten jest zároveň zplnomocněným zástupcem Nejvyššího, pokud obětí zjednává od něho lidem posvěcení. — Oběť byla pokládána vždy — i u pohanů — za úkon oficiální a *slavnostní*. Shromáždění lidu, svátky a jiné slavnosti byly vždy provázány obětí.

Z téhož důvodu nesměly být oběti přinášeny na kterémkoli místě, nýbrž jedině na *oltáři*. Oběť a oltář patří k sobě. Oltář byl místo svaté, na němž přebýval sám Bůh. Utekl-li se pronásledovaný k oltáři a jeho se držel, nesmělo se mu ublížit, protože se tím postavil pod ochranu samého Boha.

B. Oběť kříže.

Jestliže jsi s porozuměním pročetl, co řečeno o oběti chvály a zvláště o oběti smíru, uznal jsi hned: „Člověk není s to, aby svou obětí dosáhl, co chce: život zvířete nemůže vyvážit nebo dokonce napravit nekonečnou vinu; krev kozelců nemohla očistit duši od hříchů a zjednat odpuštění a smíření s Bohem.“ Nekonečný dluh mohl být vyvážen pouze darem nekonečné ceny (viz poučení o hříchu před sv. zpovědí), a nekonečnou urážku mohla napravit a za ni odpuštění zjednat pouze bytost nekonečné důstojnosti. Oběti S. Z. by byly docela bezcenné, kdyby nebyly čerpaly sílu ze svého tajemného spojení s jedinou pravou obětí, jež měla cenu nekonečnou a působivost věčnou: oběť *Kristova na kříži*, kterou oběti S. Z. jen nedokonale předobrazovaly.

Kristus přišel, aby dal život svůj v oběť za mnohé na vykoupení (Mt 20). Jeho první modlitba v lůně panenské Matky byla: „O zápalné oběti nestojíš, i pravil jsem: Tu jsem, Otče, abych plnil vůli tvou“ (Žid 10). „Tys od věků se Otci svému nabídl za nás

k oběti“, Otec přijal (po lidsku řečeno) tuto nabídku, a Syn vzal na sebe lidskou přirozenost; jeho život patřil ztracenému, spásy potřebnému lidstvu, a jeho smrt na kříži byla *pravá oběť nekonečné ceny*, protože:

1. Obětujícím *knězem* byl *Syn Boží*, bytost nekonečné důstojnosti. Oběť přinesl jménem *naším* — vždyť byl jedním z nás — a zároveň zplnomocněn *jsa Otcem*, jakožto jeho milý Syn, v němž se mu dobře zalíbilo. Proto byl Otci nekonečně milý každý jeho skutek, byť to byla jediná modlitba.

2. Obětní *dar* bylo *tělo a krev Syna Božího*, „jejíž jedna krůpěj sama stačila, aby všeho světa viny obmyla“ (Tom. Aq.); tedy dar nekonečné ceny, od Otce blahosklonně přijatý: oběť a dostiučinění *zástupné*, vykonané od Krista místo nás.

3. Obětní *smýšlení* Kristovo jest patrno z nescetných výroků v evangeliu.

4. Obětní *úkon*: Pán v krvavé oběti vycedil za nás svou nejdražší Krev. Jeho tělesný život byl zničen, ale tato smrt byla přechodem k oslavě jemu i nám: Kristus zmrtvýchvstalý již neumírá, smrt nad ním již moci nemá (Ř 6), jeho nanebevstoupení přirovnává sv. Pavel ke vstoupení velekněze do velevsatyně v den smíru: před tváří Otcovou jsou rány na oslaveném těle Kristově neustálou obětí a prosbou za nás. My pak pro obětní smrt Kristovu budeme uznáni jednou za hodny slavného vzkříšení.¹⁾

Z toho patrno, jaký *cíl* měla *oběť kříže*: oslaven trojjediný Bůh, oslaveno Kristovo člověčenství,

¹⁾ O oběti kříže nelze beze všeho říci, že jest symbolickým úkonem. Kristus neobětoval dar zástupný, jeho oběť *byla* (tedy nikoli „znamovala“) naprosté sebeodevzdání Otci, shladila svou vlastní mocí hříchy lidstva. Byla nikoli „znázornění“, nýbrž „*projev*“ odevzdání sebe Tvůrci, ne prosbou za smír, nýbrž skutečným smírem.

usmířen uražený Tvůrce, hříšný člověk smířen s Bohem a očištěný člověk přijat na milost. Z oběti kříže prýští mu neustálý a nevyčerpatelný zdroj posvěcení, a skrze kříž dochází spojení s Tvůrcem. V Krvi Kristově ujednal Bůh s lidstvem novou úmluvu.

Tím byly zrušeny a přestaly všechny dosavadní oběti jakožto bezvýznamné a bezcenné. Není třeba a není ani možno, aby kromě této jediné „světové“ oběti existovaly ještě jiné; oběť kříže stačí pro všechny věky a pro všechno lidstvo.

C. *Oběť mše sv.*

Je tedy církev Kristova bez každodenní oběti? Což prorocství Malachiášovo? Tento prorok vytýká lidu israelskému, že svými oběťmi uráží Hospodina (kap. 1.): „Když přivádíte slepé (dobytče) k obětování, není to nic zlého? A když obětujete neduživé, není to nic zlého? Dej je darem knížeti svému, zalíbíš-li se mu a přijme-li tvář tvou! . . . Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupů, a nepřijmu oběti z ruky vaší.“ Nato dodává: „Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin zástupů, a *na každém místě bude obětováno, a přinášena bude jménu mému nekrvavá oběť čistá, neboť veliké jest jméno mé mezi národy.*“

Božský Spasitel nenechal církev bez ustavičné oběti. Neustanovil však nějakou samostatnou vedlejší druhou oběť, jež by stála po boku oběti kříže, jí se však vznešeností a cenou nemohla nikterak vyrovnat. Ve své moudrosti vynalezl Pán způsob, jak by se jeho jedinečná oběť kalvarská den co den opakovala, obnovovala, *zpřítomňovala*, zmohonásobňovala. „S toužebností přál jsem si jísti tohoto beránka s vámi, prve než bych trpěl“ (Lk 22), pravila vtělená Láska k apoštolům před svým odchodem k Otci. Poslední večeře byla více než pouhá hostina

na rozloučenou. Pán „toužil“ po velikonočním beránku, jednak proto, že to byla poslední oběť S. Z. (za 24 hodin ustoupí předobraz skutečnosti a pomínou všechny nedokonalé oběti S. Z.), jednak proto, že se chystal v tuto zelenočtvrteční noc, noc „svého zrazení a vydání v ruce nepřátel“ odevzdat lidstvu rukama apoštolů svůj nejdražší odkaz, své svátostné tělo a krev, tedy sebe samého. Byla to skutečně večeře „závěti Kristovy“ (sv. Pavel: úmluvy), na niž přitiskl druhého dne pečeť a kterou doplnil druhým odkazem, odevzdav nám s kříže svou Matičku. Svůj testament doprovázel Pán onou řečí na rozloučenou, v níž nám odhalil všecku velikost a vroucnost, všecky poklady a taje nekonečné lásky svého božského Srdce (Jn 13—17).

„Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává (obětuje — Vulg.: vydáno bude) . . . toto jest krev má, která se za vás vylévá (Vulg.: vylita bude) . . . to čiňte na mou památku.“ Trojí věc dal Pán těmi slovy najevo:

1. Poslední večeře jest *opravdu obětí*. Tělo a krev Spasitele bylo při ní skutečně obětováno („vydává . . . vylévá“), ovšem že způsobem tajemným: krev v kalichu oddělena od těla, jež trvalo pod způsobou chleba, a tím symbolicky naznačena smrt Kristova.

2. Poslední večeře jest v nejužším *vztahu k oběti kříže*: jediné ono tělo, ona krev, jež druhého dne na kříži za hříchy světa bude skutečně obětována („vydáno bude . . . vylita bude“), se obětuje nyní mysticky pod způsoby chleba a vína.

3. Pán ustanovil, aby se tato sv. tajemství konala v jeho církvi na jeho památku *bez ustání*.

Poslední večeře jest tedy první mše sv., slavená od samého Spasitele. Jaký jest však *rozdí*l mezi mší sv. a obětí kříže?

a) Obětní *dar* jest *týž*: tělo a krev Páně — při mši sv. ovšem pod způsoby chleba a vína svátostně přítomno.

b) Obětní *kněz týž*: Ježíš Kristus — při mši sv. zastoupen zplnomocněným svým služebníkem.

c) *Cíl oběti týž*: oslava Boha, posvěcení člověka a jeho spojení s Bohem.

d) Jen obětní *úkon* jest *rozdílný* (způsob obětování): na kříži se obětoval Pán způsobem krvavým, v lásce a bolesti, nejsa zastoupen; při mši sv. se obětuje způsobem *nekrvavým*, v lásce a radosti, *skrze zástupce*. Na kříži zmařil sám sebe, stav se poslušným až k smrti kříže. Na oltáři jest smrt, jak řečeno, naznačena oddělením způsob, a zmaření sebe znázorněno tím, že Syn Boží zde přebývá pod způsoby pokrmu a nápoje, jako by nebyl k ničemu jinému dobrý leč k nasycení smrtelného člověka (kard. Lugo). Oslava Kristova, dokonaná po jeho vykupitelské smrti zmrtvýchvstáním, naznačuje se při mši sv. tím, že jeho tělo jest pod způsoby přítomno způsobem duchovým (*immutatio perfectiva*), nejsouc vázáno zákony hmoty, stejně jako oslavené tělo Vzkříšeného.

e) Chceme-li vzít v úvahu *účinky*, nutno též zjistit rozdíl: oběť kříže vlastní mocí shladila všechen hřích a zjedнала odpuštění; mše sv. jest jen pramének, jenž přivádí z nekonečného moře zásluh (zjednaných obětí kalvarskou) určité množství milostí těm, kteří ji obětují nebo spoluobětují (přítomným věřícím podle velikosti jejich zbožnosti) nebo za něž jest obětována. Účinky oběti kříže jsou nekonečné — stačí k vykoupení milionů světů; prosebné a smírné účinky mše sv. jsou podle vůle Boží konečné — jedna mše sv. nestačí na př. k vysvobození všech duší z očištění. Cena a důstojnost mše sv. jest však stejně nekonečná jako cena oběti na Golgotě, a proto nekonečná jest chvála a dík Bohu mší svatou vzdávaný.

Mše sv. *není* tedy oběť *samostatná*. Jako se jediný předmět v tisícerých zrcadlech tisíceronásobně zobrazuje („zmnohonásobňuje“), ale zmizí-li před-

mět, mizejí všechny obrazy s ním: tak se oběť kříže zmnohonásobňuje ve všech mších sv., ale nebýt jí, nebylo by ani mše sv.

Podstata mše sv. pozůstává v *proměnění obou způsob.* Všechny ostatní obřady nejsou nutné; pouze sv. přijímání jakožto obětní hostina jest *doplnění* oběti (část integrální, viz poučení u sv. přijímání). Církev zavedla obřady proto, aby se duch pomocí viditelných úkonů snáze povznesl k Bohu, byl lépe disponován k důstojnému slavení oběti, a tudíž tím více z ní pro sebe těžil. Učení husitů, protestantů a jiných sektářů, že obřady nejsou k ničemu, ba dokonce hříšné, jest odsouzený blud.

O mši sv. praví sv. *Jan Chrys.*: „Úřad kněžský na zemi se vykonává, ale důstojností mezi nebeské řády patří... Nikoli člověk, nikoli anděl, nikoli archanděl a vůbec žádná moc stvořená, nýbrž Duch sv. tento úřad ustanovil, aby totiž člověk smrtelný andělský úřad konal. Proto každý, jenž kněžské úkony vykonává, má být tak čistý, jakoby v nebi mezi andělskými chóry dlel. Jestliže ve Starém Zákoně, Zákonu to služebnosti, tak vysoká čistota se vymáhala od těch, kteří krev kozelců a chleby předkladné obětovali, jaká svatost přísluší v Zákonu milosti tomu, jenž tělo a krev Syna Božího obětuje Otci? Když vidíš Pána na oltáři obětovaného, kněze přesvatá tajemství konajícího, všechny drahocennou Krví zružovělé, mníš ještě, že jsi mezi lidmi na zemi, či spíše že jsi do nebe přenesen, prost veškeré tělesné myšlenky a tužby? Ten, jenž po pravici Otce sedí v nebesích, dává se všem, kdož ho přijmouti chtějí. A to že by nás nemělo naplňovat podivem, úctou a bázní? U oltáře stojí kněz, maje v ruce nikoli oheň viditelný, nýbrž Ducha sv., modlí se, ne aby oheň s nebe seslaný obětní dary strávil, nýbrž aby milost Nejvyššího skrze oběť přesvatou duše všech roznítla a učinila je stkvělejšími než stříbro ohněm čištěné. Když pak kněz Ducha sv. vzývá a svatosvatou,

vší úcty hodnou přetajemnou oběť přináší, když sami andělé mu asistují, stojíce kolem oltáře, sud sám, jak čisté mají být jeho ruce, jak čistý jazyk, iak čisté jeho srdce . . .“

Není možno Tvůrce krásněji a dokonaleji chválit, nelze mu lépe vzdát díky než obětí mše sv., po případě přítomností při nejsv. oběti. Není milosti, již by mše sv. duši nevyprosila, není jistějšího a účinnějšího prostředku našeho sebeposvěcení než účast při přesvaté oběti spojená se sv. přijímáním, jež k oběti nerozlučně patří. Nikdo není vyloučen z účinků mše sv.: nejsv. Trojici se dostává oslavy, andělům a svatým radosti, církvi trpící úlevy, nesčetených milostí všem, za něž tekla drahocenná Kristova krev a kteří nekladou překážek: ospravedlněným, hříšníkům, ba do jisté míry všem vykoupeným. Všechno požehnání obětní smrti Páně jest uloženo ve mši sv., ta nám prostředkuje nepomíjející ovoce jeho vykupitelského díla. Beze mše sv. není Eucharistie, bez Eucharistie není nebe na zemi. Není díla světějšího, díla vpravdě tak božského a nebeského, jako slavení přesvaté oběti. Nejdrahocennější skvost, největší a nejvzácnější poklad, jež církev má, jest mše svatá. Nemohu žádnému světcu prokázat větší čest, nežli když obětuji mši sv. k jeho oslavě.

Z toho posuď sám, s jak *živou vírou a vroucí láskou*, s jakou čistotou srdce, s jakou *úctou* vniřní (sebraností a pokorou) i vnější máš být přítomen nejsv. oběti — nejinak, než jako bys s Janem spočíval na Srdci Páně při poslední večeři, nebo jako bys s ním stál vedle Matky Bolestné pod křížem na Golgotě.

JAK BÝT S UŽITKEM PŘÍTOMEN NEJSVĚTĚJŠÍ OBĚTI.

Liturgické hnutí posledních let zdůrazňuje, že věřící (jakožto spoluobětující) se mají spojit s mod-

litbami církve a nekonat při mši sv. modliteb jiných. Souhlasíme a vítáme proto vydání českého misálu. Těm, kteří ho nemají, podáváme aspoň tolik různých formulářů z mešní knihy, kolik objem naší knížky připouští. Nicméně jest pochopitelné, že ti, kteří jdou mezi mši sv. k stolu Páně, věnují část nebo veškeren čas přípravě k sv. přijímání. Krom toho jest radno někdy sledovat nejsv. oběť způsobem rozjímavým, na způsob níže uvedené mešní pobožnosti. Nestačí však číst z pouhé zvědavosti, nýbrž třeba vzbuzovat pocity pokory, lítosti, vděčnosti, radosti, chvály, prosit a odprošovat, jak která část mše sv. žádá.

Půdorys chrámu má být kříž: věřící, shromáždění k přesv. oběti, tvoří živoucí kříž. *Hlavní oltář* má být obrácen k východu — tam hledíme k Jerusalemu, kde Pán přinesl svou oběť, k vycházejícímu slunci spravedlnosti (oběť i učení Kristovo přináší světlo). Věže, štíhlé sloupy, klenba — to vše vede zrak i duši *vzhůru*, tam, kde naše vlast. Oltář (deska) musí být *kamenný* na památku kamenného hrobu Kristova; má podobu stolu (poslední večeře!) nebo rakve, protože mše sv. bývala v katakombách sloužena na hrobech mučedníků. Na památku temných chodeb v katakombách hoří na oltáři *svíce* a sice voskové, protože včela byla vždy symbolem panenství, vosk pak symbolem panensky počatého těla Kristova. Hořící svíce znamená Krista, světlo světa. Světlo svítí (víra), plápolá (naděje), hřeje (láska) a jest zároveň symbolem neviditelného života milosti oproti temnotám hříchu a bludu. Bůh jest světlo, a tmy v něm naprosto není (1 Jan 1), otec světla, přebývá ve světle nepřístupném (1 Tim 6), k němuž i my jsme povoláni („světlo věčné ať jim svítí“ . . . 4 Esdr 2). *Prádlo* oltářní i mešní musí být lněné. Len pracně dobytý jest symbol čistoty srdce, jíž jen prací možno dosíci, a sice s pomocí

milosti (zbělá na slunci!); květy na oltáři jsou symboly duchovní radosti a ctností.

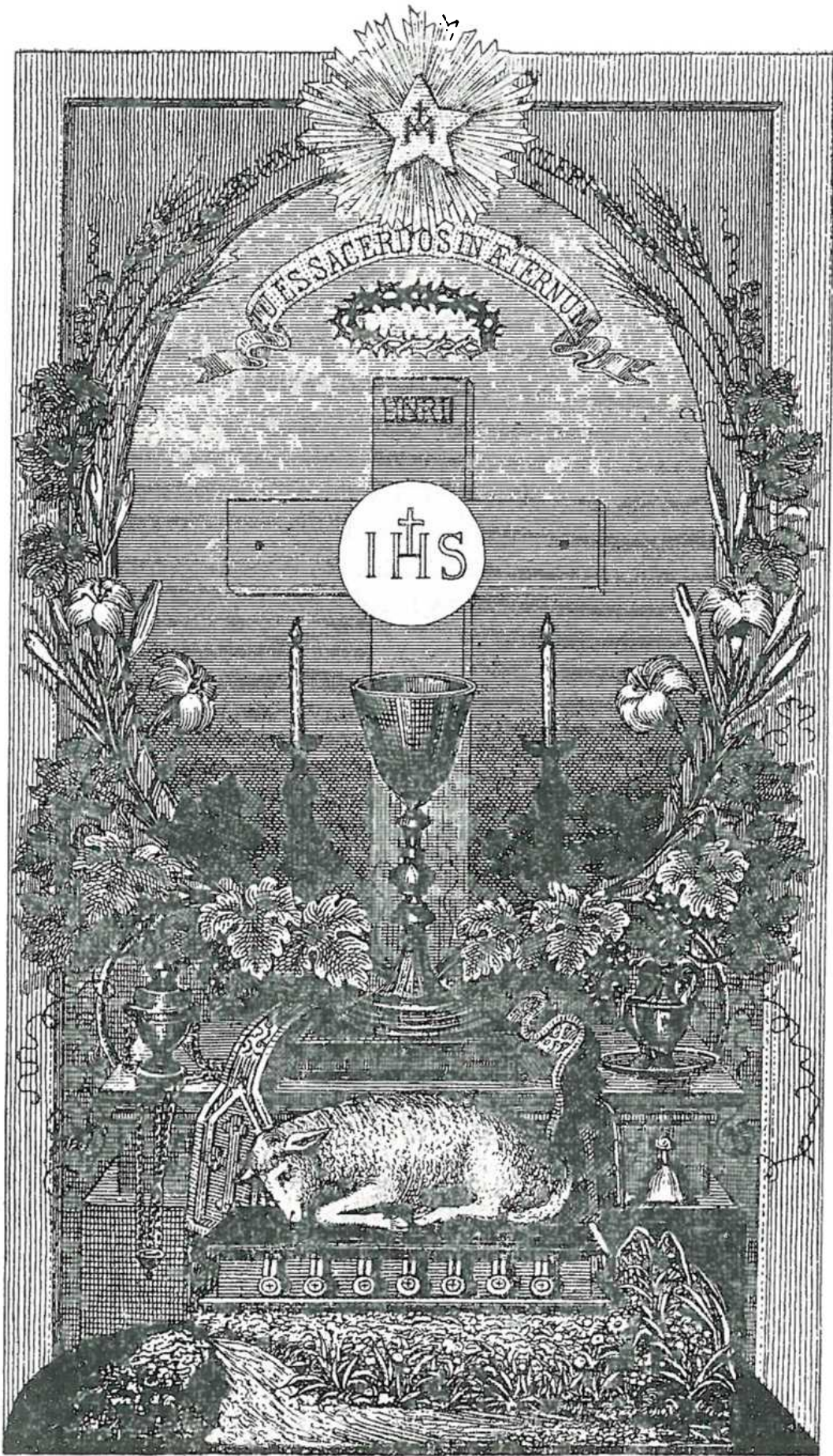
Význam kněžských rouch: humerál znamená naději, alba čistotu, cingulum kajícnost, manipul horlivost v práci na vinici Páně, štola kněžskou důstojnost, ornát lásku.

Bílá *barva* jest barva radosti a nevinnosti, červená jest barva lásky a ohně (Duch sv.!), krve (mučedníci!) a oběti (svátky sv. Kříže a nejdr. Krve Páně); zelená jest barva naděje (viz poučení u svátku nejsv. Trojice, 1. odstavec); fialová — nikoli modrá, nýbrž smíšená z červené a černé — barva pokání; černá, barva smutku, znamená zhaslé životní světlo.

I. MEŠNÍ POBOŽNOST.

E u c h a r i s t i e n á h r a d o u z a z t r a c e n ý r á j.

K n ě z s e s t u p u j e o d o l t á ř e — o d s v a t o s t á n k u — d o l ů: č l o v ě k, s n í m Ź B ů h v r á j i o b c o v a l, p r o s p á c h a n ý h ř í c h v y h n á n z E d e n u, m í s t a r o z k o š e a m í r u, d o b í d y a t r a m p o t, n e o d n á š e j e s s e b o u n i c l e č a) v z p o m í n k u n a z a š l é d n y b l a h a a š t ě s t í, b) z a s l í b e n í O s v o b o d i t e l e a j e h o v í t ě z n é p a n e n s k é M a t k y, j e Ź j e d n o u p o t ř e h l a v u s v ů d c e, c) t o u h u p o z t r a c e n é m r á j i: S t u p ň o v é m o d l i t b y, ž a l m 4 2, z p ě v t o u h y: „N a v r á t í m s e z a s e k H o s p o d i n u, j e n Ź b y l r a d o s t í m é m l a d o s t i . . . s e š l i s v ě t l o s v é a p r a v d u s v o u, a b y m n e p ř i v e d l a z a s e z p ě t n a s v a t o u h o r u t v o u a d o s t á n k ů t v ý c h.“ H ř í š n ý A d a m v y z n á v á p ř e d c e l ý m d v o r s t v e m n e b e s k ý m: („V y z n á v á m s e B o h u . . . M a r i i P a n n ě . . . b l. M i c h a l u . . .“) a c e l ý m p o k o l e n í m s v ý m („v á m b r a t ř í“), p ř e d a n d ě l y, k t e ř í b y l i s v ě d k y j e h o p á d u, p ř e d t ě m i, j i m Ź d a l Ź i v o t a j e Ź z a p r o d a l d o z k á z y d ř í v e, n e Ź s e n a r o d i l i: „M á v i n a . . .“

Touhu, slzy a hřích přinášíme před oltář: touhu po ztraceném ráji, jež člověku jeho hřích zamkl; stojíme u stupňů oltáře jako před zavřenou nebeskou branou a prosíme s proroky za odpuštění a návrat do ráje: „Bože, zase obživíš nás... ukaž nám milosrdenství své a spasení svoje...“ Po vyznání vin následuje prosba za smilování, plná důvěry. Vzpomeň při tom proroků, posílaných od Pána vyhnanému lidstvu, aby v něm udržovali naději v zaslíbeného Mesiáše. Uvědom si, že jsi syn a pravý obraz hříšného Adama, vzbud' lítost nad hříchů a touhu po spojení s Bohem v nebeské vlasti, jakož i po spojení s Kristem ve Velebné Svátosti, vypros si návrat do nebe prostřednictvím vítězné Panny: „Uslyš, Matko, žalné naše zpěvy, pomni, že jsme dítky hříšné Evy, pros, ať Syn tvůj divem počatý navrátí nám ráj kdys odňatý.“

Kněz v y s t u p u j e k oltáři — na východě svítá, na nebi se ukázala jitřenka, zvěstující konec noci a bídy, začátek šťastného věku, východ slunce: přišla Neposkvrněná, Vyvolená, jež zrodí světu spásu — vzbud' pocit radosti.

I n t r o i t — anděl vyjednává v Nazaretě o naší spáse s vyvolenou Pannou, do jejíchž rukou vložen osud nás všech: ona zavřenou bránu nebeskou lidstvu otevře nebo zamkne nadobro. „Aj, služebnice Páně“ — věčně památné slovo, jímž se Maria Panna stala naší prostřednicí, Synu Božímu dala lidskou přirozenost a světu Spasitele. Z hloubi duše se modlí „Sláva Otci“ na poděkování trojjedinému Bohu, že se konečně smiloval a poslal světu toho, jenž nás uvede do ztraceného ráje.

Kněz jde d o s t ř e d u o l t á ř e, sv. Panna z Nazareta do Betlema; tam ve svaté noci vyšlo slunce, andělé nad jesličkami zpívají

G l o r i a, s nimi spoj i ty své chvály a modli se ze srdce: „Jenž prorokován jest, veselme se, ten na svět poslán jest, radujme se. Člověčenství naše, veselme se, ráčil vzíti na se, radujme se. Z života čistého . . .“

Pán s vámi — pastýři a králové přispěchali pozdravit božské dítě.

Kněz se vrací na epištolní stranu, sv. Panna se vrací do Nazareta a tam tráví s Ježíšem šťastná léta skrytého života. Kristus Pán od lidí pokládán za syna tesařova a sám od něho téměř řemeslu vyučený učí nás příkladem, jak plnit vůli Boží v každém stavu a za všech okolností, do nichž nás Nejvyšší postaví. Osvědčuj Pánu ochotu, že mu chceš vždy sloužit a svůj životní úkol věrně plnit, a pak bude i tvůj domek podoben onomu pozemskému ráji v Nazaretě.

Epištola — předchůdce Páně vystoupil a volal: „Uprostřed vás jest ten, jehož neznáte“, a mohl s Malachiášem dodat: „Na něhož čekáte a po němž toužíte.“ Děkuj Pánu, že skrze církve tě učí a vede, a nejen to, nýbrž i posvěcuje, což nemohl Jan. „Já vás křtím toliko vodou; po mně přijde, jenž bude křtít ohněm a Duchem sv.“

Graduale — Spasitel poslušen jsa hlasu Otce opouští něžně milovanou Matičku a ubírá se k Jordánu, přijímá od Jana křest pokání a tak se zasvěcuje svému mesiášskému povolání, totiž být smírnou obětí za hříchy lidstva: „Ejhle, Beránek Boží, jenž snímá . . .“ Lid však zůstal z velké části nevnímavý vůči svědectví Předchůdce, nešel za Kristem — neuvěřil ani Pánu a odmítnou nebeského učitele; proto bude evangelium od nich vzato a dáno pohánům: kniha se přenáší na druhou stranu oltáře.

Kněz jde do prostřed oltáře — Pán se odebrává na poušť, aby konal čtyřicetidenní exercicie a připravoval se modlitbou i pokáním na svůj úřad.

E v a n g e l i u m — Kristus hlásá slova spásy. „Blahoslavené uši, jež slyší, co slyšíte vy.“ Poděkuj s největší vroucností za milost povolání k pravé víře. „Oblohy i země krása zhyne, slovo Syna tvého nepomine.“

Při **K r e d o** se modli z hloubi duše s největší vroucností a svatou hrdostí Věřím v Boha. Obnovuješ tím křestní slib, svou rytířskou přísahu, složenou kdysi na prapor kříže. „Věřím v tebe, Kriste, a zříkám se tebe, satane.“ Evina nevěra nás připravila o Boha i o ráj, víra Mariina nám dala Spasitele a otevřela rajskou bránu. Víra jest první podmínka spásy, legitimace a vstupenka do nebeského Sionu.

V e r š k o b ě t o v á n í — Pán tráví poslední dny před svou obětí smrtí na modlitbách, věnuje se jedině Otci a sobě. Nastal večer jeho života, přišla chvíle, pro niž sestoupil s nebe. Pán hledí zpět na svůj pozemský život, na vše, co pro člověka vykonal. „Již jsem dost pracoval pro tebe, člověče . . .“ Co klidilo B. Srdce Páně za všechnu svou lásku? Co žádalo, leč víru, a po čem toužilo, leč jen po lásce těch, kterým přinesl světlo pravdy a které miloval? Co mu chci dát já? „Lásku za lásku“; spojují se nyní s jeho obětí za to, že se lidstvo jak tehdy tak i dnes od něho odvrací, chladně, netečně, nevděčně, v nevěře a nepřátelství.

O d k r y t í k a l i c h a — „Čas můj blízko jest, u tebe budu jísti beránka s učedníky svými . . . S toužebností přál jsem si jísti s vámi tohoto beránka prve než bych trpěl . . .“ „Ještě jednou s vámi za stolem posedím, chléb v tělo,

víno v krev svou vlastní proměním . . .“ Noc svého zrazení a zajetí, předvečer svého utrpení vyvolil Pán, aby dal lidstvu důkaz své neskonale lásky a zároveň ustavičnou památku své mesiášské oběti, ustanovením nejsv. Svátosti oltářní.

Polož na patenu vedle hostie všechny své prosby, úmysly, úzkosti, starosti, kříže . . . spoj je s obětí Kristovou a spolu s ním celé srdce obětuj nebeskému Otci v duchu pokání a smíru na odčinění hříchů svých, hříchů lidí tobě svěřených, i hříchů všeho lidstva . . .

Kněz jest skloněn nad obětními dary — Kristova modlitba velekněžská, již zakončil poslední večeři. Pán v ní prosí za apoštoly, za všechny, kteří jednou v něho uvěří a za něž se jde obětovat na oltáři kříže.

„P ř i j d', P o s v ě t i t e l i . . .“ — Pán před odchodem dává zaslíb Ducha sv.

Kněz odchází na epištolní stranu a u m ý v á s i r u c e — Pán se ubírá s jedenácti přes potok Cedronský do Getsemanské zahrady. Žalm 25: modlitba Spasitelova ve smrtelné úzkosti — odevzdává se do nejsv. vůle Otcovy. Spoj se s jeho modlitbou a osvědčuj spolu s ním: „Ne má, nýbrž tvá vůle nechat' se na mně vždy vyplní.“

Kněz se vrací d o p r o s t ř e d o l t á ř e — Pán vrací se k apoštolům: „Šimone, spíš? Jediné hodiny nemohls bdíti se mnou?“ — Vzbud' lítost nad tolika roztržitými modlitbami, pros, bys dovedl vytrvat s Kristem v útěše i v žalosti.

M o d l e t e s e, bratří — „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.“

S e k r e t y — Pán pokračuje v modlitbě, potí se krví, anděl sestupuje s nebe, aby ho potěšil. Osvědčuj, že v úzkostech chceš hledat útěchu u trpícího Krista.

Kněz se modlí nahlas: „*P e r o m n i a s a e - c u l a . . .*“ — „*Vstaňte, zrádce přichází.*“

P r e f a c e, zpěv chvály, končí radostným hosanna — tak volali před pěti dny nadšení zástupové, když s Olivetské hory vedli Pána v triumfu do Jerusalema. Nyní v temnu noci jest spoutaný vlečen touže cestou od žoldnéřské roty jako zločinec — pro mne a pro mé hříchy. Já však poklekám při Sanktus k nohám Ježíše pro mne poníženého.

K á n o n — Rozjímej až do pozdvihování o křížové cestě Spasitelově. Tři kříže, jež dělá kněz nad obětními dary, ti připomínají trojí pád na cestě bolestné; při vzkládání rukou nad obětními dary vmysli se do II. zastavení (Pán na kříž přibíjen), pět křížů — pět ran Kristových. Matka Bolestná, Šimon, Veronika, plačící ženy, jež na Golgotě prokazují Pánu službu lásky a podávají mu víno s myrrhou (aby necítil tolik bolesti, on však odmítá, chtěje trpět s plným vědomím) — s nimi provázej v mysli i ty svého Spasitele, jenž se jde obětovat za tebe! Na jedné křížové cestě jest vidět na každém obraze postavu ve fialovém rouše provázející Pána: symbol kajícího hříšníka, jenž chce v pokání kráčet ve šlépějích Vykupitelových a spojit se s jeho bolestnou obětí. Vzbuzuj city kajícího: „*Jenom naše nepravosti vložily kříž na něho.*“

P r o m ě n a — na Kalvarii! Smrt Páně mysticky zpřítomněna oddělením obou způsob. Klaněj se mlčky tajemství Boží lásky a milosrdenství. „*Svatý Bože, svatý silný, svatý nesmrtelný, jenž jsi za nás trpěl hříšné, smiluj se nad námi.*“

P o z d v i h o v á n í — Pán na kříž povýšen; postav se pod kříž vedle Matky Bolestné, Jana, Magdaleny, Salomy, Marie Kleofášovy — —

Obraz Dürerův: andělé zachycují do kalicha krev kanoucí z ran Kristových — tutéž Krev obětujeme při mši sv., kterou cedil Pán na kříži.

T ř i m o d l i t b y po pozdvihování — Pán pní tři hodiny mezi nebem a zemí, temnota zahaluje Golgotu, ticho vládne vûkol. — Sedm slov Páně: modli se za nepřátele, pros s lotrem kajícím za smilování, odevzdej se mateřské ochraně Matky Boží, vzbuzuj soucit se Spasitelem v jeho úzkosti smrtelné a v jeho žízni, pros za šťastné skonání, a při slově „Dokonáno jest“ uvažuj, co ho stála tvá spása.

Memento za zesnulé — duše Kristova sestupuje k spravedlivým do předpekli, přináší jim zvěst o dokonaném díle spásy. „Goliáš obloupen, člověk jest vykoupen . . .“ Vzpomeň krátkým povzdechem církve trpící.

N o b i s q u o q u e, kněz bije se v prsa — vzpomeň na lid, jenž se bil v prsa a prchal s Golgoty do města — na zemětřesení a znamení při smrti Páně — na slovo setníkovo: „Jistě syn Boží byl tento.“ Nobis quoque . . . „My hříšníci, tě prosíme, uslyš nás!“ Ale s jinými pocity než na začátku mše sv., před branou zavřeného ráje, voláme tato slova teď, pod křížem, jenž jest klíč rajske brány a pevná opora naší důvěry. Krev Beránka v kalichu se ruměnicí smyla vinu prvního člověka i viny naše, a skrze ni jsme přijati na milost. Pomni však, kolik je těch, pro které „kdys darmo tekla drahá krev z ran Kristových“, a modli se za obrácení hříšníků.

Kněz snímá pallu s kalicha — opona chrámová se roztrhla, na znamení, že přístup do nebe jest konečně vyhnancům otevřen a ztracený ráj jim navrácen, ale za jakou cenu — — „Kristus vešel do velesvatyně ne s krví kozelců, nýbrž s vlastní krví“ (Žid 9).

P a t e r n o s t e r — Otec přijímá lidstvo na milost a za dítky, máme opět právo oslovit ho jako kdysi v ráji: „Otče náš . . .“ Pomodli se vroucně modlitbu Páně.

L i b e r a — ticho po smrti Kristově.

L á m á n í h o s t i e — Srdce Páně kopím otevřeno, z něho se řine voda a krev, symbol sv. křtu a nejsv. Svátosti. Srdce Kristovo, zdroj všech milostí, pramen života všem, kteří z něho chtějí čerpat. Část hostie spojena s nejdražší Krví — pros Pána, abys byl s ním navždy spojen a aby jeho Srdce ti bylo útočištěm v hodinu poslední.

A g n u s D e i . . . kněz hledí na sv. hostii ležící na paténě — tělo Beránka Božího položeno do lůna Matky Bolestné; poklekni k jejím nohám a opakuj slova písně: „Ó bolesti, ó žalosti Srdce tvého čistého . . .“ Pán dotrpěl, Maria trpěla dále.

Nejdeš-li ke stolu Páně, můžeš vykonat duchovní sv. přijímání*†, na př. tímto způsobem:

„Pane, nejsem hoden . . . Ježíši, prameni milosti, jehož dotek uzdravuje nemocné, jehož dech křísí mrtvé k životu, věřím, že jsi v nejsv. Svátosti přítomen, že se za nás na oltáři dáváš v oběť a že budeš naší radostí v blažené věčnosti. Jsem sklíčen, buď mi útěchou; jsem zemdlen, buď mi posilou; toužím po tobě, rač přijíti do mého srdce aspoň svou milostí, rozněcuj v něm bez ustání oheň sv. lásky své, a nedopouštěj, abych se kdy odloučil od tebe. P ř i j d ' t e d y, P a n e J e ž í š i, a m i l o s t t v á b u d i ž s e v š e m i n á m i. A m e n.“
(Poslední slova Písma sv.)

Trvá-li podávání sv. přijímání déle, můžeš se pomodlit vzbuzení tří božských ctností „Věřím a vyznávám . . .“ v pobožnosti před sv. přijímáním.

Svatým p ř i j í m á n í m se vracejí na zemi slunné dny ztraceného ráje: Bůh zase obcuje se svým lidem a přebývá mezi námi, ba jsme s ním ještě důvěrněji a úže spojeni než prarodiče před pádem, a nadto se nám dostává v Eucharistii záruky budoucí slávy v nebeském ráji.

Kněz po sv. přijímání skládá kalich — tělo Páně balsamováno, zavinuto v bílé roucho a uloženo v hrobě, v němž nikdo ještě neležel a jež mu ponechal jeho tajný učedník. Pros Pána, aby i tvé srdce mu bylo vždy připraveno jako čistý útulek, v němž by nevládla láska světská.

Kněz se modlí hlasitě v e r š k sv. přijímání — anděl u hrobu oslovuje ženy: „Vstalt' jest, není ho tuto.“

P á n s v á m i — zmrtvýchvstalý vítěz se zjevuje Matičce, ženám, apoštolům.

Modlitby po p ř i j í m á n í — Pán hovoří s apoštoly po čtyřicet dní o království Božím. „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi ...“ Raduj se s oslaveným vítězem a vzpomeň, že jeho zmrtvýchvstání jest nám zárukou našeho vzkříšení.

I t e m i s s a e s t — jděte ... Pán opouští zemi, ubírá se do své slávy, apoštolé vracejí se do Jerusalema a konají se sv. Pannou nověnu před sesláním Ducha sv.

Kněz ž e h n á lid — Duch sv. o letnicích sestupuje na obec věřících.

P o s l e d n í e v a n g e l i u m — apoštolé se rozcházejí, aby hlásali národům (pohanským) učení Kristovo. Přenáší-li se kniha evangelní, rozpomeň se, že na konec i židé budou povoláni k milosti evangelia Kristova.

Požehnání Velebnou Svátostí — na konci své pouti uzříme Krista, nikoli zahaleného ve způ-

sobách svátostných, nýbrž s tváří odhalenou, pro zásluhy jeho nejsv. oběti, a pak bude lidstvu dokonale a neodvolatelně navrácen ztracený ráj. Můžeš se modlit „Bože chválíme tebe“ a s city vděčnosti opouštět dům Boží.

(Podle Calderona.)

II. P O B O Ž N O S T M E Š N Í.

Polem plným klasů jest věřící lid, jenž stojí před oltářem, prosí a čeká, aby se mu při nejsv. oběti otevřely zdroje milosti. Všecka bída synů Eviných se shromažďuje kolem oltáře, před ním klečí i všecka lidská vina; jako klasy při vichru sklání vědomí viny hlavy všech k zemi: „Vyznáváme se . . . Smilování . . . Odpuštění . . .“ Hřích jest příčina, že jsme vyhnáni z ráje, hřích příčina všeho neštěstí a trampot: bída a vina podávají si ruce, aby zvedly k nebi pravý sv. grál, obětní misku přesvaté Krve, a spolu s ní hořký kalich vlastních slz.

Jeden ze shromážděných vystupuje, aby vešel do velesvatyně, před trůn věčného milosrdenství. Jeho úkol jest přednášet Pánu prosby shromážděných a svolávat požehnání s nebe: kněz, prostředník mezi lidmi a Bohem, mezi tvorem vinou obtíženým a své viny sobě vědomým, a jeho Tvůrcem, zdrojem odpuštění a milosti: *I n t r o i t.* Po stupňových modlitbách nemůže leč pokračovat v kající modlitbě a prosbě za smilování: *K y r i e —* Pane, smiluj se — výkřik vyhnance, hříšného, po vlasti toužícího, otčiny vzdáleného.

Na toto volání odpovídá nebe: *G l o r i a —* Bohu sláva, lidem pokoj a mír — lidem dobré vůle. Slyš slova Kristova: „Pokoj jsem přinesl lidstvu, pokoj zůstavuji vám, pokoj, jehož svět

dáti nemůže . . .“ Své věrozvěsty rozesílá s poučením: „. . . do kteréhokoli domu vejdete, rcete: ‚Pokoj domu tomuto‘; a bude-li pokoje hoden, spočine na něm pokoj váš . . .“ Těmi slovy pozdravila sv. Panna Alžbětu a přinesla štěstí do jejího domu. Vmysli se při Gloria doprostřed andělských zástupů před trůn Beránka, jak je líčí sv. Jan ve Zjevení, připoj se ty, vyhnanec, syn pozemských niv a člověk smrtelný, k zástupu blažených duchů ve vlasti a oslavuj s nimi Beránka Božího: „Sláva a čest Beránkovi, jenž vykoupil nás Krví svou ze všeho národa . . . a učinil nás královstvím Bohu našemu (členy království Božího).“

Kratičce trval náš andělský zpěv, kratičké bylo naše alleluja. Vyhnanci přísluší spíše prosba než chvála, proto se zase obracíme k prosbě, oživené důvěrou v toho, jemuž jsme právě s anděly směli slávu zpívati: k o l l e k t y, prosby shromáždění, jednoho za všechny a všech za jednoho. Prosit a jen prosit můžeme, my, lidé bezmocní, bez zásluh, bídni a hříšní, a dovoláváme se při tom přímluvy i zásluh svatých Božích . . . přesv. Panny . . . samého Krista, skrze něhož své modlitby Otci přednášíme. S církví spoj nyní i ty své prosby a doporučej Nejvyššímu, jakož i přímluvě vyvolených, své záležitosti velké i malé, časné i věčné . . .

Na naše prosby zase odpovídá nebe, a sice skrze své vyslance, proroky a apoštoly: „Zachovávej tedy přikázání Hospodinova a kráčeť po cestách jeho, chceš-li, aby dobře bylo tobě i synům tvým . . .“ (Dt 4) V e p i š t o l e poučuje nás vyslanec Nejvyššího, co znamená „kráčet po cestách Páně“. Není přechasto naše nevěrnost v zachovávání přikázání příčinou vši bídy, jež nás tíží, tak jako neposlušnost

Adamova zavinila všechno naše neštěstí a jako nevěrnost židovského národa svolávala na jeho hlavu kletbu místo požehnání? Pomodli se Desatero, slyš uctivě a pokorně zákon Hospodinův, vzbud' krátce lítost nad svou častou zpronevěrou.

Slovo svého vyslance doplňuje sám Pán, nebeský učitel: **E v a n g e l i u m**. Učí nás slovem i příkladem nést odevzdaně vše, co na nás věčná Prozřetelnost sesílá, trampoty, zaviněné či nezaviněné. „Jestliže bez viny trpíte snášíte, milé jest před Bohem; neboť k tomu jste povoláni, jakož i Kristus trpěl za nás, nám zůstaviv příklad, abyste následovali šlépějí jeho, kterýž hříchu neučinil... jehož zsinalostí uzdraveni jste. Neboť byli jste jako ovce bloudící, ale nyní obrátili jste se k pastýři duší svých...“ (I Pt 2) Následování Krista — nabídní se Pánu, že chceš se Šimonem nést jeho kříž.

K r e d o — bez víry se nelze Bohu líbit, víra jest základ vší naděje, v utrpení zdroj útěchy a posily. „Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich a smrti již nebude ani kvílení ani bolesti, neboť první věci pomínuly...“ „Když nás nouze, bída svírá, k nebesům náš obrať hled...“; modli se vroucně zvláště poslední slova: „Věřím v obcování svatých, těla vzkříšení, život věčný.“

O b ě t o v á n í — kněz bere zlatou paténu, na níž leží chléb, pozvedá, obětuje — „V potu tváře své jísti budeš chléb svůj!“ Vездеjší chléb jest nejnужnější, co člověk pro tělesný život potřebuje; boj o existenci jest boj o chléb, kolem chleba točí se většina lidských starostí, na něm je tolik krůpějí lidského potu, ba i krve, chléb jest symbol naší bídy, práce, bojů, plánů, pozemských citů a tužeb. Vedle chleba

klademe na patěnu všechno své zápolení; jsme v životním boji opravdu bojovníci či dile-tanti? Přinášíme Pánu v oběť pravé zlato zásluh či jen plevy, protože v denním zápolení zapomínáme na Boha, reptáme atd.? „Ne sa-mým chlebem živ jest člověk... chléb náš nadpřirozený dej nám dnes“ (Mt 16). Chléb bude proměněn v Tělo Páně, a toto Tělo obě-tuje církev Všemohoucímu v oběť smíru za viny lidstva, a co ta oběť Pána stála, víme dobře — bolesti, krev — a my se chceme mít lépe než on? „Není učedník nad mistra.“ Pros za odevzdanost do vůle Boží.

K a l i c h — víno, symbol životní radosti: spolu se svými žalostmi přinášíme i radosti Tvůrci v oběť. Křesťanství jest náboženství radosti. „Radujte se všichni v Pánu...“ na-pomíná nás apoštol národů (Fil 4). Nezkalené radosti není ovšem v údolí slzavém nikdy, vždy nějaká slza se k ní přimísí — kněz mísí s vínem krůpěj vody.

Kalich znamená Srdce Kristovo. V Srdci Páně jest zdroj pravé radosti; na Srdci Páně spočinout, buď zde nebo jednou v nebeské otčině jako Jan při poslední večeři, znamená naplnění slov prorokových: „Budete čerpat zdroje radosti ze studnic Spasitelových.“ Svou nejdražší Krví, jež plní obětní kalich, zjednal Spasitel přístup do krajů radosti nám, které hřích z ráje rozkoše a od stromu života ode-hnal. V některých liturgiích vzpomíná proto kněz při mísení vody a vína na vodu a krev, jež vytryskla z probodeného Srdce Vykupitele. Naše modlitba: „Bože, jenž jsi důstojnost lid-ského pokolení...“ připomíná nám, že vtě-lení a narození Páně oblažilo zoufalé lidstvo. Panenská Matka s dítětem v náručí jest pří-čina naší radosti.

L a v a b o — „Zbílili roucha svá v Krvi Beránka“ (Zj 7), očistili v ní duše své. Jen čisté srdce a čisté ruce smějí přijmout u svátostné hostiny Beránka Božího — kolikráte se však ty lidské ruce vztáhly po zapověděném ovoci, od hříchu Evina až do poslední proviny, které jsem se dopustil já! Eucharistie jest strom života, jenž vypučel v lůně čisté Panny, a já jsem tolikrát volil raději strom smrti s hříšnou Evou! Slova Neposkvrněné Panny v Lurdech: „Pokání, pokání, pokání — — —“

Celé obětování nám představuje mši sv. jako oběť s m í r u.

O r a t e, s e k r e t y — potichu stoupají naše modlitby k trůnu Nejvyššího, modlitby za odpuštění — dovoláváme se ho pro zásluhy Beránka, jenž co nevidět sestoupí na oltář. Nemáme zásluh vlastních, jen zásluhy obětovaného Spasitele jsou nám dány k dispozici, a prosba jest jediný klíček, jenž nám otvírá poklady Božího milosrdenství. Zásluhy Kristovy a modlitba, to jest veškeré naše bohatství; jen p r o s i t smíme a vyprositi si můžeme, čeho nemůžeme vydobýt ani zasloužit . . . mše sv. oběť p r o s b y.

P r e f a c e — chvalo zpěv andělů. Při Gloria se země vznesla k nebi a spojila s chvalami nebeských legií. Při prefaci se nebe sklání k zemi, zástupy serafínů obklopují oltář, na nějž sestoupí jejich Král, a my spolu s nimi ho vítáme: Svatý, svatý, svatý (Is 6). Církev bojující a vítězná pěje v jednom chóru; není hradby mezi říší andělských duchů a mezi námi, všichni máme účast na této oběti c h v á l y. V tom není rozdílu mezi andělem a člověkem: všichni jsme stvořeni, abychom Boha chválili, a preface nám připomíná, že mše sv. jest oběť c h v á l y a d í k ů, a že naše oslava má neko-

nečnou cenu, když ji Otci podáváme skrze Krista, ve spojení s ním a jeho přesv. obětí: „Skrze Krista Pána našeho, skrze něhož velebnost tvou chválí andělé . . .

P o S a n c t u s shromažďují se kolem oltáře všichni, kteří mají jakoukoli účast na sv. oběti: církve bojující a vítězná, ba i trpící církve vzhlíží z hloubi k sv. stolu, aby několik krůpějí předražené krve Kristovy jako nebeská rosa svlačilo žár očistných plamenů.

Vyslanec Kristův jakoby uprostřed nepřehledného moře zástupů stojí nepohnutě, nehledí vpravo, nehledí vlevo, nemluví k lidu jako v epištole nebo evangeliu, jen Tvůrci přednáší záležitosti veškeré obce křesťanské. M e m e n t o — modlí se za ty, kteří jsou s ním spojení svazky tělesnými nebo duševními. C o m m u n i c a n t e s — sv. mučedníci, shromáždění kolem své Královny, odvděčili se Kristu za jeho obět' obětí vlastního života, tedy nejdokonalejším spojením s jeho obětí v lásce a bolesti, a teď jsou s ním spojení v lásce a radosti; byli jeho společníci v utrpení, teď jsou jeho společníci v oslavě, a my je prosíme, aby podporovali naše modlitby u jeho trůnu. Pros za přímluvu světce, jež zvláště uctíváš.

Tím jsme přivedeni k nejsv. okamžiku, k nejsvětějšímu tajemství a nejsvětějšímu úkonu: p r o m ě n a —

P o s l e d n í v e č e ř e —

Tuto chvíli jest kněz u oltáře jako druhý Kristus. Jako on bere do rukou chléb, žehná jej a pronáší nad ním slovo Kristovo: „Toto jest tělo mé.“ Veliké tajemství jest dokonáno. Credo, věřím, a skláním koleno před přítomným Ježíšem spolu s anděly, kteří se tísní kolkolem. Na tváři posledního dítěte jest znát,

že tuto chváli se stalo cosi velikého, nepocho-
pitelného, tajemného . . .

Rozpomeň se na nejkrásnější legendu křes-
ťanskou, která po dlouhá staletí plnila nad-
šením srdce věřících za dob, kdy bylo více
víry v duších — legendu o sv. grálu. Grál,
kalich ze smaragdu, od Boha stvořený na po-
čátku světa, svěřený andělům, kteří ho střežli
až do chvíle, kdy Pán s apoštoly naposled za-
sedl za stůl; v něm proměnil víno ve svou sv.
Krev; do něho druhého dne Josef Arimatejský
zachycoval na Golgotě krůpěje nejdražší Krve
za spásu lidstva na kříži cezené. Po nanebe-
vstoupení Páně měl sv. grál různé osudy, byl
přenášen („putoval“) s místa na místo, na
nejzazší mez tehdy známého světa, až byl pro
něj vystavěn nádherný chrám na „hoře spa-
sení“. Pohled na něj uděluje věčnou mladost,
grál odděluje čisté od nečistých, každý Velký
pátek přiletí zářící holubice a spustí do něho
bělostnou hostii. Celá věrouka o nejsv. oběti
jest vyjádřena v této legendě: od věčnosti v
úradcích Božích ustanovena, na kříži vykonána,
táž krev jest v obětním kalichu, která byla za
nás na Kalvarii vycezena, a putování sv. grálu
znamená naplnění proroctví Malachiášova:
„Od východu slunce až na západ . . . všude se
přináší jménu mému oběť čistá . . .“ Věčné
mládí znamená účinky sv. přijímání, t. nad-
přirozený život a svěžest víry, čistota znamená
podmínku hodného přijetí, holubice s hostií
jest symbol Ducha sv., skrze něhož se Pán na
Velký Pátek obětoval Otcí a jehož působnost
ve sv. hostii jest obnovením toho, co se stalo
tam. Podle legendy jenom ten bude za hodna
uznán uzříti sv. grál, kdo jest čistého srdce,
koná skutky milosrdenství a vynasnaží se ze
všech sil, aby té milosti došel. Kudy se rytíř

sv. grálu ubírá, všude nachází tři růže, všechno je zkropeno třemi krůpějemi krve — celé křesťanství žije z milostí, zasloužených nám obětí Kristovou. Po našem vezdejším trampotném putování bude i nám dáno vejíti do zdi pravého hradu sv. grálu, do nebeského Sionu, ačli se prokážeme toho hodnými trpělivým snášením křížů a svědomitou prací o životním úkolu, který nám uložil Tvůrce.

Při vzpomínce za zesnulé se zamysli, že jsou i jiní trpící a ještě více pomoci potřební než ty. Duše v očištných plamenech čekají s dychtivostí na jedinou krůpěj z pravého grálu, jež by jim přinesla osvěžení a úlevu.

P e r q u e m h a e c o m n i a . . . překrásný tento obřad nám připomíná, že všechny naše modlitby, pokání i skutky mají cenu a zásluhu jedině ve spojení s obětí Kristovou. Bez kříže Kristova není spásy, není odpuštění, není naděje.

L á m á n í s v. h o s t i e . . . chceš-li ke Kristu a skrze něho do věčné blaženosti, musíš zlomit všechny své nezřízenosti, svou sebelásku, své já, po příkladě téhož Spasitele, jenž v zahradě tak dlouho zápasil s nižší přirozeností, až se poddala. „Ještě jste neodpírali až do krve“ (Žd 12). Přinesli jsme k oltáři všechny své bolesti a viny; co jsme však dosud sami vykonali, abychom jich byli zbaveni? Pros Pána, ať přijme všechny tvé kříže jako smír a pokání za tvé viny, a ponoř vše do drahocenné Krve Kristovy.

S v. p ř i j í m á n í — nám netřeba hledat dlouhá léta neznámou horu spasení, abychom uzřeli sv. grál: několik kroků nás dělí od svato-stánku, zdroje spásy a milostí. Pán zná naši křehkost, nežádá hrdinské ctnosti, nýbrž jen

čisté srdce a dobrou vůli. Neprístoupíš-li k stolu Páně, vykonej duchovní sv. přijímání*†: „Zbožně se ti klaním, Ježíši můj milý, po tobě já toužím v tuto svatou chvíli; nemohu tě přijmout v přesvaté Svátosti, račiž mne obejmout svou mocnou milostí, zavítat rač ke mně, v stánek srdce skrovný, Králi nebes, země, Synu Otci rovný.“

P o s v. p ř i j í m á n í prosí církev, aby účast na sv. hostině pozůstavila v duších našich trvalé účinky. Pros za milost vytrvání, za pomoc k boji, za sílu Ducha sv. k odpírání nepříteli a pokušením jeho ve jménu Páně. Opustíme chrám, a zase tu bude svět se svými lakadly, tělo se svými pokušeními, satan se svými léčkami. Chceme snad setřást všecken dojem a vrhnout se v náruč nepravosti? Při prvním setkání s nepřitelem odhodit zbraň a povolit slabosti nebo malomyslnosti? Církev nám žehná a propouští nás od svatých tajemství, k nimž jsme přinesli své hříchy -- a pro ty jsme našli odpuštění; své slabosti — a pro ty jsme načerpali síly; své bídy — a pro ty si odnášíme útěchu. Vracíme se do životní prósy, k povinnostem a pracím všedního života; necht' na nás vidí každý, že jsme ve světě, ale ne ze světa.

(Z části podle Ig. Kluga.)

III. POBOŽNOST MEŠNÍ

(m a r i á n s k á).

Přede mší sv. lidstvo opuštěné od Boha volá k nebi za smilování: „Rosu dejte nebesa shůry . . .“

K n ě z v y c h á z í ze sakristie — Duch sv. připravuje, čeho třeba k příchodu Spasitelovu: důstojný stánek, prostý vši skvrny a viny, v

němž by Pán devět měsíců spočíval. Pros, abys připravil eucharistickému Spasiteli po příkladě sv. Panny srdce čisté, odpoutané od světa a jeho žádostí.

Kněz sestupuje po stupních oltáře — Syn Boží sestoupil do stánku, jež mu Duch sv. v lůně vyvolené Panny přichystal; aby lidstvo mohlo vystoupit „na horu svatou Boží a do nebeských stánků jeho“ (slova stupňových modliteb), sestupuje Bůh s výsosti do slzavého údolí k ztracenému člověku, a sice skrze Marii; Maria Panna jest žebř Jakubův, spojující nebe a zemi.

Kněz skloněn při Konfiteor — sv. Panna v nejhlubší pokoře odpovídá: „Aj služebnice Páně...“ a počala Syna Božího: z v ě s t o v á n í andělské, první tajemství růžencové. „Zdrávas Maria, anděl Páně s nebe poselství spásy všemu světu nese, a všecko tvorstvo pozdravuje tebe...“ Vítej i ty Syna Nejvyššího v Panně vtěleného, v Eucharistii přítomného, jenž sestupuje na naše oltáře, jako sestoupil kdysi do lůna jejího.

Kněz vystupuje k oltáři — Matka Boží z nazaretského údolíčka vystupuje do judských hor, zaměří do městečka Alžbětina — *i n t r o i t, n a v š t í v e n í* Panny Marie, Magnifikat: „Od nynížka blahoslaviti mne budou...“ Blahopřej Panně k jejímu vyvolení, a jako dcera Aaronova se radovala z návštěvy Matky Boží, osvědčuj radost Pánu, jenž v Eucharistii navštěvuje duše svých věrných den co den.

K y r i e, smiluj se — lidstvo volá úpěnlivě k nebi, aby konečně přišel zaslíbený Kníže pokoje, a netuší, že jej omilostněná dcera Davidova nese tam, kde podle proroků má spatřit světlo světa a sejmout s lidstva kletbu, vinu i

blud. Jen nebeští duchové vědí, že spása je tu: **G l o r i a** — „Zvěstuji vám radost velikou, narodil se vám Spasitel.“ **N a r o z e n í** Páně, Betlem, „dům chleba“ — sv. Panna zavínuje pravý chléb andělský v plénky a klade do jesliček, a tentýž nebeský pokrm vidíš na oltární roušce (korporálu) a v ciboriu. „Zvěstuj těla vznešeného, jazyku náš, tajemství, výkvět lůna panenského . . .“ „Živ mne, abych nelačněl . . .“

E p i š t o l a před evangeliem, proroci před Kristem, aby v jediném národě udržovali víru v pravého Boha a připravovali jej na příchod Vykupitele. Poslední z nich ukázal prstem na slíbenou spásu: „Ejhle, Beránek Boží . . .“ Lid vyvolený nedovedl si vážít svého vyznamenání, že měl zprostředkovat pravé náboženství celému světu; zůstal z velké části chladný, neuvěřil svědectví Janovu, a po letech odepřel víru samému Kristu a odmítl jeho učení. Proto evangelium vzato od židů a dáno pohanům: mešní kniha se přenáší na druhou stranu oltáře. **Epištola** — slovo Boží zvěstováno napřed Israeli: k jesličkám jsou voláni nejdříve příslušníci národa vyvoleného, chudí pastýři, jejichž prostá srdce jsou s to, aby přijala víru v Mesiáše, zatím co učitelé zákona a vůdcové lidu v Jerusalemě zůstávají lhostejní při zprávě o narození Spasitele.

E v a n g e l i u m, povolání králů. „Viděli jsme hvězdu jeho . . .“ Prvotiny pohanů u jesliček. Vzpomněla při tom sv. Panna na proctví předpovídající zavržení Israele „až na malý zbytek“ (Is) a založení světového království Božího? Poděkuj Pánu za milost povolání k pravé víře a pros, aby byl brzo jeden ovčinec a jeden pastýř, aby po celém světě byl milován Kristus a s ním i jeho přesvatá Matka.

K r e d o — klaněj se Králi všech králů a vyznávej víru v Kristovo božství (kadidlo), člověčenství (myrrha) a jeho královské důstojenství (zlato); „jehožto království nebude konce“.

O b ě t o v á n í — sv. Panna nese Ježíška do chrámu: čtvrté tajemství růžencové. Božské dítě se obětuje v náručí Matky, po letech se bude obětovat na tvrdém dřevě kříže. Na královskou důstojnost, kterou jsme v Kredo s králi z východu vyznávali, měl Pán právo od narození jakožto jednorozený Syn Krále nebe a země, chtěl si ji však dobrovolně zasloužit prací, utrpením, obětí. Na zemi nechtěl nosit korunu zlatou, nýbrž trnovou. Čím to, že obrazy Krista krále se zlatou korunou na čele Spasitelově nám připadají jaksi cizí, nezvyklé, chladné? Srdce Ježíšovo ovinujeme věncem trnovým, a ten chceme vidět i na jeho hlavě. Ani své Matce neposkvrněné, kterou chtěl učinit nad pomyslením šťastnou, nepřipravil na zemi nic jiného leč obět', nikoli slávu, zde, kde trůny se bortí a koruny padají. S obětí Spasitelovou se spojuje i ona. „Když jsi v chrámě svoje nemluvňátko v lokty Simeona vkládala, spolu s ním jsi, přeblažená Matko, sebe Otci v obět' dávala.“ Lidský život jest obět', a čím více čisté lásky, tím více obětí. Ani život Kristův a sv. Panny nebyl vyňat z tohoto všeobecného pravidla, tím méně život těch, jimžto řečeno bylo: „V potu tváře své...“

Život tvůj... nežádal snad někdy i od tebe Pán, abys mu přinesl v obět' to nejdražší, co jsi měl a na čem tvé srdce nejvíce lpělo? Buďto tak učinil, aby tě zkoušel jako Abrahama, od něhož žádal obět' vlastního syna, nebo tě vedl k vrcholu svatosti jako na př. sv. Joana Františku de Chantal, nebo šlo o záchranu

tvé duše. Vydal jsi dobrovolně Pánu věc nebo osobu, jež ti byla cestou zkázy (jak to učinily velké kajícnice Pelagie, Marie Egyptská, Eudokie, Afra atd.), či ti musil Pán násilím vyrvat předmět tvého neštěstí jako Markétě Kortonské, po způsobu rodičů, kteří berou dítěti núž? Byl jsi mu za to aspoň potom vděčen? Oběť jest nutná hříšníku, aby byl zachráněn, spravedlivému, aby byl zdokonalen. S Matkou božského dítěte obětuj Pánu svobodně sebe a srdce své, a Pán je zbaví v ohni lásky a utrpení všech nezřízeností a vrátí je tobě posvěcené a zdokonalené, jako kněz vrátil v chrámě Ježíška jeho Matičce.

L a v a b o — kněz odchází ze středu oltáře, sv. Panna prchá do Egypta. Oběť! Brzo se začalo vyplňovat prorocké slovo Simeonovo. Někdy se Pán spokojí s dobrou vůlí, obyčejně však nabídnutou oběť přijme — k tvému dobru!

K n ě z s e v r a c í doprostřed oltáře — sv. Rodina se vrací z ciziny do vlasti. Po bouři jest zase jasno. A když po letech při ztrátě božského dítěte nevýslovná bolest skličovala po tři dny mateřské srdce Panny nejsv., radost při jeho nalezení ji zase zhojila: p á t é tajemství růžencové. Rozjímej o něm při **p r e f a c i**: svatí poutníci se ubírají do chrámu, aby tam spolu s anděly pěli Hospodinu chvály: „Svatý, svatý, svatý . . .“ Nebeský Otec chtěl tímto tajemstvím připravit sv. Pannu na chvíli, kdy jejího Syna si vyhradí své službě docela. „V tom, co jest Otce mého, musím býti“, t. j. musím se řídit jedině jeho nejsv. vůlí, i kdyby tobě srdce krvácelo. Maria „uchovává věci ty v srdci svém“ (Lk 2), a připravuje se na trvalé rozloučení.

K á n o n — kněz se modlí úplně tiše. Sv. Josef se již dávno odebral k otcům, a nyní i

Ježíš Matičku opouští a jde, kam ho volá Otec. Sv. Panna zůstává samotinká v nazaretském zátiší, jako vdova (v latině slovo „vdova“ znamená „opuštěná“), a jen v modlitbách provází Syna na jeho cestách, na něž mu vlastní národ nesypal růže a nemetal palmové ratolesti, kromě několika okamžiků, kdy se vyjasnilo poněkud nebe jejich nevěry a chladu. Jdi vstříc Pánu, jenž co nevidět na oltář sestoupí, vítej ho s ratolestmi oddanosti a lásky, přednes mu své prosby, záležitosti, úmysly, především modlitbu, abys byl vždy spojen s ním a jeho Matkou Neposkvrněnou — abys mu přichystal v srdci stánek čistý jako ona, když do jejího lůna sestoupil, a abys byl hoden jeho návštěvy aspoň tak jako Alžběta.

P r o m ě n a — tu se uskutečňuje na oltáři vše, o čem jsme rozjímali. Duch sv. zastihuje oltář svou mocí jako Pannu nejsv., Syn Boží na něj sestupuje jako kdysi do jejího lůna, navštěvuje nás nehodné jako svého předchůdce, Bůh neviditelný se stává viditelným v ruce svého zástupce jako v jeskyni betlemské v ruce své panenské Matky, opakuje se tu jeho oběť ve chrámě naznačená a na kříži dokonaná. Přijmi z rukou obětujícího kněze svého Spasitele, jako lidstvo ho kdysi přijalo z rukou jeho přesv. Matky. Nazaret, Betlem, Jerusalelem se tu stává skutečností . . .

P o p o z d v i h o v á n í kněz pokračuje v tiché modlitbě: život sv. Panny po nanebevstoupení Páně, život modlitby a rozjímání. Pán odešel, svou Matičku tu nechal, aby byla matkou, těšitelkou a do jisté míry i učitelkou mladičké církvi. Učitelkou — jen od ní mohli zvědět apoštolé a evangelisté to, co nám vypravují o událostech při zvěstování a narození

Spasitele, ona byla tehdy jediným svědkem o tajemstvích dětství Kristova.

Sv. Panna žila tehdy láskou a z lásky, připravujíc se na věčné shledání s božským Synem. Pros Krista na oltáři přítomného, aby i tvůj život byl neustálou přípravou na šťastné skonání. — Při *M e m e n t o* vzpomeň zesnulých ctitelů sv. Panny. — My jsme si ovšem vědomi, že naše viny nedovolí, abychom se jako nejčistší Panna přímo odebrali k Pánu; proto voláme: *N o b i s q u o q u e* — my hříšníci — prosíme za přimluvu vyvolené Boží, vzýváme Boží milosrdenství, aby i nám jednou dáno bylo spatřit svého Krále v nebeské slávě a abychom se směli přivinout na otcovské srdce Nejvyššího v nebeské vlasti:

P a t e r n o s t e r, Otče náš. Maria v nebeské slávě, my v údolí slzavém, ale nikoli opuštění od ní. Maria ve vlasti, my ve vyhnanství, ale na cestě k ní. Maria ve věčné blaženosti, my jdeme cestou křížovou, ale s pevnou nadějí, že i naše slzy se v radost promění. Zamysli se: *M a r i a a t y* — co obsahuje toto kratičké slovo! Moře útěchy, naděje, důvěry, blaha a štěstí — či snad i výčitku? Maria a ty — na tom poměru závisí snad klid tvého svědomí, tvé štěstí životní, tvůj věčný osud! Maria a ty — až skončíš svou pozemskou pout, nechtěj být od jiného představen svému věčnému Soudci leč od ní, Matky jeho i tvé; jejímu služebníku nebude soudcem, nýbrž Spasitelem a Beránkem:

A g n u s D e i — Beránku Boží, jenž snímáš ... Denně přistupovala sv. Panna ke stolu Páně, každé sv. přijímání jí bylo předzvěstí nebeských rozkoší a zárukou shledání s Ježíšem; stejnou zárukou jest i tobě. Pros za milost, abys přistupoval s takovou úctou ke

stolu Páně jako ona. Věz, i kdyby ses stkvěl čisto-
tou jako ona, nebyl bys hoden k této svátosti se
blížít; pročez s hlubokým přesvědčením volej:

P a n e, n e j s e m h o d e n . . . Nepřistou-
píš-li k sv. přijímání, vykonej je duchovním
způsobem: *† „Ježíši, Synu Boha živého, od-
lesku Boha Otce, a z lásky k nám Synu Marie
Panny, tys naplnil dříve její duši milostí, než
jsi její život oblažil svou přítomností, a když
jsi její lůno opustil, přebýval jsi v ní nadále
svatostí svou: račiž i mé srdce naplnit du-
chovní přítomností svou, když není teď možno,
abys mne svátostnou přítomností svou po-
světil. Toužím po tobě, jako ona po tobě tou-
žila, než tě počala, jako toužila spatřiti tvář
tvou, když tě v lůně nosila, a jako toužila po
shledání s tebou za dnů nepřítomnosti tvé.
Věřím, že totéž pravé tělo, které jsi vzal na
sebe v jejím lůně, nám podáváš za pokrm v
této svátosti lásky. Přijď ke mně, Pane, naplň
duši mou milostí svou a rozněť srdce mé ohněm
svaté lásky své.“ Můžeš užít i jiných slov,
na př.: „Jak smím jít k stolu tvému, jsa hří-
chem zohaven? Rci slovem nemocnému, a
budu uzdraven. Mé srdce tužbou hoří být
nyní schránou tvou a v lásce se ti koří: splň
žádost dychtivou.“

K n ě z u p r a v u j e k a l i c h — sv. Panna
skonala, nikoli nemocí, nýbrž v extasi lásky,
snad v okamžicích po sv. přijímání, klečíc po-
nořena v rozjímání či spíše hoříc žárem ne-
beské kontemplace a blaženosti, takže srdce
nesneslo toho blaha a duch se vyvinul z tě-
lesné schrány. Jan připravuje její tělo k pohřbu
(v Jerusalemě, kde trávila všechna léta po
nanebevstoupení Páně).

Modlitby p o s v. p ř i j í m á n í, Pán zve
Matičku svou: „Pojď, sestro má, snoubenko

má, pojd' s Libanu, pojd', budeš korunována“
(Pís 4).

P o ž e h n á n í — nejbl. Panna na nebe
vzata a korunována — poslední dvě tajemství
růžencová.

P o s l e d n í e v a n g e l i u m, církev hlásá
její slávu všem národům, jak byla předpově-
děla: „Aj, blahoslaviti mne budou...“ Pros,
abys vždy zůstal věrným synem té církve,
která jediná ji uctívá jako Matku, Královnu a
Paní, a v níž jsi poznal a se naučil ctít a mi-
lovat tu, která zrodila světu Beránka na ol-
táři právě za tebe obětovaného.

NA ZAČÁTKU MŠE SV.

Otče věčný, ve spojení se svatými úmysly a
pocity, jež měla přesv. Bolestná Matka Maria
na Kalvarii, přináším ti tuto obět, kterou ti
Ježíš, přemilý Syn tvůj, přinesl na kříži sám
sebe obětovav a kterou obnovuje na tomto
oltáři: především, abych se ti klaněl a vzdal
tobě čest, jíž jsi hoden, uznávaje tebe za nej-
vyššího pána všech věcí, jejich naprostou zá-
vislost na tobě, a tebe za náš jediný a poslední
cíl. Za druhé, na poděkování za nespočetná při-
jatá dobrodiní. Za třetí, na usmíření tvé spra-
vedlnosti, rozhněvané tolika hříchy, abych ti
za ně prokázal důstojné dostiučinění. Za čtvrté,
abych vyprosil milost a milosrdenství sobě,
N. N., zarmouceným a sklíčeným, ubohým
hříšníkům, celému světu a věrným duším
v očištění.

Pln. odp. jednou měsíčně, přijmeme-li sv. svá-
tosti, když se modlíme tuto modl. každou neděli a
zasvěc. svátek na zač. mše sv.

Přede mší sv. si můžeš představit poslední večeři a buď přítomen nejsv. oběti jako Jan; nebo Golgotu a buď jí přítomen jako Maria; nebo nebeský oltář ze Zjevení sv. Jana a buď jí přítomen ve spojení s anděly; nebo katakomby a buď jí přítomen v duchu sv. mučedníků, kteří se tam k sv. tajemstvím scházeli.

LITURGIE MŠE SV.

Ó jak úctyhodné jest místo toto! Není tu jiného, leč dům Boží a brána nebes (Gn 28).

Pravil kdosi: „Kdyby se mne kdo ptal, co pokládám za esteticky nejkrásnější dílo na světě, řekl bych bez váhání: Liturgii mše sv.“ Aby však o nás neplatilo slovo sv. Augustina: „Očima se dívá, myslí nepojímá“, pokusíme se v této stati krátce vysvětlit obřady mše sv. Podstata mše sv. jakožto nekrvavé oběti N. Z. záleží v proměně obou způsob, k čemuž jako doplněk se řadí svátostná hostina, sv. přijímání. Církev však tento prostý úkon ozdobila věncem překrásných a hlubokých obřadů, jako zasazujeme drahokam do zlata nebo obraz do rámce, a cíl jejich jest disponovat ducha k důstojné účasti při přesvatých tajemstvích. Některé z nich jsou tak starobylé, že sahají do dob apoštolských. U sv. Justina († 167) na př. se dočítáme, že věřící shromáždění k nejsv. oběti napřed četli části listů apoštolských a evangelia, modlili se za blaho živých i za úlevu zesnulých. Preface a modlitba Páně se vyskytuje již v nejstarších, vlastně ve všech liturgiích. Celá staletí pracovala o vývoji obřadů, až konečně vzniklo dílo plné pravé poesie a nevadnoucí krásy, jakým jest dnešní ritus mše sv. „Protože tato svátost pojímá (obsahuje) celé tajemství našeho spasení, koná se s větší slavností nad ostatní svátosti.“ (Tom. Aq.)

MŠE SV. VE SVÁTEK NEJSV. TROJICE.

Kněz postaví kalich na oltář, otevře misál a jsa pamětliv své nehodnosti, byť se stkvěl svatostí an-

dělskou, sestupuje pod nejnižší stupeň a s citem hluboké pokory, skloněn jako publikán v podobnosti, vyznává své viny. Pokora a kajícnost jest nejlepší příprava k sv. tajemstvím.

S t u p ň o v é m o d l i t b y.

Přesvatý úkon začíná znamením sv. kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Ant. Přistoupím k oltáři Božímu: k Bohu, jenž jest radost mladosti mé.

Ž a l m 42.

Zastaň se mne, Bože, a proti lidu nesvatému k právu mi dopomoz, od člověka lstivého a zlovolného mne vysvobod'.

Neboť tys, ó Bože, moje síla: proč jsi mne zapudil? Proč smuten chodit mám, když mne skličuje nepřítel?

Sešli své světlo a pravdu svou: ty mne provedou a dovedou na horu svatou tvou a do stanů tvých.

I přistoupím k oltáři Božímu, před Boha, který jest má radost od mé mladosti.

Oslavovati tě budu na citaře, ó Bože, Bože můj: pročpak jsi ztrápená, duše má, a proč se tak kormoutíš ve mně?

Doufej v Boha, neboť opět ho oslavovati budu, on jest spása mé duše a Bůh můj jest.

Sláva Otcí . . .

Přistoupím k oltáři Božímu: k Bohu, jenž jest radost mladosti mé.

V y z n á v á m s e Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii vždy Panně, svatému Michaelu archandělu, svatému Janu Křtiteli, svatým apoštolům Petru a Pavlu, všem svatým a vám, bratří, že jsem zhřešil velice myšlením, slovy a skutky (bije se třikráte v prsa) svou vinou, svou vinou, svou prevelikou vinou!

Proto prosím blahoslavenou Marii vždy Pannu, svatého Michaela archanděla, svatého Jana Křtitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, všechny svaté a vás, bratří, orodujte za mne u Pána Boha našeho.

Smiluj se nad tebou všemohoucí Bůh, odpusť tobě hříchy a uveď tě do života věčného. Amen.

Potom se modlí ministrant jménem věřících vyznání hříchů.

Prominutí, rozhřešení a odpuštění hříchů našich necht' udělí nám všemohoucí a milosrdný Hospodin. Amen.

☩. Bože, obrať se k nám a oživ nás.¹⁾ R. A lid tvůj se bude radovat v tobě.

☩. Zjev nám, Pane, milosrdenství své. R. A spasení svoje uděl nám.

☩. Pane, vyslyš modlitbu mou. R. A volání mé k tobě přijď.

☩. Pán s vámi. R. I s duchem tvým.

Modleme se! Sejmi s nás, prosíme, Pane, nepravosti naše, abychom hodni byli s čistou myslí vejíti do svatyně svatých. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Prosíme tě, Pane, pro zásluhy svatých tvých, jejichž ostatky zde jsou, a všech svatých, abys mi veškeré hříchy prominout ráčil. Amen.

I n t r o i t.

Introit udává základní myšlenku mešního formuláře podle svátku nebo doby církevního roku. Církev hned touží (v adventě: „Rorate . . . Rosu

¹⁾ K vyznání se pojí důvěra v milosrdenství, kajícnost jest nutně spojena s nadějí v odpuštění, sic by byla bezvýznamná. V důvěře, že očištěn od svých vin, stoupá kněz k oltáři, do pravé velevsvatyně N. Z.

dejte, nebesa . . .“) hned se raduje (o vánocích, ve svátky sv. Panny), hned lká (ve sv. týden: „Bože můj, proč jsi mne opustil . . .“), hned jásá a plesá (o velikonocích a letnicích), jindy se zase v hluboké pokoře klaní nevystihlému tajemství, jako právě dnes:

Velebena budiž svatá Trojice a nerozdílná Jednota, oslavujme ji, že učinila s námi milosrdenství své. √ Hospodine, Pane náš, jak podivuhodné jest jméno tvé po veškeré zemi! — Sláva Otci . . . Velebena budiž . . .

K y r i e.¹⁾

Pane, smiluj se nad námi! (třikrát).

Kriste, smiluj se nad námi! (třikrát).

Pane, smiluj se nad námi! (třikrát).

G l o r i a,

zpěv andělů. Ze své bídy hledíme k vlasti, k níž směřuje naše putování; vmyslíme se na okamžik do nebeské dvorany, jak nám ji líčí miláček Páně ve Zjevení a přidružujeme se k andělům, kteří před trůnem Božím pějí chvály Beránkovi za nás obětovanému. Gloria jest překrásný chvalo zpěv: od radostného plesu sestupuje ponenáhlu do hlubokosti pokorné prosebné modlitby, a zase nenápadně na perutích chvály se povznáší k trůnu Nejvyššího. Ve dny smutku a kajícínosti Gloria odpadá.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle! Chválíme tebe, dobrořečíme tobě, klaníme se tobě, oslavujeme tebe, díky vzdáváme tobě pro velikou slávu tvou, Hospodine Bože, Králi nebeský, Bože O t ě v š e m o h o u c í ! P a n e , S y n u j e d n o r o z e n ý , J e ž í š i K r i s t e , P a n e B o ž e , B e r á n k u B o ž í , S y n u

¹⁾ Kyrie, ozvěna stupňových modliteb, vzývání tří božských osob.

Otce! Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! Jenž snímáš hříchy světa, přijmi modlitbu naši! Jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi! Neboť ty sám jsi Svatý, ty sám Hospodin, ty sám Nejvyšší, Ježíši Kriste, se svatým D u c h e m ve slávě Boha Otce. Amen.

K o l e k t a,

(první) modlitba církve „za shromážděné“, shrnuje v sobě jako v jádře vše, co kterého dne církev svým věřícím od Pána vyprošuje, buď jako ovoce tajemství, které právě slaví, nebo pro zásluhy světců, jejichž památku právě koná. Tato někdy velmi krásná a hluboká modlitba končí slovy: „Skrze Pána našeho Ježíše Krista . . .“ t. j. za ony milosti prosíme ve jménu, ve spojení a pro zásluhy Vykupitele, při mši sv. za nás obětovaného, bez něhož by naše modlitby byly bezcenné. — Pozdrav „Pán s vámi“ (Dominus vobiscum) přešel do liturgie ze S. Z., jím přeje a vyprošuje církev věřícím požehnání od Boha.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi dal služebníkům svým, vyznávajícím pravou víru, slávu věčné Trojice poznati a v moci velebnosti jednotě se klaněti: prosíme tě, abychom pevností této víry byli vždy chráněni všech protivností. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, který s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Tím jest skončena přípravná část mše sv., kterou celou jsme mohli nazvat „vstupem“; záleží celá z modliteb, hlavně prosebných. Pak následuje *poučení* lidu a sice ve dvou čteních, epištoly a evangeliu. Než Pán dokonal na kříži oběť smíru za hříchy lidstva, oběť, která jest střediskem dějin a pramenem života, předcházelo zjevení: Hospodin učil lid napřed přípravně a nedokonale skrze pro-

roky ve S. Z., pak dokonale skrze Syna, božského Učitele a dárce světla pravdy, po níž člověčenstvo toužilo. Při tajemném opakování oběti kříže děje se právě tak: než se Beránek Boží za nás na oltáři obětuje, předchází poučení přítomných: napřed skrze apoštoly nebo proroky v epištole, a pak k nám mluví věčná pravda v evangeliu. Obojí čtení jest spojeno graduálem, „stupňovým zpěvem“, aby se střídalo čtení a zpěv a tak se zabránilo únavě.

E p i š t o l a.

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Římanům.

Ó hlubokosti bohatství moudrosti a vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho! Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádcem? Aneb kdo prve dal jemu, a bude mu odplaceno? Vždyť z něho a skrze něho a v něm jsou všechny věci; jemu sláva na věky. Amen.

G r a d u á l.

Veleben bud', Pane, jenž hledíš do propastí a trůníš nad cheruby. Veleben bud', Pane, na obloze nebeské a chvályhoden na věky. — Alleluja, alleluja. Veleben bud', Pane, Bože otců našich, a chvály hoden na věky. Alleluja.

E v a n g e l i u m,

středisko didaktické části mše sv., slova samého Krista. Proto jest mu vyhrazena čestná strana oltáře (pravá), lid povstává, kněz (v některých liturgiích obrácen k přítomným) stojí s rukama sepjatýma na znamení úcty, žehná se (řeckým) křížem na čele („nestydím se za evangelium Kristovo“ Ř 1) — na rtech, že chce směle a veřejně vyznávat víru v Krista — na prsou, aby v srdci uchovával slova spásy jako Maria (Lk 2) a protože nikoli posluchači pouze, nýbrž činitelé zákona

budou ospravedlněni před Bohem (Ř 2). Uprostřed oltáře prosí před čtením slova Páně za očistu srdce a za Boží požehnání pro svůj kazatelský úřad:

Očist' srdce i rty mé, všemohoucí Bože, jenž jsi rty Isaiáše proroka žhavým uhlem očistil; rač mne tak svým milostivým slitováním očistit, abych důstojně svaté evangelium tvé mohl zvěstovat. Skrže Krista, Pána našeho. Amen. Pán budiž v srdci mém a na rtech mých, abych důstojně a náležitě zvěstoval jeho evangelium.

Za starých dob následovalo po evangeliu vždy kázání, obyčejně výklad přečtené části. Slavením eucharistické oběti žije tedy Kristus uprostřed nás nejen jako velekněz, nýbrž i jako *učitel*, a obojí jest podmínkou nadpřirozeného života: „Kdo věří ve mne a kdo jísti bude mé tělo, má život věčný“ (Jn 6).

Slova sv. evangelia podle sv. Matouše (k. 28).

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce tedy, učte vsecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávatí vsecko, cokoli jsem přikázal vám. A aj, já jsem s vámi po vsecky dny až do skonání světa.“

K r e d o

pojí se přirozeně k evangeliu. Vyznávám víru v Krista, jenž v evangeliu ke mně právě mluvil, a toto vyznání jest zároveň příprava k obětování: bez živé víry jsem při nejsv. oběti chladný divák, nikoli účastník a spoluobětující, takže od zdroje života odejdu s prázdnýma rukama.

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného. I v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna Božího jednorozeného a z Otce naroze-

ného přede všemi věky, Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého z Boha pravého, zplozeného, neučiněného, Otci spolupodstatného, skrze něhož (Syna) všecko učiněno jest; jenž pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebes: a vtělil se působením Ducha svatého z Marie Panny a člověkem se stal. Ukřižován také za nás, pod Pontským Pilátem trpěl a pohřben byl. A třetího dne vstal z mrtvých podle Písem, a vstoupil na nebesa, sedí po pravici Otce a opět přijde se slávou soudit živé i mrtvé, jehožto království nebude konce. A v Ducha svatého, Pána a Oživovatele, jenž z Otce a Syna vychází, jenž s Otcem a Synem spolu uctíván a oslavován jest, jenžto mluvil skrze proroky. A v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů a očekávám z mrtvých vzkříšení a život budoucího věku. Amen.

Tím se končí mše katechumenů, kandidátů sv. křtu — nevěřícím nebyla účast při nejsv. oběti vůbec dovolena — a začíná *mše věřících*. Když byl lid s dostatek připraven a poučen, může se přikročit k slavení sv. tajemství a sice a) jako oběti, jež se obětuje Bohu a b) jako svátosti, kterou lid přijímá. Proto 1) napřed se položí na oltář obětní dary — obětování — pak 2) následuje sám svatý obětní úkon — proměna — a konečně 3) přijímání obětovaného Beránka.

Po odchodu katechumenů byla *ofěra*, věřící přinášeli *obětní dary*, *chléb* a *víno*, z nichž kněz oddělil tolik, kolik bylo toho dne zapotřebí k sv. přijímání přítomných, ostatní patřilo chudým.* Při ofěře byl zpíván vhodný žalm, z něhož nyní zůstal jediný verš „Offertorium“, nakonec si kněz umyl zamoučené ruce („Lavabo“) a vyzval přítomné, aby zase zachovali klid a pokračovali v modlitbě („Orate fratres“) a modlil se nad obětními dary „tichou“

modlitbu (sekretu), načež začal slavnostní přípravný zpěv k nejsv. úkonu: preface.

Chléb a víno jsou představitelé a zástupci hmotného tvorstva, prvotiny Božích darů. Skrze ně vstupuje i nerozumné tvorstvo ve vztah k nejsv. oběti. Nejvyšší vyznamenání, jehož se může hmotné přírodě dostat, je to, že se stává nástrojem a nositelem milosti, jak v ostatních svátostech, tak zvláště v této ze všech nejsvětější; tyto svátostné způsoby zprostředkují požehnání oběti Kristovy jak člověku, tak celé přírodě. Vždyť i nevědomé tvorstvo sténá pod kletbou, kterou na ně uvalil Adamův hřích (Ř 8) a kterou sňal druhý Adam svou obětí. Krom toho jest chléb, připravený z mnoha zrn, a víno, „životní krev révy“ z mnoha bobulí vylisovaná, obrazem jednoty všech věřících v Kristu a církvi.

Obě modlitby, provázející posvěcení obětních darů, jsou pozdějšího původu a neobyčejně hluboké. Připomínají, *co se obětuje, komu, od koho, za koho, k jakému účelu*: Tělo a Krev Syna Božího, trojjednému Bohu — od nehodného zástupce Kristova, — za obětujícího, za přítomné, za všechny věrné křesťany a za spásu celého světa — mše sv. se tu jeví jako oběť *smíru*. Kněz drží při tom před sebou na paténě hostii a pak kalich s vínem.

Smíšení vína s vodou — na památku, že při poslední večeři podle židovského zvyku Pán proměnil smíšené víno — má trojí symbolický význam: 1. Připomíná tajemství *vtělení*, kdy v lůně panenské Matky se spojilo božství a člověčenství. 2. Kalich jest symbol *Srdce* Kristova, víno a voda znamená krev a vodu vytrysklou z boku Kristova, když dokončil oběť kříže, symboly Eucharistie a sv. křtu; obojí znamená, že teprve obětí Spasitelovou se otevřel lidstvu pramen milosti, zdrojem milosti pak že jest Srdce Ježíšovo, jeho vykupitelská láska, a tento zdroj se nám otvírá denně při mši sv. 3. *Spojení věřících s Kristem*. Při modlitbě, která provází

tento obřad (patří k nejhlubším a nejkrásnějším), vynoří se nám v mysli postava vyvolené Panny. Bůh podivuhodně člověka stvořil, spojiv ducha s hmotou a povýšiv ho k důstojnosti dítky Božího; podivuhodněji jej obnovil, když tato důstojnost byla hříchem ztracena: zde spojil mateřství s panenstvím, božství s člověčenstvím. Vykoupení jest podivuhodnější dílo než stvoření celého vesmíru.

Celá tato část až k sekretě se jmenuje „malý“ kánon (= pravidlo), protože se nikdy nemění jako jiné části mše sv.

O f f e r t o r i u m.

Veleben budiž Bůh Otec a jednorozený Syn Boží, jakož i Duch Svatý, protože učinil s námi milosrdenství své.

O b ě t o v á n í.

(Kněz drží před sebou na paténě hostii.)

Přijmi, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, tuto neposkvrněnou oběť, kterou já, nehodný služebník tvůj, přináším tobě, Bohu svému živému a pravému, za nesčíslné hříchy, urážky a nedbalosti své i za všechny přítomné, jakož i za všechny věřící křesťany, živé i zesnulé, aby mně i jim prospěla k spasení pro život věčný. Amen.

(Nalévá vodu do kalicha.)

Bože, jenž jsi důstojnost lidské přirozenosti podivuhodně stvořil a podivuhodněji obnovil, dej, abychom skrze tajemství této vody † a vína stali se společníky božské přirozenosti toho, jenž člověčenství našeho ráčil se státi účastným, Ježíš Kristus, Syn tvůj, Pán náš, jenž s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všechny věky věkův. Amen.

(Obětuje kalich s vínem.)

Obětujeme ti, Pane, kalich spasení, vzývající milostivost tvou, aby před tváří božské velebnosti tvé za naše a celého světa spasení s líbeznou vůní se vznesl. Amen.

Kněz skloněn nad oltářem, vzývá Posvětitel Ducha sv., aby sestoupil na oltář, jako kdysi na Neposkvrněnou Pannu, a jako v jejím sv. těle vykonal největší tajemství, tak aby mocí svou proměnil obětní dary v Tělo a Krev Kristovu.

V duchu pokory a se srdcem zkroušeným nechat' jsme od tebe přijati, Hospodine, a tak nechť se koná naše oběť dnes před tváří tvou, aby se líbila tobě, Hospodine.

Přijď, Posvětiteli, všemohoucí věčný Bože, a požehnej † tuto oběť připravenou svatému jménu tvému.

L a v a b o, n a e p i š t. s t r a n ě.

(Žalm 25.)

**Umyji mezi nevinnými ruce své
a choditi budu kolem oltáře tvého, Hospodine,
abych slyšel hlas chvály
a vypravoval o všech podivuhodných skut-
cích tvých.**

**Hospodine, miluji okrasu domu tvého
a místo, kde přebývá sláva tvá.
Nezahub, Pane, s bezbožnými duše mé
ani s vražedníky života mého,
na jejichž rukou lpí nepravosti
a jejichž pravice plná jest úplatků.
Já však v nevinnosti jsem krácel,
spasiž mne a smiluj se nade mnou.
Noha má stála na cestě přímé,
v shromáždění tě budu oslavovat, Hospodine.
Sláva Otci . . .**

Uprostřed: *třetí* obětní modlitba; naznačuje vztah, který má eucharistická oběť k tajemstvím života Kristova, jak bolestným, tak i radostným (jeho oslavě); smrt byla jen přechodem k slávě; nikoli hrob, nýbrž vzkříšení a nanebevstoupení bylo cílem obětního života Kristova, jako jest cílem i života našeho.

P ř i j m i, s v a t á T r o j i c e, t u t o o b ě ť, kterou ti přinášíme na památku u m u č e n í, v z k ř í š e n í a n a n e b e v s t o u p e n í Ježíše Krista, Pána našeho, a ke cti blahoslavené Marie vždy Panny, svatého Jana Křtitele, sv. apoštolů Petra a Pavla a těchto, jakož i všech svatých, aby jim byla ke cti, nám pak ke spáse, a ti aby za nás orodovali ráčili na nebi, jejichž památku konáme na zemi. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

O r a t e f r a t r e s.

Modlete se, bratři, aby se moje i vaše oběť stala příjemnou u Boha, Otce všemohoucího.

Ry. Necht' přijme Pán oběť z rukou tvých k chvále a slávě jména svého, jakož i k užitku našemu a veškeré svaté své církve. Amen.

S e k r e t a,

čtvrtá obětní modlitba, představuje mši sv. jako oběť *prosby*, vyprošuje přítomným hojnost milosti jako ovoce eucharistické oběti. Tato modlitba stojí pod vlivem svátku nebo doby církevního roku, jako kolekta a na konci Postcommunio, a podle toho jest rozmanitým způsobem den co den měněna.

Posvět', p r o s í m e, Pane Bože náš, pro vzyvání svatého svého jména tuto přinesenou oběť a skrze ni nás samy zdokonal pro sebe ve věčný obětní dar. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, který s tebou žije a krajuje v jednotě Ducha sv. Bůh:

P r e f a c e.

- ☩. **Po všechny věky věkův. R.** Amen.
☩. **Pán s vámi. R.** I s duchem tvým.
☩. **Vzhůru srdce. R.** Máme k Hospodinu.
☩. **Díky vzdávejme Hospodinu, Bohu svému.**
R. **Hodno a spravedливо jest.**

Preface, „předmluva“, bezprostřední příprava k nejsv. části mše sv., nejvelebnější a nejkrásnější chvalozpěv církve (kromě Exsultet), plný poesie a Ducha sv., hledí vzpružit pobožnost přítomných: „Vzhůru srdce!“ Představuje mši sv. jako oběť *chvály a díků*, jest podle všeho původu apoštolského, vznikla snad z t. zv. hallelu, chvalozpěvu při velikonoční večeři beránka, tedy zpívaného od Krista a apoštolů i při poslední večeři, složeného ze žalmů chvály a díků. Preface bývala pokládána za hlavní část mešní liturgie, zvana „díkučinění“, řecky eucharistie, kterýmž jménem pak označována svátost sama. Chvalozpěv vrcholí v Sanctus, jímž chválíme spolu s anděly Kristovo božství (Is 6) a v Benedictus, jímž spolu s hošíky oslavujeme jeho člověčenství, mesiánství a královskou důstojnost (Mar 11). Kněz se pak již k lidu neobrací, jako by byl zahalen mystickým oblakem, podoben Mojžíšovi na Sinai, kde s ním mluvil Hospodin.

Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, kterýž s jednorozeným Synem svým a Duchem svatým jeden jsi Bůh, jeden jsi Pán; ne v jedinosti jedné osoby, nýbrž v Trojici jedné podstaty. Co totiž o slávě tvé podle tvého zjevení věříme, to o Synu tvém, to o Duchu svatém bez rozdílu v rozeznávání smýšlíme, takže pravé a věčné božství vyznávající klaníme se jak rozdílnosti v osobách, tak jednotě v bytnosti i ve všem rovné veleb-

nosti, kteroužto c h v á l í andělé a archandělé, cherubové a serafové, kteří bez ustání den ze dne volají, jednohlasně pravíce:

Svatý, svatý, svatý Hospodin Bůh zástupů, plna jsou nebesa i země slávy tvé. Hosanna na výsostech. Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně. Hosanna na výsostech.

K á n o n,

„neproměnná modlitba“, jest při mši sv. to, co byla při poslední večeři velekněžská modlitba Spasitelova: Pán se modlil za všechny, pro které šel na smrt (Jn 17); celý kánon jest též jediná veliká modlitba, mohutný projev víry v obcování svatých. Všechny tři církve jsou tu pohromadě, bojující, vítězná, trpící, každá má své memento, vzpomínku, známí i neznámí. V řadě jmen sv. mučedníků, kteří se krvavou obětí svého života nejvíce přiblížili oběti Kristově, stojí na prvním místě jejich i naše Královna, přítomná kdysi oběti kalvarské.

V kánonu žehná kněz sedmkrátě obětní dary, čině 25 křížů, buď tři (trojí pád pod křížem), nebo pět (pět ran Kristových). Připomínají bez ustání oběť kříže; před proměnou jimi obětní dary, chléb a víno, skutečně žehná, po proměně jimi naznačuje, že ze svátostného Těla a Krve proudí zdroje požehnání na všechny strany. Hlubokost, skrytost a nevystihlost sv. tajemství znázorňuje církev tím, že celý kánon se modlí potichu, lid pokleká, za starých dob se oltář až do přijímání zastřel záclonou.

Tebe tedy, nejlaskavější Otče, skrze Ježíše Krista, Syna tvého, Pána našeho, pokorně prosíme a žádáme, abys mile přijal a požehnal tyto † dary, tyto † pocty, tyto svaté, neposkvřené † oběti, které ti přinášíme zvláště za tvou svatou katolickou církev, kterouž mírem obdařiti, chrániti, sjednotiti a řídití račiž po celém okrsku zemském, zároveň se služebníkem svým

papežem naším N., biskupem naším N., i se všemi pravověrnými, katolické a apoštolské víry vyznavači.

V z p o m í n k a n a ž i v é.

Pomni, Pane, služebníků a služebnic svých N. a N. . . . i všech okolostojících, jejichž víra tobě známa jest a zbožnost povědoma, za něž ti přinášíme nebo kteří ti přinášejí tuto oběť chvály za sebe a všechny své, za vykopení duší svých, za náději spásy a bezpečnosti své, a kteří díky vzdávají tobě, Bohu věčnému, živému a pravému.

P ř e d p r o m ě n o u.

Trvajíce v obcování a slavíce památku především slavné vždy Panny Marie, Rodičky Boha a Pána našeho Ježíše Krista, ale i svatých apoštolů a mučedníků tvých Petra a Pavla, Ondřeje, Jakuba, Jana, Tomáše, Jakuba, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Šimona a Tadeáše, Lina, Kleta, Klimenta, Xysta, Kornelia, Cypriána, Vavřince, Chrysogona, Jana a Pavla, Kosmy a Damiána i všech svatých tvých, pro jejichž zásluhy a prosby rač udělití, abychom byli ve všem chráněni pomocnou záštitou tvou. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

(Vzkládá ruce na obětní dary.)

Tuto tedy oběť služebnosti naší, ale i veškeré čeledi své, prosíme, Pane, abys usmířen přijal a dny naše v svém pokoji pořádal a od věčného zavržení nás vysvobodit a k stádcí tvých vyvolených připočíst ráčil. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Kteroužto oběť, prosíme, rač ve všem požehnanou †, (tobě) zasvěcenou †, platnou †, důstojnou a příjemnou učinit, aby se nám

**stala Tělem † a Krví † nejmilejšího Syna tvého,
Pána našeho Ježíše Krista.**

P r o m ě n a a p o z d v i h o v á n í .

Proměna, svatosvatý okamžik; zpěv umlká, ani hlásek neruší posvátné ticho, každé koleno skloněno — Eliáš na Horebu zahalil tvář, když se mu v mírném vánku zjevil Hospodin (3 Kr 19), my poklekáme, když Pán přichází. Adoratio Agni, uctívání Beránka ve Zj 5 a 7: „Všechno stvoření, které jest na nebi i na zemi i pod zemí i v moři a všechno, což v nich jest, slyšel jsem říkací: ‚Sedícímu na trůně a Beránkovi chvála a čest i sláva a moc na věky věků . . .‘ A aj, zástup velký, jehož spočítat nikdo nemohl, stál kolem trůnu a padli na tváře své a klaněli se Bohu . . .“

Země byla kdysi pustá, opuštěna od Boha a vzdálena svého Tvůrce, pramene života. V tiché jizbě promluvila vyvolená Panna slovo souhlasu a poslušnosti, vyslovila své „fiat, staň se“, v její mateřštině „amen“, a pustina se proměnila v ráj: po tisíciletích zase navštívil Tvůrce svůj lid, a již ho nikdy neopustil. Nyní poslední ze služebníků Nejvyššího vysloví skloněn nad oltářem jako zástupce Kristův jeho tvůrčí slovo, a my se bijeme v prsa: Věčné vtělené Slovo stalo se chlebem duší našich a přebývá teď mezi námi.

„Toto jest tělo mé, které se za vás vydává . . . Krev má, která se za vás vylévá . . .“ Stojíme nikoli na Sinai, nýbrž na Golgotě . . .

Jenž v předvečer svého utrpení vzal chléb do svatých a velebných rukou svých a pozdvihnuv oči k nebesům, k tobě, Bohu, Otci svému všemohoucímu, díky tobě čině, požehnal †, lámal a dával učedníkům svým, řka: „Vezměte a jezte z toho všichni, neboť t o t o j e s t T ě l o m é.“

Kněz pokleká, pozdvihuje Tělo Páně k úctě věřících.¹⁾

Podobným způsobem, když bylo po večeři, bera i tento přeslavný kalich do svatých a velebných rukou svých, taktéž tobě díky čině, požehnal † a dal učedníkům svým, řka: „Vezměte a pijte z toho všichni, neboť t o t o j e s t k a l i c h K r v e m é, nové a věčné úmluvy — tajemství víry — která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.

Kolikrátkoli to činiti budete, na mou památku budete činiti.“

Zase pokleká a pozdvihuje kalich s nejdr. Krví, aby se přítomní klaněli Kristu v nejsv. Svátosti přítomnému.

P o p r o m ě ň o v á n í.

Proto též, pamětlivi jsouce, Hospodine, my služebníci tvoji, ale i lid tvůj svatý, jak blažého utrpení a zmrtvýchvstání, tak i slavného nanebevstoupení²⁾ téhož Krista, Syna tvého, Pána našeho, přinášíme přejasné velebnosti tvé z tvých darů a dáni obět' † čistou, obět' † svatou, obět' † neposkrvněnou, svatý chléb † věčného života a kalich † spasení ustavičného.

Rač na ně s milostivou a vlídnou tváří shlédnouti a je přijmouti, jakož jsi přijmouti ráčil

¹⁾ „Pán můj a Bůh můj“ — za tento povzdech jsou uděleny odpustky, když jej pronášíme, hledíce na sv. hostii při pozdvihování nebo při vystavené Velebné Svátosti v monstranci. Kdo tak činí denně, získá jednou týdně plnom. odp., přijme-li sv. svátosti.

²⁾ V řecké liturgii se přidává: „a jeho slavného příchodu k soudu“. Touto modlitbou osvědčuje kněz, že jedině poslušen rozkazu Kristova se osmělil konat přesv. obět', a připomíná tajemství, k nimž má Eucharistie zvláštní vztah.

dary spravedlivého sluhy svého Abela a obět praotce našeho Abrahama, i kterou ti přinesl nejvyšší kněz tvůj Melchisedech¹⁾ — svatou (tuto) obět a neposkvrněnou hostii.

Pokorně tě žádáme, všemohoucí Bože: dej (tyto dary) přenést rukama svatého anděla svého na vznešený oltář tvůj před tvář božské velebnosti své, abychom, kdožkoliv z účasti tohoto oltáře svatosvaté Tělo † a Krev † Syna tvého přijmeme, všelikým požehnáním nebeským † a milostí naplnění byli. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.²⁾

V z p o m í n k a n a m r t v é.

Pomni také, Pane, služebníků a služebnic svých N. a N., kteří nás předešli se znamením víry a odpočívají spánkem pokoje . . . Jim, prosíme, Hospodine, i všem v Kristu odpočívajícím místa občerstvení, světla a pokoje račiž popřáti. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Také nám, hříšným služebníkům svým, kteří doufáme v hojnost slitování tvých, rač udělití podílu a společenství se svými svatými apoštoly a mučedníky, s Janem (Křt.), Štěpánem, Matějem, Barnabášem, Ignácem, Alexandrem, Marcellinem, Petrem, Felicitou, Perpetuou, Hátou, Lucií, Anežkou, Cecilii, Anastazií a všemi svatými svými, v jejichž

¹⁾ Oč neskonale výše stojí obět N. Z. nad vyjmenované oběti S. Z.!

²⁾ Zj 8: „I vstoupil dým zápalné oběti (kterou obětoval anděl před trůnem Hospodina na oltáři zlatém) s modlitbami svatých (= věřících) z ruky anděla před tvář Boží.“ Anděl přináší modlitby, jež spojujeme s obětí Kristovou, před tvář Nejvyššího. Někteří myslí, že anděl v této krásné modlitbě znamená Ducha sv. (Scheeben).

společenství nás, prosíme, připust', nehledě na naše zásluhy, nýbrž jakožto štědrý dárce smilování. Skrze Krista, Pána našeho.

Na konci kánonu shrnuje církev veškerou působivost a význam oběti mše sv. krásným obřadem. „Skrze něhož všechno tvoříš, oživuješ, žehnáš . . .“ Kněz bere do rukou sv. hostii: „skrzeněj a s ním a v něm budiž tobě čest a chvála . . .“ Tato modlitba, obdobná prefaci, spíná spolu s ní celý kánon jako nádherná spona nebo zlatý rám: „Vše skrze Krista.“ Jest zároveň doxologií, kterou se kánon končí (jako žalmy veršem: „Sláva Otci . . .“) Za starých dob na tomto místě se konalo svěcení potravin a jiných přírodnin: příroda neživá má podíl na požehnání nejsv. oběti; viz, co řečeno při obětování.

Pater noster, Otče náš, jest přípravou na poslední část mše sv., na sv. přijímání: „Chléb náš *nad-přirozený* dej nám dnes“ (Mt 6).

Skrze něhož toto všechno dobré, Hospodine, vždycky tvoříš, posvěcuješ †, oživuješ †, požehnáváš † a nám uděluješ:

skrze † něho, s † ním a v † něm jest tobě, Bohu † Otci všemohoucímu, v jednotě Ducha † Svatého všechna čest a chvála:

∇. Po všechny věky věkův. R̄. Amen.

M o d l i t b a P á n ě.

Modleme se! Spasitelnými rozkazy jsouce povzbuzeni a božským naučením vedeni, osmělujeme se říci: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Posvět' se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes, a odpust' nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A neuvod' nás v pokušení. R̄. Ale zbav nás od zlého. Kněz: Amen.

Zbav nás, prosíme, Hospodine, všeho zla, minulého, přítomného i budoucího¹⁾; a na přímlovu blahoslavené a přeslavné vždy Panny, Rodičky Boží Marie, svatých apoštolů tvých Petra a Pavla, Ondřeje i všech Svatých uděl milostivě p o k o j e † za dnů našich, abychom pomocí milosrdenství tvého podporování jsouce, i všeho hříchu byli vždy prosti i ode všeho zmatku bezpečni.

L á m á n í h o s t i e

má důvod 1. historický: velké chleby musily být rozlámány na několik částek (zatím se zpívalo: „Beránku Boží . . .“), ty pak podávány přítomným, posílány nepřítomným, jedna část ponechána na druhý den, aby se naznačila jednota a ustavičné trvání oběti N. Z. 2. symbolický: znamená násilnou smrt Páně; smíšení jedné částky s nejdr. Krví znamená buď zmrtvýchvstání Páně, kdy se tělo zase s krví (a duší) spojilo, anebo jednotu věřících s Kristem.

Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého:

(Kněz láme hostii na tři části:)

jenž s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha Svatého Bůh po všecky věky věkův. R̄. Amen.

✠ P o k o j Páně budiž vždycky s vámi. — R̄. I s duchem tvým.

(Spouští jednu částku do kalicha.)

Toto smíšení a posvěcení Těla a Krve Pána našeho Ježíše Krista budiž nám přijímajícím k životu věčnému. Amen.

(Skloněn, bije se v prsa:)

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

¹⁾ Tato modlitba („embolismus“) rozvádí poslední prosbu Otčenáše a prosí za pokoj — ten vyprošuje církve věřícím před sv. přijímáním ještě třikrát.

**Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi!**

**Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
uděl nám p o k o j e!**

P ř i j í m á n í.

(Skloněn nad Velebnou Svátostí.)

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi pravil apoštolům svým: P o k o j zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám: nehleď na hříchy mé, nýbrž na víru církve své a rač ji podle vůle své uchovati v pokoji a jednotě:¹⁾ jenž žiješ a kraluješ Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, jenž jsi z vůle Oce, spolupůsobením Ducha svatého smrtí svou oživil svět, zbav mne tímto svatosvatým Tělem a Krví svou všech nepravostí mých a všeho zlého a učíš, abych lnul vždy k tvým přikázáním, a nedopouštěj, abych se kdy odloučil od tebe, jenž s týmž Otcem a Duchem svatým žiješ a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Přijetí Těla tvého, Pane Ježíši Kriste, jež já nehodný odvažuji se přijmouti, nebudiž mi k odsouzení a zavržení, nýbrž podle dobrotivosti tvé budiž mi k ochraně duše i těla a hojivým lékem, jenž žiješ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Chléb nebeský přijmu a jméno Páně vzývati budu.

¹⁾ Eucharistie jest svátost jednoty a pokoje, mír s bližním jest podmínkou hodného přijetí této svátosti. Další dvě modlitby jsou bezprostřední přípravou k přijetí Těla Páně. Poslední připomíná vážná slova apoštola národů: „Kdo nehodně jí a pije, odsouzení sobě jí a pije“ (I Kor II).

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má (tříkrát, bije se v prsa).

Tělo Pána našeho Ježíše Krista † zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

(Přijímá Tělo Páně a chvíli rozjímá.)

Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi udělil? Kalich spasení přijmu a jméno Páně vzývati budu. S chválou budu vzývati Hospodina a od nepřátel svých vysvobozen budu.

Krev Pána našeho Ježíše Krista † zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

(Přijímá Krev Páně; následuje přijímání lidu.)

Co jsme ústy přijali, Pane, kéž čistou myslí pojmem, a dar časný necht' se nám stane lékem ustavičným.

(Omývá prsty, jež se dotýkaly sv. hostie.)

Necht' Tělo tvé, Pane, jež jsem přijal, a Krev, kterou jsem napojen, přilne k srdci mému, a dej, aby ve mně nezůstala poskvrna nepravosti, jež čistě a svatě občerstvily Svátosti: jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

(Urovná kalich a jde na epištolní stranu.)

Mezi sv. přijímáním lidu zpíval se vhodný žalm, z něhož (jako při Offertoriu) zbyl jediný verš zvaný *Communio*:

Zvelebujme Boha nebeského a přede všemi živoucími ho oslavujme, neboť učinil s námi milosrdenství své.

Ů. Pán s vámi. R/. I s duchem tvým.

POSTCOMMUNIO,

poslední modlitba mše sv., vždy prosebná, za-
barvená vlivem svátku nebo doby. Prosíme za
trvalé působení svátostné milosti v nás k posvěcení
celého našeho života, za nejrozmanitější milosti

pro tělo i duši, čas i věčnost, především pak za milosti potřebné k dosažení věčné blaženosti, jejíž záruky se nám právě svatým přijímáním dostalo.

Modleme se: Necht' nám prospívá k zdraví těla i duše, Pane, Bože náš, přijetí této svátosti a vyznávání věčné svaté Trojice a její nerozdílné Jednoty. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého . . .

℣. Pán s vámi. Ř. I s duchem tvým.

℣. Jděte, jste propuštěni. Ř. Bohu díky.¹⁾

Necht' se ti líbí, svatá Trojice, projev služebnosti mé a dej, aby oběť, kterou jsem já nehodný božské velebnosti tvé přinesl, tobě byla příjemná, mně pak a všem, za které jsem ji obětoval, pro tvé milosrdenství byla k smíření. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

(Kněz žehná přítomné:)

Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec † i Syn † i Duch Svatý †. Ř. Amen.

℣. Pán s vámi. Ř. I s duchem tvým.

Počátek sv. Evangelia podle Jana.

Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh bylo Slovo. To bylo na počátku u Boha. Všecky věci skrze ně učiněny jsou, a bez něho nebylo učiněno nic z toho, co učiněno jest. V něm byl život, a život byl světlo lidí, a světlo ve tmách svítí, a tmy ho nepojaly. Byl člověk poslaný od Boha, jemuž jméno bylo Jan; ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o Světle, by všichni uvěřili skrze něho. Nebyl on světlem, nýbrž aby svědectví vydal o Světle.

¹⁾ Věřící nesměli opustit chrám, dokud nebyli k tomu od jáhna vyzváni. Ve dny kající však trvali na modlitbách dále, místo „Ite missa est“ pravil jáhen „Dobrořečme Pánu“, nejsa k lidu obrácen. Následující požehnání i poslední evangelium jsou původu pozdějšího.

Bylo Světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět. Na světě byl, a svět skrze něho učiněn jest, a svět ho nepoznal. Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali. Kteříkoli však ho přijali, dal jim moc dítkami Božími se státi, těm, kteří věří ve jménu jeho, kteří nikoli z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha zrozeni jsou. A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi a viděli jsme slávu jeho, slávu jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

Bohu díky!

Svatá tajemství začali jsme výkřikem touhy S. Z.: Sešli světlo své a pravdu svou. Důstojněji je nemůžeme skončit leč vznešenými slovy N. Z.: „Viděli jsme slávu jeho jakožto Jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.“ Těchto několik veršů, jimiž začíná evangelium sv. Jana, obsahuje celé dějiny nadpřirozeného zjevení: tajemství nejsv. Trojice, stvoření světa skrze Slovo, připravování lidstva na jeho příchod, odpad židovství, vtělení Slova a jeho dílo.

Po tiché mši sv. se modlí kněz s lidem (*):
Třikrát Zdrávas Maria.

Zdrávas Královno.

Za církev: Bože, útočiště naše a sílo, shlédni milostivě na lid k tobě volající a na orodování přeslavné a neposkvrněné Panny a Rodičky Boží Marie, sv. Josefa, jejího snoubence, sv. apoštolů tvých Petra a Pavla a svatých všech. Vyslyš milostivě prosby, které za obrácení hříšníků, za svobodu a vyvýšení sv. matky církve vysíláme. Skrze téhož Krista Pána našeho. R/. Amen.

Sv. Michaeli archanděle, braň nás v boji, proti zlobě a úkladům d'ábovým budiž nám záštitou. Nechať Bůh přikáže jemu, prosíme

tebe, a ty, kníže nebeského vojska, božskou mocí svrhni satana a jiné duchy zlé, kteří ke zkáze duší světem obcházejí, do pekelné propasti. R/. Amen. (Lev XIII.)

Nejsv. Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi. (Třikrát.) (Pius X.)

(Podle kard. Bony, Thalhofera, sv. Tomáše Aq.)

P o m š i s v.

Hle, nebeský Otče, naše sv. Matka církev obětovala ti nyní na oltáři neskonale vznešeného Beránka, jehož jsi nám kdysi dal, aby byl za nás obětován. Přijmi jej tedy s tak převelikou láskou, jak jsi kdysi uvítal svého Syna, když se vracel ze světa do svého království, a tobě, svému Otci, ukázal nesmírné zásluhy svého člověčenství a oslavené rány svého těla. Kéž tyto rány, nejdobrotivější Otče, nikdy nezmizejí s tvých očí; ať ti vždy připomínají, jakou nesmírnou náhradu ti poskytl božský Spasitel za naše hříchy! Skrze tuto nekrvavou oběť smiluj se nade mnou, nade všemi hříšníky i nade všemi věřícími, živými i zemřelými, a uděl nám všem milosrdenství, milost, odpuštění hříchů a život věčný. Amen.

(Sv. Mechtilda.)

PONDĚLÍ.

a) DEN ZASVĚCENÝ V TĚLENÍ PÁNĚ.

Vtělení Páně jest krom nejsv. Trojice *největší tajemství* a *základ* jak veškerého křesťanského náboženství, tak našeho ospravedlnění a vykoupení podle slov církve sv.: „Nic by nám zajisté neprospělo naše narození, kdybychom nebyli došli vykoupení.“ Vtělení Páně jest zároveň příčina a důvod vši ve-

likosti, důstojnosti a všech milostí, jimiž byla ozdobena nejbl. Panna (viz poučení 26. prosince). Víra v toto tajemství jest podstatnou známkou, kterou se liší křesťané ode všech ostatních náboženských společností; sekty, které nevěří ve vtěleného Syna Božího, jako na př. naše nová, nejsou vlastně vůbec křesťané. Již starý jeden ze sv. Otců prohlásil: „Zamítne-li kdo (vtělení a) narození Syna Božího ze sv. Panny, pozbývá všeho významu sv. kříž“ (Řeh. Naz.), t. j. veškeré vykupitelské dílo Kristovo se rozpadá v niveč, není-li on Syn Boží.

Tajemství vtělení Páně oslavujeme o *vánocích*, tam viz i pobožnosti. Denně nám třikrát připomíná hlas zvonu tuto největší milost lidstvu danou a povzbuzuje k vděčnosti vůči tomu, jenž se pro nás člověkem stal, i vůči té, z jejíchž rukou jsme ho dostali.

Ke mši sv. se dnes hodí buď I. pobožnost str. 144 nebo vánoční mše sv.

b) DEN ANDĚLŮ STRÁŽNÝCH.

Jest přirozené, že hned na začátku týdne vzpomínáme svých strážců a průvodců naší pouti, daných nám od Nejvyššího. Vycházíš-li z domu, nezapomeň se ozbrojit znamením sv. kříže a poprosit kratičce svého nebeského přítele za ochranu. Vstoupíš-li do chrámu, pozdrav též sv. anděly, kteří u svatostánku konají čestnou stráž, a vyprošuj si od nich náležitou úctu k tvému i jejich eucharistickému Králi.

„Dvě společnosti andělů známe: jednu — svatou láskou Boží planoucí; druhou — nečistou láskou vlastní povýšenosti doutnající. S prvními tvoříme jedno město Boží, o němž čteme v žalmu: Slavné věci řečeny jsou o tobě, město Boží.“ (Aug.)

„Bůh jest o nás starostliv, andělé, skrze které nás navštěvuje, jsou o nás starostlivi, proč jenom my sami se zanedbáváme? Nebyla by o nás tak

veliká starostlivost na nebi i na zemi, kdyby na nás nedoléhala veliká tíseň . . . Andělům svým přikázal Bůh o tobě, aby tě chránili na všech cestách tvých. (Ž. 90.) Kdo? Komu? O kom přikázal? Velebnost neskonalá přikázala andělům, andělům *svým* přikázala, přikázala *o tobě*. Ty kdo jsi? „Co jest člověk, že jsi ho (Bože) pamětliv, anebo syn člověka, že ho vůbec dbáš?“ (Ž. 8.) Jako by nebyl člověk hniloba, a červ syn člověka! Ale co vlastně přikázal? Aby tě chránili. Jakou má toto slovo vzbuzovat v tobě uctivost, jakou přinášet oddanost, jakou vlévati důvěru! Uctivost, protože je ti anděl přítomen; oddanost, protože je ti nakloněn; důvěru, protože je ti ochráncem. Při každém kroku a v každém koutku uctivě se k andělu měj, a co bys před mýma očima si netroufal, ani v jeho přítomnosti nedělej . . . Mějme v lásce anděly jeho, své budoucí společníky, prozatím však ochránce nám od Otce dané a nad námi ustanovené. Čeho bychom se báli pod takovou ochranou? Nikdo jich nezmůže, nikdo jich nesvede . . . jsou věrní, jsou moudří, jsou mocní, co se chvějeme? . . . Kdykoli na tebe doléhá těžké pokušení, volej k strážci svému a rci: „Pane, zachovej nás, hyneme . . .“ Andělé nás milují k vůli Bohu, k vůli nám, k vůli sobě: k vůli Bohu, jehož neskonalé milosrdenství vůči nám následují; k vůli nám, ježto v nás svůj obraz pozorují; k vůli sobě, ježto doplnění svých řad pádem druhů prořidlých od nás očekávají. Ale jak mohou od nás andělé doufat obnovu svého města, schází-li nám láska, jediný to tmel, kterým můžeme být s nimi spojeni? Jak mohou doufat, že z nás budou dostavěny věčné zdi onoho města, vidí-li, že nejsme kameny živé, jež by mohly láskou k sobě přilnout, nýbrž spíše prach, ježž vítr unáší a který v divé kotouče zvíří jediného slova zavanutí? . . . Po tom poznají i svatí andělé, že jsme učedníci Kristovi, budeme-li míti lásku navzájem . . .“ (Bern.)

Víra v anděly strážné jest v církvi doložena svědectvími z nejstarších dob (Origenes † 254). Jisto jest, že především věřící od chvíle, co přijali křest, mají svého strážce s nebe daného; všeobecná nauka bohoslovců hlásá kromě toho, že každý člověk bez rozdílu má od narození strážného anděla, jehož úkolem jest chránit nás nebezpečí duše i těla, především úkladů a útoků pekelných mocností, pomáhat nám na cestě spásy svatými vnuknutími, přednášet naše modlitby před tvář Nejvyššího, stát při nás zvláště v hodinu poslední, a konečně doprovázet duši před věčného Soudce. Obecný názor jest, že i jednotlivé komunity (země, obce atd.) mají svého strážného ducha. Netřeba podotýkat, že pomoc a ochrana našeho anděla strážce jest větší nebo menší podle toho, s jakou důvěrou se k němu obracíme, jak jeho vnuknutí dbáme, zda se sami v nebezpečí (hříchu nebo tělesného úrazu) nevydáváme atd.

Ovoce vroucí pobožnosti k sv. andělům (zvláště k andělům strážným):

a) Duše se snadno *odpoutá* od pozemských marností, zvláště pak nečisté rozkoše si zhnusí a od nich se s odporem odvrací.

b) Udrží se snadno *v přítomnosti Boží*.

c) Z obojího plyne mocná *touha po nebi*, po společenství nebeských duchů.

d) *Ľemné svědomí*, jež u vědomí přítomnosti nebeského svědka se chrání i nepatrných přestupků (sv. Františka Římská!).

e) Bl. Petr Faber vzýval před každou misí strážné anděly celé osady, aby svolávali *požehnání* na jeho práce, jež konal pro spásu a věčné blaho jejich svěřenců. Modli se i ty k strážcům těch, které tvé péči prozřetelnost Boží svěřila!

f) Duch *dětinne oddanosti* a prostoty (virtus simplicitatis) vůči nebeskému Otci.

g) Zalíbení *v modlitbě*, vroucí přátelství a živý styk s církví vítěznou.

Ke mši sv. se hodí první mešní pobožnost str. 144.

MODLITBY A POVZDECHY K ANDĚLŮM STRÁŽNÝM.

Anděle Boží, jenž jsi mi strážcem, rač mne, svěřeného tobě láskou Nejvyššího, osvěcovat a chránit, spravovat a řídit. Amen.*†*

(Oblíbená modl. sv. Vincence Fer., † 1419.)

Šťastně kráčejte, a Bůh budiž na cestě s vámi, a provázej vás anděl Páně (Tob 5).

Bůh můj poslal anděla svého a uzavřel jícen lvů a neuškodili mně (Dn 6).

C í r k e v n í m o d l i t b a. Bože, jenž v ne-
vyslovné prozřetelnosti svaté anděly své k naší
ochraně sesílat ráčíš, uštedři, pokorně prosíme,
abychom byli jejich ochranou stále hájeni a
z věčného společenství jejich se radovali.
Skrze

ZPĚV KE CTI ANDĚLŮ STRÁŽNÝCH.

Zdráv buď, strážce s nebe daný
hříšnému, jenž povoláný
k společnosti andělů.

Vedeš, chráníš, osvěcuješ,
k dobru srdce povzbuzuješ,
prosby Bohu přednášíš.

Přijde-li snad duše v scestí,
v pustinách jí cestu klestí
ruka tvoje pečlivá.

Kdybys ty mi nebyl štítem,
hravě satan v boji lítém
zdatnost mou by překonal.

Když mne blud neb vášeň svádí,
tvá mi moudrost správně radí,
před léčkami varuje.

K návratu-li hříšník vstává,
viny svoje oplakává,
tobě nechat' děkuje.
Opustím-li těla schránu,
ved' mou duši v nebes bránu,
soudce nakloň hříšnému.
Mocný andělů všech Králi,
račiž přijmout vroucí chvály,
žes nám duchy strážné dal.
Milost dej, ať tebe ctíme,
vůli tvou necht' vyplníme
po příkladě duchů tvých.
Po smrti pak dej nám s nimi,
vyvolenci blaženými,
tebe slavit v nebesích.

ANDĚLSKÝ ŽALM 90.

Pod záštitou Nejvyššího přebývá
a v stínu Boha nebes prodlévá,
kdo praví Pánu: „V tobě ochranu a hrad
svůj mám,
tys Bůh můj, v němž naději svou ukládám.“
Neboť on z osidla lovců tě zachrání,
od všeho, cokoli zkázu ti přináší:
perutěmi svými tě zastíní,
věrnost jeho štítem tě obklopí.
Noční hrůzy báti se nebudeš
ni střely letící za bíla dne,
ničeho, co plíží se v temnotách,
ni útoku zloducha za poledne.
Byť ti jich padlo po boku na tisíc
a desettisíce po tvojí pravici,
k tobě se nepřiblíží: budeš jen očima viděti,
na hříšných odplatu ty budeš patřiti.
Neboť jsi řekl: „Hospodin jest moje naděje“,
učinils Nejvyššího svým útočištěm,
proto se ti zlého nic nepřihodí,
k tvému stanu rána se nepřiblíží.

**Nebot' svým andělům přikázal o tobě,
aby tě na všechněch cestách tvých chránili,
takořka na rukou budou tě nositi,
abys snad o kámen nohou svou nezavadil;
po zmiji budeš kráčet i po hadu,
šlapati budeš po lvu i po draku.
„Protože ke mně lne, vysvobodím ho,
chráním ho, protože jméno mé zná;
bude-li vzývat mne, vyslyším ho,
jsem při něm v tísní, vytrhnu, oslavím ho.
Dlouhého věku mu dosyta dám,
spásu svou uzřít mu popřávám.“**

ŽALM 120.

Ochrana Boží (pro nový týden).

Pozdvihám oči své k horám, odkud mi přichází pomoc:

**pomoc má (přichází) od Pána, jenž stvořil
nebe i zemi.**

**Nedá, by noha tvá klopýtla, nebude s t r á ž c e
tvůj spáti,**

**aj, nespí ni nedříme ten, jenž jest Israele
s t r á ž c e m.**

**Hospodin s t ř e ž í tě, Hospodin chrání tě,
jest po tvé pravici:**

**za dne tě nebude páliť slunko ni měsíc za
noci.**

**Hospodin s t ř e ž í tě všeho zla, s t ř e ž í život
tvůj Hospodin:**

**s t ř e ž í tě Pán, když přicházíš anebo od-
cházíš, nyní i na věčné časy.**

ŽALM 33.

Viz pobožnost po sv. přijímání.

ÚTERÝ

můžeš zasvětit úctě svého křestního patrona nebo kteréhokoli světce, jehož zvláště uctíváš, na př. sv.

patronů zemských, sv. věrozvěstů našich, sv. apoštolů atd.

Ke mši sv. se hodí druhá pobožnost str. 154 nebo viz 1. listopad.

STŘEDA

jest den sv. Josefa. Viz 19. březen.

Ke mši sv. pobožnost jako včera.

ČTVRTEK.

a) DEN NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTI.

Dnes děkujeme Pánu za ustanovení této svátosti lásky a za všechny milosti, které kdy nám a věřícím celého světa ve sv. přijímání udělil. Vzpomeň dnes na poslední večeři a možno-li, vykonej návštěvu Velebné Svátosti. Modlitby ke cti nejsv. Svátosti najdeš v pobožnosti k sv. přijímání. Přistoupíš-li k stolu Páně, pros svátostného Spasitele za milost, aby ti byl v Eucharistii jednou posilou na cestu poslední. Eucharistie je zárukou věčného života duši a slavného vzkříšení tělu. Ne bez důvodu čte církev právě při zádušní mši sv. evangelium o záslubu Velebné Svátosti (Jan 6): „Kdo jí mé tělo . . . má život věčný, a já jej vzkřísím v den nejposlednější.“

Adorační hodinu viz u svátku Božího Těla.

Ke mši sv. se hodí první pobožnost, str. 144.

Bud' chvála a dík každého času nejsvětější božské Svátosti! *†

Chvalme a klanějme se na věky nejsv. Svátosti! *†

Neplnomocné odpustky získá, kdo jda mimo chrám nebo kapli s nejsv. Svátostí zevnějším způsobem (smeknutím, pokleknutím, znamením kříže) uctí svátostného Spasitele, i kdo vstoupiv do chrámu odebere se napřed k svato-stánku a tam vykoná kratičkou adoraci; kdo

poklekne před svatostánkem nebo před vystavenou Velebnou Svátostí a krátkým povzděchem vykoná úkon klanění (na př. „Ježíši, klaním se tobě přítomnému ve Svátosti lásky“).

Kdo vcházeje a vycházeje z chrámu se pomodlí na kolenou tuto modlitbu sv. Frant. Assis., získá odp.*†

„Klaníme se tobě, nejsv. Pane Ježíši Kriste, zde a ve všech chrámech tvých, které jsou po celém světě, a dobrořečíme tobě: protože svatým křížem svým svět jsi vykoupil.“

Kdo po devět dní koná nějakou pobožnost na odčinění urážek, jichž se Pánu v nejsv. Svátosti dostává, získá odp.*†

b) DEN SMRTELNÉ ÚZKOSTI PÁNĚ.

Viz Zelený čtvrtek. — V klášteřích se konává dnes večer nebo v noci t. zv. *svatá hodinka* (hodinová adorace) ke cti smrtelné úzkosti Páně; ze soustrastné lásky, pamětlivi jsouce jeho prosby („Bděte se mnou“ Mt 26) chceme mu poskytnout větší útěchy než spící apoštolé. Spasitel uzavřený (a v noci opuštěný) ve svatostánku připomíná nám dnes onu opuštěnost, která skličovala kdysi v Getsemanské zahradě jeho duši, smutnou až k smrti. „Šimone, spíš? Jedinou hodinu jsi nemohl být vzhůru se mnou?“ (Mar 14, Mt 26.) Nabízíme se tedy v adoraci sami za společníky Spasiteli opuštěnému a ve smrtelné úzkosti se modlícímu. Noční ticho a přítmí chrámu přenáší nás do temné jeskyně v tiché noci, kam korunami oliv stěží vnikl paprsek bledého úplňku. Sotva ti bude možno zajít večer před svatostánek; připoj tedy krátkou pobožnost ke cti smrtelné úzkosti Páně k večerním modlitbám.

V některých krajích se ve čtvrtek večer po pozdravu andělském zvonívá ještě jednou krátce ke cti smrtelné úzkosti Páně. Zvyk pátečního poledního zvonění ke cti smrtelného zápasu Spasitelova

vyskytuje se nejprve v Praze r. 1386 (pět Otčenášů ke cti pěti ran Krista Pána), odtamtud se rozšířil zač. 15. stol. do Německa a tvoří začátek poledního Anděl Páně, ve kterýž byl později proměněn. V kněžských hodinkách se modlí dnes církev žalm smrtelné úzkosti Páně (68, podobně Ž. 69 a 70).

Dnes vzývej též sv. Pannu, *Matku umírajících* a Patronku šťastné smrti, jednak za ty, kteří právě leží ve smrtelném zápase, jednak za sebe, aby ti vyprosila šťastnou hodinu poslední. *Pobožnost za umírající* doporučuje církev v poslední době opět důrazněji. Modlíme-li se za obrácení hříšníků, mějme na zřeteli především ty, kterým už docházejí minuty od Tvůrce vyměřené a jimž nastává už hodina dvanáctá. Ještě několik vteřin, a bude navždy rozhodnuto, budou-li patřit do království světla či knížeti temna. Satan jest si dobře vědom: buď nyní nebo nikdy — proto zdvojnásobuje útoky. Pokušení doléhají tu chvíli i na duše svaté; čeho se může nadít duše žijící ve hříchu? Pán ustanovil pro tento rozhodný okamžik zvláštní svátost k naší posile a útěše, abychom neklesli na samém prahu věčnosti. Jediné ano nebo ne, jediné vzbuzení lítosti rozhodne mnohdy o věčném osudu, a ta lítost, tato milost, závisí snad na tvé modlitbě — snad! Nemáš o tom ani zdání, a Boží prozřetelnost snad vložila v tuto chvíli do tvých rukou osud Indiána, který právě umírá někde pod Andami v rákosové boudě.

A naše vlastní skonání? „Nevíte dne ani hodiny“ — kolikrát věčná Moudrost opakovala tato slova! Jest snad těžko jim uvěřit? Vždyť Pán neřekl více, leč co potvrzuje naše denní zkušenost! Smrt, konec života a začátek věčnosti. Kam strom padne, tam zůstane ležet (Kaz 11), v čem vás zastihnu, z toho vás budu soudit (agrafon), mně včera, tobě dnes (Sir 38). Krásná jest v očích Páně smrt svatých jeho (Ž. 115), ale smrt hříšníků jest nejhorší (Ž. 33). V matném světle hromničky uzříme jasně marnost

všeho pozemského, falešné zásady světa, vážnou opravdovost života. „Co mi platná maršálská hůl, když umírám?“ praví generál Ludvíka XIII. de Castelnau, když mu šest hodin před smrtí oznamují jeho jmenování k nejvyšší důstojnosti v armádě; a veliký ministr Ludvíka XIV. si povzdychl: „Celý život ztrávený ve službě pozemského krále nakonec klidil nevděk — a na duši i Boha zapomínal!“ Jaký život, taková smrt; výjimka od toho pravidla jest vzácná.

Celá tvá věčnost záleží na té hodině, a ta jest nejistá: tvůj věčný osud se rozhodne tím krokem, a ty jej jen jednou učiníš. Nadto učí sv. víra: „*Milost vytrvání až do konce* patří k milostem, jichž si nemůžeme zasloužit — tu vyhradil Tvůrce ve své nejsvětější prozřetelnosti a nejvyšší moudrosti sobě.“¹⁾ Proč? Aby člověk poznal, jak jest docela závislý na Bohu; jsme docela v jeho ruce a na jeho milost odkázáni právě ve chvíli nejrozhodnější. Nemůžeme si jí zasloužit, ale můžeme si ji pokorně *vyprositi*. Proto napomíná apoštol: „Jest třeba stále se modlit a nikdy neustávat“ (1 Thes 5).

Sv. víra nám dává i návod, jak si zajistit (pokud slabému člověku možno) milost vytrvání. Vroucí úcta k Neposkvrněné Panně jest známkou věčného vyvolení, právě tak vroucí úcta eucharistická a úcta k Božskému Srdci Páně (viz zásliby), a v osmi blahoslavenstvích sám Pán ukazuje, co vede k šťastnému skonání.

Věřící lid uctívá některé světce jako *patrony šťastné smrti*: sv. Josefa, sv. Barboru, především pak Matku Ježíšovu a naši. Ta, která panenskou

¹⁾ „Nikdo si neslibuj nic určitého s naprostou jistotou, třebaže máme všichni skládat co nejpevnější naději v Boží pomoc: neboť Bůh, jenž dobré dílo v nás začal, také je i dokoná, ačli sami neodepřeme spolupůsobení jeho milosti.“ (Trident.)

nohou potřela hlavu pekelného hada, zmaří jeho úklady a útoky v našem posledním zápase. Tu, která stála vedle úmrtního lůžka svého božského Syna, prosíme, aby stála i při nás v hodinu poslední. Matka našeho Soudce, nám vždy milá a drahá, bude nám nadějí a útěchou v úzkostech, Matka milosrdenství bude naší orodovnicí, a ta, která s Kristem o naší spáse pracovala a pro naše spasení trpěla, nedopustí, aby pro nás darmo tekla drahá Krev z ran Kristových, budeme-li se k ní s důvěrou utíkat.

ÚKON ODEVZDANOSTI DO VŮLE BOŽÍ.

Pius X. uváživ, že mnozí umírají náhle a nemohou přijmout apoštolské požehnání s plnomocnými odpustky, udělil všem věřícím plnomocné odpustky pro hodinu smrti, jestliže kdykoli v životě po přijetí svatých svátostí vykonají akt odevzdanosti do vůle Boží. Úřední sbírka z r. 1929 předepsala nad to obvyklé podmínky (* †) a rozhodla, že zmíněný úkon se může vyjádřit slovy jakýmikoli, na př.:

Pane Bože můj, již nyní přijímám z rukou tvých odevzdaně a ochotně jakýkoli způsob smrti, jak se tobě líbí, se všemi úzkostmi, tresty a bolestmi.

MODLITBY ZA ŠŤASTNOU HODINU SMRTI.

I.

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl: „Začkoli budete prosit ve jménu mém, dostane se vám“, tebe tudíž prosím pro sv. jméno tvé: račiž mi dát v hodinu mé smrti jasné vědomí, schopnost řeči, hlubokou lítost, pevnou víru, nezlomnou naději, dokonalou lásku, abych se mohl s čistým srdcem modlit: „V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého, jenž jsi mne vykoupil a jsi Bůh požehnaný na věky. Amen.“

(Sv. Vincenc Ferrerský.)

II.

Ó Bože, jenž jsi nás k smrti odsoudil, ale hodinu a chvíli našeho skonání nám skryl: dej, ať ve spravedlnosti a svatosti trávím všechny dny života svého a tím se stanu hodným, abych mohl ze světa odejít ve svaté lásce tvé, pro zásluhy Pána našeho Ježíše Krista, který s tebou v jednotě Ducha sv. žije a králuje na věky. Amen.

(Z delší modlitby konvertitky, která v 18. roce věku svatě skonala. Podle její modlitby sestavena kratší na str. 52. Jiná modlitba za šťastné skonání str. 48. a 51.)

III.

Ježíši, uctívám tvůj poslední vzdech a prosím tě, abys přijal i můj vzdech poslední. Nevím, zda při odchodu z tohoto světa bude duch můj ještě jasný a volný, a proto ti obětuji už nyní svou smrtelnou úzkost a všechny bolesti svého skonání. Tys můj Otec a můj Vykupitel, v ruce tvé poroučím ducha svého. Přeji si, aby můj okamžik poslední byl spojen se smrtí tvou, a aby poslední úder mého srdce byl úkonem čisté lásky k tobě. Amen.*

(Modlitba nalezená v pozůstalosti dámy, jež přišla o život při požáru dobročinného bazaru v Paříži r. 1897.)

IV.

Můj ukřižovaný Ježíši, přijmi milostivě modlitbu, kterou teď k tobě vysílám za hodinu své smrti, až mne všechny smysly opustí. Až potom mé oko v sloup obrácené na tebe již nebude moci pohlédnout, pomni toho pohledu lásky, který teď k tobě vysílám, a smiluj se nade mnou. Až mé zsinalé rty nebudou moci políbit svaté rány tvé, pomni, že nyní je tisknu

na ně a smiluj se nade mnou. Až mé ruce chladné a ztuhlé nebudou moci obejmout sv. kříž tvůj, pomni vroucnosti, se kterou nyní tak činím, a smiluj se nade mnou. Až konečně můj jazyk těžký a nevládný nebude moci promluvit, pomni mého volání v této hodině. Ježíši, Maria, Josefe, vám poroučím duši svou.*

(Pln. odp. dvakrát ročně, modlíme-li se denně a přijmeme-li sv. svátosti.)

V.

Kdo se modlí denně kleče třikrát Otče náš ke cti trpícího Spasitele, třikrát Ave ke cti Bolestné Matky Boží a přidá ještě modlitbu za umírající, na př. Zdravas Královno, získá odp. * *

VI.

Otče, přišla hodina: oslav Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe, jako jsi mu dal moc nade vším tělem, aby dal věčný život všem, které jsi mu dal. To pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista. (Jn 17) *†

K NEJBL. PANNĚ ZA ŠŤASTNÉ SKONÁNÍ.

I.

Legie andělů a voje nebeských mocností se chvějí před velebností a mocí Syna tvého, Máti blažená: já ztracený jsem však prost vší spásitelné bázně.

Obraz Boží jsem v sobě poskvrnil já nešťastný; ke komu se obrátím v hodinu skonání svého? Panno mocná, přispěj ubohému na pomoc.

Příchodu Kristova měl bych se děsit, soudu hrozného měl bych se bát, a přece zlé páchatí

neustávám. Nežli se smrt přiblíží, k spasi-
telnému pokání rač povzbudit duši mou.

Neposkvrněná Panno a Bohorodičko, naděje
naše jediná a přístave ztroskotaných: učiň mi
mého Soudce milostivým.

Nepřítel, vida mne zbavena veškeré ochrany
a prostého vší zásluhy i ctnosti, chystá se, aby
mne pohltil: odvrát' ode mne jeho úklady,
Panno přemocná.

Nepohrdej mnou, Matko mého Soudce, ale
učiň mi jej milostivým, aby mne po pravici
své postavil, až přijde soudit živé a mrtvé,
ó Panno laskavá a vlídná.

(Z východní liturgie.)

II.

Až bude má duše opouštět svět, ujmi se jí,
Maria, a vyjdi jí vstříc.

Až odejde z těla můj duch, tobě jej svěřuji:
v neznámé zemi budiž mu vůdkyní.

Nechat' ho neděsí viny dříve spáchané ani
úklady nepřitele: budiž mu cestou do ráje, a
před soudnou stolicí Kristovou vezmi při mou
do rukou svých.

Až se bude stmívat a nastane noc, pak vzejdi
mi v temnotách, ó hvězdo večerní, a svým
milým světlem sviť mi na cestu do ráje Božího.

Doved' mne k přístavu spásy, aby bylo mé
jméno vepsáno mezi spravedlivé; ujmi se duše
mé a přived' ji do shromáždění blažených.

Až mi nastane s nepřitelem zápas nejtěžší,
pod křídly milosrdenství svého skryj a ochra-
ňuj služebníka svého.

V hodinu smrti posiluj bojácnou duši mou,
osvědč jí na konci ještě jednou milosrdenství
své.

Dej, at' se mi dostane podílu na věčné hos-
tině, kde chlebem života od tebe zrozeným

jsou bez konce sycení ti, kteří zvítězili pro jméno Beránkovo.

(Podle „Žaltáře Mariánského“ ve spisech sv. Bonaventury.)

PÁTEK.

Od nejstarších dob byl pátek dnem kajícím (postním) na památku přehořského utrpení a smrti Páně. Odpolední zvonění ve 3 hod. vzniklo ve středověku. Po prvé se připomíná v synodálních ustanoveních arcidiecése pražské r. 1386, později i v Německu; pro celou církev bylo zavedeno od Benedikta XIV. r. 1740. Ve století 15. a 16. se konala po mši sv. t. zv. „temná pobožnost“ ke cti trpícího Spasitele. Ludvík XVI. nedovolil dětem toho dne nosit šperky, z úcty k Spasiteli, který na Velký pátek nesl korunu trnovou a nikoli zlatou.

Pobožnosti tohoto dne necht' patří trpícímu Spasiteli a jeho bolestné Matičce, sv. kříži, zraněnému Srdci Páně, jeho sv. ranám a nejdražší Krvi Páně. Děkuj božskému Spasiteli, jenž se stal poslušným Otce až k smrti kříže a podle jeho vůle vzal na sebe umučení, aby tobě zjednal život a odpuštění. Při mši sv. pomni, že stojíš před mystickou Golgotou a že se na oltáři tajemným způsobem opětuje událost kalvarská. Děkuj Pánu za všechny milosti, jichž se ti dostalo ve sv. svátostech — v nich působí a duši očišťuje i posvěcuje tajemná síla a moc nejdražší Krve Kristovy. Pros Pána, aby jeho umučení nebylo pro tebe nadarmo, rozjímej o nekonečné lásce Spasitele, který tě až k smrti miloval; ulož si nějaké pokání a možno-li, pomodli se křížovou cestu.

Ke mši sv. se hodí druhá mešní pobožnost, str. 154 nebo mše sv. ke cti B. Srdce P., nejdr. Krve Páně, Bolestné Matky Boží.

KŘÍŽOVÁ CESTA.

Nejstarší zprávy o putování věřících v Jerusalemě po místech posvěcených máme od poutnice Etherie z jižní Francie („Silvia Peregrina“), která pobyla delší dobu ve sv. městě asi v letech 380—390 a popisuje tamější liturgické zvyky. V noci se Zeleného čtvrtku na Velký pátek ubíral se lid v průvodu s hory Olivetské (z chrámu Smrtné úzkosti Páně) na Kalvarii do chrámu Božího hrobu, a sice cestou přímou, t. j. nejkratší. Nezastavovali se ani v pretoriu Pilátově (chrámu Boží Moudrosti) ani v paláci Kaifášově (chrámu sv. Petra); jen na zpáteční cestě se zastavili u sloupu bičování a tam se modlili. Teprve v 8. století se průvod zastavoval na zmíněných dvou místech. Za nadvlády arabské (638—1099) zůstal velkopáteční průvod beze změny. Od 12. století se vyskytují zmínky o zastaveních, kde se Pán setkal s Matkou Bolestnou a kde Šimon převzal jeho sv. břímě. Křížová cesta podle našeho způsobu však známa nebyla.

První stopy jakýchsi „zastavení“ se vyskytují teprve ve stol. 13. Tehdy poutníci označovali různá místa v městě jako dějiště, kde umístili epizody z utrpení Páně: tu jeho pád, tam setkání s Bolestnou Matičkou, onde se Šimonem nebo plačícími ženami a Veronikou. Uspořádání jednotlivých zastavení určovala legenda a zbožnost poutníků, nikoli snad zaručená místní tradice. Na věci ostatně nezáleží; rozjímat mohu o událostech utrpení Páně kdekoli.

Tím však není řečeno, že věřící již jednotlivá zastavení obcházeli jako my. Teprv po r. 1350 obcházivali poutníci (obyčejně v noci) za vedení františkánských misionářů svatá místa: večeradlo, dům Kaifášův, Kalvarii, zahradu Getsemanskou a vraceli se na Sion („svatá obcházka“, tedy ne ještě křížová cesta). Jméno „zastavení“ se objevuje po

prvé v 15. stol., protože teprve tehdy se u nich poutníci zastavovali a konali pobožnost. Kromě začátku a konce cesty byla jen tři: setkání s Bolestnou Matkou, Šimon a plačící ženy jerusalemské (jedno zastavení), Veronika. Za sto let přidáno ještě jedno: pád pod křížem (naše deváté).

V Evropě napodobovali věřící od pradávna posvátná místa jerusalemská: zřizovali si „Olivetskou horu“, „Kalvarii“, „Boží hrob“ a pod. Norimberský poutník Martin Ketzler zřídil r. 1472 ve svém rodném městě první křížovou cestu po způsobu jerusalemském, ale se 7 zastaveními. V Lovani byla zřízena asi r. 1505 s 9 zastaveními (pretorium Pilátovo, první pád, Šimon, Veronika, druhý pád, plačící ženy, třetí pád, Pán zbaven roucha, Kalvarie). Tato cesta je podkladem naší křížové pobožnosti. Ve stol. 16. byla některá zastavení rozčleněna, některá ještě vložena, a v 17. stol. máme křížovou cestu v dnešní podobě.

V tomto stol. 17. přinášejí evropští poutníci křížovou cestu o 14 zastaveních do Jerusalema, ale teprve r. 1725 tam byla zřízena, tedy před 200 lety. Nekryje se však s bolestnou cestou Spasitelovou. Nehledě k tomu, že za převratů (zvl. r. 70) bylo svaté město zničeno a zasypáno — původní ulice byly asi o 25 m níže než dnes — ukázalo bádání posledních let, že pretorium (dům Pilátův) nebylo na chrámové hoře v Antonii, kde začíná nyní v Jerusalemě křížová cesta, nýbrž v paláci Heroda I. na Sioně, a Pán se bral jiným směrem a kratší cestou než dnes poutníci.

(Podle P. Dressaire: Jérusalem à travers les siècles.)

K nejhorlivějším šířitelům této pobožnosti patří sv. Leonard a Portu Mauritio. Pohnul Benedikta XIV., že zřídil 14 zastavení v koloseu (cirku, zkropeném krví tisíců mučedníků z katakomb) a sám posvětil 572 křížových cest.

Odpustky udělené této pobožnosti: a) plnomocné, kolikrátkoli ji (ve stavu milosti) konáme; b) kromě toho jednou denně plnom. odp., jestliže jsme toho dne byli u sv. přijímání; c) neplnomocné, jestliže byla přerušena.

Podmínky: a) kráčet od jednoho zastavení k druhému; není-li to možno (při společné pobožnosti v kostele), musí aspoň jeden z přítomných zastavení obcházet; b) bez přerušení; být přítomen mši sv. nebo kázání aneb přijmout sv. svátosti nepokládá se za přerušení; c) rozjímat o utrpení Páně, kteréžto rozjímaní *nemusí* mít vztah k jednotlivým zastavením; nestačí pouze modlitba ústní (na př. Otčenáš), může být připojena, ale *není předepsána*.

Z toho patrně, že křížová cesta nemusí trvat celou hodinu, jak při společných pobožnostech v našich krajích bývá zvykem. Právě tato okolnost odstraňuje mnohé, zvláště mládež, od této krásné a na milosti hojné pobožnosti. Krátké rozjímaní u každého zastavení dostačí. Podáváme v této knížce několik pobožností křížové cesty, kratších i delších, aby každý volil podle své zbožnosti.

Kromě toho musí být křížová cesta kanonicky zřízena, každé zastavení opatřeno dřevěným křížkem (obraz není nutný) a posvěcena. Přenese-li se na jiné místo, ztrácí odpustky. Komu není možno konat pobožnost předepsaným způsobem (pro vzdálenost nebo nemoc, na cestách a pod.), získá tytéž odpustky, má-li v ruce dřevěný křížek posvěcený od *zplnomocněného* kněze a pomodlí-li se dvacetkrát Otčenáš, Zdrávas Maria a Sláva Otcí.

POBOŽNOST KŘÍŽOVÉ CESTY.

P ř í p r a v n á m o d l i t b a.

Božský Spasiteli, který jsi řekl: „Chce-li kdo za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne“: tebe chci provázet na bolestné cestě

tvé ve spojení s Bolestnou Matičkou tvou, s Janem, miláčkem tvým a se svatými ženami, abych měl účast na přehojných milostech nejsvětějšího utrpení tvého a přehořké smrti tvé. Jenž žiješ . . .¹⁾

P r v n í z a s t a v e n í .

KRISTUS PÁN NA SMRT ODSOUZEN.

V. Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě.

R7. Protože skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.

Před soudcem pozemským stojí věčný Soudce, který jednou přijde soudit i ty, kteří ho dnes odsuzují k smrti nejpotupnější. Pán bere na sebe nespravedlivý rozsudek, abych já obstál před soudem jeho, až přijde den odplaty, hněvu a pomsty.

Pravili bezbožní u sebe, neprávě smýšlejíce: „Vrhněme se na spravedlivého, neboť je nám na obtíž, protiví se skutkům našim, vytýká nám nepravosti naše, v pohanu u lidí uvádí nás pro zločiny naše. Tvrdí o sobě, že má znalost Boha nejvyššího, a Synem Božím se nazývá. Stal se neustálou výčitkou smýšlení našemu, obtížný jest nám pouhý pohled na něho, neboť se přičí život jeho životu našemu. Za pokrytce nás pokládá a zdržuje se cest našich jako nečistoty, honosí se, že má za otce Boha. Vizme tedy, zda pravé jsou řeči jeho, a zkusme, co naň přijde, zvěďme, jaký bude konec jeho. Je-li Syn Boží, ať se ho zastane, ať ho vysvo-

¹⁾ Tato křížová cesta se hodí pro všechny pátky, pro dobu svatopostní, pro svátky trpícího Spasitele (Srdce P., nejdr. Krve P. atd.) a v jiné dny, kdy chceme konat pobožnost ke cti utrpení Páně.

bodí z rukou nepřátel. Potupami a bolestmi ho zahrňme, abychom poznali sílu jeho a zkusili trpělivost jeho. K smrti nejpotupnější ho odsudme.“

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

D r u h é z a s t a v e n í.

KRISTUS PÁN BERE NA SEBE TĚŽKÝ KŘÍŽ.

Klaníme se tobě . . .

Kristus místo předložené sobě radosti zvolil si kříž. Jsa roven Bohu, zmařil sám sebe, vzav na sebe podobu služebníka, ponížil sám sebe, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Proto i Bůh povýšil ho a dal mu jméno nade všechno jméno, aby ve jménu Ježíšově klekalo každé koleno, v nebesích, na zemi i v podsvětí.

Nám pak jest honositi se v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v kterém jest spása, život i vzkříšení naše, skrze něhož nám svět ukřižován býti má a my světu. Aby svou krví posvětil lid svůj, za zdi jerusalemské nesl Pán obětní kříž. Vyjděme tedy k němu za hradby, nesouce s ním pohanu jeho. Kristus pro nás trpěl, zanechává nám příklad, abychom následovali šlépějí jeho.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

T ř e t í z a s t a v e n í.

KRISTUS PÁN KLESÁ PO PRVÉ NA CESTĚ KŘÍŽOVÉ.

Klaníme se tobě . . .

Syn Boží, který pravicí svou drží celý svět, před jehož pohledem se chvějí nebesa a otřásají základové země, klesá pod břemenem

našich hříchů. Jak obstojí ubohý člověk, až s břemenem vlastních hříchů se postaví před věčného Soudce? Božský Spasiteli, skrze svatého Ducha svého osvět' mysl mou, abych vždy více poznával a chápal zlobu hříchu, od něho účinně se odvracel, by nebylo pro mne marné přehořké utrpení tvé a těžký kříž tvůj.

Bezbožní obklopili mne, svědkové lživí povstali proti mně, neznající slitování ani soustrasti. Bez příčiny bičovali mne, nešetříce plvali na mne, vylili na mne zuřivost svou, skřípěli na mne zuby říkajíce: „Potlačme spravedlivého nespravedlivě, pohlt'me ho za živa jako peklo kořist svou, a vyhlad'me jméno jeho ze země živých.“ Tak mysli, a oslepila je zloba jejich. Potupou stal jsem se příliš nepřátelům svým, ale ty, Pane, se mnou jsi jako zastánce mocný, ty znáš úmysly jejich proti mně, zastaň se mne, ó Bože, ochránce života mého.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

Č t v r t é z a s t a v e n í .

KRISTUS PÁN POTKÁVÁ BOLESTNOU MATIČKU SVOU.

Klaníme se tobě . . .

Komu přirovnám a komu připodobním tebe, dcero jerusalemská? Komu rovnou učiním a jak tě potěším, panno dcero sionská? Veliká jest jako moře bolest tvá: slzy kanou po lících tvých, není, kdo by tě potěšil ze všech přátel tvých, učiněna jest jako vdova vlád-kyně národů.

Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, zda jest bolest jako bolest má. Učinil mne Hospodin opuštěnou, celý den žalostí sklíčenou. Neusilujte, abyste mne těšili, nemá

krásky ani vzhledu, uzřela jsem jej, a nebyl člověku podoben. Jest zahrnut pohanou, potupami zasypán, v opovržení u všech, muž bolesti; proto hořekuji a v slzách rozplývají se oči mé, protože daleko jest ode mne těšitel. Popatř, Pane, na žalost mou, na zármutek duše mé. Shlédni, Hospodine, a považ, že v prachu jest sláva má, dravým nepřátelům na pospas vydána jediná radost má.

Ó Matko Bolestná, čím jsi Ježíše milovala něžněji, tím bylo tvé srdce zraněno krutěji. Nebylo na světě takového syna, nebylo takové lásky, a proto nebylo takové bolesti. Mučedníkům tělo rozedrali, tobě však nelidští katané srdce rozdrásali, když sladkou radost tvou tak krutě zmučili.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

P á t é z a s t a v e n í .

ŠIMON CYRENSKÝ PŘINUCEN NĚSTI KŘÍŽ ZA PÁNEM.

Klaníme se tobě . . .

Šimon se vzpírá nésti kříž, na kterém jeho Spasitel se šel obětovat za něho a za jeho spasení. Nechtěl kříž nést z lásky, musil ho nést z donucení. O jakou zásluhu, o kolik milostí se tím připravil! Božský Spasiteli, dej mi sílu, abych vždy ochotně za tebou nesl každý svůj kříž a nestyděl se před světem nikdy za to, že jsem učedník Ježíše ukřižovaného.

Čeho jsi se dopustil, tichý a nevinný Beránku, že jsi tak soužen? Co jsi spáchal, lásky nejhodnější Ježíši, že se s tebou tak zachází? Který jest hřích tvůj? Která nepravost tvá, která příčina tvé smrti? Já, já jsem původce tvých bolestí, já příčina tvého umučení, já zavinil tvou smrt. Já jsem hřešil, a tys trestán, já jsem

nepravosti páchal, a ty za ně pykáš, já jsem hověl tělu, a tys na těle rozedrán, já vesele hřešil s Evou, a ty bolestně trpíš s Matičkou svou. Co učiním, Pane a Spasiteli můj, abych se ti odvděčil za nekonečnou lásku tvou? S tebou chci nésti tvůj kříž, s tebou se sdílet o tvé bolesti. Dej, abych z lásky k tobě světem pohrdal, a pamětliv jsa ponížené velebnosti tvé, nikdy nedbal lidských ohledů.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

Š e s t é z a s t a v e n í .

VERONIKA PODÁVÁ ROUŠKU KRISTU PÁNU.

Klaníme se tobě . . .

Za neochotu Šimonovu byla božskému Spasiteli náhradou statečnost Veroniky a její soucit. Žena se nebojí veřejně hlásit se ke Kristu, zatím co mužové se skrývají a strachují. Božský Spasiteli, dej mi svatého Ducha svého s jeho sedmi dary, zvláště dar statečnosti a síly, abych se před světem nikdy nestyděl za jméno tvé a statečně vždy vyznával víru v tebe, byť tě opustil třeba celý svět.

Ó duše má, obrazem trojjediného Boha zdobená, krví Kristovou vykoupená, jemu vírou zasnoubená, za společníci andělů v nebesích předurčená: miluj toho, jenž tě tak miloval, hlas se věrně k tomu, jenž na tebe nikdy nezapomněl, spěchej do náručí toho, jenž tě láskou nekonečnou objímal. Kráčeť po cestě křížové ve šlépějích dobrého pastýře, který tě hledal jako ovečku zbloudilou, hlas se nyní k trpícímu a poníženému, abys jednou věčně kralovala s oslaveným.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

S e d m é z a s t a v e n í .

KRISTUS PÁN KLESÁ NA CESTĚ KŘÍŽOVÉ PO DRUHÉ.

Klaníme se tobě . . .

Pán klesá zase, to proto, že ty, duše má, nevěrná učiněným předsevzetím, jsi opět a opět do hříchu upadala. Kolikrát jsi i ty přitížila břemeno, pod kterým klesl v prach Král andělů a vládce všehomíra! Božský Spasiteli, skrze svatého Ducha svého uděl mi tolik účinné lásky a síly, abych vytrval v předsevzetích svých a nevracel se zpět na cestu nepravostí a hříchů, pod jejichž tíží padáš po druhé k zemi.

Vpravdě neduhy naše on nesl a bolesti naše vzal na sebe, my pak měli jsme ho za malomocného a povrženého, na něhož těžce dolehla ruka Páně. On však zraněn byl pro nepravosti naše, potřen pro hříchy naše, trest za naše viny spočíval na něm, a zsinalostí jeho uzdraveni jsme. My všichni jako ovce jsme zbloudili, každý na cestu svou se uchýlil, a položil na něho Bůh nepravost všech nás. Obětován byl, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých, jako ovečka k zabití vedená a jako beránek, když je stříhán. S bezbožnými ho zamýšleli pohřbít, ale hrob jeho bude slavný, protože nepravosti neučinil aniž shledána byla lest v ústech jeho; se zločinci počten jest, hříchy mnohých on nesl a za nepřátele se modlil.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

O s m é z a s t a v e n í .

ŽENY JERUSALEMSKÉ LKAJÍ NAD JEŽÍŠEM.

Klaníme se tobě . . .

Zase jeden smírný obraz uprostřed tolikého zarputilého záští a nenávisti, zase ně-

kolik srdcí, jež osvědčují božskému Trpiteli trochu soucitu a lásky. Ale Pán chce, abychom napřed prolévali slzy nad sebou a nad svými hříchy, než budeme lkát nad ním; pravou a zkroušenou lítost žádá od nás jako důkaz opravdové lásky. Proto se obrací k ženám a praví k nim: „Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, ale nad sebou plačte a nad svými syny, neboť když toto se děje na dřevě zeleném, co dítí se bude na suchém?“

Lide můj, co učinil jsem tobě, anebo v čem zarmoutil jsem tebe? Odpověz mi! Za to, že jsem z Egypta vyvedl tebe, připravil jsi kříž Spasiteli svému. Já jsem tě štípil jako překrásnou vinici, a ty ses mi stala příliš hořkou. Já jsem tě napájel vodou ze skály, a tys mne napojil žlučí a octem. Já jsem tě po čtyřicet let sytil mannou na poušti, a tys mne za to bil a bičoval. Co více měl jsem učinit pro tebe a neučinil jsem? Odpověz mi!

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otci.)

Deváté zastavení.

PÁN KLESÁ NA CESTĚ KŘÍŽOVÉ PO TŘETÍ.

Klaníme se tobě...

Již po třetí padá do prachu Syn Boží. Čím poníženejší se pro mne Ježíš stal, tím dražší mi musí být. Po třetí klesá a po třetí se zvedá, neustává, dokud nedokoná na Golgotě oběť, jak mu byl Otec uložil. Uč se i ty, duše má, tak dlouho nést každý kříž, který na tě Pán vloží, dokud on sám v prozřetelnosti své neuzná za dobré, sejmut jej s beder tvých.

Lide můj, co učinil jsem tobě, anebo v čem zarmoutil jsem tebe? Odpověz mi! Já jsem chodil před tebou v sloupu ohnivém, a tys mne

vedl do dvorany Pilátovy. Já jsem tě povýšil nade všechny národy, a tys mě povýšil na dřevo kříže. Já jsem ti vložil do ruky žezlo královské, a tys mi dal na hlavu korunu trnovou. Já jsem před tebou otevřel moře Rudé, a tys kopím otevřel srdce mé. Co více měl jsem učinit pro tebe a neučinil jsem? Odpověz mi!
(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otci.)

D e s á t é z a s t a v e n í .

KRISTUS PÁN ROUCHA ZBAVOVÁN.

Klaníme se tobě . . .

Větší lásky nemá nikdo, než aby život položil za přátele své. Tys měl větší lásku, Pane, protože jsi položil život za své nepřátele. Koupení jsme za cenu velikou, ne za zlato ani za stříbro, nýbrž vykoupení drahocennou krví Beránka neposkvrněného. — Lásko neskonalá, Spasiteli můj, krví svou mne z hříchů mojich očišťuj, jejíž jedna krůpěj sama stačila, aby všeho světa viny obmyla.

Zalkejte nebesa, a brány nebes zkormuťte se velmi; dvojí nepravost spáchal lid můj: mne opustili, studnici vod živých, a vykopali sobě cisterny děravé, které vody podržet nemohou. Syny jsem si vychoval a je povýšil, oni však pohrdli mnou. Zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého, Israel však mne nepoznal a lid můj neporozuměl. Jeřáb na nebi zná čas svůj, hrdlička a vlaštovka očekávají čas příchodu svého, lid můj však nepochopil soudů Páně. Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří k tobě posláni jsou, kolikrát chtěl jsem shromáždit syny tvé jako slepice pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi! Co více měl jsem

učinit pro tebe a neučinil jsem? Odpověz mi!

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

J e d e n á c t é z a s t a v e n í .

KRISTUS PÁN NA KŘÍŽ PŘIBÍJEN.

Klaníme se tobě . . .

Kterýž jest to, jenž přichází po cestě edomské, jehož šat je růžový, zbarvený nachem nejčistším? Já jsem to, jenž hlásám spravedlnost a lidstvo ke spáse přivádím. Proč tedy rudé jest roucho tvé, a co znamenají ty rány uprostřed rukou tvých? Těmi zboden jsem od těch, které jsem miloval, a mou krví zružovělo roucho mé.

Kříži věrný, nestkvěje se nad tebe strom vzácnější, nerodí se v žádném lese list, květ, plody krásnější: svatý strome, který neseš břímě světa nejdražší. Strome svatý, prohni větve, povol údům napjatým, zmírní trochu tuhost svoji z úcty k údům přesvatým, z nichž se prýští spásy zdroje duším láskou rozňatým.

Longin mi kopím srdce Kristovo otevřel, vejdu tam a spočinu v něm na věky. Když nečistá myšlenka se dobývá do srdce, spěchám k ranám Spasitelovým; když tělesná vášeň se ozývá, udusím ji vzpomínkou na rány Kristovy; když mi ďábel úklady strojí, utíkám se k ranám Ježíšovým; když svět láká a svádí, přemohu všechnu jeho lest a klam myšlenkou na svaté rány Páně. Na kříži rozevívá Pán náruč svou, hotov přivinout na svaté srdce své kajícího hříšníka; v objetí svého Spasitele chci žít, v jeho objetí žádám sobě i umřít.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

Dvanácté zastavení.

KRISTUS PÁN NA KŘÍŽI UMÍRÁ.

Klaníme se tobě . . .

Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Já pak červ jsem a ne člověk, vyvrhel lidstva a pohana chátry. Všichni, kdo mne vidí, posmívají se mi, pošklebují se a potřásají hlavou: „Doufal v Boha, ať ho vytrhne, ať ho vysvobodí.“ Obklopili mne odevšad vlci draví, rada bezbožníků mne obstupuje, svědkové lživí povstali proti mně a věci nepravé žalovali na mne. Horlivost domu tvého strávila mne, proto potupy nepřátel tvých padají na mne. Zbodli ruce mé i nohy mé, sečetli všecky kosti mé. Rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metali los, za pokrm dali mi žluč a v žízni mé napájeli mne octem. Hledal jsem, zda by mne kdo potěšil, a nenašel jsem; zda by měl někdo útrpnost se mnou, a nebylo nikoho.

Božský Spasiteli, tvá hlava přesvatá jest pro mne přehojnými trny zbodena, tvá tvář překrásná jest pro mne zohavena, tvé oči nad slunce jasnější se pro mne zavřely v hodinu smrti, tvé uši zvyklé zpěvům andělským k vůli mně slyší rouhání a potupy hříšníků. Ústa, která učí anděly, jsou pro mne napájena žlučí a octem; nohy, jejichž podnožím je celá země, jsou pro mne na kříž přibity; ruce, které vesmír vytvořily, jsou pro mne hřeby prohnány a na kříži rozpjaty. Tělo zbičované, srdce probodené, žádný úd nezůstal volný leč jazyk samotný, aby se za hříšníky modlil, kajícíku odpuštění slíbil a Matku učedníku odevzdal.

Vzpomeň, milý Jesu, sobě, že jsi pro mne klesal v mdlobě, neodsud' mne v oné době.

Hledal jsi mne do zemdlení, křížem dals mi
vykoupení, ať to všechno marné není.
(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

T ř i n á c t é z a s t a v e n í .

TĚLO KRISTA PÁNA DO LŮNA BOLESTNÉ MATKY VLOŽENO.

Klaníme se tobě . . .

Co zakusilo panenské srdce tvé, přesvatá
Boží Rodičko, když ti Synáčka do lůna vložili?
Co četly svaté oči tvé na jeho těle ranami po-
setém? Co vepsaly do něho naše nepravosti!
V Betlemě se na tebe božské dítě usmívalo,
teď smrt jeho rty zavřela. Kdysi jsi jeho hla-
vinku na prsa vinula, dnes ji vidíš zkrvavenou
a trním věnčenou. Kdysi se božské dítě na
prsou tvých skrývalo, teď leží bez vlády na
klíně tvém, a ručky, které kdysi radostně k
tobě vztahovalo, vidíš dnes hřeby zbodené.

Stála Matka bolestící pode křížem žalostící,
na kterém Syn její pňel: v její duši zkormou-
cené, u zármutek pohřížené, sedmerý meč
bolu tkvěl. Ó Maticko, lásky zdroji, dej mi
zkusit bolest tvoji, nechat' s tebou žalostním:
nechat' hoří duše čistá v milování Jesu Krista,
ať se jemu zalíbím.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

Č t r n á c t é z a s t a v e n í .

TĚLO KRISTA PÁNA DO HROBU VLOŽENO.

Klaníme se tobě . . .

Jerusaleme, povstaň, svlékni roucho roz-
koše své a oděj se v roucho žíněné, protože v
tobě zabit byl Spasitel světa. Lkej a prolévej
slzy dnem i nocí, nedej pokoje zřítelnicí oka

svého, posypej popelem hlavu svou a plač jako panna, které odňat jest snoubenec její. Odešel pastýř dobrý, pramen vody živé, při jehož skonání slunce se zatmělo a příroda zalkala.

Čím se odplatím tobě, Pane Ježíši Kriste, jak se odvděčím tobě já ubohý za to, že jsi pro mne umřítí ráčil? Skláním se přede všemi nástroji tvého svatého utrpení, kterými jsi mi spásu vydobýti ráčil. Skláním se před královským praporem tvého vítězného kříže, hluboce uctívám tvůj trnový diadém, tvé hřeby svatou Krví zrůžovělé, kopí ve svatyni tvého Srdce posvěcené, tvé rány, tvou Krev, tvou smrt, tvůj pohřeb, tvé slavné a vítězné zmrtvýchvstání. Dech života mi vane odevšad, a ten dech nechať vzkřísí, Pane, duši mou ze smrti hříchu k věčnému životu.

(Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otcí.)

ZÁVĚREČNÁ MODLITBA.

Shlédni, prosíme, Pane, na tuto rodinu svou, pro kterou Pán náš Ježíš Kristus neváhal v ruce hříšníků se vydati a jho kříže podstoupiti: jenž s tebou žije a kraluje na věky věkův. Amen.

SOBOTA,

den sv. Panny.

Stromem života jest těm, kteří ji hledají:
a blahoslavený jest, kdo jí se drží (Sir 24).

ÚCTA MARIÁNSKÁ.

Úcta k nejbl. Panně jest poslední prostředek¹⁾ v rukou Ducha sv., jímž nás posvěcuje a vede

¹⁾ Po sv. svátostech, úctě eucharistické a úctě k člověčenství Kristovu.

k dokonalosti a jímž obnovil tvářnost země. „Úcta mariánská není k ničemu jinému dobrá, leč aby nás vedla k Ježíšovi“, řekl kdosi s pohrdáním a zapomněl, že krásnějšího doporučení jí nemohl dát. Tím větší cenu, význam a oprávněnost má která věc, čím jistěji vede člověka k cíli, pro nějž jest stvořen. Jak tedy soudit o úctě mariánské, která jest *výhradně* k tomu, aby nás vedla ke Kristu a do nebe?

A) Uvažme krátce *důvody*, jež nás nutkají ctít přesv. Pannu.

1. Má právo na naši úctu, protože jest od věčnosti vyvolená a předurčená Snoubenka druhé božské osoby a *Matka Syna Božího* podle těla. Tím, že zrodila Syna Božího, stala se pokrevně spřízněná s druhou božskou osobou a skrze ni *spřízněná se samou nejsv. Trojicí* (Tomáš Aq. — consanguinitas, affinitas; Scheeben), tak jako dívka z lidu, pojatá za choť od královského syna, se stává příbuznou samého krále a tím nabývá právo na úctu a hold všech králových poddaných. Proto lidé na zemi nejinak než andělské legie na nebi v nejhlubší úctě se sklánějí před bytostí, od samého trojjediného Boha vyvolenou a povýšenou, aby byla

a) *prvorozenou dcerou Boha Otce*, t. j. nade všechny omilostněné (skrze milost posvěcující za dítky přijaté) lidi i anděly Bohu neskonale bližší, podobnější, milejší, s ním nevýslovně dokonalejším způsobem spojena (transscendentní postavení Marie Panny *nad veškerým tvorstvem*, viz 26. prosinec);

b) chrámem a *stánkem Ducha sv.*, jsouc nejkrásnějším plodem vykupitelského díla Kristova; patří vyššímu řádu než ostatní tvorstvo, jsouc nejen obdařena hojnější milostí (svatostí) než všichni ostatní, nýbrž vši milosti *plna*. „Ostatním se dostalo milosti po kapkách, Marii však jest vlita veškerá plnost milosti“ (Jeron.; immanentní postavení Marie

Panny *ve* tvorstvu; mystická růže, *nejkrásnější výkvět* na stromu lidského pokolení);

c) *Matkou Syna Božího* — postavení Marie Panny *mezi* Bohem a lidstvem — o čemž v následujícím odstavci.

2. Uctíváme sv. Pannu, protože jest *Matka Spasitele* a tím zároveň *Prostřednice* mezi lidstvem a jím. Tento úřad a důstojenství se pojímá obyčejně nedokonale: „Vykupitel nějakou matku mít musil, vybral si tedy mezi mnohými tuto; každá jiná žena byla by mu tu službu prokázala.“ To jest nedostatečné, pochybené, Matku Boží ponižující, ba bludné tertulliánsko-protestantské pojímání její důstojnosti. Sv. Panna byla víc než pouhý materiální nástroj. Nemůžeme říci „Syn Boží se skrze Marii Pannu vtělil“ v témž smyslu jako říkáme „skrze kříž nás vykoupil.“ Kříž byl nevědomý nástroj vykoupení, Neposkvrněná Panna však přispěla a napomáhala k naší spáse vědomě a činně, Pán žádal skrze anděla její souhlas a ona svobodně svým „staň se“ vzala na sebe důstojenství Matky trpícího Spasitele spolu se všemi velkými oběťmi s úřadem tím spojené — nehledě k tomu, že andělskou čistotou a planoucí láskou se stala *hodnou*, skálopevnou vírou, hlubokou pokorou a naprostou poslušností a odevzdaností do vůle Nejvyššího *schopnou* této milosti a povýšení, pokud vůbec u tvora může o hodnosti a schopnosti (disposici) k přijetí milosti být řeč. To jest smysl výroku: „Skrze ženu jsme padli, skrze ženu jsme povstali.“ Podrobnější poučení viz v adventě: Maria Pomocnice Spasitele. Eva spolu s Adamem se stala lidstvu cestou k hříchu a zkáze, Maria spolu s Ježíšem cestou k životu a spáse. Tím se stala matkou nového lidstva.

Další důvody naší úcty:

3. protože jest *naší matkou*, zjednavši nám skrze Ježíše a spolu s ním nadpřirozený život. Poučení viz též v adventě.

4. Protože jest *ideál* a *vzor* nedostižné *nadpřirozené krásy* a ctnosti, mravní dokonalosti a svatosti. Viz máj a 19. srpen.

5. Protože podle vůle Boží jest *královnou* trojí *církve*, vítězné, bojující, trpící. Matka našeho Krále jest i naší paní a vládkyní. Viz 15. srpen.

6. Protože jest naše *Přímlovkyně* a *Rozdavatelka milostí*, na jejíž přímlovu nás odkazuje sám Nejvyšší. Jako jsme dostali od něho Spasitele jediné skrze ni, tak chce, abychom si i ostatní milosti vyprošovali skrze ni. Viz 2. červenec.

7. *Poslední* důvod: Co neponižovalo Syna Božího, nemůže ponižovat ani nás. Ježíš však svou Matku ctil a miloval, a nám sluší mít v úctě, co měl v úctě on sám.

Nenahlížíš tedy, že všechna velikost a vznešenost nejbl. Panny pochází z Krista a od Krista? Je-li on pramen všech milostí pro vykoupené lidstvo, jest jím i pro svou Matku. Je-li Kristus slunce, jsou-li vykoupení hvězdy, třpytící se jeho jasem, pak jest Maria Panna měsíc, jenž vyniká nade všechny hvězdy, nemá však své světlo sám od sebe, nýbrž od slunce jako ostatní hvězdy. Odděl sv. Pannu od Krista a máš světici — snad první mezi všemi, ale nic víc než světici, jednu z mnohých. Jedině spojení s Kristem činí Marii Pannu tím, čím jest; jediné důstojnost Matky Boží ji povznáší neskonale nade všechno tvorstvo a vymáhá úctu podstatně vyšší, rozdílnou od úcty svatých (*cultus hyperduliae*). Tím padají všechny protestantské námitky proti úctě mariánské činěné.

Z celé naší úvahy zřejmě vyplývá: na Marii Panně, jakožto Pomocnici Spasitele a Prostřednici, jakožto Královně a Matce v říši milosti, jest všechno vykoupené lidstvo závislé, jí jest podřízené, na její prostřednictví jest odkázáno, jí jest povinno vděčností a krom toho úctou a láskou, jí jest v pravém slova smyslu dlužnicí. Úcta mariánská není nám

tedy ponechána na vůli jako úcta jiných svatých, nýbrž jest *závazná* pro všechny vykoupené bez výjimky.

B) Uvažme nyní, jaký jest *cíl úcty mariánské*. Cíl a ovoce této úcty uvádí překrásně mše sv. 8. prosince. Po přijímání se modlí církev: „... (úcta mariánská) nechať vyhojí v nás rány (následky) oné viny, již jsi uchoval jedině Neposkvrněné Početí nejbl. Marie Panny.“ Tedy následky dědičného hříchu v nás hojit, to jest *nejbližším* cílem vši pobožnosti k sv. Panně — posledním cílem jest spojení s Bohem a dosažení věčného života, jak se modlíme v kolektě téhož svátku: „... abychom tvou milostí na její přímluvu čisti k tobě přišli.“

Nejsmutnější následek Adamovy viny jest nezřízenost tělesné žádostivosti — nemoc, na kterou lidstvo stonalo, stůně a stonat bude, dokud bude jediný syn hříšné Evy na světě. Požívavost v nejruznějších odstínech, v jemných i hrubých formách, není to epidemie přítomné doby? Nehoví té neřesti světák právě tak jako věřící? Hřích Adamův jest vočkován do všeho lidstva, tím jedem jest otráveno človecenstvo ve svém kořenu, jen jediná ze všech dcer Eviných byla toho jedu uchráněna. Rány hnisající na těle lidstva mají původ a příčinu ve hříchu Evině, jejich uzdravení pochází od Marie Panny a požehnaného plodu jejího panenského lůna. Maria jest strom života, jehož ovoce křísí mrtvé a uzdravuje nemocné. Bez poskvrny počatá Panna se stala nápravou své hříšné matky, a úcta k ní jest lékem proti požívavosti a tělesné žádostivosti, proti této emancipaci těla, jež slaví dnes pravé orgie. Proto jest úcta k Panně Neposkvrněné na výsost *časová*, zvláště *mládeži*; jest lékem proti základnímu zlu a rakovině naší doby, proti nečistotě a požívavosti, jež snižuje a do bláta táhne duše stvořené pro Boha a k obrazu Božímu. Zvláště mládeži nelze dosti důrazně doporučovat, by nejčistší

Pannu vzývala jako pomocníci v těžkých bojích, jichž ani duše na křtu sv. znovuzrozené a posvěcené nejsou prosty.

To jest cíl úcty k Neposkvrněné: „... jako ona bez vší poskvrny na svět přišla, tak abychom my na její přímluvu čisti ze světa odešli.“ (Modlitba 8. prosince.) Cíl veliký a vznešený: učinit z nás anděly, vést nás k Ježíši, k Bohu, k věčnému životu; „Kdo mne nalezne, nalezne život a obdrží spasení od Hospodina“ (epištola téhož svátku): to jest vpravdě nejvyšší a nejkrásnější, co nám může která pobožnost zjednat.

Tím přecházíme k dalšímu:

C) *Ovoce úcty mariánské*. Vypočítává je sama Neposkvrněná Panna ke konci zmíněné epištoly. K tomu přidáváme další:

1. *Radost*, čistá, ušlechtilá — věc, již nesmíme podceňovat, zvláště, jde-li o mládež. „Místo radosti radost“ — nestačí pouze bránit a zakazovat radost nečistou a hříšnou, nutno dát v náhradu za ni radost čistou. Bez radosti nemůže být nikdo šťasten, mládež pak nejméně. Božské Srdce Páně, Eucharistie a Maria jsou tři největší díla Ducha sv., třetí božská osoba jest však zosobněná láska, radost a sladkost nejsv. Trojice; proto po všech jeho dílech jest rozlita tato nebeská sladkost. Radost patří k plodům Ducha sv., činí službu Boží milou a sebezápor snadný. Na tváři opravdového ctitele mariánského se zračí vnitřní štěstí, jeho zrak není vyhaslý, nýbrž září ohněm svatého nadšení.

2. *Odpor* ke všemu, co jest *nízké* a ohavné, *záliba* ve věcech *nadzemských*.

3. *Čistota* srdce. Vroucí úcta a něžná láska mne činí nezbytně podobným tomu, jehož ctím a miluji. Světák cítí, že se dostal mimoděk do jiné sféry, zahledí-li se na Murillovu Neposkvrněnou — jaký účinek má tedy vytrvalá, uvědomělá, z lásky pěstěná úcta k ní? Místo mnoha slov: podívej se

na mariánské družiny mládeže (ačli zkvétají a jsou dobře řízené), a po ovoci poznej strom.

4. *Snadné přemáhání pokušení*, zvláště tělesných. „Nic nese snadného tomu, jenž miluje.“

5. *Radostná důvěra* v milost Boží.

6. *Zvláštní úcta k Duchu sv.*, jehož dílem sv. Panna jest; ji v Neposkvrněném Početí zahrnul plností milosti a svatosti, ji vychovával a připravoval na její úřad, ji zastínil v tajemství zvěstování, v jejím lůně vytvořil lidské tělo Spasitelovo, na ni sestoupil v den letnic.

7. *Láska ke Kristu* — vyrůstá z úcty mariánské sama sebou.

8. *Úcta k Eucharistii* jde nerozlučně ruku v ruce s úctou k té, z níž Pán lidské tělo nám v nejsv. Svátosti podávané na sebe vzal a která ho sama ve Velebné Svátosti k vlastnímu posvěcení přijímala.

9. Pobožnost k tajemstvím *dětství Kristova* vyplývá a jest spojena s pobožností k panenské Matce Spasitele. (Radostný růženec! Vánoce!)

10. Pobožnost k Bolestné Matce Boží vede na křížovou cestu a na Golgotu *k trpícímu Spasiteli*.

11. Pečlivě se *vystříháme hříchu*, utíkáme i před lehkým hříchem.

12. Konečně jest vroucí úcta a láska k sv. Panně *známkou věčného vyvolení*. Sváteční evangelium (8. prosince) mluví o pozdravu andělském. Gabrielovo Ave bylo lidstvu zvěstí nové doby, signálem návratu k Bohu, začátkem šťastného věku. Pro jednotlivce jest úcta mariánská začátkem nové horlivosti, zárukou milosti Boží, spásy a vytrvání.

D) Způsob úcty mariánské:

1. *Modlitba*.

2. *Následování*, aby neplatilo o nás slovo: „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jeho daleko jest ode mne“ (Is 29). Bez této hlavní složky jest úcta mariánská planá. To ovšem předpokládá opravdovou práci o vlastním dokonání.

3. Slavit *soboty*, zvláště první sobotu v měsíci. Sobota byla od časného středověku dnem mariánským a zvláště sv. Petr Damiánský († 1072) rozšiřoval tuto pobožnost (spolu s mar. hodinkami). Sobota jest zasvěcena sv. Panně na památku Bílé soboty, jejího bolestného dne, kdy ona jediná zůstala pevná ve víře v Ukřižovaného, zatím co se ostatní všichni ve víře viklali.¹⁾

4. *Svátky* mariánské, ty překrásné oasy na naší pouti církevním rokem, dny svaté, dny radosti, které vyhlížíme z dáli jako Noe z archy holubici míru, na něž se připravujeme novenou (viz 29. listopad), kdy křesťan jako poutník u horského jezírka v Alpách se pozastaví, pookřeje a okouzlí se jejich pohádkovou krásou. Sv. přijímání jest přirozeně nejsvětější chvíle celého svatého dne; neopomíň je nikdy, duše mariánská! Věnuj, můžeš-li, celý svátek jediné své duši, spoj se se všemi těmi, z jejichž srdcí stoupají nepřetržitě chvály k trůnu nebeské Královny.

5. *Měsíce mariánské* (máj, srpen, říjen, prosinec).

6. *Pouti*, viz 11. únor.

7. *Růženec*, viz říjen.

Nade vše pak *láska* k nejčistší Panně, tať jest začátek a konec vši úcty mariánské. Láska k ní musí posvěcovat vše, co k její cti a slávě konáme, svatý žár této lásky musí pronikat a oživovat každého, kdo v armádě ctitelů mariánských chce stát v prvních řadách. Nic není nesnadné tomu, jež miluje — není oběti, není práce, není obtíže vnitřní ani vnější,

¹⁾ V některých zemích, na př. ve Skotsku a Tyrolsku, bývala sobota polosvátkem. V poledne nebo brzo po polednách se přestalo pracovat, věřící se odebrali do kostela k mariánskému kázání nebo k mar. nešporám. — *Ke mši sv.* se dnes hodí třetí pobožnost mešní (str. 162) nebo mše sv. ke cti Neposkvrněného Početí.

již by hravě nezdolala láska ke Královně našeho srdce.

E) *Podmínka* pravé úcty mariánské: sloužit nebeské Královně *čistým* srdcem, aby jí její ctitel nebyl k hanbě. Sv. Panna jest sice útočiště hříšníků, ale jen kajících hříšníků, kteří mají dobrou vůli a pevný úmysl vybřednout z močálu hříchu — zvláště jde-li o hřích nečistý, protože nic se neprotiví panské Matce Boží tak, jako tato neřest. Kdo však myslí, že možno uctívat sv. Pannu a při tom hovět nezřízené vášni nebo hříchu, propadá sebeklamu. Maria vede ke Kristu, hřích však od něho odvádí; úcta k ní jest cesta k Bohu, hřích jest hradba mezi námi a jím. Jen tam kde jest svědomitá práce o vlastní dokonalosti, láska ke Kristu a oddanost k církvi, jež nás naučila Marii ctít a milovat, jen tam může zkvétat úcta k sv. Panně. Jest povinnost naší cti tak smýšlet, mluvit a jednat, tak žít a tak bezúhonně kráčet před tváří naší Královny, aby mohla říci o nás totéž, co Hospodin o Jobovi (v I. kap.).

„Kdo chce důstojně oslavovat Marii nebo jí sloužit, musí napřed povstati z hříchu, protože nestojí za mnoho chvála z úst hříšníků, a kdo hřeší, není hoden být nazýván *synem takové Matky* . . .“

LITANIE LORETÁNSKÁ.

Zlatý důl, v němž svatí Otcové hledali látku k chvalořečem mariánským, byly předobrazy Starého Zákona. Zvláště řečtí a syrští Otcové oslavují s rozkoší nejbl. Pannu tím, že ji pozdravují nejkrásnějšími jmény a obrazy, čerpanými ponejvíce z Písma sv. Dochází u nich k hromadění chval, jak pozorujeme na př. u sv. Efréma, Jana z Damašku, Germána, Tarasia a j. Maracci naplnil ve své *Polyantha Mariana* těmi obrazy 18 knih. Příkladem buď místo z řeči Germána: „Buď zdráv, ty *ráji* rozkoše, rukou Nejvyššího štípený; buď zdráv, nový

Sione, nebeský Jerusaleme, buď zdráv, svatý trůne Boží a dome slávy, buď zdráva, holubice, jež lidstvu přináší větévkou olivy, toho totiž, jenž nás z potopy hříchu vysvobodil . . .“ A tak pokračuje skoro bez konce. Snad v těchto panegyrických řečech hledali materiál ti, kteří po příkladě nejstarší litanie (ke všem svatým) sestavili podobnou prosebnou modlitbu ke cti sv. Panny, podle všeho k své soukromé pobožnosti. První litanie mariánská nám uchovaná (z 12. století) se podobá více litanii ke všem svatým než loretánské. Jí podobnou lze nalézt ve spisech sv. Bonaventury. V 15. století byla již celá řada takových litaní, někdy velmi dlouhých; počet invokací se však ponenáhlu zmenšuje, jednotný plán litanie loretánské jest vždy zřetelnější, až konečně r. 1558 se po prvé vyskytuje v nynější podobě. Spisy sv. Petra Kanisia se rychle rozšířila, v Praze byla zpívána po prvé r. 1560. Jméno pochází odtud, že byla od pradávna každou sobotu zpívána v milostné kapli loretské.

Plán litanie: po vzývání trojjediného Boha následuje jako úvod trojí invokace, vzatá z litanie ke všem sv.: Sv. Maria, Sv. Boží Rodičko (největší důstojnost), Sv. Panno panen (nejkrásnější ozdoba Matky Boží). Celou litanii lze rozdělit v pět částí:

1. Oslava největší *důstojnosti* sv. Panny, t. božského mateřství: Matko Kristova až Matko Spasitele.

2. Oslava jejího *panenství*, svatosti a ctností: Panno nejmoudřejší až Růže mystická.

3. Další invokace připomínají, čím byla Matka Spasitele *lidstvu starozákonnímu*: Věži Davidova, Věži z kostí slonových, Dome zlatý, Archo úmluvy, Bráno nebeská, Hvězdo jitřní — vesměs předobrazy ze S. Z.

4. Čím jest Matka Spasitele *lidstvu novozákonnímu*: Bráno nebeská, Uzdravení nemocných až Pomocnice křesťanů.

5. *Maria Panna v nebeské slávě*, Královna církve vítězné: Královno adělů až Královno všech svatých. Poslední tři invokace jsou přidány ve stol. 19. a 20.

Od Královny nebes obracíme se zase k Beránkovi, jehož nám zrodila, a končíme trojí prosbou za smilování.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože, smiluj se nad námi!

Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi!

Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Maria, oroduj za nás! Sv. Boží Rodičko — Sv. Panno panen, oroduj za nás! —

**Matko Kristova — Matko božské milosti —
Matko nejčistší — Matko nejčistotnější —
Matko neposkvrněná — Matko neporušená —
Matko láskyhodná — Matko podivuhodná —
Matko dobré rady — Matko Stvořitele — Matko Spasitele, oroduj za nás!**

**Panno nejmoudřejší — Panno ctihodná —
Panno slavná — Panno mocná — Panno dobro-
tivá — Panno věrná — Zrcadlo spravedlnosti
— Stolice moudrosti — Příčino naší radosti —
Nádobo duchovní — Nádobo ctihodná — Ná-
dobo vznešená pobožnosti — Růže tajemná,
oroduj za nás!**

**Věži Davidova — Věži z kostí slonových —
Dome zlatý — Archo úmluvy — Bráno ne-
beská — Hvězdo jitřní, oroduj za nás!**

**Uzdravení nemocných — Útočiště hříšníků —
Těšitelko sklíčených — Pomocnice křesťanů,
oroduj za nás!**

**Královno andělů — Královno patriarchů —
Královno proroků — Královno apoštolů —
Královno mučedníků — Královno vyznavačů
— Královno panen — Královno všech svatých
— Královno bez poskvrny hříchu prvotního
počatá — Královno přesvatého růžence —
Královno míru, oroduj za nás!**

**Beránku Boží, jenž snímáš hřchy světa,
odpusť nám, Pane! — Uslyš nás, Pane! —
Smiluj se nad námi!**

*; pln. odp. ve svát. Nep. Poč., Očišť., Zvěst.,
Naneb., Nar. P. M., když se ji modlíme denně.
Chvalitebně se přidává ještě modlitba s veršem:
V adventě:

℣. Anděl Páně zvěstoval Panně Marii.

℟. A ona počala z Ducha svatého.

Modleme se: Milost svou . . .

V době vánoční do Očišťování P. M.:

℣. Po porodu jsi, Panno, neporušená zůstala.

℟. Rodičko Boží, přimlouvej se za nás.

**Modleme se: Bože, jenž jsi mateřským . . . viz
25. prosinec, nešpory.**

V době velikonoční:

℣. Raduj a vesel se, Panno Maria, alleluja.

℟. Neboť Pán vpravdě vstal, alleluja.

**Modleme se: Bože, který jsi zmrtvých-
vstáním . . . str. 33.**

Ostatní doby roční:

℣. Oroduj za nás . . .

**Modleme se: Popřej nám, služebníkům svým,
prosíme, Pane Bože, abychom se ze stálého
zdraví duše i těla těšili a na slavnou přimluvu
bl. Marie, vždy Panny, od zármutku tohoto ži-
vota byli vysvobozeni a věčné radosti požívali.
Pro Krista Pána našeho. Amen.**

MODLITBA SV. EFRÉMA.

Ó čistá a Neposkvrněná, ó požehnaná Panno, Matko velikého Syna svého a Pána veškerenstva, vinou nedotčená, neporušená a svatosvatá, naděje zoufalých a provinilých, tebe oslavujeme, tobě, milosti veskrze plná, dobrořečíme, která jsi Krista, Boha a člověka zrodila. Všichni před tebou na tvář padáme, všichni tě vzýváme a pomoci tvé se dovoláváme: vytrhni nás, ó Panno svatá a Neposkvrněná, ode vší hrozící pohromy a ze všech pokušení d'ábelských. Buď naší prostřednicí a přímlyvkyní v hodinu smrti a soudu, vysvobod' nás od budoucího a neuhastitelného ohně a od temnoty zevnitřní a učiň nás hodnými slávy Syna tvého, ó Panno a Matko nejslavnější a nejlaskavější. Ty zajisté samojediná jsi naše nejbezpečnější a nejsvětější naděje u Boha, jemuž sláva a čest, chvála a vláda na věčné věky věkův. Amen.*†

Z KOPTICKÉ LITURGIE.

Buď zdráva, Matko Boží, radosti andělů: buď zdráva, přesvatá, Matko všech živých: my všichni oči pozvedáme k tobě, přimlouvej se za nás!

Zahrado rozkoše, již svatým svým Bůh připravil dříve, než vesmír byl stvořen: ráji blaha a radosti, od cherubů a serafů hlídaný, z nichž jeden tě navštívil a řekl: „Požehnaná ty mezi ženami, ze které světlo světa se narodí.“

Tys poklad, jež Josef získal a v něm perlu drahocennou našel, Spasitele Krista Ježíše, jehož tys zrodila světu.

Který jazyk dovede podle zásluhy oslavovati tebe, panenská matko věčného Slova? Ty trůnem stala ses toho, jenžto nad cheruby trůní.

Veškeré nebeské voje volají: „Požehnaná jsi ty: tys nebe na zemi, tys hvězda čistá.“ Otec hleděl s nebe a nevida tobě rovné, Syna svého ti poslal.

Bud' zdráva, Panno, hořící keři (Ex 3), neztrávený žárem božství, jež v tobě osobně dlelo: zdrávas, archo úmluvy, stánku toho, kterýž jest radostí všech svatých.

(Z počátku 5. stol.)

HYMNY VÝCHODNÍCH OTCŮ.

I.

Ó Synu panenského lůna, dej mi milost, abych důstojně oslavoval Matičku tvou. Snazší jest zář slunce a jeho výheň vymalovat než o vznešenosti Marie Panny důstojně mluvit. Svazek paprsků snad by se dal barvami ztělesnit, ale krásu Marie přesvaté není nikomu možno důstojně vylíčit.

Maria, tys byla nejpokornější ze všech dcer lidských. Čím blíže kdo vidí Boha, tím více se utvrzuje v pokoře: ale tak hlubokou pokoru, jako ty, nikdo od počátku neměl, a proto nikdo nebyl tak vysoce jako ty povýšen. Podle pokory odměňuje Pán povýšení, tebe však povýšil k důstojnosti Rodičky své; co se tedy může pokoře tvé vyrovnat? Kdyby byla jiná čistší, dokonalejší, světější než ty, byl by ji Pán zvolil a tebe pominul. Našel v tobě čistotu smýšlení a duši Boha milující: proto vyvolil tebe dokonale krásnou. V celém světě nebylo nikoho, kdo by ti mohl být po bok postaven; ty jediná byla jsi čistá a svatá, pokorná a neposkvrněná, moudrá a lásky Boží plná, chrám čistoty, jak přirozeností tak vůlí z krásných nejkrásnější, nikdy žádostivostí hříšnou neznesvěcená. Od

svého dětství jsi beze vší poskvrny v spravedlnosti setrvala, vždy bez úhony pravou cestou kráčejić nikdy jsi neklopýtla, s přirozeností neporušenou, s vůlí k dobrému obrácenou, stkvějić se panenstvím těla a svatostí duše.

Dílo, které Bůh v tobě vykonal, opravňuje mne to vše tvrdit o tobě, Panno vznešená a nevýslovně podivuhodná. Z toho, že ses stala Matkou Boží, poznávám a soudím, žes byla jediná dokonale čistá žena na zemi. Pravá krása spočívá v tom, že člověk jest krásný svobodnou vůlí svou. Byť uděлил Tvůrce tvorů svému krásu sebe větší, nebude tvor za to veleben, nepřistoupí-li k tomu spolupůsobení svobodné vůle jeho. Tobě dal Bůh tolik krásy, kolik jí lidská přirozenost může pojmout. Pokud se může spravedlivý k Bohu svobodnou vůlí a získanými ctnostmi přiblížit, přiblížila ses mu ty, dokonale svatá, čistší než Jan a Eliáš nebo Melchisedech. Přivedla jsi duši svou k nejkrajnějším mezím dokonalosti, a pak v tobě Nekonečný svůj příbytek učinil. Že jsi dosáhla důstojnosti Matky Boží, nebylo tvou zásluhou; až sem se uplatňovala svobodná vůle tvá. Aby se však Bůh v tobě vtělil, nemohla jsi dosíci svou zásluhou aniž mohl kdo tobě zasloužit. Nejvyšší tak učinil, protože viděl, že jsi plná záře svatosti a jediná hodná tohoto velikého tajemství.

(Jakub Sarug, syrský spisovatel, † 521.)

II.

Kterak oslavovati budeme tebe, ó nejpokornější a v každém ohledu svatá a čistá? Zde na světě máme všichni v tobě naději spásy, jež všem věřícím skýtáš pomoc a sílu. Posilni nám víru, rač zjednat všemu světu pokoj, přimlouvej se, ó nejsvětější, u Syna svého za hříšníky,

kteří se k tobě utíkají, a spas duše naše předem dnem hněvu a pomsty.

(Rabulas, syrský biskup v Edesse, † 435.)

Z ÓD¹⁾ JOSEFA HYMMOGRAFA.

I.

Archanděl Gabriel, spatřiv tebe, ó Nejčistší, pečetí Ducha svatého zapečetěnou knihu, zvolal a pozdravil tebe: „Schráno vší radosti, buď zdráva, skrze niž kletba pramáteře byla rozvázána.“

Buď zdráva, nápravo Evina, ó Panno a Snoubenko věčného Slova, která jsi zničila nadobro peklo: raduj se, veskrze Neposkvrněná, paláci a stánku nejvyššího Krále, ohnivý trůne Všemohoucího.

Vždy čerstvá růže buď zdráva, jež jsi samojediná vydala živodárný plod: žádostivosti neznalá, hříchem neposkvrněná, světa spáso, buď zdráva.

Královno, poklade čistoty, skrze niž jsme povstali ze svého pádu, buď zdráva; vítej nám, lilie vonná, jejíž vůně věřící vzkřísila ze smrti hříchu.

Tys země rajská, netknutá radlem, z níž božská pšenice vzrostla²⁾); tys živý oltář, na němž chléb života spočívá: vesel se, Královno, nevyčerpateľná studánko vod živých.

Tys, Královno, nebeská brána, kterouž jediné Hospodin prošel (Ezech 44), tys zlámala závory pekelné brány: buď zdráva, vší chvály hodná, jediná cesto těch, kdož hledají spásu.

Vznešenější nebes, která jsi v lůně beze všech obtíží nosila toho, jenž pravicí ovládá vesmír,

¹⁾ Óda, lyrický zpěv.

²⁾ Narážka na Eucharistii.

**ó Neposkvrněná: buď zdráva, nevyzpytatelná
hlubino zázraků, skrze niž se nám dostalo
božského života.**

**Prosta vši poskvrny, jež původce života zro-
dilas, buď zdráva; raduj se, jež jsi svět zbavila
potopy neřestí, ó Snoubenko Slova a komnato
toho, jenž vládne veškeru tvorstvu.**

**Ó Neposkvrněná, ochrano a hradbo věřících,
místo svatosti a záhubo pekla: vítej nám, ži-
voucí ráji, v jehož středu jest strom života,
Kristus Spasitel.**

II.

**Věčné úradky Boha našeho splnění došly,
když jsi ty, Panno docela čistá, do slzavého
údolí přišla, aby ses stala stánkem věčného
Slova.**

**Dnes jest zrušena kletba nad prarodiči vy-
řčená v ráji: tebe samojedinou vši poskvrny
prostou našel ve světě Tvůrce všehomíra, a
proto sestoupil do tvého lůna, aby v milosrden-
ství svém započal dílo spásy.**

**Prostá vši poskvrny Panno, podivuhodné
jest Početí tvoje: jasná jak slunce jsi zářila světu
sedícímu ve tmách, abys pojala v panenské lůno
Boha z Boha a světlo ze světla pocházející.**

**Aj, nastává den spásy po noci vyhnanství
a hříchu: otvírá se již nebeská brána, z níž
zasvitne světu nezapadající světlo.**

**Buď zdráva, vši viny prostá, veskrze čistá:
ty jako mušle jsi vydala božskou perlu, všecka
podivuhodná, smiřujíc s Bohem ty, kteří tě
oslavují.**

**Tys v náručí držela toho, jenž drží rukou
svou vesmír: tys pokrm dávala tomu, jenž sytí
veškeré tvorstvo, nesčetnými milostmi zahr-
nutá, skrze niž jsme z prachu zvednutí vzhůru.**

Bud' zdráva, hvězdo nezapadající: tys lidstvu ohnivým sloupem, jenž osvobozené z otroctví Egypta vede pouští života do zaslíbené země, kde nás čeká život, nemající konce.

MODLITBA SV. SOFRONIA.

Dnešní tajemství tvoje, Maria Neposkvrněná, jest všeho dobra původ a kořen, začátek a základ. Jako ze zdroje nám z něho hojnost všech milostí pramení: v něm má začátek naše spása, z něho nám vzešla svoboda, ono jest východiskem Božího milosrdenství vůči nám: zde začíná pro člověka druhé stvoření, nestárnoucí a trvalé, dnes¹⁾ jde o to, aby byl člověk přijat za dítko Boží a stal se účastným božské přirozenosti, nad což není nic vyššího a drahocennějšího. Tyto záměry Nejvyššího jedině skrze tebe, Panno, došly splnění: požehnaná ty mezi ženami, jež jsi kletbu Evinu změnila v požehnání, skrze tebe všechny léčky a úklady nepřítelů jsou zvráceny, noc bludu zmizela a člověk se zase stal přítelem svého Tvůrce. Požehnaná ty mezi ženami, jež právem Bohorodičkou sloveš, protožeš vpravdě zrodila Boha. Nalezlas u něho milost nehynoucí, nade vši milost vznešenou a toužebnou. Jistě i před tebou se přemnozí velikou svatostí stkvěli, ale nikomu se nedostalo plnosti milosti, nikdo k takové výši nebyl povznesen, nikoho jak tebe milost nepředěšla²⁾, nikdo tak blízko k Bohu nepřistoupil. Ty převyšuješ vše, cokoli mezi lidmi vyniká, tys překonala vše, čím štědrost Boží kdy koho obdařila. Nikdo nebyl za hodna

¹⁾ V den vtělení Páně; modlitba vzata z řeči na den Zvěstování P. M.

²⁾ V Neposkvrněném Početí!

uznán Boha pojmut jak ty, v níž Tvůrce a Pán všech tvorů se vtělil a zrodil, aby všechny vysvobodil od věčného zavržení a udělil spásu konce nemající. Proto voláme s andělem k tobě: „Raduj se, milosti plná, Pán s tebou: požehnaná ty mezi ženami.“

MODLITBA CT. DIONYSIA KARTUSIÁNSKÉHO.

I.

Vznešenost tvora záleží v tom, aby se připodobnil seč může Tvůrci veškerenstva, a čím jest mu podobnější, tím jest i vznešenější. Když tedy ty, Maria, máš synem téhož, kterého věčný Otec od věčnosti zplodil, a tím ses Bohu stala spřízněnou a jemu co nejvíce podobnou, kdo vypoví tvou důstojnost? Jak nepochopitelná vznešenost mít synem toho, jemuž se klaní bez ustání veškerá velikost andělské říše, před nímž se chvěje nebe a země, od jehož pokynů závisí vesmír!

Ó přesladvka Maria, jak neskonale jsi byla poctěna a vyznamenána andělským zvěstováním, kde Otec nekonečné vysokosti se ti nabídl, že tě přijme za jedinou dceru, aby tě měl za příbuznou a nejdůvěrnější přítelkyni a pomocnici svou! Nabízí tobě, ó nejblaženější všech tvorů, jednorozeného Syna svého, aby byl i synem tvým. Syna svého, jež od věčnosti jako sebe samého nekonečnou láskou miluje, toho za syna dává, posílá a svěřuje tobě, ó svato-svatá Maria! Viz, jak o tobě soudí, za jak důstojnou a hodnou tě pokládá, který tě sobě tak podobnou a blízkou ráčil učinit...

II.

Vpravdě veliké věci, ba největší ti učinil Pán všehomíra, ó přesvatá a přesladvka Maria! V početí tvém přede všemi ostatními tě po-

světil, nade všechny hojnou milostí tě obdařil, pak tě i od vší viny osobní bez ustání chránil, matkou svou tě učinil, a tím tě povznesl nade všechno stvoření, větší tě učiniv, než kteroukoli stvořenou osobu v minulosti anebo po celou budoucnost všech věků by učinit mohl. Učinil tě tak milou, tak krásnou, tak sličnou, že sám zatoužil po kráse a sličnosti tvé. Tys ho s nebe svábila na zem, on pak, Stvořitel tvůj, stal se v lůně tvém tvým synem a naším Spasitelem. Ó nejkrásnější a nejvznešenější Maria, tys ukázala světu jeho Tvůrce, v tobě věčný Bůh se stal dítkem jednoho dne.

Tím však, že se Stvořitel stal skrze tebe člověkem a osobně užíval služeb tvorů svých — aby mu totiž země poskytovala pokrm, slunko světlo, a ostatní tvorstvo, cokoli potřeboval — dostalo se tvorstvu velikého omilostnění, že totiž mohlo svému Tvůrci v jeho vlastní osobě sloužit. A od oné chvíle naše země, dříve poskvrněná zločiny Amorrhejských¹⁾, stala se zemí svatou, zemí zaslíbenou, protože na ní ráčil přebývat a dlít sám její Bůh a Hospodin. Hle, zač vděčí tobě, Maria, veškeré tvorstvo! Jakou láskou, jakou úctou, jakou vděčností jest povinno tobě, skrze niž takového omilostnění se dostalo celé stvořené přírodě! Veškeré tvorstvo bylo posvěceno, když v tobě, požehnaná a přesvatá Maria, Tvůrce vzal na sebe stvořenou přirozenost, a tím nikoli tvorstvo se stalo podobným Tvůrci, nýbrž Tvůrce se stal podobným jemu a jedním ze svých tvorů.

¹⁾ t. j. modloslužebníků a nečistých.

„BLAHOSLAVITI MNE BUDOU VŠECKA POKOLENÍ.“

Že od nejstarších dob úcta k sv. Panně zapustila kořeny v srdcích věřících — tak hluboké, že je nevytrhal ani čas, jehož ničivé moci nic neodolá, ani blud, jenž jako rakovina se již dlouhá staletí rozlézá a rozžírá tělo církve, ani zášť a zloba nepřátel, ani oslňující klamná povýšenost falešné vědy — stůjtež za doklad nejkrásnější místa a výroky sv. Otců, učitelů a spisovatelů církevních.

Sv. *Klement Římský*, papež († 107): „Svaté panenství pojalo v lůně Syna Božího, a tělo, jímž se oděl Pán náš, vzal na sebe ze zasvěceného panenství.“

Sv. *Ignác Antiošský*, muč. († 107), má o Marii Panně šest pěkných výroků, z nichž jest patrna víra prvního století: Maria jest skutečná Matka Boží, Matka Bohočlověka, při narození Kristově Panna neporušená. Avšak „knížete tohoto světa tajno bylo panenství Mariino . . .“

Sv. *Justin* († 167), první, jenž nazývá Marii Pannu *druhou Evou* („ . . . kterou cestou neposlušnost vzala od hada počátek, touž aby i zmařena byla . . .“ atd.), první nadšený *obhájce panenství* Rodičky Boží proti pohanům (*Apologia*) i proti židům (*Dialogus cum Tryphone*); jen na jednom místě jmenuje ji Maria, jindy důsledně „Panna“ (s určitým členem), t. j. Panna vyvolená.

„Poslyšte, jak předpověděl Isaiáš jasnými slovy, že se Kristus z Panny narodí: Aj panna počne a porodí syna a nazvou jméno jeho ‚S námi Bůh!‘ Co se zdálo neuvěřitelné a nemožné, to Bůh skrze Ducha sv. předpověděl, aby lidstvo neodpíralo víru, až se to stane . . .“

Sv. *Irenej* († 202) rozvádí ještě obsírněji myšlenku „Maria — druhá Eva“ a hájí její panenství proti *bludařům*. „Maria se stala přímluvkyní Evinou (lze přeložit též: „Napravila dílo Evino“) a jako skrze

pannu (Evu, jež se ještě nestala matkou) pokolení lidské propadlo smrti, tak skrze Pannu jest spaseno.“ „Neuznávajíce toho, jenž z Panny nám byl dán, zbavují se sami (bludaři) jeho daru, totiž věčného života a propadají smrti...“

Oba jsou představiteli víry II. století a svědčí, jak důležité místo má Maria ve věrouce křesťanské, i že si toho byli tehdejší obhájci sv. víry dobře vědomi.

Tertullian († 240). Maria jest panna, Matka Boží, druhá Eva, pochází z rodu Davidova.

Origenes († 254) hájí důrazně panenství Bohorodičky (zvl. contra Celsum), první zdůrazňuje ctnosti Marie Panny, jimiž se stala hodnou svého vyvolení, jest první svědek učení sv. víry, že Maria jest *naší Matkou*, první, jenž kazatelsky rozbírá tajemství Zvěstování a Navštívení P. M. a pěkně vysvětluje „panenské“ proroctví (Magnifikat).

„Nikdo nemůže pochopit smysl evangelia, leč kdo spočinul na Srdci Ježíšově (jako Jan) a od Ježíše Marii (jako Jan) *za matku obdržel*. Je tedy třeba, aby každý z nás byl druhým Janem, ba druhým Ježíšem..., neboť kdokoli jest dokonalý, nežije sám, nýbrž žije v něm Kristus, a o něm řečeno bylo Marii: „Hle, syn tvůj Kristus...“

„Zdrávas, milosti plná... novým pozdravem oslovil anděl Marii, pozdravem, jehož jsem v celém Písmě sv. nalézt nemohl... samojediné Marii byl tento pozdrav vyhrazen. Kdyby byla Maria věděla, že se i někomu jinému podobného pozdravu dostalo — vždyť znala Písma, byla svatá a předpovědi prorocké každodenním rozjímáním si osvojila — nebylo by ji pozdravení překvapilo jako nezvyklé...“ Origen patří k největším učencům křesťanského starověku.

Laktancius († 330): „Maria jest Panna neporušená a neposkvrněná.“

Afraates († 350) „perský sv. Otec“ mluví o pokoře a zbožnosti sv. Panny.

Sv. *Siricius*, papež († 399), hájí její panenství. *Juvenkus* († 330), první známý básník, jenž oslavuje sv. Pannu. (Nejstarší zpěv mariánský pochází od neznámého autora 3. stol., sluje *Carmen adv. Marcionem*, a opěvá vítěznou Pannu, jež napravila vinu pramáteře.)

Eusebius Caesarejský († 340) uvažuje o důvodech, proč se chtěl Pán právě z Panny narodit.

Eusebius Vercelský († 370). „... Kristus jakožto Bůh Marii stvořil, jakožto člověk byl z Marie stvořen, Tvůrce a Syn své Matky... Věříme, že Syn pro spásu lidského pokolení ze svaté a neposkvrněné Marie Panny vzal na sebe pravou přirozenost lidskou, beze skvrny hříchu, novým řádem a novým narozením zplozen... z neporušeného panenství. Tento div nepochopíme rozumem, neosvětlíme příkladem: kdybychom ho pochopili, nebyl by zázrakem; kdyby se dal najít příklad, nebyl by jedinečný...“

Sv. *Hilarius* († 367): „Když jest řeč o Marii a Josefovi zároveň, nazývá se Maria Matkou Ježíšovou, nikoli manželkou Josefovou...“

Sv. *Atanáš* († 373) má překrásné přirovnání: jako perla se rodí tajemným (tehdy!) způsobem v mušli, tak Ježíš se narodil nepochopitelně z Marie.

Sv. *Basil* († 379) mluví o panenské Matce Spasitelově.

Cyryllonas († kolem r. 400) píše:

„Když se Maria objevila, vrátila Evě původní zář milosti. Had smísil tajně hřích s krví smrti a podal ten pohár Evě. Přišla Neposkvrněná a přemohla vražedný nápoj. V ráji se přivěsil hřích na Evu a vypudil ji z ráje. Eva zestarala; tu se narodila Maria a skrze dceru omládlá matka. Dcera převzala úkol napravit vinu své pramáteře. Eva vnesla do našeho pokolení kvas smrti a bídy; tu přišla Maria a odstranila jej, aby nebylo zničeno veškeré tvorstvo. Bůh skryl proudy své milosti v Panně, život

vyprýštil z vyvolené, jeho proudy nesly se vzhůru až k horám a povýšily nad ně hlubiny i údolí. Milostiplná nosila v lůně svém spásu, její ruce vložily ji (spásu) do jeslí, národové jí požívali¹⁾, a požíváním jejím zhojeno bylo uštknutí hadí . . .“

Sv. *Efrém* († 380) viz 18. červen.

Sv. *Ambrož* († 397) vynikal tak něžnou a vroucí úctou k sv. Panně panen, že vzpomínka na ni se mu drala na rty i při kázání o předmětech docela odlišných, a do péra, když vykládal na př. žalmy. Maria byla mu ideálem a vzorem všech ctností, především panenské čistoty, a o tomto předmětu dovedl mluvit s nadšením nevyrovnatelným, když mladé duše rozněcoval k následování nejčistší Panny. Viz 7. prosinec.

Sv. *Augustin* († 430) nemá toho nadšení jako jeho učitel, předčí ho však hloubkou. Jest zastánce bezhříšnosti Marie Panny (a sice v jejím početí, třeba že nelze ještě u něho najít termin „Neposkvrněné Početí“), zdůrazňuje její víru, její panenství („Panna, než zrodila, Panna při zrození, Panna po zrození, Panna ve smrti“) a sice první — pokud vím — mluví o jejím slibu, jímž Pánu panenství zasvětila (viz 28. srpen), srovnává ji s církví („Maria jest matka panenská a stejně i církev; jež nás v křestních vodách panensky zrodila k nadpřirozenému životu . . . Maria, Matka naší hlavy; církev, matka jeho údů . . .“), první se zabývá otázkou, je-li větší milost její božské mateřství či její svatost (Neposkvrněné Početí! milost posvěcující!) a konečně jest jeho typickou myšlenkou: „Kristus se narodil z Marie, aby obojí pohlaví vidělo povýšení své, obojí uznalo nepravost svou, obojí doufalo spásu . . . narodil se z ženy, aby ukázal, že přišel uzdravit obojí pohlaví . . .“

„Nic by Marii neprospělo, že zrodila podle těla

¹⁾ Spásu zrozenou z Marie — v nejsv. Svátosti!

Krista, kdyby nebyla měla víru a nezachovávala přikázání . . .“

Pelagius, bludař, popírající dědičný hřích, mu napsal: „Abel . . . Eliáš . . . Josef byli spravedliví, a především Matka Pána a Spasitele našeho, kterou za bezhříšnou musí vyznávat zbožnost křesťanská.“ Augustin odpovídá: „Vyjma svatou Pannu Marii, o níž z ohledu na čest Pána (našeho) nechci, by byla vůbec učiněna jaká zmínka, když jest o hříchu řeč: o ní totiž víme, že jí bylo uděleno více (nadbytek) milosti, aby přemohla naprosto každý i sebe menší hřích (ex omni parte peccatum): vyjma tedy tuto Pannu, kdybychom se otázali všech oněch svatých, dokud zde žili, zda jsou bez hříchu, . . . jedním hlasem by zvolali: „Kdybychom řekli, že hříchu nemáme, sami sebe klameme!“ . . .“

Julián, Pelagiův společník, mu praví: „Ty i Marii jejím zrozením ďáblu zapisuješ“ (když učíš, že *na všechny* lidi přešel dědičný hřích). Augustin odpovídá: „Marii nezapisujeme ďáblu . . . protože byla všeobecného osudu, jenž stíhá syny Adamovy při narození (početí), uchráněna milostí znovuzrození“ (conditio nascendi solvitur gratia renascendi).

„Maria i tělem krásná . . .“

Sv. *Epifanius* († 403) bojuje proti dvěma bludům, z nichž jeden úctu mariánskou popíral, druhý přeháněl.

„Odkud se vzala tato ničemnost, t. j. popírat její panenství? Člověče docela převrácený, kdopak kdy byl, jenž by se opovážil svaté jméno „Maria“ vyslovit a nepřidal ihned slovo „Panna“? Jako jest na př. Abraham trvale ozdoben příjmením „přítel Nejvyššího“, tak sv. Maria se nazývá Pannou a ten název navždy jí zůstane . . .“

„Maria Panna uvedla na svět život tím, že zrodila zdroj života a stala se *matkou vykoupených* . . .“

Sv. *Jeronym* († 420), rázný obhájce panenství Rodičky Boží proti bludařům. — „Následujme

Marii! Vezmi si za příklad bl. Marii, která se stkvěla takovou čistotou, že Matkou Boží se státi zasloužila . . .“ Čteme-li jeho knihu proti Helvidiovi, vidíme, že nic nového pod sluncem; všechny „učené“ výklady moderních odpůrců úcty mariánské má již onen bludař, a sv. J. mu na ně odpovídá tak důkladně, že by stačilo protestantům jen si přečíst jeho knihu, aby se jejich pochybnosti rozptýlily, ačli by o to stáli, aby pravdu našli.

Sedulius († 450) má překrásné verše o nejbl. Panně; viz 25. prosinec. Kromě toho z téže básně: „Tak jako přeněžná růže, jež z tvrdého trnoví zkvétá, nemajíc pražádné rány a matku svou zastíníc slávou, vydalo Evino plémě přesvatou Marii Pannu, aby tak pramatky vinu zas smířila druhá ta Panna . . . Nápravu Evina přečinu věstili proroci staří, archanděl Gabriel potom ji zvěstoval nejčistší Panně; věřila nebeské zvěsti, a hned v její panenské lůno sstoupilo nadhvězdne břímě. Stvořitel veškerých věcí zrození lidské vzal na se a z lůna jí zázračně vyšel; radostně těší se Matka, že Původce zrodila svého . . . Zdráva buď, přesvatá Matko, jež panensky zrodilas
Krále,
kterýžto nebe a zemi sám ovládá na věky věkův . . .
jediná ze všech jsi žen, která mohla se líbiti
Kristu.“

Theodot Ancyrský († 430): „Duchem sv. posvěcená, milostí jak rouchem oděná, v očích svatostí zářící, krásná zevnějškem, krásnější nitrem, velebná v řeči, velebnější v skutku, krásná v očích lidí, krásnější v očích Božích, všecka veskrze krásná . . . Sama božská prozřetelnost nám dala ji, Tvůrce hodnou Prostřednici všeho dobra, ne takovou, která by jako Eva k neposlušnosti sváděla, nýbrž jež by nám byla vůdkyní k ctnosti, jež by ne ovoce smrtelné podala, nýbrž chléb života poskytla. Ten, jenž první ženu bez skvrny vytvořil, také druhou bez poskvrny a bez hříchu stvořil . . .“

Po církevním sněmu efeském (431) roste příval chval mariánských tak mohutně, že z nesčetného zástupu jejích ctitelů není možno uvést všechny ty, kteří pérem zvěčnili svou lásku k ní. Uvádíme jen několik nejzajímavějších výroků a největších mužů pozdějších staletí.

Sv. Jan Damašský „Chrysorrhōas“ (Zlatořečný † asi 750), nadšený chvalořečník sv. Panny, první svědek víry v Nanebevzetí P. M., má první kázání k oslavě tohoto tajemství, jakož i pro svátek Narození P. M. Dočítáme se u něho, že sv. Panna se narodila i skonala v Jerusalemě. „Maria bez jakékoli skvrny hříchu.“

Sv. Germán († 715): „Jako kapka nic nepřidá moři, tak chvála lidských úst nerozmnoží tvou slávu: máš sama v sobě chválu svou, že ses Matkou Boží stala . . . skrze neposkvrněné tělo tvé se stal člověk občanem nebes; jak spěchá žíznivý k prameni, tak k tobě duše věřící; nežalostní tolik duše, když se musí odloučit od těla, jaká jest bolest být zbavenu tebe, ó veskrze Neposkvrněná . . .“ Pán oslovuje svou Matičku: „Učiním svět tvým dlužníkem, tebe učiním světu nedobytnou hradbou, mostem těm, kteří jsou zmítáni vlnobitím, přímluvkyní hříšníků a cestou, po níž se smrtelní do nebe dostanou . . .“

Sv. Ildefons († 667), obhájce jejího panenství. „Pojď se mnou k této Panně, aby nešel bez ní k pecku; pojď, skryjme se pod jejím ochranným pláštěm . . . všechny končiny země se obrátily k Pánu skrze ni . . . skrze tuto Pannu našli Boha ti, kteří ho zachováváním Zákona Starého naléztí nemohli . . .“

Sv. Theodor Studita (bratr sv. mučedníka Josefa Soluňského) mnoho trpěl pro víru od obrazoborců († 826); praví o skonání sv. Panny: „Zavřely se její oči pro naši zemi, aby bděly před tváří Boží k ochraně světa; umlkla slova na jejích rtech, aby se (rty její) otevřely k ustavičné přímluvě za všechno lidstvo . . .“

Sv. Tarasius († 806): „Maria jest začátek našeho spojení s Bohem, zřetelný obraz naší obnovy, změna našeho života jen trny rodícího, v ní vidíme první obrysy společenství andělů a lidí . . .“

Jan Euboejský vypočítává její svátky: „První ze všech velikých slavností jest Početí sv. Panny, pak Narození, Zvěstování, Očišťování, k nimž přidáváme Nanebevzetí . . .“

„Jestliže se právem slaví posvěcení chrámů, oč více nade vše pomyšlení vroucněji a zbožněji máme konat tuto slavnost (Nep. Poč.), kdy nebyl základ z kamene položen ani chrám rukou lidskou vystavěn, nýbrž kdy z vůle Otce spolupůsobením nejsv. a oživujícího Ducha sv. Kristus, Syn Boží, sám si zbudoval živý stánek . . .“

Ľirí Nikomédský praví o svátku Nep. Poč.: „Slavnost . . . nikoli nedávno zavedená . . . ze všech přední a hlavní . . . Čemu se na Marii divím nejvíce, jest, že její čistota už v prvním květu dětství převýšila andělskou. . . . Jsem přesvědčen, že žádné přirozené poskvrny nehyzdily její nejčistší tělo, nýbrž že na ní bylo vše podivuhodné a nové . . .“

Kromě sv. Efréma má on nejstarší řeč o Bolestné Matce Boží, stojící vedle kříže. „Tehdy Maria jediná si uchránila víru ve zmrtvýchvstání Kristovo . . .“

Sv. Anselm († 1109) jest autor překrásných vroucích modliteb k sv. Panně.

Eadmer († 1124) své překrásné a přehluboké úvahy sestavil v knize „O vznešenosti Marie Panny.“

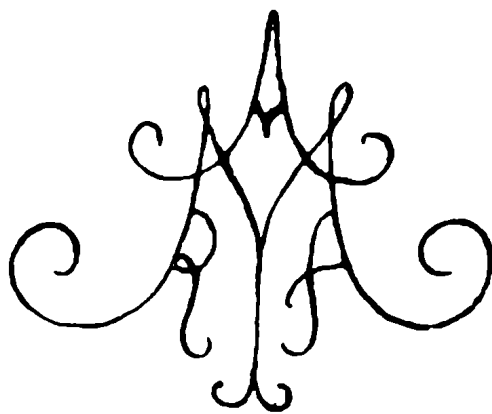
Sv. Bernard († 1153): „Královna nebes jest zahrnuta tolika výsadami a milostmi a obdařena takovou důstojností, že nemá zapotřebí falešné (t. j. přehnané) pocty . . .“ Viz 20. srpen.

Sv. Albert Veliký († 1280): „Skrze Marii vina v odpuštění a trest v oslavení se proměnil . . . , jméno Mariino zprotivuje nám zhoubné rozkoše světa; nečistým žárem vášní nemůže být spáleno srdce,

jež tomuto zdroji je blízké . . . , andělem musil bys být, kdybys chtěl důstojně Marii oslavovat; kdokoli ji pozná, ten ji nezbytně miluje . . .“ (Z knihy „O chvalách Marie Panny“, jež se však nyní pokládá za dílo jiného autora. Jeho velké dílo „Quaestiones super Missus est“ jest však pravé.)

Sv. Tomáš Aquinský († 1274), chloubka katolické theologie, nenapsal tolik o sv. Panně jako jeho učitel Albert Vel., zato však málokdo v mariologii vyniká takovou hloubkou jako on. Přečasnou a důkladnou mariologii (jakožto výklad toho, co on o sv. Panně napsal) sestavil Suarez.

Sv. Bonaventura († 1275), přítel sv. Tomáše, spojuje v sobě jeho hloubku s lahodností sv. Bernarda.

MĚSÍC VĚŘÍCIHO KŘESŤANA.

MĚSÍČNÍ OBNOVA.

„Každý měsíc máme tak začít, jako by byl náš poslední“ (Petr Kanisius). Vždyť nevíme, neuslyšíme-li již tohoto měsíce slova věčného Soudce: „Vydej počet z vladařství svého.“ Buď přesvědčen, že ti božská dobrota dává tento nový úsek života, abys jej ztrávil lépe než právě uplynulý, abys měl možnost konat pokání za minulost a shromáždit něco více zásluh pro věčnost, abys rostl v poznání a lásce Boží, připravoval se na smrt, vykonal něco málo pro čest a slávu Boží a pro spásu své duše. Jestliže jsi zahálel až do hodiny deváté nebo dokonce do jedenácté, vzchop se alespoň teď a začni nový měsíc, jako by tvá spása na něm jediném závisela; hleď, by sis nemusil na konci povzdechnout: „Zase ztracený kus života!“

Na začátku měsíce, je-li ti možno, vykonej tak zvanou rekolekci, měsíční obnovu, t. j. úvahu o stavu svědomí. Můžeš ji spojit s přípravou k sv. zpovědi. V předvečer obnovy nebo poslední den měsíce přečti si předsevzetí z posledních exercicií nebo poslední rekolekce a *dej si otázky:* „Jak jsem těm předsevzetím dostal? Co bylo příčinou, že jsem je plnil nedbale nebo vůbec nevyplnil? Musím si vytýkat v minulém měsíci nějaký poklesek zvláště těžký? Vlažnost v duchovním životě zvláště velikou?“

Pak *poděkuj* Pánu za všechny milosti tobě v uplynulém měsíci prokázané, přirozené i nadpřirozené: že tě skrze sv. anděla strážného chránil všeho úrazu duše i těla, že ti dal vše, čehos pro vezdejší život potřeboval, žes mohl povinnosti svého stavu zastávat a zdráv se dočkal konce, *poděkuj* za všechny milosti tobě ve sv. svátostech udělené, za všechno

osvícení, posilu a pomoc Ducha sv., že tě chránil těžkých pokušení nebo dal sílu, abys je přemohl . . .

Před obnovou jest dobře pomodlit se část hodinek za zesnulé (viz 2. listopad), jelikož se tím mysl neobyčejně disponuje a vážně naladí. Pak si živě představ, že anděl strážný tě předvádí před Boží trůn, nebo že ležíš na loži smrtelném, nebo že klečíš u nohou Páně jako žena hříšnice, popros Ducha sv. za osvícení a uvaž, jaký cíl má tato obnova: „Aby se obraz Kristův zračil v tvé duši.“

Pak následuje úvaha o stavu svědomí. První otázka: Jaké stanovisko zaujímá mé srdce vůči *těžkému hříchu*? Jsem pevně rozhodnut, za žádných okolností se těžkého hříchu nedopustit? To jest základ a první stupeň vší dokonalosti, toto rozhodnutí musí učinit i začátečník, jenž po prvé koná exercicie. Zkušební kámen, podle něhož poznám, že jsem svému rozhodnutí věren: Varuji se svědomitě a rozhodně každé *příležitosti* ke hříchu? (Na př. besedám, doma nebo venku, třeba i před kostelem, o nichž vím, že tam spojenými silami klevetíme.)

Druhá otázka: Jak pojímám *lehký* hřích? Především dobrovolný: jsem vůči němu docela lhostejný, protože „to jest jenom všední hřích“, a nevykládám ani sebe menší námahu, abych přemáhal prchlivost, netrpělivost, domýšlivost, nelaskavost k bližnímu, nezřízenou sebelásku, sobectví, abych odložil neuctivé vyslovování jména Božího, lež z nouze nebo z vychloubavosti, nadávky a pod. Snad si i hraji a laškuji s pokušením — v těch případech nebývá k těžkému hříchu daleko.

Což nedobrovolný, vlastně správně řečeno podobrovolný lehký hřích, z křehkosti, přenáhlení a pod.? *Nedbalost, náklonnost, touha po zapověděném ovoci*, to jest trojí příčina, proč ti, kteří se snaží být dokonalí, tak často upadají do hříchů. Bývají to jen drobné poklesky, zato však tak časté a hojné, jako sněhové vločky za zimního odpoledne. *Nedbalost*

— nejsem na sebe dost pozorný a proto do „své“ chyby upadám *často*, neuvažuji a nekontroluji své jednání, obyčejně následkem nedbalého zpytování svědomí. Anebo jest ve mně *touha* po zapověděném ovoci, mám je rád a chutná mi a já jdu tak daleko, jak dalece jest bez těžkého hříchu možno, a netuším, že se vznáším nad propastí. Konečně *náklonnost* ke hříchu, o čemž hned promluvíme. Trojí tato příčina zaviňuje, že se na duši nanese tolik prachu denních poklesků, pocházejících z neovládanosti a nerozvážnosti, že se průduchy ucpou a duše nemůže dýchat, t. j. hbitě jít cestou dokonalosti.

K lepšímu porozumění a sebepoznání další otázka: Chovám v srdci *nezřízenou náklonnost*? K osobě — věci — místu — úřadu? Jak se ta náklonnost jeví? Živím ji či přemáhám? Pozor na srdce! Vliv, jaký taková náklonnost mívá na duchovní život a na spojení s Bohem, jest žalostný: modlitba netěší, sebezáporu se vyhýbám, Bohu se odcizuji a k vůli své náklonnosti přestoupím i jeho přikázání. Ptej se jen: Jak jsem opatrný na oči, na ruce, na smysly vůbec, na fantasii? Ponechávám myšlenkám a vzpomínkám volné pole? Vyhledávám příležitost? Chovám se v nebezpečné chvíli lhostejně, pasivně? Při svědomitém zkoumání asi něco objevím, a pak nutno činit rázné opatření pro budoucí měsíc: vyhýbat se nebo omezit styky, hovory, potlačovat vzpomínky, *nezřízenou náklonnost přemáhat* a jednat *proti* ní, učinit předsevzetí: Nikdy se k ničemu nerozhodnout z nezřízené náklonnosti. V tom vidí sv. Ignác základ a první podmínku dokonalosti, v to klade veškeré ovoce první části exercicií. Zkoumej se jen: Kolik věcí jsem učinil, kolikrát jsem se k něčemu rozhodl jedině proto, že jsem si řekl: „Mně to lahodí, mně to jest příjemné“ — a kolikrát jsem se ptal: „Co tomu říká Bůh? Schvaluje mé jednání? Líbí se mu? Jest se mnou spokojen? Prospěje to mé duši?“

Podobně se zpytuji, mám-li k něčemu *odpor* nebo nechut, ať k osobě nebo zaměstnání. Kolikrát jsem se něčemu vyhnul jedině proto, že mi to nebylo po chuti, a málo jsem dbal, neutrpí-li tím čest a sláva Boží a spása mé duše. Lék jest tentýž: přemáhat odpor jako svrchu náklonnost.

Ke všemu tomu se řadí další úvaha: *sebezápor*. Jak jsem přemáhal smyslnost, v pokrmu i jinak, jak zvědavost, povídavost, jak snášel nepříjemnosti, kolik dobrovolných obětí jsem na sebe vzal, jak odmítal představy světácké, vzpomínky, přání a tužby, jež nesluší srdci spojenému s Bohem? Ruku v ruce se sebezáporem jde pokrok ve ctnostech. K tomu, abych se stal svatým, není třeba tak mnoho času, jako spíše odhodlanosti a rozhodnosti.

Čistý úmysl — konal jsem vše z čisté lásky k Bohu, či spíše z ohledů lidských? Nebo beze všeho úmyslu, netečně, jen proto, že to musilo být? Nehledal jsem ve všem jen svoje já? Nemísila se samolibost do prací, jež mne těšily — nechut a rozmrzelost do těch, jež se mi přičily? Nevedla mne při mých pracích smyslnost nebo jiné málo šlechetné a málo zřízené pohnutky? Odkud ten častý neklid srdce? Proč jsem tak málo odevzdán do nejsv. vůle Boží? Proč nesvěřím jeho prozřetelnosti starost o svou přítomnost i budoucnost?

Jak svědomitě jsem plnil své *povinnosti stavovské*?

Nepropadám pomalu vlašnosti? Učinil jsem v minulém měsíci krok vpřed či vzad? Anebo snad místo pokroku stagnace a ztrnulost, protože zanedbávám příležitosti k dobrému a nedbám spasitelných vnuknutí? I za tyto lehké přestupky mne čeká očištec, a to tím větší, čím více milostí jsem obdržel.

Pak přejdu k povinnostem vůči bližnímu. Proberu svůj každodenní život a zaměstnání, osoby, s nimiž se stýkám, a ptám se: Jak jsem smýšlel o bližním? Jak mluvíval o nepřítomných? Jak

jednal s těmi, kteří mi byli milí — kteří nemilí? Býval jsem v chování laskavý či drsný? Zásadně či z náladovosti, jednou tak a po druhé onak, netrpělivý, zlostný, mrzutý, nesnesitelný, a při tom se vymlouval na svou povahu nebo že jsem „nervosní“ či špatně naložený? Co by se dalo a mělo dělat proti těmto velikým nedokonalostem? Přemáhat spíše sebe a nechtít jen od jiných, aby se přemáhali k vůli mně. Nebyl jsem nedůtklivý jako citlivka — nesnesl ani křivý pohled, ale jiného trkal na setkání? Prokazoval jsem jiným ochotně služby lásky? Mám-li podřízené, pamatoval jsem na slova Písma, že budu skládat počet z toho, jak jsem užíval nebo zneužíval autority? Že mi moc nad nimi byla dána pro jejich dobro, ne pro mé soukromé potěšení nebo abych mohl hovět nerušeně rozmarům svého já? Nezařinil jsem roztrpčenost tím, že jsem některé bezprávně odstrkoval na úkor jiných? Nedal jsem někomu pohoršení? Pro všechny tyto chyby jest společný lék: přemáhej svoje já.

Konečně *povinnosti k Bohu*. Které pobožnosti mne více nebo méně vábily? Ve kterých jsem nacházel více útěchy? Či jsem se musil do nich nutit? Odkud pochází tato nechut? Jest příčinou má liknavost a lenost v duchovním životě, či snad náklonnost k tvorům? Pak není divu, že mi modlitba nechutná. Jak může v srdci světáckém vládnout Bůh? Jak vypadá mé spojení s Bohem? Myslím občas na něho? Či mne práce mého povolání tak docela zaměstnávají, že ani střelnou modlitbou na něho nevzpomenu? Neužitečné starosti, světská láska, to vše se staví mezi Boha a mne jako mrak; z toho plynou všechny ty roztržitosti a rozptýlenost, že to vypadá v srdci jako v tržnici a ne jako ve svatyni.

Mše sv. a sv. přijímání — jak vypadala má příprava, jak díkučinění, jaká byla má uctivost vnitřní i vnější, jaký užitek z tolika sv. přijímání?

Modlitba a rozjímání — zda jsem je konal pořádně a sebraně či nedbale a ze zvyku a jaký užitek z ní mám? Totéž platí o návštěvě Velebné Svátosti.

Zpytování svědomí — konal jsem je denně? Povrchně či svědomitě? Učinil jsem vždy určité předsevzetí pro druhý den? Měl jsem rozhodnou vůli pracovat o přemáhání svých chyb, zvláště své hlavní chyby — které? Jaký pokrok jsem v tom učinil? Z duše vymýtí hlavní chybu znamená dosíci polo-
vičního vítězství nade všemi nezřízenostmi, protože většina má kořen právě v ní. „Kdybychom se zbavili každý rok jediné chyby, brzo bychom byli dokonalí“ (Tom. Kemp.). Kdybych byl svědomitější v denním zpytování, byl bych značně dál na cestě duchovního pokroku. A jak liknavé zpytování, tak liknavé týdenní sv. zpovědi, a výsledek podle toho.

Po úvaze o stavu svědomí srovnávám se s těmi, kteří za málo let dosáhli daleko vyšší dokonalosti než já (Vít de Fontgalland, zesnul ve 12. roce věku, Anna de Guigné v 9. roce, oba v pověsti svatosti), a osvědčím Pánu: „Nechá-li mě tvá dobrota na živu tento měsíc, chci ho využít co nejsvědomitěji.“ S dvojnásobnou pílí se dej do práce, jako by na tom měsíci záležela celá tvá spása. Uvažuj, nač jsi přišel a kam jdeš. Za předmět rozjímání v den obnovy si můžeš vzít exerciční pravdy o cíli a posledních věcech člověka, o věčnosti, o Kristu, našem vzoru. Na rozloučenou slyš slova Páně: „Jdi v pokoji a už nehřeš.“ Zakončit možno četbou *Následování Krista* I, hl. 19, nebo *Bohumily* I, hl. 20, nebo *Úvahou* při 7. prosinci: „Abychom pro bídy . . .“

„Jestliže ten, jenž činí pevné předsevzetí, přece častokrát klesá, co svede teprve ten, jenž zřídka kdy a k tomu ještě jen nedosti rozhodné předsevzetí činívá?“ (Tom. Kemp.)

(Podle sv. Františka Sales.)

PRVNÍ PÁTEK MĚSÍCE.

Po přání samého Spasitele jest zasvěcen jeho Srdci. Poučení viz při svátku Srdce Páně. Krom pobožností tam uvedených obdařila církev odpustky ještě tyto:

a) Návštěvu obrazu B. Srdce Páně v některém kostele, kapli nebo na oltáři, spojenou s modlitbou na úmysl sv. Otce. *

b) Rozjímání o nekonečné dobrotě Srdce Páně, vykonané první pátek v měsíci * *. V jiný pátek měsíce *.

LITANIE K SRDCI PÁNĚ.

První litanie se vyskytuje r. 1718 v modlitební knize ct. Anny Marie Remusatové; obsahuje 27 invokací, vzatých většinou z knihy P. Croiseta S. J. († 1691), horlivého šířitele pobožnosti k Srdci Páně. V Římě připojili k této „marseilleské“ litanii ještě 6 invokací z knihy téhož misionáře, aby bylo dosaženo čísla 33 (ke cti 33 let pozemského života Páně) a schválili ji pro celou církev r. 1899.

Litanie jest velmi krásná, její plán umělecký a důmyslný; lze rozlišit pět dílů:

1. část opěvuje v 7 invokacích *velebnost božského Srdce Kristova*;

2. část vzývá v 5 invokacích *nejšlechetnější a nejctnostnější Srdce*, jež kdy v lidských prsou bilo;

3. část opěvá v 9 invokacích *královské Srdce*, studnu a zdroj všech milostí, jež nám z něho bez ustání pramení;

4. část vzývá v 5 invokacích *trpící Srdce Spasitelovo*;

5. část se obrací v 7 invokacích na Srdce Kristovo, naši jedinou *naději*.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli světa,

Bože — Duchu svatý, Bože — Svatá Trojice,
jeden Bože, smiluj se nad námi!

Srdce Ježíšovo, Srdce Syna věčného Otce —
Srdce Ježíšovo, v lůně panenské Matky od
Ducha svatého utvořené — Srdce Ježíšovo,
s Bohem Slovem podstatně spojené — Srdce
Ježíšovo, velebnosti neskonale — Srdce Ježí-
šovo, svatý chrám Boží — Srdce Ježíšovo,
stánku Nejvyššího — Srdce Ježíšovo, dome Boží
a brána nebeská, smiluj se nad námi!

Srdce Ježíšovo, hořící ohnisko lásky — Srdce
Ježíšovo, schránka spravedlnosti a lásky — Srdce
Ježíšovo, plné dobroty a lásky — Srdce Ježí-
šovo, hlubino všech ctností — Srdce Ježíšovo,
všeliké chvály nejhodnější, smiluj se nad námi!

Srdce Ježíšovo, kteréž jsi králem a středem
všech srdcí — Srdce Ježíšovo, v němž jsou
všecky poklady moudrosti a vědomosti —
Srdce Ježíšovo, v němž přebývá všechna plnost
božství — Srdce Ježíšovo, v němž se Otci dobře
zalíbilo — Srdce Ježíšovo, z jehož plnosti jsme
my všichni obdrželi — Srdce Ježíšovo, touho
veškerého stvoření — Srdce Ježíšovo, trpělivé
a mnohého milosrdenství — Srdce Ježíšovo,
bohaté ke všem, kteří vzývají tebe — Srdce
Ježíšovo, zdroji života a svatosti, smiluj se
nad námi!

Srdce Ježíšovo, smíření za hříchy naše —
Srdce Ježíšovo, potupami nasycené — Srdce
Ježíšovo, pro nepravosti naše potřené — Srdce
Ježíšovo, až k smrti poslušným učiněné —
Srdce Ježíšovo, kopím probodené, smiluj se
nad námi!

Srdce Ježíšovo, zdroji všelikého potěšení —
Srdce Ježíšovo, živote náš a vzkříšení naše —
Srdce Ježíšovo, pokoji náš a smíření naše —
Srdce Ježíšovo, oběti za hříšníky — Srdce
Ježíšovo, spáso v tebe doufajících — Srdce

Ježíšovo, naděje v tobě umírajících — Srdce Ježíšovo, rozkoši všech svatých, smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane! — Uslyš nás, Pane! — Smiluj se nad námi!

Ů. Ježíši tichý a pokorný Srdcem. Ř. Učiň srdce naše podle Srdce svého.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, shlédni na Srdce nejmilejšího Syna svého a na chvály i dostiučinění, které ti jménem hříšníků podává, a usmířen jsa, uděl jim odpuštění, když žádají milosrdenství tvého, ve jménu téhož Ježíše Krista, Syna tvého, kterýž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

ZÁSVĚTNÉ MODLITBY K NEJSV. SRDCI PÁNĚ.

I.

Nejsladší Ježíši, Vykupiteli lidského pokolení, shlédni na nás před oltářem tvým¹⁾ v nejhlubší pokoře klečící. Tvoji jsme, tvoji býti chceme; abychom však pevněji s tebou spojeni byli, hle, každý z nás tvému nejsvětějšímu Srdci dnes zasvěcuje se dobrovolně. — Tebe sice mnozí nepoznali nikdy, tebe, pohrdající příkázáními tvými, mnozí zavrhli. Smiluj se nad obojími, nejdobrotivější Ježíši, a mocně přiviň k svatému Srdci svému všecky. Kraluj, Pane, netoliko věřícím, kteří se od tebe nikdy neodchýlili, nýbrž i synům marnotratným, kteří tě opustili: dej, aby se brzy do domu otcovského navrátili, by nouzí a hladem nezhylni. Kraluj těm, které blud oklamal nebo

¹⁾ Mimo chrám se praví: „před tváří tvou.“

rozkol odloučil, přived' je do přístavu pravdy a k jednotě víry, aby byl brzy jeden ovčinec a jeden pastýř. Kraluj konečně všem, kdo ve tmách pohanství nebo islamu trvají, a neváhej osvoboditi je z temnoty a uvésti k světlu a do království Božího. Shlédni též milosrdnýmá očima na syny toho národa, jenž byl tak dlouho lidem vyvoleným, a Krev, kterou kdysi na sebe svolali, kéž i jim se stane zdrojem spásy a života. Uděl, ó Pane, církvi své svobodu jistou a bezpečnou, uděl všem národům pokoj a pořádek, dej, aby ze všech zemských končin jeden zazníval hlas: „Bud' chvála božskému Srdci Páně, skrze které věčnou spásu máme, jemu bud' sláva a čest na věky! Amen.“*†

II.

Nejsv. Srdce Ježíšovo, veškeré lásky a úcty nejhodnější, Srdce plné dobroty a milosrdenství, jisté útočiště naše ve všech zkouškách a úzkostech, pevná naděje naše ve všech bídách a žalostech: shlédni na nebezpečí, která nás obklopují, na bouře, které námi zmítají. Mocnosti temnoty povstaly proti církvi tvé a proti nám, nehodným sice, abychom kříž tvůj za tebou nésti směli, tobě však věrným a oddaným docela. Zpustošili dědictví tvoje, pobořili oltáře tvoje a pronásledují ty, na jejichž čele vidí kříž tvůj a jméno Boha našeho. Ty však, Pane, přikaž bouři a větrům, a nastane utišení veliké. Vyslyš prosby naše, které k tobě vysíláme za církev tvou. Srdce plné slitování, vždy otevřené, abys nás skrylo ve sv. ráně tvé jako v nejsv. a nejbezpečnějším útočišti: tobě a sv. službě tvé se dnes opět zasvěcujeme, život svůj ti obětujeme, věrnost ustavičnou ti slibujeme. Obemkni nás, služebníky své, pomocí

a ochranou svou, chraň nás před úklady těch, kteří nenávidí tebe a církev tvou, protože tvoje jest, a pronásledují nás, protože tvoji jsme a vyznáváme sv. jméno tvé. Když ochladla láska mnohých, tys novým darem svět obdařil a novým projevem své lásky chtěl rozehřát zvlažnělá srdce lidská a slíbil, že všechny poklady milostí v Srdci tvém ukryté vyliješ na ty, kteří se jemu zasvětili, a zveš nás k sv. svátostem, ve kterých jsi uložil veškeré bohatství Srdce svého a všechnu moc a působnost nejdražší Krve své. I my toužíme být připočteni k vyvolenému zástupu těch, kteří jsou tobě oddáni a jejichž jména jsou zapsána v knize života, i my chceme, abys byl Králem srdcí našich, i my chceme ti skládati povinný tribut vděčnosti a lásky. Eucharistický Ježíši, sladký společníku náš na naší pouti v tomto vyhnanství, podrob srdce naše sladké vládě své a panuj nad nimi, aby tobě za všech okolností poddána od tebe nikdy se neodchýlila. Ty, Pane, nestálé srdce naše utvrzuj, klesající posiluj, po věcech pozemských bažící k nebi pozdvihuj, kdyby se vzpíralo tobě sloužit, mocí svou přinucuj, obnov je v duchu svatosti své a dej, abychom přemohouce všechny nepřátele tvé stali se sloupy v chrámě Boha našeho, abys vyznal nás před Otcem svým a před anděly jeho, jak jsi byl slíbil všem věrným svým, který jsi sám Pán a Král náš, jemuž čest a sláva na věky. Amen.

III.

Nejradší Ježíši, Vykupiteli lidského pokolení, jenž jsi láskou věčnou nás miloval: pastýři dobrý, jenž jsi život položil za nás a za naši spásu se obětoval dříve, než jsme tě poznali a tebe milovat mohli: láskyplný Ježíši, jenž jsi

ctitelům Božského Srdce svého zaslíbil hojnost milostí svých, hříšníkům obrácení, vlažným horlivost, horlivým vysokou dokonalost, a všem bez rozdílu blažené skonání a šťastné s tebou na věčnosti shledání: shlédni na nás, kteří v nejhlubší pokoře před tebou klečíme a srdce své navždy ti zasvěcujeme. Račiž nás připustit k sobě, do svatyně Srdce svého, budiž ty od nynějška jediným předmětem naší lásky a jediným Králem našeho srdce.

Ježíši dobrý, Spasiteli náš, který jsi řekl: „Já jsem cesta, pravda a život“: Tys c e s t a neomylná a jistá, a proto slibujeme, že budeme vždy kráčet ve šlépějích tvých, cestou poslušnosti a odříkání, cestou zákona a přikázání tvých. Tys p r a v d a a světlo věčné, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět, a my věříme, vyznáváme a přijímáme slova sv. učení a sv. evangelia tvého celým srdcem a celou duší svou. Tys ž i v o t duší našich, a z plnosti tvé jsme všichni obdrželi, milost na milost, zvláště však v oné svátosti, v níž jsi ty sám chléb živý duším našim, kterýž jsi s nebe sestoupil.

Nejdobrotivější Ježíši, radosti mého prvního sv. přijímání, v moři milosrdenství tvého pochovávám všechny nepravosti, které tíží duši mou, a tebe prosím vroucně, takovým učím srdce mé, aby tobě podobné bylo pokorou a tichostí, abych z lásky k tobě odumřel světu, jako tys z lásky ke mně na kříži umřítí ráčil. Budiž mi Srdce tvé pramenem života, v němž bych obmyl duši svou a našel lék pro všechny křehkosti mé, abych tebe miloval, tebe ctil a věrně následoval. Roznět' zvlažnělé srdce mé ohněm sv. lásky své, aby s tebou stejně smýšlelo, stejně cítilo, s tebou jedním životem žilo, abys ty byl ve mně a já v tobě, abychom spolu

jedno byli, jak jsi ty sám, Pane, pověděl, abych rostl v dokonalosti a svatosti, až bych dosáhl plnosti ctností tvých. Požehnání tvé nechť na mne sestoupí a nedopustí, aby jméno mé vymazáno bylo z knihy života, nýbrž dej, ať pod praporem sv. kříže tvého až do posledního vzdechu vytrvám a ze společenství tvého se na věky raduji. Amen.

MODLITBA CHVÁLY K B. SRDCI PÁNĚ.

Pozdraveno buď, nejtíšší Srdce Ježíšovo, libě znějící harfo nejsvětější Trojice! Pozdraveno buď, nejsladší Srdce Ježíšovo, živý zdroji veškeré dobroty a milosti! Pozdraveno buď, nejlaskavější Srdce Ježíšovo, vzácná schráno všech pokladů Božích! Tisíc a tisíckrát chválím a pozdravuji tebe, zřídlo božské lásky, z něhož se prýští milosrdenství a veškeré milosti! Srdce vznešené a nejvzácnější, kéž bych tě mohl pozdravit a tobě se klaněti s nekonečnou láskou, tobě, z něhož se ustavičně vylévají milosti na všechny svaté a zbožné duše, tak často zaplavené a opojené proudy nebeské slasti tvé!

Ó Srdce Ježíšovo, Srdce sladké! Srdce Ježíšovo, Srdce laskavé! Srdce Ježíšovo, Srdce milostné! Srdce plné sladkosti, slitování, lásky! Do hlubin tvé svatyně ponořuji duši svou a do propasti tvého milosrdeství pohřbívám celé bříme svých hříchův a nedbalostí. Tobě obětuji všechny své námahy a práce; tobě svěřuji všecky své úzkosti a bídy, tobě poroučím svůj život i svou smrt. Srdce Ježíšovo, nejvzácnější poklade, nejdůstojnější oběti, rač samo sebe obětovat na svatém smírném oltáři svého člověčenství v náhradu za všechny dny mého života, v nichž jsem ničeho pro Boha neučinil.

Nejšlechetnější Srdce Ježíšovo, velebím tě a spojuji se s láskou, kterou tě Duch sv. utvořil

z nejčistší krve tvé panenské Matky Marie. Nejsladší Srdce Ježíšovo, blahoslavím tě a spojuji se s láskou, s kterou tě nejsvětější Trojice ozdobil všemi nebeskými dary. Nejtišší Srdce Ježíšovo, velebím tě a spojuji se s láskou, kterou ty samo planulo k lidskému pokolení. Nejdobrotivější Srdce Ježíšovo, uctívám tě a spojuji se s láskou, s kterou jsi vykrvácelo na kříži. Nejvěrnější Srdce Ježíšovo, chválím tě a spojuji se s láskou, s kterou jsi prolilo předrahou krev a vodu, když jsi bylo kopím probodeno.

Ó nejsvětější Trojice, skrze požehnané Srdce Ježíšovo chválím, velebím a oslavuji tě za všechny milosti, jež jsi ráčila udělit tomuto nejsvětějšímu Srdci. S nejhlubší úctou a zbožností, již jsem schopen, obětuji tvé vznešené velebnosti přesvaté a nade vše vzácné Srdce Ježíšovo s veškerou jeho vděčností, s plností jeho blaha i jeho dokonalostí a prosím tě, rač skrze ně nahradit a dokonale napravit vše, co jsem kdy zlého učinil a dobrého opominul. Amen. (Sv. Mechtilda.)

PROSBY.

I.

Ó nejsv. Srdce Ježíšovo, v nejhlubší pokoře tobě se klaníme, tebe oslavujeme a velebíme. Ó Srdce plné slitování, smiluj se nad námi. Buď naší útěchou, když zarmoucení jsme, naší posilou, když malomyslní jsme, žehnej nám, dokud v slzavém údolí putujeme, spasiž nás, až jednou na věčnost se odebereme. Ježíši, tobě živi jsme, tobě umíráme, tobě lásku zachováme, dokavad neskonáme. Amen.

II.

Nejsv. Srdce Ježíšovo, zdroji všeho dobra, klaním se ti, miluji tě, a s pravou lítostí nad

svými hříchy ti obětuji své ubohé srdce. Učiň je pokorným, trpělivým, čistým, a ve všem naprosto shodným s tvou vůlí. Dej, ó Ježíši, abych žil v tobě a pro tebe, buď mou ochranou v nebezpečích, mou útěchou ve strastech, uděl mi zdraví těla, pomoc ve všech časných potřebách, požehnání ve všech mých podnicích a milost svatého skonání. Amen.*

III.

Pane Ježíši Kriste, nejmilostivější Vykupiteli světa, pro nejsv. Srdce tvé tě vroucně prosím, aby se všecky zbloudilé ovečky obrátily nyní k tobě, pastýři a biskupu duší svých, jenž žiješ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.*

IV.

Božské Srdce Ježíšovo, uděl, prosím tě, duším v očištění věčné odpočínání, těm, kteří leží ve smrtelném zápase, milost vytrvání; hříšníkům opravdové pokání, pohanům světlo víry, mně a všem mým drahým své požehnání. Tobě, nejdobrotivější Srdce Ježíšovo, poroučím teď všechny tyto duše a za ně ti obětuji všechny tvé zásluhy spolu se zásluhami tvé nejbl. Matky a všech svatých a andělů, jakož i všechny mše sv., svatá přijímání, modlitby a dobré skutky, které budou dnes po celém křesťanském okrsku země vykonány.*

V.

(Dobrý úmysl.)

Pane Ježíši Kriste, ve spojení s oním božským úmyslem, s nímž jsi sám zde na zemi svým nejsv. Srdcem Pána Boha chválil a velebil a ještě nyní bez ustání v nejsv. Svátosti oltářní na všech místech až do konce světa ho chválíš

a velebíš, obětuji ti po celý tento den, ani nejmenší částičky nevyjímaje, po příkladě nejsv. Srdce nejbl. a vždy neposkvrněné Panny Marie celou duši, všechny své úmysly a myšlenky, všechny své tužby a přání, všechny své skutky a slova.

ODPROŠENÍ.

I.

Svrchovaný Králi, Pane nebes i země, před božskou velebností tvou u přítomnosti tvé nejsv. Matky Marie Panny a veškerého nebeského dvorstva na kolena padáme a odprošujeme tvé Srdce za všecken nevděk, svatochrádeže a křivdy, které ponejvíce ve Velebné Svátosti jest tobě zakoušet. Ó nejsv. Srdce, v náhradu rač přijmout všechny mše sv., modlitby a dobré skutky celé katolické církve. Osvět' pohany, naprav hříšníky, potěš zarmoucené, smiluj se nad dušemi v očistci. Nám pak uděl milost svou, posilni a zachovej nás, ó dobrotivé, ó laskavé, ó božské Srdce Páně.

II.

Ó svátostné Srdce Ježíšovo, dokud jsi na zemi dlelo, ohněm svaté lásky své roznítit jsi chtělo zvlažnělá srdce lidská, a touže láskou planeš i k nám v nejsv. Svátosti, a přece nesčetní i dnes jenom nevděkem tvou lásku splácejí, stejně jako židé ji kdysi spláceli. Kolik nedělí znesvěcených, kolik svatostánek vyloupených, kolik křížů potupených volá k nebi o pomstu, kolikrát denně svolávají na sebe Boží hněv ti, kteří v hříšné vášni poskvrňují své tělo i srdce, odmítají slovo pravdy tvé a šlapou po přikázání lásky bratrské nám od tebe daném! Jestliže však nepravosti jejich volají o pomstu, volá svatá Krev tvoje o smilování, a jestliže zblou-

dilí svolávají na sebe hněv, svolává na ně kříž tvůj odpuštění a smír. My pak se spojujeme s tebou, ó Srdce plné lásky a slitování, odprošujeme tebe za všechny urážky, svatokrádeže a nevděk, a hotovi jsme slzami svými i krví svou smazat všechny křivdy, kterých se ti od nevděčných a zapomenutých dostává. Spolu s tebou, ty opuštěné a přece milující Srdce Ježíšovo, ruce své k Otci spínáme, za obrácení hříšných své zásluhy a modlitby obětujeme, spolu s tebou na ně slitování svoláváme. Slibujeme, že horlivostí svou budeme hledět napravit všecku vlašnost, která tě skličuje, svou věrností nahradit všecken zármutek, způsobený tobě především nevěrností těch, kteří službě oltářů tvých jsouce zasvěceni, tebe opouštějí a zrazují a k odpadu svádějí ovečky tvé, vykoupené předrahou Krví tvou. Nehleď, dobrý Pastýři náš, na nevděk synů marnotratných, nýbrž na lásku a oddanost věrných svých, a dej nám tolik účinné milosti, abychom vyvážili všecken jejich nevděk, abychom byli uprostřed světa tvými apoštoly a tvou korunou v blažené věčnosti.

III.

Přesvaté Srdce Ježíšovo, pro nepravosti naše kdysi v Getsemanské zahradě až k smrti sklíčené a na Golgotě kopím probodené: tebe odprošujeme dnes za všechny urážky, pochybení a hříchy, kterými jsme kdy tebe zranili a přitížili břemeno kříže, pod nímž jsi klesal na bolestné cestě své. Božský Spasiteli, tys řekl: „Nechci smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl“; božský Vykupiteli, tvou vlastností jest smilovávati se a odpouštěti; Synu Boží, tys nepřišel svět soudit, nýbrž vykoupit: k tobě jako synové marnotratní se dnes kajícně vra-

címe my, kteří jsme kdysi pohrdli láskou a přátelstvím tvým a tebe opustili: k tobě se vracíme, před tebou na kolena padáme a k tobě voláme: „Hřešili jsme proti nebi a před tebou, nejsme hodni slouti nadále přáteli tvými.“ Učiň nás, Pane, posledními služebníky v království svém, a vyvod' ze srdcí našich slzy upřímné kající, abychom svou lítostí nahradili všechn zármutek, který jsme tobě způsobili, a svou věrností napravili všechnu svou vlašnost, kterou jsme Srdce tvé skličovali. Čím více jsme šlapali po přikázáních tvých, tím více se vynasnažíme je nyní zachovávat; čím více jsme tělu hověli, tím čistěji chceme v budoucnosti žít, a čím více jsme se dosud se světem přátelili, tím více se teď chceme přivinout k láskyplnému Srdci tvému, ó nejslitovnější Ježíši. A čím více jsme nevděkem spláceli svatou lásku tvou, tím více budeme teď milovati tebe, ó lásky nejhodnější Srdce Ježíšovo. Dej nám, božské Srdce Páně, tolik účinné milosti, abychom žili jako kající uprostřed hřešícího světa, upřímným obrácením napravili svou hříšnou minulost, a byli jednou alespoň nejmenšími v zástupu vyvolených tvých v blažené věčnosti.

IV.

Nejsvětější Srdce Ježíšovo, v pokoře se ti klanějící přicházíme, abychom se ti znovu obětovali s pevným úmyslem, napravití vždy větší láskou urážky, jichž se ti dostává. R/. Ano, slibujeme.

Čím více tajemství tvá jsou hanobena, tím pevněji budeme v ně věřiti, ó Srdce Ježíšovo, posvěcení našich srdcí!

Čím více nevěra usiluje, aby nás zbavila naší naděje ve věčnou blaženost, tím více bu-

deme svou naději skládati v tebe, ó Srdce Páně, naše jediná naděje!

Čím více odporují srdce tvé božské lásce, tím více tě budeme milovat, ó neskonalá krásno, nekonečné lásky hodné Srdce Ježíšovo!

Čím více se činí útoky na tvé božství, tím pokorněji se mu budeme klaněti, ó božské Srdce Ježíšovo!

Čím více se přestupují božská přikázání tvá a na ně se zapomíná, tím věrněji je budeme zachovávat, ó nejsvětější Srdce Ježíšovo!

Čím více mnozí opomíjejí tvé svátosti a jimi pohrdají, tím častěji s láskou a uctivostí je budeme přijímat, ó nejštedřejší Srdce Ježíšovo!

Čím více svět zneuznává tvé převznešené ctnosti, tím snažněji je budeme ve skutek uvádět, ó Srdce Páně, vzore všech ctností!

Čím více pracuje peklo o záhoubě duší, tím více v nás rozněcuj touhu po jejich spáse, ó Srdce Ježíšovo, o spasení duší nanejvýš horlící!

Čím více smyslnost a pýcha zaviňují, že sebezápor a láska k povinnosti hyne, tím více se budeme přemáhat a duchem obětavosti se dáme proniknout, ó Srdce Ježíšovo, pohanou naplněné!

Čím mocněji útočí brány pekelné na církev tvou, tím více se chceme snažit, abychom byli jejími věrnými syny, ó věrné Srdce Ježíšovo!

Čím více se svět bouří proti neomylnosti svatého Otce, tím více chceme se ho držet s dětinnou důvěrou a dáme se od něho vésti s pokornou oddaností, ó Srdce Ježíšovo, Moudrosti věčná!

Čím více se lidstvo rozdvojuje sobectvím, tím vroucněji se budeme jako údové téže rodiny Boží milovati v tobě, ó láskyplné Srdce Ježíšovo!

Modleme se: Ó božské Srdce Ježíšovo, Srdce Boha našeho, popřej nám tak mocné a účinné milosti, abychom jako věrné dítky tvé církve byli tvými apoštolý uprostřed světa a tvou korunou na věčnosti. Amen.

PRVNÍ SOBOTA V MĚSÍCI.

V životopise Aničky z Guigné († 1922 ve věku 9 let v pověsti svatosti) se dočítáme, že první sobotu měsíce trávila zvláště sebraně, věnujíc celý den úctě sv. Panny. Tato pobožnost patří mezi nejmladší, jest celkem málo známa a málo pěstována. Divíme se skoro, že nepřišli dříve na myšlenku, postavit první sobotu po bok prvnímu pátku a uctívat zvláštními pobožnostmi nejblahoslavenější Pannu tak jako den před tím Srdce Páně. Teprve Pius X. otevřel poklady církve a hojnými odpustky, kterými tuto pobožnost obdařil, povzbudil věřící, aby ten den zasvětili Panně bez poskvrny počaté.

a) Kdokoli první sobotu v měsíci vykoná jakoukoli pobožnost ke cti Neposkvrněného Početí M. P. na smír za urážky, kterými její jméno a její výsady jsou tupeny, získá odp. *†. Kdo tak učiní aspoň jednou v životě po osm prvních sobot za sebou, získá kromě toho odp. *†*

b) Kdokoli po dvanáct měsíců nepřetržitě za sebou první sobotu uctívá Pannu bez poskvrny počatou ústní nebo rozjímavou modlitbou, získá každou sobotu odp. *† Jest dovoleno tuto pobožnost místo v sobotu konat po 12 prvních nedělích měsíce za týchž podmínek.

c) Krom toho získá odp. *†, kdo jednu hodinu v měsíci (kterýkoli den) věnuje modlitbě k nejbl. Panně za obrácení hříšníků.

LITANIE

KE CTI NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ.

(Jsou dovoleny jedině pro soukromou pobožnost.)

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli světa, Bože — Duchu svatý, Bože — Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Maria — Svatá Boží Rodičko — Svatá Panno panen, oroduj za nás!

Bez poskvrny prvotné viny počatá Panno — Od věčnosti vyvolená Panno — Podivuhodné dílo Boha Otce — Královská cesto Božího Syna — Chráme a stánku svatého Ducha — Maria, radosti a rozkoši nejsv. Trojice — Maria, pečeti zákona božího a cíle úradků jeho — Maria, dílo věčného milosrdenství — Maria, nezměrná hlubino tajemství Božích, oroduj za nás!

Maria, klíči zavřeného ráje — Maria, záchrano padlého lidstva — Maria, která jsi Evinu kletbu v požehnání změnila — Maria, která jsi prvotnou důstojnost lidstvu vrátila — Maria, ze které strom života vypučel — Maria, zaslíbe života, vítězství a smíru — Panno vítězná nad hadem starým, oroduj za nás!

Maria, očekávání patriarchů — Maria, náplni předpovědí prorockých — Maria, touho veškerého lidstva — Holubice nesoucí záruku míru — Jitřenko spásy a šťastného věku — Jitřenko zářící leskem věčného světla — Červánku nezapadajícího slunce — Prvosenko věčného jara — Prvotino požehnání a milosti, oroduj za nás!

Hvězdo uprostřed mraků — Lilie uprostřed trní — Růže, ze které Kristus vypučel — Perlo drahocenná, naší chudobě od Boha daná — Maria, poklade čistoty — Maria, okraso nebes

— Cti a slávo andělských kůrů — Ozdobo veškerého tvorstva, oroduj za nás!

Rozkoši a Královno srdcí — Rozdavatelko milostí — Nevysychající studánko milostí — Cesto vedoucí k nebeské slávě — Diadéme krásy v ruku Nejvyššího — Paní a Vládkyně naše — Pomocnice a Orodovnice naše — Prostřednice a Ochránkyně naše — Přemocná Patronko, Královno a Matičko naše, oroduj za nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane! ... uslyš nás, Pane! ... smiluj se nad námi!

℣. Oroduj za nás, Panno bez poskvrny počatá. ℞. Abychom ...

Modleme se: Bože, nevyzpytatelných úradků králi, jenž jsi Neposkvrněnou Pannu od věčnosti vyvolenou jednorozenému Synu svému v díle nápravy za společníci a pomocníci přidružil, aby pohroma první ženou způsobená skrze vítěznou Pannu v triumf se změnila: uděl nám, prosíme, abychom my, kteří jsme se stali účastníky Eviny pohromy, milostí měli podíl na vítězství Marie Panny, a její přímluvou i pomocí nad tím zvítězili, jehož ona slavně panenskou patou svou potřela. Skrze téhož ...

MALÉ HODINKY

KE CTI NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ (*†).

J i t ř n í.

℣. Ústa má i srdce mé, chvály Panně pějte (kříž na rtech).

℞. Oslavovat s anděly Královnu svou spějte.

℣. Budiž mi pomocná, přesvatá Panno (velký kříž).

℞. Ochraňuj duši mou, nebeská bráno.

℣. Sláva Otci ... Alleluja (od Devítníku do

velikonoc: Chvála tobě, Pane, Králi věčné slávy).

C h v a l o z p ě v.

**Zdrávas, nebes Královno, jasná hvězdo ranní,
Panno panen přesvatá, slavná nebes Paní;
zdrávas, plná milosti, nebes záře stkvoucí,
skloň se, mocná Vládkyňe, k dítek prosbě
vroucí.**

**Dřív než vesmír učinil, Otec tebe zvolil
Synu svému za Matku, skrze nějž svět stvořil:
ten, jenž vládne nebesům, hvězdám, zemi,
vodám,
tebe hříchu uchránil, kterým hřešil Adam.
Amen.**

Ů. Vyvolil ji Bůh a předurčil ji:

R. Příbytek ve stánku svém připravil jí.

Ů. Slyš, Panno mocná, hlas můj.

R. Modlitbu mou, Matko, podporuj.

**Modleme se: Svatá Maria, Královno nebes,
Matko Pána našeho Ježíše Krista a světa Vlád-
kyně, jež nikoho neopouštíš a nikým nezhrdáš,
shlédni na mne, Panno, laskavě očima milosti
a vypros mi u milovaného Syna svého odpuš-
tění hříchů, abych uctívaje myslí nábožnou
svaté a Neposkvrněné Početí tvé odměny věčné
blaženosti v životě budoucím dosáhl, milostí
toho, jehož jsi panensky zrodila, Pána našeho
Ježíše Krista, jenž s Otcem a Duchem svatým
žije a kraluje v jednotě dokonalé Bůh na věky
věkův. Amen.**

Ů. Slyš, Panno mocná, hlas můj.

R. Modlitbu mou, Matko, podporuj.

Ů. Dobrořečme Hospodinu.

R. Bohu buďtež díky.

**Ů. Duše všech věrných zesnulých pro milo-
srdenství Boží nechať odpočívají v pokoji.**

R. Amen.

H o d i n k a p r v n í.

Ů. Budiž mi pomocná... Sláva Otci...
jako při jitřní.

C h v a l o z p ě v.

**Zdrávas, Panno přemoudrá, stánku připravený,
Nejvyššího svatosti chráme zasvěcený.**

**Z Evy dcer tys jediná hříchu prosta byla,
tebe skvrna praotce nikdy nekalila.**

**Druhá Eva, matka všech, záruka jsi spásy,
hvězda vzešlá z Jakuba, blahé věstíc časy.
Zdrávas, Panno vítězná nad knížetem temnot,
Adamova potomstva nejvzácnější klenot.**

Amen.

Ů. V Duchu svatém vytvořil ji Pán.

Ry. A vyvýšil ji nade všechna díla svá.

Ů. Slyš, Panno mocná... spolu s modlitbou
a ostatními verši jako při jitřní.

T ř e t í.

**Zdrávas, archo úmluvy, trůne Šalomouna,
plnost tvojich milostí hlásá nám div rouna.
Divem zkvetlá ratolest, duha prostřed mraků,
neshořelý v ohni keř věřícímu zraku.**

**Ode věků určila Nejvyššího rada,
že se tebe prvotná nikdy netkne vada,
abys byla důstojnou Matkou Spasitele,
s nímž bys ďáblu vyrvala z moci lidstvo celé.**

Amen.

Ů. Já na výsostech přebývám.

Ry. A na oblakovém sloupu jest trůn můj.

Š e s t á.

**Ty jsi schrána moudrosti, Trojice chrám svaté,
slast a radost andělů, prosta viny klaté,
útěcha jsi lkajících, lidstvu přístav spásy,
cedr, palma královská nadpozemské krásy.**

Rajská země, zdráva buď, potem nezkropená,
 Panno ze všech nejčistší, stínem nedotčená,
 prorokova tajemná zavřená jsi brána,
 tobě milost na milost od Pána jest dána.
 Amen.

℣. Jako lilie mezi trním:

℞. Tak jest přítelkyně má mezi dcerami
 lidskými.

D e v á t á.

Ze slonové kosti věž, v tobě útočiště
 kající a zmítaní v bouřích najdou jistě.
 V početí svém potřelas nepřitele hlavu,
 jak Bůh v ráji zaslíbil, tvou když věstil slávu.
 Pro vítězství nad peklem Juditou ty sluješ,
 nebes chóry veškeré krásou převyšuješ.
 Rachel správce nosila lidu egyptského,
 Maria však zrodila spásu světa všeho. Amen.
 ℣. Všecka jsi krásná, přítelkyně má:
 ℞. A poskvrny prvotné na tobě není.

N e š p o r y.

Králi Bůh dal znamení, prost že smrti moci,
 tvůj však příchod znamenal konec věčné noci;
 aby ze tmy k světlu šel člověk zaprodaný,
 s nebes jasu Boží Syn sstoupil v lůno Panny.
 Září slunce věčného stkvěješ se, ó Máti,
 v Početí jsi červánek, jenžto nebe zlatí.
 Zdrávas, luno rozmilá, sviť nám ve tmách
 jatým,
 vůdkyní buď zbloudilým, pouty hříchu spja-
 tím. Amen.

℣. Já jsem učinila, aby vzešlo na nebi světlo
 nehasnoucí:

℞. A jako mlha pokryla jsem veškerou zemi.

Z á v ě r e č n á.

Zdráv buď, květe panenský, čistá každou dobou,

**dvanácti hvězd koruny okrášlena zdobou,
bez poskvrny počatá, nad anděly vyšší,
po pravici Synově vládneš v nebes říši.
Uzdravení nemocných, již se k tobě vinou,
hvězdo mořská, v přístav ved', na scestí kdož
hynou,
Matko božské milosti, hříšných naděj sladká,
toho v nebi uzřít dej, jehož ty jsi Matka.
Amen.**

**Ů. Jako olej rozlitý jest, Maria, jméno tvoje.
Ř. Proto služebníci tvoji milují neskonale
tebe.**

O b ě t o v á n í h o d i n e k.

**Pokorně ti tento zpěv, Panno, k nohám kladem,
strmou poutí k nebesům chraň nás před vším
pádem,
bezpečně řid' naši loď, v posledním pak boji
při nás stůj, ó Maria, ať jsme věčně tvoji.
Amen.***

Antifona (s připojenou modl.*).

**Toto jest ratolest, na které nebylo suku ni
kůry, ani dědičný ani osobní hřích ji nehyzdil.**

**Ů. V početí svém, Panno, byla jsi neposkvr-
něná:**

**Ř. Oroduj za nás u Otce, jehož Syna jsi
porodila.**

Modleme se: Bože, jenž jsi . . . (Viz 8. pros.)

Tyto hodinky pocházejí asi z 15. stol. Sv. Alfons Rodriguez, bratr laik T. J. († 1617) modlil se je denně po 40 let a rozšiřoval horlivě tuto pobožnost. Hymny s užitím stávajících překladů přel. K.

Ostatní pobožnosti viz na str. 234—248 a při 8. prosinci.

SV. ZPOVĚĎ.

„Přijměte Ducha Svatého: komu odpustíte hříchy, odpuštěny jsou“ (Jn 20).

„Jenž tě stvořil bez tvého přičinění, nespasí tě bez tvého přičinění; stvořil tě, aniž jsi věděl, ale nespasí, kdybys ty nechtěl.“ Tento výrok velikého učitele církevního (Aug.) platil andělům, platil prarodičům, platí nám: věčnou blaženost si musí každý *zasloužit* (kromě dítek po křtu sv. zemřelých). Jestliže tvor *nechce*, t. j. jestliže se nepřičiní, co na něm jest, nedojde cíle, pro který jest stvořen.

Slyš slova téhož světce: „Do rajske blaženosti Bůh člověka postavil, aby tam *lehounce* nebe sobě i potomkům zajistil; když však se dopustil hříchu, byl z ráje vykázán a propadl věčnému zavržení s veškerým potomstvem svým; cokoli tělesnou žádostí z něho a ze zavržené s ním spoluvinnice na svět přichází, to vše zachvacuje prvotná vina . . . v bídě a neštěstí ležela či spíše z bídy do bídy se potácela a do propasti neštěstí a zkázy střemhlav se řítila veškerého lidstva masa zavržená, aby přidružena k andělům, svědcům svým a svým společníkům v hříchu i trestu, spolu s nimi pykala spravedlivě za bezbožný odpad svůj . . .“

Věci se ovšem vytvářely jinak. Vinou jednoho člověka přišla na svět smrt, zásluhou jednoho vrácen lidstvu život, a pro zásluhy Spasitelovy přijato zavržené lidstvo na milost. Neplatí však již hořejší slovo: „*Lehounce* si nebe zajistí . . .“ Jak na život tělesný, tak i na život duchovní se vztahuje kletba Hospodinova: „V potu tváře své . . .“ Lidský život jest boj (Job 7), boj o nejdražší statky, a málokdo se bez těžké rány probouje k branám nebeského ráje, t. j. málokdo si zachová až do konce křestní

nevinnost. Ve chvíli však, kdy jsi se dopustil prvního těžkého hříchu, opustil jsi navždy cestu nevinnosti a byl jsi zařaděn do nepřehledného zástupu kajících, jimž zbývá k nebi cesta jediná: cesta *pokání*. Od rajske radosti nás odvádí rozkoš, do ráje nazpět vede kajícnost. (Řeh. Vel.)

HŘÍCH.

Pozoruj a věz, že zlé a hořké jest,
opustit Pána Boha svého (Jer 2).

Co jest hřích? Vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího, praví katechismus. Krásněji a nekonalé hlouběji odpovídá sv. Augustin: „Hřích jest, cokoli kdo koná nebo mluví nebo žádá *proti věčnému zákonu*.“ Proti věčnému zákonu . . . zákon, který tkví v samém Bohu, v jeho nekonečné svatosti, který není leč jeho svatost sama . . . zákon podle sv. Pavla vepsaný v srdce každého člověka a zjevený od Hospodina samého v obou deskách desatera . . . zákon, jež nemůže žádná moc změnit, ani stvořená ani nestvořená — ani sám Bůh, tak jako nemůže sebe samého zničit. Ve stvoření člověka byl Bůh svoboden, nemusil ho stvořit; když ho však stvořil, pak mu *zákon dát musil*, a sice právě ten zákon, který mu v desateru zjevil a do srdce vepsal, žádný jiný. Slovo Augustinovo tudíž překrásně naznačuje, že hřích jest provina nikoli proti nějakému pravidlu nebo normě, kterou si dal tvor sám nebo kterou mu jiný tvor podle libosti diktoval, nýbrž proti zákonu věčnému, svatému, naprosto nedotknutelnému a nezměnitelnému, nepomíjejícímu. Jest tedy hřích provina proti svaté, věčné, živoucí moci, které jest a musí být všecko tvorstvo poddáno, nevyjímaje ani Neposkvrněnou Pannu a lidskou přirozenost Syna Božího. To znamená běžné slovo: „Hřích jest urážka Boha“, t. j. hříšník jest *neposlušen* svého věčného Tvůrce, nejvyššího

Pána a Zákonodárce, nedbá jeho vůle a zákona; tím jest řečeno, že zároveň i *pohrdá* jak zákonem, tak tím, jenž zákon dal. Hřích tedy znamená odepříti Tvůrci povinnou podrobenost, opustit Boha a odvrátit se od svého posledního cíle. Z toho plyne, že hříchem opouští tvor cestu, vedoucí k cíli, pro nějž jest stvořen, t. k věčné blaženosti, a ubírá se cestou, která konec konců vede tam, kde jest tvor navždy od Boha odloučen, t. k věčnému zavržení.

Hřích jest *nekonečné* zlo: nemůže být *vyrovnán* žádným *dobrem* a žádným statkem konečné ceny, jež by tvor Bohu v náhradu za svou vinu nabídl, byť hromadil miliony světů, a nemůže být *vyvážen* žádným konečným *trestem*.

Pro člověka jest hřích *největším neštěstím* — pro následky, které jej nezbytně provázejí:

a) Hříšník se provinil proti vůli Boží, která jest nejdokonalejší, nejmoudřejší, nejsvětější, proto jest hřích cosi neskonale a veskrze nedokonalého, nemoudrého, ohyzdného, jest zneuctění a zohavení tvora, po případě obrazu Božího v jeho duši: hřích jest *skvrna* v pravém slova smyslu.

b) Hříšník vědomě porušil svou nejsv. povinnost (být poslušen Tvůrce), tím uvalil na sebe vinu a spolu s ní závaznost být volán k odpovědnosti a podstoupit přiměřený trest: člověk se stává *trestuhodným*.

c) Protože jest hřích ohyzdný, vzbuzuje u Boha *nelibost* — Tvůrce se od tvora s odporem odvrací. Protože hřích jest neposlušnost, vzbuzuje u Boha *nevoli* a hněv, což se však nesmí pojímat po lidsku, jako by Bůh zakoušel nemilé pocity, nýbrž tak, že Bůh trestá hřešícího, aby chránil porušený mravní řád.

d) Člověk (i anděl) povýšený do řádu nadpřirozeného ztrácí hříchem milost posvěcující se všemi jejími nároky a právy, pozbývá nadpřirozené svatosti, upadá v nemilost, z dítky Nejvyššího se stává

jeho *nepřítelem*, pozbývá práva i schopnosti na věčné spojení s Bohem. Jako meč zničí život tělesný nikoli tím, že by zasáhl duši, nýbrž činí tělo neschopným podržet duši, která jest pramen života: tak hřích činí duši neschopnou podržet milost posvěcující; hřichem zničil člověk v sobě princip (pramen) vyššího nadpřirozeného života. „Nepravosti vaše rozloučily vás s Bohem vaším“ (Is 59).

e) Kromě toho ztráta milosti činí člověka neschopným jakýchkoli nadpřirozených (záslužných) skutků, jako mrtvé tělo není schopno životních funkcí.

Hřích není něco přechodného, jako stín, jenž by duši zatemnil a zase zmizel. Hříšný skutek ovšem pomine, ale *stav hříchu trvá*, jako otrava, jež má následky mnohdy až do smrti. Zdaž nestačí na př. jediné vdechnutí otravných plynů? Tento trvalý stav odcizení a odvrácení od Boha, toto trvalé znesvěcení a poskvrnění duše nemůže tvor ze svých sil napravit. Stav, do něhož se hřichem uvrhl, jest nenapravitelný a věčný a trvá sám v sobě ustavičně: 1. protože tvor nemá, čím by svou vinu vyvážil a odčinil, 2. a protože hřichem zničil v sobě milost, vyšší život duše, jak již řečeno; a jako mrtvé tělo není s to samo ze sebe povstati k životu, tak mrtvá duše jest sama ze sebe neschopna vzbudit bytí jen jediný akt lítosti (padlí andělé!). Odpovědnost však trvá, protože tvor ten stav sám zavínil a do něho vlastní vinou se uvedl. Spolu trvá i věčná trestuhodnost: tu máme nejhlubší důvod, proč trvání trestu za hřích jest bez konce a věčné.

Z toho plyne, že hřích i jeho následky mohou být odstraněny pouze *zasazením Božím*. Jestliže i tvor při tom něco koná, jsou jeho skutky pouze podmínkou a přípravou, nic víc. Práví-li se: „Bůh dopomáhá člověku k nabytí ztracené milosti“, bylo by lépe říci: „Člověk pomáhá Bohu“, t. j. tím, že jest ochoten přijmout milost, kterou mu může dát je-

dině Tvůrce. Jako si nemůže člověk ztracenou milost dát, tak si ji nemůže ani zasloužit nebo nějakým dostiučiněním vykoupit, ba ani vyprosit anebo se jí stát hodným, nevyjde-li mu Bůh vstříc. Navrácení milosti padlému člověku jest stejně velké, ba ještě větší dobrodiní než obdaření původní prvotnou milostí (v ráji); záchrana a vykoupení člověka jest veskrze dílo nejvyšší božské slitovnosti, a sice docela svobodné. Kdo mohl Boha přinutit, aby napravil, co člověk svou vinou pokazil? Aby člověka pozvedl tam, odkud svou vinou vypadl?

Nicméně má pravdu církev, když pěje na Bílou sobotu: „Co by nám bylo platno, že jsi nás stvořil, kdybys nás nebyl vykoupil?“ A praví-li denně při nejsv. oběti: „Bože, jenž jsi důstojnost lidské přirozenosti podivuhodně stvořil a podivuhodně ji obnovil“, nezbyvá leč přisvědčit. Jak Bůh vinu člověka napravil, víme. Syn Boží svou obětí na kříži odčinil náš hřích, a jestliže stál Bůh na tom, aby se mu dostalo dostiučinění *úplného*, nebylo to možno jinak, leč aby jedna božská osoba v lidském těle za nás dluh splatila. Vtělený Syn Boží a jeho zásluhy jsou *jediný prostředek*, jímž se dostalo lidstvu vykoupení a odpuštění, takže člověčenstvo jest *výhradně na tento prostředek odkázáno* a nemůže očekávat nebo dokonce samo si vyrobit či najít jiný. „Není v žádném jiném spásy“ (Skut 4). Kdo skrze Krista nepůjde, cesty do nebe nenajde, praví pěkně adventní píseň.

Když však Kristus dílo vykoupení dokonal, jde o to, jakým způsobem si *jednotlivec* ovoce jeho zásluh *opatří*. Pramen života se nám v probodeném Srdci Vykupitele otevřel, my však musíme každý pro sebe z té studánky čerpat vodu života. Jak? To zase závisí na ustanovení Kristově: on sám svobodně určil, jakým způsobem se jednotlivým dostane přídělů z pokladu jeho zásluh. Podle jeho vůle se tak děje a musí stát:

a) *V církvi* — jí ustanovil za prostřednici mezi hříšným lidstvem a Bohem, jí svěřil poklad svých zásluh, aby z něho udílela potřebným a prosícím podle normy, kterou od něho dostala; proto „mimo církve není spásy“, a zhola plané jest všecko rozumování protestantů a jejich potomků racionalistů, neboť na všecko je jim dána jediná odpověď: „Protože to tak Kristus chtěl.“

b) Tím, že církve vykonává svůj *trojí úřad*, reflex a pokračování učitelského, kněžského a královského úřadu Kristova. Jde-li o odpuštění hříchů a posvěcení našich duší, přichází v úvahu především úřad *kněžský*, a ten vykonává církve tím, že

c) uděluje sv. svátosti — ty jsou jediný řádný prostředek našeho posvěcení od Krista ustanovený, a na ně jsou bez výjimky odkázáni všichni, kdož chtějí dosáhnout odpuštění viny i trestu, návratu života a milosti Boží. Mezi nimi pak k odpuštění osobních hříchů jest ustanovena svátost *pokání*.

(Podle Scheebena.)

POKÁNÍ.

„Smiluj se nade mnou podle velikého milosrdenství svého“ (Ž. 50).

Pokání nebo peklo (Segneri) — jedno z obojího má na vybranou každý, kdo hřešil. Odpovídají lidé světáckého smýšlení: „Tvrdá jest řeč tato.“ Ale tvrdší bude slyšet jednou slovo drsné: „Odejděte do ohně věčného.“ (Bern., In Ps 90.) Proč se nebojíte pekla vy, kteří se bojíte malého pokání? (Tom. Kemp.) Změkčilí lidé hledají v náboženství nikoli pokoj svědomí, nýbrž pokoj těla (Bonav.). Rozumná a zřízená sebeláska se však s radostí a vděčností chopí prostředku, který jí milosrdenství Boží samo podává a který jest jedinou cestou k záchraně. Kouzelná výheň jest pokání: rudu ve zlato mění (Efr.), a co nedokáží plameny pekelné za celou věč-

nost, dokáže několik slz za malou chvíli. Sestrou nevinnosti jest kajícnost: srdci čistému nejbliže srdce zkroušené (Bern.). Tato slova sv. Otců platí o všech třech říších pokání: ať je pojmáme jako ctnost nebo jako skutky kající nebo jako svátost.

A) CTNOST KAJÍCNOTI.

Kající smýšlení záleží v bolesti nad spáchanými hříchy spolu s úmyslem odstraniti je, t. j. učinit je, pokud možno, neskutečnými, po případě je odčinit. Hřích však neodčiním tím, že naň zapomenu a od něho ustanu, jak bludně učil Luther.

1. První, čeho jest třeba: *retraktace* — *odvolat hříšné smýšlení*, ježto hřích záleží ve (zvrácené) vůli, nikoli jedině v zevnějším skutku. Odtrhni účinně vůli od hříchu, a skutek pomine sám sebou; málo však platno odtáhnout násilím ruku od skutku, zůstane-li srdce v objetí viny.

Dvojí nepravost spáchal lid můj: mne opustili, studnici vod živých, a vykopali sobě cisterny dřevé, které vody podržet nemohou (Jer 2), stěžuje si Hospodin a poučuje nás, že hřích má dvojí tvář:

a) *Odvrácení od Boha*, našeho cíle, dobra nezměnitelného, nekonečného, věčného (*aversio a Deo*).

b) *Přiklonění k tvoru*, dobru proměnlivému, částečnému, pomíjejícímu (*conversio ad creaturam*), ať k sobě samému v nezřízené sebelásce, ať k osobě nebo jakékoli věci mimo Boha. Proč vlastně člověk hřeší? Chce dosíci domnělého dobra, které se mu naskytuje v některé věci stvořené. Přikloní se tedy k tvoru, od něhož si něco dobrého slibuje, jde za ním a opouští Tvůrce.

Tento proces odvrácení od Boha (a následujícího po něm obrácení) líčí nám božská Moudrost ve věčně krásném podobenství o marnotratném synu, jež se stanoviska čistě psychologického jest nedostižné mistrovské dílo. Napřed vykreslen vzpurný vzdor a drzost hříchu, pak vnější i vnitřní zbědova-

nost hříšníka a konečně okamžik sebepoznání. Syn, a sice mladší, tedy nerozumnější a nezkrocenější, opouští poddanství milujícího otce. „Svoboda“, to jest heslo elektrisující srdce, v němž se probudí vášeň. „Rozkoš“ — druhé svůdné vnadidlo nezkušeného mládí.

Obojí hledá syn mimo otcovský dům. Jak ale vypadá ta toužebná svoboda? „Poznej a viz, že zlá a hořká věc jest opustit Hospodina, Boha svého“ (Jer 2). Místo svobody našel otroctví. „Počal strádat a hladovět“: opojení, jež ve hříchu hledal a našel, trvalo kratičce. Skutečnost se vytvářela docela jinak, než si představoval: syn váženého a zámožného otce se stává pastýřem vepřů, zaměstnání to, jež by Israelita nebyl na se vzal, leda že by hlady umíral.

Sledujme nyní proces obrácení. Chybit jest lidské, v chybě setrvat ďábelské (Aug.), chybu napravit čestné a rytířské. Chce-li hříšník napravit svůj čin i jeho následky, pod nimiž sténá nebo které ho čekají, slovem: chce-li se *obrátit*, musí nastoupit zpáteční cestu, jak slovo samo ukazuje, t. j. jeho mysl se musí

a) *odvrátit od stvořené věci*, k níž se přiklonila, vůle se musí s odporem odvrátit od hříchu (detestatio) a opakovat, co osvědčovala při křtu: „Zříkám se znova satana i všech skutků jeho“, nechci o hříchu již ani slyšet;

b) *navrátit k Bohu*, jehož opustila. Zvolají jednou zavrženci: „Zbloudili jsme tedy“ (Md 5). Řekni si to teď a udělej další důsledek: „Tedy se obraťme.“ (Bonav.)

Hřešil jsem, praví David (2 Kr 12), mrzí mne, že jsem to učinil, prohlašuji za pochybené, co jsem udělal, nechci to po druhé učinit, slovem: lituji.

Litost, první podmínka odpuštění, první podstatná součást a základ všeho pokání, znamená změnu veškerého smýšlení i směru, kterým se doposud

vnitřní život hříšníka bral, obepíná minulost i budoucnost. Marnotratný syn

1. jde do sebe, *zpytuje svědomí*, poznává svou bídu a uznává svou vinu. „Tvůj hřích nechat v tobě najde soudce, nikoli zastánce“ (Aug.), a to jest první krok na cestě obrácení: zastavuje se na cestě, po níž krácel ke zkáze. Hříšník se ohlíží zpět, zakouší sám na sobě, aspoň ve vzpomínkách, čím kdysi byl, co je teď a co by měl být; a *zde může milost navázat*. Přiznání — polovice pokání. Bída vlastních vin tíží, výčitky svědomí bičují, bázeň před soudem a věčnými tresty skličuje a děsí: to jsou prostředky, jimiž ho milosrdenství Boží burcuje z opojení hříchu a hledí přimět k návratu. „Zůstat a umřít, nebo jít a doufat.“ Marnotratný syn volí druhé.

2. *Nesedí nečinně*, nepraví: „Co tam, to tam“, nepoddává se tupě osudu, nýbrž vzchopí se: „Vstanu, půjdu k otci“, s pevnou vůlí navázat na to, co ještě zbylo. „Třebaže jsem nádoby rozbil a víno vylil, vinice mi ještě zbývá, na níž mohu pracovat a nádoby znova naplnit...“ (Efr.) Poznává, jak zle jest duši Boha vzdálené, probouzí se v něm touha po návratu a po spojení s tím, jenž jest pramen života, lítost ho žene do náručí otcova, chápe se milosti, kterou mu Pán v kritické chvíli podává, *spolupůsobí* s ní, a to jest rozhodující. Sám od sebe hřích neumře. Co platno lékaři nemoc odkrývat, když se chce nemocný lékům vyhýbat? (Bern.) Nemůžeš-li se objevit před Pánem v říze nevinnosti, předstup před něho v rouchu kajícího (týž).

„V domě otcově jest všeho hojnost, a já zde hlady umírám.“ Hříšník uvažuje, a) oč se připravil: o věčnou blaženost; b) co na sebe uvalil: věčný trest; c) jak ohavný jest hřích — lítost *nedokonalá*, pocházející z nedokonalé lásky k Bohu, a ta dostačí k odpuštění *spolu se sv. zpovědí*. Syn v podobenství se však vyšine výš: „Hřešil jsem proti nebi a před tebou, nejsem hoden slout synem tvým.“ Lituje

vin proto, že jimi urazil Boha nejvyšš svatého a dokonalého, nejlaskavějšího Otce, jenž z lásky k nám Syna za nás vydal; urazil („zarmoutil“) Spasitele, jenž za nás na kříži život obětoval. Litoval by a nehřešil by již, i kdyby Pán hříchu netrestal ani ctnosti neodměňoval — lítost *dokonalá*, pocházející z dokonalé lásky, a ta zjednává sama odpuštění, kdyby nebylo možno svátost pokání přijmouti.

Lítost se opírá o otcovskou odpouštějící lásku Nejvyššího a o jeho zaslíbení, jest tudíž nerozlučně provázena *nadějí* v odpuštění (jež pochází z nadpřirozené víry a vede k lásce). Naděje jest duší lítosti, bez ní jest lítost i pokání plané, jak vidno na nešťastném apoštolu Kristově. Kdo by mluvil na př. o pokání v pekle, když tam vědí, že jest pro ně vše marno?

Ale láska Boží, o niž se lítost opírá, neznamená, že Bůh hřích přehlédne a přimhouří oko. Nikoli, právě naopak: Kristus za mne dluh zaplatil do posledního haléře, vlastně mne přeplatil, a já dostanu z jeho rukou odpuštění jako nezasloužený dar.

Z lítosti plyne opravdové *předsevzetí*: „Vstanu, půjdu.“ Odtrhne se od hříchu i příležitosti a vrací se k otci. Odchod z otcovského domu bylo trestu nejhodnější, co mohlo být; rozhodnutí „vrátím se“ bylo nejrozumnější, co mohl učinit; přijetí v otcovském domě nejněžnější, co se dalo myslit. Lépe pozdě než nikdy (Jeron.). Pokleká před otcem, *vyznává* svou vinu, upřímně, pokorně, s bolestí, a jest hotov za hřích svůj vykonat *dostiučinění*, vzít na sebe pokání třeba doživotní: „Učiň mne jedním ze svých služebníků“, mne, jenž jsem se stal nehodným býti tvým synem. Otec však na jeho nabídku nepřistoupí: přijímá a vyslechne jeho zpověď, jest potěšen jeho upřímnou lítostí a obrácením, vine ho na srdce na znamení odpuštění, obléká ho ve sváteční roucho (milost posvěcující), dává mu na ruku prsten (jest zase přijat do rodiny mezi ostatní

členy, z nepřítele se stává opět dítkem Božím, Duch sv. se vrací do duše se svými dary), na nohy sandály (znamení nabyté svobody, jako otrok u onoho zaměstnavatele — satana — musil chodit bos), a konečně uspořádá hostinu, jež jest pečetí smíru a obrazem svátostné hostiny.

(Podle Konráda Tannera a Aug. Reatze.)

B) SKUTKY KAJÍCÍ.

Největší světa veselost — netrestaná nepravost. (Aug.) Dáme rádi za pravdu velikému učiteli církve. Leč Boží spravedlnost vymáhá, aby každý, i odpuštěný hřích byl pokutován, a porušený mravní řád takto vyrovnán. „Kdo sklenici rozbil, ten ji zaplatí“ (francouzské přísloví). Časné tresty nutno nějak odpykat, buď že sami sobě pokání uložíme neb aspoň dobrovolně převezmeme pokání na nás od Boha seslané, nebo jednou v očištcí (anebo získáním odpustků, o čemž níže). Církev neukládá nyní veřejné dlouholeté pokání jako kdysi, dnes pozůstaveno nám na vůli, jaké pokání chceme za hříchy konat, a Pán čeká, že této volnosti a svobody využijeme k ochotnému a radostnému konání skutků kajícínosti, od nás samých zvolených. Bohužel, platí i dnes slova sv. Ambrože: „Spíš se najde, kdo si uchoval křestní nevinnost, než kdo po pádu koná *přiměřené* pokání.“ Přesto však „lepší kulhavý na cestě než běžec mimo cestu.“ (Rab. Maur.)

Není však pokání nic víc než metla za vinu? Tak jednostranně pokání nepojímej, máť vyšší a vznešenější cíl: umožnit, připravit, uspišit a udržet spojení s Bohem. S Tvůrcem nekonečně svatým, přebývajícím ve světle nepřístupném, nemůže být spojena leč bytost veskrze svatá. Kdo jest však tak prost vší viny, aby na něm Spravedlnost nenašla, co by trestala, ani milosrdenství, co by odpustilo? (Lev Vel.) Byl bys nyní dokonale schopen být připuštěn k patření na Boha trojjediného, jenž na an-

dělich našel skvrnu a před nímž nebesa nejsou čista (Job 15)? Dokud jest duše v těle smrtelném, musí doznat každý syn Adamův: Vláčím neustále s sebou tělo hříchu, sídlo tělesných naruživostí a semeníště nepravostí.

Pokání má cílem zničit vše, co jest v člověku ne-svatého. O tom viz str. 135. V tom smyslu jest pokání nekrvavým mučednictvím, v němž všechna struska tělesnosti se ponenáhlu spaluje, aby ke dnu soudu zbylo čisté zlato a aby duše docela očištěná v ohni lásky byla schopna vznésti se k Bohu. Ďábel má radost ze spravedlivého, jenž cestu pokání opustí (sup. Aug.). Pokání jest tedy nezbytné i čistému, aby ho chránilo zkázy, jak o sv. Aloisu praví církev: „... následujme ho aspoň v kajícnosti, když jsme ho nenásledovali v nevinnosti.“ Jedině bez poskvrny počatá Panna neměla ctnosti kajícnosti a nebyla vázána pokáním, protože její tělo nebylo tělem hříchu. Přece však i na ni Pán utrpení sesílal, by byla podobna svému Božskému Synu, konajícimu pokání za ty, jež přišel vykoupit.

Nám však platí: buďto pokání nebo peklo. Pokání dobrovolně převzaté jest

a) projev *vděčnosti* Spasiteli za vše, co on pro nás na sebe vzal.

b) Skutek *statečnosti*; největší vítězství jest zvíťazít nad sebou a svými nezřízenými vášněmi, jak si byli již pohanští filosofové vědomi.

c) Projev nadpřirozené *moudrosti* a opatrnosti: slíbí nás, abychom neupadli z lehkomyšlnosti nebo ze slabosti do starých hříchů a chrání nás před pádem do nových vin — školou silné vůle jest dobrovolné pokání.

d) Požadavek rozumné a *zřízené sebelásky*: zkracujeme si jím tresty očištcové a shromažďujeme zásluhy.

Mýlí se tedy světci, když prohlašují pokání za krásné? Není nečestné hřích pokáním odčinit: ne-

čestné jest hříchu se dopustit. (Jan Chr.) Ale pokání tvé budiž

1. *opravdové*, ne polovičaté, sice ti není nic platné, jako na př. těm, kteří nechtějí buďto napravit vinu nebo se chopit prostředků (preservativních) proti hříchu nebo opustit příležitost;

2. *radostné* — vážné, ale ne zachmuřené, sice ti bude břemenem;

3. *vytrvalé*, ne dočasné a přechodné, sice tě nedovede k cíli.

Chceš-li, zvol si za zvláštního patrona některého z kajících: Efréma, Norberta, Ignáce z Loyoly, Kamila, bl. Petra Armengola¹⁾, Marii Egyptskou anebo Syrskou, Eudocii, Afru, Pelagii, Thaidu, Markétu Kortonskou. O nich lze říci: „Ó šťastná vina . . .“ Snad by nebyli dosáhli takového stupně svatosti, kdyby nebyli rozjímáním o spáchaných vinách přivedeni k poznání velikosti svého provinění a ji ještě převyšující velikosti slitovné lásky Nejvyššího; to vše jim bylo vzpruhou, že se snažili dvojnásobnou horlivostí napravit, co zameškali dříve, pamětlivi jsouce slov sv. Aug.: „Dva lotři visí na kříži: jeden jest zachráněn, abys nezoufal — druhý zavržen, abys na milosrdenství Boží opovážlivě nespoléhal.“

K největším milostem patří, že nám Tvůrce dal a) možnost, b) čas k pokání, a že c) naše pokání přijímá — milost, již se nedostalo padlým andělům. Neodkládej však, pamětliv, že čas života má své hranice, že i milost má své meze a že přemnozí zemřeli v nekajících, protože řekli: „Zítřa“. Bůh, jenž slíbil kajícímu odpuštění, neslíbil hříšníkovi den zítřejší. (Aug.) Blahoslavený jsi, jestliže tě poslední den najde ve škole (na cvičišti) pokání. (Efr.)

Doplňme svou úvahu ještě poznámkou o vnitřním pokání. Skutky kajících, jimiž se jeví kající

1) Byl náčelník lupičské bandy, † 1304.

smýšlení navenek, zveme pokáním *vnějším* (snášet horko, zimu, bolest, krotit tělo, odpírat smyslnosti, co jí lahodí atd.). Přemáhat vášně, držet na uzdě fantasií a pod. jest pokání *vnitřní*. Které jest důležitější? Vnitřní — to jest duše vši kající. Jest tedy vnější pokání vedlejší neb zbytečné? Nikterak! Moderní zhýčkaná doba se ovšem děsí pouhé myšlenky na to, že by měla zasadit svému tělu nějakou ránu; proto i v řadách věřících se najdou výteční advokáti těla a jeho choutek: „Vnější pokání není nutné, na vnitřním všecko záleží.“ Ale člověk se skládá nejen z duše, nýbrž i z těla, tělo hřešilo spolu s duší, ba obyčejně mělo lvi podíl na hříchu a jeho rozkoši; nuže, nechat podle všech požadavků spravedlnosti má lvi podíl i na pokání — nehledě k tomu, že se bude nezbytně vzpírat proti duši, když ho nekrotíme a všem jeho choutkám hovíme.

C) SVÁTOST POKÁNÍ.

Tato svátost jest řádný prostředek, ustanovený od Krista Pána k odpuštění hříchů po křtu sv. spáchaných. Chceš opravdu zpět k Bohu? Pak jsi přirozeně odkázán na cestu, kterou ti předpisuje Bůh; nemůžeš si sám určit způsob, jímž bys chtěl odpuštění dosíci. Podmínky smíru předpisuje uražený, nikoli provinilec.

Netaž se tedy, *proč* Pán právě sv. zpověď ustanovil; na to jest odpověď jediná: „Protože tak chtěl“, a já mám na vybranou: buď se podrobím, nebo zůstanu ve hříchu a ponesu jeho následky. Avšak nekonečná dobrota Tvůrce sledovala i zde záměry a cíle, v nichž se zračí jeho neskonalá moudrost a láska, a po zevrubné úvaze přijdeme k poznání: jedině vševědoucí znatel lidského srdce mohl vynalézt tento způsob odpouštění hříchů, jedině ten, jenž to srdce stvořil, je zná i miluje, mohl dát srdci ve hříchu rozervanému a nespokojenému

zpověď, jak na př. uznal i velký protestantský filosof Leibnitz. Svátost pokání, ustanovená v první křesťanskou velikonoční neděli slovy: „Pokoj vám . . .“ byla prohlášena *svátostí pokoje* a vnitřního klidu, a jest v nejkrásnějším souladu s lidskou přirozeností. Zamysli se jen:

1. Vyznání vlastních vin přináší sklíčenému a rozervanému srdci *klid svědomí*, a tím se stává zdrojem útěchy. Jsou věci, které nemůžeš svěřit nikomu na světě, na které nestačí ani srdce bratra nebo přítele, ba ani srdce otce a matky, jež možno svěřit jedině zástupci Vševědoucího.

2. Vyznání vin jest *lékem*. Nemocný musí a) vědět, jak to s ním stojí. „Poznej sám sebe“, jest první krok k obrácení, a sv. zpověď napomáhá k sebepoznání (*zpytováním svědomí*); mnohý by se celý život do vlastního nitra nepodíval, kdyby ho k tomu nenutkala zpověď; b) musí být ochoten dát se léčit a být uzdraven: *lítost*; c) má-li být nemoc vyléčena, musí provést lékař diagnosu, ta však v našem případě jest nemožna, když hříšník sám neodhalí nitro: *zpověď*; d) jest třeba užívat léků, t. j. musíš se chopit prostředků k uzdravení duše: *předsevzetí* a *dostiučinění*.

3. Vyznání vin jest zároveň *pokáním*, pro naši porušenou přirozenost sebezapřením, naší pýše a sebelásce někdy dost citelným. Tím jednak za hřích dostičiníme, jednak povinnost vyznání nás od hříchu odstrašuje.

4. *Jednotlivcům* zjednává sv. zpověď vážné upozornění na nebezpečí, jichž zvláště mladá duše nezná nebo netuší, kde jde o zkázu časnou i věčnou. V kritické chvíli, kdy stojíš na samém kraji propasti, může tě zachytit jen přátelské upozornění ve sv. zpovědi, ačli si dáš říci.

5. Pro *rodinu*, stát, celou *společnost* lidskou jest sv. zpověď pramenem požehnání. Kdo se osmělí říci Herodům: „Není ti dovoleno . . .“? Kdo si

troufal připomenout Ludvíku XIV. jeho povinnost, pohrozit Ludvíku XV. odepřením rozhřešení? Kdo může přimět prohnaného zloděje, jenž se dovede vymknouti státní soudní síni, aby navrátil nespravedlivě nabytý majetek?

6. Častá sv. zpověď krom toho

a) chrání před pádem do hříchu, zvláště když se některý hřích stal návykem;

b) zjednává jemné svědomí, jež postřehne každý prášek v duši;

c) přináší hojící milost (*gratia sanans*) proti obtížím tělesné vášně, ač v menší míře než sv. přijímání.

Proč však jsou mnozí lidé po tolika zpovědích stále stejní? „Ne proto, že se nezpovídají, nýbrž protože se špatně zpovídají.“ (Segneri.) Nedbale konají zpytování, a proto nepřijdou nikdy k pravému poznání sebe. Není u nich žádná nebo jen nedostatečná lítost, a proto není úplného odvrácení od hříchu a opravdového návratu k Bohu. Nečiní žádné nebo jen polovičaté předsevzetí, a proto se vracejí ke starým hříchům, sotva se z nich vyznali.

ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ.

Uchyl se do samoty, kde bys mohl nerušeně uvažovat o stavu svědomí před tváří vševědoucího Soudce, jenž zpytuje ledví i srdce. Nejde jediné o to, abys narychlo spočítal spáchané poklesky za uplynulé období, nýbrž jde o zevrubné sebepoznání. Nejlépe bývá pro mnohého zpytovat svědomí před sv. zpovědí ve chrámě. Napřed můžeš učinit *tři zastavení*:

U svého *smrtného lože*, ve chvíli, kdy budeš činit bilanci za celou dobu svého vladařství;

u paty kříže *na Golgotě* nebo v Getsemanské zahradě u nohou Spasitele, božské oběti za tvé hříchy;

u trůnu *Soudce* před tváří andělů, svatých a všeho lidstva, známých i neznámých, kde tě čeká veřejná generální zpověď.

Rozjímej slova Písma (vyber si některý z těchto veršů a uvažuj o něm):

a) Kdybychom sami sebe soudili, nebyli bychom souzeni, b) když však jsme souzeni, od Pána jsme trestáni, c) abychom spolu s tímto světem nebyli zavrženi (I Kor II).

Volal jsem, a odpírali jste; vztahoval jsem ruku svou, a nedbali jste, pohrdli jste vši radou mou a domluv mých jste si nepovšimli: protož i já ze záhuby vaší smáti se budu (Př I).

Spravedlivý napřed sám na sebe žaluje (Př 18).

Nebudeme-li pokání konat, upadneme v ruce Hospodinovy a ne v ruce lidí (Sir 2).

Nechať opustí bezbožný cestu svou a muž nešlechtný smýšlení své: ať vrátí se k Pánu, a slituje se nad ním — k Bohu našemu, protože hojný jest k odpuštění (Is 55).

Hledejte Pána, dokud možno ho najít; vzý-

vejte ho, dokud blízko jest (Is 55).

Nepravosti vaše rozdělily mezi vámi a Bohem vašim, a hříchy vaše skryly tvář jeho před vámi, aby vás neslyšel (Is 59).

Jest mnoho nepravostí našich před tebou, a hříchy naše žalují na nás (Is 59).

Proroci tvoji falešní ti namlouvali klam a mam, a neodhalovali ti nepravost tvou, aby tě k pokání vyzývali (Pláč 2).

Vzrostla nepravost dcery lidu mého nad hřích Sodomy, která podvrácena byla v okamžiku (Pláč 4).

Sodoma nečinila, jako jsi činila ty... (pohanská) Samař ani polovinu hříchů tvých nenahřešila, tys převýšila obě nešlechtnostmi svými (Ez 16).

V hořkosti duše své vzpomínám na všechna léta svá (Is 38).

Kdo snese den přicho-

du jeho? A kdož obstojí, až se objeví? Jeť on jako tavící oheň... vyčistí syny Levi, vytríbí je jak zlato a stříbro (Mal 3).

Proto kárám sebe samého a činím pokání v prachu a popelu (Job 42).

Nebudete-li pokání činit, všichni zahynete (Lk 13).

Či snad bohatstvím showívavosti jeho pohrdáš? ... Nevíš, že dobrota Boží tě ku pokání vede? (Viz Ř 2.)

Budeme-li vyznávat hříchy své, věrný jest Bůh, aby nám hříchy odpustil a očistil nás od všeliké nepravosti (I Jn 1).

Kdo nechce ránu lékařů odhalit, bude zachvácen snětí a zahyne; kdo odhalí, bude uzdraven. Hleď však, aby nebylo znova raněno místo právě zhojené, chraň před novým úrazem rány sotva zcelené! (Afr.)

Pak pros Ducha sv. za osvícení, aby ti byl jasně zřejmý stav tvé duše. Modlitby k němu najdeš u svátků svatodušních, nebo si vyber některou z následujících:

ZE ŽALMU 138.

Pane, ty srdce mé zkoušíš a znáš,
všechny mé myšlenky prohlédáš:
ať vstávám, ať sedám, mne pozoruješ,
zdaleka myšlení moje ty zpytuješ:
Když jdu aneb stanu, ty všecičko zbádáš,
veškeré cesty mé tobě jsou zjevny:
dříve než jazyk můj slovo své pronese,
aj, ty již předem je slyšíš, ó Pane.
Kam mohu uniknout před duchem tvým,
nebo kam utéci před tváří tvou?
Vstoupím-li na nebe, ty již tam jsi,
sstoupím-li do pekel, hle, přítomen jsi.
Vezmu si perutě jitřenky,
abych si vyhledal skrýši v nejzazším moři:
leč i tam ruka tvá vésti mne bude,
držet mne bude pravice tvoje.
Řeknu-li: „Alespoň tma necht' mne přikryje,
nocí buď světlo okolo mne“:
ani ta tma tobě nebude tmavá,
noc jako bílý den světlá ti bude.
Zpytuj mne, Bože, a srdce mé zkoumej,
zkusiž mne, smýšlení moje ty poznej:
popatř jen, zdali jdu nepravou cestou,
račiž mne voditi věčnosti stezkou.

MODLITBA K OTCI SVĚTEL.

Otče světél, jemuž každé srdce jest zjevno
a jehož není nic tajno, osvět' světlem sv. Ducha
svého mou mysl i paměť a polož před obličej
můj všechny mé proviny, abych se rozpomenul
na hříšné cesty, po nichž jsem krácel, a na ne-
pravosti, kterými jsem duši poskvrnil, bych
se nelíbil sám sobě v očích svých. Rozptyl v
srdci mém všechnu mlhu sebelásky, která za-
temňuje můj duchovní zrak, abych ti neřekl,
že jsem bohat a ničeho nepotřebuji, zatím co

jsem vpravdě ubohý a slepý, chudý a nuzný (Zjev 3). Otče věčný, jenž ducha dobrého dáváš žádajícím tebe, uděl mi ducha zkroušenosti, abych prohledal nyní všechny skrýše svědomí svého a aby mi nezůstaly skryty nepravosti mé, nýbrž abych je poznal a vyznal, a odpuštění jich od tebe dojíti zasloužil. Amen.

MODLITBA K MATCE BOLESTNÉ.

K tobě, Matko Bolestná, se srdcem zkroušeným, ale zároveň plným důvěry se utíkám: nakloň svaté oči své ke mně a vyslyš prosbu, vystupující sice se rtů poskvrněných, ale vyšlou z duše zkroušené. Hle, spěchám se postavit před Soudce svého, Božského Syna tvého, abych se před ním obvinil ze všech nepravostí svých a zasloužil odpuštění jich dojíti. Vyvolená Panno, ty ses stala pro hříšné Matkou Spasitele, tys viděla sladkou radost svou pro mé viny na kříži umírat, tobě pod křížem do lůna vložili zmučené tělo Beránka Božího, jenž svou smrtí hříchy světa sňal: tebe, Matko Bolestná, pro svaté rány Syna tvého prosím a vzývám: vypros mi od něho, ať jsem ve zpytování svědomí sám k sobě upřímný, v oplakávání spáchaných vin zkroušený, v jejich vyznávání pokorný, v předsevzetí pevný, abych odešel od této svátosti očištěn, uzdraven, posílněn, ať duše má zbílená v krvi Beránka s novou svěžestí nastoupí cestu přikázání Božích. Se Synem svým rač mne smířiti a na milost přijatého od úkladů nepřátel ochraňuj, abych mohl napotom tvému Synu i tobě se srdcem čistým sloužit. Amen.

I. deska:

POVINNOSTI K BOHU.

1. *přikázání*: V JEDNOHO BOHA VĚŘITI BUDEŠ.

Hříchy proti víře: nevěra, dobrovolné pochybování, lhostejnost, vlažnost. Vydávat se v nebezpečí ztráty víry: četba, společnost. Členství ve spolku protináboženském, volba kandidáta protináboženského. Pověra.

Proti naději: nedostatek naděje přílišnou malomyslností, nedůvěrou, zoufalstvím; nezřízenost naděje opovážlivým spoléháním na milosrdenství Boží.

Proti lásce hřešívají věřící obyčejně ve zkouškách a utrpení vzdorem nebo jakousi chladností vůči Bohu.

Proti bohopoctě (ctnosti nábožnosti, kteráž jest vnějším projevem našeho vnitřního smýšlení, t. j. víry, naděje a lásky): soustavné opomíjení modliteb¹⁾; neuctivost, nepozornost a dobrovolná roztržitost při bohoslužebných úkonech. Sem lze zařadit hříchy proti úctě k Bohu: reptání, rouhání, svatokrádež, neuctivé jednání nebo zacházení s věcmi Bohu zasvěcenými (na př. tropit si posměch z obřadů).

2. NEVEZMEŠ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO.

Neuctivé vyslovování svatých jmen, klení, proklínání, přísaha lehkomyšlná nebo křivá. Sliby Bohu lehkomyšlně skládat nebo neplnit.²⁾

¹⁾ Modlitby předepsané v různých bratrstvech, Anděl Páně, před jídlem a po něm atd. *nezavazují* pod hříchem; nezdržuj tudíž zpovědníka jejich zbytečným vypočítáváním. Taktéž není přikázáno modlit se právě ráno a večer, jest však přirozeno začít a skončit den modlitbou.

²⁾ O slibu viz při 21. listopadu. Neskládej nikdy slib spojený s větším závazkem, nevyžádáš-li si předem rady ve sv. zpovědi.

3. POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL.

Vynechat v neděli a zasvěcený svátek¹⁾ mši sv. zcela nebo z části (do obětování: lehký hřích), konat bez potřeby služební práce (po více hodin: těžký hřích), je přikazovat nebo trpět jiným (v hospodářství), znemožňovat nebo ztěžovat (zaměstnaným) návštěvu bohoslužeb v neděli. Nezachovat postní přikázání. Zanedbat výroční sv. zpověď a sv. přijímání.

II. deska:

POVINNOSTI K SOBĚ A BLIŽNÍMU.

(Správné užívání tvorů.)

4. CTI OTCE SVÉHO I MATKU SVOU, ABYS DLOUHO ŽIV BYL A DOBŘE TI BYLO NA ZEMI.

Toto přikázání chrání *autoritu* a zakazuje její zneužití²⁾.

Hříchy proti *úctě k rodičům* a představeným: urážet, tupit, posmívat se, bezprávně kritisovat.

Proti *lásce*: být nevděčný, nemilovat, o staré rodiče se nestarat, jim ubližovat (dospělí synové a dcery!), zarmucovat je, přát jim zlé (smrt).

Proti *poslušnosti*: dokud je dítě pod pravomocí rodičů (od nich živeno a vychováno), jest povinno naprostou poslušností ve všem; dospělý syn nebo dcera, jenž se vydržuje sám, jsou povinni zachovávat domácí pořádek a dbát dobře míněných rad;

¹⁾ Narození, Obřezání, Zjevení, Nanebevstoupení Páně, Božího Těla, Neposkvrněné Početí a Nanebevzetí P. Marie, sv. Petra a Pavla, Všech Svatých; na Moravě nadto sv. Cyrila a Metoda.

²⁾ Není hříchem *spravedlivá* kritika stávajících poměrů.

docela samostatný jest svým pánem, přestává povinnost poslušnosti, ne však úcty a lásky.

Povinnosti rodičů a jakýchkoli představených („budou skládat počet za vaše duše“ Žid 13): výchova tělesná i duševní; hřeší, když ji zanedbávají (docela nebo částečně), nedbale vychovávají, nedbají, by plnili povinnosti sv. víry, nedozírají na četbu, společnost, známosti (jak dětí tak *služebných*), znásilňují svědomí svěřenců (nutí ke sňatku neb ke stavu duchovnímu, brání vstoupit do kláštera, nutí k přestupování postního přikázání, brání v přijímání sv. svátostí atd.), dávají pohoršení (nadávkami, bezbožností a nevěrou, opilstvím; rodiče vzájemnými hádkami); nepečují o *zdraví* svěřenců. Zneužívání autority k účelům sobeckým (vykořisťováním, nespravedlivým vyhrožováním a trestáním, nemírným trestáním, zkracováním práv podřízeného).

Povinnosti *manželů*: hříchy proti slibu lásky, manželka též proti slibu poslušnosti.

5. NEZABIJEŠ.

Toto přikázání chrání *blaho těla i duše*, jak vlastní tak bližního, jeho *osobní svobodu* a bezpečnost.

Hříchy *proti sobě*:

a) nestřídmost, opilství, přepínání tělesných sil, vydávat život neb zdraví v nebezpečí (nerozumným sportem, mládež přílišným kouřením a pod.), poškozovat si zdraví;

b) nezřízená sebeláska, sobectví, hněv, prchlivost, lenost (ve službě Boží, v práci na svém zdokonalení, v plnění povinností stavovských), pýcha, domýšlivost, ješitnost, marnivost, vyhledávat nebo nevyhýbat se příležitosti ke hříchu; nemístná zvědavost.

Proti *bližnímu* — hříchy proti *spravedlnosti a lásce*:

a) na životě, zdraví a svobodě mu škodí, kdo mu ubližuje, tvrdým jednáním život zkracuje, zaměstnání přetěžuje a vykořisťuje;

b) neláska, nenávisť, závist, žárlivost, pohoršení; nevlídnost, tvrdost a nemilosrdnost k chudým a trpícím.

Cizí hříchy: k hříchu svádět, radit, ponoukat, nutit, přikazovat, schvalovat, mít podíl, zamlčovat (mám-li povinnost je vyjevit), netrestat (jsem-li představeným); slibovat neupřímně manželství, zvláště za nekalým účelem, a zrušit daný slib, zvláště po zneužití; posmívat se, zesměšňovat, tupit, urážet; velmi těžkým hříchem jest, když zaměstnavatel (chef v kanceláři, hospodář atd.) zneužívá závislosti dívky a hrozí propuštěním, aby ji přiměl ke hříchu, a právě tak těžký hřích svádět služebnou lichotkami, dárky atd.

Zde se též zpytuj, nebyl-lis tvrdý k trpícím a strádajícím, jak jsi plnil slovo Páně: „Cokoli učiníte jednomu z nejmenších těchto, mně jste učinili.“ Povinnosti křesťanské charity! Zvláště zámožní!

6. NESESMILNÍŠ.

Toto přikázání připomíná každému *povinnosti*, jež má *k celému pokolení lidskému*, a vědomí veliké *odpovědnosti vůči dítkám ještě nenarozeným*. Hříchy proti sv. čistotě jsou nejen jed pro vlastní zdraví, nýbrž i pro zdraví celé lidské společnosti a pro duševní i tělesné blaho vlastních dítek, jak poučuje hygiena v odstavci o dědičnosti.

Svobodní: myšlenky, řeči, žádosti, skutky proti sv. čistotě, ať sám nebo se spoluvinníkem. Na ostatní budeš zeptán, bude-li třeba, ve sv. zpovědi.

Ve stavu manželském: hříchy proti slibu věrnosti u oltáře sobě navzájem danému, a hříchy proti svatosti stavu manželského (zneužívání). V pochybnostech se otaž ve sv. zpovědi.

7. NEPOKRADEŠ.

Toto přikázání chrání *soukromý majetek*.

Jakékoli poškození, krádež (sprostá nebo „v ru-

kavičkách“, paděláním podpisů, zaviněným úpadkem a pod.), podvod, lichva; neplatit dluhy, ponechat si věc nalezenou, zkracovat dělníky ve mzdě, marnotratnost, karban, lakota.

Zaměstnaní: poškozovat jakkoliv zaměstnavatele, na př. nedbalou prací, nešetrným zacházením s věcmi svěřenými, nespravedlivou stávkou atd.

8. NEPROMLUVÍŠ PROTI BLIŽNÍMU SVÉMU KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ.

Toto přikázání chrání *čest a dobré jméno*.

Lež, nactiutrhaní (zjevování pravdivých, ale tajných chyb bližního), pomluva (vylhané chyby), křivé svědectví. Pomluvu jsi povinen odvolat pod ztrátou (neplatností) rozhřešení¹⁾, škodu způsobenou křivým svědectvím (nebo zákeřným útokem v novinách a pod.) nahradit za týchž podmínek. Křivé podezřívání, opovážlivé posuzování.

9. NEPOŽÁDÁŠ MANŽELKY BLIŽNÍHO SVÉHO.

10. ANIŽ POŽÁDÁŠ STATKU JEHO.²⁾

„Kdo pohlédne (žádostivě) na . . .“ (Mt 5, 28.)

¹⁾ I zesnulí mají právo na dobré jméno. Poslední soud provede rehabilitaci nejedné postav z dějin (Marie Stuartovny, Marie Katolické, Tilly, Jana z Jenštejna, Koniáše, P. Firma atd.), které dějepisci a romanopisci buď z nevědomosti nebo ze zlomyslnosti po způsobu hyen pokáleli blátem.

²⁾ Neuvádíme výpočet *všech* hříchů; máme na zřeteli jen věřící, kteří pravděpodobně naší knížky užijí. Kapitalismus a jeho hříchy, nespravedlivé stávky, zločiny diplomatů a státníků hrajících hazardně o blaho a pokoj občanů, úplatnost veřejných činovníků atd. — to vše pomíjíme. Snad by jen stálo za zmínku, že hřeší poslanec vyslaný do sněmu od katolických voličů a bez velmi závažného důvodu

A nyní, co tě pudí na cestu Egypta (hříchu), abys pila vodu bahnitou? . . . Stíhati tě bude zloba tvoje, a odpad tvůj tě vytrestá (se vytrestá sám na sobě), a zviš i zakusíš, jak zlá a hořká věc to, opustit Hospodina Boha svého, a nemíti bázně mé při sobě . . . Ode dávna zlámala jsi jho mé, roztrhla svazky mé a řekla jsi: „Nebudu sloužit.“ (Jer 2)

Zdaliž zapomene panna na ozdobu svou? Lid můj však zapomínal na mne po dny nesčíslné (Jer 2).

Neste ovoce hodné pokání . . . již jest sekera

ke kořenu přiložena: každý strom, který neneše ovoce dobré, vyřát bude a na oheň uvržen (Mt 3).

Aj, po tři léta přicházím hledaje na něm (na fíku neúrodném) ovoce, a nenalézám, vytni jej! K čemu (nadarmo) zabírá místo? (Zahradník prosí: „Ještě rok, a nebude-li lépe, pak jej vytžeme“). Lk 13.)

Budeme-li vyznávati hříchy své, věrný jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás ode vši nepravosti naší (Jn 1).

Díme-li, že jsme nehřešili, slova (pravdy) v nás není (1 Jn 1).

nepřítomný důležitému hlasování. Edelmann volán r. 1882 telegraficky k umírající jediné dceři, zůstal však v Mnichově, kde šlo ve sněmu o velmi závažnou věc. Weck-Reynolda posílá umírající matka do Bernu („V parlamentě jsi potřebnější než zde“), do konventu v Paříži se dal r. 1793 jeden stařec tělesně zlomený k hlasování donést, do římského senátu se dal slepý patricij dovést. Tomu se říká vědomí povinnosti! O lidech, kteří s klidným svědomím vženou národ do války, platí, co řekl jeden pirát Alexandru Vel.: „Protože já loupež provozuji v malém s nepatrnou loďkou, sluji lotrem; když ty ji provozuješ ve velkém s ohromným loďstvem, sluješ dobyvatelem a vládcem.“

Městem útočiště (Dt 19) jest pokání, daleko od nás vzdálené není, když tě všichni obléháme jeho brány. (Efr.)

Jak lehký dojíti nyní hříchů odpuštění! Židům uložil Hospodin oběti za hřích, a říkali mnozí: „Nemám beránka, nemám holubici, nemohu se hříchu zbavit.“ Nemáš holubici, hříšníci? Povzdechni, a bude ti platit za oběť zápalnou . . . (Efr.)

Otevřen je ti přístav pokání, abys nezoufal; den smrti zůstal skrytý a nejistý, abys na milosrdenství Boží opovážlivě nespoléhal. (Aug.)

Dej mi, ó Pane, abych splatil dluh svůj, jež jinak zaplatit nemohu, leč z pokladnice tvé. (Efr.)

Lkej, když hřešíš, ne když jsi trestán. (Jan Chrys.)

Povstal-li by uprostřed tebe prorok a ukázal tobě znamení aneb zázraky a řekl by: „Pojďme, následujme bohů cizích a služme jim“: neuposlechneš slov proroka toho: Hospodina

Boha svého následujte a jeho se bojte, příkázání jeho zachovávejte a jemu služte . . . (Dt 13).

Jestliže by tě nabádal bratr tvůj aneb syn či dcera nebo manželka tvá, kteráž jest v lůně tvém, aneb přítel, jehož miluješ jako duši svou, řka tajně: „Pojďme a služme bohům cizím“: nepovoluj mu a neposlouchej ho . . . tvá ruka první bude na něm, ukamenuješ ho, protože chtěl odvésti tebe od Hospodina Boha tvého (Dt 13).

Kdo činí hřích, nepřátelé jsou duše své (Tob. 12).

Kdo páchá nepravost, nenávidí duši svou (Ž. 10; „nenávidí Bůh duši jeho“).

Uvažující o hříších svých přijdou v bázni: povstanou proti nim a viniti je budou nepravosti jejich (Md 4).

Nestyď se vyznati hříchů své (Sir 4).

Neříkej: „Hřešil jsem, a co smutného se mi přihodilo?“ Nejvyšší je shovívavý odplatitel! (Sir 5)

Nehromad' hřích na hřích a neříkej: „Smilování Boží veliké jest, slituje se nad množstvím hříchů mých“: neboť milosrdenství i hněv rychle přicházejí od něho, a na bezbožných spočine hněv jeho (Sir 5).

Neprodlévej obrátit se k Pánu a neodkládej den ze dne: neboť náhle přijde hněv jeho, a v čas pomsty zahladí tě (Sir 5).

Ve všech skutcích svých pamatuj na poslední věci své, a na věky nezhrěšíš (Sir 7).

Hříšník praví: „Nikdo mne nevidí, tma kolem mne a stěny mne skrývají . . . provinění mých Nejvyšší nevzpomene“: a nechápe, že všechno vidí oko jeho; bázeň Boží zahání od sebe bázní lidskou, která lidských

očí se bojí, a nepochopil, že nad slunce neskonale jasnější jsou oči Boží, pronikající . . . hlubiny propasti i nejtajnější záhyby srdcí lidských (Sir 23).

Není pokoje bezbožným, praví Pán (Is 57).

Nepravosti vaše jsou přehradou mezi vámi a Bohem vašim, hříchy vaše skryly tvář jeho před vámi, aby neslyšel (Is 59).

Činili jste, co bylo zlé před tváří mou . . . (Is 65).

Jaké bezpráví shledali při mně otcové vaši, že vzdálili se ode mne a chodili za marnostmi?

Uvedl jsem vás do země úrodné, abyste jedli ovoce i vzácnosti její (do církve, do ovčince Kristova), vy však poskvrnili jste ji (Jer 2).

Po zpytování svědomí čti rozjímavě některou z následujících statí.

SV. AMBROŽ.

Slovy, jimiž světec v milánské katedrále oslovil dívku, jež se těžce zapomenula, lze oslovit duši, která se těžkým hříchem připravila o všechnu svou krásu a důstojenství.

Jak mám začít? Mám vypočítávat statky, o které ses připravila, anebo oplakávat bídu,

kterou jsi na sebe uvalila? Tys byla pannou v ráji Božím, tys byla svatým chrámem Božím, tys byla stánkem Ducha sv., a kolikrát-koli pravím „tys byla“, tolikrát naříkej a plač, protože jsi byla, ale už nejsi. Ty ses stkvěla čistotou jako bělostkvoucí stříbro, tys zářila jako třpytící zlato, tys byla jako zářivá hvězda v ruce Božích, a jaká se to s tebou stala proměna! Z panny Bohu zasvěcené stala ses otrokyní d'ábovou, ze snoubenky Kristovy prahavnou hříšnicí, z chrámu Božího místem nečistoty, z příbytku Ducha sv. brlohem satana. Byla jsi jako bělostná holubice na výsluní, teď se skrýváš jako výr v temnotách; zářila jsi jako zlato nejčistší, teď jsi opovrženější než bláto v ulici; byla jsi jako hvězda na obloze, teď jsi padla s nebe a proměnila ses v černý uhel.

SV. BONAVENTURA.

I.

Světec si představuje, jak všechno tvorstvo zasedá k soudu nad hříšníkem a chystá se samo pomstít uraženou čest Tvůrcovu.

„To je ten, jenž potupil a tupí Tvůrce a Pána našeho, to je ten ničemný hříšník, jenž více miloval nepravost než Boha; to je ten nevděčník, jenž šel za d'áblem a za jeho sliby a nepamatoval dobrodiní, která mu Bůh v takové hojnosti prokazoval. Více si oblíbil d'ábelskou nepravost než božskou lásku a slitovnost; milejší mu bylo být otrokem satanovým než dítětem Božím. To je ten, jenž před tváří Pána a Boha svého se nerozpakoval jej tupit a jeho hněv vyzývat; jím nehnula Boží milost a zaslíbení, ani ho neděsily Boží soudy. To je ten, jenž se Boží moci vysmíval, s jeho spravedlností si zahrával, jeho dobrotou a moudrostí

pohrdal. Člověku učinit bezprávi si rozmyslil, Boha potupit se nehrozil; před lidmi hřešit se ostýchal, před obličejem Boha nejsvětějšího ohavnosti páchat se nestyděl. Milejší mu bylo bláto nejodpornější než nekonečná sladkost Nejvyššího, Boha za nic neměl, žádostem a choutkám beze studu hověl, a k božské velebnosti se obracel zády. To je ten, který i nás ke hříchu zneužíval a skrze nás Tvůrce urážel, místo co by nás použil k jeho cti a slávě . . .“

Odpověď kajícího hříšníka: „Ano, Pane, je tomu tak, já jsem skutečně ten ničemný hříšník, nevěrný služebník tvůj, který jsem takové a toliké ohavnosti páchal před obličejem tvým. Nejsem hoden patřit mezi tvory tvé, právem se na mne sápe veškeré tvorstvo, aby na mně pomstilo uraženou a pošlapanou čest tvou . . .“

II.

„To je ten hříšník, který k nepravostem zneužíval i nás, stvořených ke cti a slávě Boží: k tomu nás znásilňoval, abychom byli jeho nástroji k urážení Tvůrce, a tím i snižoval nás a na nás jed svých hříchů rozléval. Všechny smyslů svých užíval ke hříchu; hned zrakem, hned jazykem, hned myšlením a hned skutky hřešil. Nestačilo mu, že sám Boha urážel, i jiné, jak jen mohl, ke hříchu sváděl, tu vědomě, tam nevědomě, tu slovem a onde skutkem dával pohoršení. Když Pán nevyhověl vždycky jeho tužbám, když na něho seslal nějakou zkoušku, reptal proti němu, jak by byl Bůh jeho sluhou, ne jeho pánem. Když ve hříchu ustal, činil tak ne z lásky k Bohu, nýbrž proto, že byl hříchem přesycen. Bylo v něm pýchy více než v Luciferovi, smyslů větší než v Adamovi. Pojďme, obořme se na něho, vy-

hladíme ho s tváře země.“ Země volá: „Proč bych měla ničemníka déle nosit?“ Voda praví: „Proč bych ho neměla odplavit, jako jsem za potopy hříšné pokolení se země vyhladila?“ Oheň praví: „Proč bych se nesměl na něho vrhnout a na prach jej spálit jako Sodomu, na niž jsem s nebe padl?“ A konečně peklo dí: „Proč bych se nemohlo rozevřít pod jeho nohama a pohltit ho za živa? Proč bych nesmělo, jak jest mým úkolem a povinností, ztrestat toho, který potupil Boha nejvyššího?“

SV. AUGUSTIN.

Ty, spravedlivý Soudce, jako peníze v měšci máš sečtené všechny hříchy mé, spočítal jsi všechny kroky mé a znáš všechny cesty, po kterých jsem chodil. Mlčel jsi, snášel jsi, shovíval jsi, čekal jsi; ale vím, že ustavičně mlčet nebudeš. Přejde chvíle, kdy vzplane oheň před tváří tvou, kdy svoláš nebe shůry a zemi celou, abys soudil lid svůj: a před tolika tisíci odhalenými budou všechny nepravosti mé, tolika legiím andělů zjevnými budou neřesti mé. Budu mít tolik soudců, kolik mne ve ctnosti předčilo, tolik žalobců, kolik mi dobrý příklad dávalo, tolik svědků, kolik mne k dobrému povzbuzovalo, a nebudu mít, co bych odpověděl. Hříchy moje, ty se budou ke mně hlásit jako přátelé, s nimiž jsem souhlasil, jako učitelé, jichž jsem poslouchal, jako domácí moji, s nimiž jsem žil ode dne narození svého, a jestliže ty, Pane, se nesmiluješ, kdož ospravedlní bezbožného?

(Supp. Aug.)

Z VYZNÁNÍ SV. AUGUSTINA.

I.

Šel jsem jistým krokem k propasti pekelné, nesa všechny nepravosti, které jsem spáchal

proti tobě, Bože věčný, proti sobě i proti bližnímu, nepravosti mnohé a těžké. Kdyby mne nebyla tolikráte zachytila ruka milosrdenství tvého, kdyby mne nebyla tak dlouho držela slitovnost tvá, kam bych byl přišel, kdybych se byl tehdy z tohoto světa na věčnost odebral? Kam jinam leč na místo trápení a muk, jež spravedlnost tvá připravila nepravostem mým? Ale v těch hříších mne neustále obletovalo milosrdenství tvé, a z povzdálí za mnou šla ustavičně slitovnost tvá, a i když já jsem byl daleko od tebe, nebyl jsi ty daleko ode mne. Žlučí přehořkou jsi mi zkrápěl hříšné rozkoše a nedovolené radosti mé, abych poznal, že největším trestem sám sobě jest duch nezřízený a abych byl donucen hledat sladkost nemíšenou, které najíti nelze leč v tobě.

II.

V hořkosti vzpomínek svých vzpomínám si na spáchané nepravosti své, Pane a Bože můj. Šel jsem pryč od tebe, a tys mlčel; kráčel jsem po cestách křivolakých a vzdaloval se od tebe více a více, jda za hlasem nezřízených vášní a žádostivostí svých, tebe opustil a za tvory běžel. Kde jsem byl, Pane, a jak daleko jsem se vzdálil od rozkoší domu tvého, když se vašeň v mém srdci ujala žezla, a já jí obě ruce podal a stal se sám sobě pustinou! Nevěděl jsem, že hynu a že se řítím střemhlav do propasti; svolával jsem na hlavu svou hněv tvůj, a nedbal jsem. Ve hluku vášní neslyšel jsem sladký hlas tvůj, překročil jsem všechny meze zákonů tvých. Já služebník tvůj utíkal jsem od pána, a lapil jsem stín; ale kam jde nebo kam prchá ten, jenž opouští tebe, aby neviděl tebe, jenž nemůžeš nevidět jeho? Kam jinam, leč

z náruče Spasitele milostivého do rukou Soudce rozhněvaného? Byl jsem sám sobě vůdcem do zkázy, a po jakých stupních sestoupil jsem až na dno propasti! Ubohá duše, která doufala, že něčeho lepšího dosáhne, když se od tebe odtrhne! Ty však, Pane, milostiv jsi kajícím hříšníkům a rozvazuješ pouta, kterými sami se spoutali.

III.

Pane, takový život, jaký jsem doposud vedl, zdaž jest hoden jména života? Našel jsem již tebe, našel jsem perlu, pro kterou jsem měl prodati vše, jak napomenul Spasitel můj, a váhal jsem, a vleka srdce po zemi vracel se zpět, nechtěje se vzchopit, abych kráčet po cestách tvých. Při pohledu na příklady věrných tvých vzdychal jsem, jsa spoután ne cizími železy, nýbrž svírán železnou vůlí svou. Neboť p ř e v r á c e n á v ů l e stává se r o z k o š í, a když se slouží rozkoši, stane se z v y k l o s t í, a když se neodporuje zvyku, stane se n u t n o s t í. Tak zapadá článek do článku, až konečně jako řetězem svírá člověka tvrdé otroctví vášně a hříchu, čím starší tím urputnější, a já jako smrti se hrozil myšlenky odtrhnout se od navyklé žádostivosti. Jedině strach před smrtí a budoucím soudem tvým mne zdržoval od nejhlubšího víru tělesných rozkoší. Epikur ¹⁾ by byl v mém srdci obdržel žezlo, kdybych nebyl věřil, že po smrti čeká duši počet z vladařství a zvážení skutků, čemuž on věřiti nechtěl.

¹⁾ Starověký filosof, jenž hlásal jako jeho moderní učedníci, že cílem lidského života jest rozkoš a požívavost.

IV.

Úmluvu chtěl jsem učinit se smrtí.

Mé srdce se stalo chrámem své modly (t. j. vášně) a ohavností před tebou. Takový hošíček, a tak veliký hříšník! Tomu se říká dětská nevinnost?

Již jest mrtva mladost má, špatná a hanebná, a já čím věkem starší, tím nepravostmi ohavnější.

Nic mne nezdržovalo, zprotivilo se mi otroctví světa, jeho bohatství a sláva, jen tělesná vášeň mne sverepě držela a nechtěla pustit.

Zprvu pro nejistou pravdu nechtěl jsem odhodit břemeno světských marností; došel jsem konečně jistoty a vlekl břemeno dál: váhal jsem odumřít smrti a žítí životu, víc u mne vážila horší navyklost než nová a lepší nezvyklost; prosil jsem: „Dej mi čistotu, Pane, ale ne ihned“, boje se, abys mne rychle nevyslyšel a okamžitě neuzdravil z nemoci, tělesné žádosti mé, kterou jsem chtěl nasytit, nikoli vyplenit.

Chtěl (jsem) být křesťan způsobem, jímž nebylo možno.

Koho lidé chválí, když ty káráš, toho neobhájí, když soudíš, a nevytrhnou, až ho odsoudíš.

K čemu směřovaly všechny námahy mé? Abych došel přátelství světa, a jak je při tom vše nejisté! Přítelem Božím však, když chci, okamžitě se mohu stát.

SV. ANSELM.

Děsí mne život můj; když jej bedlivě zpytuji, objeví se mi všecek poskvrněný neb neúrodný, a jestliže má nějaké plody, jsou zakrnělé nebo tak onak porušené, že se nikterak Bohu líbit nemohou. Ó duše vlažná, duše pustá, co tropíš?

Strome neúrodný, strome suchý a neužitečný, hodný, abys byl vykopán a spálen, jak obstojíš, až bude Soudce hledat na tobě plody?

Co odpovíš, duše hříšná, až bude od tebe požadován počet ze všeho, co jsi konala, z každého slova planého, z každého pohybu víčka očního? Až se na tebe vyhrnou jako zvěř při hlasu honců hříchy nesčetné a těžké, hříchy, kterých teď nevidíš, ba které jsi ani za hřích nepokládala?

SV. BERNARD.

Znám kohosi, jenž po léta dlouhá s tebou důvěrně žil, za stolem s tebou sedával, pokrm z rukou tvých brával, v klíně tvém dřímал a s tebou hovořival. Dědičným právem jest služebníkem tvým, ale tys ho od mládí hýčkal, metly šetřil, a proto se stal zpuřným, patu svou proti tobě pozvedl, tebe v otroctví uvedl a tobě teď vládne, poklady tvé rozhazuje, potupu ti plodí a hněv Boží na tvou hlavu svolává. Rozhořčen zvoláš: „Syn smrti jest člověk ten“ (2 Král 12). Tys onen muž! Starý člověk tvůj, tělesný a hříšný, vzepřel se proti duši tvé, za nic nepokládá zemi zaslíbenou (Ž. 175), nebeský ráj, a jen co světského jest, tomu hová a holduje. Nenávidí kázeň, jen léčky ti strojí a shromažďuje kletbu ke dnu hněvu a pomsty, a ty takové bezpráví trpíš, zrádného netrestáš, ba s ním si pohráváš, a nevíš, že Ismael (Gn 21) s tebou hraje a tebe o nebe obehraje, jámu ti chystá, aby tě do ní uvrhl. Co se ti zdá? Jestliže rozumně smýšlíš, odpovíš se mnou: „Hoden jest smrti, ukřižován bud’.“ Nuže neváhej, nešetři, neodkládej, nýbrž rychle, srdnatě, rozhodně ukřižuj starého člověka svého, nepřítele tvého, světa milovníka, ďábla služebníka. Ukřižuj, ukřižuj ho, ale na kříži Kristově, v němž jest spása, život a vzkříšení. Ke Kristu volej, a uslyší tě Ukřižovaný tvůj a řekne tobě: „Ještě dnes budeš

se mnou v ráji.“ Ukřižuj starého člověka (Ř. 6), abys potom zvolal: „Jaká proměna pravice Nejvyššího (Ž. 76)! Včera jsem byl v temnotách, dnes v záři světla; včera ve spárech lva, dnes na Srdci Spasitelově; včera ve branách pekelných, dnes v rajských rozkoších.“
(Suppos. Medit.)

LÍTOST.

David řekl: „Hřešil jsem.“ Saul také řekl: „Hřešil jsem“, a apoštol zrádce taktéž osvědčoval: „Hřešil jsem.“ Proč jenom prvnímu pravil Pán skrze proroka: „Odpustil tobě Hospodin hřích tvůj, neumřeš“, zatím co druhému řekl Samuel: „Protože jsi ty zavrhl řeč Hospodinovu, zavrhl Hospodin tebe“, a o Jidášovi čteme: „Odešel na místo svoje“? Všichni doznali, že hřešili, ale jediný litoval. Lítost jest *nezbytná podmínka odpuštění*, a spolu se svátostným vyznáním tvoří podstatu svátosti pokání. Patříš snad i ty k těm, kteří všechen čas přípravy vynakládají na zpytování svědomí, a zapomenou říci: „Lituji“? Či naopak se násilím nutíš k slzám a jsi zoufalý, když se ti dílo nedaří? Obojí jest chyba, obojí extrém. Netřeba tak svědomí zpytovat, aby ti ani nejmenší prášek neunikl; hlavní jest lítost. Ta však není věcí citu, nýbrž *vůle*, a slzy nejsou neomylným znamením, že kdo upřímně lituje. Jak poznáš, že tvá lítost jest pravá?

a) Jsi pevně odhodlán a učinil jsi pro budoucnost opravdové předsevzetí, vycházející z lásky k Bohu nebo z ohledu na spásu tvé duše, že se chceš hříchu (těžkého) varovat? *Předsevzetí jest zkušební kámen lítosti*, a opravdovost předsevzetí zase poznám, jsem-li pevně rozhodnut *varovat se* vší blízké *příležitosti* ke hříchu. Jsou lidé, kteří ve sv. zpovědi prolévají slzy a nemohou rozhřešení dostat: jejich lítost jest nedostatečná a falešná, protože nechtějí zanechat příležitosti.

b) Jsi odhodlán spáchané hříchy dle možnosti *odčinit*, t. j. vzít na sebe za ně jakékoli pokání?

Vlastnosti pravé lítosti jsou známy z katechismu; lítost musí být

1. *nadpřirozená*, ať dokonalá ať nedokonalá; tato vlastnost scházela Saulovi: litoval provinění z lidských ohledů;

2. *všeobecná*, t. j. musí se vztahovat na všechny (těžké) hříchy. Nechce-li kdo opustit příležitost, schází mu tato vlastnost. Lpí-li tvé srdce na jediném hříchu, stojí mezi tebou a Bohem překážka jako nepřeklenutelná hradba, a ty k němu nemůžeš. Jsi jako orel chycený za jeden dráp, a co je mu platno, že ostatní tělo jest volné? (Efr.) Jest chycen a nemůže se k nebi vznést. Jsi jak onen pohan, jemuž sv. Šebestián slíbil od Boha uzdravení, rozbije-li napřed všechny své modly. Uposlechl, jen jednu pěknou sošku nechtěl zničit, a proto nebyl uzdraven.

3. *Nade všecko*, t. j. musíš být přesvědčen, že hřích jest větší zlo než jakékoli neštěstí na světě, a musíš být hotov raději vše na se vzít a všeho se vzdát, než zase těžce hřešit. „Nekoupím tak draho, čeho bych litoval mnoho.“

BLÍZKÁ PŘÍLEŽITOST.

Příležitost dělá zloděje, praví staré, milionkráte osvědčené přísloví; a nejen zloděje, nýbrž i nečistého, opilce atd. Proti každodenní zkušenosti nepomohou výmluvy a vytáčky; nadarmo se namáháš omýt mouřenína na bílo, nadarmo se vykrucuješ: „Už si dám pozor.“ Tisíciletá zkušenost ti volá: „Lžeš“, tvá vlastní zkušenost ti do duše hřmí: „Lžeš, klameš sebe i jiné“, a věčná Láska málokdy mluvila tak důrazně, jako když varovala před příležitostí. Tříkráte za sebou čteš u sv. Marka 9: „Jestliže oko tvé tě pohoršuje, vylup je a vrz od sebe . . . ruku utni . . . nohu usekni . . .“ t. j. byť ti byla která osoba nebo věc milá jako oko v hlavě, pryč od ní, je-li ti milá spása a nechceš-li přijíti tam, „kde oheň nehasne a červ neumírá.“ Kolik jich jest dnes společníky démonů jedině proto, že nechtěli rozumět tomuto vážnému slovu Páně!

Příležitost, to jest věc, se kterou má každý zpovědník největší boje, která klade milosti největší překážky, která obrácení nejvíce znemožňuje. Opilec slibuje svatosvatě: „Já se přemohu, nevypiji ani kapku více než slušno, jen mi dovol tam jít.“ Karbaník žebrou: „Ani jednou nezakleji, ani haléře neprohrám, jen mi dovol . . .“ Nečistý zrovna zoufale ruce spíná a přísahá: „Pro všechno na světě, jen mi nezakazuj . . . já už ode dneška jistojistě . . .“ A těm všem musím říci: „Nemohu . . . nemohu dovolit, co zakazuje Pán . . . nemohu ti dát rozhřešení, když neposlechneš, protože by bylo neplatné.“

Nechtějí opustit příležitost, ať osobu nebo věc, společnost nebo místo, které jest jim podnětem k hříchu. Věřím, že jest třeba velké mravní síly, aby na př. hoch okamžitě zavřel zajímavou a napínavou knihu, jakmile sezná, že jest nebezpečná. Chápu slzy služebné dívky: „Já už takové místo nedostanu.“ Ale kdybys měla žít o vyžebnaném chlebě, lépe tak, než propadnout dříve nebo později zkáze časné i věčné. Kolik případů známe, že Pán mladého hříšníka povolal před soud po prvním těžkém hříchu! Dívka odpovídá: „Já vím, co žádá má povinnost a čest.“ Dlouho odpírala, až povolila, a hned nato při tanci vydechla duši v náručí svůdce. Jaká armáda se jednou ukáže našemu zraku, až uzříme ty, které nedbaly slov Pána, jenž s nimi smýšlel dobře, jistě lépe než svůdce — a pak neviděly jiného východiska ze zoufalé situace, leč vrhnout se samy do pekelného jícnu!

Proč nechtějí příležitost opustit? Protože hřích i příležitost milují, a kdo nebezpečí miluje, ten v něm zahyne (Sir 3), a není rozhřešení schopen. Co platno se umývat, když se smoly znova dotýkáš, t. j. když po sv. zpovědi znova příležitost vyhledáváš? Nepříliš bezpečno pod stromem bývá, pod kterým ve trávě zmije se skrývá (Bern.). V příležitosti dlít

a zůstatí čist větší jest div než mrtvého vzkřísit (týž). Laškovat s pokušením znamená laškovat s hadem, a kdo polituje zaklinače hadů, jestliže byl uštknut? (Sir 12.) Jak jest možno, aby se nespálil, kdo se po řeřavém uhlí prochází? (Efr.) Hloupý se snaží přeskočit, kde viděl jiného klopýtnout (Rabanus Maurus), a „kdo sám po druhé přes týž kámen klopýtá, slepý jest anebo hlupák.“ (Efr.) Nerozum jest vydávat se v nebezpečí života; větší nerozum však jest vydávat se v nebezpečí věčného zavržení. „Od smrti mne dělí jediný krok.“ (1 Král 20) Sv. Alfons Lig. praví, že ďábel se nejvíce bojí kázání o blízké příležitosti, a právem. Přiveď osadu k tomu, aby se mladí i staří vyhýbali příležitosti, a máš přes noc osadu svatou. Že ovoce tak mnohé misie zmařeno, že exercicie tolikráte vyzní na prázdno, že nesčetné zpovědi zůstanou bez výsledku, má zde příčinu. Odejde misionář, a osada se vrátí na starou cestu; vrátíš se z exercicií, a vyhledáváš dřívější potěšení; opustíš zpovědnici, a tvá první cesta jest . . . „Co vlk zchvátí, nerad vrátí.“ Ďábel ví, jak to navléci, abychom mu neunikli: vede nás zase do příležitosti, do hříchů, v nichž si libujeme; kdyby nám chtěl hodit na šíji okovy, které my nechceme, ví, že bychom hleděli jich se co nejdříve zbavit: proto každému vloží pouta jemu milá a příjemná, ve kterých rád odpočívá (Efr.). Proto mluví Pán tak rozhodně; nepraví „Přimhuř oko“, nýbrž „Vylup je“, a záchrana jest v jediném slově: *útěku*.¹⁾

Nežli tudíž přiklekneš ke zpovědnici, dej si odpověď určitou — ano nebo ne — na otázku: „Míním to doopravdy se slibem: blízké příležitosti se va-

¹⁾ Slyš, co praví naše přísloví: „Kdo nehrá, neprohrá. Daleko od ohně, daleko od popálení. Vinen medvěd, že krávu sežral — vinna kráva, že do lesa šla. Svedeš jen jednu kozu na led (a ty ses dal už tolikrát svést . . .)“.

rovati?“ Ne-li, nemá smyslu jít k sv. zpovědi. Pakli ano, můžeš s důvěrou předstoupit před Otce milosrdenství a osvědčovat upřímnou lítost.

MODLITBA ZA DAR LÍTOSTI.

Všemohoucí a nejlaskavější Otče, jenž jsi žíznivému lidu pramen vody živé ze skály vyvedl, dotkni se milostí svatého Ducha svého nekajícího srdce mého a vyved' z něho slzy pravé zkroušenosti, jimiž bych viny své oplakal, skvrny hříchů svých s duše smyl a zasloužené plameny mně připravené uhasil. Pro Krista Pána našeho. Amen.

Snaž se vzbudit lítost srdcem, napřed bez pomoci modlitební knihy, jako dítko odprošující otce, jehož zarmoutilo. Představ si, že stojíš před Pánem jako

nemocní v Kafarnaum, k nimž Pán sám sestoupil a jediným dotekem své božské ruky je uzdravil —

ochrnutlý, jenž nemohl s lože povstat, ježž musili spustit střechou před božského lékaře a ježž Pán uzdravil jediným slovem —

malomocní (Lk 17) nebo *slepí* (Lk 18), kteří zdaleka volali: „Ježíši, Mistře — Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi“ —

nemocný v Bethesdě, jehož se táže Pán: „Chceš být zdráv?“ „Nemám nikoho, jenž

by mi k uzdravení pomohl.“ „Vstaň, vezmi lože své a choď . . .“ —

slepec, jemuž praví Pán: „Jdi, umyj se v rybníce Siloe“ (symbol vody sv. křtu a očištné sv. zpovědi) —

Zachaeus, doopravdy polepšení slibující —

publikán v podobenství, jenž vzadu kleče, netroufal si oči k nebi pozvednout a bije se v prsa prosil: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“ —

jenž v podobenství upadl mezi lotry, a pros nebeského milosrdného *Samaritána*, aby se ujal

i tvé duše zraněné a polomrtvé —

fairus, jenž prosí Pána, aby vzkřísil jeho mrtvou dcerušku —

marnotratný syn v podobenství —

ovečka zbloudilá,

Petr, jenž po hříchu plakal hořce —

lotr, jenž na kříži hříchu lituje, v Boží milosrdenství důvěřuje, je muž Pán odpuštění i ráj slibuje —

že s ženou hříšnicí klečíš u nohou Páně, spolu s ní viny oplakáváš a slovo odpuštění dostáváš —

nesčetní *nemocní*, kteří neměli víc než jen prosebný pohled (Mt 12, Lk 13) a nezdolnou důvěru (Mt 9, Mar 7), z nichž žádný neodešel nevyslyšen, jimž stačilo dotknout se jedině s pevnou vírou roucha božského Lékaře (Mt 9).

Rozjímej a uvažuj:

(K vzbuzení pocitů opravdové kajícínosti lépe než má slova dopomohou ti tyto verše Písma sv., z nichž k tobě mluví sám nebeský Slitovník.)

Ty se smilováváš nade všemi, jenžto vše můžeš, a přehlédáš hříchy lidské, když konáme pokání: miluješ totiž vše, cokoli jest, a nemáš v nenávisti ničeho z věcí, které jsi učinil... milostiv jsi všechněm, protože jsou tvoji, Hospodine, duší milovníče (Md 11).

Byť byly naše hříchy jak šarlat, nad sním zbileny budou (Is 1).

Navraťte se k tomu, od něhož jste tak hluboce odpadli (Is 31).

Já, já jsem ten, jenž shlazuje hříchy tvé, a (pro zaslíbení své) nepravostí tvých nevzpomínám (Is 43).

Zahladím jak oblak nepravosti tvé, a jako mlhu hříchy tvoje: navrať se ke mně, neb vykoupil jsem tebe (Is 44).

Může-li žena zapomenout na nemluvnátko své, aby neměla slítování s dítětem, jež nosila? A kdyby i ona zapomněla, já přece nezapomenu tebe, v ruce

své vepsal jsem tebe (Is 49).

Propustí-li muž ženu, a ona odejdouc od něho pojme jiného, zdaž se k ní zase navrátí? Ty však (duše) hřešila jsi s milovníky mnohými; přece však vrať se ke mně, praví Hospodin, a já tebe přijmu alespoň od nynějška volej ke mně: „Otec můj jsi ty.“ (Jer 3)

Navrať se, nevěrnice, a neodvrátím tváře své od tebe, neboť já milosrdný jsem . . . a nebudu se hněvat na věky; jen uznej nepravost svou (Jer 3).

Kdo dá očím mým prameny slz, abych plakal dnem a nocí? . . (Jer 9)

Budou-li želet zla svého . . . upustím i já od zla, které jsem obmyslel jim učinit (Jer 18).

Bude-li bezbožník pokání konat ze všech hříchů svých, jež byl činil, jistě živ bude a neumře; všech nepravostí jeho nevzpomenu (Ez 18).

Obráťte se a číňte

pokání . . . a nebude vám k pádu nepravost vaše. Odvrzte od sebe všecky věrolomnosti své . . . a učíňte sobě srdce nové a ducha nového. Proč bys chtěl umřít, dome israelský? Obráťte se a buďte živi!

Živ jsem já, praví Hospodin: nechci smrti hříšníka, ale aby se obrátil od cesty své a živ byl (Ez 18 a 33).

Vyliji na vás vodu čistou, abyste očištěni byli ode všech poskvrn svých (Ez 36).

Obráťte se ke mně celým srdcem svým, postem, pláčem a kvílením; roztrhněte srdce svá a ne roucha vaše, a navraťte se k Pánu Bohu svému: neboť jest dobrotivý a milosrdný, shovívavý a velmi milostivý, přístupný slitování nad nepravostí. Kdož ví, zda se neobráťí a neodpustí, a nezanechá po sobě požehnání? (Joel 2).

Navraťte se ke mně, a navrátím se k vám, praví Hospodin (Mal 3).

Zkuste mne, zda neotevru vám průchody

nebes a nevyliji na vás požehnání nad míru (Mal 3).

Přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, co zahynulo (Lk 19).

Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní (Lk 5).

Neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil

svět, nýbrž aby spasen byl svět skrze něho (Jn 3).

Jaký užitek máte z věcí, za které se nyní stydíte? Konec těch věcí je smrt (Ř 6).

Pán shovívá, nechtěje, aby kdo zahynul, ale všichni k pokání se obrátili (1 Pt 3).

Když jsi vzbudil lítost v srdci, můžeš užít některé z následujících modliteb. Podávám ti jich více, než obyčejně v modlitebních knihách najdeš, jednak aby sis mohl vybrat takové, které na tě nejvíce působí, jednak abys je mohl střídat, chodíš-li k sv. svátostem častěji. Totéž platí o modlitbách po sv. zpovědi, jakož i o přípravě a díkučinění po sv. přijímání. Je-li ti milejší modlit se srdcem, bez ústních modliteb, jedne, jak tvá zbožnost ti radí.

MODLITBA AZARIÁŠOVA. (Dn 3)

Požehnaný jsi, Pane, Bože Otců našich, a chvályhodné i slavné jest jméno tvé na věky, neboť spravedlivý jsi ve všem, co jsi nám učinil; všechny skutky tvé jsou správné, cesty tvé přímé, a všechny soudy tvé jsou spravedlivé... neboť podle práva a spravedlnosti jsi všecko to uvedl na nás pro hříchy naše. Hřešili jsme totiž, nesprávně činili odstoupivše od tebe: ve všem jsme se provinili, příkazů tvých jsme nešetřili, neplnili jsme a nekonali, jak jsi byl přikázal nám, aby dobře nám bylo. Proto všechno, co jsi uvedl na nás a cos učinil nám, podle práva a spravedlnosti jsi učinil, i vydal

jsi nás v ruce nepřátel našich¹⁾ . . . Ale nevydávej nás na věky, prosíme, pro jméno tvé, neruš úmluvy své, neodpírej nám milosrdenství svého . . . S myslí zkroušenou a s duchem poníženým přijati budme. Neboť nyní jdeme za tebou celým srdcem svým, bojíme se tebe a hledáme tváře tvé. Nezahanbuj nás, ale nalož s námi podle dobrotivosti tvé a podle množství milosrdenství svého.

ŽALM 50.

Smiluj se **inade** mnou, Bože, podle (velikého) milosrdenství svého,
a shlad' viny mé pro množství své slitovnosti:
úplně obmyj mne od mé nepravosti
a od hříchu mého očisti mne.
Neboť svých přestupků já jsem si vědom,
a hřích můj jest přede mnou stále.
Proti tobě samému jsem se prohřešil,
a co zlé před tebou jest, jsem učinil,
by zjevno bylo, že jsi spravedlivý v řečech svých
a že jsi bez úhony ve všech soudech svých.
Hle, v nepravosti jsem se narodil,
a v hříchu počala mne matka má.
Ty v srdci spravedlnost miluješ,
a v svědomí mi moudrost zjevuješ,
pokrop mne ysopem, a budu očištěn²⁾,
obmyj mne, a budu nad sním obílen.
Dej, ať zakusím opět radost a veselí,
ať zplesají údy, které jsi zkrušil,
odvrat' tvář svou od hříchů mých,
a vymaž všechny mé nepravosti.

1) Při těchto slovech můžeš myslit na satana.

2) Ve S. Z. při některých očištných obřadech pokropil kněz poskvrněného, namočiv do „svěcené“ vody svazeček hustých listů ysopových (místo našeho aspergilu).

Srdce čisté stvoř ve mně, ó Bože,
a ducha silného obnov v útrokách mých,
od tváře své mne nezamítej
a svatého Ducha svého mi neodpírej.
Navrať mi zase radost ze svého spasení
a duchem ochotným mne posilni,
budu nepravé cestám tvým učití,
aby se hříšníci k tobě zas vrátili.
Osvobod' mne od viny mé, ó Bože mého spasení,
ať můj jazyk tvou milost oslaví.
Pane můj, račiž rty moje otevřít,
a budou má ústa tvou chválu zvěstovat.
Neboť v obětech (krvavých) záliby nemáš,
i kdybych zápal ti přinesl, nestál bys o něj.
Obětí Hospodinu — duch zkormoucený,
srdcem zkroušeným ty, Bože, nepohrdáš.
Dobro prokaž Sionu v milosti své,
vystavět račiž zdi jerusalemské:
pak budeš mít zálibu v řádných obětech,
pak budou klásti na oltář tvůj zápal.

ŽALM 129.

Lidská vina a Boží dobrota.

Z hlubokosti volám k tobě, Hospodine,
Hospodine, vyslyš hlas můj!
Račiž naklonit sluch svůj
k úpěnlivé modlitbě mé!
Budeš-li hříchů pamatovat, Hospodine,
Hospodine, kdo obstojí?
U tebe však jest slitování,
a pro zaslíbení tvé v tebe doufám.
Důvěruje duše má slovu jeho, doufá duše má
v Pána.
Očekává duše má Hospodina více, než stráž-
ce jitřenku;
více než noční hlídač červánky, očekávej,
Israeli, Hospodina,

protože u Pána jest milosrdenství a hojně
u něho vykoupení;
ano, on vysvobodí Israele ode všech hříchů
jeho.

RESPONSORIA.

I.

K tobě, náš Králi, lidstva Spasiteli,
slzíce oči pozvedáme v pláči,
vyslyš, ó Kriste, vyslyš prosby vroucí,
smiluj se, neboť hřešili jsme tobě.

Vzýváme, Pane, milostivost tvoji,
slyš naše lkání, slyš kající prosby,
ode všech poskvrn obmyj duše naše,
smiluj se, odpust', nerač trestat hříšných.

Vše, co se tají v hloubi naší duše,
záhyby srdce odhalujem tobě,
před tebou viny vyznáváme svoje,
smiluj se, spas nás, prominout rač bídným.

Nevinen zajat, před Piláta veden,
obviněn křivě, od bezbožných souzen,
hříšníkům odpust', pro které jsi trpěl,
smiluj se, neboť hřešili jsme tobě.

S výsosti kříže na prosící shlédni,
okovy vášní spoutané ty rozvaž,
promiň nám všechněm zasloužené tresty,
smiluj se, odpust', nerač trestat hříšných.

U Otce hlas tvůj nechat' za nás mluví,
který kdys mlčel před pozemským soudcem,
v nebeské slávě dej nám uzříti tebe,
smiluj se, spas nás, prominout rač bídným.¹⁾

¹⁾ Responsorium jest střídavý zpěv, kde po každé strofě nebo verši se opakuje refrén. Uvedená responsoria se zpívávala ve středověké liturgii svatopostní.

II.

**Ty, Soudce věčný, od bezbožných odsouzen,
jenž na sebe vzals břímě kříže nevinen,
ty zachraň nás od trestu, který zasloužen,
a smiluj se nad námi.**

**Rač shlédnout s trůnu kříže k prosbám
kajících
a nenech v d'ábla léčkách zhynout nešťastných,
ó slituj se a odpust', spáso ubohých,
a smiluj se nad námi.**

**Tys biče, trny, hřeby, myrrhu přehořkou,
tys snášel úzkost, žízeň, hanu potupnou,
ó dej nám bídným, Pane, dej nám milost svou,
a smiluj se nad námi.**

**Tys, Jesu, odpovědi soudci nedával,
bys u Otce se provinilců zastával
a z hříchu smrti k věčné slávě povolal:
ó smiluj se nad námi.**

III.

**Před tebou, věčná Lásko, slzy cedíme,
nepravost i vinu tobě jevíme,
za jich prominutí tebe prosíme.**

**Shlédni na nás, Kriste, okem slitovným,
milost svou rač dáti sluhům prosícím,
Pane, nad lidem se smiluj kajícím.**

**Svolali jsme vpravdě na se kletbu zlou,
viny naše chtějí pomstu ukrutnou,
není naděj, leč v tvou lásku otcovskou.**

**Propadli jsme trestům, jichž jsme neznali,
neštěstí a zlo se na nás sehnaly,
k tobě lkáme, vyslyš hlas náš zoufalý.**

**K tobě pozvedáme srdce lkající,
v slzách hněv tvůj, Soudce, smířit toužíce,
jehož hněv jsme zavinili hřešíce.**

**Tebe prosíme, tě s pláčem vzýváme,
k slitovné tvé lásce ruce spínáme,
odpuštění pouze od ní doufáme.**

**Přijmi, Jesu, přijmi slzy kajících,
nakloň tvář svou vlídnou k slovům prosících,
nechat' najdem spásu v svatých ranách tvých.**

VYZNÁNÍ DUŠE ZKROUŠENÉ.

I.

Pane a Bože můj! Jak dlouhou dobu jsem prožila před tváří tvou beze všeho užitku! Jak budu moci oči své pozdvihnout k tobě na onom soudě, velikém a hrozném, až rozkážeš sečíst všechny mé dny a budeš v nich užitek hledat? Ó Pane a Bože můj, proč jsem tak dlouhá léta nedbala tebe a netěšila se ze sladkosti tvé? Kde jsem tehdy byla, když jsem nebyla u tebe?

K r á s a tvorů oklamala o č i mé, a já si nevšimla, že nade všechno tvorstvo krásnější jsi ty, který jsi jim jen nepatrný stín své nevýslovné krásy udělil. Kdo ozdobil nebesa hvězdami, vody rybami a zemi květinami? Ale co je to vše leč jediná jen jiskra krásy tvé? Ó Pane a Bože můj, zdroji vši krásy, odpusť mně ubohému, že tak pozdě jsem poznal krásu tvou, tak liknavě ji miloval, a proto slepě na bezcestí zabloudil.

Také s l a d k o s t tvorů mne podvedla a já jsem nedbala, že nade vše jest sladší l á s k a t v á. Tys všemu tvorstvu dal jedinou krůpěj sladkosti tvé, a proto jejich sladkost zve nás, abychom zatoužili a okusili věčné sladkosti tvé. Ó Pane a Bože můj, odpusť, že jsem tak bídně zbloudil a mlátem vepřů sytil hladovou duši svou, kterou ty jedině můžeš nasytit a oblažit.

Také v ů n ě tvorů tvých mne ošálila, a já jsem zapomněla, že tys pramen vši vůně a že jen po tobě touží duše čistotná.

Omámil též klamný hlas tvých tvorů sluch můj, a já nepomněla, jak lahodná jsou slova tvoje vyvoleným tvým a jak snadná jsou tvá přikázání spravedlivým tvým. Svůdnému hlasu tvorů jsem naslouchala a nepozorovala, jak nicotné jest vše, co na nich jest. Ó Pane, světlo věčné, protože jsem tebe neposlouchala a hlasu tvého neslyšela, proto jsem zbloudila, a svět mne zbloudilou ještě více utvrzoval na bludných cestách mých.

Konečně, bych veškeru svou bídu zcela vyjevila, vyznávám, že to vše nestačilo mému neštěstí: k dovršení nepravostí mých i změkčilost světa omámila hlas můj a opojila vínem smyslnosti celou bytost mou, a já jsem nevěděla, že jen v objetí tvém stávám se a zůstávám vždy čistou, protože jen objetí tvé lásky posvěcuje duše lidské. (Bonaventura.)

II.

Před oči tvé, Pane, viny naše přinášíme, a všecko, co nás za ně stihlo, s nimi srovnáváme. Odvažujeme-li všecko, co jsme spáchali, maličko jest, co za ně trpíme, daleko více jest, co zasloužíme. Těžší jest, co jsme provinili, lehčí, co za to utrpěli. Ty čekáš, a my život nenapravujeme. Když trestáš, klesáme a bědujeme. Když bičuješ, vyznáváme, co jsme páchali; když ustaneš, zapomínáme, že jsme plakali. Vztáhneš-li ruku, polepšení slíbíme, když skryješ meč, své sliby málo plníme. Přijdou-li úzkosti, čas k pokání od tebe žádáme, a když se smiluješ, tvé shovívavosti zneužíváme. Doba milosti sotva pominula, a nevděčná mysl stěží vzpomene, co slíbila. Klečíme před tebou, Pane, jako bídní hříšníci. Víme, kdybys nám neodpustil, právem bys nás všecky zahubil. S tebou teď pro nejdražší krev Kristovu

smíření tobě děkujeme a milosrdenství tvé oslavujeme slovy proroka: „Blaze tomu, kterému Pán viny nepřičítá, jemuž prominul jeho nepravosti. Vyznali jsme se ti, Pane, ze svých provinění, nepravosti své jsme neskrývali, tys nám odpustil bezbožnost hříchů našich.“ Budiž nám nyní záštitou v pokušení, budiž nám světlem po cestách tvých přikázání, nedej, by srdce naše se zase nachýlila k zlému a nohy naše na cestu nepravosti. (Ve spisech sv. Anselma.)

Z ŘECKÉ LITURGIE.

I.

Sladký se mi zdál plod zakázaný v ráji, mně, ježž omámila láska pozemská: ale nakonec se mi ve žluč obrátila hříšná rozkoš.

Ty, Pane, nezavrhuji mne od tváře své, jenž jsi mi Krví svou návrat do ráje zjednal.

Lkám a naříkám, když vidím u rajske brány cherubína s mečem ohnivým střežícího vchod do Eden, nepřístupného přestupníkům: ale spasná tvá Krev nám otevřela bránu, kterou nám zamkly naše nepravosti.

Bráno nebeská, Panno Neposkvrněná, prosbami svými otevř mi bránu milosrdenství a vymozi mi přístup do zamčeného ráje: Panno Bohorodičko, rodem dcero Evina, milostí však Matko Kristova, ty prostá všeho hříchu, uveď mne tam, kam hřích přístupu nemá.

II.

Pojď sem, duše má ubohá, skutky své dnes oplakávej a vzpomínej, jak šťastna jsi byla, dokud jsi měla Boha a dětskou nevinnost, jak ses o Boží lásku a o své štěstí připravila.

Běda mně, duše má nešťastná, záruku nebeské blaženosti od Boha jsi dostala; kdo tě

ošálil, že jsi zákon Boží přestoupila a věčné blaženosti se vzdala? Kdo by neplakal nad tebou, od Boha zavrženou, která místo ráje peklo sis získala?

Spasiteli lidstva, Beránku Boží, není na světě hříchu, jehož bych se nebyl dopustil, ať skutkem či slovem neb aspoň myšlenkou a žádostí; věčný trest jsem na sebe svolal, mé vlastní svědomí jest mým žalobcem a soudcem, ale ty, Soudce věčný, ušetři mne a odpusť služebníku svému.

Privádíme k tobě Matku, která tě zrodila a pannou zůstala, privádíme ji, aby se za nás přimlouvala, abys odpustil prosícím tebe.

Sami se neosmělujeme mluvit k tobě, jehož jsme tolikrát urazili: za nás nechť oroduje, jejíž přimluva jest přemocná.

Maria, jediná naděje těch, kteří naděje nemají, bráno nebeská a cesto života: zachraň ubohého, abych ti děkoval a tebe oslavoval po všechny věky blažené věčnosti.

SV. ONDŘEJ KRÉTSKÝ.

I.

Toho, jež chválí nebeské voje, před nímž cherubíni a serafíni se chvějí a jemuž slouží veškeré tvorstvo, toho já jsem hříchy urážel.

Ve hříchu všecek jsem se zrodil a nad to ještě k ranám svým jsem přidal: poskvrnil jsem roucho své, kterým mne přioděl Pán v den ospravedlnění mého ve studnici znovuzrozujícího křtu.

Kristus mne sytil chlebem nebeským a zval mne přečasto k hodům andělským: já však v smetišti a kalu jsem si liboval, a blátem duši svou nasycoval.

Rty, kterými jsem chléb života přijímal, nečistotou jsem poskvřňoval; za třicet stříbrných prodal Pána jeho učedník, já Tvůrce svého a snoubence duše své jsem prodal za cenu nicotnou, a zradil přítele za rozkoš nečistou.

Jako žena, kterou jsi uzdravil, blíží se má duše k tobě, Spasiteli: a jak ona se roucha tvého dotkla, tak já objímám spásonosný tvůj kříž.

Slzy mé bud'tež mi co vody Siloe (Jn 9), v nichž bych prohlédl, obmyl poskvřněnou duši svou a uzřel tebe, světlo věčné.

Zdrojem spásy jest nám Srdce tvé: jako ženu Samaritánku přijmi na milost zkroušenou duši mou, jež s pláčem a lkáním se k tobě navrácí.

Ty, jenž jsi malomocného uzdravil jediným slovem, rač uzdravit i mou duši ode všech skvrn, aby očištěna zazářila v lesku milosti tvé.

II.

Shlédni na mne, Otče milosrdenství, okem slitovným, a přijmi vroucí vyznání mé; hřešil jsem nad smrtelníky všechny, ty však smiluj se nad dílem rukou svých.

Původní krásu své duše jsem zasypal hříchy nesčetnými, poskvřnil jsem roucho nevinosti, pohlédl jsem na krásu stromu zapověděného a dal se podvésti, od krásy tvé však jsem se odvrátil.

Hřešil jsem, a jiného ti přinést nemohu leč slzy kající jak žena hříšnice: ty mně, Vykupiteli můj, pro milosrdenství své buď milostiv.

Dej, ať slzami lítosti obmyji zčernalou duši svou a poskvřněné roucho své nad sním zbílím v pramenu života, jenž ze Srdce tvého na dřevě kříže vytryskl. Studánkou vod živých jest Srdce

tvé, Pane; rač dovolit, bych k němu směl přistoupit a nežíznil na věky.

Neposkvrněná Panno, Královno a Bohorodičko, přístave bouří zmítaných, naděje k tobě se utíkajících: rač se i ty u Syna za mne přimluvit a učiň mi jej milostivým. Úzkost nad hříchy mne svírá: ty, Matko milosrdenství a útočiště hříšníků, uveď mne do přístavu opravdové kajícínosti.

III.

Konec se blíží, duše má, konec se blíží, a tys lhostejná? Čas kvapí, povstaň! Již Soudce stojí ve dveřích. Jako sen prchá život tvůj a jak květ odkvétá a opadá, a ty ještě za marnostmi se honíš?

Hněv Boží jsi na sebe svolala, a jež jsi dříve na trůně seděla, teď na smetišti ležíš malomocenství plná (Job 2). Znesvětila jsi svaté pomazání, jímž tě Bůh na křtu posvětil, hřešilas, a teď jako žena hříšnice volej k němu a rci: „Přijď, Pane, a hledej ovečku ztracenou.“

Pojď, duše má ubohá, spolu s hříšným svým tělem, a Tvůrci veškerenstva se pokorně vyznej. Proč jsi se Evě, pramatce své, podobnou stala? Proč jsi vztáhla ruku po zapověděném ovoci a okusila jedovatého plodu?

Jak Eva Adama, tak mne nezřízená vášeň svedla ke hříchu, podávajíc sladkou rozkoš a zatajujíc hořkost, jež na dně kalicha se kryla.

Adam, jenž jediné přikázání tvé přestoupil, právem byl z Edenu vyhnán: já pak, jenž tolikrát pohrdl životodárným zákonem tvým, zdaž jsem nezasloužil navždy být z nebeského Sionu vyloučen?

Před tebou na tvář, Ježíši, padám: než přijde konec, uděl mi milost zkroušené lítosti a odpuštění hříchů.

Ty, Boží Beránku, jenž snímáš hříchy všech lidí, sejmi s mé šíje přetěžké jho neřestí mých: nevcházej se mnou v soud, nýbrž viny mé ponoř do moře smilování svého, jenžto jsi milosrdenství plný.

SV. Efrém.

I.

Neklesej na mysl, duše má, nebuď malomyslná: vidíš-li, že jsi zasypána množstvím nepravostí, nepřiváděj se sama zoufalstvím do věčných plamenů. Neříkej: „Zavrhl mne Hospodin od tváře své“, nelíbíť se taková řeč Hospodinu, jenž praví skrze proroka: „Zdaž ten, kdo padl, nemůže povstat? A ten, jenžto zbloudil, zdaž se nemůže vrátit?“ Viz, duše má, dobrotu Pána svého; nejsi nepříteli jak otrok prodána, nejsi ještě věčným plamenům na pospas vydána; probila jsi sice bohatství milostí svých, neostýchej se však obrátit a rci: „Vstanu a půjdu k Otci.“ Vstaň a jdi, přijme tě a nebude ti promrhané statky vytýkat, nýbrž spíše z obrácení tvého se radovat. S rozpjatou náručí tě očekává, aby tě přivinul na srdce plné milosrdenství a lásky. Neostýchej se jak Adam, neprchej před tváří Hospodina, Boha svého. Pro tebe Kristus z Panny se narodil, pro tebe byl ukřižován, a tebe by od sebe odehnal? Nezoufej, jako bys byla neodvratně věčným plamenům určena; nepokládá Pán za zisk vydat nás věčnému trápení. Vím, slyšela jsi slovo proroka: „Den hněvu jest den onen, den soužení a úzkosti, den hrůzy a bídy, den temnoty a mrákoty, den mlhy a bouře, den polnice a troubení“ (Sof I); neprchej však v nerozumu svém před lékem pokání, neodkládej den ode dne vysvobození z takové hrůzy.

Následuj marnotratného syna, jenž s důvěrou k otci se vrátil; otec pak cenil výše duši zbloudilého než jmění probité: toho, jenž co žebrák přišel, oblékl v roucho královské a synem ho učinil, jenžto si žádal být za nádeníka přijat. Ani tobě nebude vytýkat bohatství ztracené, vždyť má sám poklady nevyčerpatelné. Ale až v přístavu spásy zakotvíš, pohleď zpět na vlny zmítané, z nichž jsi byla vysvobozena, a chraň se na moře opět se vydat, aby tě po druhé bouře nezachvátila a nepotopila v hlubinách. Vpravdě propastí mořskou jest nenasytný jícen pekelný, a ty jednou mu uniknuvši, nepřibližuj se mu po druhé. Opust' kraj, kde jsi hladem zmírala, zanech vepřů a přestaň jich mlátem se sytit, ty, která k vyšším věcem jsi zrozena; pojd' se nasytit nebeskou mannou, chlebem andělským, který ti při svátostné hostině připravil sám Kristus, Bůh požehnaný na věky. Amen.

II.

Hřešil jsem, a hojnější jsou hříchy mé nad písek mořský; neosměluji se očí vzhůru pozvednout a popatřit na výsost nebes. Bože spravedlivý a milosrdný, Bože velký a mocný, slyš muže hříšníka tuto hodinu, ty, jenž jsi pravil skrze proroka: „Vyznej napřed hříchy své, a budeš ospravedlněn“ (Is 43). Hřešil jsem, Pane, hřešil jsem a pro rozkoš nicotnou věčné plameny za nic jsem nepokládal. Zoufal bych, kdybych neznal milosrdenství tvé, Pane, jenž nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl. Ženu hříšnici jsem viděl rozradostněnou, a tázána po příčině praví: „Jdi k lékaři, a budeš uzdraven.“ Publikána jsem potkal a ptám se ho, a on odpovídá: „Důvěřuj.“ Lotr kající stejně ode mne tázán stejnou mi dává odpověď, žena kananejská mne povzbuzuje: „Neustávej

prosit a vytrvej“, a podobenství o ovci ztracené mne vzpružilo klesajícího pod břemenem hříchů, abych doufal v milosrdenství tvé, jenžto jsi přišel volat nikoli spravedlivé, nýbrž hříšníky k pokání.

III.

Tebe, Otče milosrdenství, prosím a vzývám, račiž mi otevřít poklady milostí svých, abych z nich zaplatil dluh svůj, jehož odjinud než z pokladnice tvé zaplatit nemohu. Zburcovalo mne ze sna nepravostí mých podobenství o synu marnotratném, když jsem viděl, jak z dáli mi podáváš klíč rajske brány, kterou mi viny mé zavřely. Ty, Pane, který jsi kajícího proroka z hloubi oceánu vysvobodil, jenž jsi od kajících Ninivitů zkázu odvrátil, který jsi publikána z propasti lakoty laskavou rukou svou pozvedl a lotra k rajske hostině pozvati ráčil: dej v milosrdenství svém, abych v kajícnosti podobným se stal těm, kteří mně kdysi ve hřichu podobni byli, bych došel odměny slíbené těm, jichž skutků jsem následoval. Ty, Pane, jenž jsi oči slepého otevřel, aby viděl krásu oblohy tvé, otevři oči mysli mé, abych vida krásu tvou, nedal se od ní odloučit žádnou falešnou krásou stvořenou. Ty, jenž jsi uši hluchého otevřel, otevři uši moje, abych dbal vždy hlasu zákona tvého. Ty, jenž jsi hříšnému řekl: „Vstaň, vezmi lože své a chod“, dej také stráž nohám mým, abych se neodchýlil napravo ani nalevo od cesty přikázání tvých.

IV.

Uzdrav mne, Pane, a uzdraven budu: spasiž mne, a jistě spasen budu, zahoj rány duše mé, abych byl ustavičným dokladem dobroty a

milosrdenství tvého. Ty prosícím a milujícím tebe neodpíráš milosti své. Neodmítej tedy modlitbu mou. Ohněm lásky tvé necht' vznítí se srdce mé jak požárem hluboký les a nechat' shoří v něm všechny nepravosti mé jak trní a křoví v plamenech. Uděl mi milost v hojnosti, jako Bůh chudému člověku, jako Král králů nuznému tvorů, jako otec prosícímu synu. Ty, jenž jsi přijal dva haléře vdovy chudičké, přijmi i pokornou prosbu mou; vyslyš, Pane, vyslyš modlitbu mou a dej, abych povolán byl do království tvého, jenž jsem zbloudil a vrátil se, nečistý byl a očištěn byl, hřešil a k zástupu milých tvých zase připočten byl.

V.

Hodinu onu odloučení duše od těla v mysli neustále uvažuje, padám před tebou, Pane, a vzývám slitovnost tvou: nedej, abych padl do rukou protivníků svých, nechat' se neraduje nepřítel tvůj nade mnou, služebníkem a dílem rukou tvých, ať nedí: „To jest den, který jsme čekali.“ Nedopust', abych patřil mezi ty, kterým díš: „Amen, neznám vás.“ Vím, Pane, hodinu pokání konám a dvě hodiny tě k hněvu popoužím, ale utvrď srdce mé ve sv. bázni tvé a upevni nohy mé na skále pokání. Zde, Spasiteli, zde jak otec syna trestej, zde bičuj, jenom na věčnosti mi buď milostiv. Dříve než jsem k poznání přišel, učinil jsi mne na křtu schránou milosti bez zásluh mých, já však nevděčně zmařil od mladosti všecky dary tvé. Osvědč na mně milosrdenství své, necht' se zahanbí nepřítel můj, který mne očekává po levici tvé. Hřích mne vlákal do sítí svých, rač je rozvázat milostí svou a neopatrného rač vyprostit, aby duše má jak ptáče z léčky unikla a skryla se do svaté rány Srdce tvého a vzdě-

lala sobě hnízdečko na sv. kříži tvém. Dej, ať jednou mohu pěti s vyvolenými tvými: Sláva Otci, jenž mne vysvobodil z temnoty pekelné a přivedl do světla věčného: sláva Synu, jenž mne zachránil před ohněm neuhasitelným a do ráje rozkoše postavil; sláva Duchu sv., jenž mne zbavil pohanění věčného i ohavnosti hříchu a korunoval mne ctí a slávou vše převyšující blaženosti v nebesích.

VI.

Duše má, následuj syna marnotratného, opusť zemi hladu a přestaň pojídat mláto, jež jiným jest za pokrm dáno, nikoli tobě, dceři královské. Žádost ti jako otrokyni poroučí, a ty jako děcko se dáš vléci a posloucháš. Nepravosti tvé tě u Soudce čekají: pojd', než přijde den hněvu a hrůzy, vrhni se do moře smilování Božího a rci: „Milovniče duší, Kriste Ježíši, drahou mast obětovala tobě hříšnice, já tělo a krev tvou Otci za hříchy své obětuji. Slzami smyla ona úpis provinění svých, slzami chci smýt skvrny s duše své a uhasit plameny mně připravené. Nechať dobrota a shovívavost tvá převýší nepravosti mé, a sladkost milosrdenství tvého nechť překoná hořkost pochybení mých. Dosti jsem již hříchu a knížeti temna sloužil: očist' nyní duši mou přijetím životodárných svátostí svých, aby se opět stala chrámem lásky tvé, odpusť mi, spasiž mne a dej, ať od nynějška výhradně tobě sloužím: jenž jsi Bůh požehnaný na věky.“

AFRAATES.

Ó Králi věků, na tvář padáme před tebou, jenžto znáš skryté skutky služebníků svých a jemuž jasné jsou všechny skutky temnoty v očích tvých. Nepoznávali jsme tebe v darech tvých,

zneužívali tvorů tvých, jimiž milosrdenství a láska tvá nás k sobě vábila: a ty přece shovívavým se ukazuješ synům lidským, nesoudíš nás ani nezavrhuješ, milosti své bezbožným neodnímáš, chráníš a sytíš nás, slunci svému kážeš vzházeti nad bezbožnými i spravedlivými, a déšť svůj dáváš dobrým i zlým. Ty ponecháváš koukol mezi pšenicí a hříšné spolu s nevinnými, a nesoudíš jich dříve, než přijde doba soudu. Dej, ó Pane, aby na mně hříšníku se vyplnilo, co nemožno jest lidem, možné však tobě; co nedokáže přirozená moc, co však snadné jest milosti tvé: totiž, abych z plevy zrnem se stal, z kokuolu pšenicí, z hříšníka spravedlivým, abych nebyl uchováván co kořist pro nenasytné plameny věčných trestů, nýbrž abych po všechny věky nekončící věčnosti byl živým dokladem zázraků a divů milosti tvé.

SV. ANSELM.

Čeho jsi se dopustil, tichý a nevinný Beránku, že jsi tak souzen? Čeho jsi se dopustil, lásky nejhodnější Ježíši, že jsi tak mučen? Který jest zločin, která provina tvá, která jest příčina tvé smrti, který důvod tvého odsouzení? Já, já jsem příčina tvých ran, já vinen utrpením tvým, já jsem zavinil tvé muky a tvou smrt. Ó neskonale tajemství tvé lásky, ó nepochopitelné zařízení milosrdenství tvého! Hřeší provinilec, a spravedlivý jest trestán, bezbožný Boha uráží, a odsouzen jest svatý všech svatých, a co zavinil služebník, odpykává pán. Synu Boží, kam až sestoupila pokora tvá? Jak daleko šla láska tvá? Já neprávě jednal, a tys trest na sebe vzal; já se zločinů dopouštěl, a tys za to mučen; já pýchou naplněn, a ty potupami zahrnut; já neposlechl přikázání Nej-

vyššího, a tys poslušen Otce až k smrti, abys hřích mé neposlušnosti shladil; já šel za vášní, tys hřeby proklán; já se oddával rozkoším, tys biči rozedrán; já nestřídmosti hověl, tys žízni mučen; já ochutnával sladkost ovoce zapověděného, a ty okoušíš žluč přehořkou, já vesele hřešil s Evou, ty bolestně trpíš s Matičkou svou. Ó Králi slávy, hle, moje bezbožnost, a vedle ní září tvá slitovnost. Čím se ti odvděčím za všecko, co jsi vykonal pro mne? Otevři srdce mé hlasu zákonů tvých, necht' neodchýlím se již napravo ani nalevo od cesty přikázání tvých, na cestu hříchu necht' neza-bočí noha má: pro milosrdenství tvé tě pro-sím, račiž se smilovat nade všemi nepravostmi mými.

K MATCE MILOSRDENSTVÍ.

I.

K tobě se utíkám, Neposkvrněná: oroduj za mne u toho, který z tebe se narodil a mne bude soudit.

Veskrze čistá a Neposkvrněná Panno, roz-trhni úpis hříchů mých kopím, jež otevřelo kdysi Srdce, z něhož dvojí zdroj očištné vlny hříšníkům vytryskl: pros Pána, abych já, svým nerozumem od něho vzdálený, byl vepsán do knihy života.

Zkrop duši mou rosou milosrdenství svého, jak neustále činíváš, a oživ duši mou, jež po-žitím ovoce zapověděného smrti propadla.

Ty, která jsi zavržené lidstvo zkáze vyrvala, mne zbloudilého rač přivésti na pravou cestu, ty, kterou Bůh učinil cestou, jež na scestí ne-svede.

Budiž mi vůdkyní a řid' kroky mé do přista-vu spásy, aby mne nepohltila bezedná propast zoufalství.

(Jos. Hymnograf.)

II.

Ó Panno Neposkvrněná, já pro množství hříchů svých naplněn jsem temnotou: ó sviť mně světlem, které jsi zrodila, a povolej mne do krajů sladkosti a pokoje.

Příkázání, jež k Bohu vedou, jsem přestoupil nesčetněkrát: k Bohu mne doved' zpět, a vracejícího se přijmi ve svatém objetí.

Jako lotr kající volám k tobě: „Rozpomeň se na mne, milovnice lidí.“ S ženou hříšnicí slzy prolévám, a jako marnotratný onen vzdychám: „Hřešil jsem.“

Vypros mi zdroj slz ustavičně kanoucí, abych jimi smyl nesčetné viny své a našel v nich lék pro rány své, abych život věčný na konec obdržel.

Hle, já, služebník tvůj, přistupuji k tobě s důvěrou velikou, věda, co přečasto zmohla mocná přímluva tvá.

Tobě Kristus veliké věci učinil: pros ho za mne, aby i na mně projevil velikost a bohatství milosrdenství svého.

Viz, Panno, ruce nevinné na kříži rozpjaté za ruce, jež v hříšné rozkoši po ovoci zapověděném se vztáhly: viz rty napájené hořkou žlučí za toho, jenž okoušel často sladké ovoce hříchu.

Hle, hříchy své vyznávám a před tebou na sebe žaluji; přimlouvej se za mne u Boha, Matko, Útočiště hříšníků, aby zločiny moje mne nevyloučily ze země živých.

(Z východních Otců.)

III.

Zdrávas, okraso vesmíru, zdrávas, Matko vši útěchy, neodvracej tvář svou od hříšného, nezavuj pomoci prosícího. Jestliže ty se mne

neujmeš, na koho se obrátím? Ty-li na mne zapomeneš, kdo mne bude pamětliv? Zmizíš-li zrakům mým ty, hvězdo mořská a vůdkyně kajících, za kým půjdu a kdo mne povede? Pomni, k vůli komu tě Syn Boží vyvolil za Matku, rozpomeň se, pro koho jsi snášela bolest a žal. Necht' mlčí o milosrdenství tvém, Panno svatá, jestliže jest někdo pod sluncem, jenž se pamatuje, že vzýváje tebe v potřebách svých nebyl vyslyšen (Bern.). Proto i já k tobě se utíkám, abych skrze tebe slitování našel u Otce milosrdenství a Boha veškeré útěchy.
(Sv. Alfons Lig.)

IV.

Přispěj mi na pomoc, Paní vznešená, a neodpírej mně jedinému dobrodiní, jež nesčetným prokazuješ dříve, než k tobě ruce spínají. Nemám, ke komu bych se uchýlil, leč k té, k níž všichni hříšníci se utíkají. K tomu tě Bůh stvořil, abys byla Matkou milosrdenství všem věřícím v něho, a útočištěm kajících hříšníků. Co útěchyplnějšího se dá myslit, leč abys byla matkou těm, jimž Bůh ráčí býti otcem? A v koho jiného mohu naději skládat, leč v Bohu a v tobě? Tisícové k tobě volají, a všichni docházejí spásy: a já jediný že bych byl oslyšen, budu-li tě vzývat? Přijmi mne, Máti milená, a pros Syna svého, aby mne takovým milostí svou učinil, jakým mne chce mít, a tak ať mi dá kráčet tímto životem časným, aby mne jednou mohl odměnit věčným.
(Anselm.)

V.

Maria, Matko a Panno, samojediná nemající sobě ve světě rovné a převyšující zásluhami lidi i anděly, ty, kterou Bůh chránil tak ne-

porušenou tělem i duší, abys hodna byla dát Synu Božímu cenu výkupnou našeho spasení, jeho přesv. tělo a krev: vzývám tebe, skrze niž spasen byl veškeren svět, oroduj za mne ubohého, všemi nepravostmi poskvrněného. Z mlhy a prachu nečistoty volám k tobě, Máti milená, dobře jsa pamětliv, kolikrát již jsi se ujala a zastala mne bídneho u Soudce věčného. Ozdobo panen a Paní národů, Královno andělů, očisto hříšníků, svatá a čistá Panno ustavičná: pomoz ubohému, ruku dej ztracenému, abych já, nemoha již doufat a dostat andělské roucho nevinnosti, pro zásluhy tvé obdržel alespoň svatební šat kajícnosti a tak připuštěn byl k hostině Beránka. Třebaže hříchy svými jsem se připravil o výsadu přistoupit blízko k svatému trůnu tvému, nechat' si zasloužím alespoň v koutečku stát a z nevýslovné slávy tvé se na věky radovat. (Anselm.)

VI.

Ó Paní má, co řeknu a co učiním? V temnotách jsem a světlo nebeské nevidím, protože takový jsem a takovým jsem se učinil, nad něhož horšího nemá svět, a proto takovou hledám pomocnici, nad kterou mocnější nalézt nelze. Má svět pomocníky svaté a mnohé, ty však nade všechny jsi vznešená, protože jsi Matka Spasitele našeho, Královna nebe a země. K tobě tedy spěchám, k tobě se utíkám, tebe vzývám: račiž mně pomoci; jestliže ty nepromluvíš, mlčeti bude celá nebeská dvorana, nikdo se za bídneho nepřimluví, nikdo nepomůže. Ujmi se hříšného, neboť hříšník jsem a na místo hříšníkům připravené odejdu, jestliže ty mi nepřispěješ na pomoc milosrdenstvím svým. (Anselm.)

SV. AMBROŽ.

Zbloudil jsem jako ovečka, která zabloudila. Přijď, Pane Ježíši, hledej služebníka svého, hledej ztracenou ovečku svou: zatoulala se ovečka tvá, zatím co tys prodléval na horách. Zanech, Pastýři dobrý, devadesát devět ovec svých a pojd' hledat jedinou, která zbloudila; pojd' a hledej ji, ne s prutem železným, nýbrž s láskou a v duchu tichosti; zapletená v trní již dlouho čeká na tebe, abys ji vysvobodil. Pane, přijď ke mně, jehož vyhnaného z ráje had starý ke hříchu pokouší, jehož od ovčince tvého v noci vlk odehnal. Hledej mne, protože volám k tobě: hledej mne, nalezni mne, přijmi mne, vlož na ramena svá. Přijď, dobrý Pastýři, neboť třeba jsem zbloudil, tebe přece jsem nezapřel a naději v milosrdenství tvé si zachoval, přijď, abys způsobil spásu na zemi a radost na nebi. Přijď a hledej mne, ne skrze služebníky své, nýbrž skrze sebe samého. Přijmi mne, ne jako cizince, nýbrž jako dítě Matičky své, aby Neposkvrněná Panna to byla, Panna vzdálená veškeré poskvrny hříchu, skrze niž jedinou vstávají k životu, kdož mrtví ve hříchu leželi.

PŘEDSEVZETÍ.

Podle ž. 100.

Milosrdenství a slitovnost tvou budu opěvovat,
tebe, Hospodine, povždy chci chválit:
přičiním se, bych bezvadně životem krácel,
jen když tvá milost mi nebude scházet.
Po cestách, jimiž mne v životě vedeš,
kráčet chci se srdcem čistým:
ruce se nedotknou, oči mé nevzhlednou
na věci vedoucí k hříchu.

Nechci se dopouštět přestupků znova,
to se mne chytнути nesmí;
zvrácené srdce buď daleko ode mne,
o zlém už ničeho věděti nechci.
Kdo svého bližního potají očerňuje,
s tím se již nebudu stýkat;
s člověkem pyšným a zpupného srdce —
s takovým obcovat nechci.
Jitro co jitro chci ze svého srdce
pleniti ohavnost hříchu:
vyhladím nadobro s milostí Páně
veškerou nepravost z duše.

JINÉ VZBUZENÍ PŘEDSEVZETÍ.

I.

„Chceš býti zdráv?“ Tak jsi se tázal jednou ty, nebeský Lékaři, nemocného ubožáka (Jn 5), a jaká jiná odpověď se dala čekat, leč tato jediná: „Chci!“ Ale ubohý, neznaje tebe, hned dodal: „Není to v mé moci.“ I já přistupuji teď k tobě, božský Lékaři duší, a na tvou otázku odpovídám s oním nemocným: „Chci.“ Ty však připojuješ ihned vážná slova. „To závisí především na tobě!“ Nejmocnější dárce života a zdraví, kolik nemocných obléhá do roka spásonosné místo daleko posvátnější, než byla ona andělská Bethesda, kde jen jediný býval uzdraven! Kolik nemocných přistupuje do roka sem, k svátostnému pramenu života, kde vyvěrá nikoli zázračná voda, nýbrž životodárná Krev tvá, jež mrtvé křísí a nemocné uzdravuje! Kolik jich sem spěchá rok co rok, a jak málo se jich uzdraví, protože nechtějí vyslovit toto slovo jediné: „C h c i být zdráv.“ Přemnozí prolévají hořké slzy lítosti, a ty slzy, byť sebe hojnější, jsou plané a nesmyjí jejich viny, protože nechtějí učinit pevné před-

sevzetí a nechtějí upřímným srdcem prohlásit: „Já chci.“

Nebeský Lékaři, vím dobře, že dvojího jest třeba, abych dosáhl zdraví duše a odpuštění vin: především tvé milosti, a ta mi neschází; potom však má vlastní pevná vůle, bez níž ani tvá milost všemocná není s to, aby mne uzdravila. Nechci-li, aby nadarmo a neplatně vyslovil tvůj zástupce svaté slovo: „Já tě rozhřešuji od hříchů tvých...“, musím napřed říci pevně a určitě: „Já chci... chci zanechat hříchů; chci opustit cestu nepravosti, jíž jsem se doposud ubíral; jest má pevná vůle, pevné a odhodlané rozhodnutí, pevný a svatý slib: chci se určitě varovati t é t o p ř í l e ž i t o s t i ... zanechati ... vyhýbat se...“ Zacheus neuslyšel od tebe útěchyplná slova: „Dnes spasení se stalo domu tomuto“, dokud neosvědčil před tebou pevné předsevzetí a rozhodnutí své. Já pak, byť bych měl pochybnosti sebe větší o dostatečnosti své lítosti, s pevnou jistotou přistupuji k svátostnému vyznání, protože mé pevné předsevzetí doplní jistě, čeho se nedostává vroucnosti mé lítosti, a jest mi zárukou, že mne přijmeš na milost, jako jsi za svého pozemského života přijal každého, jen když byl dobré vůle a odhodlán nevrátit se na cestu hříchu a zkázy.

II.

Ó Pane, jak se zmítala duše má, když jsem ji nutil, aby se vzchopila a následovala tebe! Vzpouzela se všemožně a jako smrti se hrozila myšlenky, že bude musiti dát sbohem hříšnému návyku, kterému hověla. „Probud' se, jenž dřímeš, a zasvitne ti Kristus!“ volal ke mně hlas apoštola tvého, a já jsem neměl než ospalá slova: „Brzo, brzo, počkej chvilenu.“

Ale to „brzo, brzo“ nebylo brzo, a „počkej chvílenku“ trvalo dlouho. Zdržovaly mne nicotné marnosti, dávné přítelkyně mé, totiž mé náruživosti, a tahajíce mne za šat, našeptávaly mi: „Chceš nás navždy opustit? A od tohoto okamžiku už jakživý nebudeme s tebou? Už nikdy nebude dovoleno to neb ono?“ A jaké ohavnosti mi při tom předváděly a do ucha šeptaly! „Myslíš, že to bez nich vydržíš?“ A já sám v svém nitru jsem říkal: „Vzhůru, teď se rozhodni, teď ještě.“ Již jsem se k tomu kroku chystal, ale stál jsem na kraji a oddechoval: učinil jsem druhý pokus, a byl jsem již skoro u cíle, jižjiž jsem se ho chápal, a zase jsem kolísal mezi životem a smrtí. A na oné straně, k níž jsem se obracel, zjevila se mi vznešená krása čistoty; tam bylo tolik jinochů a panen, jako by se mi smáli: „Ty bys nedokázal, co tito a tyto?“ Takový boj zuřil v mém srdci a já jsem vzlykal: „Jak dlouho ještě? Zítřka a zase zítřka? Proč ne dnes? Proč ne učinit ještě této chvíle konec mé ohavnosti?“ Vstoupil jsem domů zmítán tím bojem, a otevřel Písmo tvé, a zrak můj padl na slova apoštolova: „Hodina jest, abychom ze sna povstali. Svlechte starého člověka a oblect se v Pána Ježíše Krista.“ A při čtení těchto slov vzešlo mi světlo jistoty a rozptýlilo všecku mou váhavost a všecky mé pochybnosti.

(Sv. Aug.)

III.

Přistupuji, Pane, k studnici milosti, abych obmyl poskvřenou duši svou v nejdražší Krevi tvé. Co jest však platno se umývat, když se zas smoly chci dotýkat? Co platno pokání, když se nemíním nečistoty varovat? O pohanském

králi¹⁾ se dovídáme, že nechtěl ani pohlédnout na zajatou rodinu přemoženého krále, by sličnost jeho dcer ho nesvedla k hříchu, a já, učedník tvůj, vyzbrojen pomocí a milostí shůry, nemám tolik pevnosti, co onen pohanský kníže? Tys nedovolil pochovat otce tomu, jehož jsi zval k svému následování (Lk 9), a já si namlouvám, že jest možno sloužiti tobě a zároveň hověti vášni? Pohané obrácení od apoštola tvého spálili ohromné množství drahých knih (Act 19), jež byly nebezpečné čistotě a víře — Marie Egyptská se z pouti nevrátila domů, na místo hříchu, nýbrž odešla na jordánskou poušť, aby konala pokání v samotě, o hladu, žízni a v zimě — Marie Syrská opustila dům hříchu té noci, kdy se jí tvá milost dotkla, zanechavši tam majetek a všecko, co měla — o jednom rytíři²⁾ čtu, že rozbil svůj nejdražší meč, jenž mu byl podnětem hříchu, a mně jest těžko ti slíbit, že se chci hříchu i příležitosti k němu vždy vystříhat? Pohanská dívka³⁾ si dala vyříznout jazyk, aby snad neprozradila v mukách slíbené tajemství, a mně je těžko odvrátit oko neb ruku od předmětu a nohu od místa, jež mi jest podnětem hříchů? Abych měl jistotu pevnou, že bude platné přijetí svátosti, k němuž se chystám, činím předsevzetí pevné a opravdové, že se chci varovat hříchu i příležitosti k němu, především pak... Ty pak, přemilý Spasiteli, rač být nyní ke mně tak milostiv, jak upřímné jest mé předsevzetí a jak dobrá má vůle. Jakou měrou měříme my, takovou bude odměřeno nám, a jak doopravdy to myslíme se svým předsevzetím, tak dalece nám odpustíš naše provinění.

1) Alexander Veliký.

2) Rougemont.

3) Theano.

PŘED SVÁTOSTNÝM VYZNÁNÍM.

Božský divotvorce a dárce života, ty kdysi vida matku plačící pro syna, jehož jí ke hrobu nesli, milosrdenstvím hnut jsa zastavil jsi průvod a vrátil jí ho živého: viz, jak nepřítel se chystá i mou duši zemřelou ze země živých odnésti do krajů, odkud není návratu, do krajů bídy a temna, kde vládne mrákota smrti, kde není pražádný řád, nýbrž jen věčná hrůza tam sídlí (Job 10). Rozpomeň se na slzy, které i nad mou smrtí Matička tvoje i moje kdys ronila, dej se milosrdenstvím pohnout, ne-li z ohledu na mne, alespoň z lásky k Rodičce své, zastav průvod a vrať mne vzkříšeného té, které jsi mne na Golgotě za syna svěřil a odevzdal. A jako jsi ke hrobu, v němž Lazar ležel, přistoupit ráčil, tak račiž přistoupit nyní ke hrobu, ve kterém duše má ve hříších mrtvá již leží, a jako jsi nad Lazarem zaslzel, tak račiž i duši mou uznat za hodnou svých slz a rci k ní: „Vstaň, pojd' ven.“ Na slova tvá spadnou pouta hříchů s rukou mých rychleji než na slovo andělovo okovy s rukou Petrových a vyjdu svoboden, abych jako šťastný vzkříšený tvůj při hostině bethánské byl i já jednou jedním ze spolustolujících tvých při věčné hostině v nebesích. (Podle sv. Ambrože.)

VOLBA ZPOVĚDNÍKA.

Pamatuj, že sv. zpověď jest svátost, tedy věc svatá, drahocennou krví Kristovou nám zjednaná; jako věc svatou ji tudíž vždy pojímej. Nesluší se brát za předmět rozmluvy neb dokonce zábavy to, co jsme ve sv. zpovědi vyjednávali, mluvili nebo slyšeli. Ani nejdůvěrnějšímu příteli nemáš se svěřovat se svými pokušeními a obtížemi duchovního života, vůbec se záležitostmi svého svědomí; ty si

vyjednej každý sám se svým Tvůrcem a Soudcem, po případě s jeho zástupcem. To platí i o volbě toho, jemuž chceš svěřit vedení své duše. Odlož při tom jakýkoli lidský ohled a měj na zřeteli jediné dobro své duše. Všeobecné pokyny by byly asi tyto:

a) Rozhodni se pro toho, k němuž máš důvěru a jehož rad i pokynů chceš býti ve všem a vždy na slovo *poslušen*. Kdo jest sám sobě učitelem, k hloupému učiteli do školy chodí. (Bern.)

b) Radí-li učitelé duchovního života, že každý má mít stálého zpovědníka, není tím řečeno, že by se nesměl nikdy obrátit k jinému. Sestry v klášteře mají povinnost čtyřikrát ročně (a právo kdykoliv chtějí) obrátit se k *mimořádnému* zpovědníku. Sv. Terezie radí, aby se s ním poradily častěji, a aby se nečinilo sestrám překážek, chtějí-li zpovědníka změnit. „Bůh vede různými cestami, a nemůžeme čekat, že jediný bude všechny znát.“ Zpovědník jest pro duši, nikoli my pro zpovědníka. Tím však není řečeno, že máš mít najednou dva nebo tři.

c) „Pozoruješ-li, že ztrácíš důvěru, že ti není tím, čím ti byl nebo býti má, jest načase, abys *změnil*.“ (F. W. Faber.) Pán ti dává volnost a církev též, nikdo nemá práva ji omezovat. Ovšem volnost není nevázanost.

d) Učitelé duchovního života radí *důrazně*, aby chom mimo sv. zpověď své styky se zpovědníkem omezili na míru co nejmenší, zvláště vzájemné návštěvy¹⁾.

e) Ve sv. zpovědi krom záležitostí své duše nejednej naprosto o *ničem jiném*.

f) Kardinál *Bona* praví: „Takového si zvol duchovního vůdce, jenž nikomu nepochlebuje, babské klepy po městě nesbírá, nechodí po návštěvách a má v sobě cosi takového, co zlatník ve svém oboru, jenž ti řekne: ‚Přines mi prsten, a já poznám, je-li z pravého zlata.‘ . . .“ (Manud. c. 2.)

¹⁾ Výjimku činí děti, jinoši a muži.

SVÁTOSTNÉ VYZNÁNÍ.

K sv. zpovědi přistupuj jako Dante k andělovi před branou očistcovou. Po třech stupních stoupá vzhůru. První stupeň jest bílý, takže se v něm zrcadlí jeho tvář — zpytování svědomí. Druhý zkalený — lítost, zpověď. Třetí ohnivý — symbol lásky, která jest ochotna s radostí přinést dostiučinění a konat pokání za spáchané viny. Anděl, strážce očistcové brány, znamená zpovědníka. Nemluví a čeká, protože kající musí přijít sám a za svátostné rozhřešení prosit. Sedí na démantovém trůně — symbol důstojnosti kněžského stavu: kněz zastupuje tu chvíli Nejvyššího, jeho jménem a autoritou uděluje rozhřešení, proto před ním kající jako Dante před andělem pokleká. Oděn ve fialovou řízu — fialová štola, barva kající. V jedné ruce má meč — symbol božské spravedlnosti a pravomoci kněze, jenž soudí o životě a smrti. V druhé ruce má dva klíče: stříbrný — symbol vědomosti zákona, jež jest knězi nezbytná, a zlatý — symbol autority; oba znamenají t. zv. „moc klíčů“, totiž moc udělenou mu od Pána: „Tobě dám klíče království nebeského . . . cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi . . .“ Oběma klíči otvírá anděl poutníku očistcovou bránu.

Tak přistupuj i ty k této svátosti, která jest hříšnému branou do nebe. S rukama sepatýma jako při modlitbě poklekáš a vyznáváš se ne člověku, nýbrž Bohu, ve jménu Božím dostáváš rozhřešení: „Pán náš Ježíš Kristus tebe rozhřešíž, a já jeho autoritou tě rozhřešuji od hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“ Tvá sv. zpověď budiž:

a) *Prostá*, jak jsi ji konával, když jsi ve školní lavici sedával; nikoli strojená, protivná Bohu i jeho zástupci, známka to nedostatečné pokory; nebuď jako lidé, příbuzní onoho farizea v podobenství,

jenž samou strojeností nevěděl, jak mluvit, a odešel neospravedlněn.

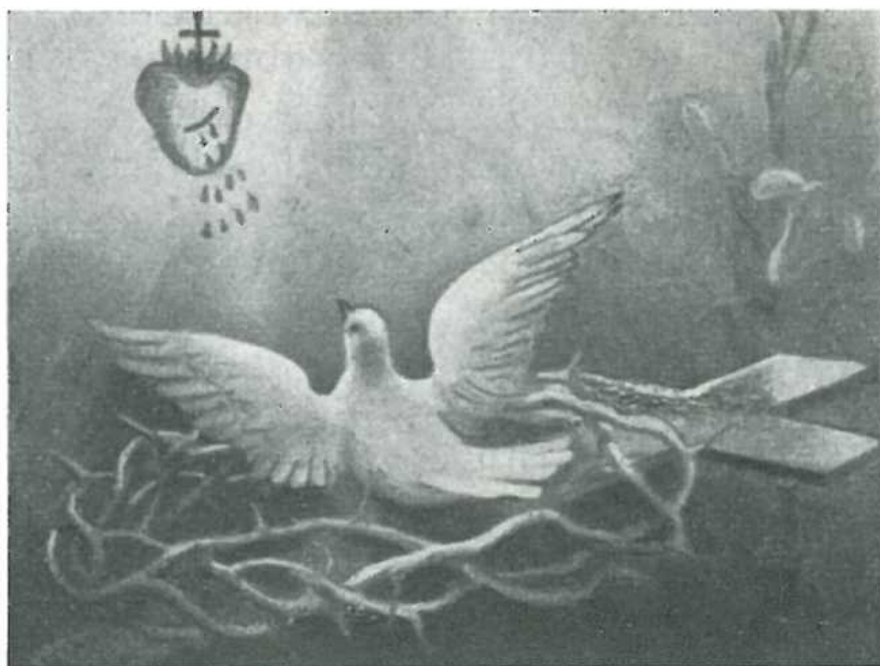
b) *Upřímná a úplná.* Při zpytování buď upřímný k sobě a nezavírej oči před pravdou; při svátostném vyznání buď upřímný k Bohu,¹⁾ neomlouvej své viny a nesvaluj je na jiné, nevymlouvej se na nervosu; jsi hříšník, víme to oba dva, nač tedy zapírat a dělat se, čím nejsi? Co nám do jiného? Dosti starostí máme s vlastní duší. Široké se ti rozevívá pole, chceš-li pozorovat sám sebe (Bern.). Nic tak nevyzývá Boží hněvivost, jako omlouvaná nepravost. (Petr Dam.) Nepomůže mydlení, kde jest černé stvoření. Dábel má radost, když na něho své hříchy svalujeme. (Aug.)

c) *Pokorná.* Při vzbuzení lítosti měj na očích publikána, jenž očí k nebi pozvednout se neosmělil. Sv. Augustin napsal knihu, ozdobu světové literatury, nedostižně úchvatnou, kterou s hlubokým dojetím odkládáme z rukou (Vyznání). V ní praví: „Vyznávám, Pane, viny své, ne že bych je miloval, nýbrž abych jich litoval a milosrdenství tvoje oslavoval.“ Každý řádek dýše láskou a vděčností k dobrotivému Bohu a lítostí nad vlastními hříchy. Rousseau & Cie vydali celou záplavu knih s titulem „Vyznání“ a pod., a odložíme je s odporem: činí dojem jako polonahý žebrák u cesty, jenž staví na odív své rány; není tu ani stopy po pokoře a lítosti, a to činí jejich vyznání odporným a hříšným, právě tak, jako kdybys ty místo zkroušené zpovědi lhostejně vypravoval svá provinění. Bůh se pyšným protiví, pokorným však dává milost svou (Jak 4).

¹⁾ Bojíš se vyznat a nebojíš se skrýt, co přece skryto nezůstane; tvé mlčení tě odsuzuje, zatím co tvé vyznání by tě osvobodilo. (Aug.) V pokušení zamlčet některý hřích pros za sílu sv. Andělu de Fulginio, která v mládí dlouhá léta zamlčovala hřích, až se konečně přemohla a vyznala.

d) Buď ochoten se *podrobit* a vykonat, co Pán od tebe žádá. Buď vděčen, jsi-li upozorněn, napomenut, varován. *Tvá* škoda bude, když si nedáš říci. Nejde doopravdy o uzdravení tomu, jenž nechce radu přijmout. Co platno nebezpečí ukázat, nechceš-li prostředků užívat? (Bern.)

V okamžiku, kdy dostáváš rozhřešení, představ si, že nejdražší Krev Kristova zkrápí tvou duši a obmývá ji ode všech poskvrn, neb že slyšíš slova Páně: „Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, jdi v pokoji.“ (Lk 7)

PO SV. ZPOVĚDI.

Díkučinění a dostiučinění.

Alleluja —

Dobrořeč, duše má, Hospodinu, a vše, co ve mně jest, jménu svatému jeho! (Ž. 102.)

„Plesej andělský v nebesích zástup, raduj se i země, vesel se i matka církev . . . toto jest chvíle, kdy Kristus okovy hříchu zas zlomil a jako vítěz nad ďáblem se zjevil . . . ó blažená chvíle, která oloupila peklo a obohatila nebe . . ., zde smyty skvrny všech hříchů a přirozenost k obrazu Božímu stvořená k původní důstojnosti obnovena byla . . .“ (Liturgie Bílé soboty.)

Malomocný, uzřev, že jest očištěn, vrátil se hlasem velikým velebě Boha, a padl k nohám Ježíšovým, díky mu vzdávaje (Lk 17); spoj své díkučinění s tímto šťastným uzdraveným, anebo

raduj se a plesej se synem *marnotratným*, že jsi zas našel otce a přijat byl na milost, nebo se rozpomeň na *Magdalenu* a ostatní ženy (Joanna, Suzana, Lk 8), které uzdraveny od tělesných neduhů provázely z vděčnosti Pána na jeho mi-

sijních cestách,

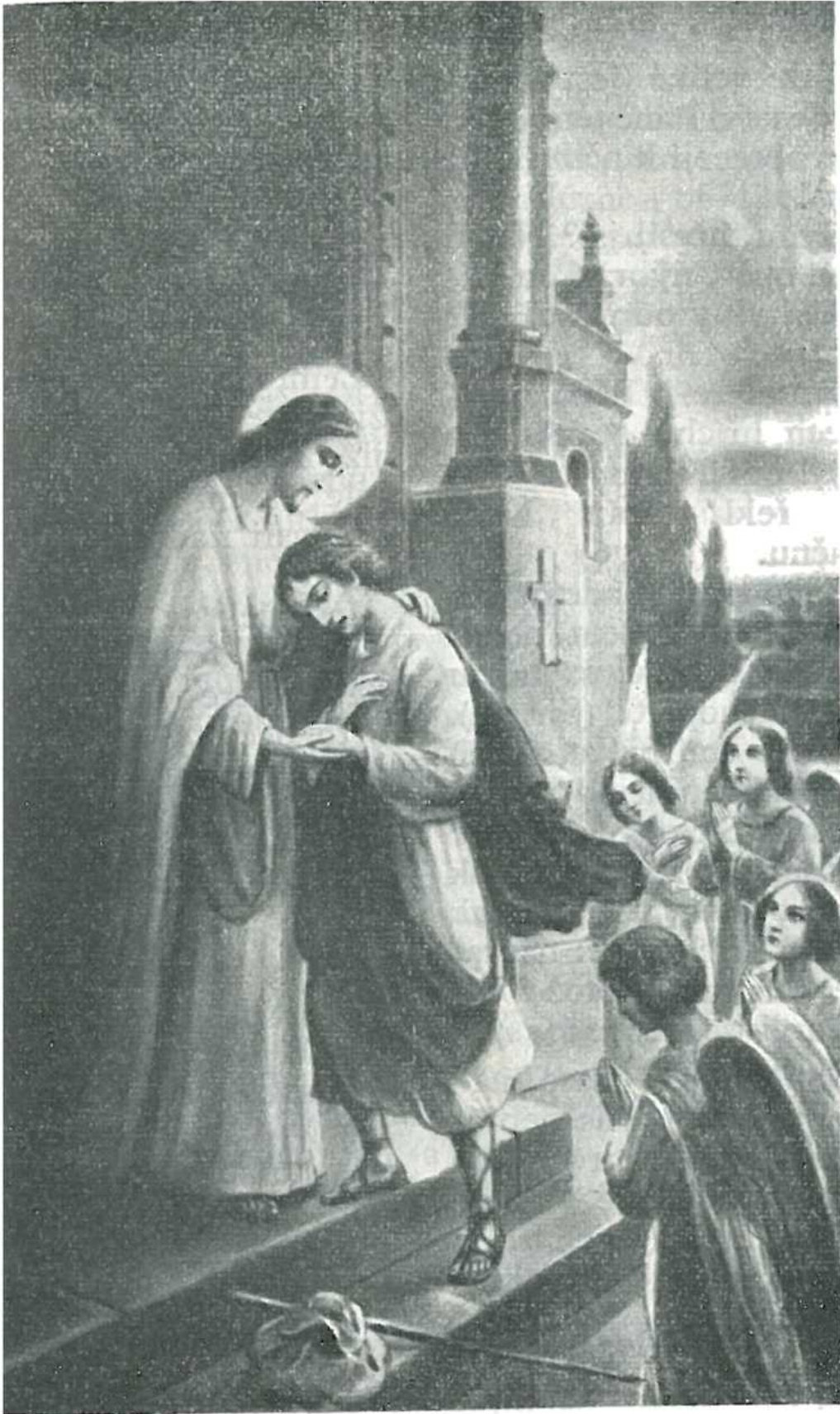
na *posedlého*, jenž vyproštěn z vazeb nepřitele prosil Pána, aby směl u něho navždy zůstat, a pros za milost, by ses těžkým hříchem od něho již nikdy neodloučil (Mar 5),

na *slepce*, kteří uzdraveni šli za nebeským lékařem velebíce Boha (Lk 18),

na *Petra*, jenž po trojím zapření třikráte Pánu osvědčuje lásku,

na *ovečku*, kterou dobrý Pastýř na ramenou odnáší do ovčince.

Můžeš si zvolit látku ke krátkému rozjímání z některého zde uvedeného verše Písma sv. nebo

výroku sv. Otců; vzbuzuj při tom pocity radosti, vděčnosti, díky, a konej přiměřená předsevzetí.

Jak veliké jest milosrdenství Páně těm, kteří se obracejí k němu (Sir 17)!

Synu, hřešil jsi? Nečiň tak opět, nýbrž i za dřívější viny odprošuj (Sir 21).

Obrat se k Pánu a zanech hříchů svých (Sir 17)!

I řekl jsem: „Nyní začnu.“ (Ž. 76)

Jako před hadem utíkej před hříchem, neboť přiblížíš-li se k němu (zas), chopí tě (Sir 21).

Oběť smírná za hřích jest odstoupit od nepravosti (Sir 35).

Zahladil jsem jak oblak nepravosti tvé a jak mlhu hřichy tvé: navrát se ke mně, protože vykoupil jsem tebe (Is 44).

Smiloval se zase nad námi, sňal s nás nepravosti naše a uvrhl do hlubiny mořské veškeré hřichy naše (Mich 7; do slova: smiluje se, sejme, uvrhne).

Odpustil tobě Hospodin hřích tvůj: neumřeš (2 Král. 12).

Odpouštějí se jí hříchové mnozí, protože milovala mnoho . . . jdi v pokoji (Lk 7).

Jsi zase zdrav, nehřeš již, aby se ti nic horšího nepříhodilo (Jn 5).

Zemřeli jste hříchu, živi jste Bohu: nepanuj již hřích v smrtelném těle vašem, abyste povolovali žádostem jeho (Ř 6).

Jestliže jste (z hříchu) povstali, těch věcí hledejte, které svrchu jsou . . . o to pečujte, co svrchu jest, ne co na zemi jest . . . a odložte nyní všechny věci ty: hněv, zlomyslnost (každý hřích) . . . svlékli jste nyní starého člověka se skutky jeho a oblékli nového, obnoveného k obrazu Tvůrce. Opusťte si vespolek, jakož i Pán odpustil vám, nad to nade vše pak mějte lásku, kteráž jest poutem dokonalosti, a pokoj Kristův nechť vládne v srdcích vašich (Kol 3).

Milostiv budu nepravostem jejich, a na hří-

chy jejich už nevzpomenou (Žid 8).

Obmyl nás Krví svou od hříchů našich (Zj 1).

Pán . . . milosrdný jest: prominul nám hříchy naše, aniž nás zahladil: odvrátil hněv svůj a nedal vzpláti veškerému rozhorlení svému. (Ž 78; do slova: prominul jim.)

Duši hříšnou, jež byla nepřítelkou Boha, skryší satana, otrokyní hříchu, činí milost Boží dítkem věčného Otce, snoubenkou Kristovou, chrámem Ducha sv. (Bonav.)

Veškeren oheň pekelný po celou věčnost není s to, aby očistil z duše rez hříchu, což dnes dokáže snadno jediná jiskřička milosti Kristovy (týž).

Milejší Bohu horlivost v kajícnosti než vlačnost v nevinnosti. (Řeh. Vel.)

Nenajde-li tě poslední den jako vítěze, nechať tě nalezne bojujícího, nikoli zajatého. (Aug.)

Zbloudil jsi? Vrať se! Chybil jsi? Naprav! Padl jsi? Čiň pokání! Jsi zachráněn? Chraň se padnout po druhé, dbej, ať zase nezabředneš do bláta, které jsi otřel. (Efr.)

Vyjdi ze země hříchu, chraň se plamenů vášně, prchej ze Sodomy a Gommorhy. (Ondř. Krét.)

Neobracej se zpět, abys v sloup solný proměněna nebyla: žena Lotova budiž ti výstrahou (týž).

Když jsi trval chvíli v rozjímání a poděkoval Pánu za milost odpuštění, vykonej, možno-li, dosti učinění, buď modlitbu nebo návštěvu Vel. Svátosti, nebo co ti bylo uloženo, a pak můžeš připojit některou z následujících modliteb.

ŽALM 102.

Te Deum po svaté zpovědi.

D o b r o ř e č, d u š e m á, H o s p o d i n u,
a vše, co ve mně jest, jménu svatému jeho!

**D o b r o ř e ě , d u š e m á , H o s p o d i n u ,
pamatuj na všechna dobrodiní jeho!
On odpustil ti všechny nepravosti tvoje
a všechny neduhy tvé uzdravuje,
vysvobodil život tvůj od zahynutí
a milostí i slitováním tebe korunuje,
nasycuje dobrem žádost tvoji,
že se mládí tvé jak orla obnovuje.
Hospodin milosrdenství prokazuje,
zjednává právo všem utiskovaným,
Mojžíšovi cesty své oznámil,
svou vůli synům Israelovým.
Hospodin jest slitovný a milostivý,
shovívá a nad míru jest dobrotivý.
Bez ustání on se nehněvává
aniž na věky hněv přechovává:
nečinil nám dle hříchů našich,
aniž odplatil nám podle množství nepravostí
našich.**

**Jak vysoko se klene nebe nad zemí,
tak milost Páně jest nad jeho ctiteli:
jak jest od západu východ vzdálený,
tak on vzdálil od nás naše proviny.
Jak se slitovává otec nad dětmi,
tak slitoval se Pán nad svými věrnými:
víť on, jaké jsme my stvoření,
že jsme prach, se rozpamatoval.**

**Č l o v ě k — jako tráva jsou dny jeho,
jako polní květ, tak odkvétá.
Ovane jej vítr, a již ho není,
není po něm ani památka.**

**Avšak milost Páně trvá od věčnosti,
věčně vládne bojícím se jeho,
spravedlnost jeho jest se synů syny,
s těmi, kteří šetří smlouvy jeho,
pamatují skutkem jeho přikázání.**

**H o s p o d i n — trůn postavil si v nebi,
královská moc jeho vládne nade všemi.**

Všichni andělé ho chválí, silou přemocní,
plní slovo jeho pokynů všech poslušni.
Chvalte Hospodina všechny zástupy jeho,
služebníci jeho, kteří plníte vůli jeho!
Chvalte Hospodina všechna díla jeho
na všech místech veleříše jeho:
d o b r o ř e č, d u š e m á, H o s p o d i n u !

ŽALM 31, 1--5.

Útěcha po sv. zpovědi.

Blaze těm, kterým jsou nepravosti prominuty
a jimž jsou hříchy odpuštěny;
blaze, jemuž Hospodin nepřičítá viny
a v jehož duchu klamu není.
Dokud jsem se tajil, chřadly mé kosti,
an jsem úpěl po celý den,
ve dne v noci doléhala na mne tvá ruka,
já svíjel se jak trnem proboden.
Vyznal jsem se tobě z viny své,
tobě nepravosti své jsem nezakryl,
řekl jsem: „Vyznám na se nespravedlnost
svou Pánu“,
a ty hříchu mého bezbožnost jsi odpustil.

ZE ŽALMU 117.

Děkovný chvalozpěv v liturgii slavnosti stánků.
Z části mesiánský — prorocký — jest vhodným díku-
činěním na rtech duše ve sv. zpovědi omilostněné
a milosrdenstvím Božím vyrvané ze spárů odvěkého
nepřítele.

**Děkujte Pánu, neboť dobrý jest:
a na věky trvá milosrdenství jeho.**

V úzkosti volal jsem k Hospodinu, a vyslyšel mne,
vyslyšel a vysvobodil mne Hospodin.
Hospodin jest při mně, koho bych se bál?
Co by mi mohl učinit člověk?

Hospodin jest se mnou, jest mým pomocníkem,
a já hledím co vítěz na nepřátele své (= na satana).

Národové pohanů (d'ábel a hřích) mne obklopili,
já však potřel jsem je ve jménu Hospodina.
Obklíčili mne kolem dokola,
a já zvítězil nad nimi ve jménu Hospodina.
Obstoupili mne odevšad jak včely,
vznítily se jako oheň v trní,
já však vyhladil je ve jménu Hospodina.

Doléhali na mne ztuha, aby mne porazili,
avšak na pomoc mi přispěl Hospodin.
Síla má a chvála má jest Hospodin, stal se
zachráněcem mým.

Neumru, nybrž živ budu, a skutky Páně
budu vypravovat.

Těžce zkusil mne Hospodin, avšak smrti
(věčné) mne nevydal.

Otevřte mi brány spravedlnosti (= odpuštění),
vejdu do nich a děkovat budu Hospodinu.
Díky, Hospodine, žes mne vyslyšel, že ses
stal Spasitelem mým.

Kámen, jejž zavrhl stavitelé, stal se kame-
nem úhelným:

od Hospodina se to stalo, a podivuhodné
jest v očích našich.

Toto jest den, jejž učinil Hospodin: jásejme
a plesejme v něm!

Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně:
žehnáme vám z domu Hospodinova.

Hospodin jest Bůh náš a zasvitl nám.

Konejte slavnost s ratolestmi kvetoucími až
k rohům oltáře!

Bůh můj jsi ty, a já tě budu velebit,

Bůh můj jsi ty, a já tě budu oslavovat.

Děkujte Pánu, neboť dobrý jest,
a na věky trvá milosrdenství jeho.

ŽALM 123.

Duše děkuje Pánu, že jako ptáče z osidla unikla z tenat hříchu a ďábla.

**Kdyby nebyl Hospodin s námi — rci nyní
Israel —**

**kdyby nebyl Hospodin s námi, když se zdví-
hali proti nám,**

za živa byli by pohltili nás,

**když vzplanula zuřivost jejich proti nám,
vody byly by pohltily nás.**

Dravým proudem prošla duše naše,

duše naše prošla vodami bezednými.

Požehnán budiž Hospodin,

že nevydal nás za kořist zubům jejich!

**Duše naše vyvázla jak ptáče z osidla ptáč-
níkova:**

osidlo přetrháno jest, a my jsme na svobodě.

**Pomoc naše ve jménu Páně, jenž stvořil nebe
i zemi.**

Z ŘECKÉ LITURGIE.

I.

Zástupy židovské volajíce hosanna vedly tě, Pane, do chrámu, z něhož bezbožní učinili peleš lotrovskou, a ústa nevinných ti chválu zpívala. Hosanna my nyní tobě voláme, Spasiteli, a vítáme tě v srdci svém, které právě milost tvá z příbytku satana v chrám Boží přetvořila.

S ratolestmi palem a oliv, symboly míru a pokoje, vyšli ti vstříc: se srdcem plným díků a svatého míru voláme k tobě my: „Požehnaný, jenž přišel k nám ve jménu Páně, Spasitel náš.“

Obnovení milostí tvou a svléknuvše starobu hříchu s plesáním děkujem tobě: nepřemohlo množství hříchů mých milosrdenství tvé, zra-

něného mečem nepřítele jsi Krví svou uzdravil a obmyl.

Uprostřed ráje vyvěral zdroj, jenž ve čtyři prameny rozdělen svlažoval zahradu rajskou: ze Srdce tvého dvojí vyvěrá zdroj a v sedm praménků se dělí, by v sedmi svátostech svlažoval církev, Nového Zákona Eden.

Ukřižován pro mne, Ježíši, dal sis Srdce probodnout, abys mi otevřel zřídlo života a umožnil přístup k očištné lázni: dal ses hřeby ke kříži přibít, aby kající hříšník ve sv. ranách vždy útulek našel.

Jako u hrobu ženám, tak nám po sv. zpovědi anděl volá a zvěstuje: „Vstalt' jest Ukřižovaný vpravdě, a vás vzkřísil s sebou.“ S tebou, Pane, jsme navždy umřeli hříchu, s tebou jsme vstali i z mrtvých.

Raduj se, duše má, a plesej Pánu: zasvitlo ti světlo milosti a zahnilo temnotu hříchu, ze smrti k životu vzkřísil tě Kristus.

II.

Chválíme, Kriste, dobrotu tvou, a uctíváme tvůj přesvatý kříž: křížem jsi rozbořil zeď, již postavil hřích mezi Otcem a námi.

Kterí jsme trhali ovoce smrti se stromu zkázy, teď trháme ovoce života se stromu spásy (t. j. s kříže), vidouce k němu přivázaný pravý kmen vinný, Ježíše Krista.

Rozpjal jsi na kříži ruce své, Kriste, abys mne v objetí lásky k sobě přivinul: obživils mne křížem svým, pozvedls mne z hříchu a vzkřísils mne z mrtvých.

Zrušil jsi na kříži úpis, kterým nás praotec zaprodal ďáblu: mezi mrtvými jsa počten dluh náš jsi splatil, tyrana spoutal a spoutané z okovů k svobodě přivedl.

Sekera, kteroužto prorok z Jordánu hloubi pozvedl dřevem (4 Kr 6), znamená dřevo spasného kříže; jím z propasti zkázy, Kriste, zachránils lidstvo, a proto zpíváme tobě: „Požehnaný jsi, Bůh otců našich.“

Dal jsi se spoutat a přibít, abys nás rozvázal a svobodu ztracenou vrátil: sebe jsi ponížil, abys povýšil ztracené.

Nechtěl jsi, aby země za živa pohltila ty, kteří tě ukřižovali, ale peklu jsi kázal, by vydalo uvězněné svoje.

Peklem jsi otrásl, přesvatý kříži, když jsi byl na Golgotě štípen: kajícím stal jsi se skalou a oporou pevnou.

Zbroji nepřemožitelná, přesvatý kříži, s vděčností objímám tebe, jenž jsi nám nástrojem posvěcení a pokladem síly: do šíře i dále, hloubky a výše rozpínáš ramena, až do nebe saháš a k nebi nás vedeš.

Božská zbroji života mého, přesvatý kříži, na tebe vystoupiv Kristus hříšníky spasil, a ze zbodeného Srdce vycedil vodu a krev, aby mne dvojnásob od hříchu obmyl.

Žezlo božského Krále, přesv. kříži, v tebe důvěřující porazili jsme d'ábla i vinu. Ježíši, Soudce živých a mrtvých, jenžto jsi přišel, abys přinesl život a nikoli smrt, sláva buď tobě.

(Obě modlitby z hymnů o sv. kříži.)

III.

Vyjdi, duše má, ze země hříchu, a odejdi do krajin nesmrtelné neporušenosti.

Chraň se plamenů vášně, utíkej ze Sodomy a Gomorrhy.

Neobracej se zpět, abys ve sloup solný proměněna nebyla: necht' příklad ženy Lotovy jest tobě výstrahou.

Nechat' děsí tě příklad Sodomy: v Segoru spásu svou zajisti. (Gn. 19. 19-22).

Pane, do hlubin mořských mne uvrhly mé viny: tys mne vytrhl z pekla a vysvobodil jsi duši mou od záhuby.

Tys peklu přikázal, a vydalo kořist svou (zajatce svého): svým rozkazem jsi mrtvého přivedl k životu.

Duši mou živou peklo vydalo, jež zástupy nesčetných zahynulých už pohltilo.

Oslavuji, Pane, milosrdenství tvé: račiž utvrdit kolísající srdce mé na skále zákonů svých.
(Ondřej Krét.)

SV. EFRÉM.

I.

Kriste Spasiteli, ty ses mi stal cestou, která mne dovedla k Otci, ze zdrojů tvých jsem načerpal milost a odpuštění, a očistil jsem duši svou ode všech poskvrn ve studnici milosrdenství tvého. Učiň nyní srdce mé půdou dobrou, jež by símě tvé přijala, a svlažená rosou milosti tvé užitek stonásobný přinášela. S ovečkou ztracenou a opět nalezenou představ ji nebeskému Otci svému před anděly tvými, abych se všemi vyvolenými chválil tebe v rozkoši rajské na věky.

II.

Ó Vládce a Hospodine, jenž jsi beze všech zásluh našich křížem svým vykoupil hříšníky, kteří tě neznali, a ve svátosti očistil ty, kteří tě opustili: čím se odvděčí hříšných rod tobě, Bohu nejdobrotivějšímu a nejmilosrdnějšímu? Než jsi nás vykoupil, bezbožní byli jsme všichni, a pak zase jsme se hříšnými stali zvrácenou vůlí svou. Ty však, Pane, vždycky týž, laskavý

a milosrdný, shovívavě jsi snášel nepravosti naše, a nyní opět naplnils duši mou sladkostí milosti a lásky své. Avšak podobna jest slabá mysl má stromu nedávno štípenému: jako on potřebuje být zaléván svlažující vodou, tak duše má potřebuje ustavičně osvícení a posily milosti tvé. Třebaže daleko od nás jsou vody Siloe, v nichž jsi oči slepého otevřel, kalich přesvaté Krve tvé máme však po ruce, a pramen ze Srdce tvého vytrysklý řinout se nepřestává v tvých svátostech: v nich my očistění neustáváme díky vzdávati tobě, jenž jsi Bůh požehnaný na věky.

SV. AUGUSTIN.

Hřešil jsem hříchem velikým a jsem si vědom provinění mnohých, ale nezoufám, protože tam, kde se rozhojnila vina, ještě více se rozhojnila milost. Nemůže mne děsit množství nepravostí mých, když si smrt Páně na mysl uvedu: vím, že hříchy mé lásku jeho zdolati nemohou. Hřeby a kopí volají ke mně, že jistě s Kristem jsem smířen, ač-li ho vroucně miluji. Longin mi kopím Srdce Kristovo otevřel, já vešel do něho a tam odpočívám v bezpečí. Kdo se strachuje, ať miluje, protože láska vyhání bázeň (a přikrývá množství hříchů). Proti žáru vášní není na světě léku mocnějšího a účinnějšího nad smrt Vykupitelovu. Rozvívá na kříži náruč svou, hotov na srdce přivinout hříšníka. V objetí Spasitele svého chci žít, v jeho objetí si žádám i umřít.

(Suppos. Aug.)

SVATÝ ANSELM.

I.

Pane a Bože můj, dej srdci mému milost, aby po tobě toužilo, toužíc hledalo, hledajíc

nalezlo, naleznouc milovalo, láskou dřívější hříchy odčinilo, odčiněné neopětovalo. Rač v něm udusit plamen tělesných žádostí a roz-nítit oheň nebeské lásky tvé, dej, abych přemáhal všechny úklady, pokušení a rozkoše záludné, dokonale srdcem i skutkem vystříhal se všeho, co zakazuješ, konal a zachovával, co prikazuješ, miloval a chtěl, co a jak chceš ty. Neponechávej mne mé vlastní vůli ani lidské nevědomosti neb slabosti ani žádnému tvorů, leč jen tvé nejmoudřejší prozřetelnosti, aby se na mně a ve mně a ode mne ve všem, vždy a všude dala přesvatá vůle tvá.

II.

Díky vzdávám tobě, Pane Ježíši Kriste, mé vykoupení a moje spáso, že jsi mne v této svátosti nejdražší Krví svou obmýti ráčil. Dokonej ve mně, co jsi začal, a obrať mou vlažnost v nejvroucnější lásku. Víím a vyznávám, že nejsem hoden být od tebe milován, ale ty nejsi nehoden lásky tvorů svých; nehoden jsem já sloužití tobě, ale nehoden nejsi ty, aby ti sloužil tvůj tvor. Dej, abych upustil od cesty hříchu a začal ti sloužit, jak se patří, a aby tě slabost má oslavovala, jak vyžaduje ode mne nekonečná moudrost tvá.

III.

Pane Ježíši, jenž jsi zemřel pro hříchy naše a vstal pro ospravedlnění naše, prosím tě pro slavné vzkříšení tvé: mne vzkříšeného nyní z hrobu nepravostí utvrď milostí svou, aby mne neporazila smrt druhá. Jenž jsi ve slávě na nebe vstoupil, dej, abych vší tužbou a snahou směřoval tam, kam jsi odešel; abych v této bídě přítomné dlel jenom tělem, touhou a myšlením však neustále prodléval u tebe

tam, kde jsi radostí ustavičnou vyvolených svých.

SV. BERNARD.

I.

Kde najde hříšník jistější útočiště než v ranách Spasitelových? Tím bezpečněji v nich prodlévám, čím mocnější jest on k mé záchraně. Zuří svět, skličuje tělo, léčky strojí ďábel; nebojím se, jsem ukryt jak holubice ve skalní rozsedlině v Srdci Spasitele, kam nezasáhne vichr ni bouře. Hřešil jsem hříchem velikým, úzkost mi svírá svědomí, ale nepoddávám se zoufalství, protože vzpomínám na rány Páně: v nich hledám, co schází mé slabosti, protože jsou plné milosti, aniž scházejí praménky, jimiž z nich prýští přívaly sladkosti: zbodli ruce jeho i nohy jeho, kopím otevřeli Srdce jeho, a těmito skulinami ssáti mohu med ze skály.

(Dt 32)

II.

Nepředbíhej, tělo milé, dobu vyměřenou. Teď o své vlastní spáse pracovat nemůžeš, duši však v díle jejího spasení můžeš překážet nebo jí pomáhat. Pomáhej raději, neboť budeš-li s ní teď trpět, budeš s ní jednou i královat; když však zamezuješ její spásu, zamezuješ tím i vlastní oslavu, protože nemůžeš být oslaveno, dokud Bůh v ní nevidí svůj obraz obnovený. Vznešeného hosta chováš, a spása tvá od jeho spasení závisí; ty sice bydlíš v zemi své, jsouc vzato z prachu země, duše však z ráje vyhnaná jest na zemi poutnicí. Nepohrdej jí však proto, že jest zde cizinkou, nýbrž z ohledu na ni a její spasení trpělivě všecko snášej a ke všemu se nabídní, co může přispěti k oslavě její i tvé, a rci: „Pán rozpomene se jednou na

tebe a vrátí ti ztracenou důstojnost, a pak i ty rozpomeň se na mne a vezmi mne k němu s sebou“ (Gn 40). Jak dlouho tedy, tělo slepé, nerozumné, pomíjejících a chvilkových rozkoší hledati budeš, kdyžtě víš, že za to nehodným uznáno budeš slávy, která tě čeká, ba dokonce i s duší na věky mučeno budeš?

TOMÁŠ KEMPENSKÝ.

I.

Jak veliká jest hojnost dobroty tvé, Hospodine! V tom zvláště jsi mi ukázal sladkost své lásky, že jsi mne uvedl zpět k sobě, když jsem daleko bloudil od tebe. Jak mohu zapomenout na to, že jsi ráčil pamatovat na mne, když jsem všecek ve hříchu chřadl a téměř již ztracen byl! Učinil jsi milosrdenství se služebníkem svým, a prokázal mi více milostí, než jsem zasloužil. Čím se ti odvděčím za milost tu? Co jiného ti mohu dát, leč sloužiti tobě po všechny dny života svého? Ale co velikého na tom, že já, prach a popel, sloužit slibuji tomu, jemuž andělé slouží a jemuž všeliký tvor jest povinen sloužit? To mi budiž milostí velikou, že ty mne nehodného ráčíš po tolika nepravostech přijmout do služeb svých a přidružiti mne k milým služebníkům svým. Nejsladší útěchu Ducha sv. naleznu, jestliže z lásky k tobě pohrdnu každou smyslnou rozkoší a pro jméno tvé nastoupím úzkou cestu vedoucí k nebesům. Tys volil raději podstoupit smrt než abys mne nechal zahynout: dej, abych i já raději umřel než tebe znova urazil.

II.

Prosím tě, Bože můj, a vzývám z hloubi duše své: vysvobod' mne a zbav spoutanou duši mou

všech žádostí světa a tělesných pokušení, jenž jsi mne k vznešenému a neporušitelnému obrazu tvému učinil. V nižádném tvorů světa nezáří tak tvá krása a podoba moudrosti jako v duši člověka, kterou jsi uschoptil, aby tě pojala a veškeré viditelné tvorstvo neskonale předčila. Račiž pozdvihnout tedy mysl mou ode všech věcí pozemských, očist' srdce mé ve všech jeho pocitech a tužbách, obnov mne podle vnitřního člověka, obnov (v duši mé) obraz svůj milostí sedmeronásobného Ducha svatého. Zapud' ode mne a vypud' z nitra mého, cokoli by mohlo znova obraz tvůj poskvřnit a zatemnit, abych se nestal nehodný pohledu tvého a neurazil očí velebnosti tvé. Račiž převznešený obraz tvůj (v duši mé) bez ustání blažit přítomností svou, ozdobit láskou svou, osvítit moudrostí svou. Pomni, jak nepochopitelným úradkem moudrosti své jsi jej stvořil z ničeho, ale ne k ničemu, jak velikou a svatou cenou výkupnou jsi jej z okovů hříchu vysvobodil, a nedopust', aby obraz takové důstojnosti opět byl zohaven těžkou provinou. Chraň jej všeho zlého, rozhojni v něm dary štědrosti své, a nač nestačí pro nakaženost porušené přirozenosti své, rač doplnit z pokladů vše stravující milosti své. Tíha vlastního těla na duši se věsí: jedině pomoci tvé má zapotřebí, a není s to, aby vlastní silou odtrhla břemeno nepravostí, dokud ty s nebe nedáš milost, jež samojediná může zlámati tvrdé okovy vášní: a za milost tu tě prosím, protože bez ní není života.
(Tom. Kemp., Pozdvižení mysli.)

K NEJBL. PANNĚ.

I.

Maria, Panno Neposkvřněná, jak slavné jest jméno tvé! Ty ani jmenována být nemůžeš,

aniž bys roznítíla, ty ani vzpomenuta, aniž bys oblačila srdce milujících tebe! Ty nikdy bez sladkosti tobě od Boha vštípené do bran zbožné mysli nevstoupíš. Jméno tvé, jméno matky Boží, jest jméno svaté a úctyhodné. Já však, hříšník nejohavnější, takový jsem a takovým jsem sám sebe učinil, že jméno své vysloviti se neosměluji, neboť jméno křesťana, jméno Kristovo nosím, ale jméno hříšníka mi přísluší, protože jsem nekonal skutků Kristových, nýbrž skutky temnoty. Pomoz mi, Panno nejdobrotivější, abych od nynějška jméno Kristovo skutkem a právem nosil, a hodným toho jména se ukázal. Jméno tvé svaté nechť uskuteční se na mně: Maria, Paní — vládni mi, potlačuj pokušení a zažeň nepřítel. Maria, Osvícená a Osvěcující — osvět' temnoty duše mé. Maria, myrha mořská — chraň před hnilobou duši mou. Maria, moře hořkosti — trpkými učiň mi všecky rozkoše hříšné. (Maria, Bohumila — učiň mne milým Pánem a Bohem mému.) Maria, hvězdo mořská — sviť mi zmítanému v bouřích tohoto života a přiveď mne do přístavu spásy. (Raymundus Jordanus.)

II.

Ó Královno míru, račiž svět pokojem oblažit, nás všecky všeho pokušení a nebezpečí vždy chránit, z věčného zavržení vysvobodit, zbavit všech vin a prosbami svými šťastný den odměny připravit. Ke komu jinému bychom šli? Máš slova života věčného, totiž přímluvy za nás, a nikdy neustáváš dštit milosti na nás ubohé. (Sv. Germán.)

III.

Maria, Matko předivná, zázraku Boží všemohoucnosti, nad kterým žasli proroci, jejíž

sláva anděly převyšuje: buď milostiva prosbám služebníků svých, kteří tě za pomoc vzývají, přimlouvej se za nás u Syna a Boha svého, aby nám dal šťastně přeplavat moře života tohoto, vlnami zuřící a vichry zmítané, a vysvobodil nás od úkladů nepřátel. Ó Maria, jejíž přimlovu Syn neodmítne, jejíž prosbu neoslyší, ty, jež jsi Bohu nejbližší, jež Trojici nejsvětější stojíš blíže než zástupy cherubů a sbory serafů: dokud trváme v tomto hynoucím světě, od tebe doufáme pomoci ke skutkům záslužným, a po odchodu ze světa skrze tebe doufáme přijíti k Bohu věčnému.

(Sv. Jan Damašský.)

IV.

Zdrávas Maria, milosti plná. Co lepšího, co užitečnějšího, co tak nezbytné mně nehodnému hříšníku, leč abych našel milost u tebe a u milovaného Syna tvého? Prosím Boha za milost tvým prostřednictvím a tvou přimlouvou, která jsi u Boha plnost milosti našla. Ničeho nemám více zapotřebí než milosti a milosrdenství Božího. Milost jeho mi dostačí, i když mi vše ostatní v prozřetelnosti své odepře. Co dokáže bez ní všechna zdatnost má? Co jest s její pomocí a podporou nemožné? Mnohé a různé choroby skličují mou duši, milost Boží jest však nejúčinnější lék, a když mi ji Pán milostivě udělí, zahojí všechno. Nedostává se mi moudrosti a vědomosti duchovní, leč milost Boží jest nejvyšší učitelka nebeské kázně, a ta jediná stačí, aby mne poučovala ve všech potřebách mých. Milost tedy rač mi vyprosit, ó milostivá a přelaskavá Maria, sama milosti plná a proto požehnaná mezi ženami.

(Tom. Kemp., Soliloquium animae.)

Z GÓTICKÉ LITURGIE.

Sluší se plesat, že jsme povstali, ale nutno se bát, abychom poznovu neklesli. Na rozhraní staré smrti a nového života jest třeba vědět, čemu jsme unikli, a zvoliti to, čeho se teď máme držet. Není slabostí, nýbrž lehkomyšlností, když opět hřeší ospravedlněný a v nebezpečí zase se vydává zachráněný: ponižuje daleko více, když do zajetí znova upadne vykoupený, větší trest jest připraven hřešícím po odpuštění. Ty, Pane, nezměníš svou lásku, když my nezměníme své předsevzetí, a neobnovíš trest, jestliže my neobnovíme hřích. Ty, jenž jsi nám odpustil, když jsme hřešili, napomínáš nás, abychom se nevraceli do hříchu. Jistě nám bude k spáse tvá dobrotivost, nebude-li usínat naše ostražitost. Nebe jsi nám otevřel, ale peklo jsi ještě nadobro nezavřel: člověk jest na milost přijat, ale satan není ještě navždy propastí pekelnou pojat. Nemáme jistoty klidu, nýbrž jest třeba připravit se k boji. Nepřítel jest obrán, ale ne zničen, a nyní doráží zuřivěji na ty, kterým kdys vládl a kterých teď pozbyl, aby jich poznovu nabyli. Ale ty, Pane, který nám kážeš bojovat, neodnímáš nám naději vítězství, nýbrž zkoušíš naši zdatnost a slibuješ odměnu za práci a za ctnost. My pak v milost tvou[!]pevnou[!]naději[!]máme, že dojdeme koruny věčné, a tím horlivěji chceme ti sloužit, čím drahocenněji jsi nás vykoupit ráčil.

(Velikonoční zpěv.)

ZÁVĚREČNÉ POVZBUZENÍ.

Vstaň, vojíne Kristův! Vstaň, vrať se do boje, z něhož jsi utekl, bojuj teď statečněji než dříve, abys odčinil své pochybení a slavnějšího vítězství došel. Či myslíš, když ze šiku Kristova

utečeš, že tím rukám nepřítelů unikneš? Spíše jim podlehneš na útěku než v boji. Čeho se obáváš, když pod praporem Kristovým tě obklopuje tolik společníků, chrání tolik andělů, a vůdcem jest sám Kristus? Když Kristus s námi, kdo proti nám? Bezpečně můžeš jít v boj, kde jest bezpečné vítězství, a jediná příčina pozbyti koruny jest z boje uprchnout.

(Bern.)

ZÁVĚREČNÉ PODĚKOVÁNÍ.

Děkujeme tobě, Pane a Tvůrce náš, jenž jsi lid křesťanský zasvětil sobě nikoli v krvi dobytčete jako lid israelský v Egyptě, nýbrž v těle a krvi Beránka Božího, jednorozeného božského Syna tvého: a zavrhnuv obrazné obřady nevděčného národa učinil jsi, aby místo Zákona nastoupila milost, aby jediná oběť velebnosti tvé podaná dokázala, čeho nedokázaly tisíce obětí starých, a smířila viny celého světa. To jest Beránek náš, vybraný nikoli ze stáda bravu, nýbrž přišedší s nebe, nemaje potřebí pastýře, jelikož sám jest Pastýřem dobrým, jenž život za ovce položil a vzkříšen jsa zase jej přijal, aby nám naději vzkříšení udělil. Co otcům ve stínu jsi ukazoval, toho nám vpravdě se dostává: jako oni mořem Rudým prošli a nepřátele ve vodách zhýnulé viděli, tak my očistnou vlnou křtu a zpovědi svaté prošeďme hříchy své jednou ve vlnách křestních a nesčetněkrát v moři milosrdenství tvého jsme pochovali a ze smrti k životu tolikrát přešli, tolikrát nad námi zástupce tvůj slova rozřešení vyslovil. Jako skrze Adama jsme se zročili k smrti, tak skrze Krista vstáváme k životu. Oslavujme tedy s díky duchovní vzkříšení své, a k hodům Beránka se chystejme: on jest chléb živý, jenž sestoupil s nebe, nesko-

nale vznešenější nežli déšť manny, jímž Israel čtyřicet let sycen nakonec umřel; kdo však tohoto chleba požije jednou, živ bude na věky. Hle, staré věci pominuly, vše novým se stalo. zrezavěl již nůž mojžíšské obřízky, a otupělo Josuových kamenů ostří¹⁾: lid Kristův jest znamenán na čele, nikoli v skrytě; lázní, nikoli nožem; pomazán křížmem, nikoli do krve zraněn; naše hříchy sňal Kristus v radostný den svého vzkříšení, nikoli kozelec v postní den smíru. Vydal se za nás dobrovolně na smrt, aby nepřítel spravedlivě ztratil vinníka, když se nespravedlivě vrhl na nevinného; právem si osoboval nade mnou moc, milostí Beránka jsem však osvobozen. Nežádal ode mne nic, leč abych jen řekl: „Hřešil jsem“, a již nade mnou neměl práva nižádného Uchvatitel.

(Z velikonoční ambrosiánské liturgie.)

MODLITBA ZA MILOST VYTRVÁNÍ.

Pane, uděl mně milost, aby mne budoucně nic netěšilo kromě toho, co mne může více s tebou spojit; aby mne nic nezarmucovalo kromě toho, co mne od tebe může vzdálit; abych vše podnikal jen ze svaté lásky a abych nikdy nejednal z líné navyklosti, nýbrž po každé z popudu čisté horlivosti pro tvou čest a pro své vlastní anebo svých bližních opravdové blaho. Bude-li mně zlý nepřítel strojit osidla, veď mne po cestách svých příkázání, abych neklesl. Budou-li mne vábit lakadla smyslů, svůdnosti světa aneb zlé příklady, pak, Ježíši můj, neodstupuj ode mne; k tobě, Ježíši ukřižovaný, chci vždy pohlížet; v tvých sva-

¹⁾ T. j.: pominul Starý Zákon i se svou obřízkou (k níž se braly kamenné nože: Josue 5) a při níž tekla krev.

tých ranách, Pane Ježíši, necht' najdu vždy ochranu a bezpečný útulek! Vztáhni ruku svou a tak mocně mne k sobě připoutej, aby ni-žádná moc světa mne nemohla odloučit od tebe. Amen.

ODPUSTKY.

Přijal jsi svátostné rozhřešení, vykonal jsi sv. zpověď a podrobil se všem podmínkám smíru od Pána předepsaným. „Odpustil tobě Bůh hřích tvůj, nezemřeš“ (na věky; slova Nathanova ke kajícímu Davidovi, 2 Kr 12); „ale časný trest za svou provinu si odpykáš.“ Slova, jež platí i tobě. Pán ti odpustil ve svátosti pokání hříchy, odpustil ti i věčné tresty, nezahyneš na věky. Ale Boží spravedlnost (spolu s moudrostí a prozřetelností) vymáhá, aby porušení mravního řádu bylo nějak napraveno a nějakou pokutou vyrovnáno. Jinými slovy: ve sv. zpovědi neodpouští Bůh časné tresty za spáchané hříchy — aspoň ne všechny; i za odpuštěné hříchy nutno si odpykat (časný) trest, buď dobrovolně přijatým pokáním na zemi nebo v očištcových plamenech na věčnosti.

Nedostačí snad vykupitelská smrt Kristova, aby nám zasloužila odpuštění časných trestů? Jakž by nestačila! Měla-li moc zjednat lidstvu odpuštění trestů věčných, proč by nemohla i časných? Pán nás vlastně *přeplatil*, t. j. složil za nás nekonečně větší výkupnou cenu než jaká byla nutná („než zač jsme stáli“). Vždyť „Křve jeho krůpěj jedna stačila, tisíce by světů z hříchů obmyla.“ Tyto přebytočné a nekonečné zásluhy Kristovy tvoří t. zv. *poklad církve*. K nim se druží všechny smírné skutky jeho nejsv. Matky; pokud totiž byly dostiučiněním a pokáním za hřích, nemohly mít pro ni, Neposkvrněnou, účinku, leda že rozmnožily její zásluhy a tedy oslavu v nebesích, ne však, že by jimi odpykala trest za své viny. Aby nezůstaly neužity a

neupotřebeny, pojí se k zásluhám Kristovým a tvoří spolu s nimi poklad církve, do něhož plynou konečně i smírné skutky svatých (opera satisfactoria), ovšem že jen podřadně, protože zásluhy i smírné skutky svatých (nevyjímaje jejich Královnu) čerpají všechnu svou sílu ze zásluh Vykupitelových jako ratolest svůj život ze spojení s kmenem.

Tento nevyčerpatelný poklad jest svěřen církvi, a ona má právo i moc z něho rozdílet věřícím. Jako rozumná správkyň podle vůle Boží nerozhazuje marnotratně plnýma rukama, nýbrž užívá této své moci jedině k tomu, aby navazovala k větší horlivosti. Od pradávna, již v katakombách, užívala této moci a udílela odpuštění časných trestů — z části nebo *úplně*, odpustky neplnomocné nebo *plnomocné* — ale vždy z rozumného důvodu. O tom nemožno se šířit. Když pominula kající kázeň (veřejné pokání), nepřestala své moci užívat, pojila však udělení odpustků k nějakému kajícímu skutku: modlitbě, postu, almužně. Ve středověku zvláště k tomuto poslednímu: těm, kteří udělili větší neb menší almužnu na dobrý (od papeže určený) účel. Z toho vznikla (jednak z nevědomosti, jednak ze zlomyslnosti) historická lež, ještě dnes opisovaná jak v učených spisech, tak i ve školních učebnicích, že církve odpustky prodávala. Dnes z největší části pojí církve udělení odpustků k modlitbě.

Aby kdo odpustky získal, jest třeba:

a) být *v milosti posvěcující* — nemůže být řeči o odpuštění trestů časných, jsi-li ve hříchu a tudíž propadlý trestům věčným;

b) *mít úmysl* odpustky získat — stačí všeobecný, vzbuzený na př. ráno, po sv. zpovědi nebo jednou provždy;

c) pro plnomocné odpustky podle názoru některých bohoslovců je třeba být prost *náklonnosti* k hříchu (což neznamena být *prost* každého hříchu).

K získání plnomocných odpustků ukládá církve

skoro vždy přijetí sv. svátostí. Sv. zpověď možno vykonat osm dní před tím nebo potom, sv. přijímání den před tím nebo týden potom. Kdo přistupuje skoro denně k sv. přijímání, nemusí konat sv. zpověď. Kdo nepřistupuje denně, tomu dostačí, chodí-li dvakrát za měsíc k sv. zpovědi, aby získal všechny odpustky celého měsíce.

Z učení o obcování svatých (viz 1. listopad) plyne, že jest možno odpustky věnovat i jiným. Církev dovoluje věnovat je pouze duším v očištění (buď všeobecně nebo určité duši), nikoli živým, protože ti se mohou o sebe postarat sami.

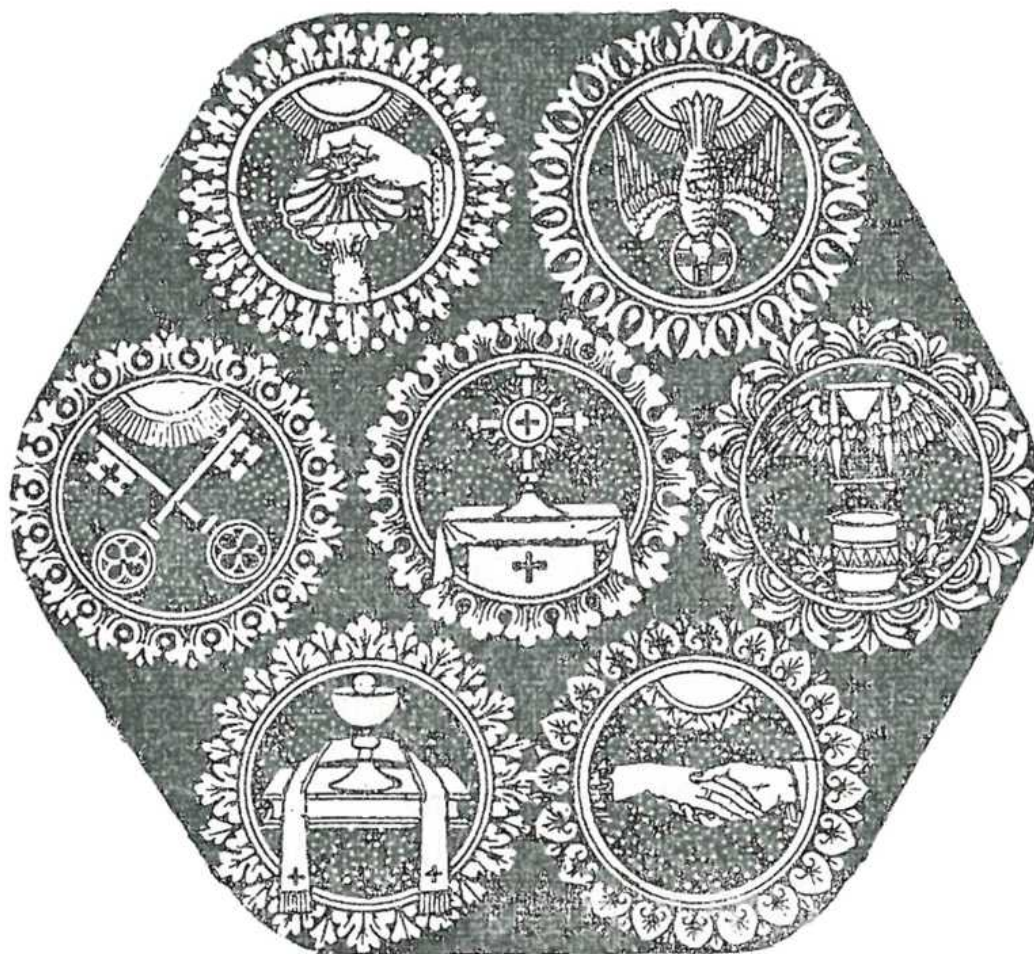
Z toho, co řečeno, sud' sám, je-li pravda, že církev naukou o odpustcích podporuje vlažnost a nečinnost věřících, že zeslabuje ducha kajícího a zeslabuje moc zásluh Kristových, našeho jediného prostředníka.¹⁾

Pokud možno, dej si posvětit růženec od zplnomocněného kněze (odp. křížovnické a dominikánské), opatř si křížek s plnom. odp. pro hodinu smrti (kdokoli jej drží v rukou v hodině poslední, získá pln. odp.), a nějaký předmět s *apoštolskými* (papežskými) odp. (růženec, kříž, medaili a pod.). Kdo takový předmět u sebe nosí a modlí se týdně aspoň jednou hodinky nebo růženec nebo jest přítomen mši sv. nebo vyučuje katechismu nebo navštěvuje nemocné v nemocnicích nebo pomáhá

¹⁾ Čteš-li: „Odpustky sedmi let a sedmi kvadragen“, znamená to tolik: Vykonáním předepsaného kajícího skutku odpykáš si tolik, co bys byl ve staré církvi odčinil veřejným pokáním trvajícím 7 let a 7 × 40 dní. Protože papež jako hlava církve má nejvyšší moc udělovat z pokladu církve (biskupové v závislosti od něho a jen tak dalece, pokud jim dovolí), čteš obyčejně u odpustkových modliteb jméno papeže, jenž odpustky udělil, a datum, kdy se tak stalo.

chudým, získá pln. odp. ** na všechny svátky Páně, pět hlavních (dříve zasvěcených) svátků Marie Panny a na svátky apoštolů.

„Odpustky jsou plné klasy, po kterých v létě šlapeme a po nichž budeme v zimě (= v očistci) hladovět.“ (Jan Vianney.) O našich nepřátelích pak platí slovo Písma: „Čemu nerozumějí, tomu se posmívají.“ (Juda 10) Chceme-li poznat, co je největší poklad církve, všimněme si, proti čemu ďábel nejvíce bojuje — a tu jest v dějinách moderních bludů nápadná zběsilost a skoro nepřičetnost, s níž zuří především proti prostředkům našeho posvěcení, t. j. svátostem a mši svaté (pak namnoze i proti učitelskému úřadu a proti pravomoci církve, jež se jeví též udělováním odpustků) — zjev, jehož bychom si nevysvětlili, kdyby v pozadí toho boje nestál satan.

SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Aj, chléb jasných serafínů
stal se chlebem lidských synů.

„Není národa, jenž by neměl kněží a obětí“, pravil jeden starý filosof pohanský, chtěje tím říci, že uctívat božstvo obětmi je přirozený požadavek lidského srdce. Pročteš-li, co o oběti řečeno (str. 131), čeho jí člověk chce a má dosíci, nahlédneš, že oběť má dvojí cíl:

- a) zbavit člověka hříchu, a tím ho uschopnit, aby
- b) dosáhl spojení s Bohem.

Tento dvojí cíl má též *oběť Kristova*. Prvního se nám dostalo obětí kříže, druhé působí v naší duši oběť mše sv., k níž se zároveň pojí svátostná hostina. Aby totiž člověk naznačil své spojení s božstvem, jehož chtěl obětí dosíci, spojoval s ní obětní hostinu, ustrojenou z části darů božstvu zasvěcených a obětovaných, jako by se očištěný člověk chtěl posadit s božstvem za jeden stůl na znamení smíru a vrácené lásky. I v podobenství o marnotratném synu bylo přijetí zbloudilého zpečetěno hostinou. Že i s novozákonní obětí bude spojena svátostná (obětní) hostina, předpovídá Duch sv. ústy proroka v Ž. 21; napřed mluví o bolestné oběti na oltáři kříže, pak přechází k líčení hojného požehnání, jež se odtamtud bude řinout na celý svět, a konečně jest řeč o hostině, na níž budou mít podíl bohatí i chudí, židé i pohané (na víru obrácení), jež bude slavena ustavičně ve všech úhlech země.

Tím přecházíme od Eucharistie jakožto oběti (mše svatá) k Eucharistii jakožto *svátosti*, jinými slovy: k pojednání o sv. *přijímání*, jakožto integrální části (doplnění) oběti N. Z. Význam obětní hostiny N. Z. nelze vyjádřit krásněji, jadrněji a

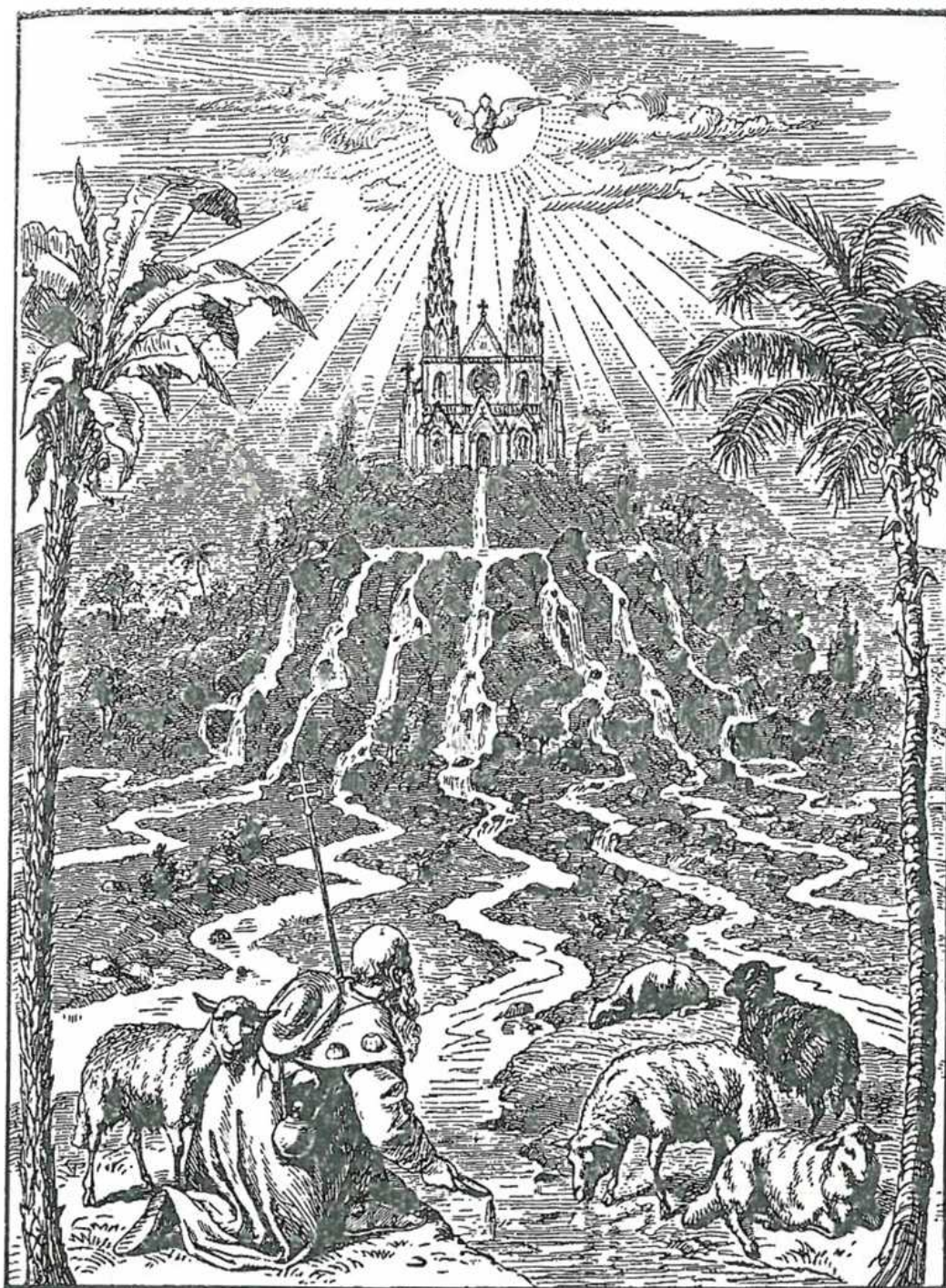
hlouběji než slovy sv. Tomáše Aq., jež se modlí kněz po udílení sv. přijímání: „Ó té svátostné hostiny, v níž jest Kristus přijímán: a) obnovuje se památka jeho utrpení, b) duše se naplňuje milostí, c) budoucí slávy (věčného požívání) se nám záruka dává.“ Těmi slovy vyjadřuje veliký učitel církevní:

1. Jaký (nadpřirozený) pokrm jest při hostině N. Z. požíván: sám Kristus, jeho tělo a krev, a sice *obětní tělo*, v žáru bolestného utrpení na kříži nám k požívání napřed připravené a při mši sv. znovu tajemně obětované tělo a krev Kristova (jako velikonoční beránek musil být napřed k požívání v ohni připraven) — vztah sv. přijímání k *minulosti*.

2. Jaké účinky sv. přijímání v *přítomnosti* působí: „duše se plní milostí“, t. j. naše *posvěcení*. Tím se liší Eucharistie svátost od Eucharistie oběti (mše sv.), jež má za účel oslavu Boží. O účincích nejsv. Svátosti v duši viz dole při díkučinění.

3. Jaký má vztah sv. přijímání k *budoucnosti*: „záruka budoucí slávy“ a života. Každý přec nahlédne, že by Syn Boží nesytíl člověka svým božským tělem, kdyby měl zahynout jako nemá tvář a nebyl stvořen pro vyšší život; o jeho tělesném životě platí slovo apoštolovo: „K jídlu a pití máte své domy“ a tělesný pokrm, nikdy chrám, oltář a tělo Kristovo. Rozdíl mezi Eucharistií svátostí a obětí kříže v tomto ohledu je ten, že svou obětí nám Pán všechny milosti *zasloužil*, Eucharistie je v nás *působí*, věčný život od Krista *zasloužený zaručuje*, naň *připravuje*, k němu *uschopňuje*.

Čteš-li nebo slyšíš-li, že Pán ustanovil Velebnou Svátost, aby byl mezi námi ve svatostánku přítomen, je to sice pravda, ale velmi neúplná. Po celá staletí nebylo v křesťanských chrámech svatostánků, za to však věřící lid přistupoval denně k sv. přijímání. To jest první a hlavní důvod, proč Pán ustanovil nejsv. Svátost, aby byl nadpřirozeným *pokrmem*, jenž *udržuje* a *rozmnožuje nadpřirozený*

Budete čerpat vody v radosti ze studnic Spasitele.
(Is 12)

život (při křtu sv. obdržený) všem věřícím a povoláním k věčnému životu.

Jest tudíž naprosté nepochopení této svátosti a velký nerozum stolu Páně se vyhýbat nebo omezovat sv. přijímání na míru nejmenší, ať z pohodlí, jak činí většina vlažných křesťanů, nebo z falešné „uctivosti“ ke Kristu svátostnému, jak dělali jansenisté, nebo snad ještě více z jakési nerozumné bázně před tím, co jest svaté a božské, jako bychom prchali před tváří Hospodinovou jak Adam v ráji, nebo jako bychom se vyhýbali styku s Tvůrcem jako David, jenž nechtěl přijmout do svého domu archu Hospodinovu. Pojímáme sv. přijímání jako milost a zdroj požehnání, či jako břemeno a pokání? Jak nevyčerpatelným zdrojem milostí nám tato svátost jest, dočteš se dole („Účinky sv. přijímání“); aby však sv. přijímání v nás všecku svou působnost rozvinout mohlo, abychom z nepřeborných jeho pokladů a bohatství co nejvíce pro sebe těžili, jest nezbytnou podmínkou řádná příprava. „Proto jsou mezi vámi mnozí mdlí a nemocní a ospalí (v duchovním životě), protože nepřistupujete ke stolu Páně, jak přistupovat máte“ (I Kor 11). Děšť sebe hojnější neprospěje půdě kamenité, jež vláhy podržet nemůže; pokrm sebe zdravější a silnější neprospěje žaludku nemocnému, a chléb andělský, jenž divy a zázraky tvořil v jiných, nemá v nás účinků — jediné sv. přijímání by stačilo, aby z nás učinilo světce! Jsme u ohniska, a odcházíme chladni! Proč? Schází nám živá víra, první podmínka zdárného účinku nebeské hostiny, a tu živou víru jednak v sobě udržujeme, jednak osvědčujeme řádnou *přípravou*¹⁾.

¹⁾ Nemocní, kteří již měsíc nemohou vyjít z domu a nemají naděje v brzké uzdravení, smějí dvakrát týdně (i když není nemoc smrtelná) přijmout tělo Páně, i když posnádají. — Při prvním sv. přijímání dítě získá odp. *† jak dítky tak všichni přítomní.

PŘÍPRAVA K SV. PŘIJÍMÁNÍ.

Připrav duši svou a nebuď jako člověk, který pokouší Boha (Sir 18).

Hodina, kterou trávíš ráno u svého svátostného přítele, jest nejkrásnější, nejradostnější a nejblažnější chvilkou celého dne. Tu chvíli máš zapomenout, že jsi na zemi, cítit se jako v nebi mezi anděly, na ni se máš důstojně *připravit* a jen nerad se loučit s drahými okamžiky. „Sbohem, má radosti, Velebná Svátosti, když mám jít od tebe, vždycky jdu s lítostí.“

Jak má vypadat příprava k sv. přijímání, rozvádí *podobenství o večeři veliké*. „Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohé.“ Člověk jeden — nebeský hospodář, u jehož stolu jsme všichni hosty, od broučka v trávě až k orlu v oblacích. Připravil *hostinu* našim nesmrtelným duším. *Večeři velikou*: všecko je při ní veliké: veliký ten, kdo ji dává, veliký, který se nám při ní za pokrm podává, velicí andělé, kteří přisluhují, jenom ty jsi malý. Pozval *mnohé*; pozvání bylo neobyčejně čestné, zvláště byl-li hostitelem král. Domáhat se takového významání nemohl nikdo. Pozvání se stalo vždy delší dobu před tím, aby se mohli všichni řádně připraviti.

Zde máš první požadavek hodného sv. přijímání: *příprava vzdálená*. V čem záleží? Že se celý den varuješ všeho, co by ohrožovalo čistotu srdce a co by tě příliš rozptylovalo. Zvláště večer před sv. přijímáním hled' udržet sebranost mysli a zůstat co možná klidný, neoddávej se příliš divoké zábavě a pamatuj, kdo bude zítra tvým hostem. S myšlenkou na svátostného Spasitele jdi na lože, s myšlenkou na něho procitni, celé ráno se varuj zbytečných řečí, jak doma tak cestou do kostela.

„Pozval mnohé.“ Neměli na pozvání práva, ale směli alespoň toužit, jako proroci toužili po Mesiáši.

Zde druhá vlastnost řádné přípravy: *Touha*. Duše, která netouží po chlebu andělském, je nemocná a odejde od stolu Páně prázdná. Co jest příčinou, že duše netouží po svátostné hostině? „Počali se vymlouvati . . .“ Jednomu bránila pýcha, druhému žádost očí, třetímu žádost těla. To jsou největší tři překážky, jež zdržují od sv. přijímání nebo jež maří všechny jeho účinky.

Z toho plynou další požadavky pro hodné sv. přijímání: *čistota* srdce. Leccos ti Pán odpustí, znát tvou křehkost. Ale čistotu srdce ti neodpustí. Vzpomeň, jak to dopadlo s člověkem, jenž přišel k hostině bez roucha svatebního! Žebráky pán u stolu trpěl, ale nečistého vykázal. „Kdo nehodně, v těžkém hříchu, Tělo Páně a Krev jí a pije, odsouzení sobě jí a pije“ (I Kor 11). „Po sv. přijímání vešel do Jidáše ďábel: ne že by satan pohrdal touto mocnou a vznešenou svátostí, nýbrž opovážlivost toho, jenž nehodně přijal, vydala v ruce jeho duši nešťastného apoštola.“ (Jan Chrys.)

To jsou velmi vážná slova apoštolů národů a velkého jeho vykladače. Jakou čistotu žádal Bůh od kněží ve Starém Zákoně! „Kněží svatí budou Bohu svému, neboť kadidlo a chleby obětují, a proto svatí budou . . .“ (Lv 21)

Co byla však krev beránek a obětní chleby vůči nejsv. Svátosti! Pro malou nešetrnost byli mnozí ztrestáni náhlou smrtí; co bych tedy zasloužil já, když bez náležité úcty a čistoty srdce přistoupím k velesvatyni Nového Zákona! „Svatí buďte, neboť já Hospodin svatý jsem“ (Lev 20). Jak čistá musila být Neposkvrněná Panna, když Syna Božího do lůna pojala! Jak má tedy vypadat mé srdce, které má pojmouti téhož Syna Božího! On svatý svatých, před nímž andělé zahalují tvář, a já schrána hříchů! Nezbyvá, leč abych vzbudil upřímnou *lítost* nad nimi, a na to bych neměl před sv. přijímáním nikdy zapomenout. Bez vroucího pocitu kajícího bych

neměl ke stolu Páně nikdy přistoupit, a slzami mám smýt s duše poslední prášek, jenž na ní ulpěl, jako Pán před prvním sv. přijímáním apoštolů nohy jim umyl na znamení, že i nejmenší skvrna má být s duše lítostí smyta.

Tím už přecházíme k *bezprostřední* přípravě. Jak má vypadat? Dovedeš-li rozjímat, učiníš dobře, když alespoň z části se před sv. přijímáním připravuješ bez modlitebních knížek a rozmlouváš se Spasitelem, jak dovedeš. Vzbud' *tři božské ctnosti*, zvláště však hled', by tvá *víra* byla *živá*, bys byl veskrz proniknut živým vědomím přítomnosti Páně, takže by se tvé srdce zrovna chvělo svatou úctou a radostí, když se k němu blížíš. Jsi-li tou živou vírou proniknut, pak není těžko vzbudit *pokoru*, a tato ctnost je další požadavek důstojné přípravy. V podobenství slyšíš: „Vyjdi ven a uveď sem kde-kterého žebráka.“ I naplnila se hodovní síň žebráky. K nim patřím i já, nejsemť vůči nebeskému hostiteli nic více leč žebrák. Pokornému dává Pán milost svou.

Ostatní část přípravy možno vykonat z modlitební knížky. Přečti si občas jednu kapitolu ze 4. knihy Následování Krista, pomalu, slovo za slovem, rozjímavým způsobem. Nezapomeň, že sv. přijímání je zárukou věčného spojení s Bohem, tedy posilou *naděje*. „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky“; čím vroucnější příprava, tím hojnějších milostí se mi dostane.

V ADVENTĚ

přistupuj k svátostné hostině

a) v duchu svaté *touhy*, k níž tě povzbuzuje příklad patriarchů S. Z. Nechat neplatí tobě slovo Janovo: „Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali“, nevážili si jeho příchodu. Svědomitější přípravou a větší dbalostí o čistotu srdce osvědčuj Pánu, že chápeš své štěstí: hostit ve vlastním srdci Knížete pokoje.

Čím větší touha, tím schopnějším a hodnějším se stáváš hojnějších svátostných milostí.

b) S pocity radostné *vděčnosti*. Vroucněji než kdy jindy děkuj za milost sv. přijímání. Netřeba tobě celá tisíciletí čekat jako spravedlivým S. Z., netřeba tobě volat s Isaiášem: „Kéž bys prolomil nebesa a sestoupil“, ty můžeš děkovat se Simeonem: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji, protože viděly oči mé spasení tvoje . . .“ štěstí, po němž marně toužili proroci!

c) Pln hluboké *pokory* pro toto nezasloužené štěstí. Uvažuj, jak čisté a svaté bylo panenské lůno, jež Pána hostilo, a jak ubohé jest srdce tvé.

Ve mši sv. se *obnovuje první příchod* Páně. Jako kdysi na slovo Neposkvrněné Panny sestoupil Pán na zem, tak na slova svých služebníků sestupuje na oltář. Rozjímej často o tajemství Zvěstování Panny Marie, s týmiž pocity ho přijímej, s jakými jej přijala ona. Uvažuj o jeho životě v lůně panenské Matky (Žid 10); první úderý jeho Srdce platily nebeskému Otci a nám: láska, obětování sebe za spásu lidstva, zmaření sebe, pokora, neustálá modlitba — nevypadá právě tak jeho život v našich svatostáncích?

Zkus se modlit při sv. přijímání více srdcem než ústy. Látku k rozjímavé přípravě (i díkučinění) ti poskytnou antifony adventní (viz dole „Advent“ v oddíle „Církevní rok“), které můžeš obracet na příchod Páně v Eucharistii do tvé duše, neb tyto verše:

Budete čerpati s radostí vody (života) ze studnic Spasitele (Is 12).

Jásej a raduj se, obyvatelstvo Sionské, neboť veliký jest uprostřed tebe, Svatý Israelův (Is 12).

Aj, Spasitel tvůj přichází, a mzda (rci: milost) jeho s ním (Is 62).

Zdvihněte, knížata, brány své, aby vešel Král slávy . . . Hospodin Bůh zástupů (Ž. 23).

Připravujte cestu Páně (Lk 3).

Blahoslavené oči, které vidí, co vidíte vy... mnozí králové a proroci chtěli vidět, a neviděli: toužili slyšet, a neslyšeli (Lk 10).

Církevní modlitby:

Pohni, Pane, srdce naše, abychom připravili cestu Synu tvému: abychom jeho příchodem (v nejsv. Svátosti) očistěni, tím horlivěji tobě sloužili.

Pane . . temnoty myslí naší milostí svého navštívení osvět (slabosti vůle naší posilni . . nemoci duše naší uzdrav . . vlačnost srdce našeho zaněť . .).

Dej, Pane, aby tato božská posila nás od hříchů očistěné tvé milosti hodnými učinila, k nastávajícím svátkům připravila a k věčným zaslíbením dovedla.

Útěcha příchodu tvého (v Eucharistii) budiž nám, Pane, podporou, ježto jedině v laskavost tvoji doufáme.

Uvažuj, že

Mojžíš na hoře Horeb zzul obuv s nohou a zahalil tvář, když k němu Hospodin mluvil z hořícího kře . . . posvátnější jest místo, na kterém stojíš ty!

Eliáš tamtéž zahalil tvář, když se mu zjevil Pán v podobě vánku,

Israelité se nesměli přiblížit k *Sinai*, když Hospodin na horu sestoupil v blesku a dýmu,

tři dny se lid připravoval pod *Sinaiem* zdrželivostí a čistotou na příchod *Hospodinův* . . . jak se připravuješ ty na jeho skutečný příchod v nejsv. Svátosti?

S jakou úctou přijal *Abraham* anděly do stanu, s jakou přijímáš ty Krále andělů?

Uvažuj, s jakým zalíbením přijal kdysi Hospodin oběť *Abelovu* . . . *Abrahamovu* (ovečku místo syna *Isáka*) . . . *Melchisedechovu* (chléb a víno) . . . *Šalomounovu* (tisíce obětních zvířat) . . . *Eliášovu* (strávenou ohněm s nebe) . . . Oč neskonale výše stojí oběť N. Z. nad těmito předobrazy a stíny jedině pravé oběti, k níž máme přístup my . . . oč jsme

šťastnější! Vážíme si svého štěstí? Jest to vidět na naší přípravě a díkučinění?

„Slavíme příchod Páně. Hledím-li na toho, *kdo* přišel, nechápu vznešenost jeho velebnosti; uvažuji-li, *ke komu* přišel, žasnu nad ponížením jeho velikosti; pomním-li, *proč* přišel, klaním se seč mohu jeho lásky vysokosti; rozjímám-li, *jak* přišel, vidím povýšení lidské přirozenosti. Přišel zajisté vesmíru Tvůrce a Pán, přišel k člověku, přišel pro člověka, přišel jako člověk.“ (Bern.)

„Kdož spíte v prachu, vzbudte se a chvalte: přichází k nemocným lékař, k zaprodaným spása, k bloudícím cesta, k zemřelým život: přichází, aby nás na ramenou zanesl do ztraceného ráje.“ (Bern.)

O VÁNOCÍCH

spěchej k svatému stolu s pocity, s jakými první adoratoři (pastýři) spěchali k jesličkám a králové do města Davidova. „Místo Betlema pospěšme k oltáři . . .“, k němuž místo hlasu andělského nás zve hlas zvonu, a místo hvězdy věčné světlo. V jeslích lidská přirozenost zahalovala zrakům jeho božství, zde svátostná rouška nám skrývá i člověčenství; „vyznávám přec obé srdcem věřícím“ (Tom. Aq.), a při tom *děkuj* a *doufej*. Kterak by nám mohl co odepřít, jenž nám neodepřel sám sebe? Modli se jako v adventě více duší než ústy, a uvažuj:

a) *Kdo* k tobě přichází, a *klaněj* se mu s pastýři a králi z východu. „Nám zahaluješ tvář ve Svátosti, *víra* však zří ji oslavenou, a svému Králi ve svato-stánku vzdáváme úctu na kolenou.“ Vánoce a Eucharistie jsou dvě veliká tajemství lásky, ale též zkouška naší živé víry. Při vší důvěrnosti nesmíme zapomenout na povinnou úctu. „Čím pro mne poníženejší, tím jest mi drahocennější.“ (Bern.)

b) *Jak* přichází — jako dítě, a pohled na ně naplňuje *důvěrou*. „ . . . *naděje* naše však svědčí nám,

že jednou jistě v nebeské vlasti svým věrným tvář svou odhalíš sám.“

c) *Proč přichází* — aby nás spasil; *co přináší* — *radost*, kterou zvěstovali andělé. Sluší se, aby s nevýslovnou vděčností otvíral vykoupený lid srdce dárce života a spásy. Nezkalená radost, blaho a štěstí musí oblažovat srdce, snoubit se s ostatními pocity a provázet nás s nimi ruku v ruce po celou dobu vánoční do náručí Ježíšova přítomného v bělostné hostii.

d) *Skrze koho* přišel — *skrze Marii*. Radujeme se s ní, a když spočine po sv. přijímání v našem srdci ten, jehož ona zrodila a do jesliček kladla, chápeme poněkud blaho jejího panenského srdce, když Jezulátko na prsa vinula. Spojujeme se s ní a prosíme ji, abychom ho přijímali s toužou úctou a láskou jako ona, abychom čerpali z Eucharistie tolik milostí co ona, když Pán v jejím lůně a pak v jejím náručí dlel, a abychom nikdy nebyli odloučeni od něho. „...*lásky* však tuší nebeský zdroj: se Srdcem svým nás na věky spoj.“

e) *Ke komu* přišel — k vyhnancům strádajícím v bídě a nouzi: *pokora* a *prosba*.

S králi přinášíme mu dary: zlato čisté lásky, kadidlo vroucí modlitby, myrrhu sebezáporu.

Jenž byl bohatý, pro nás stal se chudý, abychom my jeho chudobou zbohatli (2 Kor 8).

Modlitby církve: „Abychom skrze tuto převelebnou Svátost podobni se stali tomu, jenž svým narozením nám podobným se stal.“

„Dej, Otče, abychom jednorozeného Syna tvého, ježž jako Vykupitele radostně vítáme, jednou jako soudce s klidným svědomím uzříti mohli.“

„Nechat nás, Pane, toto tajemství svátostné neustále obnovuje a vymýtí z duše zastaralost hříchu . . aby každodenní účastí na těchto sv. tajemstvích vzrůstalo v nás i ovoce spásy.“

„Nechat narození (rci: svátostný příchod) Jedno-

rozence tvého nás vysvobodí, jež pode jhem hříchu staré otroctví drží.“

„Narozený Spasitel budiž nám původce božského zrození a dárce nesmrtelnosti.“

Rozdvojenému světu, jenž byl v nepřátelství s Bohem, v rozbrojích s bližním, rozervaný sám v sobě, přinesl Spasitel *pokoj*, pokoj přináší i v Eucharistii těm, kdož jsou dobré vůle.

Nazváno bude jméno jeho Kníže pokoje . . . a pokoje nebude konce (Is 9).

Kristus jest pokoj náš (Ef 2).

Dnes zvíte, že přijde Pán a spasí nás. (Intr. 24. pros.)

„Místo Betlema pospěšme k oltáři a na kolena padněme s pastýři před zde přítomným Ježíšem v Svátosti v poníženosti. — Tak nás miloval: s nebe na zem sestoupil, se obětoval, aby nás vykoupil. — V jesličkách ležel při svém narození, na kříži umřel pro naše spasení, nám se zanechal v oltářní Svátosti z pouhé milosti.“

PO OKTÁVĚ ZJEVENÍ PÁNĚ

rozjímej o skrytém životě Ježíšově v Nazaretě. Čím mu byla tam jeho světnička, tím jest mu teď svatostánek. Skrytý očím i pochopení hmotařského světa, nalezen jen od těch, kteří mají „oči k vidění“, pokoru k uvěření a srdce k milování, kteří vědí, že nejsou stvořeni pro tento svět. „Velebím tebe, Otče, že jsi tajemství svá skryl před těmi, kteří (sami sobě) jsou moudří, a zjevil jsi je maličkým“ (Lk 10). Duch sv. a milost Boží působí skrytě a nenápadně, v srdcích, která se jeho vlivu poddávají.

V PŘEDPOSTÍ.

S docela jinými pocity se blížíme stolu Páně než o vánocích. Naše láska zůstává táž, vidí však, jak jest v těchto rozpustilých dnech Srdce Páně uráženo, a to mísí k ní značnou dávku bolesti: naše láska

stává se láskou *soustrastnou*, trpíme spolu s bytostí milovanou, naše pobožnosti dostávají ráz odprošení, a sv. přijímání konáme v této ďáblově sezoně hříchu v *duchu smíru*. Spěcháme k svatostánku, ne abychom se těšili, nýbrž (po lidsku řečeno) abychom těšili svou oddaností jeho, opuštěného a nesčetnými nepravostmi zraněného. Nesvoláváme oheň s nebe na hříšný svět, jen naše láska (a náš život) má být živoucím protestem proti nevěře a ohavnostem světa odcizeného Bohu. Jejich heslo: „Pryč od Krista.“ Naše heslo: „Blíže k němu.“ Navštěvuj často nejsv. Svátost, prodluž trochu díkučinění po sv. přijímání a zakonči je odprosnou modlitbou.

Kněží plakati budou mezi síní a oltářem a řeknou: „Buď milostiv, Pane, buď milostiv lidu svému“ (Joel 2).

DOBA SVATOPOSTNÍ.

„Ejhle Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa...“ Rozjímej o slovech církve: „Jenž jsi nám v nejsv. Svátosti památku svého umučení pozůstavil.“ Hleď častěji na sv. kříž nad svatostánkem, pamatuj, že táž Krev nás občerstvuje v Eucharistii, která ze Srdce a ze sv. ran Kristových kanula, aby obmyla hříchy všeho světa — také tvé. „Místo Golgoty pospěšme k oltáři...“, přidruž se k Matce Bolestné a pros ji za milost, abys s takovou úctou byl přítomen oběti mše sv., s jakou ona na Kalvarii oběti kříže. Krev beránka velkonočního zachránila kdysi prvorozence jediného národa před smrtí tělesnou, krev Beránka Božího vysvobodila veškeré lidstvo ze smrti jak těla tak duše. Vítej přicházejícího eucharistického Krista jako svého Spasitele a Osvoboditele; osvědčuj v této kající době vděčnost za milost vykoupení, nejen slovy, nýbrž i skutky pokání; obětuj nebeskému Otci (ve spojení s Matkou Bolestnou) za viny své i ostatních tělo i krev Beránka Božího, jehož jsi právě přijal; lituj hříchů, jež

tak drahocennou vlahou byly smyty, a slibuj, že se jich chceš co nejpečlivěji varovat. Jindy se ptáš, co by sis měl od eucharistického přítele vyprosit, aby ti dal; v této době se taž, co bys ty jemu měl dát; jindy žádáš, teď dávej: malé oběti a sebezapření.

Obětován byl, protože sám chtěl (Is 53).

Raněn jest pro přestoupení naše, potřen jest pro nepravosti naše, zsinlostí jeho uzdraveni jsme (Is 53).

Koupeni jste za cenu velikou (1 Kor 6), vykoupeni jste ne zlatem ani stříbrem, nýbrž drahocennou Krví Beránka Božího (1 Pt 1).

Krev Kristova obmývá nás ode všeho hříchu (Jn 1).

Ospravedlnění v Krví jeho zachránění budeme od hněvu skrze něho (Ř 5).

Usmířil skrze Krev kříže jeho, cokoli na zemi nebo na nebi jest (Kol 1).

Jestliže krev kozelců posvěcovala k očištění těla, čím více Krev Kristova očistí svědomí naše od skutků mrtvých? Neboť není možné, aby krev býků shladila hříchy... pročez přistupme k prostředníku Nového Zákona a k pokropení

Krve, mluvící lépe než krev Abelova (Žid 9, 10, 12).

Vykoupil jsi nás, Pane, Krví svou ze všech národů... (Zj 5).

Obmyli roucha svá a zbílili je v Krví Beránka (Zj 7).

Zvítězili (nad nepřítelem spásy) pro Krev Beránka (Zj 12).

Blahoslavení, kteří obmyli roucha svá v Krví Beránka (Zj 22).

Dali mi za pokrm žluč a v žízni mé napájeli mne octem (Ž 68), tebe však sytí Pán nebeskou mannou a napájí vodou života.

Z ovoce toho, co vytrpěl, těšit se bude: nasyčen bude radostí z toho, co zkusil (Is 53); ze sv. přijímání klidíš ty ovoce bolestného utrpení Kristova, a v nebeské slávě budeš klidit ovoce svého pokání, spojíš-li se nyní s trpícím Spasitelem.

Kolikrátkoli budete svatá tajemství tato slaviti,

smrt Páně budete si připomínati, dokavadž nepřijde k soudu (viz I Kor 11).

Vody mnohé (t. j. utrpení veliké) nemohly uhasit lásky (Kristovy; Pís 8).

VELIKONOCE

jsou a) svátek tělesného *vzkříšení* Kristova a duchovního vzkříšení našeho; účel oběti není zničit život, nýbrž odumřít tělesnosti a hříchu — přeměna z nesvatosti ke svatosti a k spojení s Bohem. Toto spojení působí a udržuje v nás Eucharistie. b) Svátek *života* (Trapisté dnes místo „pamatuj na smrt“ se pozdravují „pamatuj na život“, t. věčný), Eucharistie jest chléb života. c) Svátek míru a *pokoje* — dnes nám vydobyt a dán pokoj zvěstovaný o vánocích od andělů, Eucharistie pak jest hostina pokoje a smíru, pečeť, utvrzení a projev uzavřeného míru s Bohem po dřívějším tisíciletém nepřátelství. Proto jest nejsv. Svátost nazývána v liturgii „*velikonoční hostinou*“, nejen, že o velikonocích byla od Pána ustanovena, nýbrž především proto, že nám zjednává a prostředkuje *ovoce velikonočních tajemství* (zásluhy utrpení a smrti, účinky vzkříšení Páně). Proto přistupujeme ke stolu Páně s radostí podobnou radosti uzdraveného, nad nímž už zoufali, s radostí ze života: „věčné slávy a budoucího vzkříšení záruka se nám (v Eucharistii) dává.“

Beránek náš obětován jest Kristus: proto slavme hody upřímnosti a pravdy (I Kor 5).

Velikonoční tajemství (Eucharistie) . . . nechť jsou nám lékem pro věčnost (modlitba církve).

Nechť ustavičné opětování našeho vykoupení (každodenní přijímání těla Kristova) se nám stane příčinou věčného veselí.

Nechť nás (sv. přijímání) ode všeho prášku zastaralosti očistí a svaté novoty schopnými učiní.

Byli jste jako ovce bloudící, nyní však obrátili jste se k pastýři duší svých (I Pt 2).

Poslední večeře ukazuje nám

a) jak má vypadat naše *příprava*; její vlastnosti: 1. víra; 2. touha („toužebně přál jsem si jísti tohoto beránka . . .“); 3. čistota srdce (umývání nohou), spojená 4. s pokorou („příklad dal jsem vám . . .“) a provázená 5. láskou.

b) jak má vypadat *díkučinění*; spojení s Kristem jest první účinek sv. přijímání, a o tom mluví Pán v řeči na rozloučenou po skončené večeři: „Já jsem kmen vinný, vy ratolesti: zůstaňte ve mně a já ve vás.

Trvejte v lásce mé.

Kdo trvá ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnohé, neboť beze mne nic nemůžete činit.

Již vás nenazývám služebníky, nýbrž přáteli.

Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě.

Já v nich a ty ve mně, aby dokonání byli v jedno.

Otče, chci, aby byli se mnou, aby viděli slávu mou.

Zůstanete-li ve mně, začkoli budete prositi, dostane se vám.“

Pane, zůstaň s námi!

V DEN NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ

a po celou oktávu rozjímej: hodné přijímání těla Páně jest nám zárukou, že půjdeme za oslaveným Spasitelem. Viz listopad.

VE SVÁTKY SVATODUŠNÍ

navštěvuje Duch sv. věrné Kristovy s hojností svých milostí a darů. Pomni, že svaté svátosti a především převelebná svátost Oltářní jest v ruku Ducha sv. nástrojem našeho posvěcení. Nebeský Posvětitel není sice na ně vázán a mnoho milostí uděluje i mimo svátosti, na př. osvětlení rozumu skrze své dary moudrosti, rady atd., ale přesto největší a nejhojnější milosti uděluje touto cestou, tím štědřeji, čím lépe

mu srdce připravíme čistotou, touhou a láskou. Krátce připomínáme, co řečeno jest dole v Církevním roce: Duch sv. jest dárce milosti posvěcující, (skrže něho se uskutečňuje naše spojení s Bohem), pramen nadpřirozené sladkosti, naše posila v boji (zvláště proti tělesným pokušením), učí nás pohrdat světem a odtrhnout se od tvorů, k nimž nás nezřízená náklonnost táhne — nevidíš tu vypočítané účinky sv. přijímání? Není tu patrně příbuzenství pobožnosti k Duchu sv. a Eucharistii? Vyprošuj si od něho vroucně všechny tyto milosti, zvláště ty, jichž máš pro duši právě co nejvíce zapotřebí.

ČERVEN

měsíc nejsv. Svátosti, měsíc Srdce Páně, jež chce být odprošováno především za urážky, chlad a nevděk, jehož se mu v této svátosti lásky dostává, viz předpostí str. 392; látku k rozjímání před sv. přijímáním si vezmi z veršů a výroků uvedených dole pro všechny doby roční. Zvláště tak učiň ve svátek Božího Těla a v jeho oktávě. Pro svátek Srdce P. a jeho oktávu viz křížovou cestu na str. 213, zvláště zast. 8.—11. Kromě toho modlitby k Srdci Páně, odprošení a zasvěcení.

ČERVENEC

měsíc nejdr. Krve Páně. Látku k rozjímání ti poskytne doba svatopostní, str. 393.

V SRPNU

čte církev v kněžských hodinkách didaktické knihy S. Z. (Příslaví, Kazatele, knihu Moudrosti a Sira-chovu), v nichž jest oslavovaná vznešenost nestvořené Moudrosti Boží, t. j. druhé božské osoby, jež vtělená přebývala a v Eucharistii dosud přebývá mezi námi, nás obohacuje a oblažuje svou milostiplnou přítomností. Rozjímej, jaké nevyčerpatelné

poklady se ti otvírají ve svátostných zdrojích Spasitelových, a budiž tobě nade vše drahé, milé a vzácné jeho přátelství.

Já obohacuji ty, kteří mne milují (Př 8).

Rozkoš má jest býti se syny lidskými (Př 8).

Kdo se mi vyhýbá, sám sobě škodí (Př 8).

Moudrost přichystala stůl: „Pojďte, požívejte chleba mého a pijte víno, které jsem smísila vám“ (Př 9).

Spolu s Moudrostí přišlo mi všechno dobré, a nesčíslné bohatství rukama jejíma (Md 7).

Nevyčerpatelným pokladem jest lidem: kdož ho užívají, přátelství Boží získají (Md 7).

Nikoho Bůh nemiluje, leč kdo s Moudrostí přebývá (Md 7).

Umínil jsem si, že si ji přivedu domů, abych spolu s ní žil, věda, že mi bude těšitelkou v starostech a tesknosti mé, a že se bude se mnou

sdílet o všechno dobré (Md 8).

Nemá hořkosti styk s ní ani tesknosti obcování s ní, nýbrž radost a veselí (Md 8).

Moudrost vede spravedlivého cestami rovnými a ukáže mu království Boží (viz Md 10).

Moudrost otevřela ústa němých (Md 10).

Synům (t. j. ctitelům) svým vlévá život a přijímá ty, kteří ji vyhledávají. Kdo ji miluje, miluje život, a kteří ji dychtivě hledají, dojdou záliby její (oblíbí si ji, Sir 4).

Kdo se jí pevně drží, život v dědictví obdrží; kam ona vejde, tam žehnati bude Bůh (Sir 4).

Stromem života jest těm, kdož se jí drží (Sir 24).

Kdo jí mne, ještě lačnosti bude (Sir 24).

V ZÁŘÍ A ŘÍJNU

si vezmi látku k přípravě z veršů a výroků dole uvedených pro všechny doby roční.

LISTOPAD

měsíc dušiček a naděje v život budoucí, jehož záruky se nám v Eucharistii dostává. Velebná Svátost jest pokrm nesmrtelnosti, pro duši i pro tělo. Rozjímej o slovech Páně, pronesených při zaslíbení andělského pokrmu v Kafarnaum (Jn 6), a pojímej sv. přijímání jako předzvěst věčné hostiny, připravené věrným Kristovým v nebesích.

„Já jsem chléb života, kdo přichází ke mně, nebude lačněti. (Jn 6).

Já jsem chléb, který s nebe sestoupil . . . aby neumřel, kdokoli by z něho jedl.

Já jsem chléb živý . . . bude-li kdo jísti chléb tento, živ bude na věky, a chléb, který já dám, tělo mé jest (obětované) za život světa.

Nebudete-li jísti těla Syna člověka . . . nebudete mít v sobě života.

Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věč-

ný, a já jej vzkřísím v den poslední.

Tělo mé vpravdě jest pokrm, a krev má vpravdě jest nápoj.

Kdo jí mé tělo . . . ve mně přebývá a já v něm.

Ne jako otcové vaši, jedli mannu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“

Rozjímej o podobnosti o večeři veliké, která znamená hostinu v nebesích. „Blahoslavení, kteří povoláni jsou k hostině Beránka“ (Zj 19).

Předobrazy nejsv. Svátosti:

manna, chléb „plný sladkosti, ježž Hospodin dával lidu svému s nebe“ po celou dobu jeho putování pouští do země zaslíbené — předobraz naší životní trampotné pouti k zaslíbenému ráji;

voda zázračně ze skály vytrysklá, k posile žízničího lidu, jenž únavou téměř zmíral, a občerstven touto „vodou živou“ nabyt znovu síly k další námáhavé cestě;

chléb podpopelný, ježž anděl přinesl zemdlenému

Ělíášovi (3 Kr 19), a ten kráčel pak „v síle chleba toho“ 40 dní až na horu Boží Horeb;

rozmnožení chlebů na poušti; „aby nezemdleli na cestě“, nechtěl Pán propustit zástupy hladové.

PO CELÝ ROK

možno užít za látku rozjímání k přípravě před sv. přijímáním těchto veršů Písma sv.:

Čas můj blízko jest, u tebe jísti budu beránka (Mt 26).

Kde jest večeřadlo mé? A ukáže vám večeřadlo veliké, prostřené, a tam připravte (Mar 14; čistota srdce!)

S toužebností přál jsem si jísti s vámi tohoto beránka, prve než bych trpěl (Lk 22).

Žízni-li kdo, pojdě ke mně a pij (Jn 7).

Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtížení jste, a já vás občerstvím (Mt 11).

Místo, na kterém stojíš, země svatá jest (Ex 3; „zzuj obuv s nohou svých“).

Co jest člověk, že jsi ho pamětliv? (Ž 8)

Jako kytička myrrhy spočine Spasitel můj v náručí mém (viz Pís 1).

Zkusiž sama sebe člověk, a tak z chleba ono-

ho jez . . . kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije (1 Kor 11).

Jak prahne jelen po zdrojích vod, tak dychtí duše má po tobě, Bože! (Ž 41.)

Uvažuj, *kdo a ke komu* přichází:

Bůh věčné slávy k *člověku*, který jest prach a popel.

Twůrce, jemuž se klanějí zástupy andělů, ke *tvoru*, který jím tolikráte již pohrdl a zvolil si modlu.

Král věků, nesmrtelný, k nevěrnému a nevděčnému *služebníku*, aby na něm osvědčil a ukázal bohatství milosrdenství svého.

Učitel k *učedníku*, jenž tolikráte povrhl slovy jeho a chodil cestami svými; buď jako Marie Bethánská, která sedíc u nohou Páně poslou-

chala slova jeho, nedávajíc se ničím rušit ve svém štěstí.

Lékař k nemocnému, aby uzdravil jeho neduhy; dej se léčit a přístup k němu s důvěrou jako žena hříšnice.

Pastýř k ovečce, která ho tolikráte opustila.

Soudce, jenž tě bude jednou soudit; teď máš ještě možnost i čas, aby sis ho naklonil a jeho přítelem se stal.

Nebeský host — jaký jsem mu připravil stánek?

Ježíš, Spasitel, magnet srdcí, radost andělů.

Jakou čistotou má se stkvít ruka, jež se této svátosti dotýká? Jazyk, na němž spočívá...? Čistší nad paprsek sluneční mají být rty, posvěcené dotekem nejsv. Těla a Krve Páně... (Jan Chrys.)

Čím častěji přistupuješ k přesvatým tajemstvím, tím větší svatostí se máš stkvít, a tím většího trestu jsi hoden, když nečistý přistoupíš... (týž).

U stolu Páně máš býti tak čist, jako bys upro-

střed andělských legií stál (týž).

Andělé se klanějí, Duch sv. sestupuje na oltář a zahaluje jej tajemným oblakem velebnosti své, a tys roztržit? (Týž.)

Nepřistoupíš-li, zůsta-neš hladov; necítit však hladu jest jistá známka smrti (týž).

Vítej, hosti nejvzácnější, poklade můj drahý, příteli můj nejmilejší...

Skýtej nám v boji posily svojí...

Vítej, vítej, ... přelahodná stravo duše lačné...

Vítej . . . nevyvážná míru studnice...

Ježíši, k tobě duše mdlá chvátá, posilň ji, obživ ji, hostie svatá!

Dej, ať ohněm lásky čisté stále k tobě planu...

Andělský chlebe, daný nám s nebe... v denní své mdlobě chvátáme k tobě...

Budiž nám mannou, jež živí a sílí, nikdy nás neopust', Ježíši milý!

V zármutku, v neštěstí, v každické době na svatém Srdci tvém spočinem sobě.

VZBUZENÍ TŘÍ BOŽSKÝCH CTNOSTÍ.(***)

V ě ř í m a vyznávám, Pane Ježíši, že tys Kristus, Syn Boha živého, který jsi na tento svět přišel. Věřím a vyznávám, že tys oné noci, kdy jsi byl zrazen a pro naši spásu sám se do rukou hříšníků vydal, ustanovil tuto převelbnou svátost těla a krve tvé, ustavičnou památku přehořkého utrpení a přesvaté smrti své, ke cti a chvále nebeského Otce svého a na smíření i dostiučinění za hříchy naše. Věřím, že tajemným působením Ducha sv. se obnovuje denně na oltáři tajemství našeho vykoupení, protože ty sám, pravda věčná, jsi řekl: „Toto jest tělo mé, toto jest krev má, které se vydává za vás a za mnohé na odpuštění hříchů.“

Ty ses uzavřel, Pane, do tohoto vězení lásky a v něm bez přetržení dnem a nocí přebýváš, aby svatostánek tvůj nám byl ustavičnou studánkou milostí, abys ty byl naším spolupoutníkem v tomto vyhnanství, abys nám byl pokrmem na cestě daleké. Nejsm hoden, Pane, abys vešel pod bídnou střechu duše mé, ale jako jsi se ráčil ve chlévě narodit, jako jsi v domě farizea podobnou mně hříšnici přijal a do domu hříšného Zachea vejíti neodmítl, tak račiž i do poskvrněného příbytku duše mé vejít a malomocnému svou milost nerač odepřít. Přijmi mne, Pane, ne jako cizince, nýbrž jako dítě Matičky tvé; a kterého kdysi Eva otrávil ovocem zločinně utrženým, toho nechť oživí a vzkřísí plod života, který nám z panen-ského lůna vypučel. Ty, Pane, dárce života a sám nesmrtelný, v Marii jsi se stal smrtelným, abychom nezemřeli, a ve Svátosti se stáváš pokrmem, abychom únavou na cestě nezemdleli. Proto sám sebe duším našim za pokrm

dáváš, abychom měli jistou záruku, že dojdeme účasti na věčné hostině v nebesích. Ty sám jsi slíbil: „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky“, a proto doufám, že přijímaje hodně svaté tělo a krev tvou života věčného dosáhnu, ne pro zásluhy své, nýbrž jedině milostí tvou.

Miluji tě nade všecko, protože tys neskonale láska, ty, který osvědčuješ skrze proroka: „Láskou věčnou miloval jsem tebe, a proto přivinul jsem tě na srdce své, smilovav se nad tebou (Jer 31), a rozkoš má jest býti se syny lidskými (Př 8).“ Tys pastýř dobrý, jenž vlastním tělem a krví svou sytíš ovečky své. Tys blaho nebešťanů, a sestoupil jsi k nám, abys nám sám sebe dal. A já přistupuji k tobě, služebník k Pánu, tvor k Tvůrci, hříšný k Spasiteli, nuzný ke Králi všehomíra, žíznivý k prameni života. Tys svatý svatých, a já nádoba nepravosti. Mojžíš zzul obuv s nohou svých a zahalil svou tvář, a přece posvátnější než ona hora Boží jest místo, na kterém stojím já. Největší ze synů lidských nebyl hoden rozvázat řeménky obuvi tvé, a mně nehodnému jest dáno spočinout na Srdci tvém. Nebesa nebes tebe obsáhnout nemohou, a srdce ubohého člověka tebe pojmout může! Kdo nám dá, abychom pochopili dalekost a širokost, hlubokost a vysokost vše objímající a převyšující svaté lásky tvé? Zůstaň s námi, Pane, když se připozdívá, ať můžeme zvolat s apoštolem tvým: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Jist jsem zajisté, že ani protivenství ani pronásledování ani bída ani hlad ani úzkost ani meč ani smrt ani jakákoli věc stvořená není s to, aby nás odloučila od lásky Boží v Kristu Ježíši, Pánu našem (Ř 8).

VZBUZENÍ TOUHY.

Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil, jenž dává život světu. Já jsem pastýř dobrý, jenž pasu ovečky své, jež se zřeknou vůle své a následují ve všem mne. Já jsem manna skrytá, radost andělů, velkonoční Beránek křesťanů a blaho vyvolených. Rcete dceři Sionské: „Aj král tvůj přichází k tobě.“ Aj Král tvůj, nikoli pozemský, časný a smrtelný, nýbrž nebeský, věčný a nesmrtelný, přichází, ne aby kraloval ve světě, nýbrž aby spasil svět, Král králů a Pán pánů, Král, jehož miluješ, v něhož věříš a doufáš, po kterém toužíš, od něhož závisí nebe a země. Přichází ne v zlatě a stříbře, ne v kmentu a purpuru, ne s hřmotem a okázalostí, nýbrž v pokoře a chudičká, s láskou a tichostí, chtěje být milován a ne obáván, chtěje hříšníky přivábit a ne je odpudit. Přichází, aby slabost tvou posílil, malomyslnost povzbudil, od pozemských žádostivostí laskavou rukou tě odvedl a k nebeským žádostem pozvedl, nebeskou sladkostí obšťastnil, vším dobrem tě naplnil a ode všeho zlého vysvobodil. Přichází pravda k nevědomému, cesta k bloudícímu, život k zemřelému, lékař k nemocnému, světlo k slepému, Těšitel k zarmoucenému. Ó kéž bys pochopil, jaký jest Král, jenž přichází k tobě, jak jest pln lásky a vznešený! Nyní volá k tobě slovy proroka: „Připrav se vstříc Bohu svému, Israeli, neboť přijdu a bydliti budu uprostřed tebe.“

(Z řečí ct. Tomáše Kemp.)

ŽALM 23.

Velebnost Páně — připrav eucharistickému Králi
srdce čisté!

Hospodinova jest země i s tím, co ji plní,
široširý svět a všichni, kdo na něm bydlí:
nebot' on nad moře základy jeho položil,
nad proudy pevně jej utvrdil.

Kdo smí na horu Páně vystoupit,
kdo na svatém místě jeho se postavit?
Kdo jest nevinných rukou a čistého srdce,
kdo k marnostem nekloní myslí
a nepřisahá bližnímu lstivě.

Tomu se dostane od Pána požehnání,
a od Boha, Spasitele jeho, smilování.
To jest pokolení těch, kteří ho hledají,
kdož hledají tváře Boha Jakubova.

„Zdvihněte brány své, knížata, otevřte se,
vy brány věčné,
aby vejíti mohl Král slávy.“

„Kdopak jest onen Král slávy?“

„Hospodin silný a mocný, Hospodin pře-
mocný v boji.“

„Zdvihněte brány své, knížata, otevřte se, vy
brány věčné,
aby vejíti mohl Král slávy.“

„Kdopak jest onen Král slávy?“

„Hospodin nebeských zástupů, on sám jest
onen Král slávy.“

ŽALM 83.

Touha poutníka po svatyni.

**J a k m i l é j s o u p ř í b y t k y t v o j e ,
H o s p o d i n e z á s t u p ů !**

Duše má zmírá touhou po síních Hospodi-
nových,

srdce i tělo mé s plesáním živému Bohu¹⁾
jde vstříc.

Ano, i vrabec si najde příbytek
a hrdlička hnízdečko pro mladé svoje
u tvojich oltářů²⁾, Hospodine zástupů, můj
Králi a Bože!

Šťastni, kdo v domě tvém bydlí,
ó Pane, a tebe velebí na věky věků!

Blažen, jenž pomoc má u tebe,
jenž srdce své obrátil k pouti!

Údolím slzavým putují, nesčetné zdroje jim
pramení,

časný déšť halí lučiny jeho v přehojné po-
žehnání³⁾,

s novou vždy silou kráčejí vpřed,
až Boha bohů na Sioně uvidí.

Hospodine, Bože zástupů, vyslyš
modlitbu mou, přijmi ji (laskavě),
ó Bože Jakubův!

Strážce náš, ó Bože, popatři, a na
tvář pomazaného svého (t. j. Me-
siáše) pohlédni!

Vpravdě den jediný v nádvořích tvojich
jest lepší než tisíce jinde.

Na prahu Božího domu milejší jesti mi stát
než ve stanech hříšníků bydlit,

¹⁾ Eucharistickému Spasiteli.

²⁾ Duše chce u svatostánku si učinit „hnízdečko“,
t. j. ráda tam prodlévat.

³⁾ Jako déšť vyprahlou lučinu oživí a pokryje
hojnou zelení („zahalí v požehnání“), tak Eucha-
ristie naplní nesčetnými milostmi duši vyprahlou
a zemdlou, aby „s novou silou“ kráčela vpřed
touto životní pouští až k nebeskému Sionu, kde
uvidí tváří v tvář toho, jehož zahaleného ve způ-
sobách svátostných přijímá.

neb věrnost a zbožnost miluje Bůh,
milost a slávu Hospodin dává,
neodepře žádného dobra těm, kdož v ne-
vině chodí.

**Hospodine zástupů, blažený člo-
věk, jenž v tebe doufá!**

VZBUZENÍ POKORY.

I.

Vím, Pane, kdybych měl být, jak vymáhá svatost a velebnost tvá, nikdy bych se nesměl osmělit přistoupit k životodárnému stolu tvému, kde asistují andělé, kde tvé tělo z Panny narozené a tvá krev na kříži vycezená se Otci podává v oběť čistou, drahocennou a svatou, kde nás ty sám sytíš chlebem andělským. Zdržím-li se však svaté oběti i svaté hostiny, připravuji nejsv. Trojici o chválu a čest, anděly zbavuji radosti, spravedlivé milosti, hříšníky odpuštění, duše v očistci ulehčení, celou církev tvou dobrodiní, a sebe nebeské pomoci, totiž osvícení mysli, posílení ctnosti, vyzbrojení k boji, zeslabení hříšné žádostivosti, rozmnožení zbožnosti, udělení duchovní radosti, utvrzení víry, povzbuzení naděje, roznícení lásky a vůbec všeho dobra, kterým zahrnuješ své věrné v této převelebné Svátosti. Co učiním tedy, Pane, kdyžtě má nouze mne nutí, ale má nehodnost brání přistoupit k tobě, zdroji života a svatosti? Zdržují mne hříchy mé, mnohé a těžké, káže však slovo tvé neomylné a jisté: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete mítí v sobě života.“ Co učiním, Pane, leč že s pokorou poslechnu pozvání tvého a volat budu jako věřící pohan v evangeliu: „Nejsem sic hoden, abys vešel pod střechu

mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má!“ (Sv. Bonaventura.)

II.

Kdo jsem já, Pane, že se opovažuji přistoupit k tobě? Hle, nebesa nebes tebe obsáhnout nemohou, a ty pravíš: „Pojďte ke mně všichni!“ Co znamená láskyplná blahosklonnost tato, toto tak přátelské pozvání? Jak se mohu osmělit k tobě přijít, kdyžtě si nejsem ničeho dobrého vědom, oč bych svou odvahu mohl opírat? Kterak tě uvedu do domu svého, když jsem tolikrát urazil nejlaskavější oči tvé? Andělé a archandělé se před tebou koří; serafíni zahalují tvář před božskou velebností tvou, svatí a spravedliví se před tebou chvějí, a ty pravíš: „Pojďte ke mně všichni!“ Kdybys ty, Pane, nebyl tak pravil, kdo by uvěřil? A kdybys ty tak nepřikazoval, kdo by se opovážil přistoupit? Hle, Noe, muž spravedlivý, maje uloženo vystavěti koráb, pracoval o něm sto let, aby se v něm zachránil s rodinou svou; i kterak mohu já za hodinku se připravit, abych uctivě přijal Stvořitele světa? Mojžíš, služebník tvůj, zhotovil archu z dřeva neporušitelného a obložil ji nejčistším zlatem, aby v ní uložil desky zákona; a já tvor, který neujde hnilobě, smím se odvážiti tak zhola přijmouti tebe, původce zákona a dárce života? Šalomoun, nejmoudřejší z králův israelských, po sedm let budoval chrám ke cti tvého jména, po celých osm dní slavil jeho posvěcení, obětoval na tisíce smírných obětí, za hlaholu trub s jáсотem uložil v něm archu úmluvy: a kterak já, bídný a poslední člověk na světě, tě uvedu do příbytku svého, když nedovedu ani půl hodinky v nerušené nábožnosti ztrávit? Ó Bože můj, jak

usilovali oni všichni, aby se ti zalíbili! Jak příliš málo činím já! Jak málo času věnuji přípravě na svaté přijímání! Zřídka mívám mysl náležitě sebranou a ještě řidčeji bývám beze vsí roztržitosti. A přece by náleželo, aby mi v spasitelné přítomnosti tvého božství ani na mysl nepřišla myšlenka nevhodná a abych se ničím jiným na světě neobíral, když se chystám pohostinu přijmouti nikoli anděla, nýbrž samého Pána a Krále andělů.

(Tomáš Kemp.)

III.

Spoléhaje na tvou dobrotu a velké milosrdenství tvé, Pane, přistupuji k tobě jako nemocný k lékaři, lačný a žíznivý k prameni života, chudý ke králi nebes; přistupuji jako služebník k pánu, tvor k Tvůrci, opuštěný k dobrotivému těšiteli svému! Nejsladší a nejdobrotivější Ježíši, jakou jsme ti povinni uctívostí, jakými díky a chválou ustavičnou, že smíme přijati nejsvětější tělo tvé, jehož vznešenost nikdo z lidí nevypoví! Ale co mohu mít na mysli, když při svatém přijímání přistupuji k Pánu svému, jehož náležitě uctíti nedovedu, a přece bych rád nábožně přijal? Co lepšího a spasitelnějšího mohu mít na mysli, než když sám sebe před tebou co nejvíce pokořím a neskonalou dobrotu tvou tím více budu velebit? Chválím tebe, Bože můj, a velebím na věky. Nepokládám sebe za nic a skláním se před tebou v propast nicoty své. Hle, tys svatý svatých, a já hříšník ohavný; ty skláníš se ke mně, a já nejsem hoden ani k tobě vzhlédnouti; ty přicházíš ke mně, ty chceš být se mnou, ty mne zveš k hodům svým, ty mi chceš dát pokrm nebeský a nabízíš mi za pokrm chléb andělský, a to ne jiný, leč sám sebe, chléb živý,

jenž jsi s nebe sestoupil a dáváš život světu. Zachovej mi tělo i duši neporušenou, abych byl hoden s čistým a radostným svědomím často slaviti svatá tajemství tvá a přijímat je k věčné spáse své — tajemství, která jsi zasvětil a ustanovil na věčnou památku vykupitelské smrti své. Raduj se tedy, duše má, a vzdávej díky Bohu za dar tak vzácný a za obzvláštní útěchu, kterou ti zůstavil v tomto slzavém údolí. Neboť kolikrátkoli tajemství to slavíš a tělo Kristovo přijímáš, tolikrát obnovuješ dílo vykoupení svého a stáváš se účastnou všech zásluh Kristových. Pokaždé, ať ke stolu Páně přistupuješ nebo mši sv. jsi přítomen, necht' se ti tajemství to zdá tak velikým, tak novým a slastiplným, jako by Kristus toho dne po prvé v lůno Panny Neposkvrněné sestoupil a člověkem se stal, aneb na dřevě kříže a pro spásu lidstva právě umíral.

(Tom. Kemp.)

IV.

S největší nábožností a s ohnivou láskou, s veškerou vroucností srdce a se vším zápalem milující duše toužím přijmouti tebe, Pane, tak, jako toužili po tobě při svatém přijímání celé zástupy svatých, především těch, kteří se tobě svatostí života zvláště líbili a nejvroucnější nábožností proniknuti byli. Bože můj, ty lásko věčná, všechno dobro mé, blaho neskonale, přeji si tě přijmouti s nejvroucnější touhou a nejhlubší úctou, jaké jest schopno srdce stvořené. Nejsem hoden, aby se i mně dostalo vroucí lásky, jakou hořeli svatí a vyvolení tvoji, přece však obětuji ti celé srdce své se vši jeho vroucností, jako bych sám měl všechnu onu ohnivou touhu, tobě tak milou. Tobě odevzdá-

vám a obětuji s nejhlubší uctivostí a největší láskou všechno, cokoli nábožná mysl pojmouti nebo po čem zatoužiti může. Ničeho nechci pro sebe podržet, dobrovolně a milerád chci tobě obětovat sebe i všechno, co mám. Pane Bože můj, Stvořiteli a Vykupiteli můj, rád bych tebe přijal dnes s takovou vroucností a uctivostí, s takovou vděčností, důstojností a láskou, s takovou věrou, nadějí a čistotou, s jakou nejsvětější Matka tvá tě přijala a po tobě toužila, když otevřela tobě panenské lůno své a andělu, jenž jí zvěstoval tajemství vtělení tvého, pokorně odpověděla: „Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“

(Tom. Kemp.)

MODLITBY K DUCHU SVATÉMU.

I.

Oživiteli Duchu sv., jenž jsi se na počátku vznášel nad vodami a je oživil tvůrčí mocí svou: jenž v plnosti času prosbami církve tvé vzýván na křestní pramen se snášíš a jemu živorodou moc sdílíš, aby vzešlo z něho nové pokolení: Posvětiteli Duchu sv., jenž jsi na rozhraní staré a nové doby vyvolenou Pannu zastínil a v jejím lůně nikoli ducha a hlínu, nýbrž panenství a mateřství spojil, božství s lidskou křehkostí a smrtelností sjednotil všemohoucí působností svou: jako ve Starém Zákoně ne-jednou viditelný oheň na oltář sestoupil a strávil oběť připravenou jménu Hospodinovu, tak sestupuješ neviditelně ty na naše oltáře a proměňuješ dary chudoby naší, chléb a víno, v Tělo a Krev toho, jehož přirozenost lidskou jsi v lůně panenském vytvořil. Přijď tedy, božský plameni, račiž rozvinout v mé duši všechno moc tajemného působení svého, udržuj v ní

touto převelebnou svátostí Těla a Krve Kristovy nadpřirozený život, který jsi jí při křtu sv. udělil a ztracený ve svátosti pokání obnovil. Roznět' mé srdce ohněm Boží lásky, zapud' z něho všechnu vlažnost a ztuhlost, zbav je svým žářem vši strusky hříšnosti, nechat' místo nečistých plamenů vášně hoří láskou čistou a svatou, a tak se stane schopným a hodným přijmout nebeského hosta, po příkladě nejsv. Panny, jež v srdci čistém a planoucím láskou připravila důstojný stánek k přijetí Syna Božího. Nauč duši mou pohrdat pomíjejícími rozkošemi a po nebeském pokrmu dychtit, vyhýbat se radostem hříšným a s toužebností spěchat k hostině andělské, při níž ty sám naplňuješ duši blahem nezkaleným a čistým.

II.

Divotvorce Duchu sv., jenž jsi z otevřeného boku Spasitelova církve, a z krve s vodou z něho pramenící svátosti vytvořil, skrze něž nás neustáváš oživovat, posilovat a posvěcovat: skrze tebe jest Krev na kříži prolitá ve svátostech neustále účinná, ty tajemnou mocí svou činíš v nich hmotu nástrojem milosti. Dej, abychom tato podivuhodná díla všemohoucnosti a moudrosti tvé s úctou co největší pojímali a přijímali, jich s vděčností k svému posvěcení užívali, zvláště pak této nejvznešenější ze všech svátostí: abychom my, kteří jsme si požitím ovoce zapověděného smrti zle vydělali, požíváním tohoto chleba živého život v sobě udržovali a sílili se k vytrvalému kráčení cestou přikázání a zákona tvého, a v den dokonání svého dokonali nalezení byli v tobě, jemuž s Otcem a Synem rovná čest a chvála na věky.

III.

Přistupujeme k stolu tvému, Pane Ježíši Kriste, abychom nasýtili duši svou chlebem zhotoveným nikoli rukama lidskýma, nýbrž připraveným ve výhni Ducha sv., abychom napojeni byli nejdr. Krví tvou, my, které opojil padlý anděl hořkým vínem nám skrze prarodiče podaným. Rosou a milostí Ducha sv. svlažena vypučela nám réva z panenské země a vydala hrozen, jenž na kříži jako v lisu sevřen vydal drahocennou vláhu, jež Otce smířila a zemi nepravostmi potřísněnou obmyla, v kalichu oltářním pak zachycena se nám stává pramenem spásy tryskajícím do života věčného. Sešli na mne, Pane, sedmeronásobného Ducha svého, aby mé srdce ti připravil stánkem svatým a čistým, aby mi nebylo k odsouzení, nýbrž ke spáse přijetí svatosvatého Těla a nejdražší Krve tvé.

IV.

Přijď, Duchu milosti a milosrdenství, jenž z Otce a Syna vycházíš a působíš, aby všichni byli jedno srdce a jedna duše ve svazku pokoje a lásky, abychom byli všichni živými ratolestmi jedné pravé vinné révy, Ježíše Krista, ratolestmi oživovanými jeho mízou, t. j. jeho duchem, jeho krví, žijící jeho životem. Přijď, Duchu pokoje a lásky, jenž všechny k jednomu stolu shromažďuješ a jedné hostiny účastny činíš, přijď, sílo slabých, lékaři nemocných, těšiteli sklíčených, přijď a učiň mne hodným přesv. hostiny, aby má duše proniknuta sladkostí andělské rozkoše zprotivila si jedovatou sladkostí neřesti a hříchu. Odstraň ze srdce, co Kristu se nelíbí, a učiň mne v této Svátosti novým člověkem. Vzhůru rač vzpružit mysl

mou, by po věčných statcích toužila, a dej, by s tebou poutem lásky byla vždy spojena, a posilována svátostným tělem Spasitelovým milosti vytrvání až do konce dosáhla.

K B. SRDCI PÁNĚ.

I.

Božský Spasiteli, ty v pečlivé starostlivosti o dobro své církve chtěl jsi přispěti na pomoc jejím potřebám a odpomoci nedostatkům a bídě svých vykoupených. Proto, když ochladla láska mnohých a když ledovým chladem zvlažněla srdce lidská, otevřel jsi světu skryté poklady svého božského Srdce, vylil jsi z něho na církev všechny proudy svých milostí, a ohněm lásky, kterým hoří přesv. Srdce tvé od chvíle, kdy Duch sv. je vytvořil v panenském lůně, roznítit chceš srdce všech, kteří tě milují i kteří jsou tebe vzdáleni. Zvláště pak zveš nás k hojné účasti na svátostech, v nichž jsi zásluhy, moc a působnost nejdr. Krve své a všechno bohatství nejsv. Srdce svého uložil. Ježíši, čistoto panen a milovniče čistoty, abychom vyhověli přání a rozkazu tvému, přistupujeme s pokorným srdcem k této svátosti lásky, abys ty v ní a skrze ni tajemnou přítomností svou v nás roznítil svatý oheň, jímž plane tvé srdce, udusil v nás nečistý žár žádostivosti, doutnající v našich údech, přemáhal v nás osten těla, a spolu s láskou Boží přivedl k rozkvětu i ctnost, kterou se nejpodobnější stáváme neposkvrněné Matičce tvé. Dej, ať se srdcem zkroušeným a čistým, s úctou a zbožností co největší přistoupíme k přesv. tajemstvím tvým, v nichž ty sám se za pokrm dáváš, v nichž předrahá Krev tvá svlažuje duši žíznící po tobě, kde jsou přítomni sv. andělé

tvoji. Dej, ať se Srdcem tvým spojeni zde i na věčnosti nikdy se neodloučíme od tebe, nechat nejsou naše jména nikdy vymazána z knihy života, jak jsi slíbil těm, kteří Srdce tvé uctívají a tebe ve Svátosti nejsv. s myslí čistou přijímat budou.

II.

Nejradší Ježíši, který jsi láskou věčnou miloval nás, račiž mne připustit do svatyně božského Srdce svého. Pro tebe a v tobě přeji si žít a toužím i umřít, tobě se docela odevzdávám a svěřuji. Dej, ať z lásky k tobě světu odumru, jako tys z lásky ke mně na kříži umřítí ráčil. Očisti mne ode všeho hříchu, odvrati mé srdce od světských marností, ozdobi je ctnostmi přesv. Srdce svého a rozněti je ohněm sv. lásky své. V prohlubni milosrdenství tvého pochovávám veškeré bříme svých nepravostí, do Srdce tvého vkládám svou duši. Dej, ať najdeme vždy útočiště a smilování v Srdci tvém, jež se za nás na kříži obětovalo, jež pod svátostnými způsobami v lůně církve tvé dlí jako nejdražší poklad a skvost, jež nebesvěřilo zemi k útěše a radosti. Dej nám, kteří smíme k trůnu milosti denně přistupovat, abychom ze svátostného Srdce tvého čerpali vody života a našli v něm vždycky pomoc v čas příhodný.

HYMNY SV. TOMÁŠE AQ.

I.

Zvěstuj těla vznešeného,
jazyku náš, tajemství,
oslavuj Krev Pána svého,
kterou z milosrdenství —
výkvět lůna panenského —
prolil Král všech království.

**Nám byl dán, nám zrozen z Panny
čisté, neporušené,
poklad víry drahocenný
přines zemi blažené;
než se vrátil v nebes brány,
dal nám dary tajemné.
V památný když večer k stolu
učedníky s sebou vzal,
beránka by s nimi spolu
naposledy požíval,
dvanáctě apoštolů
za pokrm sám sebe dal.
Slovo tělem učiněné
chléb v své tělo promění,
z vína krev se slovem stane,
a kde lidské vědění,
lidských smyslů schopnost chabne,
tam vše víra doplní.
Svátosti té přetajemné
klanějme se s vroucností,
místo bohoslužby dávné
nastup nová v milosti,¹⁾
víra osvět, co je temné
smyslů našich slabosti.
Otcí, Synu čest a chvála
prozpěvuj se v nadšení,
moc a sláva neustálá
buď i díkučinění,
Duchu obou neskonalá
čest a rovné klanění. Amen.**

(„Pange lingua gloriosi Corporis.“)

¹⁾ Smysl této strofy: bohoslužba Starého Zákona, t. j. oběti beránků atd., nechť ustoupí nové dokonalé oběti Těla a Krve Kristovy; naše chabé smysly sice nepoznávají Krista pod způsoby svátostnými, ale světlo sv. víry nás poučuje o tomto tajemství.

II.

**Aj, Slovo Otce vyšlo v svět
a u Otce přec trvá dál:
dal hříšným celý život věk,
teď dílo své již dokonal.**
**Byv učedníkem vydán v smrt
svým nepřátelům zlovolným,
dřív sebe v pokrm života
dal učedníkům oddaným.**
**Nám v dvojí různé způsobě
jak Tělo tak Krev zůstavil,
by člověk tělo, duši mdlou,
když slábne, plně zotavil.**
**Nám zrozen dal se za druha,
byl v smrti cenou výkupnou,
jest na oltáři pokrmem
a v nebi blahou odměnou.**
**Ó spásonosná hostie,
jež brány nebes otvíráš,
boj nepřátelský doráží,
dej sílu, buď nám mocná stráž!**
**Zněj Jedinému v Trojici
zpěv věčné chvály vždy a cti,
jenž život hranic neznalý
nám udělit rač ve vlasti.**

(„Verbum supernum prodiens“; oba hymny
upraveny podle stávajících překladů.)

Poslední dvě strofy *†.

K BOŽSKÉMU SRDCI PÁNĚ.

**Vítej, Srdce Spasitele,
schráno rajske manny plná,
studánko, ty lásky sídlo,
z nížto spasná prýští vlna,
by srdce hříšná o b m y l a.**

**Ráno boku vítej svatá,
 z níž se řinou léku zdroje,
 bráno hříšným otevřená,
 nad růže jest krása tvoje,
 tys rány duše z h o j i l a.**

**Vítej, Srdce, lidstva spáso,
 hodné lásky nevýslovné,
 Srdce Krista, láska moje,
 Srdce vítej, vší cti hodné,
 svých věrných mocná p o s í l a.**

**V svatyni svou dej mi vstoupit,
 zrůžovělá Srdce ráno,
 tlukoucímú otevři se,
 života a spásy bráno,
 ty cesto k nebi p ř e m í l á.**

**V Srdci svém mne, Jesu, ukryj,
 by v něm srdce láskou vzplálo,
 by v něm našlo pokoj pravý
 aniž nepřátel se bálo,
 když v boji hrozí p ř e s í l a.**

**Růže Srdce, otevři se,
 aby rajská vůně tvoje
 svátostné teď při hostině
 oblažila srdce moje,
 mou duši láskou v z n í t í l a.**

**Srdce k srdci, lásku v lásce,
 Jesu, s tebou dej být spolu,
 v lásce duše spěje k tobě,
 k svátostnému když ji stolu
 tvá láska věčná p o s í l á.**

**Pastýři náš, Jesu dobrý,
 panenské jenž plod jsi Matky,
 smýt rač skvrny duše mojí,
 rajské dej jí jednou statky,
 by s anděly tě c h v á l í l a.**

(Tento nejstarší zpěv ke cti B. Srdce P. „Salve
 latus Salvatoris“ pochází snad od bl. Heřmana
 Josefa † 1241; přel. K.)

K NEJDR. KRVI PÁNĚ.

Zdrávas, svatá Srdce bráno,
kterou vstoupit je nám dáno
ve království nadhvězdne:
tebe ctíme, Krvi drahá,
jíž jsme znikli léčkám hada,
svodům vášně bezuzdné.

Z lůna Panny vyšlý zdroji,
hříšnému Duch sv. strojí
z tebe lék, by neumřel:
by se k Bohu člověk vrátil,
starý dluh by vinník splatil,
na kříži ses otevřel.

Vyvěráš z ran Spasitele,
obmýváš z vin lidstvo celé,
hojíš duše neduhy:
tebou když je ovlažena,
vlahou tvojí zúrodněná,
steré nese zásluhy.

Vlna tvoje nevysychá,
před tebou král pekla prchá,
smír jsi zjednal vyhnaným:
v svátostech moc svoji skládáš,
hříšníkům v nich spásu dáváš,
sílu bojům vítězným.

Vlno svatá vody živé,
jež nás sílíš v bouři divé,
bychom v zkázu nepadli:
v zápase jsi občerstvení,
dej, by bojem unavení.
z tebe sílu čerpali.

Praotce jsi úpis smyla,
Soudce v Otce proměnila,
by nás přijal v milosti:
krůpěje tvé — perly věčné,
perly ceny nekonečné
po vše věky věčnosti.

(Sekvence „Salve, cordis apertura“, přel. K.)

KE CTI SV. KŘÍŽE.

Vítězného (Triumfální) dřevo kříže,
které d'áblem podvedené
vedeš k nebes končinám:
ztracený ráj lidstvu vracíš,
panství temna mocně kácíš,
svatý kříži, vítej nám!

Koruno ty drahocenná,
svatou krví zrůžovělá,
čelo věncíš nevinné:
necht' se zřekne mysl pyšná,
k čemu žádost svádí hříšná,
k Pánu ať se přivine!

Vítej, svatý zdroji rajský,
rozdělený v čtyři proudy
svlažující pustinu¹⁾:
mezi zdroji nelze najít
tobě rovna, jenž by obmýt
mohl lidstva provinu.²⁾

Svatá ráno Srdce Krista,
z tebe dvojí vlna spasná,
krev a voda vyvěrá:
voda křest je, krev je svátost,

¹⁾ Tato překrásná sekvence neznámého autora „Triumphale lignum Crucis“, již podáváme zkrácenou, opěvává nástroje umučení Páně a jeho pět sv. ran, čtyři bystřiny, které ze studánky jeho Srdce vyvěrají a svlažují celou zemi, jako kdysi ráj byl svlažován čtyřmi řekami: „Z edenu vycházela řeka . . . a dělila se ve čtyři proudy: Jméno jednoho Fison . . . druhého Gihon . . . třetího Tigris . . . čtvrtého Eufkrat.“ (Gn 2) Přel. K.

²⁾ Před sv. přijímáním se modli takto:
„Není rovna mezi zdroji
tomuto, jenž věrným strojí
svatosvatou hostinu.“

křísí, sytí, dává svatost,
rajský Sion otvírá.
Zdrávas, ráno ruky pravé,
jako Fison zprostřed ráje
žíznivým ty prameníš:
kdo jsou v hříchu, k tobě spějí,
a ty svatou vlahou svojí
v anděly je proměníš.
Vítej, ráno levé ruky,
jako Gihon vylita jsi,
proud, jenž tryskáš v nebes říš:
vytrhni nás z pekla noci
ovládané temnou mocí,
žádost těla ukrotíš.
Zdrávas, ráno pravé nohy,
živodárný spásy zdroji,
Tigridu jsi podobná:
rač nás sílit z svého zdroje,
až nám posledního boje
chvíle vzejde rozhodná.
Ráno svatá levé nohy,
mohutně jak Eufkrat mocný
plynou tvoje prameny:
až my budem účty klásti,
skrze tě nechť v rajské vlasti
věčné dojdem odměny.

V DOBĚ VELIKONOČNÍ

se můžeš modlit sekvenci „Pominuly stíny pátku“ nebo hymnus „Teď k hodům spějme Beránka“; obojí viz dole v církevním roce u velikonoční neděle.

VZBUZENÍ LÁSKY.

I.

Pozván k svátostné hostině tvé, lásky nej-
hodnější Ježíši, nesmím předstoupit jinak leč

svatebním rouchem jsa oděn, abych snad nemaje ho nebyl z rozkazu tvého uvržen do temnoty zevnitřní. Roucho svatební, z drahocenných vláken setkané, z dobrodiní a milostí nesčetných od tebe člověku prokázaných, znamená lásku, která jest vrchol a koruna ctností. Tvé roucho nesešité, panenskýma rukama Matičky utkané, jež nebylo ani rozděleno ani roztrženo, předobrazovalo svatební šat, v němž se máme objevit u hostiny tvé, protože láska srdce našeho nesmí být rozdělena mezi tebe a svět; kdo tak činí a dělí své srdce, horším se zdá být než katané pod křížem, kteří roucho tvé roztrhnout nechtěli.

Svatební roucho lásky, jež od nás vymáháš, Pane Ježíši Kriste, chrání mou duši před žárem vášně a tělesné náruživosti, v němž všechen květ ctností vadne a usychá; chrání i před mrazem vlažnosti, jenž každý květ spaluje; chrání před bouří utrpení, bojů a pokušení, jež kdejaký letorost poláme. Tento šat lásky rozlišuje syny království a syny zavržení, protože kdo jím jest oblečen, vejde do tvého království, bez něho však bude vyloučen, byť měl třeba všechny ctnosti ostatní. Tento šat duši zdobí a kráší, aby byla hodna tvého pohledu, drží a sílí, aby vytrvala v každé nepohodě.

Nejlaskavější Ježíši, dárce všech milostí a darů, rozněcuj v srdci mém oheň své svaté lásky, abych pozván jsa jednou k věčné hostině tvé vstoupil do nebeské síně oděn jsa podle vůle tvé rouchem svatebním a tam s přáteli a vyvolenými tvými tebe na věky oslavoval a velebil. (Z kontemplací Raymunda Jordána.)

II.

Vzývám, Pane, dobrotivost tvou a prosím, uděl mi milost, abych všecek se rozplynul

láskou k tobě a nestál již nikdy o světskou útěchu. Tato svátost Těla a Krve tvé, nejvznešenější a nejvzácnější ze všech, jest spásou duše i těla, lékem proti všem neduhům duchovním, náruživosti krotí, pokušení přemáhá neb aspoň zeslabuje, milost v duši rozmnožuje, víru utvrzuje, naději posiluje, lásku rozněcuje. Nemá-li však můj duch smýšlení dokonale nebeského a není-li roznicen takovým žářem jako cherubové a serafové, chci se s milostí tvou alespoň s takovou nábožností připravit, bych aspoň jiskřičku božského ohně zachytil. Čeho pak se mi nedostává, rač doplnit z pokladů svých milostí ty sám, nejdobrotivější Ježíši, jenž nás zveš k sobě řka: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím“. — Ó spásodárná hostie, jež brány nebes otvíráš, jak podivuhodné jest vše, co se o tobě hlásá, jak nevyslovitelné, co v tobě se tají, jak pravdivé, co neviditelně v duši působíš! Kolikrátkoli mše sv. se slouží, tolikrát ty, Bůh náš, k lidem sestupuješ a žádáš přebývat s těmi, které jsi stvořil a vykoupil a které na věky oblažiti žádáš.

(Tom. Kemp.)

III.

Pane Ježíši Kriste, jenž z lásky k lidem v této Svátosti ve dne v noci prodléváš a s největší dobrotou a láskou očekáváš, voláš a přijímáš vsecky, kteří k tobě přicházejí, aby tě pozdravili: věřím, že jsi ve Svátosti Oltářní přítomen, klaním se tobě z hloubi své nicoty a děkuji ti za všechna dobrodiní tvá, zvláště však za to, že jsi mně sám sebe v této Svátosti daroval, že jsi mi nejsvětější Matku svou za orodovnici dal a že jsi mne pozval, abych tě v této svatyni navštívil.

Pozdravuji tedy dnes nejlaskavější Srdce tvé, a sice z trojího důvodu: nejprve, abych ti vzdal díky za toliký dar, potom, bych dosti učinil za urážky, jimiž jsi v této Svátosti své zarmucován, konečně, bych touto návštěvou poctil tebe na všech místech světa, kde v Svátosti jsi málo ctěn a nejvíce zanedbáván. Můj Ježíši, miluji tě z celého srdce! Lituji toho, že jsem dříve tolikrát zarmoutil nekonečnou dobrotu tvou. Umiňuji si s tvou milostí, že tě již nikdy neurazím; a nyní, jakkoli jsem bídny, úplně se ti zasvěcuji a úplně se ti odevzdávám, a zároveň se zříkám veškeré své vůle, svých náklonností i žádostí a vůbec všeho, co nazývám svým. Od nynějška učíš ty se mnou a majetkem mým, jak se ti líbí. Neprosím a nežádám za nic, jen za svatou lásku tvou, vytrvalost v dobrém až do konce a za dokonalé vyplnění vůle tvé.

Doporučuji ti duše v očištění, zvláště ty, jež vroucně uctívaly nejsv. Svátost Oltářní a nejbl. Marii Pannu. Doporučuji ti též všechny ubohé hříšníky. Konečně, milovaný Spasiteli můj, sjednocuji všechny své city s pocíty nejlaskavějšího Srdce tvého a přináším je nebeskému Otci tvému, prose ve jménu tvém, aby je z lásky k tobě přijal a mne vyslyšel.

(Sv. Alfons Lig.)

Kdo se tuto modlitbu pomodlí před nejsv. Svátostí, získá odp. **

PROSBY.

I.

Pane, jenž jsi z lůna Otcova před jitřenkou zplozen: Pane, jenž přebýváš ve světle nepřístupném a jehož nebesa obsáhnout nemožou: Pane, jenž jsi tak svatý, že církev se diví,

že jsi se nehrozil panenského lůna: Pane, jehož obuvi řeménky rozvázat nebyl hoden největší z proroků: ty mne připouštíš nyní k svému stolu, ty chceš nyní sám zavítat do mého srdce a být hostem mé chudoby. Tobě se klaním padaje v prach před velebností tvou, a tebe prosím: ty sám rač připravit dům, do něhož vstupuješ, ty sám ozdob stánek, v kterém chceš spočinout, ty sám posvět' ubohou duší mou, abych tě mohl hodně a důstojně přijmout. Jsem si dobře vědom slov apoštola tvého, že my věřící jsme rod vyvolený, lid svatý a vykoupený, abychom hlásali milost toho, jenž ze tmy nás povolal v podivuhodné světlo své (I Pt 2). Tím více však mne obviňují nedostatky a nedokonalosti mé, že jsem nedbal dalších jeho slov: „Zdržujte se tedy jakožto poutníci a cizinci zde na zemi tělesných žádostí, jež bojují proti duši, žijíce svatě ve zkaženém světě, aby všichni vidouce dobré skutky vaše velebili Boha vašeho...“ Maje však pevnou důvěru v milosrdenství tvé, jenž jsi za dnů smrtelného těla svého neodmítal s hříšníky stolovat, přistupuji k svatému stolu tvému. Přispěj na pomoc mé chudobě z pokladů nekonečné lásky své, račiž doplnit nedostatky mé nedokonalé přípravy, s níž se osměluji přistoupit k svatým tajemstvím tvým: rač doplnit především, cokoli se mi nedostává na živé víře, vroucí lásce, andělské čistotě, naprosté svatosti, hluboké pokoře a úctě, jaká přísluší každému, kdo chce přistoupit k svátostné hostině tvé.

II.

Anděle, daný mně za ochránce láskou Nejvyššího: pros nyní se mnou své druhy, svaté anděly, kteří obklopují svatostánek, konajíce

čestnou stráž svému svátostnému Králi a mému Spasiteli, aby mi zaplašili ze srdce každou myšlenku nepříslušnou, každé hnutí méně zřízené, jímž by pokušitel nebo má vlastní tělesnost chtěla rušit tuto posvátnou chvíli, kdy se mám jedině svému nebeskému hostu věnovat. Nechat' vymýtí ze srdce všecku lhostejnost a vlažnost a roznítí je ohněm té lásky, kterou sami bez ustání planou, ať se mezi anděly andělem stanu, abych se tímto sv. přijímáním zase o něco přiblížil vám, s nimiž budu jednou od téhož Pána a Boha svého nasycován světlem jeho božství v blažené věčnosti.

MODLITBY K PANNĚ MARIÍ.

I.

Od věčnosti vyvolená, k nejdokonalejšímu spojení s Kristem a k důstojenství Matky Boží povolána Panno: přispěj nám, povolaným k účasti na svátostné hostině a k věčnému spojení se Synem tvým, abychom si vždy vážili a žili důstojně milosti povolání svého.

Bez poskvrny počatá Panno, prosím tě pro nezkalenou čistotu tvou, kterou jsi Synu Božímu v lůně svém důstojný stánek připravila, abych pomocí přímluvy tvé duši svou vší skvrny zbavil a tak srdcem čistým Syna tvého v nejsvětější Svátosti přijmouti mohl.

Panno svatá, která jsi ve chrámě obětovaná jedině Bohem se zabývala, chraň mé srdce vší roztržitosti v této svaté chvíli, abych se jedině nebeským hostem zaměstnával, jenž navštíví nyní srdce moje.

Vypros mi milost, Panno nejsv., abych s takovou vírou, nadějí a láskou, s takovou vděčností a čistotou Syna tvého přijal, s jakou tys

jej v tajemství Zvěstování přijala, když jsi mu na slovo andělovo srdce i lůno otevřela.

Uděl mi, Panno a Matko Boží, abych při příchodu Spasitele takovou radost zakusil, jakou jsi ty z jeho přítomnosti zakoušela, když jsi v tajemství Navštívení chvalozpěvem svým velebila toho, jenž veliké věci ti učinil.

Matko panenská, nauč mne přijímat Ježíše svátostného s takovou úctou a zbožností, s jakou tys božské dítě do jesliček kladla, a s takovou láskou, s jakou tys jej na mateřské srdce své vinula.

Jako jsi Ježíška ve chrámě Otcí obětovala a spolu s ním sama sebe, tak dej, Panno Neposkvrněná, abych se mu ve sv. přijímání odevzdal zcela a úplně, aby mé srdce patřilo jedině jemu, aby žádný tvor a žádná láska stvořená mne od něho nikdy neodloučila.

Pro radost tvou, s jakou jsi božské dítě ve chrámě našla, prosím tě, Panno svatá, abych nikdy neztratil toho, jehož milost jsem zase ve sv. zpovědi našel a s nímž jsem v této převelebné Svátosti spojen.

Matko Bolestná, jež jsi byla na Golgotě přítomna oběti kříže, dej, ať vždy více chápu, že všechny zásluhy bolestného utrpení a smrti Kristovy jsou uloženy v jediné sv. hostii, a s tím větší vděčností necht' přistupuji k svátostnému stolu, jež nám Kristus zjednal za cenu tak velikou.

Pro radost tvou, kterou jsi zakusila při vzkříšení Syna svého, tě prosím, Matko přesvatá, ať mi jest každé sv. přijímání znova a znova povstáním z prachu hříchu a vzkříšením k novému životu.

Vypros mi, Panno nejčistší, abych přinášel ke stolu Páně ctnosti, s jakými tys po nanebe-

vstoupení Syna tvého k sv. přijímání přistupovala.

Panno nanebevzatá, pro zásluhy tvé nechať mi dá Pán, aby mi bylo toto sv. přijímání přípravou na šťastné shledání s tebou ve slávě božského Syna tvého.

II.

Bud' zdráva, Ovečko neposkvrněná: hle, Beránek, jehož jsi zrodila, jenž hříchy světa sňal, vlastním tělem nás sytí, které na kříži Otci v oběť přinesl, za hříchy naše jsa obětován.

Tys ona rajská země, která neoseta nebeskou pšenici vydala: z ní připravil Duch sv. chléb života hladovějícím duším smrtelných synů Eviných.

Tys réva panenská, jež tajemný hrozen vydala: z něho nám víno radosti (Krev Páně) denně v církvi Duch sv. chystá: z něho pijíce vracejí se k životu ti, kteří už hynuli žízni.

Tys živoucí oltář a stůl zlatý, na nějž Duch sv. položil nadpřirozený chléb našich duší: z něho jísti nemají moci, kteří obřízce slouží.

Strom života, jehož se člověk nedotkl v ráji, v Marii poznovu vypučel, abychom jedli z něho a neumřeli jak Adam.

Smrt přinesl plod v ráji svévolně utržený: život nám vrací plod, který ti s nebe Bůh do klína v lásce své spustil, by oživil všechny, kdož z něho jedí.

V loktech tvých zavěsil Nejvyšší plod, jehož se nedotkla Eva: tys z kořene vyvrátila strom vědění dobrého a zlého, jenž jablkem otrávil lidstvo.

Eva pod stromem rajským od d'ábla ve hříšné rozkoši vzala plod smrti: ty se stromu kříže jsi přijala v bolesti do klína plod svého

lůna, jenž ve větvích kříže byl zavěšen a přinesl život.

V církvi nám dává Duch sv. chléb rozkoše místo chleba hořkosti, ježto dal Egypt (Ex 12); tys nám dala chléb života místo chleba slz, jež dala nám Eva. Skrze tebe jest církev trvalý Betlem (dům chleba), neboť má v sobě stůl, jehož chleba nikdy neubývá.

(Východní Otcové.)

III.

Jenž v Marii se stal smrtelným, abychom nezemřeli, na oltáři se stává pokrmem, abychom nezemdleli. V Marii spásou ztraceným, v církvi jest chlebem hladovým.

Přístup, duše, k Marii, a viz Moudrost Otce trůnící na klíně Matky: na voze andělském (Ez 1) jsi hleděla na jeho slávu, v Marii rozjímej o jeho lásce.

Přístup, duše, k oltáři, a viz Boha svého skrytého pod svátostnou rouškou; jemuž cherubíni s úctou se klanějí, s ním ty jako s přítelem mluvíš.

Maria v lůně svém utkala Synu Božímu tělesný závoj, jímž zahalil velebnost božství, aby smrtelné oči ho mohly uzříti: na oltáři Duch sv. ho halí v způsobu chleba, aby smrtelný člověk ho mohl požívat.

Ty, který pracuješ a obtížen jsi, přístup k Marii, přístup k oltáři: toho, jenž přebývá ve světle nepřístupném, z rukou Marie a z rukou kněžských teď přijmi, bys došel útěchy v trampotách života.

(Východní Otcové.)

Možná, že tvému vkusu se bude hodit za přípravu i některá jiná modlitba nebo zpěv, jež najdeš v této knížce. Pak bez rozpaků se modli, co tvou zbožnost více rozněcuje. Totéž platí o pobožnosti

po sv. přijímání. Můžeš i připojit modlitby za své drahé, za odevzdanost do vůle Boží, jestliže tě právě utrpení skličuje, modlitby k Matce útěchy, za obrácení hříšníků atd. Před sv. přijímáním se hodí i některé modlitby z pobožnosti k sv. zpovědi k vzbuzení pokory a kajícínosti, prosba za sv. čistotu atd. Bezprostředně před sv. přijímáním:
„Pane, nejsem hoden . . .“

DÍKUČINĚNÍ.

„Andělským chlebem sycen
jest člověk . . .“ (Ž. 77)

Magnifikat — —

Velebí duše má Hospodina —

Vznešený host zavítal k tobě — věnuj se nyní jedině a docela jemu, nedbej ničeho a nemysli na nic, jako bys byl teď na světě ty jediný se svým eucharistickým Spasitelem. Vzpomeň na štěstí, jímž oplývalo srdce sv. *Panny*, když po *zvěstování* andělském na její „staň se“ sestoupil vtělený Syn Boží do jejího nejčistšího lůna, na extasi, do níž byla její duše vtržena, na díkučinění, v němž tehdy drahou dobu trvala, docela pohřížena v rozjímání o tajemství, které v ní právě vykonáno, a docela spojena s tím, jehož pod srdcem chovala — její díkučinění budiž vzorem tobě: neskonale blaho, radost, dík lásce nebeského Otce za to, co velikého jí učinil;

nebo si představ sv. *Pannu*, jak u příbuzné pěje *Magnifikat*, zpěv chvály, radosti a díky za Spasitele, a modli se jej spolu s ní — nenalezneš krásnější modlitby k chvále a na poděkování Otci, že ti dal právě v Eucharistii svého božského Syna, než slova, jimiž vyvolená Matka Páně za téhož Syna Otci děkovala;

nebo si vzpomeň na štěstí, jímž oplývala nejbl. *Panna*, když božské dítě do *jesliček* kladla a na nejčistší Srdce své vinula;

nebo se přidruž k *pastýřům* a králům, kteří se narozenému Vykupiteli klaněli;

nebo se rozpomeň na štěstí *posledního patriarchy*, jímž oplýval, když mu panenská *Matička* do náručí *Ježíška* vložila, a modli se ze srdce jeho chvalozpěv: „Nyní propouštíš . . .“

nebo si představ, že klečíš u jeho nohou jako čistá *sestra Lazarova*, která se nedala ničím rušit, nechala svět běžet a oddávala se docela svému blahu v blízkosti Páně;

nebo se raduj spolu se *Zacheem*, že Pán zavítal pod tvoji střechu, člověka nehodného a hříšného, aby i tobě mohl říci: „Dnes spasení se stalo domu tomuto“;

nebo jako *Magdalena*, jež po jeho zmrtvýchvstání objímá jeho nohy a nechce se odtrhnout od toho, jehož našla.

Není radno brát okamžitě do rukou modlitební knihu. Rozmlouvej s Pánem jako s přítelem, a osvědčuj mu, jak dovedeš a umíš,

a) svou naprostou *oddanost a lásku*; zde jest vhodná chvíle, *obnovit své zasvěcení* a své sv. sliby, především křestní slib věčné věrnosti, pak ostatní, jsi-li jakými vázán — srdcem! nikoli obvyklou formulí!

b) *klaněj* se mu, sestup v propast své nicotnosti a uvažuj: kdo jsi ty — kdo jest on; vzbuzuj akty pokory a úcty;

c) *radost* a ples z přítomnosti božského přítele;

d) *vděčnost* — *děkuj* nebeskému hostu za návštěvu a za milosti, které ti svým příchodem přinesl;

e) *doporuč* eucharistickému Srdci Páně sám sebe, celý den a všechny své povinnosti, práce, nesnáze, trampoty, jakož i všechny duše tobě svěřené;

f) předkládej mu své *prosby* a záležitosti, časné i věčné, své nesnáze a žalosti, své úmysly a radosti; neostýchej se v tuto chvíli odhalit božskému lékaři rány své duše, nerozpakuj se být žebrákem u nohou Pána nebes i země. Čeho se ti nedostává, ukázalo ti včerejší večerní zpytování svědomí; co potřebuješ, povědělo ti ranní rozjímání: to vše si vyprošuj od dárce života. Stojíš u zřidel Spasitelových, u studánky vod živých, nebuď tedy liknavý a čerpej, co můžeš; na nebeské pastviny tě dobrý Pastýř

Vítej, hosti nejvzácnější!

zavedl, nedej své duši odejít nenasycené; k svému stolu tě pozval nebeský Hospodář, buď si vědom, co vše si můžeš a máš odnésti:

ÚČINKY SV. PŘIJÍMÁNÍ.

A) Uděluje **věčný život**, t. j.

1. nadpřirozený život na křtu sv. daný v nás *udržuje* a tím nám uděluje pravou *nesmrtelnost*. „Já jsem chléb života, kterýž jsem s nebe sestoupil, kdo jísti bude z chleba tohoto . . . má život věčný, a já jej vzkřísím v den poslední. Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete mít života v sobě“ (Jn 6). Starý Zákon měl zakázané pokrmy, i v ráji stál strom, z něhož jíst nesměli. Nový Zákon má přikázaný pokrm, chléb života, bez něhož duše nutně zahyne.

Z uvedeného plynou tyto účinky sv. přijímání:

a) *čistota* srdce; častý styk a denní spojení se Synem Božím nutně duši zušlechťuje a činí ji andělskou (sv. Alois!); v míře ještě větší platí zde, co řečeno o modlitbě (str. 14 a 16);

b) *záruka věčného života* a slavného vzkříšení těla; není bez důvodu, že uvedená slova sv. Jana čte církev při zádušní mši sv. Vytrváme-li v milosti Boží až do konce (časté sv. přijímání nám k tomu napomáhá!), pak bude věčný život posledním účinkem svátostné hostiny.

2. Nadpřirozený život v nás *rozmnožuje*, t. j. dostává se nám

a) *rozmnožení* posvěcující *milosti*, svatosti a lásky k Bohu. Eucharistie jest nazývána „svátostí lásky“, nejen proto, že jest projevem nekonečné lásky Kristovy k nám, nýbrž i proto, že rozněcuje naši lásku k němu;

b) *shlazení lehkých hříchů*, ačli k nim srdce nelne.

Časté sv. přijímání působí v nás, co čteme o Kristu Pánu: „Prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí.“

B) Uděluje věčné mládí, t. j.

1. léčí a *hojí slabosti* a rány naší duše, zasazené jí dědičným hříchem. Uvaž jen, jaký vliv má na tělesný organismus pokrm, ať zdravý či nezdravý; jaký vliv na duševní život četba, dobrá i špatná; jak pronikavé účinky má asi nebeský nadpřirozený chléb pro duchovní život!

a) Eucharistie jest především lék *proti tělesné žádostivosti*; čím jest vláha půdě rozpálené denním vedrem, tím jest nejsv. Svátost duši rozpálené tělesnou vášní, a jako mizí před slunečními paprsky nezdravota a plíseň z vlhké místnosti, tak ničí tato svátost v duši pocity nečistoty, a bývá někdy jediným účinným prostředkem těm, kteří jsou zmítáni těžkými a častými pokušeními proti sv. čistotě.

b) Eucharistie jest *posilou* ve všech vnitřních bojích, pokušeních, útrapách; odcházej od stolu Páně „jako lev ohněm sršící, pokušením nepřemožitelný, samého ďábla se nic nestrachující.“ (Jan Chrys.)

2. Přináší duchovní *radost a čilost*, t. j.

a) *radost a pokoj* duše — obé plody Ducha sv.; s tváří vyjasněnou a se srdcem klidným se navracej k svému zaměstnání, aby viděl na tobě anděl strážný po celý den, kde jsi ráno byl;

b) *zálibu* ve věcech nebeských, *pohrdání světem* a jeho nicotnostmi; „pozdvihni se, duše, z prachu, zalet k rajským výšinám“; k Bohu se snadno vznese duše sycená nebeským pokrmem;

c) *žár sv. nadšení pro Krista*, radostnou horlivost k práci na vlastní dokonalosti: duch, jenž již málátněl v prachu pozemských starostí a nezřízeností, omládne, a jsa s Kristem spojen, *zhnusí si vše, co je nízké*, odvrací se s odporem od ohavných rozkoší světa, takže hravě přemáhá, co se jinému zdá být obtíží a pokušením nepřekonatelným, a jde hravě vpřed na cestě ctnosti;

d) *osvěžení* (duchovní), abys přistoupil s novou chutí k denním povinnostem a vesele nesl břímě dne i horka, nebál se malých obětí, které ti ukládá služba Boží; radost jest člověku tím, čím jest rosa květince, bez radosti se duchovní život stává břemenem a oběť nesnesitelnou. „Jedli nebeskou mannu, a nenašli v ní sladkost.“ (Bonav.)

Spojení s Kristem v Eucharistii jest nejněžnější a nejužší, jaké se dá v těle smrtelném myslit, a jen spojením s trojjediným Bohem v blažené věčnosti bude jednou překonáno. Nejsv. Trojice a vtělení Páně tvoří s nejsv. Svátostí tři největší, neproniknutelná a nejhlubší tajemství sv. víry. V Trojici dlí Syn od věčnosti v lůně Otcově, vtělením sestoupil do lůna panenské Matky, aby tam dlel na čas, ve Velebné Svátosti dlí v lůně církve do skonání světa. Trojím způsobem vyniká tato svátost nad působení Kristovo v ostatních svátostech:

a) v nich jest Pán přítomen svou mocí a milostí, v Eucharistii osobně svou bytností;

b) v oněch působí přechodně, v Eucharistii dlí trvale;

c) ony přijímáme občas — některé jednou v životě — tuto denně;

Krom vypočítaných účinků působí eucharistická pobožnost ještě tyto:

a) *Sebranost myslí*, lásku k životu skrytému. Moderní člověk jest zrovna zamilován do veřejného života (spolkový život, noviny atd.); dnes ovládá více méně všechny tato manie: na veřejnosti dělat se vším povyk a okázalost. Duchovnímu životu nebývá valně tato věc na prospěch; „kolikrátkoli jsem mezi lidmi šel, chatrnější jsem se vrátil“ (Tom. Kemp.).

b) *Snadné odpoutání od tvorů*.

K rozjímání po sv. přijímání ti poskytnou látky některé výroky Písma sv. a sv. Otců.

Našel jsem, jehož hledala duše moje: držím se a nespustím se ho (Pís 3).

Pod stínem toho, po němž jsem toužil, odpočinul jsem: a ovoce jeho sladké duši mé (Pís 2).

Nejmilejší ze synů lidských patří mně a já jemu, jenž přebývá mezi liliiemi (volí stánek v duších čistých; Pís 6).

Již vás nebudu nazývat služebníky, nýbrž přáteli (Jn 15).

Zůstaň s námi, Pane, neb se připozdívá (Lk 24).

Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoj, neboť uzřely mé oči spasení tvé (okusilo srdce mé sladkost tvou), jež jsi připravil před tváří všech národů... (Lk 2).

Já jsem vinný kmen a vy ratolesti... zůstaňte ve mně a já ve vás! Zůstaňte v lásce mé! (Jn 15).

Hospodin jest můj pastýř, nebudu zakoušet nedostatku (Ž. 22).

Připravils hostinu před tváří mou, a kalich můj

překypující jak vzácný jest! (Ž. 22)

Krásný jest nade všechny syny lidské (Ž. 44).

Ze sv. Jana Chrysostoma:

Který pastýř sytí ovce vlastním tělem?

Uznání za hodny takové cti a lásky vyhostíme ze srdce vlažnost; tohoto pokrmu postrádat buď naší jedinou žalostí.

Jakou výmluvu budeme mít, když takovým pokrmem sycení znova hřešíme? Beránka pojídající vlky se stáváme a jako lvi loupíme!

Židé slavili výroční slavnosti, tobě však denně jsou přístupná přesvatá tajemství.

Uvažuj, jaké důstojnosti se ti dostalo a jaká čistota se od tebe právem požaduje, když chrámem Božím se stáváš.

Co činíš, člověče? Kristus jest v tvém srdci přítomen, andělé tě obklopují, tajemství vykoupení tvého se slaví, a ty spěcháš pryč? Když bez díkučinění odcházíš, Jidáše napodobíš,

jenž od stolu Páně prchal, zatím co ostatní s Ježíšem (v objetí lásky) trvali.

S jakou úctou stáli andělé u prázdného hrobu! (S jakou úctou máš ty klečet, maje v srdci Krista!)

Eliáš odcházeje (ze světa) zanechal učedníku plášť (a duch jeho přešel na něho). Kristus odcházeje zanechal nám své tělo (proč nás neproniká veskrze duch Kristův?)

Kdybys měl celou noc být přítomen eucharistické oběti, mohl bys mít dlouhou chvíli?

Mníš, že ještě na zemi dlíš, když se na oltáři za tebe Beránek obětuje?

Když tělo pokrmem sytíš, po stole se pomodlit nezapomeneš; a když duši tělem Kristovým sytíš, ani chvíli modlitbě nevěnuješ?

Pomni, že ty jsa prach a popel, Krále králů přijímáš; řekni si: „Pro toto tělo nejsem již prach a popel, nýbrž bratr andělů; nikoli otrok

satanův, nýbrž svobodný (a přítel Ježíšův).“

Čím více milostí jsme obdrželi, tím více budeme trestáni, když se jich ukážeme nehodni.

Nepravím, abychom nepřistupovali, nýbrž abychom *lehkovážně* nepřistupovali; lehkovážně přijímat svolává kletbu, nepřijímat znamená hlad a smrt.

Tato krev v nás rodí květy ctností, obnovuje v duši královský obraz, (k němuž byla stvořena a jejíž hřích zatemnil), přináší krásu nevadnoucí, vznešenost neuvěřitelnou.

Ze středu ráje prýštily čtyři prameny a zavlažovaly ráj; s oltáře (ze Srdce Kristova) pramení jediný zdroj a svlažuje celičkou zemi.

Jako ruka ponořená do roztaveného zlata stane se zlatou, tak jazyk (a srdce) ponořené do Krve Kristovy stane se svatým.

Nasycen andělským chlebem odejdeš, a budeš se sytit mlátem? —

Jeron.: Hleď, ať po ná-

vstěvě jednoho z Trojice v srdci tvém netančí démoni a nehnízdí Sirény (vášeň nečistá).

Afr.: Když jsi přijal Tělo a Krev Páně, chraň

jazyk a ústa přede vší úhonou (poskvrnou).

Řeh. Nys.: Náš dobrý pastýř pase své stádce nikoli senem, nýbrž liemi.

MŮŽEŠ SE MODLIT ROZJÍMAVĚ NĚKTEROU Z TĚCHTO MODLITEB.

Zdroji života a sladkosti, eucharistický Ježíši Kriste, jenž jsi nás nasytil chlebem veškerou rozkoš v sobě majícím: naplň mysl naši přívalem rozkoše své, ať pod ochranou Matky svaté útěchy světskými rozkošemi pohrdáme a za to hodnými uznáni jsme, abychom nebeskými radostmi od dobroty tvé vždy osvěžováni byli.

Posiluj v této Svátosti síly zdatnost svých vojínů, Ježíši, trním korunovaný Králi všech srdcí, abychom na zápasišti smrtelného života o korunu nesmrtelnosti zápolíce přemohli všechny nepřátele, a dokonajíce vítězně běh závodu slíbené odměny dosáhli.

Tato svatá a neposkvrněná večerní oběť kalvarská, v níž Syn tvůj na oltáři kříže jménu tvému sám sebe obětoval, nechť zjedná nám, Otče, milost pravé pokory a lásky, a na přímluvu té, která jí na Golgotě přítomna byla, nechť ze srdcí našich vyplení všecku žádostivost očí i těla a spolu i pýchu tohoto věku, abychom čistě a zbožně živi jsouce bez úhony připraveni byli k příchodu téhož Syna tvého Ježíše Krista.

Prosíme tebe, Pane, aby tato svátostná hostina tvá nás na duši obnovila, ode vší staroby (hříchu a vlažnosti) očistila a vlila nový život do našich žil.

Svátost, kterou jsme přijali, Pane, nechať v nás ztracenou milost obnoví, novým stvořením nás učiní a věčnému milosrdenství čistě připraví.

Přijali jsme, Pane, nebeskou Svátost tvou, věčnou památku tvé nekonečné lásky: dej, ať čerpajíce vody života z otevřeného Srdce tvého, máme vždy v srdci vtisknuté přesvaté utrpení tvé a je životem i chováním osvědčujeme (t. j. abychom byli živi, jak se sluší na vykoupené učedníky trpícího Krista).

Převelebná Svátost, kterou jsme přijali, Pane, nechať v nás vyléčí rány (následky) oné viny, jíž jsi jediné Matku svou v jejím Neposkvrněném Početí uchoval (t. j. nechať jest nám lékem proti tělesné žádostivosti a slabosti vůle, následků dědičného hříchu, jehož prosta byla sv. Panna).

Za přijaté milosti děkujeme tobě, Pane a Spasiteli náš: račiž díky naše přijmouti rukama nejblahoslavenější Matky své, z níž jsi ono tělo na sebe vzal, jehož sladkostí jsi nás v této spasitelné hostině oblažiti ráčil.

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi v panenském lůně neporušené Matky své osobně po devět měsíců spočíval, v jejím Srdci však potom milostí svou navždy přebýval: rač nám udělit, až pomine po sv. přijímání svátostná přítomnost tvá, abys i v našem srdci milostí svou vždy přebývat ráčil.

V tvé Srdce, Jesu, ukládám své potřeby a prosby . . . co hněte srdce moje . . .

Když tě mám, všechno mám, vším světem pohrdám . . .

Mé jsi potěšení, můj Ježíši . . . jestli mne miluješ, tě miluji . . .

Ó Jesu, spáso moje, jak libě k lásce zve svátostné Srdce tvoje to chladné srdce mé! Hle, duše má již plápolá . . .

Tys, Jesu, ve Svátosti sám za pokrm se dal, bys svojí přítomností nám život zachoval; jak zaplesá vždy duše má, když požívá tajemství tvá . . .

Ó Jesu, lásky zdroji, ty touho duše mé, kéž navždy se mnou spojí mne sv. Srdce tvé . . .

Tys pramen požehnání, tys zdroj vší milosti . . .

Nedej mi zbloudit, nedej mi zhynout, nedej mi nebeské brány se minout.

Ježíši, vod' mne, Ježíši chraň mne, a z rukou nepřátel vysvobozuj mne.

Vítej, vítej, tělo přezázračné, přelahodná stravo duše lačné . . .

Božství Páně, neskonalá krásno, nebešťanů přežádoucí spáso, ve Svátosti pozdraveno buď!

Přijal jsi toho, který jest zdroj života a svatosti — zdroj všelikého potěšení — život a vzkříšení naše — pokoj a smíření naše — bohatý ke všem, kteří ho vzývají (proto pros!) — v němž přebývá všechna plnost božství — jenž jest spása doufajících v něho — rozkoš všech svatých.

CHVÁLA A DÍK.

M a g n i f i k a t.

Velebí duše má Hospodina:

**a plesá Duch můj v Bohu, Spasiteli mém,
že shlédl na nepatrnou služebnici svou:**

**nebo aj, od nynějška blahoslaviti mne bu-
dou všechna pokolení,
neboť veliké věci učinil mi ten, jenž mocný
jest,**

a svaté jest jméno jeho.

**A milosrdenství jeho od pokolení do pokolení
těm, kteří se ho bojí.**

Učinil moc ramenem svým:

rozptýlil pyšné v mysli srdce jejich.

Sesadil mocné s trůnu,

a povýšil ponížené.

Lačnější naplnil v dobrou,

a bohaté propustil s prázdnou.

Ujal se Israele, služebníka svého,

na milosrdenství své se rozpomenuv,

jakož byl mluvil k otcům našim,

Abrahamovi a semeni jeho na věky.

Sláva Otci . . .

ÚKON KLANĚNÍ.

(Sv. Tomáš Aq.)

Klaním se ti vroucně, skrytý Bože náš,
jenž zde ve Svátosti s námi přebýváš:
když se v tebe, Pane, duch můj zadívá,
všecek se ti koří, všecek umdlévá.
Zrakem, chutí, hmatem tebe nevnímám,
že však ve Svátosti bydlíš, vyznávám:
věřím pevně všecko, co nám pravil Pán,
jeho slovem jest nám základ pravdy dán.
Na kříži se jenom božství tajilo,
zde však člověčenství též se ukrylo:
vyznávám přec obé srdcem věřícím,
za milost tě prosím s lotrem kajícím.
Ran tvých jako Tomáš vidět nežádám,
že jsi Pán a Bůh můj, pevně vyznávám:
dej mi pevnou víru, jistou naději,
dej, ať vroucí láskou tebe miluji.
Ó památko smrti Páně přesvatá,
ó andělský chlebe, zdroji života:
dej, ať duše má jen z tebe živa je,
ze sladkosti tvojí vždy se raduje.
Lásko neskonalá, Jesu, Pane můj,
z poskvrn mých mne krví svou vždy očišťuj:
jejíž krůpěj jedna sama stačila,
aby všeho světa viny obmyla.
Jesu, ve Svátosti jenž tu skrytě dlíš,
srdce toužícího žádost naplniž:
abych uzřel tebe s tváří odkrytou
a byl věčně blažen, vida slávu tvou.

KLANĚNÍ.

Oslava a dík slovy žalmu 144.

Klaním se tobě, svátostný Králi,
velebím přesvaté jméno tvé vděčně,
zněj tvoje oslava v šíři i dáli,

lásku tvou slavit chci s anděly věčně,
velký jsi, Pane náš, hoden vši chvály,
tobě se v Svátosti klaníme vroucně.

Ó Pane, všechna tvá díla tvou velikost hlásají,
tvé moci a moudrosti tvorové všichni se
klanějí,

země i nebesa slávu tvou nesmírnou zvěstují,
s nimi já nehodný chvály své v pokoře spojuji.
Nad všechna díla tvá mocněji slaví tvou pře-
divnou moc

největší z svátostí, památník lásky tvé, pa-
mátných velkonoc,
kdys nám ji zanechal k stále své paměti,
než za nás krvácels ve kříže objetí.

Věrný jsi, ó Pane, ve všechněch slovech svých,
dobrý jsi bez konce k tvorům všem v dílech
svých,

v Svátosti Velebné podporou, v boji když
klesáme,
síly zdroj, na pouti k nebi když únavou
padáme.

Oči všech doufají v tebe, ó Pane náš,
a ty jim pokrm v čas příhodný podáváš,
přestědrou ruku svou každému otvíráš,
plníš vše žijící požehnáním.

Podivuhodný jest Hospodin ve všechněch ces-
tách svých,

štědrosti plný a bohatý láskou jest v skut-
cích svých,

v Svátosti blízko jest všem, kdož ho vzývají,
vyslyší prosby těch, kdož k němu upřímně
volají.

K oslavě Beránka rty moje plesejte,
pod střechou, duše, svou vítej ho s radostí,
srdce i smysly mé, jemu se klanějte,
jemu se klanějte v oltářní Svátosti,
za všechny milosti díky mu vzdávejte
nyní i na věky v blažené věčnosti.

JEŽÍŠ — DOBRÝ PASTÝŘ.

(Podle ž. 22.)

Svátostný Spasitel jesti můj pastýř,
nebudu zakoušet nedostatku:
v Svátosti sytí mne andělským chlebem,
záruku dává mi věčných statků.
Aby lid žíznivý nezemdlel na poušti,
vyvedl Hospodin zdroje vod ze skály:
pramenem živých vod Ježíš nás napájí,
abychom na pouti vezdejší okřáli.
Vodí mne bezpečně po cestě spásy,
v Svátosti ráčil mi sám sebe dát:
byť bych měl projíti údolím smrti,
s Ježíšem zlého se nebudu bát.
Před tváří nepřátel stůl jsi mi připravil¹⁾,
kalich můj převzácný zdrojem jest síly:
provázej milostí všecky mé kročeje,
abych byl věčně tvůj, Ježíši milý.

SEBEODEVZDÁNÍ.

I. P o v z d e c h y s v. I g n á c e.

Duše Kristova, posvět' mne!
Tělo Kristovo, spasiž mne!
Krví Kristova, opoj mne!
Vodo z boku Kristova, obmyj mne!
Umučení Kristovo, posilni mne!
Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne!
V ranách svých ukryj mne!
Nedopust', bych odloučen byl od tebe!
Před nepřítelem zlým ochraňuj mne!
V hodině smrti mé povolej mne!
A rozkaž mi přijít k tobě,
abych tě chválil se svatými tvými na věky
věkův. Amen.*†

¹⁾ Eucharistický stůl nám jest silou proti úkladům pokušitele.

II. Modlitba sv. Františka Xav.

Ó Jesu, tebe miluji —
ne, abych nebe dosáhl,
neb bych jak ti, již vzdorují,
do věčné zkázy nepadl.
Tys na kříži, můj Ježíši,
mne objal láskou nejvyšší,
tys snášel muky, hanu zlou
a umřel smrtí bolestnou,
tys pro mne cedil drahou krev,
jenž zasloužil jsem trest a hněv,
a to vše pro mne hříšného,
tvé lásky málo hodného.
Jak, Jesu, nemilovat tě,
jenž milovals tak bohatě?
Ne, proto nemiluji tě,
bys jednou nezavrhl mne,
ni pouze k vůli odplatě;
jen, žes mi tolik lásky dal,
dej, Jesu, vroucně prosím tě,
bych také já tě miloval
srdcem docela oddaným:
tys Král můj, já tvým poddaným.

III. Modlitba sv. Ignáce.

Ó Jesu, tebe miluji,
neb tys mne dříve miloval:
svou svobodu ti věnuji,
bych cele se ti odevzdal.
Nechť paměť moje noc i den
krom tebe nevzpomíná nic,
měj rozum starost jednu jen,
by tebe chápal víc a víc.
Má vůle nechtěj, leč co ty,
tvá vůle ovládej mou hrud',
a každá z mojich schopností,
k tvé cti a slávě, Jesu, bud'.

Co od tě mám, ti vracím zas,
rač kázat, jak jich užít mám,
dle vůle tvojí každý čas
rač vládnout jimi, jak chceš sám.
Jen svatou lásku svou mi dej,
ať ochotně se tobě dám:
ty můj, já tvůj, mne zcela měj,
a více, Pane, nežádám.

IV. M o d l i t b a s v. A u g u s t i n a.

Pane Ježíši, dej, ať poznám sebe, poznám tebe, po jiném netoužím leč po tobě. Ať mám v nenávisti sebe a v lásce tebe, všechno nechť konám pro tebe. Nechť pokořuji sebe, velebím tebe, na nic nemyslím leč na tebe. Kéž přemáhám sebe a žiji v tobě, a cokoli se stane, nechť přijmu od tebe. Ať pronásleduji sebe a následuji tebe, a vždy toužím jíti za tebou. Nechť prchám před sebou a utíkám se k tobě, abych zasloužil chráněn být od tebe. Kéž bojím se o sebe, bojím se tebe, a patřím k vyvoleným od tebe. Ať nedůvěřuji sobě, důvěřuji v tebe, jsem ochoten poslouchati pro tebe. K ničemu nechť nemám lásky leč k tobě, a nechat' chudý jsem pro tebe. Shlédni na mne, abych miloval tebe, povolej mne, abych uzřel tebe a na věky požíval tebe. Amen.*

V. M o d l i t b a k e K r i s t u K r á l i.

Kriste Ježíši, tebe uznávám za Krále veškerenstva. Cokoli učiněno bylo, bylo stvořeno pro tebe. Vykonávej nade mnou všechna práva svá. Obnovuji svůj křestní slib, zříkám se satana i vší pýchy jeho i všech skutků jeho, a slibuji, že budu žít jak dobrý křesťan, a obzvláště se zavazuji, že podle svých prostředků budu dopomáhati k vítězství právům Božím a právům tvé církve. Božské Srdce Ježíšovo,

obětuji tobě své chudé skutky na úmysl, aby
všecka srdce uznala tvou přesvatou vládu, a
aby tak království tvého pokoje pojalo veškerý
svět. Amen. (Každý den *†)

VI.

Nejsladší a nejmilejší Ježíši, ty jenž jsi jediný a věčný odpočinek svatých všech, dej, abych spočinul navždy v tobě. Ty mi buď nade všechny tvory, nade vši krásu a slávu, nade vši moc a důstojnost, nade vši vědu a moudrost, nade vše bohatství a umění, nade vši naději a zaslíbení, nade všechny dary, které mi kdo může dát, nad všechnu radost, již dovede mysl má pojmout, nade vše viditelné i neviditelné, nad anděly i zástupy svatých. Ty sám jsi nejkrásnější a lásky nejhodnější, a nikdy nedojde srdce trvalého pokoje ani dokonalého uspokojení, dokud se nepovznese nade vše dary a tvory a nespočine v tobě. Dej, ať soustředím veškerou bytost svou v tobě a odpoutám se docela od světa, kde láska pozemská znepokojuje, marná unavuje, nečistá poskvvrňuje (Bern.), každá však spoutává, dokud ty mne neoblažíš září své přítomnosti a nedáš pravé svobody. Jiní ať si hledají ráj svůj, kdekoli jim libo: já po ničem netoužím leč po tobě, Bože můj, má naděje a věčná spáso!

K U k ř i ž o v a n é m u.

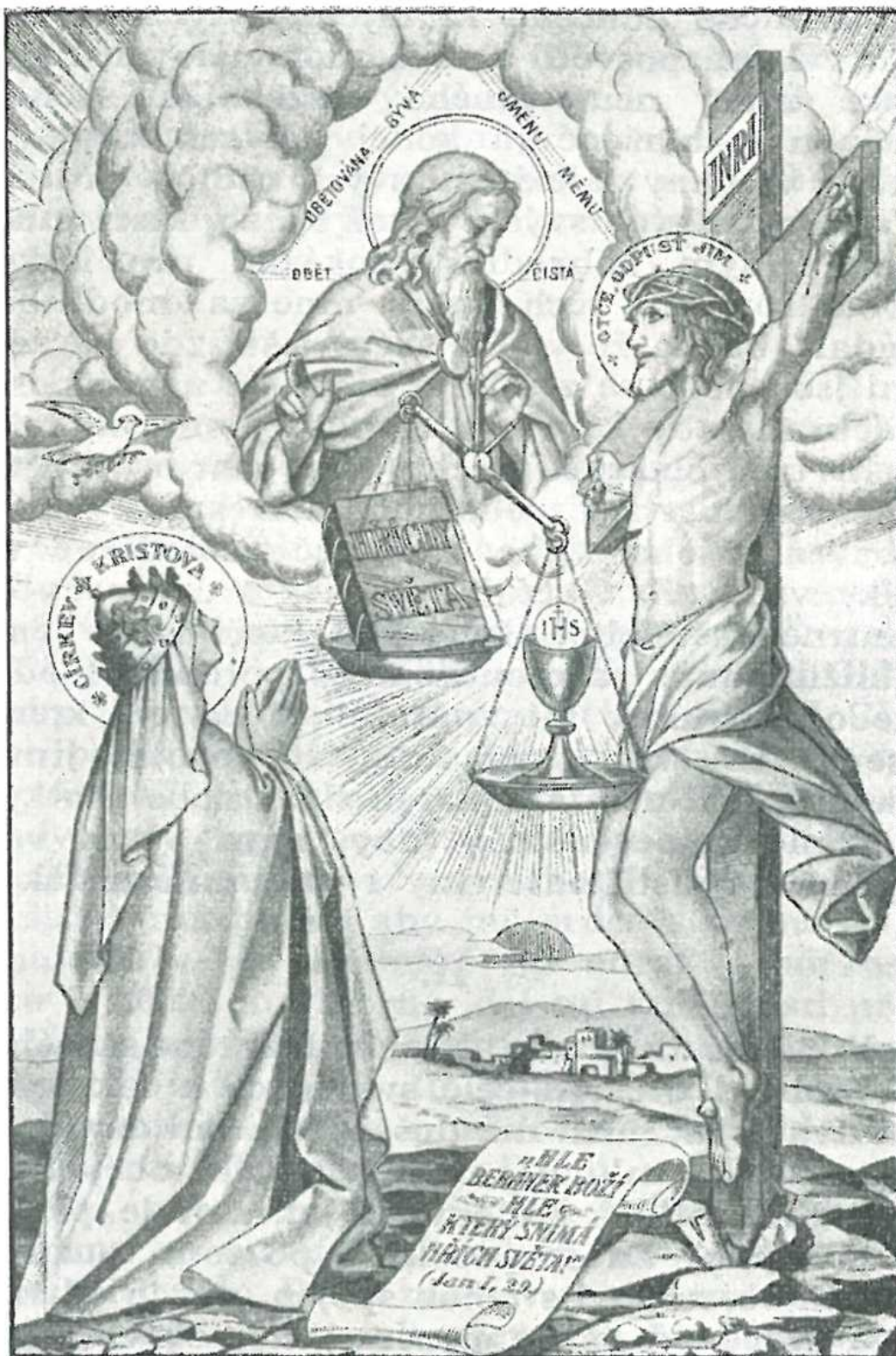
Ejhle, dobrý a nejsladší Ježíši, před tváří tvou na kolena padám a s největší vroucností duše tě žádám, rač do mého srdce vstípit živé city víry, naděje a lásky, jakož i pravou lítost nad mými hříchy a co nejpevnější vůli je napravit, když pln soucitu a bolesti o tvých pěti ranách sám u sebe uvažuji a v mysli rozjímám, maje na očích to, co již v ústa tvá o tobě kladl prorok David, ó dobrý Ježíši, řka: „Zbodli ruce mé i nohy mé, sečetli všechny kosti mé“ (Ž. 21).

(Každý den **, modlíme-li se tuto modlitbu po sv. přijímání kleče před obrazem Ukřižovaného, na př. před obrazem na vedlejší straně.)

S e b e o b ě t o v á n í o d T o m á š e K e m p.

I.

Pane, tvé jest všecko na nebi i na zemi, od broučka v trávě až k orlu v oblacích, od zrnka písku až k serafínu na nebi. Tys všeho nejvyšší pán, tebe vše velebí a chválu tvou hlásá. I já se odevzdávám dnes tobě v oběť dobrovolnou a chci zůstatí tvým na věky. Proto celým srdcem svým obětuji tobě, Pane, dnes sám sebe a zaslibuji se ti na věky za služebníka a v oběť věčné chvály. Přijmi mne s touto svatou obětí drahocenného Těla svého, kterouž ti dnes obětuji před anděly, neviditelně přítomnými, aby byla k spáse jak mně, tak veškerému lidu tvému. Pane, na smírný oltář tvůj kladu všechny své hříchy a provinění, jichž jsem se kdy dopustil před tebou i svatými anděly tvými až do této chvíle. Zažehni je všechny a spal je ohněm své lásky, smaž s duše všechny skvrny, očist' mé svědomí od všeliké viny a navrat' mi milost, které jsem

**„Jejíž krůpěj jedna sama stačila,
aby všeho světa viny obmyla.“
(Tomáš Aq.)**

hříchem pozbyl. Taktéž obětuji tobě všechno, co maličko dobrého mám, abys ty sám vše v Krvi své posvětil a stále zdokonaloval; abys také mne, neužitečného služebníka svého, jednou k blaženému konci přivedl. Obětuji ti též všechny záležitosti svých rodičů, přátel, i všech drahých svých, jakož i těch, kteří mně nebo jiným dobrodiní prokázali pro lásku tvou; rovněž i těch, kteří mne za modlitbu žádali, buďto že v těle svém ještě zde na zemi jsou nebo se z tohoto světa již na věčnost odebrali; aby se všem dostalo pomocné milosti tvé, blažené útěchy tvé, ochrany proti nebezpečnostem, osvobození od trestův, a aby zbaveni všeho zlého radostně a nadšeně ti díky vzdávali. Obětuji tobě též své prosby a smírné oběti obzvláště za ty, kteří mi v čem ublížili, mne zarmoutili nebo potupili, škodu nebo zarmutek mi způsobili, i za ty, které jsem sám kdy zarmoutil, znepokojil, jimž jsem ublížil neb je pohoršil slovy nebo skutky, vědomě či nevědomky, abys nám všem ve spolek odpustil naše viny i vzájemné urážky.

II.

Kdož mi dá, Pane, abych našel tebe samého a mohl ti otevřít celé své srdce a tak tebe požívat, jak touží má duše? Kdož mi dá, abys jen ty sám mluvil ke mně a já k tobě, jako mluvívá milý k milému a jak stoluje přítel s přítelem? Za to prosím a po tom toužím, abych všecek byl s tebou spojen, abych odtrhl své srdce od všeho pozemského, abych svatým přijímáním se naučil nalézati stále větší zálibu u věcech nebeských a věčných. Pane Bože můj, kdy budu zcela s tebou spojen a v tebe tak pohroužen, že sám na sebe úplně

zapomenu? Ty ve mně a já v tobě, ó dej, abychom tak spolu stále jedno byli. Tys mi opravdu dárcem pokoje; v tobě naleznu svrchovaný klid a pravý odpočinek; mimo tebe jest jen samá lopota, samý bol a nezměrná bída. Tys opravdu Bůh skrytý, a rada tvá není s bezbožnými, nýbrž s pokornými a prostými mluvíváš.

III.

Ó jak líbezný jest, Pane, duch tvůj! Abys synům svým dokázal sladkost svou, ráčíš je občerstvovat chlebem nejlahodnějším, s nebe sestupujícím. Není věru jiného národa tak velikého, jenž by měl boha tak blízkého, jako ty, Bože náš, se skláníš k věrným svým! Anebo kterému tvorů pod nebem se dostává tolik lásky jako duši zbožné, k níž přichází Bůh, aby ji sytil drahocenným Tělem svým? Čím se odplatím Pánu za milost a za lásku tak vzácnou? Nemám proň daru milejšího, než když mu úplně odevzdám celé své srdce a zcela se s ním sloučím. Neboť k tomu se nese všecka má touha, aby mé srdce s tebou splynulo. Všecko pozemské mi obrat' v hořkost; co je těžké a odporné, dej mi trpělivostí přemáhat, a vším, co je nízké a dočasné, uč mne opovrhovat a na to zapomínat! Pozvedni srdce mé do nebes a nenechávej mne blouditi po zemi! Ty sám budiž od nynějška mou slastí, neboť ty sám jsi mi pokrmem a nápojem, tys má láska a radost, má slast i všechno mé dobro. Račiž mne svou přítomností cele roznítit a v sebe tak přetvořit, abych splynul s tebou v jednoho ducha milostí vnitřního spojení a roztavující silou ohnivé lásky. Nedopusť, abych od tebe odešel lačen a neosvěžen, nýbrž nalož se mnou tak milostivě, jak

jsi častokrát v podivuhodné lásce učinil svatým svým. Rač dáti, bych všecek vzplanul od tebe a sám v sobě zcela zanikl, vždyť tys oheň stále hořící a nikdy nehasnoucí, tys láska, která srdce očišťuje a rozum osvěcuje.

CHVALOZPĚV SV. TOMÁŠE AQ.

Chval, Sione, Spasitele,
chval pastýře, vůdce vřele,
prozpěvuj mu v písních čest;
tolik pěj, co síly stačí,
nad vši chválu on jest větší,
vše, co konáš, chabé jest.

Příčina se důležitá
ke chvále dnes tobě skýtá:
věčného chléb života,
který u svatého stolu
dvanáctery apoštolů
dala věčná Dobrota.

Bud' zpěv plný, budiž jasný,
bud' ples mocný, budiž hlasný,
nes se v nebes výšiny:
neboť dnes jest chvíle slavná,
v níž se světí paměť dávná
této svaté hostiny.

Nový Král stůl dal nám nový:
nová oběť nové smlouvy,
uzavírá starý čas,
nový věk teď nastupuje,
stín již pravdě ustupuje,
tmu teď plaší denní jas.

Při stolu co Kristus činil,
konati nám ustanovil
k věčné svojí paměti:
poučení Páně slovem
chléb a víno proměňujem
v nejsvětější oběti.

**Článek víry nám se dává,
že zde chléb se tělem stává,
víno že se mění v krev:
co duch nejme, nedozírá,
o tom přesvědčuje víra
mimo přirozený zjev.**

**Pod různými způsobami
Tělo i Krev Páně s námi
skutečně tu bytuje:
chléb a víno se tu dělí,
přec však Kristus v pravdě celý
pod způsobou každou je.**

**Přijímáním nerozdělen,
nerozlomen, nerozdvojen,
celý se nám podává:
přijme jeden, přijme na sto,
kolik onen, tolik tito —
Kristus celý zůstává.**

**Dobří, špatní přijímají,
nestejný však úděl mají,
života neb zhynutí.
Zlým jest zkázou, dobrým k žití:
viz, jak různě působiti
může totéž přijetí.**

**Jestliže se svátost láme,
v každé částce tolik máme,
kolik máme v celosti:
způsoby se jenom dělí,
Kristus Pán však trvá celý
ve předivné svátosti.**

**Aj, chléb jasných serafínů
stal se chlebem lidských synů,
v pokrm duším čistým dán:
v předobrazech naznačený,
v beránkovi předurčený,
v manně byl nám zvěstován.**

**Pastýři náš, chlebe živý,
syť nás Jesu milostivý,**

osvědč na nás lásky divy,
naděje v tě věřících:
ved' a chraň nás v celém žití,
nedopusť nám v scestí sjíti,
slávu tvoji dej nám zřítí
v světle věčném v nebesích.

(„Lauda Sion“; poslední strofy jsou zkráceny;
podle stávajících překladů upravena.)

POZDRAVENÍ SVÁTOSTNÉHO SPASITELE.

(Podle Raymunda Jordána.)

I.

Božský Spasiteli, nebeský hosti, příteli a králi milujícího srdce, vítám tě nyní pod střechou chudého příbytku svého, v chudém a nepatrném srdci mém, ve spojení s onou láskou a rozkoší, vděčností a vroucností, s kterou tě pozdravila panenská Rodička tvá, když jsi do jejího lůna sestoupil a v ní stánek svůj učinil. Ježíši, lásko oblažující duši věrnou a čistou, oblaž svou láskou nyní i duši mou, naplň svatou radostí srdce mé, blahem, jež neklame a nepomíjí. Když světská láska do duše vstoupí, pokoj a klid všechn jí loupí, rychle mizí a prchá se vši svou falešnou útěchou, a duši skličuje prázdnotou; její domnělá sladkost přechází v hořkost, touha v nechuť a odpor, z rozkoše stává se bolest, radost mění se ve trest. Já též, Pane, miloval jsem tvory a opustil Tvůrce, lpěl jsem na dobrech pomíjejících, nedbal jsem věčných, a pozbyl těchto i oněch.

Tebe, Ježíši, Pane a Spasiteli můj, sluší se milovat nade všechno, a všecko ostatní pro tebe a v tobě. Já jsem však dosud miloval jedině sebe, tvory k vůli sobě, a obojí více než tebe. Vypleň, Pane, ze srdce mého všelikou

lásku tohoto světa, dej mi jedině čistou lásku svou a nedopusť, aby kdy v mém srdci vyhasla vroucnost jejího žáru.

Ubohý, jenž nezná tebe a neokusil nikdy sladkost lásky tvé! Láska světská, láska hříšná — kromě vášně, která ji zabírá, k ničemu jinému mysl neupírá, a člověk jest v duši nekliden a zmaten, síla a vzlet všechn jest zlomen, stálými pokušeními jest zmítán, nízkostem oddán. Láska tělesná, léčka nesmrtelných duší, lahodná strava, milá záhuba, všech ctností pohroma, domácí nebezpečí, jemuž trest cválá v zápětí, modlitba nechutná, a nejpevnější ctnost jistě se ztroskotá. Opírá se o člověka, a když on se změní, změní se s ním, když povolí, upadá s ním, když se zřítí, zřítí se s ním.

Srdce čisté stvoř ve mně, Pane, abych odvraceje se ode všeho, co tobě se nelíbí, jedině tobě patřil, tebe poslouchal, tobě sloužil, tebe miloval, blaha lásky tvé zakoušel na své pozemské pouti, nemusil se strachovat, že mi dáš zahynout, nýbrž že budu jednou spojen s tebou v blažené věčnosti, jenž zakouším nyní již předtuchu nebeského štěstí ve tvé oltářní Svátosti.

II.

Bud' mi vítán, Ježíši, svátostný příteli náš! Patřím ti docela, protože jsi mne stvořil, k větší lásce jsi mne však zavázal, když jsi mne vykoupil. Při stvoření řekl jsi slovo jediné, abys mne však vykoupil, mluvil jsi řeči nespočetné, konal skutky a zázraky veliké, a trpěl na konec bolesti přehořké. Když jsi mne stvořil, dal jsi mi tělo a duši i život na této zemi, když jsi mne vykoupil, zjednals mi nebe, v Eucharistii konečně dáváš mi sebe.

Stvořil jsi mne, jsem tvým služebníkem; vykoupils mne, jsem tvým majetkem, milovals mne, jsem tvým dlužníkem; sytíš mne ve Svátosti andělským chlebem, svým sv. Tělem, jsem tvým přítelem.

Nemohla přirozenost lidská vejíti v zasnoubení vznešenější, než když ty svým vtělením jsi ji zasnoubil s božskou osobou svou. Nemůže ubohý smrtelník pomyslit na přátelství vznešenější, než když ty sám sebe mu v Svátosti dáváš. Když mezi lidmi zasnoubení staré rozbije smíří a z nepřátel přátele činí, čím více by nás mělo k milování tebe vnadit, že jsi přirozenost naši sobě skrze Marii navždy zasnoubil? A jestliže pohostinství bývá u lidí projevem přátelství, jak veliká jest přátelská láska tvá, Pane, když ty, Pán a Bůh náš, smrtelníka, jenž jest prach a popel, ke stolu svému zveš a sám sebe mu za pokrm chystáš? Tebe, Bože silný, jehož by pouta a okovy celého světa nemohly spoutat, láska ke kříži poutala a přibila, a táž láska do svato-stánku uzamkla. Tak jsi nás miloval, že spíše jsi snesl, aby na kříži duše tvá od těla se oděllila, než aby láska tvá od nás se odloučila.

Nikomu sám sebe neodpíráš, nikým nepohrdáš, všechny voláš a přijímáš, leč že by kdo neposlušností sám od tebe se vzdálil a bez tebe živ býti chtěl. Tys, Spasiteli, člověka nevědomého učil, bloudícího na cestu pravou uvedl, k pokání povzbuzoval, kajícího se ujal. Nevěřící tebe nemiluje, protože tě nepoznal, nečistý jest tebe dalek, protože sladkosti lásky tvé nezkusil; pyšný, protože sebe, a lakomec, protože zlato svým bohem učinil. Láska tvá, Pane, jest k nebi cesta přímá, jež nezná oklik a scestí; cesta rovná, jež nemá křoví a chrastí; cesta milá poutníka zraku, cesta jasná bez

mlhy a mraků; cesta krátká, kde není únavy, cesta jistá, kde není pohromy; cesta snadná s bezpečným vůdcem, cesta příjemná s výtečným společníkem, přemilým Ježíšem; cesta vedoucí k blažené věčnosti, na které láska tvá nedopustí se odchýlit vlevo v života strasti ni vpravo do hříšných slastí. Čím tě miluji horoucněji, tím spěji rychleji, a cíle dosáhnu jistěji. Když ve slabé chvíli vášni se chystám povolit uzdu, v tvé lásce nejčistší přemocnou nacházím brzdu, bych včas se zastavil a k tobě, jedinému a pravému dobru, se obrátil.

III.

Jak mohu být chudý, když mám tebe? Tebe mám milostí, tebe mám v Svátosti, a s tebou klid duše i pokoj svědomí. Pomine utrpení, ustane pokušení, nepomine tvé svaté milování. Slušno jest nanejvýš, když se tě svatě bojíme; dokonalé jest, když tvá přikázání plníme, hodno jest, když tobě sloužíme, ale rozkoš neskonalá jest, když tebe milujeme. Duše žije z lásky, a nic snadnějšího není, leč milovat toho, jenž dříve miloval nás. Kdybys od nás těžké pokání žádal, mohli by přemnozí říci: „Jsme slabí.“ Kdybys almužny veliké dávali kázal, mohli by odvětit: „Jsme chudí.“ Kdybys daleké pouti ukládal, mohli by namítnout: „Jsme nemocní.“ Ty však voláš: „Pojďte všichni ke stolu mému“ — co možno namítat a jakou výmluvu hledat? Zde tělo neslábne, noha neklopýtá, pokladnice se nevyprazdňují, zde duše vyzbrojena štítem lásky tvé nepohnuta stojí v pokušení a boji, byť celý pekelný šik na ni se vrhl se vší svou zlostí.

IV.

Vše, co ve světě jest, podobné sobě miluje. Proto ty, Pane, srdce čistá miluješ, že jsi

čistota sama a svatost neskonalá. Proto jsi, Pane, z nejčistší Panny se narodil, Jana, panice, miláčka svého miloval a jemu na Srdci svém odpočívát dovolil, proto jsi čistou Marii u nohou tvých sedící láskou svou oblažil (Lk 10), tvůj zrak na bohabojném mládenci se zalíbením spočinul, proto jsi dítě nevinné objal a doprostřed učedníků svých postavil. Abys nás, Spasiteli, mohl milovat, Krví svou jsi nás obmyl, z ohavných krásnými učinil, já však lásku tvou málo oplácel. Ty však nepouštíš nevděčného, ale když chybí neb zbloudí, od tebe v lásce jest kárán, jako syn od otce, jenž svého trestá, cizího nedbá. Znamka veliké lásky jest, když bičuješ, protože jen zatvrzelé jejich choutkám ponecháváš, aby šli ze hříchu do hříchu po cestách nepravých.

MODLITBY SV. BONAVENTURY.

I.

Vešli jsme nyní do nejsladšího Srdce Ježíšova, a protože dobře jest nám v něm býti, neodtrhněme se tak rychle od něho. Jak blaze, jak mile jest duši věřící přebývat v Srdci tomto! Drahocenný poklad, převzácná perla jest Srdce, které jsme našli ve zbodeném těle tvém, nejdobrotivější Ježíši! Všechny tužby, všechny myšlenky své dám a vyměním za perlu tuto, všechnu starost svou složím do Srdce tvého. V tomto stánku, v této svatyni chválit a oslavovat budu jméno Páně. Nalezl jsem Srdce Krále a Pána svého, Srdce bratra a přítele svého, Srdce mého nejlaskavějšího Ježíše. Blaze mi v tobě, Pane a Spasiteli můj, budu-li s tebou jedno srdce a jedna duše. Připust' prosby mé do stánku slitovnosti své, uzavři mne nehodného do svatyně Srdce svého,

ty, jenž samojediný můžeš čistým učinit toho, jenž v nepravostech počat a ve hříších narozen jest. Ó nade všecku krásu nejkrásnější Ježíši! Obmyj mne od nepravosti mé, očist' mne od hříchů mých, abych k tobě nejčistšímu mohl přistoupit a v Srdci tvém přebývat po všechny dny života svého. (Vitis mystica.)

II.

Ó Srdce Ježíšovo, pro nepravosti naše potřené, až k smrti poslušným učiněné: proto jedině jsi bylo probodené, aby nám byl přístup do tebe otevřen: proto jsi bylo zraněno, bychom zcela zbaveni jsouce všeho, co by nás mohlo skličovat, v tobě směli přebývat, a aby viditelná rána tvá neviditelnou výheň neskonale lásky tvé světu hlásala. Jak lépe jsi mohl žár sv. lásky své projevit, ne-li tím, že jsi nejen tělo své zmučiti dal, nýbrž i Srdce své kopím otevřít dovolil! Kdož by Srdce tak milující nemiloval? Komu by nebylo drahým Srdce tak zraněné? Dokud v těle jsi, miluj seč síly stačí drahého Zmučeného našeho, jemuž bezbožní ruce i nohy zbodali a Srdce prokláli, a pros ho, aby srdce tvé tvrdé a nekající zbodl a navždy připoutal k sobě pouty nekonečné lásky své. (Tamtéž.)

III.

Povznes se, duše má, na křídlech víry a naděje, a zalet' do rajske zahrady, do Srdce Ježíšova, sbírej v něm květy, abys jednou do nebeského ráje vejíti mohla. Jako včelka s květu na květ poletuj, hned k pravé, hned k levé ruce, z jejichž středu květ růžový vypučel. Blažená, když uprostřed růží našeho kvetoucího přesvatého ráje, to jest v ranách Kristových, starostí světských docela zbavena

a všeho útoku pokušení chráněna budeš, abys poznala, jak sladký jest Pán. A konečně vstup do velesvatyně, do přesv. Srdce Ježíšova, branou, kterou ti v jeho boku kopí vojínovo otevřelo: tam najdeš ohnisko planoucí láskou odvěkou. On sám čeká na tebe s rukama rozpjatýma, sklání k tobě hlavu plnou květů růžových, které pod korunou trnovou vypučely, a volá k tobě: „Hle, jak jsem se dal zranit a zmučit, abych mohl vložit na ramena tebe, ovečku zbloudilou, a zaveští tě na rajské lúčiny, které jsi opustila. Oplat' mi lásku mou a vtiskni si obraz můj do srdce, abys ve všech myšlenkách, slovech i skutcích mně podobnou se stala. Učinil jsem tě podobnou obrazu svého božství, když jsem tě stvořil, a nyní jsem se sám stal podoben obrazu tvého člověčenství, abych tě vykoupil. Nepodržela jsi v sobě obraz mého božství, jenž ti byl vtisknut při stvoření: podrž v sobě alespoň obraz člověčenství, který byl vtisknut mně pro tvé vykoupení. Nechácala jsi velikost svého povýšení, když tě Otec stvořil: rozjímej alespoň hlubiny mého ponížení, když jsem tě spasil. Nemilovala jsi Boha neviditelného, proto jsem se ti viditelným stal, z Panny se narodil, na kříži se obětoval, abych aspoň tak byl od tebe milován, a v Svátosti jsem se ti za pokrm ¹dal, by ses mi za to navždy odevzdala.“ (Tamtéž.)

IV.

Ó Jesu, mé srdce zraň zmučenou láskou svou, mou duši opoj předrahou Krví svou: kamkoli se obrátím, všude necht' vidím obraz tvůj; načkoli pohlédnu, vše necht' mi připadá zrůžovělé nejdražší Krví tvou: jí chci skrópit vyprahlou duši svou, do ní ponořit každičkou obtíž svou, ona necht' usnadní veškerou obět'

mou. Bez tebe at' mi nelahodí žádná sladkost a nezdá se velkou žádná vzácnost, bez tebe nechť mi připadá každá velikost nízkou a veškerá krása prázdnou. Co tobě se přičí, mně at' se hnusí, co tobě se líbí, mne at' též těší, co je ti milé, mně at' jest drahé. Lhostejnou mi budiž každá radost bez tebe, radostné mi budiž každé odříkání pro tebe.

(Bonaventura — Anselm.)

DĚKUJ.

I.

Díky tobě, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, že jsi mne hříšného nehodného služebníka svého nikoli pro mé zásluhy, nýbrž z pouhého milosrdenství svého nasytit ráčil předrahým Tělem a Krví Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista. Nebudiž mi, prosím, toto svaté přijímání vinou k trestu, ale spasitelnou zásluhou k získání milosti; budiž mi zbraní víry, štítem dobré vůle; budiž mi posilou k vyproštění ze všech nepravostí, k potlačení vší žádostivosti a vášně, k posilnění a rozmnožení lásky a trpělivosti, pokory a poslušnosti i všech ctností; budiž mi pevnou ochranou proti úkladům všech mých nepřátel, viditelných i neviditelných; budiž mi dokonalým uklidněním všelikého nezřízeného hnutí těla i duše. V tobě, jediném a pravém Bohu mém, buď jediný odpočinek můj a blažená naděje, že jednou šťastného skonání dojdou. Račiž mne, prosím, ó Bože, k těm nevýslovným hodům přivést, kde jsi ty s jednorozeným Synem svým a Duchem svatým světlo pravé, sytost úplná, útěcha věčná, radost neskonalá, blaženost dokonalá; skrze Krista Pána našeho. Amen.

(Sv. Tomáš Aquinský.)

II.

Eucharistické Srdce Ježíšovo, nejvznešenější láska našeho Pána, tys vykonala toto veliké tajemství, bys mezi námi stále pobývala, bys duši naší dala Tělo své za pokrm a Krev svou za nápoj. Věříme pevně, božský Spasiteli, v nesmírnou lásku, s níž jsi ustanovil tuto nejsvětější Svátost oltářní, a jak se sluší, kláníme se uctivě před svatou hostií oné lásce, ano, uznáváme a velebíme ji jakožto nejhlubší pramen života pro tvou svatou církev. Touto láskou svou tak důtklivě zveš nás a voláš k nám: „Hle, jak velice vás miluji! Tělo své vám dávám za pokrm, Krev svou za nápoj, abych roznítil tímto vroucím spojením lásku vaši, bych vás sám v sebe pojal. Chci duše vaše změnit v sebe samého, v sebe, Ukřižovaného, v sebe, jenž jsem chléb života; dejte mi přec srdce svá, žijte životem mým a budete žít v Bohu!“ Tento hlas tvého Srdce, Pane a Bože náš, zní k nám z tajemství eucharistického; děkujeme ti za to a jsme pevně odhodláni poslechnouti toho hlasu; dej nám milost, by tato láska tvá nás zcela pronikla, ona jediná láska, s kterou jsi nás pozval před hořkým utrpením svým k hostině svatého Těla svého.

(Před vystavenou nejsv. Svátostí *; pln. odp., kdo se modlitbu tu po celý měsíc denně modlí a aspoň půl hodiny uctívá nejsv. Svátost.)

III.

Hle, jak daleko až šla nesmírná láska tvá, nej-laskavější Ježíši! V božskou hostinu připravil jsi mi nejsvětější Tělo své a nejdražší Krev svou, aby ses mi úplně daroval. Kdo tě pohnul k tak nesmírné lásce? Jistě jen nej-

laskavější Srdce tvé. Ó podivuhodné Srdce mého Ježíše, planoucí ohnisko božské lásky, pojmi duši mou do své svaté rány, bych se v této škole lásky naučil milovati Boha, jenž mi dal tak podivuhodné důkazy své lásky. Amen.*

Můžeš se pomodlit Litanii k Srdci Páně str. 261, obnovit své zasvěcení nebo si zvolit jakoukoli modlitbu ke cti Srdce P. str. 263—272.

ŽALM 33.

Strofa 1. obsahuje chválu, radost a dík; při 2. str. můžeš myslit na sv. zpověď, v níž vyslyšel Pán tvou prosbu za odpuštění hříchů; 3. str. jest eucharistická; sladkost Páně v Eucharistii — ale jen bohobojným, zatím co bezbožní („bohatí“) hynou. Ostatní strofy: ovoce sv. přijímání a předsevzetí: nyní chci křesťansky žít.

**Každého času budu Hospodina velebit,
vždy bude v ústech mých jeho oslava.**

**V Pánu se bude má duše honosit,
slyšte to tiší a plesejte!**

**Zvelebujte Hospodina se mnou,
jméno jeho oslavujme spolu.**

**Hledal jsem Pána, i vyslyšel mne,
a ze vší tísně vytrhl mne.**

**Přistupte k němu, a budete osvíceni,
tváře vaše nebudou zahanbeny.**

**Volal jsem v soužení, Hospodin vyslyšel mne¹⁾
a ze všech úzkostí zachránil mne.**

**Anděl Hospodinův táboří kolkolem,
aby vysvobodil, kdož Pána se bojí.**

**Zkuste a vizte, jak sladký jest Pán,
blaze jest člověku, jenž v něho doufá!**

¹⁾ Doslova: „Ubožák tento volal, a Pán ho vyslyšel.“

**Bojte se Pána, všichni jeho věrní,
nemajít' nouze, kteříž se ho bojí.
Bohatí strádají a hlady zmírají,
těm však nic neschází, kdož Pána hledají.**

**Přistupte, synové, poslyšte mne,
chci b á z n i P á n ě učiti vás.
Kdepak jest člověk, jenž nechtěl by žít,
který by nechtěl šťastných se dočkati dnů?
Od zlého jazyk svůj zdržuj,
rty tvé at' nemluví klamu!
Konej (vždy) dobré a varuj se zlého,
pokoje hledej a spěchej za ním!**

**Bdí oči Páně nad spravedlivými
a uši jeho k volání jejich se kloní,
ale tvář Páně jest proti těm, kteří zlé činí,
by ze země vyhladil památku jejich.
Volali zbožní, a Pán je vyslyšel,
z jejich všech tísní je vytrhl.
Blízko jest Hospodin těm, kteří jsou sklíčení
srdcem,
pomáhá těm, kteří jsou pokorní duchem.**

**Mnoho soužení mívají spravedliví,
ale ze všech je Hospodin vysvobodí.
Chrání Hospodin vše kosti jejich,
nebude zlomena ni jediná z nich.
Hříšníků smrt jest ta nejhorší,
kdo na spravedlivého sočí, ten zhyne.
Zachrání Hospodin duše svých služebníků,
nevezme za své, v něho kdo doufá.**

PROSBY.

I.

**Necht' mi zhořknou všechny věci na světě,
abys ty samotný, eucharistický příteli můj,
byl sladký duši mé, ty, jenž jsi sladkost ne-
výslovná, jenž vše hořké nám líbezným činíš.**

Tvá sladkost učinila Štěpánu líbezné kameny, jimiž byl zasypán, a Vavřincovi v podušku změnila rožen, na němž byl pálen. Pro sladkost tvou odcházeli apoštolé od velerady zbičovaní plni radosti, že smějí trpět pohanu pro jméno tvé, a Ondřej s plesáním spěchal ke kříži, jsa šťasten, že kříž ho přivede k věčné sladkosti tvé. Když Petr jí okusil jen jedinou krůpěj, zapomněl na všecko a volal:

„Pane, dobře jest nám zde býti: učiňme si tu stánky, zde zůstaňme, s tebou přebývejme, protože ničeho jiného nepotřebujeme. Dostačí nám mít tebe, vidět tě, a sytit se sladkostí tvou.“ Jedinou krůpěj sladkosti tvé okusil, a všecka jiná sladkost se mu zprotivila. Co by byl činil, kdyby byl okusil veškerou plnost sladkosti tvé, kterou jsi v Eucharistii připravil bojícím se tebe? Této sladkosti zakoušela ona panna, o které čteme, že spěchala do žaláře radostně jako k hostině (Anežka); o sladkosti tvé prorok předpovídal: „Pojďte, okuste a vizte, jak sladký a líbezný jest Pán.“ (Viz Ž. 33.)
(Aug. supp.)

II.

Neskonalé milosrdenství tvé, Pane Ježíši Kriste, pokorně vzývám: uděl mi, aby svatosvaté Tělo tvé, jež jsem já nehodný právě přijal a nad něž není na zemi nic podivuhodnějšího ani vznešenějšího, mi bylo očištěním hříchů, posilou křehkosti, oporou proti tělesné žádosti, ochranou proti všem nebezpečím tohoto bídného světa. Budiž mi tvé Tělo a tvá Krev lékem a pokrmem, na životní pouti nechať mne sytí, kolísajícího sílí, klesajícího vzpřímí, umdlévajícího povzbudí a vzkřísí, milost vytrvání zjedná a do slávy tvé jednou přivede. Kromě tebe a Matičky tvé at'

nestojím o žádnou sladkost, nemiluji žádnou krásu, nehledám žádnou lásku, neokouším žádnou rozkoš, nedbám žádné cti, nebojím se žádného protiventví. Račiz mne navždy spojit se sv. Srdcem svým, abych s tebou jedno byl, a uchovej mne v milosti své, abych s tebou zůstal na věky spojen.

III.

Budiž mi, Pane a Spasiteli můj, tato pře-
velebná Svátost, kterou jsem přijal, posvě-
cením mé duše, skrze ni doplň všechny ne-
dostatky mé, znič všecko, co se ti ve mně ne-
líbí, obnov, co hříchem nebo nedbalostí mou
se v trosky rozpadlo, a učiň mne učedníkem
svým podle sv. Srdce svého. Touto Svátostí
učiň tělo i duši mou podobnou svatému člově-
čenství tvému a dej, ať mne pronikne veskrze
zář tvého věčného božství. Učiň, ať častým
přijímáním těchto přesv. tajemství mé srdce
v tobě zakotví, tebe dokonale a vytrvale mi-
luje, s tebou jest docela spojeno a v tebe pro-
měněno. Svátostný Spasiteli, živý prameni
těm, kteří po tobě žízni; předobry Ježíši, má
nejvyšší radosti, naplnění veškeré mé touhy,
předměte a důvode mé naděje: tvůj dech křísí
mrtvé, tvé světlo plaší temnotu, při tvé ná-
vštěvě mizí zármutek i bolest: kdo se tě vzda-
luje, jest prázděn naděje, kdo nemá naděje,
nevytrvá, a kdo nevytrvá, odměny nedojde,
kdo však v tebe doufá, nebude zklamán na
věky.

IV.

Otče milosrdenství, zdroji všeho dobra, pro-
sím tě pokorně pro nejsv. a tebe milující Srdce
Ježíše, nejmilejšího Syna tvého, Pána a Vy-
kupitele našeho, v němž si vždy dobře za-

libuješ, rač mi dát milost živé víry, pevné naděje a vroucí lásky k tobě a k bližnímu, nadto i milost, abych vpravdě všech hříchů svých litoval, spolu s nejpevnějším předsevzetím, že tě v budoucnosti nikdy neurazím, abych podle božské vůle tvé mohl vždy žít, nejsv. vůli tvou ve všem plnit srdcem velikým a ochotným, a v lásce tvé setrvat až do konce svého života. Amen.

Ó nejbl. Panno Maria, Matko Pána a Vykupitele mého, tě žádám, tě prosím, učiň pro milosrdenství své, abych ve všech nebezpečnostvích a potřebách duše své k tobě se utíkal, k tobě se modlil, tebe za pomoc vzýval.*†

V.

Ó Ježíši, žijící v Marii, přijď a žij ve služebnících svých duchem svatosti své, plností moci své, dokonalostí cest svých, pravdivostí ctností svých, společenstvím tajemství svých; vládni vší nepřátelské mocnosti v Duchu svém ke slávě Otce. Amen.*

VI.

Ó můj Ježíši, poněvadž jsi ty, pravý život, zavítal nyní ke mně, dej, ať umru světu a živ jsem jedině tobě. Vykupiteli můj, znič ohněm své lásky ve mně vše, co se ti nelíbí, a dej mi opravdovou žádost, abych ti činil radost a líbil se ti ve všem. Uděl mi pravou pokoru, dej mi ducha sebezáporu, abych se odřekl všeho, co se neshoduje s tvou láskou, a abych objal s láskou vše, co se protiví smyslnosti a sebelásce.

Uděl mi dokonalou odevzdanost do tvé nejsvětější vůle, abych tiše přijímal bolesti, nemoci, ztrátu časných věcí a příbuzných, opuštěnost, pronásledování a vše, co na mne

dopustíš; tobě se všecek obětuji, abys jednal se mnou, jak je ti libo. Uděl mi milost, abych toto úplné obětování sebe stále obnovoval, zvláště v hodinu své smrti. Dej, abych ti pak obětoval svůj život se všemi jeho náklonnostmi, spojuje se s obětí, kterous přinesl za mne svému věčnému Otci. Můj Ježíši, osvět' mne, ať poznám, jak jsi dobrotiv a jak velice zasluhuješ, abych tě miloval, zvláště pro lásku, kterou jsi mi projevil, když jsi za mne umřel a mně se zanechal v nejsv. Svátosti.

Prosím tě, osvět' i všechny nevěřící, kteří tě neznají, všechny bludaře, kteří žijí mimo tvou církev, a všechny hříšníky, kteří nemají tvé milosti. Můj Ježíši, dej, ať tě všichni znají a milují. Doporoučím ti též všechny duše v očistci; ulev jim v mukách a ukrať dobu, po kterou nemohou patřiti na tebe; učiň to pro zásluhy své a pro zásluhy nejblahoslavenější Panny Marie a všech svatých.

(Sv. Alfons Lig.)

MODLITBY K MARIÍ PANNĚ.

I.

Ó Panno slavná, královská cesto, po níž Syn Boží sestoupil k nám: skrze tebe nechť tomu jsme vráceni, od něhož Evinou vinou jsme byli daleko vzdáleni: skrze tebe nechat' vejdemo do jeho slávy, jenž skrze tebe sestoupil do naší bídy: skrze tebe nechť máme přístup k Synu, jenž skrze tebe spásu dal světu. Ó blahoslavená, jež jsi milost u Boha nalezla, života dárce zrodila, Rodičko spásy, skrze tebe ať nás zas přijme, jenž skrze tebe nám byl dán. Neporušenost tvoje ať omluví u něho vinu naší porušenosti, a pokora tvá ať zjedná nám odpuštění vší marnivosti. Vypros nám u Syna,

jehož jsme přijali, lásku vroucí, bychom ho celým srdcem milovali, spasitelnou bázeň, bychom se hříchu varovali, světlo a sílu, bychom ve víře věrně vždy stáli, naději neklamnou věčného života, pro niž bychom světem pohrdali. To nám račiž vyprosit u toho, jenž nás nasytil tělem, od Ducha sv. v lůně tvém vytvořeném, jenž ve Svátosti jest lékem všech slabostí a záruka života věčného: nechat' nám jej na prosby tvé udělit ráčí týž Syn tvůj, který žije a kraluje na věky. (Podle sv. Anselma.)

II.

Ó Ježíši, nejvěrnější a nejmilejší příteli duše mé, račiž mne odevzdat milené Matičce své, aby od nynějška pro lásku tvou byla vůdkyní mou a ochránkyní mé čistoty. Svěř mne, Spasiteli, něžným rukám, které odchovaly tebe, Syna věčného Otce. Matička tvá nechat' bdí nad předsevzetím mým, že uchovám srdce své prosté každého hříchu, ať jest mi nápomocná a vede mne bez úhony cestou nevinosti. Ó Maria, přijmi do ochrany své duši, doporučenou tobě od Syna veškerou silou jeho božské lásky, provázej mne vždy svou ochranou na mé životní pouti, abys mne jednou vychovaného podle Srdce Kristova odevzdat mohla bez hříchu tomu, který mne na kříži svěřil mateřské zástítě tvé. (Sv. Gertruda.)

III.

Maria, požehnaná a blažená Matko mého Pána, hle, mám nyní v srdci toho, jehož jsi počala z Ducha svatého, jehož jsi zrodila a v náručí nosila. Nyní jest mým hostem, životem a radostí mé duše. Tys jej zrodila světu; od tebe, nejčistší Panno, přijal tělo a krev,

aby mne mohl vykoupit a stát se mým pokrmem. Děkuji ti ze srdce za to, že jsi svolila v tajemství vtělení mého Spasitele! Chválím tě jako matku mého Pána, jenž mě dnes učinil tak šťastným a mne poctil svou láskyplnou přítomností! Nejmilejší Matko mého Ježíše i Matko moje, raduji se z nevýslovného štěstí, jehož se mi dnes dostalo, jako tys u Alžběty plesala, když jsi Syna Božího v lůně svém pojala. Pomoz mi s celým svým nebeským dvorstvem chválit a velebit Ježíše, jenž mi prokázal podobné slitování a do mého srdce teď zavítal!

Nejsladší Matko, ty znáš touhu mého srdce, abych se zcela zasvětil službě tvého božského Syna. Přislíbil jsem mu opět nezlomnou věrnost a chci pro něj žít i zemřít. Ale bez tvé pomoci nemohu splnit, co jsem slíbil. Přicházím tedy s dětinnou důvěrou k tobě a prosím tě celým srdcem, přijmi mne pod mocnou ochranu svou a buď mou přemilou matkou. Popřej mi místečka vedle nejsladšího dítěte svého na svém přelaskavém mateřském srdci. Dovol, abych vložil do rukou tvých svou jedinou nesmrtelnou duši a odevzdal ti své ubohé srdce. Jak dobře jsem schován, spočívám-li v tvém náručí! Jak bezpečně kráčím pod tvou ochranou!

Ukaž tedy, žes mou matkou! Chci být a zůstat tvým dítětem, chci ti sloužit po celý život svůj. Obrat' ke mně své milosrdné oči, kdykoli kolísám; drž mne, kdykoli se kloním k pádu; veď mne, kdykoli bych měl klopýtnout, chraň mne, blíží-li se pokušitel, posiluj mne, hrozí-li nebezpečí mé duši. Tys neopustila svého božského Syna až do jeho posledního dechu, neopouštěj ani mne, svého dítěte, až do smrti, abych směl jednou tebe i

božského Syna tvého v nebi vidět, chválit a velebit na věky. Amen.

IV.

Bud' pozdravena, Maria, Královno dobroty a Matko milosrdenství, skrze niž se nám dostalo léku života! Bud' pozdravena, panenská Matko našeho božského Spasitele, skrze niž jsme se stali dítkami světla a libou vůní Kristovou (2 Kor 2)! Skrze svého Syna (jehož jsem právě v této svátosti lásky přijal do srdce), stala ses pravou matkou všech lidí, poněvadž on chtěl být naším bratrem. Přijmi tedy pro jeho lásku i mne nehodného (jeho svatým Tělem nasyceného a Krví opojeného) do své mateřské lásky a ochrany! Utvrzuj, zachovej a rozmnožuj víru mou! Bud' ochránkyní mé duchovní obnovy, udržuj mne ve věrnosti k tobě i Synu tvému, abych na věky mohl být tvým dítkem a ty mou přemilou matkou. Měj vždy něžnou péči o mne v tomto životě, a v hodinu smrti (dej, ať naposled mne posílí a posvětlí Syn tvůj v této převelebné Svátosti a) přijmi mne docela a úplně do své mateřské ochrany. (Sv. Gertruda.)

V.

Panno Neposkvrněná, ze všech pokolení vyvolená, nad všechny dcery Eviny povýšená: skrze tebe jsme Boha poznali, skrze tebe jest Hospodin zástupů s námi, skrze tebe jsme se stali hodnými jeho nejsv. Těla a Krve. Přimlouvej se u něho za mne, služebníka tvého, jenž jsem nyní do srdce přijal toho, jehož jsi počala, zrodila, na panenská prsa svá vinula. Vypros mi, abych byl nyní docela na duchu obnoven, jsa chrámem téhož oživujícího Duha sv., jenž tebe zastínil. Učiň, ať andělský

chléb, jež jsi ty světu zrodila a jímž mne láska Spasitele mého nasýtila, mi poskytně síly proti všem slabostem a ochrany proti útokům nepřítele, ať v síle tohoto nebeského pokrmu kráčím radostně jako Eliáš pouští tohoto života až k hoře svaté Boží, kde tvou pomocí spasen tobě věčně díky vzdávám a tváří v tvář vidím toho, jež jsem nyní vírou poznal skrytého ve Svátosti.

VI.

Neposkvrněná a veskrze čistá a neporušená a vši skvrny hříchu prostá Panno Maria, samojediná stánek všech milostí Ducha sv. a všecku stvořenou svatost převyšujíc: popatř milostivě na mne, jenž jsem nyní téhož Syna tvého přijal, jehož jsi v lůně nosila, a obětuj mu zásluhy své na doplnění nedokonalosti mé. Děkuj mu ty sama místo mne a vypros mi, aby svátostnou přítomností svou neodcházel ode mne, dokud nezanechá po sobě hojné požehnání pro duši i pro tělo a učiní, abych příště svědomitěji plnil a zachovával jeho přikázání.

ZÁVĚREČNÁ PROSBA.

I.

Nejdobrotivější Ježíši, děkuji ti ze srdce za všechny milosti, jež jsi mi právě ráčil udělit. Poněvadž teď musím od tebe odejít, obětuji tobě, svému nejvěrnějšímu příteli, všechny zásluhy, modlitby, pobožnosti, jež jsem nyní vykonal, a prosím tě pokorně, bys je přijal do svého nejsv. Srdce a všechny jejich nedostatky napravil a doplnil. Spojuji všechny s modlitbou tvou a s modlitbami všech svatých tvých a obětuji je skrze tvé božské Srdce

ke cti a slávě nejsv. Trojice a na odpuštění svých hříchů. Konečně tě prosím, dej mi své svaté požehnání, chraň mne všelikého hříchu, uzavři mé srdce do svého nejsvětějšího Srdce a zachovej je ve své lásce, aby vše, co činím, bylo k větší cti a slávě tvé. Amen.

(Sv. Gertruda.)

II.

Ó Ježíši, uděl mi nyní své požehnání, abych odloučen jsa od sebe a úplně přetvořen v tebe zůstal ti na věky věrný v nepřekonatelné lásce. Ano, učiň mne dokonalým ve své lásce! Učiň, abych se ti zalíbil pokorou, láskou k bližnímu, dětinnou prostotou a skromností, čistotou srdce a bdělostí nad smysly, svatostí života, radostnou poslušností, dobrovolnou chudobou, vlídností a trpělivostí, neochvějnou věrou, silnou důvěrou, dokonalou láskou a konečně naprostou oddaností k tobě, aby se půda mého srdce zarostlá trním proměnila v ráj všech ctností, v půvabnou zahradu veškeré dokonalosti, a zároveň aby se stala semenišťem pokoje, svatosti a pobožnosti, jemuž požehnal Pán!

Ano, drahý Ježíši, buď vždy při mně, aby mé srdce zůstalo u tebe a setrvalo v tvé lásce a nikdy se neodloučilo od tebe. Požehnej mé další snaze, aby můj duch stále odpočíval v tobě. Amen.

(Sv. Gertruda.)

III.

Milostivý Bože, jenž jsi mne v této chvíli připustil k účastenství na svaté hostině své: račiž mi milostivě prominout všechnu nedokonalost, nepozornost a nesebranost, jakož i všechn nedostatek uctivosti a vroucnosti, jež křehkost má při účasti na těchto přesva-

tých tajemství zavinila. Tělem se vracím k svému zaměstnání, duchem však nechť zůstanu s tebou spojen. Odcházím od tebe, ale ne bez tebe, mé štěstí, má útěcho, všechno dobro mé duše ubohé, a tobě ještě jednou doporučím všechny úmysly své i všech těch, kteří mne za modlitbu žádali nebo za něž jsem se sám modlil, a vkládám vše do sv. Srdce tvého. Proměň mne docela v sebe, všecek ať přejdu v tebe, ať konám vše s tebou a pro tebe, a nic ať není předmětem mých slov, myšlenek, skutků a úkonů vnitřních i zevnějších po celý tento den, leč ty sám, má jediná lásko, jenž žiješ a kraluješ na věky. Amen.

ROK VĚŘÍCÍHO KŘESŤANA.

CÍRKEVNÍ ROK.

Co rozumíme církevním rokem? *Každoroční symbolické a svátostné obnovování díla spásy*¹⁾. Původně slavili věřící jen dva svátky: památku smrti a zmrtvýchvstání Páně (křesťanské velikonoce), a s tím souvisící seslání Ducha sv. Vzpomínka na tato obě tajemství se opakovala týdně v den těchto událostí, t. j. v neděli, v „den Páně“; tu již za apoštolských dob se scházeli věřící k shromáždění („collecta“) a k oběti.

Velikonoce a letnice byly dva pilíře držící budovu církevního roku. K nim přistoupily ve stol. 4. vánoce a pak vznikly doby přípravné: půst a advent. Tak se vyvinula dvě sváteční období: velikonoční, které je střediskem církevního roku, a vánoční, které jest předsíní.

V popředí liturgie stojí osoba našeho Vykupitele, Prostředníka a zakladatele království Božího, království *milosti* (t. j. vnitřního spojení věřících s Kristem v církvi a skrze ni) a *slávy* (jež se zjeví, až Pán přijde na konci časů). Idea *království Božího proniká* a nese *celou liturgii*, a za nejstarších dob zaměstnávala mysl věřících veskrze. „Přiď, Pane Ježíši“ (Zjev 22) — lid křesťanský očekával s toužebností den, kdy bude navždy spojen se svým Králem ve věčně trvajícím království slávy.

Cílem liturgie čili veřejné bohoslužby církve jest na prvním místě, jak již jméno samo ukazuje,

¹⁾ Tedy nikoli oslava tajemství naší sv. víry (sic by byl největší svátek nejsv. Trojice) ani oslava života Kristova (sic by byl první svátek Zvěstování P. Marie).

oslava Boha; na druhém místě *posvěcování* věřících. Liturgie předpokládá živé údy, ve stavu milosti, protože jen ti mohou mít podíl na jejích účincích a jí se činně účastnit.

Co však činí křesťanskou (t. j. katolickou) liturgii tím, čím jest, co jí dodává života a nekonečné ceny, jest okolnost, že Kristus v *nejsv. Svátosti skutečně přebývá mezi námi*. Shromáždí-li se věřící lid u oltáře k modlitbám a zpěvům, není to jako při národní slavnosti, kde se shromáždí občané kol vladařovy sochy, nebo jako v divadle, kde jsou historické osoby zastoupeny herci. Kristus jest v našich shromážděních přítomen *skutečně*, my spolu s ním se modlíme, obětujeme, s ním prožíváme znova rok co rok jeho tajemství. Protože se jeho přítomnost uskutečňuje ve mši sv., jest mše sv. přirozeně střediskem křesťanské bohoslužby. Liturgie tvoří zlatý podklad, do něhož jest *nejsv. oběť* jako brilant zasazena.

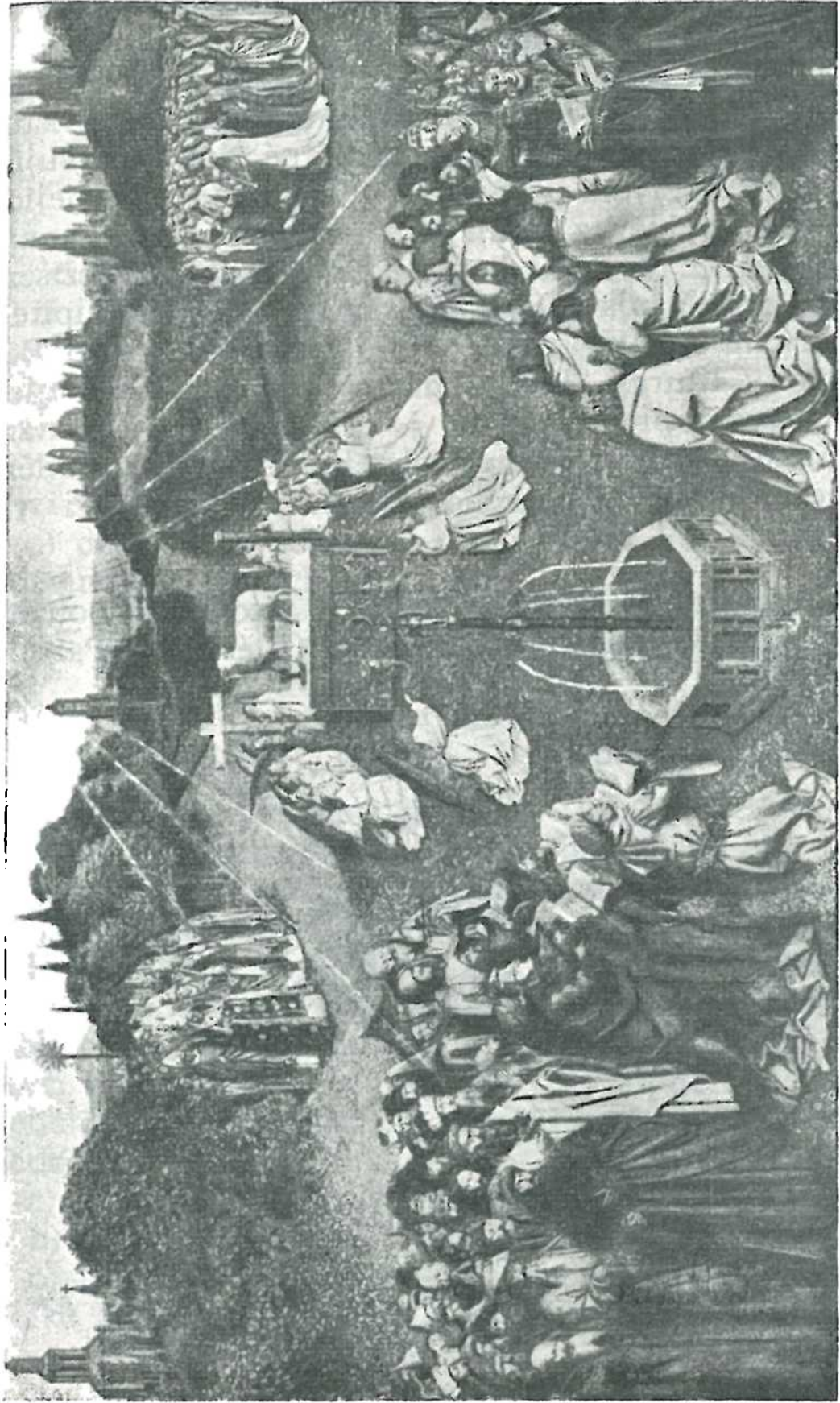
V liturgii lze rozeznat trojí hledisko:

a) *minulost* — slaví se *památka vykonaného díla* spásy, což předpokládá *víru* v Krista;

b) *přítomnost* — prostřednictvím církve se nám *uděluje ovoce* tohoto díla Kristova, čímž se v nás rozněcuje *láska*;

c) *budoucnost* — živí se v nás *naděje* a dostává se nám *záruky věčného spojení* s Kristem.

Z povahy věci plyne, že liturgie jest bohoslužba *celku*, ne jednotlivce; veřejná, nikoli soukromá. Při ní tvoří křesťanský lid jedinou rodinu a modlí se za všechny věřící bez rozdílu, přítomné i vzdálené. Protože liturgie jest *pro lidi* a ne pro anděly, má ohled na tělesnou stránku člověka, působí (obřady a slovem) na smysly a jest působivým kázáním sv. víry (proti bludu táboritů a reformátorů). Nadto zní v liturgii (v evangeliu) neustále živý hlas našeho nebeského Učitele. To vše ji činí krásnou, nehledě k nedostižné poesii liturgických

textů a obřadů, již obdivu nemohou upřít ani ti, kteří jsou nám přesvědčením cizí.

Nynější liturgie jest výsledek tisíciletého vývoje. Ke zmíněným třem centrálním svátkům přistupovaly ponenáhlu i jiné památné dny, oslavující tajemství života Kristova. Velmi brzo jako jejich nutný doplněk začínají se slavit svátky sv. Panny, pomocnice Vykupitelovy na díle spásy, s Ježíšem nerozlučně spjaté. Svátky svatých, ovoce vykupitelské činnosti Kristovy, scelují ideu království Božího v liturgii. Pokud možno slaví se den jejich „narození pro nebe“, t. j. den, kdy po dokonání životní pouti byli neodvolatelně a navždy vřaděni mezi občany nebeského Jerusalema v církvi vítězné¹⁾.

¹⁾ K liturgickým výkladům v této knize použito pramenů: Meyenberg, Kramp, Guéranger, Parsch.

OBDOBÍ VÁNOČNÍ.

„Veliké tajemství slitovnosti a lásky: Bůh zjevený v těle.“

Období vánoční oslavuje nejhlubší tajemství Boží lidumilnosti, moci a moudrosti: *vtělení* druhé božské osoby, či lépe *příchod Vykupitele v těle*, a rozpadá se ve tři části:

- a) dobu přípravnou — advent;
- b) vánoční slavnost — dvojsvátek Narození a Zjevení Páně, středisko celého období;
- c) dobu posváteční — neděle po Zjevení Páně, dozvuky vánočních slavností.

ADVENT.

„Aj přijde Král vznešený s mocí velikou, by spasil národy.“

Advent, po česku „příchod“ (Páně), již svým jménem prozrazuje, že jest dobou přípravy na svátek narození Kristova. První zmínka o jakési přípravě na vánoce se vyskytuje r. 380 ve Španělsku; liturgicky byl advent vytvořen v Římě koncem 6. století, trval nestejně dlouho, od konce stol. II. omezen na čtyři neděle. Lze v něm rozlišit čtyři období, v nichž touha po Vykupiteli se pohnáhlu stupňuje, až se stává horečnou a skoro nedočkavou:

- a) příprava *vzdálená* — první dva týdny;
- b) příprava *bližší* — od třetí neděle;
- c) příprava *nejbližší* — od 17. prosince: t. zv. velké antifony (viz dole), slavnostní toužebná novena vyššího liturgického rázu;
- d) příprava *bezprostřední* — slavnostní vigilie (předvečer).

Liturgie slaví přípravu na **trojí** příchod Páně:

1. Jeho první příchod na svět byl „*v těle*“, t. j. vtělení a narození z vyvolené Panny.

2. Druhý příchod bylo *veřejné vystoupení*, na něž připravoval hlas volajícího na poušti. Proto jest v adventě často zmínka o předchůdci Páně, proto denně slyšíme jeho volání: „Připravujte cestu Páně.“ Tento druhý příchod lze pojímat též jako příchod do naší *duše* (posvěcující milostí a v Eucharistii), jenžto jest cílem jak liturgie tak jeho narození.

K čemu přišel na svět, kdyby naše duše mu zůstala zamčena? „Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali“ (Jn 1), tím zmařili pro sebe a v sobě ovoce jeho milostiplného příchodu na svět, a jednou jim bude odsouzením

3. třetí příchod Páně: *k soudu* — přijde ne v ponížení a chudobě, nýbrž ve slávě, nikoli nenápadný, nýbrž všemu světu zjevný, ne jako milosrdný Vykupitel, nýbrž jako neúprosný Soudce. Proto nám evangelium 1. ned. adv. (o posledním soudu) hlásá: „Nechceš-li do náručí Spasitele, padneš do rukou Soudce — jedním z obou ti bude Syn nejčistší Panny.“

Věřící rádi pojímají advent jako symbol doby *starozákonní*, doby chmurné, kdy lidstvo vyhnané z ráje, Boha opustivší a od Boha opuštěné, v temnotách nevědomosti, bludu a hříchu, zaprodané vinou praotce do otroctví ďáblova, dlouhá tisíciletí čekalo a toužilo po Osvoboditeli v ráji zaslíbeném. Srovnáním s onou smutnou dobou vynikne tím více naše štěstí: žijeme ve šťastné době mesiánské, jejíž blaho a krásu úchvatnými barvami líčí Isaiáš, adventní prorok (církve čte z něho v kněžských hodinkách až do vánoc), jako by nám záviděl štěstí, po němž sám marně toužil. Tak vzniká v duši mimoděk radostná *vděčnost za povolání* k účasti

na statcích mesiánských, a učíme se vážit milosti povolání k pravé víře.

Advent nesmí být tedy .pojímán jednostranně jako příprava na svátek Narození Páně, nýbrž jako příprava na příchod *Vykupitele*. Tato myšlenka proniká jak liturgii, tak staročeské rorátní zpěvy — doklad, že naši předkové chápali lépe ducha liturgie než některé moderní koledy.

Z řečeného plyne, že advent jest

a) doba radostného očekávání, naděje a *touhy* (po Osvoboditeli).

b) Doba *pokání*, jehož cíl jest očistit duši od hříchu a uschopnit ji k přijetí hojných milostí v den příchodu Páně. Proto umlká při mši sv. Gloria, církve se obléká v kající barvu fialovou, nezdobí oltáře květy. Nicméně kajícnost adventu je tlumená: nelkáme nad odchodem Páně jako ve sv. týdnu, naše pobožnosti jsou oživeny jistou nadějí v brzký příchod Mesiáše (proto časté alleluja).

c) Doba *modlitby* a sebranosti mysli. Velké milosti si musíme vyprosit, zvláště milost všech milostí, příchod Vykupitele. Spravedliví Starého Zákona usilovnou modlitbou se snažili prolomit zavřená nebesa a stáhnout Spasitele na zem, modlitbou si musíme zajistit i my co nejvíce milostí od narozeného Mesiáše. „Kdo skoupě rozsévá, skoupě bude i žít“ (2 Kor. 9). Možno-li, přistupuj častěji k sv. svátostem a věnuj více času modlitbě, duchovnímu čtení a návštěvě eucharistického Spasitele. Látkou k rozjímání jest tajemství vtělení Páně, smutný stav lidstva před jeho příchodem, příprava na něj, nejbl. Panna, a konečně

d) naše *štěstí*, že žijeme v době mesiánské, a z toho plynoucí *vděčnost*. Advent se vši svou poesíí a krásou jest rozhodně doba *mariánská*. Nelze pominout v liturgii Matku očekávaného Osvoboditele, v ráji zaslíbenou, od proroků předpověděnou, s ním v díle spásy nerozlučně spojenou.

MARIA — POMOCNICE VYKUPITELE.

„Což Eva ztratila, Panna navrátila.“

Není vznešenějšího úkolu, který by mohl Tvůrce tvorů dát, než když ho ve své prozřetelnosti ráčí zvolit za pomocníka na některém svém díle. Důstojnost rodičů má zde svůj důvod: Tvůrce užívá jejich pomoci k stvoření bytosti, jež má být jednou společnící andělů a občanem království Božího.

Neposkvrněnou Pannu vyvolil Tvůrce, aby byla jeho *pomocnicí na největším a nejsvětějším díle*, totiž na vykoupení lidstva. Ne že by nás byla vykoupila, ne že by se byl Vykupitel bez ní neobešel, nýbrž proto, že tak žádala jeho nekonečná moudrost. „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem tvým a semenem její: ona (LXX, hebr., syr.: ono) potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její“ (Gen 3. 15): v těchto lovech řečených v ráji k hadu představuje Hospodin vítěznou ženu a jejího Syna jako druhý pár, přinášející spásu, proti prvnímu (Adamovi a Evě), jenž způsobil zkázu. Nejstarší sv. Otcové (Justin, Irenej, Tertulián) poukazují na to: Bůh mohl padlého člověka k sobě přivést nejrozmanitějšími cestami; proč volil právě tuto, t. j. vykoupení skrze Syna Božího narozeného z Panny? Protože tímto způsobem se moudrost Nejvyššího objevila v nejkrásnějším světle. Přivedla lidstvo k spáse touže cestou, po které ďábel je od Boha odvedl; zbraň satana se obrátila proti němu, takže jeho machinace padly zpět na jeho hlavu. Padlý anděl svádí ženu, spolu s ní odpad *připravil*, muž jej rozhodl a dokonat; anděl světla vyjednává s vyvolenou Pannou, Maria spásu *připravila*, Kristus ji dokonat.

Proto nazývána sv. Panna u sv. Otců stále a stále **druhou Evou**, jako Kristus od sv. Pavla druhým Adamem. Zamysleme se nad tím. Čím nám měla Eva být?

a) Matkou podle těla — tím skutečně byla a zůstala;

b) matkou podle ducha — měli jsme od prarodičů spolu s tělesným životem zdědit nadpřirozený život milosti (duše), a o ten nás svou vinou připravila. „Dříve nás zabila, nežli nás zrodila“ (Bern.);

c) konečně měla nám být Eva vzorem a učitelkou, měla nás, své dívky, vychovávat k poslušnosti vůči Nejvyššímu, slovem i příkladem — povolání a čest, o něž taktéž svou vinou přišla.

Čím nám Eva být měla a mohla, ale svou vinou se nestala a není, tím jest nám Maria. Jako ona byla pomocnice Adamova (Gen 2. 18) — bohužel k hříchu — tak se stala tato pomocnicí Vykupitelovou, a sice k naší spáse. Připravila dílo obnovy, do jejích rukou v Nazaretě vložen osud nás všech, od jejího svolení učinil Bůh závislé vtělení Syna Božího. Spasitel nechtěl do našich řad vstoupit a nás vykoupit proti naší vůli, nechtěl nám vnutit sebe ani spásu. Jménem lidstva a jako zástupkyně člověčenstva jednala sv. Panna a řekla „ano“, když šlo o zasnoubení lidské přirozenosti se Synem Nejvyššího, svým „staň se“ (Lk 1. 38) ho počala a tak rozhodla o osudu lidstva. Ovečka Neposkvrněná dala Beránku Božímu tělo, jež měl obětovat Otcí jako cenu našeho vykoupení na oltáři kříže, *nám* ho zrodila („narodil se *vám* Spasitel“ Lk 2), a konečně při oběti na Golgotě asistovala našemu Veleknězi jako jáhen při mši sv. obětujícímu knězi.

Proto nazýváme sv. Pannu Pomocnicí Vykupitelovou. Zde máš zároveň důvody, proč jest Matkou vykoupeného lidstva; ne ve smyslu obrazném a přeneseném, jako jest na př. pěstounka nebo laskavá paní nazývána matkou, nýbrž v pravém a skutečném slova smyslu:

a) Protože spolu s Kristem nám zjednala život *duchovní*, jako matka tělesná s otcem nám dala život tělesný.

b) Jsme *bratři Kristovi* (Mt 28), jeho Matka je tedy i matkou naší; jsme údové mystického těla Kristova (Ef 5; 1 Kor 6), Matka hlavy jest matkou údů; církve jest snoubenka Kristova (Ef 5. 25), Matka snoubence jest matkou jeho snoubenky a matkou jejich dítek.

c) Jako snoubenka při svatbě nabývá práv a úřadu matky nad dítkami, které Tvůrce oběma dá, tak Maria Panna ve chvíli, kdy Syna Božího počala, stala se matkou všech, které on učiní dítkami svého nebeského Otce (na Golgotě byla od Spasitele za matku věřících pouze prohlášena, ne teprv učiněna).

Z toho patrně, proč jest advent dobou mariánskou: s prvním příchodem Kristovým byla Maria Panna nerozlučně spojena, na tajemství vtělení Páně měla činnou účast, proto musí mít i čestné místo v adventní liturgii. Spasitele jsme dostali skrze ni, proto očekávající jeho narození hledíme k té, která ho zrodila, a prosíme ji: jako zprostředkovala jeho příchod celému světu, tak necht' ho uvede i do naší duše (druhý příchod), a svou přímlovou nechat nás učinit hodnými a schopnými očekávat i jeho třetí příští (k soudu, jak při smrti tak na konci světa).

ROZJÍMÁNÍ SV. BERNARDA.

Začátek adventu slavíme dnes... Zahleďte se především s žasnoucím apoštolem, k d o j e t e n, jenž přichází. Syn Nejvyššího jest on, jak svědčí Gabriel. Ne bez nejvyššího úradku svatosvaté Trojice se stalo, že přišel právě Syn. Lucifer (t. j. jitřenka), onen totiž, jenž ráno na nebi vycházel, osmělil se chtít Nejvyššímu býti podoben a nepokládal za loupež být roven Bohu, což jedině Synu přísluší — a v okamžiku svržen se zřítíl, protože pro čest Synovu horlil Otec. Ihned viděl jsem satana jako blesk padati s nebe. Co se tedy pyšně, prachu a popele? Když pyšných andělů Bůh

neušetřil, čím méně tebe, jenž jsi hniloba a červ? Nic zlého neudělal, nic neprovedl, jenom k pyšné myšlence přivolil, a ve mžiku, v mihnutí oka neodvolatelně byl svržen, protože podle evangelia v pravdě nestál. Začátek všeho hříchu jest pýcha, která ne pouze anděla, nýbrž prvního anděla v d'ábla proměnila.

Ten pak závidě člověku, nepravost v sobě počatou v něm porodil, namluviv mu, aby okuse stromu zakázaného byl jako Bůh, věda dobré i zlé. Co mu slibuješ, bídniče, kdyžtě Syn Nejvyššího má klíče vědění a sám jest klíčem, jenž zavírá a nikdo neotevře? V něm jsou ukryty všechny poklady moudrosti a vědomosti, a ty je ukradneš a dáš člověku? Vidíte, že jest lhář a otec lži, a ty také, člověče, vidíš-li zloděje, běžíš s ním spolu (Ž. 49). Vpravdě prarodiče naši, neposlušní a společníci zlodějů, na radu d'ábelskou urvati chtěli, co Synu Božímu patří. Nemlčel však Otec k bezpráví Synovu (Otec totiž Syna miluje), nýbrž okamžitě nad člověkem vyřkl ortel smrti.

Co učiní Syn? „Hle, praví, k vůli mně své tvory Otec ztrácí. Po vznešenosti mé zatoužil anděl, a ihned hněv Otcův ho potřel se všemi jeho ranou nezhojitelnou. Vědění moje uchvátit chtěl první člověk, a ani jeho neušetřilo oko Otcovo. Dva pouze tvory schopné věčné blaženosti stvořil, anděla a člověka, a hle, k vůli mně ztratil anděly mnohé a lidi všechny. Aby tedy věděli, že i já miluji Otce, skrze mne ať zase obdrží ty, kterých jaksí k vůli mně pozbyl. Jestliže k vůli mně tato bouře povstala, chopte se mne a vrzte do moře¹⁾).

¹⁾ Narážka na Jonáše.

Všichni mi závidí: nuže, půjdu a takovým se jim ukáži, aby kdožkoli by mi chtěl závidět, se mnou závodit a mně být podoben, nemusil proto pykat, nýbrž aby mu byla snaha jeho k dobru . . .“ Sestoupil tedy Syn Boží ze srdce Otcova do lůna panenské Matky, sestoupil s nebe na ubohou zemi, přispěchal, aby hledal ovečku zbloudilou, přišel k vůli nám. Podivuhodná blahověle Boha hledajícího, veliká důstojnost člověka tak hledaného: bude-li se jí honosit, nebude nemoudrý: ne že by byl něčím sám od sebe, ale že tak vysoce ho cenil ten, který jej stvořil. Pane, co jest člověk, že ho tak zvelebuješ, anebo že k němu přikládáš srdce své? . . .¹⁾

I. NEDĚLE ADVENTNÍ.

„Hodina jest, abychom ze sna povstali; noc pominula, den pak se přiblížil . . . odvrzme skutky temnoty (svlékněme starého člověka) . . . a oblecte Pána Ježíše Krista.“ (Řím 13)

Těmito slovy udává nám dnešní nedělní kazatel v epištole program celého nastávajícího církevního roku: pryč s dřímáním, s dosavadní vlažností a liknavostí, chutě do práce (na vlastní dokonalosti), *svlékněme* starého hříšného *Adama*, t. j. neustálou opravdovou prací se snažme očistit duši od hříchu a nezřízených vášní, v ní zakořeněných, a *oblecme Krista*, hledme se mu ze všech sil připodobnit. Poslední dvě vyzvání tvoří jádro, duši a cíl veškeré askese: duši očistit a ctnostmi ozdobit; provést

¹⁾ Aby kdo plně zakoušel všecku sladkost, poesii a krásu řečí sv. Bernarda, musil by znát dokonale Písmo sv. a tak vystihnout nesčetné slovní hříčky a narážky na slova Písma, jež někdy milé, někdy hluboké, někdy radostně překvapí, někdy duši uchvátí a unesou.

úplnou obnovu vnitřního života a neustávat, „až bychom dosáhli plnosti ctností Kristových“ (Ef 4). To jest též cíl, jež sleduje liturgie až do Bílé soboty, zvláště v kající době adventní a svatopostní: *cesta očištná*.

V Římě jest štace u P. Marie Maggiore (papež sloužíval tam první mši sv. církevního roku): církev nastupuje svou alegorickou pouť pod ochranou sv. Panny. Stojíme v portálu církevního roku. Dnešní epištola jest krátká, ale důrazná úvaha o stavu svědomí, pohled do vlastního nitra. V introitu pozvedáme hlavu k Bohu v modlitbě: „K tobě pozvedám duši svou . . . *cestám svým mne vyučuj*“, krásná prosba na začátku roku! Prosíme za osvícení, abychom poznali vůli Boží; v tom zahrnut mlčky slib, že poznanou cestou jeho přikázání *půjdeme*. V evangeliu slyšíme: bude jednou nutno skládat počet z vladařství, jak jsme plnili svůj životní úkol (sloužiti Tvůrci).

INVITATORIUM.

Králi a Pánu, jenž přijíti má — pojd'te, klanějme se jemu. Žalm 94. (str. 530).

MŠE SV. V DOBĚ ADVENTNÍ.

V našich krajích sloužívá se denně časně zrána mše sv. ke cti nejbl. Panny, Matky očekávaného Spasitele („*rorate*“, podle slova, jímž začíná). V chrámě tma, symbol temnoty S. Z., jen matně několika paprsky naděje (svíce na oltáři) osvícená.

I n t r o i t. Rosu dejte, nebesa, shůry, a ob-
lakové dštěte Spravedlivého: otevři se země,
a vypuč Spasitele. — Požehnal jsi, Hospodine,
zemí své, odvrátil jsi zajetí Jakubovo. Sláva
Otcí. Rosu dejte . . .

M o d l i t b a. Bože, jenž jsi chtěl, aby Slovo
tvé z lůna bl. Marie Panny andělským zvěsto-
váním tělo na se vzalo, uděl pokorně prosí-

cím tebe, abychom vpravdě Rodičkou Boží ji vyznávající, její přímluvou u tebe podporování byli. Skrze téhož...

Č t e n í z proroka Isaiáše (k. 7).

V těch dnech mluvil Hospodin k Achazovi řka: „Požádej si znamení od Hospodina Boha svého, buď hluboko v podzemí nebo vysoko na výsostech.“ I řekl Achaz: „Nebudu žádati a nebudu pokoušeti Hospodina.“ I řekl (Isaiáš): „Slyš tedy, dome Davidův! Zdaž jest vám málo roztrpčovati lidi, že roztrpčujete i Boha mého? Proto Hospodin sám dá vám znamení: Aj, panna počne a porodí syna a nazváno bude (hebr.: nazve) jméno jeho Emmanuel („S námi jest Bůh“). Mléko a med jísti bude, až dovede zavrhnout zlé a voliti dobré (t. j. až do dnů dospělosti své).“

Co prorok předpověděl 730 let před narozením Páně, totiž jeho panenské početí a zrození z neporušené Panny, vyplnilo se v dnešním evangeliu. Tak se pěkně k sobě řadí předpověď a vyplnění, obojí spojeno graduálem: „Zaslíbený Král se už blíží, stojí přede dveřmi, otevřte mu brány.“ Kdo mu je otevře? Maria; pozdrav andělův jest signál: „Král už je tu, sestupuje do stánku, ježž mu Duch sv. v Neposkvrněné Panně připravil.“

G r a d u á l. Zdvihněte, knížata, brány své, a zvedněte se, odvěké brány, aby vešel Král slávy. Kdo smí vystoupit na horu Hospodinovu, a kdo smí stanouti na svatém místě jeho? Ten, kdo jest nevinných rukou a čistého srdce. — Alleluja, alleluja. Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou: požehnaná ty mezi ženami, alleluja.

S l o v a s v. e v a n g e l i a podle sv. Lukáše (k. I).

Za onoho času poslán byl anděl Gabriel od Boha do města galilejského, jemuž jméno

Nazaret, ku panně — zasnoubené muži, je-
muž jméno bylo Josef — z domu Davidova,
a jméno panny Maria. A vešed k ní anděl
řekl: „Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou,
požehnaná ty mezi ženami.“ Ona pak usly-
ševši jej užasla nad řečí jeho a uvažovala,
jaké by bylo toto pozdravení. I řekl jí anděl:
„Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u
Boha; aj, počneš v životě a porodíš syna a
nazveš jméno jeho Ježíš. Ten bude veliký a
Synem Nejvyššího slouti bude a dá jemu
Hospodin Bůh trůn Davida, otce jeho, a kra-
lovati bude v domě Jakubově na věky, a krá-
lovství jeho nebude konce.“ I řekla Maria k
andělu: „Kterak se to stane, poněvadž muže
nepoznávám?“ A odpověděv anděl řekl jí:
„Duch sv. sestoupí na tě a moc Nejvyššího
zastíní tebe, a proto, co svatého z tebe se na-
rodí, slouti bude Syn Boží. A aj, Alžběta,
příbuzná tvá, i ona počala syna ve stáří svém,
a nyní jest již v šestém měsíci, ta, kteráž slove
neplodná, neboť u Boha není nemožná nižádná
věc.“ I řekla Maria: „Aj, já služebnice Páně,
staniž se mi podle slova tvého.“

O b ě t o v á n í. Zdrávas Maria, milosti pl-
ná, Pán s Tebou, požehnaná ty mezi ženami
a požehnaný plod života tvého.

S e k r e t a. Utvrď, prosíme, Pane, tajem-
ství pravé víry v myslích našich, abychom
vyznávajíce, že pravý Bůh a člověk z Panny
byl počat, mocí jeho spásonosného zmrtvých-
vstání radosti věčné dojíti zasloužili. Skrze
téhož . . .

P r e f a c e str. 533.

P ř i j í m á n í. Aj, Panna počne a porodí
syna, a nazváno bude jméno jeho Emmanuel.

P o p ř i j í m á n í. Milost svou, prosíme . . .
str. 32.

NEŠPORY

(ke cti sv. Panny).

Otče náš atd. viz str. 535. — Antifony:

1. Poslán jest anděl Gabriel k Marii Panně, Josefovi zasnoubené. — Žalmy viz str. 535.

2. Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou: požehnaná ty mezi ženami, alleluja.

3. Neboj se, Maria, našla jsi milost u Pána: aj počneš a porodíš Syna, alleluja.

4. Dá jemu Hospodin trůn Davida, otce jeho, a kralovati bude na věky.

5. Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.

K a p i t u l u m. Aj, Panna počne a poro-

dí Syna, a nazve jméno jeho Emmanuel: máslo a med jísti bude až by dovedl zavrhnutí zlé a vyvoliti dobré. R/. Bohu díky.

H y m n u s: Zdrávas hvězdo mořská, str. 539.

Ů. Zdrávas Maria, milosti plná. R/. Pán s tebou.

A n t i f o n a: Duch svatý sestoupí v tebe, Maria, a moc Nejvyššího zastíní tebe, alleluja. — Magnifikat. 540.

Modleme se: Bože, jenž jsi chtěl... str. 486

Antifona „Přesvatá Kristova...“ viz 541.

NEŠPORY NEDĚLNÍ.

Otče náš atd. viz str. 535.

1. V onen den bude z hor prýštiti sladkost, a pahorky potekou medem a mlékem, alleluja. (Joel 3) — Žalmy nedělní, viz str. 644.

2. Vesel se, dcero Sionská, a jásej velice, dcero Jerusalemská, allel. (Zach 9)

3. Ejhle, Hospodin přijde, a všichni svatí jeho s ním, a bude v onen den světlo velké, allel.

4. Všichni, kdož žíz- ho najít, allel. (Is 55)
níte, pospěšte k vo- 5. Aj, přijde prorok
dám: hledejte Hos- veliký, jenž obnoví
podina, dokud možno Jerusalem, allel.

K a p i t u l u m. Bratří, hodina jest, aby-
chom ze sna povstali: neboť nyní blíže jest
naše spása, než když jsme uvěřili. *R.* Bohu
díky.

H y m n u s.

Ó Tvůrce hvězd a vesmíru
a věčné světlo věřících,
ó Jesu, spáso hřešících,
rač slova slyšet prosících.

By země za své nevzala,
když d'ábla lest ji podvedla,
ty stal ses z lásky k zhynulým
jim lékem, divem tajemným.

Bys shladil vinu dědičnou,
sis matku zvolil přečistou,
z ní zrozen, věčný Otce Syn,
bys křížem sňal s nás vazby vin.

Když zjeví tvé se slávy moc,
hned prchá bludu všeho noc,
co nepřítel nám kdysi vzal,
to vrací vytoužený Král.

Až den se bude soudný stkvít
a svět se bude hrůzou chvít,
rač zmírnit, Pane, přísnost svou,
tvá milost buď nám ochranou.

Buď chválen Otec Hospodin
i věčný jemu rovný Syn,
buď chválen věčně svatý Duch,
v třech osobách vždy jeden Bůh¹⁾.

¹⁾ Liturgické zpěvy latinské liturgie se nazývají
buď *hymny* — zpěvy v kněžských hodinkách,
obyčejně kratší, prosté formy i melodie, končí vždy

Ψ. Rosu dejte, nebesa, shůry, a oblakové dštěte spravedlivého.
Rγ. Otevři se země, a vypuč nám Spasitele.

A n t i f o n a. Aj, jméno Páně přichází z daleka, a jasnost jeho naplňuje okrsek země. — Magnifikat. viz str. 540.

M o d l e m e s e :
Vzbud' moc svou, prosíme, Pane, a přijď, abychom z nebezpečí, jímž nás hříchy naše ohrožují, zasloužili záštitou tvou být vytrženi a tvým vykoupením spaseni: jenž žiješ...

Závěrečnou antifonu viz str. 541.

ŽALM 71.

Mesiánský — prorocký adventní a vánoční žalm: přijde Král pokoje, jenž vládnouti bude všem národům.

**Bože, svou soudní moc dáti rač Králi,
právo své Královu Synu,
aby tvůj národ nestranně soudil,
poddané tvoje dle práva!
Hory necht' lidu přinesou pokoj,
pahorky spravedlnost (vydejte spolu)!
(Mesiáš) zjedná ubohým právo,
na pomoc přispěje utištěným,
žít bude dlouho jak slunce a měsíc,
od pokolení až do pokolení.
Jako déšť sestoupí na suchou¹⁾ louku,
a jako rosa, jež napájí zemi.**

doxologií, t. j. chválou trojjediného Boha; *sekvence* (prósy) — zpěvy při mši sv. (po graduálu), obyčejně delší, elegantní a umělecké formy i složitější melodie; *trópy* (modus) jsou krátké vložky; *rythmus* jsou mimoliturgické, *responsoria* střídavé zpěvy.

¹⁾ Do slova: na posečenou.

Rozkveté v dnech jeho nestranné právo,
 pokoje hojnost, až pomine měsíc;
 panovat bude od moře k moři,
 od řeky (Eufratu) na konec světa.
 Před ním se skloní protivník jeho,
 odpůrci jeho do prachu padnou;
 králové z Tharsis a ostrovy přinesou dary,
 králové arabští, ze Sáby, s podary přijdou.
 Budou se klanět mu králové země,
 národy všechny mu sloužiti budou.
 Vytrhne slabého (ze spárů) násilníka,
 slabého, jenž nemá žádného pomocníka,
 chudých a nuzných se ujímat bude,
 životu nuzných ochranu zjedná.
 Ze lsti a útisku vymaní životy jejich,
 neb jméno jejich bude mu drahé.
 Proto necht' žije (Král), dostane ze zlata
 Arabie,
 budou se klanět mu povždy a jemu žehnat.
 Obilí bude na zemi hojnost,
 sahati bude až k vrcholům hor,
 úroda převyšší vrcholy Libanu,
 a hojně pokvete jak tráva polní.
 Buď jméno jeho na věky požehnáno,
 déle než slunce ode všech velebeno!
 Bude všem národům požehnáním,
 všecek svět bude ho oslavovat.
 Požehnán Hospodin, Bůh Israelský,
 který sám činí veliké divy:
 Na věky žehnáno buď jeho přeslavné jméno,
 plna buď jeho slávy všechna země: staň se,
 staň se.

ADVENTNÍ SEKVENCE.

I.

Ó čase časů všech
od dávna toužený,
kdy skrze anděla
Bůh pozdrav vzne-
šený
v časný svět posílá:
vidí to moře béd,
prvního hříchu plod,
na těžké viny shléd,
starý jež spáchal rod,
a smyl je docela.

Ó šťastná, přešťastná,
Ave jež přijala,
Panna ta přejasná,
spásu jež vydala
společnou lidem

všem:

Panna, vzor svatosti,
Rodičkou stává se,
zázraku milosti
příroda vzdává se,
v úžasu hledí zem.

Bohatost dobroty
Boží kdo vypoví?
Panenské čistoty
plod zase obnoví
ztracené milosti:
Tys, Panno, svolala
s nebeské říše hvězd
Boha a přijala
toho, jež spása jest,

z hříchu jenž vy-
proští.
Tvůrcem jsi směla
zvát
života svého plod,
vše, co chtěl starý had
na lidský strojit rod,
tomu ty chystáš

zmar:

svatosti plný vděk
ničí již starý kvas,
smrti jenž počátek —
do slávy vedeš nás,
vracíš nám žití dar.

Zemí zní píseň chval,
spasených vroucí

zpěv,

žasne svět v šíř i v dál,
národy ctí tvůj zjev,
láskou, hle, každý

vzplál,

chvály tvé uslyšev.

Přečistá Panno, spěj
na pomoc prosícím,
Emmanuele¹⁾ dej,
přesvatá, toužícím,
aby byl milostiv
tobě se kořícím

Ježíš Bůh věřícím,
s tebou necht' dojdeme
k luhům hvězd zá-
řícím.

¹⁾ „Boha a spasu dej...“ Emmanuel („s námi Bůh“) jest jméno zaslíbeného vtěleného Syna Božího (Is 7. 14). — (Sekvence „O tempus tem-

II.

Divným řádem, divnou cestou
člověka Bůh vytvořil,
podivněji, zázračněji
padlého zas obnovil.

První člověk stvořen z hlíny,
žena z něho, a my z nich:
nový člověk z čisté Panny
zrodil v dnech se posledních.

Věčný chtěl se státi v čase
pro člověka člověkem:
člověk chtěl být Bohu roven,
Bůh jest v lůně panenském.

První člověk nehřešiti
mohl, nechtěl bohužel:
my jsme lidé hříšní všichni,
nový hřešit neuměl.

Na vybranou dostal Adam:
umřít nebo neumřít;
nám jest umřít, nový člověk
svobodně chtěl na smrt jít.

Jeho smrt se mrtvým stala
života zas pramenem,
života, kde neumřeme
ani hřešit nebudem.

Bůh jest Otec, Matka člověk,
Bohočlověk obou Syn;
Otec tam, zde Matka — Syna
jímá nebes, země klín.

K Matce utíkej se každý,
kdo chceš býti vyslyšen:
Matka prosí Syna, Synem
bude Otec usmířen.

porum“ neznámého autora, upravena podle pře-
kladu Alfr. Fuchsa.)

**Tak obnoven starý člověk,
tak i ty se obnovíš,
jestli skrze Matku Syna
v lásce sobě nakloníš.**

(Tento originelní zpěv neznámého autora, přel. K., začíná takto: „Mira lege, miro modo Deus format hominem — mire magis hunc reformat, vide mirum ordinem. — Primus homo fit ex humo . . .“
Poslední strofa (v češtině nenapodobitelná): „A preadicto dekachordo — discordanti non concordo — non sunt Christi, quibus cordi — non est ordo dekachordi.“)

RESPONSORIUM.

**R o s u d e j t e, n e b e s a, s h ů r y, a
o b l a k o v é d š t ě t e S p r a v e d l i v é h o !**

Nerač se hněvati, Hospodine, nerač pamatovat našich nepravostí: ejhle, město tvé svaté stalo se pouští, Sion jest pouští učiněn, Jerusalemem docela opuštěn: dům svatosti tvojí a slávy tvé, kde tebe chválivali otcové naši.

Rosu dejte . . .

Hřešili jsme, a jak člověk nečistý stali jsme se všichni; jako listí jsme uvadli do jednoho, a jak vichr unášely nás nepravosti naše: ukryl jsi před námi tvář svou, a vydals nás na pospas nepravostem našim.

Rosu dejte . . .

Viz, Pane, zkroušenost lidu svého, a pošli, jehož poslati hodláš: vyšli Beránka, vládce veškeré země, ze skály pouště k pahorku dcery Sionské¹⁾, aby on sám sňal jho otroctví se šíje naší.

Rosu dejte . . .

Utěš se, utěš se, národe můj: brzo se ukáže spasení tvoje; proč se žalostí stravuješ? A

¹⁾ Dcera Sionská = Jerusalemem.

proč tě zachvacuje bolest? Vykoupím tě, nepoddávej se bázni: já jsem zajisté Hospodin Bůh tvůj, svatý Israelův a Spasitel tvůj.

Rosu dejte . . .

Z VÝCHODNÍ LITURGIE.

I.

Panno Neposkvrněná, připrav se: věčné Slovo jak rosa na rouno (Ž 71) se chystá sestoupit v tebe, by mocí svou zastavilo přívaly hříchu.

Buď připravena, kniho božské čistoty (Is 29): Duch sv. prstem svým vepíše v tebe Slovo věčné, kteréž jest Moudrost odvěká, v tobě vtělená, aby napravila přestupky naší nemoudrosti.

Tys svícen zlatý (Ex 25): přijmi světlo věčné, aby skrze tebe zasvitlo světu a rozptýlilo temnoty nepravostí našich.

Ó paláci Krále nejvyššího, otevři veřeje svého panenského lůna: již již přichází k tobě pravda věčná Kristus, aby přebýval uprostřed nás.

Ovečko neposkvrněná, Beránek Boží, jenž hříchy naše snímá, do lůna tvého sestoupit již spěje: co nevidět vypučí z tebe květ vyšlý z kořene Jesse.

Buď zdráva, Panno svatá, královská ty cesto, po níž k nám sestoupí Kristus: ó dej, ať skrze tebe i my k němu spějeme.

Ó nebeský oblaku božského světla (Is 19), ó červánku zářící jasem ještě nevyšlého slunce: k jeho východu se připrav, aby v tobě na krátko skryto zasvitlo celému světu.

Ó božské Slovo věčného Otce, nakloň nebesa a sestup již k nám: již je ti připraveno

panenské lůno co trůn, bys na něm trůnil
jak Vládce a ze zkázy pozvedl člověka, dílo
své pravice. (Zkrácená óda.)

II.

Panna neposkvrněná Syna počala, a teď
spěchá světu porodit Spasitele v městě Da-
vidově.

Betleme, připrav se! Jeskyně, buď poho-
tova a přichystej jesličky Beránku Božímu!
Ovečka neposkvrněná již přichází a nese ho
v nedotčeném lůně.

Raduj se, Efrato (= Betleme) protože
v tobě strom života z Panny vypučí: její lůno
jest duchovní ráj, nesoucí nebeský plod, z ně-
hož pojídající neumřeme jak Adam umřel:
neboť Kristus narodí se nám a obnoví obraz
v Adamovi zatmělý.

Andělé a mocnosti, buďte pohotově, abyste
vyšli vstříc zrozenému Vládci: otevři bránu,
Betleme, aby vešel Král slávy.

Jdi, pospěš, Josefe, spěj do Betlema, dát
se zapsat se snoubenkou svou: tam dárce
života v plénkách zavinutý rozlomí okovy
hříchu a zjedná nesmrtelnost těm, kteří pro-
padli smrti.

Ó Králi pokoje, ty přede všemi věky zro-
zený, pojd' již, přijd' už panenskou branou k
nám, navštiv zajatý lid svůj a uveď jej tam,
odkud vinou svou vypadl.

Ó Panno, nebeská bráno, otevři se již a
vydej nám Krále, jenž na stolec Davidův za-
sedne.

Ó Jerusaleme, město Boha nejvyššího, po-
zvedni očí svých a viz Spasitele svého, jenž
přichází osvobodit tebe od vazby otroctví
tvého.

Betleme, běž naproti Spasiteli svému, jehož

ti nese dcera Davida, otce tvého, a jenž na věky tě učiní slavným.

Králové, na cestu se berte, abyste co nevidět uzřeli Moudrost Otce sedící na klíně panenské Matky: hvězda vás dovede k němu, Pánu a Spasiteli všeho pokolení.

III.

Poslyšte, nebesa, pozoruj a uvažuj země: Syn věčného Otce přichází, by zrodil se z Panny.

Kriste Králi, Bože nekonečný, kterak nepatrná jeskyně tě pojme? Ty jako host do vlastního přicházíš, abys spasil hostitele svoje.

Znáš naši bídu a bolesti naše, milosrdný Kriste, nepohrdáš však námi: zmaříš sebe sám a narodíš se z Matky, jež nepoznala muže.

Pán jako host navštíví nás: s radostí ho přijmём, aby nás za hosty do svého ráje přijal v jeskyni zrozený.

Zatím co z nařízení císaře se zapisují kmeny a národy, neporušená Panna spěje do města Davidova porodit dítě starší než věky: a v nebi se kniha života chystá, aby v ní zapsáni byli občané narozeného Krále.

Ó Edene (= ráji), mně kdysi zamčený, otevři se napotom, vida nemluvňátko v jesličkách ležet, a po dlouhém vyhnanství přijmi vyhnané lidstvo.

ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE.

I.

Eva zhotovila v ráji veliký úpis zkázy, jímž všecky své syny zaprodala smrti: had přitiskl pečeť na osudnou směnku a vypudil Adama z ráje.

Žena přivedla hřích, žena zas měla splatit dluh matky a zničití úpis, pod nímž vzdychala všecka pokolení.

Had, jehož památka jest tak hořká všem smrtelným, skrze Evu otrávil lidstvo, až Maria počala dítě, jež přemohlo d'ábla.

Dvě ženy, ale různé jednání obou: první do zkázy uvrhla muže, druhá pozvedla otce; skrze Evu Adam (= lidstvo) propadl hrobu, skrze Marii byl nebi zas vrácen.

Dva vyslanci jsou posláni na svět: k Evě jeden, k Marii druhý, had a Gabriel, satan a anděl, a ve slovech obou se skrýval život i zkáza.

Otec anděla poslal, aby pokoj zvěstoval Panně: Panna světu zprostředkuje život a odstraní přehořký rozbroy, jež zloduch roznítil v ráji.

„Pokoj tobě, vyvolená snoubenka nejvyššího Boha: bez porušení panenství staneš se Rodičkou toho, jenžto jest požehnaný na věky.

Pokoj tobě, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami: v tobě bydliti bude Král a Pán andělů, a z tebe se narodí Spasitel všech národů a veškerého tvorstva.“

„Ejhle, služebnice Páně: nechat' si postaví Tvůrce v tvorů svém stánek, a Stvořitel nechat' navštíví dílo svých rukou podle nepochopitelného milosrdenství svého.“ (Efrém.)

II.

Satan spolu s Evou vykopali hrob, do něhož svrhli Adama: Gabriel a Maria jednali spolu o spáse lidstva, a mrtví zas povstali k životu.

Žena nerozumně rozmlouvala se starým lhářem, uvěřila mu a hořkým plodem zbavila Adama šatu; přišla Maria, utkala roucho slávy a oděla nahotu Adamovu.

Dva stromy štípil nebeský zahradník v ráji: na jednom zavěsil život a na druhém smrt, a Adama doprostřed postavil, aby se podjal boje a koruny vítězství došel.

Zakázal mu jísti se stromu vědění, protože v jeho plodu na něho číhala smrt: ale had s Evou společně přivedli Adama k hříchu.

Na loktech Marie Panny zavěsil Nejvyšší plod, jehož se nedotkli v ráji, aby požívající z něho k životu vzkříšení byli.

Božím Edenem jesti Maria: v tom ráji není strom zkázy ni had, který jen svádí, ni Eva, jež zabíjí: strom života jenom v něm pučí, jenž vyhnance do ráje vede.

Strom života, jež cherubín s mečem plammenným střehl, nyní jest štípen v přečisté Panně a Josefově ochraně svěřen.

Strážce rajske brány, ohnivý meč svůj již odlož, neboť plod života, který jsi hlídal, byl padlému lidstvu dán s nebe skrze Marii Pannu: požehnán budiž plod panenského lůna.

(Efrém.)

KŘÍŽOVÁ CESTA

pro advent a vánoce

(mariánská).

Úvodní modlitba.

Otče věčný, jenž jsi Vykupiteli našemu přidružil za pomocníci v díle spásy Pannu Neposkvrněnou, abychom těm dvěma za život duše vděčili, jako jsme od dvou prarodičů o život věčný byli připraveni, a skrze Ježíše a Marii se navrátili k tobě, jako jsme vinou muže a ženy byli z ráje vyhnáni: uděl nám, abychom rozjímající o tajemství sv. kříže a našeho spasení, hojných milostí odtud na při-

mluvu přesv. Panny a Rodičky Boží dosáhli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen¹⁾).

I.

„Kde jest narozený král židovský? Přišli jsme poklonit se jemu.“ Tak se táží králové z dalekého východu, a ulekl se Herodes a všechen Jerusalem s ním. Ihned svolává zákoníky a vyptává se jich. „V Betlemě Judově“, zní odpověď, a starý hříšník hned kuje potají černé plány. „Jděte, pilně hledejte, a pak mi přijdte povědět, abych i já poklonil se jemu.“ Krev nevinátek u jesliček prolitá svědčí, co jsi zamýšlel s božským dítkem.

Po letech v témže paláci, kde králové z východu hledali Krále židovského, stojí Ježíš před pohanským vladařem, vydán, křivě obžalován a na smrt požadován od vlastního národa. „Ty jsi král židovský?“ ptá se Pilát. „Ano, já jsem král, já k tomu jsem se narodil a proto jsem přišel na svět, abych svědectví vydal pravdě.“ „Ejhle král váš“, praví vladař lidu. „Ukřižuj, ukřižuj!“ „Chcete-li, propustím vám krále židovského.“ „Ne toho, nýbrž Barabáše.“ „A krále vašeho ukřižují?“ „Nemáme krále leč jen císaře.“ Tak se zřekl lid po druhé, tentokráte definitivně, svého Mesiáše a Krále.

II.

„Aj, přijde Král vznešený s mocí velikou, aby vykoupil všechny národy“, modlila se církev v adventě. „Dá jemu Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, a kralovati bude na věky“,

¹⁾ Tato křížová cesta se hodí pro dobu adventní a vánoční, pro soboty a svátky mariánské, střídavě s velikonoční pro měsíc máj.

řekl Gabriel k svaté Panně. „Kde jest narozený král židovský? viděli jsme hvězdu jeho na východě a přišli jsme poklonit se jemu“, praví králové z východu. Hledali, našli, padnuvše klaněli se jemu a obětovali mu zlato, čímž vyznávali jeho královskou důstojnost.

Uplynula léta. Jak se vše změnilo! Jaká scéna! Božský Spasitel uprostřed nepřátel, na hlavě korunu, nikoli zlatou, nýbrž trnovou, v ruce ne žezlo, nýbrž třtinu, a před ním poklekají nikoli králové z východu, nýbrž sprostí žoldnéři, ne s úctou a vírou, nýbrž na posměch. „Zdráv buď, králi židovský!“ Bijí ho a plvají na něho. Na konec pní mezi lotry a nápis na kříži hlásá: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ A pod křížem panenská Matička. Kříž to-li ten trůn, o kterém před lety anděl k ní mluvil? Ano, jak prorok předpověděl: s dřeva kříže se Mesiáš ujme vlády nad národy, a až bude na kříž povýšen, potáhne všecko k sobě.

III.

Venku na náměstí jsem si bezstarostně hrál, a uvnitř paláce v královské komnatě byl nade mnou vynášen rozsudek smrti. Uslyšel to jednorozený královský syn, odložil diadém, a obléknuv roucho žíněné, bos s hlavou posypanou popelem vyšel ven, lkaje a naříkaje, že byl odsouzen na smrt jeho služebník. Pozvedám hlavu a vidím Pána a Tvůrce svého v jesličkách. Opustil nebeskou slávu a sestoupil do slzavého údolí, přišel za mnou do mého vyhnanství, narodil se chudobný z chudobné Matičky, narodil se ve chlévě, pro mne a z lásky ke mně. A po letech ho uvidím, jak místo žezla nese kříž a pod ním klesá v prach, místo koruny zlaté nese korunu trnovou, a slyším:

tys hřešil, a Syn Boha nejvyššího jde na smrt
za tebe. (Bern.)

IV.

Netrvalo dlouho neskonalé blaho štěstí mateřského srdce tvého, Panno přesvatá. Čtyřicátého dne po narození božského dítěte slyšíš od Simeona prorocká slova: „Aj, postaven je tento ku pádu a ku povstání mnohých a na znamení, kterému bude odpíráno, a tvou duši pronikne meč.“ Přejde chvíle, kdy nebude Ježíš zastoupen beránkem nebo hrdličkou, nýbrž kdy sám sebe pravý beránek Boží, své tělo a svou drahocennou krev bude obětovat Otci za spásu světa na oltáři kříže. Týmiž uličkami nevěřícího města se bude ubírat, ne do chrámu, nýbrž na Golgotu; ne k vykoupení, nýbrž na smrt, a na cestě potká se s tou, která ho dnes v náručí objímá, a při pohledu na ni klesne pod břemenem kříže.

V.

Šimon se stává pomocníkem trpícího Spasitele, z přinucení sice, ale Pán odměnil i jeho službu věčnými statky. Kdo bude pomocníkem naším na cestě za Ježíšem a k Ježíšovi? Úcta mariánská. Maria Panna nám zprostředkovala spásu, Maria Panna byla cestou, po které k nám přišel Spasitel, Maria Panna jest cestou, po které my jdeme k Ježíšovi a skrze něho k Otci a do nebe. Úcta k Panně Neposkvrněné byla kdysi kouzelným proutkem v ruce Ducha sv., kterým přetvořil a k novému životu přivedl starý svět pohanský, zchátralý a neřestem odaný. Úcta mariánská nepozbyla ani dnes svého kouzla a životní síly, i dnes její úcta je lékem, naší nemocné době od Boha daným. Matka Bolestná nám vyprosí i sílu, abychom se

nabídlí dobrovolně zmučenému Pánu za společníky a nestyděli se jako Šimon za potupu kříže. Když byla duše Kristova smutná až k smrti, poslal mu Otec anděla, aby ho těšil a sílil. Tobě posílá Ježíš na trudné cestě k cíli svou Matičku, k potěše a posile každému, kdo chce ve šlépějích trpícího Mistra doputovat k nebeskému Sionu.

VI.

Nebeská Královna nebyla přítomna, když Ježíš konal zázraky a byl obkloповán nadšenými zástupy; ale byla při tom, když zahrnován potupami, ode všech svých drahých opuštěn umíral jako odsouzenec. Neprovozela ho na Květnou neděli, když mu volali hosanna, ale provází ho na Velký pátek na cestě bolestné. Když pak stála pod křížem, shlédl na ni Pán a řekl: „Hle, syn tvůj!“ Jaká to záměna! Místo Ježíše dostává Jana, místo Pána služebníka, místo Učitele učedníka, místo Syna Božího syna Zebedeova, místo pravého Boha pouhého člověka. Ale v Janovi odevzdal Pán nás všechny její mateřské ochraně, aby byla Matkou nám, kterým sám Bůh chtěl býti Otcem, a svatá Panna přijala nás všechny za duchovní dítky své. Jako Veronika viděla v roušce obličej Kristův, tak vidí Maria v duši naší obraz svého Syna, vidí naše duše z kropené jeho nejdražší Krví.

VII.

Ó Matko Bolestná, ó Matko má, buď mně hříšnému milostná. Víme to a vyznáváme všichni: Jen my jsme zavinili tvoje žaly, a slz, jež tvoje oči prolévaly, jen my jsme byli příčinou. Ale dobrý Pastýř nešetřil námahy, aby zachránil zbloudilou ovečku, on, jenž ne-

přišel svět soudit, nýbrž spasit. Nikdo na světě nezná cenu nesmrtelné duše lidské, nikdo nemá takovou soustrast s ubohým hříšníkem jako ty, Matka dobrého Pastýře; nikdo kromě Ježíše netouží jako ty po spáse a záchraně duší. Proto chtěl Pán, abys ho provázela na cestě bolestné, aby v tobě našli vždy bezpečné útočiště kající hříšníci. Nikdo není v tomto životě tak prázden naděje, aby d'ábel okamžitě od něho neodstoupil, vzývá-li svaté jméno tvé; nikdo není tak těžce trestán v očistci, aby se mu pro tebe nedostalo úlevy. Jen jedno žádá od hříšných láska tvá: aby netrvali v hříchu, nýbrž jako Pán vždy povstal, když klesl pod křížem, tak aby i oni po pádu povstali a už se nevraceli do hříchu, jehož odpuštění na přímluvu tvou dosáhli.

VIII.

Plačící ženy, dcery nevěřícího města, jsou jedinou útěchou Matce Bolestné na celé cestě křížové, jen ony osvědčují trochu soucitu s jejím trpícím Synem. Pán však je připravuje na truchlivou budoucnost, kde budou ony a jim podobné potřebovat útěchy v žalostech. Sotva která z nich tušila, že sklíčená Matka odsouzeného proroka z Galileje, několik kroků za nimi kráčejí, bude všemu lidstvu po všechny časy pramenem útěchy a posily v těžkých hodinách. A když ji za několik hodin potom viděly pod křížem mající na klíně bezduché zmučené tělo Ježíšovo, netušily, že se tento večerní obraz kalvarský stane útočištěm všech trpících. Po dva tisíce let už hledají a nalézají duše zraněné útěchu v bolestech u paty kříže a u nohou Matky sedmiboletné. Ve chvíli, kdy srdce krvácí, kdy každý cítí, že jest ubohým synem Eviným, vyhnaným

z ráje do tohoto slzavého údolí, obrací mimoděk zrak k sv. kříži a spíná ruce k Matce milosrdenství.

Matko Boží, neslycháno, že by v těžké starosti marně bylo k tobě lkáno, k tobě, Matce milosti. Nikdo, nikdo zemí širou nevyslyšen nezůstal, kdo své ruce s živou vírou k tobě, Máti, vroucně spjal. Sama víš, jak bolestná je cesta v zemském údolí; veď nás šťastně k branám ráje, tam, kde nic už nebolí.

IX.

„Raduj se, dcero Sionská, plesej, dcero Jerusalemská, aj, Král tvůj přichází k tobě, spravedlivý a Spasitel, sedě na oslátku.“ Po prvé ho nesla do Jerusalema v náručí panenská Matička, a prorok volal: „Přichází do chrámu svého vládce Hospodin, po kterém vy toužíte, který jest očekávání všech národů.“ Naposled vstoupil do města Božího jako král provázený nadšenými zástupy, kteří mu volali hosanna a metali ratolesti na cestu. Ale jak z téhož města za málo dnů vychází! Místo nadšeného hosanna potupy a posměch, místo ratolestí kříž. To byla jeho cesta poslední. Tak přijal národ židovský toho, tak vyprovázel ze svého města toho, na něhož čekali a za jehož příchod se toužebně modlili spravedliví a proroci! Jak to dopadne s duší, která místo co by přijala svého Spasitele, se mu zavírá a ze srdce ho vykazuje?

X.

Pro každou jemnou duši je nevýslovnou trýzní, když se s ní veřejně děje, co uráží cudnost. Pro Syna panenské Matky bylo mukou neskonalou, když byl veřejně zbaven všeho šatu, až na jedinou roušku, která mu byla

ponechána. A když s Pána nelidsky strhali šat a tím všechny rány jeho zbičovaného těla obnovili, jaká bolest pronikající až do útrob jím zachvěla! To vše musil Pán trpět pro hříchy, kterými kdy lidstvo urazilo a neustále uráží svatou čistotu. Všechny myšlenky, žádosti, skutky, od hříchu dítěte až k neřestem a mravním zvrácenostem moderního světa, nečistá četba, která jako lavina zachvacuje vždy širší vrstvy společnosti, nečistá móda, a jak se všechny způsoby toho hříchu jmenují, to vše musil na sebe vzít a za to dostiučinit Syn Otce, který nepoznal ženy, Syn Matky, která jest Pannou, a panenská Matička byla toho všeho svědkem a spolu s Ježíšem prožívala jeho vnitřní utrpení. — Panno nejčistší, Panno nejsvětější, Panno Neposkvrněná, která čistotou převyšuješ anděly, která ses svou andělskou ctností zalíbila Synu Božímu a jej s nebe na zemi svábila, Maria, lilie neporušená, vypros mi jako ovoce této křížové pobožnosti milost, abych si uchoval duši nezkaženou, čistou, nepokálenou uprostřed dnešní mravní zchátralosti, a tím se stal podobným tobě a milým tvému božskému Synu.

XI.

„Veliký nemocný ležel od východu až na západ, a nebylo naděje na uzdravení, nebylo léku, leč by s nebe přišel lékař, jehož dech mrtvé oživuje, jehož dotek nemocné uzdravuje, jemuž slouží andělé.“ Tak asi mluví velký učitel církevní o padlém člověku. Jeho vlastní krev byla tím balsámem, který zahojil rány nemocného člověka, a ten balsám nesčítnými bystřinkami proudí a vytéká z pěti studánek, z pěti ran, které se nám otevřely, když byl

Pán v bolestech přibíjen na kříž. Ruce i nohy a na konec i srdce dal sobě Pán nelítostnými hřeby probodat, aby nám byl otevřen přístup k pramenům života, z nichž neustále vyvěrá balsám pro všechny naše neduhy a bolesti.

XII.

Trojí skupinu nám předvádí Písmo svaté. První vidíme v ráji: žena, anděl, strom. Žena stojí pod stromem vědění dobrého i zlého, a padlý anděl ji ponouká, aby vztáhla ruku po ovoci zapověděném: „Budete jako bohové.“ Uvěřila, přestoupila zákaz Hospodinův, a vydělala smrt a ne život sobě i všemu potomstvu. Adam pak zpečetil navždy naše neštěstí, a místo svobody nám odkázal otroctví. — Druhá skupina v Nazaretě. Zase žena, zase anděl, tentokráte anděl světla, vyjednává s vyvolenou Pannou o naší spáse. „Budeš Matkou Boží“, praví k ní, a Panna nejpokornější odpovídá: „Aj, služebnice Páně“, a tímto slovem nejhlubší pokory a poslušnosti napravila neposlušnost a pýchu Evinu a otevřela lidstvu bránu ráje, kterou nám Eva zavřela. Což Eva ztratila, Panna navrátila, když počala Syna. — Třetí skupina na Golgotě: Zase strom, ne však strom zapověděný, nýbrž strom kříže, nikoli strom smrti, nýbrž strom života, a pod ním zase stojí žena, v jejíž ruce vložen kdysi osud všech nás. Eva ve hříšné rozkoši pod stromem rajským nás zhubila, Maria v nevýslovné bolesti pod křížem nás k novému životu zrodila. Oplývajíc nebeskou radostí Syna Božího v Betlemě porodila; přenesmírnou bolestí na Golgotě sklíčena do náručí Otcova spolu s Ježíšem nás, nezdárné děti, zase přivedla.

XIII.

Skrze kříž v nadhvězdnu říš. Plakala a zesmutněla radost moje, Maria nejsladší, když jí vložili do lůna bezduché tělo jejího Synáčka. Hledí na zmučené tělo, zda by na něm našla místečko, na kterém krvavý květ růže nevypučel. Pohlíží na ruce i nohy, a vidí obojí zrůžovělé. Hledí na jeho srdce otevřené, a ani tam růže neschází. Kolik lístků má naše růže, kdo by je spočítal? Spočítej všechny krůpěje krve, které vycedil, a máš spočítané růžové lístky jeho láskyplného utrpení (Bonav.). Ale čím více trpěla Maria se Synem, tím větší měla podíl na jeho oslavě, když se jí vzkříšený zjevil a s tělem oslaveným stál před ní. Nad kterou jsme v pátek plakali, s tou v neděli jásáme: Vesel se, nebes Královno, plesej světů všech koruno, alleluja. Jehož mrtvéhos plakala, vstal z mrtvých, Matko přemilá, alleluja.

XIV.

V Betlemě má panenská Matička Ježíška na klíně; vidí vcházeti cizince, kteří poklekají před ním a obětují mu myrhu, symbol jeho vykupitelské smrti a předpověď jeho pohřbu. Po třiatřiceti letech má na Kalvarii zase Ježíše na klíně, bezduchého, zmučeného. Vidí přicházet dva vznešené členy velerady, Josefa Arimatejského a Nikodéma, i oni přinášejí myrhu smíšenou s aloe, aby tělo Ježíšovo balsamovali a připravili k pohřbu. Myrha, kterou králové z východu obětovali Jezulátku, ukazovala, jakému poslání jest dítko Mariino už od narození zasvěceno, k čemu jest na svět posláno a jakým způsobem své dílo dokoná. Přišel na svět, aby nás svou smrtí vykoupil,

a teprve na kámen k jeho hrobu přivalený může býti napsáno: „Dokonáno jest.“

Z á v ě r e ě n á m o d l i t b a .

Obětujeme ti, Pane, tuto pobožnost ke cti zmučeného Srdce tvého i tvé Neposkvrněné Rodičky, k útěše všech věrných zemřelých, nám pak nechť rozjímání o bolestné cestě tvé na přímluvu Panny přesvaté zjedná rozmnožení víry, naděje a lásky, vypudí ze srdce nezřízenou žádostivost očí i těla, jakož i pýchu života, abychom čistě, spravedlivě a zbožně živi jsouce připraveni byli ke dnu příchodu tvého: jenž s Otcem žiješ a kraluješ v lásce Ducha sv. na věky věkův. Amen.

II. NEDĚLE ADVENTNÍ.

„Jestliže prodlévá, posečkej, protože jistě přijde a váhati nebude.“

Celotýdenní volání po Mesiáši se mění v horečnou touhu. Minulou neděli jsme slyšeli slova napomínání a pokání, dnes radostnou zvěst: „Království nebeské se *blíží*.“ Liturgie jest proniknuta *nadějí* v příchod Spasitele, svatou důvěrou dýší všechny dnešní modlitby. V popředí stojí dnes druhý příchod Páně (do duše věřící).

K pobožnosti užij modliteb uvedených při I. ned. adventní.

M o d l i t b a c í r k e v n í . Pohni, Pane, srdce naše k připravení cesty pro jednorozného Syna svého, abychom příchodem jeho na duši očištění tobě důstojně sloužili mohli: jenž s tebou . . .

29. listopadu: *Illuminata* p. (panna), l. (latinské jméno) značí v češtině Světluška.

ZAČÍNÁ NOVENA PŘED SVÁTKEM NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ.

Novena znamená devítidenní pobožnost, obyčejně prosebnou nebo přípravnou na větší svátky. Původ této pobožnosti nutno hledat v Písmě sv.; nejbl. Panna se totiž s učedníky a ženami připravovala po devět dní modlitbou v sebranosti a odloučenosti od světa na příchod Ducha sv. První od církve zavedená a schválená novena byla vánoční; vznikla ve Španělsku nebo ve Francii v časném středověku. Před r. 1000 byly již ve Francii známy noveny ke cti svatých. V polovině 17. stol. byla po prvé tato pobožnost obdařena odpustky.

Noveny jsou pobožnosti mimoliturgické, rázu ponejvíce soukromého. Konat je můžeme kdykoli v roce, jen některé vyjímaje. Odpustky **, kterými jest novena obdařena, možno získat (jednou v roce) kterýkoli den pobožnosti nebo v následujících osmi dnech, tedy v našem případě jednoho dne mezi 29. listopadem a 15. prosincem, anebo, kdybychom ji konali jinou dobu, od prvního dne noveny do osmého dne po jejím skončení.

Aby ti novena přinesla hojnost milostí a užitku, konej ji v *duchu pokání*, se *srdcem čistým a myslí sebranou*. K získání odpustků jest třeba denně uctívat dotyčné tajemství nebo světce modlitbou a sice jakoukoli, jen když jest schválena církví (litanie, desátek růžencový, modlitba uveřejněná v jakékoli církevně schválené modlitební knížce atd.). K této noveně se hodí pobožnosti uvedené u dne 8. prosince.

Ráz noveny před svátkem Neposkvrněného Početí jest *radostný*:

- a) obírá se odvěkým vyvolením Matky Spasitele;
- b) jest očekáváním a *přípravou na příchod vítězné Panny* zaslíbené v ráji, jež potře hlavu starého hada a svým příchodem bude lidstvu zvěstí spásy a smíru;

c) můžeme ji konat *na poděkování* Pánu, že se konečně smiloval a poslal tu, jež zrodí lidstvu Osvoboditele;

d) můžeme *blahopřát sv. Panně k milostem*, jimiž byla ve svém Neposkvrněném Početí vyzdobena;

e) můžeme ji konat jako přípravu na *výroční obnovu svého zasvěcení* nejbl. Panně.

„Třebaže s prorokem jsme povinni každého dne chváliti Boha, přece ve svátky tvoje, požehnaná Panno, horlivěji se máme Boží chvále věnovat a v tobě oslavovat Boha, který veliké věci tobě učinil, skrze tebe pak jméno své na zemi oslavil a lidi milostmi obdařil. A ačkoli všech svátků, jež slavíme, jediný jest původce, totiž Bůh požehnaný na věky . . . má přec každá slavnost svou zvláštní výsadu slávy a cti, a obsahuje milosti sobě vlastní. Třebaže tedy všecky svátky se stejnou vírou slavíme, přece každému zvlášť podle tajemství, jež obsahuje, zvláštní zbožnost a úctu prokazujeme a zvláštní milosti od Boha sobě vyprošujeme.“

(Jiří Nikomédský.)

„Abychom pro bídy tohoto vyhnanství, jež nás tíží a jimž slabost naše podléhá, nezapomínali na Boží dobrodiní, postarala se Boží Moudrost a ustanovila svatá matka církev, aby chom rok co rok konali slavnosti Páně a svatých jeho, by se tím rozněcovala zbožnost, utvrzovala víra, rozmnožovala láska. Čím zbožněji kdo svátky ty slaví a čím důstojněji Boha ve svatých jeho oslavuje, tím více v duchovním životě prospívá a k lásce věčných statků se rozněcuje. Když tedy na zemi svátky slavíme, sluší vzpomenout onoho věčného a velkého svátku v nebesích, a k němu se má nést veškerá vroucnost naší zbožnosti. Svátky naše jsou spíše předzvěstí věčného svátku a pří-

pravou na něj než opravdové slavnosti. Zde ve světle víry začínáme, tam ve světle slávy bude vše dokonáno, kde spolu s anděly budeme oslavovat jednomyslně Tvůrce bez konce v blažené věčnosti . . . Proto před význačnějšími svátky jest dlužno vykonati duchovní obnovu, a od svátku ke svátku činit určitá předsevzetí, jako bychom z tohoto světa měli odejít a k věčnému svátku se odebrat. Proto na ty svaté dny se máme pečlivě připravovat a nad míru svatě je trávit, jako bychom již v brzkou chvíli měli od Pána přijmout odměnu svých prací. A jestliže na nás ještě nedojde, budme jisti, že nejsme ještě dokonale připraveni a nehodni slávy, která se zjeví na nás, a snažme se k příštímu svátku lépe se na odchod připravit, jsouce přesvědčeni, že jedině proto nás Boží shovívavost nechává ještě na živu, abychom minulost odčinili a na soud se připravili, by věčný Soudce na nás našel více, co by mohl odměnit, a méně, co by musil trestat.“ (Tom. Kemp., z řeči o životě Páně a z Násl. K.)

„Lesk božích slavností vábí k sobě ustavičně milovníky pravdy, a čím větší září se stkvějí, tím více v nás rozněcují touhu a radostné očekávání . . . ó dny svaté, dny krásné, dny půvabu plné, svátky nejčistší Panny! Ó svátky, studánky vod živých, které nám dobrotivá ruka Stvořitele rozsela cestou na této poušti, v krajině bídy a nouze, kde meškáme, abychom jejich čistými zdroji občerstvili znavené síly a zemdleného ducha, a s novou svěžestí nastoupili cestu přikázání Božích!“

30. listopadu: *Ondřej*, ř. (řecky) „zmužilý“, ap. (apoštol). — Bl. *Tomáš Morus* † 1535. Na sta sekt vzniklo od chvíle, kdy nás Pán varoval před fa-

lešnými proroky. Skoro každá měla nějaký ideový podklad, t. j. vznikla tím, že bludaři se vytasili s novým učením, jímž chtěli buď křesťanskou nauku zdokonalit, nebo jež pokládali za pravé učení Kristovo. Pouze anglikánská a naše nová sekta vznikly v nejkaldnějších vodách, jaké se vůbec dají myslit: v močálu nečisté vášně. Jindřich VIII., jemuž papež nechtěl (a nemohl) dovolit rozluku, prohlásil se za papeže anglikánské církve, celý národ přinucen k odpadu, preláti, bojící se o tučné příjmy, se zříkali Říma i víry. Nesčetní však raději v nekrutějších mukách krváceli: biskup Fisher, mnoho kněží i laiků . . . Kancléř Morus, první osoba po králi a jeho důvěrný přítel, nechtěje popřít primát, byl vsazen do krutého vězení a pak usmrcen. Celou Evropou se nesl výkřik rozhořčení nad popravou toho velkého, učeného, slavného muže. Na prosby příbuzných odpovídal: „Nanejvýš dvacet let bych mohl být ještě živ, a za těch několik krátkých let se mám vzdát věčného života?“

Prosinec.

1. Bl. *Edmund* (a., anglicky, ochránce) Kampian, † 1581. Působil v Praze, kdež založil první Mariánskou družinu.

Kdekoli se protestanté domohli moci, pronásledovali tito hlasatelé „svobody svědomí“ katolíky hůř nežli Nero. Zmíněný Jindřich VIII. měl šest žen; anglikánští biskupi musili svého „papeže“ na komando rozlučovat a kopulovat. Plod jeho hříchu s dvorní dámou, k vůli níž s celým národem odpadl a kterou za dva roky popravil, byla Alžběta, záletná, surová a krutá ženská, jež dílo otcovo dokonala. Bohatí katoličtí šlechtici přivedeni na mizinu, tisíce věrných Kristových strádalo ve strašných žalářích, byli mučeni s neslýchanou krutostí a nakonec za živa rozpárání, jejich uťaté hlavy a údy rozvěšeny po Londýně. Tisícové umírali pro

Krista, od 11leté Doroty Andertonové až k 93letému P. Buckleyovi, od lordů a šlechticů až k služebným. Hladovějícímu knězi dát almužnu nebo přístřeší, být na jedinou hodinu, být přítomen mši sv., vytisknout nebo mít u sebe katolickou knihu, nejít na protestantskou bohoslužbu: to vše bylo velezradou, jež se trestala nelidskou smrtí. Mučení bl. Kampaína bylo neslýchané — z rozkazu královny, jež mu osobně slibovala hory doly, ačli odpadne. Země se tehdy hemžila placenými slídiči (namnoze odpadlíky), kteří slídili po katolících jako po škodné zvěři. Rovnoprávnost s protestanty (a to ještě s jistými výhradami) dostali katolíci teprve r. 1926.

2. *Adria* a družky, m. (mučednice).

3. *František* (l. svobodný) Xaverský (t. j. stkvoucí) v. (vyznavač), patron katolických misí, † 1552. „Duše mi dej, Pane, ostatní ponechej sobě.“ Každého měsíce můžeš získat pln. odp., přijmeš-li sv. svátosti, navštívíš-li chrám a modlíš se za misie.

4. *Barbora* (l., cizinka) od vlastního otce umučena (4. stol.), patronka šťastné smrti. — *Petr* zvaný Chrysolog (= Zlatomluvný), uč. (učitel církevní), † 450, autor překrásných a hlubokých řečí o nejbl. Panně.

„Poslán jest ku Panně anděl, protože andělům jest povždy spřízněno panenství. V těle žít, jako by těla neměla, nebeský jest život, nikoli pozemský. A chcete-li vědět, andělské slávy si dobýt jest více nežli ji mít: být andělem znamená štěstí, být pannou znamená ctnost: panenství dosáhne vlastním přičiněním toho, co anděl má od přirozenosti...“

5. *Judita* (Jitka, rekovná), vd. (vdova).

6. *Mikuláš*, ř. (řecky, vládce lidu), b. (biskup), vzor křesťanské charity.

7. *Ambrož* (ř. nesmrtelný), uč., † 397. Proslulý nadšenými řečmi, jimiž v milánské katedrále oslavo-

val panenství a čistotu Rodičky Boží a povzbuzoval dívky k následování. Z daleka široka, až z Afriky přicházely dívky, aby ho slyšely mluvit o sv. Panně a aby před ním navždy zasvětily své srdce nebeské Královně.

„Přeslavná jest Maria, která vztyčila prapor sv. panenství a rozvinula korouhev neporušené čistoty. Společnicí všech ctností byla u ní sv. čistota; či myslíš, že ta, jejímž příkladem jsou ostatní rozněcování k touze po ctnosti andělské, sama se od ní odchýlila? Ó bohatství Mariina panenství! Jako oblak dštila na zemi milost Kristovu. Psáno jest o ní: „Aj Hospodin přijde, trůně na lehkém obláčku.“ Vpravdě lehkým obláčkem byla Maria, jež polehčila světu od břemene hříchu a po celé zemi rozšířila vůni panenství... Vzorem sv. panenství v obraze vykresleného budiž vám život Mariin, v němž jako v zrcadle září lesk sv. čistoty a krása všech ctností. V ní máte příklad, jak máte žít; v ní jako ve vzoru vidíte, co jest vám opravit, čeho se varovat, co v duši pěstovat; a abyste byly horlivé žačky, popatřte především, jaká jest vznešenost naší učitelky. Co vznešenějšího nad Matku Boží? Co krásnějšího nad tu, již krása odvěká vyvolila? Panna tělem, panna duchem, nižádným stínem pokušení nedotčená; nic vyzývavého v pohledu, nic příliš volného v řeči, nic nedosti cudného v skutku, takže zevnějšek sám byl výrazem nitra. Takovou nám ji evangelista vylíčil, takovou anděl navštívil, takovou Duch sv. vyvolil, taková byla Maria, že její samotné život byl školou a naukou všem. Vábí-li nás tedy tato andělská učitelka čistoty, zkusme její dílo, a kdožkoli si žádáš koruny, následuj jejího příkladu.“

PŘEDVEČER SVÁTKU NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ.

Kteráž jest to, jež přichází, milá jak vycházející červánky, krásná jak měsíc, jasná jak slunce, mocná jak voje všech hvězd?“ (Pís 6.)

Předvečer (vigilie, t. j. bdění) byl od nejstarších dob den kající. Věřící konali pokání a bděli celou noc v chrámě, aby se připravili k důstojné oslavě svátku. Nyní jest účelem vigilie, abychom se vmyslili do ducha slavnosti. Věřící rádi spěchají k sv. zpovědi, aby ve svátek byli očištěni a připraveni k přijetí co nejhojnějších milostí. Dnešní vigilie zavedena r. 1879. — Zachovej sebranost a soustředěnost mysli a věnuj více času modlitbě.

Z východní liturgie.

V předvečer velkého svátku uviňme Marii korunu chval: nyní necht' jásá veškerá příroda nad Neposkvrněným Početím (Zvěstováním, Navštívením . . .) přesvaté Panny.

Radostně plesejme, celý svět pozvěme k společné oslavě nejčistší Panny v předvečer jejího svátku: s námi necht' veškeré tvorstvo se veselí dnes pro podivuhodné Početí (Narození, Nanebevzetí . . .) Marie Panny.

V předvečer tvého svatého dne hymny ti pěje nebe i zem, Neposkvrněná (nanebevzatá . . .) Panno: radostí velikou plesá a plesem se plní veškeren svět.

Nebeských milostí zdroje dnes otvírá předvečer slavnosti tvé, ó Neposkvrněná Panno: z nich bohatě vážíce, zpěvy a hymny tě slavíme.

Obraz praotce v tobě a skrze tebe obnovený jsme od tebe dostali, pročez tě chválíme, Rodičko spásy: tys jitřenka vzcházejícího dne,

tys po temnotách noci radostná zvěst, tys první ženy hříšnice jediná bez hříchu dcera, tys začátek nového království Božího.

Přirozenost naše Adamem oslabená nové síly teď nabývá, prvotiny božské hojnosti ctnosti a milosti projevuje v tvém Početí Neposkvrněném (v tobě), ó Panno blažená: jejíž svátek předcházějice tě celým srdcem velebíme.

Neposkvrněné Početí tvoje jest poselstvím míru (Tys byla...) vyhnaným Eviným synům: přineslo radost celému světu a záruku brzkého smíru.

8. prosince.

SLAVNOST NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ NEJBL. MARIE PANNY.

Svátek I. třídy.

„Vítej nám, vznešený svátku, věků všech oslavy hodný . . .“ (Venantius Fortunatus.)

„Zdrávas, jitřenko, zářící leskem věčného světla, slíbená Vítězná Panno zákona Božího a cíle úradků jeho; skrze tebe se vyhnanec do ráje vrací, a v tobě nám Tvůrce ztracenou důstojnost vrátil.“

Veškeren půvab tohoto nejkrásnějšího svátku Marie Panny pochopíme, pomníme-li, že církev slaví dnes nikoli historickou událost (příchod vyvolené Panny do slzavého údolí), nýbrž *dogmatický význam tajemství Neposkvrněného Početí* (proto nahradila za Pia IX. dřívější evangelium Mt 1, 1—16 nynějším Lk 1, 26—28). Maria Panna přišla na svět bez dědičného hříchu — to jest podnět dnešního svátku, tím však není ani zdaleka vyčerpán všechn dosah a význam svátečního tajemství. Čím vlastně bylo Neposkvrněné Početí sv. Panně? Čím bylo a jest doposud lidstvu?

A) 1. V Neposkvrněném Početí byla nejbl. Panna *zasvěcena svému povolání*. Přišla na svět jako vyhlédnutá, od věčnosti vyvolená a předurčená Snoubenka a Matka vtěleného Slova a Pomocnice Vykupitele. Od prvního okamžiku svého života patřila jedině Bohu jako snoubenka snoubenci (viz 26. prosinec), nemohla tudíž propadnout kletbě hříchu, nemohla být hříchem Bohu odcizena a odňata. Jako archa Noemova, vznášející se nad přívaly vod, jež zachvátily vše, co dýchalo a žilo, tak nejsv. Panna zůstala nedotčena všeobecným přívalem dědičné

viny, již neunikne žádný ďáblu zaprodaný syn nebo dcera hříšného Adama — a sice pro Spravedlivého, jež měla v lůně nosit, jako archa zachráněna pro spravedlivého, jež v sobě chovala. My se stáváme teprve na křtu sv. (řekl bych: „dodatečně“) z mrtvé větve živou ratolestí, vštípenou na pravou vinnou révu (t. j. Krista), teprve na křtu jsme zasvěceni svému povolání, stát se jednou občany nebeského Sionu. Kdyby však ten neb onen z nás nebyl vštípen v Krista, nesešlo by na tom — jest mnoho lidí, kterým se nedostalo a nedostává té milosti. Vyvolená Matka Spasitele však *musila* s ním být spojena, a sice od počátku, musila být z područí ďábla naprosto a navždy vyňata, t. j. hřích k ní neměl nikdy naprosto přístupu.

2. Nadto musila být vyzbrojena vším, aby byla *důstojnou Matkou Syna Božího*. „Záře svatosti nesměla scházet Matce toho, jemuž andělé třikrát svatý prozpěvují“ (Pius IX. v bule „Ineffabilis“). To jest: Neposkvrněné Početí kromě stránky negativní (uchráněna od hříchu dědičného) má též *pozitivní* prvek, t. j. byla *plná milosti a svatosti*. Vyšla čistá a svatá z rukou Tvůrce jako andělé nebo naše pramáteř. Z ohledu na toho, za jehož Matku byla vyvolena, obdařil ji Duch sv. takovou plností milosti že převýšila všechny anděly, a zatím co my přicházíme na svět jako dítky hněvu, byla duše Neposkvrněné Panny v prvním okamžiku života svatým chrámem a stánkem Ducha sv., ozdobena vlitou milostí posvěcující, vlitými ctnostmi a vlitými jeho dary.

3. Všecka *nadpřirozená krása*, kterou se Maria Panna stkví, jest jen *rozvinutí* toho, co bylo v Neposkvrněném Početí jako v poupěti skryto: *prosta* vši nezřízené *žádostivosti*, zvláště tělesné, *prosta* všeho *pokoušení* a všeho *hříchu*, *utvrzena v milosti*.

B) 1. Pro nás znamená Neposkvrněné Početí základní kámen budovy naší spásy, *první článek ře-*

tězu, jímž milosrdný Bůh ovinul hříšné lidstvo, aby je přivedl a připoutal k sobě. Když nastala plnost času, připravuje Otec Vykupiteli lidstva především důstojný stánek. Dnes přichází chvíle slíbená v ráji . . .

Neposkvrněné Početí jest první krok a první příprava k boji proti mocnostem temnoty, boj, jenž vyvrcholí ve smrti zaslíbeného Osvoboditele lidstva a bude dokonán jeho zmrtvýchvstáním, boj, jehož posledními dozvuky bude Nanebevzetí neporušené Panny a Matky Spasitele, boj, v němž pokračovati bude vykoupené lidstvo a kterýž bude definitivně vybojován, až se celá církev shromáždí kolem svého Krále v nebeské slávě (1. listopadu). V Neposkvrněném Početí jest sv. Panna jitřenkou, která předchází východ slunce Spravedlnosti a hlásá všemu světu, že slunce není daleko. Proto slavíme tento svátek v adventě — hlásáť nám: „Co nevidět uslyšíte andělské gloria a klečet budete u jesliček.“

2. V Neposkvrněném Početí obnovil a *vrátil* Tvůrce *lidstvu* jeho *ztracenou důstojnost* a krásu. V Panně bez poskvrny počaté vidí lidstvo: „Tak chtěl Bůh člověka mít, takový mohl a měl člověk být, kdyby ho nebyl praotec o všechnu tu krásu připravil.“ V ní má lidstvo zároveň *vzor*, jehož sic nikdy nedostihne, ke kterému se však má blížiti, seč síly stačí. Neposkvrněná jest sama první a nejdokonalejší ovoce vykupitelského díla Kristova, díla, na němž spolu s ním pracovala, jehož cílem bylo očistit a posvětit lidstvo, přivést je k spojení s Tvůrcem a vrátit mu původní důstojnost.

„Raduj se, Maria Panno: všechny bludy jsi zničila samojediná na celém světě.“ (Modl. církve.) Všecky starověké bludy kristologické (týkající se osoby Kristovy, nejen nestorianismus, nýbrž i arianismus, monofysitismus atd.) se rozbíjely jak vlny o skálu o jediné slovo „Bohorodička“, jež církev na sněmu efeském r. 431 označila jako heslo

pravé víry a jímž přinutila každý blud; aby odložil masku a přiznal barvu. To jediné slovo obsahovalo veškeré učení církve o osobě Kristově.

Rok 1854, prohlášení dogmatu Neposkvrněného Početí, jest pro moderní dobu, čím byl r. 431 pro křesťanský starověk. Dnes musí církev bojovat s jinými bludy. Charakteristický znak moderních a racionalistických bludů jest boj proti všemu *nadpřirozenému*. Boha, pokud ho nepopírají, si představují deisticky („nestará se o svět“) nebo pantheisticky (svět se prý vyvinul z ničeho a Bůh jest „světová síla“). Člověk, poslední stupeň všeobecného vývoje, nebyl podle nich stvořen k obrazu Božímu; popírá se pád do hříchu i jeho následky; lidská přirozenost prý není porušena hříchem, člověk jest od přirozenosti dobrý a jeho pudy tedy oprávněné, není milosti, není vykoupení, není zjevení; popírá se ne jedno dogma jako kdysi, nýbrž všecko učení sv. víry, nadpřirozený cíl a určení člověka, nadpřirozený úkol církve, nesmrtelnost a existence duše atd. Vzduch, jež dýcháme, jest pelagiánský, t. j. popírá se nadpřirozený řád. Pýcha, duše všech těchto bludů, jest patrna na první pohled, a oni sami se chlubí, že člověka „povznesli v jeho vlastních očích“, tím že ho vymanili z područí Tvůrce. Ve skutečnosti jej popřením nadpřirozeného řádu snížili na zvíře, jak ostatně darvinismus nepokrytě doznává.

Ochranou proti této epidemii a záplavě moderních bludů, a zároveň jejich *odsouzením* jest článek víry o Neposkvrněném Početí. Nevěra dobře vycítila, co toto dogma znamená. Odtud ona zuřivost, kterou bychom si jinak sotva vysvětlili, když 8. prosince 1854 prohlásil Pius IX. tento článek víry. Čím bylo kdysi slovo Theotokos, Bohorodička, tím jest dnes slovo Immaculata, Neposkvrněná. „Maria počatá bez dědičného hříchu, samojediná ze všeho lidstva, a sice pro zásluhy Spasitele, a ozdobena milostí po-

svěcuující v prvním okamžiku života.“ Tak prohlašuje náměstek Kristův. Z toho plyne:

1. Existuje tedy *hřích* a pád do hříchu, a sice všeobecný.

2. Existuje *dědičný* hřích, jež každý syn Adamův přináší s sebou na svět; člověk není *od narození* dobrý a svatý, není takový, jakým být mohl a být má; z učení o dědičném hříchu plyne, že

3. lidstvo *pochází od společného praotce*, jenž byl stvořen *od Boha*, a sice v milosti, o niž se připravil tím, že nebyl poslušen svého Pána a Tvůrce; tedy

4. člověk *není svým pánem* a zákonodárcem, nýbrž povinen dbát a zachovávat přikázání a zákonů Tvůrce, a neposlušnost se na něm vymstí, vlekouc za sebou trest; z toho patrně, že

5. člověk má *svobodnou vůli*, a když jí zneužije, jest za svůj čin odpověden; má též

6. *nesmrtelnou duši*, jež byla hříchem zbavena milosti, ne však věčného trvání.

7. Lidstvo *potřebuje Vykupitele* a vykoupení; odkázáno jsouc samo na sebe není s to, aby se vymanilo ze stavu, do něhož se hříchem uvrhlo. Ani Maria Panna nebyla vyňata z toho zákona: bylať „uchráněna hříchu pro zásluhy Vykupitele“, z čehož plyne, že

8. *Kristus Pán* jest *jediná cesta* vedoucí k životu, na něho jakožto jediného a všeobecného prostředníka jest odkázáno všechno lidstvo; tím padá t. zv. „přirozené náboženství“.

9. Neposkvrněná Panna byla obdařena milostí posvěcuující v prvním okamžiku života, aby byla důstojným stánkem Syna Božího — *milost* Boží jest tedy k spáse *nezbytně nutná* (k spojení s Bohem, jež jest nadpřirozeným cílem člověka).

10. Zvláštní milostí Boží byla Neposkvrněná Panna z ohledu na Krista uchráněna následků dědičného hříchu (hříšné žádostivosti atd.). *Žádostivost* nelze tedy prohlašovat za dobrou a oprávněnou, nýbrž

musí být *přemáhána* a krocena, jelikož ze hříchu pochází a ke hříchu vede, a byť sama sebou nebyla hříchem, přece jen člověka *smižuje*.

11. Hřích není maličkost, nýbrž přící se neko-
nečné svatosti Boží, *jest ohavnost*, zatím co milost
posvěcující jediné činí člověka opravdu krásným
a Bohu milým; očista duše od hříchu jest nad to
podmínka našeho spojení s Bohem.

12. Konečně prohlášení dogmatu samo bylo pro-
jevem *učitelského úřadu církve*, a přijetí jeho od
věřících bylo vyznáním víry v církev jakožto vy-
chovatelku od Krista lidstvu danou, jedinou, která
vede člověčenstvo ke spáse.

Z toho, co řečeno, jest pochopitelné, proč věřící
lid dnešní doby uctívá s takovou zálibou Nepo-
skvrněné Početí nejbl. Panny. Je-li úcta mariánská
časová, pak jest úcta k tomuto tajemství eminentně
časová. V Panně Neposkvrněné má věřící lid nejen
ideál a vzor neporušené andělské čistoty, nýbrž i
pevnou záštitu víry proti moderním bludům. Zdá
se, že z toho důvodu ponechal Pán ve své prozřetel-
nosti prohlášení tohoto článku víry na naše doby,
jako úctu k svému Srdci hořícímu láskou pro dny
všeobecné chladnosti a lhostejnosti, a snad jednou
prohlášení nanebevzetí nebeské Královny bude
ochranou a lékem proti nemocem příštích generací.

Ovoce, jež přináší duši *úcta k Neposkvrněnému
Početí*, patrno ze všeho, co právě řečeno. Viz též
str. 231. K tomu lze jen doplnit ještě

a) vysoké *ocenění milosti* — vážíme si jí jako
nejvyššího statku a spějeme s radostí často k zdro-
jům milosti, k sv. *svátostem*, abychom se tak

b) stali co *nejpodobnější* svému nebeskému vzoru
a Královně.

Proto jest tato úcta především pro mládež jak
stvořena. Jak víra tak sv. čistota vystavená tolika
nebezpečím a svodům mají zde ochrannou kotvu.
Není vzoru, jenž by mladistvá srdce plnil takovým

ohněm svatého nadšení, na němž by se vzdělávala tak lehce a s takovou radostí, jenž by povznášel tak mocně k výšinám, jako Panna bez poskvrny počatá. Slyš slovo jistého nevěrce: „Kdybych mohl věřit, rozhodl bych se pro katolickou víru; víte proč? K vůli článku o Neposkvrněném Početí! Jestliže hlásá církev svými dogmaty pravdu, pak se od ní dovídáme, že existovala a existuje v lidstvu alespoň jednou duše, jež nejsou Bohem, co pouhý člověk, nebyla nikdy dotčena hříchem. Viděl jsem velký kus světa, poznal jsem zátopu mravní špíny v lidstvu rozlitou . . . Co potřebujeme, jest právě tato jediná duše, která ani jedinou krůpějí této zátopy nebyla potřísněna, duši této Neposkvrněné, docela nedotčené, k níž bychom mohli hledět jako k ideálu lidské duše v její neporušené čistotě a svatosti. Abychom byli lidmi (rozuměj: nežili jako zvířátka), potřebujeme Immakulatu, Neposkvrněnou, v níž věriti jest dáno vám — vám, katolíkům . . .“ (Referuje Dr. Krebs ve svém Dogma u. Leben.)

Svátek Neposkvrněného Početí byl slaven na východě snad již kol r. 500 (uveden v „Typikon“ sv. Sáby † 532), jistě r. 675; tehdy již sv. Ondřej Krétský psal sváteční hymny ke cti tohoto tajemství. Z 8. stol. máme první sváteční řeči (Jan Euboejský), v 9. stol. byl svátkem všeobecným. Na západ přešel přes Sicilii a Neapolsko (9. stol.) do Irska, Normandie a Anglie (Eadmer † 1124, napsal první latinský traktát o N. P.), odtamtud do Francie (Lyon 1140) a ponenáhlu do celé Evropy, 1693 dostal oktávu, od Klementa XI. povýšen na svátek zasvěcený r. 1708, a od Lva XIII. na svátek 1. třídy r. 1879.

ROZJÍMÁNÍ.

Dnes se objevily první zjevné známky našeho smíření s Bohem. Dnes se zaradovala naše přirozenost kdysi zavržená, vidouc prvo-

tiny své obnovy a návratu v dřívější stav. Dnes se vyjasnila tvář prarodičů našich, když zvěděli, že se již odvolává kletba, která je stihla. S dvojnásobnou radostí a plesem jásají, slyšíce, že nyní na neplodné roli jest štípena ona vonná růže, jež vůni svou rozšíří na vše, cokoli pod sluncem bytuje, a zapudí ohavnost hříchu. Dnes všechno tvorstvo plno radosti plesá a jásá, Boha, původce všeho dobra, chválí a nevýslovně mu děkuje, vidouc klást základ k nejčistšímu chrámu. v němž bude přebývat Kristus, Král králů. Dnes jest štípen božský ráj, jenž nás, z dřívějšího (ráje) vyhnané a na smrt odsouzené, zase přivede k životu živodárným plodem, jenž z něho vypučí. Nyní prvosenka duchovního jara vydávajíc líbeznou vůni zvěstuje jeho (jara) příchod, neboť spolu s nocí hříchu (Starý Zákon!) pomínula též přesmutná zima, a milé jaro s dnem milosti se již blíží, přivádějíc s sebou teplo Ducha Božího.

Jásejme tedy a plesejme, slavíce slavnostně Početí té, jež nám bude původkyní všeho veselí a prostřednicí nevýslovné radosti. Pějme dnes společně Pánu našemu, my, kteří jsme dnes obdrželi Neposkvrněnou Paní a Pannu, tu, která vrátí svobodu nám, sehnutým otroctvím hříchu. Kdysi jsme poslechli d'ábla, strůjce všeho zla, když skrze hada nás sváděl, dnes však jsme od svého Pána a Tvůrce na milost přijati. Kdysi jsme jeho jho svrhli a zrádně přešli na stranu nepřítele, dnes jsme zase jeho sladkému jhu podrobeni pro jeho neskonalé milosrdenství. Kdysi jsme sami na sebe vložili nesnesitelné břemeno hříchů, dnes však jsme voláni k oddechu. Pramenem a počátkem všech těchto milostí a všeho tohoto dobra jest dnešní slavnost, která všechny

ostatní svátky jako jitřenka připravuje a jako sluneční červánky je ohlašuje . . .

Radujte se nyní se mnou, všichni spravedliví: blíží se již vaše obnovení, chystá se již dílo vašeho vykoupení: již jest stvořena ta, která plodem svého lůna vás od dlouholetého zavržení vysvobodí. Radujte se, všichni patriarchové a proroci: již vzešel květ rodu vašeho, blízké jest vyplnění předpovědí vašich, předurčené časy zaslíbení Božích již se naplnily. Nyní se veselí i nebeský voj blažených andělů, protože již vidí strženou hradbu (kterou hřích Adamův postavil mezi nimi a námi) . . .
(Petr Argský.)

INVITATORIUM.

Co jest introit, t. j. vstup, při mši sv., to jest invitatorium („pozvání“) v kněžských hodinkách: na začátku každého dne udává předmět svátku právě slaveného, základní myšlenku dne nebo posvátné doby, a tak vzbudí v duši přiměřenou náladu, aby s porozuměním sledovala modlitby církve, a v jejím duchu slavila památku přítomného tajemství nebo světce. Na všechny větší svátky jest příslušné invitatorium v této knížce udáno; můžeš se je pomodlit (rozjímavě!) buď při ranní pobožnosti nebo přede mší sv.

Invitatorium samo jest verš, jenž se vkládá do žalmu 94. Žalm jest každý den týž, invitatorium se mění podle dob nebo svátků.

Neposkvrněného Početí Marie Panny památku konejme — Kristu, jejímu Synu Hospodinu, pojdte, se klanějme.

A opakuje se ještě jednou:

Neposkvrněného Početí Marie Panny památku konejme — Kris-

**t u, j e j í m u S y n u H o s p o d i n u, p o j d' -
t e, s e k l a n ě j m e.**

ŽALM 94.

Pojd'te, plesejme Hospodinu, prozpěvujme Bohu, Spasiteli našemu: předstupme před jeho tvář s díkučiněním, a v žalmech zpívejme jemu.

Opakuje se invitorium:

**N e p o s k v r n ě n ě h o P o č e t í M a r i e
P a n n y p a m á t k u k o n e j m e — K r i s -
t u, j e j í m u S y n u H o s p o d i n u,
p o j d' t e, s e k l a n ě j m e.**

Neboť Hospodin jest Bůh veliký a Král veliký nade všechny bohy: neodmítne lid svůj Hospodin, protože v rukou jeho jsou všechny končiny země, a vrcholy horstev jsou majetkem jeho.

Opakuje se pouze druhá část invitoria:

**K r i s t u, j e j í m u S y n u H o s p o d i -
n u, p o j d' t e, s e k l a n ě j m e.**

Neboť jemu patří moře, onť je učinil, i zemi vytvořily ruce jeho: pojd'te, klanějme se jemu, na kolena padněme před Bohem, poklekněme před Hospodinem, který stvořil nás: protože jest Hospodin Bůh náš, my pak lid jeho a ovečky pastviny jeho.

Opakuje se celé invitorium:

**N e p o s k v r n ě n ě h o P o č e t í M a r i e
P a n n y p a m á t k u k o n e j m e —
K r i s t u, j e j í m u S y n u H o s p o d i n u,
p o j d' t e, s e k l a n ě j m e.**

Uslyšíte-li dnes jeho hlas, nezatvrzujte srdcí svých, jako v roztrpčení v den pokušení na poušti, kde pokoušeli mne otcové vaši; zkoušeli mne, třebaže skutky mé viděli.

Opakuje se pouze druhá část invitatoria:

Kristu, jejímu Synu Hospodinu, pojd'te, se klanějme.

Čtyřicet let měl jsem nesnáz s pokolením tímto, a řekl jsem: „Neustále lid tento bloudí srdcem, a nechtějí cesty mé znáti. Proto jsem v hněvu svém přísahal: Nedojdou nikdy do odpočinutí mého.“

Opakuje se celé invitorium:

Neposkvrněné Početí Marie Panny památku konejme — Kristu, jejímu Synu Hospodinu, pojd'te, se klanějme.

Sláva Otci...

Opakuje se druhá část a pak celé invitorium:

Kristu, jejímu Synu Hospodinu, pojd'te, se klanějme.

Neposkvrněného Početí Marie Panny památku konejme — Kristu, jejímu Synu Hospodinu, pojd'te, se klanějme.

Stejným způsobem se vkládá do žalmu invitorium jiných slavností a dnů.

MŠE SV.

Introit. Neskonale raduji se v Pánu a plesá duše má v Bohu mém: protože oděl mne v roucho spasení a oděvem spravedlnosti přioděl mne jako snoubenku ozdobenou záponami svými. — *Ů* Velebím tě, Hospodine, že jsi se mne ujal a nedopustil, aby jásali nade mnou nepřátelé moji. Sláva Otci. Neskonale...

Modlitba. Bože, jenž jsi v Neposkvrněném Početí nejbl. Panny Synu svému důstojný stánek připravil, prosíme, jako jsi ji pro zásluhy předveděné smrti téhož Syna tvého ode-

vší poskvrny uchoval, tak rač i nám dáti, bychom na její přímluvu čisti (všeho hříchu prosti) k tobě jednou přišli. Skrze téhož...

Č t e n í z knihy Přísloví (k. 8).

Hospodin vládl mnou na počátku cest svých, prve než byl co učinil od počátku. Od věčnosti zřízena jsem a od pradávna, prve než země učiněna byla. Ještě nebylo moře, a já již počata jsem byla: prameny vod ještě neprýštily, hory ještě u veliké tíži nestály, před pahorky já jsem se zrodila. Ještě nebyl učinil zemi ani řeky ani prvopočátky okruhu zemského. Když zakládal nebesa, byla jsem přítom, když určitým zákonem a mezí ohrazoval propasti, když vkládal sílu do mračen ve výšinách a vydatnost pramenům vod odměřoval, moři když do kruhu hranice vykazoval a zákon stanovil vodám, by nepřekročily mezí svých, když odvažoval základy země: s ním jsem byla všechno pořádajíc, a kochala jsem se rozkoší každého dne, hrajíc si před ním ustavičně, hrajíc si na okrsku země, a rozkoš má jest býti se syny lidskými. Nyní tedy, synové, poslyšte mne: blahoslavení, kteří dbají cest mých. Slyšte poučení a buďte moudří a nezamítejte je! Blaze člověku, jenž mne poslouchá, a bdí u dveří mých každého dne, a pozor dává u veřejí bran mých. Kdo mne najde, nalezne život a obdrží spasení od Hospodina.

Slova dnešní epištoly se týkají věčné Moudrosti (Syna Božího), jež odvěkým úradkem Nejvyššího se měla vtělit a vzít na sebe lidskou přirozenost. Týmž úradkem mu však byla vyvolena a připravena matka. Maria Panna tedy existovala od věčnosti v mysli Nejvyššího, dříve, než byla v čase stvořena. „V mysli svojí od věčnosti . . . tvoji krásu, tvoje ctnosti láska Boží patřila.“

G r a d u á l. Požehnaná jsi ty, Maria Panno, od Hospodina Boha nejvyššího, nade všechny ženy na zemi: Ty sláva Jerusalema, ty radost Israele, ty čest lidu našeho. — Alleluja, alleluja. Všecka jsi krásná, Maria, a poskvrny prvotné na tobě není, alleluja.

S l o v a s v. e v a n g e l i a p o d l e s v. L u k á š e (k. 1).

Za onoho času poslán byl anděl Gabriel od Boha do města galilejského, jemuž jméno Nazaret, ku panně — zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef — z domu Davidova, a jméno panny Maria. A vešed k ní anděl, řekl: „Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.“

O b ě t o v á n í. Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami, alleluja.

S e k r e t a. Spasitelnou obět', kterou o slavnosti (na památku) Neposkvrněného Početí bl. Marie Panny tobě, Hospodine, přinášíme, rač přijmouti a uděl, jako ji předchodí milostí tvou vši poskvrny prostou vyznáváme, tak abychom na její přímíuvu veškerých vin zproštění byli. Skrze...

P r e f a c e. Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucný, věčný Bože, a tebe v Neposkvrněném Početí (Zvěstování, Navštívení, Nanebevzetí, Narození... ve svátek...) bl. Marie povždy Panny společně chválili, dobrořečili a velebili: kterážto jednorozeného Syna tvého zastíněním Ducha sv. počala, a nepozbyvši slávy panenství svého věčné světlo světu vydala, Ježíše Krista, Pána našeho: skrze něhož velebnosti tvé chválu vzdávají andělé, klanějí se Panstva, chvějí se Mocnosti, nebesa

a nebeské Síly i svatí serafové společným plesáním oslavují; s nimi račiž i naše hlasy připustit, prosíme, pokorně tě oslavujíce a volajíce: Svatý... str. 184.

P ř i j í m á n í. Přeslavné věci řečeny byly o tobě, Maria, protože veliké věci učinil tobě, jenž mocný jest.

P o p ř i j í m á n í. Svátosti, které jsme přijali, Hospodine, Bože náš, nechat' v nás rány oné viny vyléčí, již jsi jedině Neposkvrněné Početí bl. Marie Panny uchoval. Skrze...

NEŠPORY.

Kněžské hodinky, oficiální modlitba církve, pozůstávají ze sedmi částí:

Matutinum, jitřní hodinky, jež se mnichové modlívali v noci, a Laudes („chvály“), denní oslava Tvůrce při východu slunce.

Prima (první hodina, t. j. 7 h. ráno), ranní modlitba církve, a Tertia, Sexta, Nona (třetí, šestá, devátá hodina), podle našeho počítání 9. hod., kdy Duch sv. sestoupil na apoštoly, poledne a 3. hod., kdy Pán na kříži dokonal.

Nešpory a kompletář, večerní modlitba.

Nešpory se modlívali křesťané před západem slunce. Protože podle starého počítání byl večer nejen konec dne, nýbrž již začátek dne následujícího, oslavovali věřící v této části hodinek už svátek, který připadal na zítřejší den, a to s velikou slávou (tak řečené 1. nešpory, na rozdíl od 2. nešpor, jež se zpívaly ve svátek samotný). V římské liturgii pozůstávají z pěti žalmů, hymnu a chvalozpěvu nejbl. Panny (Magnifikat — Velebí duše má Hospodina), v němž nešpory vrcholí: celé shromáždění vstává jako při evangeliu, oltář se okuřuje, zpěv jest slavnostnější než při žalmech. Obsah nešpor

jest dík za Spasitele a za milosti nám po celý den udělené, jakož i prosba za další milosti nám potřebné.

V našich krajích místo nešpor se modlí lid při odpoledních bohoslužbách raději litanie před vystavenou Velebnou Svátostí. Uvádíme přece však nešpory aspoň na větší svátky, aby pro soukromou pobožnost měl každý možnost větší volby.

O t ě n á š. Z d r á v a s M a r i a.

V e r š: B o ž e, k u p o m o c i m é v z e z ř i (znamení sv. kříže †).

R e s p o n s o r i u m (odpověď): **H o s p o d i n e, n a p o m o c m i p o s p ě š.**

S l á v a O t c i . . . A l l e l u j a.

(Tak začínají nešpory **vždycky**; od neděle Devítník do Bílé soboty se místo Alleluja praví: **Sláva tobě, Pane, Králi věčné slávy.**)

I. Antifona (předzpěv, lemující žalm jako rám obraz — po každém žalmu se zase jeho antifona opakuje): **Všecka jsi krásná, ó Maria, a poskvrny na tobě není.**

ŽALM 109.

Prorocký žalm o Mesiášově věčném *království*, *kněžství* a božském *synovství*. Maria Panna vyvolena od věčnosti za matku tohoto vítězného Krále a velekněze, který svou obětí usmířil Otce, a jako Melchisedech obětoval chléb a víno, tak obětuje denně pod způsoby chleba a vína Kristus sám sebe.

**Řekl Hospodin ku Pánu mému: „Posad' se
po mé pravici,
dokavad nepoložím nepřátele tvé za pod-
noží nohou tvých.“**

Žezlu vlády tvé dá vzejít Hospodin:

**„Se Sionu vládni uprostřed tvých nepřátel.
Tobě příslušela k r á l o v s k á m o c j i ž v
den zrození tvého,**

z lůna před jitřenkou zplodil jsem
tebe.“

Přisahal Hospodin a nebude toho želet:

„Tys knězem na věky podle řádu Melchisedechova.“

**Hospodin jest po tvé pravici, rozdrťí v den
hněvu svého krále,
soud bude konati nad národy, porazí je
po širé zemi,
v dědictví dá ti ji (zemi) v ruku, a proto
pozdvihni hlavu.**

Na konci každého žalmu se vkládá: Sláva Otci...

(Opakuje se Antifona: „Všecka jsi krásná...“)

2. Ant. Oděná jsi rouchem milosti bělostným jako sníh, a duše tvá září svatostí jak slunce.

ŽALM 112.

Veliký jest Hospodin — shlédl na dívku nepatrnou a povýšil ji k důstojnosti Královny nebes.

**Chvalte, služebníci, Pána, chvalte jméno
Hospodinovo!**

**Bud' jméno Páně pochváleno od tohoto času
až na věky!**

**Od východu slunce až na západ chváleno
bud' jméno Hospodinovo!**

**Vyvýšen nad všechny národy Pán, sláva jeho
vyšší než nebesa.**

**Kdo jako Hospodin, Bůh náš, jenž na vý-
sostech přebývá?**

**Přece však všímá si nízkého v nebi i na zemi.
Nepatrného z prachu pozdvihuje a z kalu
povyšuje chud'asa,
aby ho posadil s knížaty, s knížaty národa
svého.**

**Neploďné dá, by bydlila v domě, přešťastná
matka (přemnohých) dítek.**

(Opakuje se antifona.)

3. Ant.: Ty sláva Jerusalema, ty radost Israele, ty čest lidu našeho.

ŽALM 121.

Poutní zpěv na cestě do chrámu jerusalemského. Jerusalem jest symbolem církve a nebeského Sionu, kamž putujeme ve šlépějích sv. Panny.

Zplesal jsem, když se mi řeklo: „Půjdeme do domu Páně.“

A již stojí nohy naše v branách tvých, Jerusaleme!

Jak pevně jsi vystavěn, Jerusaleme, jako přepevné město!

Do něho zajisté stoupají kmeny, pokolení Hospodinova, aby dle příkazu Israellova slavily jméno Hospodinovo.

Tam jsou postaveny vladařské stolce, stolce domu Davidova.

Pozdravujte pozdravem pokoje Jerusalem: „Blaze těm, kdož tě milují!

**Vládniž pokoj ve hradbách tvých, a blaho-
byt ve tvých palácích!“**

**K vůli bratřím a přátelům svým přeji po-
koje tobě,**

**k vůli domu Hospodina Boha našeho pro-
sím za štěstí tobě.**

(Opakuje se antifona.)

4. Ant.: Požehnaná jsi ty, Maria Panno, od Hospodina Boha nejvyššího nade všechny ženy celého světa.

ŽALM 126.

Bez Božího požehnání marné naše počínání.

**Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí,
kteří jej stavějí:**

nechrání-li Hospodin města, nadarmo bdí,
kteří je hlídají.

Marno vám před úsvitem vstávati, vstávat po
dlouhém ponocování,
vám, kteří jíte chléb svůj v starostech,
zatím co svým miláčkům dává jej (Pán)
ve spánku (t. j. bez práce).

Hle, dítky jsou dar Páně, odměnou jeho jest
potomstvo.

Čím jsou střely v ruku bojovníka, tím jsou
synové z mužného věku.

Blahoslavený muž, jenž jimi naplnil toulec:
nebude zahanben, když v městské bráně se
bude s nepřáteli soudit.

(Opakuje se antifona.)

5. Ant.: Ved' nás za sebou, Neposkvrněná
Panno: za tebou poběžíme po vůni tvých
ctností.

ŽALM 147.

Chvála Nejvyššího.

Oslavuj, Jerusaleme, Hospodina, oslavuj Boha
svého, Sione!

Onť závory bran tvých upevňuje a dává po-
žehnání synům tvým v tobě,
zjednává pokoj v končinách tvých, a bělí
pšeničnou tě nasycuje;

když posílá zemi rozkazy své, rychle po-
spíchá slovo jeho.

Sníh sype jak vločky vlněné, jak popel roz-
sévá jíní,

led svůj v krupobití sesílá, zmrznou vody
ve mrazu jeho.

Vyšle slovo své, a vše opět taje, zavane dech
jeho, a tekou vody.

Oznámil slovo své Jakubovi, svá práva a zá-
kony Israelovi.

**Neučinil tak žádnému národu, nezjevil jim
zákonů svých.**

(Opakuje se antifona.)

Kapitulum (kapitola, t. j. krátké čtení z Písma sv.) Př 8. **Hospodin vládl mnou na počátku cest svých, prve než byl co činil od počátku. Od věčnosti zřízena jsem a od pradávna, dřívě než země učiněna byla. — R7. Bohu díky.**

HYMNUS.

**Zdrávas, hvězdo mořská,
slavná Matko božská,
ustavičná Panno,
šťastná nebes bráno!
Přijímajíc Ave
se rtů Gabriele
mír dej, Páně děvo,
druhá lidstva Evo.
Rozvaž pouta hříšným,
světlo rozsvět' slepým,
vzdal, co duši škodí,
dej, co dobro plodí.
Ukaž, že jsi Matkou,
nechť tvou prosbu sladkou
přijme, jenž tě zvolil,
by se z tebe zrodil.
Panno nejvzácnější,
nad vše nejvlídnější,
zbav nás hříchu viny,
čisté učiň syny.
Dráhu žití čistou,
cestu uprav jistou
v blaha věčná místa,
dej nám spatřit Krista.
Sláva Bohu Otcí,
Synu stejné moci,**

**bud' i Duchu chvála,
všem třem neustálá. Amen.*¹⁾**

℣. Neposkvrněné Početí slavíme dnes blahoslavené Marie Panny.

℞. Která hadovu hlavu potřela panenskou nohou.

Ant.: Dnes vypučela ratolest z kořene Jesse: dnes beze vší poskvrny hříchu počata jest Maria: dnes potřena jest od ní hlava starého hada, alleluja.

MAGNIFIKAT.

Chvalozpěv Marie Panny.

- 1. Velebí duše má Hospodina:
a plesá duch můj v Bohu, Spasiteli mém,**
- 2. že shlédl na nepatrnou služebnici svou:
nebo aj, od nynějška blahoslaviti mne
budou všechna pokolení,**
- 3. neboť veliké věci učinil mi ten, jenž mocný
jest,
a svaté jest jméno jeho.**
- 4. A milosrdenství jeho od pokolení do pokolení —
těm, kteří se ho bojí.**
- 5. Učinil moc ramenem svým:
rozptýlil pyšné v myslí srdce jejich.**
- 6. Sesadil mocné s trůnu,
a povýšil ponížené.**
- 7. Lačnející naplnil v dobru,
a bohaté propustil s prázdnou.**
- 8. Ujal se Israele, služebníka svého,
na milosrdenství své se rozpomenuv,**

¹⁾ Ave maris stella, překrásný hymnus neznámého skladatele z 8. nebo 9. stol., přel. K. První strofa udává thema, ostatní strofy jsou výkladem jednotlivých slov: Zdravas — hvězdo mořská — Matko Boží — Panno — bráno nebes.

9. jakož byl mluvil k otcům našim,
Abrahamovi a semeni jeho na věky.¹⁾

Sláva Otci . . .

(Opakuje se antifona.)

☩. Pane, vyslyš modlitbu mou. Ṙ. A vo-
lání mé k tobě přijď.

Modleme se: Bože, jenž jsi . . . str. 531.

☩. Pane, vyslyš modlitbu mou. Ṙ. A vo-
lání mé k tobě přijď.

☩. Dobrořečme Hospodinu. Ṙ. Díky budtež
Bohu.

☩. Duše všech věrných zemřelých pro mi-
losrdenství Boží ať odpočívají v pokoji.
Ṙ. Amen. — Otče náš (bez Ave).

☩. Hospodin uděl nám pokoj svůj. Ṙ. A
život věčný. Amen.

Z á v ě r e č n á („v e l k á“) a n t i f o n a.

Přesvatá Kristova Rodičko,
nebes jsi přístupná brána,
zářící na moři hvězdičko,
bloudícím v bouři jsi dána:
přispěj nám pomocí s výsosti,
pozvedni hynoucí stádce,
která jsi zázrakem milosti
zrodila vlastního Tvůrce.

Ave ti posílá Trojice,
Panno vždy neporušená,
abys v ráj uvedla vyhnance,
odkud je vyhnala žena.²⁾

¹⁾ Tomuto verši jest rozuměti takto: Rozpomenul se na milosrdenství své, zaslíbené Abrahamovi a potomstvu jeho na věky, jakož byl mluvil k otcům našim.

²⁾ Autor této hluboce procítěné antifony (6 hexametřů) jest snad mnich Hermannus Contractus († 1054).

℣. Anděl Páně zvěstoval Panně Marii.
℞. A ona počala z Ducha sv.

Modleme se: Milost svou . . . str. 32.

℣. Boží pomoc trvej vždycky s námi.
℞. Amen.

ZASVĚCENÍ NEPOSKVRNĚNÉ PANNĚ.

I.

Nejsvětější Panno a Matko Boží Maria, já, naprosto nehoden sice, abych ti sloužil, ale jsa pohnut tvou podivuhodnou láskou a roz-nícen touhou sloužiti tobě, volím si tě dnes před svým andělem strážným a veškerým nebeským dvorstvem za Paní, Přímluvkyni a Matku svou a pevně si umiňuji, že ti budu ustavičně sloužit, a pokud bude mi možno, snažit se o to, aby ti všichni oddaně sloužili. Pročež, Matko přemilostná, prosím tě co nejvroucněji pro Krev Ježíše Krista za mne prolitou, abys mne v počet svěřenců svých a za služebníka stálého přijmouti ráčila. Pomáhej mi při každém díle a vypros mi milost, abych se vždycky tak choval myšlením, slo-vem i skutkem, bych neurazil nikdy ni očí tvých ni očí nejsvětějšího Syna tvého. Roz-pomeň se na mne a neopouštěj mne v hodinu smrti mé. Amen.*

(Modlitba milá sv. Frant. Sal.)

II.

Nejčistší a Neposkvrněná Panno, Matko vtělené odvěké Moudrosti! Rozpomeň se na přesvatou chvíli, kdys trojjedinému Bohu skrze anděla odpověděla: „Aj dívka Páně“, a svým svolením ses stala Matkou věčného Slova a zároveň Matkou, Královnou a Paní všech, které on Krví svou vykoupil. Svolení

tvoje, kterým jsi závoru zamčeného ráje ztraceným otevřela, zjednálo ti právo na lásku, oddanost a úctu všech, kteří kdy vážití budou vody milosti ze studnice Srdce Ježíšova, a zavázalo k věčným díkům ty, kteří kdy budou mít podíl na milostech vykoupení Kristova.

Plníce tedy povinnost svou a splácejíce tobě i Synu tvému povinný hold vděčnosti a lásky, děkujeme mu co nejvroucněji, že skrze tebe se ráčil jedním z nás stát a smrtelnost naši v tobě na sebe vzal. Děkujeme mu neskonale za to, že nás svěřil mateřské ochraně tvé, abychom směli tvými být a tvými se zvat. Vynasnažíme se s jeho milostí co nejopravdověji, abychom co dítky tvé oslavovali svatým životem jméno tvé i jméno toho, který tě vyvolil a skrze tebe nás omilostnil, aby nám bylo jednou k útěše a ne k soudu, že jsme se honosili důstojností dítek a svěřenců tvých.

Tobě, Maria, které jedině po nebeském Otci vděčíme za Krista Spasitele, zasvěcujeme veškerou bytost svou a celý život svůj, všechno, co jsme, co máme a co milujeme, aby vše, co jest v nás a kolem nás, patřilo tobě a mělo podíl na tvém požehnání mateřském. Tobě nechť docela patří srdce naše, aby tě cele milovalo, i jazyk náš, by hlásal chválu tvou a velikost lásky tvé. Od tebe, Královno, Matko a Paní v říši milosti, chceme záviset pro čas i pro věčnost.

Jako králové z východu u nohou tvých se klaněli Králi, jenž na klíně tvém jako na trůně spočíval, tak i my dnes u nohou tvých témuž Králi a Vládci obnovujeme křestní slib, kterým jsme se mu zasvětili věčně a neodvolatelně. Zavazujeme se před tebou, že budeme vždy hrdě a statečně vyznávat víru v božského Syna tvého, čerpati vděčně z pokladů milostí

složených ve svatých svátostech, předrahou Krví jeho nám zjednaných, a pokud slabé síly naše dostačí, k tomu chceme vždy napomáhat, aby království tvé i království božského Syna tvého se šířilo v srdcích lidských a po celém okrsku země.

Budiž od nyníška ty, Maria, spolu s Božským Synem svým nejdražším předmětem naší lásky, nejčistším pramenem naší radosti, veškerým obsahem našeho štěstí v tomto životě pozemském. Shlédni milostivě na toto údolí slz a bolů, ve kterém strádáme, slyš hlas náš, kteří veškerou naději svou v tebe skládáme, rozevři nám mateřskou náruč svou, kteří k tobě s nezlomnou důvěrou spěcháme. K tobě se utíkáme ve svých bolestech, abychom dosáhli úlevy; ve svých zármutcích, abychom dosáhli útěchy; v nebezpečích duše i těla, abychom dosáhli ochrany; v potřebách časných a věčných, abychom dosáhli pomoci. Ty budiž bloudícím vůdkyní, pokoušeným posilou, chybuujícím přímluvkyní přemocnou. Chraň srdce naše vší úhony, odstraň z něho vše, co se Bohu nelíbí, vzdaluj od něho vše, co by jeho čistotu mohlo porušit, a kdyby snad zatoužilo po hříšné lásce, mocně je přiviň a připoutej k sobě, abys ty byla jeho jedinou Královnou a Paní. A až se naplní dny našeho pozemského putování, přijmi poslední náš vzdech a vypros nám místo v nebeském Sioně, kde bychom na mateřském Srdci tvém spočinuli na věky.

III.

Nejsvětější a Neposkvrněná Panno, od věčnosti vyvolená, abys Matkou Boží se stala a lidstvu Osloboditele a Mesiáše dala: ty, která jsi skrze Syna svého lidstvu u Boha zjednala

smíření a odpuštění, v naší duši zase obnovila dřívější důstojnost a krásu, o niž jsme byli v ráji oloupeni, smrti propadlým synům Adamovým vrátila ztracený život a otevřela nebeskou bránu: tebe proto právem Matkou svou nazýváme, za dítky tvé se dnes znova slavně prohlašujeme, před veškerým dvorstvem nebeským tě za Královnu a Vládkyni svých srdcí radostně uznáváme a tobě se s největší vroucností milujících duší navždy zasvěcujeme.

Tobě, vyvolená d c e r o B o h a O t c e, zasvěcujeme d u š i svou a všechny její schopnosti a síly. Tobě, neporušená M a t k o věčného S l o v a, v jejímž panenském lůně Syn Boží na sebe člověčenství naše vzal, zasvěcujeme t ě l o a všechny smysly své, především oči, ruce a rty, a prosíme vroucně, abys je chránila všeho, co by je jakkoli poskvřnit mohlo. Tobě, živoucí stánku, c h r á m e a snoubenko D u c h a s v ., zasvěcujeme s r d c e své, každý jeho úder a každý vzdech, všechno jeho cítění a všechny tužby.

Tobě, Maria, která jsi po nejsv. Trojici všeho tvorstva jediná Paní a Vládkyně, zasvěcujeme a odevzdáváme dnes sebe, všechny dny života svého, svůj život i svou smrt, a zvláštní ochraně tvé poroučíme sebe i vše, co nás blaží i co nás rmoutí, co nás těší i co nás tíží. Shlédni na nás, kteří se s nezlomnou důvěrou utíkáme pod tvůj mateřský plášť. Panno vítězná nad hadem starým, viz, jak úklady činiti neustává nám, vyhnaným synům Eviným, protože tvoji jsme a vyznáváme jméno Syna tvého, od něho za dítky tvé lásce daní. Chraň nás, ať neuvázneme v léčkách, které spolu se světem a vášní naší víře a čistotě strojí, dej, ať všechno naše myšlení, řeči a

konání se řídí vždy jen vůlí tvou a vůlí božského Syna tvého. Nežádáme ničeho, leč jen tvé lásky, netoužíme po ničem, leč jen aby nám bylo popřáno pro Boha a pro tebe až do posledního vzdechu pracovat a jedině tobě náležet, a za odměnu si nepřejeme ničeho, leč jen tebe a Srdce Syna tvého, a s vámi být spojeni po všechny věky blažené věčnosti. Amen.

OBNOVA ZÁSLIBU.

Nejsvětější Panno a Matko Boží, Maria, my všichni nehodni sice, abychom tobě sloužili, milostí tvou však díky tvé, obnovujeme dnes sv. sliby své, kterými jsme se tobě zasvětili:

V o l í m e si tě dnes znova za Královnu, Paní, Ochránkyni, Přímluvkyni a Matku svou.

S l i b u j e m e tobě, že tě budeme vždy vroucně milovat, ctít a tebe věrně následovat. Slibujeme, že se budeme vždy chránit všeho, co by mohlo urazit Srdce tvé a Srdce božského Syna tvého.

O d p r o š u j e m e tě za všechny křehkosti a poklesky, kterými jsme v uplynulém roce zarmoutili tvé Srdce mateřské.

D ě k u j e m e tobě, Matko nejdobrotivější, za všechnu mateřskou péči a ochranu, kterou jsi nás po celý tento rok provázela, za všechnu lásku, požehnání a milosti, kterými jsi nás v uplynulém roce zahrnovala.

(**M o d l í m e** se k tobě dnes za bratry své nepřítomné, ochraňuj je a žehnej jim zvláště v dobách pokušení a zkoušek, aby se nezpronevěřili nikdy svatým slibům svým.)

(**P r o s í m e** tě za bratry naše zesnulé, přiveď nás spolu s nimi na mateřské Srdce své v nebesích.)

**Nás pak provázej milostí svou na této ve-
zdejší pouti, chraň nám čistotu a víru, ať věr-
ní zůstaneme tobě a Synu tvému až do po-
sledního vzdechu, a přidruž nás potom k zá-
stupu vyvolených dítek svých v blažené věč-
nosti. Amen.**

SEKVENCE.

I.

**Zdrávas, Matko věčné spásy,
schrána Bohem zvolená jsi,
schrána, náplň milosti:
od věčnosti předurčená,
schrána svatě vytvořená
rukou Boží moudrosti.**

**Zdrávas, Matko Syna Světla,
bez trní jsi z trnů zkvetla,
růže, lidstva ozdoba:
my jsme hříšní, hříchu trny
způsobily v duši skvrny,
ty — svatosti nádoba.**

**Brána zavřená, zdroj ráje,
cela ctnosti, půvab máje,
země nejvzácnější skvost:
balsámu a myrrhy vnady,
růží nejkrásnější sady
předčí tvoje líbeznost!**

**Panno ze všech jediná,
jíž se netkla provina,
z tebe vzešel spásy květ:
ty jsi myrta věrnosti,
fialka jsi skromnosti,
vůni nardu šíříš v svět!**

**Vlastním Synem stvořená,
lilje neposkvrněná,
Boha hodná čistota:
konvalinka pokorná,**

půda radlem neorná,
 vydalas plod života.
 Nebeský jsi, Panno, ráj,
 netknutý libanský háj,
 šíříš sladkost kolkolem:
 v plném jasu, v každém času
 tisíc hlasů tvoji krásu
 hlásá plným hlaholem.
 Šalomounův trůn jsi krásný,
 není jiný stejně vzácný
 stvořen rukou dovednou:
 sloni bělost — srdce bdělost,
 zlato stkvoucí — lásku vroucí
 hlásá řečí obraznou.
 Vyvýšena nade všemi
 nemáš rovné v celé zemi
 ani v nebes výsosti:
 sláva všeho pokolení,
 nikde v celém tvorstvu není,
 kdo by tvé měl přednosti.
 Slunko svítí nad měsíc,
 měsíc hvězd jest jasnější:
 právě tak jest Maria
 nad vše tvorstvo krásnější.
 Zář, jež nezná zatmění,
 panenská jest nevinnost:
 žár, jenž plane bez konce,
 nehynoucí lásky ctnost.
 Zdrávas, Matko slitovnosti,
 trojjediné velebnosti
 svatosvatý stan a chrám:
 tebe, archu vznešenosti,
 věčné vtělené Moudrosti
 připravil Duch svatý sám.
 Ó Maria, hvězdo v moři,
 již se nebes dvorstvo koří,
 srdce všech k níž láskou hoří,
 Pomocnice všemocná:

nadhvězdne jsi Paní říše,
za nás pros vždy u Ježíše,
ochraňuj nás se své výše,
v bouřích buď nám pomocná!
Postaveni v boji lítém
bezpečni jsme pod tvým štítem,
odvěkého nepřitele
lest i divost maříš cele,
neopouštíš věrné své.
Slovo Otce, věků Kníže,
sluhům Matky své stůj blíže,
spas nás, hříchu pout nás zprosti,
prosté vin ved' do radosti,
připodobni k slávě tvé.

(Nejpěknější mariánská sekvence Adama a S. Victore „Salve Mater Salvatoris“, zvaná „Šnůra perel“, s většími obměnami podle stávajících překladů upravil K.)

II.

Krúpěj medu z trnoví vytryskla,
hvězda mořská z oblaků zasvitla
v nočním čase:
ale krúpěj hořkosti neměla,
hvězdy jasné zářivost netměla
svítíc v kráse.

Krúpěj, hvězda původu takého
obrazem jsou Početí svatého
Matky Boží:
růže rajská svatostí zářila,
mezitím co země jen rodila
trní, hloží.

Z Panny pramen vytryskl sladkosti,
a ten v lidstvu jed staré hořkosti
zase zhojil,
jejžto d'ábel skrz ruku Evinu
podav ke rtům praotci v edenu
nás otrávil.

**Bez poskvrny počata jediná,
Zaslíbená, tebe se dějinná
netkla vina:
jehož věky čekají toužebně,
větším divem po letech tajemně
počneš Syna.**

(Sekvence „Mellis stilla“ neznámého autora,
přel. K.)

III.

**Kteráž jest to, jež vzchází v temnotách,
půvabnější než ranní červánky,
čistší nad zdroj krystalné studánky?
Tato luna, která noc zahání,
tato zora, jež slunko přivádí,
blahá zvěst, jež zlatý věk vyzvání?
Jakým jasem bude se slunko stkvít,
jitřenka když takovou stkvěje se
září, že ji noci stín nesnese?
Zříš ji v mracích v znamení velikém:
slunce rouchem, měsíc jest podnožím,
hlavu zdobí hvězdový diadém.
Jako růže rodnou svou ratolest,
zdobí krásou trnitým na keři,
tak tys svého nejkraší rodu čest,
vracíš eden svedené mateři.
V chvíli vážné na dvou dob rozhraní
tvorstvo, stará jež kletba tížila,
čeká s touhou vítěznou na Paní,
kterou věčná Slitovnost slíbila.
Smrtonosný Eva plod podala,
živodárný Panna plod vydala,
hlavu svůdce patou svou potřela.
Přišla Panna, zář vzchází nad světem,
vládce temna prchá již před světlem,
člověk Božím stává se dítětem.**

(Sekvence „Quae est ista“ neznámého autora,
přel. K.)

IV.

Zdrávas, růže mezi trny,
lilie tys bez poskvrny,
země radlem netknutá:
tobě Bůh dal všechnu milost,
darů připravil ti plnost,
než jsi byla počatá.

Prosta stínu oné viny,
která hyzdí Evy syny,
čistás žití na prahu:
hříchu, který všem jest vrozený,
uchránil tě z tebe zrozený
zlomiv zlého převahu.

Předčíš nebe, předčíš zemi,
oplyvající dary všemi
sama v zemském údolí:
pevnou rukou v bouři vod'
žití mého křehkou loď,
s vlnami jež zápolí.

Ty jsi výkvět všechněch ctností,
jas a sídlo nevinnosti,
svatosti jsi studnice:
tělem, duchem čistá vezdy,
září zastiňuješ hvězdy,
stkvoucí nebes dennice.

Květe vzácný, květe krásný,
z něhož mocí božskou spasný
člověku plod vypučel:
oblaž zemi vůní svojí,
občerstvi, když léčky strojí
odvěký nám nepřítel.

Zdrávas, růže ušlechtilá,
růže vonná, růže milá,
zdrávas, růže stolistá:
růže přesazená z ráje,
nejkrásnější zdobo máje,
Panno — Matko přečistá.

**Záříš leskem svého plodu,
budiž Adamovu rodu
mocná orodovnice:
by nám bylo v nebi dáno
věčně věků, slavná Panno,
ze tvé slávy těšit se.**

(Sekvence „Flos convallis“ neznámého autora,
přel. K.)

KORUNKA

NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ M. P.

(ke cti 12 výsad nejbl. Panny; viz 27. listop.)

Delší způsob.

**1. Zdrávas, vyvolená a nejsvětější d c e r o
B o h a O t c e, ozdobo tvorstva, výkvěte
lidstva: v tobě p ř i p r a v o v a l O t e c cestu
spásy zhynulému lidstvu, a k tobě jako k
zřídlu spásy a k zaměstnání věků¹⁾ hleděli
andělé v nebi, by jejich řady skrze tebe do-
plněny byly — spravedliví v předpeklí, aby
vysvobození byli — lidé před námi, aby pro-
roci věrnými shledáni byli — my, kteří nyní
jsme, ti, kteří po nás přijdou, synové synů
našich, a kteří z nich zase se zrodí: k tobě
hledí oči veškerého tvorstva, aby v tobě a
skrze tebe a v tobě ke krásnějšímu obrazu
p ř e t v o ř i l Bůh, co na počátku byl s t v o -
ř i l. Tebe tudíž prosíme pro odvěké v y v o -
l e n í tvé, pro N e p o s k v r n ě n é P o č e t í
tvé, pro plnost m i l o s t i, kterou tě věčná
Všemohoucnost obdařila, pro naprostou sva-
tost tvou, kterou jsi hříchu ani p o k u š e n í
n e p o z n a l a: račiž být u Otce naší pří-
mluvkyní a vypros nám odpuštění hříchů,**

¹⁾ Negotium saeculorum (Bern.); Marií Pannou
se zaměstnávají všechny věky, ji chválíce atd.

kterými jsme hněv jeho na sebe svolali a o ráj se připravili: a ty Otče věčný, pomni, kvůli komu jsi tuto jedinou a milovanou dceru svou vyvolil, a přijmi nás na její přímluvu za dítky své.

Otče náš, čtyřikrát Ave; jednou Sláva Otci.

Pro přesvaté a Neposkvrněné Početí tvé buď nám pomocná, přeslavná a blahoslavená Panno Maria.

2. Zdrávas, Snoubenko věčného Slova a Matko Božího Syna, jediného ze synů lidských, jenž měl v moci vyvolit a stvořit si matku: s tebou Syn pracoval na naší spáse, tys královská cesta, po níž Spasitel sestoupil do naší bídy a po níž nás vede do věčné slávy. Skrze tebe nechat nás přijme, jenž skrze tebe nám byl dán, a ty pro andělské zvěstování, při němž jsi ho do lůna pojala, pro téhož Syna tvého narození, při němž jsi bolesti nepoznala, pro ustavičné panenství tvé, které jsi ty jediná s mateřskou důstojností spojila, a pro nekrvavé mučednictví tvé, jež jsi na Golgotě podstoupila, račiž být v nebi u Syna naší orodovnicí, jako jsi byla v slzavém údolí jeho pomocnicí, a prosíš ho, aby nebylo pro nás nadarmo, co v tobě a s tebou pro nás vykonal: a ty Synu Boží, obmyj krví svou a slzami Bolestné Matky své duše hříšníků, pro něž jsi se synem Marie Panny státi ráčil.

Otče náš atd. Pro přesvaté . . .

3. Zdrávas, Panno, stánku a živoucí chráme Duchu sv., jenž tebe zastínil a všemi dary, milostmi i ctnostmi tě ozdobil. Jako Otec spásu skrze tebe všemu lidstvu připravil, tak ji Duch sv. skrze tebe v každém z nás dokonává a vykoupené ke Kristu vede: nevědomé, aby ho poznali — hříšné, by smíření

dosáhli — věrné, by ze ctnosti ke ctnosti kráčeli — vyvolené, aby ho ve slávě uzřeli. Stvořitel bez tebe k svému nás obrazu stvořil, avšak Duch sv. ne bez tebe obraz v člověku zastřený k prvotné kráse zas přetvořil. Tvé početí a příchod tvůj na svět byl zvěstí, že blízko jest vykoupení, tvůj příchod do duše hříšníka jest záruka, že není daleko obrácení. Račiž tedy, Panno svatá, pro vyvolení své za **M a t k u v ě ř í c í c h**, pro slavné **n a n e b e v z e t í** své, pro slávu a **k o r u n o v á n í** své, pro vznešený úřad **P r o s t ř e d n i c e** spasených shlédnouti na nás. Osvědč, Panno, že tys rozdatelka nebeských pokladů, že prosbou zmůžeš vše, co Bůh rozkazem a mocí vůle své, a že všech milostí se dostává lidstvu skrze tebe, skrze niž se mu dostalo Krista, původce milosti: a ty, Dokonateli a Oblažitelu Duchu sv., jenž neustáváš až do konce věků vést duše ke spáse skrze Marii, dej, abychom i my skrze ni ovoce vykoupení svého hojně zakoušeli a spolu s ní tebe ve věčné Trojici oslavovali na věky věkův.

Otče náš atd. Pro přesvaté . . .

Ant.: Neposkvrněné Početí tvoje, Rodičko Boží Panno, zvěštovalo radost celému světu: neboť z tebe vyšlo Slunce spravedlnosti, Kristus Bůh náš, jenž zrušil kletbu a přinesl požehnání, přemohl smrt a daroval nám život věčný.

Ů. V početí svém, Maria Panno, byla jsi Neposkvrněná:

Ry. Pros za nás Otce, jehož Syna Ježíše z Ducha Svatého počatého jsi porodila.

Modleme se: Bože, jenž jsi v Neposkvrněném Početí . . . str. 533.

Možno přidati litanii — str. 275.

(Podle sv. Ondřeje Avellini.)

K r a t š í z p ů s o b .

Ve jménu Otce . . .

Ť. Bože, k pomoci mé vzezři.

Ry. Hospodine, na pomoc mi pospěš. Sláva Otci.

Třikrát se opakuje: Velebeno budiž svaté a Neposkvrněné Početí bl. Marie Panny, Matky Boží; modl. Páně; čtyři Ave. Sláva Otci.*

CHVÁLY.

Všecka jsi krásná, Maria, a poskvrny prvotné na tobě není.

Tys sláva Jerusalema, tys radost Israele, tys čest lidu našeho, tys zastánkyně hříšníků.

Ó Maria, ó Maria, Panno nejmoudřejší, Máti nejlaskavější, oroduj za nás, přimlouvej se za nás u Pána Ježíše Krista.

V Početí svém, Panno, byla jsi Neposkvrněná: oroduj za nás u Otce, jehož Syna jsi porodila.

Modleme se: Bože, jenž jsi v Neposkvrněném Početí . . . (Str. 533.) Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Kdo se tyto chvály pomodlí o pěti hlavních svátých P. M. (8. prosince, 2. února, 25. března, 15. srpna, 8. září), získá odp. *†.

MODLITBY SV. EFRÉMA.

I.

Od věčnosti si vyvolil Bůh za matku čistou Pannu, p ř e d e š e l ji svými milostmi a láskou, uprostřed všeobecné potopy hříchu uchovával ji (neposkvrněnou) pro sebe, by byla jeho snoubenkou. Opatroval ji bez viny a bez skvrny, načež přišel a bydlil v této přeblahosla-vené (Panně), jež se stkvěla veškerou krásou, jsouc tělem neporušená, duší veskrze čistá

a dokonalá (do slova: zapečetěná — aby hřích neměl k ní přístupu), a zjevil se světu v této dívce božského původu, jež ve všem se líbila Bohu.¹⁾

Přijmi tedy náš pozdrav, nejčistší, milostiplná a Neposkvrněná Rodičko Boží a Panno. Zdrávas, slávo lidského pokolení a všech proctví věrné naplnění, zdrávas, pečeti Zákona Božího a cíle úradků jeho, skrze niž zjevil Pán hlubiny svých tajemství světu. Zdrávas, světlo zářící v temnotách, jež vedeš bloudící cestou pravdy a života; zdrávas, přístave a ochrano plavících se po moři tohoto zrádného světa; zdrávas, nejvznešenější všech tvorů, strome stinný, z jehož plodů požíváme všichni, bychom nezemřeli. Zdrávas, ozdobo světa, Královno rodu Adamova, schráno a příčino všech milostí, ráji rozkoše a zřídlo nesmrtelnosti, radosti a pokoji lidského pokolení, trůne Nejvyššího.

Zdrávas, přečistá, která jsi hlavu ničemného hada potřela²⁾ a do propasti jej svrhla přemoženého a spoutaného; tys zrušila prastarou kletbu, jež tížila lidstvo, skrze tebe radost vzešla světu, ó veskrze Neposkvrněná Panno.

Ó Panno a Paní, nejdobrotivější a nejslav-

¹⁾ Tento odstavec pochází od učitele sv. Efréma, Jakuba, jenž se r. 290 stal biskupem v Nisibis († 338) a praví, že toto místo převzal z prastarého rukopisu syrského, tedy snad z 2. století. Pak by toto místo bylo nejstarším zjevným dokladem o víře staré církve v Neposkvrněné Početí. Jakub Nisibenský žil za dob, kdy se církev ještě skrývala v katakombách a byl sám mučen za pronásledování Diokleciánova.

²⁾ Gn 3 „Ona potře hlavu tvou“ (syrský text!).

nější, nad nebe vznešenější, nad sluneční paprsky a zář neskonale čistší a jasnější: pod křídla tvé ochrany se utíkám, aby se neradoval nade mnou nepřítel. Ty, nejčistší, jsi má pomoc a záchrana, krom tebe nemám útočiště a naděje. Přiveď mne ke Kristu a uveď mne do shromáždění blažených, kde není slz ani soužení, smutku ni trápení, nýbrž radost nevýslovná a rozkoš nekonečná. Víím, Panno a Matko, že nejsem hoden, já nečistý, pohlédnout na obraz tvůj, kteráž jsi byla vždy Panna čistá tělem i duší, neporušená a Neposkvrněná. Přece však ti obětuji tyto chvály, Paní a Královno má, světlo a útěcho duše mé, po Bohu má spáso a naděje: račiž je přijmouti laskavě, očist' mne ode vší poskvrny těla i ducha, abych vždy bez hříchu v tomto životě smrtelném měl účast na přesvatém Těle a Krvi Syna a Boha tvého, v budoucím pak připuštěn byl k sladkosti nebeské hostiny a k radostem ráje i království Božího.

II.

Neporušená, Neposkvrněná, veskrze čistá Panno a Rodičko Boží Maria, Královno srdcí, naděje zoufalých, světější serafů, neskonale vznešenější všech vojů andělských: koruno panen, vítězství mučedníků, kázání apoštolů, slávo proroků, naděje patriarchů, radosti svatých všech, keři hořící (Ex 3.), ratolesti Aro-nova zázračně kvetoucí (Num 17): tys zrodila Boha a člověka, tys byla Pannou před jeho narozením, při něm i po něm, skrze tebe smíření jsme s Kristem, Bohem naším a Synem tvým, tys vysvobození zajatých, ty ses ujala opuštěných. **P o d o c h r a n u t v o u s e u t í k á m e, s v. B o ž í R o d i č k o,** pod křídly slitovnosti a dobrotivosti své chraň a

opatruj nás vždycky. Nemáme naděje leč v tobě, nejčistší Panno. Na loktech mateřských jsme již byli tobě oddáni a tvými svěřenci nazváni. Cele stojíme pod ochranou a záštitou tvou, pročez k tobě se utíkáme a tebe vzýváme, aby nás Syn tvůj jako fík neúrodný nevytál (Lk 13). U č i ň m n e, služebníka svého, h o d n ý m c h v á l i t i t e b e, p ř e s v a t á P a n n o¹⁾ a spolu s andělem pozdravit tebe: Zdrávas Maria, milosti plná, mezi ženami ty jediná blahoslavená; zdrávas, klíči nebeského ráje, zdrávas, hvězdo zářivá, ze které nám vzešel Kristus, života dárce, jenž s Otcem a Duchem sv. kraluje na věky věkův.

III.

Všecka čistá, Neposkvrněná, neporušená, nedotčená Panno, zázraku všemohoucnosti Boží, nezbadatelná hlubino úradků Božích, po nejsv. Trojici Paní a Královno všech, po Prostředníku celého světa jediná prostřednice, po Utěšiteli Duchu sv. druhá těšitelko, tys žebř Jakubův (Gn 28), jenž pojí nebe a zemi a po kterém do ráje jdeme; tys nevyčerpatelná studnice dobroty Boží, pravé víry základ nejpevnější, doplněk milostí trojjediného Boha, ty máš druhé místo po Bohu ve světě. Tys poklad neporušeného života, tys oblak, jenž nebeskou rosou celou zem zkropil, tys archa Noemova, skrze niž jsme v potopě hříchů dosáhli spásy (unikli zkáze). Tys veskrze krásná, nemajíc ničeho, co by tě hyzdilo, neschopna zlepšení anebo nápravy. Tys celý svět naplnila vůní panenské čistoty, z tebe vytryskla sladkost, jež shladila prastarou hořkost²⁾, tys

¹⁾ Dignare me laudare te, Virgo sacrata.

²⁾ Hořkost obsaženou v zapověděném ovoci, totiž smutné následky Adamova hřichu.

božství v lůně svém pojala, tys růže vonná, květina nevadnoucí, lilie bělostkvoucí. Rodičko Boží, má radosti a touhu, není pevnější záštity nad tvoji ochranu: tys osušila veškeré slzy s tváře země, tys naplnila všechno tvorstvo všemožným dobrodiním, nebesům přineslas radost a zemi spásu. Tvůrce jsi na zem svábila, krásou svou s lidmi ho smířila, všechno v lepší jsi změnila. Skrze tebe máme jistou záruku vzkříšení, skrze tebe doufáme dosíci nebeské odměny, v tobě máme své spásy pomocníci, z tebe veškerá sláva, svatost a čest od Adama až na naše dny a až do konce světa spravedlivým i hříšníkům pramenila, pramení a pramenit bude, a v tobě, ó jediná Neposkvrněná a milosti plná, plesá a těší se veškeré tvorstvo.¹⁾

Z ÓD JOSEFA HYMNOGRAFA.

I.

S plesem a veselím opěvujeme dnes Neposkvrněné Početí (tajemné Narození . . . slavné

¹⁾ Protestanté se horší nad těmito a podobnými modlitbami sv. Otců a církve, jako bychom sv. Panně přikládali čest, jež jedině Bohu přísluší. O tom viz Scheeben, Dogm. III. § 274—282. Právě tato modlitba jest jasným dokladem, jak rozumět výrazům vroucích ctitelů sv. Panny: „Tys *po jediném Prostředníku* Kristu naše prostřednice . . .“ Právě-li tento a jiní světci: „Tys nám otevřela nebe, spasila svět . . . živote, sladkosti a naděje naše“, znamená to jen tolik — nic víc a nic míň —: tys nám zrodila (t. j. skrze tebe nám Otec dal) Krista, který nám otevřel nebe, spasil svět atd. „Maria jest *sekundární* princip milosti a tedy i nadpřirozeného života, proto Paní a společnice Pána našeho, a má tedy podíl na jeho právech a cti.“ (Scheeben.)

Nanebevzetí atd.) přesvaté Panny a Matky Boží: zrodilat' radost celému světu, jež smutek pramáteře naší zaplašila docela a navždy.

Královna nejčistší a veškeré poskvrny prostá z matky neplodné se narodila, aby hřích neplodným učinila: Starý Zákon na ni připravoval a hlasy proroků ji předpovídaly.

Stánek jedinečné krásy jsi ty, ó přesvatá Panno, trůn Boha nejvyššího, na němžto Moudrost věčná tělem přioděná trůnila a ty, kteří v temnotách seděli, svou nevystihlou dobrotou vzkřísila k světlu poznání svého.

Nad anděly neskonale krásnější Panna se zrodila světu, již v čistotě a svatosti nenajdeš rovné a jež Krista porodí, spásu a dokonalou očistu všech hříšných.

Spásonosná réva vypučela a vydá hrozen neporušený, jehož tajemného vína kdokoli okusí, ovoce božských milostí pozná v hojnosti.¹⁾

Duch sv. zřídil nám královskou cestu, po níž by lidstvo z vyhnanství do říše slávy zas přišlo: z drobné krůpěje vytryskl zdroj, Neposkvrněná Panna, která pramen spásy porodí a vysuší močály hříchu.²⁾

II.

Přispěchejte s plesem, proroci Nejvyššího, a oslavujte svátek přesvaté Panny: onať naplnila předpovědi vaše, zrodivši Krista pro nás

¹⁾ Narážka na nejdr. Krev Kristovu pod způsoby vína v Eucharistii.

²⁾ Hymny a ódy tohoto světce († 883), jenž pro víru mnoho od bludařů trpěl, byly pojaty do řecké liturgie; všecy sebrané tvoří velký svazek. V našich ukázkách jsme učinili tu a tam nepodstatnou změnu.

vtěleného, Krále všehomíra, jehož zvelebujeme na věky.

Teď vesel se veškeré tvorstvo, raduj se země i nebe, svatí a andělé plesejte ve svátek Neposkvrněné (narozené, nanebevzaté . . .) Panny a Pána s námi oslavujte za to na věky.

Růže tajemná vypučela, lilie vonná se objevila a vůní naplnila veškerý okrsek země, nejčistší Panna a Matka Nejvyššího, jižto zvelebujeme na věky.

Přeslavný chrám nebeského Krále jest zbudován, nový ráj dnes rozkvetl, aby lidem ztracený ráj vrátil a smír se Stvořitelem zjednal: oslavujme ho za to na věky.

Přejasná svíce zazářila světu, jež září věčného světla se třpytí: z jejího lůna nám vyšlo věčné světlo a osvítilo všechny, kteří dleli v temnotách noci a hříchu, rozptýlilo bezbožnosti mraky a přineslo jasný den všechněm, kteří se k němu hlásí: zvelebujme a děkujme mu za to na věky.

Z VÝCHODNÍCH OTCŮ.

I.

Pojďte, věřící národové, Neposkvrněné Početí Matky Boží chvalozpěvy slavme: Pannu Neposkvrněnou, skrze niž požehnání zasvitlo lidskému rodu, pojdte, s plesáním zvelebujme.

Konec vyhnanství a naděje života jest nám v ní dána: pojdte, zpívejme jí, Početí její, zdroj spásy, necht' velebí každý jazyk na zemi i v nebi.

Drahocenným darem jest dnes obdařena chudičká země: pojdte, plesejme, veškeré tvorstvo necht' se dnes raduje z přesvatého Početí vyvolené Panny.

Poklady radostí se nám otvírají dnes, přival

staré kletby jest zastaven: radost nám přináší ta, kterou již od věků předurčil Hospodin, by byla rozkoší lidstva.

Na kmenu lidského pokolení, neúrodném a suchém, prvotiny svatosti vypučely, Panna Neposkvrněná, a s ní dána jest zvěst, že květy všech ctností co nevidět pokryjí vyprahlou zemi.

Tvé Početí Neposkvrněné, přesvatá Panno, přineslo záruku obnovy lidstvu: Tvůrci zasnoubena dříve než zrozena, stala ses příčinou vši hojnosti a všeho dobra.

Přesvatý den necht' slaví dnes tvorstvo v radostném plesu: stárnoucí svět slyšel zvěst spásy a omládl, uzřev dnes splnění veškerých zaslíbení Božích.

Početí tvoje, Neposkvrněná Panno, světlem a milostí naplnilo všecko: pramáteř naše se s námi raduje vidouc tebe, Matku života, jež její potomstvo ze zkázy pozvedneš.

II.

Zdrávas, Neposkvrněná Panno, dílo milosrdenství věčného: tebou ztracený život jest lidstvu vrácen, sladkostí plodu tvého se Evino porušení v neporušenost mění a smrtelní nesmrtelnost dostali v úděl.

Zdrávas, Neposkvrněná: tys pozvedla pokolení, jež hříšnou lehkověrností své pramáteře bylo povaleno: raduj se, nápravo Evina, jež jsi obrala peklo, raduj se, veskrze Neposkvrněná.

Ó Neposkvrněná, naše záštito, naděje a vítězství naše nad hadem starým, buď zdráva: před tebou ustoupil plamenný meč od rajské brány.

Zdrávas, Panno, nad všechny zázraky podivuhodnější: starý úpis jsi zničila, pradávny

dluh jsi ty splatila, všecka jsi čistá a krásná: vyvolená, neporušená Panno, buď zdráva.

Ó Panno, prostá vší viny, skrze požehnaný plod života tvého jsme zbaveni kletby: když tě jak růži uprostřed trní tohoto údolí našel neposkvrněnou, neváhal Nejvyšší sestoupit do tvého lůna.

Panno, koruno krásy, po jejíž sličnosti zatonoužil Kristus: tys ho svou ctností a svatostí svábila s nebe a stala ses bydlíštěm věčného světla.

III.

Zdrávas, příčino naší obnovy, skrze niž obraz Boží v nás hříchem zohavený se vrací k původnímu lesku: příchodem tvým odhazuje lidstvo zástěru hříchu a v roucho slávy se obléká.

Vyhnané lidstvo sténajíc pod starou kletbou toužilo po Osvoboditeli a k nebi spínalo ruce; století míjelo za stoletím, pokolení za pokolením spělo a po tobě volali všichni.

Ó jitřenko, jaseš svým zastiňující všechny hvězdy a zářící v paprscích slunka, jež z tebe co nevidět vyjde: ukaž se již na kraji nebes, zasvitni světu a vydej nám slunce, jež rozptýlí temnoty bludu a viny.

Z tebe kéž vzejde již světlo a zaplaší temnoty hříchu, pokrývající zemi od oné chvíle, kdy v ráji nám zapadlo slunce věčné moudrosti a lásky.

Konečně přišla jsi na svět, a člověk skrz tebe jest záhubě vyrván a vrací se k dřívějším sídlům: setřásl otrocká pouta a sám jimi spoutal zotročitele svého a svůdce.

Gedeonovo rouno, záruka vítězství, předobrazovalo tebe: jak rosa na rouno, snesl se na tě vítězný Vládce, jenž přemohl smrt,

vinu i ďábla; tvé Početí Neposkvrněné bylo tohoto triumfu radostnou zvěstí.

Ó holubice, nesoucí lidstvu záruku míru a svobodu těm, kteří strádali v žaláři, ty, jež jsi skončila potopy hrůzu: uklidni přívaly duše mé zmítané vášní a k tomu mne doved', jehož jsi zrodila světu.¹⁾

9. prosince: *Gorgonie*, p., dcera sv. Nonny, sestra sv. Řehoře Naz. a sv. Cesaria.

10. *Eulalie* p. m. (ř. výmluvná), dívka izletá, ve Španělsku krutě umučená.

11. *Damasus* (Hostivít), pap. (papež) † 384.

12. *Konstantius* m. (l. vytrvalý).

13. *Lucie*, mučednice za svatou čistotu (l. Světluška). *Otilie* p. m., n. (německy) šťastná.

14. *Eutropie* p. m. (ř. obratná), spolu s bratrem *Nikasiem* b. m.

15. *Oktáva svátku Neposkvrněného Početí.*

16. *Albína* p. m. (l. bělostná).

Sotva skončila oktáva N. P., obracíme zrak k jesličkám a začínáme novenu vánoční na památku 9 měsíců, po které vtělené Slovo přebývalo v lůně panenské Matky. Jest to jediná novena, která bývala za prastarých dob slavena liturgicky v diecésích španělských a francouzských každodenní mši sv. ke cti sv. Panny, v Itálii v 17. stol. konána veřejně s výstavem Vel. Svátosti. Konáme ji spolu s panenskou Matkou, t. j. s ní očekáváme východ Slunce spravedlnosti. Ráz noveny: *radostná touha*. „Kterého jsi panensky z Ducha sv. počala.“ (Tento desátek nebo pobožnosti adventní se hodí za přípravu na velký svátek.) „Pohledte, jak vznešený jest ten, jenž přichází spasit národy.“ (Liturgie.)

¹⁾ Gn 8; holubice přinášející Noemovi větévku olivy v zobáčku byla mu zvěstí, že může opustit archu, jež mu nyní byla jaksi žalářem.

III. NEDĚLE ADVENTNÍ.

„Radujte se: Pán blízko jest“ (Fil 4).

Touha se stupňuje, naděje přechází *v radostnou jistotu*, radost proniká celou liturgií, místo kající barvy fialové obléká dnes církev roucho radostné barvy růžové.

I n v i t a t o r i u m : „Blízko jest již Pán — pojd'te, klanějme se jemu.“ Ž. 94, str. 530.

N e š p o r y.

1. Přijde Pán a nebude prodlévat, osvíti skryté temnoty a zjeví se všem národům, alleluja. — Žalmy str. 644.

2. Jerusaleme, raduj se radostí velikou, neboť blíží se Spasitel tvůj, alleluja.

3. Dám na Sioně spásu a v Jerusalemě slávu svou, alleluja.

4. Hory a pahorky všechny budou poníženy, a budou cesty křivé rovnými a drsné cesty se stanou hladkými: přijď, Pane, a nerač prodlévat, allel.

5. Spravedlivě a zbožně živi budme, očekávající blahou nadějí a příchod Páně.

Kapitulum. Radujte se vždycky v Pánu: opět pravím, radujte se. Skromnost vaše známa budiž všem lidem, neboť Pán blízko jest.

Hymnus a V. str. 491.

Antifona: Blahoslavená jsi, Maria, že jsi uvěřila Pánu: vykonáno bude v tobě, co řečeno bylo tobě od Pána, alleluja. —

Magnifikat, str. 540.

Modleme se: Nakloň, prosíme, Pane, sluch svůj ku prosbám našim, a temnoty duše naší milostí svého navštívení osvět: jenž žiješ...

ČTVERO SUCHÝCH DNŮ.

Čtyřikrát do roka přicházejí tyto vážné dny a zvou nás ke čtvrtletní rekolekci (obnově). Pocházejí z dob apoštolských a vznikly podle všeho

z pohanských slavností rolnických, podobných našim obžínkám: v červnu při skončení pšeničné žně, v září při skončení vinobraní, v prosinci, když i olivy a tím veškerá úroda byla svezena. Chléb, víno, olej, tři nejdůležitější liturgické (svátostné) látky! — Církev učinila z těchto slavností svátky křesťanské a vložila do nich několik motivů svých:

a) *Poděkování za úrodu* a vůbec za všechny časné dary Boží.

b) *Posvěcení života v přírodě* a zasvěcení přírody Bohu, jakožto svrchovanému Pánu.

c) *Svěcení kněžstva*. „Ne samým chlebem živ jest člověk . . .“, má nejen tělesný život, pro nějž si vyprošuje úrodu polní, nýbrž i život duševní, ježž nám Spasitel dává a udržuje prostřednictvím církve a jejího kněžstva.

d) Konečně jsou tyto dny určeny k *pokání* za hříchy, jichž jsme se v uplynulém čtvrtletí dopustili *špatným užíváním tvorů*, t. j. že jsme často darů Božích zneužívali ke hříchu.

Středa jest den obnovy, pátek den kající, sobota den díkučinění a udílení sv. svěcení. Modli se k Pánu, aby poslal hodné dělníky na žeň svou, jak tě k tomu sám Spasitel vyzývá.

Prosincový kvatembr má veskrze ráz adventní, středa a pátek nadto ráz mariánský: v epištole mluví Isaiáš o Matce Spasitelově, v evangeliu mariánský evangelista (Lukáš) o jejím zvěstování a navštívení. V sobotu při mši sv. žalm „sluneční“ (18): jitřenka již vyšla a na obloze září (8. prosinec), co nevidět se vyhoupne i vánoční slunce z červánků.

MODLITBA ZA KNĚŽSTVO.

L

Ježíši, ty, věčný velekněz a božský vykonavatel nejsv. oběti, puzen nevýslovnou láskou k lidem, bratřím svým, ze sv. zdroje Srdce

svého jsi vytvořil křesťanské kněžstvo. Vy-
lévej bez ustání oživující vody své nekonečné
lásky do srdcí svých kněží, žij v nich ty sám,
proměň je v sebe, milostí svou učíš je svatými
nástroji svého smilování, neustávej působit
v nich a skrze ně, učíš, ať následují tvých
ctností, a v tebe ustavičně jsouce oblečeni ať
ve jménu tvém a v síle Ducha tvého konají
skutky, jaké jsi ty sám ke spáse světa konal.
Božský Vykupiteli duší, shlédni na velké
množství těch, kteří dřímou omámeni tem-
notou bludu, pomni, jak mnoho ubohých ove-
ček v nevěře spěje na okraj věčné propasti,
smiluj se nad zástupy ubohých hladovějících,
maličkých a slabých, žalostně opuštěných.
Navrať se k nám skrze své kněze, žij v nich a
působ ty sám skrze ně, spolu s nimi procházej
svět znova uče, odpouštěje a útěchu rozsévaje,
přinášej skrze ně sebe sama znova v obět' na
oltáři a spoj novými sv. svazky lásky srdce
Boží a srdce lidí. Amen.

(Pln. odp. I. pátek nebo I. ned. měsíce, modlíš-li
se denně a přijmeš sv. svát.)

II.

Božský Spasiteli, který jsi řekl: „Žeň za-
jistě mnohá, ale dělníků málo: prostě tedy
pána žně, aby poslal dělníky na žeň svou“;
dobrý pastýři, jemuž se zželelo zástupu, že
byli jako ovce nemající pastýře; milovníče
duší, k němuž volal prorok, že maličci toužili
sobě chleba a nebylo, kdo by jim ho dával:
shlédni na dědictví své, jež jsi vykoupil z moci
satana předrahou krví svou, a račiž splnit,
co jsi slíbil skrze proroka: „Dám vám pastýře
podle srdce svého“ (Jer 3). Pomni, Pane, že
hřích kněží učinil syny zavržení z národa

kdysi vyvoleného, jež jsi toužil shromáždit jako slepice kuřátka pod křídla svá.

Rozpomeň se, jakou zkázu způsobili v ovčinci tvém ti, kteří nevstoupili do něho dveřmi a nepřišli, aby pásli ovečky tvé a život položili za ně, nýbrž aby loupili a kradli, hledající sebe a prospěch svůj, ne pak spásu duší a slávu tvou. Shlédni, Pastýři dobrý, na miliony duší odtržených od církve tvé a odpadlých od víry tvé vinou kněží, jejichž kosti už zpráchnivěly před věky, semeno jejich hříchu však bují neustále, a viz, jakou zhoubu způsobit může jediný nevěrný kněz. Shlédni okem slitovným zvláště na naši vlast, jež tak dlouho pykala a dodnes krvácí pro jediný kněžský hřích, jenž tobě, milovníku duší, urval tisíce a miliony nesmrtelných duší, vykoupených přehořkým utrpením tvým.

Račiž, Pane, především naší vlasti poslati kněze podle Srdce svého, kteří by se stkvěli ctnostmi, jež sv. Pavel Titovi a Timoteovi na srdce kladl. Nechat' v chování jejich se zračí přikázání tvá, aby v jejich příkladu lid křesťanský měl vzor k následování, a aby životem svým jako apoštol tvůj volali: „Následovníky mými buďte, jako já jsem následovník Kristův.“ Dej, Pane, aby slavice denně přesvatá tajemství utrpení a smrti tvé odumřeli světu a jeho žádostem, jakožto hodní učedníci a hlasatelé ukřižovaného Mistra. Sešli jim sv. Ducha svého, aby slovo jejich bylo spasitelným lékem lidu Božímu, k záchraně nesmrtelných duší a k zahanbení nepřátel tvých. Rač jim udělit milost, aby oslavovali tebe na zemi, aby úřad, jež kdysi z lásky k tobě na sebe vzali, se nestal jim příčinou zavržení a duším neštěstím, nýbrž oběma cestou k věčnému životu.

III.

Pane Ježíši Kriste, Spasiteli světa, dobrý pastýři náš a věčný velekněže podle řádu Melchisedechova, pro vykupitelskou lásku tvého Srdce tě prosím, neopust' stádce svého v jeho tísní, ale vzbud' v něm apoštolského ducha, jež jsi v hojnosti kdysi vylil na apoštolů své, a dej nám pastýře podle Srdce tvého, kteří by byli hotovi po příkladě tvém docela se obětovat za duše nesmrtelné, pro nebe stvořené, ale k žalosti tvé bídně hynoucí, protože není nikoho, kdo by je k tobě vedl. Eucharistické Srdce Ježíšovo, vzore srdce kněžského, smiluj se nad námi! *

Kdo se denně modlí za kněžská povolání jakoukoli modlitbu církevně schválenou, získá odp. *†.

IV. NEDĚLE ADVENTNÍ

má ráz klidného očekávání. Pán jest již tu, vyvolená Panna ho již pojala do čistého lůna, co nevidět vyjde v betlemské noci Slunce spravedlnosti a rozptýlí temnoty bludu a hříchu. Církev počítá nedočkavě dny a hodiny, které ji dělí od svaté chvíle (viz 18. a 21. prosinec).

Neobyčejná velebnost spočívá na posledních adventních dnech. Touha po Vykupiteli dosahuje vrcholu, antifony stíhají jedna druhou jako jiskry ohňostroje metaného k nebi . . . Církev v nich žene zrovna útokem na nebe, aby je prolomila a svolala na zem Mesiáše.

17. *Lazar* b. (h., hebrejsky, Bůh jest slitovník), mladičkový bratr Marty a Marie Bethanské.

„**Ó Moudrosti, která jsi z úst Nejvyššího vyšla, jež od konce do konce dosahuješ, mocně a jemně všecko pořádajíc: přijď a nauč nás cestě moudrosti.**“ — *Magnifikat* str. 540.

18. *Očekávání porodu nejbl. Marie P.* — *Gracián* (l. Přemysl) b.

„**Ó Hospodine a vůdce domu israelského, jenž jsi se Mojžíšovi v ohni hořícího keře zjevil a jemu na Sinai dal zákon: přijď a ramenem mocným vysvobod' nás.**“ — Mgnif.

19. *Adléta* (Adéla, Adelhaida, n. urozená), vdaná po druhé za císaře Otu I.

„**Ó Kořeni Jesse, jenž stojíš na znamení národům, před nímž králové stoulí ústa svá, jehož národové vzývati budou: přijď a osvobod' nás, již nerač prodlévat.**“ — Mg.

20. *Evžen* m. (ř. urozený).

„**Ó Klíči Davidův a žezlo domu israelského, jenž otevíráš, a nikdo nezavře: zavíráš a nikdo neotevře: přijď a vysvobod' spoutaného z domu žaláře, sedícího v temnotách a ve stínu smrti.**“

21. *Tomáš* ap. (h. blíženec).

„**Nebojte se, za pět dní přijde již Pán.**“

„**Ó Záři vycházející, odlesku světla věčného a slunce spravedlnosti: přijď a osvět' sedící v temnotách a stínu smrti.**“ — Mg.

22. *Flavián* (l. plavý), muž sv. *Dafrosy*, otec sv. *Bibiány* a *Demetrie*, mučednická vznešená římská rodina. — *Angelina* (Anděla), žila ve svatojosefském manželství, † 1435.

„**Ó Králi národů a jejich touho, kameni úhelný, jenž obé (židovstvo a pohanstvo) spojuješ v jedno: přijď a spas člověka, jehož jsi z hlíny vytvořil.**“ — Mg.

23. *Viktorie* (l. Vítězslava) a její družka *Anatolie*, která ji obrátila, p. m. — *Servulus*, žebrák.

„**Ó Emanueli, Králi a Zákonodárce náš, očekávání národů a Spasiteli jejich: přijď spasit nás, Hospodine Bože náš.**“ — Mg.

„**Aj vyplnilo se všecko, co řečeno bylo od anděla o Marii Panně.**“

24. Předvečer Narození Páně.

I n v i t a t o r i u m : „Dnes zvíte, že přijde Pán — a zítra uzříte slávu jeho. Ž. 94 str. 530.

Těmi slovy ohlašuje církev radostně i slavnostně svátek I. řádu: „Snoubenec přichází!“ S myslí sebranou trávíme tuto vigilií vzniklou asi kol r. 300, provázíme panenskou Matičku do Betlema a očekáváme s ní přesv. okamžik. Tato svatá noc zbyla jediná, kterou věřící lid ještě dnes bohoslužbami oslavuje. V nešporách se loučí církev překrásně se zapadajícím slunkem: „S bohem, slunko . . . až se zase ukážeš na nebi, bude s námi již Spasitel světa.“ Večerní modlitby (kompletář) modlí se dnes církev spolu se sv. Pannou v betlemské jeskyni a bdí spolu s ní.

„Konečně přicházíme z moře do přístavu, ze zaslíbení k odměně, z putování (z ciziny) do vlasti . . . Zbytek tohoto dne a sotva polovina nastávající noci dělí nás od božského dítěte. Pospěšte rychle, hodiny, a spěšným krokem dokonete svůj běh, abychom již spatřili Ježíška v jesličkách . . . a lpí-li, bratři milení, nějaký prášek nedokonalosti na srdci vašem, setřete jej a zakryjte bělostným pláštěm sv. zpovědi, abyste tělem i srdcem čisti pohotovi byli k přijetí Synáčka panenské Matičky.“

(Petr Dam.)

HYMNUS SV. EFRÉMA VE SVATÉ NOCI.

Všichni, kdo bdíte, jásejte dnes, protože přišel, jenž nad námi bdí, aby nás naučil bdíti.

Této noci kdo by chtěl spát, když veškerá země jest vzhůru?

Svým hříchem přivedl Adam na svět sen smrti: sestoupil Bdělý, aby nás probudil ze spánku hříchu.

Nebdeme ale jak lichváři, kteří jen na zlato myslí, ani jak zloději, kteří svůj spánek do země zakopou, jichž bdění jen směřuje k tomu, by spícím přinesli vzdechy:

Aniž bdíme jak lakomec, jenž prsty kmitá i v noci a jemuž s více peníze zahrnaly spánek: psi jeho spí, on samotný bdí, před zloději poklad svůj hlídá.

Jest rozdíl mezi bděním a bděním: ďábel jedno za druhé prodává, abychom dobrým skutkům usnuli, zlým pak ostražitě bděli.

I Jidáš celou noc bděl, ale jen aby krev nevinnou prodal; zákonníci též, synové temna, celou noc bděli, aby v temnoty zahalili světlo nekonečné. Vy však bděte svatě v této noci jasné, která třeba že barvou jest černá, mocí Boží jest slavná a rozlévá světlo.

Moudrý jedno ze dvou volí: buď klidně spí, neb svatě bdí.

Ve svaté noci Svatý se narodil, aby nás svatými učinil; nic nečistého nepřipustíme, co by vigilií (bdění) naši poskvřít mohlo.

Čí jazyk jest s to, by s dostatek velebil toho, jenž se nám zrodil, jehož spravedliví přáli si uzříti?

Adam ho toužebně čekal, protože on jest cherubů vládce, a jenom on mohl mu otevřít bránu a ke stromu života přivést.

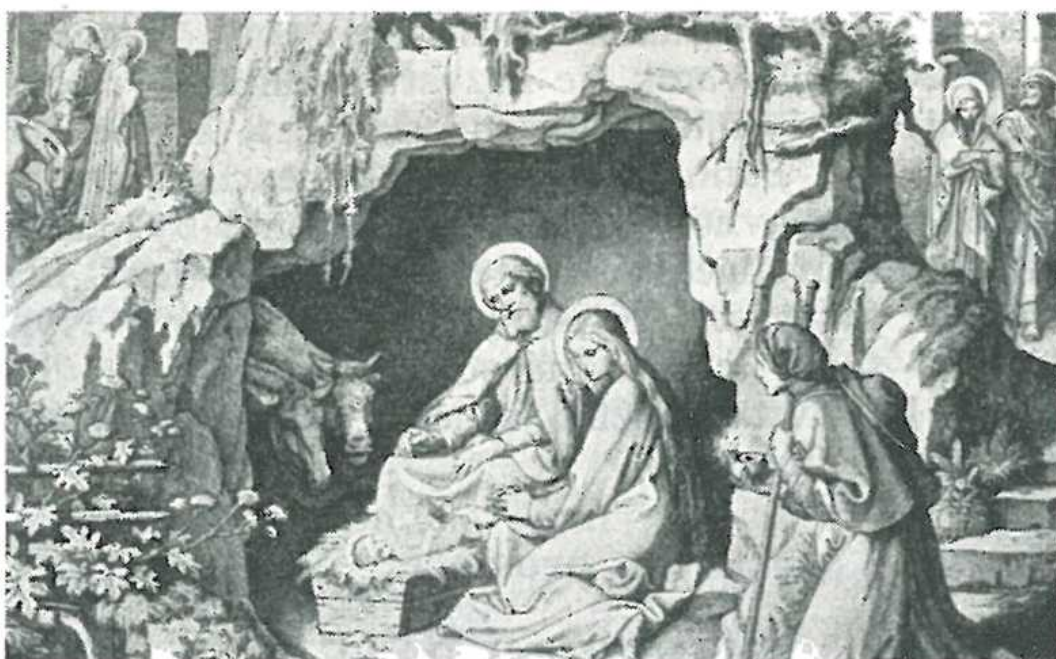
Abel ho očekával, aby místo beránka, jež obětoval, Beránka Božího spatřiti mohl.

Bezmála tisíc let Methusalem žil, očekávaje Syna, aby mu z něho zkvetl nevadnoucí život.

Jeho uzříti přál sobě Noe, protože moc jeho zkusil: když předobraz (t. j. archa) živočišstvo před smrtí zachoval, jaký as život nám přinese pravda? Když předobraz takou dal spásu (živočišstvu), což teprv asi dá pravda (t. j. Ježíš Kristus, jež archa předobrazovala)?

**Že velmi jest vzdáleno zrození Syna, v du-
chu Abraham poznal: proto na místo něho
alespoň den jeho uzříti toužil.**

**Aby ho viděl Isák, toužebně prosil, protože
zakusil na sobě jeho moc spasnou (Gn 22):
když tedy předobraz (beránek za Isáka obě-
tovaný) takovou přinesl spásu, což asi jednou
přinese pravda?**

V Á N O C E.

„A Slovo tělem učiněno jest . .“ Jn 1.

Svátky vánoční vyrůstají samy sebou z adventu. Po čtyřnedělním očekávání a toužení přichází vyplnění. Narození a Zjevení Páně jsou dva pilíře, jež drží a nesou celé období. **Narození:** Spasitel se narodil v temné jekyni, ukázal se několika málo povoláním jako *člověk* a *dítko*. **Zjevení:** Světlo vyšlo celému světu, i pohanům, Pán se „zjevil“ jako *Bůh* a *Král*. První svátek lze nazvat „rodinným“: je to domácí, tichá, milá a krásná slavnost, kterou slavíme se sv. Pannou a jejím snoubencem. Druhý svátek jest slavnost světová. V adventě byl naším kazatelem evangelista Starého Zákona, jenž líčil světové království Kristovo jako zaslíbené. Nyní dostává slovo apoštolů národů (pohanů), jenž líčí krásu království Božího v jeho vyplnění, zvláště v listě k Římanům.

25. prosince.

NAROZENÍ PÁNĚ.

Svátek 1. třídy.

„Sláva na výsostech Bohu“ (Lk 2).

Tento svátek vznikl na západě, v římské církvi, asi již před rokem 300, tedy za dob, kdy ještě tekla krev mučedníků; po r. 400 si razí cestu na východ, a všude se stal naráz oblíbeným a milým. Proč se slaví právě 25. prosince? Ze symbolických důvodů: slunce, jež stojí na obloze nejniže, začíná pomalu stoupat a plaší ponenáhlu temnotu; v Římě snad se slavil toho dne svátek „narození nepřemožitelného

slunce“¹⁾, křesťanství jej nahradilo svátkem svým.¹⁾ Jak nazývají na východě 6. leden, tak můžeme my nazvat tento den svátkem světla: Kristus, světlo světa, vyšlo v temnotách. „Jenž jsi tuto přesvatou noc září *pravého* světla osvítil . . .“ Tato slova půlnoční mše sv. vyjadřují více než dlouhá řeč: pravé světlo, jež zaplašilo pohanskou tmu a v jehož záři blednou i bludičky moderní pohanské Bohu odcizené falešné vědy a filosofie.

Předmětem dnešního svátku jest *vtělení* a narození Syna Božího, základní dogma křesťanské (jím se rozlišujeme od jiných společností náboženských, jež nejsou Kristovy). Jak advent, tak i vánoce jsou doba *mariánská*: s dogmatem božského mateřství stojí a padá dogma vtělení a tedy i vykoupení. (Řeh. Naz.) Víra v Bohočlověka uzavírá v sobě i víru v Matku Boží. Sv. Pannu vidíme u ješlicek, na jejím klíně jako na trůně přijímá vládce Hospodin hold králů z východu, ji oslavuje církev spolu s božským dítkem ve mši sv. i v kněžských hodinkách, vánoce jsou zároveň svátek její, a sice *největší mariánský svátek v roce*.

V jakém *duchu* máme slavit vánoce?

a) Především v duchu *radosti*, aby bylo patrné: víme, *proč* Pán přišel. „Zvěstuji vám *radost* velikou . . . narodil se *vám* (ne andělům) Spasitel . . . pokoj lidem dobré vůle (do slova: pokoj lidem, jimž projevil Bůh svou blahovůli) . . .“

b) V duchu *vděčnosti* za milost všech milostí nám dnes udělenou. Z čisté Panny se narodil Osvoboditel, aby vyhnance uvedl do ráje a ukončil starý rozbroj mezi nebem a zemí, a my jsme si vědomi, *co* přináší.

¹⁾ Kdy se Pán narodil, nedá se s určitostí říci. Pravděpodobně v letních nebo podzimních měsících r. 6. před K., a na Golgotě dokonal pravděpodobně 7. dubna r. 30, tedy ve věku asi 35 nebo 36 let.

c) K vděčnosti se druží *důvěra*: jak k nám přišel — jako dítě, jehož pouhý pohled plaší bázeň.

d) *Klaníme* se božskému dítěti spolu se sv. Pannou, pastýři a králi z východu. Víme dobře, *kdo* přišel, a poznáváme v nemluvnátku svého Pána a Boha.

e) *Láska* provází a oduševňuje všechny tyto pocity.

Kristovo dětství oslavuje církev tyto dny. Pobožnost k dětství Páně (nejmilejší pobožnost sv. Terezičky, zvané správně „od Jezulátka“, t. od *pražského* Jezulátka, jehož úcta jest výsadou karmelského řádu) patří beze sporu k nejlíbeznějším a nejněžnějším pobožnostem. Jest především pobožností *pro děti*, první to pobožnost, které nutno dítě učit, pro niž jest třeba je nadchnout, kterou si rychle oblíbí a snadno pochopí. S dítětem nekonej dlouhou křížovou cestu, nedávej mu do rukou růženec, nýbrž uč ho lásce a modlitbám k Jezulátku. V řeholních ústavech dokáží sestry u maličkých pravé divy úctou k pražskému Jezulátku. Nedopracovali by se i rodiče podobných výsledků, kdyby pěstili v dětských srdcích tuto naši českou národní (možno-li tak říci) pobožnost? Obraz pražského Jezulátka najdeš i za mořem, v Číně, Brasilii, Mexiku, proč jen v českých dětských jizbách schází?

Pobožnost k božskému dítěti vede dítě pone náhlu k jeho Matičce a jest přípravou, aby později s tím větším pochopením a radostí spěchalo často v objetí eucharistického Spasitele — nehledě k tomu, že se bude ze všech sil snažit býti vždy hodné, jak býval Ježíšek.

Pobožnost k dětství Kristovu jest neméně i *pro dospělé*. Právě jim platí slovo Páně: „Nebudete-li jako maličci . . .“ Nikoli být velkým dítětem, nýbrž pěstovat v sobě ctnosti, jež zdobí nevinnou, nezkaženou dětskou duši a jež mnohý odkládá s dětskými šatky. Způsob naší pobožnosti jest ovšem

jiný než u dítek: chápeme dokonaleji lásku a snížení božského dítko, rozumíme lépe naučení, jež nám betlemské nemluvnátko dává — *duch* pobožnosti však musí býti *týž*. Dnes t. zv. amerikanismus (vzniklý v církvi a odsouzený od Lva XIII.) pohrdá a zamítá „pasivní“ ctnosti („malé“ ctnosti: pokoru, poslušnost, trpělivost, odříkání, odevzdanost do vůle Boží). Proti podobným moderním bludům, šířícím se nejen mimo církve, nýbrž razícím si cestu do věřících srdcí, není účinnějšího léku nad uctívání a následování toho, jenž z lásky k nám se stal maličký.

Ovoce pobožnosti k dětství Kristovu:

a) *Duch synovství*, jenž k Bohu pohlíží beze vší bázně a strachu, jedná s ním beze vší upjatosti a strojenosti, hovoří s ním bez předpojatosti jako dítko s otcem.

b) *Dětinná důvěra* k nebeskému Otci.

c) *Duch víry*, neochvějné a všeho pochybování prosté, podle slov 1 Pt 2: „Jako právě narozené dítky beze lsti mléka slova Božího žádostivi buďte.“

d) Dáme se s naprostou *odevzdaností* (jako dítko od rodičů) vést od Boha, a skrze něho od církve, již nám za učitelku ustanovil.

e) *Tichost, pokora, upřímnost, prostota srdce*, vzdálená vší přetvářky a prohnanosti — věci to, o nichž sv. Řehoř Vel. praví: „Moudrost tohoto světa jest, smýšlení srdce přetvářkou ukrývat, pravdu za lež a lež za pravdu prohlašovat . . . takovou moudrost svět za peníze prodává a mládež jí učí; kdo jsou jí prosti, u něho v pohrdání jsou, kdo jí postrádají, v jiných ji obdivují . . .“

f) *Radost v Duchu sv.*, čistá a svatá.

Sv. Bernard, navazuje na to, co řekl v adventě, volá k nám u jesliček: „Čeho se bojíš, člověče? Co se chvěješ před tváří Páně, protože přichází? Přichází nikoli soudit, nýbrž spasit zemi. Dal sis kdysi namluvit od nevěr-

ného služebníka jakéhos, aby krádežně uchvátil a sobě na hlavu vložil královský diadém. Přistižen v krádeži, jak by ses nebál? Jak bys neprchal před tváří Páně? Nyní ve vyhnanství meškáš, a hle, na zemi slyšen jest hlas, že Vládce přichází. Kam se poděješ před tváří jeho? A kam před duchem jeho prchneš? Neprchej, neboj se, neříkej: „Hlas tvůj uslyšel jsem a skryl jsem se“ (Gn, 3): hle, jest nemluvnátkem a beze slova, a je-li hlas jeho komu hrozný, jistě ne tobě...“

ROZJÍMÁNÍ SV. BERNARDA.

Ježíš Kristus, Syn Boží, narodil se dnes v Betlemě Judově. Zazněl hlas veselí v zemi naší, hlas jásání a spásy ve stanech hříšníků: plesejte hory, slyšte nebesa a poslechni země, žasni a oslavuj veškeré tvorstvo: ale především ty, ó člověče: Ježíš Kristus, Syn Boží, narodil se dnes v Betlemě Judově. Kdo jest tak kamenného srdce, aby duše jeho neroztála při tomto slově? Co sladšího mohlo být zvěstováno? Co radostnějšího pověděno? Ježíš Kristus, Syn Boží, narodil se dnes v Betlemě Judově. Marně se namáhá srdce vyčerpat veškeru sladkost té svaté zvěsti, hledajíc slov a nemohouc nalézt. Taková jest lahoda tohoto nebeského poselství, že okamžitě méně se líbiti počíná, když jediné písmeno změním...

Narození jeho kdo vypoví? (Is 53.) Anděl zvěstuje, moc Nejvyššího zastíní, Duch sv. sestoupí, Panna věří, vírou ho počne co Panna, zrodí ho Panna a zůstává pannou: kdo by nežasl? Narozen jest Syn Nejvyššího, Bůh z Boha od věků zrozený, narozen jest jako nemluvnátko: kdož by se v úžasu nedivil? Ježíš

Kristus, Syn Boží, narodil se dnes v Betlemě Judově. Vy, kteří v prachu ležíte, vzbud'te se a chvalte: aj Pán přichází se spásou, přichází s milostí, přichází se slávou. Vzmužte se ztracení: přichází Ježíš hledat a spasit, co zhynulo. Naději čerpejte nemocní: přichází Kristus, aby zkroušené srdcem uzdravil pomazáním milosrdenství svého.¹⁾

Plesejte, kdokoli velikých tužeb jste plni: sestoupil k vám Syn Boží, aby vás království svého dědici učinil... Ježíš jest, jenž nás ospravedlňuje, kdo jest, jenž by odsoudil? Kristus jest, jenž uzdravuje, kdo jest, jenž by zranil? Syn Boží jest, jenž povyšuje, kdo jest, jenž by nás snížil?

Ó Betleme, maličký, nejmenší z městeček judských, nyní zvelebil tebe, jenž jsa veliký v tobě maličkým se stal. Vesel se, Betleme, a po všech tvých ulicích nechat' dnes radostné alleluja se pěje (Tob 13). Které město nebude tobě závidět slávu jeskyně a jesliček tvých? Slavné jest jméno tvé po celé zemi, a blahoslaví tebe všechna pokolení.

Slavné věci všude vypravují se o tobě, město Boží (Ž. 86), protože Syn člověka narodil se v tobě a sám Nejvyšší založil tebe, a všude se volá, všude se hlásá: Ježíš Kristus, Syn Boží, narodil se dnes v Betlemě Judově.

¹⁾ Nelze vystihnout hříčky slov latinského originálu. *Ježíš* znamená Spasitel, přichází spasit. *Kristus* znamená Pomazaný (Mesiáš), přichází s pomazáním (= milostí) k nemocným (= hříšným). *Syn Boží*, jméno důstojenství a slávy. Sv. Bernard navazuje tuto řeč na čtení martyrologia, jakmile lektor ohlásil dnešní svátek slovy: „Ježíš Kristus, Syn Boží, narodil se dnes v Betlemě Judově.“

INVITATORIUM.

Kristus narodil se nám — pojd'te, klanějme se jemu. Ž. 94. str. 530.

MŠE SV.

„Maličký narodil se nám, a Syn dán jest nám.“ (Is 9.)

Třikráte stoupá dnes církev k oltáři, na památku trojího narození Kristova: a) *půlnoční* (andělská) mše sv. oslavuje jeho narození z Panny podle těla; b) *jitřní* (pastýřská) jeho narození v duších (pastýřů a věřících, milostí a vírou); c) *ve dne* (velká) jeho odvěké narození z Otce.

Jerusalem jest kolébkou této trojí vánoční mše svaté. Věřící se shromáždili k půlnoční mši sv. v betlemské jeskyni, načež po návratu domů časně zrána (hodina zmrtvýchvstání!) byla druhá mše sv. v chrámě Vzkříšení (Anastasis), a konečně hlavní bohoslužby ve dne v hlavním chrámu. Tento zvyk byl pak napodoben v Římě a přešel do latinské liturgie.

V *první mši sv.* jest církev docela pohřžena v rozjímání o velkém tajemství vánočním. Vmysli se i ty do betlemské jeskyně, naslouchej při Gloria (jež bylo nejprve při této vánoční mši sv. zpíváno) zpěvům andělským, slyš v evangeliu, jak velebně líčí mariánský evangelista příchod přesvaté hodiny. Při Kredo v myšlenkách poklekni u jesliček a slož narozenému Králi vyznání víry a přísahu věrnosti. Po přijímání prosíme, abychom byli navždy spojeni s tím, jenž dnes s naší přirozeností se spojil.

Tak končí půlnoční mše sv. ke cti sv. Panny („u jesliček“); dozněly zpěvy andělů, pastýři vstávají a spěchají do města Davidova poklonit se narozenému Králi: prvotiny věřících. Církev se modlí chvály, v antifonách jde pastýřům vstříc (viz u nešpor) a ptá se jich, co viděli. Pak následuje *druhá mše sv.* („Kníže pokoje“), proniknutá stejnou radostí jak první.

Třetí mše sv. ve dne: „světlo v temnotách“. Ples ustupuje hluboké vážnosti, neobyčejná velebnost mluví jak z epištoly tak z evangelia (Jan 1, str. 193), jak jest přiměřeno oslavě prvního zrození Kristova: „Boha z Boha, světlo ze světla.“

MŠE SV. PRO DOBU VÁNOČNÍ.

Introit. Světlo září dnes nad námi, neboť narodil se nám Pán, a slouti bude Podivuhodný, Bůh, Kníže pokoje, Otec budoucího věku, jehožto království nebude konce.

∇. Hospodin kraluje, oděn jest krásou: oděl se silou Hospodin a opásal se. Sláva Otci.

M o d l i t b a.

(Z půlnoční mše sv.)
Bože, jenž jsi tuto přesvatou noc jasem pravého světla ozářil, dej, prosíme, abychom radosti toho světla požívali na nebi, jehož tajemství jsme poznali na zemi: jenž s tebou žije a kraluje...

(Mariánská.)

Bože, jenž jsi ma-

Zatím co všechno v hlubokém mlčení trvalo a noc na své dráze k polovině cesty dospěla, všemohoucí Slovo tvé, Hospodine, s nebe od sídel královských přišlo.

teřským panenstvím bl. Marie Panny lidskému pokolení milost věčného spasení udělil, dej, prosíme, abychom zakoušeli na sobě mocnou přímluvu té, skrze niž jsme původce života obdržet zasloužili, Pána našeho Ježíše Krista Syna tvého, jenž s tebou žije...

Č t e n í z listu sv. Pavla k Titovi (k. 2).

Nejmilejší, ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, poučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, strízlivě, spravedlivě a pobožně byli živi na tomto světě, očekávající blahou nadějí

a příchod slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista, jenž dal sebe samého za nás, aby nás vykoupil ode vší nepravosti a očistil si (nás za) lid příjemný, jenž by byl pilný dobrých skutků. Tak mluv a povzbuzuj. v Kristu Ježíši, Pánu našem.

G r a d u á l. U tebe byla královská moc již v den zrození tvého: z lůna před jitřenkou zplodil jsem tebe. Řekl Hospodin ku Pánu mému: „Posad' se po mé pravici, dokavad nepoložím nepřátele tvé za podnoží nohou tvých.“ — Alleluja, alleluja. Hospodin promluvil ke mně: „Synu můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe.“ Alleluja.

S l o v a s v. e v a n g e l i a p o d l e s v. L u k á š e (k. 2).

Za onoho času vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby byl vykonán soupis celého světa. Tento soupis byl první, konaný za vladaře Syrie Quirina. I šli všichni, aby se přiznali, každý do města svého. Odešel pak i Josef z Galileje z města Nazareta do Judska, do města Davidova, jež slove Betlem, protože byl z domu a kmene Davidova, aby se dal zapsat s Marií, zasnoubenou sobě manželkou, těhotnou. Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila. I porodila Syna svého prvorozeného a ovinula jej plénkami a položila do jeslí, poněvadž neměli místa v hospodě. A byli v téže krajině pastýři, ponocující a stráž noční majíce nad stádem svým. A hle, anděl Páně stanul vedle nich (nad nimi), a jasnost Boží obklíčila je, a báli se velmi. I řekl jim anděl: „Nebojte se, neboť aj zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu: narodil' se vám dnes Spasitel, to jest Kristus (= Mesiáš) Pán, v městě Davidově. A toto bude vám znamením: naleznete dítě plénkami

ovinuté a v jeslích položené.“ A hned nato bylo s andělem množství zástupů nebeských, chválicích Boha a říkajících: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“

O b ě t o v á n í. Veselte se, nebesa, a plesej země před tváří Páně, neboť přichází.

S e k r e t a. Příjemna budiž tobě, prosíme, Pane, dnešní slavnosti oběť, abychom štědrostí milosti tvé skrze toto přesvaté obcování tomu podobnými se stali, jenž tobě jsa roven nám podobným se stal. Jenž s tebou žije ...

P r e f a c e se hodí mariánská, str. 533.

P ř e d ú k o n e m. Ve společenství jsouce a přesvatý den slavíce, kdy blahoslavené Marie neporušené panenství tomuto světu vydalo Spasitele, ale též památku uctívající především téže přeslavné vždy Panny Marie, Rodičky téhož Pána našeho Ježíše Krista, ale i sv. apoštolů Petra a Pavla ... str. 185.

P ř i j í m á n í. Z lůna před jitřenkou ve světle svatém zplodil jsem tebe.

P o p ř i j í m á n í. Dej nám, prosíme, Hospodine Bože náš, abychom radujíce se, že narození Pána našeho Ježíše Krista svatými tajemstvími oslavujeme, hodným životem zasloužili společenství jeho dojíti. Jenž s tebou žije ...

NEŠPORY VÁNOČNÍ

(až do 2. února).

Všecky bystřinky vánoční radosti, plesu, vděčnosti, obdivu a věrnosti se v těchto nešporách spojují v jeden velký proud, šumící u tichých jesliček, jež jsou jak ostrov v moři chvály, plesu a oslav, které snoubenka Kristova se všech stran sbírá a klade k nohám svého novorozeného Krále. Při tom obrací zrak od Jezulátka k panenské Matičce, noříc se s hlubokým obdivem v tiché rozjímání velikého

tajemství, které v ní a skrze ni vykonáno. Předobrazy Starého Zákona jeden za druhým defilují před naším duchem, my vidíme jich vyplnění na sv. Panně a jejím dítku, a když se krátké slunko vánoční kloní k západu, shrnuje církev všechno své vánoční světlo v podivuhodně krásnou a nedostižně hlubokou tichou meditaci (Ant. k Magn.), jež vyvolá mocnou ozvěnu v nejtajnějších hlubinách věřícího srdce. (Meyenberg.)

1. Ant. Ó podivuhodná záměna! Stvořitel pokolení lidského vzav na se lidskou přirozenost, z Panny se narodit ráčil: a bez porušení opustiv panenské lůno, na božství svém nám dal podíl. Žalmy str. 535.

2. Když ses tajemně narodil z Panny, tu se splnila Písma: jak rosa na rouno jsi sestoupil, bys lidské pokolení spasil: Bože náš, my chválíme tebe.

3. V keři, jež Mojžíš neshořelý viděl, jsme poznali vznešené panenství tvoje: Rodičko Boží, oroduj

za nás.

4. Kořen Jesse vypučel, hvězda vyšla z Jakuba, Panna porodila Spasitele: Bože náš, my chválíme tebe.

5. Ejhle, Maria zrodila nám Spasitele, kteréhož Jan spatřiv zvolal řka: „Ejhle, Beránek Boží, ejhle, který snímá hříchy světa.“ Alleluja.

Kapitulum. Objevila se milost Boha Spasitele našeho všem lidem poučujíc nás, a bychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, čistě, spravedlivě a zbožně živi byli na tomto světě.

HYMNUS.

**Ó Jezu, Spasiteli náš,
jenž rovnou s Otcem slávu máš,
jím od věčnosti zplozený,
než byly hvězdy stvořeny.**

Bůh z Boha, světlo ze světla,
v němž lidstvu naděj vykvetla,
slyš prosby vroucí sluhů svých,
vždy tobě, Králi, oddaných.

Ty, jenž jsi světy založil,
ó pomni, jaks nás oblažil,
když vtělen v Panny útrobě
ses zrodil v naší podobě.

To hlásá tento svatý den,
jenž vrací se rok za rokem,
že zkvetla tebou jedině
dnes spása lidské rodině.

Hle, zem i moře hlubiny
i hvězdné nebes výšiny
vstříc tobě zpěvy plesají,
tě spásy dárce vítají.

My, v křestních vlnách obmyti,
za dítky Otcem přijati,
ti nesem v důkaz vděčnosti
dnes vánoční zpěv radosti.

Bud' s Otcem stále veleben,
ty, jenž jsi z Panny narozen,
bud' chvála Duchu svatému,
vždy v Trojci Bohu jednomu. Amen.

℣. Slovo tělem učiněno jest, alleluja.

℞. A přebývalo mezi námi, alleluja.

Ant. Ó převeliké, od
věků zaslíbené tajem-
ství! Chrámem Bo-
žím stalo se lůno, jež
nepoznalo muže: bez
poskvrny je opustil,
jenž bez porušení v
ně sestoupil, by v
něm tělo na sebe
vzal; k němu při-

jdou všichni národové
řkouce: „Bud' sláva
tobě, Hospodine.“ —
Magnifikat str. 540.

Modleme se: Uděl
nám, prosíme, vše-
mohoucí Bože, aby
nové tělesné zrození
Syna tvého nás vy-
svobodilo, jež pode

jhem hříchu staré
otroctví drží. Skrze
téhož . . .

Závěrečná antifona:
Přesvatá Kristova Ro-
dička, str. 541.

∇. **Po porodu jsi,**

•
Panno, neporušená
zůstala.

R. Rodičko Boží,
přimlouvej se za nás.
Modleme se: Bože,
jenž jsi mateřským

. . . **str. 581.**

Uvádíme ještě překrásné antifony z vánočních chval.

1. Kohopak jste viděli, pastýřové? Povězte, zvěstujte nám, kdo na zemi se objevil? Děťátko jsme viděli a andělské chóry velebící Hospodina, alleluja, alleluja.

2. Zrodila Rodička Krále, jehožto jméno jest věčné, spojujíc rozkoše matky s panenství lilií čistou, nezřel kdo podobné před ní, nebude po ní jí rovné, alleluja. (Sedulius.)

3. Řekl pastýřům anděl: „Zvěstuji vám radost velikou, že se vám dnes narodil Spasitel světa, alleluja.“

4. Zjevilo se s andělem množství nebeských zástupů, chválících Boha a pravících: „Sláva na vysostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle, alleluja.“

5. Maličký dnes narodil se nám, a nazván bude Bůh, Silný, alleluja, alleluja.

Po kapitulu, hymnu a verši následuje v neděli vánoční Ant. k Magnifikatu: „Zatím co všechno . . .“ str. 581.

VÁNOČNÍ SEKVENCE.

I.

**Zdráv bud', trůne Šalomouna,
Panno, rouno Gedeona,
Panno Matko milosti:
nikdy mraky nezacloní,
stíny noci nezatemní
zář a jas tvé čistoty.**

**Svatý Duch jak jarní vánek
 ovanul tě, zastínil tě,
 v lůně tvém květ vypučel:
 démant, jímžto světlo prošlo,
 neporušen, neposkvrněn,
 jasem nadzemským se stkvěl.
 Větev z rodu Jesse zkvetla,
 vydala plod, neodkvetla,
 přírody vši žasne řád:
 nezvadl květ krásy sličné
 prvosenky, která věčné
 jaro přišla zvěstovat.
 Zdrávas, růže libovonná,
 jejíž krása nevýslovná
 Krista s nebe svábila:
 zdrávas, kterás nebes bránu
 otevřela, starou ránu
 plodem svým zhojila.
 Andělů jež záříš voji,
 hvězdo jasná, hvězdo spasná,
 sviť nám v mracích na nebi:
 bychom jati krásou tvojí
 spěli vzhůru, nebes kůrů
 zpěv kde tebe velebí.**

(Salve thronus Salomonis, sekvence neznámého autora, přel. K.)

II.

**Ó Maria, nebes bráno,
 spasitelná léků schráno
 proti těla žádosti:
 sad jsi kvítí, zřídlo žití,
 cesta míru, v bouři víru
 na pomoc spěj s výsosti!
 Ty, jež vládneš duchům v ráji,
 v údolí slz, v bolů kraji
 strádajících v úzkosti
 ujímej se, zastávej se,**

nedej zhynout, cíle minout,
z léček d'ábla vyprosti!
Slavná Matko Nejvyššího,
Matko Boha všemocného,
Matko věčné Moudrosti:
tělo, duši, jak se sluší
Matce Tvůrce, božský dárce
ozdobil vší předností.
Není ctnosti, jež ti schází:
tebe milost pevnou hrází
chránila vší křehkosti;
s věky všemi, se vší zemí,
s celým nebem tobě pějeme:
zdrávas, plná milosti.
Osvědč moc své důstojnosti
u zdroje tvé velikosti,
u zdroje vší sladkosti:
zdeptej škůdce, vzdaluj svůdce,
co nám vadí, co nás svádí,
z našich srdcí vyhosti.
Synu Otce, Jesu Kriste,
krásný květe Panny čisté,
Panny, divů plnosti,
s nebes sstoupils, nás vykoupils,
k naší spáse vzal jsi na se
roucho naší lidskosti.
Na prosby své Matky milé
dojítí dej věrným cíle,
tam, kde konec žalosti:
odpusť viny, zbav nás skvrny,
s duší čistou cestou jistou
veď nás k věčné radosti.

(Sekvence neznámého autora, přel. K.)

III.

Tobě v oběť dáti sluší
na oltáři našich duší
prosby, Panno přesvatá:

oběti byt' malá cena,
 tebou když jest přednesena,
 Synem tvým jest přijata.
 Hříšní k Bohu jdou skrz tebe,
 k nimž skrz tě Bůh přišel s nebe,
 Prostřednice velebná:
 Pánu, jenž pněl za hřích v muce,
 dána buď skrz tvoje ruce
 hříšných obět' prosebná.
 Nerač hříšných zamítati,
 bez nichž nebyla bys, Máti,
 hodna Syna takého:
 nebýt lidstva vykoupení,
 nebyl důvod pro vtělení
 Spasitele našeho.
 K vůli hříšným vyvolená
 nade vše jsi povýšena,
 Bůh jen tebe vyšší je:
 pro nás tolik zvýšena jsi,
 Panno mocná, naše hlasy
 k Tvůrci vznes, at' slyší je.
 Hříšné vyslyš, Panno svatá,
 hled', proč slávou přebohatá
 trůníš nebes družině:
 přímluva tvá hříšné chrání,
 nechť skrz tebe smilování
 dojdou v soudu hodině.

(„Tibi cordis in altari“, sekvence neznámého autora, překlad Vl. Hornova s malými obměnami.)

Z VÝCHODNÍ LITURGIE.

I.

„Sláva na výsostech Bohu“, slyším v Betlemě od andělů zpívat, a na zemi pokoj zvěstovat lidem dobré vůle: nyní Panna nad nebe krásnější vydala světlo sedícím ve stínu smrti

— toho, jenž povýšil ponížené a s anděly pějící: „Sláva na výsostech Bohu.“

Raduj se, člověče, jásejte, vyhnanci: okovy otroctví zlomeny, ráj jest nám otevřen, ďábel jest přemožen: kterou kdys podvedl, tu vidí nyní, jak Matkou Tvůrce se stala.

Narození tvé, Pane, světlo poznání přineslo světu: kteří hvězdám se klaněli, od hvězdy učí se klanět se tobě a poznati tebe, Slunce s výsosti vyšlé: Pane, sláva buď tobě.

V jeskyni vytrysklo zřídlo, z něhož David píti si žádal; plesejte, ctnostní, vesel se, nebe, raduj se, země: zrodil se Kristus.

Panna na klíně chová věčné Slovo, jež tělem se stalo: pastýři Narozeného oslavují, králové dary mu nesou, andělé v hymnech mu zpívají: „Sláva na výsostech Bohu.“

II.

Jenž mlhou zemi a nebe oblaky halí, smrtelné tělo z Panny na sebe vzal a jím se zahalil, aby člověka rouchem nesmrtelnosti přioděl.

Jenž moři meze klade a zákon vodám ukládá, aby nepřestupovaly hranic svých, velebnost svou tělesným rouchem zastřel, aby bídu naši přikryl rouchem své slávy.

Jenž oblaky trůnem svým činí, na obláčku panenském k nám zavítal, aby temný mrak hříchu z duše mé zaplašil.

Tvůrce vesmíru z Panny v podzemní skrýši se narodil, aby mne, skrýši nepravostí, v chrám Ducha Božího proměnil.

V podzemní jeskyni z Panny se Mesiáš narodil, aby mne chudého v nebeské paláce uvedl.

Ve stínu noci z panenského lůna vzešlo nám světlo, aby noc naši proměnilo ve věčný den.

V tichu noci zemi se objevil její Spasitel,

abychom slyšeli andělské zpěvy v den, jemuž nebude konce.

Z lůna Otce se nevzdálil, když do tvého lůna sestoupil; neopustil trůn nebeské slávy, i když jak na trůně tobě spočívá na klíně: teničkou stužkou svazuješ toho, jenž rozláme řetězy hříchů.

Jak jest to možné, Panno Neposkvrněná, že svého Tvůrce jsi zrodila? Kterak jsi v lůně svém obsáhla toho, jenž jest dříve, než Adam byl stvořen?

Jak možno plénkami ovinout toho, jenž břehy spoutává moře? Jak mohla jsi v plénky zavinout toho, jenž pokynem vůle své ovládá oceán?

Kterak jsi zrodila dítě, jež starší jest Adama, praotce tvého? Kterak objímáš v náručí toho, jenžto nad cheruby trůní?

Ó Panno čistá, vztáhni k nám ruce, na nichž jsi nosila Tvůrce, a vytrhni ubohé z propasti hříchu.

HYMNY SV. EFRÉMA.

I.

Dnes všeobecná radost nám nastala, stará truchlivost zmizela: dnes lidská přirozenost vchází ve spojení s Nejvyšším, a zříkajíc se hříchu i satana, Tvůrci svému jak snoubenka ozdobena se chystá.

Člověk, podivuhodně kdysi stvořen, podivuhodněji dnes jest obnoven, a v hříších zestarálý svět odkládá starobu hříchu.

Dnes tajemství od věků ukryté zjevným se stává, a v odvěkých úradcích ustanovené vykoupení se dnes dokonává.

Radost, kterou nám pramáteř zmařila, z Davidova rodu zrozená Evina dcera dnes

lidstvu bez pohromy vrátí, a panenská Matka plodem čistého života nese všem záruku smíru.

Satan a smrt vespolek rokují a navzájem se ptají: „Jaká to píseň, jež doráží k sluchu?“ Anděly totiž slyšeli zpívat: „Tento zhoubce jest smrti a nad d'áblem vítěz.“

Spanilý obraz nám Tvůrcem vtisknutý zničila Eva; skrz Marii zkvetl však znova: důstojnost lidstvu odňatá Evinou vinou zase nám vrácena byla přesvatou Pannou.

Maria jest brána onoho slunce, jímž ožila naděje lidstva: tou branou přišlo k nám světlo, jež ze světa zahнала Eva, příčina veškeré bídy.
(Z řeči o Narození Páně.)

II.

Jak jsi láskyplný a jak pokorný, Synu Boží! Usmíváš se na každého, kdo se k tobě přiblíží, se rtů tvých kane lék života, balsám z rukou tvých prýští; tvá očka překrásná obracejí se k Matičce tvé, jež po tvém pohledu hladoví.

Adama z hlíny jsi vytvořil, svou Matku sám ty sis stvořil, a sebe samého v panenském lůně jsi učinil. Všecko jsi stvořil, protožes chtěl, a sebe jsi učinil, protožes miloval.

U tvých jesliček Maria stojí, tvá Matka, tvá sestra, tvá snoubenka: s láskou tě objímá a na prsa vine.

Přemilý je tvůj zjev, líbezná krása tvá, ó božské dítě: ty sytíš všechno, a od Matičky přijímáš pokrm, který sám jsi jí dal; jenž v lůně dítěte oživuješ, sám dítětem ses stal, Tvůrce v čase se narodil; spočíváš na klíně Matky, a v klíně tvém celý svět leží.

Děkuji ti, Synu Boží, že jsi mne za hodna uznal oslavovat tvé narození: v tento slavný

den příchodu svého odpust' nám viny a dej,
ať pokoj vládne jak na zemi, tak i v tvé církvi.
(Z X. hymnu.)

III.

Požehnaný, jenž se narodil z Marie Panny
a spasil nás.

„Blahoslaviti mne budou všechna pokolení“:
těmi slovy mne Maria pozvala k svým osla-
vám: pojdte všichni, oslavujme tu, kterou Syn
královský zvelebil, a splat'me jí povinnost
svou.

Synu Boží, milost vzácnou mi dej, obohat'
lyru mou, bych důstojně vykreslil překrásný
obraz Matičky tvé.

Blahoslavená jsi, Maria: skrz tebe země
nebem se stala, s Kristem sstoupili dolů ne-
beští strážci a obstoupili celu tvou kolkolem,
neboť ty stala ses komnatou Krále všech králů.

Veškeré tvorstvo jest nízké pro jeho vzne-
šenost: nestačí nebe a země, aby ho obsáhly,
a panenské lůno ho pojalo.

Blahoslavený jsi, Betleme: města i zámky
ti závidí slávu. Jednorozenec Otce z lásky se
stal jednorozencem Marie Panny.

Maria stala se světu studnicí všeho dobra:
co síly máme, tolik ji chvalme. Cherubíni jí
nejsou svatostí rovni, serafíny předčila krá-
sou, čistota andělských legií bledne.

Proroci, plesejte v Marii: v ní proroctví
došla splnění, cíle a stvrzení, a všechny před-
obrazy vysvětlení.

Skála na Horebu byla obrazem tvým, Maria,
neboť neprolomená vydala vody těm, kteří
strádali a hynuli žízní. Tvůj stín se dotkl té
skály a učinil ji plodnou, neboť z tebe vytryskl
pramen nebeských vod, z nichž celý svět čerpá
a ukájí duševní žízeň.

Láska mne pudila v náručí Tvůrce, ale nedopustily andělské chóry ni Gabrielovy ohnivé voje ni Michaelovy legie mocné stojící okolo trůnu: kterému smrtelníku dopřáno bude spatřiti toho, jenž ve světle nepřístupném mešká?

Pojď sem, ty unavený v trampotách svých, nepokoušej se proniknout plamenných andělů šiky: pojd' a přístup k Marii, v jejím náručí nalezneš toho, po kterém srdce tvé touží: v ní tělesnou záclonou oděl svou velebnost ten, před kterým serafové halí své tváře.

(Z různých hymnů.)

IV.

Není nikoho, Pane, kdo by důstojně oslavil Rodičku tvou. Všemi dary jsi ji ozdobil, ty, jenž jsi sám nejkrasší ozdobou Matičky své. Byla tvou snoubenkou dříve nežli na svět jsi přišel, tajemně tě počala, když jsi k ní přišel, a zůstala pannou, když jsi z lůna jejího vyšel. Zázrakem a dílnou zázraků jest Matička tvoje: do lůna jejího sestoupil pán, a co služebník je opustil; vešlo v ně odvěké Slovo, a němým dítkem se stalo; vstoupil tam tvorů všech pastýř, a v beránka změněný vyšel. Celého světa řád zvrátilo lůno přesvaté Matičky tvojí: bohatýs přišel, chudý jsi vyšel, zavítals vznešený, odešels snižený, pln světla jsi sestoupil, zahalen tělem jsi vystoupil. Ty, jenž sytíš přírodu všecku, v jejím lůně jsi hladovět začal; jenž žíznivým prameny otvíráš, žízeň nyní sám poznáváš; všeho prost přicházíš na svět, ty, jenžto zdobíš a šatíš veškeré tvorstvo.

(Z řeči 8. na Naroz. Páně.)

26. prosince: Š t ě p á n (ř. ověčený, korunovaný), prvomučedník. — Sv. Fulgencius:

„Včera jsme slavili pozemské narození věčného Krále, dnes slavíme vítězný boj jeho vojína. Včera náš Král rouchem těla přioděn vykročil z panenského lůna a ráčil navštívit svět; dnes jeho vojin ze stavu tělesného vystoupil a jako vítěz odešel do nebes . . . Onen sestoupil tělem zahalen, tento vystoupil krví ověčen. Onen sestoupil na zemi za zpěvu andělů, tento vystoupil do nebe kamenován od židů . . . Včera úzké jesličky pojaly Krista, dnes rozsáhlá nebeská dvorana přijala Štěpána . . .“

**Východní liturgie slaví dnes svátek
božského mateřství Marie Panny
jako doplněk včerejšího tajemství.**

Věřící rádi přemýšlejí o tom, která milost sv. Panny jest největší. Není nejmenší pochyby: božské mateřství jest její největší důstojnost.

Neposkvrněná Panna má v plánu Božím a v celé věrouce, jakož i v životě církve postavení a význam podstatný, universální, jedinečný. Když se Tvůrce rozhodl vykoupit lidstvo touto a ne jinou cestou, t. vtělením Syna Božího, pak byla Matka Boží v tomto řádě spásy (*in hoc ordine salutis*) *nezbytná*, což nelze říci o žádném andělu nebo světci: bez archanděla Michaela, bez svého pěstouna, bez svého předchůdce, bez Petra nebo Pavla by se byl Pán obešel, bez matky se však Syn člověka a tajemství vtělení myslit nedá. Jako člověčenství Kristovo bylo spojeno s druhou božskou osobou a jen pro ni stvořeno, tak sv. Panna byla stvořena jedině k tomu, aby byla spojena jako Matka s Kristem („Stolice moudrosti“) z ohledu na spásu lidstva. Boj proti katolickému učení o milosti a církvi šel vždy ruku v ruce s bojem proti výsadám sv. Panny. Správné a přesně vymezené její postavení v křesťanské věrouce vrhá světlo na učení sv. víry o Kristu a milosti.

Mariologie se řadí logicky ke kristologii jako její integrální část. Osoby důležité v království Božím mají své místo v církevní *historii*. Jen dvěma páry lidí se zabývá *věrouka*: našimi *prarodiči*, kteří své poslání zmařili, a *Ježíšem s Marií*, kteří se stali *prarodiči* nového pokolení. Maria nezmařila své poslání jako Eva, její úřad nebyl dočasný jako na př. Petrův, jež kromě toho jeho úřad neučinil sám sebou svatým.

Jinak s Marií. Její důstojnost nejlépe pochopíme přirovnáním: král vyvolí snoubenku z prostého lidu, aby mu dala syna, spoluvládce a dědice trůnu. Než se stane matkou královského syna, musí být snoubenkou krále, a než dojde k tělesnému spojení, musí předcházet duševní sjednocení obou. Proto praví sv. Otcové: „Sv. Panna zalíbila se Pánu pokorou, svábila ho na zem čistotou, připravila se láskou, počala ho vírou.“ Pravíme: „od věčnosti vyvolena“ — lépe by snad bylo: od věčnosti *připravena*, v čase od Otce stvořena *jedině* k tomu, aby byla Matkou jeho Syna, a od Ducha sv. vyzdobena a vychována, aby byla *důstojnou* Matkou Syna Božího. Když dá snoubenka choti syna, jest společné pouto utuženo navždy a nerozvížitelně. Tím, že Maria Syna věčného Otce počala a zrodila, vstoupila v *příbuzenský svazek k nejsv. Trojici* (viz str. 226) a jest spojena s Bohem nejen jako my milostí — toto spojení se může přetrhnout a skutečně přetrhne těžkým hříchem — nýbrž poutem nerozvížitelného příbuzenství, a proto utvrzena v milosti, takže o Boha přijít nemohla. Dá-li prostá dívka králi syna, vděčí tento za svůj královský rod *jedině* otci, nicméně ona jest jeho pravou matkou; právem tudíž nazýváme Marii *Matkou Boží*, třebaže Syna Božího zrodila a zroditi mohla *jedině* podle těla.

O důstojnosti Matky Boží praví sv. Albert a sv. Tomáš, že jest v jistém smyslu *nekonečná*, sv. Aug., že ani Maria nemohla plně pochopit tajemství v ní

vykonané, sv. Efrém, že jí po nejsv. Trojici přísluší druhé místo, kard. Kajetán, že se vznesla až tam, kde jest hranice mezi nestvořenou velikostí Boží a stvořenou velikostí tvorů: „Všemohoucí Bůh mohl stvořit větší nebe, krásnější zemi, vznešenější anděly, ne však vznešenější Matku, protože není vznešenějšího syna nad Syna Božího.“ (Bonav.)

Její poměr ke Kristu jest však jiný než poměr lidské matky k dítěti. Kristus jako Bůh existoval dříve než Maria, on jediný ze synů lidských si mohl matku vyvolit, ba vytvořit; tím pak, že ji vyvolil, se *k ní snížil*, či lépe, *ji k sobě povznesl* a povýšil. Proto ji nazývají bohoslovci „Snoubenkou věčného Slova“. Tím jest vyjádřeno, že

a) mateřství sv. Panny jest neskonale víc než tělesná funkce,

b) spojení Marie Panny s Bohem jest nejdokonalejší a nejužší vůbec myslitelné pro lidskou osobu,

c) patřila výhradně Bohu a nemohla patřit jinému: ani satanu jako hříšnice — proto se jí netkl ani hřích ani pokušení, ani rozklad hrobu jako trest za hřích, proto neposkvrněná a nanebevzatá; ba v jistém smyslu ani Josefovi: její snoubenec byl si dobře vědom, že se nesmí přiblížit k Snoubence Nejvyššího, jež z vnuknutí Ducha sv. se navždy odevzdala a zasvětila Bohu slibem ustavičného panenství.

Božským mateřstvím byla sv. Panna Bohu daleko dokonaleji zasvěcena než na př. kněz sv. svěcením (*gratia consecrans*), kalich neb kostel posvěcením. Maria se stává bytostí svatou a veskrze posvátnou (*ens sanctum et sacrum*). Tato milost jest kořen, pramen a důvod všech ostatních, především ustavičného neporušeného panenství. „Panna před početím, při početí, po početí . . . při narození a po narození Kristově . . .“ (Aug.), Panna tělem i duchem, orgán Ducha sv. při uskutečnění jeho největšího díla. (Podle Scheebena.)

27. Jan (h. Bůh se smiloval, Bohumil), ap., miláček Páně, duchovní syn Marie Panny.

„Klíče církve svěřil Pán Petrovi, Marii odevzdal ochraně Janově. Obojí matka, matka Maria, matka církve, Maria matka Kristova, církve matka křesťanského národa. Z Marie se Kristus chtěl narodit, pro církev ráčil umřít . . .“ (Petr Dam.)

„Hle syn tvůj . . . hle matka tvá . . . Jaké významení, že služebník pro vynikající čistotu svou synem Paní naší byl nazván a učiněn strážcem té, jež byla strážkyní pokladu života . . . panic Pannu, ratolest vinnou révu, vojín Královnu do svého přijímá . . .“ (Theodor Studita.)

„Kdyby Maria nebyla pannou, nebyl by ji Ježíš na Kalvarii odevzdal synu Salómy, jež vedle Jana pod křížem stála . . .“ Tak Epifanius proti odpůrcům panenství Rodičky Boží, kteří tak zvané „bratry Ježíšovy“ (t. j. příbuzné, podle hebrejského způsobu mluvení) prohlašovaly za syny Josefovy a jeho snoubenky. Byli to synové Kleofáše a Marie, sestřenice Panny Marie: Jakub (ml., apoštol), Josef, Šimon (apošt.?), Juda (apoštol).

28. Památka *neviňátek*.

První stíny padají na jesličky, první krev prolévána pro Krista. Odprošujme dnes Pána za všechno zlo zaviněné v naší vlasti mužem, jenž býval kazatelem v kapli zasvěcené betlemským neviňátkům, a modleme se za duše pohoršené a svedené od špatných kněží.

29. David (h. milovaný) král, praotec sv. Panny.

30. Hermína (n. síly plná), p.

Neděle po Narození Páně. Trojí trůn Kristův: jesle, kříž, oltář; pohlížíme dnes od jeslí ke kříži. Svým příchodem přinutil Pán lidstvo, aby se rozdělilo ve dva tábory: pro něho nebo proti němu. Prvním se dostane milosti, že se stanou adoptivními dětmi nebeského Otce k obrazu a podobnosti

jeho narozeného Syna. A druzí? „Vrať se do vlasti, zemřeli, kdož hledali bezživotí dítka.“ Herodes otvírá nepřehlednou řadu těch, kteří se stavějí do boje proti Kristu, a jeho osud jest osudem všech: vítězí Kristus a padají nepřátelé.

31. *Silvestr pap. † 335. — Konec občanského roku.*

Bilance za uplynulý rok: úvaha o stavu svědomí, poděkování za milosti tělesné i duševní za celý dlouhý rok nám udělené, prosba za ochranu pro příští rok. Modli se k Tvůrci, dárci všeho dobra, k nebeské Prostřednici a Ochránkyni, a k andělu strážnému.

Jaké myšlenky budí v duši silvestrovské kázání! Zase jeden rok zapadl v moře minulosti jak kámen do vody, zas jeden rok useknut z řetězu našeho života, a nám jest, jako by smrt chladnou rukou na nás sahala a pravila: „Mám tě zase o něco blíže.“ K večerní pobožnosti se scházívá dnes celá osada. Co je tam vede? Uvědomí si snad, jakou cenu má čas? Či je přivádí pokání za promarněný uplynulý rok? Či myšlenka, co jim asi nový rok přinese? Snad — a při tom se vtírá otázka: „Najdu-li pak tento právě mizející rok zapsaný v knize života? Jak jsem ho využil k spáse své duše? . . .“

Ve středověké liturgii se modlívala církev dnes tuto pěknou prefaci:

„Vpravdě hodno a spravedlivo jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, skrze Krista, Pána našeho: jenž přede všemi věky z tebe, věčného Otce, narozen, s tebou i s Duchem sv. běh času založil a sám v čase z Panny se narodil: a sám jsa věčný, určil ustanovený roků běh, jímž by se tento svět bral k ustanovenému cíli. Tobě tedy, Pane, jenžto jsi náš začátek i konec, původce i cíl, dnes konec dokonaného roku i začátek následujícího zasvěcujeme, tento do-

konaný tobě s díkyčiněním obětuje, nový pak ve sv. jménu tvém začínáme a posvěcujeme, a jako jsme s tebou a s tvou milostí uplynulý rok dokonali, podobně i nový začínáme. Tobě tedy, Bože Otče všemohoucí, jenžto jsi narozením Syna svého běh přítomného času posvětití ráčil, přednášíme pokorné prosby: dej ať v nastávajícím roce v míru žijeme, jeho dny ve službě tvé svatě trávíme, zemi naší rač dát úrodu, duši i tělo chraň všeho protivenství, zbav je nemocí a hříchů, vzdaluj všecka pohoršení, abychom s anděly a archanděly, serafíny a cherubíny mohli tobě jednou bez konce zpívat: **Svatý, svatý, svatý.**“

Vykonej návštěvu Velebné Svátosti, a pobožnosti tohoto vážného dne zakonči chvalozpěvem *Te Deum*; modlitbou sluší se dokončenou větší kapitolu našeho života uzavřít, s modlitbou na rtech do nového roku vstoupit; Pán nám dává další rok, abychom ho užili k své spáse a k odčinění minulých chyb.

„Na věčnost myslí, k soudu se chystej.“

I. leden.

OBŘEZÁNÍ PÁNĚ.

Tento den býval kající, pro dnešní pohanské výstřednosti při slavnostech Janusových. Pak se stal svátkem, ale dostal ráz mariánský pro středověké rozpustilosti silvestrovské noci.

Pán cedí dnes první krůpěje své krve: tím se zasvěcuje svému poslání, být totiž Spasitelem lidstva, což naznačuje i jméno jemu při obřízce dané: Ježíš (Jehošuah, t. j. Bůh jest spása). *Myšlenka vykupitelská* stojí dnes v liturgii v popředí, božské dítě nazváno po prvé Beránkem Božím, jenž snímá hříchy světa, a novoroční kazatel v epištole ve čtyřech krátkých verších nám připomíná:

a) Co vykonal *pro nás Spasitel*: „Objevila se (ve svaté noci nezasloužená) milost, laskavost a lidumilnost Boha, Spasitele našeho.“ Krásněji nemohl sv. Pavel vyjádřit, co pohnulo Syna Božího, aby se stal člověkem: pravá, nelíčená láska k lidstvu.

b) Co máme vykonat *pro duši my*: „ . . . poučujíc nás, abychom: 1. odřekli se světských žádostí, 2. žili čistě, spravedlivě, pobožně (povinnosti k sobě, bližnímu, Bohu).

Spasitel dostává jméno, ve mši sv. jest oslavováno božské a panenské mateřství Marie Panny. Dvě jména píše tedy církev v záhlaví nového roku: Ježíš a Maria, aby nám byla štítem proti všem úkladům nepřátel spásy.

Po tomto svátku doznívají pomalu zvony, jež se rozhlaholily ve sv. noci, ale co nevidět se rozezvučí mohutně znova k druhé vánoční slavnosti Zjevení Páně a volati budou do kraje: „Pojďte, klanějme se jemu“ — tentokráte ne s chudými betlemskými pastýři, nýbrž s králi dalekého východu.

„Před málo dny jsme slavili jeho příchod do žaláře tohoto světa: dnes oslavujeme památku toho, že i pouta a okovy naše na sebe vzal . . Nicméně od prvního okamžiku svého příchodu spojuje božský lesk s lidskou chudobou: jest počat z ženy, ale nedopustil, aby jí opadal květ panenství; jest zavínut v plénky, ale plénky jsou poctěny andělskými zpěvy; jest ukryt v jeslích, ale prozrazen zářící hvězdou na nebi . . .“ (Bern.)

„Chudoba jest vzácný květ, nedaří se však v nebi; na zemi roste u každé stezky, ale člověk neznal jeho ceny; proto Syn Boží sestoupil, aby naučil syny Adamovy vážit si této květinky . . .“ (Týž.)

SVATÁ PANNA PANEN.

Neporušené panenství a ustavičná andělská čistota, ani stínem nezkalená a nezatemněná, nejlíbeznější květ v koruně Královny nebes, učinila

ji ideálem, který po celá tisíciletí plní nadšením ušlechtilé duše a dodává jim síly i vzletu, aby se z prachu povznesly nad hvězdy¹⁾). Vše, co tvoří obsah katolické ideje panny, září s nejdokonalejší plností v Marii. Svatá Panna panen... vyniká nade všechny panny nejen tím, že v ní panenství posvěceno božským mateřstvím („ty po početí Syna ještě světější, čistší a krásnější“, jako křišťál, když jím prochází sluneční paprsek), nýbrž i tím, že její čistota jest a zůstane nedostižná. *Virgo carne — mente — sensu* (Scheeben), t. j. Maria byla pannou

a) *tělem*, záříc tělesnou neporušeností;

b) *srdcem*, stkvějíc se panenským smýšlením a čistotu milujíc, kteréžto smýšlení teprve činí panenství ctností a záslužným;

c) *smyslem*, t. j. nezakusila a nikterak zakusit nemohla ani nejmenší hnutí smyslnosti a tělesné žádostivosti, protože byla bez poskvrny dědičné viny počatá. Jestliže v prvním a druhém ji následovat můžeme a nesčetní následovali a následují,

¹⁾ Nedávno jeden misionář, přemítaje, jakou oporu by našel pro dospívající japonské dívky, vystavené nyní ve vlasti všem nebezpečím a nástrahám zkažené evropské civilisace — oporu, jíž jejich náboženství jim poskytnout nemůže — přišel na myšlenku, založit pro ně Mariánské družiny, a ty pohanské dívky mimo vše nadání s pravým enthuasiem se shromažďují pod praporem Panny nejčistší. Její obraz mají na stolku, vydávají i svůj časopis „Lilie“, jejich znak jest lilie nad hvězdami. U nás již před lety protestantský pedagog Förster vzdělával mládež sobě svěřenou na našem katolickém ideálu. Neubráníš se dojmu, když u něho čteš: „Víte, že katolické dívky uctívají Marii... připojte se k nim a snažte se reprodukovat v své duši její obraz i vy...“

jest třetí vlastnost jejího panenství ozdobou a výsadou, kterou se stkvěla ona jediná ze všech synů Adamových a dcer Eviných.

Tuto trojnásobnou dokonalost jejího panenství vymáhala čest a důstojnost toho, jehož měla pojmuti v své lůno jako v živoucí stánek a chrám. Proč se narodil Syn Boží z Panny?

1. *Z ohledu na nebeského Otce.* I jako člověk zůstal Kristus přirozeným synem Boha Otce! Neslušelo se, aby důstojnost otcovská byla s božské osoby přenesena na osobu stvořenou.

2. *Odvěké zrození Syna Božího z Otce jest beze vší žádostivosti* a porušení. Když pak toto „Slovo“ Boží se chtělo stát člověku viditelným, narodilo se z ženy, a toto jeho druhé narození musilo být svaté, čisté, bez porušení a bez žádostivosti, t. j. panenské.

3. Kdokoli pochází od Adama přirozeným způsobem (*ratione seminali*) z otce a matky, propadá závazku dědičné viny¹⁾. Tomuto závazku nemohl propadnout Beránek, jenž sňal „hřích“ světa (hřích Adamův se všemi jeho následky), sic by byl Vykupitel lidstva sám potřeboval vykupitele. Jsa počat nadpřirozeným způsobem z panny byl *mimo všecken dosah prvotné viny*.

4. Cílem vtělení bylo znovuzrození lidstva, nikoli z vůle těla, nýbrž z Boha — „z vody a Ducha sv.“;

¹⁾ Neposkvrněná Panna, jakožto přirozená dcera Adamova, nebyla prosta *závazku* dědičného hříchu (*debitum*), byla však viny *uchráněna* pro zásluhy Vykupitele. My jsme jako dlužník, jenž upadne v žalář a okovy, a jest jich zbaven, když jiný dluh za něho zaplatí (na křtu sv.); nejbl. Panna *byla by* upadla v okovy; ale *dříve*, než se to stalo, byla za ni cena výkupná zaplácena („dána poukázka na zaplacení“, vykonané po letech na kříži), pročť přišla již bez okovů hříchu na svět.

proto se slušelo, aby narození Kristovo „z Ducha sv. a Marie Panny“ bylo *obrazem našeho duchovního znovuzrození*.

5. Ježíš a Maria měli být (duchovními) prarodiči nového lidstva, a skrze Marii se měla lidská přirozenost zasnoubit se Synem Božím. Proto „*snoubenka věčného Slova*“ nemohla mít snoubence jiného, jenž by byl přirozeným otcem Kristovým — nanejvýš snoubence legálního.

6. Jako tělo prvního Adama bylo stvořeno z panenské země rajske, nezkropené potem, slzou ni krví a nestižené kletbou, tak se slušelo, by *tělo druhého Adama* bylo vytvořeno *v lůně panenském*, nezkrúšeném kletbou Evinou („V bolestech dítky roditi budeš“), v lůně neposkrvněném tělesnou žádostí ani hříchem. Hřích a porušení jest brána, kterou vcházíme na svět — tou branou nevstoupil na svět ten, jehož nikdo nesměl viniti z hřichu.

7. Mesiáš přišel, aby *zhojil rány* zasazené *přirozenosti lidské* Adamovým hříchem. Mezi nimi stojí v popředí tělesná žádostivost (a porušení) — na kom měl tyto rány prvotné viny zhojit spíše než na své Matce? Dárce neporušitelnosti nemohl vzejít z porušeného kořene, a učitelka čistoty musila se jí sama první stkvít.

Málo které dogma bylo od prvopočátku tak jasně hlásáno, tak žárlivě od věřících bráněno a jak zřitelnice oka chráněno, jako článek víry o ustavičném panenství Matky Boží; málo které dogma má čest, že prodělalo tak zuřivé půtky jak toto. Odpůrci stokrát odražení, stokrát zase podnikli útok. *Fací* odpůrci! Buďte vyloženi nevěrci, popírající božství Kristovo, nebo lidé nečistí, mravů nízkých a zchát-ralých, začínaje těmi, proti nimž naše dogma hájil sv. Jeroným až do nejnovější sekty. Platí o nich slovo sv. Augustina, vyřčené o Kristu, Bohu a člověku: „Protože nechtějí věřit v to, co jest na něm

lidského, pohrdají tím; protože nemohou pohrdat tím, co jest v něm božského, nevěří v to.“

(Podle sv. Tomáše Aq., Scheebena a Campanova „Maria nel dogma“.)

Není na světě ničeho, co by ti bylo rovno, co by se tobě dalo přirovnat. Všecko, co jest, buďto nad tebou jest, a to jest Bůh sám, nebo pod tebou jest, a to je vše, co není Bůh. Tuto tvou tak velikou vznešenost kdo vystihne? . . . Vše, co dobrého Bůh člověku dal, v Adamovi jsme ztratili, totéž však mnohem hojněji v Marii zase získali . . . Lze tedy věřit, že smrt hříchu, která závistí ďábelskou ovládla celý svět, tebe v početí tvém zasáhla? Tebe, kterou k takové důstojnosti předurčila a povznesla Boží moc, kterou tolika výsadami obdařila všecko řídicí Boží moudrost, kterou si za Matku k spáse světa zvolilo neskonale milosrdenství . . . ?

(Traktát o Neposkvrněném Početí, připisovaný sv. Anselmovi.)

Neděle po Obřezání Páně:

Jména Ježíš.

Církev chvilenu ještě se zdržuje při rozjímání včerejšího tajemství. Zvláštní svátek jména Ježíš byl zaveden r. 1721. — Dnes může každý získat odp. *†.

„Olej rozlitý jest jméno tvoje . . . olej svítí, sytí a léčí, jméno Ježíšovo jest světlo, pokrm a lék . . . Suchý jest všecken pokrm duše, není-li tímto olejem zkropen; nechutný, není-li tímto olejem kořeněn. Píšeš-li, nechutná mi, když tam nečtu Ježíše; hovoříš-li se mnou, netěší mne, když neslyším „Ježíš“; kážeš-li, protiví se mi, když se neozve jméno Ježíšovo. Ježíš v srdci, Ježíš na rtech: v srdci radost, na rtech sladkost. Avšak i lékem jest jméno Ježíšovo. Kormoutí se kdo z vás? Nechat' zavítá do srdce Ježíš, jeho příchodem rozptýlí

se mraky a navrátí se jasno. Klesá do hříchů kdo z vás? Uvázl v léčkách smrti? Necht' vzývá jméno Kristovo, a povstane ihned ze smrti k životu . . .“

I n v i t a t o r i u m : Podivuhodné jest jméno Ježíšovo, jež jest nade všecko jméno — pojdte, klanějme se jemu. Ž. 94 str. 530.

LITANIE K JMÉNU JEŽÍŠ.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Ježíši, uslyš nás! Ježíši, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli světa, Bože — Duchu svatý, Bože — Svátá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Ježíši, Synu Boha živého — Ježíši, odlesku Boha Otce — Ježíši, blesku světla věčného — Ježíši, králi slávy — Ježíši, slunce spravedlnosti — Ježíši, Synu Marie Panny — Ježíši, vši lásky nejhodnější — Ježíši, podivu nejhodnější — Ježíši, Bože silný — Ježíši, Otče budoucího věku — Ježíši, anděle veliké rady, smiluj se nad námi!

Ježíši nejmocnější — Ježíši nejtrpělivější — Ježíši nejposlušnější — Ježíši, tichý a pokorný srdcem — Ježíši, milovníče čistoty — Ježíši, milovníče náš — Ježíši, Bože pokoje — Ježíši, původe života — Ježíši, příklade ctností — Ježíši, horliteli pro duše — Ježíši, Bože náš — Ježíši, útočiště naše — Ježíši, otče chudých — Ježíši, poklade věřících — Ježíši, pastýři dobrý — Ježíši, světlo pravé — Ježíši, moudrosti věčná — Ježíši, dobroto neskonalá — Ježíši, cesto a živote náš, smiluj se nad námi!

Ježíši, radosti andělů — Ježíši, králi patriarchů — Ježíši, mistře apoštolů — Ježíši, sílo

mučedníků — Ježíši, učiteli evangelistů —
Ježíši, světlo vyznavačů — Ježíši, čistoto pa-
nen — Ježíši, koruno všech svatých, smiluj se
nad námi!

Milostiv nám buď, odpusť nám, Ježíši!

Milostiv nám buď, uslyš nás, Ježíši!

Ode všeho zlého — Ode všeho hříchu — Od
hněvu svého — Od úkladů d'ábelských — Od
ducha smilného — Od věčné smrti — Od
zanedbání vnuknutí tvých, vysvobod' nás, Ježíši!

Skrze tajemství svatého vtělení svého —
Skrze narození své — Skrze mládí své — Skrze
Božský život svůj — Skrze práce své — Skrze
smrtelnou úzkost svou a umučení své — Skrze
kříž a opuštěnost svou — Skrze bolesti své
— Skrze smrt a pohřeb svůj — Skrze zmrtvých-
vstání své — Skrze nanebevstoupení své —
Skrze radosti své — Skrze slávu svou, vy-
svobod' nás, Ježíši!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
odpusť nám, Ježíši!... Uslyš nás, Ježíši!...
Smiluj se nad námi, Ježíši!

Ježíši, uslyš nás! — Ježíši, vyslyš nás!

M o d l e m e s e : Pane Ježíši Kriste, jenž
jsi řekl: „Proste a bude vám dáno, hleďte
a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno“:
žádáme tebe, račiž nám prosícím udělit
vroucnost své božské lásky, abychom srdcem
celým, slovy i skutky tebe milovali a chváliti
tebe nikdy neustávali.

Dej, ó Pane, ať máme k svatému jménu
tvému úctu a spolu lásku ustavičnou, jelikož
nikdy ochrany své nezbavuješ těch, jež k do-
konalému milování tebe vychováváš. Jenž
žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.*

(Různé litanie k jménu Ježíš byly po Evropě
rozšířeny od začátku 15. stol., ale teprve r. 1886

byla tato ze všech vybrána a církevně schválena.)

3. *Jenovefa* (l. původkyně života) p.

4. *Benedicta* (l. požehnaná), m. — *Anděla* de Fulginio, † 1309, kajícnice, po mnoha svatokrádežných sv. přijímáních se celou duší obrátila, hořela láskou k trpícímu Spasiteli a jeho Neposkvrněné Matičce, dosáhla nejvyššího stupně mystického spojení s Bohem, neobyčejně omilostněná. „Kristus je kniha života.“

5. *Emiliana* (l. přívětivá).

Předvečer Zjevení Páně.

6. l e d e n.

ZJEVENÍ PÁNĚ.

Svátek I. třídy.

Vstaň, osvět se, Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé, a sláva Páně nad tebou vzešla (Is 60).

Z neznámých příčin zavedli tento svátek gnostičtí basiliáni kol r. 200; církve jej přejala, aby vyrazila těmto bludařům z rukou zbraň. „Zjevení“, totiž nejdůležitější tajemství, v nichž *zjevil* Kristus své božství: narození, příchod králů z východu, křest v Jordáně, první zázrak v Káně; k tomu přistupovalo ještě zjevení dvanáctiletého Ježíše v chrámě a jeho zjevení při posledním soudu. Na východě převládla oslava křtu Páně, dnešní slavnost byl úřední termín udílení sv. křtu („svátek světel“). Když přejali od západní církve vánoce, přestali slavit dnes památku narození Páně, na západě pak převzali zase od nich („výměnou“) dnešní svátek; protože však vřazen do stávajícího již období vánočního, převládla oslava příchodu králů z východu (nikoli křtu Páně), a svátek se stal jakoby rozšířením vánoc.¹⁾

¹⁾ Není tedy ani řeči o tom, že králové přišli již 13. dne po narození Páně. Evangelista praví: „Vešedše do domu...“ Nebyla již tedy sv. Panna

Poněvadž pak povolání prvních pohanů k uctění Spasitele bylo předobrazem *povolání* všech *pohanů k pravé víře*, slavil Řím (kdysi pohanský) s největší slávou tajemství, které mu připomínalo tuto největší milost. Když se pak vyvíjela horlivá misijní činnost, stal se tento den svátkem misionářů, svátkem víry a milosti, světovým svátkem katolické církve, učitelky pohanů, a předčil leskem i vánoce.

Krom toho jest tento den svátek královské důstojnosti Spasitelovy, *první a největší svátek Krista Krále*, Vládce národů a všehomíra. V kněžských hodinkách se rozvádí a vysvětluje podstata a vlastnosti jeho království, jeho původ a věčné trvání, jeho osudy a sláva jakož i požehnání, které přinese lidstvu (Žalm 71, str. 492). Jako krále jsme Pána v adventě čekali; proroci předpověděli, že založí království, v němž slunce zapadat nebude (Is kap. 2 a 60), my jsme povoláni, abychom se stali členy jeho říše, a náš nebeský vládce uplatňuje dnes své nároky na naše srdce.

Oba dvojsvátky (Narození a Zjevení Páně, velikonoční a svatodušní neděle) tvoří na obloze církevního roku čtyřhvězdí jako Jižní kříž. Čím jsou letnice velikonocím, tím jest dnešní den vánoctům: ovoce vánočních milostí a jich zjevení světu, jako den seslání Ducha sv. byl ovoce a zjevení velikonoční vykupitelské smrti Kristovy. V nedělích po Zjevení Páně vánoční radost doznívá. —

„Zase svátek, zase můj Ježíš, zase tajemství,

v jeskyni, naopak, opustila ji, sotva nával cizinců povolil. Za 40 dní po narození nesla dítě do chrámu a podrobila se obřadu očišťování. Svatí snoubenci podle všeho zamýšleli usaditi se trvale v Betlemě. Kdy králové přišli, nedá se s určitostí říci. Podle sv. Efréma přišli ve druhém roce po narození Spasitele.

tajemství vznešené, božské, nebeským jasem zářící: den svatých světél totiž, kterého jsme se s milostí Boží dočkali a který slavíme! . . . připomíná nám Krista, který jest světlo pravé, osvěcující každého člověka, přicházejícího na tento svět . . . Právě jsme slavili Kristovo narození: s hvězdou jsme spěchali, s králi se klaněli, s pastýři byli nebeským světlem ozáření, s anděly jsme Bohu slávu zvěštovali, a nyní zase jiné tajemství Kristovo slavíme. Nemohu svou radost ovládnout a jako Jan radostnou vám přináším zvěst; pročť slyšte božský hlas, který nám dnes do duše hřmí: „Já jsem světlo světa“ . . .“ (Sv. Basil.)

Darům obětovaným božskému dítěti přikládá církev význam symbolický: zlatem, jež přinášivali poddaní jako tribut a hold svým vládcům, vyznávají naši adoratoři *královskou* důstojnost betlemského nemluvňátka; kadidla se užívalo (zvláště v národu židovském) výhradně k účelům bohoslužebným, jest tudíž symbolem a vyznáním Kristova *božství*; myrrhou se balsamovala těla zesnulých, jest tedy symbol *člověčenství* a *vykupitelské smrti* Páně.

V jakém *duchu* slavit dnešní svátek? Jednak se *klaníme* s dnešními adoratory narozenému Králi židovskému, jednak proniknutí *vděčností* za milost povolání k pravé víře *děkujeme* za tuto milost všech milostí a *obnovujeme křestní slib*. Protestanté slaví den narozenin, a tak (snad bezděky) dávají najevo, že neznají vyššího života: největší den jest pro ně onen, kdy se narodili pro tento pozemský život. Katolický křesťan slaví narozeniny leda potud, že děkuje toho dne Tvůrci za milost stvoření a všechny přirozené dary a schopnosti těla i duše. Výše však stojí v jeho kalendáři den jmenin (viz poučení o tom 1. listopadu), a ještě více oslavovali staří křesťané *výroční den sv. křtu*: chápali daleko více než my význam a vznešenost nadpřirozeného života.

Den sv. křtu — den našeho narození *pro nebe*. Kněz slaví výroční den sv. svěcení, v klášteřích oslavují všichni výroční den sv. slibů, jimiž se navždy zasvětili službě Boží, sodálové slavívají výroční den svého zasvěcení nejsv. Panně; větší nade vše toto jest den sv. křtu. Přijetím této svátosti jsme byli

a) *vštípeni v Krista* (Ř 11), mrtvá ratolest božskou všemohoucností vštípena v kmen vinné révy, jejíž míza naráz v ní začala proudit a ji oživila, stali jsme se údy mystického těla Kristova. „Co znamená být křesťanem? Být živým obrazem Ježíše Krista.“ (Segur.)

b) *Duch sv.* sestoupil *do naší duše* a svou milostí ji učinil chrámem Božím, svatou a krásnou.

c) Syn hříšného Adama, sám hříšný a syn hněvu, občan říše temna a zavržení, do křestního pramene vstupuje, a *dítka Nejvyššího*, občan království Božího a spoludědic Kristův, ze svatých vln vystupuje („nové pokolení . . .“). V této svátosti vložil na nás Otec svou ruku, *přetvořil* nás k obrazu a podobnosti Syna svého (když člověk původní obraz Boží, k němuž byl stvořen, nepodržel, nýbrž hříchem znetvořil) a učinil nás ze služebníků svými *dítkami*, takže jsme dvojnásob jeho, přivtělení do jeho rodiny.¹⁾

d) Svatým křtem jest každý křesťan *neodvolatelně Bohu zasvěcen*, vyšším a vznešenějším způsobem než na př. řeholník doživotními sliby. Na věčné svědectví toho pro nás i pro anděly vtisknuto bylo duši naší nezrušitelné znamení, jež ani plameny pekelné po celou věčnost nevypálí. Ne jako

¹⁾ Křtem sv. jsme se stali — v důsledku naší adopce za dítky Boží — zároveň dítkami Marie Panny. Nesmíme však toto své omilostnění stavět na roveň našemu neskonale vyššímu synovství Božímu!

potupné znamení vypálené otrokům na tělo, nýbrž nesmazatelná pečeť našeho příslušenství a důstojenství, jakož i našeho zasvěcení a úmluvy s troj-jediným Bohem.

e) Svatým křtem jsme se stali *členy církve* a obdrželi právo na její poklad (sv. svátosti, učení atd.) a nárok na dědictví Kristovo (věčnou blaženost), zároveň však podřízeni pravomoci církve, takže každému, jenž přijal křest, platí slovo Kristovo: „Neposlechne-li církve, budiž tobě jako pohan a publikán“ (Mt 18).

Ukaž Pánu, že chápeš velikost milosti znovuzrození k nadpřirozenému životu, bez níž bys zůstal dodnes syn hněvu a kandidát zavržení, a oslav dnešní den i výroční den tvého křtu obnovou křestního slibu.

I n v i t a t o r i u m : Kristus objevil se nám — pojd'te, klanějme se jemu. Žalm 94, str. 530.

Do vánoční mše sv. vlož mešní sváteční modlitbu:

„Bože, jenž jsi dnešního dne jednorozeného Syna svého pohanům skrze hvězdu zjevití ráčil, popřej milostivě, abychom my, kteří jsme tě již věrou poznali, k patření na krásu velebnosti tvé přivedeni byli. Skrze téhož . . .

SVÁTEČNÍ EPIŠTOLA (Is 60).

Vstaň, osvět' se, Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé a velebnost Páně nad tebou vzešla. Neboť hle, temnoty pokrývají zemi a mrákota (zahaluje) národy, nad tebou však vzešel Hospodin, a slávu jeho jest v tobě vidět. A budou choditi pohané ve světle tvém, a vládci v záři východu tvého. Pozdvihni vůkol oči své a viz: všichni tito pospolu přišli k tobě: synové tvoji zdaleka přišli, a dcery tvé z klínu vstávají. Pak budeš hledět a oplývat, divit a šířit se bude srdce tvé, až se k tobě

obrábí bohatství moře, a zámožnost pohanů k tobě přijde. Záplava velbloudů tě zatopí, dromedáři z Madianu a Efy; všichni ze Sáby přijdou, zlato a kadidlo přinášejíce a chválu Hospodinovu zvěstujíce.

HYMNUS SV. EFRÉMA.

Knížata v daleké Persii vzali radostně dary, a synu panenského lůna obětovali zlato, kadidlo a myrrhu.

Vstoupili, a jako nemluvňátko ho našli v domku chudičké Matičky: nicméně padnuvše před ním s plesajícím srdcem se mu klaněli a obětovali mu poklady svoje.

Pravila Maria: „Jaká příčina povolala vás z krajiny vaší, abyste k dítku s poklady svými přišli?“

Odpověděli oni: „Králem jest syn tvůj, a vyšší všeho světa jest království jeho. Tobě jediné se dostalo, že jsi porodila velikého Krále, skrze tebe zvelebena bude chudoba, a synu tvému budou podrobeny všechny koruny a žezla.

Poklady veliké jsou skryty v zrozenci tvém, a všichni jimi obohaceni budou. Pokladnice králů se vyprazdňují, jeho pokladů však nelze změřit ani vyčerpat.

Nepovolaly ani nepřivedly nás k němu temnoty: ve světle jsme kráčeli, a Králem jest syn tvůj. Zdali se může stát, aby s cesty zbloudilo světlo, jež samo nebe poslalo?

Maličké jest dítko, a nemá královské koruny. Maličký jest, protože sám chtěl, avšak přijde doba, kdy diadémy se před ním skláněti a jemu klaněti se budou.

Komonstva ani vojska nemá syn chudé Matičky: jeho voje však na nebi září, a jeden z nich přišel povolat nás.

Zářivá hvězda se nám zjevila, stkvějíc se daleko nad ostatní hvězdy: anděl v podobě hvězdy přišel, zjevil se nám a zvěstoval, že se narodilo dítě větší a zářivější nade všechny hvězdy.“

Maria: „Pokoj odnese do země své, pokoj ať vládne v území vašem: hlasatelé pravdy buďtež po celé cestě.“

Králové: „Pokoj Syna tvého nechat' bez pohromy uvede nás do krajiny naší, jako nás přivedl k němu: a až jeho království bude zjeveno světu, necht' navštíví i zemi naši a jí požehnat ráčí.“

Maria: „Nechat' se raduje Persie při zprávě vaší, necht' plesá Asyrsko při návratu vašem: a až zjeveno bude království Syna mého, vztyčí svou korouhev i v krajině vaší.“

OBNOVA KŘESTNÍHO SLIBU.

I.

Nejlaskavější Otče, v nejhlubší pokoře a vděčnosti klečíme před božskou velebností tvou a díky vzdáváme tobě za milost sv. víry, k níž jsi nás nehodné beze všech zásluh našich v nevyzpytatelné prozřetelnosti a milosrdenství svém povolal. Nenechal jsi nás bloudit v noci nevědomosti a zahynout v temnotách hříchu, nýbrž ukázal jsi nám cestu k pravé blaženosti, otevřel jsi oči naše světlu pravdy tvé a srdce naše hlasu volání tvého, abychom cestou přikázání tvých radostně kráčeli, a zachovávalíce svědomitě zákon tvůj věčné blaženosti dosáhli.

Slibujeme tedy dnes znovu, co jsme při křtu sv. slíbili:

zříkáme se znovu všech skutků a vší pýchy satanovy,

věříme v tebe, Otce všemohoucího, věříme v Syna tvého jednorozeného, z Panny narozeného a pro nás ukřižovaného, věříme v Ducha sv., věříme v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou církev, věříme v obcování svatých, odpuštění hříchů, těla vzkříšení a život věčný.

Slibujeme, že této své víře a sv. církvi až do posledního vzdechu věrni zůstaneme, slibujeme, že svým chováním jí ke cti vždy budeme, za sv. víru jsme hotovi všechno, i život obětovat, a ve všem se osvědčovati hodnými dítkami tvými, my, které jsi na křtu sv. za dítky své přijal a členy své rodiny učinil.

Věřím v Boha.

II.

Otče věčný, jenž jsi ústy církve své pravil ke mně, když jsem prosil za milost sv. křtu: „Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání: milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své: a bližního svého jako sebe samého: víra pak jest, abychom jednoho Boha v Trojici a Trojici v jednotě ctili“: račiž shlédnouti na mne, před božskou velebností tvou v nejhlubší pokoře klečícího, jehož nehodného jsi do lůna církve své povolal. Nenechal jsi mne v temnotách nejistoty a pochybností tohoto světa, nýbrž uvedl jsi mne na cestu pravdy tvé, abych tebe, jediného Boha Otce v Synu a Syna v Otci s Duchem svatým poznal a v tebe uvěřil, a odměny této víry i vyznání svého ve věku tomto i budoucím dojíti zasloužil: abych znovuzrozen z vody a Ducha svatého svlekl starého člověka a Krista oblekl, ve sladkém jhu přikázání tvých radostně tobě v církvi tvé sloužil, den ze dne ve ctnostech pro-

spíval, a zachováváje zákony tvé šťastné věčnosti došel. Dej, Pane, abych životem osvědčoval, co ústy vyznávám, a jako jsi synům israelským ze země otroctví vyvedeným k ochraně anděla milosrdenství svého přidělitel ráčil, tak račiž i mně dáti svatého anděla svého s nebes, aby mne podobně chránil a do zaslíbené země v nebesích uvedl. Satan zlovolný ať se nikdy neopováží porušit znamení sv. kříže mně na čelo vtisknuté, nýbrž nechť s milostí tvou roucho nevinnosti na křtu sv. přijaté a ve svátosti pokání znovu zbílené přinesu bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, a dosáhnu života věčného.

Otče věčný, jenž jsi mne na křtu sv. ze služebníka dítkem svým učinil a mně ducha synovství udělil: dej, abych tak vždycky sobě vážil milosti povolání k pravé víře, by nižádným pokušením nikdy se zviklati nedala. Otče milosrdenství, tys mne milostí křtu svatého k rodině své přivtělil, mne hříchem praotce zohaveného k obrazu a podobnosti Syna svého přetvořil, a sobě navždy neodvolatelně zasvětil, račiž skrze sv. Ducha svého rozum můj vždy osvěcovat světlem pravdy své, srdce mé očišťovat a posvěcovat rosou svatosti své, abych se neustále osvědčoval hodným milosti povolání tvého. Na křtu svatém se mi dostalo cti, abych nosil jméno křesťana, jméno Kristovo: posiluj mne milostí svou, ať jsem životem svým ke cti a ozdobě jména, jímž se honosím, a z vděčnosti za milost sv. víry nechť tobě vždy věrně sloužím a nepokálím hříchem roucho nesmrtelnosti, jehož jsem proviněním praotce svého pozbyl a pro zásluhy jednorozeného Syna tvého ve vlnách křestních zas nabyl: nechať nikdy vinou svou ne-

vypudím z duše Ducha sv., jenž tehdy do duše mé zavítal a ji chrámem svým učinil.

Svatý N., svědku a ochránce mého křestního slibu, račiž spolu s nebeským strážcem svým být mi pomocníkem, abych nikdy zrádně nepustil korouhev kříže a řady věrných bojovníků Kristových, do nichž mne zařadil při křtu sv. Král a generalissimus náš, nýbrž po příkladě tvém dobrý boj bojoval, víru zachoval, až do konce vytrval a koruny vítězné dosáhl.

(Možno připojit libovolnou pobožnost ke cti nejsv. Trojice.)

Koná-li se obnova křestního slibu veřejně (na př. na konci misie nebo exercicií), možno získat odp. *†.

Neděle po zjevení Páně.

SVATÉ RODINY.

S v á t e k k ř e s t ě a n s k ý c h r o d i n .

Prospíval moudrostí, věkem a milostí u Boha i u lidí (Lk 2).

Otaž se mne, co pokládám v pozemském životě sv. Panny za nejpodivuhodnější, a já ti odpovím: „To, že byla obdařena svatostí větší než andělskou, a že při tom navenek docela nic nepozorovali ti, v jejichž středu s božským Synem tři desetiletí žila.“ Jak patrně z evangelíí (Mt 13. 55, Mar 6. 3, Jn 6. 42), vedla sv. rodina život obyčejné chudší řemeslnické rodiny, a nikdo v Nazaretě netušil, jaký poklad jejich městečko skrývá.

Úcta sv. rodiny se pěstuje v církvi zvláště od 17. stol. Sociální papež Lev XIII. pochopil význam této úcty pro obrození moderní pohanské společnosti, zavedl dnešní svátek a zasvětil sv. Rodině všechny rodiny křestanské. Jedna z příčin rozháranosti a hniloby starého pohanství byl rozvrat ži-

vota rodinného. Proto Syn Boží a Spasitel světa, na něhož lidstvo netrpělivě čekalo, trávil skoro celý život v lůně rodiny, aby *posvětil rodinný život* a pozvedl jak dítě tak ženu z otroctví, v němž od svého provinění v ráji sténala. Skrze svou panenskou Matku *pozvedl ženu i dívku z prachu*, vrátil jí ztracenou důstojnost a učinil ji z otrokyně mužovy vášně paní a královnou rodiny v nejušlechtilejším smyslu, strážkyní domácího krbu, mužovou družkou a srdcem rodiny, tak jako muž jest rodině hlavou. To byla pravá emancipace z otroctví hříchu a vášně. Moderní pohanství navádí dívku, aby kámenovala sv. víru, svou osvoboditelku, a pod heslem „svoboda“, t. j. svoboda těla a vášně, což jest vlastně nejbídnější otroctví, svléká ji ze šatů i cudnosti a činí ji nástrojem nejohavnějších náruživostí. To jest i cílem rozlukového hnutí, jemuž nejde ani o blaho rodiny ani o štěstí nebo čest ženy, nýbrž o ukojení nízké vášně. Rozdíl je ten, že pohanické ženy své ponížení trpce cítily a cítí, moderní k obnovení svého zotročení tleskají.

A což *křesťanské rodiny*? Mají všecky právo na tento krásný název? Jak daleko vzdáleny od svého ideálu, svaté rodiny Nazaretské! Jezulátko, vzor křesťanských dítek, Matka Boží, vzor křesťanských matek, sv. Josef, vzor křesťanských otců . . . Proč i v rodinách, jež chtějí platit za křesťanské, jest tolik rozháranosti a tak málo pokoje? Hledám příčinu, a nacházím jedinou: *hřích*. Někdy hřích před svatbou, někdy hřích v rodině, někdy hřích proti sv. slibům a přísaze před oltářem slavně složené, jednou manžel, po druhé manželka, oba nevědoucí, co znamená slovo „oběť“ a „sebezápor“, někde nedbalí rodiče, jinde nezdárné neb špatně vychované děti, ale vždy jest hřích příčinou vši rozervanosti. Lék? Reformujte své rodiny podle nazaretského vzoru, a až bude uzdravena a napravena rodina, až vyhostíte z rodin ducha tohoto světa, od-

cizeného Bohu a víře, až bude ve vašich domech vládnouti duch Kristův: pak teprve, a ne dříve, zasvitne naděje, že bude uzdravena a napravena dnešní mravně i fysicky zchátralá společnost.

Dnešní svátek jest rozmilá idyla: vánoční tichá radost betlemská přenesena do Nazareta, a tam mezi čtyřmi stěny vidíš pozemský ráj, o němž světovládný Řím neměl ponětí. Tam jen láska, svornost, radost, tam ani jediné nevlídné slovo, tam ani jediný hřích. Domek nazaretský byl opravdu dům Páně, vznešenější a světější než chrám jerusalemský, ba než i naše chrámy. Tajemství rodinného štěstí nám odhaluje dnešní evangelium: plnit vůli Boží, a sice *všichni* členové, vždy a všude, více netřeba. Rodinné ctnosti nám vypočítává apoštol národů v epištole, a dodává: „Snášejte se navzájem, a nad to nade vše mějte *lásku*, kteráž jest poutem dokonalosti, a pokoj Kristův nechť plesá v srdcích vašich.“

Místo dlouhých úvah odpovězme si na otázky:

1. Dokáže zachovat trvale věrnost jednomu ten, jenž za svobodna střídal jednoho za druhým?

2. Najde štěstí u rodinného krbu a bude mít pochopení pro tiché domácí radosti, kdo v mládí byl více venku než doma (sport, spolkový život atd.)?

3. Jest s to nést odevzdaně, trpělivě, statečně kříže a oběti rodinného života, kdo byl zhýčkaně vychován a chodil ze zábav do zábav? Dovede se uskrovnit, kdo v mládí nikdy nenavykl něco si odepřít?

4. Budou rodičům radostí děti bezbožně vychované? Jak ale dá dětem náboženskou výchovu, kdo sám víry nemá?

5. Dožijí se rodiče radosti na dětech dědičně zatížených? (Na př. takových, u nichž se předčasně probudí a zvráceně jeví jistá náruživost — s koho na ně přešla? Kdo bude za ty hříchy dětí jednou odpovídat?)

6. Lze tedy očekávat štěstí v rodině bez víry a bez Boha?

Dnes shromážděte se všichni členové rodiny u stolu Páně a obnovte doma před obrazem sv. Rodiny své zasvěcení. V kalendáři této modlitební knihy najdete celou řadu svatých manželů, ba i celé rodiny světců — vyberte si některé z nich za zvláštní ochránce a slavte i jejich svátek!

ROZJÍMÁNÍ SV. BERNARDA.

„Sestoupil s nimi do Nazareta a byl jim poddán.“ Kdo? Komu? Bůh lidem. Bůh, pravím, jemuž jsou andělé poddáni, jehož Mocnosti a Knížata poslušají, byl poddán Marii, a nejen Marii, nýbrž k vůli Marii i Josefovi. Nevím, čemu více se divit, zdali snižení a blahosklonnosti Syna Božího, či jedinečné vznešenosti a důstojnosti jeho Rodičky: tu i onde úžas, to i ono neskonalý div: že Bůh poslušen ženy — pokora, jež nemá sobě rovné; a že žena Bohu jako matka poroučí — povýšenost, jež nemá sobě podobné. Bůh jest lidem poddán, a ty bys rád vládl a nad Tvůrce svého se vyvyšoval? Neuznáváš-li za hodné následovat příkladu člověka, nebude nikterak tebe nedůstojno následovat příkladu Tvůrce. A nemůžeš-li ho následovat, kamkoli by vystoupil, následuj ho alespoň tam, kam z lásky k tobě sestoupil, a jdi za Bohem svým po nejbezpečnější cestě pokory...

MODLITBA KŘESŤANSKÝCH MANŽELŮ.

Otče nebeský, od něhož všecka důstojnost otcovská pochází na nebi i na zemi: u vědomí odpovědnosti, kterou jsi na bedra naše, křehkých tvorů svých, složití ráčil tím, že jsi nás

k důstojnosti křesťanských rodičů povolal a nám svěřil úkol vychovat občany království tvému, poklekáme před božskou velebností tvou, k tobě ruce spínáme a tebe za milost prosíme:

Žehnej našemu svatému svazku, abychom ruku v ruce k nebi kráčeli, břímě dne i horka svorně spolu nesli, obtíže své pozemské pouti si navzájem lehčí a ne těžší dělali, kříže jeden druhému odníмали, nikoli nových přidávali;

nechat' chápeme vždy slova apoštola tvého, že svazek náš jest veliké tajemství v Kristu a církvi; nechat' stav, k němuž jsi nás povolal, pojmáme čistě, svatě a důstojně, jako Tobiáš a manželka jemu od tebe daná; necht' i my jsme si povždy vědomi, že jsme synové svatých a ne děti tohoto světa;

obnovujeme dnes před tebou svaté sliby, které jsme si před oltářem dali, a přísahu, kterou jsme se tobě a před tváří tvou i sobě navzájem zavázali; slibujeme si znovu věrnost a lásku, a chceme s milostí tvou věrně až do skonání plnit, co jsme si slíbili;

dej, ať máme v uctivosti jeden druhého, jako sv. Alžběta a její manžel; ať se milujeme láskou čistou a vroucí, jako sv. Joana Františka se svým manželem se milovali; ať jako sv. Isidor s manželkou zamezíme přístup rozbrojům, které by snad nepřítel se snažil nasít na pole našeho manželského štěstí; ať si věrnost zachováme jako sv. Adléta svému manželu, ať v trampotách druh druha těšíme jako bl. Tomáš Morus v neštěstí svou rodinu těšil, ať se s milostí tvou stazeme rodiči světců jako sv. Řehoř se svatou Emelií.

Jako dva cherubíni rozpínali křídla nad archou úmluvy, chovající nejdražší a nejsvětější klenot vyvoleného národa, tak bděli pře-

svatí snoubenci nazaretští nad neskonale drahocennějším pokladem, který jsi jim svěřil. I naší péči, starostlivosti a odpovědnosti jsi svěřil poklad drahocennější než kamenné desky Zákona, totiž nesmrtelné dětské duše, pro které tvůj jednorozený Syn člověkem se stal, kterým žehnal, pro něž na kříži obětoval život i krev. Nauč nás, Pane, vychovávat je v bázni tvé, osvět' nás sv. Duchem svým, abychom všechny stejnou láskou milovali a dovedli spojovat shovívavost s pevností, lásku s přísností, a když třeba trestat, abychom tak činili ne s myslí rozvášněnou, nýbrž z lásky a s láskou, by trest nevedl k trpkosti, nýbrž k utužení lásky tvé a vlády sv. Srdce Ježíšova nad námi. Dej, Otče, abychom své děti tak milovali, jak Syn tvůj apoštoly miloval, s takovou trpělivostí vychovávali, s jakou on učedníky své vychovával, abychom vychovali andělky pro nebe a ne zavržence pro peklo. Naše vzájemné chování budiž takové, abychom dětkám byli příkladem a ne pohoršením: ať z úst našich neslyší slova nadávky ni kletby, lži nebo nelásky, by v nás opravdu mohly vidět, čím jim podle vůle tvé býti máme a chceme, totiž zástupci tvými na zemi. Dej, ať nám na srdci leží jedině věčné blaho jejich duší jako Monice spása jejího syna, ať nikdy nedáme žádnému zisku pozemskému přednost před duší svých dítek. Obětujeme ti za ně, Otče, vše co máme, ano jako sv. Blanka i jejich život jsme hotovi tobě obětovat, než abychom je viděli zkažené jít věčné záhubě vstříc. Ty pak podporuj milostí svou slabé síly naše, abychom jako Syn tvůj před odchodem z tohoto světa se mohli jednou modliti k tobě: „Z těch, které jsi nám svěřil, neztratili jsme žádného.“

ŽALM 127.

Blaze domu, v němž vládne Hospodin.
Blaze jest každému, kdo Pána se bojí,
kdo chodí po jeho cestách.
Ovoce rukou svých požívat budeš,
blažený jsi a dobře ti bude.
Manželka tvá jest jak plodný kmen vinný
ve zdech příbytku tvého:
synové tvoji jak mladičké výhonky oliv
kolkolem u tvého stolu.
Hle, tak jest žehnáno muži, jenž bojí se Pána!
Žehnej ti Hospodin se Sionu,
bys viděl blaho Jerusalema
všechny dny života svého,
bys viděl syny svých synů
a pokoj nad národem Božím.

ZASVĚCENÍ RODIN.

Ant. Odešel Ježíš s Marií a Josefem a přišel do Nazareta a byl jim poddán, a rostl a prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí, a milost Boží byla v něm.

℣. Orodujte za nás, sv. Maria a sv. Josefe!
℞. Abychom...

Modleme se: Pane Ježíši Kriste, který jsi největší část života svého trávil v chudém domku nazaretském, podroben Marii a Josefovi, a svou přítomností posvětil tu rodinu, která měla býti příkladem všem křesťanským rodinám: dej, ať příkladu svaté rodiny tvé následujeme a jednou v nebesích s ní věčného společenství dojíti zasloužíme: jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

M u ž o v é.

Ant. Řekl anděl Josefovi: „Vezmi dítě a matku jeho a odejdi do Egypta, hledát Herodes

bezživotí dítěte.“ I vstal Josef v noci a sestoupil do Egypta a byl tam, až umřel Herodes.

☩. Oroduj za nás, sv. Josefe. Ř. Abychom . . .

Modleme se: Sv. Josefe, který jsi otcům křesťanským dal nejkrásnější příklad starostlivosti o dítě svěřené a věrnosti i lásky manželské, vypros nám mocnou přímluvou svou, abychom tobě podobní ctností tvých následovali a s Neposkvrněnou snoubenkou tvou i s božským dítětem jejím v nebeské blaženosti se shledali. Amen.

M a n ž e l k y.

Ant. Vzal Simeon dítě na lokty své a požehnal rodičům jeho, a řekl Marii, Matce jeho: „A tvou vlastní duši pronikne meč, aby se zjevila smýšlení srdcí lidských.“

☩. Oroduj za nás, sv. Boží Rodičko.

Modleme se: Matko Pána a Spasitele našeho, Matko sedmiboletná, která jsi všem věkům budoucím, zvláště manželkám a matkám křesťanským dala nejkrásnější příklad domácích ctností, zvláště svornosti, lásky a poddanosti vůči tomu, kterého ti Bůh sám za snoubence vyvolil, trpělivosti, statečnosti a odevzdanosti do vůle Nejvyššího v křížích rodinného života, vypros i nám, abychom tobě podobnými se staly a jednou s tebou a s božským Synem tvým v nebeské radosti se shledaly. Amen.

MODLITBA ZÁSVĚTNÁ.

Nejsvětější Srdce Ježíšovo, ty přeješ si vládnout a kralovat svým duchem, pokojem a láskou v rodinách našich, tobě vládu nad svou rodinou dnes odevzdáváme a slibujeme, že budeme žít podle svatých přikázání tvých a

že se přičiníme, pokud na nás bude, aby v rodině naší kvetly ty ctnosti, které z domku nazaretského učinily pozemský ráj. I my chceme patřit k rodinám, na které ty vyléváš přívaly požehnání svých a kterým uděluješ nebeský pokoj a mír. Chceme vzdalovat od sebe ducha světského, jež jsi ty odsoudil, chceme, aby v našich srdcích planul oheň svaté lásky tvé. Buď ty naším pánem, když se scházíme spolu nebo pohromadě dlíme, žehnej našim podnikům a pracím, duchovním i časným, vzdaluj od nás všelikou žalost a tíseň, buď útěchou v našich starostech a křížích, a nastane-li nám chvíle loučení, buď že smrt skosí některého z nás nebo že odejdou od nás ti, které tvá prozřetelnost jinam povolá: pak dej všem odevzdanost do svaté vůle tvé a pevnou naději v jisté shledání na Srdci tvém v nebesích. Amen.

ZASVĚCENÍ RODINY B. SRDCI PÁNĚ.

Nejsvětější Srdce Ježíšovo! Tys projevilo blažené Markétě Marii přání, vládnouti nad křesťanskými rodinami. Přicházíme tedy dnes, abychom otevřeně uznali úplné panství tvé nad našimi rodinami. Chceme nadále být živi z tvého života: chceme, by v nás kvetly ony ctnosti, kterým jsi přislíbil pokoj a mír již zde na zemi; chceme daleko od sebe zapudit smýšlení světské, nad kterým jsi kletbu pronesl. Vládni tedy našemu rozumu dětinou věrou; vládni našim srdcím láskou, již pro tebe úplně planouti mají a jejíž žár chceme udržovati častým přijímáním nejsv. Svátosti Oltářní.

✠ Buď ty, božské Srdce, první při našich shromážděních, žehnej našim duševním a časným snahám, rozptyl naše starosti, posvět' naše

radosti, mírni naše utrpení. A kdyby snad někdo z nás byl tak nešťasten a tebe zarmoutil, připomeň mu, že ty, Srdce Ježíšovo, jsi tak dobrotivé a milosrdné k hříšníkům pokání činícím. A až odbije hodina loučení, až přijde smrt a zahalí nás zármutkem svým, pak se chceme všichni, i ti, kteří se loučiti budou, i ti, kteří ještě na živu zůstanou, podrobiti věčným úradkům tvým. Těšiti se chceme myšlenkou, že přijde den, kdy celá naše rodina v nebi společně a navždy bude moci velebiti tvou slávu a tvá dobrodiní.

Neposkvrněné Srdce Marie a blahoslavený patriarcha sv. Josef kéž ti odevzdají toto naše zasvěcení a nám je připomínají po všechny dny života našeho. Sláva Srdci Ježíše, našeho Krále a našeho Otce!

Pln. odp. všem, kteří po sv. přijímání B. Srdci P. své rodiny zasvětili, a ve výroční den obnovy tohoto zasvěcení.

MODLITBA ZA OCHRANU.

Všemohoucí věčný Bože, Otče dobroty a milosrdenství, všemocné ochraně tvé doporučíme svůj dům, svou rodinu, vše, co máme a co jsme. Žehnej nám všem, jako jsi nazaretské rodině žehnal, chraň náš dům a naše domácí všeho zla a všeho nebezpečí, ohně a jakéhokoli neštěstí těla i ducha, úkladů lidí zlých a nenadálé smrti. Nedopust', aby někdo z nás bez svátostí v nemilosti z tohoto světa se odebral. Sv. Michaeli, braň nás před zlobou pekla, sv. Gabrieli, vypros nám poznání vůle Boží, sv. Rafaeli, chraň nás před nemocí a všelikým úrazem, svatí andělé strážní naší rodiny, opatrujte nás dnem i nocí na cestě spásy, svatí patronové naši, orodujte za nás

u trůnu Božího, Maria Panno, nezapomeň nikdy dítek svých.

Od moru, hladu a války, vysvobod' nás, Pane.
Od hněvu, nenávisti a všeliké zlé vůle ...
Od náhlé a nenadálé smrti ...

Kratší modlitba křesťanských manželů.

Nejsv. Srdce Ježíšovo, Králi všech srdcí, přebývej a kraluj v našich srdcích a učiň milostí svou, abychom se čistě a vpravdě milovali a přinášeli ovoce pro život věčný. Amen.*

7. ledna. *Theodor* (ř. Bohdan) m. 4. stol.

8. *Lucián* (l. osvícený) m.; poslední mši sv. sloužil v žaláři na svých prsou.

9. Mučedníci antiochenští (4. stol.): *Julián* a *Basilissa* (ř. královna), žili ve svatojosefském manželství. Jejich stálostí obrácen hošík *Celsus* (l. vznešený) s matkou *Marcionillou*, 20 vojáků obráceno v žaláři, ti spolu se sedmi hošíky (tito upáleni) a obráceným katem zemřeli pro Krista¹⁾.

10. *Oringa*, p. † 1310.

11. *Honorata* (l. ctihodná) p.

12. *Taciána* (l. mlčelivá) m.

13. **Oktáva Zjevení Páně.** — *Veronika* (ř. Vítězslava) p. *Bl. Bohumír*, rytíř, † 1127 30letý, slyšel, že jeho žoldnéři v nepřátelské zemi loupili a plenili: „Spravedlivý Soudce, buď mi milostiv; vím, že padá

¹⁾ Momentky ze života světců v knížce uvedené jsou vzaty většinou z díla Bollandistů *Acta sanctorum* (Životy svatých). Jest to obrovské dílo, o němž pracuje sbor bohoslovců T. J. v Bruselu od r. 1603, dosud vyšlo skoro 70 foliových svazků, takže reprezentuje celou knihovnu. Zprávy o mučednících pocházejí z výpovědí současných (namnoze očitých) svědků, jež Bollandisté beze změny uvádějí.

na mou hlavu, čím moji lidé hřeší a co jsem nepřímou zavinił svou nedbalostí, nedozíráním a hříšnou shovívavostí.“

14. *Hilarius* (l. veselý) uč.

15. *Maurus* (l. snědý) op. (opat).

16. *Marcel* (l. bojovný) pap.

17. *Antonín* (ř. neocenitelný) poust.

18. *Priska*, 12letá dívka, m.

Od 18. do 25. ledna: novena za sjednocení křesťanů; první nebo poslední den *†.

Ant. Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že tys mne poslal.

Ů. Tobě pravím: Ty jsi Petr.

Ry. A na té skále vzdělám církev svou.

Modleme se: Pane Ježíši Kriste, který jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám“, nepozírej na hříchy mé, nýbrž na víru církve své, a račiž jí podle vůle své udělit pokoj a jednotu: jenž žiješ a kraluješ Bůh po všechny věky věkův. Amen.

19. Mučednická perská rodina: *Marius*, *Marta*, synové *Audifax* a *Abachum*, 1. stol.

20. *Fabián* pap. m. — *Šebestián* (ř. ctihodný), plukovník, m., 4. stol. „Peníze mluví k svým milovníkům: Tak nás milujte, abychom se od vás nikdy neodloučily; jít za vámi po smrti nemůžeme, za živa vás předejít můžeme (do nebe), ačli se sami o to postaráte!“

21. **A n e ž k a** (l. ovečka), dívka 13letá, mučednice za sv. čistotu. „Odstup ode mne, pastviště smrti, semeniště hříchu, močále ohavnosti: jiný milovník tě předešel, vzácnějšími šperky mne ozdobil, a prstenem věrnosti si mé srdce navždy pojistil. Obraz svůj vtiskl v tvář mou, abych kromě něho nikomu srdce neotevřela. Nemohu opustit toho, jehož urozenost jest větší, jehož tvář krásnější, jehož

láska čistší a vroucnější. Já miluji snoubence, jehož matka pannou jest, jehož otec ženy nepoznal, jemuž slouží andělé, jehož kráse se diví slunce i měsíc, jehož dech mrtvé oživuje, jehož dotek nemocné uzdravuje. Jeho když miluji, svatá jsem, k němu když se přivinu, čistá jsem, jemu když se zasnoubím, pannou jsem . . . At' zahyne tělo, jež může být milováno očima, jimiž milována býti nechci.“

22. *Vincenc* (1. vítěz) m. 4. stol. Soudce zuří proti katům, holí je bije: „Já vás nepoznávám . . . tolikrát jste zlomili zatvrzelost vrahů a jiných zločinců, a tohoto jediného nepřinutíte . . .?“ Večer kati únavou polomrtví: „Všecko snášel klidně a s úsměvem . . .“ (Byl pálen, drásán, na rány sypali sůl atd.) — *Anastasius* (ř. zmrtvýchvstalý), rytíř v perském vojsku, m., se 70 druhy † 628.

23. *Ildefons* (arabsky, vynikající rodem) b., obhájce panenství Panny Marie.

Svátek zasnoubení P. Marie.

Po prvé byl slaven v 15. stol. v Chartres ve Francii. Podnět k němu dal Gerson († 1429). Odtamtud se rozšířil skoro po celé církvi; ve Španělsku, Mexiku a Jižní Americe slaven 26. listopadu, jinde v jiné dny. Tajemství zasnoubení sv. Panny bylo poslední přípravou na vtělení Páně. Stánek, ve kterém by spočinul, t. panenská a neposkvrněná Matka, už byl připraven, teď ještě jen záclonu, která by nepovoláním zrakům zakryla nevystihlé tajemství, clonu, za níž by tiše a nepozorovaně vykonal Duch sv. velké dílo. Tiše, jako „rosa na rouno“ (Ž. 71) sestoupit chtěl Pán do lůna vyvolené Panny, nenápadně připravoval i Duch sv. vše, čeho bylo třeba k jeho příchodu. Napřed musila být vyvolená panna zasnoubena, aby chráněna byla čest jeho i její, aby největší a nejsvětější ze všech tajemství

nebylo v očích lidu znesvěceno a aby nebylo dáno pohoršení těm, kteří nemohli a nesměli vědět o panenském početí. Podle zákona byla sv. Panna povinna podat ruku snoubenci z nejbližšího příbuzenstva. Vidouc v předpisu zákona vůli Boží, podrobuje se jí s naprostou odevzdaností; tím však, že se svěřila docela Božímú řízení, umožnila, že Boží prozřetelnost a moudrost mohla vše zařídít klidně a mile.

Mši sv. viz 2. července.

Dnešní den jest *svátkem křesťanských snoubenců*. Jde-li jim o to, aby svolali na svůj svazek požehnání a ne kletbu, musí se chránit Pána urážet. Po cestě dlážděné hříchy nebudou je provázet k rodinnému krbu andělé. Duch sv. budiž stavitelem vašeho budoucího štěstí. Nebeský stavitel však

a) žádá pevný základ, na němž by šťastnou budoucnost postavil, a tím jest čistě ztrávené mládí.

b) Vede vás darem rady, když za něj prosíte; vlévá bázeň Boží, abyste se chránili všeho, co Pán zakazuje. Chcete-li vědět, co si mohou snoubenci dovolit, stačí jediná krátká a jasná regule: *při čem byste nechtěli mít svědků*, to jest *podezřelé, zakázané, hříšné*. Varovat se tedy příležitosti! Častěji přijímat spolu sv. svátosti!

c) Uvádí vás do svatyně rodinného života, jež Kristus svátostí posvětil a zasvětil vznešenému a velikému účelu.

d) Jest dárcem svatebních darů, ukážete-li se jich hodni (čistotou duše i těla): zušlechtí vaši vzájemnou lásku, uschopní vás, abyste dostáli vzájemnému slibu věrnosti, jakož i velkým povinností, jež jste na se vzali.

O volbě stavu viz 26. duben.

Za snoubence se mohou pokládati ti, kteří s čistým úmyslem si dali určité a upřímné slovo. Církev pokládá za snoubence ty, kteří tak učiní před duchovním správcem a svědky.

Doba známosti jest k tomu, aby se oba navzájem poznali, druh druhu zušlechťovali a k přijetí „velké svátosti“ (sv. Pavel) se připravovali, asi jako bohoslovci se připravují k přijetí svatých svěcení. Chraňte se vší vášnivosti, pamatujte, že máte *velikou odpovědnost vůči dítkám*, jež vám jednou Tvůrce dá a na něž dědičností se přenáší nejen hřích prarodičů, nýbrž i mnohé hříchy (t. j. povaha, vášně atd.) rodičů. „Výchova dítěte začíná 20 let před jeho narozením“, t. j. výchovou jeho otce a matky.

MODLITBA SNOUBENCŮ.

Obklopeni příklady nečistého světa a kráčejíce uprostřed léček, spínáme ruce své k vám, nejsvětější ze všech snoubenců, co jich kdy na této zemi bylo, a utíkáme se k vám za pomoc a přímluvu v této kritické chvíli svého života. Víme, že veškeré naše štěstí životní, náš osud časný a snad i náš úděl věčný závisí na kroku, ke kterému se chystáme. Do našich slabých rukou vkládá teď Všemohoucí budoucí osud náš, i osud drahocenných nesmrtelných duší nám jednou svěřených, a od našeho přičinění závislým učinil, zda na sebe i na ně kletbu či požehnání svoláme. Když jeho jednorozený Syn chtěl sestoupit mezi nás, připravil mu Duch sv. útulek, v němž by trávil nejbláží léta svého pozemského života. Ty, nejčistší Panna, podala jsi podle vůle Boží ruku čistému panici, a pod vaší ochranou vyrůstal ten, jenž přebývá mezi liliemi. Prosíme vás tedy, přesvatí snoubenci, buďte nám vzory, v jejichž šlépějích bychom se ubírali do stavu, jež jsme si před Bohem zvolili; buďte nám pomocníky, abychom si uchovali srdce i tělo čisté, jak

se sluší na potomky svatých; vyproste nám milost, ať této milé doby vzájemného sebe-poznání použijeme nikoli k urážení Boha a k věcem křesťanských snoubenců nedůstojným, nýbrž abychom se navzájem zušlechťovali, tak jako jsi ty, nejčistší Panno, pouhým zjevem svým svého snoubence povznášela nad prach země do nadzemských krajů. Naučte nás stav náš pojímat svatě a důstojně, jak Tobiáš a jeho snoubenka činili, milovat se láskou čistou, jakou se svatý Elzeard a Delfína milovali, připravovat se k přijetí veliké svátosti s takovou úctou a čistotou, jak se sv. kněžna Alžběta se svým snoubencem připravovala: abychom nikdy nelitovali, nýbrž vždy s radostí vzpomínali a žehnali chvíli, kdy jsme si před oltářem ruce podali, aby naše volba nebyla nám příčinou zkázy, nýbrž rozmnožením naší odměny v nebesích. Amen.

Pod ochranu tvou . . .

Orodujte za nás, sv. Maria a sv. Josefe: Abychom . . .

Anděle Boží, strážce můj . . .

Můžeš připojit třikrát Ave Maria anebo žalmy: 120 (str. 201), prosba za ochranu Boží; 126 (str. 537), prosba za Boží požehnání.

24. *Začíná novena před svátkem Očišťování P. M.*

Duch této noveny: *obět'*; spolu s obětovaným Kristem obětovat Otcí sebe; obnovit v sobě vědomí: život křesťana jest život oběti, ačli chce patřit Kristu, tak jako život sv. Panny byl ustavičnou obětí od chvíle, co se stala Matkou Ježíšovou. Pros ji za milost, bys krácel ve šlépějích jejích a Spasitelových cestou odříkání. Za pobožnosti se hodí desátek „Kterého jsi v chrámě obětovala“ nebo pobožnosti vánoční.

Timotheus (ř. bohabojný), průvodce sv. Pavla, m. — *Klement*, b., 4. stol., po těžkých mukách vyveden od křesťanů ze žaláře, od pohanů přepaden a stát ve chrámě, když se u oltáře skláněl nad obětními dary. Jako hošíkovi mu kladla umírající matka na srdce: „Za všechny bolesti, jež jsem pro tebe snášela, budiž mi odměnou, že jsem nosila v lůně vyznavače Kristova. Neboj se . . . hrozby vládců trvají den, jejich zuřivost vyprchá, oheň uhasne, meč zrezaví, moc pomine. Nic z toho ať tě neodloučí od Krista . . .“

25. *Obrácení sv. Pavla.*

Snad i ty najdeš ve svém životě chvíli, kterou bys mohl nazvat svým obrácením: buď s cesty hříchu na cestu spravedlnosti, nebo od vlažnosti k větší horlivosti, snad májovou pobožností, snad při misii, snad jinak — to jest tajemství Boží a tvé. Děkuj B. Srdci P., pros za milost vytrvání, doporučej mu dnes ty, za jejichž obrácení se snad modlíš. Snaž se plnit, k čemu nás vyzvala sv. Panna v Lurdech: „Modlete se za obrácení hříšníků.“ Modlitby viz 13. srpna.

26. *Polykarp*, žák sv. apoštola Jana m. † 155. — Rodina světců ze 6. stol. (Cařihrad): *Xenofon* s manželkou a dětmi *Arkádiem* a *Janem*.

27. *Jan Chrysostom (Zlatoústý)*, uč., kazatel eucharistický † 407 ve vyhnanství, protože neohroženě vystupoval proti císařovně Eudoxii (táž čtvrtého dne po jeho skonání stála před věčným Soudcem) a zkaženým mravům Cařihradu.

28. *Valerius* (l. mocný) b. — *Tyrus*, surový zápasník, obrácen mučednictvím sv. Leucia, 3. stol. Soudce: „Ctili tví rodiče bohy?“ „Bohužel.“ — „Buď tedy jako oni.“ — „Kdyby byli slepí nebo chromí, chtěli bychom být jako oni?“ — „Hned se ukáže, odkud nabereš síly.“ — „Prorokuješ, a nevíš o tom! Vpravdě se brzo v mých mukách ukáže, že Kristus jest má síla.“

29. *František Saleský* uč. † 1622.

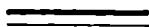
30. *Martina* (l. bojovná) p. m. — *Adelgunda* p. — *Hyacinta* de Mariscottis, zprvu vlažná řeholnice, k pohoršení spolusestrám, konečně nemocí obrácená.

31. *Ludovika* („válečnice“) vd.

Ú n o r.

Měsíc smíru za urážky Pánu v něm učiněné.

1. *Ignác* (l. ohnivý), žák sv. Jana apošt., m. † 108. Císař Traján: „Obětuj a zahrnu tě přízní.“ „Prokazovat milost je u každého krásné, zvláště však u vládců, ale jen tehdy, je-li milost prospěšná, nikoli milost, jež by ještě více rozdmýchala pekelný plamen. Ani kříž ani oheň ani zuby šelem ani rozsápané údy mne nepřimějí, abych se dal odloučit od Boha.“ — „Unikni smrti.“ — „Dobře mi radíš, abych unikl věčné smrti.“ — „Obětuj bohům.“ — „Jakým bohům? Snad egyptským? Býku, opici, krokodilu . . .?“ — *Pionius*, m. † 251, mluví k pohanům o špatných věřících (lze užít i o nehodných kněžích): „Pro několik odpadlíků odsuzujete všechny křesťany? Vězte, že vezdejší život jest jako mlat: která hromada jest větší, plevy či zrní?“ Předstoupil před soudce v okovech, které si sám doma navlekl. „Co znamenají tyto okovy?“ „Aby nikdo nemyslil, že nás vojáci vedou obětovat bohům.“ — „Přesvědč nás.“ — „Kéž bych vás přesvědčil, abyste se stali křesťany.“ — Se smíchem: „To nedělej, abychom nebyli za živa upáleni.“ — „Těžší je hořet po smrti.“ — K Sabině: „Ty se usmíváš?“ — „Podle vůle Boží. Jsme totiž křesťané, a kdož v Krista pevně věří, na věky se budou usmívat.“ — „Pošlu tě do špatného domu.“ — „Bůh se již postará.“ — „Ten a onen obětoval.“ — „Každý podle svého svědomí. Co je mi do jiných?“

2. února:

OČIŠŤOVÁNÍ PANNY MARIE.

Svátek 2. třídy.

„Toto dítko z Panny zrozené bude největší záhadou (otázkou) světa“ (Sedulius).

Dnešní svátek jest uzávěrkou radostné quadregesimy (t. j. čtyřicetidenního období) vánoční a přechodem ke quadregesimě bolestné, svatopostní, sbíhají se v něm tajemství růžence radostného a bolestného, přecházíme od tajemství dětství Kristova k vážným tajemstvím jeho utrpení, dáváme poslední sbohem betlemským radostem a obracíme zrak trvale ke Golgotě, na níž bude naše vykoupení dokonáno bolestnou obětí kříže. Oběť, kříž, to jest cíl pozemského života a působení Kristova. Pannenská Matka zrodila *obětního* Beránka Božího, určeného a poslaného, aby sňal hříchy světa, a to jí připomíná dnes poslední patriarcha S. Z.: „Tvou duši pronikne meč.“ Život Kristův na zemi, jeho vtělení a příchod do našeho slzavého údolí by neměl smyslu, kdyby mu Otec nebyl dal toto vznešené poslání: smířit lidstvo s Bohem.

Tento svátek stojí tedy ve znamení *oběti*: Ježíšek obětován Otci ve chrámě. Dnes ho kněz vrací jeho Matičce, nicméně jest dnešní oběť předzvěstí oběti, kterou přinese na oltáři kříže, vydán od téhož aronského kněžstva na smrt. Jeho první příchod do chrámu jest pokojný — jaké bude jeho vystoupení po letech? Co bude příčinou všeho nepřátelství a boje proti Knížeti pokoje?

Kristus přišel, aby založil sobě království, království pravdy, milosti a svatosti, spravedlnosti, pokoje a lásky, a proti tomu se vzepřela lidská pýcha i smyslnost ve spojení se všemi vášněmi, podněcována knížetem temna a otcem lži. „Nechceme, aby tento kraloval nad námi . . .“ Zde kámen

úrazu: pýcha a smyslnost vzpírá se přijmout učení toho, jenž žádá čistotu, pokoru, sebezápor; proto vystoupení Kristovo rozdělilo lidstvo na dva tábory: „Postaven jest tento ku pádu a ku povstání mnohým a za *znamení, jemuž bude odpíráno*.“ Jako vzdálené hřmění věstící bouři, jež zachvátí veškeré lidstvo, působí tato slova Simeonova. Kristus jest mezník, u něhož se rozcházejí věky i lidstvo; jedni plní lásky, druzí plní nenávisti. Zde stojí trůn proti trůnu, prapor proti praporu, říše proti říši, a nikomu nelze zůstat neutrálním. „Kdo není se mnou, proti mně jest“ (Mt 12). Každý se musí *rozhodnout*, pod čí korouhví chce stát a bojovat v tomto *světovém boji*, v němž jde o bytí a nebytí oběma táborům, jak království pravdy, tak vládě temna a vášní. „Za *znamení, jemuž bude odpíráno*“: toto dítě bude vždy předmětem zběsilé nenávisti a útoků, a Pán po letech řekne svým věrným: „Budete pronásledováni *pro jméno mé*“ (Lk 21).

„*Toto dítě z Panny zrozené bude největší otázkou světa*“ — otázka stará a věčně nová, věčně časová, otázka, která hýbala lidstvem před tisíciletími stejně jako dnes, a která po staletích bude přetřásána stále a stále. „Ty kdo jsi? Kým sebe sama činíš?“ ptají se farizeové. Je-li Kristus tím, za koho se prohlašuje, pak nezbývá leč přijmout jeho učení. Ale ta čistota, kterou ukládá a bez výhrady žádá? Pokora srdce? Sebezápor? Tomu se brání nevěra stará i moderní, tomu chce uniknout, ale jak? Má jediné východisko: dokázat, že Kristus není Syn Boží, a pak jest vyhráno. „Tento člověk jest hříšník“, praví staří pokrytci (Jan 9). „Tento člověk jest veliký muž, veliký učitel, veliký charakter“, volají moderní pokrytci, aby tím snáze unikli tomu jedinému, co nechtějí uznati a oč především jde, že jest totiž pravý *Bůh*.

Největší otázka světa — Kristus jest příčina, že jsem tyto řádky psal a že ty je čteš, on příčina, že

v tisícerych tiskárnách tuto chvíli stroje o překot pracují, že na nesčetných schůzích dnes řečníci mluví a jsou posloucháni, že do noci při svitu lampy budou tisícové pérem pracovat, buď pro Krista nebo proti němu. Co však až do hlubin zachvěje vnímavou duší, jest okolnost, že tento boj byl předpověděn nad kolébkou toho, jemuž platí, že se tato předpověď denně naplňuje před našimi zraky, že s bojem předpověděno i vítězství, a dějiny vydávají svědectví slovu Kristovu, jenž se prohlásil za kámen úhelný: „Kdo na ten kámen padne, rozrazí se, a na koho ten kámen padne, rozdrtí jej.“ Kolik kladiv již do něho bilo — a se rozbilo, od Heroda až do Antikrista před soudným dnem.

A co Maria? Jí jediné, společníci Vykupitele, platí slova starcova, nikoli Josefovi. Spojena jsouc s Kristem v utrpení, má i podíl na jeho poslání, být zkušebným kamenem lidských srdcí. Její duši pronikne meč, protože nezbytně se musí projevit smýšlení těch, jimž byl Pán poslán. Tak bylo za jeho pozemského života, tak jest i nyní: Každý blud týkající se osoby Kristovy zasáhl více nebo méně i Marii, a odpad protestantismu od Krista začal odpadem od Marie.

Dnešní svátek — enklava v době velkonoční, připadne-li neděle Vzkříšení Páně před 7. duben — povstal v Jerusalemě. Podle svědectví Silvie Peregriny byl slaven již ve 4. stol., v celém Orientě od r. 542; v 7. stol. jej slavila celá západní církev, ač podle některých svědectví byl v Římě zaveden i s průvodem již r. 494, aby jím byly nahrazeny a odstraněny jakési pohanské slavnosti.

Naposledy se dnes modlíme vánoční nešpory (str. 583).

HYMNUS SV. EFRÉMA.

Z Panny, jež nad všechny ženy se zalíbila Kristu, vyšel paprsek, jenž ozářil celičký svět;

snese se tiše do jejího lůna, a pak vyšel z ní spasil veškeré tvorstvo. Svým narozením zaplašil stíny, a svým zjevením rozptýlil temnotu.

Svatá Panna ho nese do chrámu, by osobně navštívil dům svého Otce, aby tam přinesl oběť a naplnil Zákon, a tak byl ve všem podoben dítkám, z nichž jedním se ráčil stát.

Spolu s Otcem na Sinai kdys lidu svému dal Zákon a přijímal modlitby a dary: nyní však spočívá v náručí mladičké dívky, jež přináší za něho oběť.

Z rukou kněží a levitů oběti přijímal, dnes však sám Otcí předkládá prosby, a hrdličky přináší v oběť.

Simeon, skloněný stářím, z vnuknutí sv. Ducha v chrámě na Krista čekal; dítko, jež zrodila panenská Matka, poutalo k životu starce teničkou nitkou: „Dokud mne neuzříš v podobě dítko, nepůjdeš z tohoto světa.“

Míjela pokolení, plynula léta, a zaslíbení jen ve slovech trvalo; nyní však, když nadešla chvíle setkání dlouho očekávaného, prosil Simeon pokorně Pána, aby ho z života propustil.

„Dovol, bych odešel, neboť tebe jsem uzřel: vždyť jedině proto jsem na světě prodléval, abych tě přivítal.

Dovol, bych odešel a donesl radostnou zvěst dřímajícím ve prachu země, že přišel již ten, jenž jim dá svobodu a vzkřísí je všechny k životu.“

OBDOBÍ VELIKONOČNÍ.

„Zvěstuj boje přeslavného,
jazyku náš, vítězství.“

Velikonoce, nejstarší a největší svátek církve, středisko církevního roku, povstaly ze židovských velikonoc (Pascha), které a) oslavovaly vysvobození lidu Israelského z otroctví egyptského, a to krví velikonočního beránka, b) byly nástin vykoupení veškerého lidstva z otroctví ďábla a hříchu krví Beránka Božího. Vykoupení bylo uskutečněno obětí Kristovou na kříži; práva mít podíl na ovoci vykoupení se dostává jednotlivci svatým křtem. Skrze křest umírá člověk hříchu a smrti, vstává k novému životu, patří výhradně Bohu („zříkám se satana“), jest zasvěcen svému povolání být křesťanem (t. j. být „Kristův“) a bere na sebe povinnost žít svatě a čistě („kdož jsou Kristovi, tělo své ukřižovali s vášněmi a žádostivostmi jeho“ Gal 5). Pokřtěný spojen jest s Kristem jako ratolest s kmenem, kteréžto spojení se stává ještě užší skrze oběť mše sv.: spolu s Kristem se při ní obětuje Otci, a za to dostává od něho nadpřirozený pokrm, tělo a krev Beránka Božího. Idea oběti stojí tudíž jako slunce ve středu křesťanského života: *oběť Kristova*, kterou jsme vykoupeni, a *oběť naše*, kterou se Bohu zasvěcujeme; to ovšem nejde bez sebezáporu, a tak idea oběti nabývá trojí podoby: kříž — křest — náprava vnitřního života.

Ascetické ohnisko velikonoční slavnosti jest tedy ukřižování starého člověka a zmrtvýchvstání k novému životu (viz 1. ned. adv!). Svátostné ohnisko ve staré církvi bylo přijetí křtu, dnes místo toho velikonoční sv. zpověď a přijímání. Historicky a

dogmaticky znamenají velikonoce oslavu smrti a vzkříšení Páně; obé patří k sobě, Velký pátek a velkonoční neděle tvoří jediný celek a jsou svátkem všech svátků. Souvislost s vánočním obdobím možno vyjádřit takto: vánoce — noc — světlo se objevilo v temnotách; velikonoce — den — napřed boj temnoty se světlem (nepřátel s Kristem), pak vítězství světla nad tmou; slunce vyjde ze stínu hrobu a už nikdy nezapadne, a skrze církev osvěcovanou a řízenou Duchem sv. svítí všemu lidstvu. Velikostí a důležitostí tajemství, jež toto období oslavuje, vyniká nade všechny posvátné doby církevního roku.

PŘEDPOSTÍ.

Kterak v zajetí zpívati budeme písně Hospodinovy? (Ž. 136)

Nedělí devítník (devátá před velikonoce) vcházíme jako portálem do vestibulu (předsíně) velkonočního období, v němž vykupitelské dílo předstupuje před naše oči po své nejvážnější stránce. Přípravná doba na druhý Hod Boží jest delší než na vánoční, trvá přibližně 70 dní („Septuagesima“), připomíná 70 let babylonského zajetí, kteréž jest symbolem zajetí veškerého lidstva pode jhem a mocí satana. Jak se dostalo lidstvo do ďáblova otroctví? Hříchem — vinou prvního člověka. Po celé předpostí, první to část přípravné doby až k Popeleční středě, líčí nám v kněžských hodinkách čtení z 1. knihy Mojžíšovy smutnou historii ztraceného ráje, hřích Adamův a jeho následky, a toto čtení vzbuzuje v nás neblahou předtuchu, že cesta zpět do ztraceného ráje nepůjde tak hravě. V adventě stálo lidstvo před námi jako pomoci potřebné, teď se nám jeví jeho bída jako zaviněná jím samým. Zmíněné čtení má účel, abychom si učinili jasný pojem o zlobě a hrůze hříchu, o jeho dosahu a zkáze,

*Dílo zkázy — dílo spásy:
strom zapověděný — strom kříže.*

kteřou zavlnil, o všem zlu a neštěstí, které způsobil, a abychom z toho posoudili, co vše musil Spasitel vykonat k nápravě této nedostlžné zhouby; ohledáváme jaksi napřed ránu, kterou přišel nebeský lékař hojit.

Předpostí vzniklo asi v 6. století, všeobecně rozšířeno ve století 11. Ocítáme se naráz v pusté poušti, vyhnání z rajske vlásti. Proto odkládá cířkev alleluja, jež v liturgii platí za zpěv nebeského Jerusalema, a jež se neozve dřívě, dokud nebudeme slavit uvedení vykoupeneho lidstva zpět do ztraceneho ráje (v den vzkříšení Páne). Trávit máme tyto dny ne rozpustile, jak Bohu odcizený svět, nýbrž v duchu *kajícnosti*, a odprošovat zároveň Pána, jehož velebnost a svatost jest urážena tak, jako by tyto dny byly výhradně určeny k hříchům a k dostihům v nepravostech.

Ve středověké liturgii se loučila cířkev se zpěvem alleluja v sobotu před devítníkem tímto procítěným prostým hymnem:

**Alleluja, sladká píseň, hlas věčného veselí,
alleluja, píseň milá občanů jest nebeských,
jižto pějí v domě Božím, domovu svém na
věky.**

**Alleluja, blahá vlásti prozpěvuješ, Sione,
alleluja, hlas je tvojich nebešťanů blažených:
nás vyhnance lkáti nutí babylonské zajetí.
Alleluja nejsme hodni ve vyhnanství zpívati,
alleluja viny naše nutkají nás nechati,
čas nám nastal, kdy jest nutno hříchů želet
spáchaných.**

**My však prosíme tě vroucně, svatosvatá Trojice,
po vyhnanství dej nám slavit velkonoce
v nebesích,
kde ti budem prozpěvovat alleluja na věky.**

(Autor neznámý, přel. K.)

Septuagesima (devítník): pozvání k práci a boji. V epištole připomíná sv. Pavel, že křesťansky žít neznamena oddávat se nečinnosti, nýbrž pracovat v potu a vedru dne, bojovat a závodit, aby se nám dostalo v odměnu koruny neporušitelné. V evangeliu domlouvá Pán: „Co tu stojíte celý den zahálejíce? Jděte na vinici mou.“ Duchovní četba v těchto dnech: O hříchu, str. 282.

Sexagesima (2. neděle v předpostí), podobenství o rozséváči: jest liturgické jaro, polem jest tvá duše, hlásání slova pravdy předcházelo vykupitelské smrti Páně, jeho přijetí a svědomité *plnění* jest podmínkou spásy.

Quinquagesima (3. neděle v předpostí), vrchol přípravy předpostní. „Aj, vstupujeme do Jerusalema“ — k oběti, na smrt, ke vzkříšení. Celé smírné dílo Kristovo, jeho utrpení i oslava, jest vyjádřeno těmito několika slovy dnešního evangelia, ba vidíme již i výsledek boje světla s temnotou: drama kříže vyzní ve velikonoční alleluja. Slepci v evangeliu jsou obraz ztraceného lidstva, jež z bídy hříchu volá k nebeskému lékaři a bude od něho o velikonocích přivedeno k světlu (k životu) zásluhami jeho kříže skrze křest. Epištola mluví o lásce, královně všech ctností, bez níž by naše nastávající pokání bylo bezcenné.

Výstav Velebné Svátosti (čtyřicetihodinná pobožnost). Když byla Itálie v 16. stol. zmítána válečnými bouřemi, povzbuzoval postní kazatel Jan Belotti v Miláně věřící, aby ke cti 40hodinného odpočinku Páně v hrobě trávili 40 hodin před Velebnou Svátostí (zamčenou ve svatostánku) a prosili Pána za odvrácení pohrom (na všechny tři Hody Boží a ve svátek Nanebevzetí P. M.). Od r. 1537 konala se tato pobožnost po celý rok střídavě ve všech milánských chrámech. Sv. Filip Neri zavedl tuto pobožnost v Římě kol r. 1550, v ostatních evropských zemích rozšiřoval ji právě založený

řád Tovaryšstva Ježíšova. Nedlouho před r. 1600 konala se před *vystavenou* Velebnou Svátostí.

Původce smírné pobožnosti v posledních dnech předpostí jest týž sv. Filip. V masopustní úterý konal smírný průvod do sedmi hlavních chrámů s ohromnou účastí lidu. Řád T. J. konal tuto pobožnost ve vlastním kostele, brzo byla při ní vystavována nejsv. Svátost.

Čtyřicetihodinná pobožnost konala se původně nepřetržitě dnem i nocí, dnes bývá na noc přerušena. Za návštěvu vystavené Vel. Svátosti jsou uděleny odpustky: jednou *†, kdykoli *.

NEDĚLNÍ NEŠPORY.

Otče náš. Zdrávas.

℣. Bože, k pomoci mé vzezři (znamení † kříže).

℞. Hospodine, na pomoc mi pospěš.

Sláva Otci . . . Chvála tobě, Pane, Králi věčné slávy. (Tak říkáme od devítíku do velikonoc; jindy místo toho: Alleluja.)

Pak následuje pět žalmů, které jsou v neděli vždy tytéž; antifony (předzpěvy), jimiž jest každý žalm olemován, se mění podle svátků a dob: Žalmy uvádíme zde s obvyklými antifonami nedělními; jsou-li předepsány *jiné* antifony, uvádíme je na svých místech (na př. I. ned. adventní), a ty se vloží *místo* zde uvedených antifon před žalmy a po nich.

(1. antifona v obyčejnou neděli:) *Řekl Hospodin.*

I. Žalm 109. viz str. 535.

Na konci každého žalmu Sláva Otci . . .

(Opakuje se antifona a sice celá: Řekl Hospodin ku Pánu mému: „Sed' po pravici mé.“

(2. ant.: Veliká jsou díla Páně.)

II. ŽALM 110.

Chvála Hospodinova, že jest *na věky věrný*
v zaslíbeních svých.

**Velebiti budu Hospodina z celého srdce svého,
ve sboru spravedlivých jakož i v církvi.**

**Veliká jsou díla Hospodinova,
dokonalá podle všech plánů jeho.
Slavné a velkolepé jest konání jeho,
a spravedlnost jeho trvá na vě-
ky věkův.**

**Ustanovil památku podivuhodných skutků
svých,
milosrdný a dobrotivý jest Hospodin.
Pokrm dává těm, kteří se ho bojí,
jest na věky pamětliv úmluvy
svoji.**

**Moc skutků svých osvědčil lidu svému,
odevzdav mu pohanů dědičný úděl.
Díla rukou jeho jsou věrnost a spravedlnost,
pevně založena jsou všechna přikázání jeho,
utvrzena jsou na věky věkův,
učiněna v pravdě a právu.**

**Vykoupení seslal lidu svému,
na věky utvrdil úmluvu svoji,
svaté a úctyhodné jest jméno jeho.**

**Začátek moudrosti jest bázeň Boží,
blahé poznání všem, kdo si ji (bázeň B.)
chrání,**

chvála jeho trvá na věky věkův.

*(Opakuje se antifona: Veliká jsou díla Páně, do-
konalá podle všech plánů jeho.)*

(3. ant.: Kdo jest naplněn bázní Páně.)

III. ŽALM 111.

Blaze člověku bohabojnému.

**Blaze jest tomu, jenž Pána se bojí,
a v přikázáních jeho si libuje velmi.**

**Mocné bude v zemi potomstvo jeho,
 rodu poctivých bude požehnáno.
 Hojnost a bohatství jest v domě jeho,
 a požehnání spočívá na něm na věky.
 Září v temnu¹⁾ jak světlo těm, kdož jsou pří-
 mého srdce,
 jest milosrdný, slitovný a spravedlivý.
 Blaze tomu, kdo jest slitovný a dobročinný,
 kdo věci své spravuje podle práva.
 Nebudet' se na věky viklati,
 spravedlivý bude u věčné paměti.
 Zlých zvěstí netřeba se mu obávat,
 srdce jeho pevně doufá v Hospodina;
 pevné jest srdce jeho a nebojácné,
 dokavadž neuzří své nepřátele²⁾ podrobené.
 Přehojně udílí chudobným, dobročinnost jeho
 trvá na věky,
 čelo jeho vysoko ve cti se zdvíhá.
 Bezbožník vidí to a puká zlosti, zuby skřípá
 a chřadne,
 přání hříšníků přichází na zmar.**

(Opakuje se antifona: Kdo jest naplněn bázní Páně, má zálibu velkou v přikázáních jeho).

(4. ant.: Buď jméno Hospodinovo.)

IV. Žalm 112, viz str. 536.

Chvála Nejvyššímu, jenž milostivě se ujímá
 nízkého a strádajícího.

*Opakuje se ant.: Buď jméno Hospodinovo ve-
 lebeno na věky!*

V.

**A) Ve svátky: žalm 116: krátká chvála Hospi-
 nova.**

**Chvalte Hospodina všichni kmenové,
 chvalte ho všichni národové:**

¹⁾ Svým příkladem muž bohabojný.

²⁾ Satana a nepřátele spásy.

**neboť mocně vládne nad námi milosrdenství
jeho,
a pravda Páně na věky trvá.**

B) V neděle: žalm 113.

První část obsahuje oslavu Hospodinovu pro zázraky, jež vykonal pro lid svůj při východu z otroctví egyptského. Přechod mořem Rudým a cesta pouští do země zaslíbené jest předobraz sv. křtu, ježž nám církev každou neděli připomíná, a předobraz našeho putování do nebeské vlasti i věčného pokoje, jehož předzvěstí jest neděle, den Páně a odpočinku. — Ve druhé části oslavuje pravého a živého Boha a vyjadřuje nicotnost model.

(5. ant.: Bůh náš jest na nebi.)

**a) Když vycházel Israel z Egypta,
dům Jakubův z národa cizího,
stal se Juda svatyní Páně,
Israel královstvím jeho.
Moře jej (Pána) shlédlo a prchlo,
Jordán se obrátil nazpět,
poskakovaly hory jak beránci,
pahorky jak stáda ovcí.
Co je ti, moře, že utíkáš,
a ty, Jordáne, že vracíš se zpátky?
Hory, že skáčete jak beránci,
pahorky, jako mláďata ovcí?
Před tváří Páně chvěla se země,
před tváří Boha Jakubova,
jenž mění v jezero skálu,
křemen pak v prameny vodní.**

**b) Ne nám, Pane, ne nám,
nýbrž jménu svému dej slávu,
pro milosrdenství své a svou věrnost,
aby snad neřekli pohané: „Kde jest Bůh
jejich?“**

Bůh náš jest v nebesích:
 má moc učinit, co se mu líbí.
Modly pohanů jsou stříbro a zlato,
 výrobky rukou lidských:
 mají ústa a nemluví, mají oči a nevidí,
 mají uši a neslyší, mají nos, ale nečijí,
 mají ruce a necítí, mají nohy a nechodí,
 z hrdla jim nevyjde hlásku.
 Podobni buďtež jim, kteří je dělají,
 a všichni, kteřížkoli v ně doufají.
Dům Israelův doufá však v Pána:
 pomocí jest mu a štítem.
Doufá dům Aronův v Pána:
 pomocí jest mu a štítem.
Kdož se ho bojí, doufají v Pána:
 pomocí jest jim a štítem.
Pán jest nás pamětliv a žehná nám:
 žehná domu Israelovu i domu Aronovu,
 žehná všem, kdož se ho bojí, velkým i
 malým.
Rozmnožiž vás Pán, vás i vaše syny,
 požehnání buďtež od Pána,
 jenž stvořil nebe a zemi!
Nebe jest sídlo Páně,
 zemi pak synům dal lidským.
Mrtví nebudou chválit tě, Pane,
 aniž kdo do pekel sestupují.
My však, kteří jsme na živu,
 chvalme Hospodina,
 od tohoto času až na věky.

(Opakuje se antif.: Bůh náš jest na nebi: má moc učinit, cokoli chce.)

Kapitulum a ostatní části možno na obyčejnou neděli vzít ze svátku nejsv. Trojice.

3. února *Blažej* („dobroděj“), m. † po r. 300.

4. *Gilbert* (n. stkvoucí), v. — *Fileáš*, m., † 304, zámožný šlechtic, odsouzen od přítele, jenž se

snažil vší mocí ho zachránit. „Tedy bez příčiny chceš umřít?“ — „Nikoli bez příčiny, nýbrž pro Boha a pro pravdu.“ — Advokát: „Fileáš žádá za odklad.“ — Soudce: „Povoluji ti odklad, aby sis rozmyslil . . .“ — „Dávno jsem si rozmyslil a rozhodl se pro Krista umřít, nežádám za odklad.“

5. *Agata* (Háta, ř. dobrá), p. m. — *Japonští mučedníci*, kteří počtem 26 za Taykosamy 1597 cedili krev pro Krista, prvotiny japonských muč. Japonské pronásledování patří k nejukrutnějším. V době, kdy se do Anglie dralo nové bludařství protestantské a pod záminkou „čistého“ evangelia obíralo násilím věřící lid o všechn majetek a pak neslýchanými mukami se snažilo vyrvat nejdražší statek po otcích zděděný (str. 515), cedili v Japonsku pro Krista krev neofyté, křesťané nedávno obrácení. Všeobecné pronásledování začalo r. 1618 a trvalo do r. 1648. Dobytím tvrze Sinnabary, kam se křesťané utekli a kde svými děly pomáhali pohanům protestantští Holanďané vyhubit poslední zbytky křesťanství, skončila smutná tragedie či spíše vítězný boj věrných Kristových. Nebylo možno svést nikoho k odpadu, bylo nutno křesťany do posledního vyhubit (za 5 let přes 20.000 mučedníků!). Odkud čerpali nadlidskou sílu? Ze zpráv misionářů se dovídáme, že s neobyčejnou zbožností přijímali svátost síly, svátost Ducha sv. (sv. biřmování).

Jen dva obrázky: Dne 28. ledna 1613 usmrceni pro sv. víru bratří Tomáš Ferboye a Matěj Xokuro, načež přišla na řadu jejich matka a dvě Tomášovy děti, Jakub (12letý) a Justus (10letý). Stařena oslovila vnuky: „Váš otec a strýc zemřeli pro Krista; teď jest řada na vás.“ „Jaká radost zemřít jako mučedníci!“ Babička je oblekla v bílé šatečky, oba prosili matku za požehnání. „Jděte za otcem do nebe a vzpomeňte si, že jste nechali na zemi smutnou matku, jež jediná z celé rodiny nedošla mučednické palmy.“ Na popravišti se hošící roz-

běhli ke katovi, poklekli, modlili se „Ježíš, Maria“ — napřed padla hlava staršího, mladší však docela klidně očekával smrtící ránu.

Křesťanské děti místo obvyklých dětských her si „hrály na mučedníky“. Chudý člověk prodal šat, koupil si kůl a s ním přišel k úřednímu soupisu. „Jsem křesťan, nesu si kůl, u něhož mám být upálen.“ První mučednickou smrt ohněm podstoupili 7. října 1613 tři šlechtické rodiny: Leo Taquendomi s 27letým synem Pavlem (jeho manželku příbuzní zachránili, unikla jim však a připojila se k manželu a synu, ale přese všechny prosby a nářky byla zase odvedena do bezpečí), Leo Fayuxida s manželkou Martou, Hadrián Tafakati s manželkou Martou, 9letým Jakubem a 19letou Magdalenou. Na náměstí v Arimě (hlavní město jižního, skoro docela křesťanského ostrova) byla postavena kolna naplněná dřívím, kolem dokola sloupy, k nimž přivázány oběti. Na 40.000 křesťanů bylo přítomno vítěznému boji. Dříví zapáleno, oheň se plíží k mučedníkům, z plamenů je slyšet modlitby a zpěv stále slábnoucí, ale ani slova nářku. Přítomní viděli, jak hošík po spálení provazů se ubírá ohnivými jazyky k matce, ta ho přivine s napětím posledních sil na prsa a oba klesli. Po nich klesají ostatní, jen dívka trvá vzpřímená, jako u vytržení, v plamenech sbírá řeřavé uhlíky a zdobí si jimi čelo jako zářícím diadémem k nebeské hostině. Těla všech byla nalezena neporušená, akta mučednické smrti byla pak poslána biskupovi do Nagasaki — jako by se obnovily doby katakomb! Poslední kněz zmizel z území r. 1644, teprve 1858 tam zavítali zase misionáři a našli hrstku tajných křesťanů. Ti pak, aby poznali, jsou-li tito příchozí téže víry jako „otec František“ (sv. Fr. Xaverský), kladli misionářům tři otázky: a) Uctíváte Marii Pannu? b) Uznáváte papeže za svou hlavu? c) Zachovávají vaši kněží slib ustavičné čistoty? Sv. Efrém uvádí

d'ábbla takto mluvícího: „Děsím se krve, která tekla ze šíjí umučených pro Nazaretského . . . lépe bych byl udělal, kdybych nebyl proti němu poštvál kní-žata; vůně jejich krve podlamuje mé síly.“

6. *Titus* (ř. ctěný, učený) b. — *Dorota* (ř. Boh-danka, dar Boží), p. m., 4. stol. „Obětuj, sic budeš výstražným píkladem.“ — „Budu výstražným pří-kladem, aby se všichni báli Boha, ne pak zuřivých lidí.“ — *Theofil* (Bohumil) od ní obrácený. Soudce: „Vidím, že chceš zahynout zlou smrtí.“ — „Toužím dosíci krásného života.“ — „Milejší jsou ti muky než pokoj, a smrt nežli život.“ — „Děsím se muk, ale těch, jež nemají konce; hrozím se smrti, ale té, po níž není vzkříšení.“

7. *Romuald*, z. ř. (zakladatel řádu kamaldulského). — *Richard* (angl. mocný), král, otec sv. Vilibalda a Valburgy. — *Bl. Jakub a Vilém*, mučedníci nejsv. Svátosti (umučeni od protestantů 1593).

8. Ctihodná *Mlada*, neteř sv. Václava, p.

9. *Cyril Alexandrijský* (ř. vznešený), uč., obhájce božského mateřství M. P. na sněmu efeském r. 431 proti Nestorioví, jenž upíral sv. Panně název i dů-stojnost Matky Boží. — *Apolonia* (Apolena, ř. zářící) p. m.

10. *Školastika* p., sestra sv. Benedikta.

II. Zjevení Panny Marie Lurdské.

POUTI.

Lurdy, kdo by neznal toho jména! Ještě před 100 lety neznámé a zapadlé městečko v Pyrenejích, omilostněné r. 1858 zjevením Neposkvrněné Panny¹⁾, dnes nejslavnější mariánské poutní místo světa.

¹⁾ „Zjevení“ neznamená, že Kristus Pán, Panna Maria nebo světci sestupují osobně s nebe. Světci nemají těla; bl. Panna a Spasitel jsou sice s tělem v nebi, ale ne tak, jak se „zjevují“ omilostněným

Pouti samy jsou prastarý zvyk a tvoří část bohopocty. Israelita byl povinen třikrát ročně putovat do jerusalemského chrámu, Pán sám zachovával tento předpis zákona a s ním jeho panenská Matka. Věřící od pradávna toužili pokleknout na místech posvěcených přítomností božského Spasitele, a putovali tam již za dob, kdy byla církev pronásledována. Velký rozmach poutí nastal, když byla dána církvi r. 313 od Konstantina svoboda a kdy jeho matka sv. Helena sama navštívila a překrásnými chrámy ozdobila místa narození a utrpení Páně. Nejstarší popis jerusalemské pouti máme od „poutníka z Bordeaux“ r. 334.

Kromě Jerusalema byl od nejstarších dob cílem poutníků Řím, zkropený tolikerou mučednickou krví. Putovávalo se i ke hrobům jiných světců, ve

duším. Zjevila-li se P. Maria s dítětem v náručí sv. Stanislavu — cožpak chová v nebi Ježíše na loktech? Vystupuje snad ze Srdce Kristova oheň, jak viděla sv. Markéta Alacoque? Kvetou z nohou sv. Panny růže, jak viděla sv. Bernarda v Lurdech? „Zjevení“ znamená jen „vidění“, způsobené v omilostněné duši od Boha. Jak ale rozeznat takové vidění od klamů ďábelských? Podle jistých známek:

a) v jednání a řečech „zjevené“ osoby nesmí být nic nedůstojného;

b) omilostněná duše musí vynikat ctnostmi, zvláště *pokorou*;

c) zjevení (či lépe vidění) od Boha způsobené stvrzuje Pán mnohdy *zázraky*.

Proto církev zkoumá přísně a dlouho (celá léta!) zjevení i zázraky, než zjevení schválí. Schválením jen prohlašuje, že zjevení (na př. sv. Brigity atd.) neobsahuje nic proti víře a mravům, *neukládá* však *nikomu pod hříchem*, že ve zjevení věřit musí, ať se o nich dočítáme v životech světců neb kdekoli jinde.

středověku začínají pouti k milosným obrazům sv. Panny, a dnes jest mariánskými poutními místy země poseta. Španělé mají svůj Montserrat, Mexičané Quadaupe, Belgie Oostacker, my Svatou Horu a Sv. Hostýn, Indové Madhu, Švýcaři Einsiedeln atd. atd. — není národa, není země, jež by neměla řadu posvátných míst zasvěcených Královně nebes.

Aby ti pout přinesla duševní osvěžení a hojnost milostí, varuj se všeho, co se nesrovnává s důstojností tohoto druhu bohopocty. Nechť neplatí o tobě slovo Tomáše Kemp.: „Kteří mnoho poutí konají, zřídka kdy svatými se stávají.“ Putuješ-li s jinými, věz, že oči všech, především lidí Kristu cizích, na vašem průvodě spočívají. Poutní zpěvy i modlitby buďtež důstojné, obsahem i melodií; proto vol jen krásné písně *církví schválené*. Zpívejte z modlicí knížky nebo z paměti, aby zmizelo nepěkné předříkávání. S poutí spoj *přijetí sv. svátostí* (předvídáš-li nával, vykonej sv. zpověď doma) — nedopustme, aby vymizel tento pěkný zvyk, který jsme od otců zdědili a kterým předčíme ostatní národy. Vzpomínej na nejbl. Pannu, jak se modlila cestou s ostatními t. zv. stupňové žalmy. V této knížce jsou uvedeny: ž. 120, str. 201, 121, str. 537, 126, str. 537, 129, str. 327. Konej pouť v témže duchu, v němž ji konávala ona.

Pobožnosti pro dnešní den viz str. 552—563

12. *Sedm zakladatelů řádu „Služebníků bl. Marie P.“* (Servitů). Řád tento má za účel pěstovat a rozšiřovat úctu k Bolestné Matce Boží. Rozjímání o bolestech naší nebeské Matky nechť zprotiví nám hříšné zábavy masopustní.

13. *Fausta* (l. šťastná) p. m., a její chůva *Maura* (l. snědá) m., 3. st. — *Kristina*, kajícnice † 1458.

14. *Valentin* (l. mocný) m.

15. *Jiřina* (ř. zemědělkyně) p.

16. *Onesim*, učedník sv. Pavla.

17. *Theobald* (Děpolt, ř. chrabřý) v. — *Venustina* (l. krásná) se 32 mučedníky.

18. *Simeon* (h. vyslyšený) m., syn Kleofáše a Marie, sestřenice sv. Panny. — Bl. *Angeliko* (Andělko) malíř † 1455. — *Konstancia* (l. vytrvalá) princezna, 4. stol.

19. *Miloslav* b. † po r. 680.

20. „V Tyru ve Fenicii za císaře Diokleciána památka nesčetných mučedníků, jejichž počet zná jedině vševědoucí Bůh.“ *Martyrologium*¹⁾. — V Persii: *Sadot* b. se 128 mučedníky, kteří se nechtěli klanět slunci. „Dokud se nebudou blyštět nad našimi hlavami sekery, pospěšme si, abychom zbohatli“ (na zásluhy).

21. *Eleonora* (ř. milosrdná), královna.

22. *Ariston* (ř. výtečný), učedník Spasitelův.

23. *Petr Damiánský*, uč., † 1072. Povzbuzoval věřící, aby zasvěcovali úctě sv. Panny sobotu a aby ji denně uctívali mariánskými hodinkami.

„Jásejte v Pánu, bratří, protože o oné Panně jest nám mluvit, která jest zvláštním způsobem Královnou našich srdcí. Ona jest, při jejímž jménu pokorně hlavu skláníte, k níž denně s úctou se modlíte, jejíž památku v mysli vždy chováte, jejíž vzpomínka jest vám vždy milá a blahá. Zdaž mlčeti budu tam, Panno přesvatá, kde všecko tvorstvo tě slaví? Nikoli, a nebude-li tvá oslava s mých rtů zářit jak pochodeň, necht' aspoň jak jiskřička zakmitne . . . Tisíce let stálo Boží dílo podvrácené, a všemohoucnost Nejvyššího, vše mile pořádající tváří se, jakoby neviděla. Konečně se zjeví na světě Maria, a krásou svou upozorní na sebe oči Všemohoucího.

¹⁾ M. jest liturgická kniha, obsahující pro každý den seznam dlouhé řady světců, jichž památka se toho dne v různých diecesích slaví.

Ze sukovitého kořene lidského pokolení vypučela ratolest, Bůh hovoří s anděly o vykoupení lidstva, a zatím co oni žasnou a diví se radostí . . . hned Syn Boží z nebeského ráje, lůna to Otce, sestupuje do ráje na zemi, jímž není nic jiného leč lůno nejčistší Panny . . .“

Serenus (l. Jasoň, jasný), zahradník, m.

24. *Matěj* (h. dar boží, Bohdan) ap.

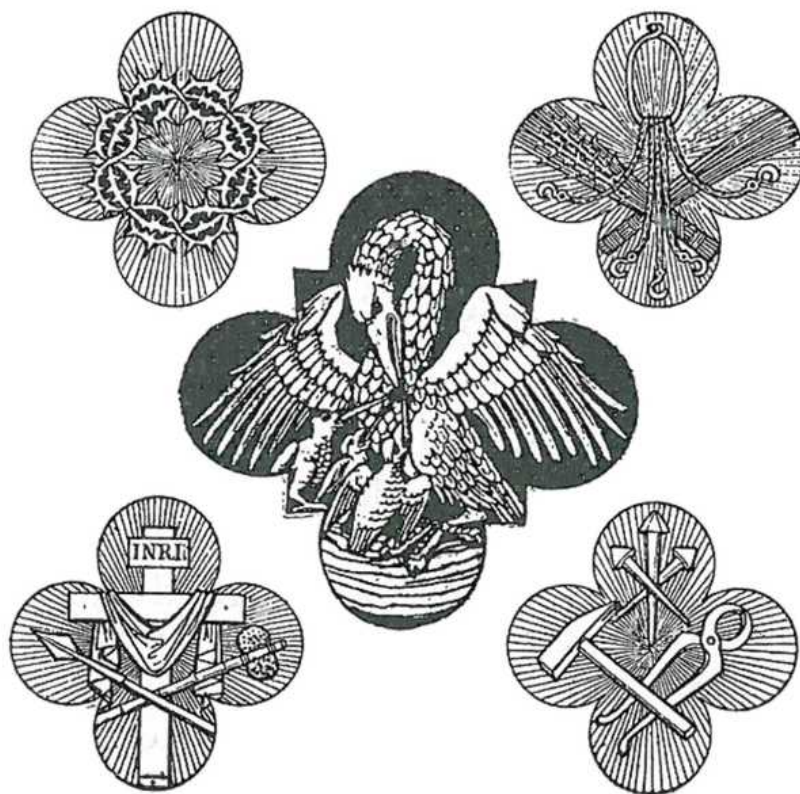
25. *Valburga* (n. pevná jako hrad) p. † 780. — *Tarasius* b. † 806.

26. *Marketa Kortonská*, kajícnice, stojíc nad mrtvolou svůdce neočekávaně zemřelého, obrátila se po devíti letech ztrávených ve hříchu k Bohu i se synem, plodem svého hříchu († 1297). Modleme se za obrácení hříšníků.

27. *Baldomer*, zámečník, v. — *Česlava*, p. m. — Ct. *Marek Barkworth* † v Londýně 1601, klerik řádu sv. Benedikta. Výslech: „Tys papeženec a máš na čele znamení apokalyptické šelmy“ (Zj 19). — „Já jsem křesťan a nosím na čele znamení kříže, jímž jsem obrněn proti ďáblu a jeho nástrojům, bludařům, nepřátelům pravého Boha. Nebojím se vašich hozeb, nedbám vašeho lichocení. Věřím a klaním se jednomu Bohu, který mne stvořil, abych mu sloužil, a sloužit mu mohu jen v katolické víře. Tu víru vyznávám, za ni jsem hotov umřít. Žádná smrt není drahocennější než smrt za víru Kristovu, kterou statisíce mučedníků zpečetilo krví.“ — „Pozdvihni ruku!“ (jak dělávali zločinci před soudem). — „Pro jaký zločin?“ — „Pro zločin kněžství a velezrady.“ — „Je-li kněžství velezradou, pak by byl před vaším soudem i Kristus odsouzen, protože byl kněz podle řádu Melchisedechova.“ — „Od koho chceš být souzen?“ — „Od Boha, nikoli od těchto lidí (ukázal na porotce), protože je přinutíte, aby nade mnou vyřkli rozsudek smrti, ať po právu nebo proti právu, ačli nechtějí, aby na ně byla uvalena pokuta, kterou by za celý život ne-

zaplatili.“ — „Jsi kněz?“ — „Kdybych byl kněz, vysoce bych si vážil svého stavu, jenž vznešeností převyšuje anděly . . . kněz odpouští ve jménu Božím hříchy — moc, které se andělům nedostalo.“ — Soudce povstal a bez výslechu svědků, bez přiznání obžalovaného, bez verdiktu porotců jej odsoudil na smrt. — „Bohu díky!“ zvolal mučedník. Před popravou (za živa rozpárán a vykuchán) zvolal pln radosti: „Toto jest den, jež učinil Hospodin.“ Na šibenici viselo tělo Anny Linetové, odsouzené, že prokázala katolickému knězi skutek milosrdenství a poskytla pronásledovaným pohostinství. Takové zjevy nebyly za vlády „panenké milostivé“ královny vzácností. Celá šlechtická rodina Bellamy byla krutě zprvozena se světa, že poskytla občerstvení pěti hlady umírajícím katolíkům: stařena matka zemřela ve strašném žaláři, její syn Bartoloměj v mukách na skřipci, Jeroným mučen a popraven (1586).

28. *Makarius* (ř. blažený, Blažek) m.

DOBA SVATOPOSTNÍ.

(Quadragesima.)

„Ujmu si nyní učiňme řečí, pokrmu, nápoje, spánku, žertů, a rázněji pustme se s vášní do boje.“

(Liturgie.)

„Brány rajské otevřel nám posvátný postu čas: přijměme jej s vděčností, na modlitbách, s rukama sepjatýma, abychom v den vzkříšení s Pánem se radovali . . . aj, nyní čas příhodný, aj nyní dnové spasení: hledme se zalíbiti Bohu v mnohé trpělivosti, v postu mnohém, a ve všem se chovejme jako služebníci Boží. Napravme, v čem jsme nevědomky hřešili, abychom snad neočekávaně dnem smrti překvapeni jsouce nehledali času k pokání, a nalézti nemohli.“ Těmi slovy vítá církev skoro s radostí kající dobu svatopostní. Naše zhýčkaná přirozenost těžko chápe, že pokání nám má být radostí. Tušíme sice, k čemu asi jest, a proto bychom raději rány své duše zakryli, aby nožík pokání nezajel příliš hluboko. Proto nám církev od devítíku četla historii prvního hříchu, abychom jasně poznali, jaká zkáza se mu plíží v zápětí. Což však není prostředku, abychom unikli těm hrůzám a našli cestu zpět do ztraceného ráje? Jest, a sice jediný: pokání. Rozkoše jsou cesta k smrti a zavržení, pokání cesta k nebi. Církev nás povzbuzuje: „Děkuj Bohu a chop se oběma rukama prostředku, který může tvou duši zachránit.“ Mohla by poukázat na příklady světců, jimž nestačilo očistit duši ve sv. zpovědi, nýbrž konali

dlouhé a přetěžké pokání: Marie Egypťská 47 let o hladu a zimě, Markéta Kortonská po celý život. Leč tentokrát se nám stává sám Spasitel vzorem a učitelem kajícnosti. Církev vede nás 1. ned. postní s ním na poušť, abychom s ním nastoupili 40denní půst. První tři dny postu nás církev v liturgii poučuje, v čem kajícnost pozůstává: v sebezáporu, modlitbě, skutcích milosrdenství a lásky („půst, modlitba, almužna“). Půst znamená v našem případě nejen zdržet nebo omezit se v pokrmu, nýbrž jakýkoli způsob odříkání.

Duchovní četba: Pokání, str. 286—297.

Quadragesimální kajícnost mívala trojí účel:

a) *Dostiučinit* za spáchané *hříchy*. Kající modlitby církve se pohybují v hlubokých tónech, nemají však nic skličujícího.

b) Připravit veřejné *kajícíky* k smíření s církví a přijetí do shromáždění věřících (na Zelený čtvrtek).

c) Připravit *katechumeny* k slavnému přijetí křtu sv. na Bílou sobotu.

Myšlenka království Božího jde ruku v ruce s duchem kajícnosti a proniká celou liturgií svatopostní. Království Boží, hříchem zničené a obětí Kristovou obnovené, obnovuje se v duši křtem sv., a když znova ztraceno, „křtem slz a pokání“, t. j. sv. zpovědí. Nesmíme však být pouze lhostejní diváci a svědci velkého boje světla s temnotou, v němž Kristus a satan zápasí o naše duše, nýbrž činně se ho *súčastnit*, abychom spolu s Pánem bojující a trpící s ním byli i vzkříšení a oslaveni. Ten zápas odehrává se v nitru každého z nás. Účel liturgie není pouze poučení, nýbrž *omilostnění*, t. j. zjednat nám božský život, po případě připravit nás k jeho přijetí. Dobu svatopostní možno nazvat roční obnovou a exerciciemi v liturgii.

O 40denním postu mluví nicejský sněm r. 325 jako o dávném známém zvyku, vznikl ve 3. stol., ne-li dříve. Velký pátek a Bílá sobota byly od ne-

paměti postní dny. Pak byl půst rozšířen na všechny týdny celého roku: středa, pátek, sobota (dies stationum). Na východě měli praxi odchylnou.

POPELEČNÍ STŘEDA.

Pomni, člověče, že prach
jsi a v prach se navrátíš.

Zeje jako kostlivec v pozadí masopustních radovánek a rozpustilostí, jako v ráji zela smrt za stromem zapověděným. Církev sype dnes popel na šediny starce i na zlaté vlasy dítky. Popel jest z rautolestí, jež před rokem metali zástupové na cestu Králi israelskému — světská sláva není leč popel a dým!

Proč připomíná církev *poslední věci člověka* právě na počátku quadragesimy?

a) Při vzpomínce na smrt zhořknou nám hříšné rozkoše.

b) Pokání se nám nebude zdát těžké ani dlouhé; s vděčností přijmeme i tento trpký lék, my, nad nimiž ortel smrti časné i věčné byl vyřčen už dávno.

c) Snadněji odoláme, když pokušení bude svádět a lákat.

d) Pokání má být krom toho přípravou na smrt.

Ve středověkých klášteřích konaly se celou quadragesimu průvody do krypty mezi rakve ve středu a v pátek; v pondělí do nedávna se modlívala církev hodinky za zesnulé; pomodli se dnes, možno-li aspoň část (viz 2. listopad).

Dnes veřejní kající bývali vykázáni z kostela do chrámové předsíně.

První dvě neděle: Kristův úřad učitelský.

1. ned.: Kristus náš vzor a *učitel v boji se satanem*. Při prvním setkání s ďáblem v ráji byl člověk poražen; druhý Adam se s ním utkává na poušti a vítězí nad ním v trojím pokušení. Králové zápolí

vespolek o kus země, nebe a peklo o duši. Tento „*boj o duši*“ musí být vybojován v nitru každého, nikoho vládce temna nepomine, nikdo se nevyhne ani neskryje. S válečným plánem nepřítele nás seznamuje církev dnes. „Rci, ať kameny tyto chlebové jsou . . .“ Věc na pohled nevinná, jak nevinná byla na pohled otázka: „Proč zakázal vám Bůh jísti se stromu . . .?“ A přece v onom nešťastném „proč“ byla ukryta s vнадidlem i smrtonosná udice. V druhém pokušení se dovolává satan Písma sv., ale překrucuje je, jako všichni bludaři, a ve třetím sází pekelný lhář všecko „na jednu kartu“. Jediná odpověď ho zažene: „Pryč ode mne, satane.“

Svatopostní kvatembr má ráz kající; viz str. 565.

2. *ned.*: Kristus *zákonodárce* („... jeho poslouchejte“). Proměnění Páně: radostná vyhlídka v budoucí oslavu, jestliže v kajícínosti vytrváme. V ostatní dny týdne proniká liturgií slabě, ale přec znatelně motiv *utrpení*. V evangeliích patrný první známky nepřátelství vůči Kristu, jež se ponenáhlu vzмáhá, až ke konci týdne slyšíme, že se pokoušejí zmocnit se Ježíše.

Další dvě neděle: královský úřad Kristův.

3. *ned.*: Říše satanova — království Kristovo. „Zříkám se satana.“ V Římě skrutinium katechumenů (spojené s obřady, mezi nimi též odřikání se knížete temnoty). — Evangelia týdne vypravují o výstupech, které Pán s farizeji měl — drama se zauzluje, poměr s nepřáteli se přiostruje.

4. *ned.*: „růžová“, radostná: máme polovinu postu za sebou, vysvobození z babylonského zajetí se blíží (str. 640). Proto růžová paramenta, v Římě světi papež zlatou růží, věřící tam přinášivali do chrámu první rozkvetlé růže. V evangeliu (roz-množení chlebů, symbol svátostné velikonoční hostiny) se náš Král stává naším hostitelem po boji. Všední dny: počáteční nechuť k Spasiteli přechází

v divou zášť, která nevidí jiného východiska ze situace leč zabít nenáviděného kazatele sebezáporu, pokory a pokání, jenž bez milosti odhaluje jejich nitro přede vším lidem. Jeho zázraky, důkaz to jeho božského poslání, zatvrzují ještě více tyto syny temnoty. To jest veliký hřích vůdců národa židovského: hřích proti Duchu sv. („poznání pravdě Boží odpírání“). — V evangeliích všedních dnů celé quadragesimy jest mistrovsky provedeno stále rostoucí nepřátelství židů vůči Mesiáši, od první nevole při jeho prvním vystoupení v jerusalemském chrámu (vyhnání prodavačů, úterý po 1. ned.) až k zarputilé nevěře a zarytému záští, jež vedlo k usnesení velerady, zprovodit Ježíše se světa stůj co stůj (evang. bolestného pátku, týden před Velkým pátkem). Velká katastrofa se blíží.

Utrpení Páně jsou v liturgii zasvěceny poslední dva týdny quadragesimy, v našich krajích však věnuje věřící lid celou dobu svatopostní úctě trpícího Spasitele. Právem — vždyť Golgota, kříž, sv. rány Kristovy jsou neméně výmluvní hlasatelé ohavnosti a zloby hříchu než padlí andělé a peklo, a vzpomínka na to, co Kristus vytrpěl pro mé hříchy, nutká věřící srdce ještě mocněji k pokání než úvaha o trestech, které nás za hřích čekají. „Když toto se děje na dřevě zeleném, co dítí se bude na suchém?“

POBOŽNOST PRO DOBU SVATOPOSTNÍ.

Nastali nám dnové svatí, doba očištná, bránu pokání otevřel nám posvátný postu čas: vzhůru tedy, s chutí do ní vejděme, dříve než nám ji Kristus jakožto nehodným zavře.

S myslí radostnou, ochotně a čile chopme se pokání, jako Ninivetští kdysi na kázání Jonášovo, a jako nevěstky a publikáni s ochotou slyšeli a přijali slovo pokání od Jana Křtitele.

Ten, jenž dělníky na vinici v hodinu poslední povolal, stojí na blízku, Spasitel náš: pojdme, kteří jsme celý den stáli zahálejíce, abychom i my na konec peněz mzdy dostali, jím nepravosti své vykoupili, a tak alespoň poslední hodinu pracujíce milosrdenství dosáhli od toho, jenž jest bohatý ve slitovnosti.

Podivuhodnou zbraní jest modlitba a odříkání: držme se jí pevně a k Spasiteli volejme: „Hřešili jsme, Pane, ale konáme pokání, proto rač se smilovat nad námi.“

Přetrhejme všechna pouta, která k hříchu nás váží, a odpusťme bratřím našim, aby i nám odpuštěny byly viny naše: Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, ved' nás bezpečně po cestách pokání.

První stupeň pokání jest utíkat před hříchem, odložit všechny náruživosti, a slzami lítosti obmýt duši poskvrněnou.

Ale pozoruj a viz, duše má, aby nebylo polovičaté pokání tvé: abys mezi tím, co slzy lítosti proléváš, nehověla skrytě tajným vášním a tak zas o Boha nedbalostí svou nepřišla; kráčeť vytrvale ve stopách Kristových a nes za ním svůj kříž, abys k oslavenému jednou přidružená byla.

Dej nám, Pane, klidně přeplouti moře pokání, kde není bouří ani úskalí, a do přístavu slavného vzkříšení šťastně doplouti, kde tě velebit budeme po všecy věky nekončící věčnosti.

(Z východní liturgie.)

Jiné pobožnosti kající viz při sv. zpovědi: Responsoria str. 328 atd. až ke str. 346.

UTRPENÍ PÁNĚ.

Kristus místo předložené radosti zvolil si kříž (Žid 12).

Čtvrtou neděli postní nás povzbuzovala církev: Vytrvej v pokání, vysvobození není daleko.“ *Pátou* neděli přestává naráz kázat o pokání a obrací náš zrak ke Golgotě; **poslední dva týdny** věnuje výhradně božskému **Trpiteli**. Smutek roste, v liturgii umlká církev a lká Kristus, církev bere na sebe vdovský závoj (zahalení křížů a obrazů!) a hledí vzbudit v našem srdci něžný *soucít* s trpícím Spasitelem. *V duchu soucitu, smutku* a žalosti máme trávit tyto svaté dny. Náš soucit však se nemá omezit na plané vzdechy a slzy, nýbrž být *účinný*, vést k hojnějším skutkům kajícího a zdržet nás od hříchu vědomím: „*Já jsem příčina* tvých bolestí, já zavinil tvou smrt“ (Anselm). Šestá až devátá strofa sekvence Stabat Mater (viz dole při Bolestném pátku) vyjadřuje překrásně, v jakém duchu máme prožívat s Kristem jeho utrpení (ve spojení s Matkou Bolestnou). Liturgie těchto dnů vede nás k tomu, abychom žili ne tak životem svým, jako spíše *životem Kristovým*: s ním trpět a umřít, a tak se stát schopni s ním i vstát. Hluboce cítěná účast na osudu božského Trpitele vede nás k nejužšímu sjednocení našeho myšlení a chtění s Kristem a k nezištné lásce k němu. Liturgie staví nás do prostřed vývoje událostí, takže proděláváme celé své vykoupění ne jako diváci, nýbrž osobně jako účastníci.

Kněžský úřad božského Spasitele jest nyní liturgicky předveden našemu zraku. Pán stojí před námi jako *velekněz* se svým obětním oltářem (křížem) na ramenou, aby svou krví dokonal vykoupění („bez vylití krve není odpuštění“ Žid 9). *Osoba* Kristova stojí teď v popředí: „Kristus jest před vaše oči postaven, jako by uprostřed vás byl ukři-

žován“ (Gal 3). Lkajícími žalozpěvy církve však neustále prokmitají záblesky Boží moci a moudrosti: dílo Kristovo jest i v jeho největším ponížení nikoli nedostatečnost a slabost, nýbrž Boží síla a moc. V evangeliích posledních dnů vydávaly zázraky Kristovy svědectví jeho božství. „Toto neustálé připomínání božství Kristova jest jako ohnivé snopy a nouzové signály, jež v temnotách a bouřích noci utrpení Páně každou chvíli sršice vyšlehnou k nebi.“ (Meyenberg.)

Krom toho obětní smrt Kristova jest dostiučiněním a smírem za *jiné* (satisfactio vicaria), čímž buzeno a živěji utvářeno společenské vědomí věřících, což patří k nejkrásnějším zjevům církve Kristovy: „jeden za všechny a všichni za jednoho“ prosíme a se obětujeme.

Pobožnost k utrpení Páně patří k nejstarším a nejdražším pobožnostem věřícího lidu. „Čím se odvděčím Pánu za vše, co pro mne učinil?“ (Ž.115) Nemáme nic leč lásku, v lásce vzpomínáme na toho, jenž se obětoval za nás, a jak ona dcera spěchávala na hrob matky, která za ni obětovala při požáru život, dokud ještě byla v kolébce, tak objímá věřící duše s láskou kříž toho, „který nás miloval, než jsme ho poznali, za nás se v oběť dal, než jsme ho vzývali.“ Nemožno sejmut kříž s jeho beder, ale možno litovat a odčinit hříchy, které ten kříž na něho vložily, možno osvědčovat upřímný soucit s božským Trpítelem (nikoli slovy, nýbrž pokáním), možno aspoň v budoucnosti se varovat hříchů, jež by retroaktivně zatížily beztak těžké břemeno jeho kříže.

Pobožnost k utrpení Páně vyniká nad jiné tím, že jest naší *povinností*: povinnost spravedlnosti — abychom splatili povinný dluh; povinnost cti — necháme Pána za nás nést kříž a budeme lhostejně přihlížet, třebaže mu můžeme aspoň v jistém smyslu prokázat službu Šimonovu? Povinnost

vděčnosti a lásky, jak již řečeno; a konečně nezbytná povinnost, chceme-li dojít spasení. Spása nám byla zjednána křížem, utrpení a smrt Páně jest zlatý důl, z něhož čerpáme odpuštění a všechny milosti, svým umučením zasloužil Pán potomstvu Adamovu všechny milosti, od Neposkvrněného Početí své Matky a od příchodu Ducha sv. až do poslední pomáhající milosti, již jest třeba, abychom spasitelně vyslovili slovo „Otče náš“. Mše sv. a Eucharistie není leč ustavičný památník utrpení Páně („jenž jsi nám v předivné Svátosti památku svého umučení pozůstavil“), bez jeho krve není očistění. Když tedy musíme o svém nadpřirozeném životě říci, že žijeme z utrpení Kristova, čiňme tak s uvědoměním. „Kuřátko pije a k nebi pohlíží.“ Nebuď jako člověk, který celičkový den nepohlédne a nevzpomene slunka, jež mu svítí a dává vše, co k životu potřebuje, t. j. úctou k trpícímu Spasiteli dejme mu najevo, že jsme si vědomi, z kterého pramene čerpá duše všechen život a všechny milosti.

Duch této pobožnosti jest duch *kajícnosti* a duch *soucitu* s božským Trpítelem. Bohaté ovoce, jež duši přináší, jest obdobné tomu, jež plyne z úcty k nejdr. Krvi Páně (viz str. 826), a nad to ještě:

a) Jest nám *útěchou* a *posilou* ve strastech ve-
zdejšího života, jak v bolestech tak v malomysl-
nosti, vůbec v každém utrpení tělesném i duševním.

b) Poskytuje *silu v pokušeních*, zvláště tělesných.

c) *Chrání před lehkomyšlností*, jež jest příčinou tolikerých nerozumů, jež zavíní přečasto věci, pro něž pykáme celý život a mnohdy i celou věčnost, učí nás vážně pojímat život, pohrdat marnostmi světa a plnit svědomitě svůj životní úkol.

d) Poučuje nás, jakou *cenu má duše* nesmrtelná, pro niž Kristus takovou cenu výkupnou přinesl.

e) Vysvětluje nám *cenu a význam oběti*.

f) Hlásá nám *zlobu a hrůzu hříchu*.

g) *Rozněcuje v nás lásku k Spasiteli*.

MŠE SV. PRO DOBU SVATOPOSTNÍ.

Buď ke cti B. Srdce P. (str. 811) nebo ke cti nejdr. Krve Páně (828) nebo Bolestné Matky B. 694.

NEŠPORY

(vzaté z Květné neděle).

Antifony a žalmy viz str. 644.

Kapitulum. Bratří, to smýšlení mějte v sobě, které bylo i v Kristu Ježíši: jenž jsa ve způsobě Boží, nepokládal za loupež být rovný Bohu, nýbrž zmařil sám sebe, vzav na sebe způsobu služebníka, lidem podobný učiněn, a ve zjevu svém shledán jako člověk.

HYMNUS.

**Hle, prapor Králův již se stkví,
plá jasně Kříže tajemství,
jímž Pán se smrti podrobil,
nám smrtí život vydobyl.
Své Srdce hříšným otevřel,
když na Golgotě za nás mřel,
a z boku prýští s vodou krev,
by usmířen byl Otcův hněv.
Již stalo se, co David zřel,
co ve své písni věrně pěl (Ž. 95. LXX),
že trůnem stal se Kristu kříž,
jímž založil svou věčnou říš.
Ó strome krásný, vznešený,
ty nachem Krále zdobený,
pro svaté údy Kristovy
sám vybrán z všeho stromoví!
Ó vítěj! Světa výplata,
jež v ramenou tvých rozpjata,
jest věčným Otcem přijata
a peklu kořist odňata.**

**Ó kříži, naděj jediná,
bud' vítán v bolestný ten čas,
dej zbožným milost přehojnou,
všem hříšným odpust' a je spas!**

**Ó Trojce, zdroji spasení
tě chválí všecko stvoření,
tys dala slávu kříže nám,
dej dospět k jeho odměnám.¹⁾**

**℣. Vytrhni mne, Hospodine, z rukou člověka
zlého.**

R. Z rukou muže nepravého vysvobod' mne.

**Ant. Psáno jest zajisté: „Bíti budu pastýře,
a rozprchnou se ovce stáda.“ Ale až vstanu
z mrtvých, předejdu vás do Galileje, tam mne
uzříte, praví Pán.**

**Modleme se: Všemohoucí věčný Bože, jenž
jsi vtělením a křížem Spasitele našeho po-
kolení lidskému dal k následování příklad
pokory, uděl nám milostivě, abychom si za-
sloužili učit se od jeho trpělivosti a na jeho
vzkříšení mít účastenství. Skrze téhož...**

Závěrečná antifona (od Hromnic do Velikonoc):

**Vítej, Královno nebeská,
vítej, Vládkyně andělská.
Zdráva budiž, nebes bráno,
z nížto světu světlo dáno.
Plesej, Panno slavná, spasná,
nade všecky panny krásná,
zdravas, neskonale čistá,
vzývej za nás Pána Krista.**

**℣. Učiň mne hodným, přesvatá Panno,
chváliti tebe.**

R. Uděl mi sílu proti nepřátelům tvým.

**Modleme se: Uděl, milosrdný Bože, křeh-
kosti naší pomoc svou, abychom slavíce pa-**

¹⁾ Autorem hymnu „Vexilla Regis“ jest Venantius Fortunatus, † po r. 600.

mátku přesvaté Boží Rodičky, mocnou přímlovou její z nepravostí svých povstali. Skrze těhož Krista Pána našeho. Amen.

HYMNUS KE CTI SV. KŘÍŽE.

Zvěstuj boje přeslavného,
jazyku náš, vítězství,
triumf kříže vítězného
všemu světu vypravuj,
na němž Kristus obětován
zvrátil staré otroctví.

S praotcem, jež ďábel svedl,
soustrast lidstva Tvůrce měl,
ovoce když požil jedu,
pro něž stih jej smrti trest:
se stromu nám vzešla zkáza,
kříže strom má spásu nést.

Takový rád naší spásy
od věků Bůh upravil,
aby v své se chytil léčce
lidstva ošemetný vrah,
by se lidstvu lékem stalo,
satan čím je otrávil.

Proto, když už posvátného
času plnost svítala,
Otec světu Syna poslal,
s nímž byl vesmír založil,
by ho nedotčená Panna
vtěleného vydala.

Nemluvňátko v stáji pláče
v tvrdé jesle vložené,
v chudičké je plénky halí
jeho Matka panenská,
ruce, které vesmír drží,
stužkou vidíš stažené.

Třicátým když rokem svatý
v těle věk svůj dokonal,

úkol, pro nějž na svět přišel,
dobrovolně naplnil,
na oltáři kříže rozpjat,
by se za nás v oběť dal.
Napájen jest octem, žlučí;
biče, trny, kopí, hřeb
něžné tělo probodaly,
z boku prýští dvojí zdroj,
který stačí obmýt vesmír,
zemi, moře i hvězd voj.
Kříži věrný, nestkvěje se
nad tebe strom vzácnější,
listy, květ, plod tobě rovný
nižádný les nerodí,
svatý strome, v svojich větvích
neseš břímě nejdražší!
Prohni větve, strome svatý,
povol svalům napjatým,
tělo Krále nadzemského
něžně drž a k sobě viň,
zmírní trochu tuhost svoji
z úcty k údům přesvatým!
Za hodna jen tys byl uznán
cenu za hřích světa nést,
býti zkropen drahou krví
nevinného Beránka,
do přístavu bezpečného
ztroskotavší lidstvo vést.
Sláva budiž ustavičná
Bohu trojosobnému,
Otcí, Synu, Duchu stejnou
vesmír chválu prozpěvuj,
tvorstvo všecko díky vzdávej
věčně Trojjedinému!

(Autor tohoto nejkrásnějšího a nejhlubšího hymnu
kněžských hodinek „Pange lingua gloriosi lauream“
jest Venantius Fortunatus, přel. K.)

Jiné pobožnosti ke cti trpícího Spasitele:
Sekvence ke cti sv. Kříže str. 420.
Zpěvy ke cti nejdr. Krve Páně str. 419 a 830.
Zpěv ke cti B. Srdce P. str. 417.
Modlitby ke cti trpícího Spasitele v přípravě ke
sv. zpovědi.
Křížová cesta pro dobu svatopostní str. 213.

POBOŽNOST KŘÍŽOVÉ CESTY.

Otče věčný, který jsi pokorou Syna svého ležící svět pozvedl a bloudící na cestu pravdy přivedl, uděl nám, kteří se jménem křesťanů honosíme, abychom se varovali všeho, co se jménem tímto se nesrovnává, a žili, jak se na vyznavače Kristovy sluší: který s tebou žije a kraluje na věky. R/. Amen.¹⁾

I.

Pán stojí na pohled bezmocný před hučícím davem, zasypáván se všech stran šípy nenávisti a potupy. Scéna před dvoranou Pilátovou se opakuje denně před tisícerými tribunály celého světa. „Pryč s ním“, řvala tehdy l u z a. „Pryč s náboženstvím“, řve luza i dnes v revoluci, na táborech lidu, všude, kde se jí poskytne volnost. „Pryč s ním“, volali u č i t e l é zákona, „pryč s vírou a církví“, volá falešná věda dnes, „už se přežila, je zastaralá, falešná, nehodí se do osvícené dnešní doby.“ „Pryč s ním“, volali s l u ž e b n í c i kněžští, „ven s náboženstvím ze škol“, volají dnes služebníci vlády, podle zásady: „Kam vítr, tam plášt.“ „Na kříž s ním“, řekl na konec i P i l á t, podléhaje nátlaku: „Pro-

¹⁾ Tato křížová cesta se hodí pro tytéž dny jako první, str. 213.

pustíš-li ho, nejsi přítel císařův, nejsi vlastenec.“ „Tedy pryč s Bohem“, praví vlády a parlamenty, vymlouvajíce se na přání národa. Nečistí, kteří volají po rozluce manželské, lidé pozemského smýšlení nechtějí slyšet o náboženství Kristově. „Chceme jíst a bavit se“, volají, a nechtějí vědět, že ne samým chlebem a smíchem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích. Odsouzen tedy nemilý kazatel. Kam to však přivede lidstvo, když padne víra v Boha, základ veškeré společnosti lidské? „Nezůstane kámen na kameni“, předpověděl Pán židům, tak můžeme i my předpovědět státu bez Boha, a dějiny jsou nám dokladem. Pilát si umývá ruce a svaluje vinu na jiné, jako dnes povolání činitelé ve veřejném životě rádi po jeho příkladě činívají.

II.

Terrorem zpracovali kněží a farizeové lid, a ten se dal snadno zastrašit a zpracovat. „Budete vyloučeni ze synagogy“, a to stačilo, aby lid byl po vůli svým vůdcům. Stejně se pracuje i dnes. Vůdčí činitelé, demagogové, agenti zpracují lid na schůzích i v novinách, které masy bezmyšlenkovitě čtou a jimž na slovo věří, lid se poštvě proti církvi, a nepřátele dosáhnou svého. Nezbyvá nic věrným Kristovým, leč aby i oni vzali na sebe jeho kříž a šli třeba i do vyhnanství pro jméno Kristovo.

III.

Trojí pád Kristův... trojí příčina všeho zla ve světě: pýcha života, žádost očí, žádost těla. Zamysleme se nad prvním pramenem všeho zla, jenž je pýcha života. Pohrdá

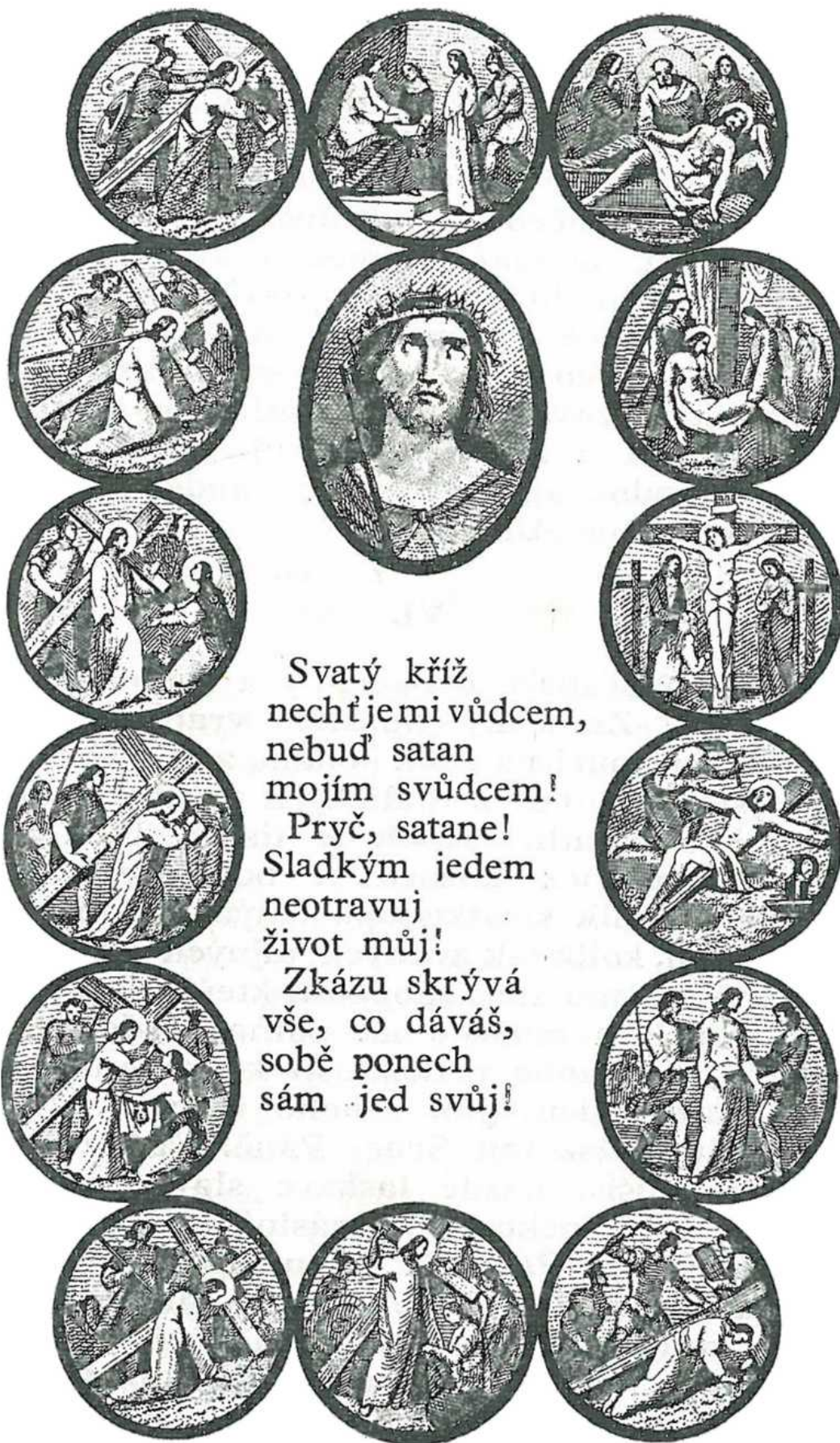
se autoritou Boží, a to má za následek, že se řítí první pilíř, na kterém společnost stojí, totiž víra, jak jsme rozjímalí v I. zastavení. Pohrdání autoritou lidskou dole, zneužívání autority a moci nahoře, a tím se podrývá druhý pilíř. „Neměl bys nade mnou moci žádné, kdyby nebylo dáno tobě shůry, pročez kdo vydal mne tobě, větší hřích má“, praví Pán Pilátovi. To znamená: „Ty mne odsuzuješ nespravedlivě, a tím zneužíváš své moci, třebaže ze strachu, a proto se dopouštíš hříchu. Ale daleko větší hřích mají ostatní moji soudci, protože ti zneužili své autority ze zloby a nenávisti ke mně.“ Pán stává se soudcem svých soudců a připomíná jim, že budou jednou skládat počet, jak užívali své moci.

IV.

Štace m a r i á n s k á. My užíjme tohoto zastavení, abychom si připomněli slova starého Tobiáše k synovi: „Nezapomínej nikdy na bolesti, které matka tvá trpěla pro tebe.“ Nezapomínej ani ty, duše věřící, co bolesti zakusilo nejčistší Srdce tvé nebeské Matky, když zmučeného Syna provázela na cestě bolestné, a sice pro tebe a pro tvoje spasení. Z úcty k své Matce nebeské chraň se zneužívat dívky jako nástroje svých choutek a náruživostí, a sám opatruj čistotu srdce svého jak zřítelnici oka.

V.

Štace křesťanských m u ž ů. Šimon nerad nesl před lidmi kříž Kristův. Pán hledá muže, kteří by byli hodnými potomky starých mučedníků, v jejichž žilách by kolovala mučednická krev, přeje si muže, kteří by se k němu hlásili nejen na Květnou neděli, nýbrž i na

Svatý kříž
 nechť je mi vůdcem,
 nebuď satan
 mojí svůdcem!
 Pryč, satane!
 Sladkým jedem
 neotravuj
 život můj!
 Zkázou skrývá
 vše, co dáváš,
 sobě ponech
 sám jed svůj!

Velký pátek. Není hrdinství volati Kristu hosanna, když tak volá celý zástup, ale je známkou srdce zmužilého a charakterního hlásit se k Pánu, když ho všichni opustili a když jest proti němu celý svět, nestydět se za své přesvědčení a nejednat proti svému přesvědčení, nedbat posměchu ani lidských úsudků a ohledů. To jest právě nemoc, na kterou mužové churavějí: míti při všem ohled na to, co tomu řekne svět. Ženy jsou zmužilejší, provázejí Pána, zatím co mužové se rozprchli a zbaběle skrývají. Proto ženy byly za hodné uznány, aby od anděla slyšely první radostné Alleluja.

VI.

Štace křesťanské c h a r i t y a milosrdných sester. — Zmučený Spasitel vrací roušku, kterou mu soucitná ruka podala, a volá k nám: „Co jste jednomu z maličkých těchto učinili, mně jste učinili.“ Kolik je tisíců dítek zanedbaných, bez dozoru a bez křesťanské výchovy, kolik sirotků opuštěných, kolik hladovějících, kolik tak zvaných tajných chudých, kteří tě o almužnu nepoprosí, kteří jen čekají, zda jim Pán nepošle na pomoc srdce soucitné! Jak mnoho příležitostí ke konání dobrého každý den! Jak mnoho útěchy můžeš způsobit Božskému Srdci Páně! Každá slza, kterou osušíš, každé laskavé slovo, kterým potěšíš sklíčeného, jest zásluhou pro tebe a radostí pro Pána. K čemu jsme na světě? Na tu otázku odpovědělo jedno dítě: „Abychom milovali a jiné šťastnými činili.“ Proto tak málo požehnání na našich podnicích veřejných i soukromých, protože málo charity. Tobiáš napomíná syna: „Budeš-li mít

mnoho, dávej mnoho, budeš-li mít málo,
i z toho dávej.“

VII.

D r u h ý p á d Kristův, druhý pramen všeho zla, o kterém byla řeč při 3. zastavení: **ž á d o s t o č í**, nezřízená touha a honba za majetkem. Sem patří Jidáš, zrádce Kristův, patron všech špatných kněží, jenž za několik stříbrňáků vydal svého Mistra do rukou nepřátel. Zde nejhlubší příčina třídního boje, zde vytvořena propast mezi kapitalismem a proletariátem, zde příčina válek a všeho neštěstí, které jde za nimi v zápětí. Listuji v dějinách, hledám příčinu dnešních neutešených poměrů, vzpomínám na všechnu bezcharakternost, se kterou jsem se kdy v životě setkal, a ve většině případů nalézám tohoto jediného vinníka: žádost očí, žádost pozemských statků.

VIII.

Štace křesťanských matek. — Vážně zní slovo božského Trpitele: „Matky jerusalemské, plačte nad svými dětmi!“ Toto slovo platí dnes přemnohým rodičům. Dříve nebo později se dočkají sami na sobě vyplnění této předpovědi a spláčí jednou nad dětmi, které nevychovali v bázni Boží, v duchu Kristově, podle zásad sv. víry. V předešlé štaci byla řeč o špatných kněžích, v této štaci o rozvráceném životě rodinném, a obojí zaviňuje, že vyrůstá pokolení bez Boha a bez víry. Rodina musí ozdravět, a pak ozdraví celý národ. Ale rodina ozdraví jen tehdy, když se přetvoří podle zásad Kristových, ne podle zásad těch, kteří dovolují rozluku manželskou a tím podvracejí základ společnosti lidské.

Zplakaly nad výsledkem státy, které tyto zásady provedly, zpláčí i ty, které je provádějí dnes, zpláčou rodiče, zvláště v den soudu, až bude od nich Pán požadovat počet za každou duši dítěte jim svěřenou.

IX.

T ř e t í příčina všeho zla: ž á d o s t t ě l a, neřest dnešní doby, neřest, které hovějí všichni bez rozdílu, staří i mladí, vznešení i chudí, neřest, která spolu s beznáboženskou výchovou zaviňuje rozvrat rodiny i společnosti. Herodes, před kterým Pán stál, patří sem, aby na odsouzení Páně měly společný podíl všechny tři náruživosti: pýcha života, žádost očí i tělesná vášeň. Tato poslední je nejohavnější a nejodpornější tomu, jehož zrodila Matka panenská. Tato náruživost naplňuje peklo, pro ni podstoupil Pán bolestné bičování, nejbolestnější trest celého jeho umučení, následkem jehož tak rychle na kříži dokonal.

X.

Štace křesťanského a p o š t o l á t u. — Ženy, oslovené od Pána v 8. zastavení, byly namnoze vznešené paní, které provázely zločince na poslední cestě a hleděly jim ulehčit těžký ortel.¹⁾ I Pána provázely ze soucitu, a na Golgotě mu podávaly víno smíšené s drahou myrrhou, aby omámen necítil tak příliš

¹⁾ Nenesly tedy na loktech nemluvnátka, jak se na osmém zastavení našich křížových cest obyčejně zobrazují. Jiné nesprávné pojetí jest, vidíme-li na obrazech 6.—9. zastavení Pána kříž nést a pod ním klesat. Kříž nesl místo Pána Šimon (tedy nepomáhal pouze nést!), a Pán klesá v 7. a 9. zastavení nikoli pod břemenem kříže, nýbrž vysílením.

bolesti. Pán okusil, aby uznal jejich dobrou vůli, ale nechtěl pít, protože chtěl trpět s plným vědomím. Docela jinak ho napájejí vojáci, když v žízni s pospěchem mu podávají nešetrně k ústům houbu s octem. Ty ženy jsou nevědomky povzbuzením ke křesťanskému apoštolátu. Apoštol Kristův vyhledává příležitost, kde by mohl prokázati dobrodiní tělu a tak se dostat k srdci a získati duši pro Krista.

XI.

Štace křesťanské ascése a s e b e z á p o r u. — „Ejhle člověk“, volal Pilát k zástupu, ukazuje jim zmučeného Spasitele. „Ejhle vzor váš“, volá k nám církev, ukazujíc Krista na kříži, a sv. Pavel dodává: „Popatřte na vůdce svého a dokonatele Krista, který místo předložené sobě radosti zvolil si kříž, abychom následovali příkladu jeho. V trpělivosti konejme běh uloženého nám boje. Ještě jste neodporovali až do krve. ... Zapřisahám vás, abyste se zdržovali tělesných žádostí. Jestliže podle těla živi budete, zahynete. Kdo chce patřiti Kristu, tělo své musí ukřižovati s žádostmi jeho.“

XII.

Štace Božského S r d c e P á n ě. — Pán rozevívá náruč všem, kdo se chtějí dát získat láskou jeho božského Srdce, toho Srdce, o kterém praví přítomný Jan, že nás až do konce milovalo. Sv. Bonaventura nazývá kříž Kristův knihou, ze které máme čerpati moudrost, a jiný světec nazývá kříž kazatelnou, s níž k nám Spasitel mluví. „Otče, odpusť jim“, modlí se Pán, a tím slovem nás učí lásce k nepřítelům. „Pane, rozpomeň se na mne“, prosí lotr kající, a učí nás pravé lítosti

nad hříchy. „Ženo, hle syn tvůj, hle matka tvá“, praví Pán, a klade nám na srdce úctu mariánskou jako svůj poslední odkaz. „Bože můj, proč jsi mne opustil“, trpící Spasitel nám ukazuje, že v těžké chvíli máme brát útočiště k modlitbě. „Dokonáno jest“, blahoslavený, kdo se může na konci života modlit jako Pán: „Otče, dílo jsem dokonal, které jsi mi dal, vyplnil jsem svůj životní úkol, a nyní oslav mne ty, Otče, jako jsem já oslavil tebe na zemi.“ „V ruce tvé poroučím ducha svého“, Pán učí nás nejen bohabojně žít, nýbrž i odevzdaně umírat. Ještě na kříži jest Pán naším učitelem.

XIII.

Štace z a r m o u c e n ý c h a sklíčených. — Slunko po tříhodinné temnotě vybralo se z mraků a matně osvěcovalo svými mdlými zapadajícími paprsky Golgotu. Nevelkou skupinu na ní vidíme. Pod křížem Matka Bolestná, v jejímž klíně našel poslední odpočinek zmučený Spasitel, a kolem ní několik věrných. Úplné ticho vládne vúkol; v takové bolesti ústa nemluví, jen srdce až do hlubin zraněné volá k nebi slovy prorokovými: „Pohled, Hospodine, a popatř, zda jsi kdy komu tak učinil. Umdlely od slzí oči mé, zkormoutily se ve mně útroby moje. Slyšte, všichni lidé, a vizte bolest mou, učiněna jest jako vdova královna národů. Ó vy zdi Sionské, prolévejte jako potok slzy dnem a nocí i nedejte pokoje zřítelnici oka svého, protože ve vás zabit byl Spasitel světa.“

Tento večerní obraz kalvarský stal se útočištěm všech trpících. Po dva tisíce let hledají duše zraněné útěchu u paty kříže a u nohou Matky Bolestné. Co nemohlo lidstvu dáti

staré pohanstvo, co mu nemůže zjednat moderní kultura, to najdeme v tomto zastavení, totiž útěchu v bolestech.

XIV.

Štace d u š i č k o v á. Svatá Panna odchází od hrobu, srdce jí krvácí, ale nezoufá. Apoštol vyzývá nás: „Nebudme jako pohané, kteří naděje nemají“, naděje v budoucí shledání. Nevěra jest nad hrobem bezmocná a němá, beznadějná a zoufalá, nemá, čím by potěšila plačící. Svatá víra oslazuje trpké loučení slovy modlitby: „Věřím v těla vzkříšení a život věčný.“ Po třech dnech vidí panenská Matka Syna zmrtvýchvstalého, a vzkříšený Vítěz dal záruku i nám, že vstaneme jednou spolu s těmi, které jsme ke hrobu doprovodili.

A ještě jednu záruku dává nám Spasitel. Viz jenom snahu moderního pohanstva, pohřbít Krista, jeho církev a jeho nauku. Rádi by ho donesli ke hrobu jako jeho nepřítel tehdy, a ještě raději by navždy zapečetili jeho hrob. „Kříž ze škol, ven s náboženstvím z veřejného života, pryč s Kristem z rodin.“ Kolikrát vítězí nevěra nebo blud, tolikrát nesou ke hrobu Krista. Ale co platno zapečetit hrob na věčné časy? Vaše smlouva s peklem neobstojí, po čase vstává Kristus z mrtvých. U nás nesli církev ke hrobu spojenými silami husité a protestanté, a Kristus vstal. Nedávno nesli ji ke hrobu v Mexiku, a i tam Pán vstal. A kdyby snad celá zchátralá Evropa jej ke hrobu nesla, kdo odvalí kámen hrobový? Snad národové dalekého východu, kdož ví. Nevyzpytatelné jsou cesty Páně, Kristus vládne, Kristus kraluje, Kristus vítězí.

(Podle Ig. Kluga.)

Z á v ě r e ě n á m o d l i t b a .

Otče věčný, jenž jsi nás skrze Syna svého k věčnému životu přivedl, dej, abychom dobrodiní vykoupení svého stále vděčnou myslí sobě připomínali a ovoce spasení svého měrou přehojnou účastni byli zde i na věčnosti, kde ty kraluješ v Trojici nerozdílné na věky. Amen.

B ř e z e n .

1. 260 mučedníků římských za císaře Klaudia, 1. stol. — *Eudocie*, jež z veřejné hříšnice se stala křesťankou a mučednicí, 2. stol.

2. Bl. *Anežka Česká*, † 1282. Místo císařovnou stala se světící, zatím co její synovec, „král zlatý a železný“, poznal na konci života, jak nespolehlivé jest pozemské štěstí. Modleme se za vlast! Viz 28. září.

3. *Kunhuta*, císařovna, s manželem sv. Jindřichem žila ve svatojosefském manželství.

4. *Kazimír*, polský princ, panic, † 1484 v 26. roce věku, vroucí ctitel sv. Panny.

5. *Theofil* (ř. Bohumil) b.

6. *Perpetua* (l. věčná) a *Felicita* (l. Blažena) a druzi m., † 203 v Karthagu v Africe. Sv. Perpetua sama psala v žaláři historii svého mučednictví. „Byli jsme odvedeni do žaláře. Zhrozila jsem se, protože nikdy jsem nezakusila podobné hrůzy. Ó hrozný, den! Tma v žaláři, hrozné vedro, suroví vojáci, starost o nemluvnátko, jež hlady umíralo . . . nejvíce jsem chřadla, když jsem vzpomněla svých drahých, kteří chřadli k vůli mně. Otec (pohan) na kolenou v slzách mne prosil a zapřisahal: „Slituj se nad mými šedinami, nad matkou, nad dítětem, které bez tebe nebude moci býti živo . . .!“ Odešel smuten a mne rmoutilo, že on jediný mne nechápe a neraduje se z mého mučednictví . . .“ Po několika dnech při výslechu zase ji prosil, soudce ho dal

odehnat holí. „Mne to bolelo více, než kdybych byla sama rány trpěla.“ — Výslech: „Obětuj!“ — „Neučiním toho.“ — „Jsi křesťanka?“ — „Jsem křesťanka.“ Poznámka v aktech: „Počali jsme se vzdávat vši naděje na tomto světě.“ Světice i některé z ostatních byla katechumenka, teprve v žaláři pokřtěna. Závěr aktů: „Zasvitl den jejich vítězství . . . šli podle soudce a pravili: ‚Ty nás, tebe jednou Bůh‘ . . .“ Sv. Felicita očekávala dítě, proto byla šetřena až do dne jeho narození. Protestanté neměli tolik ohledu na katolické matky jako suroví pohané (bl. Markéta Clitheroe, 30letá matka, umučená krutě 25. března 1586 v Londýně!).

7. *Tomáš Aquinský*, „andělský učitel“ církve, zvaný tak pro andělskou čistotu a moudrost, patron katolických vysokých škol, † 1274.

V mosaice církevního roku jest pokorný, chudý, prostý kupecký syn a jáhen František jako fialový amethyst, na pohled nenápadný, a vedle něho vznešený hraběcí syn a učitel církve Tomáš nás oslňuje jako zářící dýmánek. Onen jako skrytá fialka, tento jako velebná palma. Dnešní světec „kníže bohoslovců“ jest představitelem středověké učenosti (scholastické filosofie a theologie), jíž nemá dnešní učený svět ani stín. Stačí vyslovit jména Anselm, Petrus Lombardus, Alexander Hales, Albert Vel., Bonaventura, Duns Scotus . . . a duch zatouží po oněch středověkých universitách, ozářovaných hvězdami první velikosti a světly právě moudrosti, zatím co v dnešních školách odcizených sv. víře kmitají jenom bludičky v tmách.

8. *Filemon* † 286, z pohana žijícího životem nejprostopášnějším (herec!) učinila křestní milost mučedníka; umučen krátce po přijetí sv. křtu. Lid litoval, že ztrácí toho, jenž jej v divadle jako komediant bavíval. „Vy jste se smáli, andělé lkali; jest tudíž v pořádku, abych nedbal nyní vašeho smutku, když andělé se těší z mé spásy.“

9. *Františka*, vd. † 1440, vynikala zvláštní úctou k sv. andělům, především k svému andělu strážnému.

Maria, *Zrcadlo spravedlnosti*. Mši sv. viz 2. července.

10. Bl. *Jan Ogilvie*, umučen v Glasgowě (Skotsko) 1615. Nero bral věrným Kristovým pouze život, protestanté, hlasatelé „svobody svědomí“, brali jim i majetek a svobodu svědomí a nadto oloupit chtěli i o čest, že umírají pro Krista, a vodili je na smrt prý jako „zrádce vlasti“. K bl. Janu Og. se cestou na popraviště přidružil protestantský kazatel. „Bolí mne, že musíte tak skončit.“ „Co dělat, prohlásili mne za velezrádce.“ „Velezrádce? Podle toho, jak se to vezme. Odpřísáhněte papeženství, a bude vám odpuštěno.“ „Vy žertujete.“ „Nikoli. Dostanete dceru (anglikánského) biskupa za manželku a nejvýnosnější místo v diecesi, když k nám přestoupíte.“ „Kdybych to mohl udělat se ctí . . .“ „Budete ctí zahrnut!“ „Tak mi to opakujte nahlas.“ Stalo se. Bl. Jan Og. se ptá lidu: „Doslýcháte mi, co bylo teď řečeno?“ „Doslýcháme.“ „Nebudu pokládán za zrádce, když se zřeknu katolické víry?“ „Ne, ne, ne . . .“ „Tedy jen pro svou víru mám být popraven?“ „Ano, jen pro víru.“ „To jsem chtěl slyšet . . . a za svou víru jsem hotov obětovat i sto životů . . .“

Čtyřicet mučedníků arménských, vojinů, † 320. Všichni dokonali a jejich těla měla být spálena; nejmladší Melitho však ještě dýchal, matka ho nesla za vozem k hranici: „Devět měsíců jsem ho v lůně nosila, by spatřil tuto zemi, teď ho v náručí nesu, by spatřil krásu nebes.“

11. *Konstantin* (1. vytrvalý) v.

12. *Řehoř Vel. pap.* † 604. — *Maxmilián* z Thebesty, † 295, rekrut 21letý, stát, protože z obavy, aby nepozbyl víry, odmítl vstoupit do armády. Modleme se za jinochy, jejichž víra i čistota jest ohrožena po dobu vojenské služby.

13. Sv. manželé *Macedonius* a *Patricia* (l. vlastenka) s dcerou Modestou (l. skromná) muž.

14. *Matylda*, královna něm.

15. *Kliment Hofbauer* v., rodem Moravan, † 1820.

16. *Longin*, vojín, m., jenž podle tradice otevřel na Golgotě bok Kristův. — *Monaldus*, umučen s dvěma druhy od Saracenů 1314. — *Začíná novena před svátkem Zvěstování P. M.* Vyber si pro ni modlitby z doby adventní.

17. Bl. *Jan Sarkander*, farář v Holešově, † 1620 v Olomouci. Jeden z mnohých obrazů, jak řádili protestanté u nás r. 1618—1620, a čeho by se byli mohli katolíci nadíti od protestantské zběsilosti, kdyby byli jejich žoldnéři na Bílé Hoře zvítězili. Jan S. byl tak strašně pálen a na skřipci mučen, že obě ruce z kloubů vymknuté byly docela bezvládné a tělo samá otevřená rána, až konečně v žaláři dokonat. V letech 1618—20 byl ne jeden kněz od protestantů zabit, v Praze samotné jich pobita celá řada. Statky katolíků byly konfiskovány, mnozí byli „na věčné časy“ vykázáni ze země (katolická emigrace!), kostely zabírány, chrám sv. Víta barsky zpusťošen. — *Patrik* (l. Vlastimil), apoštol Irčanů.

18. *Narcis*, m.

19. březem: **SV. JOSEF** (h. přidaný).

Úcta k sv. Josefu se opírá o jeho vyvolení za snoubence Matky Boží a pěstouna Krista Pána. Před zákonem platil za otce Ježíšova, jeho ochraně svěřuje nebeský Otec nejdražší skvosty: svého vtěleného Syna a jeho panenskou Matku. Písmo sv. dává mu svědectví, že byl „muž spravedivý“ (bohabojný, ctnostný, Mt 1). V době zasnoubení se sv. Pannou mladičký, a poučen od anděla o tajemství vykonaném od Ducha sv. v jeho snoubence, zůstává panicem do smrti. Naposledy ho vidíme při scéně nalezení dvanáctiletého Ježíše. Před veřejným vystoupením Páně byl již povolán

k otcům — jeho osobnost by byla jen na závadu působení toho, jenž měl jedině Otce na nebi a jako Mesiáš musil stát před lidem prost všech lidských pout vízících ho k zemi, jako vyslanec s nebe poslaný (Mt 12). Vydechl tudíž sv. Josef duši (poměrně mlád) v náručí Syna Božího a přesvaté Panny — proto jest vzýván jako patron šťastné smrti — a mladičká vdova žila pak s božským Synem osaměle až do chvíle, kdy podle vůle Otce i on jí dal sbohem.

Úcta sv. Josefa jest pozdního data. Jest přirozeno a pochopitelno: když se křesťanství šířilo, musilo být zdůrazňováno *božské* synovství Spasitelovo, a proto se o sv. Josefu mlčelo docela. Teprve když nebylo nebezpečí bludu, vystoupil sv. Josef ze stínu, a Francie jest první, která slaví jeho svátek (ve stol. 14., snad již 13.), v 15. stol. šíří jeho úctu sv. Bernardin Sienský, 1654 ho volí Čechy za patrona, 1870 jej učinil Pius IX. ochráncem celé církve.

Sv. Josef patří k jesličkám, jest světec dětství Kristova, proto by se jeho svátek hodil lépe do vánočního období. Březen zasvěcen sice jeho úctě (*†), leč nedá se popřít, že duchu církevního roku odpovídá daleko více zaměstnávat se v době svatopostní trpícím Spasitelem. Krom toho mějme na paměti: třebaže nenajdeme světce, jenž by se mu důstojenstvím vyrovnal, přece však pěstoun Páně stojí daleko a daleko za tou, která Syna Božího zrodila, která sama neposkvrněná a Královna anđělů. Proto zakázala církev přemrštěnosti, k nimž se dali tu a tam strhnout, na př. úctu k srdci sv. Josefa (r. 1879).

LITANIE K SV. JOSEFU.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli světa, Bože — Duchu svatý, Bože — Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Maria, oroduj za nás! — Svatý Josefe — Slavný potomku Davidův — Světlo patriarchů — Snoubenče Boží Rodičky — Cudný ochránce přesvaté Panny — Pěstoune Syna Božího — Bedlivý strážce Kristův — Hlavo svaté Rodiny — Josefe nad jiné spravedlivý — Josefe nad jiné čistý — Josefe nad jiné moudrý — Josefe nad jiné statečný — Josefe nad jiné poslušný — Josefe nad jiné věrný — Zrcadlo trpělivosti — Milovnice chudoby — Vzore dělníků — Ozdobo života domácího — Ochránce panen — Oporo rodin — Útěcho ubohých — Naděje nemocných — Patrone umírajících — Postrachu zlých duchů — Záštitu církve svaté, oroduj za nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa odpusť nám, Pane! — Uslyš nás, Pane! — Smiluj se nad námi!

Ů. Ustanovil ho pánem domu svého.

R. A knížetem všeho statku svého.

**Modleme se: Bože, který jsi v ne-
vyslovné prozřetelnosti ráčil vyvoliti svatého Josefa za snoubence přesvaté Rodičky své: dej, prosíme, abychom si zasloužili míti mocným přímluvcem v nebesích toho, jehož vzýváme jako ochránce na zemi. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.**

MODLITBY K SV. JOSEFU.

I.

Bud' nás pamětliv, sv. Josefe, a svou mocnou přímluvou oroduj za nás u toho, který chtěl být pokládán za syna tvého, učíš nám milo-

stivou i nejbl. Pannu, snoubenku svou a Matku toho, jenž s Otcem a Duchem sv. žije a králuje po všechny věky věkův. Amen.*

(Bernardin Sienský.)

II.

Ó Josefe, panický pěstoune Ježíšův, nejčistší snoubenče Marie Panny, přimlouvej se za nás denně u Ježíše, Syna Božího, abychom jsouce mocí jeho milosti chránění svědomitě bojovali za živa a od něho korunováni byli ve smrti.*

III.

K tobě, svatý Josefe, se utíkáme v nesnázi své, a jako jsme si vyprosili pomoci nejsvětější snoubenky tvé, též za tvou ochranu důvěrně žádáme. Pro lásku, jež tě s neposkvrněnou Pannou a Bohorodičkou pojila, a pro otcovskou lásku, s jakou jsi Ježíška objímal, úpěnlivě prosíme, abys na dědictví, které Ježíš Kristus krví svou vykoupil, milostivě shlédl a potřebám našim svou mocí a pomocí přispíval.

Opatruj, nejprozřetelnější ochránce božské Rodiny, vyvolené potomky Ježíše Krista; odvrát' od nás, nejlaskavější otče, všelikou pohromu bludů a zkaženosti; pomáhej nám s nebes milostivě, ó strážce náš nejmocnější, v nynějším boji s mocí temnoty, a jako jsi kdysi Ježíška z největšího nebezpečí života vysvobodil, tak chraň nyní svatou církev Boží úkladův nepřátelských a všelikého protiventství; nás pak všechny měj v ustavičné ochraně, abychom tvého příkladu následující a tvou pomocí jsouce podporováni, svatě žili, zbožně zemřeli a věčné blaženosti v nebesích dosáhli. Amen.

IV.

Novena ke cti sv. Josefa jest obdařena odp. *†.
První středu v měsíci možno získati odp. * †.

S v á t e č n í m o d l i t b a.

Prosíme tebe, ó Pane, by nám pro zásluhy a na přímluvu snoubence tvé nejsvětější Rodičky uděleno bylo, čeho pro svou nedosta-
tečnost sami dosáhnouti nemůžeme: jenž žiješ . . .

20. *Theodosia* (ř. Bohdanka) m.

21. *Benedikt* (l. požehnaný) z. ř.

22. *Oktavián* m. — *Lea*, *Leona* (l. Ivica) vd.

23. *Viktor* (l. vítěz) m. — *Liberát* (l. osvobozený),
lékař.

24. *Gabriel* (h. má síla jest Bůh) archanděl; jeho svátek jest takřka *předvečerem velikého svátku Vtělení Páně*. Viz str. 518.

25. březen:

ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE.

Svátek I. třídy.

Poučení i pobožnosti viz v adventě, str. 499.

Invitatorium: Zdravas Maria, milosti plná — Pán s tebou. Ž. 94, str. 530.

Dnešní svátek, devět měsíců před vánocemi, jest (jako ony) zároveň svátkem Páně i Panny Marie; slaven zprvu 18. prosince, vyskytuje se na východě již v 5. století všeobecně. Nerušenému slavení dnešního velikého a základního tajemství sv. víry vadí okolnost, že svátek padá do doby svatopostní.

R o z j í m á n í.

Jiní ať jiné tajemství a jinou slavnost si vyberou a ji za hodnější obdivu a oslavy než

dnešní pokládají, mnohými chvalami zvelebující (jak slušno jest) Krista pro nás narozeného nebo se zjevujícího aneb na kříži umírajícího neb zmrtvýchvstalého a na nebe vstupujícího a mne spolu s sebou povyšujícího: mně však necht' popřeje, abych dnešní slavnost, oněch všech základ a kořen, v úctě měl a vši ctí zahrnoval. Sice i ony veškerou lidskou chápavost a výmluvnost neskonale převyšují, tato však nad ně vyniká. Že totiž vtělený Bůh se narodil a zázraky konal a z mrtvých vstal, což divného na tom, že takové divy Bůh v těle vykonával? Že však Bůh lidské tělo na sebe vzal, že v jedno spojeno, co naprosto nespojitelné bylo, že lůno panenské pojalo toho, jehož vesmír pojmouti nemůže, toť div nade všecky divy, jež žádné stvoření ani na nebi ani na zemi důstojně oslavit nemůže. Jestliže tedy ratolestem se obdivujeme, čím více sluší se nad ony tuto, která jest kořen a příčina všech, s obdivem oslavovat?¹⁾

(Jan Geometra.)

Panno svatá, odpověz přece! Proč zdržuješ anděla a život světu oddaluješ? Anděl čeká na tvoje svolení, a proto neodchází. Brána nebes, již Adam zavřel, pootevřela se, Syn Boží stojí v ní a čeká anděla, jehož ty zdržuješ. Vyhnaný Adam s veškerým potomstvem, Abraham, David, patriarchové všichni, ano svět celý klečí u nohou tvých: země, předpekli i nebe a tvorstvo všechno očekává rozhodné slovo tvé, jeho prosebný pohled tě zapřisáhá: Panno svatá, naprav chybu, prarodiči našimi spáchanou, rci „ano“, a nebe se nám zas

¹⁾ Ratolestmi míní ona ostatní tajemství (svátky), jež z tohoto základního tajemství (vtělení Syna Božího) jako z kořene vyrostly.

otevře. Tvé lůno jest svatyně, ve které chystá Bůh zasnoubení svému Synu, a Syn v radosti a veselí zasnubu odpustí člověku hříšnému provinu. A ty, anděle Boží, vyslanče tajemných úradků jeho, jenž s nebes paláce přinášíš odpuštění hříšníkům, život zemřelým, svobodu zajatým, přidej se k nám a domlouvej i ty Panně vyvolené, nutkej ji, ať promluví slovo rozhodné. Druzi tvoji v nebesích budou plni radosti, dobře-li pořídíš, šťastně-li přivedeš k cíli záležitost, na které záleží nebi i zemi. Skrze Evu jsme od tebe jakož i druhů tvých odloučení, tobě dán úkol, vyjednat s Pannou vyvolenou, jak bychom byli k vám navráceni. Pohleď, v jak přehrozném otroctví úpíme, a řekni Marii: „Panno svatá, pročpak mne zdržuješ? Čeká mne Boží Syn, druzi moji, nebeští andělé, též na mne čekají, a já mám tak naspěch. Promluv slovo, na které čeká Bůh, otevři panenské lůno, aby v ně sestoupil Král slávy. Tuto chvíli osud tvorstva všeho v rukou tvých spočívá: slovo tvé člověku nebe docela otevře, nebo pootevřené po druhé uzavře.“
(Aug. supp.)

26. *Haštal* (1. čistý) m. — *Dismas*, jenž na kříži obdržel zaslíbení: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ — *Emanuel* m.

27. *Jan z Damašku*, uč. 8. stol. Tento světec nám připomíná jiný smutný a zároveň slavný list z dějin: řádění obrazoborců v Cařihradě, důstojných předchůdců husitů. Obrazy, sochy a drahocenné knihovny ničeny; věřícím, kteří hájili úctu obazů, uřezávány údy, mrskáni, pálení; senátoři, šlechtici, ženy i dítky ukrutně usmrcováni. Po 120 letech skončilo toto řádění r. 842. Sv. Theodor Studita, neohrožený obhájce sv. víry, byl vyzván: „Jen jednou šlápní na kříž, a pak si dělej, co chceš.“ „Rcete mi:

jen jednou si dej utnout hlavu, a pak si dělej, co chceš.“ — *Sv. Filetus*, senátor, s manž. Lydií a dvěma syny.

28. *Dula*, otrokyně, mučednice sv. čistoty.

29. *Armogast*, hrabě, m. za vandalského pronásledování. Vandalští (germánští) králové Geiserich a Hunerich v severní Africe, vyznavači ariánského bludu, řádili proti věřícím s krutostí neslýchanou, hůř nežli pohané. Tím, jakož i nebezpečnou rozpínavostí, byli ariáni předchůdci protestantů. V letech 430 až 530 nesčetní vyznavači Kristovi zpečetili krví svou věrnost ke Kristu. V Tipase jim vyřezány jazyky a utínány ruce, jinde mučení hladem, sáhnuto i na cudnost žen . . . počet všech mučedníků zná jen Vševědoucí.

30. *Quirinus*, otec sv. Balbiány, m.

31. *Kornelie*, m.

N e d ě l e s m r t e l n á .

Pán se osvědčuje v dnešním evangeliu

a) jako svatost sama, již vzdálen veškerý hřích,

b) jako dárce života,

c) jako větší a starší než Abraham, t. j. jako věčný; jedním slovem: jako Bůh. Vůči tomuto mocnému světlu božského zjevení se zhušťuje nevěra v hrozící mrak, věstící bouři. Chápají se kamení, avšak nic nepořídí: „Ještě nepřišla hodina jeho.“

Dnes 3. *Nisan*, měsíc posvátný, velkonoční. Pán, jenž se před úklady nepřátel skryl na poušti efraimské, opouští svůj úkryt a vydává se na cestu. Kam? Apoštolé nevědí. Na nebi roste srpek měsíce, na návrších planou ohně, kurýrové běží od města k městu, od vesničky k vesničce, vše volá: „Za 14 dnů budou velikonoce.“ Karavany poutníků se organisují a za zpěvu žalmů nastupují cestu k sv. městu, jarní příroda palestinská se raduje z probouzejícího života, osení pomalu zraje — pro Pána

jest tato radost signálem smrti. Až bude měsíc v úplňku, bude hlavní svátek velikonoční, a než ho začne ubývat, bude dokonáno i velké dílo, pro které sestoupil s nebes. „Již jsem dost pracoval . . .“ již jsem se dost napracoval, a vše pro tebe, člověče, — a vše nadarmo. Pán nenašel víry, kterou hledal — co teď ještě zbývá? „Půjdu, půjdu do sv. města, tam, kde mě již čeká křížová má cesta.“ —

Čtvrtek, 7. Nisan. Pán překročil Jordán a ubírá se k Jerichu, apoštolé mimoděk zvolňují krok: to jest cesta k sv. městu! Proč jde tam, do té lví jámy, z níž se teď s těží vyprostí? Černé mraky se stahují na liturgickém nebi nad naší hlavou, nenávist jeho nepřátel přechází v šílenou zběsilost, velká katastrofa se blíží, co nevidět dojde nezbytně k rozhodnutí, jeden z obou padne. Pán ví dobře, že by stačilo poprosit Otce, a pošle mu dvanáct legií andělů, ale kterak se naplní Písma? Kterak se otevře lidstvu nebe? Ještě v poslední chvíli, v Getsemanské zahradě, sráží vyslané pochopy jediným slovem k zemi, aby ukázal, že se vydává v ruce nepřátel *dobrovolně*. Tak se vyřeší krize: padne Kristus, zvítězí odpůrci, ale zdánlivě. Další vývoj událostí ukáže, *kdo* jest vpravdě vítězem.

Mistr praví: „Čas můj blízko jest, u tebe budu večerět beránka s učedníky svými.“ (Liturgie.)

Bolestný pátek, 8. Nisan. „Blížil se již sváteční den židovský, a knížata kněžská hledala, jak by Ježíše zabili, ale báli se lidu.“ (Liturgie.)

V evangeliu patrně horečné napětí nepřátel. Uvažují, jak by Pána lstivě jali a zahubili, a mezitím v epištole Beránek Boží jde klidně vstříc nepřátelům s plným vědomím toho, co ho čeká.

Dnes po noclehu u Zachea v Jerichu se Pán ubírá pouští Quarantanií, a po osmihodinovém stoupání dorazí před večerem do Bethanie, kdež jest hostem tří sv. sourozenců.

Svátek B o l e s t n é Matky Boží.

Stála pak pod křížem Ježíšovým Matka jeho (Jn 19).

Týden před Velkým pátkem, klíč sv. týdne, Mariin Velký pátek. Bolestná Matka pod křížem, večerní obraz Velkého pátku, místo, kde již dva tisíce let hledá trpící lidstvo útěchu a posilu. První rozjímání o Bolestné Matce jsem našel u sv. Efréma. Ascetická literatura 12. století často se obírala tímto předmětem po příkladě sv. Anselma; tehdy vzniklý řád Servitů („služebníci Bolestné Matky Boží“, založ. 1240) rozšiřoval horlivě tuto pobožnost. Svátek se vyskytuje pod různými jmény, po prvé r. 1423 jako místní svátek nařízený diecéšní synodou v Kolíně n. R. na odprošení za svatokrádeže, páchané ve chrámech od barbarských zfanatisovaných husitů, r. 1727 zaveden v celé církvi.

„Stála Matka bolestící . . .“ Maria asistovala při oběti kříže („diaconissa“) a sice jako zástupkyně vykoupených. Jménem lidstva vyjednávala kdysi s andělem, a svým svolením otevřela Duchu sv. své panenské lůno, aby v něm z jejího těla připravil obětní tělo Beránku Božím, určené k oběti za všecko lidstvo. Když pak bylo božské dítě ve chrámě obětováno a Simeon ji poučil o významu toho obřadu pro ni (str. 635), opakuje v srdci: „Aj, služebnice Páně“, a nabídne dobrovolně Otcí plod svého lůna, jako Abraham Isáka, když jej Hospodin od něho žádal. Konečně pod oltářem kříže (jako my obětujeme spolu s knězem při oběti mše sv.) zastupovala veškeré lidstvo, a naším jménem obětovala nebeskému Otcí za hříchy všeho člověčenstva Beránka, jež zrodila. Můžeme říci, že jsme tehdy my prostřednictvím Matky Boží obětovali Krista Otcí za své viny, takže tím způsobem se vytváří oběť kříže jako *oběť celého člověčenstva*, od něho *pocházející* a jemu *patřící*. Rozumí se, že v našem případě slovo „obětovat“ znamená

pouze „spoluobětovat“, protože obětující kněz byl jedině Kristus, a toto spolupůsobení při oběti golgotské bylo možno jedině Matce Vykupitele, Matce obětního Beránka. Můžeme krom toho říci: Bolestná Matka utrpení své spojila s obětí Kristovou, obětovala na oltáři svého neposkvrněného Srdce své bolesti a sebe samu Otci, tudíž i lidstvo se spojilo tehdy s obětí Vykupitelovou a obětovalo samo sebe Otci v Kristu prostřednictvím své zástupkyně, Bolestné Matky své i Ježíšovy. — Konečně bolestná přítomnost Panny přesvaté, nedotčené vinou, byla Pánu *odprošením* („Gegenopfer“, Sch. a Faber) za hříchy spáchané na Kalvarii i za hříchy celého lidstva.

Ze všeho plyne důsledek: Maria, která tímto způsobem asistovala při oběti kříže, dostala od Vykupitele v držení a majetek všechny milosti, které on svou obětí zasloužil — dostala je pro nás, a lidstvo se stalo „majetníkem“ těch milostí *skrze Marii* a v ní. Maria Panna tedy Prostřednice milostí a Matka věřících, o čemž byla již řeč v adventě a jinde. (Podle Scheebena.)

Sedm bolestí P. Marie se počítá obyčejně takto:

1. Předpověď Simeonova v chrámě.
2. Útěk do Egypta.
3. Ztráta dvanáctiletého Ježíška.
4. Setkání s Ježíšem na cestě křížové.
5. Golgota.
6. Tělo Krista Pána položeno do lůna Matky B.
7. Pohřeb Spasitelův.

Kdo jednou za rok věnuje hodinu modlitbě nebo rozjímání ke cti Matky Bolestné, získá pln. odp., přijme-li sv. svátosti.

Kdo od třetí hodiny odpol. na Velký pátek do 11. hod. na Bílou sobotu věnuje půl hodiny k uctění bolestí sv. Panny, jež zakoušela po smrti Spasitelově, získá pln. odp. v den svého velikonočního sv. přijímání, kdo tak činí týdně, získá je na konci měsíce, přijme-li sv. svátosti.

I n v i t a t o r i u m.

**Stůjme podle kříže s Marií, Matkou Ježíšovou
— jejíž duši meč bolesti pronikl. Ž. 94 str. 530.**

MŠE SV.

KE CTI BOLESTNÉ MATKY BOŽÍ.

I n t r o i t. Stála vedle kříže Ježíšova Matka jeho a sestra Matky jeho Marie Kleofášova a Salóma a Marie Magdaléna. — „Ženo, hle syn tvůj“, řekl Ježíš; k učedníkovi pak: „Hle, matka tvá.“ Sláva Otci. Stála.

M o d l i t b a. Prosíme, Pane Ježíši Kriste, nechať oroduje za nás u slitovnosti tvé nyní i v hodinu smrti naší bl. Maria Panna, Rodička tvoje, jejíž přesvatou duši v hodinu utrpení tvého pronikl meč bolesti: jenž žiješ . . .

Č t e n í z knihy Judit (k. 13).

Požehnal tebe Hospodin mocí svou, nebo skrze tebe na nic přivedl nepřátele naše. Požehnaná tys, dcero, od Hospodina, Boha nejvyššího, nade všechny ženy na zemi! Veleben buď Hospodin, jenž stvořil nebe i zemi, neboť dnes jméno tvé tak zvelebil, že nevymizí chvála tvá z úst lidí, kteří pamětlivi budou moci Hospodinovy na věky, žes pro ně, pro tíseň a svízele národa svého nešetřila života svého, ale přispěla jsi na pomoc zkáze jeho před obličejem Boha našeho.

G r a d u á l. V bolestech a slzách stojíš, Maria Panno, podle kříže Syna svého, Ježíše, Pána a Vykupitele našeho. Panno, Rodičko Boží, jehož celý svět nemůže obsáhnout, vzal na sebe tento trest kříže, původce života, stav se člověkem.

† T r a k t u s. V bolestech stála svatá Maria, Královna nebes a Vládkyně světa, u kříže Pána

našeho Ježíše Krista. Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest, jako bolest má.

S e k v e n c e.

Stála Matka bolu plná
vedle kříže uslzená,
kde pněl v mukách její Syn:
duši bolem rozechvěnou,
žalem hořkým naplněnou
zranil meč až do hlubin.
Ó jak smutná, zkormoucená
byla Panna vyvolená,
Matka Syna Božího!
kterak lkala, žalostnila
svatá Matka, kdyžtě zřela
Syna v mukách pnícího!
Kdož by za slzy se styděl,
kdyby Matku Páně viděl
takým hořem sklíčenou!
Bez hnutí kdo moh by státi,
vida s Kristem drahou Máti
přebolestně zraněnou!
Pro zločiny lidu svého
vidí Krista zmučeného,
snášet bolest, hanu, žal:
vidí sladkou radost svoji,
kterak v těžkém smrti boji
ducha Otcí odevzdal.
Matko Páně, lásky zdroji,
dej mi zkusit bolest tvoji,
dej, ať s tebou žalostním:
nechať hoří duše čistá
v milování Jesu Krista,
ať se jemu zalíbím.
Svaté rány těla jeho,
v mukách na kříž rozpjatého,
vtiskni mocně v duši mou:

nechat' strasti tvého Syna,
 jimiž smyta naše vina,
 sdílím myslí upřímnou.
 Dej mi s tebou zbožně lkáti,
 Zmučeného litovati
 v žití každé hodině:
 s tebou podle kříže dlíti,
 s tebou v slzách sdružen býti
 žádám sobě jedině.
 Panno panen nejsvětější,
 splň mou tužbu nejvřelejší,
 dej, ať s tebou stále lkám:
 v duši své ať odevzdaně
 nesu smrt a muky Páně,
 jeho rány rozjímám.
 Zraněn mukou Syna tvého,
 ať jsem láskou kříže jeho,
 jeho Krví opojen:
 věčných plamenů mne ochraň,
 Panno svatá, mne se zastaň
 v posledního soudu den.
 Kriste, až můj život zhasne,
 na prosby své Matky jasné
 dej mi palmu vítěznou:
 v prach až tělo rozpadne se,
 dej, ať duše má se vznese
 v rajskou slávu nadhvězdnu. Amen.¹⁾

Slova sv. evangelia podle sv. Jana (k. 19).
 Za onoho času stála vedle kříže Ježíšova
 Matka jeho a sestra matky jeho Marie Kleo-
 fášova a Marie Magdalena. Tu Ježíš uzřev
 Matku a učedníka stát, jehož miloval, praví

¹⁾ Stabat Mater, autor Jacopone da Todi († 1306);
 poslední verše původně zněly: „fac, ut anima
 donetur paradiso gloriae“. S použitím stávajících
 překladů upravil K. — Kdo se modlí celou sekvenci
 nebo jednu libovolnou strofu, získá odp. *†.

Matce své: „Ženo, hle syn tvůj.“ Pak dí učedníkovi: „Hle matka tvá.“ A od té chvíle přijal ji učedník k sobě.

O b ě t o v á n í. Rozpomeň se, Panno, Matko Boží, až budeš státi před tváří Páně, abys orodovala za nás, a aby odvrátil od nás svůj hněv.

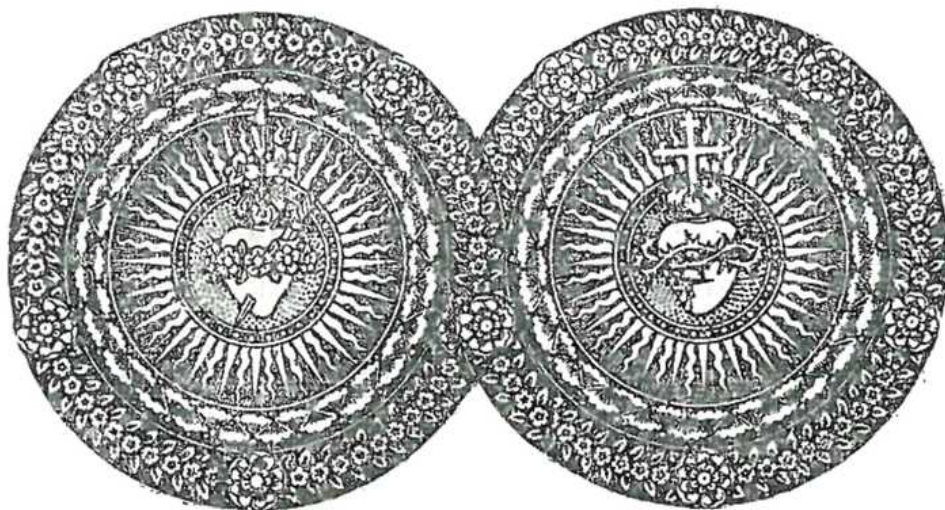
S e k r e t a. Přinášíme ti modlitby a oběti, Pane Ježíši Kriste, pokorně prosíce, abychom na modlitbách probodení nejsladší duše bl. Marie, Matky tvé, rozjímající, mnohonásobnou přelaskavou přímluvou její i svatých s ní pod křížem sdružených, pro zásluhy smrti tvé odměny s blaženými dosáhli: jenž žiješ...

P r e f a c e str. 533.

P ř i j í m á n í. Přešťastná duše Marie Panny, která bez smrti získala mučnickou palmu pod křížem Páně.

P o p ř i j í m á n í. Oběti, které jsme přijali, Pane Ježíši Kriste, slavíce zbožně bolesti Matky tvojí a Panny, nechať nám vymohou u tvé dobroty všeho spásného dobra ovoce: jenž...

Sobota, 9. Nisan. „Šestáho dne před velikou nocí přišel Ježíš do Bethanie...“ (Jn 12). Hostina u Šimona malomocného; čistá a nezkažená sestra Martina a Lazarova pomazala hlavu a nohy Páně „k jeho pohřbu“. Nazítří byl v každé rodině vybrán a připraven Beránek k velikonoční večeři.

SVATÝ TÝDEN.

Nám pak jest honositi se v kříži
Pána našeho Ježíše Krista (Gal 6).

Velesvatyně liturgického roku. Přesvatá tajemství utrpení Páně zaměstnávají nás docela, smutek a kajícnost církve dosahuje vrcholu, v temných hodinách se vynechává Sláva Otci i radostné žalmy, slovy Pláče Jeremiáše proroka lká církev nad smrtí Snoubence, varhany i zvony umlkají, oltáře holé, světla zhašena, mše sv. se obírá výhradně trpícím Spasitelem (svátky se překládají na dobu po velikonočích), v pašijích všichni čtyři evangelisté nám vypravují o tajemství, jímž láska Boží obnovila hříšný svět. Za starých dob se zdržovali věřící služebných prací a trvali v chrámě na modlitbách a pokání. S dvojnásobnou kajícností a sebraností myslí doplň, co jsi snad v době svatopostní zanedbal.

Duchovní četba: oběť, oběť kříže, str. 136, nejdr. Krev Páně, str. 824.

K v ě t n á n e d ě l e (10. Nisan).

„Hosanna Synu Davidovu.“

Nesčetní poutníci, přišedší do Jerusalema na svátky, zašli si do Bethanie podívat se na Lazara nedávno vzkříšeného. Tisícerohlavým zástupem provázen ubírá se Pán asi po polednách přes Olivetskou horu do sv. města, po páté a naposled za svého veřejného působení, tentokráte však ne jako prostý poutník, nýbrž jako král — chce ukázat nepřátelům, že má v moci srdce těch tisíců, a že nezmohou bez jeho vůle nic. Jako král okázale přichází do města Božího ten, na něhož nedávno vydala velerada

zatykač. A následující dny veřejně učí v chrámě — zdaž se situace změnila? Pán jest si dobře vědom: Jerusaleme, vražedník proroků, naplní míru svých otců. Na Olivetské hoře pláče Spasitel nad nevěřícím městem: „Kéž bys aspoň v tento den milosti poznalo, co jest tobě ke spáse“, a první slovo dnešní liturgie jest varovné volání: „Dnes, uslyšíte-li hlas Páně, nezatvrzujte srdcí svých.“

Průvod s ratolestmi vznikl v Jerusalemě. Silvia Peregrina jej popisuje (ve 4. stol.) takto: „V jednu hodinu odpoledne se shromáždil lid na hoře Olivetské; tam trvaly pobožnosti do pěti hodin, načež se zpívalo evangelium o vjezdu Páně do Jerusalema, a lid s ratolestmi oliv a palem se ubíral v průvodě do města, do chrámu Vzkříšení, kdež byly nešpory.“

Ve středověku se odebral lid za město; tam byly svěceny ratolesti, a se sochou Kristovou nebo evangelijní knihou se ubírali do chrámu; před branou města býval hold Kristu Králi. Procesí znamená vítězný průvod Kristův do nebe, jež nám jeho kříž otevřel (zavřené dveře chrámové se otevrou, když na ně křížem zaklepáno). Palma jest symbol vítězství, oliva symbol pokoje a milosrdenství, pou-pata (kočičky) symbol nového pučícího života, což vše nám Kristus zjednal svou vykupitelskou smrtí. Na okamžik se vyjasní zachmuřené liturgické nebe, při Hosanna („sláva Synu Davidovu“) oddechneme na chvíli, ale tato radost nemá dlouhého trvání, při čtení pašii upadáme zase v dřívější smutek.

Pondělí, 11. Nisan. Pán vyhání po druhé prodavače z chrámu. Liturgie rozjímá o *kořenu* kříže, t. j. o vnitřním smýšlení Kristově, s nímž běře na sebe kříž: s odevzdaností do vůle Otcovy.

Úterý, 12. Nisan. Pán naposled v chrámě, nepřátelé ho chtějí stůj co stůj před zástupem uvést v rozpaky (peníz daně atd.), třikráte se o to pokoušejí, třikráte jsou poraženi, a Pán opouští navždy chrám. Na Olivetské hoře dlouho do noci

mluví k apoštolům o zkáze nevěřícího města a o konci světa, napomíná k bdělosti podobenstvím o pannách a hřivnách. „Víte, že po dvou dnech veliká noc bude, a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován.“ (Mt 26) „Nám pak jest honositi se v kříži Pána našeho J. K., v němž je spása, život a vzkříšení naše“ (*ovoce kříže*).

Středa, 13. Nisan. Pán tráví dva dny o samotě, věnuje se jedině Otci a připravuje se k přesvaté oběti. Liturgie mluví o moci a *síle* kříže.

Z e l e n ý č t v r t e k, 14. Nisan.

„Té noci, kdy byl Ježíš zrazován . . .“

V Jerusalemě r. 385: „Odpoledne ve 4 hodiny byla v chrámě na Golgotě mše sv., všechen lid šel k sv. přijímání. V 7 hod. se hromáždili na Olivetské hoře, kde trvaly modlitby a zpěvy až do tří hodin v noci, načež v Getsemanské zahradě v chrámě, ozářeném září asi 200 světél, se zpívalo evangelium o zajetí Krista Pána; pak se šlo v průvodu na Kalvarii, kde bylo čteno evangelium o výslechu Páně. Po kázání se lid rozešel.“ (Silvia Peregrina.)

Dnes se konávalo smíření veřejných kajících: tyto odumřelé větve na stromě církve byly zase přijaty do obcování věřících a staly se opět jeho zelenou ratolestí (proto „*Zelený čtvrtek*“).

Den poslední večeře a ustanovení nejsv. Svátosti. Kněz stoupá k oltáři sice v bílých paramentech, ale jaký smutek vane ze všech modliteb! Hned kolekta: „Bože, od něhož Jidáš trest za svou vinu a lotr odměnu lítosti dostal, uděl nám milost smilování svého, a jako těm dvěma Spasitel náš v utrpení svém různou odplatu podle jejich zásluh vyměřil, tak nechať nám odpustí stará poblouzení a udělí milost svého vzkříšení“ . . . Pak epištola: „Té noci, kdy byl zrazen . . .“ Hluboká truchlivost proniká celou mši sv. . . . Po ní se odnáší Velebná

Svátost do vedlejší kaple, do t. zv. Getsemanské zahrady: Pán opouští večeradlo — „s jedenácti“ praví s nevýslovným smutkem svaté čtení — a odchází přes Cedron na západní svah Olivetské hory. „Kam Ježíš chodíval . . . znal pak i zrádce ono místo . . .“ V zahradě rajske začal odvrát člověka od Boha, v zahradě začíná božský Spasitel cestu utrpení, jež přivede člověka k Bohu zpět. „Jedinou hodinu nemohl jsi bdít se mnou?“ Poklekněme po mši sv. do kaple („Getsemanské zahrady“) a konejme adoraci nejsv. Svátosti, naše modlitba budiž božskému Trpiteli náhradou a odprošením za spící apoštoly.

Sotva nalezneme dojemnější místa v liturgii celého roku než jsou výčitky Spasitelovy při obřadech velkopátečních a responsoria v temných hodinkách dnešních. Modleme se je rozjímavě v „Getsemanské zahradě“, jako bychom klečeli vedle Pána a četli v jeho Srdci, co je skličuje a svírá:

„Smutná jest duše má až k smrti; posečkejte tuto a buďte vzhůru se mnou; teď uzříte zástup, jak se vrhnou na mne: vy na útěk se dáte, a já se půjdu obětovat za vás. — Ψ . Hle, hodina se blíží, a syn člověka vydán bude v ruce hříšných: vy na útěk . . .“

(Opakuje se až k Ψ .)

„Přítel můj políbením mne zradil: Koho políbím, ten je to, držte ho pevně! To znamení jim dal, jenž políbením dokonal vraždu: nešťastný, mzdu krve přijal, a na konec osidlem se oběsil. — Ψ . Lépe by jemu bylo, kdyby se byl nikdy nenarodil člověk ten: nešťastný...“

„Jednu hodinu jste nemohli bdít se mnou, vy, kteří jste se povzbuzovali, že zemřete pro mne? Či nevidíte Jidáše, jak nespí, nýbrž spěchá vydati mne Židům? — Ψ . Co dřímáte? Vstaňte, modlete se, ať neklesnete v pokušení: či Jidáše . . .“

Večer si přečti z evangelií zprávu o poslední večeři a ze sv. Jana řeči Páně na rozloučenou, kap. 13—17. U nás nebývá noční adorace, poklekní tedy po večerních modlitbách směrem k nejbližšímu svatostánku a trvej chvíli v rozjímání ke cti smrtelné úzkosti Páně.

Kdo dnes neb ve svátek Božího Těla koná hodinu modlitbu nebo rozjímání ke cti ustanovení nejsv. Svátosti (třeba doma), získá pln. odp., přijme-li sv. svátosti dnes nebo v příštím týdnu.

V e l k ý p á t e k, 15. Nisan.

(7. duben r. 30.)

Kristus stal se poslušným pro nás až k smrti, a to k smrti kříže (Fil 2).

Tak Bůh miloval svět —

Nejsvětější den — den utrpení a smrti Páně, den našeho vysvobození a smíření s Otcem — —

Není nic truchlivějšího v liturgii celého roku nad odhalování oltářů a obřady velkopáteční, nic dojímavějšího nad „Výčitky Spasitelovy“ (viz str. 220). Jak se dovídáme z cestopisu Silvie, má dnešní liturgie původ v městě, kde byl Pán ukřižován. Tam na Golgotu vede nás církev dnes. Prožíváme znova a liturgicky obnovujeme nebeské drama onoho velikonočního svátku — poslední pravé velikonoce židovské — a aby se náš duch zaměstnával výhradně jedinou velikou obětí kalvarskou, neslaví se dnes (jediný den v roce!) její nekrvavé obnovení na našich oltářích, což jest zároveň projevem nejhlubšího smutku.

Zhaslo světlo světa — věčné světlo zhašené, oltáře odhalené, svatostánek prázdný, otevřený — „odešel Pastýř dobrý.“ Po obřadech průvod do Božího hrobu. Zůstaň s Bolestnou Matkou Boží u skalní jeskyně, do níž vložili bezduchou tělesnou

schránu jejího božského Syna, a oddej se rozjímání — možno-li, modli se volně temné hodinky.

„Vlastního Syna neušetřil Bůh, ale za nás všechny ho vydal . . .“

Z Pláče Jeremiášova:

Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, zda jest bolest, jako bolest má . . .

Proto hořekuji, a oko mé rozplývá se v slzách, protože daleko učiněn jest ode mne těšitel . . .

Kterak zastřel mrákotou Hospodin dceru Sionskou! Odňata jest od ní veškera krása její.

Komu přirovnám a komu připodobním tebe... kterak tě potěším, panno, dcero Sionská? Veliká jako moře jest pohroma tvoje . . .

Umdlely od slz oči moje, chvějí se ve mně útroby moje pro pohromu lidu mého.

Proroci tvoji falešní předpovídali tobě lživě, neodhalovali tobě nepravosti tvé, aby tě k pokání vybízeli . . .

Hleď mlčky na zahalenou monstranci a rozjímej: „Kristus zemřel pro hříchy naše“ (I Kor. 15), abychom my odumřeli hříchu, a sice doopravdy. S Kristem umřít, s Kristem být pohřben, s Kristem vstát ze smrti hříchu k věčnému životu, ze tmy k světlu — to jest cílem vykupitelské smrti Páně. (Návštěva Božího hrobu *†).

B í l á s o b o t a, 16. Nisan.

„Skrze jednoho člověka přišel na svět hřích a skrze hřích smrt . . . skrze jednoho člověka milost na mnohé rozlita jest . . . Pohřbeni jsme s Kristem skrze křest ve smrt, abychom jako on z mrtvých vstal, tak i my v novosti života chodili. Starý člověk náš s ním ukřižován jest, abychom již nesloužili hříchu. Jestliže jsme umřeli s Kristem, spolu s ním i živi budeme. Nepanuj tedy hřích ve smrtelném těle vašem, abyste povolovali žádostem jeho . . .“

Tato slova sv. Pavla (Řím, k. 5 a 6) vyjadřují

základní myšlenku velikonočních svátků a význam dnešní liturgie. Vzpomeň slov téhož apoštola na 1. neděli adventní: „Svlékněte starého člověka, a oblecte Krista.“ Svléci člověka hříchu, to byl program naší práce dosavadní, zvláště po celou dobu svatopostní: cesta očištná. Pokání však musí vést k nějakému vyššímu cíli — nekonáme přec pokání k vůli němu samému. Cíl pokání jest očistit duši, a pak si chránit nabytý život milosti („kráčet v novosti života — obléci Krista“). U tohoto cíle pokání jsme na cestě církevního roku teď. Velikonoce bývaly úřední dobou křtu sv. (jako dnes velikonoční sv. zpovědi): katechumeni připravení pokáním doby postní sestoupí se svou „smřtelností“ (t. j. hříchy) do křestního pramene jako Kristus do hrobu, a vystoupí z něho „vzkříšení“, znovuzrození, s duší očištěnou a omilostněnou, jako Kristus vyšel zmrtvýchvstalý.

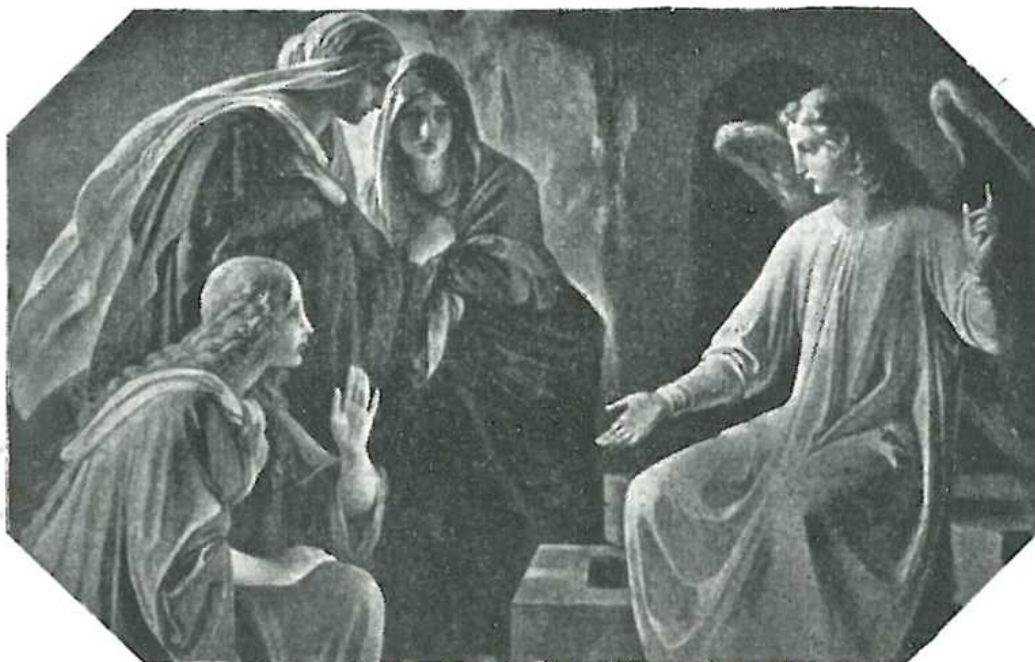
Dnešní liturgie má původ v Římě. Po celém dnu v tichosti na modlitbách ztráveném sešli se k večeru věřící do basiliky Lateránské. Jako Babel vypadalo tehdy sídelní město náměstka Kristova. Sešli se příslušníci všech národů v nejrozmanitějších krojích, aby z rukou nástupce Petrova přijali sv. křest — vpravdě obraz katolické (t. j. světové) církve!

Za zpěvu litaní ke všem svatým vešel papež s kněžstvem do chrámu. Jáhen začal zpívat radostný „Exultet“. Mezi tím byla rozsvícena velikonoční svíce, od ní se rozsvěcovaly ostatní svíce v basilice, i ty, jež měli věřící v rukou... malá světélka vyskakovala v lodi jedno za druhým — tím se znázorňovalo, jak se ponenáhlu světlo víry Kristovy ve světě šířilo — až konečně celý chrám jenjen zářil svitem nesčetných svic. Po dalších obřadech se šlo do křestní kaple; v nádrži, nad níž se vznášela holubice, symbol oživujícího Ducha sv., byla posvěcena voda, udělen křest (ponořením), novokřtění oblečeni v bílá roucha („*Bílá sobota*“) a při-

jali sv. biřmování, načež se šlo zpět do chrámu. Na nebi již hvězdy hasly, červánky zlatily východ, když začala mše sv., při níž pokřtění přijali Tělo Páně; byl již bílý den, když je propouštěl jáhen domů slovy: „Ite missa est, alleluja, alleluja.“

Dnes konají se tyto obřady dopoledne. Po sv. přijímání zpívá se Magnifikat a okuřuje oltář — jediný to případ v roce. Našemu lidu náhradou za noční služby Boží jest večerní „Vzkříšení.“ U hrobu Vykupitele světa skončila naše pobožnost velkopáteční, u hrobu Spasitelova začíná i naše slavnost velikonoční — s jakými pocity stáli jsme u toho hrobu včera, s jakými u něho stojíme dnes! Včera naše srdce lkalo nad ukřižovaným a poníženým Trpítelem, teď se raduje a jásá nad zmrtvýchvstalým a oslaveným Vítězem.

**„Tři ženy zbožné k hrobu jdou
a slyší zprávu andělskou: alleluja.
Hle, vstalt' jest milý Kristus Pán,
jenž byl nám z čisté Panny dán, alleluja, all.
Vstalt' jest náš milý Spasitel,
vstalt' jest svých věrných Těšitel, alleluja,
alleluja, alleluja.“**

NEDĚLE VELIKONOČNÍ.

Pán vpravdě z hrobu slavně vstal, alleluja,
jenž na kříži se za nás v oběť dal, alleluja.

Toto jest den, jež učinil Hospodin: veselme se
a radujme se v něm — (Ž. 117; dnes v kněžských
hodinkách).

Nevstal-li Kristus z mrtvých, plané jest kázání
naše, marná víra vaše (I Kor 15).

Zmrtvýchvstání Páně — tajemství, jímž Kristus
Pán zpečetil své učení, jímž potvrzena naše víra,
jímž nám dána záruka našeho vlastního vzkříšení.
Dogmatiku vzkříšení Páně překrásně a hluboce
rozdává sv. Pavel v udané právě kapitole — a
historii? Krom utrpení Páně není události, kterou
by svorně všichni evangelisté tak zevrubně vypi-
sovali jako tato, není článku víry, jež by apoštolé
ve svých řečech k židům i pohanům tak zdůrazňo-
vali jako tento, kolem něho jako kolem stěžejného
bodu se otáčí všecko jejich kázání, zmrtvýchvstání
Kristovo jest poslední a největší důkaz pravosti
jejich slov. „Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme
vám“ (I Jn 1).

Svou smrtí Pán přemohl smrt, svým zmrtvých-
vstáním nám dává záruku života (zárodky a símě
této nesmrtelnosti Kristem zjednané byly do naší
duše vštípeny sv. *křtem*). V pátek rozlámal závory
pekla, a podsvětí musilo vydat svou kořist. Dnes
otvírá rajskou bránu, a nebeský Sion jest nyní
pohotově přijmout své občany. Tvůrce vidí dnes
obnovené dílo svých rukou, jež ďábel v ráji zkazil,
vzkříšený Kristus jest prvotinou znovuzrozeného
lidstva, a s oslaveným tělem byl by se okamžitě
odebral do nebeské slávy, kdyby nebylo třeba pobýt
několik týdnů na zemi, aby jeho zmrtvýchvstání

bylo nade vši pochybnost osvědčeno a zjištěno od svědků k tomu vyvolených. Vzkříšení a nanebevstoupení patří k sobě a tvoří vlastně dvě strany jediného tajemství. A my, údové jeho mystického těla, hledíme dnes na „vůdce a dokonatele víry, jenž místo předložené sobě radosti zvolil si kříž a sedí teď na pravici Boží“, vědouce, že netřeba leč kráčet v jeho šlépějích, abychom dosáhli údělu na jeho slávě.

„Zdráv budiž, přesvatý dne, jež v úctě má veškeren vesmír, ve kterém nad peklem zvítěziv Kristus teď ke hvězdám stoupá.“ (Sedulius.)

Doba od dnešní neděle až k svátku nejsv. Trojice sluje v liturgii „velikonoční“, jest nejradostnější doba, ohnisko a středisko celého roku (neustálé alleluja, zpěv nebeských luhů, se ozývá v kněžských hodinkách a při mši sv.), jest symbol věčného odpočinutí a klidu v nebeské otčině (7×7 dní až do letnic), symbol věčné radosti a spojení s Bohem. Církev se za starých dob nepostila po celou tu dobu a modlitby konala stoje, z radosti, že se vrátil její snoubenec, jehož jí smrt vyrvala. Hořící velikonoční svíce s pěti kadidlovými zrny (= 5 ran Kristových) jest symbol jeho přítomnosti mezi námi.

Tyto svátky, k vyčerpání jejichž liturgického bohatství sotva celá oktáva stačí, slaviti dlužno:

a) v duchu *radosti* — nejen z vlastního vykoupení, nýbrž čisté radosti z oslavy toho, jež milujeme, jenž miloval nás a v oběť se dal za nás;

b) v duchu *triumfu* — blahopřejeme nebeskému Vítězi k jeho vítězství nad mocnostmi temna;

c) v duchu *obnovy* — podle napomenutí apoštola, o čemž byla již řeč. „Nevracejme se k nedůstojnému obcování dřívějšímu.“

Při tom nezapomínejme na panenskou Matku božského Vítěze, jež byla obšťastněna jeho prvním zjevením. „Vesel se, nebes Královno, alleluja . . . tělo, jež nahé viselo, v rouchu se slávy zastkvělo . . .“

Velikonoční týden býval nepřetržitý svátek. Věřící se zdržovali služebných prací, v Římě se shromažďovali denně v nejpamátnejších basilikách, neofyté v bílém rouchu byli středem rozradostněné osady. Pondělní a úterní evangelium líčí ještě události nedělního odpoledne (učedníci Emauzští) a večera (zjevení Páně deseti apoštolům), středa zjevení u Genezaretského jezera, čtvrtek zjevení Magdaleně, pátek zjevení věřícím v Galileji, sobota cestu Petrovu a Janovu ke hrobu. Odpoledne odkládali neofyté bílý šat, a v neděli („Bílá neděle“) šli do chrámu v obvyklém šatu, stojíce mezi ostatními věřícími.

„Odložili jste roucho nevinnosti, neodložte však čistotu srdce. Dnes po skončení velikonočních slavností oslovuji zvláště vás, nové ratolístky svatosti, obrozené z vody a Ducha sv., květe naší cti a ovoce našich námah, moje radosti a moje koruno...“ (Suppos. Aug.)

ROZJÍMÁNÍ SV. BERNARDA.

Zvítězil lev z kmene Juda (Zj 5), zvítězila nad zlobou moudrost, jež sahá (ve vesmíru) mocně od konce do konce a spravuje všechno líbezně (Md 8). Kdepak jest, žide, tvůj posměch? Kdepak jsou, satane, trofeje tvého otroctví? Kde jest, ó smrti, tvé vítězství? Zmaten jest tupitel, a lupič jest oloupen. Nový zjev moci Boží. Co teď, žide, který jsi v pátek před křížem hlavou rouhavě pokyvoval: „Kristus, král židovský, ať sestoupí s kříže!“ Ó jedovatého jazyka, ó zlomyslného slova, ó ničemné řeči! To, cos nedávno, Kai-fáši, řekl: „Užitečno jest, aby jeden člověk umřel za lid, než aby veškeren národ zahynul“ — to jsi neřekl sám ze sebe. „Je-li král židovský, ať sestoupí s kříže“ — to jsi

pověděl ze sebe, to jest výrok tvůj či spíše toho, jenž jest lhář od počátku. Jaký má smysl sestoupit, je-li opravdu Králem, a ne spíše (na nebe) vystoupit? Či už jsi zapomněl, starý hade, jak jsi s nepořízenou tehdy odešel, když jsi si troufal říci: „Jsi-li Syn Boží, spust se dolů“? (Lk 4 při pokoušení Pána na poušti.) A tobě, žide, zdá se, že vypadlo z paměti, co jsi slyšel (od proroka): „Pán se ujme vlády se dřeva kříže“ (Ž. 95. LXX), že zapíráš Krále, protože na kříži zůstává? „Ať sestoupí, je-li král židovský.“ Právě proto, že jest král židovský, nesmí opustit titul království¹⁾ a nesmí odložit žezlo královské²⁾, jehož vláda jest na ramenou jeho, jak předpověděl Isaiáš. „Nepiš — praví židé k Pilátovi — nepiš král židovský.“ A Pilát: „Co jsem psal, psal jsem.“ Jestliže Pilát, co napsal, to napsal, Kristus nedokoná, co začal? Ví dobře, ničemníče, co zamýšlíš; nedá ti příležitost, abys nás připravil o vytrvalost, která jediná jest korunována, neumlčí ústa kazatelů, těšících malomyslné: „Neopouštěj své místo“, což by se beze vší pochyby stalo, kdyby Kristus své (místo) opustil.

„Ať sestoupí s kříže, a uvěříme v něho.“ Chceš-li věřit, větší skutky jsem ti ukázal: divy mnohé jsem činil, nemocné uzdravoval včera a předevčírem (t. j. v nedávné minulosti); dnes jest hodina utrpení, nikoli divů konání. Jestliže však pokolení převrácené a cizoložné žádá znamení, nebude mu dáno jiné leč znamení proroka Jonáše: nikoli sestoupení s kříže, nýbrž povstání z hrobu. Pakli žid nežádá, ať je přijme a těší se křesťan: zvítězil

1) Nápis na kříži!

2) Královským žezlem Kristovým jest kříž.

lev z kmene Juda, ze zavřeného hrobu vyšel ten, jenž s kříže nesešoupil. Zda toto znamení větší jest, necht' nepřátelé naši sami rozsoudí, kteří tak pečlivě opatřili hrob zapečetivše kámen a postavivše k němu stráž: pečlivěji hleděli zavřít a zapečetit hrob než Pána přibítí hřeby. Jisto jest, že ze zavřeného hrobu vyšlo oživené tělo, jež ze zavřeného panenského lůna při narození vyšlo do života a zavřenými dveřmi vstoupilo k apoštolům do večeřadla. Ale jest místo, odkud nechtěl vyjít zavřenými dveřmi, a to jest pekelný žalář: rozlámal závory železné, rozdrtil všechny zámky, aby svobodně vyvedl odtamtud ty, které vykoupil z ruky nepřítele. Zvítězil-li tedy lev z kmene Judova a ukázal-li židům větší znamení než sami žádali, kterému zázraku se dá jeho zmrtvýchvstání přirovnat? . . .

I n v i t a t o r i u m.

Vstalt' jest Pán vpravdě — alleluja. Ž. 94
str. 530.

MŠE SV. PRO DOBU VELIKONOČNÍ.

I n t r o i t. Vstal jsem, a jsem teď s tebou, alleluja: vztáhl jsi nade mnou ruku svou, alleluja, podivuhodným učiněno jest vědění tvé, alleluja, alleluja. **V.** Hospodine, zkusil jsi mne a poznal jsi mne: poznal jsi uložení mé i vzkříšení moje. Sláva Otci. Vstal jsem.

M o d l i t b a. Bože, jenž jsi dnešního dne skrze jednorozeného Syna svého smrt přemohl a bránu věčnosti nám otevřel: prosby naše, jež předcházející milostí v nás vzbuzuješ, rovněž pomocí svou provázej. Skrze téhož . . .

Čtení z listu sv. Pavla ke Kolosenským (k. 3).

Bratří, jestliže jste povstali s Kristem, těch věcí hledejte, které jsou svrchu, kde jest Kristus, sedě na pravici Boží; o to pečujte, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi. Neboť jste zemřeli (hříchu), a život váš skryt jest s Kristem v Bohu. Když se ukáže Kristus, život váš, pak i vy se ukážete s ním v slávě.

G r a d u á l. Tento jest den, jež učinil Pán: plesejme a veselme se v něm. Oslavujte Pána, protože dobrý jest, protože na věky trvá milosrdenství jeho. — Alleluja, alleluja. Beránek náš obětován jest Kristus.

S e k v e n c e (složená od Wipona kol 1050; v liturgii jest ve zkrácené formě).

Beránku, který sňal viny, zpívejte křesťané chvály.

Beránek ovečky vykoupil, Kristus Pán nevinný Otce s hříšníky usmířil.

Se smrtí život soubojem divným se utkal: života kníže, jenž zemřel, teď vlády se ujal.

Magdalo, co jsi viděla, ke hrobu když jsi dospěla?

Zřela jsem hrobku živého, velebnost zmrtvýchvstalého.

Roucha a plátno] hrobové, andělé [byli svědkové.

Vpravdě vstal Kristus, plesejte, do Galileje spěchejte.

Známe již Kristovo zmrtvýchvstání, vítězný ty Králi, smiluj se nad námi. Amen. Alleluja.

Ve sv. týdnu všichni evangelisté v paších mluvili o utrpení Páně; ve velikonočním týdnu všichni dosvědčují jeho zmrtvýchvstání, nejkrásněji v první („půlnoční“, t. j. kdysi v noci² sloužené a dnes na Bílou sobotu přeložené) mši sv. sv. Matouš.

Slova sv. evangelia podle sv. Matouše (28, 1—7).

Druhý den po sobotě, když již svítalo na neděli, přišla Marie Magdalena a druhá Marie podívat se na hrob. A hle, zemětřesení stalo se veliké: neboť anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm. Bylo pak vzezření jeho jako blesk a roucho jeho jako sníh. Ze strachu pak před ním zděsili se strážníci a stali se jako mrtví. I promluviv anděl řekl ženám: „Nebojte se vy! Neboť vím, že hledáte Ježíše, jenž byl ukřižován; není ho tuto, vstalť jest zajisté, jak byl pověděl. Pojdte a vizte místo, kde byl Pán položen. A rychle odejdouce povězte učedníkům jeho, že vstal z mrtvých: a aj, předejde vás do Galileje, tam jej uvidíte. Hle, pověděl jsem vám.“

O b ě t o v á n í. Země se zachvěla a ztichla, když Bůh k soudu povstal, alleluja.

S e k r e t a. Přijmi, prosíme, Pane, modlitby lidu svého s podanými obětními dary, aby posvěceny velikonočními tajemstvími, tvou mocí se nám staly léky pro věčnost. Skrze . . .

P r e f a c e. Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tebe, Pane, každého sice času, zvláště však v tento den ještě slavněji velebili, když Beránek náš obětován jest Kristus. Onť jest Beránek pravý, který sňal hříchy světa, který smrt naši svou smrtí zničil a život svým zmrtvýchvstáním obnovil. A proto s anděly a archanděly, s Trůny a Panstvy a s celým zástupem nebeského vojska chvalozpěv slávy tvé pějeme, bez ustání říkajíce: Svatý . . .

P ř i j í m á n í. Beránek náš obětován jest Kristus, alleluja, proto slavme hody v přes-

nicích upřímnosti a pravdy, alleluja, alleluja, alleluja.

P o p ř i j í m á n í. Vlij nám, Pane, Ducha lásky své, a všechny, které jsi velikonočními svátostmi nasýtil, dobrotivostí svou svornými učiniž. Skrze . . .

NEŠPORY.

1. Anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm, alleluja, allel. — Žalmy str. 644.

2. A aj, zemětřesení stalo se veliké: neboť anděl Páně sestoupil s nebe, all.

3. Bylo pak vzezření jeho jako blesk, roucho pak jeho jako sníh, all., all.

4. Ze strachu před ním zděsili se strážní a jako mrtví se stali, alleluja.

5. Promluviv však

anděl oslovil ženy: „Nebojte se vy, vímtě zajisté, že Ježíše hledáte, all.

Ve velikonočním týdnu odpadá kapitulum, hymnus i verš; místo toho jest

Ant. Toto jest den, jež učinil Hospodin: jásejme a plesejme v něm.

Ant. A pohlédnuvše, uzřely kámen odvalený: byltě zajisté veliký velmi, allel. — Magnifikat, str. 540.

Modleme se: Bože, jenž jsi . . . str. 710.

**Z á v ě r e č n á a n t i f o n a p r o d o b u
v e l i k o n o č n í
(do nejsv. Trojice).**

**Vesel se, nebes Královno, alleluja,
světů všech plesej koruno, alleluja,
který v tvém lůně spočíval, all.,
dle slova svého z mrtvých vstal, all.,
u něho za nás oroduj, all.,
pomocí svojí při nás stůj, all.**

**Ů. Raduj a vesel se,
Panno Maria, all.**

**R. Neboť Pán vprav-
dě vstal, all.**

**Modleme se: Bože,
jenž jsi zmrtvýchvstá-
ním Syna svého, Pána
našeho Ježíše Krista,**

**svět oblažiti ráčil,
uděl nám, prosíme,
abychom skrze jeho
Rodičku, Marii Pan-
nu, dosáhli radostí
života věčného. Skrze
téhož Krista Pána na-
šeho Amen.**

O d B í l é n e d ě l e .

**Ant. Alleluja, alle-
luja, alleluja.**

Pět nedělních žalmů
bez přetržení za sebou
(str. 644), na konci po-
sledního se opakuje trojí
alleluja, načež následuje
jako jindy:

**Kapitulum. Kristus
vstav z mrtvých již
neumírá, smrt nad
ním již nepanuje. Ne-
boť že umřel pro
hřích, umřel jednou,
že pak jest živ, živ
jest Bohu.**

H y m n u s .

**Ted' k hodům spějme Beránka,
když mořem Rudým prošli jsme¹⁾,
a v roucha bílá odění²⁾
ted' Kristu Králi zpívejme.**

¹⁾ Ad caenam Agni providi, hymnus přičítaný
sv. Ambroži, opěvuje tajemství bělosobotní noci:
novokřtění prošli křestním pramenem z domu
otroctví (t. j. z poddanství satanova) do zaslíbeného
království Kristova, jako kdysi židé mořem Rudým
z egyptského otroctví do zaslíbené země, byvše
zachráněni od záhuby krví velikonočního beránka;
při velikonoční hostině ho onoho večera požívali —
předobraz Beránka Božího, k jehož svátostné
hostině byli hned po křtu neofyté připuštěni.

²⁾ Novokřtění v bílém šatu!

Bys Bohu jedině byl živ,
 sám přichystal ti hostinu,
 Krev s Tělem svým přesvatým
 kdys v lásce na kříž rozpjatým.
 Lid vyvolený před smrtí
 krev beránkova spasila
 v noc onu velkou, tajemnou,
 jež z Egypta jej vyvedla.
 Náš Beránek však Kristus jest,
 jenž obětován z lásky k nám,
 teď na oltáři jest nám dán
 a čistým srdcem přijímán.
 Ó svatosvatá oběti,
 jež zlomilas moc satana,
 lid ze zajetí vykoupen,
 ráj ztracený mu navrácen.
 Dnes Kristus vítěz vrací se
 z té říše, jíž moc rozdrtil,
 a spoutav d'ábla okovy
 nám cestu k nebi uvolnil.
 Ó Tvůrce světa, slyš náš hlas
 teď v blahý velikonoc čas,
 tvou smrtí znovuzrozené
 rač chránit nástrah smrti nás.
 Bud' sláva Otci na nebi
 i Kristu zmrtvýchvstalému,
 bud' chvála věků na věky
 též Bohu Duchu svatému. Amen.

V. Pane, zůstaň s námi, alleluja. R. Neb se připozdívá, all.

Ant. Když bylo pozdě večer onoho dne po sobotě a dveře byly zavřeny, kde byli učedníci shromážděni, stanul Ježíš uprostřed

nich a řekl jim: „Pokoj vám.“ Allel. — Magnifikat, str. 540.

Modlitba.

II. ned. po velikonocích („neděle dobrého Pastýře“) shrnuje všechno, co velikého jsme zažili v pašijovém a

velikonočním týdnem; na kříž Kristův hledíme ve světle velikonoční radosti a oslavy. Po celý týden se modlí církev tuto modlitbu:

Bože, jenž jsi ponížením Syna svého padlý svět pozdvihl, uděl věrným svým trvalé veselí, aby věčných radostí požívali ti, které jsi z pádu do věčné smrti vysvobodil. Skrze téhož . . .

III. ned. První dva týdny hleděly zpět a zaměřovaly se jediné vzkříšeným Spasitelem. Další týdny hledí vpřed a připravují nás na Nanebevstoupení a se slání Ducha sv. Dnes první známky nastávajícího loučení: „Maličko, a již mne neuzříte.“ V kněžských hodinkách se čte Zjevení sv. Jana: velikonoce v nebi — Pán jde před námi, a náš „zármutek se obrátí

v radost, a tu nikdo neodejme od nás“ (dnešní evang.).

Bože, jenž bloudícím zjevuješ světlo pravdy své, aby se na cestu spravedlnosti navrátit mohli, dej všem, kteří se ke křesťanskému vyznání hlásí, aby odmítali, co jmenu tomuto odporuje, a následovali, co se s ním shoduje. Skrze.

IV. ned. Zase o krok dál: první svatodušní obraz. Nejen odchod Kristův, nýbrž příchod Utěšitele, jehož slibuje Pán.

Bože, jenž myslí věřících jednomyslnými činíš, dej, ať tvůj lid miluje, co přikazuješ, a touží po tom, co přislibuješ, aby uprostřed tohoto světského kolotání naše srdce kotvila tam, kde pravá jest blaženost. Skrze . . .

SEKVENCE.

**Pominuly stíny pátku,
nastal nám dnes svátek svátků,
slavme hody Beránka:
obětí všech zašla paměť,**

Kristus je teď naše oběť,
 milostí všech studánka.
 Zříme toho v kněžší rukou,
 ježto katů ruce mukou
 trýznily v bolestný čas:
 Bůh dal svého lůna Syna,
 synové by z Evy klína
 věčný život měli zas.
 Jeho smrt nám dala život,
 naší svobody jest původ
 jeho slavné vzkříšení:
 v Kristu zmrtvýchvstalém plesej,
 celou duší pěj a jásej,
 smrti že jsme zbaveni.
 Beránek, smír světa všeho,
 zve tě, abys v krvi jeho
 zbílil roucho proviny:
 smrtí Páně znovuzrozen
 požívat spěj chléb a hrozen
 velkonoční hostiny.
 V oběť vydán k naší spáse
 Beránek trest náš vzal na se
 z lásky k ovcím ztraceným:
 Krev, jež ze svatých ran tekla,
 zvrátila moc vládce pekla,
 žití zdroj jest spaseným.
 Satan v otroctví nás spoutal,
 okovy dnes Kristus roztal,
 peklo prázdné naříká.
 Ty však jásej, lidské plémě:
 Vítěz vstalý z lůna země
 dnes ti nebe odmyká.
 U stolu teď svého Krále
 hody lásky neskonale
 slavme v svaté radosti:
 záruka nám dána Pánem
 v hodech těch, že z mrtvých vstanem,
 v nebi že nás uhostí.

Vítej, svátku, dnů všech vůdce,
Krista triumf s peklem v půtce,
to jest den, jež stvořil Pán:
plesej, duše, doufej směle,
zmrtvýchvstáním Spasitele
vzkříšení ti záslib dán.
Pokoj lidu spasenému,
sláva Kristu vzkříšenému
po vše věky věčnosti:
zpěvem svět se dnes ozývej,
alleluja Pánu zpívej
zem i nebe s vroucností!

(Sekvence „Morte Christi celebrata“ od Adama
a S. V., přel. K.)

ŽALM 2.

Vítězství Krista Krále.

Pročpak se pohané bouří
a národové plány nadarmo kují?
Povstali králové země, a knížata sešli se
v jedno
proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho:
„Rozlámejme okovy jejich
a odvrhněme od sebe jho jejich.“
Ten, jenž na nebi trůní, směje se jim,
a Hospodin posmívá se jim.
Pak ale promluví k nim ve hněvu svém,
a poděsí je v rozhorlení svém:
„Já jsem přec od něho učiněn Králem
na Sionu, na svaté hoře jeho.
Zvěstuji rozkaz jeho; pravilť Hospodin ke mně:
„Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe.
Požádej ode mne, a dám ti národy v dědictví,
a končiny země v tvé vlastnictví.
Budeš je ovládat prutem železným,
a jako nádobu z hlíny je rozbiješ.“ . . .“

**Ted' tedy, králové, rozumní bud'te,
přijměte výstrahu, vládcové země!
Podrobte se Hospodinu s bázni,
holdujte mu s uctivým chvěním.
Podvolte se kázni, aby se Hospodin neroz-
hněval,
by nebyla cesta vaše vám zkázou:
vzplane-li brzo hněv jeho,
pak blaze všem, kdož doufají v něho!**

POBOŽNOST KŘÍŽOVÉ CESTY pro dobu velikonoční.

Ú v o d n í m o d l i t b a.

Otče věčný, který jsi skrze kříž jednoroz-
ného Syna svého ztracené lidstvo pozvedl,
uděl věrným svým radost ustavičnou, aby
slavného zmrtvýchvstání jednou dosáhli ti,
které od věčné smrti utrpením svým vy-
svobodil Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus,
jenž s tebou žije a kraluje v jednotě a lásce
Ducha sv. na věky věkův. R7. Amen.¹⁾

I.

„Aj, vstupujeme do Jerusalema, a dokoná
se tam všecko, co psáno jest skrze proroky
o Synu člověka: vydán bude knížatům kněž-
ským, a odsoudí ho na smrt, a třetího dne
vstane z mrtvých.“ Tak předpověděl Pán své
bolestné utrpení a smrt, tak připravoval
učedníky na těžkou chvíli. Ale před soudci
osvědčoval: „Brzo uzříte Syna člověka se-
dícího na pravici Boží a přicházejícího v obla-
cích nebeských.“ Nebude dlouho trvat po-

¹⁾ Tato křížová cesta se hodí pro dobu veliko-
noční, pro dny radostné (na př. pro svátky), občas
lze ji vzít i v neděli.

nížení, nad nímž se jeho nepřátelé pohoršovali. Avšak i jejich zloba napomáhala nevědomky zájmům Nejvyššího: bez kříže není spasení — nebude-li Ježíš umučen, nebude ani oslaven.

II.

„Opustili mne všichni známí moji, jásalí nepřátelé moji, že jest vyhlazeno jméno mé ze země živých, stal jsem se jako člověk, který zmizel v temnotách hrobu, zapomenutý a ztracený z paměti živých.“ Tak lká božský Trpitel, když se na něm vyplnila slova Písma: „Bíti budou pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ Ale uplyne málo dní, a zmrtvýchvstalý Vítěz sbírá živé kameny, které se rozpadly v noci jeho utrpení, stojí uprostřed nich, rozmlouvá s nimi o království Božím a otvírá jim Písma: „Tak musil Kristus trpět a třetího dne vstát z mrtvých, aby kázáno bylo odpuštění hříchů ve jménu jeho všem národům. Aj já pošlu zaslíbeného vám Ducha pravdy, a budu s vámi po všechny dny až do skonání světa.“

III.

Smutek naplnil srdce všech věrných Kristových, když viděli Pána opuštěného, v ruku nepřátel, pod křížem klesajícího, zmučeného, na kříži umírajícího. „Otče, dílo jsem dokonal, které jsi mi dal, abych je činil.“ Ukřižovaný Spasitel je u svého cíle, a učedníci slabí ve víře myslí, že teď je po všem. Tak smýšlejí, tak mluví učedníci Emauzští. „My jsme myslili, že on jest Mesiáš, jenž vykoupí lid Israelský. Doufali jsme, a naše naděje je teď pochována, a my stojíme nad troskami jeho díla.“ I řekl jim Pán: „Ó nechápví, zdaž nemusil Kristus těch věcí trpěti a tak vejíti do slávy své?“

Tajemství a moc kříže byla jim skryta, nevěděli, že v kříži je spása, život a vzkříšení naše, že jediné skrze kříž Kristův vykoupení a vysvobození jsme. Vzkříšený Spasitel musil vzkřísit mrtvou víru svých věrných, aby kříž, který je židům pohoršením a pohanům bláznovstvím, jim byl radostí a chloubou.

IV.

„Komu přirovnal a kterak potěšil bych tebe, Panno, dcero Sionská? Veliká jest jako moře bolest tvoje.“ Tak lkali jsme na Velký pátek nad Matkou sedmiboolestnou, když jsme ji viděli kráčet za Synem cestou křížovou. Nebylo srdce, jež více Ježíše milovalo, nebylo srdce, jež více při pohledu na něj krvácelo, než srdce její. Proto nebylo též větší radosti než radost její, když po třech dnech viděla Syna svého zmrtvýchvstalého a oslaveného. Nad ním jsme v pátek plakali, s tou v neděli jásáme: „Vesel se, nebes Královno, alleluja, plesej světů všech koruno, alleluja: jehož mrtvéhos plakala, vstal z mrtvých, Matko přemilá. Rány jeho jsou zhojeny, stkví se jak drahé kameny.“

V.

Ježíš zraněn jest pro nepravosti naše, aby hříšník našel vždy útočiště bezpečné ve svatých ranách Kristových. „Zbodli ruce mé a nohy mé, kopím prokláli srdce mé.“ Rány Kristovy, rány svaté, pět pramének, pět studánek milosrdenství, útěchy a posily. Čehokoli se mi nedostává, hledám a nalézám ve svatých ranách Spasitele. Velebím tě, Pane, a oslavuji na věky, žes nedopřál nade mnou vítězství nepříteli mému, žes z věčné záhuby vysvo-

bodil duši mou a z moci satana vykoupil mne předrahou Krví svou.

VI.

„Na kříž s ním, ukřižuj, nemáme krále, leč jen císaře.“ Tak volal před Pilátem svedený lid, a po málo týdnech bude témuž lidu kázat hlava apoštolů: „Co na nás hledíte, jako bychom byli svou mocí uzdravili chromého tohoto? Bůh otců našich oslavil Syna svého, Ježíše Nazaretského, kterého jste vy vydali a zapřeli před tváří Pilátovou. Ten ho prohlásil za nevinného, vy však jste svatého a spravedlivého odsoudili, prosili jste za vražedníka, a dárce života jste zabili. Bůh ho však vzkřísil z mrtvých, a skrzě něho stojí tento před vámi zdráv. On je ten kámen úhelný, zavržený od vás stavitelů, a není v žádném jiném spasení, neboť není jiného jména pod nebem dáno lidem, skrzě které bychom spasení být mohli.“

VII.

Pro naše hříchy Pán klesl pod křížem, pro naše viny klesl v hrob. Ale hrob Kristův se stal pramenem života všemu lidstvu, když z něho po třech dnech Pán vyšel vzkříšený a oslavený. Zemřel pro hříchy naše, vstal pro ospravedlnění naše, a zmrtvýchvstalý už neumírá, smrt nad ním už moci nemá. Apoštol napomíná nás: „Byli jste mrtvi ve hříchu, ale skrzě křest a pokání jste povstali k životu. Protož, jestliže jste povstali s Kristem, nevracejte se zase do hrobu hříchu, nýbrž těch věcí hledejte, které svrchu jsou, kde Kristus sedí po pravici Otce; oblecte člověka nového, který podle Krista stvořen jest, aby vzkříšení Kristovo bylo i vám vzkří-

šením k novému životu ve spravedlnosti a svatosti pravdy.“

VIII.

Dcery nevěřícího města jsou jediné, které projevují soustrast zmučenému Spasiteli. S nimi provázejí Pána zbožné ženy z Galileje — Pána, jež jeden apoštol zradil, druhý zapřel, ostatní opustili, jež vlastní jeho národ vydal na smrt. Pán se stal obětí svých zarytých nepřátel, v tu černou hodinu usnula víra jeho věrných, a kámen přivalený ke hrobu jejich víru pochoval. Jen láska zůstala, láska silnější než smrt, a ta vede ženy na Golgotu, ta žene je v neděli ke hrobu. Nedbají, že hněv a snad i pronásledování velerady bude následek této ranní jejich cesty. Ale jaký úžas u hrobu! „Vím, Ježíše hledáte, Nazaretského, ukřižovaného: vstát' jest, není ho tuto; co hledáte živého mezi mrtvými?“ — Šťastné ženy, které jste pro svou lásku byly za hodny uznány, uzříti ze všech nejdříve vzkříšeného Krista! Kdekoli po celém světě bude hlásáno evangelium, bude na vaši památku hlásáno, co jste z lásky k němu učinily.

IX.

Školou života jsou nám svaté dny utrpení a oslavení Páně a ukazují nám úděl náš. V pátek Pán pod křížem klesá a na něm umírá, v sobotu v hrobě odpočívá, v neděli oslaven z mrtvých vstává. Viz, křesťane, co jest údělem tvým! Práce, odpočinek, věčné vzkříšení. Pátek, cesta křížová — tot' celý tvůj život pozemský. Sobota — v hrobě tě čeká odpočinek po skončené pouti. Neděle, vzkříšení — věčná blaženost je ti připravena, ačli vytrváš až do konce a budeš-li se moci modlit

jako Pán před odchodem z tohoto světa: „Otče, dílo jsem dokonil, které jsi mi v životě uložil.“

X.

Na Golgotě necitelně strhali s Pána šat a tak znova rozevřeli rány, jimiž celé tělo bylo poseto. Za málo hodin potom se roztrhla opona chrámová od hora dolů a hlásala všemu světu, že přístup do nebe je věřícím otevřen. Země se chvěla, skály se trhaly, setník a ti, kteří s ním hlídali Ježíše, báli se velmi a volali: „Jistě Syn Boží byl tento.“ Hřmění vzdáleného soudu jsou divy, které se udály při smrti Páně. Hroby se otvíraly, mnozí zesnulí vstali a po vzkříšení Ježíšově ukázali se mnohým a hlásali svým zjevem, že smrtí Kristovou přemožen ďábel a smrt.

XI.

„Je-li král židovský, ať sestoupí s kříže a uvěříme v něho... jiné zachraňoval, sebe zachránit nemůže.“ Mýlíš se, farizeji: kdyby s kříže sestoupil, nikoho by nezachránil. Sebe zachraňovat nemusí, ale na spáse a záchraně naší pracuje, a ta nebude dokonána, leč on na kříži vytrvá. „Ať sestoupí s kříže.“ Pán vám skrze proroka odpověděl: „Posečkej ke dnu zmrtvýchvstání mého, dokavadž nevykoupím všechny národy (viz Sof 3), a jestliže pokolení zlé žádá znamení, nebude mu dáno znamení jiné, leč Jonáše proroka“ (Mt 12), nikoli sestoupení s kříže, nýbrž povstání z hrobu. Neuvěřili jste, když Pán z mrtvých vstal, nebyli byste uvěřili ani kdyby byl s kříže sestoupil. Pohrdají-li tímto znamením židé, nechať tím více se raduje křesťan: zvítězil Beránek, který zamiloval si nás

a zabit byl pro nás a vykoupil nás krví svou Bohu ze všeho pokolení a jazyka i národa, a kralovati budeme s ním na věky (Zj 5).

XII.

„Rozpomeň se na mne, Pane, až přijdeš do svého království“, prosí lotr na kříži — koho? Svého neznámého společníka, který uprostřed obou jako zločinec ze všech největší byl ukřižován, a tím odsuzuje veřejně nevěřící a nekající národ židovský. „Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ Mluví-li takto člověk ztracený, bezmocný, na popravišti jako oběť lidské zloby umírající? Královská moc a velebnost jest patrna ve slovech Spasitelových: počíná si tu chvíli jako soudce, který odpouští, a jako král, jenž prosícího přijímá za občana svého království. Vládcové se při smrti loučí s trůnem a korunou, on však skrze smrt se ubírá do své slávy.

XIII.

„Stála pak pod křížem Ježíšovým Matka jeho.“ Nepovšimnuta zůstala od nepřátel Ježíšových jeho přesvatá Rodička. Kdo by bránil matce provázet dítě na jeho poslední cestě a být při jeho posledních okamžicích, byť i odsouzenec byl? A těch několik soucitných srdcí, ženy totiž, jež Pán v osmém zastavení oslovil a které mu před ukřižováním podaly vína s myrrhou, ty asi s hlubokou soustrastí hleděly na matku Ukřižovaného, a nikdo netušil, že pod křížem stojí Královna andělů, a jako její přítomnost dnes byla božskému Spasiteli zvýšením jeho vnitřních muk, tak mu bude jednou pohled na ni v nebeské blaženosti rozmnožením jeho slávy.

XIV.

Pán dotrpěl, ale velerada nemá pokoje ani teď, a sotva že jeho tělo do hrobu vloženo, spěchá zase deputace k Pilátovi: „Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě za živa: ‚Po třech dnech opět vstanu.‘ Rozkaž tedy, ať jest hrob hlídán až do třetího dne, aby snad nepřišli učedníci jeho a neukradli jeho tělo a neřekli lidu: ‚Vstal z mrtvých‘ — a bude poslední blud horší prvního.“ Pravdu máte: nevstal-li Kristus z mrtvých, marná jest víra naše, planá naděje naše. Vstane-li však, nic vám neprospěje, že jste nad ním teď zvítězili vy: ne za vámi, nýbrž za vzkříšeným půjde celý svět.

„A oni odešedše osadili hrob stráží a zapečetili kámen.“ Ne právě příjemné dojmy vyvolal v nich pohled na hrob Kristův. Tak nevypadá hrob zločince! Vůně myrrhy, bílá prostěradla, dva vážení členové jejich vlastního sboru, kteří ho ke hrobu nesli — není tak smyta veškerá skvrna s jeho jména? Není tak odsouzen přede vším lidem jejich čin? Marné jest vám proti ostnu se zpěčovati, smlouva vaše s peklem neobstojí. Kdo může Bohu vzdorovat a moci jeho se protivit? Neuplyne ani 24 hodin, a strážní, které ke hrobové jeskyni stavíte, budou vám první svědci jeho zmrtvýchvstání, a zatím co vy zůstanete zatvrzelí v nevěře, obnoví učení Kristovo celý svět. Nebe a země pomínou, ale slova Kristova nepomínou.

Z á v ě r e ě n á m o d l i t b a .

Božský Spasiteli, jenž jsi nás křížem svým vysvobodil z otroctví nepřítelů, uděl nám milostivě, abychom mocí sv. kříže tvého

byli jeho úkladů vždy chránění a slávy vzkříšení hodnými se stali. Jenž jsi Pán a Bůh náš požehnaný na věky. Amen.

SEDM RADOSTÍ PANNY MARIE.

Jako uctívá církev bolesti nejbl. Panny, tak činí předmětem úcty svých věřících též její radosti. Ve středověkých zpěvech se počítají různě, namnoze se však jejich skladatelé drží posvátného liturgického čísla sedm. Nejpřirozenější jest počítat radosti Panny Marie takto:

1. Tajemství jejího Zvěstování a početí Syna Božího.
2. Tajemství jejího Navštívení (Magnifikat).
3. Narození božského dítěte.
4. Příchod králů z východu.
5. Zmrtvýchvstání a první zjevení jejího Syna.
6. Nanebevstoupení Páně.
7. Příchod Ducha svatého.

To jest sedm největších radostí jejího pozemského života.

P o b o ž n o s t k e c t i s e d m i r a d o s t í P a n n y M a r i e.

Sedmkrát Zdrávas.

Ů. Raduj se, Maria Panno, alleluja.

R. Neboť všechny bludy jsi zničila na celé zemi, all.

Modleme se: Uctívajíce nejčistší radosti panenské duše tvé Rodičky, Pane Ježíši Kriste, pokorně prosíme, abychom spolu s ní na věčné radosti ve slávě tvé podíl míti zasloužili: jenž žiješ...

D u b e n.

1. *Hugo* (n. vznešený) v.
2. *Marie Egyptská*, kajícnice, po 17 letech hříšného života utíká se k Matce milosrdenství, na její

přímluvu dojde odpuštění a koná 47 let pokání na poušti jordánské. — Prosme za dar pravé kajícínosti.

3. *Agapa* (ř. milovaná), *Chionia*, *Irena* (ř. mírumilovná), sestry, m., 4. stol. Před císařem: „Máš starostí dost o říši, o vojsko, o poddané, proč bojuješ proti Bohu, jehož pomoci potřebuješ?“ Obě upáleny, Ireně pohroženo, že bude odvedena do domu hanby — věc, jíž se hrozily mučednice více než muk a smrti. „Mé tělo poskvřnit můžeš, duši hříchem mi poskvřnit nemůžeš.“ V žaláři je navštěvovala Anastazie, zámožná křesťanka, jež byla útočištěm všech věřících, protože „z rozkazu císaře nesměli provozovat řemeslo ani obchod ani nesměli mít majetek, všechno jim od vlády vzato . . .“ Tato světice prosila Pána, aby ji neodvolal ze světa, dokud všechen majetek nevynaloží dobročinnosti. — *Jos. Hymnograf* † 383.

4. *Isidor*, uč., bratr sv. Leandra, Fulgence (1. zářící) a Florentiny (1. Květa) † 636.

5. „V Africe utrpení sv. mučedníků, kteří v pronásledování vandalském na Hod Boží Velikonoční ve chrámě jsou pobiti: jejichž lektorovi, právě když zpíval Alleluja, šípem hrdlo prokláno bylo.“ Mart.

6. 120 perských mučedníků.

7. *Kaliop* (ř. pěkného hlasu) † 304, od matky odeslán, aby se skryl, padl však do rukou soudci. Matka o tom zvěděla, učinila testament, dala svobodu 250 otrokům, majetek rozdala nuzným a spěchala za synem, našla jej v žaláři tak zmučeného, že nemohl vstát. „Včas jsi přišla, abys byla svědkem mého utrpení pro Krista.“ „Mne přešťastné, že jsem matkou mučedníka.“ Celou noc trávili na modlitbách. — *Afraates*, 4. stol., Peršan, odešel do syrské Edessy, za ariánského císaře Valenta opustil celu, aby bránil církev. Císař: „Jakým právem jsi opustil svou poustevnickou jeskyni?“ „Kdyby dívka viděla zapalovat otcovský dům, poradíš jí, aby zůstala sedět a nechala dům hořet a uhořela spolu? Kárej

sebe, že jsi vhodil oheň na dům Boží, a ne mne, že jsem nucen hasit.“ — Bl. *Heřman* Josef, jinoch, vroucí ctitel sv. Panny, † po r. 1230.

8. *Edesius* a *Apfián*, bratři m. — *Albert*, b. † 1214.

9. *Akácius* (ř. bezstarostný) b., velký lidumil. — *Valtruda*, vd., sestra sv. Aldegundy p. 7. stol.

10. *Ezechiel* (h. v Bohu silný), prorok.

11. *Lev Veliký*, pap. † 461.

12. *Julius* (l. bělovlasý), pap.

13. *Hermenegild*, princ, mučedník velikonočního sv. přijímání, od otce na smrt odsouzen, † 586. — *Ida*, p. † kol r. 1300.

14. *Justin* (l. spravedlivý), m., první obhájce (apologeta) sv. víry proti nevěřícím, † 167, obhájce panenství Marie Panny, první v dějinách známý veliký ctitel mariánský. — *Ludvina*, 38 let těžce nemocná, † 1433. Této světici zjevil Pán, že mnozí jsou v plamenech pekelných, protože nežili svatě ve stavu manželském.

15. *Anastazie* (Stázka, ř. zmrtvýchvstalá), m. † 66.

16. *Lambert* (n. Drahoslav), b. m., obhájce čistoty stavu manželského proti králi Pipinovi. — *Havlena*, p. m.

17. *Inocenc* (l. nevinný), b. † 350. — *Anthusa*, dcera ničemného císaře Kopronyma, 8. stol.

18. *Eleutherius* (ř. svobodmilovný) b. s matkou *Anthiou*, m., 2. stol.

19. *Krescenc* (l. Rostislav) v. † 396 — Bl. *Verner*, hošík, umučen od svého židovského zaměstnavatele 1217.

20. *Zeno* (ř. oživující) a druzi, m. † 303. — Ct. *Oda*, nucena k manželství, v kostele od kněze tázána řekla: „Ne.“ † 1158.

21. *Anselm* (n. ochránce) uč., † 1109, skladatel krásných modliteb k Marii P. — *Isacius*, dvořan m.

22. *Leonidas* m.

23. *Vojtěch*, pražský biskup, m. † 997. Modleme se, aby Pán poslal našemu lidu kněze čisté a apo-

štokské, a vyprošujme obrácení svedeným duším. Modlitby viz str. 566, 845, 899.

24. *Jiří* (ř. rolník), vojín, m.

25. *Marek* evangelista. Poučení o litaniích viz při křížových dnech. Modleme se za úrodu!

26. P. M. Matka dobré rady.

Mši sv. viz 2. července. Krom P. M. Lurdské a P. M. Ustavičné pomoci není milostného obrazu tak známého, milého a rozšířeného jako je tento, chovaný v italském městě Genazzano. Název prý pochází odtud, že sv. Alois 15. srpna 1583 vyprošoval si na modlitbách před obrazem sv. Panny v Madridě osvícení pro šťastnou volbu stavu, a tam se mu žádoucí milosti i dostalo.

VOLBA STAVU.

Tisícové volí denně stav a tisícové volí chybně, protože si nevyprošují osvícení od Ducha sv., Ducha rady, nemyslí na duši a její spásu, nýbrž dají se vést pouze časnými pohnutkami nebo sobeckými zájmy. Volba stavu patří k nejdůležitějším okamžikům života. Uvážíme-li, že často jediné „ano“ nebo „ne“ rozhodne o celém životním štěstí, ba mnohdy i o věčném osudu, pochopíme, že volba stavu jest krok, k němuž nutno přistoupit s náležitou přípravou a po bedlivé úvaze.

a) Především *varuj se ukvapenosti*. Překotnost podle sv. Ignáce jest známka, že na tě nepůsobí duch dobrý (Duch sv. nebo anděl strážný), nýbrž duch temnoty — zvláště jeví-li se při ní též neklid a nepokoj. Jinoch, dnem i nocí se obírající v myšlenkách dívkou, kterou včera po prvé viděl, dívka nářkem obtížná celému okolí, protože jí před týdnem při exerciciích napadlo jít do kláštera a rodiče jí uložili odklad aspoň na rok — to jsou případy, kde nemluví Duch sv. O volbě stavu třeba uvažovat delší dobu, než se definitivně rozhodneš.

b) *Nepoddávej se citu* — volba stavu jest věc chladné rozumové úvahy. Není vhodným okamžikem chvíle, kdy jest duše rozechvělá vášní.

c) Dej si otázku: „*Volá mne Bůh k tomu stavu?*“ Jak poznáš, že tě Bůh „volá“? 1. Máš-li *trvalý* sklon (náklonnost) k tomu stavu, a 2. máš-li potřebné *vlastnosti*. Nemocný nemá povolání ani do kláštera ani ke stavu manželskému.

d) *Modli se*, dlouho a mnoho, a sice: 1. k Duchu sv. za dar rady, 2. k nejbl. Panně, 3. k andělu strážnému; kdo pomýšlí na klášter, nadto 4. k sv. Aloisovi nebo k sv. Terezičce, kteří musili překonat značné obtíže; konečně 5. k svým sv. patronům.

e) Dej si *poradit*. Rodiče nemají práva nutit (ke sňatku, ke stavu duchovnímu), nemají též práva bránit (do kláštera), ale mají povinnost radit dítěti podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, a mít na zřeteli blaho a štěstí *dítěte*, nikoli výhody a sobecké zájmy svoje, sice se dopouštějí hříchu, mnohdy těžkého.

f) Dej si *otázky*:

1. Ve kterém stavu bych mohl nejlépe *pracovat na své spáse*? Nebude právě *tento* stav překážkou mého věčného spasení?

2. Ve kterém stavu bych nejraději *umíral*? Budu moci *v tomto* stavu šťastně umřít?

3. Budu této volbě žehnat, až mne bude Pán *soudit*?

4. Co bych radil *jinému* na mém místě?

5. Jsem si vědom *obětí*, které bude ode mne tento stav vymáhat?

g) Zvláště tomu, kdo volí **snoubenku** nebo **snoubence**, platí pravidlo: ne se dát unést vášní, nemilovat dříve, než se přesvědčím, zda milovat mohu, neotevřít nikomu dveře do srdce, dokud nemám jistoty, že mu loďku svého života svěřit mohu. *Podmínky* šťastné volby a tudíž *šťastného manželství* jsou tyto:

1. Jest bytost, s níž chci jít ruku v ruce k nebi, *věřící?* Plní svědomitě¹⁾ povinnosti sv. víry?

2. Nehleď očima zaslepenýma vášní na *vnější* půvaby. Trvalá láska musí mít hlubší kořeny a opírat se o vnitřní ocenění druhého, o ctnost a charakter.

3. *Nebud' sobec*, jenž má na zřeteli vlastní uspokojení, nýbrž řekni si u vědomí veliké odpovědnosti před Bohem a před těmi, které ti jednou svěří: „Teď mám volit otce (matku) svým dítkám, které mi Pán dá . . . bude moci je vychovávat v bázni Boží? Budou moci k němu (k ní) mít úctu?“

4. Věť, že *zdraví* s obou stran je též podmínka šťastného manželství.

5. Vyhní se každému, jenž ve věci sv. čistoty nemá *bezúhonnou minulost*.

6. Všimni si, jaká jest *rodina*, z níž pochází.

7. Nezbytné *vlastnosti*: pracovitost, obětavost, trpělivost, ústupnost.

MODLITBA ZA ŠŤASTNOU VOLBU STAVU.

Můžeš si vybrat jakoukoli modlitbu k Duchu sv. (viz Svatodušní svátky) nebo tuto modlitbu od P. Dosse:

Bože můj, Bože moudrosti a rady, ty vidíš v mém srdci upřímnou vůli jen tobě se líbit a též ohledně volby stavu jen tvou svatou vůlí se řídit. Uděl mi na přímluvu mé Matky, nejbl. Marie Panny, a mých sv. patronů, především sv. Josefa a sv. Aloise, milost, abych poznal, který stav si zvoliti mám, i abych ho šťastně dosáhl, v něm se přičiňoval o roz-

¹⁾ O smíšených sňatcích praví Benedikt XIV: „Jest to bolestné, že jsou katolíci, kteří bídne ošáleni *nepříčetnou láskou* nehrozí se těchto zavrženíhodných a ničemných sňatků, které církve sv. stále odsuzuje a zakazuje.“

množení cti tvé, pracoval o spáse duše své a dosáhl nebeské odměny slíbené od tebe těm, kteří plní božskou vůli tvou. Amen.*

Zdrávas Maria.

Ů. Oroduj za nás, Matko dobré rady: R/.
Abychom . . .

K MATCE DOBRÉ RADY.

I.

Přeslavná Panno, odvěkým úradkem Nejvyššího za Matku vtěleného Slova vyvolená, pokladnice božských milostí a přímluvkyně hříšníků: já, nehodný služebník tvůj, k tobě se utíkám, abys mi byla milostivou vůdkyní a rádkyní v tomto slzavém údolí. Vypros mi pro nejdražší Krev svého božského Syna odpuštění hříchů, spásu mé duše a vše, co jest mi k dosažení toho nutné neb prospěšné. Pros též za triumf sv. církve nad nepřáteli a za rozšíření království Ježíše Krista na celé zemi. Amen.* Zvláště pak doporučím tobě tuto záležitost svou . . . Vypros mi, Matko dobré rady, osvícení od Ducha sv., jenž tebe při andělském zvěstování zastínil a v den letnic na tebe sestoupil. Necht' na přímluvu tvou přispěje na pomoc mému mdlému a nedostatečnému rozumu Duch moudrosti, umění a rady, abych tak volil a tak jednal, by mé rozhodnutí nebylo mi ke zkáze, nýbrž k blahu časnému i věčnému mému i těch, jejichž dobro od mého kroku teď závisí. Amen.

II.

Matka dobré rady: znám ten obraz, znám,
jest pln tiché vnady, rád jej vídávám.
Rád se před ním modlím v duše pochybách:
vždycky, když tam prodlím, mizí tma i strach.

**Vždy mi dobře radíš, abych cestu zřel:
ty mne také vnadíš, abych po ní šel.
Máti, budu chodit k dobrým očím tvým:
ty mne budeš vodit, a já nezbloudím.**
(P. Fr. Žák.)

27. dubna: *Petr Kanisius*, uč., sestavil první lidový katechismus a založil v Praze první kolej svého řádu v naší vlasti (Klementinum). † 1597.

28. Mučednická rodina: *Vitalis* a *Valerie* se syny *Gervásem* a *Protásem*. — „*Theodora*, panna a *Dydymus*, kteří na popravišti o palmu mučednickou vespolek zápasili, až oba stětím koruny dosáhli.“

29. *Tertulla* a *Antonie* p. m.

30. *Kateřina Sienská*, p.

Předvečer měsíce Královny květů a začátek májové pobožnosti.

„Již zima pominula, prška přestala a odešla, květy se ukázaly v krajině naší, hlas hrdličky jest slyšet v zemi naší, fík vydal již ranní plody své, kvetoucí vinice vydaly vůni svou: vstaň, přítelko moje, překrásná moje, a pojd': ukaž mi tvář svou, ať slyším hlas tvůj: neboť hlas tvůj jest sladký a tvář tvoje spanilá“ (Pís 2).

„Zítra sestoupím do zahrady své, uvidím, zda rozkvetla vinice, zda květy plody vydávají a zda se rozpučela granátová jablka.“

Radno vykonat měsíční obnovu (str. 255) podle pokynu Tomáše Kempenského: „Jestliže začátek tě překvapí mdlého, sotva tě konec najde horlivého.“ Začni s velikou touhou a vroucností tento měsíc milosti.

KŘÍŽOVÉ (PROSEBNÉ) DNY.

„Proste a bude vám dáno.“

„Od moru, hladu a války . . .“

Tři dny před Nanebevstoupením Páně znamenají trampotnou naši pout v slzavém údolí, po jejímž

skončení bude nám dopřáno jíti za Pánem. Pamětlivi jeho napomenutí, daného naposled při poslední večeři, odporoučíme Spasiteli odcházejícímu do nebes své záležitosti a prosby, aby je přednesl Otcí. Proto evangelium o přímluvné moci modlitby.

Litanie byly původně průvody kněžstva i lidu se střídavými modlitbami a zpěvy. V Římě zavedeny 25. dubna, aby byly odstraněny a nahrazeny pohanské průvody na vyprošení úrody. V jižní Francii zavedl kající průvody v těchto třech dnech kol r. 470 biskup Mamertus, když zemětřesení a jiné metly soužily diecesi jeho i okolní, odtamtud se šířily do Evropy, kol r. 800 pojaty do římské liturgie.

Duchovní četba: Modlitba str. 11.

NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ.

Svátek 1. třídy.

Alleluja, ujal se vlády Hospodin Bůh všemohoucí: radujme se a veselme se a vzdávejme chválu jemu (Zj 19).

Opět hvězda první velikosti na obloze církevního roku, zase svátek Krista Krále. Na Olivetské hoře, kde byli apoštolé před šesti týdny v nočním stínu Getsemanské zahrady svědky jeho ponížení, jsou dnes v záři poledního májového slunce svědky jeho vítězného triumfu. Pán dává jim poslední rozkazy jako král uprostřed svého štábu. Snad hledí k severu, k jihu, k východu — k Jordánu, za nímž se táhne nezbádaná poušť, brzo ponesou za ni apoštolé jeho jméno — snad hledí i k západu, vidí hory Judské, rýsující se na obzoru, a za nimi daleké neznámé moře: ani to nebude překážkou jeho věro-zvěstům.

„Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi“, řekl jim krátce před tím v Galileji. „Jdouce do ce-

lého světa, učte všechny národy...“ podrobte všechny národy mému žezlu. Tak může mluvit jedině ten, jemuž vložil Otec do rukou žezlo vlády nad celým světem. „Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“, vtiskujte jejich duším nezrušitelné znamení, pečeť to mého vlastnictví: ne uniformu, již možno svléci, ne vypálené znamení na tělo jako otrokům, nýbrž do duše můj obraz, jehož nesmaže ani zpro- nevěra ani smrt ani peklo. „Učte je zachovávat všechno, což jsem přikázal vám, a aj, já jsem s vámi až do skonání světa.“ Tak mluvil, tak domluvil Kristus Král a vznesl se do oblaků — znázornění, že pominula jeho viditelná přítomnost na zemi, což se symbolicky znázorňuje v liturgii zhasnutím veli- konoční svíce po evangeliu. A jak apoštolé za ním hledí, spatří dva anděly: „Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe? Tento Ježíš... zase přijde, jak jste ho viděli do nebe jít.“ Od té chvíle opakuje církev bez ustání: „Maranatha, přijď, Pane Je- žiši.“ Andělé provázeli Pána, když do našeho vy- hnanství sestoupil, andělé mu asistují, když se do své slávy vrací. Kristus „posadil se po pravici Otce“, t. j. podle tehdejšího způsobu mluvení stává se i podle své lidské přirozenosti spoluvládce Otco- vým. „A opět přijde soudit živé i mrtvé, *jehožto království nebude konce.*“ (Slova Gabrielova k sv. Panně, jež si v těžkých chvílích k útěše a povzbu- zení opakoval plukovník Fogt.) „Kdybyste mne milovali, radovali byste se, že jdu k Otci.“ Duch dnešního svátku je tedy duch *radosti* (ze slávy Kristovy). Vigilie této slavnosti podává nám v evan- geliu bilanci života a působení Spasitelova: „Otče,
a) dílo jsem dokonal, které jsi mi uložil,
b) oslavil jsem tebe na zemi,
c) zjevil jsem jméno tvé lidem,
d) z těch, jež jsi mi svěřil, neztratil jsem žádného,
e) a nyní oslav mne ty slávou, kterou jsem měl u tebe prve, nežli svět byl učiněn.“ Srovnej s první

modlitbou Páně v lůně panenské Matky: „Tu jsem, Otče, abych plnil vůli tvou.“

Nejstarší zmínka o našem svátku pochází od Eusebia Caesarejského r. 325, patří tudíž k nejstarobylejším slavnostem.

I n v i t a t o r i u m.

Alleluja, Kristu Pánu na nebe vstupujícímu — pojd'te, klanějme se jemu, allel. Ž. 94, str. 530.

Mši sv. viz při svátku Krista Krále koncem října. Vlož do ní sváteční modlitbu.:

M o d l i t b a. Uděl nám, prosíme, všemohoucí Bože, abychom my, kteří věříme, že jednorozený syn tvůj, Vykupitel náš, dnes na nebesa vstoupil, též sami myslí svou v nebesích přebývali. Skrze téhož...

„Ó Králi slávy, Hospodine zástupů, jenž jsi jako vítěz dnes na nebesa vstoupil, nezanechej nás sirotků, nýbrž sešli nám slíbeného Ducha pravdy, alleluja“. Ant. k Magnifikat.

R o z j í m á n í.

Ten, jehož kdysi d'ábel sváděl: „Spust' se dolů“, nejen že se nezřítíl dolů, nýbrž zvítěziv nad protivníkem svým na perutích slávy své vznesl se k nebi. Jemuž d'ábel sliboval všechna království a všecku moc světa, jestliže se mu bude klanět, ten pohrdnuv marností pokušitele, dnes obdržel vládu nad světem a věčné království v nebesích, jak sám pravil: „Všechno jest mi od Otce dáno na nebi i na zemi.“ Jemuž se na zemi bezbožná ústa rouhala, tomu nyní zní sloužících andělů neustálá pochvala... Vizte, bratří, že d'ábelská zloba člověku více prospěla než škodila: neboť ten, jenž dav se od něho svést, spoután v d'áb-

lově otroctví ležel, nyní od Syna Božího vysvobozen z okovů tyranského [zajetí unikl, a stav se zajatcem Kristovým jása ve světle nebeského království. Pozorujte a vizte, jak blaze jest nám být zajatci Krista Ježíše, jenž zajatcům svým nejenom věčnou svobodu, nýbrž i nevýslovné dary nebeských milostí uděluje . . . (Sv. Maxim. Turinský.)

V sobotu po Nanebevstoupení Páně se slaví svátek Královny apoštolů, na památku, že Maria Panna se s apoštoly připravovala na příchod Ducha sv. Mši sv. viz 2. července.

NOVENA SVATODUŠNÍ.

Přijď, Tvůrce Duchu sv., k nám.

Dozněly večerní zvony svátku Nanebevstoupení Páně, církev končí nešpory toužebnou antifonou: „Ó Králi slávy . . .“ a my spolu s apoštoly sestupujeme s hory Olivetské, abychom poslušni posledního rozkazu Páně tiše se připravovali na příchod slíbeného Utěšitele. Jest to první novena, která kdy byla konána, a my ji konáme spolu s Neposkvrněnou Pannou — čest, o niž se s ní sdílí jedině novena vánoční. Čím jest advent vánocům, quadragesima velikonocům, tím jest tato novena letnicím — dobou přípravy k přijetí co možná nejhojnějších milostí. Tam jsme se připravovali na příchod Syna Božího, Spasitele světa, zde se připravujeme na příchod Ducha sv., osvěcovatele a posvětitelů našich duší. V jakém duchu máme tuto novenu konat?

a) V duchu *touhy*. Božský Spasitel sám snažil se roznítit při poslední večeři v srdcích apoštolů co možná největší touhu po Utěšiteli, všechny modlitby církve k Duchu sv. jsou proniknuty nejvroucnější touhou („Přijď, Duchu sv. . . .“), vzývání Ducha sv. koná církev vždy kleče.

b) Na *modlitbách*, po příkladě apoštolů. Milost Ducha sv. si můžeme jen pokornou modlitbou vyprosít, a čím usilovnější naše prosby, tím hojnější jeho dary.

c) V duchu *odloučenosti* od světa, s myslí sebranou po příkladě týchž apoštolů, kteří očekávali jeho příchod v ústraní večeřadla na Sioně. Rozptýlenost, rámus a neklid nezřízených světských starostí, duši docela pohlcujících, uzavírá srdce příchodu a působení Ducha sv. a činí je nevnímavým pro jeho svatá vnuknutí.

d) Se srdcem *čistým*. „Ty srdce čistá miluješ.“ Není větší překážky milostiplnému působení Ducha svatosti, není, co by činilo duši neschopnější k přijetí jeho milosti, než nedostatek čistoty. „Do srdce nečistého nevejde moudrost.“

e) V duchu *pokory, svornosti a lásky*, aby zmizela poslední stopa všeho, co by se stavělo mezi nás a Ducha sv., Ducha jednoty a milování.

(Podle Meschlera.)

SVÁTKY SVATODUŠNÍ.

Duch svatý naplnil okrsek země (Moud 1).

Slavný den seslání Ducha sv., plně rozvitá růže na kmene církevního roku, narozeniny církve a svátek duchovní dospělosti věřících, den první velké nadpřirozené žně: na tři tisíce věřících se shromáždilo toho dne pod praporem Kristovým.

Letnice — padesátý den po velikonocích — se všech stran spěchají poutníci do Jerusalema, v jehož ulicích se tyto dny ozývá směsice nejrozmanitějších jazyků, hotový Babel, připomínající babylonskou věž, kde zmateny kdysi jazyky a pyšní stavitelé rozptýleni do celého světa. A právě tento den vyhlédnut od Pána, aby rozptýlení a rozdvojení národové byli zase sloučeni a spojeni v jedno, v jednom ovčinci, v jedné církvi Kristově. Tohoto dne dán kdysi lidu Israelskému zákon na Sinai a vepsán v kamenné desky, dnes prohlášen slavně i Nový Zákon a vepsán do srdcí věřících. —

Každé křesťanské dítě dovede odpovědět na otázku: „Kdo tě stvořil?“ „Bůh Otec.“ „Kdo tě vykoupil?“ „Bůh Syn.“ „Kdo tě posvěcuje?“ „Duch svatý.“ Nicméně všechny tři božské osoby působí navenek vždy společně: celá nejsv. Trojice stvořila svět, celá nejsv. Trojice vykonala dílo vykupení, t. j. všechny tři osoby pojaly od věčnosti úradek, že nenechají padlého člověka v jeho bídě, vytvořily lidskou přirozenost, kterou druhá osoba na se vzala, a všechny tři osoby pro zásluhy vykupitelské smrti vtěleného Syna Božího lidstvu odpustily vinu; celá nejsv. Trojice nás posvěcuje. Proč se tedy jednotlivá díla připisují jednotlivým osobám? Aby našemu nedokonalému rozumu bylo poněkud

pochopitelnější nevystihlé tajemství svatosvaté a převznešené Trojice Boží.

Otec — první božská osoba, nepochází od nikoho, z něho však vycházejí od věčnosti jako ze zdroje ostatní osoby. Proto se mu připisuje dílo *stvoření*: z jeho rukou vyšlo všechno tvorstvo, on jest příčina všeho, co existuje, „viditelných i neviditelných věcí“. Ve stvoření jeví se *moc* (všemohoucnost), tu tedy připisujeme („přivlastňujeme“) Otci. Starý Zákon věděl pouze, že existuje jeden Bůh, Stvořitel světa — proto možno jej nazvat epochou (obdobím) Boha Otce.

Když přišla plnost času, vzala druhá božská osoba na sebe lidskou přirozenost, hlásala lidstvu pravdu, kterou hledalo a nenalézalo. *Syn* Boží, osobní *moudrost* v nejsv. Trojici, se stal přirozeně učitelem lidstva. Nadto svým utrpením zasloužil nám odpuštění, vykoupení a spásu. Proto mu přivlastňujeme vykonání celého díla *vykoupení*, a těch několik let jeho pozemského života můžeme nazvat epochou Boha Syna.

Smrtí Vykupitelovou nebylo však ještě hotovo všecko. Dáblu byla moc nad lidstvem odňata, ale teď šlo o to, jak každý jednotlivec dosáhne účasti na zásluhách Kristových a přivlastní si ovoce jeho vykoupení (*redemptio objectiva* — *subjectiva*). To jest úkol třetí božské osoby: *dokonat v jednotlivých duších dílo spásy*. Lze tudíž říci, že nyní máme epochu *Ducha sv.*, a jako Otec jest tvůrce řádu přirozeného, tak Duch sv. jest tu tvůrce daleko podivuhodnějšího, vyššího a vznešenějšího řádu nadpřirozeného a *pramen* všeho *nadpřirozeného života*.

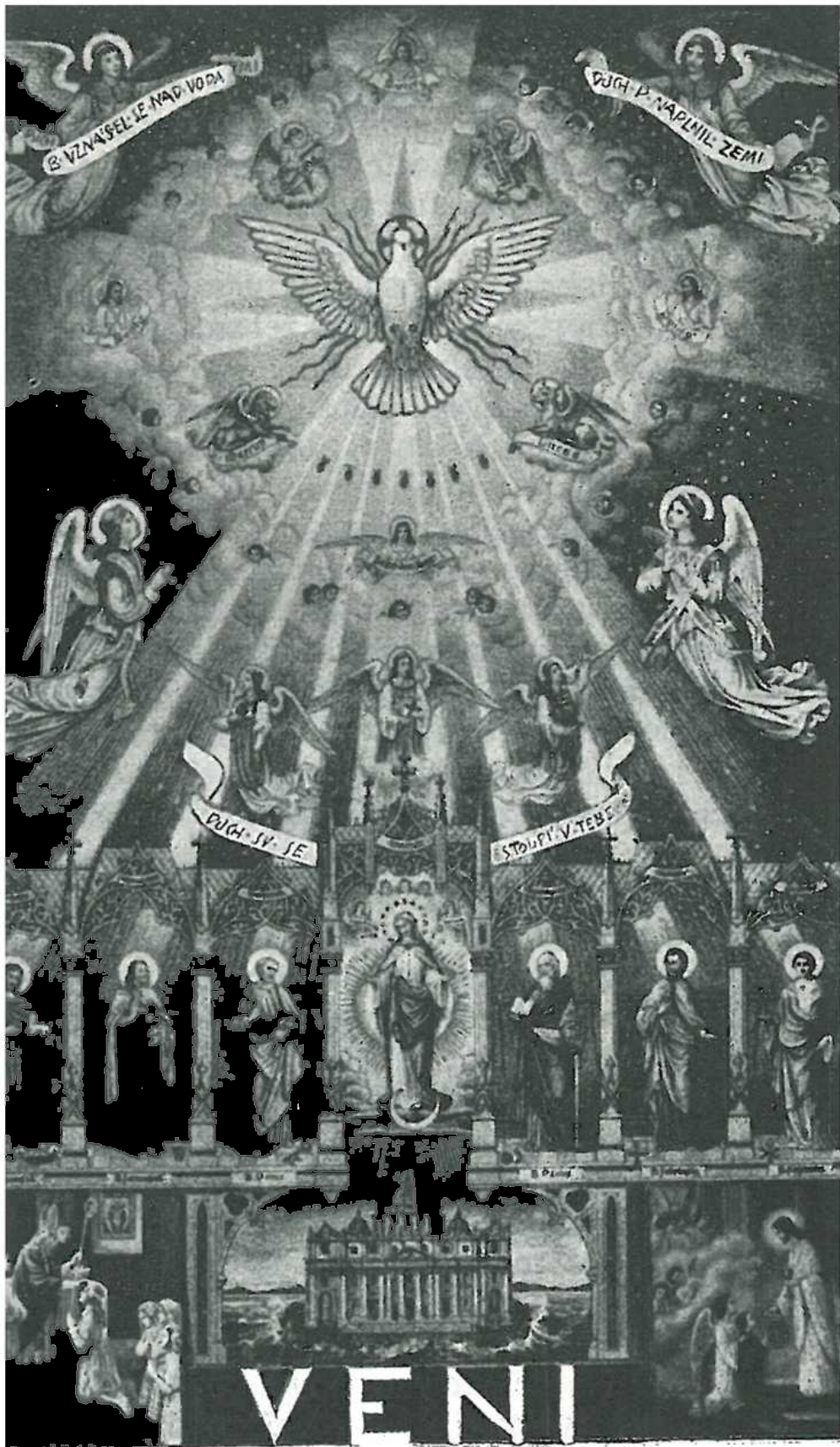
Duch sv. jest osobní *láska*, kterou se Otec a Syn v Trojici milují, jest spojení Otce a Syna, proto se mu *přivlastňují díla Boží lásky* a naše *spojení s Bohem*: obnovení nadpřirozeného života v lidstvu (vykupitelskou smrtí Kristovou) a v duši (posvěcující milostí) a vše, co s tím souvisí; jeho úkolem bylo

připravit a vyzdobit Vykupiteli *Matku plnou milosti*, krásnou, neposkvrněnou a čistou;

vytvořit v jejím lůně *lidskou přirozenost Synu Božímu* („Duch sv. sestoupí na tě“ . . . „jenž se počal z Ducha sv.“);

církev osvěcovat, spravovat a řídit, před bludem i před zánikem chránit, ji vyzbrojit vším, čeho třeba, aby lidstvo zdárně pro nebe vychovávala;

Obrázek na vedlejší straně: působení Ducha sv. v církvi. Zdroj světla (paprsky!), učí církev skrze evangelisty (nahore) a apoštoly (dole — autoři listů apoštolských). Uprostřed obrazu božské ctnosti, jež Duch sv. do duše vlévá (andělé se symboly: kříž, květ, srdce). Sedm jazyků — sedm darů Ducha sv., jež jsou znázorněny postavami stojícími na rozhraní S. a N. Zákona: Předchůdce Páně, kazatel pokání — bázeň Boží. Jakub, muž modlitby — dar nábožnosti; hlava církve — dar vědění (umění); prvomučedník — dar síly; Tadeáš — dar rady; učitel národů, osvícen v poznání víry jako nikdo jiný — dar rozumu. Panna nejmoudřejší — dar moudrosti. Sv. svátosti, jimiž nás Duch sv. posvěcuje, znázorněny týmiž postavami (krom svátosti Ducha sv. a Eucharistie v dolních rozích): Křtítel (u nohou křestní konvice) — Jakub, jediný, jenž mluví o pomazání nemocných (nádobka s olejem) — Petr, jemuž svěřena moc klíčů (pokání) — Pavel se svým vznešeným pojetím manželství (Ef 5, slunce a měsíc) — vpravo Štěpán, jenž první přijal svatá svěcení (kněz má být skutkem i slovem hvězdou věřícímu lidu). Juda má u nohou kříž — ve znamení kříže jsou vykonávány svátostniny a exorcismy (verš 9. jeho listu). Duši obrazu tvoří tři největší díla Ducha sv. po lidské přirozenosti Syna Božího: Neposkvrněná Panna — církev — duše ospravedlněná.

svátosti jsou tajemné nástroje jeho milosti, v nichž on sám působí;

ospravedlnění duše věřící jest jeho dílem, i vše, co s tím souvisí: *milost* pomáhající k spasitelným skutkům, svatá vnuknutí, lítost, obrácení, odpuštění, ospravedlnění vlitím posvěcující milosti, skrze niž Duch sv. v duši bydlí a my spojeni jsme s Bohem. Duše dostává skrze milost posvěcující účast na božské přirozenosti, asi jako železo v plamenu takřka dostává přirozenost ohně. Kdyby se stala nemožná věc a Bůh svou přítomností opustil svět, byl by přece přítomen a) v nejsv. Svátosti skrze člověčenství Kristovo, b) v ospravedlněné duši skrze Ducha sv. a jeho milost.

Duch sv. bydlí v nás, působí v nás, žije v nás, modlí se s námi a v nás. Každý záslužný skutek od něho začíná, jest jím nesen a v něm se dokonává. Bez něho není člověk schopen ani jedné spasitelné myšlenky, poznání, tužby.

PŮSOBENÍ DUCHA SV.

Otec na počátku měl před sebou prázdnotu, kterou naplnil živými i neživými tvory. Duch sv. měl (po hříchu praotce) před sebou říši mrtvých (duševně), kterou měl k životu vzkřísit. Pro zásluhy Kristovy Duch sv. ztracený život lidstvu navrátil, k plné dokonalosti pak jej přivede v nebeské oslavě, kde bude vyloučena možnost ztráty a vymýtěna každá nedokonalost.

Působení Ducha sv. v duši i církvi nejlépe nám osvětlí jména, jež mu sv. víra dává:

I. Světlo — Duch sv. *osvěcuje* náš rozum. „Poučí vás o všem, co jsem pověděl vám“ (Jan 14) a všecko vám vysvětlí. Nejde tedy o nové poznatky a neznámé pravdy, nýbrž o pochopení toho, co hlásal Kristus, a k tomu nás Duch sv. uschopňuje *darem rozumu*, abychom totiž vnikli do porozumění zje-

vených pravd sv. víry. Nejde však jen o teoretické mrtvé vědění, nýbrž o poznání praktické, jež vede ke skutku, t. j. k životu podle víry. Duch sv. osvětluje rozum, aby roznítil srdce a pohnul vůli ke konání dobrého. Čím více chápeme pravdy sv. víry, tím více si jí vážíme a chráníme a z její krásy se těšíme. „Vím, komu jsem uvěřil“, praví učitel národů (2 Tim. 1), zatím co o nepřátelích sv. víry praví sv. Juda: „Čemu nerozumějí, tomu se posmívají.“

Tím přecházíme k *daru vědění* (umění), jímž nás Duch sv. uschopňuje, abychom

a) poznávali věci stvořené v jejich poměru k Tvůrci,

b) ocenili správně dobra vyššího i nižšího řádu — odkud pochází všechnen hřích, ne-li odtud, že dobra pozemská přeceňujeme a nadpřirozená i nadzemská podceňujeme! —

c) rozeznali pravdu ode lži i v řádu přirozeném; blud ve vědách přirozených nezůstává bez vlivu na život nadpřirozený, snadno poruší čistotu víry ve Stvořitele, v život záhrobní atd.; dnes tone svět v záplavě bludů, na všech polích kultury, ve všech oborech věd — bludy někdy bezděčné, někdy přímo zúmyslné lži, v dějinách, ve vědách přírodních, v sociologii, především ve filosofii; odmítli světlo Ducha sv., a Duch sv. je ponechal jejich vlastnímu omezenému rozumu a jejich ubohosti, takže se stali sami sobě vůdci do pouště kamenité a do bludiště, kde nevědí kudy kam;

d) dovedli pohrdnout světem a vzdát se pozemských výhod, než bychom trpěli zkázu na duši — abychom pochopili slovo Kristovo „zapři sám sebe a následuj mne“ — pravdy, které v očích světa jsou bláznovstvím, duši osvícené Duchem sv. však nebeskou moudrostí.

Darem rady nás Duch sv. osvětluje, abychom rychle a určitě posoudili a rozhodli, jak v daných

okolnostech jednat, aby naše počínání bylo správné. Okolnosti jsou mnohdy nepředvídané, rozhodnout se musíme ihned, odklad jest často nemožný, volba mívá někdy následky nedozírné, a největší vědomosti, jak zkušenost učí, nechají nás na holičkách. Platí v malém i ve velkém, v životě soukromém (ve výchově, při volbě stavu atd.) i veřejném; dnes máme samé „otázky“, t. j. nerozřešené problémy: školskou, dělnickou, sociální, národnostní, manželskou atd., všude bezradnost — výmluvný doklad slov sekvence: „Bez tvé božské milosti není v světě světlosti.“

2. Oheň:

a) *Očišťuje* kov od strusky, aby zbylo ryzí zlato — Duch sv. zbavuje všech nezřízeností a nedokonalostí duši, jež se mu oddá.

b) Činí *poddajnými* látky (sklo, železo a pod.), které ve stavu tuhém nemožno zpracovat. Dar synovské *bázně* Boží povznáší duši nad bázeň lidskou a tělesnou, činí ji podrobenou jak dítě Otci a radostně poslušnou jeho příkázání. Dnešní svět „Boha se nebojí, lidí se nestydí“ (Lk 18) a podle toho to vypadá: samé aféry, místní nebo světové, mravní zvrhlost mládeže i dospělých, rozluky, politika, diplomacie — konce by nemělo, kdybychom chtěli vypočít všechny následky vyhoštěné ze světa bohobojnosti.

c) Činí *pevnými* látky, které pro svou měkkost (hlína) povolí každému nátlaku. *Dar síly* zrodil církvi armádu mučedníků, které nejtěžší muky nedovedly přinutit ke zradě jejich sv. slibů, a zástupy neohrožených vyznavačů, kteří se neděsili protiventství ani hrozeb mocných tohoto světa. Život člověka na zemi jest neustálý boj (Job 7), s nepřáteli vnějšími — ďáblem a světem, který jest nebezpečný hrozbami a ještě nebezpečnější lichocením — i s nepřítelem domácím, tělem a jeho žádostmi, a jenom ten bude korunován, kdo zvítězí (Zjev 3).

d) *Taví* nejtvrdsí látky — Duch sv. jest nám nápomocen v přemáhání největších obtíží, které se stavějí na překážku naší spáse.

e) Jest neunavně *činný* — Duchu sv. se protiví lenost a nečinnost. Světci, jimž vydává církev svědectví, že byli „plni Ducha sv.“, vynikali nejen znalostí nebeských pravd, nýbrž pracovali neunavně o rozmnožení slávy Boží i o spáse bližního.

f) V přírodě jest teplo (slunce) *pramenem* všeho života — Duch sv. jest pramen nadpřirozeného života, o čemž viz nahoře.

3. Olej (unctio, pomazání), symbol všech vnitřních darů, zvláště nábožnosti a moudrosti. *Darem nábožnosti* vlévá Duch sv. do duše dětinnou oddanost a úctu k nebeskému Otci a ke všemu, co s ním souvisí: velkou úctu k sv. svátostem, slovu Božímu, k svatým, vyvoleným to přátelům Nejvyššího, k církvi a jejím zřízením (liturgii, zákonům, odpuštěním atd.). Že dnes vládne světem pustá bezbožnost, přesvědčí tě jediný pohled do novin a veřejného života, návštěva jediné politické schůze: rouhání, které by samému satanu dělalo čest, svatokrádeže, jichž se kdysi děsil i nejhorší zločinec.

Dar moudrosti učí nás nadpřirozenému pojmání všeho, co pod sluncem se děje (str. 72), povznáší duši z prachu země k výsosti a vlévá zálibu ve věcech nebeských. Má svět tohoto nejvyššího ze všech darů Ducha sv. nadbytek? Rozhodni sám, o kom se dnes všeobecně uznává, že jest moudrý: o těch, kteří mají v rukou vládu obcí nebo států? Jimž jest svěřena výchova mládeže? Kterí osvěcují širší vrstvy lidu tiskem? O celém světě odciženém Kristu?

4. Růsa (vláha) — jak ona zúrodňuje půdu tvrdou a svlažuje vyprahlou, tak Duch sv. jest *nebeskou vláhou* duši rozpálené vášní a zmítané pokušením.

5. Celá řada jiných jmen, dávaná od sv. Otců a bohoslovců třetí božské osobě, jest uvedena a vysvětlena s dostatek dole v různých modlitbách a zpěvech: Oživitel, Obnovitel, Utěšitel, Dokonatel, Oblažitel.

Svět se odvrátil od Ducha sv., a proto Duch sv. opustil jej. Všimneme-li si, jaký duch ovládá svět, jest zjevno: duch zla, duch lži, duch temnoty, a ten vhání svět do hříchů, které podle slov věčné Pravdy nebudou odpuštěny ani na tomto ani na onom světě. Poznané křesťanské pravdě odpírati — vědomá a zúmyslná nevěra, veliký to hřích dnešní doby — zatvrzelost ve hřichu, uzavírající se každému spasitelnému vnuknutí, nekajícnost až do konce života trvající, a konečně vrchol vši zloby: bližním milosti Boží nepřáti, t. j. nenávisť Boha, která pokládá za triumf, když zamezí knězi přístup k umírajícím a kořist urvanou milovníku duší hodí na pospas satanu, majíc ďábelský požitek, svede-li duši čistou a vidí-li v ní obraz Tvůrce znesvěcený — nenávisť vůči Duchu sv., jenž přebývá v nezkažených dětských srdcích, nasazující všechny páky, cestou zákonodárnou i nezákonnou, aby ho bezbožeckou výchovou vypudila z duše maličkých.

DUCH SV. A SV. SVÁTOSTI.

Ještě zmínka o kráse sv. svátostí, v nichž Duch sv. působí.

Členem lidské společnosti stává se člověk narozením, členem království Božího stává se křtem — *křest jest narození* pro vyšší život, jest most, po kterém nás převádí Duch sv. z říše satanovy do říše Kristovy a ze smrti k životu.

Narozené dítě pomalu roste, sílí, dospívá — *duchovní dospělost* nám uděluje Duch sv. naráz ve sv. *biřmování*.

K zachování přirozeného života jest třeba po-

krmu — k zachování života duše nás sytí Duch sv. chlebem nebeským v *Eucharistii*, abychom vysílením nezemdleli. Narodit se a dospět může člověk jen jednou, proto nemožno přijmout první dvě svátosti vícekrát. Pokrmem však se musí sílit stále — Velebnou Svátost možno přijímat denně.

Tyto tři svátosti by stačily, kdyby byl člověk zdrav a nepodléhal nemocem; jimi jest vyšší život založen (křest), utvrzen (biřmování), udržován (Eucharistie). Člověk však ohrožován pokušeními, a v boji s nimi někdy utrží ránu, buď lehkou, která se vyhojí sama, nebo smrtelnou, kde třeba operace: sv. *zpověď*, prostředek v ruku Ducha sv., aby *vzkřísil* padlého a vrátil znova ztracený život, a to ne jednou, nýbrž kolikrát v boji kdo padne.

Na *loží smrtelném* naposled se pokouší satan uchvátit duši, proto má pro tuto chvíli Duch sv. ještě jednu svátost, jako doplněk předešlé, aby vyhojil v duši poslední zbytky hříchu.

Těchto pět svátostí stačí k výzbroji, posvěcení a uzdravení jednotlivce. Člověk však žije ve *společnosti* — Bůh mu své dary (život i výchovu atd.) uděluje skrze jiné, jež zmocňuje k jejich velikému úkolu ve dvou svátostech: *kněžstvo*, aby nám zprostředkovalo život nadpřirozený, a *manžely*, aby dítkám zprostředkovali život přirozený se vším, co k němu náleží.

OVOCE POBOŽNOSTI K DUCHU SV.

Z řečeného jest zjevno, jak nutno a záhodno jest zvláště dnes pěstovat horlivě pobožnost k Duchu sv. Není však právě tato pobožnost popelkou mezi všemi, zapomenutá, nepovšimnutá? Mnohý světec uctíván více než třetí božská osoba, pramen všeho nadpřirozeného života. Tato pobožnost patří přece k nejvznešenějším, jsouc ve své podstatě klaněním, o kterouž přednot se s ní sdílí jedině pobožnost k nejsv. Trojici a k vtělenému Slovu (Srdci P., nejsv.

Svätosti a nejdr. Krvi P.). Nejvyšší úkony této pobožnosti jsou úkony tří božských ctností, především lásky, královny všech ctností. Kromě toho jest ovoce této pobožnosti tak hojné, že málo která se jí může postavit po bok:

1. Jako každá pobožnost, má i tato za následek připodobnění tomu, jehož uctíváme, tedy Duchu svatosti a lásky: neobyčejnou *čistotu* srdce, spojenou s nejčistší *láskou* k Bohu.

2. *Spojení* s Bohem, nejen milostí posvěcující, nýbrž neustálým pohřžením duše v rozjímání o Bohu a v přítomnost Boží, a tudíž neobyčejnou *sebraností* mysli. Světci, kteří vynikali úctou k Duchu sv., připadají nám jako bytost exotická, zbloudilá s nebe na zemi: tělem zde, duší tam, jako by byli již zde obdařeni nazíráním na tvář Nejvyššího. „Žiji nikoli já, nýbrž Kristus ve mně“ (Gal 2), jehož Duch mne oživuje.

3. Ze spojení s Bohem plyne *pokoj* srdce a podivuhodná *sladkost*: *záliba v Bohu*, nechuť a odpor k hříšným rozkošem, bez nichž světák by nemohl být živ.

4. *Útěk před hříchem*. Duch sv. nás s Bohem pojí, zatím co hřích znamená naprosté odloučení od Boha, zvláště nečistota, jež nejvíce se přičí Duchu svatosti — pýcha, jež jest odboj proti Bohu, s nímž nás Duch sv. spojuje — neláska, jež nejvíce odporuje Duchu lásky.

5. Vděčná *hrdost* a radost z *povolání k pravé víře*, v níž Duch pravdy jest nám učitelem.

6. *Vážíme si milosti*, byť se zdála sebe menší; spolupůsobíme s každou milostí, byť šlo o jedinou spasitelnou myšlenku; chráníme milost posvěcující před ztrátou a užíváme všech prostředků, jimiž lze ji rozmnožit, především

7. sv. *svátostí*; úcta k těmto nástrojům milosti v rukou Ducha sv. se jeví *častým* a *uctivým* jich přijímáním, jakož i *vděčností* k Duchu sv., který

v nich působí a nás jimi posvěcuje. Sv. svátosti jsou *řádný* prostředek našeho posvěcování, a kdo jich horlivě nepoužívá, nesmí očekávat, že mu Duch sv. dá své milosti cestou mimořádnou.

8. *Láska k církvi*, kterou Duch sv. spravuje a řídí, v níž a skrze níž nás vede k cíli.

9. Jeho *sedm darů*, jimiž náš rozum osvěcuje a vůli posiluje.

10. Jeho *dvanáct plodů*: láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, shovívavost, tichost, víra, skromnost, zdrželivost, čistota.

11. *Úcta k velkým dílům Ducha sv.:* k Srdci Páně, nejbl. Panně, nejsv. oběti N. Z.

12. Protože Duch sv. jest obnovitel nejenom jednotlivců, nýbrž i celých národů, mají k němu zvláštní úctu ti, kteří pracují o obrození a *obrácení lidstva* (na př. misionáři), a Duch sv. jest jim pomocníkem v pracích o spáse duší — osvěcuje je a řídí, aby jak slovem tak jednáním si našli cestu k srdcím zatmělým nebo zbloudilým a s jistým výsledkem je získali Kristu. Bez neustálého vzývání Ducha sv. jsou všechny pokusy a práce o tomto díle marné: nedá-li on světla, pak slepý slepému se bude za vůdce nabízet, a oba v temnotách zůstanou a zahynou.

ROZJÍMÁNÍ SV. JANA ZLATOÚSTÉHO.

Zase svátek, zase slavnostní shromáždění, zase se církev raduje z pohledu na množství synů, kteří se k slavnosti sešli... Přečasto se snesly s nebe na zemi dary lidskému pokolení; nikdy doposud však takové jako dnes. Bůh dštil kdysi na zemi mannu, a dal lidem nebeský chléb; jindy seslal s nebe oheň, by strávil obětní dar připravený na oltáři; jindy opět zmírajícím hlady poslal déšť, jenž přinesl přehojnou úrodu. Veliké nade vši pochybnost a podivuhodné to dary, ale ne-

skonale větší jsou dary dnešní: nikoli manna, nikoli oheň ani liják, nýbrž déšť darů Ducha sv. byl seslán s nebe, nikoli aby zemi umožnil vydati plody, nýbrž aby uschopnil přirozenost lidskou, by vydala ovoce ctností. Kdokoli jen jednu krůpěj (těchto milostí Ducha sv.) přijali, okamžitě své (porušené) přirozenosti zapomínali, a celá země se plnila anděly: nikoli nebeskými, nýbrž takovými, kteří v lidském těle trvajíce osvědčovali nadpřirozenou moc duchových mocností. Nesestoupil s hůry, nýbrž — což daleko podivuhodnější bylo — ti, kteří dole byli, vznesli se k jejich (andělů) ctnosti: neodložili tělo, nýbrž podrževše je, duší se stávali andělé.

Před deseti dny vystoupila naše přirozenost (v Ježíši Kristu) ke královskému trůnu, a dnes Duch sv. sestoupil k naší přirozenosti. Prvotiny naše Pán do nebe vzal, a Ducha sv. nám seslal. Jako se děje po dlouhé válce, že si dřívější nepřátelé na utvrzení míru dávají navzájem rukojmí, tak se i stalo mezi Bohem a lidstvem: lidstvo jako záruku a rukojmí poslalo prvotiny svoje, jež do nebe zanesl Kristus: nám pak Bůh za rukojmí a záruku poslal Ducha sv. Rukojmí však musí být z královského rodu; proto jsme my poslali toho, jenž pochází z královského rodu Davidova, a nám poslán Duch sv. od královského trůnu

I n v i t a t o r i u m.

Alleluja, Duch Páně naplnil okrsek země —
pojd'te, klanějme se jemu, alleluja. Žalm 94,
str. 530.

MŠE SV. KE CTI DUCHA SVATÉHO.

I n t r o i t. Duch Páně naplnil okrsek země,
alleluja, a on, jenž všecko pojímá, zná každý
hlas, alleluja, alleluja, alleluja. — Necht'
povstane Bůh, a rozpráší se nepřátelé jeho,
necht' prchají, kdož ho nenávidí, před tváří
jeho. Sláva Otci. Duch Páně...

M o d l i t b a. Bože, jenž jsi dnešního dne
srdce věřících osvětlením Ducha sv. poučil,
dej nám v témže Duchu pravé moudrosti
dojítia z jeho útěchy vždy se radovati. Skrže...

Č t e n í ze skutků apoštolských (k. 2).

Když se naplnilo dní padesáte, byli všichni
učedníci pohromadě na jednom místě. Tu
povstal náhle hluk s nebe jako silného vichru
a naplnil celý dům, kde seděli, i ukázaly se jim
jazyky v podobě ohnivé a posadil se na každém
z nich jeden, a byli všichni naplněni Duchem
sv. a počali mluvit různými jazyky, jak Duch
sv. dával jim promlouvati. Přebývali pak
v Jerusalemě židé, muži nábožní ze všelikého
národa, jenž jest pod nebem. A když povstal
ten zvuk, sešel se zástup a ztrnul, neboť slyšel
je každý mluvit jazykem svým. Žasli pak
všichni a divili se řkouce: „Nejsou-li tito
všichni, kteří mluví, Galilejci? I kterak my
každý slyšíme jazyk svůj, v němž jsme se
zrodili? Partští a Médští i Elamitští a oby-
vatelé Mesopotamie, Judska i Kappadocie,
Pontu i Asie, Frygie a Pamfylie, Egypta a
končin Libye ležící při Cyreně, i příchozí
Římané, jak židé tak novověrci, Kreťané a

Arabové — my slyšíme je mluvit jazyky našimi o velikých skutcích Božích.“

G r a d u á l. Alleluja, all. Sešli Ducha svého a stvoření budou, a obnovíš tvářnost země. Allel. — **P ř i j d', Duchu s v., n a p l ň srdce svých věrných, a oheň své lásky v nich roznět'. (*)**

S e k v e n c e.

**P ř i j d', ó Duchu přesvatý,
pramen světla bohatý
sešli v země dolinu:
sestup, Otče ubohých,
dárce darů přemnohých,
osvit' srdcí hlubinu.**

**Božský Utěšiteli,
sladký duší příteli,
v tobě šťasten spočinu:
duši v práci osvěžíš,
srdce v pláči oblažíš,
v žáru vedeš do stínu.**

**Ó ty slunce blažené,
světlem lásky plamenné
naplň věrnou rodinu!
Bez tvé božské milosti
pusto v lidské bytosti,¹⁾
všechnu ztrácí nevinu.**

**Smyj, co třísni vina zlá,
zavlaž srdce vyprahlá,
rány zhoj, ať nezhyneu:
osvět', co v nás chmurného,**

¹⁾ Původní text: „Sine tuo Numine nihil est in lumine, není v světě světlosti.“ Bez tebe není světla (pro rozum) ani svatosti (nevinu pro srdce). Autor této sekvence „Veni Sancte Spiritus“ jest snad Innocenc III. († 1216). Překlad z Českého kancionálu.

nakloň, co jest zpuřného,
zbloudilé ved' v otčinu.
Připrav nám, svým věřícím,
vroucně tebe prosícím,
sedmi darů hostinu:
odměnu dej za ctnosti,
do věčné nás radosti
uved' v blahou hodinu. Amen.
Alleluja.

S l o v a s v. e v a n g e l i a p o d l e s v. J a n a
(k. 14).

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Miluje-li mne kdo, slovo mé zachovávati bude, a Otec můj bude ho milovat, a přijdeme k němu, a příbytek u něho si učiníme. Kdo mne nemiluje, slov mých nezachovává, a (přece) slovo, které jste slyšeli, není moje, nýbrž Otce, který mne poslal. Toto mluvil jsem vám u vás zůstávaje. Utěšitel pak, Duch sv., kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem k vám mluvil. Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám. Nermutiž se srdce vaše aniž se strachuj. Slyšeli jste, že já jsem vám řekl: „Jdu, a přijdu zase k vám.“ Kdybyste mne milovali, radovali byste se zajisté, že jdu k Otci, neboť Otec větší jest mne. A nyní pověděl jsem vám, dříve než se to stane, abyste uvěřili, že se to stane. Již nebudu mnoho mluvit s vámi, neboť přichází kníže tohoto světa a na mně nemá ničeho, avšak aby svět poznal, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec přikázal.

O b ě t o v á n í. Upevni, Bože, co jsi způsobil v nás, se svatého chrámu tvého, jenž jest v Jerusalemě — tobě budou králové dary přinášet. Alleluja.

S e k r e t a. Obětované dary posvět', prosíme, Pane, a srdce naše očist' osvícením Ducha sv. Skrze...

P r e f a c e. Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, skrze Krista Pána našeho: jenž vystoupiv nade všechna nebesa a usednuv po tvé pravici, vylil dnes zaslíbeného Ducha sv. na syny v milosti přijaté. Proto oplýváje radostí jásá celý svět na okrsku země; ale i nebeské síly a andělské mocnosti chvalozpěv slávy tvé pějí bez ustání říkajíce: Svatý...

P ř i j í m á n í. Povstal náhle hluk s nebe jako silného vichru tam, kde seděli, alleluja, a naplnění jsou všichni Duchem sv. a mluvili o velikých skutcích Božích, alleluja, alleluja.

P o p ř i j í m á n í. Vlij nám do duše, Pane, svatého Ducha (svého), aby srdce naše očistil a svou rosou je z kropil a zúrodnil. Skrze...

NEŠPORY.

1. Když dní se naplnilo padesáte, byli všichni pohromadě na témže místě, alleluja — Žalmy str. 644.

2. Duch Hospodinův naplnil veškerý okresek země, alleluja.

3. Naplnění byli všichni Duchem svatým a počali mluvit, alleluja, alleluja.

4. Prameny a vše, co ve vodách se hýbe, dobrořečte Hospodi-

nu, alleluja.

5. Různými jazyky velebili apoštolé podivuhodné skutky Boží, alleluja, alleluja, alleluja.

Kapitulum. Když se naplnilo dní padesáte, byli všichni učedníci pohromadě na jednom místě; tu povstal náhle hluk s nebe jako když táhne silný vítr, a naplnil všecek dům, kde seděli.

H y m n u s.

Přijď, Tvůrce Duchu sv., k nám,
ty myslí našich navštiv chrám,
rač s nebes sstoupit výsosti,
nám srdce naplň milostí.
Tys Těšitelem nazýván,
nám Bohem milostivě dán,
zdroj živý, plamen, lásky dech,
tys posvěcení myslí všech.
Ty sedmi darů studnice,
prst Otcovy jsi pravice,
tys Kristem přislíbený host,
jenž dáváš ústům výmluvnost.
Rač světlo v mysli rozsvítit,
nám do srdce rač lásku vlít,
a těla mdlého slabosti
zhoj silou svojí milosti.
Rač nepřítelé zapudit
a duši pokoj udělit,
ať jisti tvojím vedením
vždy zniknem léčkám d'ábovým.
Nás nauč Boha Otce znát
a Syna jeho milovat
a v tebe, Ducha svatého,
těž doufat času každého.
Vše tvorstvo vzdávej Otcí čest
a Synu, jenž zdroj spásy jest,
těž Duchu jich, jenž sílí nás,
bud' chvála dnes i v každý čas.¹⁾ Amen.

℣. Všichni naplněni ℞. A počali mluvit,
byli Duchem svatým, alleluja.
alleluja. Antifona. Dnes při-

¹⁾ Rabanus Maurus v 9. stol. jest asi autor tohoto nejstaršího zpěvu ke cti Ducha sv. „Veni Creator Spiritus“. — Kdo se modlí denně tento hymnus nebo sekvenci str. 754, získá odp. *†. Upraveno podle stávajících překladů.

šel den letnic, alleluja, dnes Duch sv. v jazycích ohnivých se učedníkům ukázal, udělil jim dar řečí i zázraků a poslal je do celého světa zvěstovat a kázat: Kdo

uvěří a bude pokřtěn, ten bude spasen, alleluja. Magnifikat str. 540.

Modleme se: Bože, jenž jsi dnešního... str. 753.

Závěrečná antifona: Vesel se... str. 713.

MODLITBA KRÁLE ŠALOMOUNA ZA DAR MOUDROSTI.

Bože otců mých a Pane milosrdenství, jenž jsi učinil vesmír slovem svým a m o u d r o s t í svou stvořil člověka, aby panoval nad tvorstvem, kteréž od tebe učiněno jest, aby spravoval okruh země ve svatosti a spravedlnosti, a v přímosti srdce aby vládl: uděl mi m o u d r o s t, která stojí u trůnu tvého, a nevylučuj mne z počtu dítek svých. Neboť služebník tvůj jsem já, člověk mdlý a kratičkého věku, maličko rozumějící právu a spravedlnosti. Neboť byť byl kdo i sebe dokonalejší mezi lidmi, nic nedokáže, nebude-li s ním tvá m o u d r o s t. Ona byla přítomna, když jsi stvořil okruh země, a ví, co je příjemného očím tvým. Sešli tedy m o u d r o s t svou s nebes, sešli ji od trůnu velebnosti tvé, aby se mnou byla a se mnou pracovala, abych věděl, co tobě se líbí, neboť ona ví všechno, a povede mne po cestách mých bezpečně, a opatrovati mne bude ve své velebnosti, a budou ti příjemné skutky moje. Vždyť smrtelné tělo naše obtěžuje duši, a pozemský člověk těžko se vznáší k nebesům. Stěží poznáváme to, co jest na zemi, a co máme před očima, s námahou nalézáme: kdož tedy vystihne to, co jest

na nebesích? A kdo pozná vůli tvou, nedáš-li
mu m o u d r o s t a nepošleš-li s výsosti s v a -
t é h o D u c h a svého? Sláva Otci . . .

(Moudr 9.)

HYMNY K DUCHU SV.

I.

Přijď, Tvůrce Duchu sv. . . . str. 757.

II.

Přijď, Tvůrce Duchu svatý, k nám,
jenž s Otcem, Synem jedno jsi,
ty rozum náš vždy osvěcuj
a srdce láskou rozněcuj.

Tys apoštolům přinesl
svých darů hojnost nesmírnou,
tys lékař, rádce, učitel,
zdroj světla, věrných Těšitel.

Rad' nevědomým v pochybách,
zhoj duši hříchem zraněnou,
té viny následky též vzdal,
jíž Marii jsi uchoval.

Přijď, Tvůrce Duchu svatý, k nám,
nač zdatnost lidská nestačí,
rač doplnit svou milostí,
dej dojít věčné radosti.

(Autor neznámý; přeložil K.)

SEKVENCE K DUCHU SV.

I.

Přijď, ó Duchu přesvatý . . . str. 754.

II.

Zavaň v duši, jarní vánku,
ze zimního vzbud' ji spánku
milostí své dobroty:

ty, jenž srdce očišťuješ,
očištěná zúrodňuješ,
přijď, ó Duchu přesvatý!¹⁾
Přijď, ó světlo, rozum osvět',
přijď, ó lásko, srdce roznět',
skutky učiň záslužné:
Duchu pravdy, božský Rádce,
mírem oblaž svoje stádce,
spal, co v duši ohyzdné.
Ty když učíš, vše jest zjevné,
ty když kážeš, vše jest snadné,
vedeš-li, duch nezbloudí.
Hřích-li stíny v duši vrhá,
tvá je rosa smaže vlahá,
peklu kořist odloudí.
Divotvorce, hosti milý,
věrných svojich Těšiteli,
šťasten, k němuž zavítáš:
vítán čisté duši vždy jsi,
rozkoš těla zprotiví si,
komu sebe sama dáš.
Přijdiž tedy, světlo pravé,
přijď a stvoř v nás srdce nové,
milostí svých přines zář:
Otci, Synu roven zcela,
lásko obou, dej, by zřela
duše tebe tváří v tvář.

III.

Přijdiž, blaho věčné krásy,
dárce života a spásy,
Otce, Syna žáre s v a t ý,
přijdiž se svou milostí!
roso božská, světlo svaté,

¹⁾ Do slova: „Zažeň zimu, jarní vánku — provívej sad našich duší — učiň půdu úrodnou!“ Autor této překrásné sekvence „Aquilone pulso veni“ jest neznámý, přeložil K.

světlo světem nepojaté,
 svědku světem n e p ř i j a t ý,
 v srdci mém se uhosti!
 Výron obou, s nimi spojen,
 nevzdálen a nerozdvojen
 trváš v společenství jich;
 rosa jsi, jež z obou prýští:
 v mou se duši, božský hosti,
 s bohatstvím snes darů svých.
 Rosa, svatost, láska, soudnost,
 vůně, již jak květů různost
 pravdu liším ode lsti:
 hmotě tajemnou moc sdílíš,
 když ji ve svátostech volíš
 za nástroj své milosti.
 Života by člověk došel,
 plodnost sdílíš vodě s v a t é,
 nad kterou ses kdysi vznášel,¹⁾
 než Bůh zemi upravil:
 zdroj a původ (dárce) nevinnosti,
 zdroj ze zdroje Trojce s v a t é,
 zdroj, jenž smýváš nepravosti,
 zdroj, jenž zdroj náš oživil.

¹⁾ „Duch Boží vznášel se nad vodami“ (Gn 1), a sice podle hebrejského a syrského textu: *plodný* Duch Boží vznášel se nad vodami (obraz vzatý z ptáček sedícího na vejcích), aby svým dechem vše oživujícím do ní vložil zárodky života: „Vydejte vody duše živé . . .“ (Gn 1). Podivuhodněji sestupuje Duch sv. na křestní pramen, aby mu udělil nadpřirozenou plodnost — z vod křestních vychází nové stvoření, obmyto od nepravostí a uschopněno k vyššímu životu. „Nechť sestoupí do této náplně pramene moc svatého Ducha“, modlí se církve při svěcení křestní vody. Tuto hlubokou sekvenci Adama a S. Vict. („Veni, summe Consolator“) poněkud pozměněnou přeložil K.

Vodo živá, živý ohni,
 učiň srdce v lásky výhni
 bohulibou obětí:
 dotkni se ho žářem lásky,
 rozvaž vin a vášní svazky,
 dech tvůj necht' je posvěti.
 Otce, Syna věčné pouto,
 zmdlelé poutí pouští touto
 poutníky rač oblažit;
 vánek jsi, jenž občerstvuje:
 jež žár vášní vysiluje,
 rosou svou rač ovlažit.
 Hlase skrytý, skrytý hosti,
 který vedeš duši k ctnosti,
 učíš tiše, vlídně, m i l e,
 v nejistotách radíš m o u d ř e,
 přijď, a zapud' všechn klám:
 světlo, které temno plašíš,
 v rozpacích nám jasnost vnášíš,
 poslední až přijde c h v í l e,
 hrobu tma až oči z a v ř e,
 věčné světlo rozsvět' nám!

M o d l i t b a.

Věčný Bože Duchu sv., obětuji tobě nej-
 dražší Krev Ježíše Krista ve spojení s nejbl.
 Pannou a se všemi vyvolenými v nebesích na
 poděkování za všechny milosti a výsady, kte-
 rými jsi přesvatou snoubenku svou ozdobil,
 zvláště v jejím Neposkvrněném Početí. Obě-
 tuji ti sv. Krev Kristovu za obrácení hříšníků
 a za rozšíření světla pravé víry po celém
 okrsku zemském. Věřím vše, co jsi mluvil
 skrze proroky, co nám zjevil jednorozený Syn
 Boží, z něhož ty vycházíš, co hlásá církev,
 kterou ty učíš, osvěcuješ a před bludem chrá-
 níš. Věřím vše, co hlásá sv. víra o té, která

jest živoucí stánek a chrám tvůj, věřím pevně a neochvějně, že jest vpravdě Matka Boží a Panna ustavičná, že v prvním okamžiku svého života byla zvláštní milostí tvou pro zásluhy Syna svého, Vykupitele lidského pokolení, uchráněna vši poskvrny prvotné viny a veškerou náplní svatosti obdařena; věřím, že milostí tvou byla po celý život prosta všeho, i nejmenšího hříchu, každého pokušení a jakéhokoli hnutí nezřízené vášně, věřím, že po skonání svém i s tělem na nebe vzata byla, aby jako pomocnice Vykupitelova byla nyní lidstvu prostřednicí všech milostí.

(Z modlitby schválené Piem IX.)

MODLITBA ZA SEDM DARŮ DUCHA SV.

Přijď, Duchu moudrosti, proměň a naprav hříchem porušené žádosti srdce našeho a zálibou nadzemských statků rač je provanout, abychom zprotivíce si pozemské sladkosti pravá a věčná dobra si oblíbili.

Přijď, Duchu rozumu, a nauč nás veškeré pravdě, abychom alespoň poněkud pochopili se všemi svatými Božími, jaká jest šíře a výše, hloubka i délka bohatství moudrosti a vědomosti Boží.

Přijď, Duchu rady, jemuž samojedinému jest známo, co žádá ten, jenž zpytuje srdce a ledví, a osvět' temnoty nevědomosti naší, abychom poznali vždy, co konati máme, a poznané ve skutek uváděli.

Přijď, Duchu síly, jenž přemáháš nemístnou bázeň, snes se do prsou a posiluj viklající slabost naši, abychom utvrzení milostí tvou vždycky vítězili, byť nás úzkosti svíraly po celý den a boje ustavičně dorážely na služebníky tvé.

Přijď, Duchu vědění a roznět' světlo poznání v myslí naší, abychom ne každému duchu věříce rozeznali Ducha pravdy a ducha bludu, a nemilovali svět, jenž pomine se žádostmi svými, nýbrž jedině Boha se drželi, kteří z temnot povolání jsme do podivuhodného světla jeho.

Přijď, Duchu nábožnosti, jenž svědčíš duchu našemu, že jsme synové Boží, a dej, ať pravému Bohu a Otcí našemu se klaníme v duchu a v pravdě.

Přijď, Duchu bázně Boží, která jest začátek moudrosti a z duše vypuzuje veškeren hřích, a naplň srdce naše synovskou bází Nejvyššího, abychom k němu s důvěrou „Otče“ volali, skrze tebe dítkami Božími se stavše.

℣. Uděl mi, Pane, moudrost přístojící u trůnu tvého.

℞. Aby se mnou byla a vedla mne po cestách mých.

Modlitba: Bože, jenž jsi... str. 753.

KORUNKA KE CTI DUCHA SV.

Ve jménu Otce...

Přijď, Tvůrce Duchu svatý, str. 757.

℣. Do duše zlovolné nevejde moudrost:

℞. Aníž bydliti bude v těle poddaném hříchu.

Modleme se: Bože, jemuž každé srdce jest zjevno, jemuž mluví každá vůle a jehož nic není tajno: vlij do srdcí našich sv. Ducha svého a očist' skrze něho myšlenky naše, abychom byli hodni dokonale tě milovat a tebe důstojně oslavovat. Skrze...

I. t a j e m s t v í: Duch sv. Synu Božímu od věčnosti vyvolil a připravil Matku, a v Neposkvrněném Početí ji posvětil vší milostí

ji naplniv. Maria kromě Krista největší dílo Ducha sv.

Ú v a h a. Od věčnosti předvídaje nevyzpytatelný Bůh žalostný pád lidského pokolení, věčným úradkem lásky své ustanovil, že původní dílo dobroty své podivuhodněji obnoví vtělením Syna svého, aby proti jeho milosrdnému záměru nezahynul člověk, ďábelskou zlobou vehnaný do neštěstí a viny. Od počátku a před věky vyvolil zároveň témuž Synu svému Matku, z níž by se v blahé plnosti časů narodil, Duch sv. pak ji nade všechny andělské legie a zástupy svatých zahrnul takovou plností milosti, že prosta vši poskvrny hříchu, veskrze dokonalá a krásná takovou svatostí se stkvěla, že větší nad ni se krom Boha mysliti nedá, a trojím posvěcením k vrcholu svatosti ji přivedl: v Neposkvrněném Početí ji uchránil viny, jež z otráveného kořene přechází na všechny syny Adamovy, a obdařil ji čistotou důstojnou Matky toho, jemuž Serafíni třikrát „svatý“ prozpěvují; ve Zvěstování ji zastínil, aby jeho působením pojala v lůno původce a dárce vši milosti; v den letnic na ni sestoupil a dílo své milosti v ní dokonal. — **P r o s D u c h a s v. z a v r o u c í l á s k u a ú c t u k e s v. P a n n ě.**

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci.

Přijď, Posvětiteli, sedmeronásobný Duchu sv. s nebes, a naplň srdce mé bohatstvím darů a milostí svých.

Ů. Oroduj za nás, Panno bez poskvrny počatá: **Ry.** Abychom... Modlitba: **Bože, jenž jsi...** str. 531.

2. t a j e m s t v í: Duch sv. vytvořil Srdce Ježíšovo v lůně panenské Matky — **v t ě l e n í, n e j v ě t š í d í l o D u c h a s v.**

Ú v a h a. Když ze hříchu do hříchu upadalo, z bídy do bídy se potácelo a do propasti věčného zavržení střemhlav se řítilo veškerého lidstva pokolení zavržené, když temnoty pokrývaly zemi a mrákota národy, a zoufalství plnilo duši: ve chvíli, kdy byla nouze nejvyšší, Duch sv., jenž srdce čistá miluje a vyhýbá se duším oddaným hříchu, vykonal největší dílo své moci, moudrosti a lásky, a v ústraní tiché světničky galilejského městečka na Pannu vyvolenou sestoupiv vytvořil v jejím přečistém neporušeném lůně lidskou přirozenost toho, jenž byv v ráji od Nejvyššího zaslíben konečně přišel, aby obrodil, obnovil a k životu přivedl ztracené. — **D ě k u j** za milost v y k o u p e n í.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci.

Přijď, Utěšiteli, slíbený Duchu sv., jenž z Otce a Syna vycházíš, sestup do srdcí našich a naplň je pokojem, ježž vtělený Spasitel světu přinesl.

∇. Oroduj za nás, Matko Spasitele: R7. Abychom ... Modlitba: Bože ... str. 487.

3. t a j e m s t v í: Kristus skrze Ducha sv. se obětoval Otci — G o l g o t a.

Ú v a h a. Pán veden Duchem sv. odebral se od Jordánu na poušť, aby se zasvětil svému povolání, být obětí dokonalou a čistou za hříchy světa. Dokonav pak dílo, které mu Otec uložil, skrze Ducha sv. sám sebe na oltáři kříže obětoval v oběť bezúhonnou Bohu, aby přesvatou krví svou očistil svědomí naše od skutků mrtvých a uschoptil nás státi se příbytkem téhož Ducha svatosti: jehož tajemným působením obnovuje se denně na oltářích táž drahocenná oběť, a nám přístup k trůnu milosti se otvírá. — **P r o s** Ducha sv. za ú c t u k **E u c h a r i s t i i.**

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otcí.

Přijď, nebeská lásko, Duchu sv., a proměň božskou mocí svou nedokonalá srdce naše, abychom ukřižující starého člověka s nepravostmi a naruživostmi jeho oděli se v toho, z něhož vycházíš, Ježíše Krista Pána našeho.

∇. Oroduj za nás, Matko Sedmibolestná:
R7. Abychom... Modlitba: Všemohoucí str. 667.

4. t a j e m s t v í: Duch sv. na apoštoly sestoupil.

Ú v a h a. „Pošlu zaslíbení Otce svého na vás: vy pak neodcházejte z Jerusalema, dokavadž nebudete oděni mocí s výsosti. Jan zajisté křtil vodou, vy pak pokřtění budete Duchem sv. po nemnohých těchto dnech. Ozáří vás a naplní duši vaši záplava milostí shůry, a sestoupí na vás oheň božský, jenž nespaluje, nýbrž hřeje, nestravuje, nýbrž září. Připravte mu srdce, aby je našel přibytkem čistým a oblažil vás dary svých milostí.“ I odešli s hory Olivetské a trvali všichni jednomyslně na modlitbách s Marií, Matkou Ježíšovou. — P r o s Ducha sv. za jeho s e d m d a r ů, obnov bířmovací slib.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otcí.

Přijď, plameni božský, jenž jsi se nad apoštoly v jazycích ohnivých objevil, přijď a rozněť zvlažnělá srdce naše a dej, ať planou žářem božské lásky tvé, ó Duchu rozumu a síly.

∇. Oroduj za nás, Královno apoštolů:
R7. Abychom... Modlitba Bože... str. 753.

5. t a j e m s t v í: Duch sv. a církev, jeho třetí veliké dílo.

Ú v a h a. Kristus miloval církev, vydal sebe sama za ni, posvětil a očistil ji, aby byla svatá a bez úhony, pilířem a základem pravdy. Jí pak slíbil neomylného Učitele, Ducha prav-

dy, aby ji vyučoval ve vší pravdě a chránil všeho bludu, aby ji zachovával, spravoval a řídil, aby v ní působil a ve sv. svátostech posvěcoval duše věřících. „Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, Ducha pravdy, aby zůstával s vámi na věky.“ **D ě k u j** za milost p o v o l á n í k p r a v é v í ř e.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci.

Přijď, světlo božské, Duchu moudrosti a rady, jehož svět přijmouti nemůže, a osvět' mysl naši paprsky záře své, abychom rostli ve znalosti Boha a v poznávání svaté vůle jeho.

∇. Oroduj za nás, Stolice moudrosti: R7. Abychom... Modlitba: Bože, jenž... str. 612.

6. t a j e m s t v í : Duch sv. a d u š e ospravedlněná, jeho č t v r t é veliké dílo.

Ú v a h a. „Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha sv., nemůže vejíti do království Božího“ (Jn 3). I my jsme kdysi sloužili žádostem světa a těla, žijíce ve zlosti a závisti, nenávidíce se vespolek. Když se však zjevila dobrota a lidumilnost Spasitele našeho Boha, spasil nás, nikoli pro zásluhy naše, nýbrž podle neskonalého milosrdenství svého, skrze křest a Ducha sv., ježž vylil v hojnosti na nás, abychom ospravedlnění milostí jeho stali se dědici života věčného. — V a ŝ s i posvěcující m i l o s t i, skrze niž se ti dostává účasti na božské přirozenosti, měj úctu k sv. svátostem, skrze něž tě Duch sv. posvěcuje, měj úctu k vlastnímu tělu, jež jest schránou posvěcené a omilostněné duše a tudíž chrámem Ducha sv., předurčeno k slavnému vzkříšení, v Eucharistii posvěcováno dotekem nejsv. Těla a Krve Kristovy. Obnov křestní slib.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci.

Přijď, Oživiteli Duchu sv., Duchu nábožnosti a bázně Boží, a neopouštěj milostí svou ty, jež jsi k vyššímu životu obrodil a dítkami Božími učinil.

℣. Oroduj za nás, Maria, Matko vykoupených: Ṙ. Abychom . . . Modl.: Duchu sv., str. 39.

7. t a j e m s t v í: Duch sv. D o k o n a t e l.

Úvaha. Láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha sv., který nám byl dán. Nepřijali jsme zajisté ducha služebnosti, nýbrž Ducha synovství; nikoli ducha otrocké bázně, nýbrž Ducha svobody; nikoli ducha tohoto světa, nýbrž Ducha Kristova. Uvěřili jsme, a vtiskl nám pečeť zaslíbeného Ducha svatého, kterýž jest záruka věčného života a skrze něhož máme přístup k Otci. — P r o s Ducha sv., aby dokonal v tobě, co milostí svou započal: aby ti udělil milost v y t r v á n í až do konce a byl tvým oblažitelem v blažené věčnosti.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci.

Přijď, Dokonateli Duchu sv., neustávej posilovati nás milostí svou, až bychom dospěli v křesťana dokonalého a dosáhli plnosti ctností Kristových, a nebyli již jako děti každým větrem zmítané, nýbrž pečliví byli duchovního svého vzrůstu v Kristu Ježíši, jenžto jest hlava všech.

℣. Utvrď, ó Bože, co jsi způsobil v nás.

Ṙ. Se svatého chrámu svého, jenž jest v Jerusalemě.

Modlitba. Sešli nám, Pane, sedmeronásobného sv. Ducha svého Utěšitele s nebes, Ducha moudrosti a rozumu, Ducha rady a síly, Ducha vědění a nábožnosti, a naplň nás Duchem svaté bázně tvé, aby nevědomost naši osvěcoval a slabost naši proti všemu protivenství posiloval, abychom poznali, co činiti máme, a srdcem očištěným tebe nade všecko

milujice, cokoli prikazuješ, se vsí ochotou plnili. Skrže . . .

(Podle Korunky schválené Lvem XIII.)

Možno připojit litanii.

LITANIE K DUCHU SVATÉMU.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli světa, Bože — Duchu Svatý, Bože — Svatá Trojice jeden Bože, smiluj se nad námi!

Duchu svatý, lásko Otce a Syna —

Sladkosti božská, Duchu sv., na něhož andělé patřiti touží —

Slíbený Utěšiteli, Duchu sv., jenž z Otce a Syna vycházíš —

Duchu sv., jenž jsi Neposkvrněnou Pannu důstojným stánkem Syna Božího učinil —

Duchu sv., jenž jsi Srdce Ježíšovo v lůně panenské Matky vytvořil —

Duchu sv., jenž jsi v jazycích ohnivých na apoštoly sestoupil —

Duchu sv., jenž jsi Petra výmluvným a učedníky neohroženými učinil, smiluj se nad námi!

Oživiteli Duchu sv., skrze něhož jsme na křtu svatém k novému životu zrozeni byli —

Posvětiteli Duchu sv., jenž přítomností svou činíš srdce věřících chrámem Boha nejsvětějšího —

Roso nebeská, Duchu sv., jenž srdce naše ode všech poskvrn očišťuješ —

Světlo nebeské, Duchu pravdy a učiteli spravedlnosti, jenž mysl věřících osvěcuješ —

Sílo nebeská, Duchu sv., jenž mučedníky k boji posiluješ a k vítězství vyzbrojuješ —

Divotvorce, Duchu sv., který jsi obnovil tvářnost země —

Dare nebeský, sedmeronásobný Duchu sv., jehož moc a působnost ve sv. svátostech vane, smiluj se nad námi!

Duchu sv., Duchu moudrosti a rozumu —

Duchu sv., Duchu rady a síly —

Duchu sv., Duchu vědění a nábožnosti —

Duchu sv., Duchu bázně Boží, která jest začátkem moudrosti —

Zachovateli, Duchu sv., jenž církev Kristovu učíš, spravuješ a řídíš —

Oblažiteli, Duchu pokoje, jehož láska a mír blaží srdce věřících —

Dokonateli, Duchu sv., skrze něhož jsme spojeni s Otcem i Synem, smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa — odpusť nám, Pane! . . . uslyš nás, Pane! . . . smiluj se nad námi!

Modleme se: Sešli nám, Pane . . . str. 769.

Tato litanie, pouze pro soukromou pobožnost dovolená, obsahuje 21 invokací. Prvních sedm pojednává o životě Ducha sv. v Trojici (3) a jeho působení při vykoupení lidstva, vtělení Syna Božího a založení církve (4). Druhých sedm obsahuje dogmatiku (věrouku) o činnosti Ducha sv. při znovuzrození jednotlivce. Posledních sedm působení Ducha sv. v duši omilostněné (4) a v církvi (3).

MODLITBA VĚŘÍCÍCH,

kteří přijali svátost sv. biřmování.

Duchu sv. Bože, který jsi na apoštoly sestoupil a skrze jejich nástupce se věřícím sděluješ ve svátosti sv. biřmování, který jsi i nám vzkládáním rukou biskupových dán byl a čelo naše sv. křížem pomazal, abychom se vždy hrdě hlásili k víře, k níž jsme byli křtem sva-

tým povolání, a mužně vyznávali víru, kterou v srdci chováme: osvěcuj rozum náš, posiluj srdce naše, posiluj vůli naši, obdař nás svými sedmi dary, darem moudrosti a rozumu, darem rady a síly, darem vědění a nábožnosti, a naplň nás darem bázně Boží, abychom bez úhony kráčeli léčkami a nástrahami zkaženého a Kristu odcizeného světa, skrze tebe a v tobě spojení s Otcem a Synem, ze kterých vycházíš a s nimiž v dokonalé a nerozdílné jednotě na věky kraluješ. Naplň nás oblažující přítomností svou, dej, ať čistým životem se jí stáváme den ze dne hodnější, ať obnovujeme a rozmnožujeme v sobě neustále milost přijatou ve svátosti duchovní dospělosti a síly. Utvrď, co jsi způsobil v nás, dej, aby srdce naše, jednou učiněná tvým chrámem, tebe svatokrádežně nevypudila, nýbrž ať láska Boží zůstává vždy rozlita v srdcích našich skrze tebe, kterýž jsi nám byl dán.

Svátost sv. biřmování, svátost Ducha sv., bývá spolu se svátostí stavu manželského přijímána ze všech svátostí nejnehodněji a nejnedbaleji. Zatím co na druhou se přemnozí připravují hříchem, nepřipravují se na první vůbec, a pak není divu, že tak málo milostí se nám v ní dostává, podle pravidla: čím připravenější Duch sv. naše srdce najde, tím hojněji je svými milostmi naplní, a tím štedřejší k nám bude, čím horlivější budeme my. Přečti si, co psáno na str. 649 a 779.

Před přijetím sv. biřmování konej devítidenní pobožnost k Duchu sv., hled' v těch dnech věnovat co možno nejvíce času modlitbě, a zvláště den sv. biřmování se má trávit sebraně, možno-li v kostele, a nerozptyluj se slavnostmi, jež se obyčejně doma konávají a z nichž čiši duch světácký a nikoli Duch svatý. Pobožností k Duchu sv. pro ty dny máš hojnost v této knížce.

MÁJ.

MĚSÍC KRÁLOVNY KVĚTŮ. *†

Já jsem jako květ růžový za dnů jar-
ních a jako lilie nad vodami (Sir 50).

Pobožnost májová . . . miláček věřícího lidu, nejkrásnější a nejpůvabnější pobožnost mariánská, ze všech měsíčních pobožností nejrozšířenější . . . co kouzla a půvabu rozlévá na prósu všedního života! Že právě měsíc květů jest zasvěcen Královně nebes, připadá nám tak přirozeným, že bychom se spíše divili, kdyby tomu bylo jinak. Skladatelé středověkých zpěvů mariánských jsou přímo nevyčerpatelní v obrazech braných po příkladě Písně Šalomounovy z kvetoucích luhů, aby jimi vyjádřili krásu nejkrásnější Panny. Ve století 12. objevují se ve Španělsku, Francii a Německu první stopy májových oslav ke cti Matky Boží: na jaře bývaly její obrazy věnčeny a s oblibou zpívány mariánské písně. Ve stol. 13. kastilský král Alfons X., zvaný pěvec bl. Panny, opěvoval nebeskou Královnu nesčetnými písněmi, mezi nimiž se vyskytuje i pěkný „zpěv májový“, první to májová báseň k její cti. Od r. 1324 pořádaly se každoročně 1. máje v Toulousu básnické závody. Zmíněného roku se sešlo množství básníků, před ohromným davem četli své básně, a první cenu (zlatou fialku) obdržela tehdy píseň katalonského rytíře Ramona Vidala, opěvující Neposkvrněnou Pannu. Tak začaly toulouské květinové hry, jež se pořádají dodnes 1. máje a jež nám uchovaly zvláště ze stol. 14. a 15. přemnoho krásných mariánských provençalských písní.

V Německu touže dobou (kol r. 1350) se dočítáme, že bl. Jindřich Suso neutrhł kvítku, dokud v máji prvním věncem neozdobil obraz nebeské Královny. První německá májová píseň ke cti sv. Panny vyšla r. 1641 v Luzernu. Za tři roky potom vydal P. Nadası T. J. v Kolíně n. R. první „Měsíc Mariánský“ s modlitbami a rozjímáním pro každý den. Nebyl to však máj, nýbrž věřící si měli podle jeho návodu zvolit libovolný měsíc v roce a věnovat jej úctě Matky Boží. To vše byly tudíž jen přípravy k naší milé pobožnosti, která jako všecka velká díla prodělala dlouholeté stadium vývoje. Vlastní pobožnost májová vznikla u krbu rodinného a odtamtud si razila cestu na veřejnost.

R. 1724 vyšlo v Parmě v Itálii dílko P. Annibala Donese, jež podává návod, jak slavit v rodinném zátiší měsíc máj: „Na místě, kde se celá rodina schází k modlitbě, postaví se pěkně ozdobený oltář se sochou neb obrazem Marie Panny. Večer před prvním májem shromáždí se všichni před osvětleným oltářem a pomodlí se růženec nebo litanii. Mohou se připojit i jiné modlitby, ale ne příliš dlouhé, aby se pobožnost nezprotivila zvláště dětem. Pak si vytáhne každý lístek s úkonem ctnosti pro příští den. Týdně . . . přijmou všichni sv. svátosti. Kdykoli někdo opustí dům, neopomine na cestě navštívit chrám nebo kapli zasvěcenou sv. Panně. Po celý měsíc se budou všichni snažit, aby v jejich chování nic neurazilo čisté oči nebeské Matky, a pobožnost ukončí tím, že posledního máje se jí společně před domácím oltáříkem zasvěťí.“

Ve svatyni rodinné se tedy zrodila májová pobožnost. Jak se dostala do chrámu? Koncem téhož století, když v neustálých válkách nastal žalostný úpadek mravů a nevěra s nečistotou slavila orgie i v církevním státě, vyzval P. Lalomia několik osob, aby spolu s ním věnovaly celý máj oslavě sv. Panny. Zatím co mládež na ulicích, v zahradách i doma se

oddávala nejohavnějším výstřednostem, zatím co klení a nečisté písně se rozléhaly pod jasným italským nebem a znesvěcovaly překrásné májové večery, modlila se hrstka věřících v jednom římském kostele před krásně ozdobeným oltářem nejčistší Panny. Líbezná zpěvy mariánské vábily, hlouček pomalu rostl, ulice se prázdnily, neslušné písně venku umlkly, a pobožnost dosáhla takové obliby, že po roce se rozšířila i do jiných římských chrámů, a pak ponenáhlu z věčného města do Neapole, Sicilie, Malty, Francie, Španělska, Belgie, Švýcarska, Německa, Rakouska a Polska a do celé Evropy, místo jednotlivých rodin se shromažďovala u trůnu nebeské Královny celá rodina mariánská, a pobožnost májová se stala milou každému věřícímu srdci. V polovině minulého století se konala po prvé v našich vlastech.

„ . . . to konvalinka vyzvání nám příchod Kněžny máje“ praví naše májová píseň. Jistě, pln kouzla a čarovné krásy jest první májový večer, a zatím co my hledíme zrakem plným lásky a touhy vstříc Královně máje, bijí tisíce a tisíce srdcí nedočkavou touhou a hoří plamennou láskou k ní, a na tisíce očí hledí k oltářům, na nichž v záplavě světél a ve vůni květů tone tu chvíli obraz nebeské Kněžny. K jejímu trůnu přinášíme srdce ve velikonoční sv. zpovědi právě očištěná, a tu čistotu si chceme uchovat pomocí úcty mariánské. Máj, měsíc naděje — Maria Matka svaté naděje. Máj se svými květy a vůní jest měsíc rozkoše, Maria jest radost a rozkoš pokolení lidského. Máj měsíc květů, Maria květ nade všechny květy. Neznám nic milejšího nad křesťanskou poesii, která se Šalomounem probíhá pole a háje, sady a louky, údolí, hory i roviny a shledává nejpůvabnější květy, aby si dala od nich vypravovat o kráse Královny nebes, a všechny ty květy polní, od prosté slzičky a chudobky v trávě až ke královské palmě a vznešenému cedru libán-

skému, otázaný od věřící mariánské duše jako by ožily a šeptají: „Maria, Maria, Maria . . .“ Každý z nich dovede o Marii promluvit srdci, které jim rozumí, a povznést je nad hvězdy, kde trůní vládkyně věřících.

V jakém duchu trávit měsíc máj?

V duchu čisté a vroucí *radosti*. „Chvalte Hospodina ve svatých jeho“ — *oslavuj* a chval Pána pro veliké milosti a výsady, jimiž jeho moc, moudrost a láska ozdobila sv. Pannu a tak oslavila sebe samu;

blahopřej Královně májové k jejím výsadám a milostem;

oslavuj ji ve spojení se všemi jejími ctiteli po celém světě;

raduj se s ní z její slávy, že jest nade všecko tvorstvo povýšená, ode všech tak milovaná a tak neskonale krásná;

děkuj Pánu za vše, čím tvou Královnou obdařil, že její krásou okouzluje a vede k nebi ty, které její Syn vykoupil;

pros nejbl. Pannu: „Učiň mne hodným chváliti tebe“, pros za milost, abys byl nebeskému ideálu všech synů Adamových co nejvíce podoben v její trojnásobné kráse: přirozené a nadpřirozené v milosti a slávě.

„Měsíc tento králem jest všech měsíců: prvním bude vám mezi měsíci roku.“ (Ex 12.)

V předvečer měsíce mariánského můžeš vzít za duchovní četbu poučení o májové pobožnosti; pro 1. máj se hodí „Úcta mariánská“ str. 225, první pátek čtení o Bolestné Matce Boží str. 692, první sobotu o Neposkvrněném Početí str. 520, první neděli o Nanebevzetí (str. 860), první pondělí o důstojenství božského mateřství str. 595, další dny prvního týdne: Maria Pomocnice Vykupitele str. 482.

I n v i t a t o r i u m.

**Svatá Maria, Matko božského Pastýře —
přimlouvej se za nás, alleluja. Žalm 94, str. 530.**

N e š p o r y

(z officia Matky božského Pastýře).

**Ant. 1. Nechat' hlas
tvůj zazní v uších
mých, neboť hlas tvůj
jest sladký a tvář tvoje
krásná, alleluja. Žalmy
str. 535.**

**2. Přítelka moje, mi-
lovaná moje, sestou-
pila do zahrady, aby
se kochala v zahradách
a sbírala lilie, all.**

**3. Pojd', milovaná
moje, vyjděme po-
spolu do polí, pře-
bývejme na lučinách,
alleluja.**

**4. Tys jako zdroj
sadů, studnice vod ži-
vých, jež v kaskádách
se ženou s Libanu, all.**

**5. V zahradách našich
květiny všecky, milo-**

**vaná moje, tobě jsem
uchoval, alleluja.**

**Kapitulum. Od počát-
ku a před věky stvo-
řena jsem, a až do
budoucího věku býti
nepřestanu, a ve stán-
ku svatém před ním
službu jsem konala.**

**Hymnus: Zdrávas
hvězdo, str. 539.**

**∇. Krásná a sličná
jsi, dcero Jerusalems-
ská, alleluja.**

**Rγ. Mocná jak spořá-
daný šik vojenský, all.**

**Ant. Jako pastýř stád-
ce své pase, v náručí
svém beránky shro-
mažďuje a v klíně je
chová, alleluja. —**

Magnifikat str. 540.

**Modleme se: Bože, jenž veškerý svět ne-
vystihlou prozřetelností svou spravuješ a řídíš,
uděl nám, služebníkům svým, abychom na
přimlůvu nejbl. Marie vždy Panny, pod jejíž
bdělou stráží žijeme, od nepřátel chránění a
sladkostí plodu tvého nasyceni jsouce nebeské
vlasti šťastně dosáhli. Skrže . . .**

Závěrečná antifona buď velikonoční str. 713 nebo Zdravas Královno, str. 790.

Pobožnosti ke cti Královny květů:

Sekvence, viz str. 547 a 586.

Modlitby, viz při sobotě str. 238, 275 a 552—563.

Mše sv. z 8. prosince nebo 2. července.

1. května *Filipa a Jakuba* ap.

2. *Atanáš* (ř. nesmrtelný), uč. † 373. — *Zikmund* (n. vítězný ochránce) m.

3. *Nalezení sv. Kříže*. Sv. Helena, matka císaře Konstantina, dala na Golgotě vykopat kříž Spasitelův r. 326. Zpěvy ke cti sv. kříže str. 420, 666, 668. Mše svatá str. 828.

4. *Monika* (l. napomínající), matka sv. Augustina, vzor a útěcha matkám, které se modlí za obrácení svých zbloudilých synů. — *Florián* (l. kvetoucí) m.

5. *Pius V.* (l. zbožný) pap.

6. *Lucius* (l. osvícený) b.

7. *Stanislav* („staniž se slavným“), b. krakovský, m. † 1079.

8. *Agathius*, setník, m. 4. stol.

Druhý týden, četba: Maria Prostřednice, str. 831. Nejč. Srdce P. M., str. 867. Královna sv. Růžence, str. 902, 909.

9. *Řehoř Naziánský*, uč. 4. stol.

10. *Gordián*, m. za Juliána Odpadlíka. — *Felix a Blanda* (l. milá) manželé.

11. *Gothard* (n. pevný v Bohu) b.

12. *Pankrác*, hošík 15letý. — Bl. *Gemma* (l. drahokam), pastýřka, † 1429. — *Nerej, Achilej* (1. stol.), služebníci *Domitilly*, příbuzné císaře Domiciána, snaží se ji získat pro Krista. Opovídá jim: „Jak trpké pohrdnout rozkošemi, neužívat radovánek vezdejšího života, nemilovat, co tělu lahodí, jako bychom se nebyli na světě narodili?“ „Ty vidíš rozkoše jednoho okamžiku, a nedbáš

nebezpečí, jež následují . . .“ Zřekla se pohanského snoubence, na jeho naléhání poslána od císaře do vyhnanství a pro sv. víru upálena. — Mučedníku sv. Leonovi v Tataře domlouval soudce: „Jelikož sám vyznáváš, že vaše cesta je úzká a těsná, pojď na naši cestu, pěknou a širokou . . .“

13. *Servác*, b. — *Robert Bellarmin*, uč., † 1621.

Královna mučedníků. — Vzpomeňme dnes všech těch, kteří kdy pro Krista cedili krev a jejichž jména zná jen Vševědoucí, od neznámých tisíců a tisíců mučedníků z katakomb až k posledním hrdinným vyznavačům, kteří nedávno v mukách umírali pro Krista Krále v Mexiku, třebaže se jim nedostalo a mnohým nedostane cti oltáře. „Docházejí nás zprávy o ukrutnostech, neuvěřitelných ve světle civilisace 20. století, a svět nemá pro ně ani slůvka rozhořčení . . . to vše má být pochováno komplotem všeobecného mlčení.“ (Pius XI.) President Calles, mexický Nero, prohlásil: „Třikrát jsem bojoval proti *Kristu* a vždy zvítězil.“ *Komu* tedy platí boj proti katolické církvi? Masopust r. 1925 přinesl krom jiných nových maškar též maličké překvapení. Calles založil „národní“ církev, patriarchou jmenoval nečistého suspendovaného kněze, krom něhož ještě jediný opustil jidášsky prapor Krista Krále. Církvička sehnala 250 lidí, katolíkům ukradli („zabrali“) kostel, jak to dělali už Ariáni ve 4. století. Mučedníků vykazuje toto pronásledování na tisíce: mučedníky víry, zpovědního tajemství, Eucharistie, katolického tisku (dívky, které jej rozšiřovaly) atd. Jediný obrázek: chytili hošíka 12letého a nutili ho, aby prozradil věrné Kristovy. „Nepovím.“ Ztloukli ho, zavlékli do bídného žaláře, matku k dítěti nepustili, mučili, mrskali, bodali, dítě plakalo bolestí, ale opakovalo: „Nepovím.“ Několik dnů se opakovalo mučení, zpřeráželi mu ruce, až dítě skonalo. Hošík byl krátce před tím u sv. biřmování. Mučedníci umí-

rali obyčejně se slovy: „Ať žije Kristus Král a Panna Maria Guadalupská“ (Guadalupe jest národní poutní svatyně mariánská v Mexiku). Kolika mučednickými korunami obohatila církev Kristovu Afrika? Kolika bolševické Rusko? Kolika obohatí 20. století? Kdož ví — zdá se jen, že v tomto ohledu nezůstane naše století svobody a demokracie pozadu, s tím rozdílem, že vítězné koruny nebudou stavět vyznavačům Kristovým na čelo barbaři a divoši, nýbrž „kulturní“ Amerika a Evropa.

Pěstujme tuto tak časovou úctu mučedníků! Nejsme-li uznáni za hodny být přidružení k této vítězné armádě omilostněných hrdinů, k této elitě Kristova vojska, vyprosme si alespoň milost, bychom si vážili a nade všechno cenili sv. víru jako oni.

Mše sv. o Bolestné Matce Boží str. 694.

14. *Bonifác* (l. dobroděj) m., kajícík, a jeho společnice ve hříchu i v obrácení, *Aglaa*. — *Viktor* (l. vítěz) a *Korona* (l. ověnčená, korunovaná) m. Výslech: „Kolik je ti let?“ „Šestnáct.“ „Obětuj bohům.“ „Já se Korona jmenuji, a ty mne svádíš, abych se připravila o korunu svou?“

15. *Dympna*, irská p. m., od otce pro víru státa. — *Žofie* (ř. moudrost), *Berta* (n. stkvělá).

16. **Sv. Jan Nepomucký**, mučedník a) zpovědního tajemství, b) práv církve, jež neohroženě proti násilnostem a neoprávněnému zachování světské moci hájil, generální vikář Jana z Jenštejna, svatým životem vynikajícího, † 20. března 1393. Boj, jenž se proti tomuto světci vede, jest výmluvný doklad, jak nečestnými zbraněmi bojují nepřátelé proti církvi. Tisíckrát jim bylo řečeno, že v kanonisační bule je mylné datum jeho úmrtí (ta věc nespadá pod neomylnost papežskou), že náš světec jest totožný s Johánkem z Pomuku, jehož kosti leží u sv. Víta, a tisíckrát vyhlašují do světa, že si církev vyrobila světce, jenž nikdy neexistoval.

Ambrosiánská liturgie se modlí dnes tuto prefaci:
„Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi ducha bl. Jana, předchůdce Syna tvého, v knězi a mučedníku svém Janu vzbuditi ráčil, aby před tváří mocných neohroženě mluvil o zákonech tvých. Onen bezbožnost krále svobodně slovem svým odsoudil, tento slovem i mlčením; onen porušení věrnosti manželské káral, tento svátostného tajemství pečeť svatou a nedotknutelnou hájil; jeden korunou slavného mučednictví řád Starého Zákona uzavřel, druhý novou korunou Nový Zákon ozdobil, a tys milostí svou jazyk onoho vši viny uchoval, a jazyku tohoto na důkaz jeho svatosti nedals propadnouti porušení. Ó slavného společenství jména, zápasu i vítězství! Ó podivuhodné a vši oslavy hodné moci tvé ve svatých tvých! Kteroužto chválí andělé . . .“ (str. 184).

Třetí týden, četba: Maria a Ježíš, str. 635. Sv. Panna panen, str. 601. Magnifikat, str. 834. Závěr církevního roku, str. 957

17. *Paschal*, v., patron eucharistických sdružení. *Andronik* (ř. vítěz), věrozvěst Slovanů.

18. *Venanc* (l. lovec), m., hošík 15letý — *Syra*, perská p. m., † 558. Seznámila se s dívkami a ženami, jež ji upoutaly svou čistotou a šlechetností, zvěděla, že jsou křesťanky, chtěla poznat učení, jež takové duše vychovává, chodila potají do křesťanského chrámu, pokřtěna, od otce mučena a vydána soudci. — *Ascelina* p. † 1195.

19. *Celestin* (l. nebeštan) pap. — *Ivo*, právník. — *Kalocer* a *Parten*, bratří m., † 250, služebníci manželky císaře Decia. Císař: „Obětujte, a zmírním svůj trest.“ „Tvůj trest dnes je a zítra ho nebude, ale

trest Boží na věky trvá.“ — „Učiním vás svými přáteli.“ „Ať touží stát se tvým přítelem, kdo se nebojí mít Boha nepřítelem.“

20. *Bernardin Sienský*, v., rozšiřoval úctu k nejsv. jménu Ježíš a k nejbl. Panně, † 1444.

21. *Bl. Ondřej Bobola*, patron Polska, umučený krutě od pravoslavných Rusů. Kolik neznámých vyznavačů Kristových cedilo v Rusku krev za sv. víru, od desíletého pasáčka Mikuláše Wašičviče (1869) až k prelátu Fedukowiczovi (po strašných mukách polit benzinem, jenž zapálen, 6. března 1924), kolik jich dokonalo v nekrvavém mučednictví na Sibiři, za Alžběty Petrovny (18. stol.), Mikuláše I. a Alexandra III. (19. stol.)! Konečně jakous takous svobodu dostali „tolerančním úkazem“ r. 1905 (ale žádný pravoslavný nesměl přestoupit k církvi katolické pod trestem vyhnanství na Sibiř!), ale sotva uplynulo něco přes 10 let, začalo židovsko-bolševické pronásledování, spojené s neslýchanými krutostmi, horší než Diokleciánovo. Biskupi, kněží, laikové — ani jediný duchovní však dosud neodpadl! Mexiko a Rusko, dva obrázky hodné svobodného demokratického 20. století. Tak vypadají předchůdci Antikrista!

22. *Julie*, p. m.

23. *Florentius* (1. Květoslav) v.

24. *P. M. Pomocnice křesťanů*. Svátek ustanovený na památku návratu Pia VII. z Napoleonova zajetí do Říma r. 1814. Za krátkou dobu potom se ubíral do zajetí na ostrov sv. Heleny ten, který hrozil, že rozdrtí církev jako hračku. Mše sv. str. 837.

Poslední týden, četba: Blahoslaviti mne budou . . . str. 246.

25. *Urban I.* pap. m. — *Řehoř VII.* pap., živoucí doklad, že Pán se postará sám své církvi o reformátory, je-li toho třeba, a korunuje jejich dílo zdárným výsledkem, zatím co nepovolání reformátoři

jsou ke zkáze duším a neštěstím církvi. Modli se, aby Pán nepřátele církve své ponížiti ráčil.

26. *Filip Nerský*, z. ř., vychovatel mládeže. Modli se za křesťanskou výchovu mládeže, zvláště za děti zanedbané a opuštěné; † 1595.

27. *Beda* ctihodný, uč. † 735.

28. *Augustin*, b., apoštol Anglie.

29. *Kolon*, m. spolu s 12letým synem.

30. *Bl. Zdislava*, česká světice. — *Panna Orleánská* (Joanna z Arku). — „Sv. Basil a jeho manželka Emmelie, rodiče čtyř světců: Basila Velikého, Řehoře Nysenského, Petra ze Sebasty (biskupů) a Makriny (panny), kteří dětem místo dědictví odkázali ctnosti.“ Mart. — *Ferdinand*, (n. bojovný), král, † 1252.

31. *Anděla Merici*, p., z. ř. — Ct. *Jakub Tsin*, první korejský misionář, 30letý, † 1801. Světlo sv. víry přinesl na Koreu nikoli kněz, nýbrž laik Petr Ly r. 1784. Zatím co ve Francii odchovanci Voltaireovi volali „ pryč s pověrou“ a revoluce hleděla vymýt náboženství Kristovo, přinášeny na Koreu potají křesťanské knihy z Číny. Símě sv. víry pomalu klíčilo, 10 let byli bez kněze, konečně s nesmírnými obtížemi se k nim dostal tajně přes hranice první misionář a byl skryt v jednom šlechtickém domě hlavního města Söulu (tyto domy podle zákona byly chráněny před domovní prohlídkou). Nikdo k němu nebyl připuštěn, z obavy, aby nepřišli o jediného svého kněze, mnozí se dali raději umučit, než by ho vyzradili. Byl ve styku jen s mučednickými rodinami, psal modlitební knihy a katechismy pro laiky, kteří vyučovali katechumeny a sami je křtili. Málo komu se dostalo štěstí být přítomen nejsv. oběti. Dva pozdější mučedníci vážili asi 8krát obtížnou cestu 14 hodin do Söulu, aby jednou v životě měli účast na sv. tajemstvích, a nedostalo se jim, po čem toužili. Po mučednické smrti misionářově (sedm let působil) byla Korea

plných 30 let zase bez kněze, stádce krvácelo bez pastýře, ale vyhubeno křesťanství nebylo. — Podobnou touhu po světle sv. víry dali najevo indiánští kmenové ve Skalnatém pohoří na západě Sev. Ameriky. Od kteréhosi Indiána zvěděli o křesťanství r. 1820, poslali za 20 let čtyřikrát poselství do St. Louis, vzdáleného 7500 km, s prosbou za misionáře. Cesta tam trvala půl roku, vedla přes pustá, vysoká pohoří, dravé řeky . . . většinou zhynuli na zpáteční cestě, nikdo neví, kde a jak. Konečně dostali prvního misionáře r. 1840. Pohlavár ho vítal v čele 1600 mužů: „Mluv . . . naše srdce jsou otevřená, ukaž nám cestu, kterou máme kráčet k Velkému Duchu.“

M. P. Prostřednice milostí, Matka krásného milování, Královna srdcí. — Mše sv. str. 837.

SLAVNOST SVATOSVATÉ A NEROZDÍLNÉ TROJICE BOŽÍ.

Svatý, svatý, svatý (Is 6).

Skončila první část církevního roku, rozpadající se na dvě „sváteční“ období. V pravém slova smyslu prožívali jsme celé dílo spásy, a teď spadla opona: Pán se odebral k Otci, Duch sv. se ujal řízení církve, a apoštolé se rozcházejí „do práce“, jdou hlásat světu jméno Kristovo. Církev nastupuje nyní svůj pochod dějinami lidstva, svoji pout k nebesům, a my spolu s ní. Tuto pout církve a zároveň každé duše, krví Kristovou vykoupené a Duchem sv. posvěcené, znamená druhá část církevního roku: doba posvatodušní. *Putujeme* k nebeské vlasti, to jest základní tón této doby. Církev tam jistě doputuje, a my? My máme alespoň pevnou *naději*, že s milostí Boží doputujeme též — proto v liturgii teď barva zelená, barva naděje. V kněžských hodinkách se modlíme dvakrát denně Zdrávas Královno — výkřik vyhnance k nebeské Královně, Matce milosrdenství a Orodovnici, aby po tomto putování nám ukázala požehnaný plod svého panského života.

Svátky svatých jsou v této době hojnější a lépe se do ní hodí. Církev sbírá ovoce vykupitelského díla Kristova, a nám připomínají tito naši bratři a sestry: „Předešli jsme vás, jsme již u cíe, pojdte za námi v našich šlépějích.“ Vrcholu dosahují tyto pocity ve svátek Všech svatých, jenž jest závěrkou této doby: celá církev shromážděna u trůnu Beránka. Největší a centrální slavnost této části církevního roku jest svátek Královny církve bojující i vítězné: Nanebevzetí Panny Marie.

Celá tato doba dýše náladou všedního života. Den jde za dnem, týden za týdnem, jeden jak druhý. V neděli se scházíme v chrámě, a tam v epištolách a evangeliích nám vysvětluje církev povinnosti a požadavky každodenního života, abychom byli připraveni k příchodu Páně, a v modlitbách nám vyprošuje pomáhající milost, abychom nezemdleli na cestě daleké a obtížné. Slyšel jsi již, že dokonatost nepozůstává v tom, abys konal věci mimořádné a veliké, nýbrž abys plnil svědomitě všední a na pohled snad nepatrné povinnosti svého stavu, tak jak to dělali přemnozí ze světců, jichž památku slavíme.

Duchovní čtení: Den ve spojení s nejsv. Srdci, str. 58.

Branou této doby jest svátek nejsv. Trojice — Te Deum na poděkování Bohu za veliké dílo vykoupení, o němž jsme v období vánočním a velikonočním rozjímali. Se svátkem Božího Těla a Srdce P. tvoří nádherné trojhvězdy, které nám září na cestě k nebi. Tyto svátky mají docela jiný ráz než dosavadní, jsou rázu čistě věroučného a tvoří celek, v němž se sbíhá jako v ohnisku celé křesťanství.

Nejsv. Trojice — o vánocích jsme rozjímali o lásce Otce, jenž Syna poslal, o velikonocích o lásce Syna, jenž se za nás obětoval, o letnicích o lásce Ducha sv., jenž na nás sestoupil. Teď teprve jest lidstvu zjeveno tajemství trojjediného Boha, proto vhodně se slaví památka tohoto nejhlubšího a nejvznešenějšího tajemství sv. víry bezprostředně po svatodušní oktávě.

Duch dnešního svátku: *klanění* — s hlubokou úctou padáme v prach před nevystihlým tajemstvím, k jehož oslavě jsou stvořeni andělé na nebi a lidé na zemi. Isaiáš myslil, že zemře, když ve vidění zřel Hospodina na trůně a serafíny zahalující tváře před velebností „Svatého Israelova“ a u vytržení volající: „Svatý, svatý, svatý Hospodin Bůh

zástupů.“ Místo mocných pocitů a dojmů velikonočních a svatodušních jest nám, jako bychom klečeli na břehu oceánu, jehož zbádat se ani nepokouší naše ubohost — oceánu velebnosti, svatosti, blaženosti, a v tichém, klidném rozjímání či spíše nazírání opakujeme se serafy i církví: „Tobě se klaníme, tebe chválíme, tebe vzýváme, ó blažená Trojice. Naděje naše, spása naše, ó blažená Trojice. Vysvobod' nás, obživ nás, spasiž nás, ó blažená Trojice.“

S úctou co možná největší poklekej dnes k modlitbě, uvažuj, kdo jsi a s kým mluvíš, a se stejně zvýšenou úctou vstupuj do chrámu, přistupuj k oltáři, ano po celý den si buď vědom, že dlíš před tváří trojjediné Velebnosti. Duchovní četba: modlitba str. 13.

Víra v tajemství nejsv. Trojice proniká veškerou bohoslužbu církve. Za členy církve Kristovy jsme byli přijati, k účasti na milostech a dědictví Kristově připuštění, t. j. *pokřtěni* ve jménu nejsv. Trojice, a to z rozkazu Krista samého. Znamení kříže jest vyznáním víry v toto tajemství; když přistupuje kněz k oltáři, začne přesvatý úkon ve jménu Otce i Syna i Ducha sv., a stejně začínají a končí věřící každou modlitbu a každou práci. Mše sv. se obětuje a může býti obětována jedině trojjedinému Bohu, každá modlitba církevní uzavřena oslavou tří božských osob, všechny žalmy a zpěvy v kněžských hodinkách končí doxologií („Sláva Otci . . .“, nejkrásnější modlitba, kterou složila církev a kterou se budeme moci věčně modlit s anděly, až přestaneme prosit: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes . . . odpusť nám naše viny, . . . pros za nás hříšné . . .“, až přestaneme se modlit Věřím v Boha, Anděle Boží, Pod ochranu tvou . . .). Když přijímáš svátostné rozhřešení, snad zavadíš o tvůj sluch slova: „Já tě rozhřešuji ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“, litanie začínají vzýváním svatosvaté a nerozdílné Trojice a končí trojím vzýváním

Beránka Božího, číslo tři stalo se číslem posvátným, a až se budeš chystat na cestu poslední, bude tě církev provázet, bude-li vůle Boží, na dalekou pout modlitbou: „Putuj, ó duše křesťanská, na onen svět ve jménu Otce, který tě stvořil, ve jménu Syna, který tě vykoupil, ve jménu Ducha sv., který tobě na křtu sv. dán byl.“ A na věčnosti? Pramen ustavičného nekončícího blaha, z něhož čerpat budou nepřehledné zástupy vyvolených a jehož nevyčerpají za čelou věčnost, budou bezedné hlubiny nekonečné Trojice.

Protože veškerá bohoslužba oslavuje trojjediného Boha denně, nechtěla církev původně zavést zvláštní svátek ke cti tohoto tajemství. Po prvé slaven v 10. stol. v Lutychu, r. 1334 rozšířen na celou církev.

Obzvláštní pobožnost k nejsv. Trojici patří cestě *spojení*, nikoli cestě očištné, t. j. nehodí se pro duše kající, nýbrž spíše pro ty, kteří své nezřízenosti z velké části ze srdce vymýtili.

„Pravá pobožnost k trojjedinému Bohu jest proniknuta láskou, jež jest koruna ctností. Ta láska ho srovnává s tvory a vidí, že se mu nedá nic přirovnat. Nicotnost všeho pozemského jest jí vždy patrnější a zřejmější. Povznesena nad všechny klam i sebeklam, rozdrť všechnu pozemskou marnost, aby si z jejich trosek utvořila stupně vedoucí k Nejvyššímu. K zemi ji nic nepoutá, od nebe ji nic pozemského nezdržuje, jak orel se vznáší k výšinám. Oceňuje Boha správně, protože ho cení nekonečně výš než všechno stvořené. Každé přirovnání Tvůrce s tvory jest bláznivé, protože Bůh jest nekonečný, věčný, svatost a dokonalost sama. Tato láska dává Bohu ve světě místo, které mu patří a jež mu většina lidí nedává. Co jest praktické náboženství, leč dát Tvůrci v srdci i v životě místo mu příslušející? Všecka bída světa pochází odtud, že práva Nejvyššího nejsou uznávána. Proto jest tma vyhlášována za světlo, lež za pravdu

všecko jest na nepravém místě. Tato láska se projevuje plností *záslužných skutků*, účinnou *snahou* konat vše *ke cti a slávě* Boží a ji ve všem vyhledávat, *pohrdáním* světskou marností, *útěkem před hříchem*; slova Pavlova platí především o ní: *žije v Bohu*, životem jeho a nikoli svým, plná Boha, jako by už zde žila životem nebešťanů. Cítí svou nicotnost a ubohost vůči Nejsvětějšímu a Nekonečnému, a to ji utvrzuje v pravé *pokoře*.“ Tím jsme zároveň uvedli *ovoce* úcty k tajemství nejsv. Trojice. Rozjímat o dokonalostech Božích a je skoro nazírat jest její nejmilejší pobožností. (F. W. Faber.)

I n v i t a t o r i u m.

Bohu pravému, jednomu v Trojici a Trojici v jednotě — pojdte, klanějme se jemu. Žalm 94, str. 530.

Mše sv. viz str. 171.

N e š p o r y.

Ant. 1. Sláva tobě, rovná Trojice a jeden Bože, jako byla přede všemi věky, tak buď i nyní a bez ustání na věky. — Žalmy str. 644.

2. Chvála a ustavičná sláva Bohu Otci i Synu a zároveň i Těšiteli Duchu sv. po všechny věky věkův.

3. Chvála a sláva nechat' se vzdává z úst všeho tvorstva jak Otci tak i jednoroznému Synu s Duchem svatým hlaholem neustálým.

4. Chvála Bohu Otci

i rovnému Synu i tobě, přesvatý Duchu, nechat' zní z úst našich snahou ustavičnou po všecky věky věkův.

5. Z něhož pochází všecko, skrze nějž povstalo všecko, pro něhož stvořeno všecko: jemu buď sláva na věky. Ž. 116, str. 646.

K a p i t u l u m. Ó hlubokosti bohatství moudrosti a vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho, a jak nevystihlé cesty jeho!

H y m n u s.

Již slunce hasne plamenné:
věčného světla pramene,
ó Bože jeden v Trojici,
rač lásku vlít nám do srdcí.

Když hasne i když svítá den,
buď od nás, Bože, veleben:
rač dáti, bychom s anděly
tě jednou v nebi slavili.

Vše tvorstvo vzdávej Otcí čest,
i Synu, jenž zdroj spásy jest,
též svatý Duch, jenž sílí nás,
buď chválen dnes i v každý čas. Amen.

℣. Dobrořečme Otcí
i Synu i Duchu sv.
℞. Chvalme a vyvy-
šujme ho na věky.

Ant. Díky tobě, Hos-
podine, díky tobě, pra-
vá a jedna Trojice,
svatá a nerozlučná
Jednoto, jediný a nej-
vyšší Pane a Bože
náš. Magnifikat 540.

Modleme se: Vše-
mohoucí věčný Bože...
str. 175.

Závěrečná antifona
až do adventu:

Zdrávas Královno.

℣. duj za nás,

sv. Boží Rodičko: ℞.
Abychom...

Modlitba: Všemohou-
cí věčný Bože, který
jsi tělo i duši přeslav-
né Panny a Matky
Marie spolupůsobe-
ním Ducha sv. při-
pravil, aby důstojným
stánkem Syna tvého
státi se zasloužila:
dejž, abychom z její
památky se radujeme,
milostivou její pří-
mluvou od nastávajíc-
ího zlého i od věčné
smrti vysvobozeni by-
li. Skrže téhož...

AMBROSIÁNSKÝ CHVALOZPĚV.

(„Te Deum laudamus.“)

Tebe Boha chválíme, tebe Pána velebíme,
tě věčného Otce ctí veškerá země.

**Tobě všickni andělé, tobě nebesa a všechny
mocnosti, tobě cherubové a serafové neustálým
hlasem provolávají:**

**Svatý, Svátý, Svátý Hospodin Bůh zástupů,
plna jsou nebesa i země velebnosti tvé slávy.**

**Tebe slavný apoštolů chór, tebe proroků
chvalitebný sbor, tebe chválí mučedníků
bělostkvoucí voj.**

**Tebe po oboru země svatá církev velebí,
Otce nesmírné velebnosti, úctyhodného tvého
pravého a jediného Syna, rovněž Utěšitele
svatého Ducha.**

**Ty, Králi slávy, Kriste, ty Otcův věčný jsi
Syn; ty na vykoupení chtěje přijmouti člo-
věka¹⁾, nehrozil ses panenského lůna.**

**Ty zlomiv osten smrti, otevřel jsi věřícím
nebeské království; ty na pravici Boží sedíš ve
slávě Otce. Věříme, že přijdeš jednou co Soudce.**

**Tebe tedy prosíme, svým služebníkům
přispěj, které jsi předrahou Krví vykoupil.**

**Dej nám ve věčné slávě se svatými tvými
připočtenu býti²⁾.**

**Spasiž lid svůj, Hospodine, a požehnej
svému dědictví, a spravuj je a vyvyšuj je
až na věky.**

**Na každý den dobrořečíme tobě, a chválíme
jméno tvé na věky a na věky věkův.**

**Račiž, Hospodine, tohoto dne nás bez hříchu
zachovati. Smiluj se nad námi, Pane, smiluj
se nad námi.**

¹⁾ Původní znění: tu ad liberandum mundum
suscepisti hominem . . .

²⁾ Pův. znění: aeterna fac cum sanctis gloria
munerari, „odměněnu býti.“ Tento prastarý chvalo-
zpěv jest mosaika, jsa sestaven z různých úlomků
prefací, žalmů atd. Přibližně v této podobě se vy-
skytuje již kol r. 400. Skladatel neznámý.

Staň se milosrdenství tvé, Pane, nad námi, jakož jsme doufali v tebe. V tebe, Pane, jsem doufal, nebudu zahanben na věky.

Ů. Dobrořečme Otci i Synu i Duchu svatému. (Alleluja.)

R. Chvalme a vyvyšujme ho na věky. (Alleluja.)

M o d l e m e s e : Bože, jehož milosrdenství není počtu a dobroty nekonečný jest poklad: nejmilostivější Velebnosti tvé za udělené dary díky vzdáváme, tvou dobrotivost stále vzývající: jenžto prosícím uděluješ, čeho žádají, nerač nás nikdy opustit a nám odměny budoucí rač připravit. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

VZBUZENÍ TŘÍ BOŽSKÝCH CTNOSTÍ (***)

V í r a. Věřím v tebe, pravý, ve třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duchu svatý, jenž jsi všecko stvořil, všecko zachovávaš a spravuješ, jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás vykoupil, a že Duch svatý nás svou milostí posvěcuje. Věřím, že duše naše nesmrtelná, milost pak Boží nám k spasení nevyhnutelně potřebná jest. Věřím a vyznávám všecko, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolé kázali a čemu svatá římská katolická církev věriti velí. Tomu všemu věřím, protože jsi, ó Bože, věčná a neskonalá moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána. Bože, rozmnož víru mou!

N a d ě j e. Doufám a důvěřuji v tvou svrchovanou dobrotu a v tvé milosrdenství, ó Bože, že mi pro nesmírné zásluhy svého jediného Syna Ježíše Krista udělíš, abych za živa hříchy své poznal, dokonale jich litoval,

a že mi je odpustíš, po smrti pak že mi ráčíš spasení věčné dáti a popřáti, abych na tebe tváří v tvář patřil, tebe miloval a s tebou se věčně radoval; mám naději, že mi také dáš, čím bych toho dosáhl. Doufám to od tebe, protože jsi to slíbil, jenž jsi všemohoucí, věrný, svrchovaně dobrotivý a milosrdný. Bože, posilni naději mou!

L á s k a. Bože můj! miluji tebe z celého srdce svého nade všechno, protože jsi nejvyšší dobro, že jsi svrchovaně dokonalý a vší lásky hoden; i proto tě miluji, že jsi ke mně a ke všemu stvoření svrchovaně dobrotivý. Žádám toho srdečně, abych tě tak dokonale miloval, jako tě tvoji věrní služebníci milují a milovali, s jejichž láskou spojuji svou nedokonalou lásku; tu ve mně, ó Bože, vždy více a více rozněcuj!

P r o s b a z a b o ž s k é c t n o s t i.

Velký Bože, plný slávy, a ty, Pane můj, Ježíši Kriste, vtělený Synu Boží, prosím tě, abys mne osvítil a rozptýlil temnoty mého ducha, dal mi víru čistou, naději pevnou a lásku dokonalou. Učiň, ó Bože můj, abych tě dobře poznal a vše konal podle tvého světla a v souhlase se sv. vůlí tvou. Amen. * †

Z a s v ě c e n í.

Odevzdávám a zasvěcuji Bohu vše, co jest ve mně: paměť a skutky Bohu Otci, rozum a řeči Bohu Synu, vůli a myšlenky Bohu Duchu sv.; srdce, tělo, jazyk, smysly a všechny mé bolesti přesvatému člověčenství Ježíše Krista, jenž neváhal vydat se v ruce hříšníků a jho kříže podstoupit. *

(Sv. Frant. Sales.)

VZBUZENÍ DOBRÉHO ÚMYSLU.

Bože můj, každý úder mého srdce budiž vzletem k tobě, mému původu a poslednímu cíli. Každý tep mého srdce nechat' osvědčuje tobě mou opravdovou lítost a hlubokou bolest mé duše nad mými hříchy. Každý vzdech mých prsou budiž výrazem lásky mé k tobě, mému nejvyššímu dobru. Vše ti zasvěcuji s největší vroucností duše své; račiž, ó Bože, přijmouti toto osvědčení moje a uděl mi sám svou milostí pravou cenu a sílu. Amen. *

K l a n ě n í.

Ó nejsv. Trojice, klaním se tobě, jež přebýváš v mé duši milostí svou. *

Ó nejsv. Trojice, jež v mé duši svou milostí přebýváš, dej, ať tě vždy více miluji. *

Ó nejsv. Trojice, jež v mé duši svou milostí přebýváš, posvěcuji mne vždy více a více. *

Zůstaň se mnou, Pane, a buď mou radostí. *

DÍKUČINĚNÍ.

Kdo po čtyři týdny koná denně nějakou pobožnost církevně schválenou na poděkování za milosti, udělené lidstvu od Boha, získá odp. *†. Pobožnost nutno začít v neděli. Za modlitby se hodí Te Deum, Žalm 33, nebo tyto modlitby.

V n e d ě l i: Svatosvatá a nerozdílná T r o j i c e Boží, Otče, Synu a Duchu sv., v nejhlubší pokoře se ti klaníme a díky ti vzdáváme za všechny projevy nekonečné lásky tvé k nám od prvopočátku až do této chvíle, zvláště pak za to, že nám bylo dáno tebe, Boha jediného v Trojici poznat a milovat. Klaníme se nevyzpytatelnému tajemství to-muto, k jehož poznání a oslavě stvoření byli andělé v nebesích a lidé na zemi. Děkujeme

ti za všechna tajemství, kterými jsi dílo naší spásy dokonal, především pak za tajemství zmrtvýchvstání Pána a Spasitele našeho, které jest pečetí naší víry a neochvějnou kotvou naší naděje. Se svatou hrdostí a pokornou vděčností voláme s apoštolem tvým: „Vím, komu jsem uvěřil!“ Díky ti za to vzdáváme s veškerou vroucností milujícího srdce svého, Pane a Stvořiteli náš, nevystihlá a převelebná Trojice, buď tobě sláva na věky. Amen.

J i n á m o d l i t b a: D u c h u s v., z o s o b n ě n á l á s k o a d o b r o t o b o ž s k é T r o j i c e, j e n ŝ r o z l ě v á š p ř í v a l y s v ý c h m i l o s t í a d a r ů n a c e l o u c í r k e v B o ž í, d ě k u j e m e t i z c e l ě h o s r d c e z a v š e c h n y m i l o s t i, j e ŝ j s i n á m u d ě l i l v e s v. s v á t o s t e c h i m i m o n ě. T y s n á s n e h o d n ě p ř í v e d l k m i l o s t i k ř t u s v., z r o d i l j s i n á s v j e h o v l n á c h k n o v ě m u v y š š í m u n a d p ř í r o z e n ě m u ŝ i v o t u, a t e n t o t a j e m n ý b o ž s k ý ŝ i v o t u d r ŝ u j e ŝ v d u š í c h n á š c h o s t a t n í m i s v á t o s t m i, j i m i ŝ n á s p o d i v u h o d n ý m p ů s o b e n í m t a j e m n ě m o c i s v ě n e u s t á l e p o s v ě c u j e ŝ a o b l a ŝ u j e ŝ. D í k y t i v z d á v á m e z a v š e c h n o o s v í c e n í n á š e h o m d l ě h o r o z u m u, p o s i l u n á š í s l a b ě v ů l e a t o l i k e r ě p o s v ě c e n í n á š e h o s r d c e, d ě k u j e m e t i z a v š e c h n u l á s k u a m i l o s r d e n s t v í t v ě, k t e r ě j e s t r o z l i t o p o v š e c h d í l e c h t v ý c h.

V p o n d ě l í: O t ě e v ě c n ý, z n i c ě h o j s i s t v o ř i l a n d ě l y a p o v ý š i l j e k t r ů n u s l á v y s v ě; z p r a c h u z e m ě j s i s t v o ř i l n á s a z a d í t k y j s i n á s p ř í j a l, a b y c h o m s e s p o l u s n i m i j e d n o u b e z k o n c e t ě š i l i z o b l a ŝ u j í c í l á s k y t v ě a a b y c h o m v y p l n i l i ř a d y j e j i c h, k t e r ě p r o ř i d l y k d y s i p á d e m j e j i c h n e v ě r n ý c h d r u h ů. D ě k u j e m e t i z a t o, ŝ e j e p o s í l á š k n á š í o c h r a n ě, a b y n á s v e d l i b e z p e ě n ě ú s k a l í m t o h o t o ŝ i v o t a d o p ř í s t a v u s p á s y. D í k y v z d á v á m t ě ŝ t o b ě, j e d n o r o z e n ý S y n u v ě c n ě h o O t c e, ŝ e j s i s e v t ě l i l,

člověkem se stal a do naší bídy sestoupil, abys nás ztracené do společenství svatých andělů zase přivedl.

V ú t e r ý : Pane, tys řekl skrze proroka: „Kdokoli vzývati bude jméno Hospodinovo, spasen bude“ (Joel 2). Kterak ale vzývati budeme toho, v něhož jsme neuvěřili? A jak uvěříme v toho, o němž jsme neslyšeli? A kterak uslyšíme bez kazatele? Kdo nám však bude kázat, jestliže ty nám ho nepošleš? (Ř. 10) Nám jsi však poslal, Pane, věrozvěsty své, svaté apoštoly, aby nám hlásali jméno tvé a abychom uvěříce byli spaseni. Děkujeme tobě neskonale za milost p o v o l á n í k p r a v é v í ř e, děkujeme ti též za to, že jsi i náš národ skrze svaté bratry soluňské před jinými přivedl do lůna církve své, osvítil oblažující pravdou svou, a že jsi mu v nejtěžších bouřích uchoval uprostřed všeobecné zkázy tento nejdražší poklad, neporušenou víru v tebe, Boha trojjediného.

V e s t ř e d u : Tvůrce nebes i země, trojjediný Bože, děkujeme ti dnes za všechny přirozené milosti, které jsi nám a všemu lidstvu kdy udělil. Děkujeme ti za všechny schopnosti duše i těla, za všechno, co k životu potřebujeme a co nám bez ustání den co den uštědřuje tvá otcovská láska, jež dává slunku vycházet a vláze dštít na zbožné i bezbožné. Žel, že jsme se projevili tak málo vděčnými za všechny tyto dary dobroty tvé a jich mnohdy zneužívali k urážení tebe, svého nejštedřejšího dárce! Dej, ať hodným užíváním všech darů tvých se prokážeme vděčnými a hodnými dalších milostí tvých!

J i n á m o d l i t b a : Ježíši Kriste, Synu Boha živého, jsouce v y k o u p e n i předrahou K r v í tvou, byli jsme vychováni a vyrostli

jsme v pravé církvi tvé. Tvůrce nás obdařil všemi schopnostmi duše i těla, Duch sv. nás zahrnul nesčetnými milostmi, my však s tolika jinými jsme se projeví tak málo vděčnými za všechny tyto dary Boží lásky. Božský Vykupiteli, račiž ty místo nás děkovat nebeskému Otci svému, zásluhy tvé nechať jsou náhradou nekonečné ceny za veškeru naši nevděčnost a vlažnost.

V e č t v r t e k : Ježíši, Synu věčného Otce, který jsi nás na výsost miloval, z lásky k nám do panenského lůna sestoupil, do našich svatostánek se uzavřel, na oltářích celé katolické církve se denně Otci za nás obětuješ, své tělo z Ducha sv. panensky počaté a na kříži obětované za pokrm dáváš ubohým duším našim: neskonale díky vzdáváme tobě skrytému ve **S v á t o s t i** za všechny milosti, které jsi kdy nám a veškeré církvi tvé v Eucharistii a ve mši sv. udělil, a za všechno požehnání, jež se bez ustání s oltářů tvých na veškeren věřící lid rozlévá.

V p á t e k : B o ž s k é S r d c e J e ž í š o v o, které jsi nás až k smrti milovalo, dobrý Spasiteli, jenž jsi nás Krví svatého Srdce svého na kříži vykoupil a ode všech vin a nepravostí očistil, a touže Krví svou ve svátosti pokání nás bez ustání obmýváš: za každou krůpěj nejdražší Krve tvé a za svaté rány tvé ti vzdáváme z hloubi duše díky zvláště dnes v den, kdy jsi nás vepsal do sv. Srdce svého. Nedopouštěj, aby jména naše byla kdy z něho vymazána, nýbrž dej, ať žijeme a umíráme v objetí svaté lásky tvé.

V s o b o t u : P a n n o p ř e s v a t á, spolu s tebou velebíme a děkujeme Pánu, že ti veliké věci učinil, jenž mocný jest a jehož jméno svaté. S anděly a se všemi pokoleními

lidskými blahoslavíme a pozdravujeme tebe, milosti plná a neposkvrněná, nad sbory andělské vyvýšená, za matku jednoho z Trojice od věčnosti vyvolená. Děkujeme božskému Synu tvému, že nám dal tebe za matku, přímluvkyni a prostřednici, děkujeme mu za všechny milosti, které nám tvýma rukama udělil, že tebe příčinou naší radosti, útočištěm hříšníků a těšitelkou ztrápených učinil, že tě ustanovil za pomocnici všeho křesťanstva a svaté církve své ve všech jejích nesnázích vnitřních i vnějších. Osvědč se naší Matkou a po utrpení tohoto vyhnanství ukaž nám v nebeské radosti požehnaný plod života svého, ó milostivá Panno Maria.

ŽALM 103.

A) Chvalozpěv ke cti všemohoucího Boha *Tvůrce*, líčí básnický dílo šesti dnů Gn 1: Bůh stvořil *světlo* a oddělil je od tmy, *oblohu* a oddělil vodu v oblacích od vod na povrchu země, suchou *zemi* a oddělil ji od moře a oživil ji rostlinami; pak ozdobil nebesa *sluncem* a měsícem, vody oživil *rybami* a vzduch ptactvem, konečně zemi ostatním *živočištvem*. B) Druhá část opěvuje moudrost Boha *Zachovatele*. — Tento nejnádhernější ze všech žalmů se modlí církev ve svatodušní oktávě ke cti Ducha sv., jehož tajemné působení v nadpřirozeném řádě milosti má analogii v působení Boha *Tvůrce* v přirozeném řádě přírody. Možno však užít tohoto chvalozpěvu i k oslavě trojjediného Boha.

A.

D o b r o ř e č, d u š e m á, H o s p o d i n u !
Hospodine, Bože můj, jak neskonale veliký
jsi ty!

V slávu a velebnost jsi přioděn,
 v s v ě t l o jak v roucho jsi zahalen.
 Prostíráš o b l o h u jak stanovou oponu,
 nad ní vody své shromažďuješ,
 oblaky činíš svým povozem,
 vznášíš se na větru perutích,
 anděly činíš svým poselstvem,
 plamenné blesky svým komonstvem.
 Z e m i jsi na jejích základech založil,
 takže se nepohne na věky věkův,
 oceán kdysi jak roucho ji pokrýval,
 vody až nad hory sahaly.
 Ty jsi jim přikázal, ony se rozběhly,
 před hlasem hromů tvých ucouvly,
 zdvihly se hory a sstoupila údolí,
 vody šly na místo, kteréš jim vykázal:
 mez jsi jim určil, již nesmějí překročit,
 vrátit se nesmějí, by zemi zas pokryly.
 Kážeš, by v údolích vytryskly prameny,
 uprostřed hor aby bublaly bystriny,
 pije z nich veškerá zvířena polní,
 spěchá k nim divoký osel, když žízní,
 nad nimi ptáčata nebeská bytují,
 kterážto o závod v křovinách šveholí.
 Ze svých zásobáren pohoří ovlažuješ,
 plody své práce zemi též nasycuješ,
 pro živočišstvo dáváš růst travinám,
 potřebě člověka vzcházeti zelinám.
 Vyvodíš z e z e m ě c h l é b a v í n o,
 by srdce lidské se veselilo:
 olej, by obličej člověka rozjařoval,
 chléb pak, by srdce mu posiloval.
 Dosyta pijí stromové polní
 i cedry libánské, které jsi štípil.
 P t á c i tam stavějí hnízdečka svoje,
 nad všecky vysoko čáp má své sídlo,
 kozorožcům jsi vykázal vysoké hory,
 divokým králíkům za skrýše skály.

**Učinils m ě s í c, by oddílel¹⁾ časy,
s l u n c e zná hodinu západu svého;
přivádíš tmu, i nastává noc,
v ní všechna z v í ř a t a lesní se honí,
mláďata lví křičí po kořisti,
žádají na Bohu pokrmu sobě.
Vychází slunce, a opět se sbíhají,
do svojich doupat (všecka) se skrývají.
Člověk k své práci pak vychází,
a trvá při ní až k večeru.**

B.

**Jak velkolepá jsou díla tvá, Hospodine!
Všecky věci jsi učinil moudře,
tvorstva tvého jest plničká země
i moře, tak veliké v šíři i dáli.
Tam (na zemi) počet nesčetných tvorů se
hemží,
živoků velkých i malých,
zde (v moři) ohromní obři se honí,
krokodil sobě (ve vodách) hraje.
Ti všichni od tebe čekají,
že jim dáš pokrm v čas příhodný;
dáváš jim, oni si sbírají,
otvíráš ruku svou, a všichni berou si dosyta.
Odvrátíš tvář svoji — zmateni jsou,
odejmeš ducha jim — umírají
a v prach svůj opět se navracejí.
Vysíláš ducha svého, a jsou opět stvořeni,
tak stále tvářnost země ty zmlazuješ.
Budiž Hospodinu na věky sláva,
nechat' se raduje ze skutků svých.
Pohlédne na zemi, a země se třese,
dotkne se hor, a kouří se z nich²⁾.
Zpívat chci Pánu po celý život,**

1) Odměřoval!

2) Sopky!

Boha chci chváliti, pokud jsem živ.
Necht' se mu zalíbí ta píseň moje,
já se chci radovat v Hospodinu.
Necht' vyhynou ze země docela hříšníci,
necht' není na zemi bezbožníků!
D o b r o ř e č, d u š e m á, H o s p o d i n u !

BOŽÍHO TĚLA.

Zvěstuj Těla vznešeného,
jazyku náš, tajemství.

Svátek nejsv. Svátosti, Zelený čtvrtek přenesený do velikonočního jasu a plesu. Rozjímání o utrpení Páně znemožňovala tehdy oslavit památku ustanovení Svátosti lásky, proto ji slavíme dnes, první čtvrtek po době velikonoční, v době, kdy po seslání Ducha sv. začali věřící ke stolu Páně přistupovat. Dnes jest svátek *Kristova kněžství*, pročez se řadí po bok Velkému pátku s jeho obětí kříže. Tato myšlenka jest vyjádřena v dnešní modlitbě: „Vtělený Synu Boží, jenž jsi nám v přepodivné a přetajemné svátosti památku svého umučení pozůstavil, uděl nám, prosíme, abychom tato svatá tajemství Těla a Krve tvé tak uctívali, velebili a jich užívali, bychom ovoce tvé vykupitelské smrti (t. j. tvé oběti kříže) v sobě hojně bez ustání zakoušeli.“ Jaké ovoce? Posvěcení našich duší a záruku našeho vzkříšení. Pro to sestoupil Pán s nebe a člověkem se stal: „... kteří jsme andělským zvěstováním vtělení Syna tvého poznali, prosíme: milost svou rač v mysli naše vlít, abychom skrze jeho umučení a obět kříže (jejíhož ovoce se nám křesťanům, t. j. pokřtěným, skrze Eucharistii dostává) k slávě vzkříšení přivedeni byli.“ Tak souvisí krásně jedno tajemství naší sv. víry s druhým: vánoce, velikonoce, křest, Eucharistie. Cílem Kristova díla (a též i naší práce) jest naše spojení s Bohem, pro něž jsme stvořeni, jež hříchem bylo přerušeno, vtělením a

obětí Kristovou obnoveny, od Ducha sv. v jednotlivých duších uskutečňováno a dokonáváno, a sice posvěcující milostí — a tu nám uděluje ve sv. svátostech. Tento způsob ustanovil Kristus, jenž nám všecku milost zasloužil a vydobyl. Toto spojení, jež bylo v duši znovu navázáno skrze sv. křest, udržuje v nás Duch sv. především v Eucharistii — Velebná Svátost jest v rukou Ducha sv. prostředek a nástroj, jímž nás posvěcuje a vede k posledním cílům, k věčnému spojení s Tvůrcem. Mužové, o nichž platilo slovo „pln Ducha sv.“, vynikali vždy neobyčejnou úctou k nejsv. Svátosti (světlo křesťanského světa, sv. Tomáš Aq.).

Nejstarší známý nám průvod s nejsv. Svátostí konali v 11. stol. Benediktini v Anglii na Květnou neděli mimo chrám, ve stol. 12. se konal na mnohých místech ve chrámě s ciboriem nebo kalichem. Dnešní svátek slaven po prvé v Lutychu r. 1246 na popud bl. Juliány Cornillonské, s průvodem po našem způsobu v Kolíně n. R. r. 1279, na celou církev rozšířen r. 1314. Čtyři oltáře při průvodu se vyskytují po prvé ve 14. stol. V témž století přichází v užívání monstrance, původně v podobě vížky s křišťálovým okénkem, později v podobě slunce — symbol božského slunce života, milosti a lásky. Ve starých indiánských misiích v Paraguay se bral průvod slavobranami, uvinutými z nejkrásnějších květů; ve větvích stromů zpívali nádherní jihoameričtí zpěvní ptáci, přivázaní stuhou za nožku k ratolesti, pod stromy v silných okovech jaguáři a jiní dravci tvořili takřka špalír svátostnému Spasiteli. Prvotiny všech plodů ležely na stolech (byly pak rozdány chudým), a večer se pořádal velkolepý ohňostroj — všecko na znamení, že skrze Eucharistii se dostává posvěcení celé přírodě.

Duchovní čtení i modlitby najdeš v hojnosti při pobožnosti k sv. přijímání, str. 402—474. Mše sv.: viz str. 144. Sváteční modlitba: „Bože, jenž jsi nám v pře-

divné Svátosti památku svého umučení pozůstavil, uděl, prosíme, ať svatá tajemství tvého Těla a Krve tvé tak velebíme, abychom ovoce vykoupení tvého stále v sobě zakoušeli: jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.“¹⁾ Novena před svátkem jest obdařena odp. *†; taktéž „eucharistický měsíc“ libovolně zvolený jednou v roce (denně pobožnost ke cti nejsv. Svátosti, na př. po sv. přijímání, *†). Viz str. 702, 2. odstavec.

ADORAČNÍ HODINA.

Konáš-li ji sám, vyber si z modliteb k sv. přijímání, modli se aspoň některé rozjímavě, vezmi si na pomoc čtvrtou knihu Následování Krista.

Konáš-li ji společně, můžeš ji konat takto:

1. Společný zpěv: „Klaním se ti vroucně“, str. 442.
2. Jeden čte volně duchovní sv. přijímání, str. 169, a vzbuzení tří božských ctností, str. 402.
3. Společný zpěv: „Zvěstuj těla“ str. 415.
4. Jeden čte rozjímání podle doby roční: advent str. 387, vánoce str. 390, doba svatopostní str. 393, velkonoční str. 395, jindy: Účinky sv. přijímání, 1. nebo 2. část, str. 434.
5. Společný zpěv podle doby roční: adventní, vánoční, svatopostní píseň, nebo zpěv k Srdci P.
6. Litanie k B. Srdci P. s odprošením a zasvěcením, str. 261 — 273.
7. Modlitba k sv. Panně, str. 468, a zasvěcení.
9. Společný zpěv: Ježíši, Králi; lze připojit třikrát Otče náš za obrácení hříšníků, za umírající, za duše v očistci.
10. Sbohem, má radosti.

¹⁾ Ant. Ó svátostné hostiny, v níž se Kristus přijímá! Připomíná se památka jeho utrpení, mysl se plní milostí a budoucí slávy záruka se nám dává! *V.* Chléb s nebe dal jsi jim. *R.* Všechnu rozkoš v sobě mající. Modleme se: Bože . . . *†.

JINÝ ZPŮSOB.

1. Píseň k Duchu sv., na př. str. 759 (společně).
2. Píseň eucharistická.
3. Některá modlitba Tomáše Kemp., str. 408, 448.
4. Píseň k Srdci P.
5. Některá modlitba sv. Bonaventury str. 458.
6. Litanie k Srdci P. (jménu Ježíš), odprošení.
7. Krátká píseň k nejbl. Panně.
8. Modlitba za obrácení hříšníků (13. srpen).
9. Zsvěcení Srdci Páně, str. 262.
10. Bože, chválíme Tebe.

Možno volit i jiné písně k božskému Spasiteli, zpívat chorálně některý eucharistický žalm (23, 83, str. 405) nebo sekvenci Chval Sione str. 452.

Obětuješ-li adorační hodinu na vyprošení kněžských povolání, získáš odp. ** . Pak rádno přidat některou modlitbu se str. 566.

SVÁTEK NEJSV. SRDCE JEŽÍŠOVA.

I. třídy.

Láskou věčnou miloval
jsem tebe (Jer 31).

Na pouti církevním rokem došli jsme k milému svátku, jenž po předcházejících velkých slavnostech má ráz klidu: oddechneme si chvilenuku na Srdci Ježíšově, „ve stínu toho, jež miluje duše má“ (Pís 2).

Lodka Petrova (nablízku svátek 29. června!) dokonale vyzbrojena nastupuje svou plavbu k přístavu spásy. Jest to válečná loď, ne nadarmo pravíme „církev *bojující*“: boj o svobodu jest její úkol, boj o vysvobození zajatých z mocností temnoty, a my můžeme dojít spásy jedině v loďce Petrově, do níž nás přivedli sv. Cyril a Metod (5. července!). Než však nastoupí církev svou symbolickou pout, pohlédne ještě jednou zpět, zamyslí se nad tajemstvími Boží lásky, jež slavila — jesle, kříž, letnice, Eucharistie — a praví k nám: „Pojď, zavedu tě teď k pramenu, z něhož všecka ta láska vyvěrá“, a vede nás k Srdci Páně. To jest význam dnešního milého a zároveň tklivého svátku: neubráníme se bolestnému soucitu, když vzpomínáme: „Srdce, které lidi tolik milovalo, a jež klidí za svou lásku jen lhostejnost, nevděk a urážky.“ Slavíme dnes novozákonní den smíru neskonale krásněji než ve S. Z.

Co rozumí církev *pobožností k B. Srdci P.*?

a) Bezprostředním předmětem této pobožnosti (obj. materiale) jest samo Srdce Kristovo, spojené (jako jeho celé tělo, krev, duše) s božskou osobou věčného Slova, a jakožto nejvznešenější orgán jeho člověčenství a zdroj obětní krve (ceny našeho vykoupení) hodné obzvláštní úcty.

b) V řečech všech národů jest srdce symbol lásky a vůbec celého vnitřního (ethického) života. Uctíváme tedy v Srdci Ježíšově jako v symbole celý jeho *vnitřní život* („hlubino všech ctností“), především pak jeho neskonalou *vykupitelskou lásku* (obj. formale: „hořící ohnisko lásky“), kterážto láska nám vzešla v betlemské noci („ranní červánky lásky B. Srdce P.“), dostoupila vrcholu v jeho utrpení na kříži, a projevila se mocně u večer jeho pozemské pouti ustanovením Velebné Svátosti („večerní červánky lásky Srdce Kristova“).

Rozjímání o této lásce nám ukládá podle přání samého Spasitele *dvoji* povinnost:

a) pomyšlení, co Pán pro lidstvo vykonal a čeho se mu od lidí za jeho lásku dostává, nutká nás *k odprošování*, a to jest význačná specifická známka této pobožnosti, žádná jiná pobožnost jí nemá. Odprošovat, dát mu ve své lásce náhradu za nelásku jiných, to jest přání toho, jenž s bolestí poukázal na to, že největším žalem ho naplňují urážky osob jemu zasvěcených, začínaje Jidášem a konče popřevratovými kněžími u nás. Jeho láska zneuznávaná vyvolává naši lásku soustrastnou („amour réparateur“): naše láska vidí v Srdci P. zapomenutého a uraženého Boha a přítele, jehož čest má být přední starostí všech, a ve skutečnosti jest nalezcem a vydědencem na zemi. Tato soustrastná láska jest a musí být *praktická*: neomezuje se na plané pocity a na odříkání odprosné modlitby, nýbrž hledí „potěšit“ Srdce P. životem podle jeho sv. vůle. „Pohanu zakoušelo srdce mé a žalost . . . čekal jsem, zda by se kdo se mnou sdílel o bolest mou, a nebylo nikoho; zda by kdo potěšil mne, a nenašel jsem . . .“ (Ž. 68)

b) Bylo by však jednostranné pojímat úctu k Srdci P. jen s tohoto hlediska, t. mít na mysli jen cizí hříchy; za něž odprošujeme, a ne vlastní *zdokonalení*. Srdce P. jest ideál veškeré dokonalosti

a svatosti, nejdokonalejší vzor ctností, a naší povinností jest *následovat* ho. „Svlechte starého člověka a oblecte Krista“, volal apoštol 1. ned. adv.; „nemám pokoje, dokud obraz Kristův se nezračí ve vaší duši . . .“ (Gal 4); naším cílem jest neustávat, až bychom dosáhli plnosti ctností Kristových (viz Ef 4). To jest cíl veškeré výchovy Ducha sv.: učinit srdce naše podobná Srdci Kristovu. Srdce P. jest největší dílo Ducha sv., v něm spojil, shromáždil a sloučil všechnu dokonalost, již stvořená bytost jest schopna. „Ve hloubi jeho zřel jsem, jak jest v kráse — do jedné knihy lásky spjato všechno — co rozptýleno v prostoru a čase.“ (Dante.) Pobožnost k Srdci P. jest další nástroj v ruce Ducha sv., kterým nás posvěcuje a vede k dokonalosti. Dosud jsme rozjímali o velkých *dílech* Spasitelových, dnes nám staví církev na oči jeho *osobu*, abychom studovali jeho mravní krásu a jeho následovali. Srdce Páně, nikoli anděl Rafael, bude naším průvodcem na pouti k nebi až do poslední neděle po sv. Duchu. Neděli co neděli nám bude církev předčítat úryvek z evangelia, a každý nám poví něco pěkného o Srdci nejsvětějším. Jednou budeme slyšet jeho sv. slova a řekneme si: „Řiď se podle nich“; jindy zas budeme pozorovat Srdce P. v nejrozmanitějších okolnostech života, hned mezi přáteli, hned zas uprostřed nepřátel, a pak si řekneme: „Dělej to jako on.“ Již příští neděli v podobenství o ovci ztracené bude hříšný a malomyslný povzbuzen k bezmezné důvěře v Srdce dobrého Pastýře.

Tím jsme přišli k své druhé povinnosti, kterou máme vůči Srdci Kristovu. „Cíl dnešního svátku jest vzbudit v našich srdcích *nejoddanější lásku* k němu, jež se mu docela a bez výhrady oddává, a projevem této oddanosti jest *zasvěcení* Srdci P.“ Zasvěcením osvědčuje duše věřící:

a) Chci se naprosto a důsledně varovat ducha

tohoto světa a žít duchem Kristovým, Kristus bude samojediný *Král mého srdce*; láska světská (hříšná) nebude mít přístupu do srdce, jež patří výhradně jemu (a Marii).

b) Chci pro něho pracovat, kde a jak mi bude možno.

c) To vše chci konat z *lásky*.

Při tom pamatuj, že duše zasvěcená Kristu nesmí žít tak, aby mu byla k hanbě. „Viděl jsi služebníka mého, že mu není rovného na zemi? . . .“ (Job 1) Nezapomeň též, že tě Ježíš svou láskou *předešel*. Cokoli bys pro něho vykonal, nikdy ne-splatíš svůj dluh, i kdyby ti sama sv. Panna dala všechny zásluhy; snažit se však můžeš ve šlechetném závodění s velkými dušemi, abys mu splatil svůj dluh měrou co možná největší.

Ovoce úcty k B. Srdci P. jest obsaženo v jeho záslibech (viz dole); krom toho vzbuzuje tato pobožnost v srdci

a) neklamnou, vroucí a pevnou *důvěru* v jeho milosrdenství;

b) *apoštolskou horlivost* na záchraně zbloudilých;

c) něžné *přátelství* s Kristem; žijeme jeho životem, ovládání jeho smýšlením a duchem, chápeme zájmy a tužby jeho Srdce, z nichž na prvním místě stojí oslava Otce a na druhém spása duší;

d) *obětavost* a ochota k oběti — z lásky k němu.

ZASLÍBENÍ BOŽSKÉHO SRDCE PÁNĚ

vyňatá ze spisů sv. Markéty Alacoque.

1. Ctitelům svého Srdce dám všechny milosti v jejich stavu potřebné a požehnám všem jejich podnikům.

2. Budu jim útěchou ve všech trampotách.

3. Hříšníci najdou v mém Srdci nevyčerpatelný pramen milosrdenství.

4. Vlažní dosáhnou bývalé horlivosti, duše horlivé dospějí v brzku vysoké dokonalosti.

5. Zachráním před věčným zahynutím ty, kteří opravdovou pobožností k mému Srdci budou naplněni a jemu zasvěceni; mé Srdce bude jim bezpečným útočištěm proti všem úkladům nepřátelským, zvláště pak v hodinu poslední.

6. Jména těch, kteří rozšiřují úctu k mému Srdci, vepíše do něho a nikdy nevymaže.

7. Zdroj požehnání vylijí na domy, kde bude obraz mého Srdce uctíván; rozdvojené spojím a rodinám udělím pokoje.

8. Budu chránit rodiny v jakékoli bídě postavené, jen když se s důvěrou na mne obrátí.

9. Požehnám a odvrátím trest Boží spravedlnosti a spojím ve svornosti srdce všech v oněch náboženských sdruženích, která se postaví pod mou ochranu.

10. Těm, kteří pracují na spáse duší, dám milost, že obrátí i srdce nejzatvrzelejší.

11. Zahrnu nebeským požehnáním ty, kteří ve svátek mého Srdce přistoupí ke stolu Páně, aby odčinili urážky mně především ve Velebné Svátosti působené.

12. Dám milost vytrvání těm, kteří po devět prvních pátků měsíce přistoupí ke stolu Páně.

Před stoletím 13. byla tato milá pobožnost vlastnictvím jen několika omilostněných duší. Ve spisech sv. Gertrudy († 1302) čteme, že Pán ponechal tuto úctu pro doby, kdy všeobecná vlažnost ovládne lidská srdce, aby je roznítil ohněm své sv. lásky. Od r. 1675 do 1765: *počátky*. Zjevení Srdce P. sv. Markétě Alacoque zavdala podnět k šíření této úcty, již se chopil s největší horlivostí bl. Klaudius Colombière T. J. a celý jeho řád. R. 1765 zaveden svátek Srdce P. pro Polsko. — Od r. 1765 do 1856: doba *rozkvětu*, pobožnost k Srdci P. se stává štítem

proti pokryteckým bludům jansenistickým. — R. 1856 zaveden svátek pro celou církev, a od toho roku se datuje doba *triumfu*: nesčetné diecése, země a národové se zasvěcují Srdci P., celá církev zasvěcena Piem IX. r. 1875.

Pobožnosti viz při prvním pátku měsíce str. 261. Novena dvakrát za rok *†.

Obnova zasvěcení Srdci Páně před Velebnou Svátostí *† (všichni přítomní).

Kde se tento svátek slaví jako zasvěcený — třeba přeložený na jiný den, na př. na příští neděli — *† (všichni přítomní).

ROZJÍMÁNÍ SV. BERNARDA.

Chtěl Bůh člověka získat, ale řekl: „Když násilím ho k sobě přitáhnu, budu mít soumaru, ne člověka. Aby ke mně dobrovolně přišel, musím sáhnout k jinému prostředku. Víím, co učiním: pohrozím mu trestem, zda by se snad tak neobrátil a byl živ.“ A hrozil Bůh člověku temnotou zevnitřní a ohněm neuhasitelným — a neobrátil se člověk. I řekl Bůh: „Nejen bázeň, nýbrž i touha dříme v lidském srdci. Víím, žádostivý jest člověk; slíbím mu tedy, po čem nejvíce lidé touží. Jsou žádostivi stříbra, žádostivi zlata, ale nad to nade vše po životě touží. Nuže, když tento ubohý, lopotný a kratičkový život se jim tak toužebným zdá, čím více život věčný, plný pokoje a štěstí?“ A sliboval Bůh člověku, čeho oko nevidělo, čeho ucho neslyšelo, co na mysl lidskou ani nevstoupilo. Vida však Bůh, že ani tak nic neprospívá, řekl: „Jedno ještě zbývá. Nejen bázeň, nejen touha, ještě l á s k a dříme v lidském srdci, a ničím se nedá člověk tak získat jako láskou. Sestoupím tedy k němu v těle smrtelném a tak láskyplným a láskyhod-

ným se mu ukáži, takovou lásku mu projeví, nad jakou větší nemá nikdo na světě, že totiž život položím za něho . . .“

I n v i t a t o r i u m.

Srdci Ježíšovu, z lásky k nám zraněnému —
pojdte, klanějme se jemu. Ž. 94. str. 530.

MŠE SV. KE CTI B. SRDCE P.

I n t r. Smýšlení Srdce jeho od pokolení do pokolení, aby vytrhl ze smrti duše jejich a sytil je v hladu. —**V.** Radujte se, spravedliví v Pánu, vzdávejte mu, bohabojní, chválu. Sláva Otci. Smýšlení . . .

M o d l i t b a. Bože, jenž nám v Srdci Syna svého, našimi hříchy zraněném, nekonečné poklady lásky milosrdně udíleti ráčíš, uděl, prosíme, abychom vzdávajíce mu oddaný hold své lásky, taktéž povinnosti hodného zadostučinění vyhověli. Skrze téhož . . .

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským (k. 3).

Nejmilejší, mně nejmenšímu ze všech věřících byla dána milost tato, zvěstovat mezi pohany nevystihlé bohatství Kristovo a objasnit všem, jaké jest zřízení tajemství skrytého od věků v Bohu, Stvořiteli všeho, aby se nyní uvedla ve známost skrze církev knížatstvům a mocnostem v nebesích přerozmanitá moudrost Boží podle odvěkého úradku, vykonaného v Kristu Ježíši, Pánu našem, v němž máme zmužilost a přístup s důvěrou skrze víru v něho. Proto prosím, abyste neklesali na mysli v mých souženích pro vás, kteráž jsou sláva vaše. K vůli tomu skláním kolena před Otcem Pána našeho Ježíše Krista, z něhož (Otce) všecko otcovství na nebi i na zemi se jmenuje (pochází), aby vám dal podle bo-

hatství velebnosti své skrze Ducha svého silou zmohutněti ve vnitřního člověka, aby Kristus přebýval vírou v srdcích vašich, vkořeněných a založených v lásce, abyste pochopili se všemi svatými, která jest šíře i délka, výše i hloubka, a poznati lásku Kristovu, převyšující veškeré poznání, abyste byli naplněni ve veškerou plnost Boží.

G r a d u á l. Sladký a přímý jest Hospodin, proto ukazuje zbloudilým cestu: vodí zbožné po stezkách práva, učí pokorné cestám svým. — Alleluja, alleluja. Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a najdete pokoj duším svým, alleluja.

Evangelium viz ve mši sv. o nejdražší Krví P., str. 829.

O b ě t o v á n í. Zápaly a oběti za hřích jsi nežádal; i řekl jsem: „Aj, tu jsem. V záhlaví knihy psáno jest o mně, abych plnil vůli tvou. Bože můj, jsem ochoten, a zákon tvůj mám v srdci mém.“ Alleluja.

S e k r e t a. Shlédni, prosíme, Pane, na nevýslovnou lásku Srdce milovaného Syna svého, aby co obětujeme, bylo tobě darem příjemným a zároveň usmířením za naše provinění.

Preface se hodí o sv. Kříži, str. 829.

P ř i j í m á n í. Jeden z vojínů kopím bok jeho otevřel, a hned vyšla krev a voda.

P o p ř i j í m á n í. Svaté dary tvé, Pane Ježíši, nechat' roznítí v nás božský žár, abychom okusivše rozkoše nejsladšího Srdce tvého naučili se vším pozemským pohrdat a věci nebeské milovat. Jenž žiješ . . .

VÝČITKY B. SRDCE P.

Krásný jsem, a málo kdo mne miluje.
Dobrý jsem, a kdo si ve mně libuje?
Bohat jsem, kdo mých si žádá pokladů?

Moudrý jsem, kdo chodí ke mně pro radu?
Mocný jsem, kdo hledá u mne podpory?
Tvůrce jsem, proč spoléháš víc na tvory?
Světlo jsem — vy v tmách si libujete!
Věčný jsem — vy pro časnost se dřete!
Pravda jsem, a přece ke lži lnete!
Svatý jsem — vy hříchu holdujete!
Láska jsem, proč stále vzdorujete?
Soudcem jsem, já soudit budu celý svět:
chcete potom bázní přede mnou se chvět?

(Nápis v lubeckém dómu.)

Vinici měl milý můj na tučném pahorku:
plotem ji ohradil, vybral z ní kamení a osázel
ji ušlechtilou révou. Postavil věž uprostřed
ní (pro hlídače), lis v ní vydlabal, a čekal, že
mu ponese hrozny, a ona mu plodila plané
víno. — „Nyní tedy, občané jerusalemsští,
sudte mezi mnou a mezi vinicí mou: co více
měl jsem učinit vinici své a neučinil jsem jí?
Když (právem) jsem čekal, že ponese hrozny,
proč plodila plané víno?“

(Is 5; vinice jest symbol duše, které se dostalo
takové pečlivé starostlivosti od Pána, a nepřinesla
přece užitku z tolika milostí.)

Č e r v e n .

MĚSÍC SRDCE PÁNĚ. *†

V Paříži v klášteře sester Notre Døme koná cho-
vanka Andøla de Croix v máji r. 1833 po sv. při-
jímání díkučinění, při tom jí napadne: „Když má
sv. Panna máj, proč by se nemohl zasvětit Srdci P.
červen?“ Krátce nato přišel na návštěvu arci-
biskup, i sdělila mu ve své dětské prostotě svůj plán,
a když jej schválil, konala se ve zmíněném klášteře
toho roku po prvé tato měsíční pobožnost.

1. *Fortunat* (l. obšťastněný) v.

2. V Lyoně 48 mučedníků r. 202: 90letý biskup *Fotin*; „světu již mrtvý, jen touha po mučednictví ho držela na živu, byl přiveden či spíše přinesen před soudce . . .“, zemřel v žaláři; 15letý *Pontik*; jáhen *Sanktus*, opakoval: „Jsem křesťan (t. j. Kristův), to jest mé jméno, můj rod, má vlast.“ Na všech údech zmučen, jeho tělo bylo jediná rána, nebylo lze ani poznat, kdo to jest, jen křesťana v něm každý poznával. Po několika dnech oddechu ho mučili katané znovu a rozdírali rány ještě nezacelené a jitrící, mučedník však zůstal nepohnutý. V nových mukách je sílila tím více naděje nedaleké již slávy a odměny. *Blandina*, služebná dívka 18letá, na níž Kristus ukázal, co zmůže jeho milost. „Všichni jsme se o ni báli, zvláště její paní (také mučednice), aby slabounká dívka v mukách neklesla . . . Zatím však se unavili katané, kteří ji mučili od východu slunce pozdě do noci, střídali se jedni za druhými a sami žasli, že zůstala nejen pevná, nýbrž vůbec na živu . . . kolikrátkoli zvolala: „Já jsem Kristova“, vždy nových sil nabývala . . . Morskána se nezačhvěla, pálena se radovala, šelmy se neodvážily jejího těla se dotknouti, předhozena divému býku, jenž jí házel po celé aréně . . kati sami doznali, že by nevydrželi to, co tato dívka . . .“

3. *Pavla*, p. m., zajata, když sbírala pozůstalé ostatky mučedníků. — *Pergenc* a *Vavřinec*, bratří, 3. stol., stálostí v mukách obrátili katy a mnoho diváků.

4. *Saturnina* (ř. „jež nasycuje“ chudé), p. m. — *Rutilus* (l. zářící) a druzi m.

5. *Bonifác*, apoštol Německa, m. † 754.

6. *Norbert* (n. ze severu pocházející) b., patron země české, † 1134. — *Artemius*, *Kandida* a jejich dcera *Pavčina*, m. — *Julita*, vznešená matrona, s tříletým synáčkem *Quirikem*; vzali jí ho, on však volal: „Já jsem křesťan“, stát před jejíma očima, 4. stol.

7. *Robert* (n. slávou se stkvějící) v., † 1159.
 8. *Medard* (n. obrácený) b. † 545.
 9. *Jindřich* zvaný „Dobry“, obuvník, † 1666. —
 Bl. *Emma* (n. včelka), královna.

M. P. matka božské milosti.

Mše sv. str. 837.

Maria nejsvětější, pravý poklade života a ustavičná Prostřednice božské milosti, veliká Královno nebe, ty ses svými nevýslovnými ctnostmi tak zalíbila očím Nejvyššího, že jsi zasloužila počít ve svém panenském lůně samého původce života a milosti, Ježíše Krista, a stavši se Matkou Boha člověka, stala jsi se i Matkou vykoupeného lidstva. Nuže, Matko milosti a života, milosrdenství a odpuštění, obrať ke mně svůj pohled mateřský, pohleď na mé mnohé bídy duševní i tělesné, pozdvihni mne do stavu dokonalého přátelství s Bohem a vypros mi milost vytrvání do konce. A protože ty, Maria, zmůžeš svou modlitbou u Syna všechno, dovol, abych já ubohý si tě zvolil za zvláštní Ochránkyni svou. S pomocí tvé přemocné přímluvy jsem jist, že obdržím od tvého božského Syna všechny milosti, jichž mám zapotřebí, abych věrně sloužil Bohu tělem i duší. Tak se ukážeš také ty vůči mně, čím vpravdě jsi, Matkou božské milosti, a já, dík milostem, které mi vyprosíš, po svatém životě na zemi dojdou šťastného údělu chváliti tebe věčně na nebi. Amen. *

10. Bl. *Milada* p., dominikánka.

11. *Barnabáš*, apošt.

12. *Odulf* v.

13. *Antonín Pad.* v. † 1231. — Bl. *Tomáš Woodhouse*, zajat při sloužení mše sv., umučen 1573, protože nechtěl uznat anglickou papežku.

14. *Basil* (ř. královský) † 379, přítel sv. Řehoře Naziánského a sv. Efréma. Viz 30. květen. Všichni tři bratři i jejich dva přátelé jsou učitelé círk. a světla východní církve.

15. *Vít* (l. vůdce), 12letý hošík umučený od otce spolu s *Modestem* a *Krescencií*. — *Germána*, sirotek, pasačka, zemřela mladičká; skoro utýrána od macechy.

16. *Ludgarda* (n. slavná) p. —

17. *Adolf* (Gundulf n. šlechtý pomocník) b. — *Alena* p. m. — *Nikander* (ř. vítěz), důstojník a *Marcián* (l. bojovný) vojín, † 173. Nikandra povzbuzovala manželka k stálosti. Soudce: „Proč toužíš po smrti svého muže?“ „Aby dosáhl života.“ — „Nikoli, nýbrž chceš se po druhé vdát.“ „Nech mne tedy zemřít před ním.“ — „Nemám rozkaz, abych i ženy zabíjel.“ (Husité a protestanté neměli tak jemné svědomí.) Zato manželka Marciánova nářky a prosbami ztrpčovala manželu jeho poslední cestu, položila mu synáčka k nohám, zvedl jej i vinul před smrtí na srdce, políbil plačící ženu: „Odejdi, nesneseš pohledu na muže mučedníka“, a prosil jednoho křesťana: „Potěš mou manželku... Pane Bože můj, rač vzít pod svou ochranu mé dítě.“ — *Manuel* s dvěma bratry, jinoši, vyslanci perského krále, proti mezinárodnímu právu umuč. 362 od Juliána Odpadlíka pro víru v Krista.

18. *Efrém* (h. plodný) uč., jáhen a poustevník v Edesse † 373. Nedostižné jsou jeho zpěvy ke cti sv. Panny (zván proto citerou Ducha sv.), jež se dlouho zpívaly v syrské církvi. Kajícník, jenž bez ustání kázal o pokání a o příchodu Kristově k soudu, skládá hymny plné nebeské poesie; patrně, že pokání nečiní zachmuřeným, nýbrž dá se spojit s nejčistší radostí, jakou dovede jen úcta mariánská duši oblažit. Přečeské jsou i jeho modlitby k Neposkvrněné Matce milosrdenství, plné důvěry, vroucnosti a něžné lásky.

19. *Juliána p.*

20. **P. M. Těšitelka ztrápených.**

MODLITBY.

I.

Neposkvrněná Panno Maria, Matko Boží a nejdobrotivější Matko naše, pokorně předstupuji před tvou tvář a se vší důvěrou tě prosím za mateřskou ochranu. Církev sv. tě prohlásila za těšitelku ztrápených, a bez ustání spěchají k tobě stísnění ve svých potřebách, slabí ve svých chorobách, umírající v smrtelné úzkosti, ubozí ve své skleslosti, kdekterí trpící ve společných i zvláštních utrpeních, a všichni od tebe dosáhnou útěchy a posily.

Nejlaskavější Matko, obrať milosrdné oči své také k nám, ubohým hříšníkům, a přijmi milostivě naše pokorné a důvěrné prosby. Přijď nám na pomoc ve všech tělesných i duševních trampotách, zbav nás všeho zlého, zvláště hříchu, největšího to zla, zjednej nám od Ježíše, Syna svého, vše dobro, a zvláště milost Boží, největší to statek. Potěš naše sklíčené a zarmoucené srdce uprostřed tolika nebezpečí, jež nás ohrožují, uprostřed vší bídy a neštěstí, jež nás se všech stran svírá. Za to tě prosíme pro nevýslovnou radost, kterou nejčistší duše tvá zakusila při slavném zmrtvýchvstání Syna tvého.

Vypros pokoj a mír církvi sv., pomoc a sílu její viditelné nejvyšší hlavě, římskému biskupu, svornost křesťanským knížatům, duším v očištění úlevu v mukách, hříšníkům odpuštění vin, spravedlivým vytrvání v dobrém. Vezmi všechny pod dobrotivou a mocnou

ochranu svou, přelaskavá Matko, abychom ctnostně žili, zbožně zemřeli a tak nebeské blaženosti dosáhli. Amen. * †

II.

Ó Maria Neposkvrněná! Drahá Matko útěchy, utíkám se k tvému lásky nejhodnějšímu Srdci se vší důvěrou, již jsem schopen. Ty budeš nejdražším předmětem mé lásky a úcty. K tobě, rozdatelko nebeských pokladů, se budu vždy utíkat ve svých útrapách, abych došel pokoje; ve svých pochybách, abych dosáhl světla; ve svých nebezpečnostech, abych našel ochranu; ve svých potřebách, abych obdržel tvé přispění. Budiž tedy mým útočištěm, mou silou, mou útěchou, ó Maria Těšitelko! Prosím tě vroucně, přijmi v hodinu mé smrti poslední vzdechy mého srdce a zjednej mi místo v nebeské dvoraně, kde všechna srdce budou věčně společně chválit úctyhodné Srdce Ježíšovo a zároveň i vždy láskyplné Srdce tvé, ó Maria, jež jsi jeho Matka. Potěšení zarmoucených, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme. * †

III.

Skrze tebe, Neposkvrněná Panno, Syn Boží mi přinesl radost a chtěl, abych skrze tebe byl na věky blažen, já však nepravostmi svými jsem se zase do bídy a žalosti uvrhl. Tys zrodila světu život, já jsem si však zase zavínil smrt. Tys hlavu starého hada potřela, já jsem se však zase sám vydal do jeho spárů. Jsem ubohý, smutný a nešťastný, avšak nezoufám: tys příčina naší radosti, Matka božské útěchy, pravá Těšitelka všech opuštěných, kteří volají k tobě. Buď také těšitelkou mou, a až budu skládat počet ze svého vladařství

před tvým jednorozeným Synem, pomoz mi, abych skrze tebe unikl ortelu věčného zavržení a dosáhl šťastně spasení.

Mše sv. o Bolestné Matce Boží str. 694.

21. června: *Sv. Alois* (1. věhlasný válečník), † 1591 ve věku 23 let, jako oběť bliženské lásky při ošetřování nemocných za morové epidemie. Patron mládeže, stkvěl se andělskou čisotou, velikou kajícíností a neobyčejnou energií a silou vůle i hlubokou pokorou. „...dej, Pane, abychom **ne-následovavše jeho nevinnosti, následovali ho aspoň v jeho kajícínosti.**“ Modlitba církevní.

Ct. *Jan Righby*, laik, † 1600 v Londýně. Výslech: „Dejte ho do železných okovů.“ „Sem s nimi, nevyměnil bych jich ani za zlatý řetěz lordmajora.“ — „Přestupte k vyznávání ‚pravého čistého‘ evangelia, a Její Veličenstvo vám bude milostivá.“ „Nikdy!“ — „Jsi zrádce.“ „Je to zrada, že jsem vykonal svatou zpověď?“ — „Zrada je, že jsi se zpovídal *římskému* knězi.“ „Ta věc nebyla vyšetřována rok a den, tudíž podle zákona propadla promlčení.“ — „To všechno ti nepomůže, porota tě prohlásí za zrádce.“ „Staň se vůle Boží.“ — „Jste-li hotov jít do našeho kostela, zastavíme proces.“ „Tolik kroků k nebi jsem udělal, a teď mám dobrovolně vybočit z dráhy a padnout do věčné propasti?“ — „Co máš ještě k obhajobě, aby rozsudek smrti nebyl na tobě vykonán?“ „Nic.“ — Soudce se snažil zachránit sympatického jinocha, přes tři měsíce odkládal provedení ortele. Dne 19. června učinil poslední pokus. „Ne.“ „Pak musíš umřít, další odklad ti nemohu zjednat.“ „Nepřeji si nic lepšího, je to nejradostnější den mého života.“ Cestou osvědčoval, že s milostí Boží zůstal panicem po celý život a že se mohl smrti vyhnout jedinou návštěvou protestantského kostela (což se pokládalo za zapření

víry). Když kat „pracoval“ noži v jeho těle, modlil se a odpouštěl, lid hlasitě reptal nad takovou nelidskou ukrutností.

22. *Albán* (l. bělostný) m. 4. stol.

23. *Achác* (ř. pomocník) m. — *Eltruda* (n. šlechtná) král. † 679.

Začíná novena před svátkem Navštívení P. M.

Za pobožnost se hodí desátek „Se kterým jsi Alžbětu navštívila“ nebo zpěv „Vstávej, vstávej...“ str. 840. Ráz noveny jest radostná touha. Pros sv. Pannu, aby byla i tobě prostřednicí milostí jako Janovi. Není každá milost, jíž se nám dostává, milostiplným navštívením Spasitelovým? „Všecko skrze Marii.“

24. Narození *Ľana Křtitele*, prvního duchovního dítko Marie Panny, jejímž pozdravem byl očištěn od hříchu prvotného a posvěcen v lůně mateřském. U světců slaví církev sv. den úmrtí, protože ten den jest jejich narozením pro nebe. Jen u božského Spasitele, jeho Neposkvrněné Matičky a jeho předchůdce slaví den narození, protože se narodili bez hříchu (Jan však byl ve hříchu počat).

25. *Vilém* (n. pevné vůle) v. — *Ctihodný Ivan*, poustevník, český světec. — Bl. *Hynek* (Jindřich) Zdík, biskup olomoucký, † 1150.

26. *Vigilius* (l. bdělý) b. — *Ľan a Pavel*, bratři m. za Juliána odpadlíka.

27. *Ladislav*, král.

Panna Maria Ustavičné pomoci.

Nejoblíbenější milostný obraz krom P. M. lurdské a Matky dobré rady. Mši sv. viz str. 837, modlitbu viz str. 815. Utvrď se v pevné důvěře v její přemocnou přímluvu, jež nikdy neselhala a nikdy nezklamala! Pomodli se Memorare (Pomni.. str. 48).

28. *Irenej* (ř. mírumilovný, Lubomír), m. † 202 v Lyoně se zástupem mučedníků. — *Marcella*

s dcerou *Potamiénou*, po neslýchaných mukách upáleny.

29. **Petr** (ř. skála) a **Pavel** (ř. nepatrný), knížata apoštolská. „Viděli jsme krále, osvícené státníky, nepoddajné válečníky, jak pod tíhou situace obětovali (t. j. zradili) právo, stali se nevěrní vlastním zásadám, ustoupili nutnosti. Takového něco se nestalo snad nikdy papeži. I když se v bídě potuloval a neměl v Itálii ani píď země a ani jediného přívržence a byl živ ze soucitu jiných, přec pevně hájil práva církve. Třebaže byli tak rozdílní povahou i schopnostmi, přece vždy stálá, jednotná a neproměnná byla jejich politika... vašeň zhasla pod trojnásobnou korunou. Ačkoli žádný trůn ve světě neměnil tak často pána, jest přece papežský trůn jediný, o němž se zdá, že pána nikdy nemění, protože jen papežové umírají, ale duch, který je ovládá, je nesmrtelný.“ (Schiller.)

Nač církev? Nemohl by si každý vyjednat s Bohem záležitosti své spásy bez prostředníka? Mohl — ale když Kristus chtěl, aby se tak dalo prostřednictvím církve, co můžeme namítat? Jde-li o přirozenou výchovu pro tento život pozemský, jest každý odkázán na rodinu; jde-li o nadpřirozenou výchovu pro život věčný, pak jsme podle vůle Kristovy odkázáni na církev — nadpřirozenou rodinu založenou od Spasitele, aby nás do nebe vedla tím, že nám cestu ukazuje (úřad učitelský) a nám poskytuje všechny prostředky, abychom tou cestou mohli bezpečně jít (úřad kněžský: posvěcuje nás hlavně ve sv. svátostech, přivádí na cestu zpět, když jsme zbloudili, pozvedá, když jsme klesli, sílí, abychom vytrvali). Kromě toho jako každá společnost musí mít i církev pevnou organizaci (úřad královský).

Církev jest samospasitelná, t. j. jen v ní (jako v arše Noemově) můžeme dojít záchrany a spásy,

kromě ní není cesty do nebe — leda pro ty, kteří o pravé církvi nevědí.

Dnes jest mnoho náboženských společností, které si osobují jméno církev. Která jest pravá? Jak ji poznám? Podle určitých známek. Pravá církev musí být:

1. *Apoštolská*, t. j. sahat svým původem až k apoštolům a skrze ně ke Kristu. Jinými slovy: církev, kterou založil Kristus, musí se vykázat, že již trvá 1900 let, což jest pochopitelné a očividné. Nuže, která křesťanská společnost náboženská se může vykázat tak dlouhým trváním?

2. *Svatá* — musí mít a) svatého *zakladatele*. Jmenuj mi jediného heresiarchu (zakladatele sekty od církve Kristovy odtržené), který byl — nepravím světec, nýbrž jen charakter! b) *Svaté učení* — každá sekta činila a činí ústupky smyslnosti a všem vášním, a jestliže některá na pohled svatě začala (Čeští Bratři), brzy se zvrhla a velmi tělesně skončila. c) *Svaté členy*; jest sice pravda, že i v naší církvi jest mezi pšenicí koukol a víc než dost, avšak na to nás Pán už připravil, a pak — armáda světců vyváží mnohonásobně pohoršení, které někdy i špatní papežové dávali. Nám však z toho vyplývá povinnost, abychom byli tak živi, by na nás nepřátelé neukazovali prstem. Již sv. Pavel vytýká některým věřícím, že k vůli nim jest jméno Kristovo u nepřátel v pohrdání, a Pius X. řekl, že špatní katolíci poškozují věc Kristovu víc než zjevní odpůrci.

3. *Jedna* — jedna hlava, jedno učení vždy a všude. „Jedna víra, jeden křest...“ Sekty mění své učení a vtiskují si samy značku lidského původu a lidské proměnlivosti. Pravda jest však jedna a nemění se, a nic nepomůže odvolávat se na vývoj a pokrok — tomu jsou podrobena pouze díla lidská, ne však dílo Boží. Nuže, která společnost náboženská vyznává dnes totéž učení jako prvotní církev v katakombách? Která má totéž učení a tytéž svá-

tosti po celém světě, u nás jako za mořem? Která o sobě tvrdí, že jest neomylná? Při vši své pýše doznávají všechny sekty: „Nejsem neomylná, jsem dílo lidské, já ti za nic neručím.“ Jen jedna církev hlásá: „Já jsem neomylná, já jsem dílo Ducha sv., od něho osvěcována, já ti za každé slovo ručím.“¹⁾

4. Obecná, v moderní češtině *světová*, po latinsky universální, po řecku *katolická*. Kristus Pán zjednal spasení lidem *všem*, a proto založil církev *pro všechny*, a vyzbrojil ji takovými vlastnostmi, aby se hodila pro všechny národy a pro všechny doby. Pro všechny národy se nehodí církve národní, jejichž zřízení samo už předpokládá uzounký okruh, jehož hranice nikdy nepřekročily a nepřekročí. A že se naše sv. církve hodí pro všechny doby, toho dokladem jsou dějiny, přese všecko volání, že církev jest zastaralá a že umírá, nejsou schopna dát modernímu člověku to, co potřebuje. Tak volali averrhoisté v 10. století, reformátoři v 16. stol., nevěra v 18. stol. „Brány pekelné jí nepřemohou, a já jsem s vámi až do skonání světa“, zatím co sekty odumírají jedna za druhou, od vymřelých sekt gnostických ke starokatolické, jež se ještě nedožila ani 75 let a již dokonává.

30. *Emilie*, m. — *Basilid*, vojín (katan), „veda sv. Potamiénu na popraviště, chránil ji cestou od zvuile nečisté luzy, začož od Pána na její prosbu milost sv. víry obdržel a třetího dne ji v mučednictví následoval.“ (Mart.)

Ct. *Arnošt* (n. vážný) z Pardubic, arcib pražský.

¹⁾ Veliký nerozum dávají najevo katolíci, kteří si tropí posměch z neomylnosti papežské, nevědouce, že papež má tento dar nikoli pro své osobní výhody, nýbrž k prospěchu věřících, aby se mohli v pochybnostech s naprostou bezpečností spolehnout na výrok náměstka Kristova, chráněného od Ducha sv. všeho bludu *k vůli nám*.

Č e r v e n e c.

MĚSÍC NEJDRAŽŠÍ KRVE KRISTOVY.

Kdo denně uctívá nejdražší Krev Páně, získá odp. *† od 31. červ. do 8. srpna.

I. července:

NEJDRAŽŠÍ KRVE PÁNĚ.

Sv. Pavel jest apoštol vykupitelské milosti Kristovy. Jako červená nit se táhne jeho epištolami myšlenka: „Radujme se, děkujme, važme si toho, že jsme byli Krví Kristovou vykoupeni a stali se účastni božského života v Kristu.“ Jeho celá poslední epištola jedná o kněžském úřadě Kristově a o působnosti jeho přesv. Krve, kterou přinesl Otcí v oběť za naše hříchy.

Jest tudíž přirozeno, že bezprostředně po svátku tohoto apoštola slaví církev památku nejdr. Krve Páně. Můžeme také tento den nazvat svátkem Kristova kněžství jako den Božího Těla. Zaveden byl od Pia IX. r. 1849. Úcta k nejdr. Krvi se šířila od dob křížových výprav, a patřila tehdy k nejoblíbenějším pobožnostem. Jako srdce nebo duše jest Krev Krista Pána bezprostředně spojena s druhou božskou osobou, a proto jí náleží úcta klanění — i v Eucharistii pod způsoby svátostnými — ne však t. zv. ostatkům sv. Krve, i kdyby byly pravé.

Jako úcta B. Srdce Páně má za předmět lásku Spasitelovu (obj. formale), jejímž symbolem jest srdce, tak pobožností k nejdr. Krvi uctíváme a Pánu děkujeme za milost *vykoupení*, největší to milost, jíž se člověčenstvu (jakožto celku) dostalo. Důvod toho a vztah Krve Kristovy jest jasný: Nejdr. Krev jest výkupná cena za nás, její prolití na kříži zjednalo hříšnému tvorů odpuštění a smír s Tvůrcem, sv. Krev jest záslužná příčina (causa

meritoria — Kristus za nás Krev prolévající) všech milostí, kterých se lidstvu od hříchu Adamova dostalo a dostává a kdy dostane. Z toho patrno, že tato pobožnost jest nesena a veskrze proniknuta *duchem vděčnosti*. Sv. Otcové nadšeně velebí nekonečnou cenu přesv. Krve. Utrpení Spasitelovo je drahocennější a účinnější než všecka muka padlých andělů nemající konce. Kdyby se všichni věrní andělé i se svou Královnou nabídli, že spolu s nimi chtějí celou věčnost trpět, nedostačilo by to vše, aby byl odčiněn jediný hřích. Jen v Krvi Kristově se nám dostalo pokoje, smíření a požehnání. „Jejíž krupěj jedna sama stačila, aby všeho světa viny obmyla.“ (Tomáš Aq.)

Co jest život ve hříchu? Co smrt ve hříchu? Co věčnost ve hříchu? Mít znalost Boha i hříchu a vědomost o tom, co hříšníka čeká, a nemít Krista a jeho vykupitelské Krve, nemít naděje — to jest stav rovný peklu. Nejvyšší stvořil zemi krásnou a člověka svatého. Přišel hřích a ztroskotal dílo Boží. Země se hnala svou drahou vesmírem dál již po tisícikráte a milionikráte, ale jak se v očích Tvůrce vše změnilo! Stala se ohavnou v jeho očích jako místo, kde bydlí padlí andělé, protože teď byla bydlíštěm zavrženého člověka. Kamkoli nešťastný svedený sluha pohlédl, všude děs a hrůza: nad ním rozhněvaný Soudce, pod ním rozevřená propast, a nebylo nikoho na nebi ani na zemi, jenž by ho z těch hrůz vysvobodil: jen od nejdr. Krve, od Syna panenské Matky, může čekat záchranu, a to mu Hospodin slíbil. Jak sladká naděje tam, kde bylo nablízku zoufalství! Není bídy rovné bídě hříchu, není štěstí větší nad vykoupení. „Zachráněn, vykoupen“, to slovo obsahuje v sobě celou věčnost blaha, jako slovo „hřích, zavržen“ celou věčnost děsu a muk.

Přesv. Krev Kristova . . . Srdce nejčistší Panny bylo pramenem, odkud tajemným působením Ducha

sv. vytryskla. Srdce Páně jest zdroj, otevřený na Golgotě, odkud bez ustání nám pramení. Na kříži proudila z pěti ran, z pěti studánek, v církvi ve svátostech jako sedmi praménky se rozlévá na všechny strany, jako oceán posvěcující milosti pokrývá církev, zkrápí a svlažuje i pouště, které jsou mimo církev, a činí zemi krásnější než byl ráj se svými čtyřmi bystřinami.

Věřící lid se shromažďuje kol tohoto pramene, aby se klaněl dobrotě a lásce Spasitele a čerpal z něho vody života. Není milosti — byť sebe menší — za niž bychom neděkovali a která by nebyla zasloužena nejdr. Krví. Každé kázání je vybídka k užívání přesv. Krve Kristovy, a vše, co jest na světě svátého, stojí v jakémsi vztahu ke Krvi Páně: každý skutek, každá myšlenka, má-li být záslužná, musí jí být zkropena a čerpat z ní svou nadpřirozenou cenu, a náš život jednou v nebesích bude ustavičné *Te Deum* vykoupených na poděkování za to, čeho se nám dostalo skrze Krev Ježíše Krista.

Jako každá pobožnost má jisté vlastnosti jen sobě vlastní, tak i tato bez odporu krásná úcta k nejdr. Krvi Kristově působí v duši zvláštní účinky. Projděme stručně *ovoce*, jež tato pobožnost přináší:

a) Rozněcuje *lásku k trpícímu Spasiteli* — jest spřízněna s úctou k utrpení Páně a k božskému Srdci, a vyvolává tudíž v duši účinky jak tyto.

b) Jest spojena s nevýslovnou *úctou k nekrvavé oběti* Nového Zákona, při které na oltáři v kalichu se obětuje táž Krev jako na kříži.

c) Jest spojena s hlubokou *úctou k sv. svátostem*.

d) Naplňuje duši *vděčností za milost vykoupení* i za každičkou milost nám od Krista jeho utrpením zjednanou, a *důvěrou* v nekonečné Boží milosrdenství.

e) Vlévá nenávist a *odpor k hříchu*, čímž se stává, že pokušení ztrácejí na své prudkosti:

f) Vlívá ducha *odříkání*, sebezáporu, oběti, kajícínosti — věci tak těžké dnešnímu zhýčkanému a rozkošnickému pokolení.

g) Zjednává *horlivost apoštolskou* a touhu spolupůsobit na záchraně duší, tak draze od Pána vykoupených.

h) Jest ochranou proti epidemii moderních bludů. Vzduch, jež dýcháme, jest pelagiánský, t. j. význačný znak naší doby jest boj proti všemu *nadpřirozenému*: proti zjevení, tajemstvím sv. víry, vykoupení, milosti, ba proti existenci duše a věčnosti; jen to, co se dá hmatat a zvážit, z čeho se dá vytlouci časný prospěch a zisk, co má význam pro materiální život, jen to modernímu člověku něco platí, ostatní pro něho neexistuje. Pobožnost k nejdr. Krvi v nás udržuje vědomí nadpřirozeného řádu se vším, co k němu patří (pád do hříchu, vykoupení, milost atd.), a zároveň vede nás k tomu, abychom využítkovali pro sebe jeho poklady a bohatství (přijímání sv. svátostí atd.). Proto jest tato pobožnost spřízněna i s úctou k Neposkvrněnému Početí, jež můžeme nazvat prvním a největším vítězstvím vykoupení a nejkrásnějším květem vypučelým z Krve Spasitelovy.

(Částečně podle F. W. Fabera.)

Modli se častěji v měsíci bolestný růženec, křížovou cestu (str. 213) a pobožnosti doby svatopostní. Církev sv. uctívá sedmeré prolité Krve Kristovy: při obrízce, potu krvavém, bičování, trním korunování, na křížové cestě, na kříži, při otevření boku Kristova.

I n v i t a t o r i u m.

Krista, Syna Božího, jenž Krví svou nás vykoupil — pojdte, klanějme se jemu Ž. 94 str. 530.

MŠE SV. KE CTI NEJDR. KRVE PÁNĚ.

I n t r o i t. Vykoupil jsi nás, Pane, krví svou ze všeho pokolení a jazyka, lidu i národa, a učinil jsi nás královstvím Bohu našemu. —
Ů. Milosrdenství Páně věčně opěvovati budu: věrnost tvou hlásati budu ústy svými od pokolení do pokolení. Sláva Otci. Vykoupil jsi nás . . .

M o d l i t b a. Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi jednorozeného Syna svého Vykupitelem světa ustanovil a jeho Krví chtěl být usmířen, uděl, prosíme, abychom cenu své spásy slavnou bohoslužbou tak uctívali a její mocí ode všeho zla časného života tak chráněni byli na zemi, bychom z věčného užitku se radovali na nebi. Skrze téhož . . .

Čtení z listu sv. Pavla k Židům (k. 9).

Kristus přišel jako velekněz budoucích statků, skrze větší a dokonalejší stánek, ne rukama udělaný, to jest ne z tohoto tvorstva, ani skrze krev kozlů neb telat, nýbrž skrze vlastní Krev vešel jednou provždy do velesvatyně, zjednav vykoupení věčné. Neboť jestliže krev kozelců a býků a pokropení popelem z jalovice posvěcuje poskvrněné k čistotě tělesné, čím spíše Krev Kristova, jenž skrze Ducha věčného sám sebe obětoval jako oběť bezúhonnou Bohu, očistí svědomí naše od mrtvých skutků, abychom sloužili Bohu živému. Proto jest prostředníkem nové úmluvy, aby skrze smrt podstoupenou na vykoupení přestupků spáchaných pod první úmluvou obdrželi zaslíbené věčné dědictví ti, kteří jsou povoláni v Kristu Ježíši, Pánu našem.

G r a d u á l. To je ten, jenž přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus, ne pouze vodou, ale vodou a krví. Tři jsou, kteří svědectví vydávají

na nebi: Otec, Slovo a Duch sv., a ti tři jedno jsou; a tři jsou, kdo vydávají svědectví na zemi: Duch, voda a krev, a ti tři jedno jsou. — Alleluja, alleluja. Jestliže svědectví lidské přijímáme, svědectví Boží větší jest, alleluja.

Slova sv. evangelia podle sv. Jana (k. 19).

Za onoho času, když přijal Ježíš ocet, řekl: „Dokonáno jest.“ A nakloniv hlavu, vypustil ducha. Poněvadž byl pátek, aby nezůstala těla na kříži v sobotu (byltě veliký onen sobotní den), prosili židé Piláta, aby se jim (odsouzcům) zlámaly nohy a byli sňati s kříže. Přišli tedy vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, jenž s ním byl ukřižován. Když však přišli k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlomili mu nohou, ale jeden vojín otevřel kopím jeho bok, a hned vyšla krev a voda. A ten, jenž to viděl, vydal svědectví o tom, a pravdivé jest svědectví jeho.

O b ě t o v á n í. Kalich požehnání, který žehnáme, zdaž není společenstvím Krve Kristovy? A chléb, který lámeme, zdaž není společenstvím Těla Páně?

S e k r e t a. Skrze tato božská tajemství, prosíme, Hospodine zástupů, nechat' k Ježíši, prostředníku Nového Zákona, přistoupíme, a na oltářích tvých pokropení Krve, lépe než krev Abelova mluvící, obnovíme. Skrze téhož...

P r e f a c e. Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože: jenžto jsi spásu lidského pokolení na dřevě kříže založil, aby odkud smrt vzešla, odtamtud život zas povstal, a jenž skrze dřevo (stromu zapověděného) zvítězil, skrze dřevo (kříže) byl též přemožen, skrze Krista, Pána našeho: skrze něhož

velebnost tvoji chválí andělé, koří se Panstva, chvějí se Mocnosti, nebesa a nebeské Síly i svatí serafové společným plesáním oslavují. S nimi rač, prosíme, připustit i hlasy naše, kteří pokorným vyznáním pravíme: Svatý . . .

P ř i j í m á n í. Kristus byl jednou obětován, aby shladil hříchy mnohých: po druhé bez hříchu se ukáže ke spáse těm, kteří ho čekají.

P o p ř i j í m á n í. K posvátnému stolu byvše připuštěni, Pane, čerpali jsme v radosti vodu ze zřidel Spasitele: Krev jeho budiž nám, prosíme, pramenem vod živých do života věčného tryskajících: jenž s tebou . . .

HYMNUS KE CTI NEJDR. KRVE PÁNĚ.

Zdrávy buďte, Krista rány,
nevystihlé lásky schrány,
studánky vy přebohaté,
z nichž zdroj prýští Krve svaté.
Nad hvězdy se stkvíte leskem,
nad rubín jest vaše cena,
v dlaních, nohou růže zkvety,
by jho hříchu s šíjí smetly.
Bezmocná jest zloba vraha,
hledají-li útočiště
duše pokušením štvané
v drahocenné Krista ráně.
Nelítostným bičováním
zrůžovělo Pána roucho
nACHEM ceny nekonečné,
by dal lidstvu statky věčné.
Čelo svaté věnec zdobí
ze břitkého spleten trní,
tvrdý kov, hle, nohy raní,
hřeby zříme v každé dlani.
Dokonal již dílo spásy,
pro něž narodil se z Panny,

Srdce kopím prokláno je,
nové z něho prýští zdroje.
Svaté tělo tvé, ó Jesu,
zmučeno jak réva v lisu,
sebe nedbáš, na nás hledíš,
poslední svou krůpěj cedíš.
Přistupte, jež svírá vina,
obmyjte ji v Krvi svaté,
do svaté sem vstupte lázně
s důvěrou, vší prosti bázně.
Věčný dík a sláva Kristu
po pravici Boha Otce,
jehož Duch nás posvěcuje,
jehož Krev nás očišťuje.

(Z kněžských hodinek.)

Sekvence ke cti nejdr. Krve P. str. 419.

2. července:

SVÁTEK NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE.

Velebí duše má Hospodina . . .
aj, od nynějška blahoslaviti mne
budou všechna pokolení (Lk 1).

„Povstavši Maria odešla s chvátáním na hory do městečka Judova.“ Tuto zprávu připojuje sv. Lukáš bezprostředně k zvěstování andělskému, takže Navštívení jest pouze doplnění velikého tajemství Vtělení. Sv. Panna nežádala od anděla znamení jako nevěřící Zachariáš, Bůh jí však znamení dal, a ona vidouc ve slovech Gabrielových pokyn a přání Nejvyššího, aby navštívila příbuznou, která „počala syna ve stáří svém“, vydala se bez otálení na cestu, sotva pominula extase po vykonání velikého tajemství v jejím lůně. Sama, neprovázena snoubencem, opustila údolíčko nazaretské, vystoupila na pláň Esdrelonskou, a za tři dny, co trvala její cesta, prošla celou Palestinu, Galileji, Samař i

Judsko. Každým krokem mýjela některý památník dějin svého lidu, každá stezka a každé místo jí připomínalo hned sliby a hned zase nevěrnost lidu Hospodinova, Boží milosrdenství a Boží hněv, celé dějiny jejího národa defilovaly před jejím zrakem, proroci se svými předpovědmi mesiánskými i se svými hrozbami nevěrnému lidu. Jak se vše vyplnilo! Každým krokem zahlédla nějaké znamení římské nadvlády, pod níž Israel — ne bez své viny — sténal skřípěje zuby; mohutněji než kdy jindy volal právě teď po zaslíbeném Knížeti pokoje, a nikdo netušil, že prostinká poutnice, která jak vlaštovka spěchala k Jerusalemu, jej nese pod srdcem. Sv. Panna však minula město Boží, za-bočila na západ do hor, do Ain Karim — svatý Jan na horách. Vstoupila do domu Zachariášova a pozdravila příbuznou, na její slovo posvěcen Jan v lůně matky, a Alžběta naplněna Duchem sv. poznává, koho má před sebou. To byl důvod, proč Pán si tuto návštěvu přál: chtěl být od své matky donesen k svému předchůdci, aby jej očistil od dědičné viny ještě před jeho narozením. Po Marii Panně měl on první zakusit milostiplné působení jeho spasitelného příchodu do slzavého údolí. První milost nadpřirozenou uděluje božský Spasitel prostřednictvím své Rodičky, a po letech v Káně první milost časnou udělí též jejíma rukama a tím nám ukáže, skrze koho se máme na něho obracet, komu svěří klíče k pokladnici milostí. V tomto tajemství se nám jeví sv. Panna jako Prostřednice milostí, sv. Jan jest její první duchovní dítě.

„Odkud mi to, že matka Pána mého přichází ke mně? Blahoslavená, která uvěřila . . .“ Neposkvrněná Panna vidí, že její příbuznou není tajno, co v ní Duch sv. vykonal, proto nezdržuje se již a ponechává volný průchod tomu, co její srdce cítilo a prožívalo. „Velebí duše má Hospodina.“ Celé srdce vložila do svého chvalo zpěvu, na Boha

obrací chválu, kterou jí Alžběta vzdává, jemu při-
čítá vše, co velikého v ní vykonáno. Duchem pro-
rockým naplněna, stojíc na rozhraní dvou věků,
Starého i Nového Zákona, přehlíží všecka staletí,
vidí všecka pokolení shromážděna v církvi Kristově,
vidí, že ta církev potrvá až do skonání světa, a
kdekoli bude vyznáván a milován Kristus, tam
spolu s ním bude uctívána, velebena, blahoslavena
a veškerým entusiasmem, jehož jest lidské srdce
schopno, milována i ta, která ho lidstvu zrodila.
Magnifikat, tento prorocký zpěv panenské Matky
Spasitelovy, má v sobě sílu a moc, že by obrátil
kteréhokoli nevěrce, jen kdyby chtěl otevřít oči.
Všemocný císař Augustus pominul, jeho ohromná
říše se rozpadla v trosky, církev Kristova tu však
stojí a v ní pokolení za pokolením, století za sto-
letím oslavuje tu, která předpověděla, že v žádné
generaci se nebude nedostávat jejích ctitelů. —

Sv. Panna pobyla u příbuzné tři měsíce, byla
tedy svědkem podivuhodných událostí při narození
Janově — jen od ní mohli evangelisté o nich zvě-
dět — a pak se vrátila do svého domovského mě-
stečka. Slavíme tedy v liturgickém roce tento svátek
na konci její návštěvy, hned po oktávě narození
Jana Křtitele, po dnu jeho obřízky, kdy Zachariášovi
vrácena ztracená řeč. V době, kdy svážíme prvotiny
plodů přírody, připomíná nám církev, že skrze
svou Matku získal vtělený Spasitel prvotiny své
milosti. Dnešní svátek jest den čisté a nezkalené
radosti, a *v duchu radosti* máme slavit tuto milou,
bohužel zapomenutou slavnost. S Alžbětou Marií
blahopřejeme, s Marií se radujeme, a za dvojí milost
ji prosíme: a) Učiň mne hodným oslavovati tebe, ať
se i na mně vyplní prorocké slovo tvé. b) Buď mi
prostřednicí milostí — nechať můj život jest ne-
přetržitou řadou navštívení tvých — i mně přines
Krista s jeho milostmi.

Tento svátek se vyskytuje po prvé r. 1247 ve

Francii, sv. Bonaventura jej zavedl ve svém řádě, odtamtud se šířil do diecézí kolem r. 1300. Pražský arcibiskup Jan z Jenštejna měl neobyčejnou úctu k tomuto tajemství, v pražské arcidiecézi a v celých Čechách byl slaven jako zasvěcený svátek I. třídy až do r. 1914. Ve Špýru byl v 15. stol. slaven na způsob Božího Těla s eucharistickým průvodem. Pro celou církev byl zaveden r. 1389, ale teprve sněm basilejský r. 1441 toto ustanovení Urbana 6. provedl, „aby Matka milosti a vší útěchy nás s Ježíšem smířila a pokoj i jednotu církvi v těchto smutných dobách vyprosila.“

MAGNIFIKAT,

velepíseň a oslava největšího tajemství, jež bylo kdy vykonáno „v prostoru a čase“, chvalozpěv naší Královny a jediná její modlitba nám zachovaná — proto nám nade vše milá a drahá, nám daná, abychom jejími slovy Nejvyššího chválili — ranní pozdrav vycházejícímu slunci Spravedlnosti a zároveň večerní sbohem zapadajícímu bledému měsíci církve starozákonní, závěrečný akord na harfě S. Z., poslední píseň ženské duše v Písmě sv., koruna a perla biblické lyriky. Tento chvalozpěv Neposkvrněné Panny jest zrcadlo jejího vnitřního života. Nikde nám není dopřáno nahlédnout tak hluboko do jejího srdce: vše, co cítila v onu chvíli, kdy Slovo věčného Otce tělem se stalo a do jejího panenského lůna sestoupilo, veškerou svou bytost, vroucnost, vděčnost, všecken ples a lásku, to vše vložila do této kratičké písně.

Umělecká forma, prostinká a skromná, a při tom tak nevýslovně krásná, prozrazuje chápavé duši, že má před sebou dceru královského pěvce, že v jejích žilách koluje krev jejího prorockého praotce, jehož žalmy se modlila denně ona a jež dodnes denně pje církev. Chvalozpěv obsahuje

tři strofy po třech verších s obvyklým paralelismem, jenž jest význačný v hebrejské poesii („rým myšlenek“); obsahuje ve třech strofách trojí motiv, trojí postup myšlenek (str. 540):

1. strofa, verš 1—3, motiv *mariologický*, *osobní*, *lyrický*. Sv. Panna plesá nad božskou dobrotou, která se jeví v jejím vlastním povýšení: vtělení Syna Božího učinilo ji Matkou Nejvyššího, vznešenější andělů, královnou světa a vládkyní vesmíru, která má právo na lásku, úctu a vděčnost všech pokolení: „Blahoslaviti mne budou...“ Při tom nikterak nezapomíná, *kdo* vlastně jest původ a příčina vší její velikosti, a k němu jako k zdroji obrací veškeru chválu: „Za vše děkuji tomu, jenž mocný jest, jenž veliké věci ve mně vykonal.“ Úcta mariánská není tudíž loupeží na úctě povinné Bohu a neodvrací lidstvo od jediného prostředníka a kamene úhelného, kterýmž jest Kristus, nýbrž vede nás k němu. Chvála Nejvyššího a vroucí dík jest dominanta celé písně. — Od osobních motivů sestupuje Magnifikat nenápadně k všeobecnému zákonu světového mravního řádu a zjevení Božího, píseň *lyrická* přechází v *didaktickou* ve

2. strofě, verš 5—7, *theologický* motiv, působení božské všemohoucnosti v dějinách světa. Vzniknuv na rozhraní dvou světů, S. a N. Zákona, hlásá Magnifikat jediný nejvyšší věčný zákon, jenž řídí svět, že totiž dějiny světa jsou dílo Boží, lidé jen stavebními kameny v rukou nejmoudřejšího a všemohoucího stavitele. Zpěv sv. Panny se stává úvahou světovou: moc „ramene Božího“ slaví triumf nad trojí velmocí světa: nad mocí ducha, politiky a peněz: „Zmátl plány pyšných, mocných, bohatých.“ Jak mocně dovede skromná dívka nazaretská rozezvučet i pozouň Božích soudů, jde-li o oslavu práv majestátu Božího! Ale od těch mocných tónů vrací se náš chvalozpěv k jemnějším ve

3. strofě, verš 4. 8. 9., *soteriologický*¹⁾ motiv, chvála Božské věrnosti v dějinách a řízení národa vyvoleného, a tak končí Magnifikat jako píseň pokoje a míru.

Naším jménem vítá vyvolená Panna chvalozpěvem Spasitele v slzavém údolí i ve svém lůně — zpěv jako stvořený, abychom jím vítali Krista ve vlastním srdci po sv. přijímání. My jsme snad příliš zvyklí na myšlenky, jež tvoří jeho obsah. Abychom však pochopili veškeru jeho vznešenost a krásu, musíme mít na zřeteli, jaké bylo smýšlení tehdejšího židovstva. Vznešený obsah starozákonních prorocství (Isaiáše atd.) byl na konci doby S. Z. zasypán skoro docela štěrkem nedůstojných názorů a nauk rabínských, jak jest dokladem literatura I. století před K., pokud se nám dochovala. Podle nich přijde Mesiáš, aby zničil nepřátele židovského národa a dopomohl mu k vládě nad světem, ba i ženy budou pak společné atd. Jak zářivě se odráží Magnifikat od tohoto temného pozadí! Jeho řeč se pohybuje zase na výši proroků S. Z., jest proniknut stejně vznešenými názory jako oni mluvčí Ducha sv. Zpěv sv. Panny jest radostná zvěst („evangelium“) ubohým vyhnančům, že přichází již doba mesiánské milosti, jež stejně bez rozdílu objímá všechny, židy i pohany („všechna pokolení“ budou mít podíl na požehnaní toto, jehož jsem počala, a proto všechna „mne budou blahoslavit“), jenom ti budou z něho vyloučeni, kteří ho nebudou hodni.

I n v i t a t o r i u m v e s v á t k y M a r i e P a n n y .

N a v š t í v e n í (Narození . . .) Marie Panny památku konejme — Kristu jejímu Synu Hospodinu, pojd'te, se klanějme. Žalm 94.

¹⁾ Soteriologie = nauka o spasení a vykoupení.

Jiné invitatorium: Zdrávas Maria, milosti plná — Pán s tebou. Ž. 94. str. 530.

MŠE SV. VE SVÁTKY MARIE PANNY.

I n t r o i t.

Zdráva buď, pře-
svatá Matko, Rodičko
zrodivší Krále, kte-
rýžto nebe a zemi
sám ovládá na věky
věkův.

Jiný introit:

Radujme se všichni

v Pánu, slavíce pře-
slavný den ke cti
blahoslavené Marie
Panny, z jejíhož Na-
n e b e v z e t í (z je-
jížto slavnosti) se an-
dělé radují a Syna
Božího velebí.

∇. Srdce mé oplývá slastí, dílo své věnuji
Králi. — Sláva Otcí. Opakuje se introit.

Modlitba. Služebníky své, prosíme, Pane,
rač obdařit darem nebeské milosti, aby těm,
jimž výkvět panenského lůna se stal počátkem
spásy, památná slavnost její (jejího Na-
v š t í v e n í, Narození...) rozmnožení po-
koje přinesla. Skrze...

E p i š t o l a. Čtení z písně Šalomounovy
(k. 2.)

Hle, on přichází, skáče po horách, přebíhaje
pahorky: podoben jest milý můj laňce neb
mladému jelenu. Hle, stojí už za zdí naší,
nahlížeje oknem a hledě skrz mřížku. Aj,
milý můj mluví ke mně: „Vstaň, pospěš,
přítelko moje, holubice moje, krásná moje, a
pojď! Zima již minula, déšť přestal a odešel,
květy se ukázaly v zemi naší, čas ořezu přišel,
hlas hrdličky slyšet jest v zemi naší, fík
vyhnal raničky své, kvetoucí vinice vydaly
vůni svou: vstaň, přítelko moje, krásná moje,
a pojď! Holubičko moje, v rozsedlinách skalních,
v trhlinách zdí, ukaž mi tvář svou, ať zní

hlas tvůj sluchu mému: neboť hlas tvůj jest sladký a tvář tvoje spanilá.“

G r a d u á l. Požehnaná a úctyhodná jsi, Panno Maria, která jsi bez porušení cudnosti shledána byla Matkou Spasitele: Panno, Rodičko Boží, ten, jehož vesmír obsáhnout nemůže, do tvého lůna se uzavřel, když se člověkem stal.

Alleluja, alleluja. Blažená jsi, přesvatá Panno Maria, a veškeré chvály nejhodnější, neboť z tebe vzešlo slunce spravedlnosti, Kristus Bůh náš. Alleluja.

S l o v a s v. e v a n g e l i a podle sv. Lukáše (k. 1).

Za onoho času povstavši Maria odešla s chvátáním do města Judova, a vešedši do domu Zachariášova pozdravila Alžbětu. I stalo se, jak uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, zplesalo nemluvňátko v životě jejím a Alžběta naplněna byla Duchem sv. I zvolala hlasem velikým řkouc: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, že Matka Pána mého přichází ke mně? Neboť aj, jakmile došel hlas pozdravu tvého do uší mých, zplesalo radostí nemluvňátko v životě mém. A blahoslavená, která jsi uvěřila, neboť se vyplní ty věci, které pověděny byly tobě od Pána.“ I řekla Maria: „Velebí duše má Hospodina a plesá duch můj v Bohu, Spasiteli mém.“

O b ě t o v á n í. Blahoslavená jsi, Maria Panno, která jsi Tvůrce veškerenstva nosila: toho, jenž tě stvořil, jsi zrodila, a Pannou na věky jsi zůstala.

S e k r e t a. Nechat' nám na pomoc přispěje, Pane, člověčenství jednorozeného Syna tvého: aby ten, jenž z Panny se narodiv, neporušenost Matky své nikoli nezmenšil, nýbrž ji posvětil,

o slavnosti její (jejího **N a v š t í v e n í**, **N a r o z e n í . . .**) od vin hříchů nás očistil a obět' naši příjemnou tobě učinil, Pán náš Ježíš Kristus, jenž s tebou žije . . .

P r e f a c e, str. 533.

P ř i j í m á n í. Blažené lůno Marie Panny, jež Syna věčného nosilo. (Slovy těmi připomíná nám církev naše štěstí, kteří máme po sv. přijímání téhož Syna Božího v srdci.)

P o p ř i j í m á n í. Přijali jsme, Pane, zásvětné svátosti (dnešní) výroční slavnosti: uděl, prosíme, aby nám poskytly léků jak pro život časný tak i věčný. Skrže . . .

NEŠPORY.

1. **N a r o z e n í** (Zasnoubení . . . svátek . . .) slavíme dnes Marie Panny z pokolení Abrahamova, vzešlé z kmene Judova, ze slavného rodu Davidova. Žalmy str. 535.

2. **N a r o z e n í** (Zasnoubení . . .) jest dnes svaté Marie Panny, jejíž přeslavný život ozařuje veškerou církev.

3. Z královského rodu vzešlá Maria se stkvěje: za pomoc jejíž přímlyvy srdcem i duší co nejvroucněji prosíme.

4. Srdcem i duchem

zpívejme Kristu k oslavě o dnešní posvátné slavnosti převznesené Rodičky Boží Marie.

5. S rozkoší slavme **N a r o z e n í** (Zasnoubení . . .) blahosl. Marie Panny, aby se za nás přimlouvala u Pána Ježíše Krista.

Kapitulum. Od počátku a před věky zřízena jsem a až do budoucího věku nepřestanu, a v přebývání svatém před ním službu jsem konala.

Hymnus. Zdrávas, hvězdo mořská, str. 539.

V. **N a r o z e n í** (svá-

tek . . .) slavíme dnes
svaté Marie Panny.

Rý. Jejíž přesvatý život
ozařuje veškerou
církev.

A n t. Předústojné
N a r o z e n í (Zasnou-
bení . . .) přeslavné Ma-
rie Panny zbožnou

myslí dnes oslavuje-
me, jež důstojnost ma-
teřskou obdržela a
čistoty panenské ne-
pozbyla. — Magnifi-
kat, str. 540.

M o d l e m e s e :
Služebníky své . . .
str. 837.

SEKVENCE.

Vstávej, vstávej, duše drahá,
cesta na tě čeká blahá,
kterou dnes máš konati:
vstaň a pojd' přes doly, hory,
paprsky již jasné zory
brzo vrchy pozlatí.

Hvězda moře požehnaná,
krásnější než slunce Panna
přechází již vrchy hor:
kudy jde a kudy spěje,
všude jenom radost seje,
všude jásá zpěvů sbor.

Kol dokola reje slaví
nebes sbory, v závod zdraví
přeblaženou poutnici:
nyní Matku přežádoucí,
hned zas Syna chvalou vroucí
zvelebují andílci.

Slunce jasněji dnes svítí,
s lučin krásnější též kvítí
vítá jasnou Paní svou:
mileji i větrík vane,
ke cti nejsvětější Panně
stíny mile v chládek zvou.

Těž já tobě, Panno, jásám,
i já slávu tvoji hlásám,

s úctou svatou k tobě zřím:
kořím se ti ve prach země,
pro života tvého břímě
dej, ať prosbu přednést smím.
Zůstaň s námi, již se stmívá,
již se, Panno, připozdívá,
den se chýlí k západu:
slunce zvolna mizí v dáli,
ve stíny se kraj již halí,
třeba hledat hospodu.
Proto prosím, sem rač vejít,
v srdce moje, zde rač prodlít
chvíli aspoň kratičkou!
Zavítej v to srdce moje,
z milostného svlaž je zdroje
krůpějí byt' maličkou!
Nezhrdni mým chudým stánkem,
příchod tvůj necht' jarním vánkem
mile v duši zavane:
jakos Jana posvětila,
kéž se mně též, Máti milá,
milosti tvé dostane.
Tam, kde dům má Zachariáš,
k předchůdcové matce spěcháš,
ó Maria nejdražší:
příchod tvůj jim pokoj věstí,
blaho, mír a pravé štěstí
návštěva tvá přináší.
Předchůdce jsi posvětila,
Hospodina velebila,
slávu svoji věstila
nesouc v lůně nebes radost,
lidstva spásu, světa žádost,
Panno čistá, přemilá.
Zdráv buď, květe nevadnoucí,
statky věčné, nehynoucí
tvoje nesou kročeje:
také mne rač navštívit,

s Kristem svým mne oblažiti,
Matko svaté naděje.
Pak mé srdce bude jásat,
myslí celou radost hlásat,
Bohu skládat chvály daň,
ve své spáse, věčném Pánu,
radovat se nepřestanu,
prosím vroucně: staň se, staň.

(Sekvenci neznámého autora „Anima, consurge pia“ s použitím překladu A. Fuchse upravil K.)

3. července: *Otta* (Otto, n. šťastný), b.

4. *Prokop*, (ř. vůdce cesty), opat, patron země České, † 1053. „Od úkladů ďábelských vysvobod nás, Pane.“ Modli se za ty, kteří bojují s těžkými pokušeními. — *Oldřich* (n. zámožný dědic), b.

5. **Cyril** (ř. pán), † 869 a **Metod** (ř. učitel), † 885, apoštolé slovanští. Obnova křestního slibu, *poděkování*, že náš národ povolán před nesčetnými jinými k pravé víře; pros světce, aby vyprosili naší vlasti vytrvání ve sv. víře a chránili od neštěstí odpadu. Modli se rozjímavě píseň „Bože, cos ráčil“ a litanie str. 899.

6. *Isaiáš*, prorok mariánský, umučen za krále Manassa. — Bl. *Godeleva* (n. Bohumíra), utýrána v nešťastném manželství, † 1070.

Dnes vzpomínej nesčetných *mučedníků*, kteří za bouří *husitských* drahou krví z kropili půdu naší vlasti a volili raději nejkřutější smrt, než by zradili Krista a dali se přinutit k odpadu. Mezi nimi vynikají:

a) Sedm mnichů nelidsky upálených na Velehradě 1421 od divokých hord moravských táboritů.

b) V Chomutově 1421 byl ženám i dětem slíben volný odchod; „sotva však vyšly z města, obraly je (věrolomné táboritky) o roucha, peníze i šperky, vehnaly do stavení a upálily, ani těhotným neodpustivše“, jak líčí sám husita Vavřinec z Březové.

c) V Sedlci pod Kaňkem 1421 pobili táborité kartusiány, kteří se tam utekli ze smíchovského kláštera, i místní cisterciáky do jednoho.

d) V Jaroměři 1421 dostali kněží na vybranou: buď odpad k husitství nebo hranici; tři zradili Krista, 17 upáleno s mnohými jinými měšťany.

e) V Polešovicích u Uherského Hradiště 1421 několik kněží krutě umučeno.

f) Ve Zlaté Koruně u Č. Krumlova r. 1420 a 1425 mnoho mnichů umučeno.

g) V Mohelnici 1424 si občané slíbili před oltářem, že raději podstoupí smrt, než by se zpronevěřili sv. víře; muži byli pobiti, ženy a děti v chrámě upáleny, což ani mongolské hordy nedělaly; všech bylo na 700.

h) O Plzni, obléhané 1433-34, píše Hilarius Litoměřický: „Kohokoli z města chytili — i ženy a dívky — uřezali mu ruce, nos i uši... ženy uzavřeli do sudů a shazovali, jiné mučili v temném vězení hladem, aby k nim přestoupily, ale ony raději volily smrt než potupně vést smyslný (nečistý) život s kacíři...; jiné zajatce mučili žízni, aby za krůpěj vody prodali víru, ale oni raději snášeli strašná muka i smrt...“; též autor praví, že ještě 1467 žily dvě ženy, tehdy od husitů nelidsky zmrzačené.

i) Orebité na Královéhradecku mučili zhovadile katolické kněze.

j) Husita Vavřinec z Březové píše: „V jižních Čechách řádili (husité) jako Nero... nejkrutějšími mukami zvířecky sprovzovali se světa (katolíky).“

k) V Berouně rytíř Jan Koblih nechtěl přijímat pod obojí, proto byl zavěšen nad ohněm a pomalu pálen na chodidlech, holeních, kyčlích a po celém těle.

l) V Radkově v Kladsku napodobili živoucí pochodně Neronovy: faráře, jenž k nim nechtěl od-

padnout, zabalili do slámy a zapálili, jako živá pochodeň se potácel, až klesl.

m) Podobné záznamy se nám uchovaly o Richm-
burku 1425.

n) Děkana Hynka z Ronova v Kolíně dali do sudu a vhodili na hranici 1421, načež kolem ohně poskakovali, napodobující pusté orgie jistých divochů.

o) Panu Oldřichu z Ústí Sezimova 1420 nohy usekali a cepy jej umlátili.

p) Vodňany 1420, upáleno 28 měšťanů, kněží naházení do hořící vápenice.

r) Prachatice 1420, mnozí upáleni, naposled 85 občanů v sakristii. Podobně v Českém Brodě 1421.

s) Říčany 1420: husité zrušili věrolomně dané slovo (slíbili svobodný odchod), katolíci nelidsky upáleni; stejné věrolomnosti se dopustili při dobytí Rokycan.

t) Německý Brod 1422, pobito 1500 lidí, mnozí smetáni s radnice na oštěpy dole stojících. Podobně v Turnově 1424.

u) Jaroměř, Nymburk, Holohlavy, Libochovice, Slané, Chrudim . . . to vše místa zkropená mučednickou krví. Počet obětí husitského řádění odhaduje Jan Tanner r. 1689 na 200 tisíc, Palacký na 600 tisíc, Balbín: „Doma i za hranicemi 100 tisíc kněží, řeholníků a sester, nečítaje v to laiky.“ Nicméně nutno doznat, že jména a počet jednotlivců zná sám Vševědoucí; hromadné vraždění katolíků (v Lubné v Lužici na př. jeden tisíc) nebylo vzácností; Kolína ušetřeno, protože měšťané odpadli k husitství, jen 6 věrných kněží upáleno; kláštery Zbraslav, Osek, Grünheim a Nová Cěl ve Slezsku, Břevnov, Zvole u Jaroměře, Frankenštejn v Kladsku stihl podobný osud, jako již jmenované. (Podle Dr. Neumanna.)

Není země ve střední Evropě, která by se mohla vykázat takovou armádou mučedníků jako naše

vlast. Modleme se, aby i našim mučedníkům dostalo se cti oltáře, jako na př. mučedníkům anglickým 16. století. Pamatujme, že jsme synové mučedníků, važme si té cti a budme na ni hrdi. Nesluší se, aby před změkčilými potomky někdejších násilníků ustoupili ti, v jejichž žilách koluje krev mučednická — kráčeje neohroženě ve šlépějích těch, kteří se nelekali cepů, palcátů ani ohně „božích bojovníků“, jak se rádi i dnes nazývají bojovníci temna. Vzpomeň slov Páně: „Přijď u doby, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívat, že tím prokazuje službu Bohu (t. j. koná skutek bohumilý).“

MODLITBA ZA SVEDENÉ K ODPADU.

Maria, zářící jitřenko, která jsi zvěstovala lidstvu východ slunce spravedlnosti a pravdy, když jsi se na světě objevila: rač zazářit vlídným jasem svým do duší našich bratří svedených, kteří v této vlasti tak dlouho Pánu sloužili, spolu s námi spojeni jsouce poutem jedné víry v jedné pravé církvi Kristově. Podvedeni zlobou d'ábelskou, ošálení od zrádných pastýřů, falešných proroků, kteří přišli k nim v rouše beránčím co vlci hltaví, a vidouce pohoršení tam, kde jim měly svítit příklady svatosti a ctnosti, dali se oklamat, aby opustili Ježíše, jenž jest cesta, pravda a život, a zřekli se i mateřské lásky tvé. Vypros jim od Ducha sv. světlo a poznání, že se dali zaplést v tenata knížete temna, jenž pod vylhanou záminkou lásky k vlasti je připravil o Ježíše i o pravou a společnou vlast naši v nebesích. Nechať jen tobě, Maria, vděčí, že se zase srdcem věřícím přiznají k božskému Synu tvému, odlesku světla věčného, našemu učiteli a našemu věčnému odplatiteli. Vypros jim i sílu, aby ne-

dbající lidských ohledů zřekli se bludu a vrátili se k světlu a pravdě, která jim září jedině ve sv. církvi Kristově.

Sv. patronové naši, shlédněte na dědictví svoje, neponechejte ho na pospas nepřátelům, prostě Pána, aby i v naší vlasti byl brzo zase jeden ovčinec a jeden pastýř. Všichni sv. mučedníci, kteří jste krví svou zkropili drahou půdu naší vlasti, orodujte za bratry své svedené, aby se zase navrátili k pastýři duší svých a byli hotovi kráčet ve šlépějích vašich až k vycezení krve pro Krista a pravdu.

MODLITBA ZA OCHRANU PŘED ODPADEM.

Ježíši, můj Spasiteli a Vykupiteli, Synu Boha živého, klečíce u nohou tvých odprošujeme a smiřujeme tebe za urážky tvého sv. jména, za všechny křivdy, kterých se tobě v nejsv. Svátosti oltářní dostává, za všecku neuctivost vůči tvé nejsvětější Neposkvrněné Matce, za všechny pomluvy a potupy tvé snoubenky, sv. katolické církve. Ježíši, jenž jsi řekl: „Učiním všecko, začkoli prositi budete Otce ve jménu mém“, prosíme tě vroucně za bratry naše, jejichž spása jest v nebezpečí, abys je chránil všeho, co je svádí k odpadu od pravé víry. Zachraň ty, kteří stojí na kraji propasti, uděl všem světlo, aby pravdu poznali, zmužilost a sílu, aby proti zlému bojovali, vytrvalost ve sv. víře a lásce účinné. Za to prosíme též ve jménu tvém, nejdobrotivější Ježíši, Boha, Otce tvého, se kterým žiješ a kraluješ v jednotě Ducha sv. na věky věkův. Amen. * †

Pamětlivi však slov apoštola tvého: „Kdo myslíš, že stojíš, hled', abys nepadl“, prosíme

i za sebe a vzýváme dobrotivost přesv. Srdce tvého, abys nás odpadu od pravé víry uchovati ráčil. Jsme sice hotovi až do posledního vzdechu vyznávat víru tvou a za ni i život položit. Protože však bez pomoci tvé snadno podléhá lidská slabost, spoléháme nikoli na zdatnost svou, nýbrž jedině na milost tvou. Chraň a posiluj nás, aby nezvítězil nad námi nepřítel, abychom se sami nezpronevěřili svatým slibům svým, zatím co za jiné se modlíme. Vidíme, jak zlobou d'ábelskou padají tisíce po levici naší a desettisíce po naší pravici (Ž. 90), ty však račiž přikázat andělům svým, abychom uprostřed zkázy a léček zůstali věrní tobě, svému Pánu a Králi, a se zbloudilými bratřími svými se u tebe shledali ve světle věčném. — Věřím v Boha.

7. července: Sv. manželé *Klaudius* a *Zoa*, m.

8. Sv. manželé *Akvila* a *Priska*, 1. stol. — *Isabella*, kněžna.

9. P. M. Královna pokoje.

Mše sv. str. 837; modlitba „Zdravas převznešená Královno míru“ str. 50. „Nazváno bude jméno jeho Kníže pokoje“ předpovídá Isaiáš mluvě o Synu panenské Matky. Královna míru přinesla skrze svého Syna pokoj rozdvojenému světu i rozervanému člověku. Tvůrce vložil do lidské přirozenosti naprostý soulad; hřích tuto harmonii porušil, a úkol slíbeného Mesiáše byl zase ji světu zjednat. Kdykoli se lidstvo znova od Krista a od Boha odvrací, propadá zase rozervanosti, jako na př. dnes. Prosme Královnu míru, aby přivedla zbloudilé k pravému knížeti pokoje!

19 *mučedníků Gorkumských*, umučených od kalvínských protestantů (v Holandsku) 1572; jejich těla byla ještě po smrti zneuctěna. — Holandští protestanté pomáhali svými děly Japoncům vyhubit katolickou víru v jejich zemi, a ve svých

koloniích (na př. na Ceyloně) pronásledovali katolíky stejně krutě jako doma, třebaže jim čestným slovem zaručili svobodu náboženskou, než se v držení osady uvázali.

10. *Amalie* (Milena, Libuše) p.

11. *Placidus* (l. pokojný) m.

12. *Marciána* p. m. — *Epifanie* p. m.

13. *Markéta* (l. perla) p. m. 15letá, 4. stol. Když vypuklo pronásledování, modlila se:

„Pane Ježíši Kriste, sílo a živote svatých, jenž nikdy neopouštíš doufající v tebe: posilni mne slabou, a kdyby na mne doléhalo násilí, nedopusť, abych z bázně podlehla a tebe se zřekla a opustila svaté jméno tvé. Ty, Pane, znáš lidskou křehkost, pomni, že jsme země a popel. Hle, otec můj a matka má, kteří by mne měli povzbuzovat, abych dbala a poslouchala přikázání tvých, snaží se mne svést a odvést od tebe a od cesty zákona tvého. Doufám však v pomoc a milost tvou, Pane a Spasiteli můj, a proto nedbám, co mluví a čím mi hrozí lidé.“ — Při výslechu: „Zabít mne můžeš, Kristovy lásky mne zbavit nemůžeš.“

14. *Bonaventura* (l. vítaný), uč. † 1274. — Bl. *Hroznata* m., český světec, † 1217.

15. *Rozeslání apoštolů*. — *Jindřich* (n. pán domu), císař, † 1024.

16. **Panna Maria Karmélská**; podle daného zaslíbení sv. Šimonu Stockovi patronka šťastné smrti. Pobožnosti viz na str. 208, mši sv. na str. 837. Podle legendy se shromažďovali na Karmelu první ctitelé Rodičky Boží, čímž dostala ta hora ráz mariánský. *Škapulíř* jest část řeholního roucha. Věřící ve světě dostávali z různých důvodů podíl na milostech, modlitbách a záslužných skutcích toho kterého řádu, a na znamení, že jsou k řádu přivtěleni, nosili pod šatem zkrácené roucho svého řádu, škapulíř. Pojímáme-li takto nošení škapulíře, není v něm nic pověrečného. Pius X. dovolil nosit místo

něho t. zv. škapulířovou medalií. Na jedné straně musí mít obraz Srdce P., na druhé jakýkoli obraz sv. Panny, a musí být posvěcena od oprávněného kněze.

17. července: *Alexius* (Aleš, ř. pomocník) v. — *Marina* (l. mořská) p. m.

18. *Kamil* (l. družba) de Lellis, z. ř., patron všech křesťanských nemocnic † 1614. Dnešní i zítřejší světec patří s mnoha jinými k hrdinům křesťanské charity, jíž se nemohou vykázat oddělení od církve a tím od Krista, dobrého pastýře, jenž položil život za ovce své a přikázání lásky jako svou poslední vůli odkázal svým věrným. Kolik nemocných ošetřili za celá staletí Milosrdní bratři a sestry! Kolika trpícím setřeli slzy s očí! Sv. Vincenc, jehož rukama prošly celé miliony, umírá v chudobě, a zatím co Francie krvácí z ran zasazených nenasytnou ctižádostí a sobectvím Ludvíka XIV., jest Vincenc andělem, jenž obchází, těší a léčí, kde a jak může, zapomínaje na sebe a obětuje se za bližní. Neznaboh Voltaire prohlásil o Milosrd. sestrách: „Není krásnějšího zjevu pod sluncem nad dívky, jež blahu trpících obětují krásu, bohatství i vábnou budoucnost, opouštějí vše a věnují se v lásce ubohým.“

19. *Vincenc Paulánský*, z. ř. lazaristů, patron všech charitativních spolků, jež od něho pocházejí, † 1660. — *Justa* (l. spravedlivá) a *Rufina* (l. plavá) dělnice, m. 3. stol.

20. *Eliáš* (h. „můj Bůh jest Hospodin“), prorok. — *Kassia* p. m. — Bl. *Česlav*, Slezan, působil jako misionář ve Slezsku, † 1242.

21. *Daniel* (h. „můj soudce jest Bůh“), prorok.

22. *Marie Magdalena*. — *Vavřinec* z Brindisi, jenž působil delší dobu v Praze, † 1619.

23. *Apolinář* m. — *Libor* m.

24. *Kristina* (l. křesťanka): a) ze vznešeného římského rodu, vydána na smrt od otce, 4. stol. — b) pastýřka, † 1224.

25. *Jakub* starší, ap. — *Kryštof* m.

26. *Anna* (h. líbezná), matka Rodičky Boží. — Kdokoli v úterý (kolikrátkoli v roce) koná pobožnost ke cti sv. Anny, získá odp. *†. Novena ke cti sv. Anny jest obdařena odp. *†

27. *Anthus*a (ř. vonná květina) p. m. — Bl. *Rudolf Aquavia* a druzi, muč. v Indii, † 1583.

28. *Celsus* (l. vznešený), hošík umučený za Nerona. — *Arnulf* (n. jako orel a vlk), b. † 641.

29. *Marta*, (h. paní), sestra Marie Bethanské a Lazara, p. — *Božena*, spolu s bratřími Simpliciem a Faustinem, v žaláři zardoušena, 4. st. — *Lucilla* a *Flora* (l. Květa), p. m.

30. *Abdon* („Bořivoj“) a *Sennen*, bratří, Peršané, m. † 250. — *Sekunda*, dívka 12letá, m.

31. *Ignác z Loyoly*, z. ř., patron duchovních cvičení, † 1556.

Kdo po 10 nedělích za sebou libovolnými modlitbami uctívá tohoto světce, získá každou neděli odp. *†. Totéž platí o šesti nedělích ke cti sv. Aloise ** nebo ke cti sv. Tomáše Aq. ** a o pěti nedělích ke cti sv. Františka Assis. *†

Kdo koná po tři dny duchovní cvičení za vedení kněží řádu T. J., může obdržet papežské požehnání s pln. odp., je-li přítomen aspoň pěti rozjímáním a přijme-li sv. svátosti.

Obnova (měsíční, třeba jednodenní) nebo duchovní cvičení, konaná jako příprava na smrt za vedení kněží T. J. *†.

Kdo při misiích kněží T. J. jest přítomen aspoň pěti promluvám, získá odp. *†; papežské požehnání na konci misie * †.

Kdo po 40 dní po misii nebo exerciciích se denně modlí za milost vytrvání v exercičních předsevzetích, získá pln. odp., přijme-li sv. svátosti.

Slovo exercicie (duchovní cvičení) podle jejich původce znamená „*cvičit ducha*, aby byl uschopněn odložit veškeré nezřízené náklonnosti, a podle

vůle Boží uspořádal život k zajištění své spásy“⁶. Tedy důkladná revize a náprava veškerého dosavadního života, abys nežil den ze dne „nazdařbůh“, aby ses „neprotloukal“ životem, nýbrž věděl, k čemu na světě jsi a co tu máš dělat.

Ignaciánské exercicie začínají úvahou o cíli člověka, o jeho životním úkolu a poslání. „Člověk jest stvořen, aby Bohu sloužil, a tak spasil svou duši. Ostatní věci na světě mají účel být člověku v tomto velikém úkolu nápomocny. Proto jich má *užívat potud, pokud* mu mohou k dosažení cíle (spásy duše) napomáhat, a *potud* se jich *zdržovat, pokud* mu jsou na cestě k nebi překážkou.“ Tato poslední slova nutkají nás pohlédnout do vlastního nitra, a tam se našemu překvapenému zraku objeví v duchovní samotě spousta nezřízeností. Zde první úkol exercicií: snažit se, bychom se z nich vyzuli. To jest ovšem práce mnoha let; exercicie podávají jen *návod*, jak bychom toho dosáhli.

Proto musí exercitant projít t. zv. trojí cestou: očištnou, osvětnou a spojení. *Cesta očištná* má za úkol očištit duši od hříchu. „Člověk jest stvořen, aby Bohu sloužil“, a nedbá-li této základní exerciční pravdy, co ho stihne? To mu jasně ukáže rozjímání o hříchu a jeho následcích. Tato cesta končí řádnou sv. zpovědí, a pak očištění nastupujeme cestu *osvětnou*: co činit, abych vytrval na cestě spásy? Následuj Krista! Exercicie malují, abych tak řekl, před mým duchovním zrakem živoucí obraz Kristův: stávám se jedním ze zástupu, jenž provází Krista, slyším jeho svatá slova, pozoruji jeho skutky, od jesliček až na Golgotu, abych se od něho učil a „odkoukal“ jeho ctnosti. Tak jsem uveden „do školy B. Srdce Páně“, Kristus jest můj král, přítel, učitel a vzor. Naše snaha všechna směřuje k tomu, abychom dosáhli „plnosti ctností Kristových“. Konečně *cesta spojení*:

dosažený cíl, nebeská blaženost. „Kristus musil trpět a tak vejít do slávy své“ (Lk 24), a my v jeho šlépějích skrze kříž v nebeskou říš. Rozjímáním o lásce exercicie končí, začavše spasitelnou bázní Boží, začátkem vši moudrosti.

Exercicie nejsou tedy k tomu, abychom prožili několik hodin v povznesené náladě. Podávají nám ucelený křesťanský názor životní, vyzbrojují nás pro život, vnikneme hluboko do pochopení vážných a věčných pravd sv. víry, ale práce začíná až po nich, totiž uvést ve skutek a v život jejich zásady. Na duchovní cvičení se připrav! V neděli před nimi trvej delší dobu v chrámě, vyprošuj si milost Ducha sv. pro nastávající „dny spásy“, cestou zůstaň co možná sebraný, a věz: tím více milostí si odneseš, čím svědomitěji budeš při exerciciích spolupůsobit. Nestačí promluvy pouze vyslechnout, nejdůležitější jest o přednesených pravdách *uvažovat*, na sebe je obracet a činit *určitá* praktická předsevzetí.

S r p e n.

Měsíc Srdce Panny Marie.*†

1. *Sedmi bratři Makabejských*. — „V Římě sv. Sofie (moudrost), matky Věry, Naděje a Charity (tři božské ctnosti).“

2. *Alfonsa z Lig.* (arab., vynikajícího rodem), uč., z. ř., † 1787. — Slavnost porciunkule (v řádu sv. Františka).

3. *Lydie*, zámožná obchodnice, 1. stol.

4. *Dominik* (1. Pánu náležející), z. ř., původce či spíše horlivý rozšiřovatel modlitby sv. růžence, † 1221.

5. *Panny Marie Sněžné*. Mše sv. str. 837.

Afra, (1. snědá), kajícnice, m. † 304. v Augsburgu. Výslech: „Obětuj.“ „Dosti na hříších, které jsem páchala, Boha neznajíc.“ — „Křesťanský Bůh se k

tobě znát nebude, protože, jak slyším, jsi prodejná ženská.“ „Můj Pán prohlásil, že pro hříšné sestoupil s nebe.“ — „Kristus tě za svou neuzná, marně se ho dovoláváš, neboť tobě podobné nemohou být nazývány křesťankami.“ „Nejsem sic hodna být Kristova, ale milosrdenství Boží neměří podle mých zásluh. Kristus slíbil ráj i zločinci, jenž na kříži vinu vyznal.“ — „Dám tě zmrskat před tváří tvých milovníků.“ „Nyní se nestydím za nic leč jen za své minulé hříchy.“ — „Dám tě upálit.“ „Ať trpí tělo, jež hřešilo.“ Poslední její modlitba: „Pane Ježíši Kriste, jenž jsi přišel volat nikoli spravedlivé, nýbrž hříšníky k pokání, přijmi v tuto hodinu mého utrpení pokání moje, a pro tento oheň časný, který jest mému tělu připraven, vysvobod' mne od ohně věčného, jenž duši i tělo spolu mučiti bude . . .“ Pak upáleny její služebné spolu s ní obrácené: Eunomie a Eutropie.

6. *Proměnění Páně* (na hoře Tábor), svátek zavedený od Kalista III. r. 1456 na památku vítězství křesťanských vojsk nad Turky. Mši sv. viz koncem října (Kristus Král). — *Justus* (l. spravedlivý) a *Pastor* (l. pastýř), bratří, hoši věku 9 a 14 let, odhodili ve škole tabulky a běželi k soudci, vyznávající Krista; v krutých mukách se povzbuzovali druh druhá, † 304. Jiný hošík *Artemas* byl vydán od soudce do rukou spolužáků, kteří ho probodali na všech údech svými bodci a rydly, jichž ve škole k psaní užívali.

Začíná novena před svátkem Nanebevzetí Panny Marie. Za pobožnost se hodí desátek „Který tě na nebe vzal“ nebo zpěv: „Ó Maria, nebes bráno“, str. 587 nebo „Zdráv buď trůne“ str. 586 nebo „Zdravíme dnes . . .“ str. 864.

7. *Kajetán*, z. ř. theatinů, † 1547.

8. *Emilián* (Emil, l. dvorný), b. m. — *Cyriak*, *Smaragd*, m. — *Hormisdas*, ministr perského krále, m. Perské pronásledování si nežadalo nikterak s

ariánským nebo anglikánských protestantů. Nad jiné perské mučedníky jest zvláště uctíván sv. Jakub, generál krále Jesdegerda I., jenž napřed víru zapřel, pak svůj pád napravil, načež mu byly uřezávány prsty a údy, článek za článkem. † 421.

9. *Verián* (l. Jaroslav), m.

10. *Vavřinec* (Lorenc, l. ověnčený), m., † 258.

11. *Filoména* (ř. láskyplná), p. m. — *Zuzana* (h. lilie), p. m., † 295.

12. *Klára* (l. jasná), p.

13. *Radegunda*, královna.

Panny Marie Útočiště hříšníků.

Nejbl. Panna zrodila Spasitele k spáse hříšného lidstva. Toto její vznešené povolání trvá, i teď: vzata na nebe, „aby za hříšné s důvěrou orodovala“ (liturgie), aby zbloudilým na cestách hříchu zjednávala obrácení i odpuštění a aby je vedla do nebe, jež lidstvu skrze Ježíše otevřela. „Modlete se za obrácení hříšníků“ (slova sv. Panny v Lurdech). Není hříšníka tak ubohého, aby mu sv. Panna nevyprosila odpuštění, ačli má upřímnou vůli obrátit se k Pánu a zanechat příležitosti a hříchu.

Mše sv. o Bolestné Matce B. str. 694.

Zpěv „Tobě v oběť . . .“ str. 588 nebo „Zdravíme dnes . . .“ str. 864.

MODLITBA ZA ODPUŠTĚNÍ HRŤCHŮ.

Maria, Matko Boží, přemocná Královno nebes a země, pro podivuhodnou lásku, kterou miluješ hříšníky, prosím tě, přijmi mne za syna. Slituj se nade mnou, Matko milosrdenství; nechat' velikou bídu nehodného hříšníka pozvedne ještě větší soucit tvůj s ubohým. Dej, ó Matko milosti, abych byl připočten k těm, které jako dítky miluješ, chráníš a podpíráš. Přijmi duši, která tě miluje, zachraň

toho, jenž v tebe důvěřuje, ó jediná naděje hříšníků, v níž máme jedinou záruku odpuštění a věčné odměny. Dej, abych odumřel světu z lásky k tomu, který před tvýma očima na dřevě kříže ráčil umřít za mne hříšného. Dej, ať jsem živoucím dokladem tvé lásky a slitovnosti, jako přemnozí jiní mně rovní, ať celou věčnost hlásá naše přítomnost ve shromáždění blažených, že skrze tebe Pán spasil, koho spasit chtěl — že tvé milosrdenství zachránilo, které by Boží spravedlnost byla zavrhlá, a že všechny milosti nám byly dány jen rukama tvýma.

MODLITBY K NEJBL. PANNĚ ZA OBRÁCENÍ HŘÍŠNÍKŮ.

I.

Maria, Matko milosrdenství a útočiště hříšníků, rač shlédnout očima milostivýma na duše těch, kteří zavrhli Krista i přikázání jeho a kráčejí širokou cestou nepravosti, vedoucí k zkáze časné i věčné. Tys stolice moudrosti: osvět' jejich rozum, aby nahlédli zlo a neštěstí hříchu. Tys věž Davidova: posilni jejich vůli, aby zlomili okovy vášně a hříchu, jimiž jsou spoutáni, a vzali na sebe sladké jho a lehké břímě přikázání Kristových. Tys cesta k Ježíši: vypros jim obrácení a přiveď je k tomu, jehož opustili. Skrápěj jim žlučí hořkosti hříšné rozkoše, kterým hovějí, aby poznali sami na sobě jako veliký obhájce bezhříšnosti tvé¹⁾, že Bůh jest jediný zdroj pravé sladkosti.

II.

Panno Neposkvrněná, jež jsi v prvním okamžiku svého života zvítězila nad hadem sta-

¹⁾ Augustin.

rým a panenskou nohou rozdrtila hlavu pekelného draka: obnovuj i nyní denně vítězství své nad nepřítelem lidstva. Jeho jest dílo, že nesčetné duše opouštějí Pastýře svého a upadají do spárů řvoucího lva, jenž obchází hledaje, koho by mimo ovčinec zastihl a pohltil. Pomni, Matko nejmilejší, že i oni jsou dítky tvé, třeba že nezdárné a bloudící, a rač je přivésti zpět ke Kristu, abychom spolu s nimi oslavovali na věky velikost soucitné lásky a mocné přímluvy sv. Srdce tvého.

III.

Panno mocná, která jsi samojediná zmařila všechny bludy celého světa, osvobod' křesťanský okrsek země od léček satanových, shlédni na duše omámené d'ábelskou lstí, aby srdce zbloudilých vši zlobu bludu odložice se obrátila a k jednotě katolické víry se navrátila; za to oroduj u Pána našeho Ježíše Krista Syna tvého, jenž žije a kraluje s Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.*

IV. (Za pohany.)

Ó nejlaskavější Maria, útočiště hříšníků, podporuj naše prosby a pros svého Syna, aby všemohoucí Bůh odňal nepravosti ze srdcí pohanů, by opustíce své modly obrátili se k Bohu živému a pravému, a k jedinému jeho Synu, Kristu, Bohu a Pánu našemu.

∇. Zahanbeni bud'těž, kdo modlám se klanějí. R̄. A kteří se modlamí svými honosí.

Modleme se: Bože, jenž chceš, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy, pošli, prosíme, dělníky na žeň svou a dej jim se vši důvěrou hlásati slovo tvé, aby se tvá nauka slavně šířila a všichni národové poznali

tebe, samojediného Boha živého a pravého, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista, Syna tvého, Pána našeho, jenž s tebou žije a kraluje na věky věkův. Amen.*†

K NEBESKÉMU OTCI A KE KRISTU.

Za obrácení pohanů.

I.

Smiluj se nad námi, Bože veškerenstva, a popatř na nás, a sešli bázeň svou na národy, kteří tě nehledají, aby poznali, že není Boha kromě tebe, a hlásali veliké skutky tvé. Urychli běh času a pomni konce, aby vypravovaly divy tvé a bály se tě všechny končiny země (Sir 36).

☩. Plesejte veškerá země: Rý. Služte Hospodinu s radostí.

Modleme se: Všemohoucí Bože, jenž nehleďáš smrti hříšníků, nýbrž vždycky života jejich, přijmi milostivě modlitbu naši, zbav pohany modloslužby a přidruž je k svaté církvi své, k chvále a slávě jména tvého. Pro Krista Pána našeho. Amen.*†

II.

Všemohoucí věčný Bože, jenž všechny chceš spasit a nechceš, aby kdo zahynul, popatř na duše svedené klamem d'ábelským, aby srdce bloudících se navrátila. Vyslyš naše prosby, jež ti přinášíme za zaslepené nevěřící, aby poznajíce světlo pravdy tvé, již jest Kristus, byli vysvobozeni z temnot svých. Pozvedni ruku nad odcizenými národy, aby viděli tvou moc. Jako jsi před tváří jejich byl posvěcen v nás, tak před tváří naší budeš zveleben v nich, aby tě poznali, jak jsme i my poznali

tebe, že není Boha kromě tebe, Hospodine. Dej svědectví těm, kteří jsou od počátku tvořivé tvoji, a splň proroctví, jež staří proroci mluvili ve jménu tvém. Dej odměnu těm, kteří doufají v tebe, aby proroci tvoji věrnými shledáni byli. Vyslyš modlitby služebníků svých, aby poznali všichni, kdo na zemi bydlí, že tys Bůh, jenž jsi viděl minulost.

¶. Necht' velebí tebe, Bože, národové.

Rγ. Necht' velebí tebe národové všichni.

Modleme se: Pomocníku náš, pohlédni, Bože, a popatř na tvář Pomazaného svého, jenž dal sám sebe na vykoupení za všechny, a učiň, ať od východu slunce až na západ jest zvelebeno jméno tvé mezi národy, a ať na každém místě se obětuje a přináší jménu tvému obět' čistá. Skrže téhož Krista, Pána našeho. Amen.*†

III.

Věčný Bože, Tvůrce všech věcí, vzpomeň duší nevěřících, které jsi stvořil k obrazu a podobnosti svému. Pohled', Pane, jak se k tvé potupě peklo těmito dušemi plní, a pomni, že Ježíš, Syn tvůj, pro jejich spásu přeukrutnou smrt podstoupil. Prosím tě, Pane, nedopouštěj nadále, aby Syn tvůj byl u nevěřících v pohrdání, dej se usmířit modlitbou spravedlivých i církve, snoubenky tvého nejsv. Syna. Bud' pamětliv jedině milosrdenství svého, zapomeň jejich modloslužby a nevěry, učiň, aby konečně poznali toho, jehož jsi poslal, Pána našeho Ježíše Krista, jenž jest naše spása, náš život a naše vzkříšení, skrže něhož spasení a vysvobození jsme, jemuž sláva a čest po všechny věky věkův. Amen.*†

(Sv. Frant. Xaverský.)

IV. (Za svedené.)

Božský Spasiteli, jenž jsi se za mučitele své modlil a odpuštění jim od Otce vyprošoval, protože nevěděli, co činí: příkladu tvého následujícíce modlíme se i my za duše svedené a pohoršené, jež nemilují tebe, tupí víru, zlořečí církvi a nenávidí nás, tobě věrné a oddané. Pomni, Pane, že oni též nevědí, co činí, když tupí tebe a kamenují církev tvou; dotkni se jich milostí svou, aby ti, kteří jsou nám dnes cizí a za nepřátele naše se vyhlašují, byli jednou v krvi tvé sblížení s námi jako synové jednoho Otce a jedné Matky na nebi, jako údové jednoho těla a naši bratří zde na zemi.

ZA MISIE.

I.

Ó Bože lásky! Se vší pokorou a důvěrou ti obětuji neposkvrněné Srdce Marie Panny, ve spojení s milujícím Srdcem našeho Velekněze Ježíše Krista, jež se ti obětovalo na kříži na Kalvarii a nyní na oltáři, aby posvěcovalo a spasilo duše. Spojuje se pln lásky s touto obětí nekonečné ceny odevzdávám ti svou bytost a obětuji ti, Bože můj, své modlitby a utrpení, své bolesti a práce, svůj život a smrt, za vyplnění tvé božské vůle v mé duši, za posvěcení misionářů a jejich domorodého kněžstva, za vytrvalost jejich obrácených a za obrácení hříšníků i nevěřících v jejich misiích.*†

II.

Lásky nejhodnější Pane náš Ježíši Kriste, jenž jsi cenou své nejdražší Krve vykoupil svět, shlédni milostivě na ubohé lidstvo, jež z tak velké části ještě dlí v temnotách bludu,

a dej nad nimi zazářit veškerému světlu pravdy. Vzbud', ó Pane, hojně apoštoly svého evangelia, naplň je nadšením, podporuj a požeň svou milostí jejich horlivost a jejich práce, aby všichni nevěřící tě skrze ně poznali a obrátili se k tobě, Stvořiteli a Vykupiteli svému. Zavolej bloudící do svého ovčince a vzdorující do lůna své jediné pravé církve. Urychli, lásky nejhodnější Spasiteli, toužebný příchod svého království na zemi, přiveď k svému nejsladšímu Srdci všechny lidi, aby mohli mít všichni podíl na nevyrovnatelných dobrodiních tvého vykoupení ve věčné rajske blaženosti. Amen.*†

14. Předvečer svátku Nanebevzetí P. M. Viz str. 518. — *Tarsicius*, 15letý, mučedník nejsv. Svátosti, patron ministrantů.

15. srpna:

NANEBEVZETÍ PANNY MARIE.

Svátek I. třídy.

Kteráž je to, jež se vznáší z pouště našeho vyhnanství jako obláček dýmu? (Pís 3.)

Po vítězném zmrtvýchvstání, po slavném nanebevstoupení, po milostiplném seslání Utěšitele Ducha sv. — co zbývá k dokonání díla spásy, leč aby ještě oslavena byla ta, která s Pánem na spásu lidstva pracovala, s ním trpěla, a aby se jí nyní dostalo účasti na jeho slávě, jako měla podíl na jeho kříži? Spolu s anděly slavíme dnes svátek nebeské radosti a plesu: nebesa dnes vítají tu, již byl trůn připraven od počátku, prve než Tvůrce zakládal nebesa a zemi. Od věčnosti předurčena za Matku vtělené druhé božské osoby, a tímto vyvolením vyňata z řady všech tvorů, přidružena

Synu Nejvyššího, napřed ve věčných úradcích trojjediného Boha a pak ve skutečnosti, a jako Matka Boží vyniká vysoko nade všecku vznešenost a důstojnost, jíž stvořená osoba jest schopna nebo bude kdy obdařena. Matka Krále a Vládce vesmíru stává se přirozeně po jeho boku Královnou nebe i země, a dnešní den, svátek její královské důstojnosti, jest koruna, dokonání a závěr všech mariánských slavností celého roku.

Vzata na nebe, a sice i s tělem — prošla sice branou smrti jako její božský Syn a jako každý syn Adamův, ale její tělo nepropadlo rozkladu a ničivému působení hrobu, nýbrž brzo po jejím skonání vzkříšeno, spojeno s oslavenou duší, obdařeno všemi dary tělesného oslavení a vzato do nebe. Čeho se nám dostane až na konci světa, toho se jí dostalo ihned. Na vítěznou odpůrkyni satana se nevztahovala kletba Hospodinova: „Prach jsi a v prach se navrátíš“, tak jako se jí netýkala slova řečená k pramáteři: „V bolestech roditi budeš dítka.“ Smrt, trest a následek prvotného hříchu, neměla moci nad tou, která byla *hříchu Adamova prosta*. Skonala sice, byla však při odchodu z pozemského vyhnanství uchráněna ponižujících následků smrti milostí toho, jenž jí při vstupu do slzavého údolí uchránil obecné viny. Pod bodlinatou skořápkou hříchu byla v lůně matčině počata k životu milosti, nejsouc zasažena trnem viny; ve hrobě v prachu smrti počata byla k životu slávy, nebyvši zraněna ostnem rozkladu. (Aug. Nikolas.)

Další důvod, proč se dostalo sv. Panně této výsady, jest tajemství *vtělení* a s ním spojeného jejího *neporušeného panenství*. Dala Pánu a Tvůrci veškerenstva život — dnes jí ho Pán daleko štědřeji vrací. Nadto vymáhal tehdy ohled na jeho čest, aby Duch sv. vykonal zázrak nad zázraky a uchoval při narození Syna Božího panenství jeho Matky vší úhony — a nyní by propadlo hnilobě a červům

tělo, které bylo živoucím stánkem, chrámem a schránou Syna Božího? Tělo, které bylo „relikvií těla Kristova na zemi“ (Aug. Nikolas), bude ponecháno na pospas necti?

Konečně poslední důvod: *Pomocnice Vykupitele* měla přirozeně hojnější podíl na milostech vykoupení než kterýkoli syn Adamův. Ta, jež rajskou bránu vyhnancům otevřela a smrtelným cestu do nebe připravila, nečeká podle vůle Boží až na konec, nýbrž přede všemi ostatními s oslaveným tělem do nebeské dvorany vstupuje, a jako Kristus svým nanebevstoupením se ujal vlády nade vším tvorstvem, tak Maria dnes korunována trojnásobnou korunou od trojjediného Boha za Královnu trojí církve a ujímá se dnes svého úřadu, totiž být neustálou přímluvkyní, Orodovnicí a Prostřednicí mezi vykoupenými a Vykupitelem, mezi svými duchovními dítkami a božským jednorozeným Synem, mezi poddanými a Králem jako Králova snoubenka a Matka¹⁾.

Důležitější než oslava jejího těla jest ovšem *oslava duše*. O tom jen krátce. Velikost nebeské slávy odpovídá množství posvěcující milosti. Svatostí však převýšila milosti plná všecky zástupy vyvolených, andělů i lidí, proto je převyšuje i oslavou (*lumen gloriae*). Čeho se dostává nejvyšším andělům a svatým, služebníkům Nejvyššího, všechna jejich blaženost, dokonalost, krása, spojení s Bohem či snad lépe ponoření v Boha, ve světlo nebeské slávy: to vše jest pouhý stín toho, čím obdařena a oblažena Matka Nejvyššího.

Dnešní svátek vznikl pravděpodobně ve 4. století, protože jej slaví i bludaři, kteří se v 5. stol. od církve

¹⁾ Scheeben praví pěkně: „Nanebevzetí sv. Panny má trojí důvod: Božské mateřství, *causa theologica* — Neposkvrněné Početí, *c. legalis* — neporušené panenství, *c. analogica*.“

odtrhli. Od konce stol. 6. slaven dnes, aby se jím v Orientě nahradil pohanský svátek skončeného vinobraní. Od 7. stol. slaven jako zasvěcený, od dob Řehoře Vel. († 604) až do Lva XIII. byl hlavním svátkem mariánským, v Římě za starých dob spojen se slavným procesím.

ROZJÍMÁNÍ BL. AMEDEA LAUSANNESKÉHO.

Proč, bratří milení, nešla ihned za Kristem na nebe vstupujícím jeho Matka, která ho objímala takovou láskou? Proč se Synem ihned na výsost nevstoupila, nejsouc žádným mrakem hříchu zastíněna, žádnou skvrnou zohyzděna, láskou nad oheň planouc, čistotou nad světlo jasnější, panenským mateřstvím podivuhodná samým nebeským mocnostem? Proč se na zemi zdržela, byť jen na okamžik? K čemu tento odklad? K útěše učedníků se tak stalo . . . aby prvotní církev, zbavená viditelné přítomnosti Páně, se těšila ze společenství jeho Matky. Co tak milé, tak krásné a útěchyplné, jako viděti Matku Stvořitele a Vykupitele všech? Blažený lid a šťastné pokolení, jemuž se této milosti dostalo! Blažení, kterým bylo dáno hleděti očima víry na strom, jenž vydal plod života, a jimž zářil zjev Rodičky pravého světla ! . . . Kdo by nespěchal, kdo by neběžel od končin země, aby mohl spatřit její tvář . . . již podobné nebylo vidět na nebi ani na zemi ? . . .

Kdo jest však s to, aby důstojně zvelebil její nanebevzetí? Překrásnou smrtí skonala, ačli lze smrtí nazývat přechod k životu. Duše vyšla ze smrtelného těla, aby viděla život, aby spatřila Syna; od něho, pravého Boha a Krále králů, za jáсотu andělů vedena sv. Panna panen a povýšena nade všechny nebešťany,

aby byla po Bohu první, trůníc na stolci slávy. Odtamtud pak s nevýslovnou láskou se sklánějíc k lidskému pokolení obrací k nám své milosrdné oči, jimiž ozařuje a blahem plní celé nebe, za živé i zesnulé spíná ruce k trůnu milosti, a jsouc pamětliva, k vůli komu se stala Matkou Spasitelovou, laskavě přijímá prosby kteréhokoliv hříšníka . . .

Mše sv. viz str. 837.

NEŠPORY.

1. Vzata jest Maria na nebe: plesají andělé, chválíce oslavují Pána.

2. Maria Panna vzata jest do nebeské dvorany, kde Král králů na hvězdném trůně kraluje. Žalmy 535.

3. Poběžíme ve stopách ctností tvých, ó ty, kterou vykoupení neskonale milují.

4. Požehnaná jsi ty, dcero, od Pána, protože skrze tebe plodu života se nám dostalo.

5. Krásná jsi a sličná, dcero Jerusalemská: nepříteli strašná jak spořádaný šik vojenský.

Kapitulum. Ve všem jsem odpočinutí hledala, a v dědictví Páně jsem odpočinula. Tu vykázal mi Tvůrce vesmíru stánek, a Stvořitel můj sám odpočinul v příbytku mém.

Hymnus str. 538.

℣. Povýšena jest svatá Boží Rodička.

℟. Nad kůry andělské k nebeskému království.

Ant. Dnes Maria Panna na nebe vstoupila: plesejte, neboť na věky s Kristem kraluje.

Modleme se: Služebníky tvé . . . str. 837.

SEKVENCE.

Zdravíme dnes svatou Pannu,
Matku spásy, Bohem dánu,
zárnou hvězdou oceánu,
hvězdu, která nesvede:

Hvězdu — v žití vlnobití
nedá ztroskotánu býti,
hvězdu, jež nám v mracích svítí,
k spáse jež nás dovede.
Zuří moře, vichry vyjí,
proudy vln se bouřně lijí,
loď se stále cíle mívá,
tolik zla jí vyšlo vstříc!
Siréna tu láká slastí,
drak řve, pirát zbraní chrastí,
duše chvívá se nad propastí
doufajíc i zoufajíc.
Do hlubin hned loď se chýlí,
hned jde vzhůru, vlny šílí,
stožáry se přelomily,
jak má plavec řídit loď?
V této zkáze nedohledné
lidský důvtip schne a bledne,
k tobě, Máti, zrak svůj zvedne,
ty nás, Panno, vysvobod'!
Rosa nebes z Panny září,
lilie pel zří jí z tváří,
novým květem Panna daří
přezázračně hříšnou zem:
Slovo s Otcem téhož bytí
chtělo dítkem Panny býti,
chtělo na se tělo vzíti
v čistém lůně panenském.
Ten, jenž všecko v světě vidí,
který mocně světy řídí,
zvolil si tě ze všech lidí
bez poruchy čistoty:
bez úzkosti, bez bolesti,
pramatce jež bylo snéstí,
zrodila jsi světa štěstí,
Spásu, pramen dobroty.
Ó Maria, poklad celý
zásluh skrýváš krásou stkvělý,

pro které jsi nad anděly
 povznesena jediná!
 Šťastný dnešní den a sladký,
 kterýms vešla v rajské statky,
 shlédni na nás s láskou Matky
 s nebes, kde tvá výšina!
 Kořen svatý, kořen živý,
 réva, strom jsi olivový,
 předivný květ, rajský, nový,
 jenž plod vydal zázrakem:
 zemi svitem, nebi třpytem
 záříš, hvězdo, nad blankytem,
 v soudu den nám budiž štítem,
 neskryj se nám za mrakem.
 Před tím, jenž má světa vládu,
 ochranou buď svému stádu,
 které, ač má hříchů řadu,
 chce přec spásu sdíleti:
 Soudce mírný, dobrotivý,
 slitovný a milostivý,
 naděje dal poklad živý,
 na kříž když šel k oběti.
 Jesu, slyš nás pro Marii,
 když v loď vlny divě bijí,
 vůdcem buď, když vichry vyjí,
 ved' nás, kde se nebe stkví:
 ty drž ruku nad kormidlem,
 jenž jsi v bouři klidu zřídlem,
 ved' nás v přístav s věčným sídlem
 pro své milosrdenství.

(Ave Virgo singularis, sekvence Adama a S. V.;
 podle překladu Alfr. Fuchsa.)

16. srpna. *Jáchym* (h. od Boha ustanovený),
 otec Rodičky Boží.

17. *Hyacint* (ř. jméno drahokamu) v., bratr
 bl. Česlava.

18. *Helena* (ř. vítězná), viz 3. květen.

19. srpna:

NEJČISTŠÍ SRDCE PANNY MARIE.

Jak obraz slunce v čisté hladině jezerní, tak jest úcta k Srdci P. M. odlesk úcty k Srdci Páně a provází ji jako měsíc slunko a jako vůbec úcta mariánská jde ruku v ruce s úctou k osobě Spasitele. Snahou a spisy sv. Jana Eudes († 19. srpna 1680) a P. Pinamonti byly širší vrstvy věřícího lidu obeznámeny a nadšeny pro úctu Srdce Panny Marie, r. 1668 byla církevně schválena, r. 1855 zaveden svátek. Neobyčejného rozmachu dosáhla od r. 1835. Uprostřed Paříže, kde bývalo středisko všech politických piklů, stojí chrám Panny Marie Vítězné, obklopený divadly a jinými domy zábav i hříchu. Správce farnosti skoro zoufal, vida, že lid umírá bez sv. svátostí, že chrám jest i v neděli prázdný, že ze 27 tisíců farníků přijalo za rok 720 sv. svátostí. Na začátku adventu zmíněného roku přišel při nejsv. oběti na myšlenku zasvětit farnost nejč. Srdci Panny Marie. Ještě téhož dne ohlásil na večer kázání, a mimo nadání byl chrám plný, a zpovědnice obležené, třeba že nebyla neděle. V době svatopostní přistoupilo ke stolu Páně za den 6 tisíc mužů. Týž založil bratrstvo ke cti nejč. Srdce P. Marie, jež se brzo rozšířilo po celé Evropě. Obrácení nescetných zatvrzelých hříšníků, dosažených na přimluvu Patronky bratrstva, vykazují dějiny sdružení za první desetiletí celé tisíce. Tím se osvědčuje Maria Panna vzývaná pod názvem nejč. Srdce jako útočiště hříšníků, jimž jako nejubožejším ze všech vykoupených a její mateřské péči svěřených platí mateřská láska jejího Srdce zvláště.

Předmětem úcty k nejč. Srdci Panny Marie jest všecek její *vnitřní život*, všechny ctnosti, zvláště *čistota a láska*, jak k Bohu tak k vykoupeným, pro něž na Golgotě její srdce proniknuto bylo

měčem bolesti. Pocity, tužby a myšlenky jejího srdce byly veskrze čisté — proto název „Nejčistší Srdce“. Její Srdce nebylo dotčené ani dechem pokušení ani stínem nezřízenosti nebo dokonce hříchu, bylo sídlem všech ctností kromě kajícínosti a zdržlivosti (*continentia*), kterýchž pro svou naprostou bezhříšnost schopna nebyla, bylo nejdokonalejším obrazem božského Srdce Kristova, vedle něhož a s nímž zaujímá v křesťanském umění i v příbytcích věřícího lidu čestné místo. Ctnosti, jimiž se její Srdce stkvělo, patrný jsou v jejích sedmi slovech, od evangelistů zaznamenaných. Maličko, zdálo by se, a přece dost, abychom poznali krásu a svatost její přesvaté duše. „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám“ — slovo *moudrosti*; vyvolená Panna jest sice hotova podrobit se jakémukoli přání nebo rozkazu Nejvyššího, byť i žádal, aby se vzdala slibu sv. čistoty; protože však věděla, že slib složila z vnuknutí Ducha sv. a že Bůh sám sobě odporovat nemůže, táže se anděla, jak se srovná její panenství s tím, co jí zvěstuje.

„Aj, služebnice Hospodinova, staň se mi podle slova tvého“, slovo nejpevnější *víry*, nejhlubší *pokory* a bezvýhradné *poslušnosti* a *odevzdanosti* do vůle Nejvyššího, nejvroucnější *lásky* a *sebeobětování*.

„Pozdravila Alžbětu“ — slovo *blíženské lásky*. *Magnifikat* — chvalozpěv sv. Panny.

„Synu, co jsi nám to učinil, hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe“ — slovo *bolesti* a nejněžnější *mateřské lásky*.

„Nemají vína“ — slovo *soucité lásky* a *prosby* za ubohé, slovo *skromnosti* z úst té, kterou nazýváme *prosebnou všemohoucností*.

„Cokoli vám řekne, učíňte“ — soucit s rozpaky snoubenců jde tak daleko, že se obrací s napomenutím na sloužící, by snad jejich neochota ne-

zmařila pomoc od Spasitele chystanou těm, za něž prosila.

Kromě toho ještě sv. Lukáš dvakrát sděluje: „Maria uchovávala všechna slova ta (pastýřů a Simeonova) v srdci svém“, chtěje dát najevo, *od koho* zvěděl, co o tajemstvích Kristova dětství vypravuje. Události v Nazaretě a betlemské noci byly tedy látkou neustálého rozjímání jejího Srdce.

Úcta k nejč. Srdci Marie Panny hodí se zvláště dospívající mládeži spolu s úctou k Neposkvrněnému Početí. Cílem této pobožnosti a charakteristickou známkou jest *následování*, ovocem jest naprostá *čistota* srdce. Církev nám předkládá její Srdce jako vzor a ideál, o němž platí totéž, co o Srdci Páně: „Učiň srdce moje podobné srdci tvému.“

ZASVĚCENÍ SRDCI PANNY MARIE.

Maria, mocná Panno a Matko milosrdenství, Královno nebes a útočiště hříšníků: tvému neposkvrněnému Srdci zasvěcujeme docela sebe, veškerou bytost svou a život svůj, vše, co máme, co milujeme a co jsme: tobě zasvěcujeme tělo své, srdce své, duši svou, svůj domácí krb, svou rodinu, svou vlast: vše, co jest v nás a mimo nás, nechat' jen tobě patří a má tak podíl na dobrodiních tvého mateřského požehnání.

Aby však toto naše zasvěcení bylo pevné a trvalé, obnovujeme dnes u nohou tvých, Maria, svou křestní úmluvu a svůj slib učiněný při prvním sv. přijímání. Zavazujeme se, že budeme vždy mužně pravdy sv. víry vyznávat a že jako praví katoličtí křesťané jsouce ve všem podrobeni řízení papeže a biskupů budeme vždy žít ve věrném sjednocení s nimi. Zavazujeme se, že budeme příkázání Boží a církevní svědomitě zachovávat, přede-

vším pak svěcení neděle. Zavazujeme se, pokud nám jen možno bude, že zjednáme do našeho života přístup útěchyplným cvičením našeho náboženství, zvláště svatému přijímání.

Na konec slibujeme tobě, přeslavná Matko Boží a dobrotivá Matko lidí, že celé srdce své postavíme do služeb svaté úcty tvé, aby vládou tvého neposkvrněného Srdce království Srdce úctyhodného Syna tvého rychleji a pevněji zapustilo kořeny v duších našich, v duších lidí všech, v naší vlasti a po celém světě, jak v nebi tak i na zemi. Amen. * *

MODLITBY K NEJČ. SRDCI PANNY MARIE.

I.

Srdce Marie, Matky Boží a Matky naší! Lásky nejhodnější Srdce, předměte zalíbení nejsv. Trojice, hodné vši úcty a lásky andělů i lidí! Srdce nejpodobnější Srdci Ježíšovu, jehož jsi nejdokonalejším odleskem, Srdce plné dobroty a plné soucitu s naší bídou, dej, ať roztaje ledová kůra našich srdcí a ať se docela odevzdají Srdci božského Vykupitele. Vlij do srdcí našich lásku k tvým ctnostem, roznět' je svatým ohněm, kterým ty samo vždy planeš, uzavři v sebe sv. církev, ochraňuj ji, buď jí vždy sladkým útočištěm a nepřemožitelnou záštitou proti útokům nepřátel. Buď nám cestou k Ježíši a prostřednicí všech milostí potřebných k naší spáse, buď nám pomocí v potřebách, silou v pokušení, útočištěm v pronásledování, ochranou ve všech nebezpečnostech, zvláště však v posledním boji našeho života, v hodině smrti, až celé peklo se rozpoutá proti nám, aby pohltilo duše naše: v onom hrozném okamžiku, v oné

strašné chvíli, od níž závisí celá naše věčnost — tehdy, ano tehdy, nejlaskavější Panno, dej nám zakusit všechnu něžnost tvého mateřského Srdce a všecku moc, kterou máš u Srdce Ježíšova, otevři nám ve zdroji samého milosrdenství bezpečný útulek, abychom do nebe se dostali a tam s tebou Ježíše po celou věčnost chválili. Amen. Poznáno, chváleno, blahoslaveno, milováno, uctíváno, oslavováno budiž vždycky a všude božské Srdce Ježíšovo a nejčistší Srdce Mariino. Amen. *

* † * ve svátek Nanebevzetí, Narození a nejč. Srdce P. M.

II.

Neposkvrněná Matko Páně, nedotčená a neporušená Panno, pro lásku, kterou tě Duch sv. miloval, když Srdce tvé stánkem Syna Božího a schránou všech milostí i veškeré svatosti učinil, pro výsady, jimiž týž Duch sv. tě obdařil, především pak, že tebe jedinou ze všech synů a dcer Eviných poskvrny prvotné uchránil, a pro lásku, kterou k Pánu plane nejčistší Srdce tvoje, vzývám dobrotivost tvou: vypros mi od božského Syna svého vroucí lásku a pobožnost k tobě, spojenou s neomezenou důvěrou v moc a účinnost všemocné přímluvy tvé.

(Z modlitby schválené Piem IX.)

20. *Bernard* (n. silný jako medvěd) uč. † 1153, vroucí ctitel sv. Panny.

21. *Joanna* Františka de Chantal, vd.

22. *Oktáva Nanebevzetí Panny Marie.*

23. *Klaudius, Asterius* a *Neo*, obžalováni od macechy, že jsou křesťané, umuč. po r. 300.

24. *Bartoloměj* (h. syn Tolmajův, syn bojovný), ap.

25. *Ludvík* („válečník“) král, † 1270. — *Lucilla* s otcem *Nemesiem*, m. — *Radim* (Gaudenc), bratr sv. Vojtěcha, arcib. hnězdenský.

26. *Alexander* (ř. obránce) m.

27. *Rufus* m.

28. *Augustin* (1. vznešený) uč. „Otec církevních Otců, ustavičné kladivo bludů.“ † 430.

„Panny . . . ten, jenž vám přinesl, co byste si měly zamilovat, neodňal Marii, co vy milujete; ten, jenž uzdravuje ve vás, co jste zdědily po Evě, neporušil to, co jste si zamilovaly v Marii. Ta tedy, jejíchž šlépějí následujete . . . zůstala Pannou; snažte se jí tedy připodobnit, jak jen můžete . . .

Dříve, než byl počat, vyvolil si panenství Bohu zasvěcené, z něhož by se narodil. To naznačují slova, jež Maria andělu zvěstujícímu Syna odvětila: „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?“ To by neřekla, kdyby se nebyla Bohu ustavičnou pannou zaslíbila; protože se tomu však mravy národa israelského přičily, byla zasnoubena muži spravedlivému, ne aby jí násilně odňal, nýbrž aby jí chránil to, co Bohu slíbila . . . Bůh mohl poručit, aby pannou zůstala, by v ní Syn Boží podobu služebníka přiměřeným zázrakem na se vzal; ale protože měla být příkladem svatým pannám, neměla být sama pannou z přinucení . . . a zasvětila Bohu panenství, dokud ještě nevěděla, jakého syna počne, aby tak v pozemském těle napodobení (započetí, imitatio, initiatio) nebeského (způsobu) života učiněn byl slibem, nikoli rozkazem; ze svobodné lásky (k ctnosti), nikoli z povinné nutnosti. Kristu bylo milejší panenství schválit než je uložit, tím že se narodil z panny, která se rozhodla pannou zůstat dříve, než zvěděla, kdo se z ní narodit chce . . .“

29. *Stětí Jana Křtitele*. První mučedník svatosti stavu manželského, neohroženě připomínal králi Herodovi Antipovi, synu vraha betlemských nemluvňátek: „*Není ti dovoleno mít manželku bratra svého*“ a zapudit manželku zákonitou. Za to vězněn a konečně stát. Kolik obhájců nerozlučitelnosti manželké stihl osud podobný! Sv. Amand od krále Dagoberta, sv. Ivan de Chartres od Filipa I., sv. Lambert od Pipina, bl. Jan Fisher a Tomáš Morus spolu s nesčetnými od Jindřicha VIII. a přemnozí jiní. Dějiny církve jsou neustálý boj proti mocným tohoto světa o nerozlučitelnost manželství (Innocenc III. proti třem králům, Mikuláš I. proti Lotarovi, Urban II. proti dvěma králům atd. atd. až k „černým kardinálům“ proti Napoleonovi).

Sabina a její služebná *Serapia* m. — *Kandida* (l. bělostná) p. m.

30. *Růžena Limanská* p., první světice jižní Ameriky, vyniká neobyčejnou kajícností, † 1617 ve věku 31 let.

Začíná novena před Narozením Panny Marie. Za pobožnost se hodí zpěvy 8. prosince str. 547.

31. *Rajmund* (franc., král. světa) v. — *Aristides* (ř. nejlepší), první obránce víry (apologeta) proti nevěřícím, 2. st.

POSLEDNÍ SOBOTA SRPNOVÁ.

Maria Panna uzdravení nemocných.

Tato knížka ti byla nerozlučným druhem za dnů zdraví, neopustí tě ani v nemoci. Učila tě, jak máš v lásce nebeské Královny a Matky žít, dá ti i návod, jak máš v jejím náručí umírat.

Nevíte dne ani hodiny . . . platí jak o skonání, tak i o onemocnění. Rychle a znenadání přicválá nemoc jako onen „kuň bledý, jemuž jméno smrt“ (Zj. 6), a skosí tě dříve, než se z překvapení vzpa-

matuješ ty i tvoji draží. Vzpomínej! . . . Každý případ, jež vylovíš z moře svých vzpomínek, k tobě volá: „Dnes mně, zítra tobě.“

Přijde jednou den, který tě upoutá na lože. Řekni si pak se sv. Stanislavem: „Bude-li vůle Boží, už s něho nepovstanu.“ Aby sis zajistil šťastné skonání, varuj se za dnů zdraví hříšných návyků! Nemysli, že v nemoci rázem všechny návyky pominou samy sebou. Klamal a zklamal by ses velice! Náruživost, již jsi hověl v životě, drží tě ve spárech i na loži smrtelném a provází tě na věčnost. I zde platí: jaký život, taková smrt . . . nečekej v nemoci svaté myšlenky a tužby od srdce, jež si libovalo vždy v močále.

Nejlepší příprava na tuto těžkou chvíli jest kající život. Žij, jak se na kajícího sluší, a nebude ti pak těžko říci: „Děj se vůle Páně!“ Bude-li nemoc vážná, nečekej, až domácí začnou z povzdálčí mluvit o přijetí sv. svátostí; požádej za ně sám — čím dříve, tím lépe. Svátost posledního pomazání není od Pána ustanovena pro umírající, nýbrž pro *nemocné*. Neboj se jí jak odsouzenec kata, neodkládej ji, až budeš v bezvědomí. S čím větším porozuměním ji přijmeš, tím větší prospěch a milosti získáš pro tělo i pro duši. Její účinky jsou: a) smazat s duše zbytky hříchů a zeslabit tělesnou žádostivost; b) občerstvit tělo, po případě dopomoci k ztracenému zdraví; c) zjednat útěchu duši; d) vyzbrojit a posilnit ji k poslednímu boji, je-li tato nemoc podle vůle Boží tvá poslední.

Tím, že se vyhneš zaopatření, nevyhneš se smrti, přišla-li tvá hodina. A voláš-li kněze, když umíráš, zač může stát sv. zpověď polomrtvého? „Děsím se, že s takovou zpovědí jsem měla odejít před Boží soud.“ (Výrok uzdravené, která polomrtvá přijala sv. svátosti.) Milovník duší ustanovil i tuto svátost k našemu dobru, a místo vděčnosti jsme naplnění hrůzou (ať nedím odporem) k tomuto poslednímu

velikému projevu vykupitelské lásky Kristovy. Kdo ovšem býval za živa u svátostného stolu Spasitelova řídkým hostem, tomu připadá jeho návštěva jako příchod cizince, při němž jest vše upjaté a chladné. Kdo často přijímá Tělo Páně, vítá Krista Pána s úsměvem a radostí jako známého přítele a milého hosta.

Před příchodem kněze budiž upraven stůl: bílý ubrus, svíce, trochu soli a sklenice vody. Možno-li, nechť stojí uprostřed kříž. Stůl, na němž spočinula nejsv. Svátost, býval v rodině za dob víry v neobyčejné úctě, a rodiče připomínali i maličkým, že na něm kdysi leželo Tělo Páně.

Sleduj pozorně svaté obřady. Confiteor („Vyznávám se . . .“) se modli s velkou zkroušeností. Vzpomeň na první svátost, kterou jsi přijímal. Při křtu sv. ti odevzdal kněz bílý šat se slovy: „Dones toto roucho nevinnosti bez poskvrny před soudnou stolicí Páně . . .“ Jaký rozdíl mezi tehdy a dnes! Uchoval jsi to roucho vši úhony? „Hřešil jsem mnoho myšlením, řečí, skutky . . .“ Sv. olej jako by nyní smýval všechny skvrny s tvé duše: „Skrze toto sv. pomazání nechať odpustí tobě Pán, čímkoli jsi se provinil zrakem . . . sluchem . . . rty . . .“ Jeden úd přichází za druhým, všechny hřešily, všechny musí být pomazány, očištěny . . . Přijímej tuto svátost jako kajícík v duchu pokání.

Se stejnou pokorou a vděčností přijmi apoštolské požehnání, které ti kněz na konec udělí. Po jeho odchodu zůstaň chvíli o samotě a děkuj Pánu, že ti dal milost poslední útěchy.

Protáhne-li se nemoc a bude-li bolestná, hled', abys měl u lože obraz Ukřižovaného nebo jeho Bolestné Matky. Často na něj hled' a spojuj bolesti své s bolestmi jeho, svou smrt s jeho smrtí, obětuj nebeskému Otci všechny obtíže jako dostiučinění za své hříchy nebo za obrácení hříšníků aneb za duše v očištění. Snaž se, abys nebyl svému okolí

příliš na obtíž netrpělivostí, rozmary, nářky; nepřipravuj se tak o všechny zásluhy! Tvá četba v nemoci nebudou knihy světské, nýbrž svaté. Marie Stuartovna si dala v noci před svou mučednickou smrtí číst životy velkých kajících, kterým Bůh odpustil. Tvou pobožností v nemoci bude trpící Spasitel, Bolestná Matka, anděl strážný, jenž tě bude provázet na této těžké cestě, bolestný růženec a křížová cesta. Každá nemoc jest zatěžkávací zkouška naší ctnosti, jako každé utrpení, a ukáže nám, jak daleko ještě máme k pravé dokonalosti. Pros za dar trpělivosti přímluvou světců, které Pán zkoušel těžkými nemocemi: Kamil, Servulus, Lidvina, Marina, Magdalena de Pazzis, Růžena Limanská, Terezie.

Đábel někdy na smrtelném loži znepokojuje i věřící duši, jak na př. čteme v životě sv. Jana Berchmanse. Jedinou radu ti dávám: neodpovídej mu nic, jen vzbuzuj úkony víry, naděje a *důvěry* v Boží milosrdenství, a obírej se jen Bohem. Zanech nerozumných myšlenek: „Kdybych byl zdrav, horlivěji bych Pánu sloužil . . .“ Teď jest vůle Boží, abys ho oslavoval trpělivým snášením nemoci.

Nezakazuji ti ovšem modlit se k té, kterou nazýváme uzdravením nemocných. Zůstaň však odezdán do vůle Nejvyššího; on vidí dále než ty, jemu svěř docela starost o sebe. Lépe umřít mlád a být zachráněn, než snad později se zkazít a být zavržen. Pamatuj, že člověk je křehký tvor a že za sebe ručit nemůže nikdo.

MODLITBA K MARIÍ PANNĚ, UZDRAVENÍ NEMOCNÝCH.

Nebeská Matko a Ochránkyně má, v nemoci své pohlížím s důvěrou k tobě, pramenu vši útěchy a pomoci. O přemocné přímluvě tvé svědčí nesčetné berly, zavěšené v milostné

jeskyni pyrenejské od těch, kteří ve stejné tísní jako já doufali pomoc jen od tebe, Maria, uzdravení nemocných, když už v pomoc lidskou naději skládat nemohli. Prosím tě tedy, přemilostná Máti, uzdrav neduhy mé, zahoj útrapy mé, vzdal ode mne všecku bolest duše i těla, vypros mi u božského Syna svého dokonalé zdraví, abych jeho milostí uzdraven jsa mohl zase přikročit k zaměstnání a povolání svému. Ten, od něhož za jeho pozemského putování žádný nemocný neodešel nevyslyšen, kéž na přímluvu tvou se smiluje i nade mnou. Ten, jenž vyslyšel prosbu tvou v Káně Galilejské, nezapomněl lásky, kterou jsi jej, nejnežnější Matko, objímala, a splní i nyní každou prosbu tvou, bude-li k blahu mé duše nesmrtelné. A jako v Kafarnau, vida víru a důvěru nemocného, spolu s tělesným zdravím mu vrátil i zdraví duše, tak nechť učiní, aby tato má nemoc mi byla k blahu duše, očištěním nezřízeností, pokáním za přestupky a vzpruhou k horlivější službě Boží, ačli podle svaté vůle jeho zas s lože povstanu.

Možno připojit Litanii Loretánskou.

Ů. Oroduj za nás, uzdravení nemocných a potěšení zarmoucených. R7. Abychom . . .

Modleme se: Zdroji života a nebeské útechy, Pane Ježíši Kriste, naplň srdce naše přívaly rozkoše své na prosby nejbl. Panny a Rodičky tvé, jež jest nám těšitelkou ve všech trápeních a žalostech, a dej, aby mysl naše nebeským světlem Ducha sv. ozářena od pozemského se odloučila a k nebesům se dovedla povznést: jenž žiješ a kraluješ Bůh po všecky věky věkův. Amen.

KŘÍŽOVÁ CESTA PRO NEMOCNÉ A TRPÍCÍ.

Úvodní modlitba: **Pane Ježíši Kriste . . .**
str. 226.

I.

Syn Boží jest odsouzen na smrt od pozemského soudce. My, hříšní synové hříšného Adama, jsme od věčného Soudce již dávno na smrt odsouzeni, dříve nežli nás matka zrodila. „Pomni, že prach jsi a v prach se navrátíš“, pravil Hospodin. Podrobuji se, Otče, tvému zákonu, obětuji tobě svůj život i svou smrt, tobě žiji, tobě umírám. Smrt vzal na sebe tvůj jednorozený Syn, smrti se podrobila jeho panenská Matička, smrti musím propadnout podle zákona tvého i já. Nemoc je mi poslem volajícím: „Konec je s tebou, konec je tu.“ Ježíši, tys byl poslušen Otce až k smrti, a to k smrti kříže. I já chci být p o s l u š n ě nemocen, poslušně snášet všechny úzkosti a bolesti, poslušně umřít, a tak napravit, že jsem byl tolikráte neposlušen tebe, nedbaje přikázání tvých. Trpící Spasiteli, nauč mne, abych po příkladě tvém plnil vůli Otce v životě, v nemoci i ve smrti.

Až se mé oči zakalí . . . str. 52.

II.

Beránek Boží bere na sebe kříž, aby na něm snal hříchy světa a za ně dostiučinil. Otče věčný, z otcovských rukou tvých přijímám nemoc i smrt, pokorně a odevzdaně, jako k a j í c n í k, jakožto trest a dostiučinění za moje hříchy, tak jako jest skutečně trestem za první hřích spáchaný v ráji. Budiž, Pane, smrt moje smírem za všechny přestupky a nepravosti

mé, dej mi podíl ve věčném království tvém a pamatuj na mne v budoucím věku, spravedlivým připraveném.

(Vzbuď opravdovou lítost nad hříchy celého života.)

Ó Panno Neposkvrněná . . . str. 343.

III.

Pán klesá pod křížem v prach. Nevinný sv. Alois chtěl před smrtí, aby ho položili na zem, staří mnichové umírali v popelu, a já ještě teď bych se vyhýbal pokání? Tobě, Ježíši, byl lůžkem tvrdý kříž, poduškou koruna trnová, v žízni nápojem ocet a žluč, napjatými údy jsi ani pohnout nemohl, tvoje Matička Bolestná ti nemohla zjednat nejmenší úlevy, a já bych ještě teď vyhledával pohodlí? Tys za svou lásku klidil zneuznání, nevděk, nenávist, a přece jsi nepřestal milovat. Já byl malomyslný při nejmenším utrpení, má láska chladla při nejnepatrnějším podnětu, já zapomínal, jak dalek jsem tebe, dobrého Pastýře!

A čeho já se dopustil . . . str. 104.

IV.

Syn Boží potkává na cestě křížové Bolestnou Rodičku svou. Já na své cestě těžké a bolestné hledím též k tobě, nebeská Matičko moje. Vzpomínka na tebe vykouzila přemnohým ctitelům tvým poslední úsměv na bledé tváři; i já vzpomínám, nikoli s bolestí, nýbrž se srdcem překypujícím radostí a vděčností, na všecku lásku a ochranu, kterou jsi mne blažila po celou pout tímto slzavým údolím, děkuji tobě za všechny milosti, které jsi mi v životě u Syna vyprosila. Kde bych dnes byl, kdyby nebylo nade mnou bdělo mateřské oko tvé?

Snad bych umíral bez Boha, bez víry, bez naděje v blaženou budoucnost, zatím co umírám co věřící křesťan, co dítko mariánské — a za to po Kristu vděčím především tobě! Maria, pod ochranou tvého mateřského pláště a v náručí tvém se smrti nebojím!

Až duše má bude opouštět svět . . . str. 209.

V.

Šimon se vzpírá nést za Spasitelem jeho kříž . . . budu se i já vzpírat kráčet ve šlépějích Kristových s křížem s v ý m ? Jest snad těžký? Tvůj kříž, trpící Ježíši, nebyl lehký! I ty ses hrozil kalicha, který ti Otec připravil, ale podrobil jsi se jeho vůli. Na křížové cestě však vidím kráčet s tebou dva odsouzence. I oni nesli každý svůj kříž, ale jak! Jeden nuceně, s odporem, v nekajícnosti. Druhý taktěž nuceně, ale jako kajícník. I já musím svůj kříž nést, a mám pouze na vybranou, j a k ho chci nést: buďto jak zavrženec nebo jako kajícník — chci ho tedy nést za tebou dobrovolně v duchu pokání.

Požehnaný jsi, Pane . . . str. 325.

VI.

Pán si očišťuje tvář rouškou od Veroniky podanou. Kolikráte jsem poskvřnil těžkým hříchem obraz Boží ve své duši! Trpělivě nesený kříž má moc očistnou. Posíláš na mne, dobrý Ježíši, toto utrpení, aby se zase zastkvěl v nezkalené kráse v mé duši obraz Boží, jí při stvoření vtisknutý, a aby ho nemusily očišťovat plameny očistcové.

Před oči tvé Pane . . . str. 331.

A ještě jednu věc mi připomíná soucitná žena, jež ti, Pane, vyšla vstříc a svou láskou ti byla útěchou v tvé opuštěnosti a ve tvých

bolestech: svět se se mnou loučí a mne opouští, a ty, eucharistický příteli můj, mi přicházíš vstříc na mé cestě bolestné, mne navštěvuješ, abys mne těšil a sílil. „Já jsem chléb života, jenž s nebe sestoupil... Kdo jí chléb tento, neumře, ale živ bude na věky... a já jej vzkřísím v den poslední.“ (Jn 6) Tak jsi, Pane, slíbil, a já tolikrát v životě přijal tebe v nejsv. Svátosti, a ta naděje pevně kotví v mé duši, že se i na mně vyplní zaslíbení tvé. Nemohu tebe přijmout nyní způsobem svátostným, přijď tedy do mého srdce aspoň způsobem duchovním... (Duchovní sv. přijímání.)

VII.

Otče věčný, vím, že údělem naším jest smrt. Jednou to musí být — zdali teď či po několika letech, to není už tak veliký rozdíl. Buď vůle tvá! Nic sobě nevybírám, nic nepředpisuji. Můj život jest plný všemožných nezřízeností, aspoň teď chci být o d e v z d á n do vůle tvé. Obklopí-li mne úzkosti, pokleknu v myšlenkách v Getsemanské zahradě k nohám toho, jež jsi vydal za nás, abychom jeho smrtí povstali k životu. Spolu s ním se chci modlit: „Otče, ne má, nýbrž tvá vůle se staň“, a jeho příkladem posílněn chci podle vůle tvé podstoupit tu těžkou hodinu, jež nemine nikoho ze synů Eviných, a okusit tento hořký kalich, jemuž se nevyhnul ani tvůj jednorozený Syn. Můj ukřižovaný Ježíši... str. 207.

VIII.

Trpící Spasiteli, ty na poslední cestě své zapomínáš sebe a napomínáš dcery nevěřícího města, aby pamatovaly na duše své a svých synů. Spása duší, obrácení hříšných leží ti na srdci víc než tvůj vlastní kalich.

Chtěje být podoben tobě, obětuji ti všechno utrpení nemoci své za obrácení hříšníků a na zjednání úlevy duším v očistci. Vzpomínám nesčetných zástupů těch, kteří tuto chvíli tráví v hříšných radovánkách a oddávají se rozkošem, zatím co tisícové jejich bližních podstupují zápas smrtelný. Nedbají, zaslepení, že spějí tam, kde je čekají muky bez konce. Smiluj se nad nimi, dobrý Ježíši, neboť nevědí, co činí. Osvět' je, aby se i oni konečně vzpamatovali, vzali na sebe tvůj kříž a připojili se k těm, kteří následují tebe cestou odříkání a kříže, vedoucí k nebeským výšinám.

Božský Spasiteli . . . str. 859.

IX.

U soudní brány jsi, Pane, klesl po třetí. Abychom obstáli na soudě tvém, abychom neklesli na samém prahu nebeské brány, ustanovil jsi zvláštní svátost pro nemocné. Vroucí díky ti vzdávám za tento poslední projev tvé vykupitelské lásky. Přijal jsem (přijmu) s radostí a vděčností tuto poslední posilu na cestu dalekou. Po jejím přijetí nechávám (nechám) všech starostí, všech zbytečných myšlenek na svět, proseb a nářků: teď mám jedinou starost, co odpovím tobě, věčný Soudce a Králi všech králů. Nemyslím na plameny očistcové — jenom když duši zachráním, vše ostatní svěřuji tvé spravedlnosti a tvému milosrdenství. Jen důvěra v tebe a slitovnost tvou plní mou duši, důvěra, že jsi nepřišel svět soudit, nýbrž vykoupit. Srdce Ježíšovo, v tebe důvěřuji! * Odpouštím ze srdce všem, kteří mi kdy ublížili, abych měl záruku, že i já dojdu odpuštění u tebe, jehož jsem hříchy urážel.

Z hlubokosti . . . str. 327.

X.

Pán zbaven šatu. Vzali mu poslední, co na světě nazýval svým majetkem. I mne brzo smrt obere o vše, co mám, na čem nezřízeně lpím a čeho jsem se dobrovolně zřici nechtěl. Můj Spasitel byl napájen žlučí, a mně nyní blízká smrt zkrápí hořkostí všechny radostné vzpomínky na tento svět. Všechnu trpkost své nemoci přijímám z tvých rukou, věčný a spravedlivý Soudce, jako pokání, že jsem tak často hovával tělesným choutkám a vyhledával hříšné sladkosti.

Ty, Soudce věčný... str. 329.

XI.

Pán na kříž přibíjen. „Je-li Syn Boží, ať sestoupí s kříže.“ Tys neseštopil, božský Spasiteli, třeba žes viděl vedle kříže Matičku svou se srdcem zraněným.

Já pak prosím tebe: jsem-li potřebný duším zde na zemi, neváhám zůstat déle v tomto údolí slz a bolů. Je-li vůle tvá, abych opustil toto vyhnanství, chci se řídit příkladem tvým a nebudu naléhat, abych směl sestoupit s kříže, abych směl opustit lože, na které mne položila nevyzpytatelná prozřetelnost tvá. Chceš-li mne uzdravit, buď jméno tvé pochváleno; chceš-li mne odvolat, buď stejně pochváleno svaté jméno tvé.

Buď vůle tvá... str. 95, 104.

XII.

Ještě dnes budeš se mnou v ráji... Blahá zvěst kajícímu hříšníkovi! I mne v této chvíli loučení sílí myšlenka: „Jednou budu s tebou v ráji, smrt jest pro věřícího křesťana cesta k tobě, Ježíši, radosti vyvolených, a ta myšlenka plaší z duše veškerou tesknou obavu.“

Dokonáno jest . . . I můj životní úkol bude brzo dokonán. Dobře-li či špatně? Pane, budeš-li nepravostí dbáti, kdo obstojí? Račiz nyní z nekonečných pokladů svých zásluh doplnit, čeho se mi nedostává a co jsem promarnil, špatně hospodaře s hřivnami svěřenými.

V ruce tvé, Otče, poroučím ducha svého . . . Já též vracím do rukou Tvůrce život, jež mi dal, a v Srdce tvé vkládám vše, co jsem a co mám, na tvém Srdci nejsv. chci spočinout, v tvém náručí chci ducha vydechnout.

Tobě se zcela odevzdávám . . . str. 49.

XIII.

A) Opouštíš-li někoho tobě milého a drahého:

Nežli skonala božský Syn tvůj, platilo jeho poslední slovo a poslední starost tobě, Matko Bolestná, a potom jen k Otci se modlil. Nejdražší, co tu zanechal, svou církev, svěřil mateřské ochraně tvé. Též já podle nevyzpytatelných úradků Nejvyššího musím opustit bytosti mně drahé . . . Maria, tobě je svěřuji, tvé mateřské péči je odevzdávám. Budiž jim ty nyní matkou, opatruj je, chraň jejich duše před zkázou a zahynutím, nedej, aby zlobou světa a pekla zahynuly duše vykoupené nejdr. Krví Syna tvého. A jako po třídenním rozloučení jsi zase spatřila Ježíše ty i duchovní syn tvůj, tak dej, ať se se svými drahými . . . jednou shledám u tebe a ať všichni spolu za radostné shledání děkujeme tvé lásce mateřské po všecky věky nekonečné věčnosti.

B) Ne-li, modli se takto:

Aby nebyl tak trpký okamžik loučení nám, zakusil můj Spasitel veškerou hořkost smrti sám. „Ó smrti, kde jest vítězství tvé? Kdepak

jest, smrti, osten tvůj?“ (I Kor 15.) Tak volá apoštol a touží po tom, aby se mohl rozloučit s tělem a být navždy spojen s Kristem. Já pak toužím po tom, aby má duše po odchodu z těla směla spočinout na srdci tvém, Matko Bolestná, tak jako tělo Syna tvého po jeho skonání v lůně tvém spočinulo. Pro bolesti, jež jsi pro nás na Golgotě vytrpěla, Máti nejmilejší, pros mého Vykupitele, aby mi nebylo tak bolestné podrobit se hořkému údělu synů Adamových.

Stála Matka bolu plná, str. 695.

XIV.

„Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, má život věčný... byť i umřel, živ bude, a já jej vzkřísím v den poslední.“ To jsou slova tvá, božský Spasiteli a věčná Pravdo, Když odcházela Matička tvá od tvého hrobu, odnášela si v srdci pevnou víru, že zase z něho vstaneš, a až moji drazí se budou od mého hrobu rozcházet, i oni si ponesou naději, že z něho jednou vstanu k novému životu. Nejsme jak pohané, kteří naděje nemají... Touto nadějí posílen a povzbuzen, Pane, jsem hotov a připraven na cestu: tělo ať sestoupí do hrobu, země ať přijme, co její jest, a duše ať vznese se k tobě, od něhož vyšla. Proč tak lpět na tomto životě, plném bídy a trápení? Proč netoužit po krajích, o nichž pravil apoštol: „Oko nevidělo, ucho neslyšelo, na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují“ (I Kor 2). A já tě, Pane, přec miluji! Dej, ať s důvěrou opakuji slova téhož učedníka tvého: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru jsem zachoval; proto jest mi připravena koruna spravedlnosti, kterou mi dá Pán... v onen den: avšak ne-

jenom mně, nýbrž všem, kdož s radostí očekávají příchodu jeho“ (2 Tim 4).

Závěrečná modlitba: Nechat se přimlouvá . . .
str. 51.

Případne-li ti úkol ošetřovat jiného, prokazuj mu samaritánské služby ochotně, z lásky a s láskou, a snášej trpělivě jeho rozmary. Nevíš, nebudeš-li brzo potřebovat podobných služeb ty! Je-li nemocen někdo z tvých drahých, osvědč u jeho lůžka trochu vnitřní síly, snaž se ty těšit jeho, aby snad umírající nemusil těšit tebe.

U lůžka umírajícího rozsviť hromničku a modli se pomalu a nahlas litanie a modlitby umírajících, i když se zdá, že jest v bezvědomí; zkušenost učí, že sluch opouští umírajícího naposledy.

LITANIE ZA UMÍRAJÍCÍ.

Pane, smiluj se nad ním! — Kriste, smiluj se nad ním! — Pane, smiluj se nad ním!

**Svatá Maria, oroduj za něho (za ni)! —
Všickni svatí andělé a archandělé — Svatý Abele — Všickni kůrové spravedlivých —
Svatý Abrahame — Svatý Jene Křtiteli —
Svatý Josefe — Všickni svatí patriarchové a proroci — Svatý Petře — Svatý Pavle — Svatý Ondřeji — Svatý Jene — Všickni svatí apoštolé a evangelisté — Všickni svatí učedníci Páně — Všecka svatá neviňátka — Svatý Štěpáne — Svatý Vavřinče — Všickni svatí mučedníci — Svatý Silvestře — Svatý Řehoři — Svatý Augustine — Všickni svatí biskupové a vyznavači — Svatý Benedikte — Svatý Františku — Svatý Kamile — Svatý Jene z Boha — Všickni svatí mniši a poustevníci — Svatá Maří Magdaleno — Svatá Lucie — Všecky svaté panny a vdovy — Všickni svatí a světice Boží, orodujte za něho!**

Milostiv mu buď! Odpust' mu, Pane! —
Milostiv mu buď! Vysvobod' jej, Pane! — Mi-
lostiv mu buď! Vysvobod' jej, Pane! — Od
hněvu tvého — Od nebezpečí věčné smrti —
Od nešťastné smrti — Od pekelných trestů —
Ode všeho zlého — Z moci ďáblovy — Skrže
narození tvé — Skrže kříž tvůj a umučení tvé
— Skrže smrt tvou a pohřeb tvůj — Skrže
slavné vzkříšení tvé — Skrže milost Ducha
svatého Utěšitele — V den soudný vysvobod'
jej, Pane!

My hříšníci tě prosíme, uslyš nás! Abys
mu milostiv býti ráčil, tě prosíme, uslyš nás!
Pane, smiluj se nad ním! Kriste, smiluj se nad
ním! Pane, smiluj se nad ním!

Modleme se: Putuj, duše křesťanská z toho-
to světa, ve jménu Boha Otce všemohoucího,
který tě stvořil; ve jménu Ježíše Krista, Syna
Boha živého, jenž za tě trpěl; ve jménu Du-
cha svatého, jenž na tě vylit byl; ve jménu
slavné a svaté Rodičky Boží Marie Panny;
ve jménu blahosl. Josefa, snoubence téže
blahosl. Panny; ve jménu andělů a archandělů;
ve jménu trůnův a mocností; ve jménu knížat
a panstev nebeských; ve jménu cherubův i
serafů; ve jménu patriarchův a proroků; ve
jménu svatých apoštolův a evangelistů; ve
jménu svatých mučedníkův a vyznavačů; ve
jménu svatých mnichův a poustevníků; ve
jménu svatých panen a všech svatých i svě-
tic Božích. Dojdi dnes místa pokoje a přebý-
vání tvé budiž na Sionu svatém. Skrže téhož
Krista, Pána našeho. Amen.

Bože milosrdný, Bože milostivý, Bože, kte-
rýž vedle množství slitování svých hříchy
kajících shlazuješ a viny předešlých nepra-
vostí odpuštěním promíjíš, shlédni milostivě
na tohoto služebníka svého N. a vyslyš ho

dobrotivě, an odpuštění všech hříchů svých s upřímným vyznáním celého srdce svého od tebe pokorně žádá. Obnov v něm, nejmilostivější Otče, cokoli křehkostí lidskou v něm po-kaženo neb lstí d'ábla porušeno jest, a k jednotě těla církve tento vykoupený úd přivtěl. Smiluj se, Pane, nad jeho povzdechy, smiluj se nad jeho slzami, a protože jedině na tvé milosrdenství spoléhati může, dej mu dojíti milosti tvého odpuštění. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

M o d l e m e s e: Ó Pane! Přijmiž služebníka svého do stánků spásy, kterouž s důvěrou v milosrdenství tvé očekává. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého od všelikého nebezpečení pekelného, ode všech úkladů, trestův a ode všeho soužení. Amen. Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Enocha a Eliáše od všeobecné smrti. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Noema z potopy světa. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Abrahama ze země Ur Chaldejských. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Joba ze všech jeho útrap. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Izáka, by nebyl obětován rukou otce svého Abrahama. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Lota ze Sodomy a z plamene ohně. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Mojžíše z ruky Faraona, krále Egyptského. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Daniele z jámy lvové. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vy-

svobodil tři mládence z peci ohnivé a z ruky bezbožného krále. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Suzanu z křivé obžaloby. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Davida z ruky krále Saula a z ruky Goliáše. Amen. — Vysvobod', ó Pane, duši služebníka svého, jako jsi vysvobodil Petra a Pavla ze žaláře. Amen. — A jako jsi vysvobodil Teklu, svatou pannu a mučednici, z trojnásobného převelkého mučení, tak račiž duši služebníka svého vysvobodit a jemu dát, aby věčných radostí v nebesích požíval. Amen.

M o d l e m e s e: Hospodine, poroučíme tobě duši služebníka tvého N. a vzýváme tebe, Pane Ježíši Kriste, Vykupiteli světa, abys ji do lůna patriarchů přijmouti ráčil, jenž jsi pro spasení i této duše v milosrdenství svém s nebe na zemi ráčil sestoupit. Uznej v něm dílo rukou svých, kteréž nikoli bohem cizím, nýbrž tebou, jediným živým a pravým Bohem stvořeno bylo; neboť mimo tebe není Boha žádného a nic nerovná se dílům tvým. Potěš, ó Pane, duši jeho před tváří tvou a nevzpomínej hříchů jeho minulého života ani poblouzení, která v něm roznítily buď vášeň neb žár zlé žádosti. Ač hřešil, přece nezapřel Otce, Syna a Ducha svatého, ale víru zachoval, pro čest Boží horliv byl, a Bohu, Stvořiteli všech věcí, věrně se klaněl. Amen.

Když vydechl nemocný duši, pomodli se nad jeho bezduchou schránkou nějakou modlitbu za zesnulé, viz 2. listopad.

Z á ř í.

Měsíc Bolestné Matky Boží *† a andělů strážných.

I. *Jiljí* (l. štít), op. † 732. — *Bonifác* a *Tekla* se třemi syny.

2. *Štěpán*, král. — Památka mučedníků francouzské revoluce (hromadné vraždění r. 1792).

3. *M. P. Matka božského Pastýře*. Mše svatá str. 837. — *Tarasia*, služebná.

4. *Rosalie* (l. růže) Panormská, p., princezna, poustevnice, 12. stol.

5. *80 mučedníků cařihradských*.

6. *Erentruda* p.

7. *Bl. Melichar* (h. král světla) Grodecký, rodilý Slezan, umučen r. 1620 od protestantů v Košicích s dvěma společníky. — *Regina* (l. královna), p. m.

Předvečer svátku Narození P. Marie, viz str. 518.

8. září.

NAROZENÍ PANNY MARIE.

Narození tvoje, Rodičko Boží Panno, zvěstovalo radost celému světu. (Liturgie.)

Ve svátek Nanebevzetí doprovodili jsme Královnu nebes do její slávy, a teď začíná znova cyklus mariánských slavností dnem jejího narození a vzdálenou přípravou na svátek Neposkvrněného Početí (viz 14. září). Jest liturgický podzim; úroda již svezena do stodol, a tento den nám připomíná nejvzácnější plod, jenž kdy přirozenou cestou na stromě lidského pokolení vynučil, z něho pak nadpřirozeným působením Ducha sv. vzejde strom života. Vítáme s radostí a plesem v slzavém údolí příčinu naší radosti, jejímž posláním jest obdařit blahem veškerý svět, přinést radost nebi i zemi, andělům i lidem. Narodila se zemi k ozdobě, útěše a pomoci, pozdravujeme dnes mezi námi vyvolenou Matku vykoupení a spásy, pročez slavíme tento svátek v duchu tiché a svaté *radosti*.

První jistou zmínku o dnešní slavnosti činí Ondřej Krétský v 7. stol. jako o svátku všeobecně

známém. Snad byl slaven místy už za sv. Prokla († 447), v Římě kol r. 700, všeobecně na západě ve stol. II., hlavně působením sv. Petra Damiánského.

Mše sv. str. 837 s epistolou str. 532.

R o z j í m á n í.

Třebaže toto jediné o sv. Panně hlásati, že jest Matkou Boží, převyšuje veškeru vznešenost, která se po Bohu dá říci anebo myslit, a mysl lidská, jež po chválách a poznání Marie Panny touží, v tom najde nejvyšší předmět k svým úvahám a rozjímáním: přece však, poněvadž bych rád o ní něco pověděl, chci rozjímat o jejím narození, pokud má nedostatečnost může něco pochopit, co se nepřičí její důstojnosti. Pomíjeje tedy vše, co od počátku tvorstva až do svatého příchodu jejího Syna o této Panně bylo prorokováno, soudím, že její narození předcházela veliká a podivuhodná božská znamení. Jaká však byla, to ví určitě jediné ten, jenž si ji zvolil za Matku dříve, než se narodila. Co se však o tom v apokryfech (t. j. nezaručených legendách) vypravuje, to nechtěla církev za pravdu přijmout, pokládajíc za nedůstojné hlásat k oslavě bl. Matky Boží něco nezaručeného, kdyžtě přec to, co o ní s jistotou víme, obsahuje takové množství chvály, že kdokoli touží její oslavě delší dobu se věnovati, nikterak nedostihne a nevystihne její vznešenosti, byť měl schopnosti sebe větší...

(Eadmer.)

9. září: *Petr Klaver*, apoštol černochoů, patron afrických misí. — Bl. *Serafína*, † 1478, žila v nešťastném manželství, na konec však svou andělskou trpělivostí surového manžela obrátila. Po-

dobně sv. *Kateřina Janovská* († 1510), obě se pak staly anděly chudých a nemocných. *Bl. Humiliána* a *Joanna de Burgos* splácely láskou všecku surovost svých manželů.

10. *Pulcherie* (l. krásná) císařovna, p. — *Bl. Karel Spinola*, italský šlechtic, narozený v Praze, umuč. v Japonsku r. 1622 spolu se čtyřletým Ignácem, jeho matkou a mnoha společníky obou pohlaví. Když přišla do Evropy zpráva o této mučednické smrti, řekl jeden protestantský kníže o svých pastorech: „Na ty by stačil věchet hořící slámy, abych je vehnal do kterékoli víry.“

11. *Theodora*, kajícnice. — *Bl. Jan Perboyre*, umuč. v Číně r. 1840. Kolik tisíců vyznavačů Kristových, evropských misionářů i obrácených Číňanů, vznešených i nízkých, z kropilo krví neúrodnou půdu této „říše středu“, ví jedině ten, z lásky k němuž v mukách umírali. Některým se dostalo cti oltáře: *Bl. Matouš Gram*, opouští ženu i děti, a při čtení rozsudku praví: „Mluv hlasitěji, ať každý ví, že neumírám jako zločinec, nýbrž pro víru v Krista.“ *Bl. Šimon Hoa*, lékař a starosta; *bl. Michal Ho-Ding-Hy*, velkomandarin, umučen v sousedním Tongkingu r. 1857 (tam bylo za 6 let zjištěno 1743 mučedníků); tamtéž v Annamu mučení věrní Kristovi s neslýchanou krutostí, zvláště v letech 1847—83, nešetřeno žen, dívek, ba ani dětí (pět sirotek 24. července 1857 strašně umučeno). Mezi jinými se stkví i mučednice smíšeného manželství. Mladičkou dívku (sirotka) nutili k sňatku. „Nikdy nepodám ruku muži, jenž nevěří v Krista.“ Hrozili jí smrtí, klidně sleduje přípravy . . . Vezme čtyřletou sestřičku: „Pojď, půjdeme spolu k Ježíškovi.“ Děvčátko dalo s sebou docela vládnout, položilo se na zem vedle starší sestry, obě uházeny kamením, bez slova nářku a vzdechu. Na několik tisíc mučedníků tam připadlo jen šest, kteří zapřeli Krista; dívky v pře-

strojení nosily do žalářů nejsv. Svátost. Kolik mučednických růží vsadilo do vítězného věnce církve pronásledování boxerské a poslední čínské bouře?

12. Jména Panny Marie.

Svátek zavedený r. 1683 na památku vítězství Jana Soběského nad Turky u Vídně, přičítaného přímluvě sv. Panny, již křesťanská vojska vzývala, a na poděkování za záchranu Evropy.

Máme nesčetná vlastní jména hebrejského původu v Písmě sv. S. i N. Z., skoro o každém víme, co znamená, jen jméno po jménu Ježíš každému věřícímu srdci nejdražší činí výjimku. Šestnáct staletí se pokouší zbožnost a láska ctitelů mariánských odhalit význam jména své Královny, a nadarmo. Máme již na 70 výkladů, odvozují je z hebrejštiny, syrštiny, arabštiny, egyptštiny (první nositelka toho jména nám známá byla sestra Mojžišova!), a jistoty nemáme. Nejobvyklejší výklady: Osvícená, Osvěcující, Moře hořkosti, Myrrha mořská, Krůpěj mořská, *Hvězda mořská*, Bohumila, Paní, Krásná.

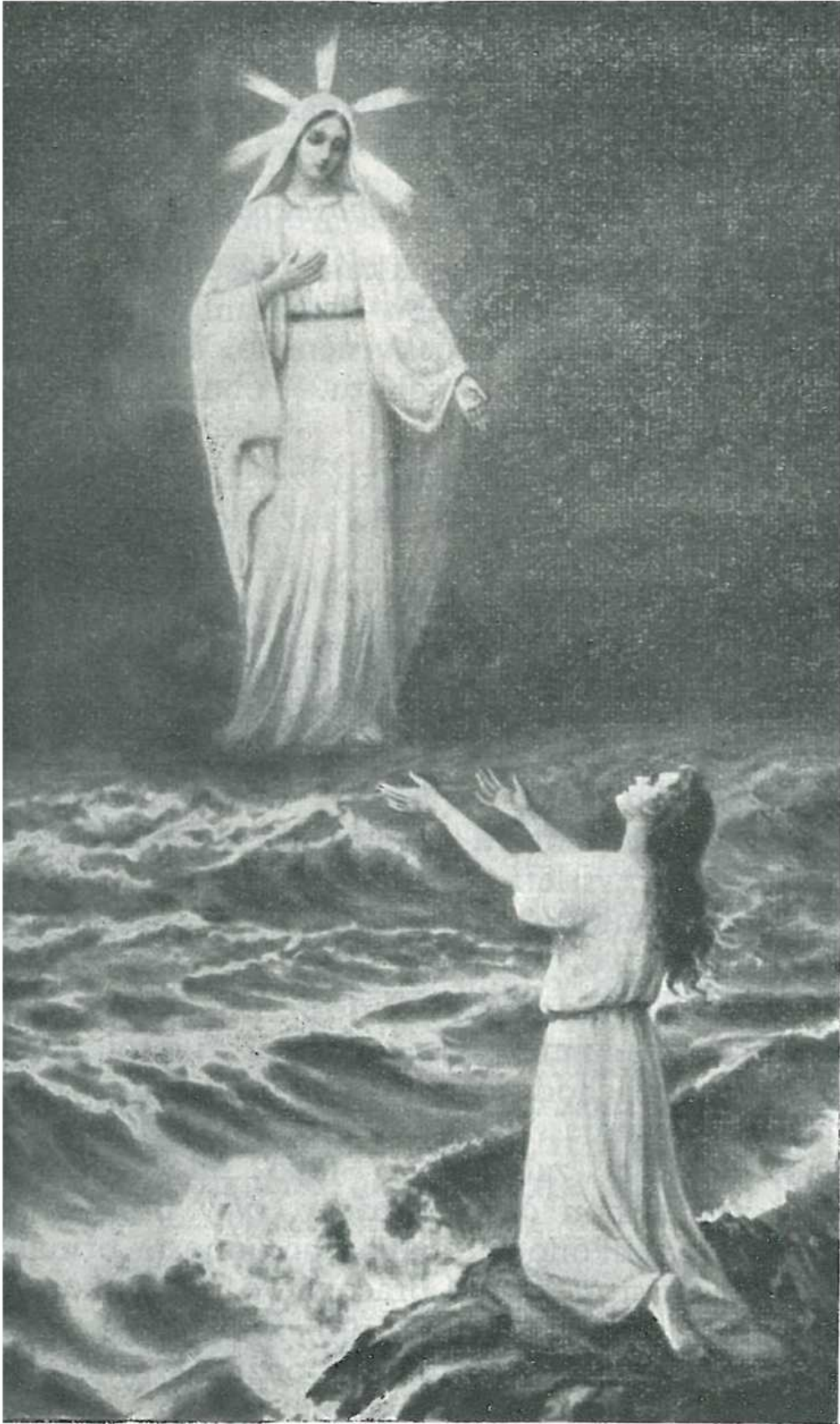
Mše sv. str. 837 s evangeliem str. 488.

„A jméno Panny — Maria (praví evangelista Lk 1); promluvmе několik slov o tomto jméně, které tolik co ‚hvězda mořská‘ značí a panenské Matce (Spasitelově) převýborně se hodí. Velmi vhodně se Panna nejsv. k hvězdě přirovnává; hvězda totiž paprsek vysílá, a její krása trvá beze změny: Panna nejsv. Syna zrodila, a její panenství zůstalo bez poskvrny; paprsek hvězdě jejího lesku neumenšil, a Syn Boží Matku o neporušenost nepřipravil. Maria jest ona překrásná hvězda, vyšlá z Jakuba (Num 24), jejíž paprsek osvěcuje celý svět, jejíž záře stkví se na nebesích, proniká do podsvětí, a oslňuje veškerou zemi... Maria jest zářící hvězda, vznášející se nad tímto

velkým a rozlehlým mořem (lidského života), zásluhami se stkvějíc a svým příkladem nám svítíc. Kdokoli seznáváš, že v přívalech (vlnobití) tohoto života uprostřed větrů a bouří spíše semo tamo se potácíš nežli že po pevné zemi kráčíš, zraku s této kvězdy zářící nespouštěj, nechceš-li v bouřích utonout. Povstanou-li vichry pokušení, narazíš-li (t. j. loďka tvého života) na skaliska bídy a soužení, k hvězdě se dívej, Marii vzývej; jsi-li zmítán vlnami pýchy nebo žárlivosti, k hvězdě se dívej, Marii vzývej; jestliže hněv nebo lakota nebo pokušení tělesné otrásá loďkou tvého života, k Marii zírej. Jestliže ohavností svých hříchů jsa zděšen, výčitkami svědomí sklíčen, hrůzou před soudem naplněn počínáš tonout v hlubinách zármutku a v propasti zoufalství, Marii na mysli měj: v nebezpečí, v bídě a v úzkosti Marii na mysli mívej, Marii vzývej; ji na rtech neustále měj, ji v srdci ustavičně chovej; ji následuje nebudeš tápat, ji vzýváje nebudeš zoufat, ji na očích maje nezbloudíš, jí pevně se drže se nezhroutíš: bude-li ti ochránkyní, nebudeš se ničeho obávat, bude-li ti vůdkyní, nebudeš umdlévat, bude-li ti ona milostivá, šťastně přístavu (spasení) dojdeš, a tak sám na sobě zakusíš, že právem řečeno bylo: „A jméno Panny Maria“ (t. j. hvězda mořská).“ (Sv. Bernard.)

13. Bl. *Notburga* (n. ochrana v nouzi), služebná.

14. *Povýšení sv. Kříže*. Ctihodný Maxfield byl vlečen r. 1616 v Londýně po strašných mukách na smrt pro sv. víru. Členové španělského vyslanectva šli za ním s obnaženou hlavou, a když přišli na místo, viděli šibenici ověncenou a celé prostranství posypáno vonnými květy a listy: dřevo potupy bylo v očích věřících trofejí slávy. Právě tak sv. kříž, starověká šibenice, jest naše chloubá, náš

prapor, erb, ochrana a zbraň proti nepřítelům spásy, pramen života, síly a spásy, a my věncíme dnes toto někdejší dřevo potupy, posvěcené krví a údy Kristovými. „V tomto znamení zvítězíš.“

Pobožnosti viz 3. května.

12 sobot před svátkem Neposkvrněného Početí.

Kdo po 12 sobot po svátku Povýšení sv. kříže se připravuje modlitbou nebo rozjímáním k důstojné oslavě tajemství Neposkvrněného Početí, získá odpustky *† každou sobotu. Pobožnosti viz 8. prosince, str. 547—563.

Podzimní kvatembr, vzniklý ze starých slavností po skončeném vinobraní, má ráz radostný, a může být pokládán za liturgickou děkovnou slavnost dožínek.

Středa, den čtvrtletní obnovy. V epištole čtení o hojném požehnání úrody (obraz hojnosti milostí mesiánských) a o židovské slavnosti stánků („pod zelenou“), konané po skončené žni a vinobraní.

Pátek, den kající za hříchy minulého čtvrtletí.

Sobota, den smíru a díkučinění za dobrodiní uplynulého čtvrtletí (den smíru u židů pět dní před slavností stánků) a den sv. svěcení. Modli se za dobré kněžstvo, viz str. 566.

Začíná poslední část období posvatodušního, liturgický podzim, zakončení naší životní pouti a očekávání příchodu Kristova k soudu („parusie“). Neděle počínaje 18. nedělí po sv. Duchu jsou eschatologicky zabarveny. Jako dílo vykoupení tvoří podstatnou část učení sv. *víry* pro *minulost* (vánoce, velikonoce), jako povinnost přináležet k církvi Kristově a v ní pracovat o své dokonalosti jest náš veliký úkol pro *přítomnost* (1.—17. n. po sv. Duchu), dokonalost pak pozůstává ve dvou příkázáních *lásky*: tak očekávání příchodu Kristova a jeho království slávy jest obsah křesťanské *naděje*, druhé božské ctnosti. Neustálá myšlenka na příchod

Kristův, našeho odplatitele a oblažitele, proniká radostně všechny listy sv. Pavla a jest mu vzpruhou k neunavné práci o spáse vlastní i bližního. Církev neopomíjí využít těchto myšlenek v liturgii, a sice přirozeně ke konci církevního roku.

15. *Sedmi bolestí Panny Marie*, 2. svátek, zavedený r. 1814. Pobožnosti viz u svátku v době svatopostní, str. 694. — Oktáva Narození Panny Marie.

16. *Ludmila* (lidu milá), česká kněžna, babička sv. Václava; str. 899. — *Eufemie* (ř. dobré pověsti, Ofka), p. m. — *Lucie*, od syna na smrt vydaná.

17. *Hildegarda* p.

18. *Ariadna* p. m. — *Maxmilián*, praporečník, umučen od Juliána Odpadlíka.

19. *Januar* m.

20. *Eustach* (ř. plodonosný) a *Theopista* se dvěma syny, m.

21. *Matouš* (h. dar Boží), ap. a evangelista.

22. *Tomáš z Villanovy*, b. † 1555. — *Mořic* s vojiny celé „thébské legie“, kteří nuceni obětovat modlám prohlásili, že jsou císaře poslušni „až k oltáři“ a dále ani o píd, t. j. dokud nekáže nic, co se přičí zákonu Božímu. — *Iraida*, p. m. v Egyptě „když šla pro vodu a viděla loď plnou vyznavačů Kristových, nechavši džbán stát, připojila se k nim a spolu s nimi v Římě umučena byla.“ Mart.

23. *Linus* pap. — *Tekla* (ř. osvědčená) p. m.

24. *Panna Maria Matka milosrdenství*, patronka řádu k vykupování křesťanských zajatců z moci Saracenů, založeného od sv. Petra Nolasko. Mše sv. o Bolestné Matce B., str. 694.

25. *Aurelie* (l. zlatostkvoucí) a *Neomisie* p. — V *Damašku Pavel* a *Tatra* se čtyřmi syny m. — Ct. *František Tregian*. Jeho životopis byl napsán od vlastního vnuka. „8. června 1577 navštívil královnu (Alžbětu), aby se přimluvil za pronásledované katolíky. Pozvala ho na noc do komnaty a sváděla . .

odešel z paláce ani ji nepozdraviv . . .“ Byl bohatý šlechtic, 28letý, jeho statky vynášely přes 2 miliony Kč. „Panenská šlechetná“ královna ho kázala postavit před soud, podplatit křivé svědky, ale ani jejich svědectví nedostačilo, nicméně odsouzen do žaláře na tak dlouho, „jak se jejímu Veličenstvu zlíbí.“ Sám státní návladní protestoval. Statky zkonfiskovala královna, jeho manželka (pocházející z nejvznešenějšího rodu) i s dětmi ji prosila na kolenou, nedostala ani haléře, musila prodat i šat, jež na těle měla a konečně žebrot. Ze žaláře jí psal manžel:

„Modlitba buď tvůj denní chléb, tvou radostí vždy
bud’,

modlitba vždy tě provázej a útěchou plň hrud’.

Modlitba buď tvůj pevný hrad a v bouři ochrana,
oddech ti sladký vyprošuj a sílu od Pána.

V svém kříži spěchej k modlitbě, v ní balsám hledej
jen,

modlitba nechť tě konejší a těší noc i den.

Modlitba je ta svatá zem, kde vládne samá slast,
kde těší Pán Bůh sklíčené, kde není pláč ni strast.

Své ruce vroucně zvedej tam, kde Pán své sídlo má,
svou žalost jemu požaluj, on srdce klid ti dá.

A proto, moje drahá, hled’ vždy jen na Kristův kříž,
své srdce k němu pozvedni, on ulehčí tvou tíž.

Má drahá, nemám dražšího nic, co bych tobě dal,
než Kristův svatý drahý kříž, na němž on dokonal.“

Byl dán mezi nejhorší zločince do nejodpornějšího, nečistého brlohu s okovy 15 kg těžkými. Po čase jí bylo dovoleno být s manželem v žaláři, trávila tam celá léta. Tři roky po smrti královny dostal svobodu, odešel do Lissabonu, kde se mu dostalo štěstí volně vyznávat víru, pro niž tolik trpěl. Za dva roky tento mučedník manželské čistoty dokonal (1608).

26. *Kanadští* mučedníci, umuč. od Huronů a Irokésů, jimž přinášeli světlo sv. víry, v polovině 17. stol. Kolik věrozvěstů zkropilo půdu Nového

Světa před nimi a kolik po nich, ví jediné Vše-
vědoucí. — *Elzeard* † 1323 a *Delfína* † 1360, žili
ve svatojosefském manželství.

27. *Kosmas* (ř. světový) a *Damián* (ř. vítěz),
bratří, lékaři, m. — *Adolf, Jan, Aurea*, sourozenci,
umučeni od Arabů.

28. **Václav**, vévoda a dědic české země, † 929.
„Nedej zahynouti nám ni budoucím.“ Modli se
za vlast, by zůstala věrna drahocennému dědictví
otců.

LITANIE K SV. PATRONŮM ČESKÝM.

**Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, smiluj
se . . . Pane, smiluj se . . .**

Kriste, uslyš nás! — Kriste, vyslyš nás!

**Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli
světa, Bože — Duchu svatý, Bože — Svatá
Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!**

**Svatá Maria — oroduj za nás! — Svatý Jo-
sefe — Svatý Vojtěše — Svatý Jene Nepomucký
— Svatý Víte — Svatý Václave — Svatý Zik-
munde — Svatý Kosmo a Damiáne — Svatý
Benedikte s bratřími — Svatý Cyrile a Me-
tode — Svatý Norberte — Svatý Prokope —
Svatá Lidmilo — Blahoslavená Anežko —
Všickni svatí patronové naši, orodujte za nás!
Všickni svatí a světice Boží, přimlouvejte se
za nás!¹⁾**

**Milostiv nám buď! Odpusť nám, Pane! —
Milostiv nám buď! Uslyš nás, Pane! — Ode
všeho zlého — vysvobod' nás, Pane! — Ode
všeho hříchu — Od náhlé a nenadálé smrti —**

¹⁾ Je-li třeba učinit zmínku o sv. patronu ně-
kterého kostela neb některé obce, přidá se:

„Svatý N. (svatá N.), oroduj za nás!“

„Všichni svatí patronové chrámů a osad
našich, orodujte za nás!“

**Od zatvrzelosti srdce — Od zlé pověsti —
Od zanedbávání vnuknutí tvých — Od nesvor-
nosti, nenávisti a všeliké zlé vůle — Od ne-
bezpečného odkládání pokání — Od neduhů
duše i těla — Od marnosti tohoto světa — Od
pohrdání vírou zděděnou — Od nehodného
přijímání těla Kristova — Od úkladů ďáblov-
ých — Od zkázy naší mládeže — Od ducha
smilného, vysvobod' nás Pane!**

My hříšníci — tě prosíme, uslyš nás!

A b y c h o m n a p ř í m l u v u :

**sv. Josefa z vyvýšení sv. matky církve ve vlasti
naší se radovali —**

**sv. Vojtěcha dobrými pastýři ke Kristu ve-
deni byli —**

**sv. Jana k blahoslaveným, kteří jazykem ne-
klesli, připočteni byli —**

sv. Víta nad pokušením zvítězili —

**sv. Václava hojnosti a pokoje v naší zemi do-
sáhli —**

**sv. Zikmunda hříchy své pravou kajícíností
smývali —**

**sv. Kosmy a Damiána ze zdraví duše i těla
se těšili —**

**sv. Benedikta s bratřími statkům věčným
před časnými přednost dávali —**

**sv. Cyrila a Metoda Stolci apoštolskému
věrně oddáni byli —**

**sv. Norberta nejsv. Svátost zbožně uctívali
a svatě přijímali —**

**sv. Prokopa pokušení ďábelské vždy přemá-
hali —**

**sv. Lidmily rodiny křesťanskou zbožností po-
svěcovali —**

**bl. Anežky pohrdající rozkošemi světa kříž
ochotně nesli —**

**svatých patronů našich do vlasti nebeské uve-
deni byli — tě prosíme, uslyš nás!**

**Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! —
Odpusť nám, Pane! — Uslyš nás, Pane! —
Smiluj se nad námi!**

**Ů. Orodujte za nás, svatí patronové naši.
Ř. Abychom...**

M o d l e m e s e: Budiž, prosíme, Hospodine, milostiv nám služebníkům svým pro slavné zásluhy našich patronů Josefa, Vojtěcha, Jana Nepomuckého, Víta, Václava, Zikmunda, Kosmy a Damiána, Benedikta s bratřími, Cyrila a Metoda, Norberta, Prokopa, Lidmily a Anežky; abychom zbožným a stálým orodováním jejich ode všeho zlého vždy ochráněni byli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.¹⁾

29. září: *Sv. Michael* (h. „kdo jako Bůh?“), archanděl. Ve S. Z. byl ctěn jako patron synagogy (církvě S. Z.), od věřících jako ochránce církve a křesťanského lidu proti všem zlým mocnostem, zvláště pekelným. Proto platí za praporečníka a vůdce v boji proti Luciferovi a jeho pomocníkům (v bitvě nad Lechem r. 955 proti pohanským Maďarům se jeho obraz stkvěl na praporech křesťanského vojska), jako generalissima a vůdce nebeských legií jej vzýváme denně po mši sv. v krásné bojovné modlitbě, v níž jako bychom slyšeli řinčení zbraní a viděli po druhé satana smeteného do

¹⁾ Ů. Miloval jej a ozdobil ho Pán.

Ř. A rouchem slávy přioděl jej.

M o d l e m e s e: Ochraňuj, Hospodine, lid svůj, a jelikož přímlově svatého N. důvěřuje, ustavičnou obranou svou jej zachovej.

Svatí tvoji, patronové našich chrámů a osad, necht' nás, Hospodine, všudy podporují, a pokoj svůj našim časům popřej. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

propasti¹⁾) — modli se ji častěji, zvláště dnes (str. 194).

„Svatý Michaeli archanděle, braň nás v boji, at' nezhyne me při strašném soudu.“*

Svátky andělů (Michaela, Rafaela, strážných) slaví církve ke konci liturgického roku: připomínají nám jejich úkol, přivést své svěřence šťastně k cíli (jako Rafael Tobiáše) a uvést je do nebeského Sionu, kde se celá církev vítězná jednou shromáždí u trůnu Beránka (1. listopadu).

30. září *Sv. Jeroným* (ř. „muž sv. jména“), † 420, uč.

Ř í j e n.

MĚSÍC KRÁLOVNY SV. RŮŽENCE.

Kteráž je to, krásná jak holubice, jako růže štípená u proudů vod? (Liturgie.)

Jak vznikl růženec? Již za prastarých dob užívali mniši zrněk navlečených na šňůře, aby přesně dodrželi počet předepsaných modliteb. Tento způsob odpočítávání přejal i věřící lid, když místo 150 žalmů se modlili denně 150 Otčenášů. Taková šňůra s 50, 100 nebo 150 i více zrnky (zvaná „Paternoster“) byla tedy jakýmsi laickým breviářem (žaltářem) a došla ve středověku velké obliby. Od 12. nebo 13. století připojovali věřící k modlitbě Páně i Ave (první část, až ke slovům: „... plod života tvého Ježíš Kristus. Amen.“), zprvu

¹⁾ „Za patrona našeho apoštolského sdružení volím sv. archanděla Michaela, protože on jest generál nebeských vojsk a vyhrál největší bitvu světa proti Luciferovi a padlým andělům; jest tedy zavázán bojovat o duše s námi a se strážnými anděly hříšníků a se všemi ostatními anděly...“ (výrok devítileté dívky, členky francouzské Croisady).

ojediněle, pak častěji. Zdá se, že zvláště členové mariánských bratrstev, zakládaných hojně od synů sv. Dominika, se tak modlili. Františkáni a jiné řády užívali šňůry se 33, 63, 70 nebo 73 zrny (počet let života Kristova nebo jeho sv. Matky).

Kol r. 1350 se dělí 50 (150) zrněk na desátky, r. 1410 připojil kartusián Dominik Prutenus (v Trevíru) 50 tajemství, kterýžto způsob došel rychle obliby, a počet tajemství byl rozšiřován až na 200. První tajemství znělo: „. . . plod života tvého Ježíš Kristus, kterého jsi zvěstováním andělským z Du-cha sv. počala. Amen.“ R. 1479 nazývá Sixtus IV. naši modlitbu „žaltářem Panny Marie“, tím omezen počet na 150 Ave; zvyk nahradit modlitbu Páně pozdravem andělským vznikl již o 100 let dříve, jen na počátku desátku ponechán (po příp. vložen) Otče náš. Jméno „růženec, růžový věnec“ vyskytá se po prvé r. 1501 v knize vydané v Kolíně n. R. Tehdy byl na př. v Anglii zvyk nosit růženec jako šperk, ze zlatých zrn nebo i perel na zlatém řetízku nebo hedvábné šňůře. Počet tajemství se ponenáhlu omezoval, r. 1483 už se vyskytuje růženec s našimi 15 tajemstvími (krom posledního: „který přijde soudit živé i mrtvé“). R. 1521 vydal Alberto de Castello O. P. nádherně vypravenou „růžencovou knihu“, kde všechna tajemství souhlasí s dnešním způsobem. Dominikáni a Jesuité závodili v rozšiřování této překrásné mariánské modlitby.

Vkládání tajemství, dotud dobrovolné, bylo přede-psáno od Pia V. r. 1569, a ujalo se za málo desítiletí. Krátce před r. 1700 se uzavíral každý desátek doxologií („Sláva Otci . . .“, není nutná k získání odpustků). Zvyk začít růženec apoštolským vyznáním víry jest starší. Otče náš se třemi Ave předpojuje se od r. 1650 (není přede-psán k získání odpustků). Lev XIII. svými „růžencovými encyklikami“ přivedl tuto pobožnost k novému roz-

květu, r. 1883 zasvětil Královně růžencové celý říjen a rozmnožil odpustky od dřívějších papežů udělené.

Nyní jsou v platnosti (pro všechny věřící) tyto odpustky:

a) Kolikrátkoli se modlíme růženec (posvěcený od Dominikánů nebo s odp. křížovnickými) před Velebnou Svátostí, ať vystavenou ať skrytou ve svatostánku, získáme plnomocné odp.

b) Modlíme-li se po celou oktávu svátku Královny růžencové denně růženec (od 8.—14. října nebo od 1. do 2. neděle říj.)*†.

c) Pomodlíme-li se po oktávě svátku v tomto měsíci aspoň desetkrát růženec*†.

d) Kdekoli se modlí věřící společně (doma nebo v kostele) aspoň třikrát týdně růženec, získají poslední neděli v měsíci odp.*†

Při tom jest dovoleno oddělit jednotlivé desátky, jen když se v témž dnu celý růženec pomodlíme.

Podmínka nezbytná jest rozjímání jednotlivých tajemství; v našich krajích dostačí vkládat do každého Ave známé vložky.

Tím, že rozjímání o jednotlivých tajemstvích sv. víry jest podstatnou částí mariánského žaltáře, možno nazvat růženec modlitbou *víry*. Začíná křížem — znamením spásy a vyznáním víry v trojjediného Boha a vykoupení lidstva skrze kříž Kristův. Věřím v Boha jest úvodem celé modlitby a udává její obsah, t. j. stručně shrnuje všechna růžencová tajemství. Tři Ave, která následují („tercetto“), udávají hlavní ovoce modlitby růžencové, t. j. rozmnožení tří božských ctností:

„Který v nás víru rozmnožiti račiž . . .

který v nás naději posilniti račiž . . .

který v nás lásku roznítiti račiž.“

Stavba desátku jest podobná stavbě litanie Loretánské. V litanii napřed vzýváme trojjediného Boha, zdroj a dárce všech milostí, pak prosíme

v řadě invokací za přímluvu sv. Pannu, a končíme zase prosbou a pohledem k trůnu Beránka Božího. Desátek začíná modlitbou Páně, v níž se obracíme k nebeskému Otci, pak oslavujeme a prosíme sv. Pannu v deseti Ave, a končíme oslavou nejsv. Trojice.

Starší křesťané nosívali u sebe evangelia, my nosíváme při sobě místo něho růženec; kdyby bylo třeba vysvětlit stručně učení sv. víry, stačilo by vzít jej do rukou a probrat jednotlivá tajemství.

Růženec radostný — 50 stříbrných bělostných růží, tajemství vtělení Páně a dětství Kristova. V žádném se nejeví velikost, vznešenost, důstojenství a krása sv. Panny a Matky Boží jako v něm; adventní touha a vánoční radost dýše z jeho tajemství, radost panenské Matičky stává se radostí naší, radost z jejího vyvolení a našeho vykoupení, radost z božského dítěte. Radostný růženec volá k nám každým Ave: „Veliké věci mi učinil, jenž mocný jest . . .“, a my poklekáme s pastýři a králi u jesliček, vyznáváme „Věřím . . .“ a prosíme za rozmnožení *víry*.

1. tajemství: kterého jsi panensky počala¹⁾: rozjímej o vyvolení nejbl. Panny, a pros za víru, čistotu, pokoru; viz 25. březen.

2. tajemství: se kterým jsi Alžbětu navštívila — sv. Panna Prostřednice milostí; pros za apoštolskou horlivost; viz 2. červenec.

3. tajemství: kterého jsi panensky porodila — viz svatou Pannu panen, pros za lásku k Spasiteli a za milost, bys ho s podobnou uctivostí přijímal ve Velebné Svátosti, s jakou ho panenská Matka kladla do jesliček; viz 25. prosinec.

4. tajemství: kterého jsi ve chrámě obětovala —

¹⁾ „quem Virgo (nominativ) concepisti“; taktéž 3. desátek; anebo jak jest zvykem: „kterého jsi, Panno, z Ducha sv. počala.“

sv. Panna Pomocnice Vykupitele, přechod k růženci bolestnému; pros za poslušnost a odevzdanost do vůle Nejvyššího; viz 2. únor.

5. tajemství: kterého jsi ve chrámě našla — sv. Panna vzor křesťanským matkám, pros, abys nebyl nikdy odloučen od Krista; viz svátek sv. Rodiny.

Růženec bolestný — růže bělostné se mění v purpurové, zbarvené nacheď nejdr. Krve Kristovy; modlitba milá a drahá ctitelům B. Srdce P., trpícího Spasitele a Bolestné Matky Boží. Každé tajemství hlásá cenu nesmrtelné duše, zlobu hříchu, především pak lásku Vykupitele. Bolest jeho i jeho Rodičky se stává bolestí naší, vzbuzuje soucit a nutká k *pokání*, láska vzbuzuje *lásku*, za jejíž roznícení prosíme. Tento růženec bereme do rukou v době svatopostní, jakož i ve chvílích bolesti a utrpení, abychom čerpali útěchu a sílu.

1. tajemství: který pro nás krví se potil — pros za vítězství nad sebou samým a odprošuj Pána za hříchy, kterými jsi zavínil jeho úzkost a zápas smrtelný; viz str. 203.

2. tajemství: který pro nás bičován byl — odprošuj za hříchy proti sv. čistotě, své i jiných; viz Velký pátek.

3. tajemství: který pro nás trním korunován byl — pros za přemáhání pýchy a odvěďčuj oddanost i věrnost potupenému Králi všech králů: „Nesluší se, abych nosil korunu zlatou, kdyžť můj Král nesl korunu trnovou.“ (Bohumír Bouillonský.)

4. tajemství: který pro nás těžký kříž nesl — pros Matku Bolestnou, kráčejíci za Synem cestou křížovou, za sklíčené a trpící, vyprošuj sílu a vytrvání sobě i jim.

5. tajemství: který pro nás ukřižován byl — kříž, nejdr. Krev Páně, Srdce Kristovo. Pros, aby „tobě svět ukřižován byl a ty světu.“ Viz svátek Srdce P. a 1. červenec.

Růženec slavný (vítězný) — růže z kropené přesv. Krví Páně se mění v zlaté, oslava Kristova jest základ a záruka naší *naděje*, že spolu s ním i my jednou oslaveni budeme, ačli spolu s ním budeme i trpět a bojovat, tak jako sv. Panna, jeho společnice v utrpení, trůní s ním nad anděly a veškerým tvorstvem. Velikonoční ples a vítězství proniká tajemství tohoto růžence, milého ctitelům Královny májové — vezmi jej do ruky, když se tě malomyslnost zmocňuje, aby ses posílil *v naději* věčného života. „Skrze kříž v nadhvězdnu říš“ — to jest konec a cíl lidského života i všech obětí.

1. tajemství: který z mrtvých vstal — plesej se sv. Pannou nad vítězem pekla a hříchu; viz velikonoční neděli.

2. tajemství: který na nebe vstoupil — touha po nebi, pohrdání nicotným světem; viz svátek Nanebevstoupení Páně.

3. tajemství: který Ducha sv. seslal — pros za sedmero darů Ducha sv.; viz neděli svatodušní.

4. tajemství: který tě na nebe vzal — pros za milost, abys v životě i ve smrti následoval sv. Pannu a skončil pod jejím ochranným pláštěm; viz 15. srpen.

5. tajemství: který tě na nebi korunoval — pros za milost vytrvání v milosti Boží a blahopřej nebeské Královně k její oslavě.¹⁾

1. října: *Aretas* a 504 mučedníci v Římě.

2. října. *Svatých andělů strážných*.

Na zdech tvých, Jerusaleme, ustanovil jsem strážné (Is 62). Tento svátek se objevuje po prvé

¹⁾ Kromě mariánského růžence jsou ještě mnohé jiné „korunky“, t. j. pobožnosti, sestavené z určitého počtu jistých modliteb, při nichž se obyčejně též užívá perel na šňůře navlečených. Několik jich jest v této knížce udáno, většinou — protože nejsou u nás v obyčeji — je pomíjíme.

po r. 1500 v Španělsku, odtamtud přešel do Francie, kde byl slaven prvního volného dne po sv. Michalu, r. 1670 byl předepsán pro celou církev na 2. říjen. V našich krajinách byl od 1667 do 1915 slaven jako velký svátek první neděli v září. Někteří světcí vynikali neobyčejnou úctou k andělům strážným, na př. bl. Petr Faber, jeden z prvních druhů sv. Ignáce L. a první kněz T. J. Kdykoli konal misii, před příchodem do osady vzýval na kolenou strážné anděly, aby mu připravili srdce svých svěřenců a napomáhali k zdárnému a požehnanému výsledku. Nezapomínejme ani my občas se modlit k strážcům těch, jejichž blaho tělesné i duševní jest naší péči od Pána svěřeno.

Novena ke cti sv. andělů strážných * †
Invitatorium: „Krále, Pána andělů — pojďme, klanějme se jemu.“ Ž. 94, str. 530. Jiné pobožnosti viz str. 199. Ke mši sv. se hodí první mešní pobožnost, str. 144.

3. října: *Teresie od pražského Jezulátka* (z Liesieux), † 1897 ve věku 24 let. Málo který světec se stal tak naráz miláčkem věřícího lidu jako tato „květinka“, jež před smrtí slíbila, že bude na svět dštít růže, a svůj slib svědomitě plní.

Ó sv. Terezie od Jezulátka, patronko misii, oroduj za nás!*

Sv. Terezie od Jezulátka, jež jsi byla právem prohlášena za patronku katolických misii celého světa, rozpomeň se na vroucí tužby, jež jsi projevovala zde na zemi, totiž štípati kříž Kristův na každém břehu mořském a hlásat evangelium až do konce věků, a podle svého slibu pomoz, prosíme, kněžím, misionářům a celé církvi.*†

Ó podivuhodná sv. Terezie od Jezulátka, jež jsi se za krátkou dobu svého pozemského života stala zrcadlem andělské čistoty, mocné

lásky a hrdinného odevzdání sebe Bohu: nyní, kdy se těšíš z odměny svých ctností, shlédni laskavě na nás, kteří v tebe důvěřujeme. Vypros nám milost, abychom po příkladě tvém udrželi vždy mysl i srdce v čistotě a odvraceli se s opravdovou vůlí ode všeho, co by mohlo sebe lehčeji poskvrnit ctnost tak vznešenou, jež nás činí tak milé tvému nebeskému Snoubenci. Ó drahá světice, učiň, ať zakoušíme ve všech svých potřebách tvou mocnou přímluvu, vypros nám pomoc ve všech trpkostech tohoto bídného života a zvláště v hodinu poslední, abychom měli s tebou podíl na věčné blaženosti v ráji. Amen.*†

4. *František z Assisi* (Serafínský) z. ř. † 1226. Světec boží lásky, jemuž se dostalo od Tvůrce vlády nad nerozumnou přírodou podobné té, kterou měl první člověk před hříchem.

5. *Charitina* (ř. půvabná) p. m.

6. *Bruno* (l. snědý) z. přísného ř. kartusiánského † 1101. — *Věra*, p. m. 4. stol. Dobrovolně šla před soudce. „Jak se jmenuješ, mladičká dívka?“ „Věra — slovem i skutkem.“ Pálena, její stálostí pohnuti mnozí diváci zřekli se bohů, pokřtěni vlastní krví, t. spolu s Věrou umřeli pro Krista.

7. října: **Svátek Královny sv. Růžence.**

Původně svátek Panny Marie Vítězné, na poděkování za první velké vítězství křesťanských zbraní nad Turky, ohrožujícími křesťanskou Evropu, v námořní bitvě u Lepanta, v ned. 7. ř. 1571. Na hlavním stěžni admirálské lodi byl zavěšen tehdy růženec, a v Římě se konaly toho dne bez ustání modlitby ke Královně růžencové, jejíž jméno později svátek (přenesený na 1. neděli říjnovou) dostal. Po vítězství nad Turky u Petrovaradína 5. srpna 1716, připisovaného taktéž přímluvě sv. Panny, byl svátek rozšířen na celou církev, r. 1883

vložena do litanie Loretánské invokace: „Královno přesvatého růžence, oroduj za nás!“

Dnes ještě jednou — a sice naposled — hledí církve zpět na všechna tajemství, která jsme v celém roce slavili, svinuje je v překrásný věnec 150 růží a klade k nohám nebeské Královně. Vánoční radost, velkopáteční bolest, velikonoční ples, Nazaret, Betlem, jesličky, křížová cesta, Golgota, Boží hrob, velikonoční alleluja . . . celý rok defiluje v růženci dnes před naším zrakem, a my vděčně vzpomínáme, *kdo* nám všechny ty milosti zprostředkoval, z čí rukou jsme podle vůle Otce božské dítě dostali, kdo se Spasitelem na naší spáse pracoval a s ním pro nás trpěl, kdo má plným právem největší podíl na jeho oslavě. — Mše sv. str. 837, s epištolou str. 532 a evangeliem str. 488.

8. října *Brigita* (n. zářivá) vd. † 1373. — *Pelagie* (ř. mořská), kajícnice.

9. *Dionysius* (Diviš) a společníci m. — Manželé *Andronik* a *Athanasia* (v Jerusalemě).

10. *František Borgiáš* † 1572.

11. *Svátek Mateřství Panny Marie*, zavedený u příležitosti jubilea efeského sněmu (r. 431) r. 1931. Viz str. 595. Mše sv. vánoční nebo adventní.

12. 4966 mučedníků z vandalského pronásledování.

13. *Eduard* (a. strážce jmění), král, † 1066.

14. *Kalist* pap. † 222. — *Fortunáta* p. m. se třemi bratřími.

15. *Terezie* p., znovuzřídila karmélský řád, † 1582.

16. *Hedvika* (n. bojovnice) vd., vévodkyně. † 1243. — *Havel* op. — *Gerard* (n. zmužilý), řeholní bratr C. SS. R.

17. *Markéta Alacoque* p. † 1690. — *Rudolf* b.

18. *Lukáš* (ř. osvícený), mariánský evangelista.

19. *Ptolomeus* (ř. válečník), mučedník sv. čistoty, 2. stol. — V Antiochii *Pelagie* p. s 50 mučedníky.

20. *Marta a Saula* s družkami m. (Kolín nad Rýnem).

21. *Voršila* (l. silná jako medvěd) a družky m.

22. *Saloma* (h. pokojná), matka apoštolů Jana a Jakuba. — *Vendelín*, pastýř.

23. *Severin* (l. přísný), b.

24. *Rafael* (h. Bůh uzdravuje) archanděl. — *Aretas* s manž. *Rumou* a 5000 věřících umučeni v Arabii od židovského šejka Dhû Nuvâse 523. Když jedna žena již stála na hořící hranici, snažili se jejího pětiletého syna svést lichocením k odpadu, ale hošík s pláčem vyznáváje Krista vskočil za maminkou do ohně.

25. *Chrysant* (ř. zlatožlutý) a manželka *Daria* (persky mocná) m., žili v panenském manželství, umuč. 283. „Náruživost jest zlá šelma, která po lesích tohoto věku slídí, aby zadávila duše; kdo unikne jejím spárům, tobě, Pane, musí děkovat . . .“ Když jejich povzbuzováním a příkladem mnozí jinoši a dívky zanechali nečistých rozkoší, vzniklo v městě povstání, podněcované těmi, kteří pozbyli takto společníků svých hříchů.

26. *Evarist* (ř. přívětivý) pap.

27. *Kapitolina* a její služebná *Erotheis* m. 416.

28. *Šimon a Ľuda* ap. — *Anastazie* p. m. a Cyril, který „prosící panně vodu podav mučednickou korunu v odměnu dostal.“ Mart.

29. *Eusebie* (ř. bohabojná) p. m.

30. *Alfons Rodriguez*, řeholní bratr T. J. — *Eutropia* (ř. obratná), p., umučena, když navštěvovala uvězněné mučedníky a jim prokazovala skutky lásky. — *Germán* b.

31. *Vofgang* (n. smělý jako vlk) b., † 994.

Poslední neděli říjnovou: Svátek

Krista Krále.

Kristus i podle své lidské přirozenosti jest král všeho tvorstva, tedy i andělů, protože a) jest Syn

Boží, b) pro něho bylo vše stvořeno, c) lidé nadto i od něho vykoupeni. „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.“ (Mt 28)

I n v i t a t o r i u m.

Ježíši Kristu, Králi všech králů — pojd'te, klanějme se jemu. Ž. 94 str. 530.

MŠE SVATÁ KE CTI KRISTA KRÁLE.

I n t r o i t. Hoden jest Beránek, jenž byl zabit, aby přijal moc a božskou poctu, moudrost, sílu a čest, jemu buď sláva a vláda na věky. **V.** Bože, soud svůj Králi rač dáti, a soudní moc svou královu Synu. Sláva Otci . . . Hoden jest . . .

M o d l i t b a. Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi v milovaném Synu svém, Králi všeho světa, chtěl všecko obnovit, uděl milostivě, aby všechny čeledi národů, ranou hříchu rozdvojené, jeho něžné vládě se poddaly. Jenž s tebou

Č t e n í z listu sv. Pavla ke Kolosenským (k. I).

Bratří, díky vzdáváme Bohu Otci, jenž nás učinil hodnými, abychom měli účast v podíle věřících ve světle, a vytrhl nás z moci temnoty a přenesl do k r á l o v s t v í milovaného S y n a s v é h o, v němž máme vykoupení skrze Krev jeho, odpuštění hříchů. On jest obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho tvorstva, neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi, viditelné i neviditelné: buďto Trůnové nebo Panstva nebo Knížectva nebo Mocnosti, všechno jest stvořeno skrze něho a pro něho, a on jest přede vším, a všechno v něm trvá. A on jest hlavou těla církve, neboť on jest počátek, prvorozenec zmrtvýchvsta-

lých, aby on ve všem měl přednost. Zalíbilot' se (Otcí), aby v něm přebývala všechna plnost, aby skrze něho s sebou všechno smířil a uvedl v pokoj skrze krev kříže jeho, cokoli na zemi nebo na nebi jest, v Kristu Ježíši Pánu našem.

(V této epištole jest řeč o *lidské* přirozenosti Kristově.)

G r a d u á l. Vládnouti bude od moře k moři, a od řeky (Eufratu) až ke končinám země, a klaněti se mu budou všichni králové země, všichni národové budou mu sloužit. — Alleluja, alleluja. Vláda jeho jest vláda věčná, jež mu nebude odňata, a království jeho nebude zničeno. Alleluja.

S l o v a s v. e v a n g e l i a podle sv. Jana (k. 18).

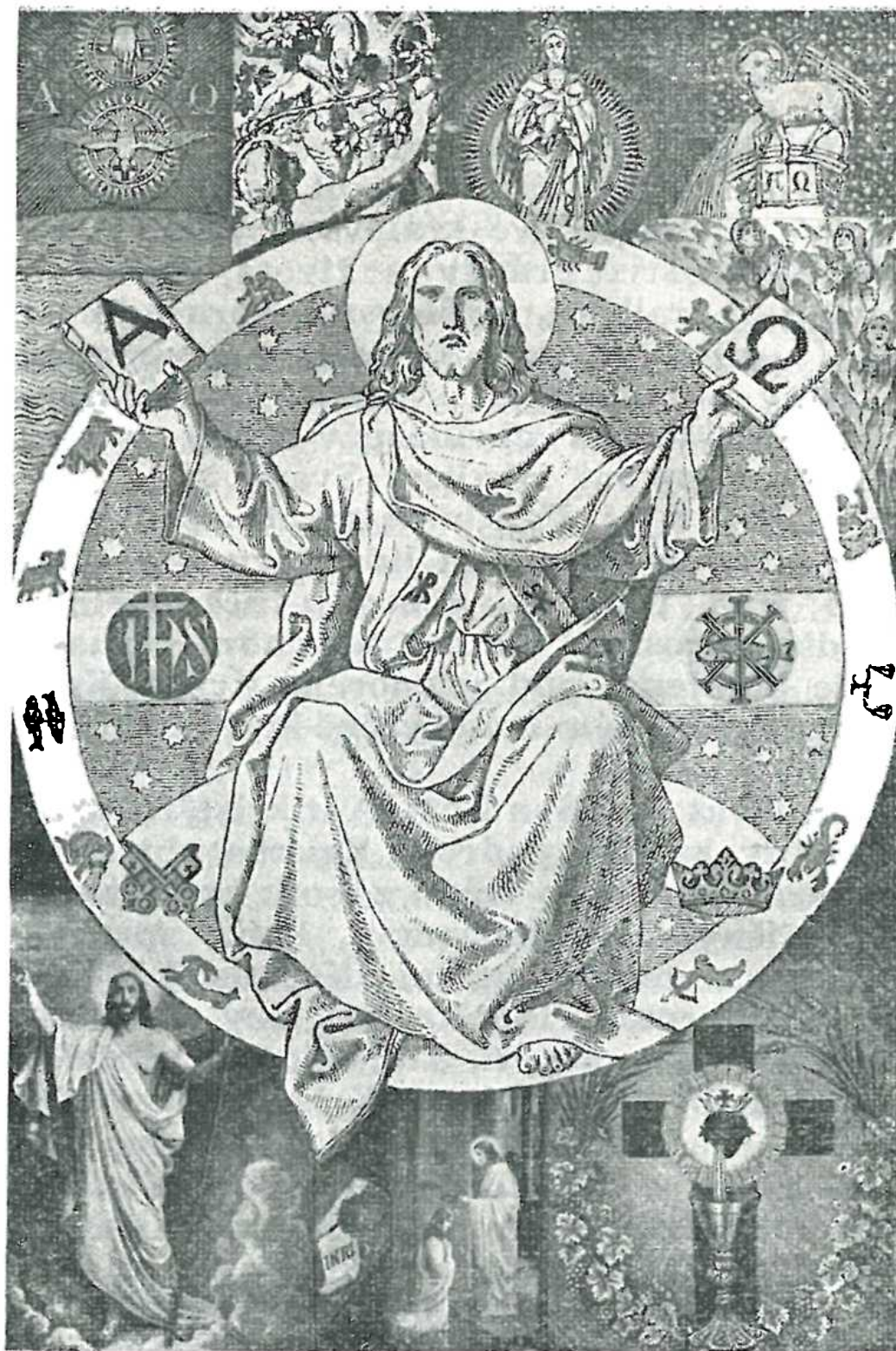
Za onoho času řekl Pilát k Ježíšovi: „Ty jsi král židovský?“ Ježíš odpověděl: „Sám od sebe to pravíš či jiní pověděli ti o mně?“ Pilát odvětil: „Cožpak jsem já žid? Národ tvůj a velekněží vydali mi tebe. Co jsi učinil?“ Ježíš odpověděl: „Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo mé království, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán židům; ale mé království není odtud.“ I řekl mu Pilát: „Tedy králem jsi ty?“ Odpověděl Ježíš: „Ano, já jsem Král. Já k tomu jsem se narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.“

O b ě t o v á n í. Požádej ode mne, a dám ti národy v dědictví, a v majetek tvůj končiny země.

S e k r e t a. Přinášíme ti, Pane, oběť usmíření lidského, uděl, prosíme, aby ten, jehož v této svátosti obětujeme, sám všem národům daru jednoty a míru udělil, Ježíš Kristus, Syn tvůj, Pán náš: jenž s tebou žije . . .

P r e f a c e. Vpravdě hodno a spravedlivo jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože: jenž jsi jednoroz-

Obrázek na vedlejší straně: Dokonání. Kristus Král — koruna a klíče u jeho nohou (viz 20. prosinec), symboly jeho suverénní vlády. Po stranách jeho jména (Zj 19): IHS, Ježíš, Spasitel. Vpravo „Ichthys“, ryba, tajemný symbol Spasitelův z katakomb. Na stole XP, Kristus, Pomazaný neboli Mesiáš. *Král všehomíra* — trůní nad sluncem a nad hvězdami, dvanácte souhvězdí zvířetníka lemují jeho trůn. *Král věků* — Alfa a Omega, první a poslední, začátek a konec. Nahoře v levém rohu scéna z první stránky Písma sv.: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi, a Duch Boží vznášel se nad vodami“ (Gn 1). Syn Boží žije od věčnosti v lůně Otce ve společenství Ducha sv. Spolu s oběma štípl ráj, postavil do něho člověka, historie lidstva však začíná odpadem od Boha: druhý obrázek nahoře — ale milostivý Otec dává padlému člověku zaslíbení: ruka, ukazující vítěznou Pannu, jež napraví dílo Evino a zrodí světu Osvooboditele. Vtělený Syn Boží vykonal dílo, jež mu Otec uložil, a na poslední straně Písma sv. pěje všechno tvorstvo v nebeském ráji chvalozpěv Beránkovi, jenž zvítězil nad hadem starým. Z jeho srdce prýští zdroj občerstvení vykoupeným strádajícím v před-síni církve vítězné. Světový odvěký boj se satanem byl rozhodnut na kříži (ustavičná památka oběti a lásky Kristovy jest obětní kalich našich oltářů), velikonoční alleluja zmrtvýchvstalého vítěze jest pohřební písní království Luciferova. — Uprostřed vidíš *Krále srdcí*: duše vznešené se obětují bez výhrady tomu, jenž se obětoval za ně, a přijímají z jeho rukou korunu trnovou, aby se docela připodobnily milovanému Kristu.

***Králi, kterému všechno žije, pojdte, klanějme se
jemu!***

ného Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista, věčného kněze a Krále veškerenstva, olejem radosti pomazal, aby sám sebe na oltáři kříže v oběť neposkvřněnou a smírnou obětuje, tajemství lidské spásy dokonal, a když byl všecko tvorstvo své vládě podmanil, odevzdal nesmírné velebnosti tvé království věčné a světové, království pravdy a života, království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a míru. A proto s anděly a archanděly, s Trůny a Panstvy a s veškerým zástupem nebeského vojska chvalozpěv slávy tvé pějeme, bez ustání říkájice: Svatý...

P ř i j í m á n í. Pán bude trůnit na věky jako Král: požehná Hospodin lidu svému v pokoji.

P o p ř i j í m á n í. Pokrmu nesmrtelnosti došedše, prosíme, Pane, abychom honosíce se, že bojujeme pod praporem Krista Krále, s ním na nebeském trůně věčně kralovat mohli: jenž s tebou...

„Kralovat chce Syn Boží i Antikrist, tento aby pobíjel ty, které si podrobí, Kristus, aby spasil. Dva králové tedy o vládu zápolí: kníže hříchu nad hříšnými vládne satan, kníže spravedlnosti spravedlivým kraluje Kristus. Věda pak ďábel, že proto přišel Kristus, aby odňal království jeho, a aby ti, kteří pod jeho vládou byli, teď byli podrobeni Kristu, ukázal mu všechna království světa: jak jsou někteří ovládnáni nečistotou, jiní lakotou, jiní unášení vánkem lidské slávy... Království své mu ukázal, totiž jak sám ovládá svět: „...vidíš, tito lidé jsou všichni pod mou vládou. Nechci, abys se mnou o kralování zápasil, jedině žádám od tebe, aby ses mi klaněl, a tak jsa mně podroben přijal ode mne mou říši.“ Avšak Kristus chce kralovat (ovládat svět) spravedlností, nikoli hříchem...“ (Origenes.)

1. listopad.

VŠECH SVATÝCH.

Svátek 1. třídy.

V přístavu!

Věřím v obcování svatých.

„Dvojí láska založila dvojí město: sebeláska vedoucí až k pohrnutí Boha založila město temna a otroctví, láska k Bohu vedoucí k pohrdání sebe vytvořila nebeské město světla a svobody.“ (Aug.)
Anděla i člověka stvořil Bůh k věčné blaženosti; když se však vyvinuli z jeho náručí, ponechal nevěrné anděly jejich osudu, nad lidstvem se však smiloval, aby vinou jednoho člověka nezhytnulo člověčenstvo všecko. Celý rok jsme sledovali cesty, po kterých Tvůrce zbloudilého člověka hledal a k sobě zas přivedl. Skrze Vykupitele znovuzřídil nadpřirozený řád, ježž na počátku založil a ježž člověk ďáblem svedený v sobě zrušil, a tím byl znova položen základ k obnovenému království Božímu. Nebeské město bylo přece zachráněno před zahynutím, v něm pak dokonale dosaženo cíle, pro nějž Bůh stvořil svět: oslava jeho a blaženost tvorů.

Věřící Kristovi však nejsou osamělé monády neb bludné kameny. Tím, že jsou spojeni s Kristem jako živé ratolesti s révou a údové s tělem, jsou organicky spojeni i mezi sebou, a jako hlava — Kristus — oživuje všechny údy, tak i působení jednoho údu není bez vlivu na ostatní. Jako v rodině nebo v závodě jest ve prospěch nebo na škodu každému, cokoli kdo koná nebo opomíjí, tak i v církvi zakouší každý jednotlivce na sobě blahé účinky a požehnání celku. I v království Kristově jest jako mezi členy téže rodiny společenství majetku. Všecky poklady, všecky nadpřirozené statky a milosti jsou naše, všecky zásluhy Spasitelovy jsou

nám všem dány k dispozici, je tu vzájemné sdílení jednoho údu druhému, vzájemné dávání a přijímání, jest tu životní styk a vzájemná láska, anebo chceš-li, jest tu obrat, jenž jde denně do milionů. Každý má v království Kristově svůj úkol, a ten jest aspoň nepřímo k dobru ostatních, ačli jej svědomitě zastává.

Tím jest krátce řečeno, co se rozumí učením **o obcování svatých.**

V nejširším slova smyslu patří k obcování svatých všichni, kteří mají nějak podíl na milostech a ovoci vykoupení Kristova, tedy všichni andělé i lidé — kromě zavrženců, navždy odloučených od vinné révy Krista; ti definitivně od sebe odvrhli Krista, zdroj milosti, a proto jsou neschopni života. V nejúžším slova smyslu jest obcování svatých společenství věřících v církvi bojující: jsou spojeni s Kristem i navzájem láskou a milostí Ducha sv. (hříšníci alespoň vírou), mají přístup k sv. svátostem, všechny prostředky milosti a spásy jsou jim dány k užívání, jak učitelský tak i kněžský úřad církve jest k jejich dobru právě tak jako úřad královský. „Usilujte zachovávat jednotu Ducha ve svazku pokoje. Jedno jest tělo a jeden Duch, jakož i povolání jste v jedné naději povolání svého. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech . . . ale jednomu každému z nás dána jest milost podle míry obdarování Kristova“ (Ef 4). „Vše vaše jest, vy pak jste Kristovi, Kristus pak jest Boží (1 Kor 3), ale všecko a ve všem Kristus“ (Kol 3). Proto se církev v liturgii modlí za všechny, přítomné i nepřítomné, jak nás tomu naučil Pán. Církev bojující není však uzavřena čínskou zdí, nýbrž v živoucím styku s církví trpící a vítěznou. I tyto dvě sekce jediného království Kristova stojí pod vlivem téže hlavy a zakoušejí blahodárný vliv milosti, která prýští ze Srdce Spasitelova a kdysi i je posvěcovala na zemi.

Učení sv. víry o obcování svatých jest tak krásné, že by byl div, kdyby je nenapodobil satan, „opice Tvůrce“, jenž napodobuje ve své říši vše, co krásného vidí v království Kristově. Co jsou čáry, magie a kouzla, leč karikatura sv. svátostí? Co věstkyně leč napodobení proroctví? Kristus založil církev, satan tajné spolky, a spiritismus není leč ďábelské opičení vznešeného a překrásného učení o obcování svatých.

Jak vypadá *vzájemná výměna* statků v království Božím?

a) Církev *trpící* prozatím jen podporu *přijímá*.

b) V církvi *bojující podporují* jednotliví členové sebe navzájem (modlitbou, skutky záslužnými a dostiúčinnými) i duše v plamenech očištných, a *přijímají* podporu od církve vítězné.

c) Církev *vítězná* podpory přijímat nemůže, protože jí nepotřebuje, sama však *podporuje* přímluvou ostatní dvě části království Kristova.

Pozastavme se u církve **vítězné**. Každý světec jest stkvělé dílo Ducha sv., vzácný plod křesťanstva, drahokam vybroušený v dílně církve, živoucí ztělesnění evangelia Kristova, na každém jest patrna moc a bohatství milosti Vykupitelovy. Milost Kristova slavila v mučednících triumfy nad ohněm a železem, nad bázní tělesnou i světskou, a vytvořila nedostíženou a nepřekonanou armádu hrdinů. V pannách zvítězila nad slabostí a vášní, ve vyznavačích nad nejrozmanitějšími překážkami, které jim v cestu stavěl svět, tělo i ďábel. A to jest první, co nám světci dávají: příklad a vzor.

„Každý si má zvolit hrdinu, za nímž by se dopracoval na vrchol Olympu“ (Goethe). Co tento moderní pohan radí svým lidem, to koná církev od prvopočátku. Po celý rok defilují před naším zrakem řady těchto hrdinů mravní síly a charakteru, po celý rok udržují duši v jejím vzletu k výšinám. Při křtu sv. každý z nás dostal aspoň jed-

noho z nich za ochránce, v řadách vyvolených stojících před trůnem Beránka má každý z nás aspoň jednoho přítele, v němž vidí ideál (pravý, nikoli zbájený), jehož jméno vyslovuje s úctou a nosí s hrдостí, který jest důvěrníkem jeho nejtajnějších myšlenek a plachých nadějí, společník ve štěstí a těšitel v neštěstí; aspoň jednou za rok vyjde slunko pod jeho auspiciemi, aspoň jednou v roce ho zdraví a slaví celé křesťanství (Montalambert). On jest kromě toho svědkem našeho nejsvětějšího slibu a rytířské přísahy, slibu věrnosti nebeskému Králi a úmluvy křestní.

Jak ubohé jsou vůči katolickému kalendáři t. zv. památné dny protestantů! Jaká tam čteme jména! Nečistý a ukrutný Kalvín, frivolní Luther, z kláštera uteklá Kateřina Bora atd. Anebo „Cranmer, Cromwell, zrušení konkordátu, odstranění mše ve Švýcarsku“, všecko události a jména, jež připomínají protestantské násilnosti nebo věrolomnosti nebo hamižnost průkopníků jejich víry. Anebo „konfese augsburská, helvetská, česko-bratrská“ — věci, jež připomínají jejich rozdrobenost, nesjednocenost a zárodek zániku.

Ještě lépe se to povedlo ve velké francouzské revoluci. „Ti svatí musí z kalendáře ven, na jejich místo musí přijít cenné předměty kultury . . . mající větší cenu než kosti z katakomb.“ Podle toho i jejich kalendář vypadal: Měsíc Vendémiaire: Dne 5.: kobyla, dne 7. řepa, dne 11. brambor, dne 15. osel, dne 25. vůl, dne 30. sud atd. Jiné dny byly „zasvěceny“ lopatě, vepři, ba ani na hrábě a na mrvu nezapomněli. Hvězdné nebe křesťanských světců zmizelo, a stal se národ lepší? Nechtěli myslit na tyto oslavence, kteří zakusili trpkost vyhnanství jako my, při tom však kráčeli cestou ctnosti a dosáhli největšího vítězství, vítězství nad vlastním já. Bez vznešených vzorů klesá zvláště mládež do prachu sprostoty, a ty vzory

marně ve svých řadách hledá nevěra nebo náboženská lhostejnost. V této knížce jsme uvedli množství jmen světců nejrozmanitějších stavů, v každém z nich září duch Kristův jako slunko v každé krůpěji rosy jinými barvami, a přece ve všech nádherně a krásně, a neznáš-li a nemůžeš-li znát život každého z těch velikánů nebeské kurie, život jednoho bys přece znát měl — toho, jehož jméno nosíš, a pak toho, jehož jsi si sám za zvláštního patrona vyvolil. Závisí-li od tebe, které jméno obdrží narozené dítě, vyhledej mu jméno nikoli pohanské, jak jest nyní v módě, nýbrž jméno některého vyvolence, jež by jednou nosilo s úctou a chloubou.

První stopy dnešního svátku najdeme v Orientě: svátek všech svatých mučedníků (nebylo možno slavit každého zvlášť!). V latinské církvi vznikla dnešní slavnost v 7. století. V Římě totiž podlehy zkáze všechny pohanské chrámy kromě nádherného Pantheonu („chrám všech bohů“). Asi r. 610 proměnil jej Bonifác IV. v křesťanský chrám ke cti P. Marie a všech svatých mučedníků a dal do něho převézt z katakomb 28 vozů kostí umučených vyznavačů Kristových. Řehoř III. zřídil ve Vatikáně r. 731 kapli ke cti všech svatých, ten název přešel i na Pantheon a výroční památka položena na 1. listopad.

Den všech svatých — svátek dokonaného království Kristova! Od adventu do svátku seslání Ducha sv. jsme rozjímalí, co pro nás vykonal *Bůh*; od svatodušních svátků nám připomínala liturgie, co máme pro svou spásu vykonat *my*. Celý rok jsme sledovali stavbu a rozvoj království Božího, slyšeli jsme, za jakých podmínek jest možno stát se jeho členem, apoštol národů nás stále poučoval v nedělních epištolách, jak si máme počínat co občané království Kristova. Dnes vidí náš Král své království dokonané a všechny občany a vojíny shromážděné kol sebe v nebeské slávě.

Alegorická pouť církve (str. 785) se blíží již ke konci, a duši ovládá svatý klid. Minuly velké svátky, po slavnosti B. Srdce P. míjí neděle za nedělí, jako stanice stíhá stanici, když rychlík ubíhá poslední část své dráhy, a od zářijového kvatemburu volají k nám epištoly i evangelia při mši sv.: „Čekej, duše moje, čekej na Pána.“ Čekáním na příchod Páně možno nazvat poslední úsek církevního roku. Dnes hledí církev se srdcem plným lásky a uspokojení na dítky, které již dovedla k branám nebeského Jerusalema, a nemá jiné touhy, leč aby tam jednou dovedla i nás. Mnozí sice zemdleli na cestě, nedošli cíle, nevytrvali svou vinou. Ti však, jichž památku dnes slavíme, vyplnili na sobě slovo Páně: „Vytrvej až do konce, a dám tobě korunu života“ (Zjev 2). V kněžských hodinkách a v epištole přenáší nás liturgie na chvíli do nebeské dvorany, před trůn Beránka (nešpory: „adoratio Agni“, nebeské zastupy klanějí se Beránkovi), v evangeliu v osmi blahoslavenstvích ukazuje nám Spasitel cestu vedoucí do shromáždění blažených.¹⁾

Dnešní svátek tráví církev v duchu svatého *klidu* a *naděje*, jako by stála s námi na prahu nebeské dvorany a chystala se vejít do věčného odpočínutí po skončení všeho pozemského zápolení. —

Není možno v této knížce uvést pobožnosti ke všem jednotlivým světcům. K tomu bys musil vzít buďto misál nebo kněžské hodinky. Abychom však pokud možná vyhověli všem, kdož hledají nějakou modlitbu buď k svému křestnímu patronu nebo k jinému světci, uvádíme několik pobožností kratších i delších, jichž se dá užít ke cti kteréhokoli vyvolence. Jsou většinou vzaty z liturgie dnešního svátku.

¹⁾ Viz (na str. 477) obraz bratří Van d' Eycků z gentské katedrály: „Hold Beránkovi.“

I n v i t a t o r i u m. Králi králů Hospodinu, pojdte, klanějme se jemu — neboť on jest koruna všech svatých svých. Ž. 94, str. 530.

J i n é i n v.: Pojdte, klanějme se Kristu Králi — který svatého N. korunoval věčnou slávou. Ž. 94.

MŠE SVATÁ KE CTI SVATÝCH.

I n t r o i t. Moudrost svatých necht' vypravují národové, a chválu jejich ať zvěstuje shromáždění: jména pak jejich žítí budou na věky věkův. — Ψ . Plesejte, spravedliví, v Pánu, bezúhonným sluší prozpěvovati chválu. Sláva Otci. Moudrost...

M o d l i t b a. Viz str. 927 a 928.

Č t e n í ze Zjevení sv. Jana (k. 7).

V oněch dnech promluvil jeden ze starců a řekl mi: „Kdo jsou a odkud přišli tito, kteří jsou oblečeni v roucha bílá?“ A řekl jsem mu: „Pane, ty víš.“ I pravil ke mně: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a zbílili je v Krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu dnem i nocí v chrámě jeho, a ten, jenž sedí na trůně, bude přebývati nad nimi. Nebudou již lačněti ani žízniti a nebude bítí na ně slunce aniž jaké vedro, neboť Beránek, který jest uprostřed před trůnem, bude je pást a dovede je k prameni vod živých, a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich.“

G r a d u á l. Přeslavný jest Bůh ve svatých svých, podivuhodný ve velebnosti své, čině zázraky; pravice tvá, Hospodine, proslavila se silou, pravá ruka tvá zdrtila nepřátele. Alleluja, alleluja. Těla svatých jsou pochována v pokoji, a jména jejich žítí budou od pokolení do pokolení, alleluja.

Slova sv. evangelia podle sv. Lukáše (k. 6).

Za onoho času sestoupiv Pán Ježíš s hory stanul na rovině, a (s ním) zástup učedníků jeho a četné množství lidu ze všeho Judska i z Jerusalema a z přímořské krajiny tyrské a sidonské (pohané!), kteří přišli, aby ho slyšeli a byli uzdraveni od svých neduhů. A ti, kteří byli trápeni od duchů nečistých, byli uzdravováni (také), a veškeren zástup hleděl se ho dotknout, neboť vycházela z něho moc a uzdravovala všechny. A on pozdvihnuv oči na učedníky své pravil: „Blahoslavení chudí, neboť vaše jest království nebeské. Blahoslavení, kteří nyní lačníte, protože nasyceni budete. Blahoslavení, kteří pláčete, protože se budete smát. Blahoslavení budete, když lidé vás budou nenávidět a když vás vyobcují a tupit budou a jméno vaše jako zlé vyvrhnou pro Syna člověka: radujte se v ten den a veselte se, neboť aj, odplata vaše hojná jest v nebesích.“

O b ě t o v á n í. Plesati budou svatí nad slávou svou, radovati se budou v příbytcích svých: chvála Boží (stále) v ústech jejich, allel.

S e k r e t a. Uděl nám, prosíme, Pane, abychom nekrvavou obět' svatého kříže slavíce kříž svůj na sebe vzali a povzbuzeni příkladem sv. N. (svatých tvých) jednorozeného Syna tvého následovali: jenž s tebou žije...

P r e f a c e (na svátek Všech svatých z lyonské liturgie). Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože: jenž jsi oslavován ve shromáždění svatých tvých, a když korunuješ jejich zásluhy, korunuješ tím vlastně dary své (slova sv. Aug.); jenžto nám poskytuješ v jejich pozemském životě příklad a

vzor, v jejich obcování společenství a v jejich přímluvě pomoc a ochranu: abychom majíce takový mrak svědků na očích, trpělivostí spěchali k vytčenému nám boji (Žid 12) a spolu s nimi obdrželi nevadnoucí korunu slávy skrze Krista, Pána našeho: skrze něhož velebnosti tvé se klanějí andělé a kterou společným plesem oslavují všichni nebeští kúrové: s nimi i naše hlasy spojití nám ráčiž dovolit, prosíme, u pokorném vyznávání pravíce: Svatý . . .

P ř i j í m á n í. Pravím pak vám, přátelům svým: nebojte se těch, kteří vás pronásledují.

P o p ř i j í m á n í. Toto přijímání, Pane, nechat nás zproští vší viny a na přímluvu sv. N. (svatých tvých) nebeského léku účastny učiní. Skrze . . .

NEŠPORY.

1. Viděl jsem zástup veliký, jehož sečíti nikdo nemohl, ze všech národů, stojící před trůnem Beránka. — Žalmy str. 644.

2. Všichni andělé, co stáli kolem trůnu, na tvář před trůnem padali a Bohu se klaněli.

3. Vykoupil jsi nás, Pane, Krví svou ze všeho pokolení a jazyka, lidu i národa, a učinil jsi nás královstvím Bohu našemu.

4. Dobrořečte Pánu, všichni vyvolení jeho: slavte dny radosti a

vyvyšujte ho na věky.

5. Chvála všem svatým jeho, národu jemu blízkému: sláva ta přísluší všem svatým jeho. Žalm 116.

Kapitulum. Hle, já Jan viděl jsem jiného anděla vystupujícího od východu slunce, majícího pečeť Boha živého, a zvolal hlasem velikým na čtyři anděly, jimž bylo dáno škodit zemi i moři, řka: Neškod'te zemi ni moři, dokavad nepoznamenáme služebníky Boha našeho na čele jejich.

Ĥ y m n u s.

**Bud', Kriste Králi, milostiv
tě vzývajícíím vyhnancům,
za něž u trůnu milosti
prosí nebeská Vládkyňě.**

**Vy svatých duchů řádové
a naši v nebi přátelé,
nás chraňte cestou životem
a ved'te šťastně k přístavu.**

**Chór dvanácti, jež vyvolil
sám Kristus, spolu s proroky
necht' prosí za nás u toho,
ježž národům všem hlásali.**

**Sbor mučedníků hrdinných,
vždy chloubá církve válčící,
jich vzor nás stále povzbuzuj,
ať dojdem palmy vítězné.**

**Vy vyznavači Kristovi,
nás ved'te ve svých šlépějích;
vy panny, bílé lilie,
nám vášní zhynout nedejte.**

**Vy nepřehledné zástupy
všech vyvolených, vyproste
nám plnost ctností Kristových
a s vámi šťastné shledání.**

**Bud' sláva tobě, Trojice,
na prosby Panny přesvaté
a všechněch svatých přímluvu
rač dát nám blahé skonání. Amen.**

**Ů. Oroduj za nás, sv.
N. (všichni svatí a svě-
tice Boží). Rý. Aby-
chom . . .**

**Ant. Ó jak slavné jest
království, kde spolu**

**s Kristem plesají
všichni svatí, oděni v
roucha bílá, jdou za
Beránkem, kamkoli
kráčí! — Magnifikat.
str. 540.**

Připojí se některá z následujících modliteb, a pak závěrečná antifona Zdrávas Královno, str. 790.

MODLITBY.

K s v a t ý m v ů b e c.

Bože, jenž jsi slabosti naší na cestu spásy ve svatých svých jak příklad, tak i ochranu poskytl, dej, abychom tak zásluhy sv. N. (jejich) uctívali, abychom i jeho (jejich) přímluvy dosáhli i jeho (jejich) šlépějí následovali. Skrze . . .

Bože, jenž vidíš, jak ve své slabosti umdléváme, račiž nás milostivě příkladem sv. N. (svatých tvých) vzpružit ke svaté lásce své. Skrze . . .

Uděl nám, prosíme, všemohoucí Bože, aby nás příklad sv. N. k lepšímu životu povzbudil: bychom slavíce jeho památku následovali též jeho příkladu. Skrze . . .

A p o š t o l é.

Velebnost tvou, Pane, pokorně prosíme, aby sv. apoštol tvůj N. byl u tebe naším přímluvcem, jako nám byl na zemi hlasatelem slova tvého: jenž žiješ . . .

(Hodí se žalm 33, str. 463.)

M u č e d n í c i.

Bože všemohoucí, jenž jsi ve vyznání pravé víry sv. N. nesčetnými mukami trýzněného neoblomnou stálostí obdařil a slavnou korunou mučednickou ozdobil, uděl nám, abychom i my jsouce ve víře stáli byli hotovi raději jakékoli protivenství podstoupit, než utrpět škodu na duši. Skrze . . .

(Hodí se žalm 123, str. 363.)

V y z n a v a č i.

Dárce nebeských darů, všemohoucí Bože, který jsi sv. N. andělskou čistotou obdařil, uděl nám pro jeho zásluhy a na jeho přímluvu,

abychom nenásledovavše ho v jeho nevinnosti, následovali ho alespoň v jeho kajícnosti. Skrze . . .

Bože, jenž jsi slíbil odměnu stonásobnou a věčný život těm, kteří z lásky k tobě všechno na světě opustí, dej, ať po příkladě sv. N. v pokorném následování kříže tvého vytrváme a věčné odměny s ním dosáhneme: jenž žiješ...

Bože, jenž jsi skrze sv. N. jméno své na zemi oslavil, uděl nám, prosíme, abychom po jeho příkladě plnice vůli tvou, každý ve stavu svém, tebe oslavili na zemi a věčné koruny dosáhli v nebesích: Skrze . . .

ŽALM I.

**B l a h o s l a v e n ý, kdo nechodí dle rady
bezbožných,**

**kdo nekráčí po cestě hřešících
a neseďá ve sboru rouhačů,
nýbrž v zákonu Páně má zálibu
a o jeho zákoně den i noc rozjímá.**

**Takový jest jako strom u vody štípený,
kterýžto ovoce časem svým přináší,
jehožto listí nikdy nezvadne:
cokoli podniká, vše se mu podaří.**

**Ne tak bezbožní, ne tak:
jsou jako pleva, již vítr se země odnáší.**

**Proto bezbožní na soudu neobstojí
ani hříšníci ve sboru spravedlivých:
neboť zná Hospodin cestu spravedlivých,
cesta bezbožných končí však záhubou.**

S v. k a j í c n í c i a k a j í c n i c e.

Všemohoucí milosrdný Bože, jenž jsi sv. N. s cesty zkázy na stezku spásy milostivě přivedl, prokaž nám totéž milosrdenství své, abychom neostýchavše se ho dříve následovati na bludných cestách nepravosti, nyní ho od-

hodlaně následovali na spasitelné cestě kajícínosti. Skrze . . .

(Hodí se žalm 129, str. 327.)

S v a t é p a n n y .

Bože, milovníku čistoty, prosíme tě pro zásluhy sv. N. panny, abychom ve ctnosti andělské následovali tu, jejíž památku slavíme. Skrze . . .

(K nešporám žalmy ze svátků M. Panny str. 535.)

S v a t é v d o v y .

Osvět' srdce svých věrných, milosrdný Bože, a na přímluvu sv. N. uděl nám, abychom rozkošemi světa pohrdali a z nebeské útěchy se vždy radovali. Skrze . . .

Pěkná modlitba ke cti svatých jest *preface* na-
hoře uvedená (str. 924.).

LITANIE KE VŠEM SVATÝM.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože — Synu, Vykupiteli světa, Bože — Duchu svatý, Bože — Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Maria, oroduj za nás! Sv. Boží Rodičko — Sv. Panno panen, oroduj za nás!

Sv. Michaeli — Sv. Gabrieli — Sv. Rafaeli — Všickni svatí andělé a archandělé — Všickni svatí blahoslavených duchů řádové, orodujte za nás!

Sv. Jene Křtiteli — Sv. Josefe — Všickni svatí patriarchové a proroci, orodujte za nás!

Sv. Petře — Sv. Pavle — Sv. Ondřeji — Sv. Jakube — Sv. Jene — Sv. Tomáši — Sv. Jakube — Sv. Filipe — Sv. Bartoloměji — Sv.

Matouši — Sv. Šimone — Sv. Tadeáši — Sv. Matěji — Sv. Barnabáši — Sv. Lukáši — Sv. Marku — Všickni svatí apoštolé a evangelisté — Všickni svatí učedníci Páně, orodujte za nás!

Všechna svatá neviňátka — Sv. Štěpáne — Sv. Vavřinče — Sv. Vincenci — Sv. Fabiáne a Šebestiáne — Sv. Jene a Pavle — Sv. Kosmo a Damiáne — Sv. Gervási a Protási — Všickni svatí mučedníci, orodujte za nás!

Sv. Silvestře — Sv. Řehoři — Sv. Ambroži — Sv. Augustine — Sv. Jeronýme — Sv. Martine — Sv. Mikuláši — Všickni svatí biskupové a vyznavači — Všickni svatí učitelé církevní, orodujte za nás!

Sv. Antoníne — Sv. Benedikte — Sv. Bernarde — Sv. Dominiku — Sv. Františku — Všickni svatí kněží a jáhnové — Všickni svatí mniši a poustevníci, orodujte za nás!

Sv. Maří Magdaleno — Sv. Agato — Sv. Lucie — Sv. Anežko — Sv. Cecilie — Sv. Kateřino — Sv. Anastázie — Všecky svaté panny a vdovy, orodujte za nás! — Všickni svatí a světice Boží, přimlouvejte se za nás!

Milostiv nám buď! Odpusť nám, Pane! — Milostiv nám buď! Uslyš nás, Pane! — Ode všeho zlého, vysvobod' nás, Pane! — Od všelikého hříchu — Od hněvu tvého — Od náhlé a nenadálé smrti — Od úkladů d'ábelských — Od hněvu, nenávisti a všeliké zlé vůle — Od ducha smilného — Od blesku a bouřky — Od metly zemětřesení — Od moru, hladu a války — Od věčné smrti, vysvobod' nás, Pane!

Skrze tajemství svatého vtělení svého, vysvobod' nás, Pane! Skrze příchod svůj — Skrze narození své — Skrze křest a svatý půst svůj — Skrze kříž svůj a umučení své — Skrze smrt svou a pohřeb svůj — Skrze svaté vzkříšení své — Skrze zázračné nanebevstoupení

své — Skrze příchod Utěšitele Ducha svatého
— V den soudný, vysvobod' nás, Pane!

My hříšníci! — Tě prosíme, uslyš nás!

Abys nám odpustiti ráčil,

Abys nám milostiv býti ráčil,

Abys nás k pravému pokání přivésti ráčil,

Abys svatou církev svou spravovati a zachovati ráčil,

Abys náměstka apoštolského a veškeren duchovní stav ve svatém náboženství zachovati ráčil,

Abys nepřátele církve svaté ponížiti ráčil,

Abys králům a knížatům křesťanským pokoj a jednotu uděliti ráčil,

Abys všechny zbloudilé k jednotě církevní a všechny nevěřící k světlu evangelia přivésti ráčil,

Abys nás ve svaté službě své posilniti a zachovati ráčil,

Abys mysl naši k nebeským tužbám pozdvihnouti ráčil,

Abys všem dobrodincům našim věčnými statky odplatiti ráčil,

Abys duše naše, bratří, přátel a dobrodinců našich od věčného zahynutí vysvoboditi ráčil,

Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil,

Abys všem věrným zesnulým odpočinutí věčné dáti ráčil,

Abys nás vyslyšeti ráčil,

Synu Boží, tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane! — Uslyš nás, Pane! — Smiluj se nad námi!

Otče náš . . .

℣. A neuvod' nás v pokušení!

℞. Ale zbav nás od zlého!

ŽALM 69.

Bože ku pomoci mé vzezři: Hospodine na pomoc mi pospěš.

At' se zahanbí a zastydí: kteříž hledají duše mé. Zpět at' se obrátí a zastydí, kteří přejí mi zlého: at' se odvrátí zahanbeni jsouce, kteří mi říkají: Haha, haha!

Ale at' se veselí a radují v tobě všickni, kteříž hledají tebe; at' milující spasení tvé říkají vždycky: „Veleben budiž Hospodin.“

Já pak jsem nuzný a chudý: Bože, račiž mi pomoci.

Pomocník můj a Vysvoboditel můj jsi ty: Hospodine, nerač prodlévat.

Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku, i nyní, i vždycky, i na věky věkův. Amen.

∇. Spaseny učíň služebníky své. Ṙ. Bože můj, doufající v tebe!

∇. Budiž nám, Pane, věží přemocnou! Ṙ. Před tváří nepřítel!

∇. Nic at' neprospívá nepřítel nad námi! Ṙ. A syn nepravosti nechať nám neuškodí!

∇. Pane, podle hříchův našich neučiň nám! Ṙ. A podle nepravostí našich neodplácej nám!

∇. Modleme se za nejvyššího biskupa našeho N.! Ṙ. Hospodine, zachovej a posiluj ho a blahoslavena učíň ho na zemi a nevydávej ho v ruce nepřátel jeho!

∇. Modleme se za dobrodince naše! Ṙ. Rač odplatit, Pane, všem, kteří nám dobře činí pro jméno tvé, životem věčným!

∇. Modleme se za věrné zesnulé! Ṙ. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné at' jim svítí!

∇. At' odpočívají v pokoji! Ṙ. Amen.

∇. Modleme se za bratry své nepřítomné!

Rγ. Spaseny učiň služebníky své, Bože můj, doufající v tebe!

∇. Sešli jim pomoc se svatyně! Rγ. A se Sionu ochraňuj je!

∇. Pane, vyslyš modlitbu mou! Rγ. A volání mé k tobě přijď!

∇. Pán s vámi! Rγ. I s duchem tvým!

M o d l e m e s e: Bože, jehož vlastností jest smilovávati se vždycky a odpouštěti, přijmiž milostivě modlitbu naši, aby nás i všechny služebníky a služebnice tvé, kteříž vazbou hříchů stížení jsou, smilovná dobrotivost tvá jich milostivě zprostita.

Vyslyš, prosíme, ó Pane, pokorné prosby naše, a chválícím tebe hřichy promiň, abychom milostivého odpuštění i pokoje od tebe dojíti mohli.

Nevýslovné milosrdenství své, Hospodine, laskavě nám prokaž, a nás všech hříchů zprost' a od zasloužené pokuty vysvobod'.

Bože, jenž hřichem rozhněván a pokáním ukojen býváš, shlédni milostivě na modlitby svého zkroušeného lidu a odvrát' od nás metly svého hněvu, jichžto zasluhujeme za své hřichy.

Všemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem svým, nejvyšším biskupem naším N., a ved' ho dobrotivostí svou po cestě spasení věčného, aby s pomocí tvou, co tobě milé jest, vyhledával a s veškerou snažností vykonával.

Bože, od něhož svaté žádosti, dobrá předsevzetí a spravedlivé skutky pocházejí, dejž služebníkům svým pokoj ten, kterého svět dáti nemůže, tak aby i srdce naše příkázáním tvým byla oddána, a po odvrácení strachu nepřátelského naše časy v tvé ochraně byly pokojné.

Ohněm Ducha svatého zapal ledví a srdce naše, ó Pane, abychom tobě neposkvrněným tělem sloužili a čistým srdcem se líbili.

Bože, všech věřících Stvořiteli a Vykupiteli, rač dáti duším služebníků a služebnic svých odpuštění všech hříchů, aby prominutí, kteréhož vždycky žádali, nábožnými prosbami dojíti mohli.

Činy naše, prosíme, Pane, milostí svou předcházej a pomocí svou provázej, aby všechna slova a všechny skutky naše od tebe vždy počínaly a s tebou začaty se dokonávaly.

Všemohoucí, věčný Bože, jenž nad živými a mrtvými panuješ a nad všemi se smilováváš, o kterých již předem víš, že pro víru svou a pro skutky své tvými budou: pokorně tě žádáme, aby všichni, za něž jsme modlitby konati sobě umínili a jež buď tento nynější věk ještě v těle chová aneb budoucí věk již z těla vysvobozené přijal, na přímluvu všech svatých tvých u dobrotivého milosrdenství tvého odpuštění všech hříchů svých dojíti mohli. Skrze Ježíše Krista, jednorozeného Syna tvého a Pána našeho, který s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všechny věky věkův. R/. Amen.

Ů. Pán s vámi. R/. I s duchem tvým.

Ů. Vyslyš nás všemohoucí a milosrdný Hospodin! R/. Amen.

Ů. A duše všech věrných zesnulých pro milosrdenství Boží necht' odpočívají v pokoji! R/. Amen.

MODLITBA KE KŘESTNÍMU PATRONU.

Sv. N., tys mi byl dán za ochránce ve svaté chvíli, kdy jsem byl v křestních vlnách k novému životu zrozen, od nebeského Otce za dítě přijat a učiněn členem jeho rodiny, svaté církve Kristovy. Tys byl svědkem svaté úmluvy, kterou jsem s Bohem uzavřel, jakož

i svatých slibů, kterými jsem se svému Vykupiteli a Pánu zavázal, a nejsvětější přísahy, kterou jsem kdy učinil anebo učiním, přísahy složené na prapor sv. kříže, když mne do voje svého a do počtu svých bojovníků Kristus zařadil. Tvé jméno mi bylo tehdy dáno, když se Duch svatý ujal mé duše, pro zásluhy nejdražší Krve a kříže Kristova vysvobozené z otroctví knížete temnoty, a ji učinil majetkem svým a chrámem své milosti. Dáno mi bylo jméno tvé, jednoho z členů nebeského dvorstva, na znamení, že nepatřím již říši temna a bludu, nýbrž že jsem se stal jako ty členem říše světla a pravdy. Kdykoli jméno tvé slyším, čtu nebo píši, a zvláště když svátek tvůj slavím, jest mou povinností vzpomenout si vždy na úmluvu, kterou jsem v minulosti uzavřel, na povolání, jež mi jest od Tvůrce v přítomnosti dáno, a na cíl, který mne v budoucnosti čeká a k němuž se mám vytrvale ubírat v tvých šlépějích. Ty budeš při posledním výslechu spolu s mým andělem strážným svědkem nebo žalobcem, jak jsem svou úmluvu zachovával a plnil. Když věčný Soudce povolal tebe před svůj trůn, v té rozhodné chvíli nalezl tě pevně stát pod praporem kříže. Vypros i mně milost, abych až do poslední chvíle byl věren tomu, co jsem slíbil, abych nejen slovy, nýbrž i skutky a celým životem se zřekl satana a vší pýchy jeho, a shledal se s tebou ve shromáždění blažených.

2. listopad.

VŠECH VĚRNÝCH ZESNULÝCH.

Na dušičky pamatujme,
z očistce jim pomáhejme!

Včera jsme slyšeli jásání vyvolených před trůnem Beránkovým, dnes slyšíme prosebné volání z krajů očistcových. Včera byl den církve vítězné, dnes památka církve trpící. Včera jsme spínali ruce k blaženým občanům nebeského Sionu, dnes spínají ruce k nám opuštění v očistcovém vězení. Včera jsme hleděli k svým pomocníkům a přímluvcům v nebesích, dnes hledí k nám a pomoci žádají od nás, kteří po nebi touží a jsou z něho prozatím vyloučeni. Dnešní svátek nemá ráz věroučný; liturgie nás nepoučuje o očistci, nýbrž vybízí k účinné lásce a soucitu s trpícími bratry — vlastně oni sami k nám volají: kněžské hodinky dnešní jsou jediný úpěnlivý hlas: „Smilujte se nad námi, přátelé naši . . .“ My pak vzpomínáme slova Páně z včerejšího evangelia: „Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou.“ Včerejší svátek byl den naděje: spějeme tam, těšíme se, doufáme, ale dnešní den nám připomíná, *kudy* i my jednou do nebe přijdeme, a nutí nás, abychom se vážně zamyslili nad sebou, nad svou minulostí i nad svou budoucností.

Od pradávna pamatovala církev na své zesnulé syny. „Za všechny, kdož v jednotě křesťanské a katolické víry na věčnost se odebrali a nemají příbuzných ani přátel, by jejich modlitbami podporováni byli, za ty jedna společná láskyplná matka všech, církev sv., společně modlitby k nebi vysílá.“ (Aug.) Zvláštní den určený výhradně vzpomínce na zesnulé vyskytuje se po prvé v klášteře Clugnyackém. Opat Odilo ustanovil r. 998, aby se večer ve svátek Všech svatých vyzvánělo a konaly hodinky za

zemřelé, druhého dne pak se za ně sloužily mše sv. Tento zvyk se rychle šířil do jiných klášterů a diecézí, ve 14. stol. se ujal v Římě. U nás se namnoze koná toho dne průvod na hřbitov, a pěkný zvyk rozsvěcovat světla na hrobech jest výrazem naší modlitby: „A světlo věčné ať jim svítí.“ Zvyk, jenž se od 15. stol. vyskytuje ve Španělsku, totiž sloužit tři mše sv., byl na celou církev rozšířen r. 1915.

Tajemné kraje očistcové! Zdá se však, že někteří mají o nich pochybenou představu, jakoby očistec byl kus pekla nebo aspoň jeho předsíň, zatím co jest *předsíň nebes*. Dante překrásně líčí při svém vstupu do očistce příchod duší: Po hladině se blíží ku břehu člunek, rychle jak paprsek světla, lehce jak vánek, že ani jediná vlnka nezčeří hladinu. Na člunu stojí v pozadí anděl, bez vesla, bez plachty, jen křídla mává a pohání loďku; duše pějí žalm 113: „Když vycházel Israel z Egypta (země služebnosti a otroctví), dům Jakubův z národa cizího . . .“ Sotvaže vystoupí na břeh, spějí rychle na místo očistné. Navždy vysvobozené z léček pokušení a hříchu, navždy utvrzené v dobrém a v lásce Boží, jsou tohoto prvního jitra navždy zajištěné spásy své zařazeny mezi svaté duše v očistci — navždy prosty nebezpečí a obavy, že by mohly o nebe přijít! Proto pějí píseň díky a ponechávají spravedlivé a milosrdné vůli Boží, jak dlouho je ráčí ponechat v očistných plamenech. Básník vyslovuje touhu a prosbu plynoucí z hloubi srdce, aby mu bylo ještě jednou dopřáno toho anděla spatřit, t. j. aby po skonání i on přišel v tato místa — myšlenka stejně hluboká jak pokorná: musíme být velmi spokojeni, dostaneme-li se do nebe přes očistec.

Tím však nechci říci, že muky duše od těla oddělené nejsou těžké, těžší, než jakékoli bolesti v těle smrtelném (Tom. Aq.). Dočasná ztráta Boha,

po němž duše vybavená z tělesných pout neskonale touží, výčitky, že lehkým pokáním na zemi mohla snadno se vyhnout těžkým trestům, plameny očištcové, to vše jest krutou mukou. Jsou sice docela odevzdány do vůle Nejvyššího a milují jej láskou neskonalou, to však nezmenšuje jejich trest ani nezvětšuje zásluhy. Útěchyplná nauka církve dává nám do rukou možnost pomáhat těm, kteří sami jsou bezmocní (obcování svatých!), a k horlivé pomoci nutká nás slovo Páně: „Jakou mírou měřiti budete vy, takovou bude odměřeno vám“ (Mar 4).

Pobožnost dušičková patří beze sporu k nejmiřejším pobožnostem našeho lidu. Vyniká tím, co nenajdeme tak snadno u jiných pobožností, že totiž nestojí žádné jiné v cestě. Dá se spojití se všemi a proniká všecky. Konám-li své milé pobožnosti, každou mohu obětovat za duše v očištcí. Cena smírná (*valor satisfactorius*) mých skutků i prosebná moc (*v. impetratorius*) mých modliteb, vše jim může prospěti, každý sebezápor a každý skutek milosrdenství, především pak *odpustky* (str. 377), jež mohu získat i svými nejoblíbenějšími modlitbami. Někteří věřící činívají t. zv. hrdinský skutek lásky, věnují totiž duším trpícím všecky odpustky a všechnu *smírnou* cenu svých skutků, jakož i těch, které budou snad za ně po smrti konány. Nejmocnější prostředek jest ovšem nejsv. obět. Nadto vyniká pobožnost dušičková tím, že jest *účinná*, neomezujíc se na pouhá slova. Cokoli pro zesnulé konám, vše jest skutek lásky, a výsledek, třebaže mně neznámý, jest neomylně jistý.

Nám pak přináší tato pobožnost kromě zásluh hojně *ovoce*: naplňuje srdce soucitem a *láskou k trpícím*, udržuje v nás *vědomí jak smrti tak soudu a odpovědnosti i za malé a nepatrné viny*, což vede k *pečlivějšímu uvarování lehkých hříchů* i k opravdovější práci na vlastní spáse, a rozmnožuje v nás *ducha sebezáporu*.

„Duše v očistci závisí bezmála více na zemi než na nebi . . . jejich osud spočívá spíše v rukou našich než v rukou Ježíšových . . . Pán chce, abychom je ‚spoluvykoupili‘, ovšem za cenu jeho nejdražší Krve, kterou nám do rukou klade. On je vykoupil kdysi z plamenů pekelných, nám dává možnost vysvobodit je z plamenů očistcových. Chápeme tuto svou moc? . . . Věnujeme-li jim odpustky, získáváme tím množství výhod:

a) Měníme dostiučinění *v zásluhy* a tím zvětšujeme svou věčnou oslavu v nebi, což jest větší dobro než zkrácení vlastních muk očistcových.

b) Osvědčujeme *čistou lásku* k Pánu, hledající víc, co se líbí jemu, než co prospívá nám.

c) *Zavazujeme si vysvobozené k vděčnosti*, tím zajišťujeme vlastní spásu.

d) Získané odpustky by ležely dlouhá léta ladem, zatím co věnované jim dojdou *okamžitého upotřebení*.

e) Konečně získávájíce takto větší množství milostí dospějeme *rychleji a výše v dokonalosti* a uchráníme se hříchů, pro které bychom musili sami déle v očistci pykat.“ (F. W. Faber.)

K porozumění řečeného připomínáme ještě tyto věroučné pravdy:

Každý dobrý skutek, který vykonáme *s čistým úmyslem, z nadpřirozených pohnutek* („z lásky k Pánu Bohu, abychom přišli do nebe, pro spásu duše“, jak to obyčejně prostý věřící lid pojímá) a *ve stavu posvěcující milosti*, tedy v živoucím spojení s božským Spasitelem a jeho zásluhami (jako údy spojené s hlavou nebo ratolesti spojené s kořenem, z něhož čerpají život, a jen pod tou podmínkou schopné přinést plod), má dvojí stránku neboli cenu, od sebe nezávislou:

1. *Záslužnou* (valor meritorius): protože se takové skutky Bohu líbí a jsou vykonány podle jeho nejsv. vůle, upevňují naše spojení s ním, rozmnožují v nás

milost posvěcující a tím i věčnou odměnu v nebesích. Tuto část našich skutků *nelze jinému dát* nebo na jiného přenést, ta jest naše (jako na př. vědomosti, schopnosti, zdraví, zdatnost, které kdo vlastním přičiněním nabude atd.).

2. *Smírnou* (dostiučinění, v. satisfactorius): protože záslužné skutky jsou namnoze pro naši porušenou přirozenost spojeny s obětí a sebezáporem, odpýváme jimi časné tresty za hříchy a zkracujeme si očistec. Tuto část svých skutků *můžeme věnovat* jiným, tak jako ovoce svých schopností nebo prací můžeme bližnímu darovat. To platí zvláště o odpustcích, v nichž převládá stránka smírná nad záslužnou.

3. *Modlitba* má kromě toho ještě moc a sílu *prosebnou* (v. impetratorius), což nemá žádný jiný záslužný skutek. Závisí především na nás, za koho prosíme a co komu chceme vyprosit, pak od prozřetelnosti Nejvyššího, zda uzná za prospěšné udělit vyprošovanou milost, a konečně od dispozice bližního, zda jest ochoten a schopen přijmout milost od nás vyprošovanou a od Pána nabízenou.

4. *Sv. svátosti* nadto působí *posvěcení duše* (ex opere operato), pro zásluhy Kristovy, a toto udělení nebo rozmnožení svátosti (posvěcující milosti) *nemožno přenést* na jiného.

Objasněme nyní věc příkladem. Obětuji za někoho sv. přijímání — ovoce svátosti (gratia sacramentalis et effectus s.), t. j. v našem případě rozmnožení milosti posvěc. spolu s jinými účinky zůstane mně spolu se zásluhou, jen cenu smírnou mohu věnovat jinému. Modlím se za někoho posvěcený růženec — zásluha jest *má*, odpustky jsou mé nebo je daruji zesnulým, síla prosebná přijde k dobru tomu, za něhož se modlím, živému nebo zesnulému, nebo mně samému.

Dobré skutky vykonané ve stavu těžkého hříchu nejsou záslužné, jsou tedy prosty všech vyjmeno-

vaných účinků. Nazýváme je pouze *spasitelnými*, mohou totiž naklonit Pána k udělení milosti obrácení tomu, kdo je koná; zvláště modlitbou si může hříšník vyprosít obrácení.

Kromě mše sv. a části kněžských hodinek neuvádíme zvláštních pobožností za duše v očistci. Nejvydatněji jim můžeš být nápomocen odpustky, a odpustkových modliteb najdeš v této knížce přehojný výběr.

Kdo dnes přijme sv. svátosti, získá duším v očistci tolikrát pln. odp., kolikrát navštíví chrám a pomodlí se na úmysl sv. Otce šestkrát Otče náš, Zdravas a Sláva Otci.

Kdo dnes nebo v následujícím týdnu navštíví hřbitov a tam (třeba jen v myšlenkách) se pomodlí za zesnulé, získá duším v očistci odp. *†; kdykoli jindy v roce*. — Podotýkáme, že při střelných modlitbách lze získat odpustky též, když se je modlíme v mysli (ve společnosti, při práci atd.).

Listopad jest měsíc dušičkový.*†

I n v i t a t o r i u m.

Králi, kterému všechno žije — pojd'te, klánějme se jemu. Ž. 94 str. 530. Místo Sláva Otci na konec: Odpočinutí věčné . . .

ZÁDUŠNÍ MŠE SV.

I n t r o i t. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. — **Ů.** Tobě sluší, Bože, chvalozpěv na Sionu, tobě bud'tež plněny sliby v Jerusalemě: vyslyš modlitbou, k tobě veškeré tělo přijde. Odpočinutí . . .

M o d l i t b a: Bože, dárce odpuštění a milovníče lidského spasení, prosíme dobrotivost

tvou, abys duším služebníků a služebnic svých (N. N.), které z tohoto světa odešly, na přímluvu bl. Marie vždy Panny se všemi svatými tvými účasti na věčné blaženosti dojíti dopřál. Skrze . . .

Č t e n í ze Zjevení sv. Jana (k. 14).

V těch dnech slyšel jsem hlas s nebe řkoucí ke mně: „Napiš: Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají. Od této chvíle (praví Duch sv.), aby odpočinuli od námah svých, neboť skutky jejich jdou s nimi.“

G r a d u á l. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. V paměti věčné bude spravedlivý, pověsti zlé nebude se bát.

T r a k t u s. Vyprošť, Pane, duše všech věrných zemřelých ode všech pout provinění, a pomocí milosti tvé nechať zaslouží uniknout soudu odvety a požívatí světla věčné blaženosti.

SEKVENCE.

Hněvu den až přijde tmavý,
celý vesmír v popel stráví,
s Sibylou jak David praví.

Jaká hrůza tu nastane,
v oblacích až Soudce stane
a nic skryto nezůstane!

Hlas pronikne rovů hroudu,
vzbudí všechny, kdož spí v troudu:
„Vstaňte, mrtví, pojdte k soudu.“

Smrt i vesmír hrůzou zblednou,
až vše tvory vstávat shlédnou,
jak se k soudu Páně zvednou.

Knihá bude otevřena,
v níž jest vina obsažena
a z níž bude pomsta čtena.

Když pak Soudce na soud sedne,
vše, co tajné, zřejmě shlédne,
na všecko se pomsta zvedne.

Čím se budu omlouvati,
kdepak přimluvce hledati,
když i ctnostným jest se báti?
Králi hrozná velebnosti,
jenž jsi plný slitovnosti,
spas mne, zdroji útrpnosti!
Vzpomeň, milý Jesu, sobě,
že jsi pro mne klesal v mdlobě,
neodsud' mne v oné době!
Hledal jsi mne do zemdlení,
křížem dals mi vykoupení,
ať to všecko marné není!
Odpust', věčný Soudce zlého,
v čem mne vidíš nepravého,
než den přijde soudu tvého.
Pod tíží svých klesám činů,
oplakávám svoji vinu,
promiň prosícímu synu!
Ty, jenž hříšníci rozhřešil,
lotru odpustil, čím zhřešil,
i mnes nadějí potěšil.
Milosti sic nezasloužím,
dej přec, Pane, po čem toužím,
ať se v ohni pak nesoužím.
Rač mne mezi ovce vzíti,
od kozlů rač odděliti,
po pravici dej mi dlíti.
A až pošleš zavržené
ve plameny zasloužené,
dej mne mezi vyvolené.
Volám k tobě s prosbou vroucí,
srdce svírá lítost žhoucí,
spas mne, Bože všemohoucí.
Bude pláče den a strachu,
až se zvedne člověk z prachu,
aby mzdu vzal za své činy:
Bože, odpust' jeho viny.

**Milý Pane Ježíši,
dej jim odpočinutí.¹⁾**

**S l o v a s v. e v a n g e l i a p o d l e s v. J a n a
(k. 6).**

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům židovským: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest za život světa.“ Tu hádali se židé ve spolek řkouce: „Kterak nám může tento dát tělo své k požívání?“ I řekl jim Ježíš: „Amen, amen pravím vám: nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete mít v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já jej vzkřísím v den poslední.“

O b ě t o v á n í. P a n e J e ž í š i K r i s t e, K r á l i slávy, vysvobod' duše všech věrných zemřelých od trestů pekelných a od hlubin propasti, vysvobod' je z tlamy lví, aby jich nepohltila pekelná hlubina, aby neupadly do temnoty, nýbrž praporečník sv. Michal nechť je uvede do světla svatého, které jsi kdysi slíbil Abrahamovi a potomstvu jeho. Oběti a modlitby chvály ti, Pane, přinášíme, ty přijmi je za ony duše, jejichž památku dnes konáme: dej jim přejíti ze smrti k životu, který jsi kdysi slíbil Abrahamovi a potomstvu jeho.²⁾

S e k r e t a. B o ž e, j e h o ž m i l o s r d e n s t v í n e n í počtu, přijmi milostivě pokorné prosby naše, a duším všech věrných zemřelých, kterým jsi

¹⁾ Dies irae, nejúchvatnější zpěv církve, složený asi od Tomáše di Celano ve 13. stol. Poslední dva verše jsou pozdější přídavek. Upraveno podle stávajících překladů.

²⁾ Při této modlitbě (i jiných) za zesnulé si představuje církev, jakoby právě prodělávali na smrtelném loži poslední rozhodný zápas.

dal víru ve sv. jméno tvé, těmito svátostmi našeho spasení uděl odpuštění všech hříchů. Skrze . . .

P r e f a c e. Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, skrze Krista Pána našeho: v němž se nám zastkvěla naděje věčného vzkříšení, a jestliže nás kormoutí nevyhnutelné smrti podrobení, těší nás budoucí nesmrtelnosti zaslíbení: neboť věrní tvoji, Pane, života nepozbývají, nýbrž lepšího dosahují, a až se stánek tohoto pozemského bydlení rozpadne, věčného obývání v nebesích se nám dostane. A proto s anděly a archanděly, s Trůny, Panstvy a celým zástupem nebeského vojska chvalozpěv slávy své pějeme, bez ustání říkajíce: Svatý . . .

P ř i j í m á n í. Světlo věčné ať jim svítí, Pane, se svatými tvými na věky, protože dobrý jsi. Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí se svatými tvými na věky, protože dobrý jsi.

P o p ř i j í m á n í. Uděl, prosíme, všemohoucí a milosrdný Bože, aby duše služebníků a služebnic svých (N. N.), za něž jsme tuto oběť chvály velebnosti tvé přinesli, mocí této svátosti všech hříchů zproštěné, pro milosrdenství tvé dosáhly blaženosti světla věčného. Skrze . . .

Z KNĚŽSKÝCH HODINEK ZA ZEMŘELÉ.

Čtení z knihy Jobovy.

I.

Buď mi milostiv, Pane, neboť nic nejsou dnové moji. Co jest člověk, že ho tak zvelebuješ a že takovou pozornost mu věnuješ? Na

úsvitě ho již navštěvuješ, každou chvilku pak jej vyšetřuješ (zkoušíš). Dlouho-li mi budeš odpírat úlevu a nedopřáváš mi, abych dechu nabral? Zhřešil jsem, co ti učiním, ó strážce lidí? Proč sis mne postavil za terč, že jsem se stal obtížný sám sobě? Proč mi nechceš prominout můj hřích a proč neodnímáš ode mne nepravost mou? Hle, jižjiž do prachu země uléhám, a budeš-li mne ráno hledat, už mne nebude.

R7. Pane, až přijdeš soudit zemi, kam se ukryji před tváří hněvu tvého? — Neboť hřešil jsem mnoho v životě svém. — V. Hříchů spáchaných se děsím a před tebou vinen stojím: až přijdeš k soudu, nerač mne odsuzovat: n e b o ť . . .

II.

Člověk narozený z ženy žije krátkou dobu, a naplněn jest mnoha bédami. Jako květ vzchází a vadne, prchá jako stín a nikdy nemá stání. A toho ráčíš ostražitě pozorovat a na soud před sebe ho pohánět? Může-li kdo čistým učinit (člověka) z nečistého semene povstalého? Nikdo krom tebe jediného. Nemnoho jest dnů člověka, měsíce jeho jsi odpočítal a vymezil mu hranice, jichž nelze překročit . . .

R7. Hřešil jsem denně a pokání nečinil, a nyní hrůza smrti skličuje mne — protože z pekla není nižádného vykoupení, smiluj se nade mnou, Bože, a spasiž mne. V. Bože, ve jménu svém rač zachránit mne a mocí svou vysvobod' mne: p r o t o ť e . . .

III.

Smilujte se nade mnou, smilujte se nade mnou alespoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne! . . . Kdo mi dá, aby napsána byla slova má, aby v knihu vtělena

byla, aby byla vydlabána železným rydlem na desku olověnou anebo dlátem do skály? Vím totiž, že živ jest Vykupitel můj a že v poslední den ze země vstanu, a zase budu oblečen koží svou, a v těle svém uzřím Boha svého. Patřiti budu na něho já, týž a ne jiný, a oči mé uvidí ho: uložena jest naděje tato v lůně mém.

R7. Vysvobod' mne, Pane, od smrti věčné v onen den hrůzy — a ž se budou pohybovat nebesa i země — a ž p ř i j d e š soudit celý vesmír ohněm. — V. Chvěji se celý a hrozím se budoucího soudu a hněvu, jenž přijde — a ž s e . . . V. Den onen, den hněvu, den pohromy a hrůzy, den veliký a hořký velmi: a ž p ř i j d e š . . . V. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. — Opakuje se: R7. Vysvobod' mne.

MODLITBA.

Ó Ježíši, jediná naděje hříšníka! Rozpomeň se, že jsi myslil na spásu našich duší a mezi nimi na duši služebníka svého N., když obtížen jsa křížem jsi namáhavě kráčel na Kalvarii, zanecháváje krví znamenáné stopy svých kročejí. Vzpomeň, že nechav se přibít na potupné dřevo, obětoval jsi se v oběť čistou a vznešenou, abys nám zasloužil milost lítosti a odpuštění. Prokaž, prosíme tě, služebníku svému laskavost a slitovnost. S duší plnou lítosti poklekáme k nohám tohoto kříže a prosíme tě, abys přijal služebníka svého jako otec plný milosrdenství a dobroty. Amen.*†

ZA RODIČE.

Bože, jenž jsi nám otce a matku milovat-přikázal, smiluj se milostivě nad dušemi rodičů mých (duší otce mého . . . matky mé . . .)

a promiň jim (mu, jí) hříchy jejich (jeho, její) a dej mi spatřiti je (ho, ji) v radosti světla věčného. Skrže . . .

3. listopadu: *Hubert* (n. stkvělého ducha) b. † 727.

4. *Karel* (n. silný) Boromejský, b. † 1584. Zdálo-li se kdy, že církvi uhodila poslední hodina, bylo to za doby „reformace“ (vlastně revoluce náboženské). Protestantství se valilo z Wittenberka na všechny strany jako divý příval. Jeho rozmachu pomáhal nehodný život mnohých tehdejších biskupů a kněží, jimž v novém náboženství kynula nevázanost, touha vládců, že „zaberou“ (t. j. pokradou) církevní statky, a nevzdělanost lidu ve věcech sv. víry. A výsledek? Pán neopustil svou církev, poslal jí řadu mužů, k nimž patří i dnešní světec, a ti zastavili protestantskou potopu. „Přestála-li církev takovou krizi, pak nevím, jaké krizi by mohla vůbec kdy podlehnout“ (protest. historik Macaulay). Luther dovedl svým lidem ukázat jen cestu pryč od Říma a naučit je „protestovat“ (t. j. vzepřít se proti autoritě), ale stmelit je v jednom vyznání, jež by přetrvalo věky, toho nedokázal. Dnes jsou protestanté rozdrobeni skoro v tisíc sekt, většinou vpluli do vod nevěry, a poslední zjištěný potomek Lutherův se vrátil před lety do církve. O ztracených církevních statcích řekl kardinál Paca před sto lety: „I to přineslo církvi ovoce; biskupi a kněží přestali býti světáky a byli vpravdě duchovními.“ Rozmůže-li se v kněžských řadách pohoršlivý život, dopustí Pán, že vznikne nějaká sekta — co špatného, to odpadne, a církev je takovým operačním řezem očištěna, tak r. 1920, tak i tehdy; ve staré církvi bujel brzo zase nový život, a v objevených zámořských zemích získali jí misionáři na tisíce vyznavačů. — *Vitalis*, otrok, a jeho pán *Agrikola*, spolu umučeni r. 304.

5. *Emerich b. — Památka sv. ostatků.* „Rozmnož v nás, Pane, víru v budoucí vzkříšení, a učiň nás účastnými nesmrtelné slávy tvých svatých, jejíž záruku si úctou jejich ostatků připomínáme.“ O úctě ostatků svatých platí slova sv. Augustina: „Jestliže otcův prsten neb cokoli jiného je tím dražší pozůstalým dětem, čím větší láskou k otci lnuli, sluší se tím více mít v úctě tělesné pozůstatky svatých, kdyžtě duše užívala jejich těla jako nástroje ke všem dobrým skutkům . . . a kdyžtě to tělo jest předurčeno k slavnému vzkříšení a věčnému životu.“ (Uvádíme s malou obměnou z jeho knihy „Péče o mrtvé“.) Když byli před málo lety prohlášeni za svaté mučedníci kanadští (26. září), dala se hromadná zázračná uzdravení (v Kanadě) v nemocničních sálech, kam byly jejich ostatky přineseny.

6. *Leonard* (n. silný jako lev) v.

7. *Engelbert* (n. Andělko) b. m., zabit od příbuzného r. 1225. — Ct. *Ľón Arason*, b., bránil sv. víru a nechtěl odpadnout, když dánský král převáděl násilím celý Island k protestantismu, pročež popraven r. 1555.

8. *Bohumír* (Godefrid, n.) b. — Oktáva svátku Všech svatých.

9. *Posvěcení arcibasiliky* nejsv. Spasitele v Lateráně.

Křesťanský chrám jest symbolem a) duše věřící: jako v něm přebývá Kristus Pán v nejsv. Svátosti, tak přebývá v duši svou milostí; — b) církve Kristovy, velké jeho rodiny, jejíž členové spojeni vírou a láskou putují k nebeské vlasti; — c) nebeského Jerusalema, církve vítězné, kde všichni vyvolení budou jednou shromážděni kolem svého Vládce — jako my se shromažďujeme kolem svého eucharistického Krále; tam v „městě Božím“ pomine pláč a bolest i kvílení (Zj. 21), jako my v

domě Božím pozapomeneme na trampoty svého vyhnanství.

Ke mši sv. se hodí první mešní pobožnost str. 144. nebo mše sv. ke cti Krista Krále str. 912.

M o d l i t b a: Bože, jenž nám každoročně obnovuješ den posvěcení tohoto chrámu a popřáváš nám, abychom bez pohromy svatým tajemstvím obcovali, vyslyš prosby lidu svého a uděl, aby kdokoli do tohoto chrámu přijde prosit tě za dobrodiní tvá, z dosažení všech proseb svých se mohl radovat. Skrze . . .

10. *Nymfa* (ř. vila) m.

11. *Martin* (l. bojovný) b., † 397.

12. *Benedikt* s bratřími, umučení v Polsku 1003.

13. *Stanislav Kostka*, 18letý novic T. J. † 1568.

— *Homobonus* (l. dobrý muž), kupec, † 1197. — *Maxelenda*, p., mučednice sv. čistoty, zavražděna od svůdce, jemuž nechtěla být po vůli, † 670.

14. *Josafat*, b., mučedník za sjednocení Slovanů, † 1623.

15. *Albert Vel.* (n. „ze vznešeného rodu“), uč. † 1275. Věda a víra spojena v postavě tohoto velkého učence. Těžko říci, v čem více vynikal, zda v bohosloví či ve vědách přírodních, zvláště fyzice a chemii, pokud se tehdy pěstovala. Jeho bohoslovné spisy studuje ještě dnes theolog, a v 21 svazcích jeho přírodovědeckých spisů najde mnoho zajímavostí kulturní historik, jeho některých vynálezů se užívá dodnes. — *Leopold* (n. udatný za lid) markrabě † 1136.

16. *Alfred* (n. mírumilovný) b. — *Gertruda* (n. bojovná panna) p. † 1302. Tato světice nás vede do kláštera Helfty, školy lilií. Tam sloužily Pánu dvě rodné sestry, *Gertruda* z Hackenbornu (abatyše, † 1292), její sestra *Mechtilda* († 1299) a s nimi pouty něžného přátelství spojena naše světice. Poslední dvě jsou největší představitelky středověké mystiky, pěstovaly již tehdy úctu

k Srdci Páně, patří k nejlíbeznějším zjevům řeholního života. O jedné říkaly spolusestry, že by mohla být postavena (pro čistotu srdce) mezi ostatky svatých na oltáři, a druhá při životní zpovědi dostala za pokání pomodlit se Te Deum. Zatím co sv. Terezička chtěla být a byla „maličkou“, nenápadnou, byly tyto duše omilostněné neobyčejnými dary. K nim se druží ještě čtvrtá omilostněná panna *Mechtilda* Magdeburská, jež žila v klášteře Helftě od r. 1273, † 1285. — Dnes evangelium o deseti pannách: „O půlnoci volání: „Snoubenec přichází“ (pro nás při smrti, k soudu — konec cír. roku), a které byly připraveny, vešly do hodovní síně.“

17. *Alfeus* m. — *Bl. Rochus Gonzáles* a druzi, m. † 1628 v Paraguay (jižní Amerika). Aby divoké indiány proměnili v lidi, odvažovali se misionáři do pralesů, vyhledávali je ve slujích, brodili se močály, šplhali po srázných skalách, plavali přes dravé řeky, ohrožování dravci a hady — kolik jich padlo šípy Indiánů aneb se stalo kořistí jaguarů? A přec se jim podařilo získat tyto divochy a založit křesťanský stát, „redukce“, kde 50 misionářů ovládalo 200 tisíc Indiánů — stát chráněný před stykem se zkaženými Evropany, stát, kde celý boží rok nebyl spáchán jediný těžký hřích a kde vládla spokojenost a láska. Trval 162 let, až Pombal r. 1768 zničil řád T. J. a tím i tento nejšťastnější stát na světě — stát, který jest dokladem, jak by to na zemi vypadalo, kdyby všude vládl Kristus.

18. *Barula*, hošík tříletý, umučený s matkou. „Obětuj bohům.“ „Jest jenom jeden pravý Bůh, jehož Syn Ježíš Kristus nás vykoupil, a jen on nás může spasit.“ „Kdo ti to pověděl?“ „Mně maminka a mamince Pán Bůh.“ (Rozuměj: skrze církvev, hlasatelku slova Božího.)

19. *Alžběta* (Eliška, h. Bůh přísahal) kněžna,

24 letá, po smrti manžela od příbuzných utiskována, i s dětmi vyhnána ze zámku, bez přístřeší, † 1231.

20. *Felix* (l. šťastný) z Valois, † 1212, z. ř. nejsv. Trojice k vykupování zajatých se sv. Janem z Mathy.

21. **Obětování Panny Marie.**

T. zv. protoevangelium Jakubovo (neznámého autora), sahající původem snad do 2. stol., jest nejstarší pramen, jenž (s legendární výzdobou) mluví o obětování P. M.: rodiče přivedli dcerušku do chrámu, aby tam s jinými pannami byla vychovávána. Z některých míst Písma sv. (Ex. 38, 8, 1 Král. 2. 22, Lk 2, 37) lze soudit, že tu a tam se věnovaly ovdovělé ženy navždy chrámové službě. Jest možno, že se vyvinul zvyk věnovat této službě též nedospělé dívky, aby tam (snad pod dozorem některého kněze) byly vychovávány. O sv. Panně můžeme tak soudit tím spíše, že podle tradice její rodiče byli věkem pokročilí, když ji od Pána dostali. V době jejího zasnoubení nebyli již asi na živu, protože ji vidíme v Nazaretě — asi u příbuzných — a ne v jejím rodišti Jerusalemě. Život Marie P. v chrámě byl tedy životem *modlitby a práce*. Že neustálým rozjímáním jí celé Písmo sv. přešlo takorůzka v krev, svědčí její chvalozpěv. Jen duše s Písmem sv. veskrze obeznámená mohla složit Magnifikat. Tak prospívala přesv. Panna „ve škole Ducha sv.“, jenž byl jejím neviditelným vychovatelem. Jím osvícena poznala, že ji Pán volá k ustavičnému panenství; její slib spadá do doby pobytu v chrámě. V Cařihradě patřival tento svátek k největším; v celé církvi zaveden 1585. Ze sv. Otců mluví o tomto tajemství první, pokud jsem našel, sv. Efrém.

„Ó Panno nejmoudřejší, ó Panno svatá, kdo tě poučil, že se Bohu panenství tak líbí? Který zákon, která stránka S. Z. přikazuje nebo radí nebo povzbuzuje, abychom na zemi andělským životem žili? Tys neměla ni přikázání ni rady ni příkladu: jen Duch sv. tě osvěcoval a

poučoval o všem. Bohu zasvěcuješ své panenství, a netušíš, že mu budeš jednou i Matkou . . .“ (Bern.)

Pros dnes sv. Pannu za dar modlitby; vzývej ji jako patronku, kdykoli se ubíráš do duchovní samoty, by ti vyprosila osvícení od téhož učitele Ducha sv. — Můžeš se pomodlit 10 Ave ke cti 10 let, jež podle tradice sv. Panna ve chrámě ztrávila. Dnešní svátek jest též obdařen novenou (str. 511). Mše sv. str. 837.

SLIB USTAVIČNÉ ČISTOTY.

Slib vůbec patří k úkonům bohopocty. Varuj se dryáčnického pojmání „něco za něco“, jako by slib byl jediné k tomu, abychom Pána snáze pohnuli k vyplnění našich tužeb. Jest sice dovoleno učinit slib na poděkování za dosaženou milost, tedy s podmínkou: „Dostane-li se mi toho neb onoho.“ Ale pamatuj při tom, že a) neprokazuješ Bohu nějakou milost ty a že nemá pražádný zisk z tvého slibu on, byť ses zavazoval k věci sebe větší; b) ukvapeným slibováním sám nejspíše zmaříš vyslyšení, protože Pán ví, jak bys asi slibu dostál a chce ti ušetřit řadu hříchů z neplněného slibu; c) nesluší se skládat slib, nejde-li o věc opravdu důležitou. d) „Učiníš-li slib Bohu, neprodlévej ho splnit, nelíbí se mu bláznovské slibování“ (Kaz 5).

Tento způsob slibů jest však podřadný. Jako způsob bohopocty znamená slib něco daleko vznešenějšího, t. zasvěcení sebe samého Bohu. Nejdokonalější formu vidíš v řeholních slibech, jimiž se navždy a veskrze kdo odevzdává Tvůrci: slibem chudoby se zříká statků pozemských (žádost očí), slibem čistoty rozkoší tělesných (žádost těla), slibem poslušnosti obětuje Pánu i svou vůli (pýcha života). Proto mystická theologie nazývá *slib sv. čistoty zasnoubením duše Kristu*.

Pro věřící žijící ve světě přichází zde v úvahu především a snad jediné slib ustavičné čistoty. O tom jest nutno vědět:

a) Slib ve smyslu bohoslovném musí být učiněn *Bohu*. Předsevzetí sebe rozhodněji učiněné není slib, a jeho nedodržení není hřích. Slib učiněný sv. Panně taktéž není úkon bohopocty (v pravém slova smyslu), leč že by byl složen Bohu ke cti sv. Panny.

b) Slib sv. čistoty tě neučiní svatým, nýbrž *napomáhá* k vyšší dokonalosti, ačli sám přiložíš ruku k dílu. Nemysli, že boje a pokušení naráz ustanou, naopak svou neopatrností si je můžeš zvětšit. Co řečeno o vyhýbání se příležitosti, platí dvojnásob tobě — teď musíš daleko více bdít nad srdcem, jež jsi Bohu zasvětil. „Dábel jako lev řvoucí . . . nechytá myši, nýbrž vysokou zvěř“, t. j. srdce snažící se po vyšší dokonalosti. Nadto nezapomínej, že horlivá a svědomitá matka jest ctnostnější než vlažný křesťan i se svým slibem čistoty.

c) O slibu ustavičné čistoty platí dvojnásob, že jest se varovat vši *ukvapenosti*. Sv. Ignác varuje důrazně, abychom neskládali sliby v exerciciích nebo v jiných dobách vnitřní útěchy, protože taková „povznesená“ nálada jest přechodná (jako vše, co jest citové) a tudíž není vhodnou dobou k převzetí celoživotních ne lehkých závazků. Napřed musíš mít jistotu, zda tě Pán *volá* ke stavu ustavičné zdržlivosti, jsi-li povaha tak *energická*, abys dovedl jít celý život sám a nepotřeboval se opírat o jiného — a toho se mohou citové povahy nejméně nadít — zdali jsi se již *osvědčil* a zvítězil ve vnitřních bojích. O tom všem nutno zevrubně uvažovat celé měsíce a léta, nikoli však v návalu náboženských pocitů (nebo roztrpčenosti!) zavázat se k věci, jež jest nad tvou sílu.

d) Bez dovolení svého *zpovědníka* nic nedělej; protože slib jest záležitostí tvého svědomí, nemá o něm kromě duchovního vůdce nikdo vědět.

e) V řeholích se skládají napřed dočasné sliby, teprve po letech věčné, ba v některých vždycky jen dočasné. Jednej podobně, nezavazuj se nikdy na celý život, nýbrž *obnovuj* svůj slib jednou nebo dvakrát ročně. Tím získáš mnoho: rok co rok znova se Pánu odevzdáváš, uvědomíš si svůj závazek, vzpružíš se k nové horlivosti. Vyber si dva svátky tobě nejmilejší (na př. Neposkvrněného Početí a pak začátek neb konec pobožnosti májové, Svatodušní svátky, Božího Těla, Srdce Páně, Navštívení neb Nanebevzetí Panny Marie . . . nemusí být každý rok tytéž!), připravuj se na obnovu devítidenní pobožností, pros v ní Ducha sv. za osvětlení, bys poznal, je-li tvůj slib podle vůle Boží, a za sílu, abys vytrval, pros sv. Pannu, jejímiž rukama a po jejímž příkladě se Nejvyššímu zasvěcuješ, by byla nebeskou patronkou tvého zaslíbení, pros anděla strážného za ochranu v možných bojích. Ve svůj svatý den (nejlépe před nebo po sv. přijímání) můžeš si zvolit některou zásvětnou modlitbu k B. Srdci Páně nebo sv. Panně a připojit k ní:

„Trojjediný Bože, chtěje ti dokonaleji sloužit a být veskrze a úplně vlastnictvím tvým, zasvěcuji tobě do příštího svátku . . . své srdce slibem naprosté a dokonalé čistoty po příkladě nejčistší Panny, Matky Spasitele mého. S pomocí milosti tvé chci chránit oči, ruce a rty, mysl i srdce, tělo i duši v čistotě přede vší úhonou a přičinit se, by ničím nebylo poskvrněno, co tobě jest zasvěceno, by žádná stvořená láska nevládla v srdci, jehož jsi ty jediným Králem. Panno Neposkvrněná, račiž tuto zápalnou obět' přednést před trůn božské velebnosti v nebesích; vezmi mne, Synu tvého panenského lůna zasvěceného (zasvěcenou), pod zvláštní ochranu svou a vypros mi od něho, jako mi ráčil skrze sv. Ducha svého vlíti touhu jemu se zasvětit, tak aby i

milost vytrvání udělil, aby mi nebyla příčinou zkázy a zavržení, nýbrž zárukou odměny a života, k čemu jsem se dnes svatě zavázal: ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Amen.“

Zakonči obnovu slibu některou pobožností k nejsv. Trojici (str. 790, 793, 794).

f) Skládá-li slib sv. čistoty, kdo své tělo jinému již propůjčil a v srdci jinému kralovat dopustil, jest to tak, jako by věnoval Pánu zvadlou růží s utrhanými lístky. Lépe učiní, když se v pokoře snaží zachovávat čistotu *kající* bez slibu.

g) „Nikdo, jenž se chápe pluhu a ohlíží se zpět, není způsobilý pro království Boží“ (Lk 9). Když jsi jednou Pánu zaslíbil sám sebe, buď důsledný jako Luisa Henselová, prostá dívka, jež zachovala věrnost „Královskému synu“, i když se o ni později hraběcí syn ucházel a když ji srdce táhlo mocně jinam. Jednej smýšlej jako sv. Anežka (viz 21. leden). Denně můžeš svůj slib krátce obnovit: „Slibuji tobě, Bože, dokonalou čistotu po příkladě Panny nejčistší, chraň dnes tělo mé i duši mou vší úhony a uděl mi milost vytrvání až do konce.“

22. *Cecilie*, p. m. † 230. „Nevíš, že císař zakázal vyznávat Krista?“ — „Kdyby jméno křesťana bylo zločinem, vyznávali bychom je v mukách? Kdo doznává svůj zločin? My však jsme hrdi na své vyznání.“ — „Nevíš, že mám moc nad životem a smrtí?“ — „Máš moc jen nad smrtí: zabít můžeš, oživit nemůžeš.“

23. *Kliment I.* (l. laskavý) pap. † 101.

24. *Jan z Kříže*, Karmelitán, uč. † 1591. — *Flora* (Květa) a *Marie* umučené od Maurů v Kordově.

25. *Kateřina* (ř. čistá) p. m.

26. *Jan Berchmans*, bohoslovec T. J. † 1625 ve věku 22 let. — *Leonard* a *Portu Mauritio*, misionář. *Konrád*, b. kostnický, † 976, známý „andělským svěcením“ milostné mariánské svatyně v Einsiedelnu.

27. listopadu.

Zj e v e n í N e p o s k v r n ě n ě P a n n y

(„zázračná medalie“).

Medalie zvaná „zázračná“ proto, že nejbl. Panna mnohdy způsobem podivuhodným vyslyšela ty, kteří ji nosili, zvláště když šlo o obrácení zbloudilých (Ratisbonne). Zhotovena byla na základě vidění, které měla bl. Kateřina Labouré, sestra řádu sv. Vincence v Paříži 27. listopadu 1830. Na jedné straně jest obraz Panny bez poskvrny počaté, mající pod nohama zeměkouli a hada (Gn 3), ze spuštěných rukou vycházejí paprsky a ozařují zemi u jejích nohou (symbol milostí, kterých se světu jejím prostřednictvím dostává), a kolem obrazu nápis „Ó Maria bez poskvrny počatá — oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme.“ Na rubu jest monogram jejího sv. jména a z něho vyrůstající kříž, pod ním Srdce Kristovo a její, obě planoucí, ono ovinuto korunou trnovou, toto probodené mečem, celek lemován věncem 12 hvězd (Zj 12; str. 521).

Tato medalie patří k nejkrásnějším. Obsahuje symbolicky vše, čím nám nejbl. Panna jest a co o ní sv. víra učí:

1. Neposkvrněné Početí (líc obrazu).
2. Božské mateřství (rub obrazu).
3. Kříž vyrůstající z monogramu vyjadřuje: Maria Panna byla vždy spojena s Ježíšem: v zaslíbení („ona potře hlavu tvou...“ had u nohou sv. Panny), v životě, jak při vtělení tak i ve vykupitelské obětní smrti (kříž, trnová koruna a meč), ve slávě i v úctě věřících (obě srdce vedle sebe). Její Syn jest hlava a zdroj života i všech milostí jak církvi tak i jí, my pak po něm jsme největšími díky zavázáni jí, která nám ho zrodila a spolu s ním pro nás trpěla (meč v srdci).

4. Svatost její jest po Kristu největší, její Srdce jest Srdci Páně nejpodobnější.

5. Prostřednice a Rozdavatelka milostí (paprsky zářící z rukou).

6. Panna vítězná nad hadem starým, jako Pomocnice Vykupitele (str. 482) a jako pomocnice naše v boji a pokušení.

7. Dvanáct hvězd (Zjevení 12) vykládá se různě; nejlépe však vyložit je jako dvanáct výsad sv. Panny:

A. *Ve věčných úradcích Božích*: I. Od věčnosti vyvolená. II. V ráji zaslíbená. III. Od proroků předpověděná a přebrazy nastíněná.

B. *Její svatost*: IV. Bez poskvrny hříchu prvotného počatá. V. Milosti plná (a všemi ctnostmi obdařená). VI. Prostá vši žádostivosti (pokušení a osobního hříchu, tedy bezhříšnost — více než stav prvotní spravedlnosti v Adamovi).

C. *Její důstojnost*: VII. Matka Boží. VIII. Panna ustavičná. IX. Pomocnice Vykupitele a Matka vykoupených.

D. *Její oslava*: X. Nanebevzetí. XI. Prostřednice. XII. Královna církve vítězná, bojující a trpící.

Když zplnomocněný kněz obléká věřící do této medalie, praví: „Přijmi ji na znamení zvláštní ochrany Neposkvrněné Panny, aby Královna nebes tě chránila, proti útokům nepřátel bránila, a začkoli bys Pána žádal, tobě milostivě vyprosila, abys za živa i ve smrti v jejím mateřském náručí šťastně odpočíval.“ Připomíná nám tedy tento svátek v měsíci dušičkovém, že nejbl. Panna jest nám ochránkyní na životní pouti a Patronkou šťastného skonání. Jako jsme svou pouť církevním rokem začali pod ochranou Neposkvrněné Panny a zasvěcením se její službě (8. prosince), tak ji i končíme svátkem Panny bez poskvrny počaté, děkujeme za ochranu nám celý rok prokazovanou a svěřujeme jí svou hodinu poslední.

Modlitba na medailii („Ó Maria . . .“) jest nám tedy vkládána na rty od samé sv. Panny: vybízí nás, abychom její Neposkvrněné Početí uctívali, k ní se s důvěrou utíkali, a slibuje nám ochranu a vyslyšení.

Pobožnosti pro dnešní den a pro konec roku viz 8. a 31. prosince. —

28. listopadu: *Valerián.*

Poslední neděle po sv. Duchu.

„Maranatha — Přijď, Pane Ježíši.“

V přístavu — církev doputovala¹⁾, Pán přichází — s mocí a velebností, provázen anděly, aby soudil všechna pokolení země a vzal vyvolené do své slávy. Proto evangelium o posledním soudu. Poslední den svého veřejného působení tázán jsa od apoštolů na den a na znamení svého příchodu, odmítá první otázku jako všetečnou („o tom dnu nikdo neví, leč jen Otec“), na druhou udává znamení, jež budou předcházet konci světa a napomíná k bdělosti. „Bděte, neboť nevíte dne ani hodiny.“ Podobnostvím o zloději, správci, hřivnách a deseti pannách podtrhuje ještě čtyřikráte tuto myšlenku. Zdá se nám, když čteme dnešní evangelium, jako bychom viděli vstávat mrtvé z hrobů a anděly rozdělovat

¹⁾ Zástupci všech stavů i dob defilují před námi v církevním roce, od Anny Marie Taigi, manželky prostého nádeníka, jíž se nedávno dostalo cti oltáře, až k papežům, jako byl Řehoř Vel. Podotýkáme, že nyní se jedná o blahorečení universitního profesora práv Contarda Ferrini, Indiánky Tekakwithy „lilie indiánského kmene Mohawků“ u řeky sv. Vavřince, továrníků Filiberta Vraua a Kamila Feron (svakové), kteří nedávno zemřeli v Lille, hošíka Víta de Fontgallanda atd. Skoro každým rokem vpleteme nový krásný květ do věnce církevního roku. „Mohli jiní, mohli jiné, proč pak ty ne, Augustine?“ Hlubiny lásky a síly, k nebi strmící hory vší lidské velikosti se rozevírají tvému zraku, když procházíš církevním rokem, touto květnatou zahradou světců a světic. Máš tu svaté z katakomb a vedle nich Terezičku, jejíž pamětníci ještě žijí; staré poustevníky jako byl Antonín, a moderní světce jako Don Bosco; světla z dob, kdy církev zářila v plném jasu živé víry a nadšení pro Krista, a světla z dob, kdy se v církvi stmívalo a na ní ležely mrákoty; od

je ve dva tábory, jako bychom slyšeli již pozouny andělů ohlašovat den hněvu, odplaty a hrůzy. Pán mluví jako ten, pro něhož není minulost ani budoucnost tajemstvím, ležíc před jeho zrakem jak kniha otevřená.

Božská velebnost vane z celé řeči Spasitelovy, božsky velebné jest i její poslední slovo: „Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou.“ Tím slovem zakončil nebeský Učitel své veřejné působení, tím slovem končí církev liturgický rok (poslední antifona v dnešních nešporách).

tříletého Barula a čtyřletého Ignaciola až k sto-
patnáctiletému Pavlovi (poust.); muže, kteří nám
jsou blízcí, protože svým životem posvětili naši
vlast, a vedle nich světce ze země „vycházejícího
slunce“ (viz 5. únor) a vedle těch zase muže z dale-
kého západu, kteří z kropili mučednickou krví
vyprahlé americké prerie nebo sněhové Andy.
Máš tu mučedníky sv. víry, sv. čistoty, Eucharistie,
zpovědního tajemství, svatosti stavu manželského,
primátu Petrova . . . jméno tohoto ti připomíná
řádění této sekty, jméno onoho krvežíznivost onoho
kacířství — obojí už dávno vymizelé, jenom svědci
(„martyres“, mučedníci) slavného zápasu a jejich
bezmocného záští i Kristova vítězství stojí na našich
oltářích.

ROZJÍMÁNÍ SV. BERNARDA NA KONCI ROKU.

Ó kéž bys poznal i ty, jak mnoho a jak mnohým jsi povinen! Chceš vědět, mnoho-li a komu?

Předně: Kristu jsi povinen celým životem svým, protože on svůj život za tvůj položil a hořké muky snášel, abys ty věčné snášet nemusil. Rozpomeň se na odříkání jeho dětství, na práce jeho veřejného života, na bolesti jeho utrpení. Jak nezasloužená to slitovnost, jak neskonale láska! Král slávy za ubohého človíčka, vlastně červíčka ukřižován! Sotva kdy kdo za spravedlivého zemřít chtěl (Řím 5), on však pro nespravedlivé a nepřátele umřel a zvolil opustit nebesa, aby nás do nebes uvedl. Čím se odplatím Pánu za všechno, čím mne zahrnul? (Ž. 115.) Kdyby mi byla dána všechna léta synů Adamových, kdyby se ve mně sjednotily všechny dny věčnosti a práce všech lidí, co jich kdy bylo, jest a bude, nic by to nebylo u přirovnání s tím, co pro mne Ježíš vykonal. Dám-li mu vše, co jsem, co mám a co mohu, zdaž to nebude jako krůpěj vůči oceánu? Já však nemám leč dva haléřky (Lk 21), vlastně haléřečky, duši a tělo, či spíš haléřek jediný, svobodnou vůli svou: a tu bych mu nedal za to, že mne tak maličkého on, tak veliký, tak mnohými dobrodiními zahrnul?

Avšak zdaž jemu jedinému dlužníkem jsem, jemuž sotva maličkost odplatit mohu? Spáchané hříchy mé vymáhají ode mne celý život můj, abych konal hodné ovoce pokání. Hřešil jsem a rozmnoženy jsou hříchy mé nad písek mořský, a nejsem hoden hledět na vznešenost nebes pro množství nepravostí mých. Což tedy bez počtu jest, jak spočítám?

A jaké dostiučinění dám, až bude vymáhat dluh až do posledního haléře? Byť bys konal pokání sebe větší, a této jediné věci zasvětil celý život, vše, co máš a dovedeš a můžeš, bude to vůbec stát za řeč? Právě jsi celý život Kristu obětoval za život jeho, a nyní zase celý jej vymáhá dostiučinění za spáchané hříchy.

Což, jestli ti třetího věřitele předvedu, jenž neméně urputně jak spravedlivě život tvůj pro sebe vymáhá? Soudím, že i ty chceš obdržet v držení město, o němž řečeno bylo: „Slavné věci pověděny jsou o tobě, město Boží“ ... slávu onu, jíž ani oko nevidělo ani ucho neslyšelo ani srdce lidské nepojalo, království věčné, a tam na náměstích hořejšího Siona naslouchat melodiím andělským, kde nám Kristus bude všecko ve všem, být zpodobněn Bohu a vidět ho, jak jest: kde zmizí temnoty, kde nezapadne slunce, kde bude věčný den a plnost světla. Zdaž bys neměl dát sebe sama a vše, co máš a co odevšad sehnat můžeš, aby sis koupil slávu tuto? A když vše naplníš, že nebudeš za nic pokládat utrpení tohoto věku u přirovnání k budoucí slávě, která se zjeví na nás? Co jest ten tvůj haléřek, jež jsi musil vydat za Kristův život a v pokání za hřích, aby sis za něj ještě nebe opatřil?

Co řekneš však, když ti i čtvrtého věřitele přivedu, jemuž tito tři všichni ustoupit musí? Aj, ve branách stojí, jenž stvořil nebe a zemi a Stvořitel tvůj jest, ty pak jeho tvor: ty služebník, on Pán: on Tvůrce, ty dílo rukou jeho. Vše, co jsi, jemu jsi povinen, od něhož všecko máš: jemu, který tě učinil a tobě dobře činil ...

Věřte, bratří, že překážkou našeho pokroku v duchovním životě jest především nevděčnost naše. Šťasten, kdo i za pramalá dobrodiní Pánu vzdává díky nikoli pramalé, ne-

pochybuje, že i to jest velká milost od Boha. My ubozí tak snadno zapomínáme, jakou milostí jest vše, cokoli jsme obdrželi. Varujme se jak jen možno této ohavné neřesti nevděčnosti, abychom celým srdcem neustále Pánu děkující zjednali sobě milost Boha našeho, jež jediná spasiti může duše naše. Ne však slovy pouze a jazykem osvědčujme vděčnost svou, nýbrž skutkem a pravdou se ukažme vděční, protože vděčnost více než výřečnost vymáhá od nás Pán milostí, Bůh náš, jenž jest pozhénán na věky.

NA ROZLOUČENOU.

Dávám ti nyní sbohem, milý příteli. Láska k sv. Panně mi vložila péro do ruky, láska k téže Neposkvrněné Panně ti klade do rukou tuto knížku, a jestliže jsi v ní našel, co tě povzbudilo nebo potěšilo, pak tě prosím pro lásku sv. Panny, aby ses pomodlil za bytost mně drahou, která se vydání této knížky nedočkala a bez níž bys ji v rukou neměl.

V N. M. na M., ve svátek Zvěstování Panny Marie 1935.

P. K.

AMEN.

Pokoušel jsem se slovy vyjádřit nebeskou vznešenost Matky Boží, její nepochopitelné milosti... tajemství, jež naplňuje nebesa i zemi. Mé srdce bilo toužebností vypovědět, jak krásná jest Maria, tento zázrak Boží všemohoucnosti, ale smutkem mne plní vědomí mé nemohoucnosti. Který duch může se honosit, že pochopí tuto neproniknutelnou hlubinu? Který jazyk bude se honosit, že ji s dostatek oslaví? Schopnost člověka nestačí, aby důstojně zvelebil takovou velikost, velikost nejvznešenější a nejsvětější Matky Páně. Nad její velikostí žasnou nebeské Mocnosti, kůrové andělští a všechny zástupy nebeských vyvolených hledí k ní s úžasem...

(Epiphanius supp.)

Cokoliv tobě, přeslavná Panno, od smrtelného člověka může být řečeno, zásluhám vznešenosti tvé se nikterak nevyrovná. K důstojné oslavě té, kterou jedinečná milost nad anděly povýšila, lidská křehkost se nevyšine. Prosíme tedy tebe, nejlaskavější Matko věčné Slitovnosti a Milosrdenství, dej, ať se těšíme z pomoci tvé přímluvy na nebi, kteří se radujeme, že tě smíme oslavovat na zemi, a jako Syn Boží s k r z e t e b e přišel k nám, tak nechť my s k r z e t e b e jednou přijdeme k němu: jenž žije a kraluje na věky.

(Sv. Petr Dam.)

Zakončeme církevní rok i tuto knížku překrásným zvoláním, připisovaným sv. Bonaventurovi:

„Jak se ti, Pane, odvděčíme za to, že jsi nám, v hořkosti postaveným, temnotou odevšad obklopeným, od přístavu spásy daleko vzdáleným, bouřemi a vlnobitím až do úmoru zmítaným, dal těšitelku tak vznešenou, společnici tak přemilou, ochránkyni tak přemocnou, pomocnici tak laskavou, Marii Pannu, hvězdu zářivou? Ó věru blahá noc a šťastná temnota, která takovou hvězdou zasloužila být ozářena! Ó Panno slavná, stále chci dlít na těchto bouřlivých vlnách, abys ty byla stále mou hvězdou... stále se chci plavit po tomto (neutěšeném) moři života, aby tato hvězda mohla býti mou vůdkyní... Ať se na mne hrnou se všech stran soužení, ať mne svírá neslýchané trápení, nebudu se bát, protože ty se mnou jsi. Ano, tím více pak budeš mi zářit, čím více budu úzkostmi sevřen, vši lidské pomoci zbaven, ode všech tvorů opuštěn... Kdo by se tedy s radostí nepustil na toto neutěšené moře, nad nímž tato hvězdička září? Neboj se, duše rozmilá: není možno, aby se ztroskotala loď tvého života, září-li jí na cestu tato hvězda, a žádný mrak ti ji nezacloní, dokud sama nebudeš chtít.

Ó Maria, má lásko! Osmělil jsem se vyslovit jméno tvé, já skrýše hříchů... ale jsem-li já nehoden tebe milovat, nejsi ty nehodna být milována. Skrze tebe, Panno, jsou zlámány okovy, splacen prastarý dluh, přemoženy nepravosti. Co zlomeno, jest skrze tebe napraveno; co ztraceno, navraceno; co staré, obnoveno. To vše skrze tebe, ó Panno Maria... Tak jsi nás odevšad svými dobrodiními spoutala, že tobě, milovnice duší, uniknout nemůžeme...

Bud' tedy zdráva, Maria... Odpusť, že andělský pozdrav na rtech mám a andělským

životem nežiji. Nebojím se však tebe pozdravit. Co jest mi, Paní má, milejší nad tvoje Ave, jež nebeskou sladkostí napojuje srdce tebe milující? Co raději slyšíš ty než pozdrav, kterým jsi vyznávána za Matku Boží? Ó podivuhodné Ave, jehož plodem tvorstvo jest obnoveno, lidstvo vykoupeno... proto nechť ti veškeré tvorstvo bez konce volá Ave. Ó předivné Ave, jež srdce se sv. Pannou spojuješ a pozemské lásky zbavuješ! Ó láskyhodné Ave, ó láske k Panně přesvaté! Andělským činíš toho, kdo miluje, čistým toho, jenž hříchů nesčetných lituje, a proto buď zdráva, Paní má, Matko má, srdce mé a duše má, nejčistší Maria!“

A

- A čeho já se dopustil 104
Adorační hodina 803
Advent 479, sv. přijímání 387, mše sv. 487, I. ned. 486, II. ned. 511, III. ned. 565, IV. ned. 569, suché dny 565, pobožnosti 494—499
Afraates o Marii Panně 247, kající modl. 340
Aj, Slovo Otce 417
Albert Vel. o M. P. 253
Alfons Lig., modl. po sv. přijím. 467
Alleluja, sladká píseň 642
Ambrož o M. P. 249, 517, kající modl. 307, 346
Amedeus, rozj. o sv. Panně 863
Anděl Páně 32
Andělé strážní 196, modlitby k nim 199
Anglikánské pronásledování viz Protestantské pronásl.
Anselm o M. P. 253, modl. kající 341, děkovné 367.
Atanáš o M. P. 248
Augustin o M. P. 249, 872, modl. kající 312, za sebepoznání 446

B

- Basil o P. M. 248
Bázeň Boží 109
Bernard o M. P. 253, modl. kající 269, rozjímání adventní 484, vánoční 577, 588, 620, velikonoční 807, o lásce Boží 810, o jménu M. 883, na konci roku 962
Bílá sobota 703
Břimování 772
Blízká příležitost 319
Boj proti Bohu 110
Bolestná Matka Boží: svátek 692, mše sv. 694, modlitba v utrpení 102
Bonaventura o M. P. 254, 966, modl. k Srdci P. 458
Bože, chválíme tebe 790
Božího Těla 801
Březen 680
Buď, Kriste Králi 926
Buď vůle tvá! (modlitba) 95, 104

C

Cíl člověka 13, 70
Církev 821

Ctnosti, modl. 126
Cyrillonas o M. P. 248

Č

Červen 813, sv. přij. 397
Červenec 824, sv. př. 397
Četba 118

Čistota, modlitba 41, 92,
poučení 89, slib 953
Čtvrtek 202

D

Dary Ducha sv., modl.
763

Den věřícího křesťana
27

Den ve spojení se
Srdcem Ježíšovým a
Mariiným 58

Desatero 302

Děkovná pobožnost pro
všechny dny v týdnu
794

Dětství Kristovo, pobož-
nost 576

Devítidenní pobožnosti
512

Devítník 643

Díkučinění po sv. zpo-
vědi 356, po sv. přijí-
mání 431, 434

Dionysius Kartusiánský,
modl. k sv. Panně 244

Dítky školní, modl. za
ně 69

Divným řádem, divnou
cestou 495

Dokonalost falešná 59,
75, pravá 70, 77

Duben 727

Duch sv.: poučení 740,
svátky svatodušní 740,
novena 738, působení
744, ve sv. svátostech
748, ovoce pobožnosti
mše sv. 749, sv. přijí-
mání 396, modl. před
sv. přij. 411, nešpory
756, hymny 759, se-
kvence 759, modlitby
34, 39

Dušiček 936, mše sv. 941

Důvěra v Boha, modl.
86

E

Eadmer o M. P. 253, 891

Efrém, modlitby a zpě-
vy ke cti sv. Panny
238, ke cti N. Početí

555, vánoční 571, 591,
613, 637, modl. kající
336, děkovné 366

Epifanius o M. P. 250

Eucharistie: modlitby a povzdechy 202, viz Příjím.
Eusebius Caesarejský a Vercellský o M. P. 248
Exercicie 850

F

Fantasie 81
František Xav. 516, modlitba po sv. přijím. 445

G

Germán o M. P. 252, modl. k ní 372
Gertruda, modl. 469 až 473, svátek 850

H

Hilarius o M. P. 248
Hlavní nezřízenost 83
Hle, prapor Králův 666
Hněv III
Hněvu den až přijde 942
Hodinky N. Početí 276
Hřích 282
Husité 842

Ch

Charita 121
Chrám 143, posvě- cení 949
Chval Sione 452

I

Ignác Antiošský o M. P. 246
Ignác z Loyoly, modl.
Irenej o M. P. 246
po sv. přijím. 444, 445
Ildefons o M. P. 252

J

Jacopone da Todi 106
Jan Damašský o M. P. 252, modl. k ní 372
Jan Euboejský o M. P. 253
Jazyk III
Jeroným o M. P. 250
Ježíš, jména svátek 605, litanie 606
Jiří Nikoméd. o M. P. 253
Již dílo dne jest skončeno 45
Již slunce hasne 790
Již slunko vyšlo 37
Jména P. M. 893
Job, čtení z knihy J. 945
Josef Hymnograf, zpěvy ke cti sv. Panny 241, 559

Josef, pěstoun Páně,
svátek 683, litanie 684,
modlitby 685

Justin o M. P. 246
Juvenkus o M. P.
248

K

Kajícnost: ctnost 287,
skutky 292

Klaním se ti vroucně
442

Klement Římský o M.
P. 246

Kněžstvo, modlitby za
ně 566

Konec roku občanského
599, církev. 960, 962

Korunka ke cti Ducha
sv. 764

Korunka ke cti N. Po-
četí 552, 555

Království Kristovo viz
Kristus Král

Královna pokoje, mod-
litba 50

Krev P., svát. 824, mše
sv. 828, zpěvy 419, 830

Kristus Král 609, modl.
446, mše sv. 912

Krúpěj medu z trnoví
549

Křest 611, 639, obnova
slibu 614

Křestní patron, modl.
37, 41, 617

Kříž: zpěv 420, 666,
668, modl. 363

Křížová cesta: adventní
a ván. 501, velikon.
719, svatopostní 670,
pro nemocné 878, vše-
obecná 213, poučení
211

Křížové dny 734

Kteráž jest to 550

Květen 773

Květná neděle 698

L

Laktancius o M. P.
247

Láska k bližnímu 61
k Bohu, vzbuzení 421,
454

Leden 600

Listopad 917, sv. přij. 399

Litanie k B. Srdci P. 261
k Duchu sv. 770
k jménu Ježíš 606

k Neposkvrněné Panně
275

loretánská: poučení 234,
litanie 236

o sv. Josefu 684

o sv. patronech 899

o všech svatých 929
za umírající 886

Lítost 318, vzbuzení
(modl.) 322—346

Liturgie mše sv. 171
modlitby ke sv. Panně
z koptické liturgie 238,
z různých východních
liturgií 239, 241
Lurdská P. M. 651.

M

Magnifikat 441, 540,
výklad 834
Májová pobožnost 773,
nešpory 777
Manželé, modl. 620
Maria: druhá Eva 482
mateřství božské 595
modl. před sv. přijím.
426, po něm 468,
modl. před sv. zpovědí
342, po ní 371
modl. za čistotu srdce
40, 92
neposkvrněná viz Ne-
poskvrněné Početí
odevzdání sebe 37
panenství 601
patronka šťastné smrti
204, modlitby k ní 48,
51, 208
pomocnice Vykupitele
482
úcta mariánská 225
důvody 226, cíl 230,
ovoce 231, způsob 232,
podmínky 234
zasvěcení 35
Marnost nad marnost
106
Matka božského Pastý-
ře 890, 777
Matka božské milosti
815
Matka dobré rady 730
Matka milosrdenství 342
Mechtilda, modl. po mši
sv. 195
Měsíc věř. křest. 255
Měsíční obnova 255
Milosti časné i věčné,
modlitba za ně 41
Mírnost III
Misie 516
Modlitba: poučení 13
Modlitba Páně 21
Modl. rozjímavá 28
Modl. v kterékoli zále-
žitosti 98
Modlitby pro různé pří-
ležitosti viz při hes-
lech: Ranní modlitba,
Volba stavu, Trpěli-
vost, Studující mládež,
Srdce Páně atd.
Moudrost, modl. 758
Moudrosti, kniha 127
Mše sv.: liturgie 171
oběť (poučení) 138
pobožnost 144, 154,
162 (mariánská), 171
(ke cti nejsv. Trojice);
ostatní viz u jednotli-
vých svátků a dob cír-
kevního roku.
Mučedníci 649, 680 779,
782, 783, 814, 892

N

- Nanebevstoupení P. 735,
sv. přijímání 396
Nanebevzetí P. M. 860
Narození P. M. 890
Následování Krista 108,
modlitba 124
Navštívení P. M. 831
Neděle 130
Nejsv. Svátost viz Eu-
charistie.
Nemocní 873
Neposkvrněné Početí:
svátek a poučení 520,
malé hodinky 276, li-
tanie 275, mše sv. 531,
nešpory 534, zasvěcení
542, pobožnosti 547 až
564
Nešpory, poučení 534;
viz u jednotl. svátků
Nevěra 110
Nezřízené náklonnosti
84
Novena, poučení 512

O

- Obcování svatých 917
Obětování P. M. 952
Oběť 131, oběť kříže
136, oběť mše sv. 138
Obrácení hříš. 633
Obřezání Páně 600
Ó čase časů 494
Očistec 936
Očišťování P. M. 635
Odevzdanost do vůle B.,
modl. 95, 96, 97
Odpad, modl. za svedené
845, za ochranu 846
Odprošení Srdce P. 270
Odpustky 377
Ó Jesu, Spasiteli 584
Oltář 143
Ó Maria, nebes bráno
587
Ondřej Krétský, modl.
k sv. Panně 343, kající
333
Opuštěných modl. 848
Origenes o M. P.
247
Ó Tvůrce hvězd 491

P

- Pátek 210
Pátek první v měsíci 261
Patron křestní 37, 41,
617
Petr Damiánský o M.
P. 654, 965
Petr Chrysolog o M. P.
516
Pobožnosti 54
Pokání: skutky 292, 657,
svátost 295
Pokoj, modl. za p. 53
Pokora, modl. 115, vzbu-
zení před přij. 407
Pokušení 84, modl. 85
Polovičatost 123

Pominuly stíny 716
 Pomluva 113
 Pondělí 195
 Popelační středa 659
 Posvěcení chrámu 949
 Potěšení zarmouc. 817
 Pouti 651
 Povolání k víře 62, 609
 Práce 63, 121
 Proč tak svět zápolí 106
 Prosebné dny
 Prosinec 515
 Protestantské pronásle-
 dování katolíků 514,
 515, 655, 682, 683, 819,
 847, 897; viz 948
 Prozřetelnost Boží 97
 Přátelé, modl. za ně 61
 Přátelství 116
 Předpostí 640, sv. přij.
 392
 Předsevzetí 346
 Předvečer N. Početí 518,
 Narození Páně 571
 Přesvatá Kristova Ro-
 dičko 541
 Přijď, ó Duchu přesv. 754
 Přijď, Tvůrce Duchu sv.
 757, 759
 Přijdiž, blaho věčné 760
 Přijímání sv.: poučení
 381, 385, 431, 434,
 příprava 387—430, dí-
 kučin. 737—474
 Příležitost 319
 Přírodu miluj 64
 Přítomnost Boží 63
 Pýcha 113

R

Radosti P. Marie 727
 Ranní pobožnost 31
 Raymundus Jordanus,
 modl. k sv. Panně 371
 Requiem 941
 Responsorium adventní
 496, kající (svatopost-
 ní) 328
 Rodina křesťanská 618,
 styk s domácími 61, za-
 svěcení 623, modlitba 62
 Rodina svatá 617
 Roucha kněžská 143, 144
 Rozjímání, návod, jak
 konat 28
 Růženec 902

Ř

Říjen 902, sv. přij. 398

S

Sebeláska 78
 Sebeobětování, modl.
 444, 448
 Sebezápor 79
 Sedulius o M. P. 251
 Siricius o M. P. 248
 Slib (ustavičné čistoty)
 953

Smrt, modlitba za šťastnou smrt 48, 51, 52, 206—209
 šťastná 203
 Smrtná neděle 690
 Snoubenci 630, modl. 631
 Sobota 225
 první v měsíci 274
 Sofronius, modl. k sv. Panně 243
 Spolky 116
 Srdce Páně: svátek 805, mše sv. 811, litanie 261, zasvěcení 263, odprošení 270, zaslíbení 808, výčitky 812, modlitby 39, 267—270, před sv. přij. 414, zpěv 417, po sv. přij. 458, rozjím. 810

Srdce P. Marie: svátek 867, zasvěcení 869, modlitby 870.
 Srpen 852, sv. přij. 397
 Stála Matka 695
 Stavovské povinnosti 59
 Středa 202
 Střelné modl. 63
 Studium, modl. 67
 Svátí viz Všech sv.
 Svátky 513; mariánské 513, mše sv. 837
 Svatodušní svátky 740
 Svatopostní doba 657, sv. přij. 392, modl. 661, nešpory 666
 Svátosti viz Eucharistie, pokání, křest
 Svatý týden 698
 Svornost, modl. 61

T

Tarasius o M. P. 253
 Te Deum 790
 Teď k hodům spějme
 Beránka 714
 Tertullián o M. P. 247
 Těšitelka ztrápených 817
 Theodor Studita o M. P. 252
 Theodot Ancyrský o M. P. 251
 Tobě v oběť dáti sluší 588
 Tolerance 62
 Tomáš Aq. o M. P. 254, modl. za ducha Kristo-

va 126, eucharistické zpěvy 415, 452, modl. 461
 Tomáš Kempenský, modl. děkovná 370, kající 370, k nejsv. Panně 373, v pokušení 85, za čistotu 92, za odevzdanost 96, za trpělivost 102; jak slavít svátky 513
 Touha (před sv. přijím.) 404
 Trojice nejsv., svátek 785, mše sv. 171, ne-

špory 789, modlitby
33, 38, 793
Trpělivost 100, modlit-
ba 102
Tři božské ctnosti, vzbu-
zení 36, 402, 792

Tvůrce a tvor (rozjí-
mání) 22
Tvůrce, velebnost Stvo-
řitele 129
Týden věřícího křesťa-
na 130

U

Učitelé, modl. 69
Umění nečisté 120
Umírající, modl. 46, li-
tanie 886
Úmysl dobrý 59, 63, 794
Úmysly B. Srdce P. 74
Únor 634
Útěcha 101, 106

Úterý 201
Útočiště hříšníků 854
Utrpení 94, 101, modl.
102, 104
Utrpení Páně 663
Uzdravení nemocných
873
Užívání tvorů 71

V

Vánoce 574, sv. přijí-
mání 390, mše sv. 580,
nešpory 583, pobož-
nosti 586—594
Večer již se k zemi sklá-
ní 50
Večerní pobožnost 43
Věda a víra 65
Velikonoce 706, mše sv.
710, sv. přijímání 395,
nešpory 713, sekvence
716
Velikonoční období 639
Velký pátek 702
Vesel se, nebes Král. 713

Víra 62, 609
Vítej, Královno nebeská
667
Vítej, Srdce Spasitele 417
Vlažnost 122
Volba stavu 730
Vstávej, vstávej, duše
drahá 840
Všech svatých svát. 917,
mše sv. 923, nešpory
925, modl. 927
Vtělení Páně 195
Výstava nejsv. Svát.
643
Vyznávání víry 110

Z

Zahálka 63
Září 889, sv. přij. 398
Zasnoubení P. M. 629

Zasvěcení Srdci P. 263,
rodin 623, 625, Marii
P. 542, Srdci P. M. 869

Zavaň v duši 759
Závist 117
Zdrávas hvězdo mořská
539
Zdrávas Maria (pouče-
ní) 35
Zdrávas Matko věčné
spásy 547
Zdrávas, růže 551
Zdráv buď, strážce 199
Zdráv buď, trůne Šalo-
mouna 586
Zdravíme dnes sv. Pan-
nu 864
Zdrávy buďte Krista
rány 830

Zelený čtvrtek 700
Zjevení Páně 608
Zotavení 59
Zpověď 281, 295, 353
Zpovědník, volba 346
Zpytování svědomí: den-
ní 43, 45, před sv.
zpov. 298; modl. před
ním 300, po něm 307
až 317
Zvěstování P. M. svátek
687, pobožnosti 499
Zvěstuj boje přeslavné-
ho 668
Zvěstuj Těla vznešené-
ho 415

Ž

Žalmy: poučení 87
Žalm I (bohabojnost) 928
2 (mesiánský)
22 (Dobrý Pastýř) 444
23 (touha po sv. při-
jím.) 405
26 (důvěra v Boha) 86
31 (po sv. zpovědi) 361
33 (děkovný) 463
36 (Boží prozřetelnost,
důvěra) 97
50 (kající) 326
69 (prosebný) 932
71 (mesiánský) 492
83 (touha po sv. při-
jím.) 405
90 (andělský) 200
100 (předsevzetí) 346
102 (děkovný) 359

103 (chvála) 798
109 (mesiášský) 535
110 (Bůh je věrný) 645
111 (bohabojnost) 645
112 (děkovný) 536
113 (nicotné modly
pohanů) 647
116 (chvála) 646
117 (chvála a dík) 361
120 (ochrana Boží) 201
121 (poutní) 537
123 (děkovný) 363
126 (Boží požehnání
nezbytné) 537
127 (křesť. rodina) 623
129 (kající) 327
144 (oslava a dík) 442
147 (chvála Boží) 538
Žárlivost 116

O B S A H .

	strana
<i>Marii</i>	7
K titulnímu obrázku	9
Dignare me	12
Pojďte, klanějme se jemu	13
Modlitba Páně	22
Tvůrce a tvor	22

Den věřícího křesťana.

Úvod	27
Modlitba rozjímavá	28
První ranní pobožnost	31
Druhá ranní pobožnost	37
Prosba za milosti časné i věčné	41
Různé ranní modlitby	41
Pobožnost večerní	43
Druhá večerní pobožnost	50
Modlitba za šťastné skonání	51
Prosba za pokoj	53
Pobožnosti	54

Den ve spojení s nejsvětějším Srdcem Ježíšovým a Mariiným.

Úvod	58
Modlitba za svornost a lásku v komunitě	61
Za přátele	61
Modlitba před studiem	67
Modlitba studující mládeže	68
Modlitba katolických učitelů	69
Modlitba za školní dívky	69

Kráčej přede mnou a buď dokonalý! . . .	70
Boje a zbraně	77
Modlitba za očistu srdce ode vší nezřízenosti	82
Modlitba za pomoc v pokušení	85
Vítězná důvěra v Hospodina (ze žalmu 26) .	86
Modlitba za ctnost andělskou	92
Když se mé cíle zašeří	94
Modlitba za odevzdanost do vůle Boží . . .	96
Žalm Boží prozřetelnosti (podle ž. 36) . . .	97
Modlitba v kterékoli záležitosti	98
Modlitba za trpělivost	102
V soužení	102
V kterémkoli utrpení (k Matce Bolestné) .	102
S kříže	104
Proč tak svět o slávu nicotnou	106
Následuj mne!	108
Modlitba za smýšlení v duchu Ježíše Krista .	124
Modlitba za křesťanské ctnosti	126
Z knihy Moudrosti	127
Z knihy Jobovy	129

Týden věřícího křesťana.

<i>Neděle</i>	130
Přistoupím k oltáři Božímu	131
Oběť	131
Oběť kříže	136
Oběť mše sv.	138
Jak býti s užitkem přítomen nejsv. oběti . .	142
I. mešní pobožnost:	
Eucharistie náhrada za ztracený ráj . . .	144
II. pobožnost mešní	154
III. pobožnost mešní (mariánská)	162
Na začátku mše sv. (modlitba)	170
Liturgie mše sv.	171
Mše sv. ve svátek nejsv. Trojice	171

<i>Pondělí:</i>	
a) den zasvěcený vtělení Páně	195
b) den andělů strážných	196
<i>Úterý</i>	201
<i>Středa</i>	202
<i>Čtvrtek:</i>	
a) den nejsv. Svátosti	202
b) den smrtelné úzkosti Páně	203
Úkon odevzdanosti do vůle Boží	206
Modlitby za šťastnou hodinu smrti	206
K nejbl. Panně za šťastné skonání	208
<i>Pátek</i>	210
Křížová cesta	211
Pobožnost křížové cesty	213
<i>Sobota, den sv. Panny</i>	225
Úcta mariánská	225
Litanie loretánská	234
<i>Modlitby k nejbl. Panně</i>	238—245
<i>Blahoslaviti mne budou všechna pokolení</i>	246

M ě s í c v ě ř í c í h o k ř e s ť a n a .

<i>Měsíční obnova</i>	255
<i>První pátek měsíce</i>	261
Litanie k Srdci Páně	261
Zásvětné modlitby k nejsv. Srdci Páně	263
Modlitba chvály k Božskému Srdci Páně	267
Prosby	268
Odprošení	270
<i>První sobota v měsíci</i>	274
Litanie ke cti Neposkvrněného Početí	275
Malé hodinky ke cti Neposkvrněného Početí	276
Sv. zpověď	281
Hřích	282
Pokání	286
a) ctnost kající	287
b) skutky kající	292

c) svátost pokání	295
<i>Zpytování svědomí</i>	298
Modlitby před zpytováním svědomí	300—301
Desatero	302—306
Po zpytování svědomí	307—317
<i>Lítost</i>	318
Blízká příležitost	319
Modlitba za dar lítosti	322
Vzbuzení lítosti	322—346
<i>Předsevzetí</i>	346
Před svátostným vyznáním	351
Volba zpovědníka	351
Svátostné vyznání	353
<i>Po sv. zpovědi</i>	356
Modlitby po sv. zpovědi	359—376
Odpustky	377

Sv. přijímání.

Poučení	381
<i>Příprava</i> k sv. přijímání	385
V různých dobách církevního roku	387—401
Vzbuzení tří božských ctností	402
Vzbuzení touhy	404
Vzbuzení pokory	407
Modlitby k Duchu sv.	411
Modlitby a zpěvy ke Kristu Pánu	414—421
Vzbuzení lásky	421
Prosby	424
Modlitby k P. Marii	426
<i>Díkučinění</i>	431
Účinky sv. přijímání	434
Modlitby po sv. přijímání	437—474

Rok věřícího křesťana.

Církevní rok	475
------------------------	-----

Období vánoční.

Advent	479
<i>Maria — pomocnice Vykupitele</i>	482
Rozjímání sv. Bernarda	484
I. neděle adventní	486
Mše sv. v době adventní	487
Nešpory mariánské	490
Nešpory nedělní	490
Žalm 71	492
Adventní sekvence	494
Responsorium	496
Z východní liturgie	497
<i>Zvěstování Panny Marie</i>	499
Křížová cesta pro advent a vánoce (mariánská)	501
II. neděle adventní	511
<i>Novena před svátkem Neposkvrněného Početí</i>	512
Prosinec	515
Předvečer svátku Neposkvrněného Početí .	518

**Slavnost Neposkvrněného Početí nejbl.
Marie Panny.**

Poučení	520
Rozjímání	527
Invitatorium	529
Mše sv.	531
Nešpory	534
Zasvěcení Neposkvrněné Panně	542
Obnova záslibu	546
Sekvence	547
Korunka Neposkvrněného Početí M. P.	552
Kratší způsob	555
Chvály	555
Modlitby sv. Efréma	555
Z ód Josefa Hymnografa	559
Z východních Otců	561

<i>Novena vánoční</i>	564
III. neděle adventní	565
Čtvero suchých dnů	565
Modlitba za kněžstvo	566
IV. neděle adventní	569
Předvečer Narození Páně	571
Hymnus sv. Efréma ve sv. noci	571

Vánoce.

<i>Narození Páně</i>	574
Rozjímání sv. Bernarda	578
Mše sv. (vánoční)	580
Nešpory vánoční	583
Vánoční sekvence	586
Z východní liturgie	589
Hymny sv. Efréma	591
<i>Božské Mateřství M. P.</i>	595
Pobožnost na konci roku	599
<i>Obřezání Páně</i>	600
<i>Svatá Panna panen</i>	601
Jména Ježíš	605
Litanie k jménu Ježíš	606
<i>Zjevení Páně</i>	608
Hymnus sv. Efréma	613
Obnova křestního slibu	614
<i>Svaté Rodiny</i>	617
Rozjímání sv. Bernarda	620
Modlitba křesťanských manželů	620
Zasvěcení rodin	623
Zasvěcení rodiny B. Srdci Páně	625
Modlitba za ochranu	626
<i>Svátek Zasnoubení P. Marie</i>	629
Modlitba snoubenců	631
Únor	634
<i>Očišťování Panny Marie</i>	635
Hymnus sv. Efréma	637

Období velikonoční.

<i>Předposti</i>	640
Nedělní nešpory	644
Zjevení Panny Marie Lurdské	651
Pouti	651
<i>Doba svatopostní</i>	657
Popeleční středa	659
Pobožnost pro dobu svatopostní	661
Utrpení Páně	663
Mše sv. pro dobu svatopostní	666
Nešpory	666
Hymnus ke cti sv. Kříže	668
Pobožnost křížové cesty	670
Březen	680
Sv. Josef	683
Litanie k sv. Josefu	684
Modlitby k sv. Josefu	685
<i>Zvěstování Panny Marie</i>	687
Neděle smrtelná	690
Svátek Bolestné Matky Boží	692
Mše sv. ke cti Bolestné Matky Boží	694

Svatý týden.

Květná neděle	698
Zelený čtvrtek	700
Velký pátek	702
Bílá sobota	703

Neděle velikonoční.

Poučení	706
Rozjímání sv. Bernarda	708
Mše sv. pro dobu velikonoční	710
Nešpory	713
Sekvence	716
Žalm 2.	718

Pobožnost křížové cesty pro dobu velikonoční	719
Sedm radostí Panny Marie	727
Duben	727
<i>P. M. Matka dobré rady</i>	730
Volba stavu	730
Modlitba za šťastnou volbu stavu	732
K Matce dobré rady	733
Křížové (prosebné) dny	734
<i>Nanebevstoupení Páně</i>	735
Novena svatodušní	738

Svátky svatodušní.

Poučení	740
Působení Ducha sv.	744
Duch sv. a sv. svátosti	748
Ovoce pobožnosti k Duchu sv.	749
Rozjímání sv. Jana Zlatoústého	751
Mše sv. ke cti Ducha sv.	753
Nešpory	756
Modlitba krále Šalomouna za dar moudrosti	758
Hymny a sekvence k Duchu sv.	759
Modlitba	762
Modlitba za sedm darů Ducha sv.	763
Korunka ke cti Ducha sv.	764
Litanie k Duchu sv.	770
Modlitba věřících, kteří přijali svátost sv. bířmování	772
<i>Máj, měsíc Královny květů</i>	773
Nešpory	777
<i>Slavnost svatosvaté a nerozdílné Trojice Boží</i>	785
Nešpory	789
Ambrosiánský chvalozpěv	790
Vzbuzení tří božských ctností	792
Různé modlitby	793
Díkučinění pro všechny dny v týdnu	794
Žalm 103	798

<i>Božího Těla</i>	801
Adorační hodina	803
<i>Svátek nejsv. Srdce Ježíšova</i>	805
Zaslíbení B. Srdce P.	808
Rozjímání sv. Bernarda	810
Mše sv. ke cti B. Srdce Páně	811
Výčitky B. Srdce Páně	812
Červen	813
M. P. Matka božské milosti	815
M. P. Těšitelka ztrápených	817
Petr a Pavel — církev	821
Červenec	824
<i>Nejdražší Krve Páně</i>	824
Mše sv. ke cti nejdr. Krve Páně	828
Hymnus ke cti nejdr. Krve Páně	830
<i>Svátek Navštívení Panny Marie</i>	831
Magnifikat (výklad)	834
Mše sv. ve svátky Marie Panny	837
Nešpory	839
Sekvence	840
Modlitba za svedené k odpadu	845
Modlitba za ochranu před odpadem	846
Sv. Ignác L. — exercicie	850
Srpen	852
P. M. útočiště hříšníků	854
Modlitba za odpuštění hříchů	854
Modlitby k nejbl. Panně za obrácení hříšníků	855
K nebeskému Otci a ke Kristu	857
Za misie	859
<i>Nanebevzetí Panny Marie</i>	860
Rozjímání bl. Amedea Lausanneského	863
Nešpory	864
Sekvence	864
<i>Nejčistší Srdce Panny Marie</i>	867
Zasvěcení Srdci Panny Marie	869
Modlitby k nejč. Srdci Panny Marie	870

	strana
<i>Maria Panna uzdravení nemocných</i>	873
Modlitba	876
Křížová cesta pro nemocné a trpící	878
Litanie za umírající	886
Září	889
<i>Narození Panny Marie</i>	890
Rozjímání	891
Jména Panny Mariě	893
Litanie k sv. patronům českým	899
Říjen, měsíc Královny sv. Růžence	902
Svátek Krista Krále	911
Mše sv. ke cti Krista Krále	912
Listopad	917
<i>Všech svatých</i>	917
Mše sv. ke cti svatých	923
Nešpory	925
Modlitby	927
Litanie ke všem svatým	929
Modlitba ke křestnímu patronu	934
Všech věrných zesnulých	936
Zádušní mše sv.	941
Z kněžských hodin za zemřelé	945
Modlitba	947
Za rodiče	947
Obětování Panny Marie	952
Slib ustavičné čistoty	953
Zjevení Neposkvrněné Panny	957
Poslední neděle po sv. Duchu	960
Rozjímání sv. Bernarda na konci roku	962
Na rozloučenou	964
Amen	965

Ave Maria.